This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

GENERAL LIBRARY
OF
University of Michigan
Presented by
H. P. Darock
12/10/01
BS
1965
.1741

Η ΚΑΙΝΗ
ΔΙΑΘΗΚΗ
ΕΚ ΤΗΣ
ΤΟΥ ΘΕΟΤΟΚΙΟΥ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ

GENERAL LIBRARY
OF
University of Michigan
Presented by
H. P. Darock
12/10/01
BS
1965
.1741

Η ΚΑΙΝΗ
ΔΙΑΘΗΚΗ
ΕΚ ΤΗΣ
ΤΟΥ ΟΙΕΥΑΓΕΛΙΟΥ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ

~~225.48~~
Bible. N.T. Greek. 1741

Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ.

NOVUM TESTAMENTUM,

cum Versione Latina

108070

ARIÆ MONTANI,

In quo tum selecti versiculi 1900, quibus omnes Novi Testamenti voces continentur, asteriscis notantur;

Tum omnes & singulæ voces, semel vel sæpius occurrentes, peculiari nota distinguuntur,

AUCTORE

JOHANNE LEUSDEN,

PROFESSORE.

Editio nova accuratissimè recognita.

AMSTELÆDAMI,

Apud J. Wetstenium & G. Smith.

MDCCXLI.

JOHANNES LEUSDEN

LECTORI BENEVOLO

Salutem.

DO tibi hic Novum Teſtamentum Græcum nitidiſſimè & correctiſſimè impreſſum, ſine ullis litterarum compendiis, quæ vulgo abbreviaturæ dicuntur. Hæ ſæpius Tyronibus, & quandoque etiam doctioribus, moleſtias faceſſere & remoram injicere ſolent.

Verſibus *mille* & *nongentis* [1900] cum omnes verſiculi Novi Teſtamenti ſint *ſepties mille, nongenti* & *quinquaginta novem* [7959], præfixi Aſteriſcum: quia omnes & ſingulæ voces totius Novi Teſtamenti, quæ ſunt *quater mille, nongentæ* & *quinquaginta ſex* [4956] in annotatis verſiculis continentur.

Omnibus & ſingulis illis vocibus Novi Teſtamenti, ſive ſemel ſive ſæpius occurrentibus, diſtinctam notulam præpoſui. Vocibus unicâ vice, vel unico tantùm loco extantibus, quales in Novo Teſtamento occurrunt *mille, ſexcentæ* & *octuaginta ſex* [1686] præfixi talem notulam (†). Sed voces bis vel ſæpius in Novo Teſtamento occurrentes, quales ſunt *ter mille, ducentæ* & *ſeptuaginta* [3270] tali notulâ (‡) ab aliis diſtinxi.

Præterea in fine ſingulorum Capitum expreſſi duplices notulas numericas, quarum priores exprimunt in genere numerum vocum illo Capite annotatarum, & ſemel vel ſæpius ibidem occurrentium; poſteriores verò, quibus ſemper hæc notula (†) præponitur, denotant voces ſemel tantum extantes. Exempli gratia: In fine Capitis decimi-quinti Matthæi extant hæ notæ numericæ, 16. † 2. cùm in illo Capite annotatæ ſint voces ſexdecim, & inter has duæ, ſemel tantum in Novo Teſtamento atque hoc ipſo loco, occurrentes.

Mediante hoc Teſtamento Græco quivis brevi tempore poterit percurrere omnes voces Novi Teſtamenti Græci.

Si petas harum omnium [4956] vocum, vel ſemel aut ſæpius occurrentium, & in his *mille* & *nongentis* verſibus annotatarum *analyſin* & *reſolutionem*, adeas COMPENDIUM noſtrum GRÆCUM, in quo invenies omnium harum vocum, eodem ordine, quo ſeſe in ipſo textu Novi Teſtamenti ſequuntur (in Nominibus) Nominativos, Genitivos & Genera; & (in Verbis) primas perſonas Præſentis Indicativi, Tempora & Modos; adeo ut aperiens juxta Te hoc Compendium, ſine ulla moleſtia, imò ſine Lexico, inventurus ſis Nomina & Verba, eorumque Tempora & Modos.

Si hæc ſuperiora deſideres, & præterea etiam *Themata* & *ſignificationem* omnium & ſingularum vocum, ut & *Loca* S. Scripturæ,

in

in quibus quælibet vox extat, inſpice meum COMPENDIOLUM, quod jam ſimul cum Novo Teſtamento Græco, cum Græco-Latino & cum Græco-Belgico, iiſdem typis Wetſtenianis, & eadem forma in lucem emittitur.

Latinam addo hic Verſionem Ariæ Montani, quæ fere omnibus Chriſtianis, cujuſcunque profeſſionis, placet: nam eſt adſtricta verbis, & verbotenus fere cum Textu Græco convenit. Benedictus Arias Montanus, Hiſpalenſis, miſſus à Philippo II. Hiſpaniarum Rege, ut Antverpiæ editioni Bibliorum Regiorum præeſſet, Verſionem Vulgatam emendavit, ejectis ex eadem ad marginem multis vocibus, & ſubſtitutis aliis, quas judicabat melius cum Textu Græco convenire. Hæc igitur Verſio Latina Ariæ Montani non eſt planè nova, ſed antiqua Vulgata, ab ipſo ſic interpolata ut verbis Græcis Latina reſponderent. Sic enim in titulo libri: *Novum Teſtamentum Græcè, cum Vulgata Interpretatione Latina, Græci Contextus lineis inſerta; quæ quidem interpretatio, cum à Græcarum dictionum proprietate diſcedit, ſenſum, videlicet, magis quam verba exprimens, in margine libri eſt collocata: atque alia* BENEDICTI ARIÆ MONTANI *Hiſpalenſis opera è verbo reddita, ac diverſo characterum genere diſtincta, in ejus eſt ſubſtituta locum.* Hæc Verſio Ariæ anno 1571. approbata fuit à Facultate Theologica in Academia Lovanienſi; prout videre eſt

in fine Novi Teſtamenti interlinearis.

Dices: Multa in Verſione Ariæ occurrunt, quæ Latinis auribus ſunt ingrata.

Reſp. Arias id agens ut Textum Græcum verbotenus redderet, & ſingulis vocibus Græcis voces Latinas ſuperponeret, non potuit non ſæpiſſimè Græciſmos exprimere, Latinis auribus ingratos, Latinitate neglectâ. Arias igitur, hos conſiderans Græciſmos, expreſſis verbis monet ne aliquis Verſionem ita interpolatam ſeparatim ſine Contextu Græco in lucem edat. Sic enim ille, in fine præfationis: *Ea verò mente non ſumus, ut noſtra hæc Latina Interpretatio ſeparata à Græco contextu, in cujus gratiam à nobis elaborata eſt, ab aliquo unquam excudatur.* Nos ergo Verſionem ejus Interlinearem, facientes collateralem, quali modo ea nunquam eſt edita, non peccamus contra ejus intentionem. Sicut ante hos LXX annos fecit *Jo. Keerbergius*, qui illam tribus aliis, Vulgatæ ſcil. Syriacæ ac Eraſmianæ, junctam, at Græco textu deſtitutam, Antwerpiæ expreſſit.

Ut Doctorum judicia ſuper hoc N. Teſt. Græco-Latino Ariæ intelligerem, placuit Specimen aliquod hujus novæ Editionis publico Examini Academico ſubjicere, quod inſignis Juvenis Bernardus Brouwer, Amſtelodamenſis die xx Novemb. an. 1695. publicè defendit. Vale Lector. Amice, & laboribus meis fave.

Dabam Ultrajecti ipſis Kal. Martiis 1698.

To

MARE MEDI
TERRA-
NEUM.
Jeppo
Sarcula
Lydda
SAMA
TRIB: EP
TRIBUS
TRIBUS
DAN.
Azotus
Jerusalem
Rama
Bethleem
Gaza
TRIBUS
SIMEON.
JUDÆA.
TRIBUS JUDA.
ÆGYP
TUS.
IDUMÆ

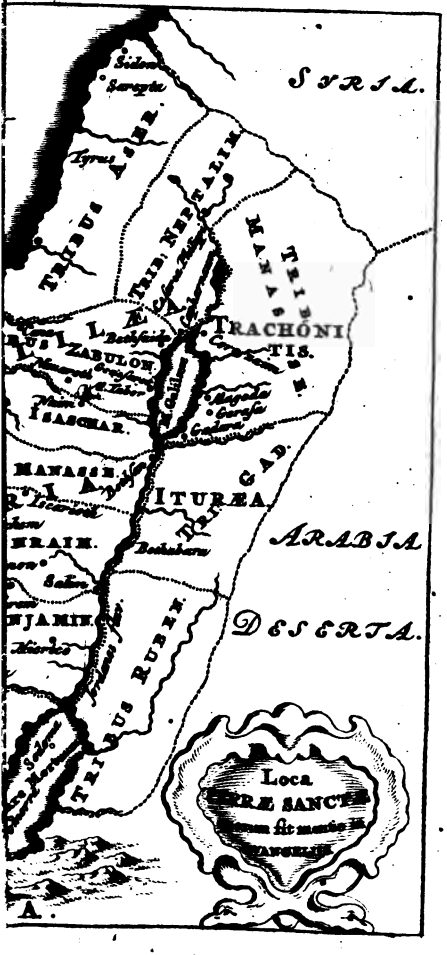
SYRIA.
TRIBUS ASHER.
TRIB. NEPHTALIM
TRIBUS MANASSE
TRACHONI TIS.
ZABULON
ISASCHAR.
MANASSE
ITURÆA
GAD.
ARABIA
DESERTA.
EPHRAIM.
BENJAMIN.
TRIBUS RUBEN
Loca
TERRÆ SANCTÆ

ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

EVANGELIUM SECUNDUM MATTHÆUM.

Κεφ. α'. 1.

1 Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δαβὶδ, υἱοῦ Ἀβραάμ.

2 Ἀβραὰμ ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ· Ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ· Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰούδαν, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ.

3 Ἰούδας δὲ ἐγέννησε τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θάμαρ· Φαρὲς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐσρώμ· Ἐσρὼμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀράμ.

4 Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμιναδάβ· Ἀμιναδὰβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ναασσών· Ναασσὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Σαλμών.

5 Σαλμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Βοὸζ ἐκ τῆς Ῥαχάβ· Βοὸζ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὼβὴδ ἐκ τῆς Ῥούθ· Ὼβὴδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεσσαί.

6 Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησε τὸν Δαβὶδ τὸν βασιλέα· Δαβὶδ δὲ ὁ βασιλεὺς ἐγέννησε τὸν Σολομῶντα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου.

7 Σολομὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Ῥοβοάμ· Ῥοβοὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιά· Ἀβιὰ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀσά.

8 Ἀσὰ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσαφάτ· Ἰωσαφὰτ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωράμ· Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὀζίαν.

9 Ὀζίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωάθαμ· Ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἄχαζ· Ἄχαζ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐζεκίαν.

10 Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησε τὸν Μανασσῆ· Μανασσῆς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμών· Ἀμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσίαν.

CAPUT I.

1 Liber generationis Jesu Christi, filii David, filii Abraham.

2 Abraham genuit Isaac. Isaac autem genuit Jacob. Jacob autem genuit Judam & fratres ejus.

3 Judas autem genuit Phares, & Zaram ex Thamar. Phares autem genuit Esrom. Esrom autem genuit Aram.

4 Aram autem genuit Aminadab. Aminadab autem genuit Naasson. Naasson autem genuit Salmon.

5 Salmon autem genuit Booz ex Rachab. Booz autem genuit Obed ex Ruth. Obed autem genuit Jesse.

6 Jesse autem genuit David regem. David autem rex genuit Solomonem ex Urię.

7 Solomon autem genuit Roboam. Roboam autem genuit Abiam. Abia autem genuit Asa.

8 Asa autem genuit Josaphat. Josaphat autem genuit Joram. Joram autem genuit Oziam.

9 Ozias autem genuit Joatham. Joatham autem genuit Achaz. Achaz autem genuit Ezeciam.

10 Ezecias autem genuit Manasses. Manasses autem genuit Amon. Amon autem genuit Josiam.

11 Ἰωσίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος.

12 Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος, Ἰεχονίας ἐγέννησε τὸν Σαλαθιήλ· Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησε τὸν Ζοροβάβελ.

13 Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιούδ· Ἀβιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιακείμ· Ἐλιακεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἄζώρ.

14 Ἄζὼρ δὲ ἐγέννησε τὸν Σαδώκ· Σαδὼκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀχείμ· Ἀχεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιούδ.

15 Ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλεάζαρ· Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησε τὸν Ματθάν· Ματθὰν δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ.

16 Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός.

* 17 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δαβὶδ, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ Δαβὶδ ἕως τῆς ‡ μετοικεσίας Βαβυλῶνος, ‡ γενεαὶ ‡ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ, γενεαὶ δεκατέσσαρες.

18 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν. Μνηστευθείσης γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσὴφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς, εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου.

* 19 Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν, καὶ μὴ ‡ θέλων αὐτὴν ‡ παραδειγματίσαι, ἐβουλήθη ‡ λάθρα ‡ ἀπολῦσαι αὐτήν.

* 20 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ‡ ἐνθυμηθέντος, ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου κατ' ‡ ὄναρ ‡ ἐφάνη αὐτῷ, λέγων· Ἰωσὴφ υἱὸς Δαβὶδ, μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ Πνεύματός ἐστιν ἁγίου.

21 Τέξεται δὲ υἱὸν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ ΙΗΣΟΥΝ· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν

11 Josias autem genuit Jechoniam & fratres ejus, in transmigratione Babylonis.

12 Post autem transmigrationem Babylonis, Jechonias genuit Salathiel. Salathiel autem genuit Zorobabel.

13 Zorobabel autem genuit Abiud. Abiud autem genuit Eliacim. Eliacim autem genuit Azor.

14 Azor autem genuit Sadoc. Sadoc autem genuit Achim. Achim autem genuit Eliud.

15 Eliud autem genuit Eleazar. Eleazar autem genuit Matthan. Matthan autem genuit Jacob.

16 Jacob autem genuit Joseph virum Mariæ, de qua natus est Jesus, dictus Christus.

17 Omnes itaque generationes ab Abraham usque ad David, generationes quatuordecim: & à David usque ad transmigrationem Babylonis, generationes quatuordecim: & à transmigratione Babylonis usque ad Christum generationes quatuordecim.

18 At Jesu Christi nativitas sic erat: Desponsata enim matre ejus Maria Joseph, ante convenire ipsos, inventa est in utero habens de Spiritu sancto.

19 Joseph autem vir ejus, justus existens, & non volens eam exemplum facere, voluit occultè dimittere eam.

20 Hæc autem eo cogitante, ecce Angelus Domini per somnium apparuit ei, dicens: Joseph fili David, ne timeas accipere Mariam conjugem tuam. nam in ea genitum, de Spiritu est sancto.

21 Pariet autem filium, & vocabis nomen ejus JESUM: Ipse

λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν.

22 (Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος·

23 Ἰδοὺ, ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει, καὶ τέξεται υἱὸν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ· ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός.)

24 Διεγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου, καὶ παρέλαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ.

25 Καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν, ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. 10. † ο.

Κεφ. β'. 2.

1 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἐν ἡμέραις Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ, μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα, λέγοντες·

2 Ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ.

3 Ἀκούσας δὲ Ἡρῴδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ.

4 Καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς Ἀρχιερεῖς καὶ Γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται.

5 Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτω γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου·

6 Καὶ σὺ Βηθλεὲμ, γῆ Ἰούδα, † οὐδαμῶς ‡ ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ‡ ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ.

7 Τότε Ἡρῴδης λάθρα καλέσας τοὺς μάγους, ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος.

8 Καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ, εἶπε· Πορευθέντες, ἀκριβῶς ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπάγγειλόν μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ.

9 Οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστὴρ ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς, ἕως ἐλθὼν ἐστάθη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον.

10 Ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα, ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα.

11 Καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ· καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν, προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν.

12 Καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρῴδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

13 Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ, λέγων· Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρῴδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό.

14 Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον·

15 καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρῴδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος· Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

16 Τότε Ἡρῴδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν· καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς, ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων.

17 Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος·

18 Φωνὴ ἐν Ῥαμὰ ἠκούσθη, κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς· Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν.

19 Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρῴδου, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ,

20 λέγων· Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ· τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.

21 Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ.

22 Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ Ἡρῴδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ, ἀνεχώρησε εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας,

23 καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν, ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

Κεφ. γ'. 1.

1 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας,

2 καὶ λέγων· Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

3 Οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

4 Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχε τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφὴ αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον.

5 Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου,

6 καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

7 Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ, εἶπε πρὸς αὐτούς· Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς;

8 Ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας·

9 καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ.

10 Ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

11 Ἐγὼ μὲν γὰρ ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστὶν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί.

12 Οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

13 Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ.

14 Ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν, λέγων· Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με;

15 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν· Ἄφες ἄρτι, οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. Τότε ἀφίησιν αὐτόν.

16 Βαπτισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εὐθὺς ἀνέβη ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ ἠνεῴχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοὶ, καὶ εἶδε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν, καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν·

17 καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν, λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

Κεφ. δ'. 1.

1 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ Πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου.

2 Καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, ὕστερον ἐπείνασε.

3 Καὶ προσελθὼν ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται.

4 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε· Γέγραπται· Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ.

5 Τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ,

6 καὶ λέγει αὐτῷ· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι Τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.

7 Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πάλιν γέγραπται· Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου.

8 Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν,

9 καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ταῦτά σοι πάντα δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι.

10 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὕπαγε, Σατανᾶ· γέγραπται γάρ· Κύριον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.

11 Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος· καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

12 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν·

13 καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρὲτ, ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς Καπερναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλείμ·

14 ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος·

15 Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλείμ, ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν·

16 ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει φῶς εἶδε μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

17 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν· Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

18 Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδε δύο ἀδελφοὺς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς.

19 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἁλιεῖς ἀνθρώπων.

20 Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα, ἠκολούθησαν αὐτῷ.

21 Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφοὺς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς.

22 Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ.

23 Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.

24 Καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ δαιμονιζομένους, καὶ σεληνιαζομένους, καὶ παραλυτικούς, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς.

25 Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων καὶ Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

Κεφ. ε'. 1.

1 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος αὐτοῦ, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·

2 καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς, λέγων·

3 Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

4 Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.

5 Μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν.

6 Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.

7 Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.

8 Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται.

9 Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοὶ, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται.

10 Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

11 Μακάριοί ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι, καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἕνεκεν ἐμοῦ·

12 χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.

13 Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθὲν ἔξω καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.

14 Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου· οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη·

15 οὐδὲ καίουσι λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ.

16 Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσι τὰ καλὰ ὑμῶν ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

17 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι.

18 Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰὼτα ἓν ἢ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένηται.

19 Ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων, καὶ διδάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

20 Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη πλεῖον τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

21 Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· Οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει.

22 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· Ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ· Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

23 Ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ,

24 ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὕπαγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου.

25 Ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ, ἕως ὅτου εἶ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ· μήποτε σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτὴς τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ.

26 Ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην.

27 Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη· Οὐ μοιχεύσεις.

28 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτὴν, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

29 Εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν.

30 Καὶ εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὴν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου εἰς γέενναν ἀπέλθῃ.

31 Ἐρρέθη δὲ ὅτι Ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον.

32 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχευθῆναι· καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται.

33 Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· Οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ Κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου.

34 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ·

35 μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιον ἐστὶ τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως·

36 μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι.

37 Ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, Ναὶ, ναὶ· Οὒ, οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν.

38 Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη· Ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος.

39 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίσει εἰς τὴν δεξιάν σου σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην·

40 καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον·

41 καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο.

42 Τῷ αἰτοῦντί σε δός, καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανίσασθαι μὴ ἀποστραφῇς.

43 Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου.

44 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν· Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ διωκόντων ὑμᾶς·

45 ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ Πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς· ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους.

46 Ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι;

47 Καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ ἐθνικοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσι;

48 Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὡς ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστι.

Κεφ. ς'. 1.

1 Προσέχετε δὲ τὴν δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ Πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

2 Ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.

3 Σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου,

4 ὅπως ᾖ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ Πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

5 Καὶ ὅταν προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε ὡς οἱ ὑποκριταί· ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἑστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.

6 Σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ ταμεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου πρόσευξαι τῷ Πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ Πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

7 Προσευχόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε ὥσπερ οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται.

8 Μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδε γὰρ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν.

9 Οὕτω οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου·

10 ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς·

11 τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον·

12 καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν·

13 καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν· ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ· ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

14 Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τὰ παραπτώματα ὑμῶν·

15 ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

16 Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡς οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.

17 Σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ νίψαι τὸ πρόσωπόν σου,

18 ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ Πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ Πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

19 Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται δι

γείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ.

9 Οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως, ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ, ὁ ἀστὴρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς, ἕως ἐλθὼν ἔστη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον.

10 Ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα, ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα.

11 Καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, εὗρον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ· καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ· καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν, προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν, καὶ λίβανον, καὶ σμύρναν.

12 Καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

13 Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ, λέγων· Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι αὐτό.

14 Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον·

* 15 ‡ Καὶ ἦν ἐκεῖ ‡ ἕως τῆς † τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος· Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

* 16 Τότε Ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, † ἐθυμώθη ‡ λίαν· καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς, ἀπὸ † διετοῦς καὶ † κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ‡ ἠκρίβωσε ‡ παρὰ τῶν ‡ μάγων.

* 17 Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος·

* 18 ‡ Φωνὴ ἐν Ῥαμᾶ ἠκούσθη, † θρῆνος καὶ ‡ κλαυθμὸς καὶ ‡ ὀδυρμὸς

mihi ut & ego veniens adorem eum.

9 Illi autem audientes regem, profecti sunt. & ecce, stella quam viderant in Oriente, antecedebat eos, usque dum veniens staret suprà ubi erat puer.

10 Videntes autem stellam, gavisi sunt gaudium magnum valde.

11 Et venientes in domum, invenerunt puerum cum Maria matre ejus. Et procidentes adoraverunt eum. & aperientes thesauros suos, obtulerunt ei munera, aurum, & thus, & myrrham.

12 Et responsi secundùm somnium, non reflectere ad Herodem, per aliam viam recesserunt in regionem suam.

13 Recessis autem ipsis, ecce angelus Domini apparet per somnium Joseph, dicens: Excitatus accipe puerum &, matrem ejus, & fuge in Ægyptum: & esto ibi usque dum dicam tibi. Futurus est enim Herodes quærere puerum ad perdendum eum.

14 Is autem excitatus accepit puerum & matrem ejus nocte, & recessit in Ægyptum:

15 Et erat ibi usque ad obitum Herodis: ut adimpleretur dictum à Domino per Prophetam, dicentem: Ex Ægypto vocavi filium meum.

16 Tunc Herodes videns quoniam illusus esset à Magis, iratus est valde: & mittens occidit omnes pueros qui in Bethlehem, & in omnibus finibus ejus, à bimatu & infra, secundùm tempus quod perquisivit à Magis.

17 Tunc adimpletum est dictum per Jeremiam prophetam, dicentem:

18 Vox in Rama audita est, ploratus & ululatus & ejulatus

ὡς πολὺς, Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς· καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσί.

19 Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρῴδου, ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ φαίνεται τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ,

20 Λέγων· Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ· τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.

21 Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ.

22 Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ Ἡρῴδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν. χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας.

23 Καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν, ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται. 17. † 6.

Κεφ. γ'. 3.

1 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς, κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας,

2 Καὶ λέγων· Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

* 3 Οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς ὑπὸ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος· Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς ‡ τρίβους αὐτοῦ.

4 Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχε τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφὴ αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον.

5 Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα, καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία, καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου.

6 Καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

latus multus: Rachel plorans natos suos, & noluit consolari, quia non sunt.

19 Defunctæ autem Herode, ecce angelus Domini secundùm somnium apparet Joseph in Ægypto,

20 Dicens: Excitatus accipe puerum, & matrem ejus, & vade in terram Israël: mortui sunt enim quærentes animam pueri.

21 Ille autem excitatus accepit puerum & matrem ejus, & venit in terram Israël.

22 Audiens autem quod Archelaus regnaret in Judæa pro Herode patre suo, timuit illò ire. Responsus autem secundùm somnium, secessit in partes Galilææ.

23 Et veniens commigravit in civitatem dictam Nazaret: ut impleretur dictum per Prophetas, Quòd Nazoræus vocabitur.

CAPUT III.

1 IN autem diebus illis accedit Joannes Baptista, prædicans in deserto Judææ,

2 Et dicens: Pœnitemini, appropinquavit enim regnum cælorum.

3 Hic enim est pronunciatus ab Esaia Propheta, dicente: Vox clamantis in deserto: Expedite viam Domini, rectas facite semitas ejus.

4 Ipse autem Joannes habebat indumentum suum è pilis cameli, & zonam pelliceam circa lumbum suum: esca autem ejus erat locustæ & mel silvestre.

5 Tunc exibat ad eum Hierosolyma, & omnis Judæa, & omnis circum vicinia Jordanis.

6 Et baptizabantur in Jordane ab eo, confitentes peccata sua.

7 Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς;

8 Ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας.

9 Καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ.

10 Ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται, καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

11 Ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἰσχυρότερός μου ἐστὶν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί.

12 Οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

13 Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ.

* 14 Ὁ δὲ Ἰωάννης † διεκώλυεν αὐτὸν, λέγων· Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με;

15 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν· Ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. Τότε ἀφίησιν αὐτόν.

16 Καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ, ἀνεῴχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοὶ, καὶ εἶδε τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν, καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν.

17 Καὶ ἰδοὺ, φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν, λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ εὐδόκησα. 2. † 1.

7 Videns autem multos Phariſæorum & Sadducæorum venientes ad baptiſmum ſuum, dixit eis: Genimina viperarum, quis demonſtravit vobis fugere à futura ira?

8 Facite ergo fructus dignos pœnitentiæ.

9 Et ne arbitremini dicere in vobis ipſis: Patrem habemus Abraham; dico enim vobis, quoniam poteſt Deus de lapidibus iſtis ſuſcitare natos Abrahæ.

10 Jam vero & ſecuris ad radicem arborum adjacet. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum, excidituꝛ, & in ignem jacitur.

11 Ego quidem baptizo vos in aqua in pœnitentiam, qui autem poſt me veniens, fortior me eſt: cujus non ſum idoneus calceamenta portare, ipſe vos baptizabit in Spiritu ſancto & igni.

12 Cujus ventilabrum in manu ſua, & permundabit aream ſuam, & congregabit triticum ſuum in horreum: at paleam comburet igni inextinguibili.

13 Tunc accedit Jeſus à Galilæa ad Jordanem ad Joannem, baptizari ab eo.

14 At Joannes prohibebat eum, dicens: Ego uſum habeo à te baptizari, & tu venis ad me?

15 Reſpondens autem Jeſus dixit ad eum, Sine interim: ſic enim decens eſt nobis implere omnem juſtificationem. Tunc dimittit eum.

16 Et baptizatus Jeſus, aſcendit ſtatim de aqua: Et ecce aperti ſunt ei cæli, & vidit Spiritum Dei deſcendentem ſicut columbam, & venientem ſuper eum.

17 Et ecce vox de cælis, dicens: Hic eſt filius meus dilectus, in quo complacui.

CA-

Κεφ. δ'. 4.

Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου.

2 Καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, ὕστερον ἐπείνασε.

3 Καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειράζων, εἶπεν· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται.

4 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπε· Γέγραπται· Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ.

5 Τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἵστησιν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ.

6 Καὶ λέγει αὐτῷ· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω. γέγραπται γάρ· Ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.

7 Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πάλιν γέγραπται· Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου.

8 Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν.

9 Καὶ λέγει αὐτῷ· Ταῦτα πάντα σοι δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι.

10 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὕπαγε σατανᾶ· γέγραπται γάρ· Κύριον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.

11 Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος· καὶ ἰδοὺ, ἄγγελοι προσῆλθον, καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

12 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

* 13 Καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρὲτ, ἐλθὼν ‡ κατῴκησεν εἰς Καπερναοὺμ τὴν † παραθαλασσίαν

CAPUT IV.

1 TUnc Jesus actus est in desertum à Spiritu, tentari à diabolo.

2 Et jejunans dies quadraginta, & noctes quadraginta, postremum esuriit.

3 Et accedens ei tentator, dixit: Si filius es Dei, dic ut lapides isti panes fiant.

4 Ille autem respondens, dixit: Scriptum est, Non in pane solo vivet homo, sed in omni verbo exeunte per os Dei.

5 Tunc assumit eum diabolus in sanctam civitatem, & statuit eum super pinnaculum templi.

6 Et dicit ei: Si filius es Dei, dejice teipsum deorsum. Scriptum est enim, Quia angelis suis mandabit de te, & in manibus tollent te, ne forte impingas ad lapidem pedem tuum.

7 Ait illi Jesus: Rursum scriptum est: Non tentabis Dominum Deum tuum.

8 Iterum assumit eum diabolus in montem excelsum valde, & ostendit ei omnia regna mundi, & gloriam eorum:

9 Et dicit ei: Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me.

10 Tunc dicit ei Jesus: Abi Satana; scriptum est enim, Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli servies.

11 Tunc dimittit eum diabolus: & ecce angeli accesserunt, & ministrabant ei.

12 Audiens autem Jesus quod Joannes traditus esset, secessit in Galilæam:

13 Et relinquens Nazaret, veniens commigravit in Capernaum maritimam: in finibus

σίαν, ἐν ‡ ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλείμ.

14 Ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος·

15 Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλείμ, ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν.

16 Ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει, εἶδε φῶς μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

17 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν, καὶ λέγειν· Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

18 Περιπατῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδε δύο ἀδελφοὺς ‡ Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· (ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς·)

19 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων.

20 Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα, ἠκολούθησαν αὐτῷ.

21 Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφοὺς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν· καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς.

22 Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ.

* 23 Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ ‡ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν ‡ μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.

* 24 Καὶ ἀπῆλθεν ἡ ‡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ ‡ προσήνεγκαν ‡ αὐτῷ πάντας τοὺς ‡ κακῶς ἔχοντας, ‡ ποικιλίαις ‡ νόσοις καὶ ‡ βασάνοις ‡ συνεχομένους, καὶ ‡ δαιμονιζομένους, καὶ ‡ σεληνιαζομένους, καὶ ‡ παρα-

bus Zabulon & Nephthalim:

14 Ut adimpleretur pronunciatum per Isaiam Prophetam, dicentem:

15 Terra Zabulon, & terra Nephthali, viam maris ultra Jordanem, Galilæa gentium:

16 Populus sedens in tenebris, videns lucem magnam, & sedentibus in regione & umbra mortis, lux orta est eis.

17 Ex tunc cœpit Jesus prædicare, & dicere: Pœnitemini: appropinquavit enim regnum cælorum.

18 Circumambulans autem Jesus juxta mare Galilææ, vidit duos fratres, Simonem dictum Petrum, & Andream fratrem ejus, mittentes verriculum in mare; (erant enim piscatores.)

19 Et ait illis: Venite post me, & faciam vos piscatores hominum.

20 Illi autem continuò dimittentes retia, secuti sunt eum.

21 Et procedens inde, vidit alios duos fratres, Jacobum Zebedæi, & Joannem fratrem ejus in navi cum Zebedæo patre eorum, resarcientes retia sua: & vocavit eos.

22 Illi autem statim dimittentes naviculam & patrem suum, secuti sunt eum.

23 Et circuibat totam Galilæam Jesus, docens in synagogis eorum, & prædicans euangelium regni, & sanans omnem morbum, & omnem infirmitatem in populo.

24 Et abiit auditio ejus in totam Syriam, & obtulerunt ei omnes malè habentes, variis morbis, & torminibus comprehensos, & dæmoniacos, & luna-

λυτικούς· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς.

25 Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων καὶ Ἰουδαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου. 16. † 1.

Κεφ. ε'. 5.

1 ✠ Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος αὐτοῦ, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·

2 Καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτοὺς, λέγων·

3 Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι· ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν·

4 Μακάριοι οἱ πενθοῦντες· ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.

5 Μακάριοι οἱ πραεῖς· ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν.

6 Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην· ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.

7 Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες· ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.

8 Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ· ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται.

9 ‡ Μακάριοι οἱ † εἰρηνοποιοί· ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται.

10 Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης· ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

11 Μακάριοί ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι, καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν, ψευδόμενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ.

12 Χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε· ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.

13 Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω, καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.

14 Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη.

15 Οὐδὲ καίουσι λύχνον, καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον,

dunaticos, & paralyticos: & curavit eos.

25 Et secutæ sunt eum turbæ multæ de Galilæa, & Decapoli, & Hierosolymis, & Judæa, & trans Jordanem.

CAPUT V.

1 VIdens autem turbas, ascendit in montem: & sedente eo, advenerunt illi discipuli ejus.

2 Et aperiens os suum, docebat eos, dicens:

3 Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum.

4 Beati lugentes, quia ipsi consolabuntur.

5 Beati mites, quoniam ipsi hæreditabunt terram.

6 Beati esurientes, & sitientes justitiam, quoniam ipsi saturabuntur.

7 Beati misericordes, quoniam ipsi misericordia afficientur.

8 Beati mundi corde, quoniam ipsi Deum videbunt.

9 Beati pacifici, quoniam ipsi filii Dei vocabuntur.

10 Beati persecutione affecti propter justitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum.

11 Beati estis cum maledixerint vos, & persequuti fuerint, & dixerint omne malum verbum adversum vos mentientes, propter me.

12 Gaudete & exultate, quoniam merces vestra multa in cælis, sic enim persequuti sunt Prophetas qui ante vos.

13 Vos estis sal terræ; si autem sal infatuatum sit, in quo salietur? ad nihilum valet ultra, si non ejici foras, & conculcari ab hominibus.

14 Vos estis lux mundi: non potest civitas abscondi supra montem posita.

15 Neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub mo-

ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ.

16 Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

17 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον, ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι.

* 18 ‡ Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, † ἰῶτα ‡ ἓν ‡ ἢ μία ‡ κεραία οὐ μὴ ‡ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ ‡ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένηται.

19 Ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων, καὶ διδάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

20 Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

21 Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις· Οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσαι τῇ κρίσει.

* 22 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ‡ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ‡ εἰκῇ, ἔνοχος ἔσαι τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν ‡ εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ † ῥακᾶ, ἔνοχος ἔσαι τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ ‡ μωρὲ, ‡ ἔνοχος ἔσαι εἰς τὴν ‡ γέενναν τοῦ ‡ πυρός.

23 Ἐὰν οὖν προσφέρῃς τῷ θυσιαστηρίῳ τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ μνησθῇς, ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ,

* 24 Ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὕπαγε, πρῶτον † διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ ‡ δῶρόν σου.

* 25 Ἴσθι † εὐνοῶν τῷ ‡ ἀντιδίκῳ σου ‡ ταχὺ, ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ· μήποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ ‡ κριτῇ, καὶ ὁ

dio, sed super candelabrum, & lucet omnibus in domo.

16 Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant vestra pulchra opera, & glorificent Patrem vestrum qui in cælis.

17 Ne putetis quod veni dissolvere legem, aut Prophetas; non veni dissolvere, sed adimplere.

18 Amen quippe dico vobis, donec prætereat cælum & terra, jota unum, aut unus apex non præteribit à lege, donec omnia fiant.

19 Qui ergo solverit unum mandatorum istorum minimorum, & docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno cælorum. qui autem fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cælorum.

20 Dico enim vobis, quòd si non abundaverit justitia vestra plus Scribarum & Pharisæorum, non intrabitis in regnum cælorum.

21 Audistis quia pronunciatum est antiquis: Non occides, qui autem occiderit, obnoxius erit judicio.

22 Ego autem dico vobis, quia omnis iracsens fratri suo immeritò, obnoxius erit judicio: qui autem dixerit fratri suo Raca, obnoxius erit consessui: qui autem dixerit fatue, obnoxius erit in gehennam ignis.

23 Si ergo offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid adversum te,

24 Relinque ibi munus tuum ante altare, & vade, prius reconciliare fratri tuo, & tunc veniens offer munus tuum.

25 Esto benesentiens adversario tuo cito, dum es in via cum eo: ne forte te tradat adversarius judici, & judex te tradat ministro, & in custodiam conjiciaris.

σε παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ, φυλακὴν βληθήσῃ.

μὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐκεῖθεν ἕως ἂν ἀποδῷς χαττον κοδράντην.

Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ις· Οὐ μοιχεύσεις.

Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς των γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιαι αὐτῆς, ἤδη ἐμοίχευσεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

Εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ ; σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐκαὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμ· γάρ σοι, ἵνα ἀπόληται ἓν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σ σου βληθῇ εἰς γέενναν.

Καὶ εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὴν, βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι, ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν.

Ἐῤῥέθη δὲ ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον·

Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὃς ν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι· καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται.

* 33 Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ‡ ἐῤῥέθη τοῖς ‡ ἀρχαίοις· Οὐκ † ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ Κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου.

34 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, μὴ ὀμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ·

35 Μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως·

36 Μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι.

37 Ἔσω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, Ναὶ ναὶ, Οὒ οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων, ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν.

38 Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη· Ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος.

39 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, μὴ

26 Amen dico tibi, non exies inde, donec reddas noviſſimum quadrantem.

27 Audiſtis quia pronunciatum eſt antiquis: Non mœchaberis.

28 Ego autem dico vobis, quia omnis conſpiciens mulierem ad concupiſcendum eam, jam mœchatus eſt eam in corde ſuo

29 Si autem oculus tuus dexter ſcandalizat te, erue eum, & projice abs te; confert enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, & non totum corpus tuum conjiciatur in gehennam.

30 Et ſi dextera tua manus ſcandalizat te, abſcinde eam, & projice abs te: confert enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, & non totum corpus tuum conjiciatur in gehennam.

31 Pronunciatum eſt autem, quod quicumque abſolverit uxorem ſuam, det ei repudium.

32 Ego autem dico vobis, quia quicunque abſolverit uxorem ſuam, exceptâ ratione fornicationis, facit eam mœchari: & qui abſolutam duxerit, adulterat.

33 Iterum audiſtis quia pronunciatum eſt antiquis: Non perjurabis: reddes autem Domino juramenta tua.

34 Ego autem dico vobis, non jurare omninò, neque in cœlo, quia thronus eſt Dei:

35 Neque in terra, quia ſcabellum eſt pedum ejus: neque in Hieroſolyma, quia civitas eſt magni regis:

36 Neque in capite tuo juraveris, quia non potes unum capillum album aut nigrum facere.

37 Sit autem ſermo veſter, Etiam, etiam, Non, non: quod autem abundans his, à malo eſt.

ἐντιθῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ τὴν δεξιάν σου σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην·

40 Καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι, καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον.

41 Καὶ ‡ ὅστις σε ‡ ἀγγαρεύσει † μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο.

42 Τῷ αἰτοῦντί σε δίδου· καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῇς.

43 Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου.

44 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ διωκόντων ὑμᾶς·

45 Ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους.

46 Ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι;

47 Καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτω ποιοῦσιν;

48 Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐςι. 29. † 7.

Κεφ. ς'. 6.

1 Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

2 Ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.

38 Audistis quia pronunciatum est: Oculum pro oculo, & dentem pro dente.

39 Ego autem dico vobis, non obsistere malo: sed quicumque te percusserit in dexteram tuam maxillam, verte illi & aliam.

40 Et volenti tibi judicium parari, & tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium.

41 Et quicunque te angariaverit milliare unum, vade cum illo duo.

42 Petenti te, da: & volentem à te mutuare, ne avertaris.

43 Audistis quia pronunciatum est, Diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum.

44 Ego autem dico vobis, Diligite inimicos vestros, benedicite maledicentes vos: benefacite odientibus vos, & orate pro infestantibus vos, & insectantibus vos.

45 Ut sitis filii Patris vestri qui in cœlis, quia solem suum producit super malos & bonos, & pluit super justos & injustos.

46 Si enim dilexeritis diligentes vos, quam mercedem habetis? nonne & publicani idem faciunt?

47 Et si salutaveritis fratres vestros tantum, quid abundans facitis? nonne & publicani sic faciunt?

48 Estote ergo vos perfecti, sicut Pater vester qui in cœlis, perfectus est.

CAPUT VI.

1 Attendite misericordiam vestram non facere ante homines, ad spectari eis: si autem non, mercedem non habetis apud Patrem vestrum qui in cœlis.

2 Cum ergo facis eleëmosynam, ne tuba clanxeris ante te, sicut hypocritæ faciunt in synagogis & in vicis, ut glorificentur ab hominibus. amen di-

δὲ ποιοῦντος ἐλεημο-
γνώτω ἡ ἀριστερά σου
δεξιά σου·
ἡ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν
ᾧ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ
ν τῷ κρυπτῷ, αὐτὸς
σοι ἐν τῷ φανερῷ.
ταν προσεύχῃ, οὐκ ἔσῃ
ὑποκριταί· ὅτι φιλοῦ-
ῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν
αις τῶν πλατειῶν ἑστῶ-
ύχεσθαι, ὅπως ἂν φα-
ἀνθρώποις. Ἀμὴν λέγω
ι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν

ὰ ὅταν προσεύχῃ, εἴσ-
τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ
ὴν θύραν σου, πρόσευξαι
ί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ·
τήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ
ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φα-

: Προσευχόμενοι δὲ μὴ
λογήσητε, ὥσπερ οἱ
· ‡ δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ
ογίᾳ αὐτῶν ‡ εἰσακου-
ται.
οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς·
ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὧν χρείαν
πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι

τως οὖν προσεύχεσθε ὑ-
ΙΑ ΤΕΡ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς
· ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά

λθέτω ἡ βασιλεία σου·
ω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν
, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.
ὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιού-
ἡμῖν σήμερον.
καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλή-
ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίε-
ς ὀφειλέταις ἡμῶν.
καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς
ασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς
ῦ πονηροῦ· ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ
ία, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ
ις τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.
Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀν-
ς τὰ παραπτώματα αὐ-
ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ
οὐράνιος·
Ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀν-

dico vobis, excipiunt mercedem suam.

3 Te autem faciente eleëmosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua.

4 Ut sit tua eleëmosyna in secreto: & Pater tuus videns in secreto, ipse reddet tibi in manifesto.

5 Et quum ores, non eris ficut hypocritæ: quia amant in synagogis, & in angulis platearum stantes orare, ut appareant hominibus. amen dico vobis, quòd excipiunt mercedem suam.

6 Tu autem cum ores, intra in cubiculum tuum, & claudens ostium tuum, ora Patrem tuum qui in secreto: & Pater tuus conspiciens in secreto, reddet tibi in apparenti.

7 Orantes autem ne inania loquamini, sicut ethnici, arbitrantur enim quod in multiloquio suo exaudientur.

8 Ne igitur assimilemini eis: novit enim Pater vester quorum usum habetis, ante vos petere eum.

9 Sic ergo orate vos: Pater noster qui in cælis, sanctificetur nomen tuum.

10 Adveniat regnum tuum: Fiat voluntas tua, sicut in cælo, & in terra.

11 Panem nostrum supersubstantialem da nobis hodie.

12 Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.

13 Et ne inferas nos in tentationem, sed libera nos à malo. Quoniam tuum est regnum, & potentia, & gloria in secula. Amen.

14 Si enim dimiseritis hominibus lapsus eorum, dimittet & vobis Pater vester cælestis.

15 Si autem non dimiseritis ho-

ἀφήσει τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

16 Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ, σκυθρωποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.

17 Σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι·

18 ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

19 Μὴ ‡ θησαυρίζετε ὑμῖν ‡ θησαυροὺς ἐπὶ τῆς ‡ γῆς, ὅπου ‡ σὴς καὶ ‡ βρῶσις ‡ ἀφανίζει, καὶ ὅπου ‡ κλέπται ‡ διορύσσουσι καὶ ‡ κλέπτουσι·

20 θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν.

21 Ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν.

22 Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται.

23 Ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. Εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ, σκότος ἐστὶ, τὸ σκότος πόσον;

24 Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει· οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμμωνᾷ.

25 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε καὶ τί πίητε· μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσησθε· οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος;

26 Ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν;

27 Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα;

28 Καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει·

29 λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων.

30 Εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι;

31 Μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες, τί φάγωμεν; ἢ τί πίωμεν; ἢ τί περιβαλώμεθα;

32 πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητοῦσιν· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῄζετε τούτων ἁπάντων.

33 Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν.

34 Μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει ἑαυτῆς· ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

7 Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε·

2 ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, μετρηθήσεται ὑμῖν.

3 Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου οὐ κατανοεῖς;

4 ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου;

5 ὑπόκριτα, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

6 Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶ, μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν, καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς.

7 Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν·

8 πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται.

9 Ἢ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν αἰτήσει ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ;

10 καὶ ἰχθὺν αἰτήσει, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ;

11 εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;

12 Πάντα οὖν ὅσα ἐὰν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

13 Εἰσέλθατε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς·

14 τί στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν.

15 Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσιν λύκοι ἅρπαγες.

16 ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς· μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὰς, ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα;

17 οὕτως πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ· τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ.

18 οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν.

19 πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

20 ἄρα γε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.

21 Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

22 πολλοὶ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, Κύριε, Κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν;

23 καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.

24 Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν·

25 καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ, καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσε· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν.

26 καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἄμμον·

27 καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ, καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσε· καὶ ἦν ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη.

28 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ·

29 ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι.

8 Καταβάντος δὲ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί·

2 καὶ ἰδοὺ λεπρὸς ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι.

3 καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Θέλω, καθαρίσθητι· καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα.

4 καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅρα μηδενὶ εἴπῃς· ἀλλὰ ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε τὸ δῶρον ὃ προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

5 Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς Καπερναούμ, προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατοντάρχης παρακαλῶν αὐτὸν,

6 καὶ λέγων, Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικὸς, δεινῶς βασανιζόμενος.

7 καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν.

8 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἑκατοντάρχης ἔφη, Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου.

9 καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας· καὶ λέγω τούτῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, Ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ.

10 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασε, καὶ εἶπε τοῖς ἀκολουθοῦσιν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, παρ' οὐδενὶ τοσαύτην πίστιν εὗρον ἐν τῷ Ἰσραήλ.

11 λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσι, καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν·

12 οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

13 Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχῃ, Ὕπαγε, καὶ ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι· καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

14 Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Πέτρου, εἶδε τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν·

15 καὶ ἥψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει αὐτοῖς.

16 Ὀψίας δὲ γενομένης, προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς· καὶ ἐξέβαλε τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσε·

17 ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος, Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε, καὶ τὰς νόσους ἐβάστασε.

18 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὄχλους πολλοὺς περὶ αὐτὸν, ἐκέλευσε διελθεῖν εἰς τὸ πέραν.

19 Καὶ προσελθὼν εἷς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ.

20 καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ.

21 Ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου.

22 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.

23 Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

24 καὶ ἰδοὺ σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδε.

25 καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤγειραν αὐτὸν, λέγοντες, Κύριε, σῶσον, ἀπολλύμεθα.

26 καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ· καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη.

27 Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν, λέγοντες, Ποταπός ἐστιν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

28 Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν, ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης·

29 καὶ ἰδοὺ ἔκραξαν λέγοντες, Τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς;

30 Ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη.

31 οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν, λέγοντες, Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων.

32 καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ἰδοὺ ὥρμησε πᾶσα ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασι.

33 Καὶ οἱ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων.

34 καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθε εἰς συνάντησιν τῷ Ἰησοῦ· καὶ ἰδόντες αὐτὸν παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

9 Καὶ ἐμβὰς εἰς πλοῖον διεπέρασε, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.

2 καὶ ἰδοὺ προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον· καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπε τῷ παραλυτικῷ, Θάρσει, τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου.

3 καὶ ἰδοὺ τινες τῶν γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, Οὗτος βλασφημεῖ.

4 καὶ εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν, Ἵνα τί ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;

5 τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν, Ἔγειρε καὶ περιπάτει;

6 ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας, τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ, Ἔγειρε, ἆρόν σου τὴν κλίνην καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου.

7 καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

8 Ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐφοβήθησαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

9 Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Ματθαῖον καλούμενον· καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

10 Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.

11 καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν;

12 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες.

13 πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν, Ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν· οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλούς.

14 Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, λέγοντες, Διὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλὰ, οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσιν;

15 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν, ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν.

16 Οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται.

17 οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοὶ, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπόλλυνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς, καὶ ἀμφότερα συντηροῦνται.

18 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοὺ ἄρχων εἷς ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ, λέγων ὅτι Ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτὴν, καὶ ζήσεται.

19 καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθησεν αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

20 Καὶ ἰδοὺ γυνὴ αἱμορροοῦσα δώδεκα ἔτη προσελθοῦσα ὄπισθεν ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ·

21 ἔλεγε γὰρ ἐν ἑαυτῇ, Ἐὰν μόνον ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι.

22 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν αὐτὴν εἶπε, Θάρσει, θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

23 Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον,

24 ἔλεγεν, Ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ.

25 ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον.

26 καὶ ἐξῆλθε φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.

27 Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ ἠκολούθησαν δύο τυφλοὶ κράζοντες καὶ λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαβίδ.

28 ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοὶ, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν αὐτῷ, Ναὶ, Κύριε.

29 τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, λέγων, Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν.

30 καὶ ἀνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω.

31 οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

32 Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον.

33 καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι, λέγοντες, Οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ.

34 οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον, Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

35 Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.

36 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι καὶ ἐρριμμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα.

37 τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι·

38 δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

10 Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.

2 Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστιν ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος, καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ·

3 Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος· Θωμᾶς καὶ Ματθαῖος ὁ τελώνης· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος·

4 Σίμων ὁ Κανανίτης, καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν.

5 Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς, παραγγείλας αὐτοῖς λέγων, Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε·

6 πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ.

7 πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε λέγοντες ὅτι Ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

8 ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, λεπροὺς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγείρετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε.

9 Μὴ κτήσησθε χρυσὸν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν,

10 μὴ πήραν εἰς ὁδὸν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ ῥάβδον· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστιν.

11 Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστιν· κἀκεῖ μείνατε ἕως ἂν ἐξέλθητε.

12 εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἀσπάσασθε αὐτήν.

13 καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθάτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω.

14 καὶ ὃς ἂν μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι ἔξω τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν.

15 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

16 Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί.

17 Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς·

18 καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων δὲ καὶ βασιλέων ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν.

19 ὅταν δὲ παραδιδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσητε.

20 οὐ γάρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν.

21 Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπ

ουσιν, οὐδὲ ἀφίζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά. οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν;

27 Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα;

* 28 Καὶ περὶ ‡ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; † καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ‡ ἀγροῦ ‡ πῶς ‡ αὐξάνει· οὐ ‡ κοπιᾷ, ‡ οὐδὲ ‡ νήθει·

29 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων.

* 30 Εἰ δὲ τὸν ‡ χόρτον τοῦ ἀγροῦ, σήμερον ὄντα, καὶ ‡ αὔριον ‡ κλίβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως ‡ ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι;

31 Μὴ οὖν μεριμνήσητε, λέγοντες· Τί φάγωμεν, ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα;

32 Πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῄζετε τούτων ἁπάντων.

33 Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν.

34 Μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει τὰ ἑαυτῆς· ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς. 29. † 3.

Κεφ. ζ'. 7.

ΜΗ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε.

2 Ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν.

3 Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς;

4 Ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου· Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου· καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου;

5 ‡ Ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν ‡ δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ ‡ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

metunt, neque congregant in horrea, & pater vester cælestis pascit illa. nonne vos magis excellitis illis?

27 Quis autem ex vobis anxiatus potest adjicere ad staturam suam cubitum unum?

28 Et circa vestimentum quid anxiamini? Observate lilia agri quomodo augentur: non fatigantur, neque nent.

29 Dico autem vobis, quoniam nec Salomon in omni gloria sua amictus est sicut unum istorum.

30 Si autem fœnum agri hodie existens, & cras in clibanum injectum, Deus sic circumornat, non multò magis vos, exiguæ fidei?

31 Ne igitur anxiemini, dicentes: Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quid circumamiciemur?

32 Omnia enim hæc gentes inquirunt. Novit enim Pater vester cælestis quod opus habetis horum omnium.

33 Quærite autem primùm regnum Dei, & justitiam ejus, & hæc omnia adponentur vobis.

34 Ne igitur anxiemini in cras: nam cras curabit suaipsius, sufficiens diei malitia sua.

CAPUT VII.

1 NE judicate, ut non judicemini.

2 In quo enim judicio judicaveritis, judicabimini: & in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis.

3 Quid autem intueris festucam quæ in oculo fratris tui, at in tuo oculo trabem non animadvertis?

4 Aut quomodo dices fratri tuo: Sine ejiciam festucam de oculo tuo, & ecce trabs in oculo tuo?

5 Hypocrita, ejice primùm trabem de oculo tuo, & tunc intueberis ejicere festucam de oculo

φθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

6 Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶ, μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων· μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν, καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς.

7 Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· προσέρετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν.

8 Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ προύοντι ἀνοιγήσεται.

9 Ἢ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ;

10 Καὶ ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ;

* 11 Εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, ‡δίδατε ‡δόματα ‡ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;

12 Πάντα οὖν ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

* 13 ‡Εἰσέλθετε διὰ τῆς ‡στενῆς πύλης· ὅτι †πλατεῖα ἡ ‡πύλη, καὶ † εὐρύχωρος ἡ ‡ὁδὸς ἡ ‡ἀπάγουσα εἰς τὴν ‡ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς.

14 Ὅτι στενὴ ἡ πύλη, καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν.

15 Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἅρπαγες.

16 Ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. Μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὴν, ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα;

17 Οὕτω πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ· τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ.

18 Οὐ δύναται δένδρον ἀγα-

oculo fratris tui.

6 Ne detis ſanctum canibus, neque mittatis margaritas veſtras ante porcos, ne forte conculcent eas in pedibus ſuis, & converſi dirumpant vos.

7 Petite, & dabitur vobis: quærite, & invenietis: pulſate, & aperietur vobis.

8 Omnis enim petens accipit: & quærens invenit, & pulſanti aperietur.

9 Aut quis eſt ex vobis homo, quem ſi petierit filius ſuus panem, nunquid lapidem dabit ei?

10 Et ſi piſcem petierit, nunquid ſerpentem dabit ei?

11 Si ergo vos mali exiſtentes, noſtis data bona dare filiis veſtris, quanto magis Pater veſter qui in cælis, dabit bona petentibus ſe?

12 Omnia ergo quæcumque vultis ut faciant vobis homines, ita & vos facite illis. Hæc enim eſt Lex & Prophetæ.

13 Intrate per anguſtam portam, quia lata porta & ſpatioſa via ducens ad perditionem, & multi ſunt ingredientes per eam.

14 Quia anguſta porta, & ſtricta via ducens ad vitam, & pauci ſunt invenientes eam.

15 Attendite verò à falſis prophetis, qui veniunt ad vos in indumentis ovium, intrinſecus autem ſunt lupi rapaces.

16 A fructibus eorum agnoſcetis eos. Nunquid colligunt à ſpinis uvam, aut de tribulis ficum?

17 Sic omnis arbor bona fructus bonos facit: at carioſa arbor fructus malos facit.

18 Non poteſt arbor bona fructus

καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν.

19 Πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται, καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

20 Ἄρα γε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.

21 Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

22 Πολλοὶ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· Κύριε, Κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν;

23 Καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς, ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς. ἀπόχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.

24 Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους, καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν·

25 Καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ, καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ· καὶ οὐκ ἔπεσε· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν.

26 Καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους, καὶ μὴ ποιῶν αὐτούς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἄμμον·

27 Καὶ ‡κατέβη ἡ βροχὴ, ἦλθον οἱ ποταμοὶ, καὶ ‡ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ ‡προσέκοψαν τῇ ‡οἰκίᾳ ἐκείνῃ· καὶ ἔπεσε, καὶ ἦν ἡ ‡πτῶσις αὐτῆς μεγάλη.

28 Καὶ ἐγένετο ὅτε συνετέλεσε ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ·

29 Ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. 22. † 2.

Κεφ. η'. 8.

1 Καταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν

fructus malos facere, neque arbor cariosa fructus pulchros facere.

19 Omnis arbor non faciens fructum pulchrum, exscinditur, & in ignem injicitur.

20 Itaque ex fructibus eorum agnoscetis eos.

21 Non omnis dicens mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum: sed faciens voluntatem Patris mei, qui in cælis.

22 Multi dicent mihi in illa die: Domine, Domine, nonne tuo nomine prophetavimus, & tuo nomine dæmonia ejecimus, & tuo nomine efficientias multas fecimus?

23 Et tunc confitebor illis, Quòd nunquam novi vos; abscedite à me omnes operantes iniquitatem.

24 Omnis ergo quicunque audit mea verba hæc, & facit ea, assimilabo illum viro prudenti, qui ædificavit domum suam super petram.

25 Et descendit pluvia & venerunt flumina, & flaverunt venti, & procubuerunt domui illi, & non cecidit: fundata erat enim super petram.

26 Et omnis audiens mea verba hæc, & non faciens ea, assimilabitur viro stulto, qui ædificavit domum suam super arenam:

27 Et descendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti, & proruerunt domui illi, & cecidit, & fuit casus illius magnus.

28 Et factum est, quum consummasset Jesus sermones hos, stupebant illum turbæ super doctrina ejus.

29 Erat enim docens eos ut auctoritatem habens, & non sicut Scribæ.

CAPUT VIII.

1 Descendente autem eo de monte, secutæ sunt eum turbæ

αὐτῷ ὄχλοι πολλοί.

2 Καὶ ἰδοὺ λεπρὸς ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ, λέγων· Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι.

* 3 Καὶ ‡ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Θέλω, καθαρίσθητι. Καὶ εὐθέως ‡ ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα.

* 4 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅρα μηδενὶ εἴπῃς· ἀλλὰ ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε τὸ δῶρον, ὃ ‡ προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

5 Εἰσελθόντι δὲ τῷ Ἰησοῦ εἰς Καπερναοὺμ, προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν,

6 Καὶ λέγων, Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικὸς, δεινῶς βασανιζόμενος.

7 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν.

8 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἑκατόνταρχος ἔφη· Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγον, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου.

9 Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας· καὶ λέγω τούτῳ, πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ.

10 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς, ἐθαύμασε, καὶ εἶπε τοῖς ἀκολουθοῦσιν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον.

11 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσι, καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν·

12 Οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

13 Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχῳ· ὕπαγε, καὶ ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι· Καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

turbæ multæ.

2 Et ecce leprosus veniens, adorabat eum, dicens: Domine, si velis, efficax es me mundare.

3 Et extendens manum, tetigit eum Jesus, dicens: Volo, mundare. Et confestim mundata est ejus lepra.

4 Et ait illi Jesus: Vide, nemini dixeris: sed abi, teipsum ostende sacerdoti, & offer munus quod præcepit Moyses, in testimonium illis.

5 Introeunte autem Jesu in Capernaum, accessit ad eum Centurio, appellans eum,

6 Et dicens: Domine, puer meus jacet in domo paralyticus, vehementer discruciatus.

7 Et ait illi Jesus: Ego veniens curabo eum.

8 Et respondens Centurio ait: Domine, non sum idoneus ut meum sub tectum intres: sed tantùm dic verbum, & sanabitur puer meus.

9 Etenim ego homo sum sub auctoritatem, habens sub me ipsum milites: & dico huic, Vade, & vadit: & alii, Veni, & venit. & servo meo, fac hoc, & facit.

10 Audiens autem Jesus, miratus est: & ait sequentibus: Amen dico vobis, neque in Israël tantam fidem inveni.

11 Dico autem vobis, quod multi ab orientibus & occidentibus venient, & recumbent cum Abraham, & Isaac, & Jacob in regno cælorum.

12 Filii autem regni ejicientur in tenebras exteriores: ibi erit fletus, & fremitus dentium.

13 Et dixit Jesus Centurioni: Abi, & sicut credidisti, fiat tibi. Et sanatus est puer ejus in hora illa.

14 Et

14 Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου, εἶδε τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν.

15 Καὶ ἥψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει αὐτοῖς.

16 Ὀψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς· καὶ ἐξέβαλε τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν·

17 Ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος. Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε, καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.

18 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους περὶ αὐτὸν, ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν.

19 Καὶ προσελθὼν εἷς γραμματεὺς, εἶπεν αὐτῷ· Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ.

20 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ.

21 Ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν, καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου.

22 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.

23 Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

24 Καὶ ἰδοὺ, σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδε.

25 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤγειραν αὐτὸν, λέγοντες· Κύριε, σῶσον ἡμᾶς, ἀπολλύμεθα.

26 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; Τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ· καὶ ἐγέ-

14 Et ingressus Jesus in domum Petri, vidit socrum ejus jacentem & febricitantem:

15 Et tetigit manum ejus, & dimisit eam febris: & surrexit, & ministrabat eis.

16 Vespere autem facto, obtulerunt ei dæmoniacos multos, & ejiciebat spiritus verbo: & omnes malè habentes sanabat:

17 Ut adimpleretur dictum per Isaiam Prophetam, dicentem: Ipse infirmitates nostras accepit, & ægrotationes portavit.

18 Videns autem Jesus multas turbas circum se, jussit abire in ulterius.

19 Et accedens unus Scriba, ait illi: Magister, sequar te quocumque ieris.

20 Et dicit ei Jesus: Vulpes foveas habent, & volucres cæli umbracula: Filius autem hominis non habet ubi caput reclinet.

21 Alius autem discipulorum ejus ait illi: Domine, permitte mihi primùm abire, & sepelire patrem meum.

22 At Jesus ait illi: Sequere me, & dimitte mortuos sepelire suos mortuos.

23 Et ascendente eo in naviculam, secuti sunt eum discipuli ejus.

24 Et ecce motus magnus factus est in mari, ita ut naviculam operiri sub fluctibus: ipse verò dormiebat.

25 Et accedentes discipuli ejus, suscitaverunt eum, dicentes: Domine, salva nos, perimus.

26 Et dicit eis: Quid timidi estis, exiguæ fidei? Tunc surgens imperavit ventis & mari, &

νετο γαλήνη μεγάλη.

27 Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν, λέγοντες· Ποταπός ἐστιν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

28 Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν, ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι, ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥςε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης.

29 Καὶ ἰδοὺ ἔκραξαν, λέγοντες· Τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς;

30 Ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη.

31 Οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν, λέγοντες, Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων.

32 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὑπάγετε. Οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. Καὶ ἰδοὺ, ὥρμησε πᾶσα ἡ ἀγέλη τῶν χοίρων κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν.

33 Οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγειλαν πάντα, καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων.

* 34 Καὶ ἰδοὺ, πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς † συνάντησιν τῷ Ἰησοῦ· καὶ ἰδόντες αὐτὸν, ‡ παρεκάλεσαν ὅπως ‡ μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. 7. † 1.

Κεφ. θ'. 9.

1 ΚΑὶ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον, διεπέρασε, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.

2 Καὶ ἰδοὺ, προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον· καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπε τῷ παραλυτικῷ· Θάρσει τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου.

3 Καὶ ἰδοὺ, τινὲς τῶν Γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· Οὗτος βλασφημεῖ.

4 Καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐν-

& facta est tranquillitas magna.

27 At homines mirati sunt, dicentes: Qualis est hic, quia & venti & mare obediunt ei?

28 Et venienti ipsi in ulterius in regionem Gergesenorum, occurrerunt ei duo dæmoniaci de monumentis exeuntes, sævi nimis, ita ut non valere quenquam transire per viam illam.

29 Et ecce clamaverunt, dicentes: Quid nobis & tibi, Jesu fili Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos?

30 Erat autem longe ab illis grex porcorum multorum pascens.

31 Verum dæmones appellabant eum, dicentes: Si ejicis nos, permitte nobis abire in gregem porcorum.

32 Et ait illis, Abite. Illi autem exeuntes abierunt in gregem porcorum. Et ecce irruit totus grex porcorum per præceps in mare, & mortui sunt in aquis.

33 Pastores autem fugerunt, & venientes in civitatem, nunciaverunt omnia, & illa quæ dæmoniacorum.

34 Et ecce tota civitas exiit in occursum Jesu. Et videntes eum, rogabant ut transiret à finibus eorum.

CAPUT IX.

1 ET ascendens in naviculam, trajecit, & venit in propriam civitatem.

2 Et ecce offerebant ei paralyticum in lecto jacentem: & videns Jesus fidem illorum, dixit paralytico: Confide fili, remittuntur tibi peccata tua.

3 Et ecce quidam Scribarum dixerunt in seipsis: Hic blasphemat.

4 Et videns Jesus cogitatio-

: αὐτῶν, εἶπεν, Ἱνατί
θυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς
; ὑμῶν;
γάρ ἐςιν εὐκοπώτερον,
Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρ-
εἰπεῖν, Ἔγειραι καὶ πε-
;
α δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς
ιέναι ἁμαρτίας· (τότε λέ-
παραλυτικῷ) Ἐγερθεὶς
υ τὴν κλίνην, καὶ ὕπαγε
οἶκόν σου.
αὶ ἐγερθεὶς, ἀπῆλθεν εἰς
ον αὐτοῦ.
δόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐθαύ-
, καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν,
όντα ἐξουσίαν τοιαύτην
νθρώποις·
Καὶ ‡ παράγων ὁ Ἰησοῦς
ιεν, εἶδεν ἄνθρωπον ‡ καθή-
ἐπὶ τὸ ‡ τελώνιον, Ματ-
λεγόμενον· καὶ λέγει αὐ-
κολούθει μοι. Καὶ ἀναςὰς,
ύθησεν αὐτῷ.
Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνα-
νου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ,
οὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ
τες, συνανέκειντο τῷ Ἰη-
αὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.
Καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι, εἶ-
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Διατί
τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτω-
ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν;
Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας, εἶ-
αὐτοῖς· Οὐ χρείαν ἔχουσιν
χύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κα-
ἔχοντες.
3 Πορευθέντες δὲ μάθετε τί
· Ἔλεον θέλω, καὶ οὐ θυ-
· οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δι-
ους, ἀλλ' ἁμαρτωλοὺς εἰς
άνοιαν.
4 Τότε προσέρχονται αὐτῷ
αθηταὶ Ἰωάννου, λέγοντες·
τί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νη-
ομεν πολλὰ, οἱ δὲ μαθηταί
οὐ νηςεύουσι;
* 15 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰη-
ὶς· Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ
υμφῶνος πενθεῖν, ἐφ' ὅσον μετ'
τῶν ἐςιν ὁ νυμφίος; ἐλεύ-
νται δὲ ἡμέραι ‡ ὅταν ‡ ἀπαρ-

tiones eorum, dixit, Ut quid vos cogitatis mala in cordibus vestris?

5 Quid enim est facilius, dicere: Dimittuntur tibi peccata: an dicere, Erigere, & ambula?

6 Ut autem sciatis quòd auctoritatem habet Filius hominis in terra remittere peccata: tunc ait paralytico: Erectus tolle tuum lectum, & abi in domum tuam.

7 Et erectus abiit in domum suam.

8 Videntes autem turbæ, timuerunt, & glorificaverunt Deum, dantem auctoritatem talem hominibus.

9 Et præteriens Jesus inde, vidit hominem sedentem in telonio, Matthæum dictum: & ait illi: sequere me: & surgens sequutus est eum.

10 Et factum est eo discumbente in domo, & ecce multi publicani & peccatores venientes, discumbebant cum Jesu, & discipulis ejus.

11 Et videntes Pharisæi, dicebant discipulis ejus: Quare cum publicanis & peccatoribus manducat Magister vester?

12 At Jesus audiens, ait illis: Non usum habent valentes medico, sed malè habentes.

13 Euntes autem discite quid est, Misericordiam volo, & non sacrificium. Non enim veni vocare justos, sed peccatores ad pœnitentiam.

14 Tunc adeunt eum discipuli Joannis, dicentes: Quare nos & Pharisæi jejunamus frequenter, discipuli autem tui non jejunant?

15 Et ait illis Jesus, Nunquid possunt filii sponsi lugere quamdiu cum illis est sponsus? Venient autem dies, quum

νετο γαλήνη μεγάλη.

27 Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν, λέγοντες· Ποταπός ἐστιν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

28 Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν, ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι, ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης.

29 Καὶ ἰδοὺ ἔκραξαν, λέγοντες· Τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς;

30 Ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη.

31 Οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν, λέγοντες, Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων.

32 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὑπάγετε. Οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. Καὶ ἰδοὺ, ὥρμησε πᾶσα ἡ ἀγέλη τῶν χοίρων κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν.

33 Οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγειλαν πάντα, καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων.

34 Καὶ ἰδοὺ, πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς † συνάντησιν τῷ Ἰησοῦ· καὶ ἰδόντες αὐτὸν, ‡ παρεκάλεσαν ὅπως ‡ μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. 7. † 1.

Κεφ. θ'. 9.

1 Καὶ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον, διεπέρασε, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.

2 Καὶ ἰδοὺ, προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον· καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπε τῷ παραλυτικῷ· Θάρσει τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου.

3 Καὶ ἰδοὺ, τινὲς τῶν Γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· Οὗτος βλασφημεῖ.

4 Καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐν-

& facta est tranquillitas magna.

27 At homines mirati sunt, dicentes: Qualis est hic, quia & venti & mare obediunt ei?

28 Et venienti ipsi in ulterius in regionem Gergesenorum, occurrerunt ei duo dæmoniaci de monumentis exeuntes, sævi nimis, ita ut non valere quenquam transire per viam illam.

29 Et ecce clamaverunt, dicentes: Quid nobis & tibi, Jesu fili Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos?

30 Erat autem longe ab illis grex porcorum multorum pascens.

31 Verum dæmones appellabant eum, dicentes: Si ejicis nos, permitte nobis abire in gregem porcorum.

32 Et ait illis, Abite. Illi autem exeuntes abierunt in gregem porcorum. Et ecce irruit totus grex porcorum per præceps in mare, & mortui sunt in aquis.

33 Pastores autem fugerunt, & venientes in civitatem, nunciaverunt omnia, & illa quæ dæmoniacorum.

34 Et ecce tota civitas exiit in occursum Jesu. Et videntes eum, rogabant ut transiret à finibus eorum.

CAPUT IX.

1 ET ascendens in naviculam, trajecit, & venit in propriam civitatem.

2 Et ecce offerebant ei paralyticum in lecto jacentem: & videns Jesus fidem illorum, dixit paralytico: Confide fili, remittuntur tibi peccata tua.

3 Et ecce quidam Scribarum dixerunt in seipsis: Hic blasphemat.

4 Et videns Jesus cogitatio-

θυμήσεις αὐτῶν, εἶπεν, Ἱνατί ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;

5 Τί γάρ ἐςιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι· ἢ εἰπεῖν, Ἔγειραι καὶ περιπάτει;

6 Ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας· (τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ) Ἐγερθεὶς ἆρόν σου τὴν κλίνην, καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου.

7 Καὶ ἐγερθεὶς, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

8 Ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐφοβήθησαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν, τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

9 Καὶ ‡ παράγων ὁ Ἰησοῦς ‡ ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄνθρωπον ‡ καθήμενον ἐπὶ τὸ ‡ τελώνιον, Ματθαῖον λεγόμενον· καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. Καὶ ἀναστὰς, ἠκολούθησεν αὐτῷ.

10 Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ, πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες, συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.

11 Καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι, εἶπον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Διατί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν;

12 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας, εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες.

13 Πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐςιν· Ἔλεον θέλω, καὶ οὐ θυσίαν· οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλ' ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

14 Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, λέγοντες· Διατί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλὰ, οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσι;

* 15 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ ‡ νυμφῶνος πενθεῖν, ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐςιν ὁ νυμφίος; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ‡ ὅταν ‡ ἀπαρ-

tiones eorum, dixit, Ut quid vos cogitatis mala in cordibus veſtris?

5 Quid enim eſt facilius, dicere: Dimittuntur tibi peccata: an dicere, Erigere, & ambula?

6 Ut autem ſciatis quòd auctoritatem habet Filius hominis in terra remittere peccata: tunc ait paralytico: Erectus tolle tuum lectum, & abi in domum tuam.

7 Et erectus abiit in domum ſuam.

8 Videntes autem turbæ, timuerunt, & glorificaverunt Deum, dantem auctoritatem talem hominibus.

9 Et præteriens Jeſus inde, vidit hominem ſedentem in telonio, Matthæum dictum: & ait illi: ſequere me: & ſurgens ſequutus eſt eum.

10 Et factum eſt eo diſcumbente in domo, & ecce multi publicani & peccatores venientes, diſcumbebant cum Jeſu, & diſcipulis ejus.

11 Et videntes Phariſæi, dicebant diſcipulis ejus: Quare cum publicanis & peccatoribus manducat Magiſter veſter?

12 At Jeſus audiens, ait illis: Non uſum habent valentes medico, ſed malè habentes.

13 Euntes autem diſcite quid eſt, Miſericordiam volo, & non ſacrificium. Non enim veni vocare juſtos, ſed peccatores ad pœnitentiam.

14 Tunc adeunt eum diſcipuli Joannis, dicentes: Quare nos & Phariſæi jejunamus frequenter, diſcipuli autem tui non jejunant?

15 Et ait illis Jeſus, Nunquid poſſunt filii ſponſi lugere quamdiu cum illis eſt ſponſus? Venient autem dies, quum

θῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ ‡ νυμφίος, καὶ ‡ τότε ‡ νηςεύσουσιν.

16 Οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται.

* 17 Οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοὶ, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον ‡ νέον εἰς ‡ ἀσκοὺς καινοὺς, καὶ ‡ ἀμφότερα ‡ συντηροῦνται.

18 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοὺ, ἄρχων ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ, λέγων· Ὅτι ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν, ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτὴν, καὶ ζήσεται.

19 Καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθησεν αὐτῷ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·

* 20 (Καὶ ἰδοὺ, ‡ γυνὴ † αἱμορροοῦσα ‡ δώδεκα ‡ ἔτη, ‡ προσελθοῦσα ‡ ὄπισθεν, ‡ ἥψατο τοῦ ‡ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ.

21 Ἔλεγε γὰρ ἐν ἑαυτῇ· Ἐὰν μόνον ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι.

22 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν αὐτὴν, εἶπε· Θάρσει θύγατερ· ἡ πίςις σου σέσωκέ σε. Καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.)

23 Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς, καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον,

24 Λέγει αὐτοῖς· Ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει. Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ.

25 Ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς· καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον.

* 26 Καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.

27 Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ, ἠκολούθησαν αὐτῷ δύο τυφλοὶ, κράζοντες, καὶ λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς υἱὲ Δαβίδ.

28 Ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν

quum auferetur ab eis ſponſus, & tunc jejunabunt.

16 Nemo autem injicit injectionem panni rudis in veſtimentum vetus: aufert enim plenitudinem ejus à veſtimento, & pejor ſciſſura fit.

17 Neque mittunt vinum novum in utres veteres: ſi autem minus, rumpuntur utres, & vinum effluit, & utres pereunt: ſed mittunt vinum novum in utres novos, & ambo conſervantur.

18 Hæc illo loquente eis, ecce princeps veniens, adorabat eum dicens: Quòd filia mea modò defuncta eſt: ſed veniens impone manum tuam ſuper eam, & vivet.

19 Et ſurgens Jeſus ſequebatur eum, & diſcipuli ejus.

20 Et ecce mulier ſanguiflua duodecim annis, accedens retro, tetigit fimbriam veſtimenti ejus.

21 Dicebat enim in ſeipſa: Si tantùm tetigero veſtimentum ejus, ſervabor.

22 At Jeſus converſus, & videns eam, dixit: Confide filia, fides tua ſervavit te. Et ſervata eſt mulier ab hora illa.

23 Et veniens Jeſus in domum Principis, & videns tibicines & turbam tumultuantem,

24 Dicit illis: Recedite: non enim mortua eſt puella, ſed dormit. Et deridebant eum.

25 Quum verò ejecta eſſet turba, ingreſſus apprehendit manum ejus, & ſurrexit puella.

26 Et exiit fama hæc in univerſam terram illam.

27 Et tranſeunte inde Jeſu, ſequuti ſunt eum duo cæci, clamantes, & dicentes: Miſerere noſtri fili David.

28 Venienti autem in domum, ac-

προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοὶ, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; Λέγουσιν αὐτῷ, Ναὶ Κύριε.

29 Τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, λέγων· Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν.

30 Καὶ ἀνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω.

31 Οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

32 Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ, προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον·

33 Καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι, λέγοντες· Ὅτι οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ.

34 Οἱδὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον· Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

35 Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.

36 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐκλελυμένοι καὶ ἐρριμμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα.

37 Τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι·

38 Δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. 23. † 1.

Κεφ. ι'. 10.

1 Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.

2 Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστι ταῦτα· πρῶτος, Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος, καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ

accesserunt ad eum cæci. Et dicit eis Jesus: Creditis quòd possum hoc facere? Dicunt ei: Utique Domine.

29 Tunc tetigit oculos eorum, dicens: Secundùm fidem vestram fiat vobis.

30 Et aperti sunt eorum oculi: & comminatus est illis Jesus, dicens: Videte ne quis sciat:

31 Illi autem exeuntes diffamaverunt eum in tota terra illa.

32 Illis autem egressis, ecce obtulerunt ei hominem mutum dæmoniacum.

33 Et ejecto dæmonio, locutus est mutus, & miratæ sunt turbæ, dicentes, Nunquam apparuit sic in Israël.

34 Pharisæi autem dicebant: In principe dæmoniorum ejicit dæmones.

35 Et circumibat Jesus civitates omnes, & castella, docens in synagogis eorum, & prædicans euangelium regni, & curans omnem languorem, & omnem infirmitatem in populo.

36 Videns autem turbas, misertus est de eis, quia erant vexati, & dispersi sicut oves non habentes pastorem.

37 Tunc dicit discipulis suis: Messis quidem multa, operarii autem pauci.

38 Supplicate ergo domino messis, ut emittat operarios in messem suam.

CAPUT X.

1 ET advocans duodecim discipulos suos, dedit illis potestatem spirituum immundorum, ut ejicere eos, & curare omnem languorem, & omnem infirmitatem.

2 Duodecim autem Apostolorum nomina sunt hæc: Primus, Simon dictus Petrus, & Andreas frater ejus, Jacobus Zebedæi, & Joannes frater ejus.

τοῦ· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ.

3 Φίλιππος, καὶ Βαρθολομαῖος· Θωμᾶς, καὶ Ματθαῖος ὁ τελώνης· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος·

4 Σίμων ὁ Κανανίτης, καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν.

5 Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς, παραγγείλας αὐτοῖς, λέγων· Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε·

6 Πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ.

7 Πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε, λέγοντες· Ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

8 Ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, λεπροὺς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγείρετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε.

9 Μὴ κτήσησθε χρυσὸν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν.

10 Μὴ ‡ πήραν εἰς ὁδὸν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ ῥάβδον· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστιν.

11 Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστι· κἀκεῖ μείνατε ἕως ἂν ἐξέλθητε.

12 Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν.

13 Καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω.

14 Καὶ ὃς ἐὰν μὴ δέξηται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης, ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν.

15 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

16 Ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων·

3 Philippus & Bartholomæus: Thomas & Matthæus publicanus: Jacobus Alphæi, & Lebbæus cognominatus Thaddæus:

4 Simon Chananites, & Judas Iscariotes, qui & tradens eum.

5 Hos duodecim legavit Jesus, denuncians eis, dicens: In viam gentium ne abieritis, & in civitatem Samaritanorum ne intraveritis.

6 Ite autem magis ad oves perditas domus Israël.

7 Euntes autem prædicate, dicentes: Quia appropinquavit regnum cælorum.

8 Infirmos curate, leprosos mundate, mortuos suscitate, dæmones ejicite. gratis accepistis, gratis date.

9 Ne possideatis aurum, neque argentum, neque æs in zonis vestris:

10 Non peram in viam, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque virgam: dignus enim operarius alimento suo est.

11 In quamcunque autem civitatem aut castellum intraveritis, interrogate quis in ea dignus sit: & ibi manete donec exeatis.

12 Intrantes autem in domum, salutate eam.

13 Et si quidem fuerit domus digna, ingrediatur pax vestra super eam: si autem non fuerit digna, pax vestra ad vos convertatur.

14 Et qui non receperit vos neque audierit sermones vestros, exeuntes domo vel civitate illa, excutite pulverem pedum vestrorum.

15 Amen dico vobis, Tolerabilius erit terræ Sodomorum & Gomorrhæorum in die judicii, quàm civitati illi.

16 Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Estote ergo

γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί.

17 Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς.

18 Καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν.

19 Ὅταν δὲ παραδιδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσετε.

20 Οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν, τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν.

21 Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς.

22 Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.

23 Ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἑτέραν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

24 Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ.

25 Ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ· καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ ἐκάλεσαν, ‡πόσῳ ‡μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ;

26 Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν γάρ ἐστι κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται.

27 Ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων.

28 Καὶ μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν

ergo prudentes ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut columbæ.

17 Cavete autem ab hominibus: Tradent enim vos in conſeſſus, & in ſynagogis ſuis flagellabunt vos.

18 Et ad præſides autem & reges agemini propter me, in teſtimonium illis, & gentibus.

19 Quum autem tradent vos, ne anxiemini quomodo, aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora quid loquemini.

20 Non enim vos eſtis loquentes, ſed ſpiritus Patris veſtri loquens in vobis.

21 Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater filium: & inſurgent nati in parentes, & morte afficient eos.

22 Et eritis inviſi ab omnibus propter nomen meum: Verùm permanens in finem, hic ſervabitur.

23 Quum autem inſequentur vos in civitate iſta, fugite in aliam! Amen enim dico vobis, non finietis civitates Iſraël, donec veniat Filius hominis.

24 Non eſt diſcipulus ſuper magiſtrum, nec ſervus ſuper dominum ſuum.

25 Sufficit diſcipulo ut ſit ſicut magiſter ejus, & ſervus ſicut dominus ejus. Si patremfamilias Beelzebul vocaverunt, quanto magis domeſticos ejus?

26 Ne ergo timueritis eos. Nihil enim eſt occultum, quod non revelabitur, & abditum, quod non ſcietur.

27 Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine: & quod in aurem auditis, prædicate ſuper domos.

28 Et ne timeatis ab occidentibus corpus, at animam non valentibus occidere: timete autem magis potentem

συνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ.

29 Οὐχὶ δύο ‡στρουθία ‡ἀσσαρίου ‡πωλεῖται, καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν, ‡ ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν;

30 Ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσί.

31 Μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς.

32 Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

33 Ὅστις δ' ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγὼ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

34 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν.

35 ‡Ἦλθον ‡γὰρ †διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ ‡ νύμφην κατὰ τῆς ‡ πενθερᾶς αὐτῆς.

36 Καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου, οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ.

37 Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος.

38 Καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος.

39 Ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν.

40 Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με.

41 Ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου, μισθὸν προφήτου λήψεται· καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου, μισθὸν δικαίου λήψεται.

42 Καὶ ὃς ἐὰν ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ

& animam & corpus perdere in gehenna.

29 Nonne duo passeres asse væneunt? & unus ex illis non cadet super terram, sine Patre vestro.

30 Vestri autem & capilli capitis omnes numerati sunt.

31 Ne ergo timeatis: multi passeribus præstatis vos.

32 Omnis ergo qui confitebitur in me coram hominibus, confitebor & ego in eo coram Patre meo qui in cælis.

33 Qui autem negaverit me coram hominibus, negabo eum & ego coram Patre meo qui in cælis.

34 Ne arbitremini quòd veni jacere pacem in terram: non veni jacere pacem, sed gladium.

35 Veni enim dividere hominem adversus patrem suum, & filiam adversus matrem suam, & nurum adversus socrum suam:

36 Et inimici hominis, domestici ejus:

37 Diligens patrem aut matrem super me, non est me dignus: & amans filium aut filiam super me, non est me dignus.

38 Et qui non capit crucem suam, & sequitur post me, non est me dignus.

39 Inveniens animam suam, perdet illam: & perdens animam suam propter me, inveniet eam.

40 Suscipiens vos, me suscipit: & me suscipiens, suscipit mittentem me.

41 Recipiens Prophetam in nomen Prophetæ, mercedem Prophetæ capiet: & recipiens justum in nomen justi, mercedem justi capiet.

42 Et quicumque potaverit unum minimorum istorum poculum frigidæ tantum in nomen

δυσιν, εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ. 13. † 1.

Κεφ. ια'. 11.

ΚΑὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν, τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

2 Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ, πέμψας δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,

3 Εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν;

4 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ, ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε·

5 Τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, καὶ χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται.

6 Καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί·

7 Τούτων δὲ πορευομένων, ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου· Τί ἐξήλθετε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον;

8 Ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ, οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες, ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν.

9 Ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου.

10 Οὗτος γάρ ἐστι, περὶ οὗ γέγραπται· Ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.

11 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, μείζων αὐτοῦ ἐστιν.

* 12 Ἀπὸ δὲ τῶν ‡ ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ ‡ Βαπτιστοῦ ἕως ‡ ἄρτι ἡ ‡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν

men discipuli, Amen dico vobis, non perdet mercedem suam.

CAPUT XI.

1 ET factum est quum finiisset Jesus constituens duodecim discipulis suis, transiit inde docere & prædicare in civitatibus eorum.

2 At Joannes audiens in carcere opera Christi, mittens duos discipulorum suorum,

3 Ait illi: Tu es veniens, an alium exspectamus?

4 Et respondens Jesus ait illis: Euntes renunciate Joanni quæ auditis & videtis:

5 Cæci vident, & claudi circumambulant, leprosi mundantur, & surdi audiunt, mortui resurgunt, & pauperes euangelizantur.

6 Et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me.

7 His autem euntibus, cœpit Jesus dicere turbis de Joanne: Quid existis in desertum spectare? arundinem à vento agitatam?

8 Sed quid existis videre? hominem in mollibus vestimentis circumamictum? Ecce mollia ferentes in domibus regum sunt.

9 Sed quid existis videre? Prophetam? Utique, dico vobis, & abundantius Prophetã.

10 Hic enim est de quo scriptum est: Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te.

11 Amen dico vobis, non excitatus est in natis mulierum major Joanne Baptistã. Verùm minor in regno cælorum, major illo est.

12 A verò diebus Joannis Baptistæ usque nunc, regnum

‡ διέζεται, καὶ † βιασταὶ ‡ ἁρπάζουσιν αὐτήν.

13 Πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου προεφήτευσαν.

14 Καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἠλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι.

15 Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

16 Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; ὁμοία ἐστὶ παιδαρίοις ἐν ἀγορᾷ καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσι τοῖς ἑταίροις αὐτῶν,

17 Καὶ λέγουσιν· Ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε.

18 Ἦλθε γὰρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων, μήτε πίνων· καὶ λέγουσι· Δαιμόνιον ἔχει.

19 Ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων· καὶ λέγουσιν· Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς.

20 Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις, ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσαι δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν.

21 Οὐαί σοι Χοραζίν, οὐαί σοι Βηθσαϊδάν· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν.

22 Πλὴν λέγω ὑμῖν· Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ ὑμῖν.

23 Καὶ σὺ Καπερναοὺμ, μὴ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ· ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοὶ, ἔμειναν ἂν μέχρι τῆς σήμερον.

24 Πλὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι γῇ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ σοί.

* 25 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν· Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ‡ ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ ‡ σοφῶν

cælorum vim patitur, & vi lenti rapiunt illud.

13 Omnes enim Prophetæ Lex usque ad Joannem pr phetaverunt.

14 Et si vultis recipere, i se est Elias futurus venire.

15 Habens aures audire audiat.

16 Cui autem assimulabo g nerationem istam? Similis e pueris in foris sedentibus, acclamantibus sociis suis,

17 Et dicentibus, Tibia fo nuimus vobis, & non saltastis lamentavimus vobis, & no planxistis.

18 Venit enim Joannes nequ manducans, neque bibens: d dicunt, Dæmonium habet.

19 Venit filius hominis manducans & bibens, & dicunt, Ecce homo edax & vinipotator, publicanorum amicus & peccatorum. & justificata est sapientia à filiis ipsius.

20 Tunc cœpit exprobrare civitates, in quibus factæ sunt plurimæ efficacitates ejus, quia non pœnituissent.

21 Væ tibi Chorazin, væ tibi Bethsaida, quia si in Tyro & Sidone factæ essent efficacitates factæ in vobis, olim in sacco & cinere pœnituissent.

22 Cæterùm dico vobis, Tyro & Sidoni remissius erit in die judicii, quàm vobis.

23 Et tu Capernaum, qua usque cælum alte posita, usque infernum dimitteris. quia si in Sodomis factæ fuissent efficacitates factæ in te, mansissent usque hodie.

24 Cæterùm dico vobis, quòd terræ Sodomorum remissius erit in die judicii, quàm tibi.

25 In illo tempore respondens Jesus, dixit: Confiteor tibi, Pater, Domine cæli & terræ, quia abscondisti hæc

καὶ ‡ συνετῶν, καὶ ‡ ἀπεκάλυψας αὐτὰ ‡ νηπίοις.

26 Ναὶ ὁ πατὴρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου.

27 Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱὸν, εἰ μὴ ὁ πατήρ· οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ ὁ υἱὸς, καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

28 Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς.

29 ‡ Ἄρατε τὸν ‡ ζυγόν μου φ' ὑμᾶς, καὶ ‡ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι † πρᾶός ‡ εἰμι, καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· καὶ εὑρήσετε ‡ ἀνάπαυσιν ταῖς ‡ ψυχαῖς ὑμῶν.

30 Ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστὸς, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν. 10. † 2.

Κεφ. ιβ. 12.

1 ΕΝ ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχυας, καὶ ἐσθίειν.

2 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες, εἶπον αὐτῷ· Ἰδοὺ, οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ.

3 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε Δαβὶδ, ὅτε ἐπείνασεν αὐτὸς, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ;

4 Πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι μόνοις;

5 Ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσι, καὶ ἀναίτιοί εἰσι;

6 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι τοῦ ἱεροῦ μείζων ἐστὶν ὧδε.

7 Εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν· ‡ Ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν ‡ κατεδικάσατε τοὺς ‡ ἀναιτίους.

8 Κύριος γάρ ἐστι καὶ τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

9 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν, ἦλθεν

à sapientibus & intelligentibus, & revelasti ea imbecillis.

26 Ita Pater, quoniam sic fuit placitum ante te.

27 Omnia mihi tradita sunt à Patre meo. Et nemo agnoscit Filium, nisi Pater: neque Patrem quis agnoscit, nisi Filius, & cui voluerit Filius revelare.

28 Venite ad me omnes laborantes, & onerati, & ego recreabo vos.

29 Tollite jugum meum super vos, & discite à me, quia mitis sum, & humilis corde: & invenietis requiem animabus vestris.

30 Nam jugum meum blandum, & onus meum leve est.

CAPUT XII.

1 IN illo tempore abiit Jesus Sabbatis per sata: at discipuli ejus esurierunt, & cœperunt vellere spicas, & manducare.

2 Verùm Pharisæi videntes, dixerunt ei: Ecce discipuli tui faciunt quod non licet facere in Sabbato.

3 Ille verò dixit eis: Non legistis quid fecerit David, quando esuriit ipse & qui cum eo?

4 Quomodo intravit in domum Dei, & panes propositionis comedit, quos non licitum erat ei edere, neque his qui cum eo, nisi Sacerdotibus solis? 5 Aut non legistis in lege, quia Sabbatis Sacerdotes in sacro Sabbatum violant, & inculpati sunt?

6 Dico autem vobis, quòd sacro major est hic.

7 Si autem sciretis quid est, Misericordiam volo, & non sacrificium, non condemnassetis inculpatos.

8 Dominus enim est & Sabbati Filius hominis.

9 Et transiens inde, venit in

εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν.

10 Καὶ ἰδοὺ, ἄνθρωπος ἦν τὴν χεῖρα ἔχων ξηράν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες· Εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασι θεραπεύειν; ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.

11 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἕξει πρόβατον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ;

12 Πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου; ὥστε ἔξεστι τοῖς σάββασι καλῶς ποιεῖν.

13 Τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου, καὶ ἐξέτεινε· καὶ ἀποκατεςάθη ὑγιὴς, ὡς ἡ ἄλλη.

14 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ ἐξελθόντες, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

15 Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας.

16 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν.

17 Ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος·

* 18 ‡ Ἰδοὺ, ὁ ‡ παῖς μου, ‡ ὃν † ᾑρέτισα· ὁ ἀγαπητός μου, εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου· θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτὸν, καὶ ‡ κρίσιν τοῖς ‡ ἔθνεσιν ‡ ἀπαγγελεῖ.

* 19 ‡ Οὐκ † ἐρίσει, οὐδὲ ‡ κραυγάσει, οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς ‡ πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ.

* 20 ‡ Κάλαμον ‡ συντετριμμένον οὐ ‡ κατεάξει, καὶ ‡ λίνον † τυφόμενον ‡ οὐ ‡ σβέσει· ἕως ἂν ‡ ἐκβάλῃ εἰς ‡ νῖκος τὴν κρίσιν.

21 Καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσι.

22 Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος, τυφλὸς καὶ κωφὸς· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτὸν, ὥστε τὸν τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ λαλεῖν καὶ βλέπειν.

23 Καὶ ἐξίσαντο πάντες οἱ ὄχλοι, καὶ ἔλεγον· Μήτι οὗτός ἐςιν ὁ υἱὸς Δαβίδ;

24 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαν-

synagogam eorum.

10 Et ecce homo erat manus habens aridam, & interrogabant eum, dicentes, Si licet Sabbatis curare? ut accusarent eum.

11 Ipse autem dixit illis, Quis erit ex vobis homo qui habebit ovem unam, & si ceciderit hæc Sabbatis in foveam, nonne apprehendet eam & eriget?

12 Quanto igitur præstat homo ove? Itaque licet Sabbatis bene facere.

13 Tunc ait homini exsiccatam habenti manum: Extende manum tuam, & extendit: & restituta est sana, sicut altera.

14 At Pharisæi consilium ceperunt adversus eum, exeuntes, ut eum perderent.

15 At Jesus cognoscens, recessit inde: & secutæ sunt eum turbæ multæ, & curavit eos omnes:

16 Et increpavit eos ut ne manifestum eum facerent:

17 Ut adimpleretur pronunciatum per Esaiam Prophetam, dicentem:

18 Ecce puer meus, quem elegi: dilectus meus, in quo delectata est anima mea. Ponam Spiritum meum super eum, & judicium gentibus annunciabit.

19 Non contendet, neque clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem ejus.

20 Calamum contritum non confringet, & linum fumigans non extinguet, donec ejiciat in victoriam judicium.

21 Et in nomine ejus gentes sperabunt.

22 Tunc allatus est ei dæmoniacus, cæcus & mutus; & curavit eum, ita ut cæcum & mutum & loqui & videre.

23 Et stupebant omnes turbæ, & dicebant: Numquid hic est ille Christus filius David?

24 At Pharisæi audientes, di-

ρες, εἶπον· Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων.

25 Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς· Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς, ἐρημοῦται· καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς, οὐ σταθήσεται.

26 Καὶ εἰ ὁ σατανᾶς τὸν σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ;

27 Καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν ἔσονται κριταί.

28 Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν πνεύματι Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

* 29 Ἢ πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ, καὶ τὰ ‡σκεύη αὐτοῦ ‡διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρόν, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει;

30 Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι· καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει.

31 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν· Πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις.

32 Καὶ ὃς ἂν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι.

33 Ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν· ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται.

34 Γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν, πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ.

35 Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας

xerunt, Hic non ejicit dæmones, si non in Beelzebul principe dæmoniorum.

25 Sciens autem Jesus cogitationes eorum, dixit eis: omne regnum divisum contra se, desolabitur: & omnis civitas vel domus divisa contra se, non stabit.

26 Et si Satanas Satanam ejicit, in seipsum divisus erit: quomodo ergo stabit regnum ejus?

27 Et si ego in Beelzebul ejicio dæmones, filii vestri in quo ejiciunt? Propter hoc ipsi vestri erunt judices.

28 Si autem ego in Spiritu Dei ejicio dæmones, igitur pervenit in vos regnum Dei.

29 Aut quomodo potest quisquam intrare in domum fortis, & vasa ejus diripere, si non primùm alligaverit fortem, & tunc domum illius diripiet?

30 Non existens mecum, contra me est: & qui non congregat mecum, spargit.

31 Propter hoc dico vobis: Omne peccatum, & blasphemia remittetur hominibus: verùm Spiritus blasphemia non remittetur hominibus.

32 Et quicumque dixerit verbum contra Filium hominis, remittetur ei: qui autem dixerit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei neque in hoc sæculo, neque in futuro.

33 Aut facite arborem pulchram, & fructum ejus pulchrum: aut facite arborem carioſam, & fructum ejus carioſum: ex enim fructu arbor agnoſcitur.

34 Progenies viperarum, quomodo poteſtis bona loqui mali exiſtentes? ex enim abundantia cordis os loquitur.

35 Bonus homo de bono theſauro cordis ejicit bona: &

ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια· καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά.

36 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργὸν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως·

37 Ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ.

38 Τότε ἀπεκρίθησάν τινες τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων, λέγοντες· Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν.

39 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς· Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου·

40 Ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ‡ ἐν τῇ ‡ κοιλίᾳ τοῦ † κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας· οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας.

41 Ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ, πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε.

42 Βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶντος· καὶ ἰδοὺ, πλεῖον Σολομῶντος ὧδε.

43 Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ εὑρίσκει.

44 Τότε λέγει· Ἐπιστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον. Καὶ ἐλθὸν, εὑρίσκει σχολάζοντα, σεσαρωμένον, καὶ κεκοσμημένον.

45 Τότε πορεύεται, καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ

malus homo de malo thesauro ejicit mala.

36 Dico autem vobis, quòd omne verbum otiosum quod loquuti fuerint homines, reddent de eo rationem in die judicii.

37 Ex enim verbis tuis justificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis.

38 Tunc respondérunt quidam Scribarum & Pharisæorum, dicentes: Magister, volumus à te signum vidére.

39 Ille autem respondens ait illis: Generatio mala & adultera signum appetit: & signum non dabitur ei, si non signum Jonæ Prophetæ.

40 Sicut enim fuit Jonas in ventre ceti tres dies & tres noctes: sic erit Filius hominis in corde terræ tres dies & tres noctes.

41 Viri Ninivitæ resurgent in judicio cum generatione ista, & condemnabunt eam: quia pœnituerunt in prædicatione Jonæ: & ecce plus Jona hic.

42 Regina Austri excitabitur in judicio cum generatione ista, & condemnabit eam: quia venit à finibus terræ audire sapientiam Solomonis: & ecce plus Solomon hic.

43 Quum autem immundus spiritus exierit ab homine, ambulat per inaquosa loca, quærens requiem, & non invenit.

44 Tunc dicit: Revertar in domum meam unde exivi. Et veniens invenit vacantem, scopis purgatam, & ornatam.

45 Tunc vadit, & assumit cum ipso septem alios spiritus nequiores seipso, & intrantes habitant ibi: & fiunt novissima hominis illius pejora

ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων· Οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.

46 Ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ, ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν ἔξω, ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι.

47 Εἶπε δέ τις αὐτῷ· Ἰδοὺ, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἑστήκασι, ζητοῦντές σοι λαλῆσαι.

48 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπε τῷ εἰπόντι αὐτῷ· Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου;

49 Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εἶπεν· Ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου, καὶ οἱ ἀδελφοί μου·

50 Ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς, καὶ ἀδελφὴ, καὶ μήτηρ ἐστίν. 28. †4.

Κεφ. ιγ'. 13.

1 ἘΝ δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν·

2 Καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοὶ, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἱστήκει.

3 Καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς, λέγων· Ἰδοὺ, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν.

4 Καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν, ἃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδὸν· καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ, καὶ κατέφαγεν αὐτά.

5 Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς.

6 Ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη· καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη.

7 Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά.

8 Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν, καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατὸν, ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα.

ra prioribus. Sic erit & generationi huic nequam.

46 Adhuc autem eo loquente turbis, ecce mater & fratres ejus ſtabant foris, quærentes ei loqui.

47 Dixit autem quidam ei: Ecce mater tua, & fratres tui foris ſtant, quærentes tibi loqui.

48 At ipſe reſpondens ait dicenti ſibi, Quæ eſt mater mea, & qui ſunt fratres mei?

49 Et extendens manum ſuam in diſcipulos ſuos, dixit: Ecce mater mea & fratres mei.

50 Quicumque enim fecerit voluntatem Patris mei qui in cælis, ipſe meus frater, & ſoror, & mater eſt.

CAPUT XIII.

1 IN verò die illo exiens Jeſus de domo, ſedebat ſecundum mare.

2 Et congregatæ ſunt ad eum turbæ multæ, ita ut ipſe in naviculam aſcendens ſederet: & omnis turba in littore ſtabat.

3 Et locutus eſt eis multa in parabolis, dicens, Ecce exiit ſeminator ſeminare.

4 Et in ſeminare ipſum, hæc quidem ceciderunt ſecus viam, & venerunt volucres, & comederunt ea.

5 Alia autem ceciderunt in petroſa, ubi non habebant terram multam: & continuò exorta ſunt, propter non habere altitudinem terræ.

6 Sole autem orto, æſtuaverunt, & propter non habere radicem, exaruerunt.

7 Alia autem ceciderunt in ſpinas, & ſurrexerunt ſpinæ, & ſuffocaverunt ea.

8 Alia autem ceciderunt in terram bonam, & dabant fructum, hoc centum, hoc autem

τα, ὃ δὲ τριάκοντα.

9 Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

10 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ, εἶπον αὐτῷ· Διατί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς;

11 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Ὅτι ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται.

12 Ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

13 Διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσι, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιοῦσι.

14 Καὶ ἀναπληροῦται ἐπ' αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου, ἡ λέγουσα· Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε.

15 Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶ βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν, μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνιῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς.

16 Ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ, ὅτι βλέπουσι· καὶ τὰ ὦτα ὑμῶν, ὅτι ἀκούει.

17 Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

18 Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπείροντος.

19 Παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας, καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς, καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρείς·

20 Ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρεὶς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν·

21 Οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστι· γε-

sexaginta, hoc autem triginta.

9 Habens aures audire, audiat.

10 Et accedentes discipuli, dixerunt ei: Quare in parabolis loqueris eis?

11 Ille autem respondens ait illis: Quia vobis datum est nosse mysteria regni cælorum: illis autem non est datum.

12 Quisquis enim habet, dabitur ei, & abundabit; qui autem non habet, & quod habet auferetur ab eo.

13 Propter hoc in parabolis eis loquor, quòd videntes non vident, & audientes non audiunt, neque intelligunt:

14 Et adimpletur eis prophetia Esaiæ, dicens: Auditu audietis, & non intelligetis: & intuentes intuebimini, & non videbitis.

15 Incrassatum est enim cor populi hujus, & auribus graviter audierunt, & oculos suos clauserunt, nequando videant oculis, & auribus audiant, & corde intelligant, & convertantur, & sanem eos.

16 Vestri autem beati oculi, quia intuentur, & aures vestræ, quia audiunt.

17 Amen quippe dico vobis, quia multi Prophetæ & justi cupierunt intueri quæ intuemini, & non viderunt; & audire quæ auditis, & non audierunt.

18 Vos ergo audite parabolam seminantis.

19 Omnis audientis verbum regni, & non intelligentis, venit malus, & rapit seminatum in corde ejus: hic est qui secus viam seminatus.

20 Qui autem super petrosa seminatus, hic est qui verbum audiens, & continuò cum gaudio sumens illud:

21 Non habet autem radicem in se ipso, sed temporalis est: facta

νομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζεται.

22 Ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων· καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται.

23 Ὁ δὲ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ συνιών· ὃς δὴ καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ, ὁ μὲν ἑκατὸν, ὁ δὲ ἑξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.

24 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων· Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ·

25 Ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς, καὶ ἐσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου· καὶ ἀπῆλθεν.

26 Ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος, καὶ καρπὸν ἐποίησε, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια.

27 Προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου, εἶπον αὐτῷ· Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει τὰ ζιζάνια;

28 Ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς. Ἐχθρὸς ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. Οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον αὐτῷ· Θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά;

29 Ὁ δὲ ἔφη· Οὔ· μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον·

30 Ἄφετε † συναυξάνεσθαι ἀμφότερα ‡ μέχρι τοῦ ‡ θερισμοῦ· καὶ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ‡ ἐρῶ τοῖς ‡ θερισταῖς· ‡ Συλλέξατε ‡ πρῶτον τὰ ‡ ζιζάνια, καὶ ‡ δήσατε αὐτὰ ‡ εἰς † δέσμας, πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά· τὸν δὲ ‡ σῖτον ‡ συναγάγετε εἰς τὴν ‡ ἀποθήκην μου.

31 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων· Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ·

facta autem tribulatione aut persequutione propter verbum, statim scandalizatur.

22 Qui autem in spinas seminatus, hic est qui verbum audiens, & anxietas seculi istius, & deceptio divitiarum suffocat verbum, & infructuosus fit.

23 Qui verò in terram pulchram seminatus, hic est qui verbum audiens & intelligens: quique fructum fert, & facit, hoc quidem centum, hoc autem sexaginta, hoc verò triginta.

24 Aliam parabolam proposuit illis, dicens: Assimilatum est regnum cælorum homini seminanti pulchrum semen in agro suo.

25 In verò dormire homines, venit ejus inimicus, & seminavit zizania in medio tritici, & abiit.

26 Quum autem crevit herba, & fructum fecit, tunc apparuerunt & zizania.

27 Accedentes autem servi patrisfamilias dixerunt ei: Domine, nonne pulchrum semen seminasti in tuo agro? Unde ergò habet zizania?

28 Ille verò ait illis: Inimicus homo hoc fecit. At servi dixerunt ei: Vis igitur abeuntes colligamus ea?

29 Ille verò ait: Non; ne forte colligentes zizania, eradicetis simul eis triticum.

30 Sinite crescere utraque usque ad messem: & in tempore messis dicam messoribus, Colligite primùm zizania, & alligate ea in fasciculos, ad comburendum ea: at triticum congregate in horreum meum.

31 Aliam parabolam proposuit eis, dicens: Simile est regnum cælorum grano sinapis, quod accipiens homo seminavit in agro suo.

32 Ὃ μικρότερον μέν ἐστι πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστί· καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

32 Quod minus quidem est omnium seminum: quum autem creverit, majus omnibus oleribus est, & fit arbor, ita ut venire volucres cæli, & umbracula facere in ramis ejus.

33 Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς· Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

33 Aliam parabolam loquutus est eis: Simile est regnum cælorum fermento, quod accipiens mulier abscondit in farinæ satis tribus, usquequo fermentatum est totum.

34 Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς.

34 Hæc omnia loquutus est Jesus in parabolis turbis: & sine parabola non loquebatur eis:

* 35 Ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος· Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου· † ἐρεύξομαι ‡ κεκρυμμένα ‡ ἀπὸ ‡ καταβολῆς ‡ κόσμου.

35 Ut impleretur pronunciatum per Prophetam, dicentem: Aperiam in parabolis os meum, eructabo abscondita à constitutione mundi.

36 Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους, ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ Ἰησοῦς· καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες· Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ.

36 Tunc dimittens turbas, venit in domum Jesus: & accesserunt ad eum discipuli ejus, dicentes: Explica nobis parabolam zizaniorum agri.

37 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς· Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα, ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

37 Ille verò respondens ait illis: Seminans pulchrum semen, est Filius hominis.

38 Ὁ δὲ ἀγρός, ἐστὶν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνιά, εἰσὶν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ.

38 At ager est mundus. Verum pulchrum semen, hi sunt filii regni. At zizania, sunt filii mali.

* 39 Ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτὰ, ἐστὶν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς, ‡ συντέλεια τοῦ αἰῶνός ἐστιν· οἱ δὲ θερισταὶ, ἄγγελοί εἰσιν.

39 At inimicus seminans ea, est diabolus. At messis, consummatio seculi est. At messores, angeli sunt.

40 Ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια, καὶ πυρὶ κατακαίεται· οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου.

40 Sicut ergo colliguntur zizania, & igni comburuntur: sic erit in consummatione seculi.

41 Ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα, καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν·

41 Mittet Filius hominis angelos suos, & colligent de regno ejus omnia scandala, & facientes iniquitatem:

42 Καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

42 Et mittent eos in caminum ignis. ibi erit fletus & fremitus dentium.

43 Tunc

* 43 Τότε οἱ ‡ δίκαιοι † ἐκλάμψουσιν ‡ ὡς ὁ ‡ ἥλιος, ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

43 Tunc justi fulgebunt sicut Sol in regno Patris eorum. Habens aures audire, audiat.

44 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψε, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει, καὶ πάντα ὅσα ἔχει, πωλεῖ, καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

44 Iterum simile est regnum cælorum thesauro absconditо in agro: quem inveniens homo absconditо, & præ gaudio illius vadit, & universa quæ habet vendit, & emit agrum illum.

45 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ, ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας·

45 Iterum simile est regnum cælorum homini negotiatori, quærenti bonas margaritas:

46 Ὃς εὑρὼν ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν, πέπρακε πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἠγόρασεν αὐτόν.

46 Qui inveniens unam pretiosam margaritam, abiens vendidit omnia quæ habuit, & emit eam.

* 47 ‡ Πάλιν ‡ ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν ‡ οὐρανῶν † σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ·

47 Iterum simile est regnum cælorum sagenæ jactæ in mare, & ex omni genere congenti.

* 48 Ἣν, ‡ ὅτε ἐπληρώθη, † ἀναβιβάσαντες ‡ ἐπὶ τὸν ‡ αἰγιαλὸν, καὶ καθίσαντες, συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ‡ ἀγγεῖα, τὰ δὲ ‡ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον.

48 Quam, quum impleta esset, producentes super littus, & sedentes, collegerunt pulchra in receptacula, at vitiosa foras ejecerunt.

49 Οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος. ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ ἀφοριοῦσι τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων·

49 Sic erit in consummatione seculi: exibunt angeli, & segregabunt malos de medio justorum:

50 Καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

50 Et projicient eos in caminum ignis: ibi erit fletus & fremitus dentium.

51 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Συνήκατε ταῦτα πάντα; Λέγουσιν αὐτῷ· Ναὶ Κύριε.

51 Dicit illis Jesus: Intellexistis hæc omnia? Dicunt ei, utique Domine.

52 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ὁμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά.

52 Is autem dixit illis: Propter hoc omnis Scriba doctus in regnum cælorum, similis est homini patrifamilias, qui ejicit de thesauro suo nova & vetera.

53 Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν·

53 Et factum est, quum consummasset Jesus parabolas istas, transiit inde.

* 54 Καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν ‡ πατρίδα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν· ὥστε

54 Et veniens in patriam suam, docebat eos in synagoga eorum, ita ut obstupefieri

ἐκπλήττεσθαι αὐτοὺς, καὶ λέγειν· Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη, καὶ αἱ δυνάμεις;

55 Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριὰμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος, καὶ Ἰωσῆς, καὶ Σίμων, καὶ Ἰούδας;

56 Καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι; πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα;

57 Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.

58 Καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς, διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν. 36. † 6.

Κεφ. ιδ'. 14.

1 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρῴδης ὁ τετράρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ·

2 Καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ· Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ.

3 Ὁ γὰρ Ἡρῴδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην, ἔδησεν αὐτὸν, καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ, διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.

4 Ἔλεγε γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης· Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν αὐτήν.

5 Καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον·

* 6 Γενεσίων δὲ ἀγομένων τοῦ Ἡρῴδου, ‡ ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ μέσῳ· καὶ ἤρεσε τῷ Ἡρῴδῃ.

7 Ὅθεν μεθ' ὅρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσηται.

* 8 Ἡ δὲ, ‡ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, Δός μοι, ‡ φησὶν, ‡ ὧδε ἐπὶ ‡ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ.

9 Καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεύς· διὰ δὲ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους, ἐκέλευσε δοθῆναι.

10 Καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισε

ipsos, & dicere: Unde huic sapientia hæc, & efficacitates?

55 Nonne hic est fabri filius? Nonne mater ejus dicitur Maria, & fratres ejus Jacobus, & Joses, & Simon, & Judas?

56 Et sorores ejus, nonne omnes apud nos sunt? unde ergo huic illa omnia?

57 Et scandalizabantur in eo. At Jesus dixit eis: Non est Propheta inhonoratus, si non in patria sua, & in domo sua.

58 Et non fecit ibi efficacias multas, propter incredulitatem illorum.

CAPUT XIV.

1 In illo tempore audivit Herodes Tetrarcha famam Jesu.

2 Et ait pueris suis: Hic est Joannes Baptista: ipse surrexit à mortuis, & propter hoc efficaciæ operantur in eo.

3 Nam Herodes apprehendens Joannem, vinxit eum, & posuit in custodia, propter Herodiadem uxorem Philippi fratris sui.

4 Dicebat enim illi Joannes: Non licet tibi habere eam.

5 Et volens illum occidere, timuit turbam: quia sicut Prophetam eum habebant.

6 Natalitiis autem agendis Herodis, saltavit filia Herodiadis in medio, & placuit Herodi.

7 Unde cum juramento spopondit ei dare quodcumque postulasset.

8 Illa verò præinstructa à matre sua: Da mihi, inquit, hic in disco caput Joannis Baptistæ.

9 Et contristatus est rex: propter verò juramenta, & simul accumbentes, jussit dari.

10 Et mittens decapitavit Joan-

τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ.

11 Καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ· καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς.

12 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ σῶμα, καὶ ἔθαψαν αὐτό· καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ.

* 13 Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν. Καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ‡ ἠκολούθησαν αὐτῷ ‡ πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων.

14 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς, εἶδε πολὺν ὄχλον· καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀῤῥώστους αὐτῶν.

15 Ὀψίας δὲ γενομένης, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες· Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα.

16 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν.

17 Οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ· Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας.

18 Ὁ δὲ εἶπε· Φέρετέ μοι αὐτοὺς ὧδε.

19 Καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους, καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησε· καὶ κλάσας, ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις.

20 Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν. καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις.

21 Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

22 Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ

Joannem in custodia.

11 Et allatum est caput ejus in disco, & datum est puellæ: & attulit matri suæ.

12 Et accedentes discipuli ejus, tulerunt corpus, & sepelierunt illud: & venientes nunciaverunt Jesu.

13 Et audiens Jesus secessit inde in navicula in desertum locum privatim. & audientes turbæ sequutæ sunt eum pedibus de civitatibus.

14 Et exiens Jesus vidit multam turbam, & visceribus affectus est erga eos, & curavit ægrotos eorum.

15 Vespere autem facto, accesserunt ad eum discipuli ejus, dicentes, Solitarius est locus, & hora jam præteriit: absolve turbas, ut abeuntes in vicos, mercentur sibi escas.

16 At Jesus dixit eis: Non usum habent abire: date illis vos manducare.

17 Illi autem dicunt ei: Non habemus hic si non quinque panes, & duos pisces.

18 Ille autem ait: Afferte mihi illos huc.

19 Et jubens turbas discumbere super fœna, accipiens quinque panes & duos pisces, suspiciens in cælum, benedixit: & frangens dedit discipulis panes: at discipuli turbis.

20 Et manducaverunt omnes, & saturati sunt, & tulerunt redundans fragmentorum duodecim cophinos plenos.

21 At edentes fuerunt viri ferè quinque millia, præter mulieres & pueros.

22 Et statim compulit Jesus discipulos suos ascendere in naviculam, & præcedere eum in ulteriora, usquequo absol-

veret

ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους.

23 Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι. Ὀψίας δὲ γενομένης, μόνος ἦν ἐκεῖ.

24 Τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος.

25 Τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης.

26 Καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα, ἐταράχθησαν, λέγοντες, Ὅτι φάντασμά ἐστι· καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν.

27 Εὐθέως δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε.

28 Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος, εἶπε· Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με πρός σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα·

29 Ὁ δὲ εἶπεν· Ἐλθέ. Καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος, περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, ἐλθεῖν πρὸς τὸν Ἰησοῦν.

30 Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν, ἐφοβήθη· καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι, ἔκραξε, λέγων, Κύριε, σῶσόν με.

31 Εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ ‡ Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ‡ ἐδίστασας;

32 Καὶ ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος.

33 Οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ, ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, λέγοντες, Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς εἶ.

34 Καὶ διαπεράσαντες, ἦλθον εἰς τὴν γῆν Γεννησαρέτ.

35 Καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου, ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας.

36 Καὶ παρεκάλουν αὐτὸν, ἵνα μόνον ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἥψαντο, διεσώθησαν. 11. † 0.

veret turbas.

23 Et absolvens turbas, ascendit in montem privatim orare. Vespere autem facto, solus erat ibi:

24 Verùm navicula jam medium maris erat, vexata à fluctibus: erat enim contrarius ventus.

25 Quarta autem vigilia noctis, abiit ad eos Jesus circumambulans super mare.

26 Et videntes eum discipuli super mare circumambulantem, turbati sunt, dicentes: Quod phantasma est, & præ timore clamaverunt.

27 Statim autem loquutus est eis Jesus, dicens: Confidite, ego sum: ne metuatis.

28 Respondens autem ei Petrus, dixit: Domine, si tu es, jube me ad te venire super aquas.

29 Ipse verò ait: Veni. & descendens de navicula Petrus, ambulabat super aquam, venire ad Jesum.

30 Intuitus verò ventum validum, timuit: & incipiens demergi, clamavit, dicens: Domine, serva me.

31 Et continuò Jesus extendens manum, excepit eum, & ait illi: Exiguæ fidei, ad quid dubitasti?

32 Et inscendentibus illis in navigium, quievit ventus.

33 Qui autem in navigio, venientes adoraverunt eum, dicentes: Verè Dei Filius es.

34 Et transfretantes venerunt in terram Gennesaret.

35 Et cognoscentes eum viri loci illius, miserunt in universam circumviciniam illam: & attulerunt ei omnes malè habentes.

36 Et appellabant eum, ut vel solùm tangerent fimbriam vestimenti ejus. Et quicumque tetigerunt, perfervati sunt.

Κεφ. ιε'. 15.

Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, λέγοντες·

2 Διατί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσι τὴν † παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν.

3 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς· Διατί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν;

4 Ὁ γὰρ Θεὸς ἐνετείλατο, λέγων· Τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα· καί· Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω.

5 Ὑμεῖς δὲ λέγετε· Ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ, ὠφεληθῇς· καὶ οὐ μὴ τιμήσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ, ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ.

6 Καὶ ἠκυρώσατε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν.

7 Ὑποκριταὶ, καλῶς προεφήτευσε περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας, λέγων·

8 Ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ τοῖς χείλεσί με τιμᾷ· ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ.

9 Μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων.

10 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον, εἶπεν αὐτοῖς· Ἀκούετε καὶ συνίετε.

11 Οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

12 Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπον αὐτῷ· Οἶδας, ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον, ἐσκανδαλίσθησαν;

* 13 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπε· † Πᾶσα † φυτεία, ἣν οὐκ † ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ † οὐρά-

CAPUT XV.

1 TUnc accedunt Jesu ab Hierosolymis Scribæ & Pharisæi, dicentes:

2 Quare discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum? non enim lavant manus suas, quum panem manducant.

3 Ipse autem respondens ait illis: Quare & vos transgredimini mandatum Dei, propter traditionem vestram?

4 Nam Deus mandavit, dicens: Honora patrem tuum & matrem: &, maledicens patri vel matri, morte finiatur.

5 Vos autem dicitis: Quicumque dixerit patri vel matri, munus quod si ex me, juveris. Et non honorificabit patrem suum aut matrem suam:

6 Et irritum feciſtis mandatum Dei propter traditionem vestram.

7 Hypocritæ, pulchrè prophetavit de vobis Esaias, dicens:

8 Appropinquat mihi populus hic ore suo, & labiis me honorat: at cor eorum longè abest à me.

9 Fruſtra autem colunt me, docentes doctrinas, mandata hominum.

10 Et advocans turbam, dixit eis: Audite & intelligite:

11 Non intrans in os communem facit hominem: sed egressum ex ore, hoc communem facit hominem.

12 Tunc accedentes discipuli ejus, dixerunt ei: Scis quòd Pharisæi audientes sermonem, scandalizati sunt.

13 Ille autem respondens, ait: Omnis plantatio, quam non plantavit Pater meus cæleſtis,

νιος, ‡ ἐκριζωθήσεται.

* 14 Ἄφετε αὐτούς· ὁδηγοί εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν. τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ‡ ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς ‡ βόθυνον πεσοῦνται.

* 15 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, εἶπεν αὐτῷ· ‡ Φράσον ἡμῖν τὴν ‡ παραβολὴν ταύτην.

* 16 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· † Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ‡ ἀσύνετοί ἐςε;

17 Οὔπω νοεῖτε, ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ ςόμα, εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ, καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται;

18 Τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ ςόματος, ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

19 Ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροὶ, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαὶ, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι.

20 Ταῦτά ἐςι τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶ φαγεῖν, οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

21 Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος.

22 Καὶ ἰδοὺ, γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα, ἐκραύγασεν, αὐτῷ λέγουσα· Ἐλέησόν με, Κύριε, υἱὲ Δαβὶδ, ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται.

23 Ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἠρώτων αὐτὸν, λέγοντες· Ἀπόλυσον αὐτὴν, ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν.

24 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν· Οὐκ ἀπεςάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ.

25 Ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνει αὐτῷ, λέγουσα· Κύριε, βοήθει μοι.

* 26 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν· Οὐκ ἔςι καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς ‡ κυναρίοις.

27 Ἡ δὲ εἶπε· Ναὶ Κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ

lestis, eradicabitur.

14 Sinite illos: duces sunt cæci cæcorum, cæcus autem cæcum si per viam ducat, ambo in foveam cadent.

15 Respondens autem Petrus, dixit ei: Explica nobis parabolam istam.

16 At Jesus dixit: Adhuc & vos non-intelligentes estis?

17 Nondum consideratis quod omne ingrediens in os, in ventrem cedit, & in secessum ejicitur?

18 At exeuntia de ore, de corde prodeunt, & illa communem faciunt hominem.

19 De enim corde exeunt ratiocinationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemiæ.

20 Hæc sunt communem facientia hominem. Verùm illotis manibus manducare, non communem facit hominem.

21 Et egressus inde Jesus, secessit in partes Tyri & Sidonis.

22 Et ecce mulier quædam Chananæa à finibus illis egressa, clamavit ei, dicens: Miserere mei Domine fili David: filia mea malè dæmonizatur.

23 Ille autem non respondit ei verbum. Et accedentes discipuli ejus rogabant eum, dicentes, Absolve eam, quia clamat post nos.

24 Ipse autem respondens, ait: Non legatus sum si non ad oves perditas domus Israël.

25 Illa autem veniens adorabat eum, dicens: Domine, succurre mihi.

26 Qui verò respondens, ait: Non est pulchrum sumere panem filiorum, & jacere catellis.

27 Illa autem ait: utique Domine: etenim catelli edunt de

ὧν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν.

28 Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῇ· Ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. Καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

29 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς, ἦλθε παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος, ἐκάθητο ἐκεῖ.

30 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλοὺς, τυφλοὺς, κωφοὺς, κυλλοὺς; καὶ ἕτερους πολλοὺς· καὶ ἔῤῥιψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς·

31 Ὥστε τοὺς ὄχλους θαυμάσαι, βλέποντας κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς, χωλοὺς περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν Ἰσραήλ.

32 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εἶπε· Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέρας τρεῖς προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω, μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ.

33 Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι, ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον;

34 Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πόσους ἄρτους ἔχετε; Οἱ δὲ εἶπον· Ἑπτὰ, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια.

35 Καὶ ἐκέλευσε τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν.

36 Καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας, εὐχαριστήσας, ἔκλασε, καὶ ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· οἱ δὲ μαθηταὶ τῷ ὄχλῳ.

37 Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις.

38 Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες, χωρὶς

de micis cadentibus de mensa dominorum suorum.

28 Tunc respondens Jesus, ait illi: O mulier, magna tua fides: fiat tibi sicut vis. & sanata est filia ejus ab hora illa.

29 Et transiens inde Jesus, venit juxta mare Galilææ. & ascendens in montem, sedebat ibi.

30 Et adierunt eum turbæ multæ, habentes cum seipsis claudos, cæcos, mutos, mancos, & alios multos, & projecerunt eos ad pedes Jesu, & curavit eos.

31 Ita ut turbas mirari aspicientes mutos loquentes, debiles sanos, claudos ambulantes, & cæcos aspicientes, & glorificabant Deum Israël.

32 At Jesus advocans discipulos suos, ait: Visceribus commoveor super turbam: quia jam dies tres admanent mihi, & non habent quid manducent: & absolvere eos jejunos non volo, nequando deficiant in via.

33 Et dicunt ei discipuli ejus: Unde nobis in deserto panes tot, ut saturare turbam tantam?

34 Et ait illis Jesus: Quot panes habetis? Illi autem dixerunt: Septem, & paucos piscículos.

35 Et præcepit turbis recumbere super terram.

36 Et accipiens septem panes & pisces, gratias agens fregit, & dedit discipulis suis. at discipuli turbæ:

37 Et comederunt omnes, & saturati sunt: & tulerunt redundantiam fragmentorum, septem sportas plenas.

38 At vescentes erant quatuor mille homines, præter mulie-

γυναικῶν καὶ παιδίων.

39 Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια Μαγδαλά. 16 † 2.

Κεφ. ις'. 16.

1 Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι, πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς.

* 2 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς· ‡Ὀψίας γενομένης λέγετε, †Εὐδία· ‡πυῤῥάζει γὰρ ὁ οὐρανός.

3 Καὶ πρωΐ, Σήμερον χειμών· πυῤῥάζει γὰρ συγνάζων ὁ οὐρανός. Ὑποκριταί, τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε.

4 Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς, ἀπῆλθε.

5 Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν, ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν.

6 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.

7 Οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς, λέγοντες· Ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν.

8 Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε;

9 Οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων, καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε;

10 Οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, καὶ πόσας σπυρίδας ἐλάβετε;

11 Πῶς οὐ νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ ἄρτου εἶπον ὑμῖν, προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων;

12 Τότε συνῆκαν, ὅτι οὐκ εἶπε προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τοῦ

mulieres & pueros.

39 Et absolvens turbas, inscendit in navigium, & venit in fines Magdala.

CAPUT XVI.

1 Et accedentes Pharisæi & Sadducæi tentantes, rogaverunt eum signum de cælo ostendere eis.

2 Is autem respondens, ait illis: Vespere facto, dicitis: Serenitas: rubet enim cælum.

3 Et manè, Hodie tempestas: rubet enim triste cælum. Hypocritæ, illam quidem faciem cæli nostis dijudicare: at signa temporum non potestis?

4 Generatio mala & adultera signum inquirit: & signum non dabitur ei, si non signum Jonæ Prophetæ: & relinquens eos, abiit.

5 Et venientes discipuli ejus in ulterius littus, obliti sunt panes sumere.

6 At Jesus dixit illis: Intuemini & attendite à fermento Pharisæorum & Sadducæorum.

7 Illi verò ratiocinabantur in seipsis, dicentes: Quia panes non accepimus.

8 Sciens autem Jesus, dixit illis: Quid ratiocinamini in vobis ipsis, exiguæ fidei, quia panes non sumpsistis?

9 Nondum intelligitis neque recordamini quinque panes quinque millium, & quot cophinos sumpsistis?

10 Neque septem panes quatuor millium, & quot sportas sumpsistis?

11 Quomodo non intelligitis quia non de pane dixi vobis attendere à fermento Pharisæorum & Sadducæorum.

12 Tunc intellexerunt, quia non dixerit attendere à fermento

ἄρτου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.

13 Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου, ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων· Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι, τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου;

14 Οἱ δὲ εἶπον· Οἱ μὲν, Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ, Ἠλίαν· ἕτεροι δὲ, Ἰερεμίαν, ἢ ἕνα τῶν προφητῶν.

15 Λέγει αὐτοῖς· Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι;

16 Ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος, εἶπε· Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος.

17 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῷ· Μακάριος εἶ Σίμων βὰρ Ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

18 Κἀγὼ δέ σοι λέγω, ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν· καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς.

19 Καὶ δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

20 Τότε διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα μηδενὶ ε�ίπωσιν, ὅτι αὐτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστός.

21 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων, καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι.

22 Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος, ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ, λέγων· Ἵλεώς σοι Κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο.

23 Ὁ δὲ στραφεὶς, εἶπε τῷ Πέτρῳ· Ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ, σκάνδαλόν μου εἶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

mento panis, ſed à doctrina Phariſæorum & Sadducæorum.

13 Veniens autem Jeſus in partes Cæſareæ Philippi, interrogabat diſcipulos ſuos, dicens: Quem me dicunt homines eſſe, filium hominis?

14 Illi verò dixerunt: Hi quidem Joannem Baptiſtam: alii autem Eliam: alii verò Hieremiam, aut unum Prophetarum.

15 Dicit illis: Vos autem quem me dicitis eſſe?

16 Reſpondens autem Simon Petrus, dixit: Tu es Chriſtus filius Dei vivi.

17 Et reſpondens Jeſus, dixit ei: Beatus es Simon Bar-jona, quia caro & ſanguis non revelavit tibi, ſed Pater meus qui in cælis.

18 Et ego autem tibi dico, quia tu es Petrus, & ſuper hac petra ædificabo meam eccleſiam: & portæ inferi non prævalebunt ei.

19 Et dabo tibi claves regni cælorum: Et quodcumque ligaveris ſuper terram, erit ligatum in cælis: & quodcumque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum in cælis.

20 Tunc præcepit diſcipulis ſuis, ut nemini dicerent quia ipſe eſſet Jeſus Chriſtus.

21 Ex tunc cœpit Jeſus oſtendere diſcipulis ſuis, quia oporteret eum abire in Hieroſolyma, & multa pati à Senioribus, & principibus Sacerdotum, & Scribis, & occidi, & tertiâ die excitari.

22 Et aſſumens eum Petrus, cœpit increpare illum, dicens: Clemens tibi Domine: non erit tibi hoc.

23 Is verò converſus, dixit Petro: Vade poſt me Satana, ſcandalum mihi es: quia non ſapis ea quæ Dei, ſed ea quæ hominum.

24 Tunc

24 Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι·

25 Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν·

* 26 Τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος † ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;

27 Μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ· καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ.

28 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. 4. † 1.

Κεφ. ιζ'. 17.

1 Καὶ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον, καὶ Ἰάκωβον, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν.

2 Καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος· τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς.

* 3 Καὶ ἰδοὺ, ὤφθησαν αὐτοῖς Μωσῆς καὶ Ἠλίας, μετ' αὐτοῦ ‡ συλλαλοῦντες.

4 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, εἶπε τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνὰς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσῇ μίαν, καὶ μίαν Ἠλίᾳ.

5 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ, νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς. καὶ ἰδοὺ, φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε.

24 Tunc Jesus dixit discipulis suis: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.

25 Qui enim voluerit animam suam servare, perdet eam: qui autem perdiderit animam suam propter me, inveniet eam.

26 Quid enim juvatur homo, si mundum universum lucretur, animam suam autem mulctetur? Aut quam dabit homo permutationem animæ suæ?

27 Futurus est enim Filius hominis venire in gloria Patris sui cum angelis suis: & tunc reddet unicuique secundum actionem ejus.

28 Amen dico vobis, sunt quidam hic stantium, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium hominis venientem in regno suo.

CAPUT XVII.

1 Et post dies sex assumit Jesus Petrum, & Jacobum, & Joannem fratrem ejus: & ducit illos in montem excelsum privatè:

2 Et transfiguratus est ante eos, & resplenduit facies ejus sicut Sol, at vestimenta ejus facta sunt candida ut lux.

3 Et ecce apparuerunt illis Moses & Elias, cum eo colloquentes.

4 Respondens autem Petrus, dixit Jesu: Domine, pulchrum est nos hic esse: si vis, faciamus hic tria umbracula, tibi unum, & Mosi unum, & unum Eliæ.

5 Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbravit eos. Et ecce vox de nube, dicens: Hic est filius meus dilectus, in quo bene acquievi: ipsum audite.

6 Et

6 Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ, ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα.

7 Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς, ἥψατο αὐτῶν, καὶ εἶπεν· Ἐγέρθητε, καὶ μὴ φοβεῖσθε.

8 Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδένα εἶδον, εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον.

9 Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ.

10 Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες· Τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν, ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον;

11 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς· Ἠλίας μὲν ἔρχεται πρῶτον, καὶ ἀποκαταστήσει πάντα·

12 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Ἠλίας ἤδη ἦλθε· καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτόν· ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ, ὅσα ἠθέλησαν· οὕτω καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν.

13 Τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ, ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

14 Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος, γονυπετῶν αὐτῷ,

15 Καὶ λέγων· Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται, καὶ κακῶς πάσχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ.

16 Καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι.

17 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν· Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι μεθ' ὑμῶν; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε.

18 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον· καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

19 Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν, εἶ-

6 Et audientes discipuli, ceciderunt in faciem suam, & timuerunt valde.

7 Et accedens Jesus, tetigit eos, & ait: Surgite, & ne metuite.

8 Levantes autem oculos suos, neminem viderunt, si non Jesum solum.

9 Et descendentibus illis de monte, præcepit illis Jesus, dicens: Nemini dixeritis visionem, donec filius hominis à mortuis resurgat.

10 Et interrogaverunt eum discipuli ejus, dicentes: Quid ergo Scribæ dicunt, quod Eliam oporteat venire primùm?

11 At Jesus respondens, ait eis: Elias quidem venit primùm, & instaurabit omnia.

12 Dico autem vobis, quia Elias jam venit, & non cognoverunt eum: sed fecerunt in eo quæcumque voluerunt. Sic & filius hominis futurus est pati ab eis.

13 Tunc intellexerunt discipuli, quia de Joanne Baptista dixit eis.

14 Et venientibus eis ad turbam, accessit ad eum homo adgeniculatus ipsi,

15 Et dicens: Domine, miserere meo filio, quia lunaticus est & malè patitur. sæpè enim cadit in ignem, & crebrò in aquam.

16 Et attuli eum discipulis tuis, & non potuerunt eum curare.

17 Respondens autem Jesus, ait: O generatio incredula & perversa: usque quando ero cum vobis? usque quando tolerabo vos? Ferte mihi illum huc.

18 Et increpavit illum Jesus, & exiit ab eo dæmonium, & curatus est puer ex hora illa.

19 Tunc accedentes discipuli Jesu privatim, dixerunt: Pro-

[illegible] ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;

20 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Διὰ τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, εἰπεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ· Μεταβηθὶ ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν ‡ ἀδυνατήσει ὑμῖν.

21 Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.

22 Ἀναστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων.

23 Καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτὸν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται. Καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.

24 Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καπερναούμ, προσῆλθον οἱ τὰ † δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ, καὶ εἶπον· Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα;

25 Λέγει ‡ Ναί. Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη, ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων;

26 Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἄραγε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί.

27 Ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτοὺς, πορευθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν, ‡ βάλε † ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἆρον· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ‡ εὑρήσεις † στατῆρα· ἐκεῖνον λαβὼν, δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ. 9. † 4.

Κεφ. ιη'. 18.

1 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες· Τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν;

2 Καὶ προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν,

3 Καὶ εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑ-

Propter quid nos non potuimus ejicere illum?

20 At Jesus dixit illis: Propter incredulitatem vestram. Amen quippe dico vobis, si habueritis fidem sicut granum sinapis, denunciabitis monti huic, Transi hinc illuc, & transibit: & nihil impossibile erit vobis.

21 Hoc autem genus non ejicitur, si non in oratione & jejunio.

22 Versantibus autem eis in Galilaea, dixit illis Jesus: Futurus est Filius hominis tradi in manus hominum.

23 Et occident eum, & tertia die excitabitur. Et contristati sunt vehementer.

24 Venientibus autem illis in Capernaum, accesserunt didrachma sumentes Petro, & dixerunt: Magister vester non solvit didrachma?

25 Ait, Etiam. Et quum intrasset in domum, praevenit eum Jesus, dicens: Quid tibi videtur, Simon? reges terrae a quibus accipiunt tributa vel censum? a filiis suis, an ab alienis?

26 Dicit ei Petrus: Ab alienis. Dixit illi Jesus: Ergo liberi sunt filii.

27 Ut autem non scandalizemus eos, Vadens ad mare, mitte hamum: & ascendentem primum piscem tolle: & aperiens os ejus, invenies staterem: illum sumens, da eis pro me & te.

CAPUT XVIII.

1 IN illa hora accesserunt discipuli Jesu, dicentes: Quisnam major est in regno caelorum?

2 Et advocans Jesus puerulum, statuit eum in medio eorum.

3 Et dixit: Amen dico vobis,

μὴν, ἐὰν μὴ στραφῆτε, καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

4 Ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

5 Καὶ ὃς ἐὰν δέξηται παιδίον τοιοῦτον ἓν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται.

* 6 Ὃς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων, τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ, συμφέρει αὐτῷ, ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ‡ καταποντισθῇ ἐν τῷ ‡ πελάγει τῆς θαλάσσης.

7 Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται.

8 Εἰ δὲ ἡ χείρ σου, ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὰ, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοί ἐστιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ κυλλὸν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα, βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον.

9 Καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοί ἐστι μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

10 Ὁρᾶτε, μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου, τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

11 Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

* 12 Τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν γένηταί τινι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα, καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν· οὐχὶ ἀφεὶς τὰ ‡ ἐνενηκονταεννέα, ἐπὶ τὰ ὄρη πορευθεὶς, ζητεῖ τὸ πλανώμενον;

13 Καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτὸ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι χαίρει μᾶλλον ἐπ' αὐτῷ, ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενηκονταεννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις.

14 Οὕτως οὐκ ἔστι θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρός ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μικρῶν τούτων.

15 Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε, ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου· ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου.

16 Ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα.

17 Ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοὶ ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης.

18 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν οὐρανῷ.

19 Πάλιν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν δύο συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

20 Οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν.

21 Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε· Κύριε, ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις;

22 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Οὐ λέγω σοι ἕως ἑπτάκις, ἀλλὰ ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά.

23 Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησε συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ.

24 Ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προσηνέχθη αὐτῷ εἷς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων.

25 Μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος πραθῆναι, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα καὶ πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἀποδοθῆναι.

26 Πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνει αὐτῷ, λέγων· Κύριε, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ, καὶ πάντα ἀποδώσω σοι.

27 Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτὸν, καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ.

28 Ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια· καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγε, λέγων· Ἀπόδος εἴ τι ὀφείλεις.

29 Πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ παρεκάλει αὐτὸν, λέγων· Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ, καὶ ἀποδώσω σοι πάντα.

30 Ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν· ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἕως οὗ ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον.

31 Ἰδόντες οὖν οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα, ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ ἑαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα.

32 Τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ· Δοῦλε πονηρὲ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με·

33 οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς καὶ ἐγώ σε ἠλέησα;

34 Καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ.

35 Οὕτω καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν.

19 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσε τοὺς λόγους τούτους ὁ Ἰησοῦς, μετῆρε τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

2 Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ.

3 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτὸν, καὶ λέγοντες· Εἰ ἔξεστι τῷ ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν;

4 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ κτίσας ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς;

5 καὶ εἶπε· Ἕνεκα τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν;

6 Ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία· ὃ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξε, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω.

7 Λέγουσιν αὐτῷ· Τί οὖν Μωσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου, καὶ ἀπολῦσαι;

8 Λέγει αὐτοῖς ὅτι Μωσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως.

9 Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, μὴ ἐπὶ πορνείᾳ, καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται· καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται.

10 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει γαμῆσαι.

11 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἷς δέδοται.

12 Εἰσὶ γὰρ εὐνοῦχοι οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτως· καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω.

13 Τότε προσηνέχθησαν αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς.

14 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἄφετε τὰ παιδία, καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρός με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

15 Καὶ ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖρας ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.

16 Καὶ ἰδοὺ εἷς προσελθὼν αὐτῷ εἶπε· Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα σχῶ ζωὴν αἰώνιον;

17 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ θεός· εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, τήρησον τὰς ἐντολάς.

18 Λέγει αὐτῷ· Ποίας; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε· Τὸ, Οὐ φονεύσεις· τὸ, Οὐ μοιχεύσεις· τὸ, Οὐ κλέψεις· τὸ, Οὐ ψευδομαρτυρήσεις·

19 τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα· καὶ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

20 Λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος· Πάντα ταῦτα ἐφύλαξα ἐκ νεότητός μου· τί ἔτι ὑστερῶ;

21 Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι.

22 Ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πλούσιος δυσκόλως εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

24 Καὶ πάλιν λέγω ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

25 Ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐξεπλήσσοντο σφόδρα, λέγοντες· Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι;

26 Ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι, παρὰ δὲ θεῷ πάντα δυνατά ἐστι.

27 Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν;

28 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθήσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ.

29 Καὶ πᾶς ὃς ἀφῆκεν οἰκίας, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ ἀδελφὰς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἢ ἀγροὺς, ἕνεκα τοῦ ὀνόματός μου, ἑκατονταπλασίονα λήμψεται, καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει.

30 Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.

20 Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρωΐ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.

2 Συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.

3 Καὶ ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν εἶδεν ἄλλους ἑστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς·

4 καὶ ἐκείνοις εἶπε· Καὶ ὑμεῖς ὑπάγετε εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον δώσω ὑμῖν. Οἱ δὲ ἀπῆλθον.

5 Πάλιν ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν ἐποίησεν ὡσαύτως.

6 Περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην ἐξελθὼν εὗρεν ἄλλους ἑστῶτας ἀργούς· καὶ λέγει αὐτοῖς· Τί ὧδε ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί;

7 Λέγουσιν αὐτῷ· Ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. Λέγει αὐτοῖς· Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον λήψεσθε.

8 Ὀψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ· Κάλεσον τοὺς ἐργάτας καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων.

9 Ἐλθόντες δὲ οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον.

10 Ἐλθόντες δὲ καὶ οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι πλείονα λήμψονται· καὶ ἔλαβον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον.

11 Λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου,

12 λέγοντες· Οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα.

13 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἑνὶ αὐτῶν εἶπε· Ἑταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐ δηναρίου συνεφώνησάς μοι;

14 Ἆρον τὸ σὸν καὶ ὕπαγε· θέλω δὲ καὶ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί.

15 Ἢ οὐκ ἔξεστί μοι ποιῆσαι ὃ θέλω ἐν τοῖς ἐμοῖς; ἢ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι;

16 Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι, καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι· πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

17 Καὶ μέλλων ἀναβαίνειν εἰς Ἱεροσόλυμα παρέλαβε τοὺς δώδεκα μαθητὰς κατ' ἰδίαν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς·

18 Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ,

19 καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται.

20 Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦσά τι παρ' αὐτοῦ.

21 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Τί θέλεις; Λέγει αὐτῷ· Εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου, εἷς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

22 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε· Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; Λέγουσιν αὐτῷ· Δυνάμεθα.

23 Λέγει αὐτοῖς· Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε· τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων μου οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός μου.

24 Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν.

25 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν· Οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν.

26 Οὐχ οὕτως δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν γενέσθαι μέγας, ἔστω ὑμῶν διάκονος·

27 καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔσται ὑμῶν δοῦλος·

28 ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

29 Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἰερειχὼ, ἠκολούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς.

30 Καὶ ἰδοὺ δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδὸν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε, υἱὸς Δαβίδ.

31 Ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν· οἱ δὲ μεῖζον ἔκραξαν, λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε, υἱὸς Δαβίδ.

32 Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς, καὶ εἶπε· Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν;

33 Λέγουσιν αὐτῷ· Κύριε, ἵνα ἀνοιγῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν.

34 Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἥψατο τῶν ὀμμάτων αὐτῶν· καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

21 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦλθον εἰς Βηθφαγὴ πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, τότε Ἰησοῦς ἀπέστειλε δύο μαθητάς,

2 λέγων αὐτοῖς· Πορεύεσθε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθέως εὑρήσετε ὄνον δεδεμένην καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι.

3 Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε ὅτι ὁ κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει· εὐθὺς δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς.

4 Τοῦτο δὲ γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος·

5 Εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιών· Ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται σοι πραΰς, καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου.

6 Πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες καθὼς προσέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,

7 ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω αὐτῶν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν.

8 Ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ· ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων, καὶ ἔστρωννον ἐν τῇ ὁδῷ.

9 Οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες αὐτὸν καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, λέγοντες· Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβίδ· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου· ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

10 Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις, λέγουσα· Τίς ἐστιν οὗτος;

11 Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν ὁ προφήτης Ἰησοῦς ὁ ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας.

12 Καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ θεοῦ, καὶ ἐξέβαλε πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψε, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς,

13 καὶ λέγει αὐτοῖς· Γέγραπται· Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ποιεῖτε σπήλαιον λῃστῶν.

14 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς.

15 Ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησε, καὶ τοὺς παῖδας κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέγοντας· Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβίδ· ἠγανάκτησαν,

16 καὶ εἶπον αὐτῷ· Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσι; Ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· Ναί· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ὅτι Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον;

17 Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ.

18 Πρωΐ δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν ἐπείνασε.

19 Καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἦλθεν ἐπ' αὐτὴν, καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον· καὶ λέγει αὐτῇ· Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ.

20 Καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν, λέγοντες· Πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ;

21 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ καὶ ἐὰν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε· Ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται·

22 καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες, λήμψεσθε.

23 Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ ἱερὸν προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, λέγοντες· Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην;

24 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἕνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ·

25 τὸ βάπτισμα Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; Οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς, λέγοντες· Ἐὰν εἴπωμεν· Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν· Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ;

26 Ἐὰν δὲ εἴπωμεν· Ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ ὡς προφήτην ἔχουσι τὸν Ἰωάννην.

27 Καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπον· Οὐκ οἴδαμεν. Καὶ αὐτὸς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

28 Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; Ἄνθρωπος εἶχε δύο τέκνα· καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπε· Τέκνον, ὕπαγε σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνι.

29 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε· Θέλω, κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθε.

30 Προσελθὼν δὲ τῷ δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε· Οὐ θέλω· ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς ἀπῆλθε.

31 Τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ θέλημα τοῦ πατρός; Λέγουσιν αὐτῷ· Ὁ πρῶτος. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

32 Ἦλθε γὰρ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐδὲ μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ.

33 Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε· Ἄνθρωπος ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκε, καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν, καὶ ᾠκοδόμησε πύργον, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησε.

34 Ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ.

35 Καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, τὸν μὲν ἔδειραν, τὸν δὲ ἀπέκτειναν, τὸν δὲ ἐλιθοβόλησαν.

36 Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων· καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως.

37 Ὕστερον δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λέγων· Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου.

38 Οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, καὶ σχῶμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ.

39 Καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω το

ρει ἐπ' αὐτῇ μᾶλλον, ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενηκονταεννέα, τοῖς μὴ πεπλανημένοις.

14 Οὕτως οὐκ ἔστι θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρός ὑμῶν, τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀπόληται ἐκ τῶν μικρῶν τούτων.

15 Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε, καὶ ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου· ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου.

16 Ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα.

* 17 Ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς ‡ ἐκκλησίας † παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης.

18 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ.

19 Πάλιν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος, οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρός μου, τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

20 Οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν.

21 Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Πέτρος, εἶπε· Κύριε, ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις;

* 22 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Οὐ λέγω σοι, ἕως ‡ ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως † ἑβδομηκοντάκις ‡ ἑπτά.

23 Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησε συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ.

* 24 ‡ Ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ ‡ συναίρειν, προσηνέχθη αὐτῷ εἷς ‡ ὀφειλέτης ‡ μυρίων ταλάντων·

25 Μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πραθῆναι, καὶ τὴν

super ea magis, quam super nonaginta novem non aberrantibus.

14 Sic non est voluntas ante Patrem vestrum qui in cælis, ut pereat unus parvulorum horum.

15 Si autem peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipsum solum: Si te audierit, lucratus es fratrem tuum.

16 Si autem non audierit, assume cum te adhuc unum vel duos: ut in ore duorum testium vel trium stet omne verbum.

17 Si autem neglexerit eos, dic ecclesiæ: si autem & ecclesiam neglexerit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus.

18 Amen dico vobis, quæcumque ligaveritis super terram, erunt ligata in cælo: & quæcumque solveritis super terram, erunt soluta in cælo.

19 Iterum dico vobis, quia si duo vestrum consenserint super terram de omni re quamcumque petierint, fiet illis à Patre meo qui in cælis.

20 Ubi enim sunt duo vel tres coacti in meo nomine, ibi sum in medio eorum.

21 Tunc accedens ad eum Petrus, dixit: Domine, quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? usque septies?

22 Dicit illi Jesus: Non dico tibi, usque septies, sed usque septuagies septem.

23 Propter hoc assimilatum est regnum cælorum homini regi, qui voluit conferre rationem cum servis suis.

24 Incipiente verò ipso conferre, oblatus est ei unus debitor decies mille talentorum.

25 Non habente autem illo reddere, jussit eum dominus ejus venundari, & uxo-

γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ τὰ τέκνα, καὶ πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἀποδοθῆναι.

26 Πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνει αὐτῷ, λέγων· Κύριε, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ, καὶ πάντα σοι ἀποδώσω.

* 27 Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου, ἀπέλυσεν αὐτὸν, καὶ τὸ † δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ.

28 Ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια· καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγε, λέγων· Ἀπόδος μοι, εἴ τι ὀφείλεις.

29 Πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, παρεκάλει αὐτὸν, λέγων· Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ, καὶ πάντα ἀποδώσω σοι.

30 Ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν· ἀλλ' ἀπελθὼν, ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἕως οὗ ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον.

* 31 Ἰδόντες δὲ οἱ ‡ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα, ἐλυπήθησαν σφόδρα· καὶ ἐλθόντες † διεσάφησαν τῷ ‡ κυρίῳ αὐτῶν πάντα τὰ γενόμενα.

32 Τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ, λέγει αὐτῷ· δοῦλε πονηρὲ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με·

33 Οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς καὶ ἐγώ σε ἠλέησα;

* 34 Καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ ‡ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς † βασανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ.

35 Οὕτω καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν. 19. † 5.

Κεφ. ιθ'. 19.

* 1 Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ‡ μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας, πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

rem ejus, & filios, & omnia quæ habebat, & reddi.

26 Procidens autem servus adorabat eum, dicens: Domine, longanimis esto erga me, & omnia tibi reddam.

27 Commotus visceribus autem dominus servi illius, absolvit eum, & mutuum dimisit ei.

28 Egressus autem servus ille, invenit unum conservorum suorum, qui debebat ei centum denarios: & apprehendens eum suffocabat, dicens: Redde mihi quod debes.

29 Procidens ergo conservus ejus ad pedes ejus, rogabat eum, dicens: Longanimis esto in me, & omnia reddam tibi.

30 Ille autem noluit: sed abiens conjecit eum in custodiam, donec redderet debitum.

31 Videntes autem conservi ejus facta, contristati sunt valde: & venientes declaraverunt domino suo omnia facta.

32 Tunc advocans illum dominus suus dicit illi: Serve nequam, omne debitum illud dimisi tibi, quoniam advocasti me.

33 Nonne oportuit & te misereri conservi tui, sicut & ego tui misertus sum?

34 Et iratus dominus ejus tradidit eum tortoribus, quoad usque redderet universum debitum ei.

35 Sic & Pater meus cælestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris lapsus eorum.

CAPUT XIX.

1 Et factum est quum consummasset Jesus sermones istos, transtulit se à Galilæa, & venit in fines Judææ trans Jordanem.

2 Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ.

3 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι, πειράζοντες αὐτὸν, καὶ λέγοντες αὐτῷ· Εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν;

* 4 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ ἀνέγνωτε, ὅτι ὁ ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς, ‡ ἄρσεν καὶ ‡ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς;

5 Καὶ εἶπεν· Ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ· καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.

6 Ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία. Ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω.

7 Λέγουσιν αὐτῷ· Τί οὖν Μωσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου, καὶ ἀπολῦσαι αὐτήν;

* 8 Λέγει αὐτοῖς· Ὅτι Μωσῆς πρὸς τὴν ‡ σκληροκαρδίαν ὑμῶν ‡ ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτω.

9 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, εἰ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ, καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται· καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας, μοιχᾶται.

10 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικὸς, οὐ συμφέρει γαμῆσαι.

11 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἷς δέδοται.

* 12 Εἰσὶ γὰρ εὐνοῦχοι, οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτω· καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι, οἵτινες † εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὁ δυνάμενος χωρεῖν, χωρείτω.

13 Τότε προσηνέχθη αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς, καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς.

14 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἄφε-

2 Et secutæ sunt eum turbæ multæ: & curavit eos ibi.

3 Et accesserunt ad eum Pharisæi tentantes eum, & dicentes ei: Si licet homini absolvere uxorem suam juxta omnem causam?

4 Qui verò respondens ait eis: Non legistis, quia faciens ab initio, masculum & fœminam fecit eos?

5 Et dixit: Propter hoc dimittet homo patrem, & matrem, & adhærebit uxori suæ: & erunt duo in carnem unam.

6 Itaque non amplius sunt duo, sed caro una. Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet.

7 Dicunt illi: Quid ergo Moses mandavit dare libellum discessionis, & absolvere eam?

8 Ait illis: Quòd Moses ad duritiem cordis vestri permisit vobis absolvere uxores vestras: ab initio autem non factum est ita.

9 Dico autem vobis, Quia quicumque absolverit uxorem suam, nisi super fornicatione, & duxerit aliam, mœchatur: & dimissam ducens, mœchatur.

10 Dicunt ei discipuli ejus: Si ita est causa hominis cum uxore, non confert nubere.

11 Ille verò dixit illis: Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est.

12 Sunt enim eunuchi, qui de utero matris nati sunt sic: & sunt eunuchi, qui castrati sunt ab hominibus: & sunt eunuchi, qui castraverunt seipsos propter regnum cælorum. potens capere, capiat.

13 Tunc oblati sunt ei pueruli, ut manus imponeret eis, & oraret: At discipuli increpabant eos.

14 At Jesus ait: Sinite pueros,

τε τὰ παιδία, καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρός με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

15 Καὶ ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖρας, ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.

16 Καὶ ἰδοὺ, εἷς προσελθὼν, εἶπεν αὐτῷ· Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον;

17 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός· εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, τήρησον τὰς ἐντολάς.

18 Λέγει αὐτῷ· Ποίας; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε· Τό· Οὐ φονεύσεις· Οὐ μοιχεύσεις· Οὐ κλέψεις· Οὐ ψευδομαρτυρήσεις·

19 Τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα· καί· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

20 Λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος· Πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου· τί ἔτι ὑστερῶ;

21 Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς· καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι.

22 Ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον, ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

* 24 Πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, ‡ εὐκοπώτερόν ἐστι ‡ κάμηλον ‡ διὰ † τρυπήματος ‡ ῥαφίδος ‡ διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν.

25 Ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐξεπλήσσοντο σφόδρα, λέγοντες· Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι;

26 Ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι, παρὰ δὲ Θεῷ πάντα δυνατά ἐστι.

27 Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος, εἶπεν αὐτῷ· Ἰδοὺ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν

rulos, & ne prohibete eos venire ad me: nam talium est regnum cælorum.

15 Et imponens eis manus, abiit inde.

16 Et ecce unus accedens, ait illi: Magister bone, quid boni faciam, ut habeam vitam æternam?

17 Ipse verò dixit ei: Quid me dicis bonum? nemo bonus si non unus, Deus. Si autem vis ingredi ad vitam, serva mandata.

18 Dicit illi: Quæ? At Jesus dixit: hoc, Non occides: Non adulterabis: Non furaberis: Non falsò testaberis:

19 Honora patrem tuum & matrem: &: Diliges proximum tuum sicut teipsum.

20 Dicit illi adolescens: Omnia hæc custodivi à juventute mea: quid adhuc deficio?

21 Ait illi Jesus: Si vis perfectus esse, vade, vende tuam substantiam, & da pauperibus: & habebis thesaurum in cælo: & veni, sequere me.

22 Audiens autem adolescens verbum, abiit tristis: erat enim habens possessiones multas.

23 At Jesus dixit discipulis suis: Amen dico vobis, quia difficile dives intrabit in regnum cælorum.

24 Iterum autem dico vobis, facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem in regnum Dei intrare.

25 Audientes autem discipuli ejus, mirabantur valde, dicentes: Quis ergo potest servari?

26 Aspiciens autem Jesus, dixit illis: Apud homines hoc impossibile est, apud autem Deum omnia possibilia sunt.

27 Tunc respondens Petrus, dixit ei: Ecce nos reliqui-

παμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν;

28 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθήσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θ. θρόνους, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ.

* 29 Καὶ πᾶς ὃς ἀφῆκεν οἰκίας, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ ἀδελφὰς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἢ ἀγροὺς, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, ‡ ἑκατονταπλασίονα λήψεται, καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει.

30 Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι, ἔσχατοι· καὶ ἔσχατοι, πρῶτοι. 13. † 2.

Κεφ. κ'. 20.

* 1 Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ‡ ἐξῆλθεν ἅμα πρωΐ· ‡ μισθώσασθαι ‡ ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.

2 Συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.

3 Καὶ ἐξελθὼν περὶ τὴν τρίτην ὥραν, εἶδεν ἄλλους ἑστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργοὺς·

4 Κἀκείνοις εἶπεν· Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα· καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον, δώσω ὑμῖν.

5 Οἱ δὲ ἀπῆλθον. Πάλιν ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν, ἐποίησεν ὡσαύτως.

6 Περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἐξελθὼν, εὗρεν ἄλλους ἑστῶτας ἀργούς, καὶ λέγει αὐτοῖς· Τί ὧδε ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί;

7 Λέγουσιν αὐτῷ· Ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. Λέγει αὐτοῖς· Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον, λήψεσθε.

8 Ὀψίας δὲ γενομένης, λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ· Κάλεσον τοὺς ἐργάτας, καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθὸν, ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων.

9 Καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν, ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον.

10 Καὶ ἐλθόντες οἱ πρῶτοι, ἐνόμισαν ὅτι πλείονα λήψονται· καὶ ἔλαβον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον.

11 Καὶ λαβόντες ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου,

12 Λέγοντες· Οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας, τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα.

13 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἑνὶ αὐτῶν εἶπεν· Ἑταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι;

14 Ἆρον τὸ σὸν καὶ ὕπαγε· θέλω δὲ καὶ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί.

15 Ἢ οὐκ ἔξεστί μοι ποιῆσαι ὃ θέλω ἐν τοῖς ἐμοῖς; ἢ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι;

16 Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι, καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι· πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

17 Καὶ μέλλων ἀναβαίνειν εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς παρέλαβε τοὺς δώδεκα μαθητὰς κατ' ἰδίαν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς·

18 Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ,

19 Καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται.

20 Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦσά τι παρ' αὐτοῦ.

21 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Τί θέλεις; Λέγει αὐτῷ· Εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου, εἷς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

22 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε· Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; Λέγουσιν αὐτῷ· Δυνάμεθα.

23 Λέγει αὐτοῖς· Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε· τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων μου οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός μου.

24 Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν.

25 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν· Οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν.

26 Οὐκ ἔστι δὲ οὕτως ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν γενέσθαι μέγας, ἔστω ὑμῶν διάκονος·

27 Καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔστω ὑμῶν δοῦλος·

28 Ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

29 Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἰερειχὼ, ἠκολούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς.

30 Καὶ ἰδοὺ δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδὸν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε, υἱὸς Δαβίδ.

31 Ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν· οἱ δὲ μείζονες ἔκραζον λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε, υἱὸς Δαβίδ.

32 Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς, καὶ εἶπε· Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν;

33 Λέγουσιν αὐτῷ· Κύριε, ἵνα ἀνοιγῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν.

34 Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἥψατο τῶν ὀμμάτων αὐτῶν· καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

Κεφ. κα'. 21.

1 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦλθον εἰς Βηθφαγὴ πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, τότε Ἰησοῦς ἀπέστειλε δύο μαθητάς,

2 Λέγων αὐτοῖς· Πορεύεσθε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθέως εὑρήσετε ὄνον δεδεμένην καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι.

3 Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε ὅτι ὁ κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει· εὐθὺς δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς.

4 Τοῦτο δὲ γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος·

5 Εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιών· Ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται σοι πραΰς, καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου.

6 Πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες καθὼς προσέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,

7 Ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω αὐτῶν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν.

8 Ὁ δὲ πλείστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ· ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων, καὶ ἔστρωννον ἐν τῇ ὁδῷ.

9 Οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες αὐτὸν καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες· Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβίδ· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου· ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

10 Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα· Τίς ἐστιν οὗτος;

11 Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν ὁ προφήτης Ἰησοῦς ὁ ἀπὸ Ναζαρὲθ τῆς Γαλιλαίας.

12 Καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ θεοῦ, καὶ ἐξέβαλε πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψε, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς,

13 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Γέγραπται· Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ποιεῖτε σπήλαιον λῃστῶν.

14 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς.

15 Ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησε, καὶ τοὺς παῖδας κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέγοντας· Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβίδ· ἠγανάκτησαν,

16 Καὶ εἶπον αὐτῷ· Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· Ναί· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ὅτι ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον;

17 Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ.

18 Πρωΐ δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν ἐπείνασε.

19 Καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἦλθεν ἐπ' αὐτὴν, καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον· καὶ λέγει αὐτῇ· Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ.

20 Καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν λέγοντες· Πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ;

21 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ καὶ ἐὰν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε· Ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται.

22 Καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες, λήψεσθε.

23 Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ ἱερὸν, προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, λέγοντες· Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην;

24 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἕνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

25 Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; Οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες· Ἐὰν εἴπωμεν· Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν· Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ;

26 Ἐὰν δὲ εἴπωμεν· Ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ ὡς προφήτην ἔχουσι τὸν Ἰωάννην.

27 Καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπον· Οὐκ οἴδαμεν. Καὶ αὐτὸς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

28 Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; Ἄνθρωπος εἶχε δύο τέκνα· καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπε· Τέκνον, ὕπαγε σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνι μου.

29 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε· Θέλω, κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθε.

30 Προσελθὼν δὲ τῷ δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε· Οὐ θέλω· ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς ἀπῆλθε.

31 Τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ θέλημα τοῦ πατρός; Λέγουσιν αὐτῷ· Ὁ πρῶτος. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

32 Ἦλθε γὰρ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐδὲ μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ.

33 Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε· Ἄνθρωπος ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκε, καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν, καὶ ᾠκοδόμησε πύργον, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησε.

34 Ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς, λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ.

35 Καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν.

36 Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων· καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως.

37 Ὕστερον δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λέγων· Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου.

38 Οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, καὶ σχῶμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ.

39 Καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, καὶ ἀπέκτειναν.

40 Ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις;

41 Λέγουσιν αὐτῷ· Κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν.

42 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς· Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;

43 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς.

44 Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν.

45 Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει.

46 Καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι, ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπεὶ ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον.

Κεφ. κβ'. 22.

1 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λέγων·

2 Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησε γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ.

3 Καὶ ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους· καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν.

4 Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους, λέγων· Εἴπατε τοῖς κεκλημένοις· Ἰδοὺ τὸ ἄριστόν μου ἡτοίμακα, οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα ἕτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους.

5 Οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὁ μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρὸν, ὁ δὲ ἐπὶ τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ·

6 Οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν.

7 Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας ὠργίσθη, καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσε τοὺς φονεῖς ἐκείνους, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησε.

8 Τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ· Ὁ μὲν γάμος ἕτοιμός ἐστι, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι.

9 Πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἐὰν εὕρητε καλέσατε εἰς τοὺς γάμους.

10 Καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντας οὓς εὗρον, πονηροὺς τε καὶ ἀγαθούς· καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων.

11 Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους, εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου·

12 Καὶ λέγει αὐτῷ· Ἑταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; Ὁ δὲ ἐφιμώθη.

13 Τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς διακόνοις· Δήσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας, ἄρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

14 Πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

15 Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον ὅπως παγιδεύσωσιν αὐτὸν ἐν λόγῳ.

16 Καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρῳδιανῶν, λέγοντες· Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων.

17 Εἰπὲ οὖν ἡμῖν τί σοι δοκεῖ· ἔξεστι δοῦναι κῆνσον Καίσαρι, ἢ οὔ;

18 Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπε· Τί με πειράζετε, ὑποκριταί;

19 Ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου. Οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον.

20 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή;

21 Λέγουσιν αὐτῷ· Καίσαρος. Τότε λέγει αὐτοῖς· Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ.

22 Καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν, καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

23 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, οἱ λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν

24 Λέγοντες· Διδάσκαλε, Μωσῆς εἶπεν· Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.

25 Ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος γήμας ἐτελεύτησε, καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφῆκε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ·

26 Ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπτά.

27 Ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή.

28 Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν.

29 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ.

30 Ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίσκονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι θεοῦ ἐν οὐρανῷ εἰσιν.

31 Περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ λέγοντος·

32 Ἐγὼ ὁ θεὸς Ἀβραὰμ, καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ; οὐκ ἔστι θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων.

33 Καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

34 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσε τοὺς Σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό.

35 Καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν νομικὸς πειράζων αὐτὸν καὶ λέγων·

36 Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ;

37 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου.

38 Αὕτη ἐστὶν ἡ μεγάλη καὶ πρώτη ἐντολή.

39 Δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

40 Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος κρέμαται καὶ οἱ προφῆται.

41 Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγων·

42 Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ; τίνος υἱός ἐστι; Λέγουσιν αὐτῷ· Δαβίδ.

43 Λέγει αὐτοῖς· Πῶς οὖν Δαβὶδ ἐν πνεύματι καλεῖ αὐτὸν κύριον, λέγων·

44 Εἶπε κύριος τῷ κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποκάτω τῶν ποδῶν σου;

45 Εἰ οὖν Δαβὶδ καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν;

46 Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἀποκριθῆναι αὐτῷ λόγον, οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

Κεφ. κγ'. 23.

1 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,

2 Λέγων· Ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι·

3 Πάντα οὖν ὅσα ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε· κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσι γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσιν.

4 Δεσμεύουσι γὰρ φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα, καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων· τῷ δακτύλῳ δὲ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινῆσαι αὐτά.

5 Πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσι πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις· πλατύνουσι γὰρ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν, καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν·

6 Φιλοῦσι δὲ τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις, καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς,

7 Καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ῥαββί, ῥαββί.

8 Ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββί· εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ διδάσκαλος, πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε.

9 Καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ πατὴρ ὁ οὐράνιος.

10 Μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί· εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ καθηγητὴς ὁ Χριστός.

11 Ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν διάκονος.

12 Ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται· καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

13 Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν.

14 Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα.

15 Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον· καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν.

16 Οὐαὶ ὑμῖν, ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ λέγοντες· Ὅς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει.

17 Μωροὶ καὶ τυφλοί· τίς γὰρ μείζων ἐστὶν, ὁ χρυσὸς ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιά

σθον, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων, ἕως τῶν πρώτων.

9 Καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν, ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον.

10 Ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶτοι, ἐνόμισαν ὅτι πλείονα λήψονται· καὶ ἔλαβον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον.

11 Λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου,

12 Λέγοντες· Ὅτι οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας, τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας, καὶ τὸν καύσωνα.

* 13 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν ἑνὶ αὐτῶν· ‡ Ἑταῖρε, οὐκ ‡ ἀδικῶ σε· οὐχὶ ‡ δηναρίου ‡ συνεφώνησάς μοι;

14 Ἆρον τὸ σὸν, καὶ ὕπαγε· θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καί σοι.

15 Ἢ οὐκ ἔξεστί μοι ποιῆσαι ὃ θέλω ἐν τοῖς ἐμοῖς; ἢ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι;

* 16 Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι, πρῶτοι· καὶ οἱ πρῶτοι, ἔσχατοι. πολλοὶ γάρ εἰσι ‡ κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

17 Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, παρέλαβε τοὺς δώδεκα μαθητὰς κατ' ἰδίαν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς·

18 Ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ·

19 Καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι, καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

20 Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου, μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνοῦσα, καὶ αἰτοῦσά τι παρ' αὐτοῦ.

21 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Τί θέλεις; Λέγει αὐτῷ· Εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου, εἷς ἐκ δεξιῶν σου, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

piens à noviſſimis uſque ad primos.

9 Et venientes qui circa undecimam horam, acceperunt ſinguli denarium.

10 Venientes autem primi, arbitrati ſunt quòd plus eſſent accepturi: & acceperunt & ipſi ſinguli denarium.

11 Accipientes autem murmurabant adverſus patrem familias, 12 Dicentes: Quòd hi noviſſimi unam horam fecerunt, & pares nobis illos feciſti, portantibus pondus diei, & æſtum.

13 Ille verò reſpondens dixit uni eorum: Amice, non facio injuriam tibi: nonne denario conveniſti mecum?

14 Tolle quod tuum, & abi, volo autem huic noviſſimo dare ſicut & tibi.

15 Aut non licet mihi facere quod volo in meis? an oculus tuus malus eſt, quia ego bonus ſum?

16 Sic erunt noviſſimi, primi: & primi, noviſſimi. Multi enim ſunt vocati, pauci verò electi.

17 Et aſcendens Jeſus in Hieroſolymam, aſſumpſit duodecim diſcipulos privatim in via, & ait illis:

18 Ecce aſcendimus in Hieroſolyma, & Filius hominis tradetur principibus Sacerdotum & Scribis, & condemnabunt eum morte:

19 Et tradent eum Gentibus ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum: & tertiâ die reſurget.

20 Tunc acceſſit ad eum mater filiorum Zebedæi, cum filiis ſuis, adorans & petens aliquid ab eo.

21 Ille verò dixit ei: Quid vis? Ait illi: Dic ut ſedeant hi duo filii mei, unus à dextris tuis, & unus à ſiniſtris in regno tuo.

22 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν· Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον, ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν, καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι; Λέγουσιν αὐτῷ· Δυνάμεθα.

23 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε· τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων μου, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός μου.

24 Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα, ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν.

25 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, εἶπεν· Οἴδατε, ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν.

26 Οὐχ οὕτως δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔστω ὑμῶν διάκονος·

27 Καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔστω ὑμῶν δοῦλος.

28 Ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

29 Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἰεριχὼ, ἠκολούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς.

30 Καὶ ἰδοὺ, δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδὸν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν, λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς Κύριε, υἱὸς Δαβίδ.

31 Ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν. οἱ δὲ † μεῖζον ἔκραξαν, λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς Κύριε, υἱὸς Δαβίδ.

32 Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς, καὶ εἶπε· Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν;

33 Λέγουσιν αὐτῷ· Κύριε, ἵνα ἀνοιχθῶσιν ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί.

34 Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν· καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ. 10. † 1.

22 Respondens autem Jesus, dixit: Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem, quem ego futurus sum bibere, & baptisma, quo ego baptizor, baptizari? Dicunt ei: Possumus.

23 Et ait illis: Quidem calicem meum bibetis, & baptisma quo ego baptizor, baptizabimini: sedere à dexteris meis & à sinistris meis, non est meum dare, sed quibus paratum est à Patre meo.

24 Et audientes decem, indignati sunt de duobus fratribus. 25 Verùm Jesus advocans eos, ait: Scitis quia principes Gentium dominantur eorum, & magni potestatem exercent eorum.

26 Non ita verò erit in vobis: sed quicumque voluerit in vobis magnus fieri, sit vester minister.

27 Et qui voluerit in vobis esse primus, sit vester servus.

28 Sicut Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, & dare animam suam pretium redemptionis pro multis. 29 Et egredientibus illis ab Jericho, sequuta est eum turba multa.

30 Et ecce duo cæci sedentes secus viam, audientes quod Jesus præteriret, clamaverunt, dicentes: Miserere nostri Domine fili David.

31 At turba increpabat eos ut tacerent. Illi verò magis clamabant, dicentes: Miserere nostri Domine, fili David.

32 Et stans Jesus vocavit eos, & ait: Quid vultis faciam vobis?

33 Dicunt illi: Domine, ut aperiantur nostri oculi.

34 Viscribus commotus autem Jesus, tetigit oculos eorum: Et confestim respexerunt eorum oculi, & sequuti sunt eum.

CA-

Κεφ. κά. 21.

1 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦλθον εἰς Βηθφαγὴ πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, τότε ὁ Ἰησοῦς ἀπέστειλε δύο μαθητὰς, λέγων αὐτοῖς·

2 Πορεύθητε εἰς τὴν κώμην, τὴν ἀπέναντι ὑμῶν· καὶ εὐθέως εὑρήσετε ὄνον δεδεμένην, καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι.

3 Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε ὅτι ὁ Κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει· εὐθέως δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς.

4 Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος·

* 5 Εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιών· Ἰδοὺ, ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι ‡ πραΰς, καὶ ‡ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ‡ ὄνον, καὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου.

6 Πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ, καὶ ποιήσαντες καθὼς προσέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,

* 7 Ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω αὐτῶν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ † ἐπεκάθισαν ‡ ἐπάνω αὐτῶν.

8 Ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ· ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρώννυον ἐν τῇ ὁδῷ.

9 Οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες, ἔκραζον, λέγοντες· Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβίδ· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

10 Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις, λέγουσα· Τίς ἐστιν οὗτος;

11 Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ προφήτης, ὁ ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας.

* 12 Καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐξέβαλε πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς ‡ τραπέζας τῶν ‡ κολλυβιστῶν ‡ κατέστρεψε, καὶ τὰς ‡ καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς.

13 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Γέγραπται· Ὁ οἶκός μου, οἶκος προσ-

CAPUT XXI.

1 ET quum appropinquassent in Hierosolyma, & venissent in Bethphage ad montem Olivarum, tunc Jesus misit duos discipulos, dicens eis:

2 Ite in vicum qui adversum vos: & statim invenietis asinam alligatam, & pullum cum ea: solventes adducite mihi.

3 Et si quis vobis dixerit aliquid, dicite, quia Dominus eorum usum habet: statim autem dimittet eos.

4 Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur effatum per Prophetam, dicentem:

5 Dicite filiæ Sion: Ecce rex tuus venit tibi mansuetus, & insidens super asinam, & pullum filium subjugalis.

6 Euntes autem discipuli, & facientes sicut mandavit illis Jesus,

7 Adduxerunt asinam, & pullum, & imposuerunt super eos vestimenta sua, & collocarunt eum desuper eos.

8 At plurima turba straverunt sua vestimenta in via: alii autem cædebant ramos de arboribus, & sternebant in via.

9 At turbæ præcedentes & sequentes clamabant, dicentes: Hosanna filio David: benedictus veniens in nomine Domini: Hosanna in altissimis.

10 Et intrante eo in Hierosolyma, commota est universa civitas, dicens: Quis est hic?

11 At turbæ dicebant: Hic est Jesus Propheta, qui a Nazaret Galilææ.

12 Et intravit Jesus in templum Dei, & ejiciebat omnes vendentes & mercantes in templo, & mensas numulariorum evertit, & cathedras vendentium columbas.

13 Et dicit eis: Scriptum est: Domus mea domus orationis

συκῆς ηλθήσατε· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν.

14 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς.

15 ✝ Ἰδόντες δὲ οἱ ✝ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ✝ γραμματεῖς τὰ † θαυμάσια ἃ ἐποίησε, καὶ τοὺς παῖδας κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ λέγοντας· ✝ Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβίδ, ἠγανάκτησαν.

16 Καὶ εἶπον αὐτῷ· Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· Ναί· ✝ οὐδέποτε ✝ ἀνέγνωτε, Ὅτι ἐκ ✝ στόματος νηπίων καὶ ✝ θηλαζόντων ✝ κατηρτίσω ✝ αἶνον;

17 Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς, ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν· καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ.

18 Πρωΐας δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν, ἐπείνασε.

19 Καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἦλθεν ἐπ' αὐτὴν, καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον· καὶ λέγει αὐτῇ· Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ.

20 Καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ, ἐθαύμασαν, λέγοντες· Πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ;

21 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν, καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ κἂν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε· Ἄρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται.

22 Καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ, πιστεύοντες, λήψεσθε.

23 Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ ἱερὸν, προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, λέγοντες· Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην;

24 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἕνα· ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

vocabitur: vos autem illam feciſtis ſpeluncam latronum.

14 Et acceſſerunt ad eum cæci & claudi in templo: & ſanavit eos.

15 Videntes autem principes Sacerdotum & Scribæ mirabilia quæ fecit, & pueros clamantes in templo, & dicentes: Hoſanna filio David, indignati ſunt.

16 Et dixerunt ei: Audis quid iſti dicunt? At Jeſus dicit eis: Utique. nunquam legiſtis, Quia ex ore infantium, & lactentium perfeciſti laudem?

17 Et relinquens ipſos, abiit extra civitatem in Bethaniam, & diverſatus eſt ibi.

18 Manè autem revertens in civitatem, eſuriit.

19 Et videns ficum unam ſecus viam, venit ad eam: & nihil invenit in ea: ſi non folia tantum: & ait illi: Nunquam ex te fructus fiat in ſæculum: & arefacta eſt continuò ficulnea.

20 Et videntes diſcipuli, mirati ſunt, dicentes: Quomodo continuò aruit ficus?

21 Reſpondens autem Jeſus, ait eis: Amen dico vobis, ſi habueritis fidem, & non hæſitaveritis, non ſolum quod ficus facietis, ſed & ſi monti huic dixeritis: Tollere, & jactare in mare, fiet.

22 Et omnia quæcumque petieritis in oratione credentes, accipietis. 23 Et venienti ipſi in templum, acceſſerunt ei docenti principes Sacerdotum, & ſeniores populi, dicentes: In qua auctoritate hæc facis? & quis tibi dedit auctoritatem hanc?

24 Reſpondens autem Jeſus, dixit eis: Interrogabo vos & ego ſermonem unum; quem ſi dixeritis mihi, & ego vobis dicam in qua auctoritate hæc facio. 25 Ba-

25 Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; Οἱ δὲ διελογίζοντο παρ' ἑαυτοῖς, λέγοντες· Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν· Διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ;

26 Ἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων· φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ ἔχουσι τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην.

27 Καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ, εἶπον· Οὐκ οἴδαμεν. Ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτός· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

28 Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; Ἄνθρωπος εἶχε τέκνα δύο, καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ, εἶπε· Τέκνον, ὕπαγε, σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί μου.

29 Ὁ δὲ ἀποκριθείς, εἶπεν· Οὐ θέλω· ὕστερον δὲ μεταμεληθείς, ἀπῆλθε.

30 Καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ, εἶπεν ὡσαύτως. Ὁ δὲ ἀποκριθείς, εἶπεν· Ἐγὼ κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθε.

31 Τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ θέλημα τοῦ πατρός; Λέγουσιν αὐτῷ· Ὁ πρῶτος. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

32 Ἦλθε γὰρ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐ μετεμελήθητε ὕστερον, τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ.

33 Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. Ἀνθρώπός τις ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκε, καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν, καὶ ᾠκοδόμησε πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν.

34 Ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς, λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ.

35 Καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδειραν,

25 Baptismus Joannis unde erat? è cælo, an ex hominibus? Illi autem ratiocinabantur apud seipsos, dicentes: Si dixerimus, è cælo: dicet nobis: Quare ergò non credidistis illi?

26 Si autem dixerimus, ex hominibus: timemus turbam. omnes enim habent Joannem sicut Prophetam.

27 Et respondentes Jesu, dixerunt: Nescimus. Ait illis & ipse: Nec ego dico vobis in qua auctoritate hæc facio.

28 Quid autem vobis videtur? Homo quidam habebat natos duos: & accedens primo, dixit: Fili, vade, hodie operare in vinea mea.

29 Ille autem respondens, ait: Nolo. Postea autem pœnitentiâ affectus, abiit.

30 Et accedens alteri, dixit similiter. Ille verò respondens, ait: Ego Domine, & non abiit.

31 Quis ex duobus fecit voluntatem patris? Dicunt ei: Primus. Dicit illis Jesus: Amen dico vobis, quod publicani & meretrices præeunt vobis in regnum Dei.

32 Venit enim ad vos Joannes in via justitiæ: & non credidistis ei: At publicani & meretrices crediderunt ei: vos autem videntes non pœnituistis postea, ad credendum ei.

33 Aliam parabolam audite. Homo quidam erat paterfamilias, qui plantavit vineam, & sepem ei circumposuit, & fodit in ea torcular, & ædificavit turrim, & locavit eam agricolis, & peregrè profectus est.

34 Quum autem appropinquasset tempus fructuum, legavit servos suos ad agricolas accipere fructus ejus.

35 Et accipientes agricolæ servos ejus, hunc quidem cæ-

ραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν.

36 Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων· καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως.

37 Ὕστερον δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λέγων· Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου.

38 Οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν, εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος, δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, καὶ κατάσχωμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ.

39 Καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, καὶ ἀπέκτειναν.

40 Ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις;

41 Λέγουσιν αὐτῷ· Κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς· καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν.

* 42 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς· Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς ‡κεφαλὴν ‡γωνίας· παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι ‡θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;

43 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς.

44 Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον, συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν.

45 Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ, ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει.

46 Καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι, ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπειδὴ ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. 24. † 2.

Κεφ. κβ'. 22.

1 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, πάλιν εἶπεν αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς, λέγων·

2 Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησε γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ,

ciderunt, hunc verò occiderunt, illum verò lapidaverunt.

36 Rursum legavit alios servos plures prioribus: & fecerunt illis similiter.

37 Posteriùs autem misit ad eos filium suum, dicens: Verebuntur filium meum.

38 At agricolæ videntes filium, dixerunt in seipsis: Hic est hæres, venite, occidamus eum, & obtineamus hæreditatem ejus.

39 Et sumentes ejecerunt eum extra vineam, & occiderunt.

40 Quum ergò venerit dominus vineæ, quid faciet agricolis illis?

41 Aiunt illi: Malos malè perdet ipsos, & vineam locabit aliis agricolis, qui reddent ei fructus in temporibus suis.

42 Dicit illis Jesus: Nunquam legistis in Scripturis: lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli? à Domino factum est istud: & est mirabile in oculis nostris.

43 Propter hoc dico vobis, quod tolletur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus ejus.

44 Et cadens super lapidem istum, conquassabitur: super quem verò ceciderit, comminuet eum.

45 Et audientes principes Sacerdotum & Pharisæi parabolas ejus, cognoverunt quod de ipsis diceret.

46 Et quærentes eum prehendere, timuerunt turbas, quoniam sicut Prophetam eum habebant.

CAPUT XXII.

1 Et respondens Jesus, iterum dixit eis in parabolis, dicens:

2 Simile factum est regnum cælorum homini regi, qui fecit

ἐποίησε γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ

3 Καὶ ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους· καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν.

* 4 Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους, λέγων· Εἴπατε τοῖς κεκλημένοις· Ἰδοὺ, τὸ ‡ ἄριστόν μου ‡ ἡτοίμασα, οἱ ‡ ταῦροί μου καὶ τὰ ‡ σιτιστὰ ‡ τεθυμένα, καὶ πάντα ‡ ἕτοιμα· ‡ δεῦτε εἰς τοὺς ‡ γάμους.

* 5 Οἱ δὲ ‡ ἀμελήσαντες, ἀπῆλθον· ὁ μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρὸν, ὁ δὲ εἰς τὴν † ἐμπορίαν αὐτοῦ.

6 Οἱ δὲ λοιποὶ, κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν.

* 7 Ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς ὠργίσθη· καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ, ἀπώλεσε τοὺς φονεῖς ἐκείνους, καὶ τὴν ‡ πόλιν αὐτῶν † ἐνέπρησε.

8 Τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ· Ὁ μὲν γάμος ἕτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι.

* 9 ‡ Πορεύεσθε ‡ οὖν ἐπὶ τὰς † διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἂν εὕρητε, καλέσατε εἰς τοὺς γάμους.

10 Καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς, συνήγαγον πάντας ὅσους εὗρον, πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς· καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων.

11 Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους, εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου.

12 Καὶ λέγει αὐτῷ· Ἑταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; Ὁ δὲ ἐφιμώθη.

13 Τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς διακόνοις· Δήσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας, ἄρατε αὐτὸν, καὶ ἐκβάλατε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

14 Πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

* 15 Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι, ‡ συμβούλιον ἔλαβον ὅπως αὐτὸν † παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ.

fecit nuptias filio suo:

3 Et misit servos suos vocare vocatos ad nuptias: & nolebant venire.

4 Iterum misit alios servos, dicens: Dicite vocatis: Ecce prandium meum paravi, tauri mei & altilia occisa, & omnia expedita: venite ad nuptias.

5 Illi autem negligentes abierunt: ille quidem in proprium agrum, ille verò ad mercaturam suam.

6 At reliqui prehendentes servos ejus, contumeliis affecerunt, & occiderunt.

7 Audiens autem rex ille, iratus est: & mittens exercitus suos, perdidit homicidas illos, & civitatem illorum incendit.

8 Tunc ait servis suis: Quidem nuptiæ expeditæ sunt; qui autem vocati non fuerunt digni.

9 Ite ergo ad compita viarum, & quoscumque inveneritis, vocate ad nuptias.

10 Et egressi servi illi in vias congregaverunt omnes quos invenerunt, malosque & bonos: & impletæ sunt nuptiæ discumbentium.

11 Ingressus autem rex spectare discumbentes, vidit ibi hominem non vestitum indumentum nuptiarum.

12 Et ait illi: Amice, quomodo intrasti huc, non habens vestem nuptialem? Ille verò ore occlusus est.

13 Tunc dixit rex ministris: Ligantes ejus pedes & manus, tollite eum, & ejicite in tenebras exteriores: ibi erit fletus & fremitus dentium.

14 Multi enim sunt vocati, pauci verò electi.

15 Tunc abeuntes Pharisæi, consilium sumpserunt ut eum illaquearent in sermone.

16 Καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρῳδιανῶν, λέγοντες· Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων.

16 Et mittunt ei discipulos suos cum Herodianis, dicentes: Magister, scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces: & non est cura tibi de aliquo: non enim respicis in faciem hominum.

17 Εἰπὲ οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ; ἔξεστι δοῦναι κῆνσον Καίσαρι, ἢ οὔ;

17 Dic ergò nobis, quid tibi videtur? Licet dare censum Cæsari, an non?

18 Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν, εἶπε· Τί με πειράζετε ὑποκριταί;

18 Cognoscens autem Jesus nequitiam eorum, ait: Quid me tentatis hypocritæ?

* 19 ‡ Ἐπιδείξατέ μοι τὸ † νόμισμα τοῦ ‡ κήνσου. Οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον.

19 Ostendite mihi numisma census. Illi verò obtulerunt ei denarium.

* 20 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ‡ ἐπιγραφή;

20 Et ait illis: Cujus imago hæc, & superscriptio?

21 Λέγουσιν αὐτῷ· Καίσαρος. Τότε λέγει αὐτοῖς· Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος, Καίσαρι· καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ, τῷ Θεῷ.

21 Dicunt ei: Cæsaris. Tunc ait illis: Reddite ergò quæ Cæsaris, Cæsari: & quæ Dei, Deo.

22 Καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν· καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

22 Et audientes mirati sunt: & relinquentes eum abierunt.

23 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, οἱ λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν,

23 In illo die accesserunt ad eum Sadducæi, dicentes non esse resurrectionem: & interrogaverunt eum,

* 24 Λέγοντες· Διδάσκαλε, Μωσῆς εἶπεν· Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, † ἐπιγαμβρεύσει ὁ ‡ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.

24 Dicentes: Magister, Moses dixit: Si quis mortuus fuerit non habens genitos, ob affinitatem ducet frater ejus uxorem illius, & suscitabit semen fratri suo.

25 Ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος, γαμήσας ἐτελεύτησε· καὶ μὴ ἔχων σπέρμα, ἀφῆκε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.

25 Erant autem apud nos septem fratres: & primus uxore ductâ, obiit: & non habens semen, reliquit uxorem suam fratri suo.

26 Ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος, καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπτά.

26 Similiter & secundus, & tertius usque ad septem.

27 Ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή.

27 Postremum autem omnium defuncta est & mulier.

28 Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσαι γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν.

28 In ergò resurrectione, cujus septem erit uxor? omnes enim habuerunt eam.

29 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ.

29 Respondens autem Jesus, ait illis: Erratis, nescientes Scripturas, neque efficaciam Dei.

30 Ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε

30 In enim resurrectione ne-

γαμοῦσιν, οὔτε ἐκγαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἐν οὐρανῷ εἰσι.

31 Περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, λέγοντος·

32 Ἐγώ εἰμι ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ; οὐκ ἔζι ὁ Θεὸς, Θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων.

33 Καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

34 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι, ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσε τοὺς Σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό·

35 Καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν νομικὸς, πειράζων αὐτὸν, καὶ λέγων·

36 Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ;

37 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου·

38 Αὕτη ἐζὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή.

39 Δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

40 Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται.

41 Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων, ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς,

42 Λέγων· Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριζοῦ; τίνος υἱός ἐζι; Λέγουσιν αὐτῷ, τοῦ Δαβίδ.

43 Λέγει αὐτοῖς· Πῶς οὖν Δαβὶδ ἐν πνεύματι Κύριον αὐτὸν καλεῖ; λέγων·

44 Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.

45 Εἰ οὖν Δαβὶδ καλεῖ αὐτὸν Κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐζι;

46 Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτῷ ἀποκριθῆναι λόγον· οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι. 23. †7.

neque nubent, neque dantur nuptui, sed sicut angeli Dei in cœlo sunt.

31 De autem resurrectione mortuorum, non legistis effatum vobis à Deo, dicente:

32 Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob. Non est Deus, Deus mortuorum, sed viventium.

33 Et audientes turbæ, percellebantur in doctrina ejus.

34 At Pharisæi audientes quod occlusit os Sadducæis, coacti sunt in idipsum.

35 Et interrogavit unus ex eis Legis doctor, tentans eum, & dicens:

36 Magister, quod mandatum magnum in Lege?

37 At Jesus ait illi: Diliges Dominum Deum tuum in toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota cogitatione tua.

38 Hoc est primum & magnum mandatum.

39 Secundum autem simile huic: Diliges proximum tuum sicut teipsum.

40 In his duobus mandatis universa Lex & Prophetæ pendent.

41 Coactis autem Pharisæis, interrogavit eos Jesus,

42 Dicens: Quid vobis videtur de Christo? cujus filius est? dicunt ei, David.

43 Ait illis: Quomodo ergò David in spiritu Dominum eum vocat? dicens:

44 Dixit Dominus Domino meo: Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.

45 Si ergo David vocat eum Dominum, quomodo filius ejus est?

46 Et nemo poterat ei respondere verbum: neque ausus fuit quisquam ex illa die interrogare eum amplius.

CA-

Κεφ. κγ'. 23.

1 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,

2 Λέγων· Ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι·

3 Πάντα οὖν ὅσα ἂν εἴπωσιν ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε· κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσι γὰρ, καὶ οὐ ποιοῦσι.

4 Δεσμεύουσι γὰρ φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα, καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων· τῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινῆσαι αὐτά.

* 5 Πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσι πρὸς τὸ ‡ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις. ‡ πλατύνουσι δὲ τὰ ‡ φυλακτήρια αὐτῶν, καὶ ‡ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν.

* 6 ‡ φιλοῦσι ‡ τε τὴν ‡ πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς ‡ δείπνοις, καὶ τὰς ‡ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς,

7 Καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ῥαββὶ, ῥαββί.

8 Ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββί· εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ καθηγητὴς, ὁ Χριστός· πάντες δὲ ὑμεῖς, ἀδελφοί ἐστε.

9 Καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γάρ ἐστιν ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

* 10 Μηδὲ ‡ κληθῆτε ‡ καθηγηταί· εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστιν ὁ καθηγητὴς, ὁ Χριστός.

11 Ὁ δὲ μείζων ὑμῶν, ἔσται ὑμῶν διάκονος.

12 Ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται· καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται.

13 Οὐαὶ δὲ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν.

14 Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ

CAPUT XXIII.

1 Tunc Jesus loquutus est turbis, & discipulis suis.

2 Dicens: Super Mosi cathedram sederunt Scribæ & Pharisæi:

3 Omnia ergo quæcumque dixerint vobis servare, servate & facite: secundum vero opera eorum ne facite: dicunt enim, & non faciunt.

4 Alligant enim onera gravia & importabilia, & imponunt in humeros hominum: at digito suo non volunt movere ea.

5 Omnia verò opera sua faciunt adspectari hominibus. dilatant vero phylacteria sua, & magnificant fimbrias vestimentorum suorum.

6 Amantque primos recubitus in cœnis, & primas cathedras in synagogis,

7 Et salutationes in foris, & vocari ab hominibus, Rabbi, Rabbi.

8 Vos autem ne vocemini Rabbi: unus enim est vester doctor Christus: omnes autem vos fratres estis.

9 Et patrem ne vocetis vestrum super terram: unus enim est Pater vester qui in cælis.

10 Nec vocemini doctores: unus enim vester est doctor, Christus.

11 Qui verò major vestrûm, erit vester minister.

12 Qui autem exaltaverit seipsum, humiliabitur: & qui humiliaverit seipsum, exaltabitur.

13 Væ autem vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quia clauditis regnum cælorum ante homines: vos enim non intratis, nec introëuntes sinitis intrare,

14 Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quia comeditis domos viduarum,

&

προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα.

15 Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ‡ περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ‡ ξηρὰν, ποιῆσαι ἕνα ‡ προσήλυτον· καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν.

16 Οὐαὶ ὑμῖν ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ λέγοντες· Ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει.

17 Μωροὶ καὶ τυφλοί· τίς γὰρ μείζων ἐστὶν, ὁ χρυσὸς, ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάζων τὸν χρυσόν;

18 Καὶ· Ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει.

19 Μωροὶ καὶ τυφλοὶ, τί γὰρ μεῖζον; τὸ δῶρον, ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον;

20 Ὁ οὖν ὀμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ.

21 Καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ, ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι αὐτόν.

22 Καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ, ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.

* 23 Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι ‡ ἀποδεκατοῦτε τὸ ‡ ἡδύοσμον καὶ τὸ † ἄνηθον καὶ τὸ † κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν, καὶ τὸν ἔλεον καὶ τὴν πίστιν. Ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι.

* 24 ‡ Ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ † διϋλίζοντες τὸν † κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον ‡ καταπίνοντες.

* 25 Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι καθαρίζετε τὸ ‡ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς ‡ παροψίδος, ἔσωθεν δὲ ‡ γέμουσιν ἐξ ‡ ἁρπαγῆς καὶ ‡ ἀκρασίας.

26 Φαρισαῖε τυφλὲ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἵνα γένηται

& prætextu prolixa orantes: propter hoc accipietis abundantius judicium.

15 Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quia circuitis mare & aridam, facere unum proselytum: & quum fuerit factus, facitis eum filium gehennæ, dupliciorem vobis.

16 Væ vobis duces cæci, dicentes: Quicumque juraverit in templo, nihil est: qui autem juraverit in auro templi, debet.

17 Stulti & cæci: quid enim majus est, aurum, aut templum sanctificans aurum?

18 Et quicumque juraverit in altari, nihil est: quicumque autem juraverit in dono quod super illud, debet.

19 Stulti & cæci: quid enim majus, donum, an altare sanctificans donum?

20 Ergo jurans in altari, jurat in eo, & in omnibus quæ super illud.

21 Et jurans in templo, jurat in illo, & in habitante illud.

22 Et jurans in cælo, jurat in throno Dei, & in sedente super eum.

23 Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quia decimatis mentham, & anethum, & cyminum, & reliquistis graviora Legis, judicium, & misericordiam, & fidem. hæc oportuit facere, & illa non omittere.

24 Duces cæci, excolantes culicem, at camelum glutientes.

25 Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quia mundatis quod deforis poculi & patinæ, intus autem plena sunt ex rapina & intemperantia.

26 Pharisæe cæce, munda prius quod intus poculi, & patinæ, ut fiat & quod deforis

καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν καθαρόν.

* 27 Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι † παρομοιάζετε ‡ τάφοις ‡ κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ‡ ὡραῖοι, ‡ ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ‡ ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας.

28 Οὕτω καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ μεστοί ἐστε ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας.

29 Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν, καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων·

30 Καὶ λέγετε· Εἰ ἤμεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἤμεν κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν.

31 Ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς, ὅτι υἱοί ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας.

32 Καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν.

* 33 Ὄφεις, ‡ γεννήματα ‡ ἐχιδνῶν, πῶς ‡ φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης;

34 Διὰ τοῦτο, ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας, καὶ σοφοὺς, καὶ γραμματεῖς· καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν, καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν·

35 Ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον, ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ τοῦ δικαίου, ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου.

36 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἥξει ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην.

* 37 Ἱερουσαλὴμ, Ἱερουσαλὴμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας, καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτὴν, ‡ ποσάκις ἠθέλησα ‡ ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν ‡ τρόπον ἐπισυνα-

foris ipsorum mundum.

27 Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quia adsimilamini sepulchris dealbatis, quæ à foris quidem apparent speciosa, intus verò plena sunt ossibus mortuorum, & omni immunditia.

28 Sic & vos à foris quidem paretis hominibus justi: intus autem pleni estis hypocrisi & iniquitate.

29 Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quia ædificatis sepulchra Prophetarum, & ornatis monumenta justorum:

30 Et dicitis: quod si fuissemus in diebus patrum nostrorum, non essemus communicatores eorum in sanguine Prophetarum.

31 Itaque testamini vobismetipsis, quia filii estis occidentium Prophetas.

32 Et vos implete mensuram patrum vestrorum.

33 Serpentes, genimina viperarum, quomodo fugietis à judicio gehennæ?

34 Propter hoc ecce ego mitto ad vos Prophetas, & sapientes, & Scribas: & ex illis occidetis, & crucifigetis, & ex illis flagellabitis in synagogis vestris, & persequemini de civitate in civitatem:

35 Ut veniat super vos omnis sanguis justus, effusus super terram, à sanguine Abel justi, usque ad sanguinem Zachariæ filii Barachiæ, quem occidistis inter templum, & altare.

36 Amen dico vobis, quod venient hæc omnia super generationem istam.

37 Hierusalem, Hierusalem occidens Prophetas, & lapidans legatos ad ipsam, quoties volui supercongregare filios tuos, quemadmodum con-

ἄγει ‡ ὄρνις τὰ † νοσσία ἑαυτῆς ‡ ὑπὸ τὰς ‡ πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε;

38 Ἰδοὺ, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος.

39 Λέγω γὰρ ὑμῖν· Οὐ μή με ἴδητε ἀπ' ἄρτι, ἕως ἂν εἴπητε· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. 43. † 7.

Κεφ. κδ'. 24.

1 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ· καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ.

2 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ βλέπετε πάντα ταῦτα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ μὴ καταλυθήσεται.

3 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν, λέγοντες· Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας, καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος;

4 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ.

5 Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες· Ἐγώ εἰμι ὁ Χριστός· καὶ πολλοὺς πλανήσουσι.

* 6 Μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους, καὶ ἀκοὰς πολέμων· ‡ ὁρᾶτε μὴ ‡ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ πάντα γενέσθαι· ἀλλ' οὔπω ἐστὶ τὸ τέλος.

7 Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοὶ, καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους.

8 Πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων.

9 Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλῖψιν, καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου.

10 Καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ· καὶ ἀλλήλους παραδώσουσι, καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους.

11 Καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται, καὶ πλανήσουσι πολλούς.

congregat gallina pullos suos sub alas, & non voluistis?

38 Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta.

39 Dico enim vobis: Non me videbitis à nunc, donec dicatis: Benedictus veniens in nomine Domini.

CAPUT XXIV.

1 ET egressus Jesus ibat de templo: & accesserunt discipuli ejus ostendere ei ædificationes templi.

2 At Jesus dixit illis: Non intuemini hæc omnia? Amen dico vobis, non relinquetur hic lapis super lapidem, qui non dissolvetur.

3 Sedente autem eo super montem Olivarum accesserunt ad eum discipuli privatim, dicentes: Dic nobis, quando hæc erunt, & quod signum tuæ præsentiæ & consummationis seculi?

4 Et respondens Jesus, dixit eis: Videte ne quis vos seducat.

5 Multi enim venient in nomine meo, dicentes: Ego sum Christus: & multos seducent.

6 Futuri estis autem audire bella, & auditiones bellorum: Videte ne turbemini: oportet enim omnia fieri. sed nondum est finis.

7 Excitabitur enim gens in gentem, & regnum in regnum: & erunt fames, & pestilentiæ, & terræmotus secundum loca.

8 Omnia autem hæc initium dolorum.

9 Tunc tradent vos in tribulationem, & occident vos: & eritis odio habiti ab omnibus gentibus, propter nomen meum.

10 Et tunc offendentur multi: & invicem tradent, & odio habebunt invicem.

11 Et multi pseudoprophetæ excitabuntur, & seducent multos.

12 Et

* 12 Καὶ διὰ τὸ ‡ πληθυνθῆναι τὴν ‡ ἀνομίαν, ψυγήσεται ἡ ‡ ἀγάπη τῶν ‡ πολλῶν.

13 Ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.

14 Καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ, εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος.

15 Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἑστὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ· (ὁ ἀναγινώσκων νοείτω·)

16 Τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄρη.

17 Ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος, μὴ καταβαινέτω ἆραί τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ·

18 Καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ, μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἆραι τὰ ἱμάτια αὐτοῦ.

19 Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.

20 Προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος, μηδὲ ἐν σαββάτῳ.

21 Ἔσαι γὰρ τότε θλῖψις μεγάλη, οἵα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ γένηται.

* 22 Καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ· διὰ δὲ τοὺς ‡ ἐκλεκτοὺς ‡ κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι.

23 Τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· Ἰδοὺ, ὧδε ὁ Χριστὸς, ἢ ὧδε· μὴ πιστεύσητε.

24 Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατὸν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς.

25 Ἰδοὺ, προείρηκα ὑμῖν.

26 Ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν· Ἰδοὺ, ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστὶ· μὴ ἐξέλθητε· ἰδοὺ, ἐν τοῖς ταμείοις· μὴ πιστεύσητε.

27 Ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσαι καὶ

12 Et propter multiplicari iniquitatem, refrigescet charitas multorum.

13 Qui autem permanens in finem, hic servabitur.

14 Et prædicabitur hoc Euangelium regni in universa habitata, in testimonium omnibus gentibus: & tunc veniet finis.

15 Quum ergo videritis abominationem desolationis, effatam à Daniele Propheta, stans in loco sancto: (legens intelligat:)

16 Tunc qui in Judæa fugiant ad montes.

17 Qui super domum, non descendat tollere quid de æde sua.

18 Et qui in agro, non revertatur retrò tollere vestem suam.

19 Væ autem in utero habentibus, & lactantibus in illis diebus.

20 Orate autem ut non fiat fuga vestra hyeme, neque in Sabbato.

21 Erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi, usque modo, neque non fiet.

22 Et si non contracti fuissent dies illi, non esset servata omnis caro: propter autem electos contrahentur dies illi.

23 Tunc si quis vobis dixerit: Ecce hic Christus, aut illic: ne credatis.

24 Excitabuntur enim pseudochristi & pseudoprophetæ: & dabunt signa magna & prodigia, ita ut seducere, si possibile, & electos.

25 Ecce prædixi vobis.

26 Si ergo dixerint vobis: Ecce in deserto est, ne exeatis: ecce in conclavibus, ne credatis.

27 Sicut enim fulgur exit ab Orientibus, & apparet usque Occidentes, ita erit & præ-

sentia

ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
28 Ὅπου γὰρ ἐὰν ᾖ τὸ †πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί.
29 Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται.
30 Καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ, μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς.
31 Καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης· καὶ ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν.
32 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος.
33 Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε πάντα ταῦτα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις.
34 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται.
35 Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται· οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι.
36 Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου μόνος.
37 Ὥσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
38 Ὡσπερ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ἐκγαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν·
39 Καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς, καὶ ἦρεν ἅπαντας·

fentia filii hominis.
28 Ubicumque enim fuerit cadaver, illuc congregabuntur aquilæ.
29 Statim autem post tribulationem dierum illorum Sol obscurabitur, & Luna non dabit lumen suum, & stellæ cadent de cælo, & efficaciæ cælorum concutientur.
30 Et tunc parebit signum filii hominis in cælo: & tunc plangent omnes tribus terræ, & videbunt filium hominis venientem in nubibus cæli, cum efficacia & gloria multa.
31 Et legabit angelos suos cum tuba vocis magnæ: & congregabunt electos ejus à quatuor ventis, à summis cælorum usque extrema eorum.
32 A verò ficu discite parabolam: quum jam ramus ejus fuerit tener, & folia germinaverint, scitis quia prope æstas.
33 Ita & vos, quum videritis hæc omnia, scitote quia prope est in januis.
34 Amen dico vobis, non præteribit generatio hæc, donec omnia ista fiant.
35 Cælum & terra præteribunt: verùm verba mea non præteribunt.
36 De autem die illa & hora nemo scit, neque angeli cælorum, si non Pater meus solus.
37 Sicut autem dies Noë, ita erit & adventus Filii hominis.
38 Sicut enim erant in diebus ante diluvium, comedentes & bibentes, nubentes & nuptui tradentes, usque quo die intravit Noë in arcam:
39 Et non cognoverunt donec venit diluvium, & tulit omnes:

πάντας οὗτος ἔρχεται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

40 Τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἷς παραλαμβάνεται, καὶ ὁ εἷς ἀφίεται.

41 † Δύο † ἀλήθουσαι ἐν τῷ † μύλωνι· μία παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται.

42 Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται.

43 Ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἤδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ οὐκ ἂν εἴασε διορυγῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ.

44 Διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι· ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

45 Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ;

46 Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως.

47 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν.

48 Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· Χρονίζει ὁ κύριός μου ἐλθεῖν·

49 Καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους, ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν μετὰ τῶν μεθυόντων·

50 Ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει·

51 Καὶ διχοτομήσει αὐτὸν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. 14. † 2.

ΚΕΦ. κε'. 25.

1 Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν, ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου.

2 Πέντε δὲ ἦσαν ἐξ αὐτῶν φρόνιμοι, καὶ πέντε μωραί.

3 Αἵτινες μωραὶ, λαβοῦσαι

omnes: ita erit & præsentia Filii hominis.

40 Tunc duo erunt in agro: unus assumitur, & unus relinquitur.

41 Duæ molentes in mola: una assumetur, & una relinquetur.

42 Vigilate ergo, quia nescitis qua horâ Dominus vester venit.

43 Illud autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias quâ custodiâ fur venit, vigilaret utique, & non sineret perfodi domum suam.

44 Propter hoc & vos estote parati, quia quâ horâ non putatis: Filius hominis venturus est.

45 Quis putas est fidelis servus & prudens, quem constituit dominus suus super familiam suam, ad dandum illis cibum in tempore?

46 Beatus servus ille, quem veniens dominus ejus, invenerit facientem sic.

47 Amen dico vobis, quoniam super omnibus substantiis suis constituet eum.

48 Si autem dixerit malus servus ille in corde suo: Tardat dominus meus venire.

49 Et cœperit percutere conservos, edere autem & bibere cum ebriosis:

50 Veniet dominus servi illius in die quâ non expectat, & in horâ quâ non scit.

51 Et dividet eum, & partem ejus cum hypocritis ponet: illic erit fletus, & stridor dentium.

CAPUT XXV.

1 Tunc similabitur regnum cælorum decem virginibus, quæ accipientes lampadas suas, exierunt in occursum sponsi.

2 Quinque autem erant ex eis prudentes, & quinque fatuæ.

3 Quæ fatuæ sumentes lampa-

τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν, οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον.

4 Αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις αὐτῶν μετὰ τῶν λαμπάδων αὐτῶν.

5 Χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου, ἐνύσταξαν πᾶσαι, καὶ ἐκάθευδον.

6 Μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν· Ἰδοὺ, ὁ νυμφίος ἔρχεται, ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ.

7 Τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι, καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας αὐτῶν.

8 Αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπον· Δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν· ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται.

9 Ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι, λέγουσαι· Μήποτε οὐκ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας, καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς.

10 Ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι, ἦλθεν ὁ νυμφίος· καὶ αἱ ἕτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα.

11 Ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι, λέγουσαι· Κύριε, κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν.

12 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς.

13 Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

14 Ὥσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους δούλους, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ·

15 Καὶ ᾧ μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἕν· ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως.

16 Πορευθεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, εἰργάσατο ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα.

17 Ὡσαύτως καὶ ὁ τὰ δύο, ἐκέρδησε καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο.

18 Ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν, ἀπελθὼν ὤρυξεν ἐν τῇ γῇ, καὶ ἀπέκρυψε τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ.

19 Μετὰ δὲ χρόνον πολὺν ἔρχεται

padas suas, non sumpserunt secum oleum.

4 Verùm prudentes acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus suis. 5 Tardante autem sponso dormitaverunt omnes, & dormierunt.

6 Mediâ autem nocte clamor factus est: Ecce sponsus venit: exite in occursum ejus.

7 Tunc surrexerunt omnes virgines illæ: & ornaverunt lampadas suas.

8 At fatuæ sapientibus dixerunt: Date nobis de oleo vestro, quia lampades nostræ extinguuntur.

9 Respondérunt autem prudentes, dicentes: Ne forte non sufficiat nobis, & vobis: ite autem potiùs ad vendentes, & emite vobis ipsis.

10 Abeuntibus autem illis mercari, venit sponsus: & expeditæ intraverunt cum eo ad nuptias, & clausa est janua.

11 Posteriùs verò veniunt & reliquæ virgines, dicentes: Domine, Domine, aperi nobis. 12 Ille verò respondens, ait: Amen dico vobis, non novi vos. 13 Vigilate itaque, quia nescitis diem neque horam, in qua Filius hominis veniet. 14 Sicut enim homo peregrè proficiscens, vocavit proprios servos, & tradidit illis substantias suas:

15 Et huic quidem dedit quinque talenta, illi autem duo, illi verò unum: unicuique secundùm propriam facultatem: & peregrè profectus est statim. 16 Profectus autem quinque talenta accipiens, operatus est in eis, & fecit alia quinque talenta.

17 Similiter & qui duo, lucratus est & ipse alia duo.

18 Verùm unum accipiens, abiens fodit in terra, & abscondit pecuniam domini sui.

19 Post verò tempus multum venit

χρόνου ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων, καὶ συναίρει μετ' αὐτῶν λόγον.

20 Καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα, λέγων· Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς.

20 Et accedens quinque talenta accipiens, attulit alia quinque talenta, dicens: Domine, quinque talenta mihi tradidisti: ecce alia quinque talenta lucratus sum super illis.

21 Ἔφη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ· ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.

21 Ait verò illi dominus ejus: Benè, serve bone & fidelis, super pauca fuisti fidelis: super multa te constituam: ingredere in gaudium domini tui.

22 Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα λαβὼν, εἶπε· Κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς.

22 Accedens autem & qui duo talenta accipiens, dixit: Domine, duo talenta mihi tradidisti: ecce alia duo talenta lucratus sum super illis.

23 Ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ· ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.

23 Ait illi dominus ejus: Benè, serve bone & fidelis: super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: ingredere in gaudium domini tui.

24 Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφὼς, εἶπε· Κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας·

24 Accedens autem & unum talentum sumens, ait: Domine, scio te quia durus es homo, metens ubi non seminasti, & congregans unde non sparsisti:

25 Καὶ φοβηθεὶς, ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε, ἔχεις τὸ σόν.

25 Et timore perculsus, abiens abscondi talentum tuum in terra: ecce habes tuum.

26 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ· Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρὲ, ᾔδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα·

26 Respondens autem dominus ejus, dixit ei: Male serve & piger, sciebas quia meto ubi non seminavi, & congrego unde non sparsi.

27 † Ἔδει οὖν † σε βαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου τοῖς † τραπεζίταις· καὶ ἐλθὼν † ἐγὼ † ἐκομισάμην † ἂν † τὸ † ἐμὸν σὺν † τόκῳ.

27 Oportuit ergo te jacere argentum meum mensariis: & veniens ego recepissem utique meum cum usura.

28 Ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον, καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα.

28 Tollite itaque ab eo talentum, & date habenti decem talenta.

29 (Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται, καὶ περισσευθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.)

29 (Nam habenti omni dabitur, & angebitur: à verò non habente, & quod videtur habere, auferetur ab eo.)

* 30 Καὶ τὸν ἄχρειον δοῦλον ἐκβάλλετε εἰς τὸ † σκότος τὸ † ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ † βρυγμὸς τῶν † ὀδόντων.

30 Et inutilem servum ejicite in tenebras exteriores: illic erit fletus & fremitus dentium.

31 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ

31 Quum autem venerit Filius

venit dominus servorum illorum, & confert rationem cum eis.

ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ.

32 Καὶ συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη· καὶ ἀφορίσει αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων.

33 Καὶ † στήσει, τὰ † μὲν † πρόβατα † ἐκ † δεξιῶν † αὐτοῦ, † τὰ † δὲ † ἐρίφια † ἐξ † εὐωνύμων.

34 Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου·

35 Ἐπείνασα γὰρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με· ξένος ἤμην, καὶ συνηγάγετέ με·

36 Γυμνὸς, καὶ περιεβάλετέ με· ἠσθένησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με· ἐν φυλακῇ ἤμην, καὶ ἤλθετε πρός με.

37 Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι, λέγοντες· Κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα, καὶ ἐθρέψαμεν; ἢ διψῶντα, καὶ ἐποτίσαμεν;

38 Πότε δέ σε εἴδομεν ξένον, καὶ συνηγάγομεν; ἢ γυμνὸν, καὶ περιεβάλομεν;

39 Πότε δέ σε εἴδομεν ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ ἤλθομεν πρός σε;

40 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς, ἐρεῖ αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.

41 Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων· Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ·

42 Ἐπείνασα γὰρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με·

43 Ξένος ἤμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με· γυμνὸς, καὶ οὐ περιεβάλετέ με· ἀσθενὴς καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με.

lius hominis in gloria ſua, & omnes ſancti angeli cum eo, tunc ſedebit ſuper thronò gloriæ ſuæ:

32 Et cogentur ante eum omnes gentes, & ſeparabit eos ab invicem, ſicut paſtor ſegregat oves ab hœdis.

33 Et ſtatuet quidem oves à dexteris ſuis, at hœdos à ſiniſtris.

34 Tunc dicet rex his qui à dextris ejus: Venite benedicti Patris mei, poſſidete paratum vobis regnum à fundamento mundi.

35 Eſurivi enim, & dediſtis mihi manducare: ſitivi, & potaſtis me: hoſpes eram, & collegiſtis me:

36 Nudus, & amiciviſtis me: ægrotavi, & viſitaſtis me: in carcere eram, & veniſtis ad me.

37 Tunc reſpondebunt ei juſti, dicentes: Domine, quando te vidimus eſurientem, & alumus? vel ſitientem, & potavimus?

38 Quando autem te vidimus hoſpitem, & collegimus? aut nudum, & amicivimus?

39 Quando verò te vidimus infirmum, aut in carcere, & venimus ad te?

40 Et reſpondens rex dicet illis: Amen dico vobis, quatenus feciſtis uni horum fratrum meorum minimorum, mihi feciſtis.

41 Tunc dicet & his qui à ſiniſtris: Ite à me maledicti in ignem æternum, præparatum diabolo & angelis ejus.

42 Eſurivi enim, & non dediſtis mihi manducare: ſitivi, & non potaſtis me:

43 Hoſpes eram, & non collegiſtis me: nudus, & non amiciviſtis me: infirmus, & in carcere, & non viſitaſtis me.

44 Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ καὶ αὐτοὶ λέγοντες· Κύριε, πότε σε εἴδομεν, πεινῶντα, ἢ διψῶντα, ἢ ξένον, ἢ γυμνόν, ἢ ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ διηκονήσαμέν σοι.

45 Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς, λέγων· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε.

46 Καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον· οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. 24 * 2.

Κεφ. κϛ. 26.

1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ·

2 Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι.

3 Τότε συνήχθησαν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καιάφα.

4 Καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν κρατήσωσι δόλῳ, καὶ ἀποκτείνωσιν.

5 Ἔλεγον δέ· Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.

6 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ,

7 Προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ‡ ἀλάβαστρον ‡ μύρου ‡ ἔχουσα † βαρυτίμου, καὶ ‡ κατέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ‡ ἀνακειμένου.

8 Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠγανάκτησαν, λέγοντες· Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη;

9 Ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον πραθῆναι πολλοῦ, καὶ δοθῆναι πτωχοῖς.

10 Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; ἔργον γὰρ καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμέ.

11 Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς

44 Tunc respondebunt ei & ipsi, dicentes: Domine, quando te vidimus esurientem, aut sitientem, aut hospitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, & non ministravimus tibi? 45 Tunc respondebit illis, dicens: Amen dico vobis, quatenus non fecistis uni horum minimorum, nec mihi fecistis.

46 Et ibunt hi in supplicium æternum: at justi in vitam æternam.

CAPUT XXVI.

1 Et factum est, quum consummasset Jesus omnes sermones hos, dixit discipulis suis:

2 Scitis quia post duos dies Pascha fit, & Filius hominis traditur ut cruci affigatur.

3 Tunc congregati sunt principes Sacerdotum & Scribæ, & seniores populi in atrium principis Sacerdotum, dicti Caiaphas:

4 Et consultaverunt ut Jesum apprehenderent dolo, & occiderent.

5 Dicebant autem: Non in festo, ut ne tumultus fiat in populo.

6 At Jesu existente in Bethania, in domo Simonis leprosi,

7 Accessit ad eum mulier alabastrum unguenti habens pretiosi, & effudit super caput ipsius recumbentis.

8 Videntes autem discipuli ejus, indignati sunt, dicentes: Ad quid perditio hæc?

9 Potuit enim istud unguentum vænundari multo, & dari pauperibus.

10 Sciens autem Jesus, ait illis: quid molestias exhibetis mulieri? opus enim bonum operata est in me.

11 Semper enim pauperes habe-

ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

12 Βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν.

* 13 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη, εἰς ‡ μνημόσυνον αὐτῆς.

14 Τότε πορευθεὶς εἷς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς,

15 Εἶπε· Τί θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; Οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια.

16 Καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ.

17 Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες αὐτῷ· Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα;

18 Ὁ δὲ εἶπεν· ‡ Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν ‡ πρὸς τὸν † δεῖνα, καὶ εἴπατε αὐτῷ· Ὁ διδάσκαλος λέγει· Ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστιν, πρός σε ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου.

19 Καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

20 Ὀψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα.

21 Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με.

22 Καὶ λυπούμενοι σφόδρα, ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκαστος αὐτῶν· Μήτι ἐγώ εἰμι, Κύριε;

23 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν· Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα, οὗτός με παραδώσει.

24 Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.

25 Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας, ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, εἶπε· Μήτι ἐγώ εἰμι, ῥαββί; Λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶπας.

habetis cum vobis, me autem non semper habetis.

12 Jaciens autem hæc unguentum hoc in corpus meum, ad sepeliendum me fecit.

13 Amen dico vobis, ubicumque prædicatum fuerit euangelium hoc in toto mundo, dicetur & quod fecit hæc in memoriam ejus.

14 Tunc vadens unus duodecim, dictus Judas Iscariotes, ad principes Sacerdotum,

15 Ait: Quid vultis mihi dare, & ego vobis tradam eum? Illi verò constituerunt ei triginta argenteos.

16 Et exinde quærebat opportunitatem ut eum traderet. 17 At primâ Azymorum accesserunt discipuli Jesu, dicentes ei: Ubi vis paremus tibi comedere Pascha?

18 Ille autem dixit: Ite in civitatem ad quendam, & dicite ei: Magister dicit: Tempus meum prope est, apud te facio Pascha cum discipulis meis.

19 Et fecerunt discipuli sicut ordinaverat illis Jesus, & paraverunt Pascha.

20 Vespere autem facto, discumbebat cum duodecim.

21 Et edentibus illis, dixit: Amen dico vobis, quia unus ex vobis traditurus est me.

22 Et contristati valdè, cœperunt dicere ei unusquisque eorum: Nunquid ego sum, Domine? 23 Is verò respondens, ait: Intingens cum me in catino manum, hic me tradet. 24 Quidem filius hominis vadit, sicut scriptum est de illo: Væ autem homini illi, per quem Filius hominis tradetur: bonum erat ei, si non natus fuisset homo ille.

25 Respondens autem Judas, tradens eum, dixit: Nunquid ego sum, Rabbi? Ait illi: Tu dixisti.

26 Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς τὸν ἄρτον, καὶ εὐλογήσας, ἔκλασε, καὶ δοὺς τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἶπε· Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου.

27 Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, καὶ εὐχαριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων· Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες·

28 Τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

29 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου.

30 Καὶ ὑμνήσαντες, ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.

31 Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· γέγραπται γάρ· Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης.

32 Μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

33 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, εἶπεν αὐτῷ· Εἰ καὶ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι.

* 34 Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ, πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ‡ ἀπαρνήσῃ με.

35 Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· Κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι. Ὁμοίως καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον.

36 Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον Γεθσημανῆ· καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς· Καθίσατε αὐτοῦ, ἕως οὗ ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ.

* 37 Καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου, ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ‡ ἀδημονεῖν.

38 Τότε λέγει αὐτοῖς· Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε, καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ.

26 Edentibus autem eis, accipiens Jesus panem, & benedicens, fregit, & dedit discipulis, & ait: Accipite, comedite: Hoc est corpus meum.

27 Et accipiens calicem, & gratiis actis, dedit illis, dicens: Bibite ex hoc omnes.

28 Hic enim est sanguis meus qui novi testamenti, qui pro multis effusus in remissionem peccatorum.

29 Dico autem vobis, quod non bibam à modo de hoc genimine vitis, usque in diem illum, quum illud bibam cum vobis novum in regno Patris mei.

30 Et hymno dicto, exierunt in montem Olivarum.

31 Tunc dicit illis Jesus: Omnes vos offendemini in me in nocte ista. Scriptum est enim: Percutiam pastorem, & dispergentur oves gregis.

32 Post autem excitari me, præcedam vos in Galilæam.

33 Respondens autem Petrus, ait illi: Si & omnes scandalizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor.

34 Ait illi Jesus: Amen dico tibi, quia in hac nocte, ante gallum vociferari, ter abnegabis me.

35 Ait illi Petrus: Etiam si oportuerit me cum te mori, non te negabo. Similiter & omnes discipuli dixerunt.

36 Tunc venit cum illis Jesus in villam dictam Gethsemani, & dicit discipulis: Sedete hic, usquequo vadens orem illic.

37 Et assumens Petrum, & duos filios Zebedæi, cœpit contristari & gravissimè angi.

38 Tunc ait illis; Undique tristis est anima mea usque ad mortem. Manete hic, & vigilate cum me.

39 Et

39 Καὶ προελθὼν μικρὸν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ, προσευχόμενος, καὶ λέγων· Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ.

40 Καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς, καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας· καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· Οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ;

41 Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής.

42 Πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο, λέγων· Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ, ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου.

43 Καὶ ἐλθὼν εὑρίσκει αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι.

44 Καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς, ἀπελθὼν πάλιν, προσηύξατο ἐκ τρίτου, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών.

45 Τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς· Καθεύδετε τὸ λοιπὸν, καὶ ἀναπαύεσθε· ἰδοὺ, ἤγγικεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν.

46 Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ, ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με.

47 Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ, Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα ἦλθε, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ.

48 Ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον, λέγων· Ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτόν.

49 Καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ, εἶπε· Χαῖρε ῥαββί. Καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.

50 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἑταῖρε, ἐφ' ᾧ πάρει; Τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν.

39 Et progressus pusillum, procidit in faciem suam, orans, & dicens: Pater mi, si possibile est, transeat à me calix iste. veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu.

40 Et venit ad discipulos, & invenit eos dormientes: & dicit Petro: Sic non potuistis una hora vigilare cum me?

41 Vigilate & orate, ut non intretis in tentationem: Quidem spiritus promptus, verùm caro infirma.

42 Iterum ex secundo abiens oravit dicens: Pater mi, si non potest hic calix transire à me, si non illum bibam, fiat voluntas tua.

43 Et veniens invenit eos rursus dormientes: erant enim eorum oculi gravati.

44 Et relinquens illos, abiens iterum, oravit ex tertio, eundem sermonem dicens.

45 Tunc venit ad discipulos suos, & dicit illis: Dormite cæterum, & requiescite: ecce, appropinquavit hora, & Filius hominis tradetur in manus peccatorum.

46 Excitamini, eamus: ecce appropinquavit tradens me.

47 Et adhuc eo loquente, ecce Judas unus duodecim venit, & cum eo turba multa cum gladiis & lignis, à principibus Sacerdotum & senioribus populi.

48 At tradens eum, dedit illis signum, dicens: Quemcumque osculatus fuero, ipse est: prehendite eum.

49 Et confestim accedens ad Jesum, dixit: Gaude Rabbi. Et osculatus est eum.

50 At Jesus ait illi, Amice, in quo ades? Tunc accedentes injecerunt manus in Jesum, & preheuderunt eum.

51 Καὶ ἰδοὺ, εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἀπέσπασε τὴν μάχαιραν αὐτοῦ· καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον.

52 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀπόστρεψόν σου τὴν μάχαιραν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς· πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν, ἐν μαχαίρᾳ ἀπολοῦνται.

* 53 Ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι πλείους ἢ δώδεκα ‡ λεγεῶνας ἀγγέλων;

54 Πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ, ὅτι οὕτω δεῖ γενέσθαι;

55 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις· Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με· καθ' ἡμέραν πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμην διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με.

56 Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. Τότε οἱ μαθηταὶ πάντες, ἀφέντες αὐτὸν, ἔφυγον.

57 Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν, ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν.

58 Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν, ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως· καὶ εἰσελθὼν ἔσω, ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, ἰδεῖν τὸ τέλος.

* 59 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ‡ ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως αὐτὸν θανατώσωσι·

* 60 Καὶ οὐχ εὗρον· καὶ πολλῶν ψευδομαρτύρων προσελθόντων, οὐχ εὗρον. ‡ Ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο ‡ ψευδομάρτυρες,

61 Εἶπον· Οὗτος ἔφη· Δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτόν.

* 62 Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς, εἶπεν αὐτῷ· Οὐδὲν ἀποκρίνῃ; τί ‡ οὗτοί σου ‡ καταμαρτυροῦσιν;

51 Et ecce unus eorum qui cum Jesu, extendens manum exemit gladium suum: & percutiens servum principis Sacerdotum, amputavit ejus auriculam. 52 Tunc ait illi Jesus, Converte tuum gladium in locum suum: omnes enim accipientes gladium, in gladio peribunt.

53 An putas quia non possum nunc advocare Patrem meum, & exhibebit mihi plus quàm duodecim legiones angelorum? 54 Quomodo ergo implebuntur Scripturæ, quia sic oportet fieri? 55 In illa hora dixit Jesus turbis: Tanquam ad latronem existis cum gladiis & lignis, comprehendere me: quotidie apud vos sedebam docens in templo, & non prehendistis me.

56 Hoc autem totum factum est, ut adimplerentur Scripturæ Prophetarum. Tunc discipuli omnes relicto eo, fugerunt. 57 Illi verò tenentes Jesum, adduxerunt ad Caipham principem Sacerdotum, ubi Scribæ, & seniores convenerant. 58 At Petrus sequebatur eum à longè, usque aulam principis Sacerdotum: & ingressus intro, sedebat cum ministris, videre finem.

59 At principes Sacerdotum, & seniores, & consessus omnis quærebant falsum testimonium contra Jesum, ut eum morte afficerent:

60 Et non invenerunt, & multis falsis testibus accedentibus, non invenerunt. Postremò autem advenientes duo falsi testes,

61 Dixerunt: Hic effatus est: Possum dissolvere templum Dei, & per tres dies reædificare illud. 62 Et surgens princeps Sacerdotum, ait illi: Nihil respondes quid isti te contra testificantur?

63 At

* 63 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα· Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς, εἶπεν αὐτῷ· † Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς, εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

64 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Σὺ εἶπας· πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ.

65 Τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέῤῥηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, λέγων· Ὅτι ἐβλασφήμησε· τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; ἴδε, νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ.

66 Τί ὑμῖν δοκεῖ; Οἱ δὲ ἀποκριθέντες, εἶπον· Ἔνοχος θανάτου ἐστί.

* 67 Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν· οἱ δὲ ‡ ἐῤῥάπισαν,

68 Λέγοντες· Προφήτευσον ἡμῖν Χριστὲ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε.

69 Ὁ δὲ Πέτρος ἔξω ἐκάθητο ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη, λέγουσα· Καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου.

70 Ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν πάντων, λέγων· Οὐκ οἶδα τί λέγεις.

71 Ἐξελθόντα δὲ αὐτὸν εἰς τὸν πυλῶνα, εἶδεν αὐτὸν ἄλλη· καὶ λέγει τοῖς ἐκεῖ· Καὶ οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου.

72 Καὶ πάλιν ἠρνήσατο μετ' ὅρκου· Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον.

* 73 Μετὰ ‡ μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἑστῶτες, εἶπον τῷ Πέτρῳ· Ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου ‡ δῆλόν σε ποιεῖ.

* 74 Τότε ἤρξατο † καταναθεματίζειν, καὶ ‡ ὀμνύειν· Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ‡ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησε.

75 Καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος τοῦ Ἰησοῦ, εἰρηκότος αὐτῷ· Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με. Καὶ ἐξελθὼν ἔξω, ἔκλαυσε πικρῶς. 26. †

63 At Jesus tacebat: Et respondens princeps Sacerdotum, ait illi: Adjuro te per Deum vivum, ut nobis dicas si tu es Christus filius Dei.

64 Dicit illi Jesus: Tu dixisti. verumtamen dico vobis, à modo videbitis Filium hominis sedentem à dextris efficacitatis, & venientem in nubibus cæli.

65 Tunc princeps Sacerdotum disrupit vestimenta sua, dicens, quod blasphemavit. quid adhuc usum habemus testium? Ecce, nunc audistis blasphemiam ejus.

66 Quid vobis videtur? Illi verò respondentes dixerunt, Reus mortis est.

67 Tunc insputerunt in faciem ejus, & colaphizaverunt eum: alii autem percusserunt,

68 Dicentes: Prophetiza nobis Christe, quis est percutiens te?

69 At Petrus foris sedebat in atrio: & accessit ad eum una ancilla, dicens: Et tu eras cum Jesu Galilæo.

70 Ille verò negavit coram omnibus, dicens: Nescio quid dicis. 71 Exeuntem autem illum in vestibulum, vidit eum alia: & ait his qui ibi: Et hic erat cum Jesu Nazareno.

72 Et iterum negavit cum juramento, quia non novi hominem. 73 Post paulum autem accedentes stantes, dixerunt Petro: Verè & tu ex illis es: etenim loquutio tua manifestum te facit.

74 Tunc cœpit devovere & jurare, quia non novi hominem. Et continuò gallus vociferatus est.

75 Et recordatus est Petrus verbi Jesu, dicentis ei: Quod ante gallum vociferari, ter abnegabis me. Et egressus foras, flevit amarè.

Κεφ. κζ'. 27.

1 Πρωΐας δὲ γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατῶσαι αὐτόν.

2 Καὶ δήσαντες αὐτὸν, ἀπήγαγον, καὶ παρέδωκαν αὐτὸν Ποντίῳ Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι.

3 Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς, ἀπέστρεψε τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις,

4 λέγων· Ἥμαρτον, παραδοὺς αἷμα ἀθῷον. Οἱ δὲ εἶπον· Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψει.

* 5 Καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ, ‡ ἀνεχώρησε· καὶ ἀπελθὼν, † ἀπήγξατο.

6 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια, εἶπον· Οὐκ ἔξεστι βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν· ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστι.

* 7 Συμβούλιον δὲ λαβόντες, ‡ ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ ‡ κεραμέως, εἰς † ταφὴν τοῖς ‡ ξένοις.

8 Διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος, ἀγρὸς αἵματος, ἕως τῆς σήμερον.

9 (Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος· Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ·

* 10 Καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, † καθὰ ‡ συνέταξέ μοι Κύριος.)

11 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν, λέγων· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ· Σὺ λέγεις.

12 Καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, οὐδὲν ἀπεκρίνατο.

13 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος· Οὐκ ἀκούεις πόσα σου καταμαρτυροῦσι;

14 Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα· ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν.

CAPUT XXVII.

1 Mane autem facto, consilium fumpſerunt omnes principes Sacerdotum & ſeniores populi adverſus Jeſum, ut morti traderent eum. 2 Et ligantes eum abduxerunt, & tradiderunt eum Pontio Pilato præſidi.

3 Tunc videns Judas qui tradens [fuit] eum, quod damnatus eſſet, pœnitens, retulit triginta argenteos principibus Sacerdotum, & ſenioribus. 4 Dicens, Peccavi, tradens ſanguinem innoxium. Illi verò dixerunt, Quid ad nos? tu videris.

5 Et projiciens argenteos in templo, receſſit: & abiens ſe ſtrangulavit. 6 At principes Sacerdotum accipientes argenteos, dixerunt: Non licet injicere eos in corbanam: quia pretium ſanguinis eſt.

7 Conſilium autem fumentes mercati ſunt ex illis agrum figuli in ſepulturam peregrinis. 8 Quapropter vocatus eſt ager ille, Ager ſanguinis, uſque hodie.

9 (Tunc impletum eſt effatum per Jeremiam Prophetam, dicentem: Et acceperunt triginta argenteos, pretium appretiati, quem appretiaverunt à filiis Iſraël.

10 Et dederunt eos in agrum figuli, ſicut conſtituit mihi Dominus.) 11 At Jeſus ſtetit ante præſidem, & interrogavit eum præſes, dicens: Tu es rex Judæorum? At Jeſus dixit illi: Tu dicis.

12 Et in accuſari ipſum à principibus Sacerdotum & ſenioribus, nihil reſpondit.

13 Tunc dicit illi Pilatus: Non audis quanta te contra teſtantur?

14 Et non reſpondit ei ad ullum verbum: ita ut mirari præſidem vehementer.

15 Per

15 Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἕνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον, ὃν ἤθελον.

16 Εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον λεγόμενον Βαραββᾶν.

17 Συνηγμένων οὖν αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν; Βαραββᾶν, ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν;

18 Ἤδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν.

19 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα· Μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν.

20 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν.

21 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν, εἶπεν αὐτοῖς· Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; Οἱ δὲ εἶπον, Βαραββᾶν.

22 Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν, τὸν λεγόμενον Χριστόν; Λέγουσιν αὐτῷ πάντες· Σταυρωθήτω.

23 Ὁ δὲ ἡγεμὼν ἔφη· Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; Οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον, λέγοντες· Σταυρωθήτω.

24 Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλάτος, ὅτι οὐδὲν ‡ ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον ‡ θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ, † ἀπενίψατο τὰς ‡ χεῖρας ‡ ἀπέναντι τοῦ ‡ ὄχλου, λέγων· ‡ Ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε.

25 Καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς, εἶπε· Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν.

26 Τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ.

27 Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν.

28 Καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν, περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην.

15 Per autem festum consueverat præses absolvere unum vinctum turbæ, quem voluissent. 16 Habebant autem tunc vinctum insignem, dictum Barabbam.

17 Coactis ergo illis, dixit illis Pilatus: Quem vultis absolvam vobis? Barabbam, an Jesum dictum Christum?

18 Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum.

19 Sedente autem illo super tribunali, misit ad eum uxor ejus, dicens: Nihil tibi & justo illi: multa enim passa sum hodie per somnium propter eum. 20 At principes Sacerdotum & seniores persuaserunt turbis, ut peterent Barabbam, at Jesum perderent.

21 Respondens autem præses, ait illis: Quem vultis de duobus absolvam vobis? Illi verò dixerunt: Barabbam.

22 Dicit ergo illis Pilatus: Quid igitur faciam Jesum dictum Christum? dicunt ei omnes: Crucifigatur. 23 At præses ait: Quid enim mali fecit? Illi autem magis clamabant, dicentes: Crucifigatur.

24 Videns autem Pilatus quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret, sumens aquam, lavit manus coram turba, dicens: Innocens sum à sanguine justi hujus: vos videritis.

25 Et respondens universus populus, dixit: Sanguis ejus super nos, & super natos nostros.

26 Tunc absolvit illis Barabbam: At Jesum flagellans, tradidit ut crucifigeretur.

27 Tunc milites præsidis assumentes Jesum in prætorium, coëgerunt ad eum universam cohortem.

28 Et exuentes eum, circumdederunt ei chlamydem coccineam:

* 29 Καὶ ‡πλέξαντες ‡στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ· καὶ ‡γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ‡ ἐνέπαιζον αὐτῷ, λέγοντες· Χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

30 Καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν, ἔλαβον τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

* 31 Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ‡ ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν ‡ χλαμύδα, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ· καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι.

32 Ἐξερχόμενοι δὲ, εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι Σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.

33 Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὃς ἐστι λεγόμενος κρανίου τόπος,

* 34 Ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ‡ ὄξος μετὰ ‡ χολῆς ‡ μεμιγμένον· καὶ ‡ γευσάμενος, οὐκ ‡ ἤθελε πιεῖν.

35 Σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν, διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ προφήτου· Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον.

36 Καὶ καθήμενοι, ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ.

37 Καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ ἐγεγραμμένην· ΟΥΤΟΣ ΕΣΤΙΝ ΙΗΣΟΥΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.

38 Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λῃσταὶ· εἷς ἐκ δεξιῶν, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων.

39 Οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν,

40 Καὶ λέγοντες· Ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.

41 Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων, ἔλεγον·

29 Et plectentes coronam de spinis, imposuerunt super caput ejus, & arundinem in dextera ejus: & genu flectentes ante eum, illudebant ei, dicentes: Gaude rex Judæorum.

30 Et inspuentes in eum, acceperunt arundinem, & percutiebant in caput ejus.

31 Et postquam illuserunt ei, exuerunt eum chlamyde, & induerunt eum vestimentis ejus: & abduxerunt eum ad crucifigendum.

32 Exeuntes autem invenerunt hominem Cyrenæum, nomine Simonem: hunc angariaverunt, ut tolleret crucem ejus. 33 Et venientes in locum dictum Golgotha, qui est dictus calvariæ locus,

34 Dederunt ei bibere acetum cum felle mixtum, & gustans noluit bibere.

35 Crucifigentes verò eum, diviserunt vestimenta ejus, jacientes sortem: ut impleretur effatum à Propheta: Dispertiti sunt vestimenta mea sibi ipsis, & super vestem meam jecerunt sortem.

36 Et sedentes servabant eum illic.

37 Et imposuerunt super caput ejus causam ipsius scriptam: HIC EST JESUS REX JUDÆORUM.

38 Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones, unus à dexteris, & unus à sinistris.

39 Et prætereuntes blasphemabant eum, moventes capita sua.

40 Et dicentes: Dissolvens templum, & in tribus diebus ædificans, serva teipsum. Si filius es Dei, descende de cruce.

41 Similiter verò & principes Sacerdotum illudentes cum Scribis, & senioribus, dicebant:

42 Alios

42 Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· εἰ βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐστι, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ πιστεύσομεν αὐτῷ.

43 Πέποιθεν ἐπὶ τὸν Θεόν· ῥυσάσθω νῦν αὐτὸν, εἰ θέλει αὐτόν. εἶπε γάρ· Ὅτι Θεοῦ εἰμι υἱός.

* 44 Τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ λῃσταὶ, οἱ ‡ συσταυρωθέντες αὐτῷ, ὠνείδιζον αὐτῷ.

45 Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐνάτης.

46 Περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων· Ἠλὶ, Ἠλὶ, λαμὰ σαβαχθανί; τοῦτ' ἔστι, Θεέ μου, Θεέ μου, ἱνατί με ἐγκατέλιπες;

47 Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἑστώτων ἀκούσαντες, ἔλεγον· Ὅτι Ἠλίαν φωνεῖ οὗτος.

* 48 Καὶ εὐθέως δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν, καὶ λαβὼν ‡ σπόγγον, πλήσας τε ὄξους, καὶ ‡ περιθεὶς καλάμῳ, ‡ ἐπότιζεν αὐτόν.

49 Οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον· Ἄφες, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας σώσων αὐτόν.

50 Ὁ δὲ Ἰησοῦς, πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ, ἀφῆκε τὸ πνεῦμα.

51 Καὶ ἰδοὺ, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἀνωθεν ἕως κάτω· καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη· καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν·

52 Καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεῴχθησαν· καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη·

* 53 Καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν † ἔγερσιν αὐτοῦ, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ‡ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς.

54 Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμὸν καὶ τὰ γενόμενα, ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες· Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος.

55 Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ, ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι· αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, διακονοῦσαι αὐτῷ.

42 Alios servavit, seipsum non potest servare: Si rex Israël est, descendat hunc de cruce, & credemus ei.

43 Confidit in Deo, liberet nunc eum, si vult eum; dixit enim: Quia Dei sum filius.

44 Id verò ipsum & latrones concrucifixi ipsi, exprobrabant ei. 45 A autem sexta hora tenebræ factæ sunt super universam terram, usque horam nonam. 46 Circa verò nonam horam clamavit Jesus voce magna, dicens: Eli, Eli, lama sabachthani? hoc est, Deus meus, Deus meus, ut quid me dereliquisti?

47 Quidam autem illic stantium audientes, dicebant, Quod Eliam vocat iste.

48 Et continuò currens unus ex eis, & accipiens spongiam, implensque aceti, & circumponens arundini potabat eum.

49 Verùm cæteri dicebant: Sine, videamus an veniat Elias liberaturus eum.

50 At Jesus iterum clamans voce magna, emisit spiritum.

51 Et ecce interexpansum templi fissum est in duo, à sursum usque deorsum: & terra mota est, & petræ fissæ sunt.

52 Et monumenta aperta sunt: & multa corpora dormientium sanctorum excitata sunt.

53 Et exeuntes de monumentis post excitationem ejus, venerunt in sanctam civitatem, & apparuerunt multis.

54 At Centurio, & qui cum eo servantes Jesum, videntes terræmotum, & facta, timuerunt valdè, dicentes: Verè Dei filius erat iste.

55 Erant autem ibi mulieres multæ à longè spectantes, quæ sequutæ erant Jesum à Galilæa, ministrantes ei:

56 Ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ μήτηρ, καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

* 57 Ὀψίας δὲ γενομένης, ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ Ἀριμαθαίας, † τοὔνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς ‡ ἐμαθήτευσε τῷ Ἰησοῦ.

58 Οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ, ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Τότε ὁ Πιλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα.

59 Καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσὴφ, ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ.

60 Καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ· καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου, ἀπῆλθεν.

61 Ἦν δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.

62 Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρασκευὴν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον,

63 Λέγοντες· Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν, ἔτι ζῶν· Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι.

64 Κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας· μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς, κλέψωσιν αὐτὸν, καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ· Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης.

65 Ἔφη δὲ αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Ἔχετε κουστωδίαν· ὑπάγετε. ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε.

* 66 Οἱ δὲ πορευθέντες ‡ ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον, ‡ σφραγίσαντες τὸν λίθον, μετὰ τῆς ‡ κουστωδίας. 37. † 6.

Κεφ. κη'. 28.

1 Ὀψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἦλθε Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, θεωρῆσαι τὸν τάφον.

56 In quibus erat Maria Magdalene, & Maria Jacobi & Joſe mater, & mater filiorum Zebedæi.

57 Sero autem facto, venit homo dives ab Arimathæa, nomine Joſeph, qui & ipſe diſcipulus erat Jeſu.

58 Hic accedens Pilato, petiit corpus Jeſu. Tunc Pilatus juſſit reddi corpus.

59 Et accipiens corpus Joſeph involvit illud ſindone mundâ.

60 Et poſuit illud in novo ſuo monumento, quod exciderat in petra: & advolvens lapidem magnum oſtio monumenti, abiit.

61 Erat autem ibi Maria Magdalene, & altera Maria, ſedentes contra ſepulchrum.

62 Verùm poſterâ die, quæ eſt poſt Paraſceven, coacti ſunt principes Sacerdotum & Phariſæi ad Pilatum,

63 Dicentes: Domine, meminimus quia ille ſeductor dixit adhuc vivens: Poſt tres dies excitor.

64 Jube ergo muniri ſepulchrum, usque in tertium diem: ne quando venientes diſcipuli ejus nocte, furentur eum, & dicant plebi: Excitatus eſt à mortuis: & erit noviſſimus error pejor priore.

65 Ait verò illis Pilatus, Habetis cuſtodiam: abite, munite ſicut ſcitis.

66 Illi autem abeuntes munierunt ſepulchrum, ſignantes lapidem cum cuſtodia.

CAPUT XXVIII.

1 Veſpere autem Sabbatorum luceſcenti in unam Sabbatorum, venit Maria Magdalene, & altera Maria, ſpectare ſepulchrum.

2 Et

2 Καὶ ἰδοὺ, σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ Κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας, καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ.

3 Ἦν δὲ ἡ † ἰδέα αὐτοῦ ὡς ‡ ἀστραπὴ, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιών.

4 Ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες, καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροί.

5 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος, εἶπε ταῖς γυναιξί· Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε.

6 Οὐκ ἔστιν ὧδε· ἠγέρθη γὰρ, καθὼς εἶπε· δεῦτε, ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ Κύριος.

7 Καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι, εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἰδοὺ, προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε· Ἰδοὺ, εἶπον ὑμῖν.

8 Καὶ ἐξελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης, ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.

9 Ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ, ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς, λέγων· Χαίρετε. Αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ.

10 Τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε, ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κἀκεῖ με ὄψονται.

11 Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ, τινὲς τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα.

12 Καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, συμβούλιόν τε λαβόντες, ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις,

13 Λέγοντες· Εἴπατε, Ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων.

14 Καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ

2 Et ecce terræmotus factus est magnus: Angelus enim Domini descendens de cælo, accedens revolvit lapidem ab ostio, & sedebat super eum.

3 Erat autem aspectus ejus sicut fulgur, & vestimentum ejus candidum sicut nix.

4 Præ autem timore ejus concussi sunt servantes, & facti sunt velut mortui.

5 Respondens autem angelus, dixit mulieribus: Ne metuite vos: scio enim quod Jesum crucifixum quæritis:

6 Non est hic: Excitatus est enim, sicut dixit. venite, videte locum ubi jacebat Dominus.

7 Et citò euntes dicite discipulis ejus, quia surrexit à mortuis: & ecce præit vos in Galilæam: ibi eum videbitis. ecce dixi vobis.

8 Et exeuntes cito de monumento cum timore & gaudio magno, cucurrerunt nunciare discipulis ejus.

9 Quum autem irent renunciare discipulis ejus, & ecce Jesus occurrit illis, dicens: Gaudete. Illæ autem accedentes, prehenderunt ejus pedes, & adoraverunt eum.

10 Tunc ait illis Jesus: Ne timete: ite, nunciate fratribus meis, ut abeant in Galilæam, & ibi me videbunt.

11 Euntibus autem illis, ecce quidam custodiæ venientes in urbem, nunciaverunt principibus Sacerdotum omnia facta.

12 Et congregati cum senioribus, consiliumque accipientes, argenteos sufficientes dederunt militibus,

13 Dicentes: Dicite quia discipuli ejus nocte venientes furati sunt eum nobis dormientibus.

14 Et si auditum fuerit hoc

τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν, καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν.

15 Οἱ δὲ, λαβόντες τὰ ἀργύρια, ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον.

16 Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς.

17 Καὶ ἰδόντες αὐτὸν, προσεκύνησαν αὐτῷ· οἱ δὲ ἐδίσασαν.

18 Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς, ἐλάλησεν αὐτοῖς, λέγων· Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς.

19 Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος·

20 Διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ἀμήν. 2. † 1.

à præside, nos suadebimus ei, & vos securos faciemus.

15 Illi autem accipientes argenteos, fecerunt sicut erant edocti. & divulgatum est verbum istud apud Judæos, usque hodie.

16 At undecim discipuli profecti sunt in Galilæam in montem ubi constituerat illis Jesus.

17 Et videntes eum adoraverunt eum: quidam autem dubitaverunt.

18 Et accedens Jesus loquutus est eis, dicens: Data est mihi omnis auctoritas in cælo, & in terra.

19 Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomen Patris, & Filii, & sancti Spiritus: 20 Docentes eos servare omnia quæcumque mandavi vobis. Et ecce ego cum vobis sum omnes dies, usque ad consummationem seculi. Amen.

ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

EUANGELIUM SECUNDUM MARCUM.

Κεφ. α'. 1.

1 Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

2 Ὡς γέγραπται ἐν τοῖς προφήταις· Ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.

3 Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου,

CAPUT I.

1 INITIUM Euangelii Jesu Christi Filii Dei.

2 Sicut scriptum est in Prophetis: Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te.

3 Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas fa-

εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

4 Ἐγένετο Ἰωάννης βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

5 Καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα, καὶ οἱ Ἱεροσολυμῖται· καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

* 6 Ἦν δὲ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου, καὶ ‡ ζώνην ‡ δερματίνην περὶ τὴν ‡ ὀσφὺν αὐτοῦ· καὶ ‡ ἐσθίων ‡ ἀκρίδας καὶ ‡ μέλι ‡ ἄγριον.

* 7 Καὶ ἐκήρυσσε, λέγων· Ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ‡ κύψας λῦσαι τὸν ‡ ἱμάντα τῶν ‡ ὑποδημάτων αὐτοῦ.

8 Ἐγὼ μὲν ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι· αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν Πνεύματι ἁγίῳ.

9 Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην.

10 Καὶ εὐθέως ἀναβαίνων ἀπὸ τοῦ ὕδατος, εἶδε σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς, καὶ τὸ Πνεῦμα ὡσεὶ περιστερὰν, καταβαῖνον ἐπ' αὐτόν.

11 Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν· Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

12 Καὶ εὐθὺς τὸ Πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον.

13 Καὶ ἦν ἐκεῖ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας τεσσαράκοντα, πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ. καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων· καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

14 Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ·

15 Καὶ λέγων· Ὅτι πεπλήρωται ὁ καιρὸς, καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· μετανοεῖτε, καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

facite semitas ejus.

4 Fuit Joannes baptizans in deserto, & prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum.

5 Et egrediebatur ad eum omnis Judæa regio, & Hierosolymitæ: & baptizabantur omnes in Jordane flumine ab illo, confitentes peccata sua.

6 Erat autem Joannes vestitus pilis cameli, & zonam coriaceam circa lumbos ejus: & edens locustas & mel silvestre.

7 Et prædicabat, dicens: Venit fortior me post me, cujus non sum dignus curvatus solvere corrigiam calceamentorum ejus.

8 Ego quidem baptizavi vos in aqua: ille verò baptizabit vos in Spiritu sancto.

9 Et factum est in illis diebus, venit Jesus à Nazaret Galilææ, & baptizatus est à Joanne in Jordane.

10 Et statim ascendens de aqua, vidit scissos cælos, & Spiritum tanquam columbam descendentem super eum.

11 Et vox facta est de cælis: Tu es filius meus dilectus, in quo complacui.

12 Et statim spiritus eum ejicit in desertum.

13 Et erat illic in deserto dies quadraginta, tentatus à satana. Et erat cum feris: & angeli ministrabant illi.

14 Post autem traditum esse Joannem, venit Jesus in Galilæam, prædicans Euangelium regni Dei:

15 Et dicens: Quoniam impletum est tempus, & appropinquavit regnum Dei: pœnitemini, & credite in Euangelio.

16 Deam-

* 16 Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδε Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ βάλλοντας ‡ ἀμφίβληστρον ἐν τῇ ‡ θαλάσσῃ· (ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς.)

16 Deambulans autem juxta mare Galilææ, vidit Simonem & Andream fratrem ejus mittentes verriculum in mari: (erant enim piſcatores.)

17 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἁλιεῖς ἀνθρώπων.

17 Et dixit eis Jeſus: Venite poſt me, & faciam vos fieri piſcatores hominum.

18 Καὶ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ.

18 Et protinus relinquentes retia ſua, ſequuti ſunt eum.

19 Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν ὀλίγον, εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα.

19 Et progreſſus inde puſillum, vidit Jacobum Zebedæi, & Joannem fratrem ejus, & ipſos in navigio componentes retia.

20 Καὶ εὐθέως ἐκάλεσεν αὐτούς· καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν, ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

20 Et ſtatim vocavit illos: Et relinquentes patrem ſuum Zebedæum in navigio cum mercenariis, abierunt poſt eum.

21 Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καπερναούμ· καὶ εὐθέως τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐδίδασκε.

21 Et ingrediuntur in Capernaum: & ſtatim Sabbatis ingreſſus in ſynagogam, docebat.

22 Καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.

22 Et percellebantur ſuper doctrina ejus: Erat enim docens eos quaſi auctoritatem habens, & non ſicut Scribæ.

23 Καὶ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξε,

23 Et erat in ſynagoga eorum homo in ſpiritu immundo, & exclamavit,

24 Λέγων· Ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοὶ Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ.

24 Dicens: Ah, Quid nobis & tibi Jeſu Nazarene? venisti perdere nos? novi te qui es, ſanctus Dei.

25 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ.

25 Et comminatus eſt ei Jeſus, dicens: Obmutesce, & exi ex eo.

26 Καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον, καὶ κράξαν φωνῇ μεγάλῃ, ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ.

26 Et diſcerpens eum ſpiritus immundus, & exclamans voce magnâ, exiit ab eo.

* 27 Καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες, ὥστε ‡ συζητεῖν πρὸς αὐτοὺς, λέγοντας· Τί ἐστι τοῦτο; τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη, ὅτι κατ' ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

27 Et expaverunt omnes, ita ut conquirerent apud ſeipſos, dicentes: Quid eſt hoc? quæ doctrina nova hæc, quia per auctoritatem & ſpiritibus immundis imperat, & obediunt ei?

28 Ἐξῆλθε δὲ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

28 Exiit autem fama ejus ſtatim in omnem regionem Galilææ.

29 Et

29 Καὶ εὐθέως ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες, ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου, μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου.

* 30 Ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος ‡ κατέκειτο ‡ πυρέσσουσα· καὶ εὐθέως λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς.

31 Καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν, κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς· καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετὸς εὐθέως· καὶ διηκόνει αὐτοῖς.

32 Ὀψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους.

33 Καὶ ἦν πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν πρὸς τὴν θύραν.

34 Καὶ ἐθεράπευσε πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις· καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλε, καὶ οὐκ ἤφιε λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ᾔδεισαν αὐτόν.

* 35 Καὶ ‡ πρωῒ † ἐννυχον λίαν ἀναστὰς, ἐξῆλθε· καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον, ‡ κἀκεῖ προσηύχετο.

* 36 Καὶ † κατεδίωξαν αὐτὸν ὁ Σίμων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ.

37 Καὶ εὑρόντες αὐτὸν, λέγουσιν αὐτῷ· Ὅτι πάντες ζητοῦσί σε.

* 38 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἀγωμεν εἰς τὰς ἐχομένας † κωμοπόλεις, ἵνα κἀκεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξελήλυθα.

39 Καὶ ἦν κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

40 Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς, παρακαλῶν αὐτὸν, καὶ γονυπετῶν αὐτὸν, καὶ λέγων αὐτῷ· Ὅτι, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι.

41 Ὁ δὲ Ἰησοῦς σπλαγχνισθεὶς, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ· Θέλω, καθαρίσθητι.

42 Καὶ εἰπόντος αὐτοῦ, εὐθέως ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθαρίσθη.

* 43 Καὶ ‡ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ, εὐθέως ἐξέβαλεν αὐτὸν·

44 Καὶ λέγει αὐτῷ· Ὅρα μη-

29 Et protinus ex synagoga egredientes, venerunt in domum Simonis & Andreæ, cum Jacobo & Joanne.

30 At socrus Simonis decumbebat febricitans: & statim dicunt ei de illa.

31 Et accedens excitavit eam, apprehendens manum ejus: & dimisit eam febris continuò: & ministrabat eis.

32 Vespere autem facto, quum occidisset Sol, afferebant ad eum omnes malè habentes, & dæmoniacos.

33 Et civitas tota coacta erat ad januam.

34 Et curavit multos malè habentes variis morbis: & dæmonia multa ejiciebat: & non sinebat loqui dæmonia, quod nossent eum.

35 Et mane noctu valdè surgens egressus est, & abiit Jesus in desertum locum, ibique orabat.

36 Et prosequuti sunt eum Simon & qui cum illo.

37 Et invenientes eum, dicunt ei: Quia omnes quærunt te.

38 Et ait illis: Eamus in contigua oppidula, ut & ibi prædicem: ad hoc enim egressus sum.

39 Et erat prædicans in synagogis eorum, in omnem Galilæam, & dæmonia ejiciens. 40 Et venit ad eum leprosus deprecans eum, & genupetens eum, & dicens ei: Quod si velis, potes me mundare.

41 At Jesus visceribus commotus, extendens manum, tetigit eum, & ait illi: Volo, mundare.

42 Et dicente eo, statim discessit ab eo lepra, & mundatus est.

43 Et comminatus ei, statim ejecit illum.

44 Et dicit ei: Vide nemini dixe-

δεν μηδὲν εἴπῃς· ἀλλ' ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, ἃ προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

45 Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ, καὶ ‡ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥςε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι ‡ φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν· ἀλλ' ἔξω ἐν ἐρήμοις τόποις ἦν, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν † πανταχόθεν. 24. † 4.

ΚΕΦ. β'. 2.

1 ΚΑὶ πάλιν εἰσῆλθεν εἰς Καπερναοὺμ δι' ἡμερῶν. καὶ ἠκούσθη ὅτι εἰς οἶκόν ἐςι.

2 Καὶ εὐθέως συνήχθησαν πολλοὶ· ὥςε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν· καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον.

3 Καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν, παραλυτικὸν φέροντες, αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων.

4 Καὶ ‡ μὴ ‡ δυνάμενοι † προσεγγίσαι αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ‡ ἀπεςέγασαν τὴν ‡ στέγην ‡ ὅπου ἦν· καὶ ‡ ἐξορύξαντες ‡ χαλῶσι τὸν ‡ κράββατον, ἐφ' ᾧ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο.

5 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πίςιν αὐτῶν, λέγει τῷ παραλυτικῷ, Τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου.

6 Ἦσαν δέ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι, καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν·

7 Τί οὗτος οὕτω λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός;

8 Καὶ εὐθέως ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ, ὅτι οὕτως διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν αὐτοῖς· Τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;

9 Τί ἐςιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ· Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· Ἔγειραι, καὶ ἆρόν σου τὸν κράββατον, καὶ περιπάτει;

10 Ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας· (λέγει τῷ παραλυτικῷ·)

dixeris: sed vade, teipsum ostende Sacerdoti, & offer pro emundatione tua quæ præcepit Moyses, in testimonium illis.

45 Ille verò egressus cœpit prædicare multa, & diffamare sermonem, ita ut non amplius ipsum posse manifestè in civitatem introire, sed foris in desertis locis erat, & conveniebant ad eum undique.

CAPUT II.

1 ET iterum intravit in Capernaum per dies: & auditum est quod in domum esset.

2 Et confestim coacti sunt multi, ut non amplius capere neque quæ ad januam: & loquebatur eis verbum.

3 Et veniunt ad eum, paralyticum ferentes, sublatum à quatuor. 4 Et non valentes appropinquare ei propter turbam, detexerunt tectum ubi erat, & perfodientes submiserunt grabatum, in quo paralyticus jacebat.

5 Videns autem Jesus fidem illorum, ait paralytico: Fili, dimittuntur tibi peccata tua.

6 Erant autem quidam Scribarum illic sedentes, & ratiocinantes in cordibus suis:

7 Quid hic sic loquitur blasphemias? Quis potest dimittere peccata, si non unus Deus?

8 Et statim agnoscens Jesus spiritu suo, quia sic ratiocinantur in seipsis, dixit illis: Quid ista ratiocinamini in cordibus vestris?

9 Quid est facilius, dicere paralytico: Dimittuntur tibi peccata: an dicere: Surge, & tolle tuum grabatum, & deambula?

10 Ut autem sciatis quia auctoritatem habet Filius hominis dimittendi in terra peccata: (ait paralytico:)

11 Tibi

11 Σοὶ λέγω, ἔγειραι, καὶ ἆρον τὸν κράββατόν σου, καὶ ὑπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου.

12 Καὶ ἠγέρθη εὐθέως, καὶ ἆρας τὸν κράββατον, ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων· ὥστε ἐξίστασθαι πάντας, καὶ δοξάζειν τὸν Θεὸν, λέγοντας· Ὅτι οὐδέποτε οὕτως εἴδομεν.

13 Καὶ ἐξῆλθε πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς.

14 Καὶ παράγων εἶδε Λευὶν τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον· καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι. Καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

15 Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολλοὶ, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

16 Καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἰδόντες αὐτὸν ἐσθίοντα μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν, ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Τί ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ πίνει;

17 Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς, λέγει αὐτοῖς· Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

18 Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων νηστεύοντες· καὶ ἔρχονται, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Διατί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσι;

19 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστι, νηστεύειν; ὅσον χρόνον μεθ' ἑαυτῶν ἔχουσι τὸν νυμφίον, οὐ δύνανται νηστεύειν·

20 Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.

11 Tibi dico, Surge, & tolle grabatum tuum, & vade in domum tuam.

12 Et ſtatim ſurrexit, & tollens grabatum, egreſſus eſt coram omnibus: ita ut obſtupeſcere omnes, & glorificare Deum, dicentes: Quia nunquam ſic vidimus.

13 Et egreſſus eſt rurſus ſecus mare: & omnis turba veniebat ad eum, & docebat eos.

14 Et prætergrediens vidit Levi Alphæi, ſedentem ad telonium: & ait illi: Sequere me: Et ſurgens ſequutus eſt eum.

15 Et factum eſt in accumbere ipſum in domo illius, & multi publicani & peccatores ſimul diſcumbebant Jeſu, & diſcipulis ejus: erant enim multi, & ſequebantur eum.

16 Et Scribæ & Phariſæi videntes eum edentem cum publicanis & peccatoribus, dicebant diſcipulis ejus: Quid, quod cum publicanis & peccatoribus manducat & bibit?

17 Et audiens Jeſus, ait illis: Non uſum habent valentes medico, ſed malè habentes, non veni vocare juſtos, ſed peccatores ad pœnitentiam.

18 Et erant diſcipuli Joannis, & illi Phariſæorum jejunantes: & veniunt, & dicunt illi: Quare diſcipuli Joannis, & illi Phariſæorum jejunant: at tui diſcipuli non jejunant?

19 Et ait illis Jeſus: Num poſſunt filii nuptiarum, in quo ſponſus cum illis eſt, jejunare? Quantum tempus cum ſeipſis habent ſponſum, non poſſunt jejunare.

20 Veniet autem dies, quum auferetur ab eis ſponſus, & tunc jejunabunt in illis diebus.

21 Et

* 21 Καὶ ‡ οὐδεὶς ‡ ἐπίβλημα ‡ ῥάκους ‡ ἀγνάφου † ἐπιῤῥάπτει ἐπὶ ‡ ἱματίῳ ‡ παλαιῷ· εἰ δὲ μὴ, αἴρει τὸ πλήρωμα αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ ‡ χεῖρον ‡ σχίσμα γίνεται.

22 Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μὴ, ῥήσσει ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκοὺς, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον.

23 Καὶ ἐγένετο παραπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων, καὶ ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς στάχυας.

24 Καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ· Ἴδε, τί ποιοῦσιν ἐν τοῖς σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεστι;

25 Καὶ αὐτὸς ἔλεγεν αὐτοῖς· Οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησε Δαβὶδ, ὅτε χρείαν ἔσχε, καὶ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ;

26 Πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ ἐπὶ Ἀβιάθαρ τοῦ Ἀρχιερέως, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι, καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσι;

27 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον.

28 Ὥστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

18. † 3.

Κεφ. γ'. 3.

1 ΚΑὶ εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὴν συναγωγήν· καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα·

2 Καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ τοῖς σάββασι θεραπεύσει αὐτὸν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.

3 Καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα· Ἔγειραι εἰς τὸ μέσον.

4 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἔξεστι τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀποκτεῖναι; Οἱ δὲ ἐσιώπων.

21 Et nemo additamentum panni impoliti assuit in vestimento veteri: si verò non, aufert supplementum ipsius novum veteris, & pejor scissura fit.

22 Et nemo injicit vinum novum in utres veteres: si verò non, dirumpit vinum novum utres, & vinum effunditur, & utres pereunt: sed vinum novum in utres novos injiciendum.

23 Et factum est prætervadere eum in Sabbatis per sata, & cœperunt discipuli ejus iter facere vellentes spicas.

24 Et Pharisæi dicebant ei: Ecce quid faciunt in Sabbatis, quod non licet?

25 Et ipse ait illis: Nunquam legistis quid fecerit David, quando usum habuit, & esuriit ipse, & qui cum eo?

26 Quomodo introivit in domum Dei sub Abiathar principe Sacerdotum, & panes propositionis manducavit, quos non licet manducare si non Sacerdotibus, & dedit & iis cum eo existentibus?

27 Et dicebat eis: Sabbatum propter hominem factum est, non homo propter Sabbatum.

28 Itaque Dominus est Filius hominis & Sabbati.

CAPUT III.

1 ET introivit iterum in synagogam, & erat ibi homo arefactam habens manum.

2 Et observabant eum si Sabbatis curaret eum, ut accusarent illum.

3 Et ait homini arefactam habenti manum: Surge in medium.

4 Et dicit eis: Licet Sabbatis benefacere, an malefacere? animam servare, an perdere? Illi verò tacebant.

5 Et

* 5 Καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, † συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ ‡ πωρώσει τῆς ‡ καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου· καὶ ἐξέτεινε· καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη.

6 Καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι, εὐθέως μετὰ τῶν Ἡρῳδιανῶν συμβούλιον ἐποίουν κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι.

7 Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν· καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἠκολούθησαν αὐτῷ, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας,

8 Καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου· καὶ οἱ περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολὺ, ἀκούοντες ὅσα ἐποίει, ἦλθον πρὸς αὐτόν.

9 Καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ, διὰ τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν.

10 Πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν· ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα αὐτοῦ ἅψωνται, ὅσοι εἶχον μάστιγας.

* 11 Καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρει, ‡ προσέπιπτεν αὐτῷ, καὶ ἔκραζε, λέγοντα· Ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

12 Καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς, ἵνα μὴ αὐτὸν φανερὸν ποιήσωσι.

13 Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, καὶ προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν αὐτός· καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν.

14 Καὶ ἐποίησε δώδεκα, ἵνα ὦσι μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν,

15 Καὶ ἔχειν ἐξουσίαν θεραπεύειν τὰς νόσους, καὶ ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια.

16 Καὶ ἐπέθηκε τῷ Σίμωνι ὄνομα Πέτρον·

17 Καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου· (καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὀνόματα Βοανηργές, ὅ ἐστιν, υἱοὶ βροντῆς·)

18 Καὶ Ἀνδρέαν, καὶ Φίλιππον,

5 Et circumspiciens eos cum ira, contristatus super callo cordis eorum, dicit homini: Extende manum tuam: Et extendit, & restituta est manus illius sana ut altera.

6 Et exeuntes Pharisæi, statim cum Herodianis consilium faciebant adversus eum, ut eum perderent.

7 Et Jesus fecessit cum discipulis suis ad mare: & multa turba à Galilæa sequuta est eum, & à Judæa,

8 Et ab Hierosolymis, & ab Idumæa, & trans Jordanem, & qui circa Tyrum & Sidonem, multitudo magna, audientes quæ faciebat, venerunt ad eum.

9 Et dixit discipulis suis, ut navicula adsisteret sibi, propter turbam, ut ne comprimerent eum. 10 Multos enim sanaverat, ita ut irruere ei, ut illum tangerent, quotquot habebant flagella.

11 Et spiritus immundi quum illum spectabant, accedebant ei & clamabant, dicentes: Quod tu es filius Dei.

12 Et multa comminabatur eis, ut ne manifestum illum facerent.

13 Et adscendit in montem, & advocat quos voluit ipse: & venerunt ad eum.

14 Et fecit duodecim, ut essent cum illo, & ut mitteret eos prædicare:

15 Et habere auctoritatem curare infirmitates, & ejicere dæmonia.

16 Et imposuit Simoni nomen Petrum:

17 Et Jacobum Zebedæi, & Joannem fratrem Jacobi: (& imposuit eis nomina Boanerges, quod est, Filii tonitrui:)

18 Et Andream, & Philippum,

νὸν, καὶ Βαρθολομαῖον, καὶ Ματθαῖον, καὶ Θωμᾶν, καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Θαδδαῖον, καὶ Σίμωνα τὸν Κανανίτην,

19 Καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν· καὶ ἔρχονται εἰς οἶκον.

20 Καὶ συνέρχεται πάλιν ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μήτε ἄρτον φαγεῖν.

21 Καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ, ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γάρ· Ὅτι ἐξέστη.

22 Καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες, ἔλεγον· Ὅτι Βεελζεβοὺλ ἔχει, καὶ, Ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

23 Καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς· Πῶς δύναται σατανᾶς σατανᾶν ἐκβάλλειν;

24 Καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ βασιλεία ἐκείνη·

25 Καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ οἰκία ἐκείνη·

26 Καὶ εἰ ὁ σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν καὶ μεμέρισται, οὐ δύναται σταθῆναι, ἀλλὰ τέλος ἔχει.

27 Οὐ δύναται οὐδεὶς τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δήσῃ· καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει.

28 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τὰ ἁμαρτήματα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, καὶ βλασφημίαι ὅσας ἂν βλασφημήσωσιν·

29 Ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλ' ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου κρίσεως.

30 Ὅτι ἔλεγον· Πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει.

31 Ἔρχονται οὖν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ· καὶ ἔξω ἑστῶτες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν, φωνοῦντες αὐτόν.

32 Καὶ ἐκάθητο ὄχλος περὶ

pum, & Bartholomæum, & Matthæum, & Thomam, & Jacobum Alphæi, & Thaddæum, & Simonem Cananitem:

19 Et Judam Iscariotem, qui & tradidit illum: & veniunt ad domum:

20 Et convenit iterum turba, ita ut non posse ipsos neque panem manducare.

21 Et audientes qui ad ipsum, exierunt prehendere eum: dicebant enim, Quod extra se esset.

22 Et Scribæ qui ab Hierosolymis descendentes, dicebant: Quoniam Beelzebul habet, & quia in principe dæmoniorum ejicit dæmonia.

23 Et advocans eos, in parabolis dicebat illis: Quomodo potest satanas satanam ejicere?

24 Et si regnum in seipsum dividatur, non potest stare regnum illud:

25 Et si domus super semetipsam dispertiatur, non potest stare domus illa:

26 Et si satanas consurrexerit in semetipsum, dispertitus est, non potest stare, sed finem habet.

27 Nemo potest vasa fortis, ingressus in domum ejus, diripere, si non prius fortem alliget: & tunc domum ejus diripiet.

28 Amen dico vobis: Quoniam omnia dimittentur peccata filiis hominum, & blasphemiæ quascunque blasphemaverint:

29 Qui autem blasphemaverit in Spiritum sanctum, non habet remissionem in æternum, sed obnoxius est æterni judicii.

30 Quoniam dicebant: Spiritum immundum habet.

31 Veniunt igitur fratres & mater ejus: & foris stantes, miserunt ad eum, vocantes eum.

32 Et sedebat turba circum eum:

αὐτόν· εἶπον δὲ αὐτῷ· Ἰδοὺ, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ζητοῦσί σε.

33 Καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων· Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου, ἢ οἱ ἀδελφοί μου;

34 Καὶ περιβλεψάμενος κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτὸν καθημένους, λέγει· Ἴδε ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου.

35 Ὃς γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφὴ μου καὶ μήτηρ ἐστί.

℣. †. 1.

Κεφ. δ'. 4.

1 ΚΑὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ συνήχθη πρὸς αὐτὸν ὄχλος πολὺς, ὥστε αὐτὸν ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον, καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦν.

2 Καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλὰ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ·

3 Ἀκούετε· Ἰδοὺ, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείραι.

4 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείραι, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτό.

* 5 Ἄλλο δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ ‡ πετρῶδες, ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως ‡ ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς·

6 Ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη.

7 Καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας· καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ συνέπνιξαν αὐτὸ, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκε.

8 Καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν· καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ αὐξάνοντα· καὶ ἔφερεν, ἓν τριάκοντα, καὶ ἓν ἑξήκοντα, καὶ ἓν ἑκατόν.

9 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

10 Ὅτε δὲ ἐγένετο κατὰ μόνας, ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα τὴν παραβολήν.

11 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὑμῖν

eum: dicebant verò ei: Ecce mater tua, & fratres tui, foris quærunt te.

33 Et respondit eis, dicens: Quæ est mater mea, aut fratres mei?

34 Et circumspiciens circulo circa se sedentes, ait: Ecce mater mea, & fratres mei.

35 Qui enim fecerit voluntatem Dei, hic frater meus, & soror mea, & mater est.

CAPUT IV.

1 ET iterum cœpit docere juxta mare, & coacta est ad eum turba multa, ita ut ipsum ascendentem in navigium sedere in mari: & omnis turba ad mare super terram erat.

2 Et docebat eos in parabolis multa, & dicebat illis in doctrina sua:

3 Audite: Ecce exiit seminans seminare. 4 Et factum est in seminando, hoc quidem cecidit circa viam, & venerunt volucres cæli, & devoraverunt illud. 5 Aliud verò cecidit super petrosa, ubi non habuit terram multam: & statim exortum est, propter non habere profunditatem terræ: 6 Sole autem exoriente æstuavit: & ob non habere radicem, exaruit.

7 Et aliud cecidit in spinas: & ascenderunt spinæ, & suffocaverunt illud, & fructum non dedit. 8 Et aliud cecidit in terram pulchram: & dabat fructum ascendentem & crescentem, & afferebat unum triginta, & unum sexaginta, & unum centum.

9 Et dicebat illis: Habens aures audire, audiat. 10 Quum autem factus esset solus, interrogaverunt eum qui circa eum cum duodecim parabolam.

11 Et dicebat eis: Vobis datum

θέλουσι γνῶναι τὸ μυστήριον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω, ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται·

12 Ἵνα βλέποντες βλέπωσι, καὶ μὴ ἴδωσι· καὶ ἀκούοντες ἀκούσωσι, καὶ μὴ συνιῶσι· μήποτε ἐπιστρέψωσι, καὶ ἀφεθῇ αὐτοῖς τὰ ἁμαρτήματα.

13 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύτην; καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε;

14 Ὁ σπείρων, τὸν λόγον σπείρει.

15 Οὗτοι δέ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδόν, ὅπου σπείρεται ὁ λόγος· καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθέως ἔρχεται ὁ σατανᾶς, καὶ αἴρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν.

16 Καὶ οὗτοί εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἵτινες ὅταν ἀκούσωσι τὸν λόγον, εὐθέως μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν·

17 Καὶ οὐκ ἔχουσι ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν· εἶτα γενομένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθέως σκανδαλίζονται.

18 Καὶ οὗτοί εἰσιν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι, οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον ἀκούοντες·

19 Καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου, καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι συμπνίγουσι τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται.

20 Καὶ οὗτοί εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσι τὸν λόγον καὶ παραδέχονται· καὶ καρποφοροῦσιν, ἓν τριάκοντα, καὶ ἓν ἑξήκοντα, καὶ ἓν ἑκατόν.

21 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Μήτι ὁ λύχνος ἔρχεται, ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ, ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἐπιτεθῇ;

22 Οὐ γὰρ ἐστί τι κρυπτὸν ὃ οὐκ μὴ φανερωθῇ· οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον, ἀλλ' ἵνα εἰς φανερὸν ἔλθῃ.

23 Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

tum est nosse mysterium regni Dei: illis autem foris, in parabolis omnia fiunt.

12 Ut aspicientes aspiciant, & non videant: & audientes audiant, & non intelligant: ne quando convertantur, & dimittantur eis peccata.

13 Et ait illis: Nescitis parabolam hanc? & quomodo omnes parabolas cognoscetis?

14 Seminans, verbum seminat.

15 Hi autem sunt qui circa viam, ubi seminatur verbum: & quum audierint, confestim venit satanas, & aufert verbum seminatum in cordibus eorum.

16 Et hi sunt similiter in petrosa seminati, qui quum audierint verbum, statim cum gaudio accipiunt illud.

17 Et non habent radicem in se ipsis, sed temporarii sunt: deinde orta tribulatione, aut persequutione propter verbum, confestim scandalizantur. 18 Et hi sunt qui in spinas seminati, hi sunt, qui verbum audientes,

19 Et curæ seculi hujus, & deceptio divitiarum, & circa reliqua cupiditates introeuntes suffocant verbum, & infructuosus efficitur. 20 Et hi sunt in terram pulchram seminati, qui audiunt verbum, & suscipiunt, & fructum ferunt, unum triginta, & unum sexaginta, & unum centum.

21 Et dicebat illis: Nunquid lucerna venit, ut sub modio ponatur, aut sub lecto? nonne ut supra candelabrum imponatur? 22 Non enim est aliquid absconditum, quod non manifestetur: nec factum est occultum, sed ut in palam veniat. 23 Si quis habet aures audire, audiat:

24 Et

24 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Βλέπετε τί ἀκούετε. Ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, μετρηθήσεται ὑμῖν, καὶ προστεθήσεται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσιν.

25 Ὃς γὰρ ἂν ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

26 Καὶ ἔλεγεν· Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐὰν ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς,

* 27 καὶ καθεύδῃ, καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν· καὶ ὁ ‡ σπόρος ‡ βλαστάνῃ, καὶ † μηκύνηται, ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός.

* 28 ‡ Αὐτομάτη γὰρ ἡ γῆ ‡ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτα ‡ στάχυν, εἶτα πλήρη σῖτον ἐν τῷ στάχυϊ.

29 Ὅταν δὲ παραδῷ ὁ καρπὸς, εὐθέως ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός.

30 Καὶ ἔλεγε· Τίνι ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ; ἢ ἐν ποίᾳ παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν;

31 Ὡς κόκκῳ σινάπεως, ὃς, ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερος πάντων τῶν σπερμάτων ἐστὶ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς.

32 Καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει, καὶ γίνεται πάντων τῶν λαχάνων μείζων, καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν.

33 Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν.

34 Χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐπέλυε πάντα.

35 Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὀψίας γενομένης· Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν.

36 Καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ· καὶ ἄλλα δὲ πλοιάρια ἦν μετ' αὐτοῦ.

37 Καὶ γίνεται λαῖλαψ ἀνέμου μεγάλη· τὰ δὲ κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι.

24 Et dicebat illis: Videte quid audiatis. In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis, & adjicietur vobis audientibus: 25 Qui enim habet, dabitur illi: & qui non habet, & quod habet auferetur ab eo. 26 Et dicebat: Sic est regnum Dei, quemadmodum si homo jaciat sementem in terram:

27 Et dormiat, & excitetur nocte & die: & semen germinet & augeatur ut nescit ille.

28 Spontanea enim terra fructum fert, primùm herbam, deinde spicam, deinde plenum frumentum in spica.

29 Quum verò ediderit fructus, statim mittit falcem, quoniam adest messis.

30 Et dicebat: Cui assimilabimus regnum Dei? aut in qua parabola comparabimus illud?

31 Sicut grano sinapis, quod, quum seminatum fuerit in terra, minus omnibus seminibus est quæ in terra:

32 Et quum seminatum fuerit, ascendit, & fit omnibus oleribus majus, & facit ramos magnos, ita ut possint sub umbra ejus volatilia cæli nidulari.

33 Et talibus paraboliis multis loquebatur eis sermonem, prout poterant audire.

34 Sine autem parabola non loquebatur eis: privatim autem discipulis suis solvebat omnia. 35 Et ait illis in illa die, sero facto: Transeamus in ulterius.

36 Et dimittentes turbam, assumunt eum ut erat in navigio: & alia verò navigiola erant cum illo. 37 Et facta est procella venti magna: ac fluctus injiciebant in navigium, ut ipsum jam impleretur.

* 38 Καὶ ἦν αὐτὸς ἐπὶ τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ ἐπισκεφάλαιον ‡ καθεύδων· καὶ διεγείρουσιν αὐτὸν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα.

* 39 Καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ, καὶ εἶπε τῇ θαλάσσῃ ‡ Σιώπα, ‡ πεφίμωσο· Καὶ ‡ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο ‡ γαλήνη μεγάλη.

40 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί δειλοί ἐστε οὕτω· πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν;

41 Καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ. 16. † 2.

Κεφ. ε. 5.

1 Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν.

2 Καὶ ἐξελθόντι αὐτῷ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἀπήντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ.

* 3 Ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς ‡ μνημείοις, καὶ οὔτε ἁλύσεσιν οὐδεὶς ἠδύνατο αὐτὸν δῆσαι·

4 Διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ ἁλύσεσι δεδέσθαι, καὶ διεσπᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἁλύσεις, καὶ τὰς πέδας συντετρίφθαι· καὶ οὐδεὶς αὐτὸν ἴσχυε δαμάσαι.

* 5 Καὶ διαπαντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐν τοῖς ὄρεσι, καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν ἦν κράζων, καὶ † κατακόπτων ‡ ἑαυτὸν ‡ λίθοις.

6 Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν, ἔδραμε, καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ.

7 Καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ, εἶπε· Τί ἐμοὶ καὶ σοὶ Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὁρκίζω σε τὸν Θεὸν, μή με βασανίσῃς.

8 (Ἔλεγε γὰρ αὐτῷ· Ἐξελθὲ τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου.)

9 Καὶ ἐπηρώτα αὐτόν· Τί σοι ὄνομα; Καὶ ἀπεκρίθη, λέγων· Λεγεὼν ὄνομά μοι· ὅτι πολλοί ἐσμεν.

38 Et erat ipse in puppi super cervical dormiens: excitant eum, & dicunt illi: Magister, non curae est tibi quia perimus?

39 Et excitatus obiurgavit ventum, & dixit mari: Sile, obmutesce. Et quievit ventus, & facta est tranquillitas magna.

40 Et ait illis: Quid timidi estis ita? quomodo non habetis fidem?

41 Et timuerunt timorem magnum, & dicebant ad invicem: Quisnam iste est, quia & ventus & mare obediunt ei?

CAPUT V.

1 Et venerunt in ulterius maris, in regionem Gadarenorum.

2 Et exeunti ei ex navigio, statim occurrit ei ex monumentis homo in spiritu immundo:

3 Qui domicilium habebat in monumentis, & neque catenis nemo poterat eum ligare:

4 Propter eum sæpe compedibus & catenis ligatum esse, & disruptas esse ab eo catenas, & pedicas contritas esse: & nemo eum poterat domare.

5 Et per omnem noctem & diem in montibus & in monumentis erat clamans, & concidens seipsum lapidibus.

6 Videns autem Jesum à longe, cucurrit, & adoravit eum:

7 Et clamans voce magnâ, dixit: Quid mihi & tibi, Jesu fili Dei altissimi? adjuro te Deum, ne me torqueas.

8 (Dicebat enim illi: Exi spiritus immunde ab homine.)

9 Et interrogabat eum: Quod tibi nomen? Et respondit dicens: Legio nomen mihi: quia multi sumus.

10 Et

10 Καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ, ἵνα μὴ αὐτοὺς ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας.

11 Ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη.

12 Καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν πάντες οἱ δαίμονες, λέγοντες· Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν.

* 13 Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐθέως ὁ Ἰησοῦς. Καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· Καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, (ἦσαν δὲ ὡς † διςχίλιοι) καὶ ‡ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ.

14 Οἱ δὲ βόσκοντες τοὺς χοίρους ἔφυγον, καὶ ἀνήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν, καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. Καὶ ἐξῆλθον ἰδεῖν τί ἐςι τὸ γεγονός.

15 Καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσι τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον καὶ ἱματισμένον, καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγεῶνα· καὶ ἐφοβήθησαν.

16 Καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες, πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ, καὶ περὶ τῶν χοίρων.

17 Καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

18 Καὶ ἐμβάντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθείς, ἵνα ᾖ μετ' αὐτοῦ.

19 Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ· Ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σοὺς, καὶ ἀνάγγειλον αὐτοῖς, ὅσα σοι ὁ Κύριος ἐποίησε, καὶ ἠλέησέ σε.

20 Καὶ ἀπῆλθε, καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει, ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

21 Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ πέραν, συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτὸν· καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν.

22 Καὶ ἰδοὺ, ἔρχεται εἷς τῶν ἀρχισυναγώγων, ὀνόματι Ἰάειρος· καὶ ἰδὼν αὐτὸν, πίπτει

10 Et adpellabat eum multa, ut ne se mittat extra regionem.

11 Erat autem ibi ad montem grex porcorum magnus pascens.

12 Et adpellabant eum omnes dæmones, dicentes; Mitte nos in porcos, ut in eos introeamus.

13 Et concessit eis statim Jesus. Et exeuntes spiritus immundi introierunt in porcos: & irruit grex per præcipitium in mare (erant enim ut duo millia) & suffocati sunt in mari.

14 At pascentes porcos fugerunt, & nuntiaverunt in civitatem, & in agros: & egressi sunt videre quid esset factum.

15 Et veniunt ad Jesum, & spectant dæmoniacum sedentem & vestitum, & sanæ mentis, eum qui habuerat legionem, & timuerunt.

16 Narraverunt autem illis videntes, quomodo factum esset dæmoniaco, & de porcis.

17 Et cœperunt rogare eum abire de finibus eorum.

18 Et ascendente ipso in navigium, rogabat illum dæmoniacus, ut esset cum illo.

19 At Jesus non admisit eum, sed ait illi: Vade in domum tuam ad tuos, & annuncia illis quanta tibi Dominus fecit, & misertus est tui.

20 Et abiit, & cœpit prædicare in Decapoli, quanta fecisset ei Jesus: & omnes mirabantur.

21 Et trajiciente Jesu in navigio rursum in ulterius, coacta est turba multa ad eum, & erat juxta mare.

22 Et ecce venit unus Archisynagogorum, nomine Jairus, & videns eum, procidit

πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ.

23 Καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ, λέγων· Ὅτι τὸ ‡ θυγάτριόν μου † ἐσχάτως ἔχει· ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς αὐτῇ τὰς χεῖρας, ὅπως σωθῇ· καὶ ζήσεται.

24 Καὶ ἀπῆλθε μετ' αὐτοῦ· καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν.

25 (Καὶ γυνή τις οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἔτη δώδεκα,

26 Καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπανήσασα τὰ παρ' ἑαυτῆς πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα·

27 Ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ.

28 Ἔλεγε γάρ· Ὅτι κἂν τῶν ἱματίων αὐτοῦ ἅψωμαι, σωθήσομαι.

29 Καὶ εὐθέως ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς· καὶ ἔγνω τῷ σώματι, ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος.

30 Καὶ εὐθέως ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ, ἔλεγε· Τίς μου ἥψατο τῶν ἱματίων;

* 31 Καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· ‡ Βλέπεις τὸν ὄχλον ‡ συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις· Τίς μου ἥψατο;

32 Καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν.

33 Ἡ δὲ γυνὴ, φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν ἐπ' αὐτῇ, ἦλθε καὶ προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν.

34 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου.)

* 35 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ‡ ἀρχισυναγώγου, λέγοντες· Ὅτι ἡ θυγάτηρ σου ἐτελεύτησε· τί ‡ ἔτι ‡ σκύλλεις τὸν διδάσκαλον;

36 Ὁ δὲ Ἰησοῦς, εὐθέως ἀκούσας τὸν λόγον λαλούμενον, cidit ad pedes ejus:

23 Et rogabat eum multum, dicens: Quoniam filiola mea extreme habet, ut veniens imponas ei manus, ut servetur, & vivet.

24 Et abiit cum illo, & sequebatur eum turba multa, & comprimebant eum.

25 (Et mulier quædam existens in fluxione sanguinis annos duodecim,

26 Et multa perpessa à multis medicis, & insumptis quæ apud se omnibus, & nihil adjuta, sed magis in deterius veniens;

27 Audiens de Jesu, veniens in turba retro, tetigit vestimentum ejus.

28 Dicebat enim, Quia si vel vestimenta ejus tetigero, servabor.

29 Et confestim siccatus est fons sanguinis ejus, & sensit corpore, quia sanata est à flagello.

30 Et statim Jesus cognoscens in semetipso ex se efficacitatem profectam, conversus in turba, ajebat: Quis mea tetigit vestimenta?

31 Et dicebant ei discipuli sui: Aspicis turbam comprimentem te, & dicis: Quis me tetigit?

32 Et circumspiciebat videre hoc facientem.

33 At mulier timens & tremens, sciens quod factum esset in se, venit & procidit ei, & dixit ei omnem veritatem.

34 Ille autem dixit ei: Filia, fides tua servavit te: vade in pace, & esto sana à flagello tuo:)

35 Adhuc eo loquente, veniunt ab Archisynagogo, dicentes: Quia filia tua mortua est: quid adhuc vexas magistrum?

36 At Jesus statim audiens sermonem dictum, ait Archisyna-

λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ· Μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε.

37 Καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα αὐτῷ συνακολουθῆσαι, εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου.

38 Καὶ ἔρχεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ θόρυβον, κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά.

39 Καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς· Τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει.

* 40 Καὶ ‡ κατεγέλων αὐτοῦ· Ὁ δὲ, ἐκβαλὼν ἅπαντας, παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον ἀνακείμενον.

* 41 Καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου, λέγει αὐτῇ· † Ταλιθὰ † κοῦμι· ὅ ἐστι ‡ μεθερμηνευόμενον· Τὸ ‡ κοράσιον (σοὶ λέγω) ‡ ἔγειραι.

42 Καὶ εὐθέως ἀνέστη τὸ κοράσιον, καὶ περιεπάτει· ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα· καὶ ἐξέστησαν ἐκστάσει μεγάλῃ.

43 Καὶ διεσείλατο αὐτοῖς πολλὰ, ἵνα μηδεὶς γνῷ τοῦτο· καὶ εἶπε δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

20. † 6.

Κεφ. ς'. 6.

1 ΚΑὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ· καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

2 Καὶ γενομένου σαββάτου ἤρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν· καὶ πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες· Πόθεν τούτῳ ταῦτα; καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα αὐτῷ, ὅτι καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται;

* 3 Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ ‡ τέκτων, ὁ υἱὸς Μαρίας, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς; Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ.

4 Ἔλεγε δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·

synagogo: Ne metue, solum crede.

37 Et non admisit quenquam se consequi, si non Petrum, & Jacobum, & Joannem fratrem Jacobi.

38 Et venit in domum Archisynagogi, & videt tumultum, flentes & ejulantes multum.

39 Et ingressus ait illis: Quid tumultuamini & ploratis? puella non mortua est, sed dormit.

40 Et irridebant eum: Ipse verò ejectis omnibus, assumit patrem puellæ, & matrem, & qui cum se, & ingreditur ubi erat puella jacens:

41 Et prehendens manum puellæ, ait illi: Talitha cumi, quod est interpretatum: Puella, tibi dico, excitare.

42 Et confestim surrexit puella, & deambulabat: erat enim annorum duodecim. Et obstupuerunt stupore magno.

43 Et præcepit illis multa, ut nemo sciret id: & dixit dari illi manducare.

CAPUT VI.

1 ET egressus est inde, & venit in patriam suam: & sequuntur eum discipuli sui.

2 Et facto Sabbato, cœpit in Synagoga docere: & multi audientes percellebantur, dicentes: Unde huic hæc? & quæ sapientia data illi, quod & efficacitates tales per manus ejus efficiuntur?

3 Nonne hic est faber, filius Mariæ, frater verò Jacobi & Joseph, & Judæ, & Simonis? Et non sunt sorores ejus hic apud nos? Et scandalizabantur in illo.

4 Dicebat autem illis Jesus:

Ὅτι οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς συγγενέσι, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.

5 Καὶ οὐκ ἠδύνατο ἐκεῖ οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀῤῥώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας, ἐθεράπευσεν.

6 Καὶ ἐθαυμάζε διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν. Καὶ περιῆγε τὰς κώμας κύκλῳ, διδάσκων.

7 Καὶ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν ἀνὰ δύο· καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων.

8 Καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδόν, εἰ μὴ ῥάβδον μόνον, μὴ πήραν, μὴ ἄρτον, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν.

* 9 Ἀλλὰ † ὑποδεδεμένους † σανδάλια· καὶ μὴ ἐνδύσασθαι δύο χιτῶνας.

10 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὅπου ἂν εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν.

* 11 Καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν, † ἐκτινάξατε τὸν † χοῦν τὸν † ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν, εἰς † μαρτύριον αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, † ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόῤῥοις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

12 Καὶ ἐξελθόντες ἐκήρυσσον, ἵνα μετανοήσωσι·

13 Καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον· καὶ ἤλειφον ἔλαίῳ πολλοὺς ἀῤῥώστους, καὶ ἐθεράπευον.

14 Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης, (φανερὸν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ) καὶ ἔλεγον· Ὅτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ.

15 Ἄλλοι ἔλεγον· Ὅτι Ἠλίας ἐστίν· Ἄλλοι δὲ ἔλεγον· Ὅτι προφήτης ἐστὶν, ἢ ὡς εἷς τῶν προφητῶν.

16 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρῴδης, εἶπε·

Quia non est Propheta inhonoratus, ſi non in patria ſua, & in cognatis, & in domo ſua.

5 Et non poterat ibi ullam efficacitatem facere, ſi non paucis infirmis impoſitis manus, curavit.

6 Et mirabatur propter incredulitatem eorum: & circuibat vicos in orbem, docens. 7 Et advocat duodecim: & cæpit eos mittere duos duos, & dabat illis auctoritatem ſpirituum immundorum.

8 Et præcepit eis ut nihil tollerent ad viam, ſi non virgam tantum: non peram, non panem, non in zona æs.

9 Sed calceatos ſandaliis: & non induere duas tunicas.

10 Et dicebat eis: Quocumque introieritis in domum, illic manete, donec exeatis inde.

11 Et quicumque non receperint vos, nec audierint vos, exeuntes inde, excutite pulverem inferne pedum veſtrorum, in teſtimonium illis: Amen dico vobis, tolerabilius erit Sodomis aut Gomorris in die judicii, quam civitati illi.

12 Et exeuntes prædicabant ut pœniterent.

13 Et dæmonia multa ejiciebant: & ungebant oleo multos ægros, & ſanabant.

14 Et audivit rex Herodes, (manifeſtum enim factum erat nomen ejus) & dicebat: Quia Joannes baptizans à mortuis excitatus eſt, & propter hoc operantur efficacitates in illo.

15 Alii dicebant: Quia Elias eſt: Alii vero dicebant: Quia Propheta eſt, aut quaſi unus Prophetarum.

16 Audiens autem Herodes, ait:

εἶπεν· Ὅτι ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτός ἐστιν, αὐτὸς ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν·

17 Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρῴδης, ἀποστείλας ἐκράτησε τὸν Ἰωάννην, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, διὰ Ἡρῳδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν.

18 Ἔλεγε γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρῴδῃ· Ὅτι οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου.

19 Ἡ δὲ Ἡρῳδιὰς ἐνεῖχεν αὐτῷ, καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι· καὶ οὐκ ἠδύνατο·

20 Ὁ γὰρ Ἡρῴδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον· καὶ συνετήρει αὐτόν· καὶ ἀκούσας αὐτοῦ, πολλὰ ἐποίει, καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουε.

21 Καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου, ὅτε Ἡρῴδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίει τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ, καὶ τοῖς χιλιάρχοις, καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας,

22 Καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τῆς Ἡρῳδιάδος, καὶ ὀρχησαμένης, καὶ ἀρεσάσης τῷ Ἡρῴδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κορασίῳ· Αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοί.

23 Καὶ ὤμοσεν αὐτῇ· Ὅτι ὃ ἐάν με αἰτήσῃς, δώσω σοι, ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου.

24 Ἡ δὲ ἐξελθοῦσα, εἶπε τῇ μητρὶ αὐτῆς· Τί αἰτήσομαι; Ἡ δὲ εἶπε· Τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ.

25 Καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα, ᾐτήσατο, λέγουσα· Θέλω ἵνα μοι δῷς ἐξ αὐτῆς ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ.

26 Καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεύς, διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν ἀθετῆσαι.

27 Καὶ εὐθέως ‡ ἀποστείλας ὁ ‡ βασιλεὺς † σπεκουλάτωρα, ‡ ἐπέταξεν ‡ ἐνεχθῆναι

ait: Quia quem ego decollavi Joannem, hic est, ipse excitatus est ex mortuis.

17 Ipse enim Herodes mittens prehendit Joannem, & vinxit eum in custodia, propter Herodiadem uxorem Philippi fratris sui, quia eam duxerat.

18 Dicebat enim Joannes Herodi: Quod non licet tibi habere uxorem fratris tui.

19 At Herodias insidiabatur illi: & volebat eum occidere, & non poterat:

20 Nam Herodes metuebat Joannem, sciens eum virum justum & sanctum: & conservabat eum, & audiens eum, multa faciebat, & suaviter eum audiebat.

21 Et facta die opportuna, quum Herodes natalitiis suis cœnam faciebat principibus suis, & tribunis, & primis Galilææ:

22 Et ingressa filia ipsius Herodiadis, & saltante, & placente Herodi & unà recumbentibus, ait rex puellæ: Pete à me quicquid velis, & dabo tibi.

23 Et juravit illi: Quia quicquid petieris, dabo tibi, usque dimidium regni mei.

24 Illa verò egressa, dixit matri suæ: Quid petam? Illa verò ait: Caput Joannis Baptistæ.

25 Et ingressa statim cum studio ad regem, petivit, dicens: Volo ut mihi des ex ipsa in disco caput Joannis Baptistæ.

26 Et contristatus factus rex, propter juramenta, & simul discumbentes, non voluit eam rejicere.

27 Et statim mittens rex speculatorem, injunxit afferri caput ejus. Ille autem abiens

τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

* 28 Ὁ δὲ ἀπελθὼν † ἐκεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ· καὶ ἤνεγκε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κοράσιῳ· καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς.

29 Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἦλθον καὶ ἦραν τὸ πτῶμα αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν τῷ μνημείῳ.

30 Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα, καὶ ὅσα ἐποίησαν, καὶ ὅσα ἐδίδαξαν.

* 31 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον, καὶ † ἀναπαύεσθε ὀλίγον· Ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί· καὶ οὐδὲ φαγεῖν † ηὐκαίρουν.

32 Καὶ ἀπῆλθον εἰς ἔρημον τόπον τῷ πλοίῳ κατ' ἰδίαν.

33 Καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας οἱ ὄχλοι· καὶ ἐπέγνωσαν αὐτὸν πολλοί· καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ, καὶ προῆλθον αὐτοὺς, καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν.

34 Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν ὁ Ἰησοῦς πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς, ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα· καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά.

35 Καὶ ἤδη ὥρας πολλῆς γενομένης, προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγουσιν· Ὅτι ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἤδη ὥρα πολλή.

36 Ἀπόλυσον αὐτοὺς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κώμας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς ἄρτους· τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν.

37 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς· Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν· Καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν δηναρίων διακοσίων ἄρτους, καὶ δώσωμεν αὐτοῖς φαγεῖν;

38 Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· Πόσους ἄρτους ἔχετε; ὑπάγετε καὶ ἴδετε· Καὶ γνόντες, λέ-

decollavit eum in carcere:

28 Et attulit caput ejus in disco, & dedit illud puellæ, & puella dedit illud matri suæ.

29 Et audientes discipuli ejus venerunt, & tulerunt cadaver ejus, & posuerunt illud in monumento.

30 Et coguntur Apostoli ad Jesum, & renuntiaverunt ei omnia, & quanta egerant, & quanta docuerant.

31 Et ait illis: Venite vos ipsi privatim in desertum locum, & requiescite pusillum: Erant enim venientes & redeuntes multi, & nec edere opportunitatem habebant.

32 Et abierunt in desertum locum navigio seorsum.

33 Et viderunt eos abeuntes, & cognoverunt eum multi, & pedestres de omnibus civitatibus concurrerunt illuc, & prævenerunt eos, & venerunt ad eum.

34 Et exiens vidit Jesus multam turbam, & visceribus commotus est super eos, quia erant sicut oves non habentes pastorem: & cœpit docere illos multa.

35 Et jam hora multa facta, advenientes ei discipuli ejus, dicunt: Quod desertus est locus, & jam hora multa:

36 Absolve eos, ut abeuntes in per gyrum agros & vicos, mercentur sibi panes; quid enim edant non habent.

37 Ille verò respondens ait illis: Date illis vos manducare. Et dicunt ei: Euntes mercemur ducentorum denariorum panes, & demus illis manducare?

38 Ille autem dicit eis: Quot panes habetis? abite & videte. Et cognoscentes, dicunt:

Quin-

γουσι· Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας.

39 Καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας † συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ ‡ χλωρῷ χόρτῳ.

40 Καὶ ‡ ἀνέπεσον † πρασιαὶ πρασιαὶ, ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ πεντήκοντα.

41 Καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησε, καὶ κατέκλασε τοὺς ἄρτους, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παραθῶσιν αὐτοῖς· καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισε πᾶσι.

42 Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν.

43 Καὶ ἦραν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις, καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων.

44 Καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους, ὡσεὶ πεντακισχίλιοι ἄνδρες.

45 Καὶ εὐθέως ἠνάγκασε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς ἀπολύσῃ τὸν ὄχλον.

46 Καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι.

47 Καὶ ὀψίας γενομένης, ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς.

48 Καὶ εἶδεν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν· (ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς·) καὶ περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· καὶ ἤθελε παρελθεῖν αὐτούς.

* 49 Οἱ δὲ, ἰδόντες αὐτὸν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἐδόξαν ‡ φάντασμα εἶναι, καὶ ἀνέκραξαν.

50 (Πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον, καὶ ἐταράχθησαν.) Καὶ εὐθέως ἐλάλησε μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς· Θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε.

51 Καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον· καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος· καὶ λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσαντο, καὶ ἐθαύμαζον.

Quinque & duos piſces.

39 Et mandavit eis recumbere omnes convivia convivia ſuper viridi fœno.

40 Et diſcubuerunt areæ areæ, per centum & per quinquaginta.

41 Et accipiens quinque panes & duos piſces, reſpiciens in cælum, benedixit & fregit panes, & dedit diſcipulis ſuis, ut adponerent eis: & duos piſces diviſit omnibus.

42 Et manducaverunt omnes, & ſaturati ſunt.

43 Et ſuſtulerunt fragmentorum duodecim cophinos plenos, & de piſcibus.

44 Et erant edentes panes, quaſi quinquies mille viri.

45 Et ſtatim coëgit diſcipulos ſuos aſcendere in navigium, & præcedere in ulterius ad Bethſaïdam, donec ipſe abſolveret turbam.

46 Et dimittens eos, abiit in montem orare.

47 Et ſero facto, erat navigium in medio maris, & ipſe ſolus in terra.

48 Et vidit eos laborantes in remigando: (erat enim ventus contrarius eis:) & circa quartam cuſtodiam noctis venit ad eos, circumambulans ſuper mare; & volebat præterire eos.

49 Illi verò videntes eum circumambulantem ſuper mare, putaverunt phantaſma eſſe, & exclamaverunt.

50 (Omnes enim eum viderunt, & conturbati ſunt.) Et ſtatim loquutus eſt cum eis, & dixit eis: Confidite, ego ſum, ne metuite.

51 Et aſcendit ad illos in navigium: & quievit ventus. Et valde ex abundanti in ſeipſis ſtupebant, & mirabantur.

52 Οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις· ἦν γὰρ ἡ καρδία αὐτῶν πεπωρωμένη.

* 53 Καὶ ‡ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν Γεννησαρέτ· καὶ † προσωρμίσθησαν.

54 Καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἐπιγνόντες αὐτὸν,

* 55 † Περιέδραμόντες ‡ ὅλην τὴν ‡ περίχωρον ‡ ἐκείνην, ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραββάτοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν, ὅπου ἤκουον ὅτι ἐκεῖ ἐστι.

56 Καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας, ἢ πόλεις, ἢ ἀγροὺς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθουν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἅψωνται· καὶ ὅσοι ἂν ἥπτοντο αὐτοῦ, ἐσώζοντο. 27. † 5.

Κεφ. ζ'. 7.

1 Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι, καί τινες τῶν Γραμματέων, ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων.

* 2 Καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ‡ κοιναῖς χερσὶ (τοῦτ' ἔστι ‡ ἀνίπτοις) ἐσθίοντας ἄρτους, ‡ ἐμέμψαντο.

* 3 (Οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, ‡ ἐὰν μὴ † πυγμῇ ‡ νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσι, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων.

* 4 Καὶ ἀπὸ ἀγορᾶς, ἐὰν μὴ βαπτίσωνται, οὐκ ἐσθίουσι· καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν, ἃ ‡ παρέλαβον ‡ κρατεῖν, ‡ βαπτισμοὺς ‡ ποτηρίων καὶ ‡ ξεστῶν καὶ † χαλκίων καὶ ‡ κλινῶν.)

5 Ἐπειτα ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ Γραμματεῖς· Διατί οἱ μαθηταί σου οὐ περιπατοῦσι κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ ἀνίπτοις χερσὶν ἐσθίουσι τὸν ἄρτον;

6 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς· Ὅτι καλῶς προεφήτευσεν Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν· ὡς γέγραπται· Οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χείλεσί με τιμᾷ, ἡ

52 Non enim intellexerunt de panibus: erat enim cor eorum obcallitum.

53 Et pertranseuntes venerunt in terram Genesaret: & applicuerunt.

54 Et exeuntibus illis è navigio, continuo cognoscentes eum,

55 Circumcurrentes omnem circumviciniam illam, cœperunt in grabatis malè habentes circumferre, ubi audiebant quòd illic esset.

56 Et quocumque introibat in vicos, vel urbes, vel agros, in plateis ponebant infirmos, & rogabant eum, ut vel fimbriam vestimenti ejus tangerent: & quotquot tangebant eum, servabantur.

CAPUT VII.

1 ET conveniunt ad eum Pharisæi, & quidam Scribarum venientes ab Hierosolymis.

2 Et videntes quosdam discipulorum ejus communibus manibus (hoc est, illotis) edentes panes, incusarunt.

3 Nam Pharisæi & omnes Judæi, si non pugillatim lavérint manus, non manducant, tenentes traditionem seniorum:

4 Et à foro, si non baptizentur, non comedunt: & alia multa sunt, quæ assumpserunt tenere, lotiones poculorum & sextariorum, & æramentorum & lectorum.

5 Deinde interrogant eum Pharisæi & Scribæ: Quare discipuli tui non ambulant juxta traditionem seniorum, sed illotis manibus manducant panem?

6 Ille verò respondens, dixit eis: Quod pulchre prophetavit Esaias de vobis hypocritis, sicut scriptum est: Hic populus labiis me honorat,

at

δὲ καρδία αὐτῶν πόῤῥω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ.

* 7 ‡ Μάτην δὲ ‡ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων.

8 Ἀφέντες γὰρ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων· καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.

9 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε.

10 Μωσῆς γὰρ εἶπε· Τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα σου· καί· Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω.

11 Ὑμεῖς δὲ λέγετε· Ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί· Κορβᾶν (ὅ ἐστι, δῶρον) ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς.

12 Καὶ οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἢ τῇ μητρὶ αὐτοῦ.

* 13 Ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν, ᾗ παρεδώκατε· καὶ ‡ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.

14 Καὶ προσκαλεσάμενος πάντα τὸν ὄχλον, ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἀκούετέ μου πάντες, καὶ συνίετε.

15 Οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν, ὃ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι· ἀλλὰ τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ, ἐκεῖνά ἐστι τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον.

16 Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

17 Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τῆς παραβολῆς.

18 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Οὕτω καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον, οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι;

* 19 Ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν· καὶ εἰς τὸν ‡ ἀφεδρῶνα ‡ ἐκπορεύεται, καθαρίζων

at cor eorum longe abest à me.

7 Frustra autem colunt me, docentes doctrinas, præcepta hominum.

8 Relinquentes enim mandatum Dei, tenetis traditionem hominum, lotiones sextariorum & poculorum: & alia similia ejusmodi multa facitis. 9 Et dicebat illis: Pulchre abrogatis mandatum Dei, ut traditionem vestram servetis. 10 Moses enim dixit: Honora patrem tuum, & matrem tuam: & maledicens patri vel matri, morte moriatur. 11 Vos autem dicitis: Si dixerit homo patri vel matri: Corban, (quod est, donum) quod si ex me juvaberis. 12 Et non amplius finitis eum quicquam facere patri suo, aut matri suæ.

13 Irritum facientes verbum Dei traditione vestra quam tradidistis: Et similia hujusmodi multa facitis.

14 Et advocans omnem turbam, dicebat illis: Audite me omnes, & intelligite:

15 Nihil est extra hominem introiens in eum, quod potest eum communicare: sed exeuntia ab eo, illa sunt communicantia hominem.

16 Si quis habet aures ad audiendum, audiat.

17 Et quum introisset in domum à turba, interrogabant eum discipuli ejus de parabola.

18 Et ait illis: Sic & vos imprudentes estis? Non consideratis, quia omne extrinsecus introiens in hominem, non potest eum communicare?

19 Quia non intrat ejus in cor, sed in ventrem, & in secessum exit: purgans omnes escas.

εἶχε τὸ θέρος τὸ ἓν αὐτοῦ.

21 Καὶ λέγει αὐτῷ· Ἐφφαθά, ὅ ἐστι διανοίχθητι.

22 Καὶ ἐνοίγησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ ἐλύθη ὁ σύνδεσμος τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς.

23 Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν· ὅσον δὲ αὐτὸς διεστέλλετο αὐτοῖς, μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον.

24 Καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες· Καλῶς πάντα πεποίηκεν· καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν καὶ ἀλάλους λαλεῖν.

CAPUT VIII.

1 Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις πάλιν πολλοῦ ὄχλου ὄντος, καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσιν, προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγει αὐτοῖς·

2 Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσιν·

3 καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· καί τινες αὐτῶν ἀπὸ μακρόθεν ἥκασιν.

4 Καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Πόθεν τούτους δυνήσεταί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἐρημίας;

5 Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούς· Πόσους ἔχετε ἄρτους; οἱ δὲ εἶπον· Ἑπτά.

6 Καὶ παραγγέλλει τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παραθῶσιν· καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ.

7 Καὶ εἶχον ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ εὐλογήσας εἶπε καὶ ταῦτα παρατιθέναι.

8 Καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν περισσεύματα κλασμάτων ἑπτὰ σπυρίδας.

9 Ἦσαν δὲ ὡς τετρακισχίλιοι· καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς.

10 Καὶ εὐθὺς ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἦλθε τὰ μέρη Δαλμανουθά.

11 Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι καὶ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν.

12 Καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ λέγει· Τί ἡ γενεὰ αὕτη ζητεῖ σημεῖον; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον.

13 Καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς πάλιν ἐμβὰς ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν.

14 Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἕνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ.

15 Καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς λέγων· Ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἡρῴδου.

16 Καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους λέγοντες ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχομεν.

17 Καὶ γνοὺς λέγει αὐτοῖς· Τί διαλογίζεσθε ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὔπω νοεῖτε οὐδὲ συνίετε; πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν;

18 Ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε, καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; οὐδὲ μνημονεύετε,

19 ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, πόσους κοφίνους πλήρεις κλασμάτων ἤρατε; λέγουσιν αὐτῷ· Δώδεκα.

20 Ὅτε καὶ τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσας σπυρίδας πλήρεις κλασμάτων ἤρατε; καὶ λέγουσιν· Ἑπτά.

21 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Πῶς οὐ συνίετε;

22 Καὶ ἔρχονται εἰς Βηθσαϊδάν· καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλόν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἅψηται.

23 Καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ ἐξήγαγεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης· καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ ἐπηρώτα αὐτόν· Εἴ τι βλέπει;

24 Καὶ ἀναβλέψας ἔλεγε· Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περιπατοῦντας.

25 Εἶτα πάλιν ἐπέθηκε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ διέβλεψε· καὶ ἀπεκατεστάθη, καὶ ἐνέβλεπε τηλαυγῶς ἅπαντας.

26 Καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς οἶκον αὐτοῦ λέγων· Μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ.

27 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας Καισαρείας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων αὐτοῖς· Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι;

28 Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ λέγοντες ὅτι Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν· καὶ ἄλλοι Ἠλίαν· ἄλλοι δὲ ὅτι εἷς τῶν προφητῶν.

29 Καὶ αὐτὸς ἐπηρώτα αὐτούς· Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ Χριστός.

30 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσι περὶ αὐτοῦ.

31 Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι·

32 καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ.

21 Dicebat autem, quod ex homine exeunt, illud communicat hominem.

22 Intus enim de corde hominum cogitationes malæ exeunt, adulteria, fornicationes, cædes,

23 furta, avaritiæ, malitiæ, dolus, impudicus oculus, malus, blasphemia, superbia, stultitia.

24 Omnia hæc mala intus exeunt, & communicant hominem.

25 Et inde surgens, abiit in confinia Tyri & Sidonis: & ingressus in domum, neminem voluit scire, & non potuit latere.

26 Audiens enim mulier de ea, cujus habebat filiola spiritum immundum, ingressa prostravit ad pedes ejus.

27 (Erat autem mulier Græca, Syrophœnissa genere.) Et rogabat eum ut dæmonium ejiceret de filia ejus.

28 At Jesus ait ei: Sine prius saturari filios: non enim bonum est sumere panem filiorum, & mittere catellis.

29 Illa vero respondit, & dixit ei: Utique Domine: etenim catelli sub mensa comedunt de micis puerorum.

30 Et ait illi: Propter hunc sermonem vade: exiit dæmonium a filia tua.

31 Et abiens in domum suam, invenit dæmonium egressum, & filiam conjectam super lectum.

32 Et iterum exiens de finibus Tyri & Sidonis, venit ad mare Galilææ, per medium finium Decapoleos.

33 Et

* 32 Καὶ φέρουσιν αὐτῷ ‡ κωφὸν † μογιλάλον· καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν, ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα.

32 Et ferunt ei ſurdum ægre loquentem: & invocant eum, ut imponat illi manum.

33 Καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν, ἔβαλε τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ· καὶ πτύσας ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ.

33 Et aſſumens eum de turba privatim, jecit digitos ſuos in auriculas ejus: & expuens tetigit linguam ejus:

34 Καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐστέναξε, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἐφφαθὰ, ὅ ἐστι, διανοίχθητι.

34 Et ſuſpiciens in cælum, ingemuit, & ait illi: Ephphatha, quod eſt, Adaperire.

35 Καὶ εὐθέως διηνοίχθησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί· καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς.

35 Et ſtatim adapertæ ſunt ejus aures: & ſolutum eſt vinculum linguæ ejus, & loquebatur rectè.

36 Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν· ὅσον δὲ αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο, μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον.

36 Et præcepit illis ut nemini dicerent: Quanto autem ille eis præcipiebat, magis amplius prædicabant.

* 37 Καὶ † ὑπερπερισσῶς ‡ ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες· Καλῶς πάντα πεποίηκε· καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν, καὶ τοὺς ἀλάλους λαλεῖν. 32. † 6.

37 Et ſupra modum percelebantur, dicentes: Pulchrè omnia fecit: & ſurdos facit audire, & mutos loqui.

Κεφ. η'. 8.

CAPUT VIII.

* 1 ΕΝ ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, † πάμπολλου ὄχλου ὄντος, καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσι, προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγει αὐτοῖς.

1 IN illis diebus omnino multa turba exiſtente, & non habentibus quid comederent, advocans Jeſus diſcipulos ſuos, dicit illis:

2 Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέρας τρεῖς προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι.

2 Viſceribus commoveor ſuper turbam: quia jam dies tres manent apud me, & non habent quid manducent.

* 3 Καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς ‡ νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· τινὲς γὰρ αὐτῶν μακρόθεν ἥκουσι.

3 Et ſi abſolvam eos jejunos in domum ſuam, deficient in via: quidam enim eorum de longe venerunt.

4 Καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Πόθεν τούτους δυνήσεταί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἐρημίας;

4 Et reſponderunt ei diſcipuli ſui: Unde illos poterit quis hic ſaturare panibus in ſolitudine?

5 Καὶ ἐπηρώτα αὐτούς· Πόσους ἔχετε ἄρτους; Οἱ δὲ εἶπον· Ἑπτά.

5 Et interrogavit eos: Quot habetis panes? Illi verò dixerunt: Septem.

6 Καὶ παρήγγειλε τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παραθῶσι· καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ.

6 Et præcepit turbæ diſcumbere ſuper terram: Et accipiens ſeptem panes, gratias agens fregit, & dabat diſcipulis ſuis ut apponerent: & apposuerunt turbæ.

* 7 Καὶ εἶχον ‡ ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ ‡ εὐλογήσας, εἶπε παρατεθεῖναι καὶ αὐτά.

8 Ἔφαγον δὲ, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν περισσεύματα κλασμάτων, ἑπτὰ σπυρίδας.

9 Ἦσαν δὲ οἱ φαγόντες, ὡς τετρακισχίλιοι· καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς.

10 Καὶ εὐθέως ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά.

11 Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι, καὶ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν.

* 12 Καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ, ‡ λέγει· Τί ἡ γενεὰ αὕτη σημεῖον ‡ ἐπιζητεῖ; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον.

13 Καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς, ἐμβὰς πάλιν εἰς τὸ πλοῖον, ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν.

14 Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἕνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ.

15 Καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς, λέγων· Ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἡρώδου.

16 Καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες· Ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχομεν.

17 Καὶ γνοὺς ὁ Ἰησοῦς, λέγει αὐτοῖς· Τί διαλογίζεσθε ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ συνίετε; ἔτι πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν;

18 Ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε; καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε;

19 Ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, πόσους κοφίνους πλήρεις κλασμάτων ἤρατε; Λέγουσιν αὐτῷ· Δώδεκα.

20 Ὅτε δὲ τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε; Οἱ δὲ εἶπον· Ἑπτά.

7 Et habebant piſciculos paucos, & benedicens, ait apponi & ipſos.

8 Comederunt autem, & ſaturati ſunt: & ſuſtulerunt redundantia fragmentorum ſeptem ſportas. 9 Erant autem comedentes quaſi quatuor millia: & abſolvit eos.

10 Et ſtatim aſcendens in navigium cum diſcipulis ſuis, venit in partes Dalmanutha.

11 Et exierunt Phariſæi, & cœperunt contendere cum eo: quærentes ab illo ſignum de cælo, tentantes eum.

12 Et ingemiſcens ſpiritu ſuo, ait: Quid generatio iſta ſignum quærit? Amen dico vobis, ſi dabitur generationi iſti ſignum.

13 Et dimittens eos, aſcendens rurſum in navigium, abiit in ulterius. 14 Et oblíti ſunt ſumere panes: & ſi non unum panem non habebant cum ſe in navigio.

15 Et præcipiebat eis, dicens: Videte, cavete à fermento Phariſæorum, & fermento Herodis. 16 Et ratiocinabantur ad invicem dicentes: Quia panes non habemus. 17 Et cognoſcens Jeſus, ait illis: Quid cogitatis, quia panes non habetis? Nondum cognoſcitis, nec intelligitis? adhuc calloſum habetis cor veſtrum? 18 Oculos habentes non aſpicitis? & aures habentes non auditis? Et non recordamini?

19 Quando quinque panes fregi in quinquies mille, quot cophinos fragmentorum plenos ſuſtuliſtis? Dicunt ei: Duodecim. 20 Quando autem ſeptem in quater mille, quot ſportarum complementa fragmentorum tuliſtis? Illi verò dixerunt: Septem.

21 Et

21 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Πῶς οὐ συνίετε;

22 Καὶ ἔρχεται εἰς Βηθσαϊδάν· καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλὸν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἅψηται.

* 23 Καὶ ‡ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ, ‡ ἐξήγαγεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης· καὶ ‡ πτύσας εἰς τὰ † ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ‡ ἐπηρώτα αὐτὸν εἴ τι βλέπει.

24 Καὶ ἀναβλέψας, ἔλεγε· Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους ὡς δένδρα περιπατοῦντας.

* 25 Εἶτα πάλιν ἐπέθηκε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι· καὶ ‡ ἀποκατεστάθη καὶ ‡ ἐνέβλεψε † τηλαυγῶς ‡ ἅπαντας.

26 Καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, λέγων· Μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς, μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ.

27 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας Καισαρείας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων αὐτοῖς· Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι;

28 Οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν· Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν· καὶ ἄλλοι, Ἠλίαν· ἄλλοι δὲ, ἕνα τῶν προφητῶν.

29 Καὶ αὐτὸς λέγει αὐτοῖς· Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ Χριστός.

30 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μηδενὶ λέγωσι περὶ αὐτοῦ.

31 Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς, ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι· καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι.

32 Καὶ παῤῥησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει· Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος, ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ.

21 Et dicebat eis: Quomodo non intelligitis?

22 Et venit in Bethsaidam, & ferunt ei cæcum, & rogabant eum ut illum tangeret.

23 Et adprehensa manu cæci, eduxit eum extra vicum: & expuens in oculos ejus, imponens manus ei, interrogavit eum si quid videret.

24 Et suspiciens ait: Video homines velut arbores ambulantes.

25 Deinde iterum imposuit manus super oculos ejus, & fecit ipsum videre: & restitutus est, & aspexit perlucide omnes.

26 Et misit illum in domum suam, dicens: Neque in vicum ingrediaris, neque dixeris cuipiam in vico.

27 Et egressus est Jesus & discipuli ejus in vicos Cæsareæ Philippi: & in via interrogabat discipulos suos, dicens eis: Quem me dicunt homines esse?

28 Illi verò respondérunt: Joannem Baptistam; & alii, Eliam: alii verò, unum Prophetarum.

29 Et ipse dicit illis: Vos verò quem me dicitis esse? Respondens autem Petrus, ait ei: Tu es Christus.

30 Et comminatus est eis, ut nemini dicerent de eo.

31 Et cœpit docere eos, quoniam oportet filium hominis multa pati, & reprobari à senioribus, & summis Sacerdotibus, & Scribis, & occidi, & post tres dies resurgere.

32 Et libertate verbum loquebatur: Et assumens eum Petrus, cœpit increpare eum.

33 Ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς, καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἐπετίμησε τῷ Πέτρῳ, λέγων· Ὕπαγε ὀπίσω μου σατανᾶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

34 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι.

35 Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, οὗτος σώσει αὐτήν.

36 Τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπον, ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ;

37 Ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;

38 Ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτὸν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἁγγέλων τῶν ἁγίων. 16. † 4.

Κεφ. θ'. 9.

1 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

2 Καὶ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους· καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν.

* 3 Καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο † σίλβοντα, ‡ λευκὰ λίαν ὡς ‡ χιών, ‡ οἷα † γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται ‡ λευκᾶναι.

4 Καὶ ὤφθη αὐτοῖς Ἠλίας σὺν Μωσεῖ· καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ.

5 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος, λέγει τῷ Ἰησοῦ· Ῥαββὶ, καλόν

33 Ille vero conversus, & videns discipulos suos, increpavit Petrum, dicens: Vade post me satana, quoniam non sapis quæ Dei, sed quæ hominum.

34 Et advocans turbam cum discipulis suis, dixit eis: Quicumque vult post me sequi, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.

35 Qui enim voluerit animam suam servare, perdet eam: qui autem perdiderit animam suam causa mei & Euangelii, hic servabit eam.

36 Quid enim proderit homini, si lucretur mundum totum, & multetur animam suam?

37 Aut quid dabit homo compensationem animæ suæ?

38 Qui enim erubuerit me, & meos sermones in generatione ista adultera & peccatrice, & filius hominis erubescet eum, quum venerit in gloria Patris sui cum angelis sanctis.

CAPUT IX.

1 ET dicebat illis: Amen dico vobis, quia sunt quidam hic stantium, qui non gustabunt mortem, donec videant regnum Dei veniens in efficacia.

2 Et post dies sex, assumit Jesus Petrum, & Jacobum, & Joannem, & ducit illos in montem excelsum privatim solos: & transfiguratus est coram ipsis.

3 Et vestimenta ejus facta sunt coruscantia, candida valde velut nix, qualia fullo super terram non potest dealbare.

4 Et apparuit illis Elias cum Mose, & erant colloquentes Jesu. 5 Et respondens Petrus, ait Jesu: Rabbi, pulchrum

ἐςιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσεῖ μίαν, καὶ Ἠλίᾳ μίαν.

6 Οὐ γὰρ ᾔδει τί λαλήσῃ· ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι.

7 Καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς· καὶ ἦλθε φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα· Οὗτός ἐςιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, αὐτοῦ ἀκούετε.

* 8 Καὶ † ἐξάπινα ‡ περιβλεψάμενοι, οὐκέτι οὐδένα εἶδον, ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν.

9 Καταβαινόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, διεςείλατο αὐτοῖς, ἵνα μηδενὶ διηγήσωνται ἃ εἶδον, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναςῇ.

10 Καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτοὺς, συζητοῦντες τί ἐςὶ τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναςῆναι.

11 Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες· Ὅτι λέγουσιν οἱ γραμματεῖς, ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον;

* 12 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς· Ἠλίας μὲν ἐλθὼν πρῶτον, ἀποκαθιςᾷ πάντα· καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθῃ, καὶ † ἐξουδενωθῇ.

13 Ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, ὅτι καὶ Ἠλίας ἐλήλυθε, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν, καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν.

14 Καὶ ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς, εἶδεν ὄχλον πολὺν περὶ αὐτοὺς, καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας αὐτοῖς.

* 15 Καὶ εὐθέως πᾶς ὁ ὄχλος ἰδὼν αὐτὸν ‡ ἐξεθαμβήθη, καὶ ‡ προστρέχοντες ‡ ἠσπάζοντο αὐτόν.

16 Καὶ ἐπηρώτησε τοὺς γραμματεῖς· Τί συζητεῖτε πρὸς αὐτούς;

17 Καὶ ἀποκριθεὶς εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου, εἶπε· Διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρός σε, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον.

* 18 Καὶ ὅπου ἂν αὐτὸν κα-

chrum est nos hic esse: & faciamus umbracula tria, tibi unum, & Mosi unum, & Eliæ unum.

6 Non enim sciebat quid diceret: erant enim exterriti.

7 Et facta est nubes obumbrans eos; & venit vox de nube, dicens: Hic est filius meus dilectus, illum audite

8 Et statim circumspicientes, amplius neminem viderunt, si non Jesum tantum cum se.

9 Descendentibus autem illis de monte, cavit illis, ut nemini narrarent quæ viderunt, si non quum filius hominis ex mortuis resurrexerit.

10 Et verbum continuerunt apud se conquirentes, quid est, ex mortuis resurgere?

11 Et interrogabant eum, dicentes: Quid dicunt Scribæ, quia Eliam oporteat venire primum?

12 Ille autem respondens, ait illis: Elias quidem veniens primum, restituit omnia, & quomodo scriptum est in filium hominis, ut multa patiatur, & nihili fiat.

13 Sed dico vobis, quia & Elias venit, & fecerunt illi quæcunque voluerunt, sicut scriptum est de eo.

14 Et veniens ad discipulos, vidit turbam magnam circa eos, & Scribas conquirentes illis.

15 Et confestim omnis turba videns eum expavit, & accurrentes salutabant eum.

16 Et interrogavit Scribas: Quid conquiritis apud vos ipsos?

17 Et respondens unus de turba, dixit: Magister, attuli filium meum ad te habentem spiritum sine loquutione:

18 Et ubicumque eum apre-

ταλάβῃ, ῥήσσει αὐτὸν· καὶ ἀφρίζει, καὶ † τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ, καὶ † ξηραίνεται· καὶ εἶπον τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, καὶ οὐκ ἴσχυσαν.

19 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ, λέγει· Ὦ γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρός με.

* 20 Καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν· καὶ ἰδὼν αὐτὸν, εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν αὐτόν· καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς, † ἐκυλίετο ‡ ἀφρίζων.

* 21 Καὶ ἐπηρώτησε τὸν πατέρα αὐτοῦ· Πόσος χρόνος ἐστὶν, ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; Ὁ δὲ εἶπε· † Παιδιόθεν.

22 Καὶ πολλάκις αὐτὸν καὶ εἰς πῦρ ἔβαλε καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ' εἴ τι δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν, σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς.

23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Τὸ, εἰ δύνασαι πιστεῦσαι, πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι.

24 Καὶ εὐθέως κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου, μετὰ δακρύων ἔλεγε· Πιστεύω Κύριε· βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ.

* 25 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι † ἐπισυντρέχει ὄχλος, ἐπετίμησε τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ· Τὸ πνεῦμα τὸ ‡ ἄλαλον καὶ κωφὸν, ἐγώ σοι ἐπιτάσσω· Ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ, καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν.

26 Καὶ κράξαν, καὶ πολλὰ σπαράξαν αὐτὸν, ἐξῆλθε· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρὸς, ὥστε πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν.

27 Ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρὸς, ἤγειρεν αὐτόν· καὶ ἀνέστη.

28 Καὶ εἰσελθόντα αὐτὸν εἰς οἶκον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν· Ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;

29 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται

prehenderit, lacerat illum, & ſpumat, & ſtridet dentes ſuos, & areſcit: & dixi diſcipulis tuis ut illum ejicerent, & non valuerunt.

19 Ille autem reſpondens ei, dixit: O generatio incredula, quouſque apud vos ero? quouſque tolerabo vos? ferte ipſum ad me.

20 Et attulerunt eum ad ipſum: Et videns eum, ſtatim ſpiritus convulſit illum: & cadens in terram, volutabatur ſpumans.

21 Et interrogavit patrem ejus, quantum temporis eſt, ut hoc factum eſt ei? Ille verò ait: Ab infantia.

22 Et frequenter eum & in ignem jecit, & in aquam, ut perderet eum: ſed ſiquid potes, ſuccurre nobis viſceribus commotus ſuper nos.

23 At Jeſus ait illi: Illud, ſi potes credere, omnia poſſibilia credenti.

24 Et continuo exclamans pater pueri cum lacrymis ajebat: Credo Domine: ſuccurre meæ incredulitati.

25 Videns autem Jeſus, quod concurreret turba, increpavit ſpiritum immundum, dicens illi: Spiritus ſine loquutione & ſurde, ego tibi impero: exi ex eo, & ne amplius introeas in eum.

26 Et exclamans, & multum diſcerpens eum, exiit: & factus eſt ſicut mortuus, ut multos dicere: Quia mortuus eſt. 27 At Jeſus prehendens manum ejus, excitavit eum, & ſurrexit.

28 Et introeuntem eum in domum diſcipuli ejus interrogabant eum privatim: Quia nos non potuimus ejicere eum?

29 Et dixit illis: Hoc genus in nullo poteſt exire, ſi non

in

ἐξελθεῖν, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.

30 Καὶ ἐκεῖθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας· καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνῷ.

31 Ἐδίδασκε γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτὸν· καὶ ἀποκτανθεὶς, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

32 Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

33 Καὶ ἦλθεν εἰς Καπερναούμ· καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος, ἐπηρώτα αὐτούς· Τί ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς ἑαυτοὺς διελογίζεσθε;

34 Οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ, τίς μείζων.

35 Καὶ καθίσας ἐφώνησε τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος, καὶ πάντων διάκονος.

36 Καὶ λαβὼν παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν· καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ, εἶπεν αὐτοῖς.

37 Ὃς ἂν ἓν τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἂν ἐμὲ δέξηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με.

38 Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης, λέγων· Διδάσκαλε, εἴδομέν τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν· καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν.

39 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε· Μὴ κωλύετε αὐτὸν· οὐδεὶς γάρ ἐστιν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με.

40 Ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν.

41 Ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν τῷ ὀνόματί μου, ὅτι Χριστοῦ ἐστε, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

in oratione & jejunio.

30 Et inde exeuntes prætergrediebantur per Galilæam: & non voluit ut quis sciret.

31 Docebat enim discipulos suos, & dicebat illis: Quoniam filius hominis tradetur in manus hominum, & occident eum: & occisus tertiâ die resurget.

32 Illi verò ignorabant verbum, & timebant eum interrogare.

33 Et venit ad Capernaum: & in domo factus, interrogabat eos: Quid in via ad vosipsos ratiocinabamini?

34 Illi autem tacebant: ad invicem enim ratiocinati erant in via, quis major.

35 Et sedens vocavit duodecim, & ait illis: Si quis vult primus esse, erit omnium novissimus, & omnium minister.

36 Et accipiens puerum, statuit eum in medio eorum, & ulnis continens eum, ait illis:

37 Quisquis unum hujusmodi puerulorum exceperit in nomine meo, me excipit: & quicunque me exceperit, non me excipit, sed legantem me.

38 Respondit verò illi Joannes, dicens: Magister, vidimus quendam nomine tuo ejicientem dæmonia, qui non sequitur nos: & prohibuimus eum, quia non sequitur nos.

39 At Jesus ait: Ne prohibete eum: Nemo enim est qui faciat efficaciam in nomine meo, & possit cito maledicere mihi.

40 Qui enim non est adversum nos, pro nobis est.

41 Qui enim potaverit vos poculum aquæ in nomine meo, quia Christi estis: Amen dico vobis, non perdiderit mercedem suam.

42 Et

* 42 Καὶ ὃς ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν ‡ μικρῶν τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ, ‡ καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον ‡ εἰ ‡ περίκειται λίθος † μυλικὸς περὶ τὸν ‡ τράχηλον αὐτοῦ, καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν.

* 43 Καὶ ἐὰν σκανδαλίζῃ σε ἡ χείρ σου, ‡ ἀπόκοψον αὐτὴν· καλόν σοί ἐστι ‡ κυλλὸν εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα, ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον·

* 44 Ὅπου ὁ ‡ σκώληξ αὐτῶν οὐ ‡ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.

45 Καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλόν ἐστί σοι εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον·

46 Ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.

* 47 Καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν. καλόν σοί ἐστι ‡ μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός·

48 Ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.

* 49 Πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισθήσεται· καὶ πᾶσα ‡ θυσία † ἁλὶ ‡ ἁλισθήσεται.

* 50 Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ‡ ἅλας † ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ‡ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλας, καὶ ‡ εἰρηνεύετε ἐν ‡ ἀλλήλοις. 38 † 10.

Κεφ. ι'. 10.

* 1 ‡ Κἀκεῖθεν ἀναςὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας διὰ τοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου· καὶ ‡ συμπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν· καὶ, ὡς ‡ εἰώθει, πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς.

2 Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι, ἐπηρώτησαν αὐτὸν, εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι· πειράζοντες αὐτόν.

42 Et quisquis scandalizaverit unum pusillorum credentium in me, pulchrum est ei magis, si circumponeretur lapis molaris circa collum ejus, & jaceretur in mare.

43 Et si scandalizet te manus tua, abscinde illam: pulchrum tibi est mancum in vitam introire, quam duas manus habentem abire in gehennam, in ignem inextinguibilem: 44 Ubi vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur.

45 Et si pes tuus scandalizet te, amputa illum: pulchrum est tibi introire in vitam claudum, quam duos pedes habentem jaci in gehennam, in ignem inextinguibilem:

46 Ubi vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur.

47 Et si oculus tuus scandalizet te, ejice eum: pulchrum tibi est unoculum introire in regnum Dei, quam duos oculos habentem jaci in gehennam ignis:

48 Ubi vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur.

49 Omnis enim igne salietur: & omnis victima sale salietur.

50 Pulchrum sal: si verò sal insulsum fiat, in quo illud condietis? Habete in vobis sal, & pacem habete in invicem.

CAPUT X.

1 ET inde exurgens venit in fines Judææ, per ulteriùs Jordanis: & convenient iterum turbæ ad eum: & sicut consueverat, iterum docebat illos.

2 Et accedentes Pharisæi interrogabant eum, Si licet viro uxorem dimittere? tentantes eum.

3 Ille

3 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς· Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωσῆς;
* 4 Οἱ δὲ εἶπον· Μωσῆς ἐπέτρεψε βιβλίον ‡ ἀποστασίου ‡ γράψαι, καὶ ἀπολῦσαι.
5 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην·
6 Ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως, ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ Θεός.
7 Ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ·
8 Καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ μία σάρξ.
* 9 Ὃ οὖν ὁ Θεὸς ‡ συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω.
10 Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ πάλιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπηρώτησαν αὐτόν.
* 11 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Ὃς ἐὰν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ γαμήσῃ ἄλλην, ‡ μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν.
12 Καὶ ἐὰν γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς, καὶ γαμηθῇ ἄλλῳ, μοιχᾶται.
13 Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία, ἵνα ἅψηται αὐτῶν· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν.
14 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἠγανάκτησε, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.
15 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.
* 16 Καὶ ‡ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ, τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτὰ, ηὐλόγει αὐτά.
17 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν, προσδραμὼν εἷς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν, ἐπηρώτα αὐτόν· Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;

3 Ille autem respondens dixit eis: Quid vobis præcepit Moses? 4 Illi verò dixerunt: Moses permisit libellum absessionis scribere, & dimittere. 5 Et respondens Jesus, ait eis: Ad duritiem cordis vestri scripsit vobis præceptum istud.
6 Ab autem initio creationis, masculum & feminam fecit eos Deus.
7 Causa hujus relinquet homo patrem suum, & matrem, & adglutinabitur ad uxorem suam:
8 Et erunt duo in carnem unam: Itaque non amplius sunt duo, sed una caro.
9 Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet.
10 Et in domo iterum discipuli ejus de eodem interrogaverunt eum.
11 Et ait illis: Quicumque dimiserit uxorem suam, & duxerit aliam, adulterat in eam.
12 Et si uxor dimiserit virum suum, & nupserit alii, mœchatur.
13 Et offerebant illi pueruli, ut tangeret illos: Verùm discipuli increpabant offerentes.
14 Videns verò Jesus indignatus est, & ait illis: Sinite pueruli venire ad me, & ne prohibueritis eos: nam talium est regnum Dei.
15 Amen dico vobis, quisquis non receperit regnum Dei velut puerulus, non intrabit in illud.
16 Et ulnis complexus eos, imponens manus super illos, benedicebat eos.
17 Et egrediente eo in viam, adcurrens quidam & genupetens eum, rogabat eum, Magister bone, quid faciam ut vitam æternam hæreditem?

18 At

18 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός.

19 Τὰς ἐντολὰς οἶδας· Μὴ μοιχεύσῃς· Μὴ φονεύσῃς· Μὴ κλέψῃς· Μὴ ψευδομαρτυρήσῃς· Μὴ ἀποστερήσῃς· Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα.

20 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτῷ· Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου.

21 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ, ἠγάπησεν αὐτὸν, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἓν σοι ὑστερεῖ· ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ δὸς τοῖς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι, ἄρας τὸν σταυρόν.

* 22 Ὁ δὲ, ‡ σκυγάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ, ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων ‡ κτήματα πολλά.

23 Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελεύσονται;

* 24 Οἱ δὲ ‡ μαθηταὶ ‡ θαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ· Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς, λέγει αὐτοῖς· Τέκνα, πῶς † δύσκολόν ἐστι τοὺς πεποιθότας ἐπὶ τοῖς χρήμασιν, εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν;

25 Εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν.

26 Οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες πρὸς ἑαυτούς· Καὶ τίς δύναται σωθῆναι;

27 Ἐμβλέψας δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγει· Παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ τῷ Θεῷ· πάντα γὰρ δυνατά ἐστι παρὰ τῷ Θεῷ.

28 Καὶ ἤρξατο ὁ Πέτρος λέγειν αὐτῷ· Ἰδοὺ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι.

29 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς, ἢ πατέρα ἢ

18 At Jesus dixit ei: Quid me dicis bonum? Nemo bonus, si non unus, Deus.

19 Præcepta nosti: Ne adulteres: ne occidas: ne fureris: ne falso testeris: ne damnum dederis: honora patrem tuum & matrem.

20 Ille autem respondens ait illi: Magister, hæc omnia observavi à juventute mea.

21 At Jesus intuitus eum, dilexit eum, & dixit ei: Unum tibi deest: Vade, quæcunque habes vende, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cælo: & veni, sequere me tollens crucem.

22 Ille verò mœstus in verbo, abiit contristatus: erat enim habens facultates multas.

23 Et circumspiciens Jesus ait discipulis suis: Quam difficile opes habentes in regnum Dei introibunt!

24 At discipuli expaverunt in verbis ejus. At Jesus rursus respondens, ait illis: Nati, quomodo difficile est confidentes in opibus, in regnum Dei introire!

25 Facilius enim est camelum per foramen acus transire, quàm divitem in regnum Dei intrare.

26 Illi verò abundanter percellebantur, dicentes ad semetipsos: & quis potest servari? 27 Intuens autem illos Jesus, ait: Apud homines impossibile, sed non apud Deum: Omnia enim possibilia sunt apud Deum.

28 Cœpit autem Petrus dicere ei: Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te.

29 Et respondens Jesus, ait Amen dico vobis, nemo est qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem

μητέρα, ἢ γυναῖκα ἢ τέκνα, ἢ ἀγροὺς, ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου,

30 Ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, οἰκίας, καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς, καὶ μητέρας καὶ τέκνα, καὶ ἀγροὺς, μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

31 Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι, ἔσχατοι· καὶ οἱ ἔσχατοι, πρῶτοι.

32 Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, καὶ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. Καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν.

33 Ὅτι ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι.

34 Καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ, καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν, καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

35 Καὶ † προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου, λέγοντες· Διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμεν ποιήσῃς ἡμῖν.

36 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Τί θέλετε ποιῆσαί με ὑμῖν;

37 Ὁ δὲ εἶπον αὐτῷ· Δὸς ἡμῖν ἵνα εἷς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου.

38 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε· δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι;

39 Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Δυνάμεθα· Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Τὸ μὲν ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, πίεσθε· καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ

trem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros, causa mei & causa Evangelii.

30 Si non accipiet centuplicia nunc in tempore hoc, domos, & fratres, & sorores, & matres, & filios, & agros, cum persequutionibus, & in seculo venturo vitam æternam.

31 Multi autem erunt primi novissimi, & novissimi primi.

32 Erant autem in via ascendentes in Hierosolyma, & erat præcedens eos Jesus, & mirabantur: & sequentes expaveſcebant. Et assumens iterum duodecim, cœpit eis dicere futura ipsi evenire.

33 Quia ecce ascendimus in Hierosolyma, & filius hominis tradetur principibus Sacerdotum, & Scribis, & damnabunt eum morte, & tradent eum gentibus,

34 Et illudent ei, & flagellabunt eum, & inspuent ei, & occident eum, & tertia die resurget.

35 Et accedunt ad eum Jacobus & Joannes, filii Zebedæi, dicentes: Magister, volumus ut quodcumque petierimus facias nobis.

36 Ille verò dixit eis: Quid vultis facere me vobis?

37 Illi autem dixerunt ei: Da nobis, ut unus ex dexteris tuis, & unus ex sinistris tuis sedeamus in gloria tua.

38 At Jesus ait eis: Nescitis quid petatis: potestis bibere poculum quod ego bibo, & baptismo quo ego baptizor, baptizari?

39 Illi autem dixerunt ei: Possumus. At Jesus ait eis: Quidem calicem quem ego bibo, bibetis, & baptismo quo

ego

βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε.

40 Τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων μου, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται.

41 Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα, ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου.

* 42 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ‡ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, λέγει αὐτοῖς· Οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ‡ ἄρχειν τῶν ἐθνῶν, ‡ κατακυριεύουσιν αὐτῶν· καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν, ‡ κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν.

43 Οὐχ' οὕτω δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν, ἔσται διάκονος ὑμῶν·

44 Καὶ ὃς ἂν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος.

* 45 Καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ‡ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

* 46 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχώ· καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἱεριχὼ, καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ ὄχλου ἱκανοῦ, υἱὸς Τιμαίου Βαρτίμαιος ὁ τυφλὸς ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν ‡ προσαιτῶν.

47 Καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖός ἐστιν, ἤρξατο κράζειν, καὶ λέγειν· Ὁ υἱὸς Δαβὶδ Ἰησοῦ, ἐλέησόν με.

48 Καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν· υἱὸ Δαβὶδ, ἐλέησόν με.

49 Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτὸν φωνηθῆναι· καὶ φωνοῦσι τὸν τυφλὸν, λέγοντες αὐτῷ· Θάρσει, ἔγειραι· φωνεῖ σε.

50 Ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν.

51 Καὶ ἀποκριθεὶς, λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τί θέλεις ποιήσω σοι; Ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ· Ῥαββοὺνι, ἵνα ἀναβλέψω.

52 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ.

ego baptizor, baptizabimini: 40 At sedere ex dexteris meis, & ex sinistris meis, non est meum dare, sed quibus paratum est.

41 Et audientes decem, cœperunt indignari de Jacobo & Joanne.

42 At Jesus advocans eos, ait illis: Scitis quia existimantes imperare gentibus dominantur eorum, & magni eorum licentia utuntur in eos.

43 Non ita autem erit in vobis: sed quicunque voluerit fieri magnus in vobis, erit vester minister.

44 Et quicunque voluerit vestrum fieri primus, erit omnium servus.

45 Etenim filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, & dare animam suam solutionem pro multis.

46 Et veniunt in Hiericho: & proficiscente eo de Hiericho, & discipulis ejus, & turba copiosa, filius Timæi Bartimæus cæcus sedebat juxta viam mendicans.

47 Et audiens quia Jesus Nazarenus est, cœpit clamare & dicere: Fili David Jesu, miserere mei.

48 Et objurgabant eum multi ut taceret: Ille autem multo magis clamabat: Fili David, miserere mei.

49 Et stans Jesus, ait illum vocari: Et vocant cæcum, dicentes ei: Confide, surge: vocat te.

50 Ille autem abjiciens pallium suum, surgens venit ad Jesum.

51 Et respondens dicit ei Jesus: Quid vis faciam tibi? At cæcus dixit ei: Rabboni, ut videam.

52 At Jesus ait illi: Vade: fides

Ἴπαγε· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. Καὶ εὐθέως ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει τῷ Ἰησοῦ ἐν τῇ ὁδῷ. 21. † 2.

Κεφ. ια'. 11.

1 ΚΑὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱερουσαλὴμ, εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,

2 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν· καὶ εὐθέως εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν, εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς ἀνθρώπων κεκάθικε· λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε.

3 Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· Τί ποιεῖτε τοῦτο; εἴπατε· Ὅτι ὁ Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει· καὶ εὐθέως αὐτὸν ἀποστελεῖ ὧδε.

* 4 Ἀπῆλθον δὲ καὶ εὗρον τὸν ‡ πῶλον δεδεμένον πρὸς τὴν θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ † ἀμφόδου, καὶ λύουσιν αὐτόν.

5 Καί τινες τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς· Τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον;

6 Οἱ δὲ εἶπον αὐτοῖς καθὼς ἐνετείλατο ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς.

7 Καὶ ἤγαγον τὸν πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπέβαλον αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτῷ.

* 8 Πολλοὶ δὲ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν· ‡ ἄλλοι δὲ † στοιβάδας κόπτοντες ἐκ τῶν ‡ δένδρων, καὶ ‡ ἐστρώννυον εἰς τὴν ὁδόν.

9 Καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἐκραύζον, λέγοντες· Ὡσαννὰ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

10 Εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία ἐν ὀνόματι Κυρίου, τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαβίδ· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

11 Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψάμενος πάντα, ὀψίας ἤδη οὔσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.

fides tua ſervavit te: & confeſtim vidit, & ſequebatur Jeſum in via.

CAPUT XI.

1 ET quum appropinquarent ad Hieroſolymam, ad Bethphage & Bethaniam ad montem Olivarum, mittit duos diſcipulorum ſuorum,

2 Et dicit illis: Abite in vicum contra vos: & ſtatim introeuntes in eum, invenietis pullum ligatum, ſuper quem nullus hominum ſedit: ſolventes illum adducite.

3 Et ſi quis vobis dixerit: Quid facitis hoc? dicite: Quia Dominus eo opus habet: & continuo illum dimittet huc.

4 Abierunt autem & invenerunt pullum ligatum ad januam foris in bivio, & ſolvunt eum.

5 Et quidam illic ſtantium, dicebant illis: Quid facitis ſolventes pullum?

6 Illi verò dixerunt eis ſicut præceperat Jeſus: & dimiſerunt eos.

7 Et duxerunt pullum ad Jeſum, & ſuperinjecerunt illi veſtimenta ſua: & ſedit ſuper eum.

8 Multi autem veſtimenta ſua ſtraverunt in viam: alii autem frondes cædebant ex arboribus, & ſternebant in viam.

9 Et præeuntes & ſequentes clamabant, dicentes: Hoſanna, benedictus veniens in nomine Domini.

10 Benedictum veniens regnum in nomine Domini, patris noſtri David: Hoſanna in altiſſimis.

11 Et introivit in Hieroſolyma Jeſus, & in templum: & circumſpiciens omnia, veſpere jam exiſtente horâ, exiit in Bethaniam cum duodecim.

12 Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας, ἐπείνασε.

13 Καὶ ἰδὼν συκῆν μακρόθεν ἔχουσαν φύλλα, ἦλθεν εἰ ἄρα εὑρήσει τι ἐν αὐτῇ· καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτὴν, οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ φύλλα· οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων.

14 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· Μηκέτι ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα οὐδεὶς καρπὸν φάγοι· καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

15 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ εἰσελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς κατέστρεψε.

16 Καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ.

17 Καὶ ἐδίδασκε, λέγων αὐτοῖς· Οὐ γέγραπται· Ὅτι ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσι τοῖς ἔθνεσι; ὑμεῖς δὲ ἐποιήσατε αὐτὸν σπήλαιον λῃστῶν.

18 Καὶ ἤκουσαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσουσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτὸν, ὅτι πᾶς ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

19 Καὶ ὅτε ὀψὲ ἐγίνετο, ἐξεπορεύοντο ἔξω τῆς πόλεως.

20 Καὶ πρωΐ παραπορευόμενοι, εἶδον τὴν συκῆν ἐξηραμμένην ἐκ ῥιζῶν.

21 Καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος, λέγει αὐτῷ· Ῥαββί, ἴδε, ἡ συκῆ ἣν κατηράσω, ἐξήρανται.

22 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, λέγει αὐτοῖς· Ἔχετε πίστιν Θεοῦ.

23 Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ· Ἄρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεύσῃ, ὅτι ἃ λέγει γίνεται· ἔσται αὐτῷ ὃ ἐὰν εἴπῃ.

24 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα ἂν προσευχόμενοι αἰτεῖσθε, πιστεύετε ὅτι λαμ-

12 Et posterâ die exeuntibus illis de Bethania, esuriit. 13 Et videns ficum à longè habentem folia, venit, si fortè inveniret quid in ea: Et veniens ad eam, nihil invenit si non folia: non enim erat tempus ficorum.

14 Et respondens Jesus dixit ei: Non amplius ex te in æternum nemo fructum manducet. Et audiebant discipuli ejus. 15 Et veniunt in Hierosolyma: & ingressus Jesus in templum, cœpit ejicere vendentes & ementes in templo: & mensas nummulariorum, & cathedras vendentium columbas evertit. 16 Et non sinebat ut quisquam transferret vas per templum.

17 Et docebat, dicens eis: Nonne scriptum est, Quia domus mea, domus orationis vocatur omnibus gentibus? vos autem fecistis eam speluncam latronum.

18 Et audierunt Scribæ, & principes Sacerdotum, & quærebant quomodo eum perderent: timebant enim eum, quia omnis turba admirabatur super doctrina ejus. 19 Et quum vespera facta esset, egrediebatur ex civitate. 20 Et mane adambulantes, viderunt ficum arefactam à radicibus.

21 Et recordatus Petrus, dicit ei, Rabbi, ecce ficus cui maledixisti, aruit.

22 Et respondens Jesus, ait illis: Habete fidem Dei.

23 Amen enim dico vobis, quia quicumque dixerit monti huic: Tollere, & mittere in mare: & non hæsitaverit in corde suo, sed crediderit quia quæ dicit fiant, fiet ei quod dixerit. 24 Propter hoc dico vobis, Omnia quæcumque orantes petitis, credite

βάνετε· καὶ ἔχει ὑμῖν.

25 Καὶ ὅταν στήκητε προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατά τινος· ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

26 Εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

27 Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ, ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι.

28 Καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν, ἵνα ταῦτα ποιῇς;

29 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς· Ἐπερωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ ἕνα λόγον· καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

30 Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀποκρίθητέ μοι.

31 Καὶ ἐλογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες· Ἐὰν εἴπωμεν, ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· Διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ;

32 Ἀλλ' ἐὰν εἴπωμεν· Ἐξ ἀνθρώπων· ἐφοβοῦντο τὸν λαόν· ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην, ὅτι ὄντως προφήτης ἦν.

33 Καὶ ἀποκριθέντες, λέγουσι τῷ Ἰησοῦ· Οὐκ οἴδαμεν. Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς, λέγει αὐτοῖς· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. 7. † 2.

Κεφ. ιβ'. 12.

*1 Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγειν· ‡ Ἀμπελῶνα ἐφύτευσεν ἄνθρωπος, καὶ περιέθηκε ‡ φραγμὸν, καὶ ‡ ὤρυξεν † ὑπολήνιον, καὶ ‡ ᾠκοδόμησε ‡ πύργον, καὶ ‡ ἐξέδοτο αὐτὸν ‡ γεωργοῖς· καὶ ἀπεδήμησε.

2 Καὶ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος.

dite quia accipietis, & erunt vobis. 25 Et quum ſtabitis orantes, dimittite ſi quid habetis adverſus aliquem, ut & pater veſter qui in cœlis, dimittat vobis lapſus veſtros.

26 Si verò vos non dimiſeritis, nec Pater veſter qui in cœlis, dimittet lapſus veſtros.

27 Et veniunt rurſus in Hieroſolymam: Et in templo deambulante ipſo, accedunt ad eum ſummi ſacerdotes, & Scribæ, & ſeniores.

28 Et dicunt ei: In qua auctoritate hæc facis? & quis tibi auctoritatem hanc dedit, ut iſta facias?

29 At Jeſus reſpondens, ait illis: Interrogabo vos & ego unum verbum: & reſpondete mihi, & dicam vobis in qua auctoritate hæc faciam.

30 Baptiſmus Joannis de cœlo erat, an ex hominibus? Reſpondete mihi.

31 Et ratiocinabantur apud ſeipſos dicentes: Si dixerimus, de cœlo, dicet: propter quid ergo non credidiſtis ei?

32 Sed ſi dicamus ex hominibus, timebant populum: Omnes enim habebant Joannem, quia vere Propheta erat.

33 Et reſpondentes dicunt Jeſu: Neſcimus. Et Jeſus reſpondens, ait illis: Neque ego dico vobis in qua auctoritate hæc faciam.

CAPUT XII.

1 Et cœpit illis in parabolis dicere: Vineam plantavit homo, & circumpoſuit ſepem, & fodit lacum, & ædificavit turrim, & elocavit eam agricolis, & peregre profectus eſt.

2 Et miſit ad agricolas tempore ſervum, ut ab agricolis acciperet de fructu vineæ.

3 Οἱ δὲ, λαβόντες αὐτὸν, ἔδειραν, καὶ ἐξέστειλαν κενόν.

4 Καὶ πάλιν ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον· ‡ κἀκεῖνον λιθοβολήσαντες † ἐπεφαλαίωσαν, καὶ ἀπέστειλαν † ἠτιμωμένον.

5 Καὶ πάλιν ἄλλον ἀπέστειλε· κἀκεῖνον ἀπέκτειναν· καὶ πολλοὺς ἄλλους, τοὺς μὲν δέροντες, τοὺς δὲ ἀποκτείνοντες.

6 Ἔτι οὖν ἕνα υἱὸν ἔχων ἀγαπητὸν αὐτοῦ, ἀπέστειλε καὶ αὐτὸν πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον, λέγων· Ὅτι ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου.

7 Ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ εἶπον πρὸς ἑαυτούς· Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία.

8 Καὶ λαβόντες αὐτὸν, ἀπέκτειναν, καὶ ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος.

9 Τί οὖν ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; Ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις.

10 Οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε; Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας.

11 Παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη· καὶ ἐστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν.

12 Καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπε· καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

13 Καὶ ἀποστέλλουσι πρὸς αὐτὸν τινας τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Ἡρωδιανῶν, ‡ ἵνα αὐτὸν † ἀγρεύσωσι ‡ λόγῳ.

14 Οἱ δὲ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις· Ἔξεστι κῆνσον Καίσαρι δοῦναι, ἢ οὔ; δῶμεν, ἢ μὴ δῶμεν;

15 Ὁ δὲ, εἰδὼς αὐτῶν τὴν

3 Illi autem ſumentes eum ceciderunt, & dimiſerunt vacuum. 4 Et iterum miſit ad illos alium ſervum: & illum lapidantes in capite vulneraverunt, & ablegaverunt inhonoratum.

5 Et rurſum alium miſit: & illum occiderunt, & plures alios, hos quidem cædentes, hos verò occidentes.

6 Adhuc ergo unum filium habens dilectum ſuum, miſit & illum ad eos noviſſimum, dicens: Quia reverebuntur filium meum.

7 Illi verò agricolæ dixerunt apud ſeipſos: Quod hic eſt hæres: venite occidamus eum, & noſtra erit hæreditas.

8 Et apprehendentes eum, occiderunt, & ejecerunt extra vineam.

9 Quid ergo faciet dominus vineæ? Veniet, & perdet colonos, & dabit vineam aliis.

10 Nec ſcripturam hanc legiſtis? Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus eſt in caput anguli.

11 A Domino factum eſt iſtud, & eſt mirabile in oculis noſtris.

12 Et quærebant eum prehendere, & timuerunt turbam: cognoverunt enim quoniam ad eos parabolam dixit: Et ſinentes eum abierunt.

13 Et mittunt ad eum quosdam Phariſæorum & Herodianorum, ut eum captarent ſermone. 14 Illi autem venientes dicunt ei: Magiſter, ſcimus quia verax es, & non cura eſt tibi de nullo: non enim aſpicis in faciem hominum, ſed in veritate viam Dei doces: Licet cenſum Cæſari dare, an non? demus, an non demus?

15 Ille verò ſciens eorum hypo-

ὑπόκρισιν, εἶπεν αὐτοῖς· Τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον, ἵνα ἴδω.

16 Οἱ δὲ ἤνεγκαν· Καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Καίσαρος.

17 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος, Καίσαρι· καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ, τῷ Θεῷ. Καὶ ἐθαύμασαν ἐπ' αὐτῷ.

18 Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτὸν, οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες.

19 Διδάσκαλε, Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ὅτι ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ, καὶ καταλίπῃ γυναῖκα, καὶ τέκνα μὴ ἀφῇ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.

20 Ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβε γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκε σπέρμα.

21 Καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτὴν, καὶ ἀπέθανε, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκε σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως.

22 Καὶ ἔλαβον αὐτὴν οἱ ἑπτὰ, καὶ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα· ἐσχάτη πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή.

23 Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, ὅταν ἀναστῶσι, τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα.

24 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ;

25 Ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, ‡ οὔτε ‡ γαμοῦσιν, οὔτε † γαμίσκονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι οἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

26 Περὶ δὲ τῶν νεκρῶν, ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωσέως, ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, λέγων· Ἐγὼ ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ;

27 Οὐκ ἔστι ὁ Θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ Θεὸς ζώντων· ὑμεῖς οὖν πολὺ πλανᾶσθε.

hypocriſin, ait illis: Quid me tentatis? Afferte mihi denarium, ut videam.

16 Illi autem attulerunt: Et ait illis: Cujus imago hæc, & inſcriptio? Illi autem dixerunt ei: Cæſaris.

17 Et reſpondens Jeſus, dixit illis: Reddite quæ Cæſaris, Cæſari: & quæ Dei, Deo: Et mirabantur ſuper eo.

18 Et veniunt Sadducæi ad eum, qui dicunt reſurrectionem non eſſe: & interrogabant eum, dicentes:

19 Magiſter, Moſes ſcripſit nobis, quod ſi cujus frater mortuus fuerit, & dimiſerit uxorem, & natos non reliquerit, ut accipiat frater ejus uxorem ipſius, & reſuſcitet ſemen fratri ſuo.

20 Septem fratres erant: & primus accepit uxorem, & moriens non reliquit ſemen.

21 Et ſecundus accepit eam, & mortuus eſt, & nec iſte reliquit ſemen: & tertius ſimiliter. 22 Et acceperunt eam ſeptem, & non reliquerunt ſemen: Noviſſima omnium defuncta eſt & mulier. 23 In ergo reſurrectione, quum reſurrexerint, cujus eorum erit uxor? nam ſeptem habuerunt eam uxorem. 24 Et reſpondens Jeſus, ait illis: Non propter hoc erratis, non ſcientes ſcripturas, neque efficaciam Dei?

25 Quum enim à mortuis reſurrexerint, neque nubent, neque nubuntur, ſed ſunt ſicut angeli qui in cælis.

26 De autem mortuis, quod excitantur, non legiſtis in libro Moſis, ſuper rubum, quomodo dixerit illi Deus, inquiens: Ego Deus Abraham, & Deus Iſaac, & Deus Jacob?

27 Non eſt Deus mortuorum, ſed Deus vivorum: vos ergo multum erratis.

28 Καὶ προσελθὼν εἷς τῶν γραμματέων, ἀκούσας αὐτῶν συζητούντων, εἰδὼς ὅτι καλῶς αὐτοῖς ἀπεκρίθη, ἐπηρώτησεν αὐτόν· Ποία ἐστὶ πρώτη πασῶν ἐντολή;

29 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ· Ὅτι πρώτη πασῶν τῶν ἐντολῶν· Ἄκουε Ἰσραὴλ, Κύριος, ὁ θεὸς ἡμῶν, Κύριος εἷς ἐστι.

30 Καὶ ἀγαπήσεις Κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου· αὕτη πρώτη ἐντολή.

31 Καὶ δευτέρα ὁμοία, αὕτη· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν· μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστι.

32 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεύς· Καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπας, ὅτι εἷς ἐστι Θεὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ.

33 Καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν, πλεῖόν ἐστι πάντων τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ τῶν θυσιῶν.

* 34 Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν αὐτὸν ὅτι † νουνεχῶς ‡ ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ· Οὐ ‡ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

35 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγε, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· Πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς, ὅτι ὁ Χριστὸς υἱὸς ἐστι Δαβίδ;

36 Αὐτὸς γὰρ Δαβὶδ εἶπεν ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ· Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.

37 Αὐτὸς οὖν Δαβὶδ λέγει αὐτὸν κύριον· καὶ πόθεν υἱὸς αὐτοῦ ἐστι; Καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως.

38 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· Βλέπετε ἀπὸ τῶν

28 Et accedens unus Scribarum, audiens illos conquirentes, videns quod pulchre illis respondisset, interrogavit eum: quod esset primum omnium mandatum?

29 At Jesus respondit ei, quia primum omnium mandatorum: Audi Israël, Dominus Deus noster, Dominus unus est. 30 Et diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota cogitatione tua, & ex tota virtute tua. Hoc primum mandatum.

31 Et secundum simile hoc: Diliges proximum tuum ut teipsum. Majus horum aliud mandatum non est.

32 Et ait illi Scriba: Pulchre Magister in veritate dixisti, quia unus est Deus, & non est alius præter eum.

33 Et diligere eum ex toto corde, & ex toto intellectu, & ex tota anima, & ex tota fortitudine: & diligere proximum ut teipsum, plus est omnibus holocautomatibus, & sacrificiis.

34 Et Jesus videns eum quod cordate respondisset, dixit illi: Non longe es à regno Dei. Et nemo non amplius audebat eum interrogare.

35 Et respondens Jesus, docebat, docens in templo: Quomodo dicunt Scribæ, quod Christus filius est David?

36 Ipse enim David dicit in Spiritu sancto: Dixit Dominus domino meo: Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.

37 Ipse ergo David dicit eum Dominum: & unde filius ejus est? Et multa turba audiebat eum libenter.

38 Et dicebat eis in doctrina sua: Respicite à Scribis volenti-

γραμματέων, τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν, καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς,

39 Καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις.

40 Οἱ κατεσθίοντες τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· οὗτοι λήψονται περισσότερον κρίμα.

* 41 Καὶ καθίσας ὁ Ἰησοῦς ‡ κατέναντι τοῦ ‡ γαζοφυλακίου, ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλά.

* 42 Καὶ ἐλθοῦσα μία ‡ χήρα πτωχὴ ἔβαλε ‡ λεπτὰ δύο, ὅ ἐς ‡ κοδράντης.

43 Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγει αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ πλεῖον πάντων βέβληκε τῶν βαλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον.

44 Πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον· αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς. 25. † 6.

Καφ. ιγ'. 13.

1 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· Διδάσκαλε, ἴδε ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί.

2 Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτῷ· Βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ μὴ καταλυθῇ.

3 Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας·

4 Εἰπὲ ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι;

5 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς αὐτοῖς, ἤρξατο λέγειν· Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ.

6 Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ

lentibus in ſtolis deambulare, & ſalutationes in foris.

39 Et præſſiones in ſynagogis, & præcubitus in cœnis:

40 Devorantes domos viduarum, & ſpecie longâ orantes: hi accipient abundantius judicium.

41 Et ſedens Jeſus contra gazophylacium, aſpiciebat quomodo turba jactaret æs in gazophylacium: & multi divites jactabant multa.

42 Et veniens una vidua pauper, injecit minuta duo, quod eſt quadrans.

43 Et advocans diſcipulos ſuos, ait illis: Amen dico vobis, quoniam vidua hæc pauper plus omnibus injecit injicientibus in gazophylacium.

44 Omnes enim ex redundante ſibi injecerunt: hæc verò ex penuria ſua omnia quæ habuit jecit, totum victum ſuum.

CAPUT XIII.

1 ET egrediente illo ex templo, ait illi unus ex diſcipulis ſuis: Magiſter, aſpice quales lapides, & qualia ædificia. 2 Et Jeſus reſpondens ait illi: Vides hæc magna ædificia? Non relinquetur lapis ſuper lapidem, qui non diſſolvatur.

3 Et ſedente ipſo in monte Olivarum contra templum, interrogabant eum privatim Petrus & Jacobus, & Joannes, & Andreas:

4 Dic nobis quando iſta erunt, & quod ſignum quando futurum eſt hæc omnia conſummari?

5 At Jeſus reſpondens illis, cœpit dicere, Aſpicite ne quis vos ſeducat.

6 Multi enim venient in no-

τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες· Ὅτι ἐγώ εἰμι· καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν.

7 Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ γενέσθαι· ἀλλ' οὔπω τὸ τέλος.

8 Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ ταραχαί.

9 Ἀρχαὶ ὠδίνων ταῦτα· Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια καὶ εἰς συναγωγὰς· δαρήσεσθε, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

10 Καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη δεῖ πρῶτον κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον.

* 11 Ὅταν δὲ ἀγάγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ † προμεριμνᾶτε τί λαλήσητε, μηδὲ ‡ μελετᾶτε· ἀλλ' ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε· οὐ γάρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον.

* 12 Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ‡ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ ‡ θανατώσουσιν αὐτούς.

13 Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.

14 Ὅταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἑστὸς ὅπου οὐ δεῖ, (ὁ ἀναγινώσκων νοείτω·) τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη.

15 Ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ δώματος, μὴ καταβάτω εἰς τὴν οἰκίαν, μηδὲ εἰσελθάτω ἆραί τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ.

16 Καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν ὤν, μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω, ἆραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ.

17 Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ

mine meo, dicentes: Quia ego sum: & multos seducent.

7 Quum autem audieritis bella & auditiones bellorum, ne turbemini: oportet enim fieri, sed nondum finis.

8 Excitabitur enim gens in gentem, & regnum super regnum: & erunt terræmotus per loca, & erunt fames & turbæ.

9 Initia dolorum hæc. Aspicite autem vosmetipsos: tradent enim vos ad consessus, & in synagogas: cædemini, & ad duces & reges sistemini causa mei, in testimonium illis.

10 Et in omnes gentes oportet primum prædicari Euangelium.

11 Quum autem duxerint vos tradentes, ne præanxiemini quid loquamini, nec præmeditemini: sed quod datum fuerit vobis in illa hora, id loquimini: non enim estis vos loquentes, sed Spiritus sanctus.

12 Tradet autem frater fratrem in mortem, & paternatum: & insurgent nati in parentes, & morte afficient eos.

13 Et eritis exosi ab omnibus propter nomen meum: autem permanens in finem, hic salvus erit.

14 Quum autem videritis abominationem desolationis prolatam à Daniele Propheta, stantem ubi non oportet, (legens intelligat) tunc qui in Judæa fugiant in montes.

15 Qui autem super tectum, ne descendat in domum, nec introeat tollere quid de domo sua.

16 Et qui in agrum existens, non revertatur in quæ post, tollere vestimentum suum.

17 Væ autem in utero habenti-

ἐχούσαις, καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.

18 Προσεύχεσθε δὲ, ἵνα μὴ γένηται ἡ ‡ φυγὴ ὑμῶν ‡ χειμῶνος.

19 Ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλῖψις, οἵα οὐ γέγονε τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως, ἧς ἔκτισεν ὁ Θεὸς, ἕως τοῦ νῦν, καὶ οὐ μὴ γένηται.

20 Καὶ εἰ μὴ Κύριος ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς, οὓς ἐξελέξατο, ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας.

21 Καὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· Ἰδοὺ, ὧδε ὁ Χριστός· ἢ· Ἰδοὺ ἐκεῖ· μὴ πιστεύσητε.

22 Ἐγερθήσονται γὰρ ‡ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται· καὶ δώσουσι σημεῖα καὶ ‡ τέρατα, πρὸς τὸ ‡ ἀποπλανᾶν, εἰ δυνατὸν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς.

23 Ὑμεῖς δὲ βλέπετε· Ἰδοὺ, προείρηκα ὑμῖν πάντα.

24 Ἀλλ' ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, μετὰ τὴν θλῖψιν ἐκείνην, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς.

25 Καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται.

26 Καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης.

27 Καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ.

28 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· Ὅταν αὐτῆς ἤδη ὁ κλάδος ‡ ἁπαλὸς γένηται, καὶ ‡ ἐκφύῃ τὰ ‡ φύλλα, γινώσκετε ὅτι ‡ ἐγγὺς τὸ ‡ θέρος ἐστίν.

29 Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ταῦτα ἴδητε γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις.

30 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ

bentibus & nutrientibus in illis diebus.

18 Orate verò, ut non fiat fuga vestra hyeme.

19 Erunt enim dies illi tribulatio, qualis non facta est talis ab initio conditionis, quam condidit Deus, usque nunc, & non fiet.

20 Et si non Dominus contraxisset dies, non servaretur omnis caro: sed propter electos, quos elegit, contraxit dies.

21 Et tunc si quis vobis dixerit: Ecce hic Christus, aut, ecce illic, ne credideritis.

22 Excitabuntur enim pseudochristi & pseudoprophetæ, & dabunt signa & portenta, ad seducendos, si possibile, & electos.

23 Vos autem aspicite: ecce prædixi vobis omnia.

24 Sed in illis diebus, post tribulationem illam sol contenebrabitur, & luna non dabit splendorem suum:

25 Et stellæ cæli erunt decidentes, & efficaciæ quæ in cælis concutientur.

26 Et tunc videbunt filium hominis venientem in nubibus cum efficacia multa & gloria.

27 Et tunc mittet angelos suos, & congregabit electos suos à quatuor ventis, ab extremo terræ usque extremum cæli.

28 A autem ficu discite parabolam: Quum jam ramus ejus tener fuerit, & germinet folia, cognoscitis quia prope æstas est:

29 Sic & vos, quum hæc videritis facta, cognoscite quod prope est ad fores.

30 Amen dico vobis, quo-

μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, μέχρις οὗ πάντα ταῦτα γένηται.

31 Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται· οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι.

32 Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι οἱ ἐν οὐρανῷ, οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ.

33 Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ καιρός ἐστιν.

* 34 Ὡς ἄνθρωπος † ἀπόδημος ἀφεὶς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἑκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ ‡ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα ‡ γρηγορῇ.

* 35 Γρηγορεῖτε οὖν, (οὐκ οἴδατε γὰρ ‡ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, ‡ ἐψὲ, ἢ ‡ μεσονυκτίου, ἢ ‡ ἀλεκτοροφωνίας, ἢ πρωΐ.)

36 Μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης, εὕρῃ ὑμᾶς καθεύδοντας.

37 Ἃ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω· Γρηγορεῖτε. 21. † 3.

ΚΕΦ. ιδ'. 14.

1 Ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας· καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν.

2 Ἔλεγον δέ· Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε θόρυβος ἔσται τοῦ λαοῦ.

* 3 Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ ‡ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ, ἦλθε γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου, ‡ νάρδου ‡ πιστικῆς ‡ πολυτελοῦς· καὶ συντρίψασα τὸ ἀλάβαστρον, κατέχεεν αὐτοῦ κατὰ τῆς κεφαλῆς.

4 Ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτοὺς, καὶ λέγοντες; Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν;

5 Ἠδύνατο γὰρ τοῦτο πραθῆναι ἐπάνω τριακοσίων δηναρίων, καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς. Καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ.

6 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; καλὸν ἔργον εἰργάσατο ἐν ἐμοί.

niam non præteribit generatio hæc, usque quo omnia ista fiant. 31 Cælum & terra præteribunt, at verba mea non præteribunt.

32 De autem die illo & hora nemo scit, neque angeli qui in cælo, neque Filius, si non Pater.

33 Aſpicite, vigilate, & orate: neſcitis enim quando tempus eſt.

34 Sicut homo peregre profectus relinquens domum ſuam, & dans ſervis ſuis auctoritatem & cuique opus ſuum, & janitori præcepit ut vigilet.

35 Vigilate ergo, (neſcitis enim quando dominus domus veniat, veſpere, an media nocte, an galli cantu, an mane.)

36 Ne veniens repentè, inveniat vos dormientes.

37 Quæ autem vobis dico, omnibus dico: Vigilate.

CAPUT XIV.

1 Erat autem Paſcha, & Azyma poſt duos dies: & quærebant ſummi Sacerdotes & Scribæ quomodo eum dolo prehendentes occiderent. 2 Dicebant autem: non in feſto, ne quando tumultus ſit populi.

3 Et exiſtente eo in Bethania, in domo Simonis leproſi, accumbente eo, venit mulier habens alabaſtrum unguenti, nardi probati multi pretii: & confringens alabaſtrum, effudit ei juxta caput.

4 Erant autem quidam indignati apud ſemetipſos, & dicentes? Ad quid perditio iſta unguenti facta eſt?

5 Poterat enim iſtud venundari ſuper trecentis denariis, & dari pauperibus. Et fremebant ei.

6 At Jeſus dixit: Sinite eam: Quid illi moleſtias exhibetis? Pul-

χετε; καὶ ὅταν ἐργον εἰργάσατο εἰς ἐμέ.

7 Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε, δύνασθε αὐτοὺς εὖ ποιῆσαι· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

* 8 Ὃ εἶχεν αὕτη, ἐποίησε· ‡ προέλαβε † μυρίσαι μου τὸ σῶμα εἰς τὸν ‡ ἐντιφιασμόν.

9 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἂν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη, λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

10 Καὶ ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, εἷς τῶν δώδεκα, ἀπῆλθε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ἵνα παραδῷ αὐτὸν αὐτοῖς.

11 Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν· καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι· καὶ ἐζήτει πῶς εὐκαίρως αὐτὸν παραδῷ.

12 Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ πάσχα ἔθυον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἑτοιμάσωμεν ἵνα φάγῃς τὸ πάσχα;

13 Καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς· Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν· καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ.

14 Καὶ ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃ, εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ· Ὅτι ὁ διδάσκαλος λέγει· Ποῦ ἐστι τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω;

15 Καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνώγεον μέγα ἐστρωμένον, ἕτοιμον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε ἡμῖν.

16 Καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς· καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

17 Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα.

18 Καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν, καὶ ἐσθιόντων, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ.

Pulchrum opus operata est in me.

7 Semper enim pauperes habetis cum vobis, & quum voluerîtis poteſtis illis benefacere: me autem non ſemper habetis. 8 Quod habuit hæc, fecit: præoccupavit ungere meum corpus in ſepulturam. 9 Amen dico vobis, ubicunque prædicatum fuerit Euangelium iſtud in totum mundum, & quod fecit hæc, narrabitur in memoriam ejus. 10 Et Judas Iſcariotes, unus duodecim, abiit ad principes Sacerdotum, ut proderet eum illis.

11 Ii verò audientes gaviſi ſunt; & polliciti ſunt ei argentum dare. Et quærebat quomodo opportune illum traderet.

12 Et primo die Azymorum, quando Paſcha mactabant, dicunt ei diſcipuli ejus: Quo vis abeuntes paremus ut manduces Paſcha?

13 Et mittit duos diſcipulorum ſuorum, & dicit eis: Ite in civitatem, & occurret vobis homo lagenam aquæ bajulans: ſequimini eum.

14 Et quocumque introierit, dicite domus domino: quia Magiſter dicit: Ubi eſt diverſorium, ubi Paſcha cum diſcipulis meis manducem? 15 Et ipſe vobis demonſtrabit cœnaculum grande ſtratum, paratum: illic parate nobis. 16 Et exierunt diſcipuli ejus, & venerunt in civitatem: & invenerunt ſicut dixerat illis, & paraverunt Paſcha.

17 Et veſpere facto, venit cum duodecim.

18 Et diſcumbentibus illis & manducantibus, ait Jeſus: Amen dico vobis, quia unus ex vobis tradet me, manducans cum me.

19 Οἱ δὲ ἤρξαντο λυπεῖσθαι, καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς κατ' εἷς· Μή τι ἐγώ; καὶ ἄλλος· Μή τι ἐγώ;

19 Illi autem cœperunt contristari, & dicere ei unus ad unum: Numquid ego? & alius: Numquid ego?

20 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς· Εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ ‡ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ ‡ τρυβλίον.

20 Ipse autem respondens, ait illis: Unus ex duodecim intingens cum me in catinum.

21 Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.

21 Ipse quidem filius hominis vadit, sicut scriptum est de eo: Væ autem homini illi per quem Filius hominis traditur: Pulchrum erat ei, si non natus esset homo iste.

22 Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον, εὐλογήσας ἔκλασε· καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ εἶπε· Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου.

22 Et manducantibus illis sumens Jesus panem, & benedicens fregit, & dedit eis: & ait, Sumite, comedite: hoc est corpus meum.

23 Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς· καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες.

23 Et accipiens calicem, gratias agens dedit eis: & biberunt ex illo omnes.

24 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον.

24 Et ait illis: Hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effusus.

25 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πίω ἐκ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

25 Amen dico vobis, quia non amplius bibam de genimine vitis, usque in diem illum, quum illud bibam novum in regno Dei.

26 Καὶ ὑμνήσαντες, ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.

26 Et hymno dicto exierunt in montem Olivarum.

27 Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ὅτι πάντες σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· ὅτι γέγραπται· Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα.

27 Et ait eis Jesus: Quod omnes scandalizabimini in me in nocte ista, quia scriptum est: Percutiam pastorem, & dispergentur oves.

28 Ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

28 Sed post resurrexisse me, præcedam vos in Galilæam.

29 Ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ· Καὶ εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ.

29 At Petrus ait illi: Et si omnes scandalizati fuerint in te, sed non ego.

30 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι σήμερον ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, πρὶν ἢ δὶς ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με.

30 Et ait illi Jesus: Amen dico tibi, quia tu hodie in nocte hac, prius quam bis gallum vociferari, ter negabis me.

31 Ὁ δὲ ἐκ περισσοῦ ἔλεγε μᾶλλον· Ἐάν με δέῃ συναπο-

31 Illi autem ex abundanti dicebat magis: Si me oportuerit

ἀνεῖν σοι, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι. Ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.

32 Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα Γεθσημανῆ· καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Καθίσατε ὧδε ἕως προσεύξωμαι.

33 Καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην μεθ' ἑαυτοῦ· καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν.

34 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε, καὶ γρηγορεῖτε.

35 Καὶ προελθὼν μικρὸν, ἔπεσεν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ προσηύχετο ἵνα, εἰ δυνατόν ἐστι, παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα.

36 Καὶ ἔλεγεν· ‡ Ἀββᾶ ὁ πατὴρ, πάντα δυνατά σοι· ‡ παρένεγκε τὸ ποτήριον ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο· ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τί σύ.

37 Καὶ ἔρχεται, καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας; καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· Σίμων, καθεύδεις; οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι;

38 Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής.

39 Καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών.

40 Καὶ ὑποστρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας, (ἦσαν γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν βεβαρημένοι) καὶ οὐκ ἤδεισαν τί αὐτῷ ἀποκριθῶσι.

41 Καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον, καὶ λέγει αὐτοῖς· Καθεύδετε τὸ ‡ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· † ἀπέχει, ἦλθεν ἡ ὥρα· ἰδοὺ, παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἁμαρτωλῶν.

42 Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ, ὁ παραδιδούς με ἤγγικε.

43 Καὶ εὐθέως, ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, παραγίνεται Ἰούδας, εἷς ὢν τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, παρὰ τῶν ἀρ-

tuerit commori tibi, non te negabo. Similiter autem & omnes dicebant.

32 Et veniunt in locum cui nomen Gethsemane: & ait discipulis suis: Sedete hic, donec orem.

33 Et assumit Petrum & Jacobum & Joannem cum se, & cœpit expavescere & angi.

34 Et ait illis: undiquaque tristis est anima mea usque ad mortem: manete hic, & vigilate cum me.

35 Et progressus paululum, procidit super terram, & orabat, ut si possibile est, transiret ab eo hora.

36 Et dixit: Abba Pater, omnia possibilia tibi: transfer calicem à me hunc: sed non quid ego volo, sed quid tu.

37 Et venit, & invenit eos dormientes: Et ait Petro: Simon, dormis? non potuisti unam horam vigilare?

38 Vigilate & orate, ut non intretis in tentationem, ipse quidem spiritus promptus, at caro infirma.

39 Et iterum abiens oravit, sermonem eundem dicens.

40 Et reversus invenit eos denuo dormientes, (erant enim oculi eorum gravati:) & non sciebant quid ei responderent.

41 Et venit tertio, & ait illis: Dormitis reliquum & requiescitis: Sufficit, venit hora: ecce traditur filius hominis in manus peccatorum.

42 Surgite, eamus: ecce tradens me appropinquavit.

43 Et statim adhuc eo loquente, adest Judas unus existens duodecim, & cum eo turba multa cum gladiis & lignis, à summis Sacerdoti-

χιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων.

44 ‡ Δεδώκει δὲ ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν † σύσσημον αὐτοῖς, λέγων· Ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτὸν, καὶ ἀπαγάγετε ‡ ἀσφαλῶς.

45 Καὶ ἐλθὼν, εὐθέως προσελθὼν αὐτῷ, λέγει· Ῥαββὶ, ῥαββί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.

46 Οἱ δὲ ἐπέβαλον ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν.

47 Εἷς δέ τις τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μάχαιραν, ἔπαισε τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον.

48 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με;

49 Καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με· ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί.

50 Καὶ ἀφέντες αὐτὸν πάντες ἔφυγον.

51 Καὶ εἷς τις νεανίσκος ἠκολούθει αὐτῷ, περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ· καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν οἱ νεανίσκοι.

52 Ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα, γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ' αὐτῶν.

53 Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα· καὶ συνέρχονται αὐτῷ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς.

54 Καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως· καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς.

55 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν, εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτὸν, καὶ οὐχ εὕρισκον.

56 Πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ· καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν.

57 Καί τινες ἀναστάντες,

bus & Scribis & senioribus

44 Dederat autem tradens eum signum eis, dicens: Quemcumque osculatus fuero, ipse est: prehendite eum, & abducite tutò.

45 Et veniens, statim accedens ad eum, ait: Rabbi, Rabbi: & osculatus est eum.

46 Illi verò injecerunt in eum manus suas, & prehenderunt eum.

47 Unus autem quidam astantium exerens gladium, percussit servum summi Sacerdotis, & abstulit illius auriculam. 48 Et respondens Jesus, ait illis: Tamquam ad latronem existis cum gladiis & lignis comprehendere me?

49 Quotidie eram apud vos in templo docens, & non prehendistis me: sed ut impleantur Scripturæ.

50 Et relinquentes eum omnes fugerunt.

51 Et unus quidam juvenis sequebatur eum amictus sindone super nudo: & tenent eum juvenes.

52 Ille autem relinquens sindonem, nudus profugit ab eis.

53 Et abduxerunt Jesum ad summum sacerdotem, & conveniunt eo omnes summi Sacerdotes, & seniores, & Scribæ.

54 Et Petrus à longè sequutus est eum usque intro in atrium summi Sacerdotis, & erat consedens cum ministris, & calefaciens se ad lumen.

55 At summi Sacerdotes, & omnis consessus quærebant adversus Jesum testimonium, ad morte afficiendum eum, & non inveniebant. 56 Multi enim testimonium falsum dicebant adversus eum, & paria testimonia non erant.

57 Et quidam surgentes fal-

sum

ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, λέγοντες.

58 Ὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος· Ὅτι ἐγὼ †καταλύσω τὸν ‡ ναὸν τοῦτον τὸν ‡ χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω.

59 Καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν.

60 Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ μέσον, ἐπηρώτησε τὸν Ἰησοῦν, λέγων· Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν;

61 Ὁ δὲ ἐσιώπα, καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. Πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτὸν, καὶ λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ;

62 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἐγώ εἰμι· καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ.

63 Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς, διαῤῥήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ, λέγει· Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων;

64 Ἠκούσατε τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν φαίνεται; Οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν εἶναι ἔνοχον θανάτου.

* 65 Καὶ ἤρξαντό τινες ‡ ἐμπτύειν αὐτῷ, καὶ περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ‡ κολαφίζειν αὐτὸν, καὶ λέγειν αὐτῷ· Προφήτευσον. καὶ οἱ ὑπηρέται ‡ ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔβαλλον.

66 Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου ἐν τῇ αὐλῇ κάτω, ἔρχεται μία τῶν παιδίσκων τοῦ ἀρχιερέως.

67 Καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ, λέγει· Καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ Ἰησοῦ ἦσθα.

* 68 Ὁ δὲ ἠρνήσατο, λέγων· Οὐκ οἶδα, οὐδὲ ἐπίσταμαι τί σὺ λέγεις. Καὶ ἐξῆλθεν ‡ ἔξω εἰς τὸ ‡ προαύλιον· καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησε.

69 Καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν πάλιν, ἤρξατο λέγειν

sum teſtimonium ferebant adverſus eum, dicentes:

58 Quoniam nos audivimus eum dicentem: Quod ego diſſolvam templum hoc manufactum, & per tres dies aliud non manufactum ædificabo.

59 Et nec ſic par erat teſtimonium illorum.

60 Et exurgens ſummus Sacerdos in medium, interrogavit Jeſum, dicens: Non reſpondes quicquam quid hi te adverſum teſtantur?

61 Ille autem tacebat, & nihil reſpondit. Rurſum ſummus Sacerdos interrogabat eum, & dicit ei: Tu es Chriſtus filius benedicti?

62 At Jeſus dixit: Ego ſum: & videbitis filium hominis ſedentem à dextris virtutis, & venientem cum nubibus cæli. 63 At ſummus Sacerdos diſrumpens veſtes ſuas, ait: Quid adhuc uſum habemus teſtium?

64 Audiſtis blaſphemiam: quid vobis videtur? Ii autem omnes condemnaverunt eum obnoxium eſſe mortis.

65 Et cœperunt quidam conſpuere eum, & velare faciem ejus, & colaphizare eum, & dicere ei: Prophetiza. & miniſtri alapis eum impetebant.

66 Et exiſtente Petro in aula inferius, venit una ancillarum ſummi Sacerdotis.

67 Et videns Petrum calefacientem ſe, intuita illum, ait: Et tu cum Nazareno Jeſu eras.

68 Ille autem negavit, dicens: Non novi, neque ſcio quid tu dicis. Et exiit foras in veſtibulum: & gallus cantavit.

69 Et ancilla videns eum rurſum, cœpit dicere aſtanti-

τοῖς παρεστηκόσιν· Ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἦν.

70 Ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο. Καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ· ‡ Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖός εἶ, καὶ ἡ † λαλιά σου † ὁμοιάζει.

71 Ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύειν· Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὃν λέγετε.

72 Καὶ ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησε· καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος οὗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δίς, ἀπαρνήσῃ με τρίς. Καὶ ἐπιβαλὼν, ἔκλαιε. 27. †5.

Κεφ. ιε'. 15.

1 Καὶ εὐθέως ἐπὶ τὸ πρωῒ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων, καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, δήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν, καὶ παρέδωκαν τῷ Πιλάτῳ.

2 Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πιλάτος· Σὺ εἶ ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτῷ· Σὺ λέγεις.

3 Καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά.

4 Ὁ δὲ Πιλάτος πάλιν ἐπηρώτησεν αὐτὸν, λέγων· Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; ἴδε πόσα σου καταμαρτυροῦσιν.

5 Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλάτον.

6 Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἕνα δέσμιον, ὃν παρῃτοῦντο.

7 Ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς ‡ μετὰ τῶν † συσταθέντων δεδεμένος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν.

8 Καὶ ἀναβοήσας ὁ ὄχλος, ἤρξατο αἰτεῖσθαι, καθὼς ἀεὶ ἐποίει αὐτοῖς.

9 Ὁ δὲ Πιλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων· Θέλετε, ἀπολύσω ὑμῖν τὸν Βασιλέα τῶν Ἰουδαίων,

10 Ἐγίνωσκε γὰρ ὅτι διὰ

bus: Quia hic ex illis est.

70 Ille autem iterum negavit. Et post pusillum rursus adstantes dicebant Petro: Verè ex illis es: Etenim Galilæus es, & loquutio tua similat. 71 Ille autem cœpit anathematizare & jurare: Quia non novi hominem istum, quem dicitis.

72 Et ex secundo gallus cantavit: Et recordatus est Petrus verbi quod dixerat ei Jesus: Quod ante gallum vociferari bis, negabis me ter. Et adjiciens flevit.

CAPUT XV.

1 ET confestim in mane consilium facientes summi Sacerdotes cum senioribus & Scribis, & universus consessus, vinctis Jesum abduxerunt, & tradiderunt Pilato.

2 Et interrogavit eum Pilatus: Tu es rex Judæorum? Ille autem respondens ait illi: Tu dicis.

3 Et accusabant eum summi Sacerdotes multa.

4 At Pilatus rursum interrogavit eum, dicens: Non respondes quicquam? vide quanta te adversum testantur.

5 At Jesus amplius nihil respondit: ita ut miraretur Pilatus.

6 Juxta verò festum solvebat illis unum vinctum, quemcumque petiissent.

7 Erat autem dictus Barabbas cum seditiosis vinctus, qui in seditione homicidium fecerant.

8 Et vociferata turba, cœpit postulare, sicut semper faciebat illis.

9 At Pilatus respondit eis, dicens: Vultis absolvam vobis regem Judæorum?

10 Sciebat enim quod per invi-

φθόνον παρεδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς.)

11 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον, ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς.

12 Ὁ δὲ Πιλάτος ἀποκριθεὶς, πάλιν ἔλεγεν αὐτοῖς· Τί οὖν θέλετε ποιήσω ὃν λέγετε βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;

13 Οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν· Σταύρωσον αὐτόν.

14 Ὁ δὲ Πιλάτος ἔλεγεν αὐτοῖς· Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; Οἱ δὲ περισσοτέρως ἔκραξαν· Σταύρωσον αὐτόν.

* 15 Ὁ δὲ Πιλάτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, καὶ παρέδωκε τὸν Ἰησοῦν ‡ φραγελλώσας, ἵνα σταυρωθῇ.

16 Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὅ ἐστι πραιτώριον· καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν.

17 Καὶ ἐνδύουσιν αὐτὸν πορφύραν, καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον.

18 Καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν· Χαῖρε βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων.

19 Καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ, καὶ ἐνέπτυον αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ.

20 Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια· καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν, ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν.

21 Καὶ ἀγγαρεύουσι παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον, ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ῥούφου ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.

22 Καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ Γολγοθᾶ τόπον· ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, κρανίου τόπος.

* 23 Καὶ ἐδίδουν αὐτῷ πιεῖν † ἐσμυρνισμένον ‡ οἶνον· ὁ δὲ οὐκ ἔλαβε.

24 Καὶ σταυρώσαντες αὐτὸν, διεμέριζον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ' αὐτὰ, τίς τί ἄρῃ.

invidiam tradidissent eum summi Sacerdotes.

11 At summi Sacerdotes concitaverunt turbam, ut magis Barabbam absolveret eis.

12 At Pilatus respondens iterum ait illis: Quid ergo vultis faciam quem dicitis regem Judæorum?

13 Illi autem iterum clamaverunt: Crucifige eum.

14 At Pilatus dicebat illis: Quid enim malum fecit? Illi autem abundantius clamabant: Crucifige eum.

15 At Pilatus volens populo sufficiens facere, absolvit illis Barabbam, & tradidit Jesum flagellans, ut crucifigeretur.

16 At milites abduxerunt eum intra aulam, quod est prætorium: & convocant totam cohortem:

17 Et induunt eum purpuram, & circumponunt ei plectentes spineam coronam.

18 Et cœperunt salutare eum, & dicere: Gaude rex Judæorum. 19 Et percutiebant ejus caput arundine, & consputebant eum, & ponentes genua adorabant eum.

20 Et postquam illuserunt ei, exuerunt illum purpuram, & induerunt eum vestimenta propria: & educunt illum, ut crucifigerent eum.

21 Et angariant prætereuntem quempiam Simonem Cyrenæum, venientem ex agro, patrem Alexandri & Rufi, ut portaret crucem ejus.

22 Et perducunt illum in Golgotha locum: quod est interpretatum, Calvariæ locus. 23 Et dabant ei bibere myrrhatum vinum: is verò non accepit.

24 Et crucifigentes eum, diviserunt vestimenta ejus, mittentes sortem super eis, quis quid tolleret.

25 Erat

25 Ἦν δὲ ὥρα τρίτη, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν.

26 Καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη· Ὁ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.

27 Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσι δύο λῃστάς· ἕνα ἐκ δεξιῶν, καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ.

28 Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη.

29 Καὶ οἱ ‡ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες· † Οὐά, ὁ καταλύων τὸν ναὸν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν·

30 Σῶσον σεαυτὸν, καὶ κατάβα ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.

31 Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων, ἔλεγον· Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι.

32 Ὁ Χριστὸς ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν. Καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.

33 Γενομένης δὲ ὥρας ἕκτης, σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης.

34 Καὶ τῇ ὥρᾳ τῇ ἐνάτῃ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων· Ἐλωΐ, Ἐλωΐ, λαμμὰ σαβαχθανί; ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον· Ὁ Θεός μου, ὁ Θεός μου, εἰς τί με ἐγκατέλιπες;

35 Καί τινες τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες, ἔλεγον· Ἴδου, Ἠλίαν φωνεῖ.

36 Δραμὼν δὲ εἷς, καὶ γεμίσας σπόγγον ὄξους, καὶ περιθεὶς τε καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτὸν, λέγων· Ἄφετε· ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας καθελεῖν αὐτόν.

37 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην, ἐξέπνευσε.

38 Καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω.

* 39 Ἰδὼν δὲ ὁ ‡ κεντυρίων ὁ

25 Erat autem hora tertia, & crucifixerunt eum.

26 Et erat inscriptio causæ ejus inscripta: REX JUDÆORUM.

27 Et cum eo crucifigunt duos latrones: unum à dextris, & unum à sinistris ejus.

28 Et impleta est scriptura dicens: Et cum iniquis reputatus est.

29 Et prætereuntes blasphemabant eum, moventes capita sua, & dicentes: Vah destruens templum, & in tribus diebus ædificans:

30 Serva temetipsum, & descende de cruce.

31 Similiter & summi Sacerdotes illudentes, ad alterutrum cum Scribis dicebant: Alios servavit, seipsum non potest servare.

32 Christus rex Israël descendat nunc de cruce, ut videamus & credamus. Et concrucifixi ei exprobrabant ei. 33 Facta autem hora sexta, tenebræ factæ sunt per totam terram, usque in horam nonam.

34 Et hora nona exclamavit Jesus voce magna, dicens: Eloi, Eloi, lamma sabachthani? quod est interpretatum, Deus meus, Deus meus, in quid me dereliquisti?

35 Et quidam astantium audientes, dicebant: Ecce Eliam vocat. 36 Currens autem unus, & implens spongiam aceto, circumponensque calamo, potum dabat ei dicens: Sinite: videamus si veniat Elias detrahere eum.

37 At Jesus emittens vocem magnam, expiravit.

38 Et interexpansum templi scissum est in duo, à sursum usque deorsum.

39 Videns autem Centurio astans

παρεςηκὼς ἐξ ‡ ἐναντίας αὐτοῦ, ὅτι οὕτω κράξας ‡ ἐξέπνευσεν, εἶπεν· Ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος υἱὸς ἦν Θεοῦ.

40 Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι· ἐν αἷς ἦν καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ, καὶ Ἰωσῆ μήτηρ, καὶ Σαλώμη.

41 Αἳ καὶ, ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἠκολούθουν αὐτῷ, καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα.

* 42 Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, (‡ ἐπεὶ ἦν ‡ παρασκευὴ, ὅ ἐςι † προσάββατον.)

* 43 Ἦλθεν Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ‡ εὐσχήμων ‡ βουλευτὴς, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλάτον, καὶ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

44 Ὁ δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν, εἰ ἤδη τέθνηκε· καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα, ἐπηρώτησεν αὐτὸν, εἰ πάλαι ἀπέθανε.

45 Καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος, ἐδωρήσατο τὸ σῶμα τῷ Ἰωσήφ.

* 46 Καὶ ἀγοράσας σινδόνα, καὶ καθελὼν αὐτὸν † ἐνείλησε τῇ ‡ σινδόνι· καὶ ‡ κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείῳ ὃ ἦν ‡ λελατομημένον ἐκ ‡ πέτρας· καὶ ‡ προσεκύλισε λίθον ἐπὶ τὴν ‡ θύραν τοῦ μνημείου.

47 Ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία Ἰωσῆ ἐθεώρουν ποῦ τίθεται. 22. † 5.

Κεφ. ιϛ'. 16.

1 Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου, Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν.

2 Καὶ λίαν πρωῒ τῆς μιᾶς σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου.

3 Καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς·

astans ex adverso ejus, quia sic clamans expirasset, ait: Vere homo hic filius erat Dei.

40 Erant autem & mulieres de longe spectantes: in quibus erat Maria Magdalene, & Maria Jacobi parvi, & Jose mater, & Salome.

41 Quæ & quum esset in Galilæa, sequebantur eum, & ministrabant ei: & aliæ multæ simul conscensæ ei in Hierosolymam.

42 Et jam sero facto, (quia erat Parasceve, quod est ante Sabbatum.)

43 Venit Joseph ab Arimathæa, honestus decurio, qui & ipse erat expectans regnum Dei, & ausus introivit ad Pilatum, & petit corpus Jesu.

44 At Pilatus mirabatur si jam mortuus fuisset: Et advocans Centurionem, interrogavit eum si dudum mortuus esset.

45 Et cognoscens à Centurione, donavit corpus Joseph.

46 Et mercatus sindonem, & detrahens eum, involvit sindone: & posuit eum in monumento, quod erat excisum de petra: & advolvit lapidem ad ostium monumenti.

47 Et Maria Magdalene, & Maria Jose spectabant ubi poneretur.

CAPUT XVI.

1 ET peracto Sabbatho, Maria Magdalene, & Maria Jacobi, & Salome, emerunt aromata, ut venientes ungerent eum.

2 Et valdè manè unà Sabbatorum veniunt ad monumentum, exorto Sole.

3 Et dicebant ad sese: Quis revol-

Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου;

4 Καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα.

5 Καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς, περιβεβλημένον στολὴν λευκήν· καὶ ἐξεθαμβήθησαν.

6 Ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· Μὴ ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε, ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν.

7 Ἀλλ' ὑπάγετε, εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ τῷ Πέτρῳ, ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν.

8 Καὶ ἐξελθοῦσαι ταχὺ, ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχε δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον· ἐφοβοῦντο γάρ.

9 Ἀναστὰς δὲ πρωῒ πρώτῃ σαββάτου, ἐφάνη πρῶτον Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ, ἀφ' ἧς ἐκβεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια.

10 Ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλε τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις, πενθοῦσι καὶ κλαίουσι.

11 Κἀκεῖνοι, ἀκούσαντες ὅτι ζῇ, καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς, ἠπίστησαν.

12 Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ, πορευομένοις εἰς ἀγρόν.

13 Κἀκεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν.

14 Ὕστερον, ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἕνδεκα ἐφανερώθη, καὶ ὠνείδισε τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν, καὶ σκληροκαρδίαν· ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον οὐκ ἐπίστευσαν.

15 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει.

16 Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθείς, σωθήσεται· ὁ δὲ ἀπιστήσας, κατακριθήσεται.

revolvet nobis lapidem ab ostio monumenti?

4 Et respicientes spectant quod devolutus esset lapis: Erat quippe magnus valde.

5 Et introeuntes in monumentum, viderunt juvenem sedentem in dextris, circumamictum stolam candidam: & obstupuerunt.

6 Ille verò dicit illis: Ne expaveſcite: Jesum quæritis Nazarenum crucifixum: surrexit, non est hic: ecce locus ubi posuerunt eum.

7 Sed ite, dicite discipulis ejus, & Petro, quia præcedit vos in Galilæam: ibi eum videbitis, sicut dixit vobis.

8 Et exeuntes fugerunt à monumento: tenebat autem eas tremor & stupor: & nemini nihil dixerunt: timebant enim. 9 Resurgens autem Jesus manè primâ Sabbati, apparuit primum Mariæ Magdalenæ, ex qua ejecerat septem dæmonia.

10 Illa profecta nuntiavit his cum eo exiſtentibus, lugentibus & flentibus.

11 Et illi audientes quia viveret, & visus esset ab ea, non crediderunt. 12 Post autem hæc duobus ex ipsis deambulantibus apparuit in alia forma, euntibus in agrum.

13 Et illi abeuntes nunciaverunt reliquis: nec illis crediderunt.

14 Posterius recumbentibus illis undecim apparuit, & exprobravit incredulitatem eorum, & duritiam cordis: quia videntibus eum exsuscitatum non crediderunt.

15 Et dixit eis: Euntes in mundum universum, prædicate Euangelium omni creaturæ.

16 Credens & baptizatus salvabitur: at non credens condemnabitur.

17 Si-

17 Σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασι ταῦτα παρακολουθήσει· Ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι· γλώσσαις λαλήσουσι καιναῖς·

18 ‡ Ὄφεις ἀροῦσι· ‡ κἂν † θανάσιμόν ‡ τι ‡ πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς ‡ βλάψει· ἐπὶ ‡ ἀρρώστους χεῖρας ‡ ἐπιθήσουσι, καὶ ‡ καλῶς ἕξουσιν.

19 Ὁ μὲν οὖν Κύριος μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς, ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ.

20 Ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ Κυρίου συνεργοῦντος, καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων. 9. † 1.

17 Signa autem credentibus hæc sequentur: in nomine meo dæmonia ejicient: Linguis loquentur novis:

18 Serpentes tollent: Et si mortiferum quid biberint, non eis nocebit: Super æ gros manus imponent, & pulchrè habebunt.

19 Quidem igitur Dominus post loqui eis, assumptus est in cælum, & sedit à dextris Dei.

20 Illi autem egressi prædicaverunt ubique, Domino cooperante, & sermonem confirmante per subsequentia signa.

ΤΟ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

EUANGELIUM SECUNDUM LUCAM.

Κεφ. α'. 1.

CAPUT I.

1 † Ἐπειδήπερ πολλοὶ ‡ ἐπεχείρησαν † ἀνατάξασθαι † διήγησιν περὶ τῶν ‡ πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων,

2 Καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς † αὐτόπται καὶ ‡ ὑπηρέται ‡ γενόμενοι τοῦ λόγου·

3 Ἔδοξε κἀμοὶ, παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς, καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε.

4 Ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

5 Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας, ἱερεύς τις ὀνόματι Ζαχαρίας, ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά· καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐκ

1 QUONIAM multi conati sunt ordinare narrationem de impletis in nobis rebus,

2 Sicut tradiderunt nobis ab initio ipsi oculati, & ministri existentes sermonis,

3 Visum est & mihi assequuto altius omnia diligenter, secundum ordinem tibi scribere, optime Theophile,

4 Ut agnoscas de quibus instructus es fermonum firmitudinem.

5 FACTUM est in diebus Herodis regis Judææ, Sacerdos quidam nomine Zacharias, ex vice Abia: & uxor illius

τῶν θυγατέρων Ἀαρὼν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ.

6 Ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ Κυρίου ἀμέμπτοι.

7 Καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἡ Ἐλισάβετ ἦν στεῖρα, καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν.

* 8 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ † ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ ‡ τάξει τῆς ‡ ἐφημερίας αὐτοῦ † ἐναντι τοῦ ‡ Θεοῦ,

* 9 Κατὰ τὸ ἔθος τῆς ‡ ἱερατείας, ‡ ἔλαχε τοῦ † θυμιάσαι, εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου.

10 Καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἦν προσευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος.

11 Ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου, ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος.

12 Καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν.

13 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος· Μὴ φοβοῦ Ζαχαρία· διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου· καὶ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην.

* 14 Καὶ ἔσαι χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ ‡ γεννήσει αὐτοῦ ‡ χαρήσονται.

* 15 Ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον τοῦ Κυρίου· καὶ οἶνον καὶ † σίκερα οὐ μὴ πίῃ· καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ.

16 Καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ Κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν.

17 Καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἑτοιμάσαι Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον.

18 Καὶ εἶπε Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον· Κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσ-

illius ex filiabus Aaron, & nomen ejus Elisabet.

6 Erant autem justi ambo ante Deum, incedentes in omnibus mandatis & justificationibus Domini irreprehensibiles. 7 Et non erat illis natus, eo quod Elisabet erat sterilis, & ambo profecti in diebus suis erant.

8 Factum est autem in Sacerdotio fungendo ipsum in ordine vicis suæ ante Deum,

9 Secundum consuetudinem Sacerdotii, sortitus est suffire, ingressus in templum Domini. 10 Et omnis multitudo populi erat orans foris horâ incensi.

11 Visus est autem illi angelus Domini, stans à dextris altaris incensi.

12 Et turbatus est Zacharias videns: & timor incidit in eum.

13 Ait autem ad illum angelus: Ne timeas Zacharia: quoniam exaudita est petitio tua: & uxor tua Elisabet gignet filium tibi, & vocabis nomen ejus Joannem.

14 Et erit gaudium tibi & exultatio, & multi in nativitate ejus gaudebunt.

15 Erit enim magnus coram Domino, & vinum & siceram non bibet, & Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris suæ.

16 Et multos filiorum Israël convertet ad Dominum Deum ipsorum.

17 Et ipse præcedet ante illum in spiritu & virtute Eliæ, convertere corda patrum in natos, & insuasibiles in prudentiam justorum, parare Domino plebem expeditam.

18 Et dixit Zacharias ad angelum: Juxta quid sciam hoc? ego enim sum senex, & uxor mea

βύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖαι ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν.

19 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος, εἶπεν αὐτῷ· Ἐγώ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρός σε, καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα.

20 Καὶ ἰδοὺ, ἔσῃ σιωπῶν, καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι, ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν.

21 Καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν· καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ.

* 22 Ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἠδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς· καὶ ‡ ἐπέγνωσαν ὅτι ‡ ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν † διανεύων αὐτοῖς· καὶ ‡ διέμενε κωφός.

23 Καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

* 24 Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ· καὶ † περιέκρυβεν ἑαυτὴν ‡ μῆνας ‡ πέντε, λέγουσα·

* 25 Ὅτι οὕτω μοι πεποίηκεν ὁ Κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ‡ ἐπεῖδεν ‡ ἀφελεῖν τὸ † ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.

26 Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας ᾗ ὄνομα Ναζαρὲτ,

27 Πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρὶ ᾧ ὄνομα Ἰωσὴφ, ἐξ οἴκου Δαβίδ· καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου, Μαριάμ.

28 Καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὴν, εἶπε· Χαῖρε κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν.

* 29 Ἡ δὲ ἰδοῦσα † διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ· καὶ ‡ διελογίζετο ‡ ποταπὸς εἴη ὁ ‡ ἀσπασμὸς οὗτος.

30 Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ· Μὴ φοβοῦ Μαριάμ· εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ.

mea provecta in diebus suis.

19 Et respondens angelus dixit ei: Ego sum Gabriel astans ante Deum: & missus sum loqui ad te, & evangelizare tibi hæc.

20 Et ecce eris tacens, & non potens loqui usque quo die fiant hæc, pro quibus non credidisti verbis meis, quæ implebuntur in tempus ipsorum.

21 Et erat plebs expectans Zachariam: & mirabantur in tardare ipsum in templo.

22 Egressus autem non poterat loqui illis: & cognoverunt quod visionem vidisset in templo: Et ipse erat innuens illis: & permansit mutus.

23 Et factum est, ut impleti sint dies ministrationis ejus, abiit in domum suam.

24 Post autem hos dies concepit Elisabet uxor ejus, & occultabat seipsam menses quinque, dicens:

25 Quia sic mihi fecit Dominus in diebus, quibus inspexit auferre opprobrium meum in hominibus.

26 In autem mense sexto missus est angelus Gabriel à Deo in civitatem Galilææ, cui nomen Nazaret,

27 Ad virginem desponsatam viro, cui nomen Joseph, de domo David: & nomen virginis Maria.

28 Et ingressus angelus ad eam, dixit: Gaude gratiâ plena: Dominus cum te: benedicta tu in mulieribus.

29 Illa verò videns perturbata est in sermone ejus: & ratiocinabatur qualis esset salutatio ista.

30 Et ait angelus ei: Ne pave Maria: invenisti enim gratiam apud Deum.

31 Et

31 Καὶ ἰδοὺ, συλλήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἱόν· καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

32 Οὗτος ἔσται μέγας, καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται· καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

33 Καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος.

34 Εἶπε δὲ Μαριὰμ πρὸς τὸν ἄγγελον· Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω;

35 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπί σε, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἐκ σοῦ ἅγιον, κληθήσεται υἱὸς Θεοῦ.

* 36 Καὶ ἰδοὺ, Ἐλισάβετ ἡ συγγενής σου, καὶ αὐτὴ ‡ συνειληφυῖα υἱὸν ἐν † γήρᾳ αὐτῆς· καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ ‡ στείρᾳ.

37 Ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα.

38 Εἶπε δὲ Μαριάμ· Ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

39 Ἀναστᾶσα δὲ Μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς, εἰς πόλιν Ἰούδα.

40 Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου, καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ.

* 41 Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἡ Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας, ‡ ἐσκίρτησε τὸ ‡ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ Ἐλισάβετ.

* 42 Καὶ † ἀνεφώνησε φωνῇ ‡ μεγάλῃ, καὶ εἶπεν· Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου.

43 Καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου πρός με;

44 Ἰδοὺ γὰρ, ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλ-

31 Et ecce concipies in utero & paries filium, & vocabis nomen ejus Jesum.

32 Hic erit magnus, & filius Altissimi vocabitur: & dabit illi Dominus Deus sedem David Patris ejus.

33 Et regnabit in domo Jacob in æternum, & regni ejus non erit finis.

34 Dixit autem Maria ad angelum: Quomodo erit istud, quoniam virum non cognosco?

35 Et respondens angelus dixit ei: Spiritus sanctus superveniet super te, & efficientia Altissimi obumbrabit tibi: Ideoque natum ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei.

36 Et ecce Elisabet cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua: & hic mensis sextus est illi vocatæ sterili.

37 Quia non erit impossibile apud Deum omne verbum.

38 Dixit autem Maria: Ecce ancilla Domini: fiat mihi secundum verbum tuum. Et discessit ab illa angelus.

39 Exurgens autem Maria in diebus illis, abiit in montanam cum festinatione in civitatem Juda:

40 Et intravit in domum Zachariæ, & salutavit Elisabet.

41 Et factum est, ut audivit Elisabet salutationem Mariæ, exultavit infans in utero ejus: & repleta est Spiritu sancto Elisabet,

42 Et exclamavit voce magnâ, & dixit: Benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus uteri tui.

43 Et unde mihi hoc, ut veniat mater Domini mei ad me?

44 Ecce enim, ut facta est vox salutationis tuæ in aures meas, exultavit infans in gaudio

λιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ μου.

gaudio in utero meo.

* 45 Καὶ μακαρία ἡ ‡ πιστεύσασα· ὅτι ἔσται ‡ τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου.

45 Et beata credens: quod erit perfectio effatis ei à Domino.

46 Καὶ εἶπε Μαριάμ· Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον·

46 Et ait Maria: Magnificat anima mea Dominum:

47 Καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρί μου·

47 Et exultavit ſpiritus meus in Deo ſalutari meo:

48 Ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ· Ἰδοὺ γὰρ, ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί.

48 Quia reſpexit in humilitatem ancillæ ſuæ: ecce enim ex hoc nunc beatam dicent me omnes generationes.

* 49 Ὅτι ‡ ἐποίησέ μοι ‡ μεγαλεῖα ὁ ‡ δυνατὸς, καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

49 Quia fecit mihi magna potens, & ſanctum nomen ejus.

50 Καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν·

50 Et miſericordia ejus in generationes generationum timentibus eum.

51 Ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ· διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν.

51 Fecit robur in brachio ſuo: diſſipavit ſuperbos cogitatione cordis eorum.

52 Καθεῖλε δυνάσας ἀπὸ θρόνων, καὶ ὕψωσε ταπεινούς.

52 Detraxit potentes de thronis, & exultavit humiles.

* 53 Πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, καὶ ‡ πλουτοῦντας ‡ ἐξαπέστειλε κενούς·

53 Eſurientes implevit bonis, & divites dimiſit inanes.

* 54 ‡ Ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, ‖μνησθῆναι ἐλέους,

54 Suſcepit Iſraël puerum ſuum, memorari miſericordiæ.

55 (Καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ Ἀβραὰμ, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ) εἰς τὸν αἰῶνα.

55 (Sicut loquutus eſt ad patres noſtros, Abraham, & ſemini ejus) in ſeculum.

56 Ἔμεινε δὲ Μαριὰμ σὺν αὐτῇ ὡσεὶ μῆνας τρεῖς· καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

56 Manſit autem Maria cum illa quaſi menſes tres: & reverſa eſt in domum ſuam.

57 Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν· καὶ ἐγέννησεν υἱόν.

57 Verum Eliſabet impletum eſt tempus parere ipſam: & genuit filium.

* 58 Καὶ ἤκουσαν οἱ †περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς, ὅτι ἐμεγάλυνε Κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς· καὶ ‡ συνέχαιρον αὐτῇ.

58 Et audierunt vicini & cognati ejus, quia magnificavit Dominus miſericordiam ſuam cum illa: & congratulabantur ei.

59 Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον· καὶ ἐκάλουν αὐτὸ, ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, Ζαχαρίαν.

59 Et factum eſt in octavo die venerunt circumcidere puerum, & vocabant eum in nomine patris ſui, Zachariam.

60 Καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ, εἶπεν· Οὐχί· ἀλλὰ

60 Et reſpondens mater ejus, dixit; Nequaquam;

κληθήσεται Ἰωάννης.

61 Καὶ εἶπον πρὸς αὐτήν· Ὅτι οὐδείς ἐστιν ἐν τῇ συγγενείᾳ σου, ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ.

* 62 † Ἐνένευον δὲ τῷ ‡ πατρὶ αὐτοῦ, τί τι ἂν θέλει καλεῖσθαι αὐτόν.

* 63 Καὶ ‡ αἰτήσας † πινακίδιον, ἔγραψε, λέγων· Ἰωάννης ἐστὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Καὶ ἐθαύμασαν πάντες.

64 Ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ· καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν Θεόν.

* 65 Καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας ‡ φόβος τοὺς † περιοικοῦντας αὐτούς· καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ‡ ὀρεινῇ τῆς ‡ Ἰουδαίας ‡ διελαλεῖτο πάντα τὰ ‡ ὀνόματα ταῦτα.

66 Καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες· Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; Καὶ χεὶρ Κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ.

67 Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου· καὶ προεφήτευσε, λέγων·

68 Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ· ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ.

69 Καὶ ἤγειρε κέρας σωτηρίας ἡμῖν, ἐν τῷ οἴκῳ Δαβὶδ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ·

70 Καθὼς ἐλάλησε διὰ στόματος τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ,

71 Σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς.

72 Ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ·

73 Ὅρκον ὃν ὤμοσε πρὸς Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν,

74 Ἀφόβως, ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν ῥυσθέντας, λατρεύειν αὐτῷ,

75 Ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ, πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν.

sed vocabitur Joannes.

61 Et dixerunt ad illam: Quia nemo est in cognatione tua, qui vocetur nomine hoc.

62 Innuebant autem patri ejus, quid vellet vocari eum.

63 Et postulans tabellam, scripsit, dicens: Joannes est nomen ejus. Et mirati sunt universi.

64 Apertum est autem os ejus illico, & lingua ejus: & loquebatur benedicens Deum.

65 Et factus est super omnes timor vicinos eorum: & in omni montana Judææ divulgabantur omnia verba hæc.

66 Et posuerunt omnes audientes in corde suo, dicentes: Quisnam puerulus iste erit? Et manus Domini erat cum illo.

67 Et Zacharias pater ejus repletus est Spiritu sancto: & prophetavit, dicens:

68 Benedictus Dominus Deus Israël: quia visitavit & fecit redemptionem plebi suæ.

69 Et erexit cornu salutis nobis in domo David pueri sui:

70 Sicut loquutus est per os sanctorum à seculo Prophetarum ejus,

71 Salutem ex inimicis nostris, & de manu omnium odio habentium nos.

72 Facere misericordiam cum patribus nostris, & memorari testamenti sancti sui.

73 Jusjurandum quod juravit ad Abraham patrem nostrum, dare nobis,

74 Impavidè ex manu inimicorum nostrorum liberatos, servire illi,

75 In sanctitate & justitia coram ipso, omnes dies vitæ nostræ.

76 Et

76 Καὶ σὺ, παιδίον, προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ· προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου Κυρίου, ἑτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ,

77 Τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ, ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν,

78 Διὰ σπλάγχνα ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους,

* 79 Ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις, τοῦ ‡ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης.

* 80 Τὸ δὲ ‡ παιδίον ηὔξανε καὶ ‡ ἐκραταιοῦτο πνεύματι· καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας † ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ. 65. † 19.

Κεφ. β. 2.

1 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλθε δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου, ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην.

2 (Αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου.)

3 Καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.

4 Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ἐκ πόλεως Ναζαρὲτ, εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς πόλιν Δαβὶδ, ἥτις καλεῖται Βηθλεὲμ, (διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβὶδ,)

* 5 ‡ Ἀπογράψασθαι ‡ σὺν Μαριὰμ τῇ ‡ μεμνηστευμένῃ αὐτῷ γυναικὶ, οὔσῃ † ἐγκύῳ.

6 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν.

* 7 Καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ‡ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν, καὶ ‡ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ ‡ φάτνῃ· διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ ‡ καταλύματι.

* 8 Καὶ ‡ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ ‡ χώρᾳ τῇ αὐτῇ † ἀγραυλοῦντες, καὶ ‡ φυλάσσοντες ‡ φυλακὰς τῆς ‡ νυκτὸς ἐπὶ

76 Et tu puer Propheta Altissimi vocaberis: præibis enim ante faciem Domini, parare vias ejus:

77 Ad dandam scientiam salutis plebi ejus, in remissione peccatorum eorum.

78 Per viscera misericordiæ Dei nostri, in quibus visitavit nos oriens ex alto:

79 Apparere in tenebris & umbra mortis sedentibus, dirigere pedes nostros in viam pacis.

80 At puerulus crescebat & corroborabatur spiritu: & erat in desertis usque in diem ostensionis suæ ad Israël.

CAPUT II.

1 Factum est autem in diebus illis, exiit edictum à Cæsare Augusto, describi omnem habitatam.

2 (Hæc descriptio prima facta est præside Syriæ Cyrenio.)

3 Et ibant omnes describi, unusquisque in propriam civitatem.

4 Ascendit autem & Joseph à Galilæa, ex civitate Nazaret, in Judæam, in civitatem David, quæ vocatur Bethlehem, propter esse ipsum ex domo & familia David,

5 Describi cum Maria desponsata sibi uxore, existente prægnante.

6 Factum est autem in esse eos ibi, impleti sunt dies parere ipsam.

7 Et peperit filium suum primogenitum, & fasciavit eum, & reclinavit eum in præsepi: quia non erat eis locus in diversorio.

8 Et pastores erant in regione eadem in agro agentes, & custodientes custodias nocti super gregem suum.

τὴν † πόίμνην αὐτῶν.

9 Καὶ ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς, καὶ δόξα Κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς· καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν.

10 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος· Μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γὰρ, εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ·

11 Ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτὴρ, ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαβίδ.

12 Καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον· Εὑρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον, κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ.

13 Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου, αἰνούντων τὸν Θεὸν, καὶ λεγόντων·

* 14 Δόξα ἐν † ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις † εὐδοκία.

15 Καὶ ἐγένετο, ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες εἶπον πρὸς ἀλλήλους· Διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ, καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονὸς, ὃ ὁ Κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν.

16 Καὶ ἦλθον σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦρον τήν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσὴφ, καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ Φάτνῃ.

* 17 Ἰδόντες δὲ † διεγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου.

18 Καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς.

19 Ἡ δὲ Μαριὰμ πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα, συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.

20 Καὶ ἐπέστρεψαν οἱ ποιμένες, δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν Θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον, καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

21 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ

9 Et ecce angelus Domini adstitit eis, & gloria Domini circumfulsit illos: & timuerunt timore magno.

10 Et dixit illis angelus: Ne pavete: Ecce enim euangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo.

11 Quia natus est vobis hodie Salvator, qui est Christus Dominus, in civitate David.

12 Et hoc vobis signum: Invenietis infantem fasciatum, jacentem in præsepio.

13 Et subito facta est cum angelo multitudo exercitus cælestis, laudantium Deum, & dicentium:

14 Gloria in altissimis Deo: & in terra pax, in hominibus beneplacitum.

15 Et factum est, ut discesserunt ab eis in cælum angeli, & homines pastores dicebant ad invicem: Transeamus jam usque in Bethlehem, & videamus verbum hoc factum, quod Dominus ostendit nobis.

16 Et venerunt festinantes, & invenerunt & Mariam & Joseph, & infantem jacentem in præsepio.

17 Videntes autem cognoverunt de verbo dicto illis de puerulo hoc.

18 Et omnes audientes mirati sunt de dictis à pastoribus ad ipsos.

19 At Maria omnia conservabat verba hæc, conjiciens in corde suo.

20 Et reversi sunt pastores, glorificantes & laudantes Deum in omnibus quæ audierant & viderant, sicut dictum est ad illos.

21 Et quando impleti sunt dies octo circumcidendi puerulum, & vocatum est nomen ejus JESUS, vocatum

ab

ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

22 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν, κατὰ τὸν νόμον Μωσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα, παραστῆσαι τῷ Κυρίῳ,

23 (Καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ Κυρίου· Ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν, ἅγιον τῷ Κυρίῳ κληθήσεται·)

* 24 Καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν, κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ Κυρίου, ‡ ζεῦγος † τρυγόνων, ἢ δύο † νεοσσοὺς ‡ περιστερῶν.

25 Καὶ ἰδοὺ, ἦν ἄνθρωπος ἐν Ἱερουσαλὴμ ᾧ ὄνομα Συμεών· καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβὴς, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ· καὶ πνεῦμα ἅγιον ἦν ἐπ' αὐτόν.

26 Καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου.

* 27 Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν. καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν, τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς ‡ κατὰ τὸ † εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ,

* 28 Καὶ αὐτὸς ‡ ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς † ἀγκάλας αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησε τὸν Θεὸν, καὶ εἶπε·

29 Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου, ἐν εἰρήνῃ.

30 Ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου,

31 Ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν·

32 Φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ.

33 Καὶ ἦν Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ·

34 Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεών, καὶ εἶπε πρὸς Μαριὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ· Ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραήλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον.

35 (Καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν

ab angelo ante concipi eum in utero.

22 Et quum impleti sunt dies purgationis eorum, secundum legem Mosi, tulerunt illum in Hierusalem, sistere Domino:

23 (Sicut scriptum est in lege Domini: Quia omne masculinum adaperiens vulvam, sanctum Domino vocabitur:)

24 Et dare hostiam, secundum dictum in lege Domini, par turturum, aut duos pullos columbarum.

25 Et ecce erat homo in Hierusalem, cui nomen Simeon: & homo iste justus & religiosus, expectans consolationem Israël: & Spiritus sanctus erat super eum.

26 Et erat ei responsum à Spiritu sancto, non videre mortem, prius quam videret Christum Domini.

27 Et venit in spiritu in templum. Et in inferre parentes puerum Jesum, ad facere ipsos secundum consuetum Legis circa eum:

28 Et ipse accepit eum in ulnas suas, & benedixit Deum, & dixit:

29 Nunc dimittis servum tuum Domine, secundum verbum tuum, in pace:

30 Quia viderunt oculi mei Salutare tuum,

31 Quod parasti ante faciem omnium populorum:

32 Lumen ad revelationem Gentium, & gloriam plebis tuæ Israël. 33 Et erat Joseph & mater ejus mirantes super dictis de illo.

34 Et benedixit illis Simeon, & dixit ad Mariam matrem ejus: Ecce hic jacet in casum & resurrectionem multorum in Israël, & in signum contradictum.

35 Et tuam verò ipsius ani-

ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία·) ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί.

36 Καὶ ἦν Ἄννα † προφῆτις, θυγάτηρ Φανουὴλ, ἐκ ‡ φυλῆς Ἀσήρ· αὕτη † προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα ἔτη μετὰ ἀνδρὸς ἑπτὰ ἀπὸ τῆς † παρθενίας αὐτῆς.

37 Καὶ αὐτὴ χήρα ὡς ἐτῶν ἐνενήκοντα τεσσάρων, ἣ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, νηστείαις καὶ δεήσεσι λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν.

* 38 Καὶ αὐτὴ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα † ἀνθωμολογεῖτο τῷ Κυρίῳ, καὶ ‡ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσι τοῖς ‡ προσδεχομένοις ‡ λύτρωσιν ἐν Ἱερουσαλήμ.

39 Καὶ ὡς ἐτέλεσαν ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν νόμον Κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν Ναζαρέτ.

40 Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανε, καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, πληρούμενον σοφίας· καὶ χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.

41 Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα.

42 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ἀναβάντων αὐτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς·

43 Καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς, ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλήμ· καὶ οὐκ ἔγνω Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ.

* 44 ‡ Νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ † συνοδίᾳ εἶναι, ἦλθον ἡμέρας ὁδόν· καὶ ‡ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν τοῖς ‡ συγγενέσι καὶ ἐν τοῖς ‡ γνωστοῖς.

45 Καὶ μὴ εὑρόντες αὐτὸν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ, ζητοῦντες αὐτόν.

46 Καὶ ἐγένετο, μεθ' ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων, καὶ ἀκούοντα αὐτῶν, καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς.

* 47 ‡ Ἐξίσαντο δὲ πάντες οἱ

mam pertranſibit gladius: ut revelentur ex multis cordibus ratiocinationes.

36 Et erat Anna prophetiſſa, filia Phanuel, ex tribu Aſer: hæc progreſſa in diebus multis, vivens annos cum viro ſeptem à virginitate ſua.

37 Et hæc vidua quaſi annorum octoginta quatuor: quæ non diſcedebat à templo, jejuniis & obſecrationibus ſerviens nocte ac die.

38 Et illa hac ipſa hora ſuperveniens viciſſim confitebatur Domino, & loquebatur de illo omnibus expectantibus redemptionem in Hieruſalem.

39 Et ut perfecerunt omnia quæ ſecundum legem Domini, reverſi ſunt in Galilæam in civitatem ſuam Nazaret.

40 At puer creſcebat, & corroborabatur ſpiritu, plenus ſapientia: & gratia Dei erat in illo. 41 Et ibant parentes ejus per annum in Hieruſalem feſto Paſchæ.

42 Et quum factus eſſet annorum duodecim, aſcendentibus illis in Hieroſolyma, ſecundum conſuetudinem feſti,

43 Et conſummatis diebus, in reverti ipſos, remanſit Jeſus puer in Hieruſalem: & non cognovit Joſeph & mater ejus.

44 Exiſtimantes autem illum in comitatu eſſe, venerunt diei iter: & requirebant eum in cognatis, & in notis.

45 Et non invenientes eum, regreſſi ſunt in Hieruſalem, quærentes eum.

46 Et factum eſt, poſt dies tres invenerunt illum in templo ſedentem in medio doctorum, & audientem illos, & interrogantem eos.

47 Stupebant autem omnes au-

ἀκούοντες αὐτοῦ, ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς † ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ.

48 Καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν. Καὶ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπε· Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ ὁ πατήρ σου κἀγὼ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε.

49 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με;

50 Καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα, ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς.

51 Καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν, καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέτ· καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. Καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.

52 Καὶ Ἰησοῦς προέκοπτε σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ, καὶ χάριτι παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις. 41. † 10.

Κεφ. γ'. 3.

1 Ἐν ἔτει δὲ † πεντεκαιδεκάτῳ τῆς † ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, † ὑπηγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ † τετρααρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρῴδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετρααρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετρααρχοῦντος,

2 Ἐπ' ἀρχιερέως Ἄννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα Θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν τοῦ Ζαχαρίου υἱὸν, ἐν τῇ ἐρήμῳ.

3 Καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου, κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν·

4 Ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος· Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

5 Πᾶσα † φάραγξ ‡ πληρωθήσεται, καὶ πᾶν ‡ ὄρος καὶ ‡ βουνὸς ‡ ταπεινωθήσεται· καὶ ἔσται τὰ ‡ σκολιὰ εἰς ‡ εὐθείαν, καὶ αἱ ‡ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς † λείας·

6 Καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ

audientes eum, super intelligentia & responsis ejus.

48 Et videntes ipsum, attoniti fuerunt: Et ad illum mater ejus dixit: Fili, quid fecisti nobis sic? ecce pater tuus & ego dolentes quærebamus te. 49 Et ait ad illos: Quid quod quærebatis me? nesciebatis quia in his Patris mei oportet esse me?

50 Et ipsi non intellexerunt verbum, quod loquutus est ad eos.

51 Et descendit cum eis, & venit in Nazaret: & erat subditus illis. Et mater ejus conservabat omnia verba hæc in corde suo.

52 Et Jesus proficiebat sapientia & ætate, & gratia apud Deum & homines.

CAPUT III.

1 In anno autem quinto decimo imperii Tiberii Cæsaris, prædicante Pontio Pilato Judææ, & tetrarcha Galilææ Herode, Philippo autem fratre ejus tetrarcha Iturææ, & Trachonitidis regionis, & Lysania Abilenæ tetrarcha,

2 Sub principibus Sacerdotum Anna & Caiapha, factum est verbum Dei ad Joannem Zachariæ filium in deserto.

3 Et venit in omnem circa regionem Jordanis, prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum:

4 Sicut scriptum est in libro sermonum Isaiæ prophetæ, dicentis: Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite semitas ejus.

5 Omnis vallis implebitur, & omnis mons & collis humiliabitur: & erunt prava in directam, & asperæ in vias planas:

6 Et videbit omnis caro Sa-

τὸ ‡ σωτήριον τοῦ Θεοῦ.

7 Ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ· Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς;

8 Ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας· καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ.

* 9 ‡ Ἤδη δὲ καὶ ἡ ‡ ἀξίνη πρὸς τὴν ‡ ῥίζαν τῶν δένδρων ‡ κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται, καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

10 Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι, λέγοντες· Τί οὖν ποιήσομεν;

11 Ἀποκριθεὶς δὲ λέγει αὐτοῖς· Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας, μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι· καὶ ὁ ἔχων βρώματα, ὁμοίως ποιείτω.

12 Ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι, καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε, τί ποιήσομεν;

13 Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε.

* 14 Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι, λέγοντες· Καὶ ἡμεῖς τί ποιήσομεν; Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· ‡ Μηδένα ‡ διασείσητε, ‡ μηδὲ ‡ συκοφαντήσητε· καὶ ‡ ἀρκεῖσθε τοῖς ‡ ὀψωνίοις ὑμῶν.

15 Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστός,

16 Ἀπεκρίνατο ὁ Ἰωάννης, ἅπασι λέγων· Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ, καὶ πυρί.

* 17 Οὗ τὸ ‡ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ‡ διακαθαριεῖ τὴν

lutare Dei.

7 Dicebat ergo exeuntibus turbis baptizari ab ipso: Genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere à ventura ira?

8 Facite ergo fructus dignos pœnitentiæ, & ne cœperitis dicere in vobis ipsis: Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis, quia potest Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ.

9 Jam vero & securis ad radicem arborum posita est: Omnis ergo arbor non faciens fructum pulchrum exciditur, & in ignem mittitur.

10 Et interrogabant eum turbæ, dicentes: Quid ergo faciemus?

11 Respondens autem, dicebat illis: Habens duas tunicas, tradat non habenti: & habens escas, similiter faciat.

12 Venerunt autem & publicani baptizari, & dixerunt ad illum: Magister, quid faciemus?

13 Ille autem dixit ad eos: Nihil amplius præter constitutum vobis exigite.

14 Interrogabant autem eum & milites, dicentes: Et nos quid faciemus? Et ait ad eos: Neminem concutiatis, neque calumniemini: & contenti estote stipendiis vestris.

15 Expectante autem populo, & ratiocinantibus omnibus in cordibus suis de Joanne, ne forte ipse esset Christus,

16 Respondit Joannes omnibus dicens: Ego quidem aqua baptizo vos: venit autem fortior me, cujus non sum dignus solvere corrigiam calceamentorum ejus: ipse vos baptizabit in Spiritu sancto, & igni.

17 Cujus ventilabrum in manu ejus, & perpurgabit aream suam,

‡ ἅλωνα αὐτοῦ· καὶ συνάξει τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ‡ ἄχυρον ‡ κατακαύσει πυρὶ ‡ ἀσβέστῳ.

18 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν.

19 Ὁ δὲ Ἡρῴδης ὁ τετράρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρωδιάδος τῆς γυναικὸς Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησε πονηρῶν ὁ Ἡρῴδης,

20 Προσέθηκε καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσι, καὶ κατέκλεισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ.

21 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαὸν, καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος, καὶ προσευχομένου, ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανὸν·

22 Καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῷ εἴδει, ὡσεὶ περιστερὰν, ἐπ' αὐτόν· καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι, λέγουσαν· Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν σοὶ ἠυδόκησα.

23 Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος, ὢν (ὡς ἐνομίζετο) υἱὸς Ἰωσὴφ, τοῦ Ἡλὶ,

24 Τοῦ Ματθὰτ, τοῦ Λευὶ, τοῦ Μελχὶ, τοῦ Ἰαννὰ, τοῦ Ἰωσὴφ,

25 Τοῦ Ματταθίου, τοῦ Ἀμὼς, τοῦ Ναοὺμ, τοῦ Ἑσλὶ, τοῦ Ναγγαὶ,

26 Τοῦ Μααθ', τοῦ Ματταθίου, τοῦ Σεμεΐ', τοῦ Ἰωσὴφ', τοῦ Ἰούδα,

27 Τοῦ Ἰωαννᾶ, τοῦ Ῥησὰ, τοῦ Ζοροβάβελ, τοῦ Σαλαθιὴλ, τοῦ Νηρὶ,

28 Τοῦ Μελχὶ, τοῦ Ἀδδὶ, τοῦ Κωσὰμ, τοῦ Ἐλμωδὰμ, τοῦ Ἤρ,

29 Τοῦ Ἰωσὴ, τοῦ Ἐλιέζερ, τοῦ Ἰωρεὶμ, τοῦ Ματθὰτ, τοῦ Λευΐ,

30 Τοῦ Συμεὼν, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωσὴφ, τοῦ Ἰωνὰν, τῶ Ἐλιακεὶμ,

31 Τοῦ Μελεᾶ, τοῦ Μαϊνὰν, τοῦ Ματταθὰ, τοῦ Ναθὰν, τοῦ Δαβὶδ,

suam, & congregabit triticum in horreum suum: at paleam comburet igni inextinguibili.

18 Multa quidem igitur & alia exhortans evangelizabat populum.

19 At Herodes tetrarcha, correptus ab illo de Herodiade uxore fratris sui Philippi, & de omnibus quæ fecit malis Herodes.

20 Adjecit & hoc super omnia, & inclusit Joannem in carcerem.

21 Factum est autem in baptizari omnem populum, & Jesu baptizato, & orante, apertum esse cælum:

22 Et descendisse Spiritum sanctum corporali specie sicut columbam in ipsum: & vocem de cælo fieri, dicentem: Tu es filius meus dilectus: in te complacui mihi.

23 Et ipse erat Jesus quasi annorum triginta incipiens existens, (ut existimabatur) filius Joseph, Heli,

24 Matthat, Levi, Melchi, Janna, Joseph,

25 Mattathiæ, Amos, Naum, Esli, Nange,

26 Mahath, Mattathiæ, Semei, Joseph, Juda,

27 Joanna, Resa, Zorobabel, Salathiel, Neri,

28 Melchi, Addi, Cosam, Elmodam, Er.

29 Jesu, Eliezer, Jorim, Matthat, Levi,

30 Simeon, Juda, Joseph, Jonan, Eliacim,

31 Melea, Menan, Mattatha, Nathan, David,

32 Τοῦ Ἰεσσαὶ, τοῦ Ὠβὴδ, τοῦ Βοὲζ, τοῦ Σαλμὼν, τοῦ Ναασσών,

32 Jeſſe, Obed, Booz, Salmon, Naaſſon,

33 Τοῦ Ἀμιναδὰβ, τοῦ Ἀρνὶ, τοῦ Ἑσρὼμ, τοῦ Φαρὲς, τοῦ Ἰούδα,

33 Aminadab, Aram, Eſrom, Phares, Judæ,

34 Τοῦ Ἰακὼβ, τοῦ Ἰσαὰκ, τοῦ Ἀβραὰμ, τοῦ Θάρα, τοῦ Ναχὼρ,

34 Jacob, Iſaac, Abrahæ, Thare, Nachor,

35 Τοῦ Σαρούχ, τοῦ Ῥαγαῦ, τοῦ Φαλὲκ, τοῦ Ἔβὲρ, τοῦ Σαλὰ,

35 Saruch, Ragau, Phalec, Eber, Salæ.

36 Τοῦ Καϊνὰν, τοῦ Ἀρφαξὰδ, τοῦ Σὴμ, τοῦ Νῶε, τοῦ Λάμεχ,

36 Cainan, Arphaxad, Sem, Noë, Lamech,

37 Τοῦ Μαθουσάλα, τοῦ Ἐνὼχ, τοῦ Ἰαρὲδ, τοῦ Μαλελεὴλ, τοῦ Καϊνὰν,

37 Mathuſalæ, Enoch, Jared, Malaleel, Cainan,

38 Τοῦ Ἐνὼς, τοῦ Σὴθ, τοῦ Ἀδὰμ, τοῦ Θεοῦ. 30. † 6.

38 Enos, Seth, Adam, Dei.

Κεφ. δ'. 4.

CAPUT IV.

1 Ἰησοῦς δὲ πνεύματος ἁγίου πλήρης ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου· καὶ ἤγετο ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὴν ἔρημον,

1 Jeſus autem plenus Spiritu ſancto regreſſus eſt à Jordane: & agebatur in Spiritu in deſertum,

2 Ἡμέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου· καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις· καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν, ὕστερον ἐπείνασε.

2 Diebus quadraginta tentatus à diabolo: Et non manducavit quicquam in diebus illis: & conſummatis illis, poſtea eſuriit.

3 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος.

3 Et dixit illi diabolus: Si filius es Dei, dic lapidi huic ut fiat panis.

4 Καὶ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν, λέγων· Γέγραπται, ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι Θεοῦ.

4 Et reſpondit Jeſus ad illum, dicens: Scriptum eſt, Quia non in pane ſolo vivet homo, ſed in omni verbo Dei.

* 5 Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν, ‡ ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς ‡ οἰκουμένης ἐν † στιγμῇ ‡ χρόνου.

5 Et ſubducens illum diabolus in montem excelſum, oſtendit illi omnia regna habitatæ in puncto temporis.

6 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος· Σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν, καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν· ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται, καὶ ᾧ ἐὰν θέλω, δίδωμι αὐτήν.

6 Et ait illi diabolus: Tibi dabo auctoritatem hanc univerſam, & gloriam illorum: quia mihi tradita eſt, & cui volo, do eam.

7 Σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιόν μου, ἔσται σου πάντα.

7 Tu ergo ſi adoraveris coram me, erunt tua omnia.

8 Καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Ὕπαγε ὀπίσω μου σατανᾶ· γέγραπται γάρ· Προσκυνήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.

8 Et reſpondens illi dixit Jeſus: Abſcede retro me ſatana: Scriptum eſt enim: Adorabis Dominum Deum tuum, & illi ſoli ſervies.

9 Et

* 9 Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλὴμ, καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ ‡ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ· καὶ εἶπεν αὐτῷ· Εἰ ὁ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω.

* 10 Γέγραπται γάρ· ‡ Ὅτι τοῖς ‡ ἀγγέλοις αὐτοῦ ‡ ἐντελεῖται περὶ σου, τοῦ † διαφυλάξαι σε·

11 Καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.

12 Καὶ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅτι εἴρηται· Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου.

13 Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος, ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.

14 Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ φήμη ἐξῆλθε καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ.

15 Καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων.

16 Καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ναζαρὲτ, οὗ ἦν τεθραμμένος· καὶ εἰσῆλθε κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, εἰς τὴν συναγωγήν· καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι.

* 17 Καὶ ‡ ἐπεδόθη αὐτῷ ‡ βιβλίον Ἡσαΐου τοῦ προφήτου· καὶ † ἀναπτύξας τὸ βιβλίον, εὗρε τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον·

* 18. Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμὲ, οὗ ἕνεκεν ‡ ἔχρισέ με· ‡ εὐαγγελίζεσθαι ‡ πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με, ‡ ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, ‡ κηρύξαι ‡ αἰχμαλώτοις ‡ ἄφεσιν, καὶ ‡ τυφλοῖς † ἀναβλέψιν, ἀποστεῖλαι † τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει·

19 Καλέσαι ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτόν.

* 20 Καὶ † πτύξας τὸ βιβλίον, ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ, ἐκάθισε· καὶ πάντων ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ‡ ἀτενίζοντες αὐτῷ·

21 Ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐ-

9 Et duxit illum in Jerusalem, & statuit eum super pinnam templi: & dixit illi: Si filius es Dei, jace teipsum hinc deorsum.

10 Scriptum est enim, quod angelis suis mandabit de te, custodire te:

11 Et quia in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.

12 Et respondens ait illi Jesus: Quod dictum est: Non tentabis Dominum Deum tuum. 13 Et finiens omnem tentationem diabolus, recessit ab illo usque ad tempus.

14 Et regressus est Jesus in virtute Spiritus in Galilæam & fama exiit per universam circa regionem de illo:

15 Et ipse docebat in synagogis eorum, glorificatus ab omnibus.

16 Et venit in Nazaret, ubi erat nutritus: & intravit secundum consuetum sibi, in die Sabbatorum in synagogam: & surrexit legere.

17 Et traditus est illi liber Esaiæ prophetæ: Et explicans librum, invenit locum ubi erat scriptum:

18 Spiritus Domini super me, cujus gratia unxit me, evangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde, prædicare captivis remissionem, & cæcis restitutionem visus, ablagare confractos in remissione:

19 Prædicare annum Domini acceptum.

20 Et plicans librum, reddens ministro, sedit: Et omnium in synagoga oculi erant intendentes ei.

21 Cœpit autem dicere ad illos:

τούς. Ὅτι σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν.

22 Καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος, τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ;

23 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα ἐν τῇ Καπερναούμ, ποίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου.

24 Εἶπε δέ· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ.

25 Ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἠλίου ἐν τῷ Ἰσραήλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν·

26 καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἠλίας, εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδῶνος, πρὸς γυναῖκα χήραν.

27 Καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐπὶ Ἐλισαίου τοῦ προφήτου ἐν τῷ Ἰσραήλ· καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη, εἰ μὴ Νεεμὰν ὁ Σύρος.

28 Καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ, ἀκούοντες ταῦτα.

* 29 Καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως· καὶ † ἤγαγον αὐτὸν ἕως τῆς † ὀφρύος τοῦ ὄρους, ἐφ' οὗ ἡ πόλις αὐτῶν ᾠκοδόμητο, εἰς τὸ † κατακρημνίσαι αὐτόν.

30 Αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν, ἐπορεύετο.

31 Καὶ κατῆλθεν εἰς Καπερναοὺμ πόλιν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασι.

32 Καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ.

33 Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμο-

illos: Quia hodie impleta eſt ſcriptura hæc in auribus veſtris.

22 Et omnes teſtificabantur ei, & mirabantur in verbis gratiæ, exeuntibus ex ore ipſius, & dicebant: Nonne hic eſt filius Joſeph?

23 Et ait ad illos: Omnino dicetis mihi ſimilitudinem hanc: Medice, cura teipſum: quanta audivimus facta in Capernaum, fac & hic in patria tua.

24 Ait autem: Amen dico vobis, quia nemo Propheta acceptus eſt in patria ſua.

25 In veritate dico vobis: Multæ viduæ erant in diebus Eliæ in Iſraël, quando clauſum eſt cælum ad annos tres & menſes ſex, ut facta eſt fames magna in omnem terram:

26 Et ad nullam illarum miſſus eſt Elias, ſi non in Sarepta Sidonis, ad mulierem viduam.

27 Et multi leproſi erant ſub Eliæo Propheta in Iſraël, & nemo ex iis mundatus eſt, ſi non Neeman Syrus.

28 Et repleti ſunt omnes ira in ſynagoga, audientes hæc.

29 Et ſurgentes ejecerunt illum extra civitatem: & duxerunt illum uſque ad ſupercilium montis, ſuper quem civitas illorum erat ædificata, ad præcipitandum eum.

30 Ipſe autem tranſiens per medium illorum, profectus eſt.

31 Et deſcendit in Capernaum civitatem Galilææ: & erat docens illos in Sabbatis.

32 Et percellebantur in doctrina ejus: quia in auctoritate erat ſermo ipſius.

33 Et in ſynagoga erat homo habens ſpiritum dæmonii immundi:

νίου ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξε φωνῇ μεγάλῃ,

34 Λέγων· ‡ Ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοὶ Ἰησοῦ ‡ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ· ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ.

35 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. Καὶ ῥίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον, ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, μηδὲν βλάψαν αὐτόν.

36 Καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας· καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες· Τίς ὁ λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασι, καὶ ἐξέρχονται;

37 Καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου.

38 Ἀναστὰς δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς, εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος· ἡ πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ· καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς.

39 Καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς, ἐπετίμησε τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν. παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς.

* 40 ‡ Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου, πάντες ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις, ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιθεὶς, ἐθεράπευσεν αὐτούς.

41 Ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, κράζοντα καὶ λέγοντα· Ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ ἴα ταῦτα λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν τὸν Χριστὸν αὐτὸν εἶναι.

42 Γενομένης δὲ ἡμέρας ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον, καὶ οἱ ὄχλοι ἐζήτουν αὐτὸν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ· καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν.

43 Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· Ὅτι καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαί με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· ὅτι εἰς τοῦτο ἀπέσταλμαι.

mundi: & exclamavit voce magna,

34 Dicens: Sine, quid nobis & tibi Jesu Nazarene? venisti perdere nos? scio te quis sis, sanctus Dei.

35 Et objurgavit illum Jesus, dicens: Obmutesce, & exi ab eo. Et projiciens illum dæmonium in medium, exiit ab illo, nihil nocens ei.

36 Et factus est pavor in omnes: & colloquebantur ad invicem, dicentes: Quod verbum hoc, quia in auctoritate & efficacia imperat immundis spiritibus, & exeunt?

37 Et exiit resonantia de illo in omnem locum circumregionis.

38 Surgens autem ex synagoga, introivit in domum Simonis: Socrus autem Simonis erat detenta febri magna: & rogaverunt illum de ea.

39 Et adstans super illam, imperavit febri: & dimisit illam: continuo autem surgens ministrabat illis.

40 Occidente autem Sole, omnes quotquot habebant infirmos morbis variis, ducebant illos ad eum: Verùm unicuique ipsorum manus imponens, curabat eos.

41 Exibant autem & dæmonia à multis, clamantia & dicentia: Quia tu es Christus Filius Dei. Et increpans non sinebat ea loqui, quia sciebant Christum ipsum esse.

42 Facta autem die egressus ibat in desertum locum: & turbæ requirebant eum, & venerunt usque ad ipsum: & detinebant illum non proficisci ab eis.

43 Ille vero ait ad eos: Quia & aliis civitatibus euangelizare me oportet regnum Dei: quia ad hoc missus sum.

44 Καὶ ἦν κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῆς Γαλιλαίας. 31. † 9.

Κεφ. ε'. 5.

1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ τοῦ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἑστὼς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ·

* 2 Καὶ εἶδε δύο πλοῖα ἑστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ‡ ἁλιεῖς ‡ ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν † ἀπέπλυναν τὰ ‡ δίκτυα.

3 Ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν τοῦ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ἐλίγον· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου τοὺς ὄχλους.

* 4 Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα· ‡ Ἐπανάγαγε εἰς τὸ ‡ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ‡ ἄγραν.

5 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων, εἶπεν αὐτῷ· Ἐπιστάτα, δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες, οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον.

* 6 Καὶ τοῦτο ποιήσαντες, ‡ συνέκλεισαν ‡ ἰχθύων ‡ πλῆθος πολύ· διεῤῥήγνυτο δὲ τὸ δίκτυον αὐτῶν.

* 7 Καὶ † κατένευσαν τοῖς ‡ μετόχοις τοῖς ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθον, καὶ ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα, ‡ ὥστε ‡ βυθίζεσθαι αὐτά.

8 Ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος, προσέπεσε τοῖς γόνασι τοῦ Ἰησοῦ, λέγων· Ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι, Κύριε·

* 9 ‡ Θάμβος γὰρ ‡ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ, ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ᾗ συνέλαβον·

10 Ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. Καὶ εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα ὁ Ἰησοῦς· Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν.

11 Καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες

44 Et erat prædicans in synagogis Galilææ.

CAPUT V.

1 FActum est autem in eo turbam superjacere ei ad audiendum verbum Dei, & ipse erat stans juxta stagnum Genesaret.

2 Et vidit duo navigia stantia secus stagnum: at piscatores descendentes ex eis, abluebant retia.

3 Ascendens autem in unam navium, quæ erat Simonis, rogavit eum à terra reducere pusillum: Et sedens docebat ex navigio turbas.

4 Ut autem cessavit loquens, dixit ad Simonem: Reduc in altum, & laxate retia vestra in capturam.

5 Et respondens Simon dixit illi: Præceptor, per totam noctem laborantes, nihil cepimus: in autem verbo tuo laxabo rete.

6 Et hoc facientes concluserunt multitudinem piscium multam: disrumpebatur autem rete eorum.

7 Et annuerunt sociis qui in alio navigio, ut venientes opitularentur ipsis: Et venerunt, & impleverunt ambo navigia, ita ut mergi ipsa.

8 Videns autem Simon Petrus, accidit genubus Jesu, dicens: Exi à me, quia homo peccator sum, Domine.

9 Stupor enim occupaverat eum, & omnes qui cum illo, in captura piscium, quam simul ceperant.

10 Similiter autem & Jacobum & Joannem filios Zebedæi, qui erant socii Simonis. Et ait ad Simonem Jesus: Ne time: ab hoc jam homines eris capiens.

11 Et subducentes navigia super terram, relinquentes omnia

ἅπαντα, ἠκολούθησαν αὐτῷ.

12 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ πλήρης λέπρας· καὶ ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ἐδεήθη αὐτοῦ, λέγων· Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι.

13 Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ, εἰπών· Θέλω, καθαρίσθητι. Καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ.

14 Καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν· ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ πρόσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, καθὼς προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

15 Διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ· καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν, καὶ ἰαθῆναι ὑπ' αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν.

16 Αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις, καὶ προσευχόμενος.

* 17 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων· καὶ ἦσαν καθήμενοι ‡ Φαρισαῖοι καὶ ‡ Νομοδιδάσκαλοι, οἱ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ· καὶ δύναμις Κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς.

18 Καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος· καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ.

* 19 Καὶ μὴ εὑρόντες διὰ ‡ ποίας ‡ εἰσενέγκωσιν αὐτὸν, διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ ‡ δῶμα, διὰ τῶν † κεράμων ‡ καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ ‡ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ.

20 Καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπεν αὐτῷ· Ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου.

21 Καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, λέγοντες· Τίς ἐστιν οὗτος, ὃς λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ μόνος ὁ Θεός;

omnia sequuti sunt eum.

12 Et factum est in esse ipsum in una civitatum, & ecce vir plenus lepra: & videns Jesum, procidens in faciem, rogavit eum, dicens: Domine, si vis, potes me mundare.

13 Et extendens manum, tetigit eum, dicens: Volo, mundare. Et confestim lepra discessit ab illo.

14 Et ipse præcepit illi nemini dicere: sed abiens ostende teipsum Sacerdoti, & offer pro emundatione tua, sicut præcepit Moses, in testimonium illis.

15 Perambulabat autem magis sermo de illo: & conveniebant turbæ multæ audire, & curari ab ipso ab infirmitatibus suis.

16 Ipse autem erat secedens in desertis, & orans.

17 Et factum est in una dierum, & ipse erat docens: Et erant sedentes Pharisæi & Legis doctores, qui erant venientes ex omni vico Galilææ, & Judææ, & Hierusalem: & efficacia Domini erat in sanare eos.

18 Et ecce viri ferentes in lecto hominem qui erat paralyticus: & quærebant eum inferre, & ponere ante eum.

19 Et non invenientes qua parte inferrent illum propter turbam, ascendentes super tectum, per tegulas summiserunt eum cum lectulo, in medium ante Jesum.

20 Et videns fidem eorum, dixit ei: Homo, remittuntur tibi peccata tua.

21 Et cœperunt ratiocinari Scribæ & Pharisæi, dicentes: Quis est hic qui loquitur blasphemias? Quis potest dimit-

ναται ἁμαρτίας, εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός;

22 Ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς· Τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;

23 Τί ἐστιν εὐπρόσωτερον, εἰπεῖν· Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου· ἢ εἰπεῖν· Ἔγειραι καὶ περιπάτει;

24 Ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας, (εἶπε τῷ παραλελυμένῳ) Σοὶ λέγω, ἔγειραι, καὶ ἆρας τὸ κλινίδιόν σου, πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου.

25 Καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἆρας ἐφ' ὃ κατέκειντο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, δοξάζων τὸν Θεόν.

26 Καὶ † ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας, καὶ ‡ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν καὶ ‡ ἐπλήσθησαν φόβου, λέγοντες· Ὅτι εἴδομεν † παράδοξα ‡ σήμερον.

27 Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθε, καὶ ἐθεάσατο τελώνην ὀνόματι Λευὶν, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι.

28 Καὶ καταλιπὼν ἅπαντα, ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

29 Καὶ ἐποίησε δοχὴν μεγάλην ὁ Λευὶς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ὄχλος τελωνῶν πολὺς, καὶ ἄλλων, οἳ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακείμενοι.

30 Καὶ ἐγόγγυζον οἱ Γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγοντες· Διατὶ μετὰ τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε;

31 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτούς· Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες.

32 Οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

33 Οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν· Διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσι πυκνὰ, καὶ δεήσεις

dimittere peccata, ſi non ſolus Deus? 22 Cognoſcens autem Jeſus ratiocinationes eorum, reſpondens dixit ad illos: Quid ratiocinamini in cordibus veſtris?

23 Quid eſt facilius dicere: Dimittuntur tibi peccata tua: an dicere: Surge & deambula?

24 Ut autem ſciatis quia auctoritatem habet filius hominis in terra dimittendi peccata, (ait paralytico:) Tibi dico, ſurge, & tollens lectulum tuum, vade in domum tuam. 25 Et confeſtim reſurgens coram illis, tollens in quo jacebat, abiit in domum ſuam, glorificans Deum.

26 Et ſtupor cepit omnes: & glorificabant Deum: Et repleti ſunt timore, dicentes: Quia vidimus inopinata hodie.

27 Et poſt hæc exiit, & conſpexit publicanum nomine Levin, ſedentem ad teloniam, & ait illi: Sequere me.

28 Et relinquens omnia, ſurgens ſequutus eſt eum.

29 Et fecit convivium magnum Levis ei in domo ſua: & erat turba publicanorum multa, & aliorum, qui erant cum illis diſcumbentes.

30 Et murmurabant Scribæ eorum & Phariſæi ad diſcipulos ejus, dicentes: Quare cum publicanis & peccatoribus manducatis & bibitis?

31 Et reſpondens Jeſus dixit ad illos: Non uſum habent ſani medico, ſed male habentes.

32 Non veni vocare juſtos, ſed peccatores ad pœnitentiam.

33 Illi autem dixerunt ad eum: Quare diſcipuli Joannis jejunant frequenter, & obſe-

ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων· οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσι καὶ πίνουσιν;

34 Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· Μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστι, ποιῆσαι νηστεύειν;

35 Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.

36 Ἔλεγε δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτούς· Ὅτι οὐδεὶς ἐπίβλημα ἱματίου καινοῦ ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίζει, καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνεῖ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ.

37 Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήξει ὁ νέος οἶνος τοὺς ἀσκούς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται.

38 Ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον· καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται.

39 Καὶ οὐδεὶς πιὼν παλαιὸν, εὐθέως θέλει νέον· λέγει γάρ· Ὁ παλαιὸς χρηστότερός ἐστιν. 29. † 4.

Καφ. ϛ'. 6.

* 1 Ἐγένετο δὲ ἐν † σαββάτῳ † δευτεροπρώτῳ ‡ διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ τῶν ‡ σπορίμων· καὶ ‡ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχυας, καὶ ἤσθιον, † ψώχοντες ταῖς χερσί.

2 Τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον αὐτοῖς· Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν τοῖς σάββασι;

* 3 Καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησε Δαβὶδ, † ὁπότε ‡ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες;

4 Ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔλαβε, καὶ ἔφαγε, καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ· οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν, εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς;

5 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὅτι κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

obsecrationes faciunt, similiter & ii Pharisæorum: at tui edunt & bibunt?

34 Is vero ait ad ipsos: Non potestis filios thalami, in quo sponsus cum illis est, facere jejunare?

35 Venient autem dies, & quum ablatus fuerit ab illis sponsus, tunc jejunabunt in illis diebus.

36 Dicebat autem & similitudinem ad illos: Quia nemo adjectionem vestimenti novi adjicit ad vestimentum vetus: si vero non, & novum scindit, & veteri non convenit commissura à novo.

37 Et nemo conjicit vinum novum in utres veteres: si autem non, rumpet novum vinum utres, & ipsum effundetur, & utres peribunt.

38 Sed vinum novum in utres novos injiciendum, & utraque conservantur.

39 Et nemo bibens vetus, statim vult novum: dicit enim: Vetus utilius est.

CAPUT VI.

1 FActum est autem in Sabbato secundo primo transire ipsum per sata: & vellebant discipuli ejus spicas, & manducabant, confricantes manibus. 2 Quidam autem Pharisæorum dicebant illis: Quid facitis quod non licet facere in Sabbatis?

3 Et respondens ad eos, dixit Jesus: Nec hoc legistis quod fecit David, quum esuriisset ipse, & cum ipso existentes?

4 Quomodo intravit in domum Dei, & panes propositionis sumpsit & manducavit, & dedit & his cum ipso, quos non licet manducare si non solos Sacerdotes?

5 Et dicebat illis: Quia dominus est filius hominis & Sabbati.

6 Ἐγένετο δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά.

7 Παρετήρουν δὲ αὐτὸν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύει· ἵνα εὕρωσι κατηγορεῖν αὐτοῦ.

8 Αὐτὸς δὲ ᾔδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, καὶ εἶπε τῷ ἀνδρὶ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα· Ἔγειραι, καὶ στῆθι εἰς τὸ μέσον. Ὁ δὲ ἀναστὰς ἔστη.

9 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς· Ἐπερωτήσω ὑμᾶς τί ἔξεστι τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀπολέσαι;

10 Καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτοὺς, εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ· Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. Ὁ δὲ ἐξέτεινεν· καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη.

11 Αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους, τί ἂν ποιήσειαν τῷ Ἰησοῦ.

*12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐξῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι· καὶ ἦν † διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Θεοῦ.

13 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασε·

14 (Σίμωνα, ὃν καὶ ὠνόμασε Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον·

15 Ματθαῖον καὶ Θωμᾶν, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον Ζηλωτήν·

16 Ἰούδαν Ἰακώβου, καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, ὃς καὶ ἐγένετο προδότης.)

* 17 Καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν, ἔστη ἐπὶ ‡ τόπου † πεδινοῦ· καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἰερουσαλὴμ, καὶ τῆς † παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος, οἱ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ, καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν·

6 Factum est autem in alio Sabbato, intrare ipsum in synagogam, & docere: Et erat ibi homo, & manus ejus dextra erat arida.

7 Observabant autem Scribæ & Pharisæi si in Sabbato curaret eum: ut invenirent accusationem ipsius.

8 Ipse vero sciebat ratiocinationes eorum: & ait homini aridam habenti manum: Surge, & sta in medium. Is autem surgens stetit.

9 Ait ergo Jesus ad illos: Interrogabo vos quid, licet Sabbatis benefacere, an malefacere? animam servare, an occidere? 10 Et circumspiciens omnes eos, dixit homini: Extende manum tuam. Is autem fecit ita, & restituta est manus ejus sana ut altera.

11 Ipsi autem repleti sunt amentia: & colloquebantur ad invicem, quidnam facerent Jesu. 12 Factum est autem in diebus illis, exiit in montem orare: & erat pernoctans in oratione Dei.

13 Et quum factus esset dies, advocavit discipulos suos: & eligens ex ipsis duodecim, quos & Apostolos nominavit;

14 Simonem, quem & nominavit Petrum, & Andream fratrem ejus, Jacobum & Joannem, Philippum & Bartholomæum,

15 Matthæum & Thomam, Jacobum Alphæi, & Simonem vocatum Zelotem,

16 Judam Jacobi, & Judam Iscariotem, qui & fuit traditor. 17 Et descendens cum illis, stetit in loco campestri, & turba discipulorum ejus, & multitudo copiosa plebis ab omni Judæa, & Hierusalem, & maritima Tyri & Sidonis, qui venerunt audire eum, & sanari à languoribus suis:

18 Et

18 Καὶ οἱ ὀχλούμενοι ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων· καὶ ἐθεραπεύοντο.

19 Καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτει ἅπτεσθαι αὐτοῦ· ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο, καὶ ἴατο πάντας.

20 Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἔλεγε· Μακάριοι οἱ πτωχοί· ὅτι ὑμέτερα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

21 Μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν· ὅτι χορτασθήσεσθε. Μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν· ὅτι γελάσετε.

22 Μακάριοί ἐστε ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς, καὶ ὀνειδίσωσι, καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν, ὡς πονηρὸν, ἕνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

23 Χαίρετε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γὰρ, ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

24 Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις· ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν.

* 25 ‡ Οὐαὶ ὑμῖν οἱ ‡ ἐμπεπλησμένοι· ὅτι πεινάσετε. Οὐαὶ ὑμῖν οἱ ‡ γελῶντες ‡ νῦν· ὅτι ‡ πενθήσετε καὶ ‡ κλαύσετε.

26 Οὐαὶ ὑμῖν ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι πάντες οἱ ἄνθρωποι· κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

27 Ἀλλ' ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν· Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν· καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς·

28 Εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμῖν· καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς.

* 29 Τῷ ‡ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν ‡ σιαγόνα, ‡ πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην· καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σου τὸ ἱμάτιον, καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσῃς.

30 Παντὶ δὲ τῷ αἰτοῦντί σε, δίδου· καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ, μὴ ἀπαίτει.

31 Καὶ καθὼς θέλετε ἵνα

18 Et vexati à spiritibus immundis, & curabantur.

19 Et omnis turba quærebat tangere eum: quia virtus de illo exibat, & sanabat omnes.

20 Et ipse elevans oculos suos in discipulos suos, dicebat: Beati pauperes: quia vestrum est regnum Dei.

21 Beati esurientes nunc: quia saturabimini. Beati flentes nunc: quia ridebitis.

22 Beati eritis cum oderint vos homines, & cum separaverint vos, & exprobraverint, & ejecerint nomen vestrum tanquam malum, propter filium hominis.

23 Gaudete in illa die, & exultate: ecce enim merces vestra multa in cælo: secundum hæc enim faciebant Prophetis patres eorum.

24 Verumtamen væ vobis divitibus, quia habetis consolationem vestram.

25 Væ vobis impleti: quia esurietis. Væ vobis ridentes nunc: quia lugebitis & flebitis.

26 Væ cum benedixerint vobis homines: secundum hæc enim faciebant pseudoprophetis patres eorum.

27 Sed vobis dico audientibus: Diligite inimicos vestros: benefacite odio habentibus vos.

28 Benedicite maledicentibus vobis, & orate pro calumniantibus vos.

29 Percutienti te in maxillam, præbe & alteram: & ab auferente tuum vestimentum, & tunicam ne prohibueris.

30 Omni autem petenti te, da: & ab auferente tua, ne repetas.

31 Et prout vultis ut faciant vobis

ποιοῦσιν ὑμῖν οἱ ἁμαρτωλοί, καὶ ἐὰν δανίσητε παρ' οἷς ἐλπίζετε λαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοῖς ἁμαρτωλοῖς δανίζουσιν, ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα.

35 Πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καὶ ἀγαθοποιεῖτε, καὶ δανίζετε μηδὲν ἀπελπίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολύς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ τοῦ ὑψίστου· ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς.

36 Γίνεσθε οὖν οἰκτίρμονες, καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστί.

37 Καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε· μὴ κατακρίνετε, καὶ οὐ μὴ κατακριθῆτε· ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε.

38 Δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλὸν, πεπιεσμένον καὶ σεσαλευόμενον καὶ ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν· τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ, ᾧ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν.

39 Εἶπε δὲ παραβολὴν αὐτοῖς· Μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται;

40 Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ· κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ.

41 Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς;

42 Ἢ πῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου· Ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου· αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὀφθαλ-

vobis homines, & vos facite illis similiter.

32 Et si diligitis diligentes vos, quæ vobis gratia est? Etenim peccatores diligentes se diligunt.

33 Et si benefeceritis benefacientibus vobis, quæ vobis gratia est? Etenim peccatores hoc ipsum faciunt.

34 Et si mutuum dederitis à quibus speratis recipere, quæ vobis gratia est? Etenim peccatores peccatoribus fœnerantur, ut recipiant æqualia. 35 Verumtamen diligite inimicos vestros, & benefacite, & mutuum date nihil desperantes: & erit merces vestra multa, & eritis filii Altissimi: quia ipse benignus est super ingratos & malos.

36 Estote ergo misericordes, sicut & Pater vester misericors est.

37 Et ne judicate, & non judicabimini: Ne condemnate, & non condemnabimini: Absolvite, & absolvemini.

38 Date, & dabitur vobis: Mensuram bonam, confertam, & coagitatam, & superefferentem dabunt in sinum vestrum: Quippe ea mensura qua mensi fueritis, remetientur vobis.

39 Dicebat autem similitudinem ipsis: Nunquid potest cæcus cæcum ducere? nonne ambo in foveam cadent?

40 Non est discipulus super magistrum suum: perfectus autem omnis erit, sicut magister ejus.

41 Quid autem vides festucam in oculo fratris tui: at trabem in proprio oculo non animadvertis?

42 Aut quomodo potes dicere fratri tuo: Frater, sine ejiciam festucam quæ in oculo tuo: ipse in oculo tuo trabem

μῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; Ὑποκριτὰ, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου· καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

43 Οὐ γάρ ἐστι δένδρον καλὸν, ποιοῦν καρπὸν σαπρόν· οὐδὲ δένδρον σαπρὸν, ποιοῦν καρπὸν καλόν.

44 Ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται· οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσι σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου τρυγῶσι σταφυλήν.

45 Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ † προφέρει τὸ ‡ ἀγαθόν· καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ.

46 Τί δέ με καλεῖτε, Κύριε, Κύριε· καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω;

47 Πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρός με, καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων, καὶ ποιῶν αὐτοὺς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος.

* 48 Ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ‡ ἔσκαψε καὶ † ἐβάθυνε, καὶ ἔθηκε ‡ θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν· † πλημμύρας δὲ γενομένης, ‡ προσέῤῥηξεν ὁ ‡ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσε σαλεῦσαι αὐτήν· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν.

* 49 Ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου· ᾧ προσέῤῥηξεν ὁ ποταμὸς· καὶ εὐθέως ἔπεσε, καὶ ἐγένετο τὸ † ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα. 47. † 13.

Κεφ. ζ'. 7.

1 Ἐπεὶ δὲ ἐπλήρωσε πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καπερναούμ.

2 Ἑκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων, ἤμελλε τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος.

trabem non videns? Hypocrita, ejice primum trabem de oculo tuo, & tunc perspicies ejicere festucam ex oculo fratris tui.

43 Non enim est arbor pulchra faciens fructum putrem: neque arbor putris faciens fructum pulchrum.

44 Unaquæque enim ad de proprio fructu cognoscitur: Non enim de spinis colligunt ficus, neque de rubo vindemiant uvam.

45 Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum: & malus homo de malo thesauro cordis sui profert malum: Ex enim abundantia cordis loquitur os ejus.

46 Quid autem me vocatis, Domine, Domine, & non facitis quæ dico?

47 Omnis veniens ad me, & audiens meos sermones, & faciens eos, ostendam vobis cui sit similis.

48 Similis est homini ædificanti domum, qui fodit & profundum fecit, & posuit fundamentum supra petram: inundatione autem facta, illisum est flumen domui illi, & non potuit movere eam: fundata erat enim supra petram.

49 At audiens & non faciens, similis est homini ædificanti domum super terram sine fundamento, cui illisus est fluvius, & continuo cecidit, & facta est ruina domus illius magna.

CAPUT VII.

1 Postquam autem implevit omnia verba sua in aures plebis, intravit in Capernaum. 2 Centurionis autem cujusdam servus male habens futurus erat interire, qui erat illi pretiosus.

3 Au-

3 Ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν, ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ.

4 Οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως, λέγοντες, ὅτι ἄξιός ἐστιν ᾧ παρέξῃ τοῦτο·

5 ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ᾠκοδόμησεν ἡμῖν.

6 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς· ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπὸ τῆς οἰκίας ἀπέχοντος, ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν ὁ ἑκατοντάρχης φίλους, λέγων αὐτῷ· Κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γὰρ ἱκανός εἰμι ἵνα ὑπὸ τὸ στέγος μου εἰσέλθῃς·

7 διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρὸς σὲ ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήτω ὁ παῖς μου.

8 Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας· καὶ λέγω τούτῳ· Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ· Ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ.

9 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς, ἐθαύμασεν αὐτὸν· καὶ στραφεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπε· Λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον.

10 Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον, εὗρον τὸν δεδουλευκότα ὑγιαίνοντα.

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἑξῆς, ἐπορεύθη εἰς πόλιν καλουμένην Ναΐν· καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ, καὶ ὄχλος πολύς.

12 Ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ, † ἐξεκομίζετο τεθνηκὼς, † μονογενὴς τῇ † μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὴ χήρα· καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ.

13 Καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ Κύριος, ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ, καὶ εἶπεν αὐτῇ· Μὴ κλαῦε.

3 Audiens autem de Jesu, misit ad eum seniores Judæorum, rogans eum, ut veniens salvaret servum ejus.

4 Illi vero advenientes ad Jesum, precabantur eum studiosè, dicentes, Quia dignus est cui præstes hoc:

5 Diligit enim gentem nostram, & synagogam ipse ædificavit nobis.

6 Ac Jesus ibat cum illis. Jam vero eo non longe abeunte a domo, misit ad eum Centurio amicos, dicens ei: Domine, ne vexaris: non enim sum dignus ut meum sub tectum intres.

7 Ideo neque meipsum sum dignum arbitratus ad te venire: sed dic verbo, & sanabitur puer meus.

8 Etenim ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites: & dico huic: Vade, & vadit: & alii: Veni, & venit: & servo meo: Fac hoc, & facit.

9 Audiens autem hæc Jesus, miratus est eum: & conversus, sequenti se turbæ dixit: Dico vobis, nec in Israël tantam fidem inveni.

10 Et reversi missi in domum, invenerunt languentem servum sanum.

11 Et factum est in deinceps ibat in civitatem vocatam Naim: & simul ibant cum ipso discipuli ejus multi, & turba copiosa.

12 Ut vero appropinquavit portæ civitatis, & ecce efferebatur defunctus, filius unigenitus matri suæ: Et hæc vidua: & turba civitatis multa erat cum illa.

13 Et videns eam Dominus, visceribus motus est super eam, & dixit illi: Ne fle.

14 Et

* 14 Καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς † σοροῦ, (οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν) καὶ εἶπε· Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι.

15 Καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς, καὶ ἤρξατο λαλεῖν. καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ.

16 Ἔλαβε δὲ φόβος ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν, λέγοντες· Ὅτι προφήτης μέγας ἠγέρται ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.

17 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ.

18 Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννῃ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων.

19 Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης, ἔπεμψε πρὸς τὸν Ἰησοῦν, λέγων· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν;

20 Παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες, εἶπον· Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρός σε, λέγων· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν;

21 Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσε πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν· καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο τὸ βλέπειν.

22 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ εἴδετε, καὶ ἠκούσατε· ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται·

23 Καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἂν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

24 Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ Ἰωάννου· Τί ἐξεληλύθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον;

* 25 Ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν † μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ,

14 Et accedens tetigit loculum, (at portantes steterunt) Et ait: Adolescens, tibi dico, surge.

15 Et resedit mortuus, & cœpit loqui. Et dedit illum matri suæ.

16 Cepit autem timor omnes, & glorificabant Deum, dicentes: Quia Propheta magnus surrexit in nobis: & quia visitavit Deus plebem suam.

17 Et exiit sermo hic in universa Judæa de eo, & in omni circa regione.

18 Et nuntiaverunt Joanni discipuli ejus de omnibus his.

19 Et advocans duos quosdam discipulorum suorum Joannes, misit ad Jesum, dicens: Tu es veniens, aut alium expectamus?

20 Accedentes autem ad eum viri, dixerunt: Joannes Baptista misit nos ad te, dicens: Tu es veniens, an alium expectamus?

21 In ipsa autem hora curavit multos à morbis & flagellis, & spiritibus malis, & cæcis multis donavit videre.

22 Et respondens Jesus, dixit illis: Euntes renuntiate Joanni quæ vidistis & audistis: Quia cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur.

23 Et beatus est quicumque non scandalizatus fuerit in me.

24 Abeuntibus autem nuntiis Joannis, cœpit dicere turbis de Joanne: Quid existis in desertum spectare? arundinem à vento quassatam?

25 Sed quid existis videre? hominem in mollibus vestimentis amictum? Ecce qui in veste

οἱ ἐν ἱματισμῷ ‡ ἐνδόξῳ καὶ ‡ τρυφῇ ὑπάρχοντες, ἐν τοῖς † βασιλείοις εἰσίν.

26 Ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν, προφήτην; καὶ λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου.

27 Οὗτός ἐστι περὶ οὗ γέγραπται· Ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἀγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.

* 28 Λέγω γὰρ ὑμῖν, μείζων ἐν ‡ γεννητοῖς γυναικῶν προφήτης Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ οὐδείς ἐστιν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, μείζων αὐτοῦ ἐστι.

29 Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας, καὶ οἱ τελῶναι, ἐδικαίωσαν τὸν Θεὸν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου·

30 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτοὺς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ.

31 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος· Τίνι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης; καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι;

32 Ὅμοιοί εἰσι παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις, καὶ λέγουσιν· Ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκλαύσατε.

33 Ἐλήλυθε γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς μήτε ἄρτον ἐσθίων, μήτε οἶνον πίνων· καὶ λέγετε· Δαιμόνιον ἔχει.

* 34 Ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων· καὶ λέγετε· Ἰδοὺ, ἄνθρωπος ‡ φάγος καὶ ‡ οἰνοπότης, ‡ τελωνῶν φίλος καὶ ‡ ἁμαρτωλῶν.

35 Καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων·

36 Ἠρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα φάγῃ μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Φαρισαίου, ἀνεκλίθη.

37 Καὶ ἰδοὺ, γυνὴ ἐν τῇ πόλει, ἥτις ἦν ἁμαρτωλὸς, ἐπιγνοῦσα ὅτι ἀνάκειται ἐν τῇ οἰ-

veste gloriosa & luxu existentes, in domibus regum sunt.

26 Sed quid existis videre? Prophetam? Utique dico vobis, & abundantius Propheta. 27 Hic est de quo scriptum est: Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te.

28 Dico enim vobis, major in genitis mulierum Propheta Joanne Baptista nemo est: Qui autem minor in regno Dei, major illo est.

29 Et omnis populus audiens & publicani justificaverunt Deum, baptizati baptismum Joannis.

30 At Pharisæi & Legisperiti consilium Dei spreverunt in semetipsos, non baptizati ab eo.

31 Ait autem Dominus: Cui ergo assimilabo homines generationis hujus? & cui sunt similes?

32 Similes sunt pueris in foro sedentibus, & loquentibus adinvicem, & dicentibus: Cantavimus tibiis vobis, & non saltastis: lamentavimus vobis, & non plorastis.

33 Venit enim Joannes Baptista neque panem manducans, neque vinum bibens: & dicitis, dæmonium habet.

34 Venit filius hominis manducans & bibens, & dicitis: Ecce homo edax & vinum bibens, amicus publicanorum & peccatorum. 35 Et justificata est sapientia à filiis suis omnibus. 36 Rogabat autem quidam illum Pharisæorum, ut manducaret cum illo: Et ingressus in domum Pharisæi, discubuit.

37 Et ecce mulier in civitate, quæ erat peccatrix, cognoscens quod accubuit in domo Phari-

κίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου,

38 Καὶ στᾶσα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὀπίσω, κλαίουσα, ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσι· καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσε, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἤλειφε τῷ μύρῳ.

39 Ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, λέγων· Οὗτος, εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ ἥτις ἅπτεται αὐτοῦ· ὅτι ἁμαρτωλός ἐστι.

40 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπε πρὸς αὐτόν· Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. Ὁ δέ φησι· Διδάσκαλε, εἰπέ.

* 41 Δύο ‡ χρεωφειλέται ἦσαν † δανεισταί τινι· ὁ εἷς ‡ ὤφειλε δηνάρια ‡ πεντακόσια, ὁ δὲ ‡ ἕτερος ‡ πεντήκοντα.

42 Μὴ ἐχόντων δὲ αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο· Τίς οὖν αὐτῶν, εἰπὲ, πλείων αὐτὸν ἀγαπήσει;

43 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων, εἶπεν· Ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ὀρθῶς ἔκρινας.

44 Καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα, τῷ Σίμωνι ἔφη· Βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ ἐπὶ τοὺς πόδας μου οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέ μου τοὺς πόδας, καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμαξε.

* 45 ‡ Φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ, ἀφ' ἧς εἰσῆλθον, οὐ † διέλιπε ‡ καταφιλοῦσά μου τοὺς ‡ πόδας.

46 Ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἠλείψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψέ μου τοὺς πόδας.

47 Οὗ χάριν, λέγω σοι, ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς, αἱ πολλαὶ, ὅτι ἠγάπησε πολύ· ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ.

48 Εἶπε δὲ αὐτῇ· Ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι.

Pharisæi, afferens alabastrum unguenti:

38 Et stans secus pedes ejus retro, flens, cœpit rigare pedes ejus lacrymis, & capillis capitis sui extergebat, & osculabatur pedes ejus, & ungebat unguento.

39 Videns autem Pharisæus vocans eum, ait in semetipso, dicens: Hic si esset Propheta, sciret utique quæ & qualis mulier, quæ tangit eum, quia peccatrix est.

40 Et respondens Jesus, dixit ad illum: Simon, habeo tibi aliquid dicere. Ille vero ait: Magister, dic.

41 Duo debitores erant fœneratori cuidam: unus debebat denarios quingentos, at alter quinquaginta.

42 Non habentibus autem illis reddere, ambobus donavit: Quis ergo eorum, dic, plus eum diliget?

43 Respondens autem Simon, dixit: Subsumo quod cui plus donavit. Ille autem dixit ei: Recte judicasti.

44 Et conversus ad mulierem, Simoni dixit: Vides hanc mulierem? Intravi tuam in domum, aquam ad pedes meos non dedisti: hæc autem lacrymis rigavit meos pedes, & capillis capitis sui extersit.

45 Osculum mihi non dedisti: hæc autem, ex quo intravi, non cessavit osculans meos pedes.

46 Oleo caput meum non unxisti: hæc autem unguento unxit meos pedes.

47 Cujus gratia, dico tibi, remittuntur peccata ejus multa, quoniam dilexit multum: Cui autem paululum dimittitur, paululum diligit.

48 Dixit autem ad illam: Remittuntur tua peccata.

49 Καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Τίς οὗτός ἐστιν, ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν;

50 Εἶπε δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα· Ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς εἰρήνην. 25. † 5.

Καθ. ν. 8.

* 1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ † καθεξῆς, καὶ αὐτὸς διώδευεν κατὰ πόλιν καὶ κώμην, κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ·

2 Καὶ γυναῖκές τινες, αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν· Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνὴ, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύθει,

3 Καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρῴδου, καὶ Σουσάννα, καὶ ἕτεραι πολλαὶ, αἵτινες διηκόνουν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

* 4 † Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ, καὶ τῶν κατὰ πόλιν † ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτὸν, εἶπε διὰ παραβολῆς·

5 Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τὸν σπόρον αὐτοῦ· καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό.

* 6 Καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη, διὰ τὸ μὴ ἔχειν † ἰκμάδα·

* 7 Καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ † συμφυεῖσαι αἱ ‡ ἄκανθαι ἀπέπνιξαν αὐτό.

8 Καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, καὶ φυὲν ἐποίησε καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. Ταῦτα λέγων ἐφώνει· Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

9 Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, τίς εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη.

10 Ὁ δὲ εἶπεν· Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ· τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσι, καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν.

49 Et cœperunt simul accumbentes dicere in semetipsis: Quis hic est, qui & peccata dimittit?

50 Dixit autem ad mulierem: Fides tua salvam te fecit: vade in pace.

CAPUT VIII.

1 ET factum est deinceps, & ipse iter faciebat per civitatem & castellum, prædicans & evangelizans regnum Dei, & duodecim cum illo.

2 Et mulieres aliquæ: quæ erant curatæ à spiritibus malignis, & infirmitatibus: Maria vocata Magdalene, de qua dæmonia septem exierant:

3 Et Joanna uxor Chuzæ procuratoris Herodis, & Susanna, & aliæ multæ, quæ ministrabant ei de facultatibus suis.

4 Conveniente autem turba plurima, & secundum civitatem advenientibus ad eum, dixit per similitudinem:

5 Exiit seminans seminare semen suum: & in seminando eum, hoc quidem cecidit secus viam, & conculcatum est: & volucres cæli comederunt illud.

6 Et aliud cecidit supra petram, & natum exaruit, propter non habere humorem.

7 Et aliud cecidit in medio spinarum, & simul enatæ spinæ suffocaverunt illud.

8 Et aliud cecidit in terram bonam: & enatum fecit fructum centuplum. Hæc dicens clamabat: Habens aures ad audiendum audiat.

9 Interrogabant autem eum discipuli ejus, dicentes, quæ esset parabola hæc.

10 Is vero dixit: Vobis datum est nosse mysteria regni Dei: at cæteris in parabolis, ut videntes non videant, & audientes non intelligant.

11 Est

11 Ἔστι δὲ αὕτη ἡ παραβολή· Ὁ σπόρος, ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ.
12 Οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδόν, εἰσὶν οἱ ἀκούοντες· εἶτα ἔρχεται ὁ διάβολος, καὶ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν.
13 Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας, οἵ ὅταν ἀκούσωσι, μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον· καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἳ πρὸς καιρὸν πιστεύουσι, καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται.
* 14 Τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ ‡ πλούτου καὶ ‡ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι ‡ συμπνίγονται, καὶ οὐ † τελεσφοροῦσι.
15 Τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ, ἀκούσαντες τὸν λόγον, κατέχουσι, καὶ καρποφορεῦσιν ἐν ὑπομονῇ.
16 Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας, καλύπτει αὐτὸν σκεύει, ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν· ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας ἐπιτίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσι τὸ φῶς.
17 Οὐ γάρ ἐστι κρυπτὸν ὃ οὐ φανερὸν γενήσεται· οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ γνωσθήσεται, καὶ εἰς φανερὸν ἔλθῃ.
18 Βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὃς γὰρ ἂν ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς ἂν μὴ ἔχῃ, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
* 19 Παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο † συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον.
20 Καὶ ἀπηγγέλη αὐτῷ, λεγόντων· Ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἑστήκασιν ἔξω, ἰδεῖν σε θέλοντες.
21 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπε πρὸς αὐτούς· Μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου, οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀκούοντες, καὶ ποιοῦντες αὐτόν.
22 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·

11 Est autem hæc parabola: Semen est verbum Dei.
12 Qui autem secus viam, sunt audientes: deinde venit diabolus, & tollit verbum de corde eorum, ut ne credentes salventur.
13 Qui vero supra petram, qui cum audierint, cum gaudio suscipiunt verbum, & hi radicem non habent: qui ad tempus credunt, & in tempore tentationis abstant. 14 Quod autem in spinas cadens, hi sunt audientes, & à solicitudinibus & divitiis & voluptatibus vitæ profecti suffocantur, & non referunt fructum.
15 Quod autem in pulchram terram, hi sunt qui in corde pulchro & bono, audientes verbum retinent, & fructum ferunt in patientia.
16 Nemo autem lucernam accendens, operit eam vase, aut subtus lectum ponit: sed supra candelabrum ponit, ut intrantes aspiciant lumen.
17 Non enim est occultum quod non manifestum fiet: nec absconditum quod non cognoscetur, & in palam veniat. 18 Aspicite ergo quomodo auditis: Qui enim habet, dabitur illi: & qui non habet, & quod videtur habere, auferetur ab illo.
19 Venerunt autem ad illum mater & fratres ejus: & non poterant contingere eum propter turbam.
20 Et nuntiatum est illi, dicentibus: Mater tua & fratres tui stant foris, videre te volentes.
21 Ille autem respondens dixit ad eos: Mater mea & fratres mei, hi sunt verbum Dei audientes, & facientes ipsum. 22 Et factum est in una dierum, & ipse ascendit in naviculam, & discipuli

καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης. Καὶ ἀνήχθησαν.

* 23 ‡ Πλεόντων δὲ αὐτῶν † ἀφύπνωσε· καὶ κατέβη ‡ λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην· καὶ συνεπληροῦντο, καὶ ‡ ἐκινδύνευον.

24 Προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν, λέγοντες· Ἐπιστάτα, ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα. Ὁ δὲ ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο γαλήνη.

25 Εἶπε δὲ αὐτοῖς· Ποῦ ἐστιν ἡ πίστις ὑμῶν; Φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

* 26 Καὶ † κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν, ἥτις ἐστὶν † ἀντιπέραν τῆς Γαλιλαίας.

27 Ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν, ὑπήντησεν αὐτῷ ἀνήρ τις ἐκ τῆς πόλεως, ὃς εἶχε δαιμόνια ἐκ χρόνων ἱκανῶν, καὶ ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν, ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν.

28 Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀνακράξας, προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπε· Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; δέομαί σου μή με βασανίσῃς.

* 29 Παρήγγειλε γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου· πολλοῖς γὰρ χρόνοις ‡ συνηρπάκει αὐτόν· καὶ † ἐδεσμεῖτο ‡ ἁλύσεσι καὶ ‡ πέδαις φυλασσόμενος· καὶ ‡ διαῤῥήσσων τὰ ‡ δεσμὰ, ‡ ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ ‡ δαίμονος εἰς τὰς ἐρήμους.

30 Ἐπηρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Τί σοί ἐστιν ὄνομα; Ὁ δὲ εἶπε· Λεγεών· ὅτι δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν.

31 Καὶ παρεκάλει αὐτὸν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν.

32 Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων

ejus: & sit ad illos: Transeamus in ulterius ſtagni. Et provecti ſunt. 23 Navigantibus autem illis ſopitus eſt, & deſcendit procella venti in ſtagnum, & complebantur, & periclitabantur.

24 Accedentes autem ſuſcitaverunt eum, dicentes: Præceptor, præceptor, perimus. Ille autem excitatus objurgavit ventum & fluctuationem aquæ: & ceſſaverunt, & facta eſt tranquillitas.

25 Dixit autem illis: Ubi eſt fides veſtra? Timentes autem mirati ſunt, dicentes ad invicem: Quiſnam hic eſt, quia & ventis imperat & mari, & obediunt ei?

26 Et navigaverunt ad regionem Gadarenorum, quæ eſt contra Galilæam.

27 Exeunti autem ipſi ad terram, occurrit illi vir quidam ex urbe, qui habebat dæmonia ex temporibus multis: & veſtimento non induebatur, & in domo non manebat, ſed in monumentis.

28 Videns vero Jeſum, & exclamans, procidit illi, & voce magna dixit: Quid mihi & tibi, Jeſu Fili Dei altiſſimi? obſecro te, ne me torqueas.

29 Præcipiebat enim ſpiritui immundo exire ab homine: Multis enim temporibus arripiebat illum: & vinciebatur catenis & compedibus cuſtoditus: & perrumpens vincula agitabatur à dæmonio in deſerta.

30 Interrogavit autem illum Jeſus dicens: Quod tibi eſt nomen? is autem dixit: Legio; quia dæmonia multa intraverunt in eum.

31 Et rogaverunt illum ut non imperaret illis in abyſſum abire.

32 Erat autem ibi grex porcorum

ἱκανῶν βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει· καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν. Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς.

* 33 Ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, εἰσῆλθεν εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ‡ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ ‡ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην· καὶ ἐπνίγη.

34 Ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγενημένον, ἔφυγον· καὶ ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς.·

* 35 Ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός· καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ εὗρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον, ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει, ‡ ἱματισμένον καὶ ‡ σωφρονοῦντα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐφοβήθησαν.

36 Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ ἰδόντες, πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς.

37 Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν Γαδαρηνῶν, ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον, ὑπέστρεψεν.

38 Ἐδέετο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ, ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶναι σὺν αὐτῷ· ἀπέλυσε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων·

39 Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ Θεός. Καὶ ἀπῆλθε, καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

40 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέψαι τὸν Ἰησοῦν, ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν.

41 Καὶ ἰδοὺ, ἦλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, καὶ αὐτὸς ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχε· καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ·

42 Ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν. Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν.

* 43 Καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ‡ ῥύσει

corum multorum pascentium in monte: & rogabant eum ut permitteret eis in illos ingredi: & permisit illis.

33 Exeuntia autem dæmonia ab homine intraverunt in porcos: & impetu abiit grex per præceps in stagnum: & suffocatus est.

34 Videntes autem pascentes factum, fugerunt: & abeuntes nunciaverunt in civitatem & in agros.

35 Exierunt autem videre factum, & venerunt ad Jesum, & invenerunt sedentem hominem à quo dæmonia exierant, vestitum ac sana mente ad pedes Jesu: & timuerunt.

36 Nunciaverunt autem illis & videntes, quomodo servatus esset dæmoniacus.

37 Et rogaverunt illum omnis multitudo circum regionis Gadarenorum, abire ab ipsis: quia timore magno tenebantur: ipse autem ascendens in navim, reversus est.

38 Rogavit autem illum vir à quo exierant dæmonia, esse cum eo: dimisit autem eum Jesus, dicens:

39 Redi in domum tuam, & narra quanta fecit tibi Deus. & abiit per universam civitatem prædicans quanta fecisset illi Jesus.

40 Factum est autem in redire Jesum, excepit illum turba: erant enim omnes expectantes eum.

41 Et ecce venit vir, cui nomen Jairus, & ipse princeps synagogæ erat: & cadens ad pedes Jesu, rogabat eum intrare in domum suam.

42 Quia filia unigenita erat ei ut annorum duodecim, & hæc moriebatur. (In vero ire ipsum, turbæ comprimebant eum.

43 Et mulier existens in

αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἥτις εἰς ‡ ἰατροὺς † προσαναλώσασα ὅλον τὸν ‡ βίον, οὐκ ἰσχυσέ ὑπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι·

44 Προσελθοῦσα ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς.

* 45 Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Τίς ὁ ἁψάμενός μου; Ἀρνουμένων δὲ πάντων, εἶπεν ὁ Πέτρος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ‡ Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσί σε καὶ † ἀποθλίβουσι· καὶ λέγεις Τίς ὁ ἁψάμενός μου;

46 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἥψατό μου τις· ἔγω γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξεληλυθυῖαν ἀπ' ἐμοῦ.

47 Ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθε, τρέμουσα ἦλθε, καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ, δι' ἣν αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ, ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα.

48 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Θάρσει θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.)

49 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχεταί τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγων αὐτῷ· Ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου· μὴ σκύλλε τὸν διδάσκαλον.

50 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ, λέγων· Μὴ φοβοῦ· μόνον πίστευε, καὶ σωθήσεται.

51 Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν οὐδένα, εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα.

52 Ἔκλαιον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. Ὁ δὲ εἶπε· Μὴ κλαίετε· οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει.

53 Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν.

54 Αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν ἔξω πάντας, καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς, ἐφώνησε, λέγων· Ἡ παῖς, ἔγειρου.

55 Καὶ ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα· καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν.

fluxu sanguinis ab annis duodecim, quæ medicis impendens omnem vitam, non potuit ab ullo curari:

44 Accedens retro, tetigit fimbriam vestimenti ejus: & confestim stetit fluxus sanguinis ejus.

45 Et ait Jesus: Quis tangens me? negantibus autem omnibus, dixit Petrus & qui cum illo: Præceptor, turba comprimunt te, & affligunt, & dicis: Quis tangens me?

46 At Jesus dixit: Tetigit me aliquis: ego enim novi virtutem exeuntem de me.

47 Videns autem mulier quia non latuit, tremens venit, & adiabens ei, ob quam causam tetigerit eum, indicavit illi coram omni populo, & quemadmodum sanata sit confestim. 48 Ipse autem dixit ei: Confide filia: fides tua servavit te: vade in pace.

49 Adhuc autem illo loquente, venit quidam à principe synagogæ, dicens ei: Quia mortua est filia tua, ne vexa magistrum.

50 At Jesus audiens respondit illi, dicens: Ne time; tantum crede, & servabitur.

51 Ingressus autem in domum, non permisit intrare neminem si non Petrum & Jacobum & Joannem, & patrem puellæ, & matrem.

52 Flebant autem omnes, & plangebant illam. Ille autem dixit: Ne flete: non est mortua, sed dormit.

53 Et deridebant eum, scientes quod mortua esset.

54 Ipse autem ejiciens foras omnes, & tenens manum ejus, clamavit, dicens: Puella, surge.

55 Et reversus est spiritus ejus, & surrexit continuo: & ordinavit illi dari manducare.

56 Et

56 Καὶ ἐξέκλησεν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός. 38. † 12.

Κεφ. θ'. 9.

1 Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια, καὶ νόσους θεραπεύειν.

2 Καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἴασθαι τοὺς ἀσθενοῦντας.

3 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδὸν, μήτε ῥάβδους, μήτε πήραν, μήτε ἄρτον, μήτε ἀργύριον· μήτε ἀνὰ δύο χιτῶνας ἔχειν·

4 Καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε, καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε.

5 Καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης, καὶ τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάσσετε, εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς.

6 Ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας, εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ.

7 Ἤκουσε δὲ Ἡρῴδης ὁ τετράρχης τὰ γινόμενα ὑπ' αὐτοῦ πάντα· καὶ διηπόρει, διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπό τινων, ὅτι Ἰωάννης ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν.

8 Ὑπό τινων δὲ, ὅτι Ἠλίας ἐφάνη· ἄλλων δὲ, ὅτι προφήτης εἷς τῶν ἀρχαίων ἀνέστη.

9 Καὶ εἶπεν ὁ Ἡρῴδης· Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δέ ἐστιν οὗτος περὶ οὗ ἐγὼ ἀκούω τοιαῦτα; Καὶ ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν.

* 10 Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν· καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς, ‡ ὑπεχώρησε κατ' ἰδίαν εἰς τόπον ἔρημον πόλεως καλουμένης Βηθσαϊδά.

11 Οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες, ἠκολούθησαν αὐτῷ· καὶ δεξάμενος αὐτοὺς, ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς χρείαν ἔχοντας θεραπείας ἴατο.

* 12 Ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο ‡ κλί-

56 Et stupuerunt parentes ejus: ille autem præcepit illis nemini dicere factum.

CAPUT IX.

1 Convocans autem duodecim discipulos suos, dedit illis virtutem & potestatem super omnia dæmonia, & languores curare.

2 Et misit illos prædicare regnum Dei, & sanare infirmos.

3 Et ait ad illos: Nihil tuleritis in via, neque baculos, neque peram, neque panem, neque argentum, neque singuli duas tunicas habere.

4 Et in quamcumque domum intraveritis, ibi manete, & inde exite.

5 Et quicumque non receperint vos, exeuntes de civitate illa, etiam pulverem à pedibus vestris excutite in testimonium supra illos.

6 Egressi autem perambulabant per vicos, euangelizantes & curantes ubique.

7 Audivit autem Herodes Tetrarcha facta ab eo omnia, & hæsitabat, propter dici à quibusdam, quia Joannes surrexit à mortuis.

8 A quibusdam vero, quia Elias apparuit: aliis autem, quia propheta unus antiquorum resurrexit.

9 Et ait Herodes: Joannem ego decollavi, quis autem est iste, de quo ego audio talia? & quærebat videre eum.

10 Et reversi Apostoli narraverunt illi quæcumque fecerunt: & assumens illos, secessit seorsum in locum desertum urbis vocatæ Bethsaidæ.

11 At turbæ cognoscentes sequutæ sunt illum, & excipiens eos, loquebatur illis de regno Dei, & opus habentes cura sanabat.

12 At dies cœperat inclinare;

πον προσλάβοντες δὲ οἱ δώδεκα, εἶπαν αὐτῷ· ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ τοὺς ἀγροὺς, καταλύσωσι, καὶ εὑρωσιν ἐπισιτισμόν· ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν.

13 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. Οἱ δὲ εἶπον· Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλείους ἢ πέντε ἄρτοι καὶ δύο ἰχθύες, εἰ μὴ τι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα.

14 Ἦσαν γὰρ ὡσεὶ ἀνδρες πεντακισχίλιοι· εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· Κατακλίνατε αὐτοὺς ἀνὰ κλισίας ἀνὰ πεντήκοντα.

15 Καὶ ἐποίησαν οὕτω· καὶ ἀνέκλιναν ἅπαντας.

16 Λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησεν αὐτούς· καὶ κατέκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, παραθεῖναι τῷ ὄχλῳ.

17 Καὶ ἔφαγον, καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες· καὶ ἤρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων, κόφινοι δώδεκα.

18 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον κατὰ μόνας, συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς, λέγων· Τίνα με λέγουσιν οἱ ὄχλοι εἶναι;

19 Οἱ δὲ ἀποκριθέντες, εἶπον· Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ Ἠλίαν· ἄλλοι δὲ, ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη.

20 Εἶπε δὲ αὐτοῖς· Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, εἶπε· Τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ.

21 Ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς, παρήγγειλε μηδενὶ εἰπεῖν τοῦτο,

22 εἰπών· Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι.

nare? accedentes autem duodecim, dixerunt illi: Dimitte turbam, ut abeuntes in qui in circuitu vicos & agros, diverterint, & inveniant cibariam: quia hic in deserto loco sumus.

13 Ait autem ad illos: Date illis vos manducare. Illi autem dixerunt: Non sunt nobis plus quam quinque panes, & duo pisces, si non quid eamus nos emamus in omnem populum hunc escas.

14 Erant enim fere viri quinque millia: ait autem ad discipulos suos: Facite discumbere illos discubitus per quinquagenos.

15 Et fecerunt ita: & discumbere fecerunt omnes.

16 Accipiens autem quinque panes, & duos pisces, respiciens in cælum, benedixit illis: & fregit, & dedit discipulis, apponere turbæ.

17 Et manducaverunt, & saturati sunt omnes: & sublatum est abundans illis fragmentorum cophini duodecim.

18 Et factum est in esse ipsum orantem solitarie, simul erant ei discipuli, & interrogavit illos, dicens: Quem me dicunt turbæ esse?

19 Illi autem respondentes, dixerunt: Joannem Baptistam: alii autem Eliam: alii vero, quia propheta quidam antiquorum resurrexit.

20 Dixit autem illis: Vos autem quem me dicitis esse? respondens autem Petrus, dixit: Christum Dei.

21 Ille autem increpans illos, præcepit nemini dicere hoc,

22 Dicens: quia oportet filium hominis multa pati, & reprobari à senioribus & principibus sacerdotum, & Scribis, & occidi, & tertia die resurgere.

23 Di-

23 Ἔλεγε δὲ πρὸς πάντας· Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν, καὶ ἀκολουθείτω μοι.

23 Dicebat autem ad omnes: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidie, & sequatur me.

24 Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν.

24 Qui enim voluerit animam suam servare, perdet illam: qui autem perdiderit animam suam propter me, hic servabit illam.

25 Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας, ἢ ζημιωθείς;

25 Quid enim proficit homo lucratus mundum universum, seipsum autem perdens, aut damno affectus?

26 Ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς, καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων.

26 Qui enim erubuerit me & meos sermones, hunc filius hominis erubescet, quum venerit in gloria sua & Patris, & sanctorum angelorum.

27 Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἳ οὐ μὴ γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

27 Dico autem vobis vere, Sunt aliqui hic stantium, qui non gustabunt mortem, donec videant regnum Dei.

28 Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτὼ, καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι.

28 Factum est autem post verba hæc fere dies octo, & assumens Petrum & Joannem & Jacobum, ascendit in montem orare.

* 29 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν, τὸ ‡ εἶδος τοῦ ‡ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ‡ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς † ἐξαστράπτων.

29 Et facta est in orando ipsum facies vultus ejus altera, & vestitus ejus albus refulgens.

30 Καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς καὶ Ἠλίας·

30 Et ecce viri duo colloquebantur illi, qui erant Moses & Elias:

31 Οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ, ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, ἣν ἤμελλε πληροῦν ἐν Ἰερουσαλήμ.

31 Qui visi in gloria, dicebant exitum ejus, quem futurus erat implere in Hierusalem.

* 32 Ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν ‡ βεβαρημένοι ὕπνῳ· † διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν ‡ δόξαν αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ.

32 At Petrus & qui cum illo erant gravati somno: evigilantes autem viderunt gloriam ejus, & duos viros simul stantes illi.

* 33 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ † διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Ἐπιστάτα, καλὸν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ, καὶ Μωσεῖ μίαν, καὶ μίαν Ἠλίᾳ· μὴ εἰδὼς ὃ λέγει.

33 Et factum est in discedere ipsos ab illo, ait Petrus ad Jesum: Præceptor, pulchrum est nos hic esse: & faciamus tabernacula tria, unum tibi, & Mosi unum, & unum Eliæ, non sciens quid diceret.

34 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ λεγόντος, ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκίαζεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν νεφέλην.

35 Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἐκλελεγμένος· αὐτοῦ ἀκούετε.

36 Καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν, εὑρέθη Ἰησοῦς μόνος· καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν, καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑωράκασιν.

37 Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς.

* 38 Καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἐβόησε λέγων· Διδάσκαλε, δέομαί σου, ἐπιβλεψον ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενής μοί ἐστι.

* 39 Καὶ ἰδοὺ, πνεῦμα λαμβάνει αὐτὸν, καὶ ἐξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ, συντρῖβον αὐτόν.

40 Καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου, ἵνα ἐκβάλλωσιν αὐτὸ, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν.

41 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν· Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; Προσάγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου.

* 42 Ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ, ἔρριψεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον, καὶ συνεσπάραξεν· ἐπετίμησε δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα· καὶ ἐπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ.

43 Ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ Θεοῦ. πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, εἶπε πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ·

44 Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων.

45 Οἱ

34 Hæc autem illo dicente, facta est nubes, & inumbrabat eis: timuerunt autem in illos intrare in nubem.

35 Et vox facta est de nube, dicens: Hic est filius meus dilectus, ipsum audite.

36 Et in fieri vocem, inventus est Jesus solus: & ipsi tacuerunt, & nemini enarraverunt in illis diebus nihil eorum quæ viderant.

37 Factum est autem in sequenti die, descendentibus illis de monte, occurrit illi turba multa.

38 Et ecce vir de turba exclamavit, dicens: Magister, obsecro te, respice in filium meum, quia unigenitus est mihi:

39 Et ecce spiritus apprehendit eum, & subito clamat, & discerpit eum cum spuma, & vix discedit ab ipso, conterens eum.

40 Et rogavi discipulos tuos, ut ejicerent illum, & non potuerunt.

41 Respondens autem Jesus, dixit: O generatio infidelis, & perversa, usquequo ero apud vos, & patiar vos? adduc huc filium tuum.

42 Adhuc autem accedente eo, laceravit illum dæmonium, & dissipavit: increpavit autem Jesus spiritum immundum, & sanavit puerum, & reddidit illum patri ejus.

43 Stupebant autem omnes in magnitudine Dei. Omnibus autem mirantibus in omnibus quæ faciebat Jesus, dixit ad discipulos suos:

44 Ponite vos in aures vestras sermones istos: nam filius hominis futurus est tradi in manus hominum.

45 Illi

* 45 Οἱ δὲ ‡ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν † παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ † αἴσθωνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.

45 Illi autem ignorabant verbum istud, & erat occultum ab ipsis, ut non sentirent illud: & timebant interrogare eum de verbo hoc.

46 Εἰσῆλθε δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν.

46 Intravit autem ratiocinatio in eos, quis effet major eorum.

47 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ·

47 At Jesus videns ratiocinationem cordis illorum, assumens puerum, statuit illum secus se:

48 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὃς ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με· ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων, οὗτος ἔσται μέγας.

48 Et ait illis: Quicumque susceperit istum puerum in nomine meo, me recipit: & quicumque me receperit, recipit mittentem me: qui enim minor in omnibus vobis existens, hic erit magnus.

49 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάννης, εἶπεν· Ἐπιστάτα, εἴδομέν τινα ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα τὰ δαιμόνια· καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν.

49 Respondens autem Joannes, dixit: Præceptor, vidimus quendam in nomine tuo ejicientem dæmonia, & prohibuimus eum, quia non sequitur nobiscum.

50 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· Μὴ κωλύετε· ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστι.

50 Et ait ad illum Jesus: Ne prohibete: qui enim non est adversus nos, pro nobis est.

* 51 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ‡ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς † ἀναλήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξε τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ.

51 Factum est autem in compleri dies assumptionis ejus, & ipse faciem suam firmaviit ire in Hierusalem:

52 Καὶ ἀπέστειλαν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ· καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην Σαμαριτῶν, ὡς ἑτοιμάσαι αὐτῷ.

52 Et misit nuncios ante conspectum suum: & euntes intraverunt in vicum Samaritanorum, ut pararent illi.

53 Καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτὸν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ.

53 Et non receperunt eum, quia facies ejus erat iens in Hierusalem.

54 Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, εἶπον· Κύριε, θέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀναλῶσαι αὐτοὺς, ὡς καὶ Ἠλίας ἐποίησε;

54 Videntes autem discipuli ejus Jacobus & Joannes, dixerunt: Domine, vis dicamus ignem descendere de cælo, & consumere illos, ut & Elias fecit?

55 Ἐπιστραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν· Οὐκ οἴδατε οἵου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς·

55 Conversus autem increpavit illos, & dixit: Non scitis cujus spiritus estis vos.

56 Ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι. Καὶ ἐπο-

56 Nam filius hominis non venit animas hominum perdere, sed salvare. & abierunt

gabunt eos in eum illum.

27 Factum est autem cum hæc diceret, extollens vocem quædam mulier de turba dixit illi: Beatus venter qui te portavit, & ubera quæ suxisti.

28 At ille dixit: Quinimmo beati qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud.

29 Turbis autem concurrentibus cœpit dicere: Generatio nequam est: signum quærit, & signum non dabitur ei nisi signum Jonæ prophetæ.

30 Nam sicut fuit Jonas signum Ninivitis, ita erit & Filius hominis generationi huic.

31 Regina austri surget in judicio cum viris generationis hujus, & condemnabit eos: quia venit a finibus terræ audire sapientiam Salomonis, & ecce plus quam Salomon hic.

32 Viri Ninivitæ surgent in judicio cum generatione hac, & condemnabunt eam: quia pœnitentiam egerunt in prædicatione Jonæ, & ecce plus quam Jonas hic.

33 Nemo lucernam accendit, & in abscondito ponit, neque sub modio, sed super candelabrum, ut intrantes lumen videant.

34 Lucerna corporis tui est oculus tuus. Quando oculus tuus fuerit simplex, & totum corpus tuum lucidum erit: sin autem nequam fuerit, & corpus tuum tenebrosum erit.

35 Vide ergo ne lumen quod in te est, tenebræ sint.

36 Si ergo totum corpus tuum lucidum, nullam habens partem tenebrosam, erit lucidum totum, & sicut lucerna fulgore illustrabit te.

37 Cum autem loqueretur, rogavit illum quidam pharisæus ut pranderet apud se. Ingressus autem recubuit.

38 Pharisæus autem cœpit intra se reputare, & dicere quare non esset baptizatus ante prandium.

39 Dixit autem Dominus ad illum: Nunc vos pharisæi quod de foris est calicis & catini mundatis, quod autem intus est vestrum plenum est rapina & iniquitate.

40 Stulti, nonne qui fecit quod foris est, & quod intus est fecit?

41 Verumtamen quod superest date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis.

42 Sed væ vobis pharisæis, quia decimatis mentham & rutam & omne olus, & præterit judicium & charitatem Dei: hæc autem oportuit facere, & illa non omittere.

43 Væ vobis pharisæis, quia amatis primam cathedram in synagogis, & salutationes in foro.

44 Væ vobis, quia estis tanquam monumenta quæ non parent, & homines ambulantes super non scientes.

45 Respondens autem quidam ex legisperitis dicit illi: Magister, hæc dicens & nos contumeliam facis.

46 At ille dixit: Et vobis legisperitis væ, quia onerabilis hominibus onera, & vos uno digito vestro non attingitis onera.

47 Væ vobis, quia ædificatis monumenta prophetarum, patres autem vestri occiderunt eos.

48 Ergo testes estis & consentitis operibus patrum vestrorum: quoniam illi quidem occiderunt eos, & vos ædificatis sepulcra eorum.

49 Propterea & sapientia Dei dixit: Mittam ad illos prophetas & apostolos, & ex illis occident & persequentur:

50 ut requiratur sanguis omnium prophetarum qui effusus est a constitutione mundi a generatione hac:

51 a sanguine Abel usque ad sanguinem Zachariæ, qui periit inter altare & templum: ita dico vobis requiretur ab generatione hac.

52 Væ vobis legisperitis, quia tulistis clavem scientiæ: ipsi non introistis, & introeuntes prohibuistis.

53 Cum autem hæc illi dicerent, cœperunt scribæ & pharisæi male illum urgere, & os ejus opprimere de pluribus:

54 insidiantes ei, & quærentes capere aliquid de ore ejus, ut accusarent eum.

CAPUT XII.

1 In hoc autem turbis innumerabilibus circumstantibus, ita ut conculcarent se invicem, cœpit dicere ad discipulos suos: Attendite vobis a fermento pharisæorum, quod est hypocrisis.

2 Nihil autem opertum est quod non revelabitur: & occultum quod non sciatur.

3 Quæ in tenebris dixistis, in lumine dicentur: & quod ad aurem locuti estis in cubiculis, prædicabitur super tecta.

4 Dico autem vobis amicis meis: Ne terreamini a corpore, & non habent amplius quid faciant.

5 Ostendam autem vobis quem timeatis: timete eum qui postquam occiderit habet potestatem mittere in gehennam. Ita dico vobis, hunc timete.

6 Nonne quinque passeres venundantur dipondio, & unus ex illis non est in oblivione coram Deo?

7 Sed & capilli capitis vestri omnes numerati sunt. Nolite ergo timere: multis passeribus pluris estis vos.

8 Dico autem vobis: Omnis quicumque confessus fuerit me coram hominibus, & Filius hominis confitebitur illum coram angelis Dei.

9 Qui autem negaverit me coram hominibus, negabitur coram angelis Dei.

10 Et omnis qui dixerit verbum contra Filium hominis, remittetur ei: ei autem qui blasphemaverit in Spiritum sanctum non remittetur.

11 Cum autem inducent vos in synagogas, & ad principes, & potestates, nolite cogitare quomodo aut quid respondeatis, aut quid dicatis.

12 Spiritus enim sanctus docebit vos in hora ipsa quid oporteat dicere.

13 Dixit autem quidam de turba illi: Magister, dic fratri meo ut dividat mecum hereditatem.

14 Ille autem dixit ei: Homo, quis me constituit judicem aut divisorem super vos?

15 Dixit autem ad illos: Videte & cavete ab omni avaritia: quia non in abundantia cujusquam vita ejus est ex his quæ possidet.

16 Dixit autem similitudinem ad illos, dicens: Cujusdam divitis ubertatem fecit ager.

17 Et cogitabat intra se, dicens: Quid faciam, quia non habeo quo congregabo fructus meos?

18 Et dixit: Hoc faciam: destruam horrea mea, & majora ædificabo, & congregabo illuc omnia quæ nata sunt mihi, & bona mea,

19 & dicam animæ meæ: Anima habes multa bona posita in annos plurimos, requiesce, comede, bibe, epulare.

20 Dixit autem ei Deus: Stulte, hac nocte animam tuam repetunt a te: quæ autem parasti cujus erunt?

21 Sic est qui sibi thesaurizat, & non est in Deum dives.

22 Dixit autem ad discipulos suos: Ideo dico vobis: Nolite solliciti esse animæ vestræ quid manducetis, neque corpori quid induamini.

23 Anima plus est quam esca, & corpus plus quam vestimentum.

24 Considerate corvos quia non seminant neque metunt, quibus non est cellarium neque horreum, & Deus pascit illos: quanto magis vos pluris estis illis?

25 Quis autem vestrum cogitans potest adjicere ad staturam suam cubitum unum?

26 Si ergo neque quod minimum est potestis, quid de cæteris solliciti estis?

27 Considerate lilia quomodo crescunt: non laborant neque nent. Dico autem vobis, nec Salomon in omni gloria sua vestitus fuit sicut unum ex istis.

28 Si autem fœnum quod hodie est in agro, & cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit: quanto magis vos modicæ fidei?

29 Et vos nolite quærere quid manducetis aut quid bibatis, & nolite in sublime tollere:

30 hæc enim omnia gentes mundi inquirunt. Scit autem Pater vester quia his indigetis.

31 Verumtamen quærite primum regnum Dei & justitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis.

32 Nolite timere pusillus grex, quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum.

33 Vendite quæ possidetis & date eleemosynam: facite vobis sacculos qui non veterascunt, thesaurum non deficientem in cœlis, quo fur non accedit neque tinea corrumpit.

34 Ubi enim thesaurus vester est, ibi & cor vestrum erit.

35 Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris,

36 & vos similes hominibus exspectantibus dominum suum quando revertatur a nuptiis: ut cum venerit & pulsaverit, confestim aperiant ei.

37 Beati servi illi quos cum venerit dominus invenerit vigilantes. Amen dico vobis quod præcinget se & faciet illos discumbere, & transiens ministrabit illis.

38 Et si venerit in secunda vigilia, & si in tertia vigilia venerit, & ita invenerit, beati sunt servi illi.

39 Hoc autem scitote quod si sciret paterfamilias qua hora fur veniret, vigilaret utique, & non sineret perfodi domum suam.

40 Et vos estote parati, quia qua hora non putatis Filius hominis venturus est.

41 Dixit autem ad illum Petrus: Domine, ad nos dicis hanc parabolam an & ad omnes?

42 Et ait Dominus: Quis putas est fidelis dispensator prudens, quem constituet dominus super familiam suam, ut det illis in tempore tritici mensuram?

43 Beatus ille servus quem cum venerit dominus ejus invenerit ita facientem.

44 Vere dico vobis quod super omnia quæ possidet constituet eum.

45 Si autem dixerit servus ille in corde suo: Moram facit dominus meus venire, & cœperit percutere pueros & ancillas, edere quoque & bibere & inebriari,

46 veniet dominus servi illius in die qua non sperat & hora qua ignorat, & dividet eum, partemque ejus ponet cum infidelibus.

47 Ille autem servus qui cognovit voluntatem domini sui, & non præparavit se & non fecit secundum voluntatem ejus, vapulabit multis:

48 qui autem non cognovit & fecit digna plagis, vapulabit paucis. Omni autem cui multum datum fuerit multum quæritur ab eo: & cui commendaverunt multum, plus petent ab eo.

49 Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi ut accendatur?

50 Baptismo autem habeo baptizari, & quomodo coarctor usquedum perficiatur?

51 Putatis quia pacem veni dare in terram? Non, dico vobis, sed separationem.

52 Erunt enim ex hoc quinque in domo una divisi, tres contra duos, & duo contra tres:

53 dividetur pater filio & filius patri, mater filiæ & filia matri, socrus nurui suæ & nurus socrui suæ.

54 Dicebat autem & ad turbas: Cum videritis nubem surgentem ab occidente, statim dicitis: Imber venit, & ita fit.

55 Et cum austrum flantem, dicitis quia æstus erit, & fit.

56 Hypocritæ, faciem cæli & terræ nostis probare: hoc autem tempus quomodo non probatis?

57 Quid autem & a vobis ipsis non judicatis quod justum est?

58 Cum enim vadis cum adversario tuo ad principem, in via da operam liberari ab eo, ne forte trahat te ad judicem, & judex tradat te exactori, & exactor mittat te in carcerem.

59 Dico tibi, non exies inde donec & novissimum minutum reddas.

εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει.

7 Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐστι. Μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν.

8 Καὶ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν.

9 Καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς· Ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

10 Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς, εἴπατε·

* 11 Καὶ τὸν ‡ κονιορτὸν τὸν ‡ κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν, † ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

12 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

13 Οὐαί σοι Χοραζίν, οὐαί σοι Βηθσαϊδά· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμενοι μετενόησαν.

14 Πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει, ἢ ὑμῖν.

* 15 Καὶ σὺ Καπερναοὺμ ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ‡ ὑψωθεῖσα, ἕως ‡ ᾅδου ‡ καταβιβασθήσῃ.

16 Ὁ ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν, ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.

17 Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς, λέγοντες· Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου.

18 Εἶπε δὲ αὐτοῖς· Ἐθεώρουν τὸν σατανᾶν, ὡς ἀστραπὴν, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα.

19 Ἰδοὺ, δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ·

filius pacis, requiescet super illum pax vestra: si vero non, ad vos revertetur.

7 In eadem autem domo manete, edentes & bibentes quæ apud illos: dignus enim operarius mercede sua est. ne transite de domo in domum.

8 Et in quamcumque civitatem intraveritis, & susceperint vos, manducate apposita vobis. 9 Et curate qui in illa infirmos, & dicite illis: Appropinquavit in vos regnum Dei.

10 In quamcumque autem civitatem intraveritis, & non susceperint vos, exeuntes in plateas ejus, dicite: 11 Etiam pulverem adhærentem nobis de civitate vestra, abstergimus vobis: tamen hoc scitote, quia appropinquavit super vos regnum Dei.

12 Dico autem vobis, quia Sodomis in die illa remissius erit, quam civitati illi.

13 Væ tibi Chorazin, væ tibi Bethsaida: quia si in Tyro & Sidone factæ fuissent virtutes quæ factæ in vobis, olim utique in cilicio & cinere sedentes pœnituissent.

14 Verumtamen Tyro & Sidoni remissius erit in judicio, quam vobis.

15 Et tu Capernaum usque ad cælum exaltata, usque ad infernum demergeris.

16 Audiens vos, me audit: & spernens vos, me spernit: at me spernens, spernit mittentem me. 17 Reversi sunt autem septuaginta cum gaudio, dicentes: Domine, etiam dæmonia subjiciuntur nobis in nomine tuo.

18 Ait autem illis: Videbam Satanam sicut fulgur de cælo cadentem. 19 Ecce do vobis potestatem calcandi supra serpentes & scorpiones, & super omnem virtutem inimici:

καὶ πλείονα χωρὶς τῶν ἐν βαλαντίῳ.

36 Λέγω δὲ τοῦτο ὑμῖν, ἵνα τί γραφῇ τὸ τετελεσμένον μοὶ ἐν ἐμοί; καὶ γὰρ τὸ τέλος ἔχει τὰ περὶ ἐμοῦ.

37 Οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν· Κύριε, ἰδοὺ μάχαιραι ὧδε δύο. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἱκανόν ἐστιν.

38 Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

39 Γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου εἶπεν αὐτοῖς· Προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν.

40 Καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολήν, καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύχετο,

41 λέγων· Πάτερ, εἰ βούλει παρένεγκε τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου ἀλλὰ τὸ σὸν γινέσθω.

42 Ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν.

43 Καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτενέστερον προσηύχετο· ἐγένετο δὲ ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντος ἐπὶ τὴν γῆν.

44 Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς εὗρεν αὐτοὺς κοιμωμένους ἀπὸ τῆς λύπης.

45 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί καθεύδετε; ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.

46 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα προήρχετο αὐτούς· καὶ ἤγγισεν τῷ Ἰησοῦ φιλῆσαι αὐτόν.

47 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως;

48 Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον, εἶπον αὐτῷ· Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρῃ;

49 Καὶ ἐπάταξεν εἷς τις ἐκ τῶν μετ' αὐτοῦ τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ δεξιόν.

50 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἐᾶτε ἕως τούτου. Καὶ ἁψάμενος τοῦ ὠτίου αὐτοῦ ἰάσατο αὐτόν.

51 Εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους ἐπ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους· Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με;

52 Καθ' ἡμέραν ὄντος μου πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ, οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ· ἀλλ' αὕτη ἐστὶν ὑμῶν ἡ ὥρα καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους.

53 Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον καὶ εἰσήγαγον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχιερέως· ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν.

54 Περιαψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς καὶ συγκαθισάντων, ἐκάθητο ὁ Πέτρος μετὰ τῶν συγκαθημένων.

55 Ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ εἶπεν· Καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν.

56 Ὁ δὲ ἠρνήσατο αὐτὸν λέγων· Οὐκ οἶδα αὐτόν, γύναι.

57 Καὶ μετὰ μικρὸν ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν ἔφη· Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. Ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν· Ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί.

58 Καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, ἄλλος τις διϊσχυρίζετο λέγων· Ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν· καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν.

59 Εἶπεν δὲ Πέτρος· Ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. Καὶ παραχρῆμα ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ ἐφώνησεν ἀλέκτωρ.

60 Καὶ στραφεὶς ὁ Κύριος ἐνέβλεψε τῷ Πέτρῳ· καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος τοῦ Κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ· Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι σήμερον ἀπαρνήσῃ με τρίς.

61 Καὶ ἐξελθὼν ἔξω ὁ Πέτρος ἔκλαυσεν πικρῶς.

62 Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες αὐτὸν ἐνέπαιζον αὐτῷ καὶ ἔδερον.

63 Καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν ἐπηρώτων λέγοντες· Προφήτευσον, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε;

64 Καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

65 Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς, καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν λέγοντες·

66 Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὸν ἡμῖν. Εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε·

67 ἐὰν δὲ καὶ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτε μοι οὐδὲ ἀπολύσητε.

68 Ἀπὸ τοῦ νῦν δὲ ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς καθέδρας τοῦ θεοῦ.

69 Εἶπον δὲ πάντες· Σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; Ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη· Ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐγώ εἰμι.

70 Οἱ δὲ εἶπον· Τί ἔτι ἔχομεν μαρτυρίαν; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

71 Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλάτον.

72 Ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ λέγοντες· Τοῦτον εὕρομεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ κωλύοντα φόρους Καίσαρι διδόναι καὶ λέγοντα ἑαυτὸν Χριστὸν βασιλέα εἶναι.

73 Ὁ δὲ Πιλάτος ἐπηρώτησεν αὐτὸν λέγων· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη· Σὺ λέγεις.

74 Ὁ δὲ Πιλάτος εἶπεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους· Οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ.

75 Οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες· Ἀνασείει τὸν λαὸν διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε.

76 Ὁ δὲ Πιλάτος ἀκούσας Γαλιλαίαν ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστιν.

77 Καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρῴδου ἐστίν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρῴδην, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις.

78 Ὁ δὲ Ἡρῴδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ ἐξ ἱκανῶν χρόνων θέλων ἰδεῖν αὐτόν, διὰ τὸ ἀκούειν περὶ αὐτοῦ πολλά· καὶ ἤλπιζέν τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον.

79 Ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ.

80 Εἱστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ.

81 Ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρῴδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ καὶ ἐμπαίξας περιβαλὼν ἐσθῆτα λαμπρὰν ἀνέπεμψεν τῷ Πιλάτῳ.

82 Ἐγένοντο δὲ φίλοι ὅ τε Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρῴδης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς αὐτούς.

83 Πιλάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν

84 εἶπεν πρὸς αὐτούς· Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐδὲν εὗρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ·

85 ἀλλ' οὐδὲ Ἡρῴδης· ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν· καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶν πεπραγμένον αὐτῷ.

86 Παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω.

87 Ἀνάγκην δὲ εἶχεν κατὰ ἑορτὴν ἀπολύειν αὐτοῖς ἕνα.

88 Ἀνέκραγον δὲ πανδημεὶ λέγοντες· Αἶρε τοῦτον καὶ ἀπόλυσον ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν.

89 Ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον βεβλημένος εἰς φυλακήν.

90 Πάλιν οὖν ὁ Πιλάτος προσεφώνησεν αὐτοῖς θέλων ἀπολῦσαι τὸν Ἰησοῦν.

91 Οἱ δὲ ἐπεφώνουν λέγοντες· Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν.

92 Ὁ δὲ τρίτον εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν θανάτου αἰτίαν εὗρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω.

93 Οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι· καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων.

94 Καὶ ἐπέκρινεν Πιλάτος γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν.

95 Ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς φυλακήν, ὃν ᾐτοῦντο· τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν.

96 Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνός τινος Κυρηναίου ἐρχομένου ἀπ' ἀγροῦ, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ.

97 Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ γυναικῶν αἳ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν.

98 Στραφεὶς δὲ πρὸς αὐτὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Θυγατέρες Ἰερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ, πλὴν ἐφ' ἑαυταῖς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν.

99 Ὅτι ἰδοὺ ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσιν· Μακάριαι αἱ στεῖραι καὶ αἱ κοιλίαι αἱ οὐκ ἐγέννησαν καὶ μαστοὶ οἱ οὐκ ἔθρεψαν.

100 Τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσιν· Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τοῖς βουνοῖς· Καλύψατε ἡμᾶς.

101 Ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται;

102 Ἦγον δὲ καὶ ἕτερα δύο κακοῦργοι σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι.

103 Καὶ ὅτε ἦλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίου, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν καὶ τοὺς κακούργους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν ὃν δὲ ἐξ εὐωνύμων.

104 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν· Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἴδασιν τί ποιοῦσιν. Διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔβαλον κλῆρον.

105 Καὶ εἱστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν· ἐξεμυκτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες λέγοντες· Ἄλλους ἔσωσεν, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς τοῦ θεοῦ ὁ ἐκλεκτός.

106 Ἐνέπαιζον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται προσερχόμενοι καὶ ὄξος προσφέροντες αὐτῷ

107 καὶ λέγοντες· Εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν.

108 Ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένη γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἑβραϊκοῖς· Οὗτος ἐστὶν ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

109 Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτὸν λέγων· Εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς.

110 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπετίμησεν αὐτῷ λέγων· Οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ;

111 Καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξεν.

112 Καὶ ἔλεγεν· Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

113 Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.

114 Καὶ ἦν ὡσεὶ ὥρα ἕκτη καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης.

115 Καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος καὶ ἐσχίσθη τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον.

116 Καὶ φωνήσας ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν· Πάτερ, εἰς χεῖρας σου παρατίθεμαι τὸ πνεῦμά μου. Τοῦτο δὲ εἰπὼν ἐξέπνευσεν.

117 Ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατόνταρχος τὸ γενόμενον ἐδόξασεν τὸν θεὸν λέγων· Ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν.

118 Καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωροῦντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες τὰ στήθη ὑπέστρεφον.

119 Εἱστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ ἀπὸ μακρόθεν καὶ γυναῖκες αἱ συνακολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ὁρῶσαι ταῦτα.

120 Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσὴφ βουλευτὴς ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος,

121 οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν, ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς προσεδέχετο τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ·

122 οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ

123 καὶ καθελὼν ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καὶ ἔθηκεν αὐτὸν ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν οὐδέπω οὐδεὶς κείμενος.

124 Καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευῆς, καὶ σάββατον ἐπέφωσκεν.

125 Κατακολουθήσασαι δὲ αἱ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι ἐκ τῆς Γαλιλαίας τῷ Ἰωσήφ, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ·

126 ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα· καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν.

127 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βαθέως ἐπὶ τὸ μνῆμα ἦλθον φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα· καὶ τινες σὺν αὐταῖς.

128 Εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου· παρακύψασαι δὲ οὐκ εἶδον ἐν τῷ μνήματι τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

129 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου, καὶ ἰδοὺ δύο ἄνδρες ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθῆτι ἀστραπτούσῃ.

130 Φοβηθεισῶν δὲ αὐτῶν καὶ κλινουσῶν τὰ πρόσωπα εἰς τὴν γῆν εἶπον πρὸς αὐτάς· Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν;

131 Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλὰ ἠγέρθη· μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ

132 λέγων τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν καὶ σταυρωθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι.

133 Καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ.

134 Καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἕνδεκα καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς.

135 Ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς αἱ ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα·

136 καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ οὐκ ἐπίστευον αὐταῖς.

137 Πέτρος δὲ ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια κείμενα μόνα, καὶ ἀπῆλθεν πρὸς ἑαυτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός.

138 Καὶ ἰδοὺ δύο ἐξ αὐτῶν ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἑξήκοντα ἀπὸ Ἰερουσαλήμ, ἡ ὄνομα Ἐμμαούς.

139 Καὶ αὐτοὶ ὡμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων.

140 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν καὶ αὐτὸς Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς·

141 οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν.

142 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες καὶ ἐστὲ σκυθρωποί;

143 Ἀποκριθεὶς δὲ εἷς ὀνόματι Κλεόπας εἶπεν πρὸς αὐτόν· Σὺ μόνος παροικεῖς Ἰερουσαλὴμ καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις;

144 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ποῖα;

145 Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζαρηνοῦ, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ·

146 ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν.

147 Ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ· ἀλλὰ γε καὶ σὺν πᾶσι τούτοις τρίτην ταύτην ἄγει ἡμέραν ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο.

148 Ἀλλὰ καὶ γυναῖκές τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς γενόμεναι ὀρθριναὶ ἐπὶ τὸ μνημεῖον,

149 καὶ μὴ εὑρούσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἦλθον λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν.

150 Καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον καὶ εὗρον οὕτως καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον· αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον.

151 Καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ὦ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται·

152 οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ;

153 Καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν διηρμήνευσεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ.

154 Καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο, καὶ αὐτὸς προσεποιήσατο πορρωτέρω πορεύεσθαι.

155 Καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν λέγοντες· Μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶν καὶ κέκλικεν ἡ ἡμέρα. Καὶ εἰσῆλθεν τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς.

156 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν λαβὼν τὸν ἄρτον εὐλόγησεν καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς.

157 Καὶ διανοιχθέντες αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν.

158 Καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς;

159 Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ καὶ εὗρον ἠθροισμένους τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς,

160 λέγοντας ὅτι ὄντως ἠγέρθη ὁ Κύριος καὶ ὤφθη Σίμωνι.

161 Καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

162 Ἐν δὲ τούτοις λαλούντων αὐτῶν ἔστη ὁ Ἰησοῦς ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἰρήνη ὑμῖν.

163 Πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν.

164 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί τεταραγμένοι ἐστέ, καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν;

165 Ἴδετε τὰς χεῖρας μου καὶ τοὺς πόδας μου ὅτι ἐγώ εἰμι αὐτός· ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα.

166 Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας.

167 Ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόντων εἶπεν αὐτοῖς· Ἔχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε;

168 Οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος καὶ μελισσίου κηρίου.

169 Καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν.

170 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Οὗτοι οἱ λόγοι οὓς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως καὶ τοῖς προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ.

171 Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς.

172 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὅτι οὕτως γέγραπται παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ,

173 καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενοι ἀπὸ Ἰερουσαλήμ.

174 Ὑμεῖς δὲ μάρτυρες τούτων.

175 Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει Ἰερουσαλὴμ ἕως οὗ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους.

176 Ἐξήγαγεν δὲ αὐτοὺς ἕως πρὸς Βηθανίαν, καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς.

177 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ' αὐτῶν καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν.

178 Καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης,

179 καὶ ἦσαν διὰ παντὸς ἐν τῷ ἱερῷ αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν θεόν. Ἀμήν.

& nihil vobis nocebit.

18 Verumtamen in hoc ne gaudete, quia spiritus vobis subjiciuntur: gaudete autem magis quod nomina vestra scripta sunt in cœlis.

19 In ipsa hora exultavit spiritu Jesus, & dixit: Confiteor tibi Pater, Domine cœli & terræ, quod abscondisti hæc a sapientibus & prudentibus, & revelasti ea parvulis: etiam Pater, quoniam sic placitum est beneplacitum ante te.

20 Omnia mihi tradita sunt a Patre meo: & nemo scit cuis sit Filius, si non Pater: & quis sit Pater, si non Filius, & cui voluerit Filius revelare.

21 Et conversus ad discipulos, privatim dixit: Beati oculi videntes quæ vos videtis.

22 Dico enim vobis, quod multi prophetæ & reges voluerunt videre quæ vos videtis, & non viderunt: & audire quæ auditis, & non audierunt. 23 Et ecce Legisperitus quidam surrexit, tentans illum, & dicens: Magister, quid faciens vitam æternam possidebo?

24 Ille autem dixit ad eum: in Lege quid scriptum est? quomodo legis?

25 Ille autem respondens dixit: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota fortitudine tua, & ex omni cogitatione tua, & proximum tuum sicut teipsum.

26 Dixit autem illi: Recte respondisti: hoc fac, & vives.

27 Ille autem volens justificare seipsum, dixit ad Jesum: Et quis est meus proximus?

28 Suscipiens autem Jesus, dixit: Homo quidam descendebat ab Hierusalem in Jericho,

καὶ ‡ λῃσταῖς ‡ περιέπεσεν· οἳ καὶ
ἐκδύσαντες αὐτὸν, καὶ πληγὰς
ἐπιθέντες, ἀπῆλθον, ἀφέντες
† ἡμιθανῆ ‡ τυγχάνοντα.

* 31 Κατὰ † συγκυρίαν δὲ
‡ ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁ-
δῷ ἐκείνῃ· καὶ ἰδὼν αὐτὸν, ‡ ἀν-
τιπαρῆλθεν.

32 Ὁμοίως δὲ καὶ Λευίτης,
γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἐλ-
θὼν καὶ ἰδὼν, ἀντιπαρῆλθεν.

* 33 Σαμαρείτης δέ τις † ὁ-
δεύων, ἦλθε κατ' αὐτὸν, καὶ
ἰδὼν αὐτὸν, ‡ ἐσπλαγχνίσθη.

* 34 Καὶ προσελθὼν † κατέ-
δησε τὰ † τραύματα αὐτοῦ,
† ἐπιχέων ‡ ἔλαιον καὶ οἶνον·
‡ ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ
‡ ἴδιον ‡ κτῆνος, ἤγαγεν αὐτὸν
εἰς † πανδοχεῖον, καὶ ‡ ἐπεμε-
λήθη αὐτοῦ.

* 35 Καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθὼν,
ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ
† πανδοχεῖ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐ-
πιμελήθητι αὐτοῦ· καὶ ὅ, τι ἂν
† προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ‡
ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι.

36 Τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν
δοκεῖ σοι πλησίον γεγονέναι τοῦ
ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς;

37 Ὁ δὲ εἶπεν· Ὁ ποιήσας τὸ
ἔλεος μετ' αὐτοῦ. Εἶπεν οὖν
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πορεύου, καὶ
σὺ ποίει ὁμοίως.

38 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ πορεύε-
σθαι αὐτοὺς, καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν
εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ τις
ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν
εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

* 39 Καὶ ‡ τῇδε ἦν ἀδελφὴ κα-
λουμένη Μαρία, ἣ καὶ † παρακα-
θίσασα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰη-
σοῦ, ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ·

* 40 Ἡ δὲ Μάρθα † περιεσπᾶ-
το περὶ πολλὴν ‡ διακονίαν·
‡ ἐπιστᾶσα δὲ εἶπε· Κύριε, οὐ
‡ μέλει σοι ὅτι ἡ ‡ ἀδελφή μου
‡ μόνην με ‡ κατέλιπε ‡ διακο-
νεῖν; εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι
‡ συναντιλάβηται.

* 41 Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐ-
τῇ ὁ Ἰησοῦς· Μάρθα Μάρθα,
‡ μεριμνᾷς καὶ † τυρβάζῃ περὶ
πολλά,

cho, & in latrones incidit: qui etiam exuentes eum, & plagas imponentes, abierunt, relinquentes semivivum existentem. 31 Secundum sortem autem sacerdos quidam descendit in via illa, & videns illum, præterivit.

32 Similiter autem & Levita, factus secundum locum, veniens & videns, pertransiit.

33 Samaritanus autem quidam iter faciens, venit secus eum, & videns eum, visceribus commotus est.

34 Et accedens alligavit vulnera ejus, infundens oleum & vinum: ascendere faciens autem illum in proprium jumentum, duxit in diversorium, & curam egit ejus.

35 Et in crastinum exiens, ejiciens duos denarios dedit tabernario, & ait illi: Curam habe illius: & quodcumque adinsumperis, ego in redire me reddam tibi.

36 Quis igitur horum trium videtur tibi proximus fuisse incidentis in latrones?

37 Ille autem dixit: Faciens misericordiam cum illo. ait ergo illi Jesus: Vade, & tu fac similiter.

38 Factum est autem in ire eos, & ipse intravit in vicum quendam: mulier autem quædam nomine Martha excepit illum in domum suam.

39 Et huic erat soror vocata Maria, quæ etiam sedens secus pedes Jesu, audiebat verbum illius.

40 At Martha distrahebatur circa multum ministerium: stans autem ait: Domine, non curæ est tibi quod soror mea solam me reliquit ministrare? dic ergo illi ut mihi simul suscipiat.

41 Respondens autem dixit illi Jesus: Martha, Martha, solicita es, & turbaris circa multa. 42 Unius

ac Ἐκεῖ ἐκ τῶν χρεῶν. Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς. κ. τ. λ.

Καὶ ἐγένετο.

CAPUT XI.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέ τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ.

2 Εἶπε δὲ αὐτοῖς· Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε· ΠΑΤΕΡ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.

* 3 Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν·

4 Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν καὶ· γὰρ αὐτοὶ ἀφίομεν παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

* 5 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Τίς ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον· καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου, καὶ εἴπῃ αὐτῷ· Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους·

6 ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρός με, καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ·

7 κἀκεῖνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ· Μή μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι.

* 8 Λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς, διὰ τὸ εἶναι αὐτοῦ φίλον· διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσων χρῄζει.

9 Κἀγὼ ὑμῖν λέγω· Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν.

10 Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει· καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται.

ac Unus vero est opus. Maria autem bonam partem elegit, quæ non auferetur ab ea.

1 ET factum est in esse ipsum in loco quodam orantem, ut cessavit, dixit quidam discipulorum ejus ad eum: Domine, doce nos orare, sicut & Joannes docuit discipulos suos.

2 At ipse dixit illis: Quum oratis, dicite: Pater noster qui in cœlis, sanctificetur nomen tuum: adveniat regnum tuum: fiat voluntas tua, sicut in cœlo, & in terra.

3 Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.

4 Et dimitte nobis peccata nostra, & enim ipsi dimittimus omni debenti nobis: & ne inducas nos in tentationem, sed libera nos a malo.

5 Et ait ad illos: Quis ex vobis habebit amicum, & ibit ad illum media nocte, & dicet illi: Amice, commoda mihi tres panes:

6 Quoniam amicus meus venit de via ad me, & non habeo quod apponam ei.

7 Et ille dentus respondens dicat: Ne mihi molestias exhibeas: jam ostium clausum est, & pueri mei mecum in cubili sunt: non potium surgens dare tibi.

8 Dico vobis, si & non dederit ei surgens propter esse illius amicum, propter impudicitiam eius excitatus dabit illi quotquot habet opus.

9 Et ego vobis dico: Petite, & dabitur vobis: quærite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis.

10 Omnis enim petens accipit, & quærens invenit, & pulsanti aperietur.

11 Quem

11 Τίνα δὲ ὑμῶν τὸν πατέρα, αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; εἰ καὶ ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ;

* 12 Ἢ καὶ ἐὰν αἰτήσῃ † ᾠόν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον;

13 Εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες, οἴδατε ἀγαθὰ δόματα διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ, δώσει πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;

14 Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν κωφόν· ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι.

15 Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· Ἐν Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

16 Ἕτεροι δὲ πειράζοντες, σημεῖον παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν ἐκ οὐρανοῦ.

* 17 Αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ † διανοήματα, εἶπεν αὐτοῖς· Πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν ‡ διαμερισθεῖσα ‡ ἐρημοῦται, καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει.

18 Εἰ δὲ καὶ ὁ σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε, ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια.

19 Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ ἔσονται.

20 Εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

* 21 Ὅταν ὁ ‡ ἰσχυρὸς † καθωπλισμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ ‡ αὐλὴν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ.

* 22 ‡ Ἐπὰν δὲ ὁ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ‡ ἐπελθὼν ‡ νικήσῃ αὐτὸν, τὴν ‡ πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει, καὶ τὰ † σκύλα αὐτοῦ ‡ διαδίδωσιν.

23 Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι· καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει.

11 Quem autem vestrum patrem petet filius panem, num lapidem dabit illi? si & piscem, num pro pisce serpentem dabit illi?

12 Aut & si petierit ovum, num dabit illi scorpionem?

13 Si ergo vos mali subsistentes, nostis bona dona dare filiis vestris, quanto magis Pater de cælo dabit Spiritum sanctum petentibus se?

14 Et erat ejiciens dæmonium, & illud erat mutum. Factum est autem dæmonio egresso, loquutus est mutus: & admiratæ sunt turbæ.

15 Quidam autem ex eis dixerunt: in Beelzebul principe dæmoniorum ejicit dæmonia.

16 Alii autem tentantes, signum ab eo quærebant de cælo.

17 Ipse autem videns cogitationes eorum, dixit eis: Omne regnum in seipsum divisum desolatur, & domus supra domum cadit.

18 Si autem & Satanas in seipsum divisus est, quomodo stabit regnum ejus? quia dicitis in Beelzebul ejicere me dæmonia.

19 Si autem ego in Beelzebul ejicio dæmonia, filii vestri in quo ejiciunt? propter hoc judices vestri ipsi erunt.

20 Si autem in digito Dei ejicio dæmonia, profecto pervenit in vos regnum Dei.

21 Quum fortis armatus custodit suum atrium, in pace sunt obtingentia ipsius.

22 Postquam autem fortior eo superveniens vicerit eum, omnem armaturam ejus tollit, in qua confidebat, & spolia ejus distribuit.

23 Non existens cum me, contra me est: & non colligens cum me, dispergit.

24 Quum

24 Cum immundus spiritus exierit ab homine, ambulat per inaquosa loca, quærens requiem: & non inveniens, dicit: Revertar in domum meam, unde exivi.

25 Et veniens, invenit scopis verrtam & ornatam.

26 Tunc vadit & assumit septem alios spiritus seipsomet nequiores se, & ingressi habitant ibi: & fiunt novissima hominis illius pejora prioribus.

27 Factum est autem, in dicere illum hæc, extollens quædam mulier vocem de turba, dixit illi: Beatus venter qui gestavit te, & ubera quæ suxisti.

28 Ille autem dixit: Quinimmo beati audientes verbum Dei, & custodientes illud.

29 At turbis congregatis, cœpit dicere: Generatio hæc mala est: signum quærit, & signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ prophetæ.

30 Sicut enim fuit Jonas signum Ninivitis, ita erit & Filius hominis generationi huic.

31 Regina Austri excitabitur in judicio cum viris generationis hujus, & condemnabit illos: quia venit à terminis terræ audire sapientiam Salomonis: & ecce plus Salomone hic.

32 Viri Ninivitæ resurgent in judicio cum generatione hac, & condemnabunt illam: quia pœnitentiam egerunt ad prædicationem Jonæ: & ecce plus Jona hic.

33 Nemo autem lucernam accendens in abscondito ponit, neque sub modio, sed supra candelabrum, ut ingredientes lumen videant.

34 Lucerna corporis est oculus:

ἐχεν ὁ ὀφθαλμός· ὅταν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ‡ ἁπλοῦς ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου ‡ φωτεινὸν ἔσται· ὅταν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου ‡ σκοτεινόν.

35 Σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ, σκότος ἐστίν.

36 Εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινὸν, μὴ ἔχον τι μέρος σκοτεινὸν, ἔσται φωτεινὸν ὅλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε.

37 Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι, ἠρώτα αὐτὸν Φαρισαῖός τις ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν.

38 Ὁ δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν, ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου.

39 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος πρὸς αὐτόν· Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε· τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας.

40 Ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν, καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησε;

* 41 Πλὴν τὰ † ἐνόντα δότε ‡ ἐλεημοσύνην· καὶ ἰδοὺ, πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν.

* 42 Ἀλλ' οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ † πήγανον καὶ πᾶν ‡ λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι.

43 Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς.

44 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἴδασιν.

45 Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ· Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις.

* 46 Ὁ δὲ εἶπε· Καὶ ὑμῖν τοῖς ‡ νομικοῖς οὐαὶ, ὅτι ‡ φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους ‡ φορτία ‡ δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν

lus: quum ergo oculus tuus simplex fuerit, totum corpus tuum lucidum est: si autem sceleratus fuerit, etiam corpus tuum tenebrosum.

35 Adverte ergo ne lumen quod in te, tenebræ sint.

36 Si ergo corpus tuum totum lucidum, non habens aliquam partem tenebrosam, erit lucidum totum, ut quum lucerna fulgore illuminat te.

37 In autem loqui, rogavit illum Pharisæus quidam ut prandereat apud se: ingressus autem recubuit.

38 At Pharisæus videns admiratus est, quod non prius ablutus esset ante prandium.

39 Ait autem Dominus ad illum: Nunc vos Pharisæi quod deforis calicis & catini mundatis: quod autem intus vestrum, plenum est rapina & malitia. 40 Stulti, nonne faciens quod deforis, & quod deintus fecit?

41 Verumtamen inexistentia date eleëmosynam, & ecce omnia munda vobis sunt.

42 Sed væ vobis Pharisæis, quia decimatis mentham, & rutam, & omne olus, & præteritis judicium & charitatem Dei. hæc oportebat facere, & illa non omittere.

43 Væ vobis Pharisæis, quia diligitis primam sessionem in synagogis, & salutationes in foris.

44 Væ vobis, Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quia estis ut monumenta non apparentia, & homines deambulantes supra non sciunt.

45 Respondens autem quidam Legisperitorum ait illi: Magister, hæc dicens & nos notas.

46 Ille autem ait: Et vobis Legisperitis væ, quia onerantis homines oneribus difficulter portabilibus, & ipsi uno digito-

δακτύλῳ ὑμῶν οὐ † προσψαύσατε τοῖς φορτίοις.

47 Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς.

48 Ἄρα μαρτυρεῖτε καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε αὐτῶν τὰ μνημεῖα.

49 Διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ εἶπεν· Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας, καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι καὶ διώξουσιν·

50 ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν, τὸ ἐκχυνόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης,

51 Ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ, ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου, τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου· ναὶ λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης.

52 Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθετε, καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε.

* 53 Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτοὺς, ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ‡ δεινῶς ‡ ἐνέχειν, καὶ † ἀποστοματίζειν αὐτὸν † περὶ ‡ πλειόνων

* 54 ‡ Ἐνεδρεύοντες αὐτὸν, καὶ ‡ ζητοῦντες † θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. 45. † 12.

Κεφ. ιβ'. 12.

1 Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· Πρῶτον προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις.

* 2 Οὐδὲν δὲ † συγκεκαλυμμένον ἐστὶν ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται· καὶ κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται,

3 Ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται· καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων.

digitorum vestrorum non attingitis onera.

47 Væ vobis, quia ædificatis monumenta Prophetarum, at patres vestri occiderunt illos.

48 Profecto testificamini, & consentitis operibus patrum vestrorum, quoniam ipsi quidem occiderunt eos, vos autem ædificatis eorum sepulchra. 49 Propter hoc & sapientia Dei dixit: Mittam ad illos Prophetas & Apostolos, & ex illis occident, & persequentur.

50 Ut inquiratur sanguis omnium Prophetarum, effusus à constitutione mundi, à generatione ista:

51 A sanguine Abel, usque ad sanguinem Zachariæ, perditi inter altare & ædem: etiam dico vobis, requiretur à generatione hac.

52 Væ vobis Legisperitis, quia tuliſtis clavem scientiæ: ipſi non introiſtis, & introeuntes prohibuiſtis.

53 Dicente autem illo hæc ad illos, cœperunt Scribæ & Phariſæi graviter inſiſtere, & interrogare ipſum de multis:

54 Inſidiantes ei, & quærentes venari aliquid de ore ejus, ut accuſarent eum.

CAPUT XII.

1 In quibus adcongregatis myriadibus turbæ, ut conculcarent alii alios, cœpit dicere ad diſcipulos ſuos primum: Attendite vobis-ipſis à fermento Phariſæorum, quod eſt hypocriſis.

2 Nihil enim coopertum eſt, quod non reveletur: & abſconditum, quod non ſciatur.

3 Propter quæ quæ in tenebris dixiſtis, in lumine audientur: & quod ad aurem loquuti

σατε ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων.

4 Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου· Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσότερόν τι ποιῆσαι.

5 † Ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα ‡ φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ‡ ἀποκτεῖναι, ‡ ἐξουσίαν ἔχοντα † ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν· ναὶ λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε.

6 Οὐχὶ πέντε στρουθία πωλεῖται ἀσσαρίων δύο, καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ;

* 7 Ἀλλὰ καὶ αἱ ‡ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ‡ ἠρίθμηνται. μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων ‡ διαφέρετε.

8 Λέγω δὲ ὑμῖν· Πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ.

9 Ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ.

10 Καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται.

11 Ὅταν δὲ προσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνᾶτε πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε, ἢ τί εἴπητε·

12 Τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ἃ δεῖ εἰπεῖν.

13 Εἶπε δέ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου· Διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν.

14 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἄνθρωπε, τίς με ‡ κατέστησε ‡ δικαστὴν ἢ † μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς;

15 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· Ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς πλεονεξίας· ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστιν ἐκ

loquuti estis in cubiculis, prædicabitur supra domos.

4 Dico autem vobis amicis meis: Ne timeatis ab occidentibus corpus, & post hæc non habentibus abundantius quid facere. 5 Ostendam autem vobis quem timeatis: timete illum post occidere, auctoritatem habentem injicere in gehennam: ita dico vobis, hunc timete.

6 Nonne quinque passeres væneunt assariis duobus, & unus ex illis non est in oblivione coram Deo.

7 Sed & capilli capitis vestri omnes numerati sunt. ne ergo timete: multis passeribus præstatis vos.

8 Dico autem vobis: Omnis quicumque confessus fuerit in me coram hominibus, & filius hominis confitebitur in illo coram angelis Dei.

9 At negans me coram hominibus, negabitur coram angelis Dei.

10 Et omnis qui dicit verbum in filium hominis, remittetur illi: at in sanctum Spiritum blasphemanti non remittetur.

11 Quum autem adduxerint vos in synagogas & principatus & potestates, ne curate qualiter aut quid excusetis, aut quid dicatis.

12 Nam sanctus Spiritus docebit vos in ipsa hora, quæ oportet dicere.

13 Ait autem quidam ei de turba: Magister, dic fratri meo partiri cum me hæreditatem.

14 Ille autem dixit ei: Homo, Quis me constituit judicem aut diviſorem super vos?

15 Dixit autem ad illos: Videte & caveto ab avaritia: quia non in redundare cuiquam vita ejus est ex substantia

τῶν λογχῶν αὐτοῦ.

* 25 Εἶπε δὲ παραβολὴν ταύτην πρὸς αὐτούς· ἄνθρωπός τις πλουσίου εἶχε συκῆν πεφυτευμένην ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ, καὶ ἦλθε καρπὸν ζητῶν ἐν αὐτῇ, καὶ οὐχ εὗρεν.

27 Εἶπε δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν· ἰδοὺ τρία ἔτη ἀφ' οὗ ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ, καὶ οὐχ εὑρίσκω· ἔκκοψον αὐτήν· ἱνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ;

28 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ· κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν καὶ βάλω κόπρια·

29 κἂν μὲν ποιήσῃ καρπὸν εἰς τὸ μέλλον· εἰ δὲ μήγε, ἐκκόψεις αὐτήν.

30 Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν τοῖς σάββασιν.

31 Καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἦν πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δεκαοκτώ, καὶ ἦν συγκύπτουσα, καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές.

32 Ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησε καὶ εἶπεν αὐτῇ· γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου.

33 Καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνορθώθη, καὶ ἐδόξαζε τὸν θεόν.

34 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγε τῷ ὄχλῳ· ἓξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν αὐταῖς οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε, καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου.

35 Ἀπεκρίθη δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος καὶ εἶπε· ὑποκριτά, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης, καὶ ἀπαγαγὼν ποτίζει;

36 Ταύτην δὲ θυγατέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν ἔδησεν ὁ σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου;

37 Καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ κατῃσχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρε ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

38 Ἔλεγε δὲ τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν;

39 ὁμοία ἐστὶ κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ· καὶ ηὐξήθη καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσαν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

40 Καὶ πάλιν εἶπε· τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ;

41 ὁμοία ἐστὶ ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

42 Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱερουσαλήμ.

43 Εἶπε δέ τις αὐτῷ· κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σῳζόμενοι; ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς·

44 ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς θύρας· ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν.

45 Ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἔξω ἑστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν λέγοντες· κύριε, κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν· οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ.

46 Τότε ἄρξεσθε λέγειν· ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας.

47 Καὶ ἐρεῖ· λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ· ἀποστῆτε ἀπ' ἐμοῦ πάντες ἐργάται ἀδικίας.

48 Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν ὄψησθε Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ καὶ πάντας τοὺς προφήτας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω.

49 Καὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου, καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

50 Καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἔσχατοι οἳ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶ πρῶτοι οἳ ἔσονται ἔσχατοι.

51 Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ προσῆλθάν τινες Φαρισαῖοι, λέγοντες αὐτῷ· ἔξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρῴδης θέλει σε ἀποκτεῖναι.

52 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ· ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἀποτελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι.

53 Πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἰερουσαλήμ.

54 Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε;

55 Ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος· λέγω δὲ ὑμῖν, οὐ μὴ ἴδητέ με ἕως ἥξει ὅτε εἴπητε· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

Cap. XIII.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν.

2 Καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ.

3 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ Φαρισαίους λέγων· εἰ ἔξεστι τῷ σαββάτῳ θεραπεῦσαι;

4 Οἱ δὲ ἡσύχασαν. Καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτὸν καὶ ἀπέλυσεν.

5 Καὶ πρὸς αὐτοὺς εἶπε· τίνος ὑμῶν υἱὸς ἢ βοῦς εἰς φρέαρ πεσεῖται, καὶ οὐ μὴ ἀναβήσεται αὐτὸν εὐθέως ἐν ἡμέρᾳ σαββάτου;

6 Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι πρὸς ταῦτα.

7 Ἔλεγε δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολήν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο λέγων πρὸς αὐτούς·

8 ὅταν κληθῇς ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν, μήποτε ἐντιμότερός σου ᾖ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ,

9 καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι· δὸς τούτῳ τόπον· καὶ τότε ἄρξῃ μετὰ αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν.

10 Ἀλλ' ὅταν κληθῇς, πορευθεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς σε εἴπῃ σοι· φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον πάντων τῶν συνανακειμένων σοι.

11 Ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

12 Ἔλεγε δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτόν· ὅταν ποιῇς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου μηδὲ γείτονας πλουσίους, μήποτε καὶ αὐτοὶ ἀντικαλέσωσί σε καὶ γένηται ἀνταπόδομά σοι.

13 Ἀλλ' ὅταν δοχὴν ποιῇς, κάλει πτωχοὺς, ἀναπείρους, χωλούς, τυφλούς·

14 καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων.

15 Ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ· μακάριος ὅστις φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

16 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἄνθρωπός τις ἐποίει δεῖπνον μέγα καὶ ἐκάλεσε πολλούς·

17 καὶ ἀπέστειλε τὸν δοῦλον αὐτοῦ τὴν ὥραν τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις· ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη ἕτοιμά ἐστι πάντα.

18 Καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς πάντες παραιτεῖσθαι. Ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ· ἀγρὸν ἠγόρασα καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθὼν ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον.

19 Καὶ ἕτερος εἶπε· ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον.

20 Καὶ ἕτερος εἶπε· γυναῖκα ἔγημα καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν.

21 Καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος ἀπήγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. Τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπε τῷ δούλῳ αὐτοῦ· ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπείρους καὶ τυφλοὺς καὶ χωλοὺς εἰσάγαγε ὧδε.

22 Καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος· κύριε, γέγονεν ὃ ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστί.

23 Καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον· ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ μου ὁ οἶκος.

24 Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεταί μου τοῦ δείπνου.

25 Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ στραφεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς·

26 εἴ τις ἔρχεται πρός με καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα ἑαυτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφὰς ἔτι τε καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής.

27 Ὃς οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν ἑαυτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής.

28 Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει εἰς ἀπαρτισμόν;

29 ἵνα μήποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται αὐτῷ ἐμπαίζειν

30 λέγοντες· ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι.

31 Ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος ἑτερογῆσαι βασιλεῖ εἰς πόλεμον οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλεύσεται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ἀπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν;

32 Εἰ δὲ μήγε, ἔτι αὐτοῦ πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην.

33 Οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσι, οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής.

34 Καλὸν οὖν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ καὶ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται;

35 οὔτε εἰς γῆν οὔτε εἰς κοπρίαν εὔθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

Cap. XIV.

1 Ἦσαν δὲ ἐγγίζοντες αὐτῷ πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ.

2 Καὶ διεγόγγυζον οἵ τε Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες· ὅτι οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς.

3 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγων·

4 τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα καὶ ἀπολέσας ἐξ αὐτῶν ἓν οὐ καταλείπει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς ἕως εὕρῃ αὐτό;

5 Καὶ εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους αὐτοῦ χαίρων·

6 καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας λέγων αὐτοῖς· συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός.

7 Λέγω ὑμῖν, ὅτι οὕτως χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίοις οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσι μετανοίας.

8 Ἢ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν οὐχὶ ἅπτει λύχνον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς ἕως οὗ εὕρῃ;

9 Καὶ εὑροῦσα συγκαλεῖ τὰς φίλας καὶ γείτονας λέγουσα· συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα.

10 Οὕτως, λέγω ὑμῖν, γίνεται χαρὰ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι.

11 Εἶπε δέ· ἄνθρωπός τις εἶχε δύο υἱούς·

12 καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί· πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. Ὁ δὲ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον.

13 Καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως.

14 Δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι.

15 Καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἑνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους.

16 Καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ.

17 Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν εἶπε· πόσοι μισθωτοὶ τοῦ πατρός μου περισσεύονται ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ὧδε ἀπόλλυμαι;

18 Ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου·

19 οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου.

20 Καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα ἑαυτοῦ. Ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγχνίσθη, καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.

21 Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ υἱός· πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου· οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου.

22 Εἶπε δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· ἐξενέγκατε στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτὸν καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας·

23 καὶ φέρετε τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν·

24 ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησε, καὶ ἀπολωλὼς ἦν καὶ εὑρέθη. Καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι.

25 Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε συμφωνίας καὶ χορῶν·

26 καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων ἐπυνθάνετο τί ἂν εἴη ταῦτα.

27 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ὁ ἀδελφός σου ἥκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβε.

28 Ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. Ὁ οὖν πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν.

29 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ πατρί· ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ·

30 ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἦλθε, θύεις αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν.

31 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά ἐστιν·

32 εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἔζησε, καὶ ἀπολωλὼς ἦν καὶ εὑρέθη.

Cap. XV.

1 Ἔλεγε δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχε οἰκονόμον, καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ.

2 Καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ· τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου· οὐ γὰρ δύνασαι ἔτι οἰκονομεῖν.

3 Εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος· τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι.

4 Ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα ὅταν μετασταθῶ ἐκ τῆς οἰκονομίας δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους ἑαυτῶν.

5 Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεωφειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ ἔλεγε τῷ πρώτῳ· πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου;

6 Ὁ δὲ εἶπεν· ἑκατὸν βάτους ἐλαίου. Καὶ εἶπεν αὐτῷ· δέξαι σου τὸ γράμμα καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα.

7 Εἶτα ἑτέρῳ εἶπε· σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; Ὁ δὲ εἶπεν· ἑκατὸν κόρους σίτου. Καὶ λέγει αὐτῷ· δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ γράψον ὀγδοήκοντα.

8 Καὶ ἐπῄνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας ὅτι φρονίμως ἐποίησε· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσιν.

9 Καὶ ἐγὼ ὑμῖν λέγω· ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν ἐκλίπητε δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς.

10 Ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστι· καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν.

11 Εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει;

12 Καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει;

13 Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. Οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.

14 Ἤκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν.

15 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐστιν.

16 Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται μέχρι Ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται, καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται.

17 Εὐκοπώτερον δὲ ἐστὶν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν.

18 Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἑτέραν μοιχεύει· καὶ πᾶς ὁ τὴν ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοιχεύει.

19 Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον, εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς·

20 πτωχὸς δέ τις ὀνόματι Λάζαρος ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ εἱλκωμένος,

21 καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἀπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ.

22 Ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ· ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη.

23 Καὶ ἐν τῷ ἅδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ Ἀβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ·

24 καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπε· πάτερ Ἀβραὰμ, ἐλέησόν με καὶ πέμψον Λάζαρον ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ.

25 Εἶπε δὲ Ἀβραάμ· τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὧδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι.

26 Καὶ ἐν πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν.

27 Εἶπε δέ· ἐρωτῶ σε οὖν, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου,

28 ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου.

29 Λέγει αὐτῷ Ἀβραάμ· ἔχουσι Μωσέα καὶ τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν.

30 Ὁ δὲ εἶπεν· οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ· ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτοὺς, μετανοήσουσιν.

31 Εἶπε δὲ αὐτῷ· εἰ Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ πεισθήσονται.

Cap. XVI.

1 Εἶπε δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχε οἰκονόμον, καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ.

2 Καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ· τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου· οὐ γὰρ δύνασαι ἔτι οἰκονομεῖν.

3 Εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος· τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι.

4 Ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα ὅταν μετασταθῶ ἐκ τῆς οἰκονομίας δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους ἑαυτῶν.

5 Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεωφειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ ἔλεγε τῷ πρώτῳ· πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου;

6 Ὁ δὲ εἶπεν· ἑκατὸν βάτους ἐλαίου. Καὶ εἶπεν αὐτῷ· δέξαι σου τὸ γράμμα καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα.

7 Εἶτα ἑτέρῳ εἶπε· σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; Ὁ δὲ εἶπεν· ἑκατὸν κόρους σίτου. Καὶ λέγει αὐτῷ· δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ γράψον ὀγδοήκοντα.

8 Καὶ ἐπῄνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας ὅτι φρονίμως ἐποίησε· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσιν.

9 Καὶ ἐγὼ ὑμῖν λέγω· ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν ἐκλίπητε δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς.

10 Ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστι· καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν.

11 Εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει;

12 Καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστ

* 29 Καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε, ἢ τί πίητε, καὶ μὴ † μετεωρίζεσθε.

30 Ταῦτα γὰρ πάντα, τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητεῖ· ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρῄζετε τούτων.

31 Πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν.

32 Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον· ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν.

* 33 Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν, καὶ δότε ἐλεημοσύνην. Ποιήσατε ἑαυτοῖς ‡ βαλάντια μὴ ‡ παλαιούμενα, θησαυρὸν † ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ὅπου κλέπτης οὐκ ἐγγίζει, οὐδὲ σὴς διαφθείρει.

34 Ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρός ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν ἔσται.

35 Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι, καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι·

36 Καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν, πότε ἀναλύσει ἐκ τῶν γάμων· ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος, εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ.

37 Μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὑρήσει γρηγοροῦντας. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι περιζώσεται, καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς, καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς.

38 Καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ, καὶ εὕρῃ οὕτω, μακάριοί εἰσιν οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι.

39 Τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν, καὶ οὐκ ἂν ἀφῆκε διορυγῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ.

40 Καὶ ὑμεῖς οὖν γίνεσθε ἕτοιμοι· ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

41 Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος· Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις, ἢ καὶ πρὸς πάντας;

* 42 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος· Τίς

29 Et vos ne quærite quid manducetis, aut quid bibatis, & ne ſuſpendamini ex ſublimi. 30 Hæc enim omnia gentes mundi quærunt: veſter autem pater ſcit quoniam indigetis his.

31 Verumtamen quærite regnum Dei, & hæc omnia adjicientur vobis.

32 Ne time, puſillus grex, quia bene viſum eſt Patri veſtro dare vobis regnum.

33 Vendite ſubſtantias veſtras, & date eleëmoſynam. facite vobis crumenas non veteraſcentes, theſaurum non deficientem in cælis, quo fur non appropiat, neque tinea corrumpit.

34 Ubi enim eſt theſaurus veſter, ibi & cor veſtrum erit.

35 Sint veſtri lumbi præcincti, & lucernæ accenſæ.

36 Et vos ſimiles hominibus expectantibus dominum ſuum, quando revertatur à nuptiis: ut veniente & pulſante, confeſtim aperiant ei.

37 Beati ſervi illi, quos veniens dominus invenerit vigilantes. Amen dico vobis, quod ſuccingetur, & faciet diſcumbere illos, & prodiens miniſtrabit illis.

38 Et ſi venerit in ſecunda vigilia, & in tertia vigilia venerit, & invenerit ita, beati ſunt ſervi illi.

39 Hoc autem ſcitote, quoniam ſi ſciret paterfamilias qua hora fur veniret, vigilaret utique, & non utique ſineret perfodi domum ſuam.

40 Et vos igitur eſtote parati: quia qua hora non putatis, filius hominis venit.

41 Ait autem ei Petrus: Domine, ad nos parabolam hanc dicis, an & ad omnes?

42 Dixit autem Dominus: Quis

ἄρα ἐξελθόντες † διαπάντος καὶ † βλέποντες. ἵνα πληρωθῇ ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον.

47 Μακάριος ἡ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει γρηγοροῦντα αὐτόν.

48 ἀλήθειᾳ λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν.

* 49 Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· † χρονίζει ὁ κύριός μου ἐλθεῖν· καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς παῖδας, καὶ τὰς † παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ † μεθύσκεσθαι·

* 50 ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει· καὶ † διχοτομήσει αὐτὸν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει.

47 † Ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ, καὶ μὴ ἑτοιμάσας, μηδὲ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ, δαρήσεται πολλάς·

48 Ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας· παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολύ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ· καὶ ᾧ παρέθεντο πολύ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν.

49 Πῦρ ἦλθον βαλεῖν εἰς τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη;

50 Βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως οὗ τελεσθῇ;

* 51 Δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ, οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἢ † διαμερισμόν·

52 Ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν οἴκῳ ἑνὶ διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶ, καὶ δύο ἐπὶ τρισί.

53 Διαμερισθήσεται πατὴρ ἐφ' υἱῷ, καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρὶ· μήτηρ ἐπὶ θυγατρὶ, καὶ θυγάτηρ ἐπὶ μητρὶ· πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς, καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθερὰν αὐτῆς.

Quorum eſt ſolitis diſpenſare & prudens, quem conſtituit dominus ſuper familiam ſuam, ad dandum in tempore triticum menſuram?

43 Beatus ſervus ille, quem veniens dominus ejus invenerit ſic facientem ita.

44 Vere dico vobis, quoniam ſuper omnibus ſubſtantiis ſuis conſtituet illum.

45 Si autem dixerit ſervus ille in corde ſuo: Tardat dominus meus venire, & cœperit percutere pueros, & ancillas, edereque & bibere & inebriari:

46 Veniet dominus ſervi illius in die qua non exſpectat, & in hora qua non cognoſcit: & diſſecabit eum, & partem ejus cum infidelibus ponet.

47 Ille autem ſervus noſcens voluntatem domini ſui, & non apparans, neque faciens ad voluntatem ejus, cædetur multis.

48 Qui autem non noſcens, faciens autem digna plagis, cædetur paucis: omni autem cui datum eſt multum, multum quæretur ab eo: & cui depoſuerunt multum, abundantius repoſcent eum.

49 Ignem veni jacere in terram, & quid volo ſi jam accenſus eſt?

50 Baptiſma autem habeo baptizari, & quomodo coarctor, uſquequo perficiatur?

51 Putatis quia pacem veni dare in terra? non, dico vobis, ſed diviſionem.

52 Erunt enim ex nunc quinque in domo una diſpartiti, tres in duos, & duo in tres.

53 Diſpartietur pater in filium, & filius in patrem: mater in filiam, & filia in matrem: ſocrus in nurum ſuam, & nurus in ſocrum ſuam.

54 Di-

* 54 Ἔλεγε δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις· Ὅταν ἴδητε τὴν νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἀπὸ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε· ‡ Ὄμβρος ἔρχεται· καὶ γίνεται οὕτω.

55 Καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε· Ὅτι καύσων ἔσται· καὶ γίνεται.

56 Ὑποκριταὶ, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν· τὸν δὲ καιρὸν τοῦτον πῶς οὐ δοκιμάζετε;

57 Τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον;

* 58 Ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ· ‡ μήποτε † κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτὴν, καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ † πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε βάλλῃ εἰς φυλακήν.

59 Λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως οὗ καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς. 39 † 12.

Κεφ. ιγ'. 13.

1 Παρῆσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων, ὧν τὸ αἷμα Πιλάτος ἔμιξε μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν.

2 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν;

3 Οὐχὶ, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὡσαύτως ἀπολεῖσθε.

4 Ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα καὶ ὀκτὼ, ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωὰμ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς, δοκεῖτε ὅτι οὗτοι ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἰερουσαλήμ;

5 Οὐχὶ, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε.

6 Ἔλεγε δὲ ταύτην τὴν παραβολήν· Συκῆν εἶχέ τις ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένην· καὶ ἦλθε καρπὸν ζητῶν ἐν αὐτῇ, καὶ οὐχ εὗρεν.

54 Dicebat autem & turbis: Quum videritis nubem orientem ab occasibus, statim dicitis: Imber venit, & fit ita.

55 Et quum Austrum flantem, dicitis: quia æstas erit: & fit.

56 Hypocritæ, faciem cæli & terræ nostis probare, at tempus hoc quomodo non probatis?

57 Quid autem & à vobis ipsis non judicatis quod justum?

58 Quum enim vadis cum adversario tuo ad principem, in via da operam liberari ab illo: ne fortè trahat te ad judicem, & judex te tradat exactori, & exactor jaciat te in carcerem.

59 Dico tibi: Non egredieris illinc, usquequo etiam novissimum minutum reddas.

CAPUT XIII.

1 Aderant autem quidam in ipso tempore, nuntiantes illi de Galilæis, quorum sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificiis eorum.

2 Et respondens Jesus dixit illis: Putatis quod Galilæi hi peccatores præ omnibus Galilæis fuerint, quia talia passi sunt?

3 Non, dico vobis, sed si non pœniteamini, omnes similiter peribitis.

4 Vel illi decem & octo, supra quos cecidit turris in Siloam, & occidit eos: putatis quia ipsi debitores fuerint præter omnes homines habitantes in Hierusalem?

5 Non, dico vobis, sed si non pœnituerit is, omnes similiter peribitis.

6 Dicebat autem hanc similitudinem: Ficum habebat quidam in vinea sua plantatam, & venit fructum quærens in illa, & non invenit.

* 7 Εἶπε δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργὸν ἰδοὺ, τρία ἔτη ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ, καὶ οὐχ εὑρίσκω· ἐκκοψὸν αὐτὴν· ἵνατι καὶ τὴν γῆν καταργεῖ.

* 8 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ· Κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν, καὶ βάλω κοπρίαν.

9 Κἂν μὲν ποιήσῃ καρπὸν· εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον ἐκκόψεις αὐτήν.

10 Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασι.

* 11 Καὶ ἰδοὺ, γυνὴ ἦν πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δέκα καὶ ὀκτὼ καὶ ἦν συγκύπτουσα, καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές.

12 Ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς, προσεφώνησε, καὶ εἶπεν αὐτῇ· Γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου.

13 Καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη, καὶ ἐδόξαζε τὸν Θεόν.

14 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγε τῷ ὄχλῳ· Ἓξ ἡμέραι εἰσὶν, ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν ταύταις οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε, καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου.

15 Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ Κύριος, καὶ εἶπεν· Ὑποκριτὰ, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ, ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης, καὶ ἀπαγαγὼν ποτίζει;

16 Ταύτην δὲ, θυγατέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν ἔδησεν ὁ σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου;

17 Καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ, κατῃσχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

18 Ἔλεγε δέ· Τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν;

7 Dixit autem ad vinitorem: Ecce tres annos venio quaerens fructum in ficulnea hac, & non invenio. Exscinde illam: ut quid etiam terram occupat? 8 Is autem respondens, dicit illi: Domine, relinque eam & hunc annum, usque dum fodiam circa illam, & mittam stercus.

9 Et si quidem fecerit fructum: si vero non, in futuram exscindes eam.

10 Erat autem docens in una synagogarum in Sabbatis.

11 Et ecce mulier erat spiritum habens infirmitatis annos decem & octo: & erat concurvata, & non potens recurvare in omnino.

12 Videns autem eam Jesus, advocavit, & ait illi: Mulier, absoluta es infirmitatis tuae.

13 Et imposuit illi manus, & confestim erecta est, & glorificabat Deum.

14 Respondens autem archisynagogus, indignans quia Sabbato curasset Jesus, dicebat turbae: Sex dies sunt in quibus oportet operari: in his ergo venientes curamini, & non die Sabbati.

15 Respondit ergo ei Dominus & dixit: Hypocrita, unusquisque vestrum Sabbato non solvit bovem suum, aut asinum à praesepio, & abducens potum dat?

16 Hanc autem filiam Abrahae existentem, quam ligavit Satanas ecce decem & octo annos, non oportuit solvi à vinculo isto die Sabbati?

17 Et haec dicente eo, erubescebant omnes oppositi ei: & omnis turba gaudebat in universis gloriosis factis ab eo.

18 Dicebat autem: Cui simile est regnum Dei, & cui similabo illud?

19 Si-

19 Ὁμοία ἐστὶ κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ· καὶ ηὔξησε, καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

20 Καὶ πάλιν εἶπε· Τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ;

* 21 Ὁμοία ἐστὶ ‡ ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ‡ ἐνέκρυψεν εἰς ‡ ἀλεύρου ‡ σάτα τρία, ἕως οὗ ‡ ἐζυμώθη ὅλον.

22 Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων, καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱερουσαλήμ.

23 Εἶπε δέ τις αὐτῷ· Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς·

24 Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν, καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν.

* 25 Ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ ‡ οἰκοδεσπότης, καὶ † ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἔξω ἑστάναι, καὶ κρούειν τὴν θύραν, λέγοντες· Κύριε, Κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς, ‡ πόθεν ἐστέ.

26 Τότε ἄρξεσθε λέγειν· Ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου, καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας.

27 Καὶ ἐρεῖ· Λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς, πόθεν ἐστέ· ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργάται τῆς ἀδικίας.

28 Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν ὄψησθε Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ, καὶ πάντας τοὺς προφήτας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω.

29 Καὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν, καὶ ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου· καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

30 Καὶ ἰδοὺ, εἰσὶν ἔσχατοι, οἳ ἔσονται πρῶτοι, καί εἰσι πρῶτοι, οἳ ἔσονται ἔσχατοι.

31 Ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθόν τινες Φαρισαῖοι, λέγοντες αὐτῷ· Ἔξελθε, καὶ πορεύου ἐντεῦθεν·

19 Simile est grano sinapis, quod accipiens homo misit in hortum suum, & crevit, & factum est in arborem magnam, & volucres cæli nidulati sunt in ramis ejus.

20 Et iterum dixit: cui similabo regnum Dei?

21 Simile est fermento, quod accipiens mulier abscondit in farinæ sata tria, donec fermentatum est totum.

22 Et transibat per civitates & vicos docens, & iter faciens in Hierusalem.

23 Ait autem quidam illi: Domine, num pauci servantur? Ipse autem dixit ad illos:

24 Contendite intrare per angustam portam: quia multi, dico vobis, quærent intrare, & non poterunt.

25 Ex quo autem surrexerit paterfamilias, & clauserit ostium, & cœperitis foris stare, & pulsare ostium, dicentes: Domine, Domine, aperi nobis: & respondens dicet vobis: Non novi vos, unde sitis. 26 Tunc incipietis dicere: Manducavimus coram te, & bibimus, & in plateis nostris docuisti.

27 Et dicet: Dico vobis, Non novi vos unde sitis: abscedite à me omnes operarii iniquitatis.

28 Ibi erit fletus & stridor dentium, quum videritis Abraham, & Isaac, & Jacob, & omnes Prophetas in regno Dei, vos autem expulsos foras.

29 Et venient ab Orientibus & Occidentibus, & Aquilone, & Austro, & recumbent in regno Dei.

30 Et ecce sunt novissimi qui erunt primi, & sunt primi qui erunt novissimi.

31 In ipsa die accesserunt quidam Pharisæi, dicentes illi: Exi & vade hinc, quia

ἔστι. Ἔχουσιν λόγον τινὰ ἐπιτηδειότητος.

19 Καὶ ἐκεῖ ἐμεῖναν, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες παρ' αὐτῶν τὰ γὰρ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἄξιος ἐστί· μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. 20 Καὶ εἰς πόλιν ἣν ἂν εἰσέλθητε, καὶ δέξωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν· 21 καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενοῦντας, καὶ λέγετε αὐτοῖς· Ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 22 Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέλθητε, καὶ μὴ δέξωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς εἴπατε· 23 Καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 24 Λέγω ὑμῖν, ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. 25 Οὐαί σοι, Χοραζείν· οὐαί σοι, Βηθσαϊδά· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμενοι μετενόησαν. 26 Πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν κρίσει ἢ ὑμῖν. 27 Καὶ σύ, Καπερναούμ, μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ; ἕως ᾅδου καταβήσῃ. 28 Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.

29 Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς, λέγοντες· Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου. 30 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. 31 Ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ· καὶ οὐδὲν οὐ μὴ ὑμᾶς ἀδικήσῃ. 32 Πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται· χαίρετε δὲ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγγέγραπται ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 33 Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ εἶπε· Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ναὶ ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως εὐδοκία ἐγένετο ἔμπροσθέν σου. 34 Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστιν ὁ υἱὸς εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστιν ὁ πατὴρ εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. 35 Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπε· Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ ὑμεῖς βλέπετε· 36 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε καὶ οὐκ εἶδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε καὶ οὐκ ἤκουσαν.

37 Καὶ ἐν τῷ λαλῆσαι ἐρωτᾷ αὐτὸν Φαρισαῖος ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. 38 Ὁ δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. 39 Εἶπε δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν· Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας. 40 Ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησε; 41 Πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν. 42 Ἀλλὰ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πήγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ· ταῦτα δὲ ἔδει ποιῆσαι κἀκεῖνα μὴ παρεῖναι. 43 Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. 44 Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἴδασιν.

45 Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ· Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. 46 Ὁ δὲ εἶπε· Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις. 47 Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. 48 Ἄρα μάρτυρές ἐστε καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε. 49 Διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν· Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι καὶ διώξουσιν· 50 ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ ἐκκεχυμένον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης· 51 ἀπὸ αἵματος Ἄβελ ἕως αἵματος Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου· ναί, λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. 52 Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθατε, καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε.

53 Κἀκεῖθεν ἐξελθόντος αὐτοῦ ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων, 54 ἐνεδρεύοντες αὐτὸν θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.

CAPUT XIV.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. 2 Καὶ ἰδοὺ, ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ. 3 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ Φαρισαίους, λέγων· Εἰ ἔξεστι τῷ σαββάτῳ θεραπεῦσαι; 4 Οἱ δὲ ἡσύχασαν. Καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτὸν, καὶ ἀπέλυσε. 5 Καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς, εἶπε· Τίνος ὑμῶν υἱὸς ἢ βοῦς εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; 6 Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ πρὸς ταῦτα.

7 Ἔλεγε δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολὴν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς· 8 Ὅταν κληθῇς ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν· μήποτε ἔντιμότερός σου ᾖ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ. 9 Καὶ

ſtandes vide ne occidere.

19 Et in eadem domo manete, edentes & bibentes quæ apud illos ſunt: dignus enim eſt operarius mercede ſua. Nolite transire de domo in domum. 20 Et in quamcumque civitatem intraveritis, & ſuſceperint vos, manducate quæ apponuntur vobis: 21 & curate infirmos qui in illa ſunt, & dicite illis: Appropinquavit in vos regnum Dei. 22 In quamcumque autem civitatem intraveritis, & non ſuſceperint vos, exeuntes foras plateas illius dicite: 23 Etiam pulverem qui adhæſit nobis de civitate veſtra detergimus in vos: verumtamen hoc ſcitote, quoniam appropinquavit regnum Dei. 24 Dico autem vobis, quia Sodomis in die illa tolerabilius erit quam civitati illi. 25 Væ tibi Corozain, væ tibi Bethſaida: quia ſi in Tyro & Sidone factæ eſſent virtutes quæ factæ ſunt in vobis, olim in cilicio & cinere pœnitentiam egiſſent. 26 Verumtamen Tyro & Sidoni remiſſius erit in judicio quam vobis. 27 Et tu Capharnaum, numquid uſque in cœlum exaltaberis? uſque ad infernum deſcendes. 28 Qui vos audit, me audit: & qui vos ſpernit, me ſpernit. Qui autem me ſpernit, ſpernit eum qui miſit me. 29 Reverſi ſunt autem ſeptuageſimi cum gaudio, dicentes: Domine, etiam dæmonia ſubjiciuntur nobis in nomine tuo. 30 Dixit autem eis: Videbam Satanam ſicut fulgur de cœlo cadentem. 31 Ecce dedi vobis poteſtatem calcandi ſuper ſerpentes & ſcorpiones, & ſuper omnem virtutem inimici: & nihil vobis nocebit. 32 Verumtamen in hoc nolite gaudere, quod ſpiritus vobis ſubjiciuntur: gaudete autem quod nomina veſtra ſcripta ſunt in cœlis. 33 In ipſa hora exultavit Jeſus Spiritu Sancto, & dixit: Confiteor tibi Pater, Domine cœli & terræ, quia abſcondiſti hæc a ſapientibus & prudentibus, & revelaſti ea parvulis. Etiam Pater, quoniam ſic fuit placitum ante te. 34 Omnia mihi tradita ſunt a Patre meo: & nemo ſcit qui ſit Filius, niſi Pater: neque qui ſit Pater, niſi Filius, & cui voluerit Filius revelare. 35 Et converſus ad diſcipulos ſuos, ſeorſum dixit: Beati oculi qui vident quæ vos videtis. 36 Dico enim vobis, quod multi reges & prophetæ voluerunt videre quæ vos videtis, & non viderunt: & audire quæ audiſtis, & non audierunt.

37 Et cum hæc diceret, rogabat illum quidam Phariſæus ut pranderet apud ſe. Et ingreſſus recubuit. 38 Phariſæus autem cœpit intra ſe cogitare, & dicere quare non baptizatus eſſet ante prandium. 39 Et dixit Dominus ad illum: Nunc vos Phariſæi quod de foris eſt calicis & catini mundatis: quod autem intus eſt veſtrum plenum eſt rapina & iniquitate. 40 Stulti, nonne qui fecit quod de foris eſt, & quod intus eſt fecit? 41 Verumtamen quod ſupereſt date eleemoſynam, & ecce omnia munda ſunt vobis. 42 Sed væ vobis Phariſæis, qui decimatis mentham & rutam & omne olus, & prætergreditis judicium & charitatem Dei: hæc autem oportuit facere, & illa non omittere. 43 Væ vobis Phariſæis, qui amatis primam cathedram in ſynagogis, & ſalutationes in foro. 44 Væ vobis, quia eſtis ut monumenta quæ non parent, & homines ambulantes ſuper non ſciunt.

45 Et reſpondens quidam de legiſperitis, dicit illi: Magiſter, hæc dicens & nos contumelia afficis. 46 At ille dixit: Et vobis legiſperitis væ, quia onerabatis homines oneribus quæ portari non poſſunt, & vos uno digito veſtro non tangitis ſarcinas illas. 47 Væ vobis, qui ædificatis ſepulchra prophetarum, patres autem veſtri occiderunt eos. 48 Certe testes eſtis & conſentitis operibus patrum veſtrorum: quia illi quidem occiderunt eos, & vos ædificatis ſepulchra eorum. 49 Propterea & ſapientia Dei dixit: Mittam ad illos prophetas & apoſtolos, & ex illis occident & perſequentur: 50 ut requiratur ſanguis omnium prophetarum qui effuſus eſt a conſtitutione mundi, a generatione hac: 51 a ſanguine Abel uſque ad ſanguinem Zachariæ, qui periit inter altare & templum. Ita dico vobis, requiretur ab hac generatione. 52 Væ vobis legiſperitis, quia tuliſtis clavem ſcientiæ: ipſi non introiſtis, & introeuntes prohibuiſtis.

53 Et cum hæc illi dixiſſet, cœperunt Scribæ & Phariſæi inſidere illi, & os ejus opprimere de pluribus: 54 inſidiantes ei, & quærentes capere aliquid de ore ejus, ut accuſarent eum.

CAPUT XIV.

1 Et factum eſt cum veniret in domum cujuſdam principis Phariſæorum Sabbato manducare panem, & ipſi erant obſervantes eum. 2 Et ecce homo quidam erat hydropicus ante illum. 3 Et reſpondens Jeſus dixit ad Legiſperitos & Phariſæos, dicens: Si licet Sabbato curare? 4 Illi autem tacuerunt. Et apprehendens ſanavit eum, & dimiſit. 5 Et reſpondens ad illos dixit: Cujus veſtrum aſinus aut bos in puteum cadet, & non continuo extrahet illum in die Sabbati? 6 Et non poterant reſpondere illi ad hæc.

7 Dicebat autem ad vocatos parabolam, attendens quomodo primos accubitus eligerent, dicens ad illos: 8 Quum vocatus fueris ab aliquo ad nuptias, ne diſcumbas in primo accubitu, ne quando honoratior te ſit vocatus ab illo. 9 Et

9 Καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας, ἐρεῖ σοι· Δὸς τούτῳ τόπον· καὶ τότε ἄρξῃ μετ' αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν.

* 10 Ἀλλ' ὅταν κληθῇς, πορευθεὶς ἀνάπεσον εἰς τὸν ἔσχατον τόπον· ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς σε, εἴπῃ σοι· Φίλε, † προσανάβηθι ‡ ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον τῶν ‡ συνανακειμένων σοί.

11 Ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται· καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται.

* 12 Ἔλεγε δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτόν· Ὅταν ποιῇς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ ‡ φώνει τοὺς ‡ φίλους σου, μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου, μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου, μηδὲ ‡ γείτονας ‡ πλουσίους· μήποτε καὶ αὐτοί σε † ἀντικαλέσωσι, καὶ γένηταί σοι ‡ ἀνταπόδομα.

* 13 Ἀλλ' ὅταν ποιῇς ‡ δοχὴν, κάλει πτωχοὺς, ‡ ἀναπήρους, χωλοὺς, τυφλούς·

14 Καὶ μακάριος ἔσῃ· ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων.

15 Ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα, εἶπεν αὐτῷ· Μακάριος ὃς φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

16 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἄνθρωπός τις ἐποίησε δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσε πολλούς.

17 Καὶ ἀπέστειλε τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις· Ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη ἕτοιμά ἐστι πάντα.

18 Καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς παραιτεῖσθαι πάντες. Ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ· Ἀγρὸν ἠγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθεῖν, καὶ ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον.

19 Καὶ ἕτερος εἶπε· Ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον.

20 Καὶ ἕτερος εἶπε· Γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν.

9 Et veniens te & illum vocans, dicat tibi: Da huic locum: & tunc incipias cum pudore ultimum locum obtinere.

10 Sed quum vocatus fueris, vadens recumbe in noviſſimum locum, ut quum venerit qui te vocavit, dicat tibi: Amice, aſcende ſuperius, tunc erit tibi gloria coram ſimul diſcumbentibus tibi.

11 Quia omnis extollens ſeipſum humiliabitur, & humilians ſeipſum exaltabitur.

12 Dicebat autem & vocanti ipſum: Quum facis prandium aut cœnam, ne voca amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos tuos, neque vicinos divites, ne quando & ipſi te viciſſim vocent, & fiat tibi retributio.

13 Sed quum facis epulum, voca pauperes, mancos, claudos, cæcos.

14 Et beatus eris, quia non habent retribuere tibi: retribuetur enim tibi in reſurrectione juſtorum.

15 Audiens autem quidam ſimul recumbentium hæc, dixit illi: Beatus qui manducabit panem in regno Dei.

16 Ipſe autem dixit ei: Homo quidam fecit cœnam magnam, & vocavit multos.

17 Et miſit ſervum ſuum hora cœnæ dicere vocatis: venite, quia jam parata ſunt omnia.

18 Et cœperunt ab una excuſare omnes. Primus dixit ei: Agrum emi, & habeo neceſſe exire, & videre illum: rogo te, habe me excuſatum.

19 Et alter dixit: Juga boum emi quinque, & eo probare illa: rogo te, habe me excuſatum.

20 Et alius dixit: Uxorem duxi, & propter hoc non poſſum venire.

ιι Καὶ προσκόψουσιν πολλοὶ ἐν αὐτῷ καὶ παραδώσουσιν ἀλλήλους καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους.

ιι Et scandalizabuntur multi, & invicem tradent, & odient invicem.

ιβ Καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσι πολλούς.

ιβ Et multi pseudoprophetæ surgent, & seducent multos.

ιγ Καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν.

ιγ Et propter abundare iniquitatem refrigescet charitas multorum.

ιδ Καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν· καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος.

ιδ Et prædicabitur hoc Evangelium regni in universo orbe in testimonium omnibus gentibus: & tunc veniet consummatio.

ιε Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου ἑστὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ· ὁ ἀναγινώσκων νοείτω·

ιε Cum ergo videritis abominationem desolationis, quæ dicta est a Daniele propheta, stantem in loco sancto: qui legit intelligat:

ιϛ τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη·

ιϛ tunc qui in Judæa sunt fugiant ad montes:

ιζ ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω εἰς τὴν οἰκίαν μηδὲ εἰσελθάτω ἆραί τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ·

ιζ qui super tectum non descendat in domum neque introeat ut tollat aliquid de domo sua:

ιη καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν ὢν μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω ἆραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ.

ιη & qui in agro est non revertatur retro tollere vestimentum suum.

ιθ Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.

ιθ Væ autem prægnantibus & nutrientibus in illis diebus.

κ Προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος μηδὲ σαββάτῳ·

κ Orate autem ut non fiat fuga vestra in hieme vel sabbato.

κα ἔσται γὰρ τότε θλῖψις μεγάλη, οἵα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν οὐδ' οὐ μὴ γένηται.

κα Erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi usque modo, neque fiet.

κβ καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς οὓς ἐξελέξατο κολοβώσει τὰς ἡμέρας.

κβ Et nisi breviati fuissent dies illi, non fieret salva omnis caro: sed propter electos quos elegit, abbreviavit dies.

κγ Καὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· ἰδοὺ ὧδε ὁ Χριστός, ἰδοὺ ἐκεῖ, μὴ πιστεύσητε·

κγ Tunc si quis vobis dixerit: Ecce hic Christus, ecce illic, nolite credere.

κδ ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα, ὥστε πλανῆσαι εἰ δυνατὸν καὶ τοὺς ἐκλεκτούς.

κδ Surgent enim pseudochristi & pseudoprophetæ, & dabunt signa magna & prodigia, ita ut in errorem inducantur (si fieri potest) etiam electi.

κε ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν.

κε Ecce prædixi vobis.

κϛ Ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν· ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστίν, μὴ ἐξέλθητε· ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε·

κϛ Si ergo dixerint vobis: Ecce in deserto est, nolite exire: Ecce in penetralibus, nolite credere.

κζ ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

κζ Sicut enim fulgur exit ab oriente, & paret usque in occidentem: ita erit & adventus filii hominis.

κη Ὅπου ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί.

κη Ubicumque fuerit corpus, illic congregabuntur & aquilæ.

κθ Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ αἱ δυνάμεις αἱ οὐρανῶν σαλευθήσονται·

κθ Statim autem post tribulationem dierum illorum sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum, & stellæ cadent de cælo, & virtutes quæ in cælis sunt commovebuntur:

λ καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν οὐρανῷ, καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς·

λ & tunc parebit signum filii hominis in cælo: & tunc plangent omnes tribus terræ: & videbunt filium hominis venientem in nubibus cæli cum virtute multa & majestate:

λα καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως τῶν ἄκρων αὐτῶν.

λα & mittet angelos suos cum tuba & voce magna, & congregabunt electos ejus a quatuor ventis, a summis cælorum usque ad terminos eorum.

λβ Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς ἁπαλὸς γένηται καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν·

λβ A ficu autem discite parabolam: cum jam ramus ejus tener fuerit & folia nata, scitis quia prope est æstas:

λγ οὕτως καὶ ὑμεῖς ὅταν ἴδητε ταῦτα πάντα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις.

λγ ita & vos cum videritis hæc omnia fieri, scitote quia prope est in januis.

λδ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη μέχρις οὗ πάντα ταῦτα γένηται.

λδ Amen dico vobis quia non transibit generatio hæc donec omnia hæc fiant.

λε Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν.

λε Cælum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt.

λϛ Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου μόνος.

λϛ De die autem illa & hora nemo scit, neque angeli cæli, nisi solus Pater.

λζ Ὥσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

λζ Sicut autem dies Noe, ita erit & adventus filii hominis.

λη Ὡς γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ γαμίζοντες ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν,

λη Sicut enim erant in diebus ante diluvium comedentes & bibentes, nubentes & nuptui tradentes usque ad diem qua intravit Noe in arcam,

λθ καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

λθ & non cognoverunt donec venit diluvium & tulit omnes: ita erit & adventus filii hominis.

μ Τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· εἷς παραλαμβάνεται καὶ εἷς ἀφίεται·

μ Tunc duo erunt in agro: unus assumetur, & unus relinquetur:

μα δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλῳ· μία παραλαμβάνεται καὶ μία ἀφίεται.

μα duæ molentes in mola: una assumetur, & una relinquetur.

μβ Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται.

μβ Vigilate ergo, quia nescitis qua hora Dominus vester venturus sit.

μγ Ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε ὅτι εἰ ἤδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν εἴασε διορυχθῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ.

μγ Illud autem scitote quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur venturus esset, vigilaret utique, & non sineret perfodi domum suam.

μδ Διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ᾗ οὐ δοκεῖτε ὥρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

μδ Propterea & vos estote parati, quia qua hora non putatis filius hominis venturus est.

με Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ δοῦναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ;

με Quis putas est fidelis servus & prudens, quem constituit dominus super familiam suam, ut det illis cibum in tempore?

μϛ μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει οὕτως ποιοῦντα.

μϛ Beatus ille servus quem cum venerit dominus ejus invenerit sic facientem.

μζ ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν.

μζ Amen dico vobis quoniam super omnia bona sua constituet eum.

μη ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· χρονίζει μου ὁ κύριος ἐλθεῖν,

μη Si autem dixerit malus servus ille in corde suo: Moram facit dominus meus venire,

μθ καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους αὐτοῦ, ἔσθῃ δὲ καὶ πίνῃ μετὰ τῶν μεθυόντων,

μθ & cœperit percutere conservos suos, manducet autem & bibat cum ebriosis:

ν ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει,

ν veniet dominus servi illius in die qua non sperat & hora qua ignorat,

να καὶ διχοτομήσει αὐτὸν καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

να & dividet eum, partemque ejus cum hypocritis ponet: illic erit fletus & stridor dentium.

νβ Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν τοῦ νυμφίου.

νβ Tunc simile erit regnum cælorum decem virginibus, quæ accipientes lampades suas exierunt obviam sponso.

νγ Πέντε δὲ ἐξ αὐτῶν ἦσαν φρόνιμοι καὶ πέντε μωραί.

νγ Quinque autem ex eis erant fatuæ, & quinque prudentes.

νδ Αἱ γὰρ μωραὶ λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον·

νδ Nam quæ fatuæ erant, sumentes lampades suas non tulerunt secum oleum:

νε αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις μετὰ τῶν λαμπάδων αὐτῶν.

νε quæ autem prudentes erant, acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus.

νϛ Χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον.

νϛ Moram autem faciente sponso, dormitaverunt omnes & obdormierunt.

νζ Μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν· ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται, ἐξέρχεσθε εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ.

νζ Media autem nocte clamor factus est: Ecce sponsus venit, exite obviam ei.

νη Τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν.

νη Tunc surrexerunt omnes virgines illæ & ornaverunt lampades suas.

νθ Αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπαν· δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται.

νθ Fatuæ autem dixerunt prudentibus: Date nobis de oleo vestro, quia lampades nostræ extinguuntur.

ξ Ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι λέγουσαι· μήποτε οὐ μὴ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε ἑαυτοῖς.

ξ Respondentes autem prudentes dixerunt: Ne forte non sufficiat nobis & vobis: sed potius ite ad vendentes & emite vobis.

ξα Ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι ἦλθεν ὁ νυμφίος, καὶ αἱ ἕτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα.

ξα Dum autem irent emere, venit sponsus: & quæ parate erant intraverunt cum eo ad nuptias, & clausa est janua.

ξβ Ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι· κύριε κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν.

ξβ Novissime autem veniunt & reliquæ virgines dicentes: Domine, Domine, aperi nobis.

ξγ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς.

ξγ At ille respondens ait: Amen dico vobis, nescio vos.

ξδ Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

ξδ Vigilate itaque, quia nescitis diem neque horam.

ξε Ὥσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους δούλους καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ·

ξε Sicut enim homo peregre proficiscens vocavit servos suos & tradidit illis bona sua:

ξϛ καὶ ᾧ μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἕν, ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν, καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως·

ξϛ & uni dedit quinque talenta, alii autem duo, alii vero unum, unicuique secundum propriam virtutem, & profectus est statim:

ξζ πορευθεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν ἠργάσατο ἐν αὐτοῖς καὶ ἐκέρδησεν ἄλλα πέντε τάλαντα·

ξζ abiit autem qui quinque talenta acceperat & operatus est in eis & lucratus est alia quinque talenta:

ξη ὡσαύτως ὁ τὰ δύο ἐκέρδησεν ἄλλα δύο·

ξη similiter qui duo accepit lucratus est alia duo:

ξθ ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν ἀπελθὼν ὤρυξεν γῆν καὶ ἔκρυψεν τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ.

ξθ qui autem unum accepit abiit fodit terram & abscondit pecuniam domini sui.

ο Μετὰ δὲ πολὺν χρόνον ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων καὶ συναίρει λόγον μετ' αὐτῶν.

ο Post multum autem temporis venit dominus servorum illorum & ponit rationem cum eis.

οα καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα λέγων· κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς.

οα Et accedens qui quinque talenta acceperat obtulit alia quinque talenta dicens: Domine, quinque talenta tradidisti mihi: ecce alia quinque lucratus sum.

οβ ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.

οβ Ait illi dominus ejus: Euge serve bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: intra in gaudium domini tui.

ογ προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα εἰληφὼς εἶπεν· κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς.

ογ Accedens autem & qui duo talenta acceperat ait: Domine, duo talenta tradidisti mihi: ecce alia duo lucratus sum.

οδ ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.

οδ Ait illi dominus ejus: Euge serve bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: intra in gaudium domini tui.

οε προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφὼς εἶπεν· κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας·

οε Accedens autem & qui unum talentum acceperat ait: Domine, scio quia homo durus es, metis ubi non seminasti, & congregas ubi non sparsisti:

οϛ καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε ἔχεις τὸ σὸν.

οϛ & timens abii & abscondi talentum tuum in terra: ecce habes quod tuum est.

οζ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρέ, ἤδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα·

οζ Respondens autem dominus ejus dixit ei: Serve male & piger, sciebas quia meto ubi non seminavi & congrego ubi non sparsi:

οη ἔδει σε οὖν βαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου τοῖς τραπεζίταις, καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ.

οη oportuit ergo te committere pecuniam meam nummulariis, & veniens ego recepissem utique quod meum est cum usura.

οθ ἆρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ τὰς δέκα τάλαντα ἔχοντι·

οθ Tollite ergo ab eo talentum, & date illi qui habet decem talenta:

π τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

π omni enim habenti dabitur & abundabit: ei autem qui non habet & quod habet auferetur ab eo.

πα καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

πα & inutilem servum ejicite in tenebras exteriores: illic erit fletus & stridor dentium.

πβ Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ·

πβ Cum autem venerit filius hominis in majestate sua & omnes angeli cum eo, tunc sedebit super sedem majestatis suæ:

πγ καὶ συναχθήσονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφορίσει αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὃν τρόπον ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων·

πγ & congregabuntur ante eum omnes gentes, & separabit eos ab invicem, sicut pastor segregat oves ab hædis:

πδ καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων.

πδ & statuet oves quidem a dextris suis, hædos autem a sinistris.

πε Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου·

πε Tunc dicet rex his qui a dextris ejus erunt: Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi:

πϛ ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην καὶ συνηγάγετέ με,

πϛ esurivi enim & dedistis mihi manducare, sitivi & potum dedistis mihi, hospes eram & collegistis me:

πζ γυμνὸς καὶ περιεβάλετέ με, ἠσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἤμην καὶ ἤλθατε πρός με.

πζ nudus & cooperuistis me, infirmus & visitastis me, in carcere eram & venistis ad me.

πη Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες· κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν;

πη Tunc respondebunt ei justi dicentes: Domine, quando te vidimus esurientem & pavimus, aut sitientem & potum dedimus tibi?

πθ πότε δέ σε εἴδομεν ξένον καὶ συνηγάγομεν, ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν;

πθ quando autem te vidimus hospitem & collegimus, aut nudum & cooperuimus?

ρ πότε δέ σε εἴδομεν ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ καὶ ἤλθομεν πρός σε;

ρ aut quando te vidimus infirmum vel in carcere & venimus ad te?

ρα καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.

ρα Et respondens rex dicet illis: Amen dico vobis, quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis.

ρβ Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων· πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ·

ρβ Tunc dicet & his qui a sinistris erunt: Discedite a me maledicti in ignem æternum qui paratus est diabolo & angelis ejus:

ργ ἐπείνασα γὰρ καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με,

ργ esurivi enim & non dedistis mihi manducare, sitivi & non dedistis mihi potum:

ρδ ξένος ἤμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ οὐ περιεβάλετέ με, ἀσθενὴς καὶ ἐν φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με.

ρδ hospes eram & non collegistis me, nudus & non cooperuistis me, infirmus & in carcere & non visitastis me.

ρε τότε ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοὶ λέγοντες· κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ καὶ οὐ διηκονήσαμέν σοι;

ρε Tunc respondebunt & ipsi dicentes: Domine, quando te vidimus esurientem aut sitientem aut hospitem aut nudum aut infirmum aut in carcere & non ministravimus tibi?

ρϛ τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς λέγων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε.

ρϛ Tunc respondebit illis dicens: Amen dico vobis, quamdiu non fecistis uni de minoribus his nec mihi fecistis.

ρζ καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

ρζ & ibunt hi in supplicium æternum: justi autem in vitam æternam.

ἐμὸν ὄντος, πρεσβείαν ἀποστέλλας, ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην.

33 Οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν, ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ δύναταί μου εἶναι μαθητής.

34 Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται;

35 Οὔτε εἰς γῆν, οὔτε εἰς κοπρίαν εὔθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. 19. † 5.

Κεφ. ιε'. 15.

1 Ἦσαν δὲ ἐγγίζοντες αὐτῷ πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ, ἀκούειν αὐτοῦ.

2 Καὶ διεγόγγυζον οἵ τε φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, λέγοντες. Ὅτι οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται, καὶ συνεσθίει αὐτοῖς.

3 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην, λέγων·

4 Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα, καὶ ἀπολέσας ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐ καταλείπει τὰ ἐνενηκονταεννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς, ἕως εὕρῃ αὐτό;

* 5 Καὶ εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ‡ ὤμους ἑαυτοῦ χαίρων·

6 Καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον, συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς· Συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός.

7 Λέγω ὑμῖν, ὅτι οὕτω χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ ἐνενηκονταεννέα δικαίοις, οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσι μετανοίας.

* 8 Ἢ τίς γυνὴ, δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ ‡ δραχμὴν μίαν, ‡ οὐχὶ ‡ ἅπτει ‡ λύχνον, καὶ ‡ σαροῖ τὴν οἰκίαν, καὶ ζητεῖ † ἐπιμελῶς, ἕως ‡ ἅπου εὕρῃ;

9 Καὶ εὑροῦσα συγκαλεῖται τὰς φίλας καὶ τὰς γείτονας, λέγουσα· Συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν, ἣν ἀπώλεσα.

10 Οὕτω, λέγω ὑμῖν, χαρὰ

ge illo existente, legationem mittens rogat quæ ad pacem.

33 Sic ergo omnis ex vobis, qui non renuntiat omnibus suis substantiis, non potest meus esse discipulus.

34 Bonum sal: si autem sal insatuetur, in quo condietur?

35 Neque in terram, neque in sterquilinium appositum est: foras mittunt illud. habens aures audiendi, audiat.

CAPUT XV.

1 Erant autem appropinquantes ei omnes publicani & peccatores, audire illum.

2 Et murmurabant Pharisæi & Scribæ, dicentes: Quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis.

3 Ait autem ad illos parabolam istam, dicens:

4 Quis homo ex vobis habens centum oves, & perdens unam ex illis, nonne dimittit nonaginta novem in deserto, & vadit ad perditam, donec inveniat eam?

5 Et inveniens imponit in humeros suos gaudens.

6 Et veniens in domum, convocat amicos & vicinos, dicens illis: Congratulamini mihi, quia inveni ovem meam perditam.

7 Dico vobis, quod ita gaudium erit in cælo super uno peccatore pœnitente, quam super nonaginta novem justis, qui non opus habent pœnitentia.

8 Aut quæ mulier drachmas habens decem, si perdiderit drachmam unam, nonne accendit lucernam, & everrit domum, & quærit diligenter, usque quo inveniat?

9 Et inveniens convocat amicas & vicinas, dicens: Congratulamini mihi, quia inveni drachmam quam perdideram.

10 Ita, dico vobis, gaudium

ἐμοῦ. ἐποίησα τὸν ἔλεον μετ' αὐτῶν.

22 Εἶπε δὲ αὐτῷ· ἄφες τὸν ἐμὸν τὸν υἱόν.

23 Καὶ ἔλεγεν ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· ταχὺ ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν.

24 Καὶ ἔστω ὁ μόσχος ὁ σιτευτὸς καὶ θύσατε, καὶ φάγωμεν καὶ εὐφρανθῶμεν.

25 Καὶ ἦν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε συμφωνίας καὶ χορῶν.

26 Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων ἐπυνθάνετο τί ἂν εἴη ταῦτα.

27 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ὁ ἀδελφός σου ἥκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν.

28 Ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. ὁ οὖν πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν.

29 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ πατρί· ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον· καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ·

30 ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἦλθε, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν.

31 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά ἐστιν·

32 εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἔζησε, καὶ ἀπολωλὼς καὶ εὑρέθη.

in terram angelis Dei super uno peccatore pœnitentiam agente.

11 Ait autem: Homo quidam habebat duos filios.

12 Et dixit adolescentior illorum patri: Pater, da mihi portionem substantiæ, quæ me contingit. Et divisit illis substantiam.

13 Et non multos dies congregatis omnibus adolescentior filius peregre profectus est in regionem longinquam, & ibi dissipavit substantiam suam vivendo luxuriose.

14 Et postquam omnia consumpsisset, facta est fames valida in regione illa, & ipse cœpit egere.

15 Et abiit & adhæsit uni civium regionis illius. Et misit illum in villam suam pascere porcos.

16 Et desiderabat implere ventrem suum de siliquis quas porci manducabant, & nemo illi dabat.

17 In se autem reversus, dixit: Quot mercenarii patris mei abundant panibus, ego autem hic fame pereo?

18 Surgam & ibo ad patrem meum, & dicam ei: Pater, peccavi in cælum, & coram te.

19 Jam non sum dignus vocari filius tuus, fac me sicut unum mercenariorum tuorum.

20 Et surgens venit ad patrem suum. Adhuc autem eo longe abiente, vidit illum pater ipsius, & misericordia motus est, & accurrens cecidit super collum ejus, & osculatus est eum.

21 Dixit autem ei filius: Pater, peccavi in cælum & coram te, & non sum amplius dignus vocari filius tuus.

22 Dixit autem pater ad servos suos: Afferte stolam primam, & induite illum, & date annulum in manum ejus,

&

τύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας·

* 23 Καὶ ἐνέγκαντες τὸν ‡ μόσχον τὸν † σιτευτὸν θύσατε· καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν·

24 Ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησε· καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὑρέθη. Καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι.

* 25 Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε † συμφωνίας καὶ † χορῶν·

26 Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων ἐπυνθάνετο τί εἴη ταῦτα.

27 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἥκει· καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν.

28 Ὠργίσθη δὲ, καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. Ὁ οὖν πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν.

* 29 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ πατρί· Ἰδοὺ, τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ‡ ἐριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ·

30 Ὅτε δὲ ὁ υἱὸς σου οὗτος, ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν, ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν.

31 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ, σά ἐστιν.

32 Εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησε· καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὑρέθη. 27. † 6.

Κεφ. ις'. 16.

* 1 Ἔλεγε δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχεν οἰκονόμον· καὶ οὗτος † διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ.

* 2 Καὶ φωνήσας αὐτὸν, εἶπεν αὐτῷ· Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ‡ ἀπόδος τὸν λόγον τῆς † οἰκονομίας σου· οὐ γὰρ δυνήσῃ ἔτι † οἰκονομεῖν.

& calceamenta in pedes.

23 Et afferentes vitulum saginatum occidite, & comedentes oblectemur.

24 Quia hic filius meus mortuus erat, & revixit: & perditus fuerat, & inventus est: & cœperunt oblectari.

25 Erat autem filius ejus senior in agro: & ut veniens appropinquavit domui, audivit symphoniam & chorós.

26 Et advocans unum puerorum, interrogavit quid essent hæc.

27 Is autem dixit illi: Quia frater tuus venit: & occidit pater tuus vitulum saginatum: quia valentem illum recepit. 28 Indignatus est autem, & non volebat introire. ergo pater illius egressus advocabat illum.

29 Is autem respondens dixit patri: Ecce tot annos servio tibi, & nunquam mandatum tuum præterivi, & mihi nunquam dedisti hœdum, ut eum amicis meis oblectarer.

30 Quum autem filius tuus hic, devorans tuam vitam cum meretricibus, venit, occidisti illi vitulum saginatum.

31 Is autem dixit illi: Fili, tu semper cum me es, & omnia mea tua sunt. 32 Oblectari autem & gaudere oportebat, quia frater tuus hic mortuus erat, & revixit: & perditus erat, & inventus est.

CAPUT XVI.

1 Dicebat autem & ad discipulos suos: Homo quidam erat dives, qui habebat dispensatorem, & hic delatus est ei, ut dissipans substantias illius.

2 Et vocans illum, ait illi: Quid hoc audio de te? Redde rationem dispensationis tuæ, non enim poteris adhuc dispensare.

* 3 Εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος· Τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, † ἐπαιτεῖν ‡ αἰσχύνομαι.

4 Ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα ὅταν μετασταθῶ τῆς οἰκονομίας, δέξωνταί με εἰς τοὺς ἰδίους αὐτῶν.

5 Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεωφειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ, ἔλεγε τῷ πρώτῳ· Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου;

* 6 Ὁ δὲ εἶπεν· ‡ Ἑκατὸν † βάτους ἐλαίου. Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα.

* 7 Ἕτερον ἐτέρῳ εἶπε· Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; Ὁ δὲ εἶπεν· Ἑκατὸν † κόρους σίτου. Καὶ λέγει αὐτῷ· Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ γράψον ‡ ὀγδοήκοντα.

* 8 Καὶ ‡ ἐπῄνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ‡ ἀδικίας, ὅτι † φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσι.

9 Κἀγὼ ὑμῖν λέγω· Ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας· ἵνα ὅταν ἐκλίπητε, δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς.

10 Ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ, καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστι· καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος, καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν.

11 Εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει;

12 Καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει;

* 13 Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε Θεῷ ‡ δουλεύειν καὶ ‡ μαμωνᾷ.

14 Ἤκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ οἱ Φαρισαῖοι, φιλάργυροι ὑπάρχοντες· καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν.

3 Ait autem in ſeipſo diſpenſator: Quid faciam, quia dominus meus aufert diſpenſationem à me? fodere non valeo, mendicare erubeſco.

4 Scio quid faciam, ut quum amotus fuero diſpenſatione, recipiant me in domos ſuas.

5 Et convocans unumquemque debitorum Domini ſui, dicebat primo: Quantum debes domino meo?

6 Is autem dixit: Centum batos olei. & dixit illi: Accipe tuum ſcriptum, & ſedens cito ſcribe quinquaginta.

7 Deinde alii dixit: Tu verò quantum debes? is autem ait: Centum coros tritici, & ait illi: Accipe tuas literas, & ſcribe octoginta.

8 Et laudavit dominus diſpenſatorem iniuſtitiæ, quia prudenter feciſſet: quia filii ſeculi hujus prudentiores ſuper filios lucis in generationem ſuam ſunt.

9 Et ego vobis dico: Facite vobis ipſis amicos de mamona injuſtitiæ, ut quum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula.

10 Fidelis in minimo, & in multo fidelis eſt: & in modico injuſtus, etiam in multo injuſtus eſt.

11 Si ergo in injuſto mamona fideles non fuiſtis, verum quis vobis credet?

12 Et ſi in alieno fideles non fuiſtis, veſtrum quis vobis dabit?

13 Nemo ſervus poteſt duobus dominis ſervire. aut enim unum odiet, & alterum diliget: aut uni adhærebit, & alterum contemnet. non poteſtis Deo ſervire & mamonæ.

14 Audiebant autem hæc omnia & Phariſæi avari ſubſiſtentes, & deridebant illum.

15 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων· ὁ δὲ Θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν, βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐστιν.

16 Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται ἕως Ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίζεται, καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται.

17 Εὐκοπώτερον δέ ἐστι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν, ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν.

18 Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ γαμῶν ἑτέραν, μοιχεύει· καὶ πᾶς ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν, μοιχεύει.

* 19 Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ‡ ἐνεδιδύσκετο ‡ πορφύραν καὶ ‡ βύσσον, ‡ εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν † λαμπρῶς.

* 20 Πτωχὸς δέ τις ἦν ὀνόματι Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ † ἡλκωμένος.

* 21 Καὶ ‡ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν ‡ ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ ‡ κύνες ἐρχόμενοι † ἀπέλειχον τὰ ‡ ἕλκη αὐτοῦ.

* 22 Ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν, καὶ ‡ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀβραάμ· ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος, καὶ ‡ ἐτάφη.

23 Καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ τὸν Ἀβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ.

* 24 Καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπε· Πάτερ Ἀβραὰμ ἐλέησόν με, καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα ‡ βάψῃ τὸ ‡ ἄκρον τοῦ ‡ δακτύλου αὐτοῦ ‡ ὕδατος, καὶ † καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου· ὅτι ‡ ὀδυνῶμαι ἐν τῇ ‡ φλογὶ ταύτῃ.

25 Εἶπε δὲ Ἀβραάμ· Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες σὺ τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὧδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι.

15 Et ait illis: Vos estis justificantes vos ipsos coram hominibus: at Deus novit corda vestra, quia quod in hominibus altum, abominatio ante Deum est.

16 Lex & Prophetæ usque ad Joannem: à tunc regnum Dei euangelizatur, & omnis in illud vim facit.

17 Facilius autem est, cælum & terram præterire, quam Legis unum apicem cadere. 18 Omnis repudians uxorem suam, & ducens alteram, mœchatur: & omnis repudiatam à viro ducens, mœchatur.

19 Homo autem quidam erat dives, & induebatur purpuram & byssum, oblectatus quotidie splendide.

20 Pauper autem quidam erat nomine Lazarus, qui ejectus erat ad januam ejus ulcerosus.

21 Et cupiens saturari de micis cadentibus de mensa divitis; sed & canes venientes lingebant ulcera ejus.

22 Factum est autem mori pauperem, & asportari eum ab angelis in sinum Abrahæ: Mortuus est autem & dives, & sepultus est.

23 Et in inferno elevans oculos suos, existens in tormentis, vidit Abraham à longè, & Lazarum in gremiis ejus.

24 Et ipse clamans dixit: Pater Abraham miserere mei, & mitte Lazarum, ut intingat extremum digiti sui aqua, & refrigeret linguam meam: quia crucior in flamma hac.

25 Dixit autem Abraham: Fili, recordare quia recepisti tu bona tua in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur, tu verò cruciaris.

* Ps. xxxv. 7. Ps. xxxvi. 13. Ps. lxxii. 18. Ps. cxxvi. 2. Ps. cxxxv. 4. Ps. cxlvi. 8. Ps. cxlvii. 19. Ps. cxlviii. 14. Ps. cxlix. 4. Ps. cl. 6. Ps. cxlv. 10. Ps. cxlvi. 10. Ps. cxlvii. 20. Ps. cxlviii. 1. Ps. cxlix. 9. Ps. cl. 1. Ps. cxlv. 21. Ps. cxlvi. 1. Ps. cxlvii. 1. Ps. cxlviii. 1. Ps. cxlix. 1. Ps. cl. 1. Ps. cxlv. 1. Ps. cxlvi. 1. Ps. cxlvii. 1. Ps. cxlviii. 1. Ps. cxlix. 1. Ps. cl. 1.

si Deus tantum illi fecerit quantum illi fecit, parum illi fecit. Et videtur mihi parum fecisse quia non illi fecit quantum illi fecit.

17 Ait autem: Reges gentium dominantur eorum, et qui potestatem habent super eos benefici vocantur.

18 Vos autem non sic: sed qui major est in vobis fiat sicut minor: et qui praecessor est sicut ministrator.

19 Nam quis major est qui recumbit, an qui ministrat? nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestrum sum sicut qui ministrat.

20 Vos autem estis qui permansistis mecum in tentationibus meis.

21 Et ego dispono vobis sicut disposuit mihi Pater meus regnum,

22 ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo, et sedeatis super thronos judicantes duodecim tribus Israel.

23 Dixit autem Dominus: Simon, Simon, ecce Satanas expetivit vos ut cribraret sicut triticum:

24 ego autem rogavi pro te ut non deficiat fides tua: et tu aliquando conversus confirma fratres tuos.

25 Qui dixit ei: Domine, tecum paratus sum et in carcerem et in mortem ire.

26 Et ille dixit: Dico tibi, Petre, non cantabit hodie gallus donec ter abneges nosse me.

27 Et dixit eis: Quando misi vos sine sacculo et pera et calceamentis, numquid aliquid defuit vobis? At illi dixerunt: Nihil.

28 Sed nunc qui habet sacculum tollat similiter et peram: et qui non habet vendat tunicam suam et emat gladium.

29 Dico enim vobis quoniam adhuc hoc quod scriptum est oportet impleri in me: Et cum iniquis deputatus est. Etenim ea quae de me sunt finem habent.

30 At illi dixerunt: Domine, ecce gladii duo hic. Qui dixit eis: Satis est.

31 Et egressus ibat secundum consuetudinem ad montem Oliveti: secuti sunt autem illum et discipuli.

32 Cum autem venisset ad locum, dixit illis: Orate ne intretis in tentationem.

33 Et ipse avulsus est ab eis quantum jactus lapidis, et positis genibus orabat,

34 dicens: Pater, si vis, transfer calicem istum a me: verumtamen non mea voluntas sed tua fiat.

35 Apparuit autem illi angelus de caelo confortans eum.

36 Et factus in agonia prolixius orabat. Et factus est sudor ejus sicut guttae sanguinis decurrentis in terram.

37 Et surrexit ab oratione, et venit ad discipulos suos, et invenit eos dormientes prae tristitia,

38 et dixit eis: Quid dormitis? surgite, orate ne intretis in tentationem.

39 Adhuc eo loquente, ecce turba, et qui vocabatur Judas unus de duodecim antecedebat eos, et appropinquavit Jesu ut oscularetur eum.

40 Jesus autem dixit illi: Judas, osculo filium hominis tradis?

41 Videntes autem qui circa eum erant quod futurum erat verbo, dixerunt: Domine, si percutimus in gladio?

42 Et percussit unus ex illis servum principis sacerdotum, et abscidit auriculam ejus dexteram.

43 Respondens autem Jesus ait: Sinite usque huc. Et cum tetigisset auriculam ejus, sanavit eum.

44 Dixit autem Jesus ad eos qui venerant ad se principes sacerdotum et magistratus templi et seniores: Quasi ad latronem existis cum gladiis et fustibus?

45 Cum quotidie vobiscum fuerim in templo, non extendistis manus in me: sed haec est hora vestra et potestas tenebrarum.

46 Tenentes autem eum duxerunt, et introduxerunt in domum principis sacerdotum: Petrus autem sequebatur a longe.

47 Accenso autem igne in medio atrii, et circumsedentibus illis, erat Petrus in medio eorum.

48 Quem cum vidisset ancilla quaedam sedentem ad lumen, et eum fuisset intuita, dixit: Et hic cum illo erat.

49 Ille autem negavit eum, dicens: Mulier, non novi illum.

50 Et post paululum alius videns eum dixit: Et tu ex illis es. Petrus autem ait: O homo, non sum.

51 Et intervallo facto quasi horae unius, alius quidam affirmabat dicens: Vere et hic cum illo erat: nam et Galilaeus est.

52 Et ait Petrus: Homo, nescio quid dicis. Et statim adhuc eo loquente, cantavit gallus.

53 Et conversus Dominus respexit Petrum: et recordatus est Petrus verbi Domini, sicut dixerat: Quia priusquam gallus cantet, ter me negabis.

54 Et egressus foras Petrus flevit amare.

55 Et viri qui tenebant illum illudebant ei, verberantes.

56 Et velantes eum percutiebant faciem ejus, et interrogabant eum, dicentes: Prophetiza, quis est qui te percussit?

57 Et alia multa blasphemantes dicebant in eum.

58 Et ut factus est dies, convenit seniorum plebis, principes sacerdotum et scribae, et duxerunt illum in concilium suum, dicentes:

59 Si tu es Christus, dic nobis. Et ait illis: Si vobis dixero, non credetis mihi:

60 si autem et interrogavero, non respondebitis mihi neque dimittetis.

61 Modo autem erit filius hominis sedens a dextris virtutis Dei.

62 Dixerunt autem omnes: Tu ergo es filius Dei? Qui ait: Vos dicitis quia ego sum.

63 At illi dixerunt: Quid adhuc desideramus testimonium? ipsi enim audivimus a nostra ipsorum bucca.

64 Et surgens totus multitudo eorum, duxerunt illum ad Pilatum.

65 Coeperunt autem illum accusare, dicentes: Hunc invenimus subvertentem gentem nostram, et prohibentem tributa dare Caesari, et dicentem se Christum regem esse.

66 Pilatus autem interrogavit eum, dicens: Tu es rex Judaeorum? At ille respondens ait illi: Tu dicis.

67 Pilatus autem ad principes sacerdotum et turbas: Nihil invenio causae in homine isto.

68 At illi invalescebant, dicentes: Commovet populum docens per universam Judaeam, incipiens a Galilaea usque huc.

69 Pilatus autem audiens Galilaeam, interrogavit si homo Galilaeus esset.

70 Et ut cognovit quod de Herodis potestate esset, remisit eum ad Herodem, qui et ipse Jerosolymis erat illis diebus.

71 Herodes autem videns Jesum, gavisus est valde: erat enim ex multis temporibus cupiens videre eum, eo quod audierat multa de eo, et sperabat signum aliquod videre a eo fieri.

72 Interrogabat autem eum multis sermonibus: at ipse nihil illi respondebat.

73 Stabant autem principes sacerdotum et scribae constanter accusantes eum.

74 Sprevit autem illum Herodes cum exercitu suo, et illusit indutum veste alba, et remisit ad Pilatum.

75 Facti sunt autem amici Herodes et Pilatus in ipsa die: nam antea inimici erant ad invicem.

76 Pilatus autem convocatis principibus sacerdotum et magistratibus et plebe,

77 dixit ad illos: Obtulistis mihi hunc hominem quasi avertentem populum: et ecce ego coram vobis interrogans nullam causam inveni in homine isto ex his in quibus eum accusatis.

78 Sed neque Herodes: nam remisi vos ad illum, et nihil dignum morte actum est ei.

79 Emendatum ergo illum dimittam.

80 Necessitatem autem habebat dimittere eis per diem festum unum.

81 Exclamavit autem simul universa turba, dicentes: Tolle hunc, et dimitte nobis Barabbam:

82 qui erat propter seditionem quamdam factam in civitate et homicidium missus in carcerem.

83 Iterum autem Pilatus locutus est ad eos, volens dimittere Jesum.

84 At illi contradicebant, dicentes: Crucifige, crucifige eum.

85 Tertio autem dixit ad illos: Quid enim mali fecit iste? nullam causam mortis invenio in eo: corripiam ergo illum et dimittam.

86 At illi instabant, vocibus magnis postulantes ut crucifigeretur: et invalescebant voces eorum.

87 Et Pilatus adjudicavit fieri petitionem eorum.

88 Dimisit autem illis eum qui propter seditionem et homicidium missus fuerat in carcerem, quem petebant: Jesum autem tradidit voluntati eorum.

89 Et cum duceretur, apprehenderunt Simonem quemdam Cyrenaeum venientem de villa, et imposuerunt illi crucem portare post Jesum.

90 Sequebatur autem illum multa turba populi et mulierum, quae plangebant et lamentabantur eum.

91 Conversus autem ad illas Jesus dixit: Filiae Jerusalem, nolite flere super me, sed super vos ipsas flete et super filios vestros.

92 Quia ecce venient dies in quibus dicent: Beatae sterilis et ventres qui non genuerunt et ubera quae non lactaverunt.

93 Tunc incipient dicere montibus: Cadite super nos: et collibus: Operite nos.

94 Quia si in viridi ligno haec faciunt, in arido quid fiet?

95 Ducebantur autem et alii duo nequam cum eo ut interficerentur.

96 Et postquam venerunt in locum qui vocatur Calvariae, ibi crucifixerunt eum et latrones, unum a dextris et alterum a sinistris.

97 Jesus autem dicebat: Pater, dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt.

98 Dividentes autem vestimenta ejus miserunt sortes.

99 Et stabat populus spectans: et irridebant eum principes cum eis, dicentes: Alios salvos fecit, se salvum faciat si hic est Christus Dei electus.

100 Illudebant autem ei et milites accedentes, et acetum offerentes ei,

101 et dicentes: Si tu es rex Judaeorum, salva temetipsum.

102 Erat autem et superscriptio scripta super eum litteris graecis et latinis et hebraicis: Hic est rex Judaeorum.

103 Unus autem de latronibus qui pendebant blasphemabat eum, dicens: Si tu es Christus, salva temetipsum et nos.

104 Respondens autem alter increpabat eum, dicens: Neque tu times Deum, quod in eadem damnatione es?

105 Et nos quidem juste: nam digna factis recipimus: hic vero nihil mali gessit.

106 Et dicebat ad Jesum: Domine, memento mei cum veneris in regnum tuum.

107 Et ait illi Jesus: Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiso.

108 Erat autem fere hora sexta, et tenebrae factae sunt in universam terram usque ad horam nonam.

109 Et obscuratus est sol, et velum templi scissum est medium.

110 Et clamans voce magna Jesus ait: Pater, in manus tuas commendo spiritum meum. Et haec dicens expiravit.

111 Videns autem centurio quod factum fuerat, glorificavit Deum, dicens: Vere hic homo justus erat.

112 Et omnis turba eorum qui simul aderant ad spectaculum istud, et videbant quae fiebant, percutientes pectora sua revertebantur.

113 Stabant autem omnes notiores ejus a longe, et mulieres quae secutae eum fuerant a Galilaea haec videntes.

114 Et ecce vir nomine Joseph, qui erat decurio, vir bonus et justus,

115 hic non consentiebat consilio et actibus eorum: ab Arimathaea civitate Judaeae, qui exspectabat et ipse regnum Dei.

116 Hic accessit ad Pilatum, et petiit corpus Jesu,

117 et depositum involvit sindone, et posuit eum in monumento excisum, in quo nondum quisquam positus fuerat.

118 Et die Parasceves lucescente, sabbatum imminebat.

119 Secutae autem mulieres quae venerant cum eo de Galilaea, viderunt monumentum et quemadmodum positum esset corpus ejus.

120 Et revertentes paraverunt aromata et unguenta: et sabbato quidem siluerunt secundum mandatum.

CAPUT XXIII.

1 Una autem sabbati valde diluculo venerunt ad monumentum, portantes quae paraverant aromata: et quidam adducebant illos super asinum per viam quae ducit Jericho.

2 Et invenerunt lapidem revolutum a monumento: et introeuntes non invenerunt corpus Jesu.

3 Et factum est dum mente consternatae essent de hoc, ecce duo viri astiterunt eis in veste fulgenti.

4 Et cum timerent et declinarent vultum in terram, dixerunt ad illos: Quid quaeritis vivum cum mortuis? non est hic, sed surrexit.

5 Recordamini quomodo locutus est vobis cum adhuc in Galilaea esset, dicens: Oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, et crucifigi, et die tertia resurgere.

6 Et recordatae sunt verborum ejus.

7 Et regressae a monumento nuntiaverunt haec omnia illis undecim et ceteris omnibus.

8 Erant autem Maria Magdalene et Joanna et Maria Jacobi et ceterae quae cum eis erant, quae dicebant ad apostolos haec.

9 Et visa sunt ante illos sicut deliramentum verba ista, et non credebant illis.

10 Petrus autem surgens cucurrit ad monumentum, et procumbens vidit linteamina sola posita, et abiit secum mirans quod factum fuerat.

11 Et ecce duo ex illis ibant ipsa die in castellum quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Jerusalem, nomine Emmaus.

12 Et ipsi loquebantur ad invicem de his omnibus quae acciderant.

13 Et factum est dum fabularentur et secum quaererent, et ipse Jesus appropinquans ibat cum illis.

14 Oculi autem illorum tenebantur ne eum agnoscerent.

15 Et ait ad illos: Qui sermones hi quos confertis ad invicem ambulantes, et estis tristes?

16 Et respondens unus cui nomen Cleophas dixit ad illum: Tu solus peregrinus es in Jerusalem, et non cognovisti quae facta sunt in illa his diebus?

17 Quibus ille dixit: Quae? Et dixerunt: De Jesu Nazareno, qui fuit vir propheta potens in opere et sermone coram Deo et omni populo,

18 quomodo tradiderunt eum principes sacerdotum et principes nostri in damnationem mortis, et crucifixerunt eum.

19 Nos autem sperabamus quia ipse esset redempturus Israel: et nunc super haec omnia tertia dies hodie quae haec facta sunt.

20 Sed et mulieres quaedam ex nostris terruerunt nos, quae ante lucem fuerunt ad monumentum,

21 et non invenientes corpus ejus venerunt dicentes se etiam visionem angelorum vidisse, qui dicunt eum vivere.

22 Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum, et ita invenerunt sicut mulieres dixerunt: ipsum vero non viderunt.

23 Et ipse dixit ad eos: O stulti et tardi corde ad credendum in omnibus quae locuti sunt prophetae!

24 Nonne haec oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam?

25 Et incipiens a Moyse et omnibus prophetis interpretabatur illis in omnibus scripturis quae de ipso erant.

26 Et appropinquabant castello quo ibant: et ipse sic se finxit longius ire.

27 Et coegerunt illum dicentes: Mane nobiscum, quoniam advesperascit, et inclinata est jam dies. Et intravit cum illis.

28 Et factum est dum recumberet cum illis, accepit panem et benedixit ac fregit et porrigebat illis.

29 Et aperti sunt oculi eorum, et cognoverunt eum: et ipse evanuit ex oculis eorum.

30 Et dixerunt ad invicem: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur in via et aperiret nobis scripturas?

31 Et surgentes eadem hora regressi sunt in Jerusalem, et invenerunt congregatos undecim et eos qui cum illis erant,

32 dicentes: Quod surrexit Dominus vere et apparuit Simoni.

33 Et ipsi narrabant quae gesta erant in via, et quomodo cognoverunt eum in fractione panis.

34 Dum haec autem loquuntur, stetit Jesus in medio eorum, et dicit eis: Pax vobis: ego sum, nolite timere.

35 Conturbati autem et conterriti existimabant se spiritum videre.

36 Et dixit eis: Quid turbati estis, et cogitationes ascendunt in corda vestra?

37 Videte manus meas et pedes meos quia ego ipse sum: palpate et videte: quia spiritus carnem et ossa non habet sicut me videtis habere.

38 Et cum haec dixisset, ostendit eis manus et pedes.

39 Adhuc autem illis non credentibus et mirantibus prae gaudio, dixit: Habetis hic aliquid quod manducetur?

40 At illi obtulerunt ei partem piscis assi et favum mellis.

41 Et cum manducasset coram eis, sumens reliquias dedit eis.

42 Et dixit ad eos: Haec sunt verba quae locutus sum ad vos adhuc cum essem vobiscum, quoniam necesse est impleri omnia quae scripta sunt in lege Moysi et prophetis et psalmis de me.

43 Tunc aperuit illis sensum ut intelligerent scripturas.

44 Et dixit eis: Quia sic scriptum est et sic oportebat Christum pati et resurgere a mortuis die tertia,

45 et praedicari in nomine ejus poenitentiam et remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Jerusalem.

46 Vos autem testes estis horum.

47 Et ecce ego mitto promissum Patris mei in vos: vos autem sedete in civitate quoadusque induamini virtute ex alto.

48 Eduxit autem illos foras in Bethaniam: et elevatis manibus suis benedixit illis.

49 Et factum est dum benediceret illis, recessit ab eis et ferebatur in caelum.

50 Et ipsi adorantes regressi sunt in Jerusalem cum gaudio magno:

51 et erant semper in templo laudantes et benedicentes Deum. Amen.

εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ εὐθέως· Παρελθὼν ἀνάπεσαι;

8 Ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ· Ἑτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι, ἕως φάγω καὶ πίω· καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ;

9 Μὴ χάριν ἔχει τῷ δούλῳ ἐκείνῳ ὅτι ἐποίησε τὰ διαταχθέντα αὐτῷ; οὐ δοκῶ.

10 Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε· Ὅτι δοῦλοι ‡ ἀχρεῖοί ἐσμεν· ὅτι ὃ ὠφείλομεν ποιῆσαι, πεποιήκαμεν.

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσου Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας.

12 Καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἴς τινα κώμην, ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἳ ἔστησαν πόρρωθεν.

13 Καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνὴν, λέγοντες· Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς.

14 Καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσι. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς, ἐκαθαρίσθησαν.

15 Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψε, μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν.

16 Καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρείτης.

* 17 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν· Οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ † ἐννέα ποῦ;

* 18 Οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰ μὴ ὁ † ἀλλογενὴς οὗτος.

19 Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε.

* 20 Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς, καὶ εἶπεν· Οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μετὰ † παρατηρήσεως·

* 21 Οὐδὲ ἐροῦσιν· Ἰδοὺ ὧδε, ἢ ἰδοὺ ἐκεῖ· ἰδοὺ γὰρ, ἡ βασι-

scentem, qui regresso de agro dicat statim: Adveniens recumbe.

8 Imo nonne dicet ei: Para quod cœnem, & circumcinctus ministra mihi, donec manducem & bibam, & post hæc manducabis & bibes tu?

9 Num gratiam habet servo illi, quia fecit præcepta ei? non puto. 10 Sic & vos quum feceritis omnia præcepta vobis, dicite, quod servi inutiles sumus, quia quod debuimus facere, fecimus.

11 Et factum est in proficisci ipsum in Hierusalem, & is transibat per medium Samariæ & Galilææ.

12 Et ingrediente eo in quendam vicum, occurrerunt ei decem leprosi viri, qui steterunt à longè.

13 Et ipsi levaverunt vocem, dicentes: Jesu præceptor, miserere nostri.

14 Et videns dixit eis: Euntes ostendite vos sacerdotibus. & factum est in abeundo illos, mundati sunt.

15 Unus autem ex illis videns quod sanatus esset, reversus est, cum voce magna glorificans Deum.

16 Et cecidit in faciem ante pedes ejus, gratias agens ei: & hic erat Samaritanus.

17 Respondens autem Jesus dixit: Nonne decem mundati sunt? at novem ubi?

18 Non sunt inventi redeuntes dare gloriam Deo, si non alienigena hic.

19 Et ait illi: Surgens vade: fides tua servavit te.

20 Interrogatus autem à Pharisæis, quando venit regnum Dei, respondit eis & dixit: Non venit regnum Dei cum observatione:

21 Neque dicent: Ecce hic, aut ecce illic: ecce enim re-

[illegible] τοῦ Θεοῦ [illegible] ὑμῶν ἐστιν.

22 Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς· Ἐλεύσονται ἡμέραι, ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν, καὶ οὐκ ὄψεσθε.

23 Καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν· Ἰδοὺ ὧδε, ἢ, ἰδοὺ ἐκεῖ· μὴ ἀπέλθητε, μηδὲ διώξητε.

24 Ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἡ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπὸ οὐρανὸν, εἰς τὴν ὑπὸ οὐρανὸν λάμπει· οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ.

25 Πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης.

26 Καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

27 Ἤσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ἐξεγαμίζοντο, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν· καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας.

28 Ὁμοίως καὶ ὡς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λώτ· ἤσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ᾠκοδόμουν·

29 Ἡ δὲ ἡμέρα ἐξῆλθε Λὼτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξε πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας·

30 Κατὰ ταῦτα ἔσται ᾗ ἡμέρα ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται.

31 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἆραι αὐτά· καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὁμοίως μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω.

32 Μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λώτ.

33 Ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὃς ἐὰν ἀπολέσῃ αὐτὴν, ζωογονήσει αὐτήν.

34 Λέγω ὑμῖν, ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς· ὁ εἷς παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται.

gnum Dei intra vos est.

22 Ait autem & ad discipulos: Venient dies quando desideretis unum dierum filii hominis videre: & non videbitis.

23 Et dicent vobis: Ecce hic, aut ecce illic: ne abeatis, neque sectemini.

24 Sicut enim fulgur coruscans ex ipsa quæ sub cælo, in eam quæ sub cælo fulget, ita erit filius hominis in die sua.

25 Primum autem oportet illum multa pati, & reprobari a generatione hac.

26 Et sicut factum est in diebus Noë, ita & erit in diebus filii hominis.

27 Edebant, bibebant, uxores ducebant, nubebant, usque quâ die intravit Noë in arcam, & venit diluvium, & perdidit omnes.

28 Similiter & sicut factum est in diebus Lot: edebant, bibebant, emebant, vendebant, plantabant, ædificabant. 29 Quâ autem die exiit Lot a Sodomis, pluit ignem & sulphur de cælo, & perdidit omnes.

30 Secundum hæc erit quâ die filius hominis revelatur.

31 In illa die, qui fuerit super domum, & vasa ejus in domo, ne descendat tollere illa: & qui in agro, similiter non redeat in quæ retrò.

32 Memores estote uxoris Lot.

33 Quicumque quæsierit animam suam servare, perdet illam: & quicumque perdiderit illam, vivificabit eam.

34 Dico vobis, illâ nocte erunt duo in lecto uno: unus assumetur, & alter relinquetur.

35 Duæ

35 Δύο ἔσονται ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό· ἡ μία παραληφθήσεται, καὶ ἡ ἑτέρα ἀφεθήσεται.

36 Δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἷς παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται.

37 Καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ· Ποῦ, Κύριε; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί. 13. †6. Κεφ. ιή. 18.

35 Duæ erunt molentes in idem: una assumetur, & altera relinquetur.

36 Duo erunt in agro, unus assumetur, & alter relinquetur.

37 Et respondentes dicunt illi: Ubi Domine? is autem dixit illis: Ubi corpus, illuc congregabuntur aquilæ.

CAPUT XVIII.

1 Ἔλεγε δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι, καὶ μὴ ἐκκακεῖν,

2 Λέγων· Κριτής τις ἦν ἔν τινι πόλει τὸν Θεὸν μὴ φοβούμενος, καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος·

3 Χήρα δέ τις ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ· καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν, λέγουσα· Ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου.

4 Καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἐπὶ χρόνον· μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· Εἰ καὶ τὸν Θεὸν οὐ φοβοῦμαι, καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι,

5 Διά γε τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην, ἐκδικήσω αὐτήν· ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με.

6 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος· Ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει·

7 Ὁ δὲ Θεὸς οὐ μὴ ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βοώντων πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτὸς, καὶ μακροθυμῶν ἐπ' αὐτοῖς;

8 Λέγω ὑμῖν, ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει· πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἆρα εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;

9 Εἶπε δὲ καὶ πρός τινας τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιποὺς, τὴν παραβολὴν ταύτην·

10 Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι· ὁ εἷς Φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τελώνης·

11 Ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηύχετο· Ὁ

1 Dicebat autem & parabolam illis oportere semper orare, & non segnescere: 2 Dicens: Judex quidam erat in quadam civitate, Deum non timens, & hominem non reveritus.

3 Vidua autem erat in civitate illa, & veniebat ad eum, dicens: Vindica me de adversario meo.

4 Et non volebat ad tempus: post autem hæc dixit in seipso: Si & Deum non timeo, & hominem non revereor:

5 Propter præbere mihi molestiam viduam hanc, vindicabo istam, ne in finem veniens fugillet me.

6 Ait autem Dominus: Audite quid judex iniquus dicit:

7 At Deus non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die & nocte, & longanimis super illos?

8 Etiam dico vobis, quia faciet vindictam illorum in celeritate. verumtamen filius hominis veniens num inveniet fidem in terra?

9 Dixit autem ad quosdam persuasos in seipsis, quod essent justi, & nihilificientes cæteros, parabolam istam:

10 Homines duo ascendebant in templum orare, unus Pharisæus, & alter publicanus.

11 Pharisæus stans apud se hæc orabat: Deus grátias ago tibi:

θεὸς, εἷς. τὰς ἐντολὰς οἶδας· Μὴ μοιχεύσῃς· Μὴ φονεύσῃς· Μὴ κλέψῃς· Μὴ ψευδομαρτυρήσῃς· Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου.

21 Ὁ δὲ εἶπεν· Ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου.

22 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῷ· Ἔτι ἓν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι.

23 Ὁ δὲ, ἀκούσας ταῦτα,

tibi: quia non sum sicut cæteri hominum, rapaces, injusti, adulteri, vel & ut hic publicanus.

12 Jejuno bis sabbato, decimo omnia quæ possideo.

13 Et publicanus à longe stans non volebat nec oculos in cælum levare, sed percutiebat pectus suum, dicens: Deus propitius esto mihi peccatori.

14 Dico vobis, descendit hic justificatus in domum suam, prior ille: quia omnis exaltans semetipsum humiliabitur: et humilians semetipsum, exaltabitur.

15 Afferebant autem ei & infantes, ut eos tangeret. Videntes autem discipuli increpabant illos.

16 At Jesus advocans illos, dixit: Sinite pueros venire ad me, & ne prohibueritis eos: nam talium est regnum Dei.

17 Amen dico vobis, quicunque non acceperit regnum Dei sicut puer, non intrabit in illud.

18 Et interrogavit quidam eum princeps, dicens: Magister bone, quid faciens vitam æternam possidebo?

19 Dixit autem ei Jesus: Quid me dicis bonum? nemo bonus nisi unus Deus.

20 Mandata nosti: Ne mœcheris, ne occidas, ne furaris, ne falsum testeris: honora patrem tuum & matrem tuam.

21 Is autem ait: Hæc omnia custodivi a juventute mea.

22 Audiens autem hæc Jesus, ait ei: Adhuc unum tibi deest: omnia quæcunque habes vende, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cælo, & veni sequere me.

23 Ille autem audiens hæc, per-

περίλυπος ἐγένετο· ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα.

* 24 Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ‡ περίλυπον γενόμενον, εἶπε· Πῶς ‡ δυσκόλως οἱ τὰ ‡ χρήματα ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

* 25 Εὐκοπώτερον γάρ ἐςι κάμηλον διὰ ‡ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν.

26 Εἶπον δὲ οἱ ἀκούσαντες· Καὶ τίς δύναται σωθῆναι;

* 27 Ὁ δὲ εἶπε· Τὰ ‡ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις, δυνατά ἐςι παρὰ τῷ Θεῷ.

28 Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος· Ἰδοὺ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι.

29 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδείς ἐςιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ γονεῖς, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἕνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ,

* 30 Ὃς οὐ μὴ ἀπολάβῃ † πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

31 Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα, εἶπε πρὸς αὐτούς· Ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν, τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου.

32 Παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐμπαιχθήσεται, καὶ ὑβρισθήσεται, καὶ ἐμπτυσθήσεται·

33 Καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναςήσεται.

34 Καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν· καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

35 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἰεριχὼ, τυφλός τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν.

36 Ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου, ἐπυνθάνετο τί εἴη τοῦτο.

37 Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ,

pertristis factus est: erat enim dives valde.

24 Videns autem illum Jesus pertristem factum, dixit: Quam difficile pecunias habentes intrabunt in regnum Dei.

25 Facilius enim est camelum per foramen acus intrare, quam divitem in regnum Dei intrare.

26 Dixerunt autem audientes: Et quis potest servari?

27 Is autem ait: Impossibilia apud homines, possibilia sunt apud Deum.

28 Ait autem Petrus: Ecce nos dimisimus omnia, & sequuti sumus te.

29 Is autem dixit eis: Amen dico vobis, quod nemo est qui reliquit domum, aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut filios, propter regnum Dei, 30 Qui non recipiat multo plura in tempore hoc, & in seculo veniente vitam æternam.

31 Assumens autem duodecim, ait ad illos: Ecce ascendimus in Hierosolyma, & consummabuntur omnia scripta per Prophetas, filio hominis.

32 Tradetur enim gentibus, & illudetur, & contumelia afficietur, & conspuetur:

33 Et flagellantes occident eum, & tertia die resurget.

34 Et ipsi nihil horum intellexerunt: & erat verbum istud absconditum ab eis, & non cognoscebant dicta.

35 Factum est autem in appropinquare ipsum in Jericho, cæcus quidam sedebat secus viam mendicans.

36 Audiens autem turbam prætereuntem, interrogabat quid esset hoc.

37 Nuntiaverunt autem ei,

quod

ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται.

38 Καὶ ἐβόησε, λέγων· Ἰησοῦ υἱὲ Δαβίδ, ἐλέησόν με.

39 Καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα σιωπήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν· Υἱὲ Δαβίδ, ἐλέησόν με.

40 Σταθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι τοὺς αὐτόν· ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτὸν,

41 Λέγων· Τί σοι θέλεις τοιήσω. Ὁ δὲ εἶπε· Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω.

42 Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε.

43 Καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολουθεῖ αὐτῷ δοξάζων τὸν Θεόν· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν, ἔδωκεν αἶνον τῷ Θεῷ. 6. † 1.

Κεφ. ιθ. 19.

1 Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱερίχω.

* 2 Καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος· καὶ αὐτὸς ἦν ‡ ἀρχιτελώνης, καὶ οὗτος ἦν πλούσιος.

3 Καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστι· καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἵτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν.

* 4 Καὶ ‡ προσδραμὼν ἔμπροσθεν, ἀνέβη ἐπὶ ‡ συκομορέαν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν· ἵτι δι' ἐκείνης ἤμελλε διέρχεσθαι.

5 Καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν αὐτὸν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι.

6 Καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων.

* 7 Καὶ ἰδόντες ἅπαντες ‡ διεγόγγυζον, λέγοντες· Ὅτι παρὰ ἁμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθε καταλῦσαι.

* 8 Σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπε πρὸς τὸν Κύριον· Ἰδοὺ, τὰ ‡ ἡμίση τῶν ‡ ὑπαρχόντων μου, Κύριε, δίδωμι τοῖς πτωχοῖς· καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα,

quod Jesus Nazarenus transiret.

38 Et clamavit, dicens: Jesu fili David, miserere mei.

39 Et præeuntes increpabant eum ut taceret: ipse vero multo magis clamabat, fili David, miserere mei.

40 Stans autem Jesus jussit illum adduci ad se, appropinquante autem eo, interrogavit illum,

41 Dicens: Quid tibi vis faciam? ille autem dixit: Domine, ut respiciam.

42 Et Jesus dixit illi: Respice: fides tua servavit te.

43 Et confestim respexit, & sequebatur illum glorificans Deum: & omnis populus videns dedit laudem Deo.

CAPUT XIX.

1 Et ingressus pertransibat Jericho.

2 Et ecce vir nomine vocatus Zachæus, & hic erat princeps publicanorum: & ipse erat dives. 3 Et quærebat videre Jesum quis esset, & non poterat præ turba: quia statura pusillus erat.

4 Et præcurrens coram, ascendit in sycomorum, ut videret eum: quia illa erat transiturus.

5 Et ut venit ad locum, suspiciens Jesus vidit illum, & dixit ad eum: Zachæe, festinans descende: hodie enim in domo tua oportet me manere.

6 Et festinans descendit, & excepit illum gaudens.

7 Et videntes omnes murmurabant, dicentes: quod ad peccatorem hominem introivit diversari.

8 Stans autem Zachæus dixit ad Dominum: Ecce dimidia substantiarum mearum, Domine, do pauperibus, & si aliquem quid defraudavi, reddo

ἀποδίδωμι † τετραπλοῦν.

9 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· Ὅτι σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν·

10 Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

11 Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς εἶπε παραβολήν, διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτὸν εἶναι Ἰερουσαλὴμ, καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀναφαίνεσθαι.

12 Εἶπεν οὖν· Ἄνθρωπός τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακρὰν, λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν, καὶ ὑποστρέψαι.

* 13 Καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· † Πραγματεύσασθε ἕως ἔρχομαι.

* 14 Οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ‡ ἐμίσουν αὐτὸν, καὶ ἀπέστειλαν ‡ πρεσβείαν ‡ ἐπίσω αὐτοῦ, λέγοντες· Οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς.

* 15 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν, καὶ εἶπε φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους, οἷς ἔδωκε τὸ ἀργύριον· ἵνα γνῷ τίς τί † διεπραγματεύσατο.

* 16 Παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος, λέγων· Κύριε, ἡ ‡ μνᾶ σου † προσειργάσατο δέκα μνᾶς.

17 Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Εὖ ἀγαθὲ δοῦλε· ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων.

18 Καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος, λέγων· Κύριε, ἡ μνᾶ σου ἐποίησε πέντε μνᾶς.

19 Εἶπε δὲ καὶ τούτῳ· Καὶ σὺ γίνου ἐπάνω πέντε πόλεων.

20 Καὶ ἕτερος ἦλθε, λέγων· Κύριε, ἰδοὺ, ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ.

21 Ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ· αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας, καὶ θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρας.

reddo quadruplum.

9 Ait autem ad eum Jesus: Quia hodie salus domui huic facta est, eo quod & ipse filius Abrahæ sit.

10 Venit enim filius hominis quærere & servare perditum.

11 Audientibus autem illis hæc, adjiciens dixit parabolam, propter prope eum esse Hierusalem, & videri eis quod confestim esset regnum Dei appariturum.

12 Dixit ergo: Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere sibi ipsi regnum, & reverti.

13 Vocans autem decem servos suos, dedit eis decem minas, & ait ad illos: Negotiamini dum venio.

14 At cives ejus oderant eum, & miserunt legationem post illum, dicentes: Non volumus hunc regnare super nos.

15 Et factum est in redire ipsum accipientem regnum, ait vocari sibi servos hos, quibus dedit argentum, ut sciret quis quid negotiatus esset.

16 Adfuit autem primus, dicens: Domine, mina tua acquisivit decem minas.

17 Et ait illi: Euge bone serve: quia in modico fidelis fuisti, esto potestatem habens super decem civitates.

18 Et venit secundus, dicens: Domine, mina tua fecit quinque minas.

19 Ait autem & huic: Et tu esto super quinque civitates.

20 Et alter venit, dicens: Domine, ecce mina tua, quam habui repositam in sudario.

21 Timui enim te, quia homo austerus es: tollis quod non posuisti, & metis quod non seminasti.

22 Di-

[illegible]

λον, ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν.

* 36 Πορευομένου δὲ αὐτοῦ, † ὑπεστρώννυον τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ.

* 37 Ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ † καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν Θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων,

38 Λέγοντες· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεὺς ἐν ὀνόματι Κυρίου· εἰρήνη ἐν οὐρανῷ, καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις.

39 Καί τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπον πρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου.

40 Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν οὗτοι σιωπήσωσιν, οἱ λίθοι κεκράξονται.

41 Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῇ,

42 Λέγων· Ὅτι εἰ ἔγνως καὶ σὺ, καί γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην σου· νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου·

* 43 Ὅτι ἥξουσιν ἡμέραι ἐπί σε, καὶ περιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί σου † χάρακά σοι, καὶ † περικυκλώσουσί σε, καὶ συνέξουσί σε ‡ πάντοθεν·

* 44 Καὶ † ἐδαφιοῦσί σε, καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί· καὶ οὐκ ἀφήσουσιν ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ· ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.

45 Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν, ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας,

46 Λέγων αὐτοῖς· Γέγραπται· Ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς ἐστιν· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν.

47 Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι, καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ·

* 48 Καὶ οὐχ εὕρισκον τὸ τί ποιήσωσιν· ὁ λαὸς γὰρ ἅπας † ἐξεμέμητο αὐτοῦ ἀκούων. 24. † 13.

impoſuerunt Jeſum.

36 Eunte autem illo, ſubſternebant veſtimenta ſua in via. 37 Appropinquante autem eo jam ad deſcenſum montis olearum, cœperunt omnis turba diſcipulorum gaudentes laudare Deum voce magnâ, de omnibus quas viderant virtutibus,

38 Dicentes: Benedictus veniens rex in nomine Domini: pax in cælo, & gloria in excelſis.

39 Et quidam Phariſæorum de turba dixerunt ad illum: Magiſter, increpa diſcipulos tuos.

40 Et reſpondens ait illis: Dico vobis, quia ſi hi tacuerint, lapides clamabunt.

41 Et ut appropinquavit, videns civitatem, flevit ſuper illam, 42 Dicens: Quia ſi cognoviſſes & tu, & quidem in die tua hac, quæ ad pacem tuam: nunc autem abſcondita ſunt ab oculis tuis.

43 Quia venient dies in te, & circumdabunt inimici tui vallum tibi, & circumcingent te, & coanguſtabunt te undique. 44 Et ſolo æquabunt te, & filios tuos in te: & non relinquent in te lapidem ſuper lapidem: eo quod non cognoveris tempus viſitationis tuæ.

45 Et ingreſſus in templum, cœpit ejicere vendentes in illo, & ementes,

46 Dicens illis: Scriptum eſt: Domus mea, domus orationis eſt: vos autem illam feciſtis ſpeluncam latronum.

47 Et erat docens per diem in templo: at principes ſacerdotum & Scribæ quærebant illum perdere, & primi plebis: 48 Et non inveniebant quid facerent: populus enim omnis ſuſpenſus erat illum audiens.

CA-

Κεφ. κβ.

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λέγων·

Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησε γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ·

καὶ ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν.

Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους, λέγων· Εἴπατε τοῖς κεκλημένοις· Ἰδοὺ τὸ ἄριστόν μου ἡτοίμασα, οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα ἕτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους.

Οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὁ μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, ὁ δὲ ἐπὶ τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ·

οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν.

Ὁ δὲ βασιλεὺς ὠργίσθη, καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσε τοὺς φονεῖς ἐκείνους, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησε.

Τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ· Ὁ μὲν γάμος ἕτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι·

πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἐὰν εὕρητε καλέσατε εἰς τοὺς γάμους.

Καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντας οὓς εὗρον, πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς· καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων.

Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου·

καὶ λέγει αὐτῷ· Ἑταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφιμώθη.

Τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς διακόνοις· Δήσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας ἄρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

Πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον ὅπως παγιδεύσωσιν αὐτὸν ἐν λόγῳ.

Καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρῳδιανῶν, λέγοντες· Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων.

Εἰπὸν οὖν ἡμῖν τί σοι δοκεῖ· ἔξεστι δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὔ;

Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπε· Τί με πειράζετε, ὑποκριταί;

Ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου. Οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον.

Καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή;

Λέγουσιν αὐτῷ· Καίσαρος. Τότε λέγει αὐτοῖς· Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ.

Καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν, καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, οἱ λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν

λέγοντες· Διδάσκαλε, Μωσῆς εἶπεν· Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.

Ἦσαν οὖν παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος γήμας ἐτελεύτησε, καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφῆκε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ·

ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπτά.

Ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή.

Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν.

Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ·

ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίσκονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἐν οὐρανῷ.

Περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ λέγοντος·

Ἐγὼ ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Θεὸς Ἰσαὰκ καὶ Θεὸς Ἰακώβ; οὐκ ἔστι Θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων.

Καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσε τοὺς Σαδδουκαίους συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό·

καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν νομικὸς πειράζων αὐτόν·

Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ;

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου.

Αὕτη ἐστὶν ἡ μεγάλη καὶ πρώτη ἐντολή.

Δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος κρέμαται καὶ οἱ προφῆται.

Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγων·

Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ; τίνος υἱός ἐστι; Λέγουσιν αὐτῷ· Τοῦ Δαβίδ.

Λέγει αὐτοῖς· Πῶς οὖν Δαβὶδ ἐν πνεύματι καλεῖ αὐτὸν Κύριον, λέγων·

Εἶπε Κύριος τῷ Κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποκάτω τῶν ποδῶν σου;

Εἰ οὖν Δαβὶδ καλεῖ αὐτὸν Κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν;

Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτῷ ἀποκριθῆναι λόγον, οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

Κεφ. κγ.

Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ

λέγων· Ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι·

πάντα οὖν ὅσα ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε· κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσι γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσιν.

Δεσμεύουσι γὰρ φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα, καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων· τῷ δακτύλῳ δὲ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινῆσαι αὐτά.

Πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσι πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις· πλατύνουσι γὰρ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν·

φιλοῦσι δὲ τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς

καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ῥαββί, ῥαββί.

Ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββί· εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ διδάσκαλος, πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε.

Καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ πατὴρ ὁ οὐράνιος.

Μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί· εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ καθηγητὴς ὁ Χριστός.

Ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν διάκονος.

Ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν.

Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα.

Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν.

Οὐαὶ ὑμῖν, ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ λέγοντες· Ὅς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ οὐδέν ἐστιν, ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ ὀφείλει.

Μωροὶ καὶ τυφλοί· τίς γὰρ μείζων ἐστίν, ὁ χρυσὸς ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάζων τὸν χρυσόν;

Καί· Ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ οὐδέν ἐστιν, ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ ὀφείλει.

Μωροὶ καὶ τυφλοί· τί γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον;

Ὁ οὖν ὀμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ·

καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι αὐτόν·

καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐτῷ.

Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸ ἔλεος καὶ τὴν πίστιν· ταῦτα δὲ ἔδει ποιῆσαι κἀκεῖνα μὴ παρεῖναι.

Ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ διϋλίζοντες τὸν κώνωπα τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες.

Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἁρπαγῆς καὶ ἀκρασίας.

Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἔσωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἔξωθεν αὐτῶν καθαρόν.

Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας.

Οὕτω καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δέ ἐστε μεστοὶ ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας.

Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων

καὶ λέγετε· Εἰ ἦμεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἦμεν αὐτῶν κοινωνοὶ ἐν τοῖς αἵμασι τῶν προφητῶν.

Ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς ὅτι υἱοί ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας·

καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν.

Ὄφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης;

Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν·

ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου.

Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἥξει ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην.

Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε!

Ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος.

Λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μή με ἴδητε ἀπ' ἄρτι ἕως ἂν εἴπητε· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο· καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ.

Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ βλέπετε ταῦτα πάντα; Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον ὃς οὐ μὴ καταλυθήσεται.

Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν λέγοντες· Εἰπὸν ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος;

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ·

πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες· Ἐγώ εἰμι ὁ Χριστός· καὶ πολλοὺς πλανήσουσι.

Μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων· ὁρᾶτε μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι· ἀλλ' οὔπω ἐστὶ τὸ τέλος.

Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοὶ καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους·

πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων.

Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλῖψιν καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου.

Καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ καὶ ἀλλήλους παραδώσουσι καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους·

καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσι πολλούς·

καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν·

ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται.

Καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος.

Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου ἑστὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὁ ἀναγινώσκων νοείτω·

τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη·

ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω ἆραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ·

καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἆραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ.

Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.

Προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος μηδὲ σαββάτῳ·

ἔσται γὰρ τότε θλῖψις μεγάλη, οἵα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν οὐδ' οὐ μὴ γένηται.

Καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι.

Τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· Ἰδοὺ ὧδε ὁ Χριστός, ἢ ὧδε, μὴ πιστεύσητε·

ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα, ὥστε πλανῆσαι εἰ δυνατὸν καὶ τοὺς ἐκλεκτούς.

Ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν.

Ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν· Ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστίν, μὴ ἐξέλθητε· Ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε·

ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

Ὅπου γὰρ ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί.

Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται·

καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν οὐρανῷ, καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄψονται τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς·

καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος καὶ φωνῆς μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως τῶν ἄκρων αὐτῶν.

Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς ἁπαλὸς γένηται καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν·

οὕτω καὶ ὑμεῖς ὅταν ἴδητε πάντα ταῦτα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις.

Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη μέχρις οὗ πάντα ταῦτα γένηται.

Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν.

Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ Πατήρ μου μόνος.

Ὥσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

Ὡς γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ γαμίσκοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν,

καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἦρε πάντας, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

Τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ, εἷς παραλαμβάνεται καὶ εἷς ἀφίεται·

δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλωνι, μία παραλαμβάνεται καὶ μία ἀφίεται.

Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ὥρᾳ ὁ Κύριος ὑμῶν ἔρχεται.

Ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν εἴασε διορυχθῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ.

Διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ᾗ οὐ δοκεῖτε ὥρᾳ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ διδόναι τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ;

Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει οὕτω ποιοῦντα.

Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν.

Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· Χρονίζει μου ὁ κύριος ἐλθεῖν,

καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους αὐτοῦ, ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ μετὰ τῶν μεθυόντων,

ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει,

καὶ διχοτομήσει αὐτὸν καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν τοῦ νυμφίου.

Πέντε δὲ ἐξ αὐτῶν ἦσαν φρόνιμοι καὶ πέντε μωραί.

Αἱ μωραὶ γὰρ λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον·

αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις μετὰ τῶν λαμπάδων αὐτῶν.

Χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον.

Μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονε· Ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται, ἐξέρχεσθε εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ.

Τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν.

Αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπον· Δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται.

Ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι λέγουσαι· Μήποτε οὐ μὴ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς.

Ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι ἦλθεν ὁ νυμφίος, καὶ αἱ ἕτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα.

Ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι· Κύριε κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν.

Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς.

Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν ἐν ᾗ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

Ὥσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους δούλους καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ·

καὶ ᾧ μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἕν, ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν, καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως.

Πορευθεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν ἠργάσατο ἐν αὐτοῖς καὶ ἐκέρδησεν ἄλλα πέντε τάλαντα·

ὡσαύτως ὁ τὰ δύο ἐκέρδησεν ἄλλα δύο·

ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν ἀπελθὼν ὤρυξε γῆν καὶ ἔκρυψε τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ πολὺν χρόνον ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων καὶ συναίρει λόγον μετ' αὐτῶν.

Καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα λέγων· Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς.

Ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.

Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα εἰληφὼς εἶπε· Κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς.

Ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.

Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφὼς εἶπε· Κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας·

καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε ἔχεις τὸ σόν.

Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρέ, ἤδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα·

ἔδει σε οὖν βαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου τ

γοὶ, διελογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία.

15 Καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, ἀπέκτειναν. Τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος;

16 Ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. Ἀκούσαντες δὲ εἶπον· Μὴ γένοιτο.

17 Ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς, εἶπε· Τί οὖν ἐστὶ τὸ γεγραμμένον τοῦτο· Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας;

* 18 Πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον, ‡ συνθλασθήσεται· ἀφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, ‡ λικμήσει αὐτόν.

19 Καὶ ἐζήτησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ· καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπε.

* 20 Καὶ ‡ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν † ἐγκαθέτους, † ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι· ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, εἰς τὸ παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος.

21 Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες· Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις καὶ διδάσκεις, καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις·

22 Ἔξεστιν ἡμῖν Καίσαρι φόρον δοῦναι, ἢ οὔ;

23 Κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν, εἶπε πρὸς αὐτούς· Τί με πειράζετε;

24 Ἐπιδείξατέ μοι δηνάριον· τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν; Ἀποκριθέντες δὲ εἶπον· Καίσαρος.

25 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἀπόδοτε τοίνυν τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ.

coloni, ratiocinabantur ad ſeipſos, dicentes: Hic eſt hæres: venite occidamus illum, ut noſtra fiat hæreditas.

15 Et ejicientes illum extra vineam, occiderunt. Quid ergo faciet illis dominus vineæ?

16 Veniet & perdet colonos iſtos, & dabit vineam aliis. Audientes autem dixerunt: Ne fiat.

17 Ille autem aſpiciens eos, ait: Quid ergo eſt ſcriptum hoc: Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus eſt in caput anguli:

18 Omnis cadens ſuper illum lapidem, conquaſſabitur: ſuper quem autem ceciderit, comminuet illum.

19 Et quærebant principes ſacerdotum & Scribæ mittere in illum manus in illa hora, & timuerunt populum: cognoverunt enim quod ad ipſos ſimilitudinem hanc dixiſſet.

20 Et obſervantes miſerunt inſidiatores, ſimulantes ſeipſos juſtos eſſe, ut caperent ejus ſermonem, ad tradendum illum principatui & poteſtati præſidis.

21 Et interrogaverunt eum, dicentes: Magiſter, ſcimus quia recte dicis & doces, & non accipis faciem, ſed in veritate viam Dei doces.

22 Licet nobis Cæſari tributum dare, an non?

23 Conſiderans autem illorum dolum, dixit ad eos: Quid me tentatis?

24 Oſtendite mihi denarium: cujus habet imaginem & inſcriptionem? reſpondentes autem dixerunt, Cæſaris.

25 Is autem ait illis: Reddite ergo quæ Cæſaris Cæſari, & quæ Dei Deo.

26 Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐνώπιον τοῦ λαοῦ· καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ, ἐσίγησαν.

27 Προσελθόντες δέ τινες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτὸν,

28 λέγοντες· Διδάσκαλε, Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν· Ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος ᾖ· ἀποθάνῃ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, καὶ ἐξαναστήσῃ † σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.

29 Ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος, λαβὼν γυναῖκα, ἀπέθανεν ἄτεκνος.

30 Καὶ ἔλαβεν ὁ δεύτερος τὴν γυναῖκα, καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος.

31 Καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν· ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ καὶ οὐ κατέλιπον τέκνα, καὶ ἀπέθανον.

32 Ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή.

33 Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, τίνος αὐτῶν γίνεται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα.

34 Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσι καὶ ἐκγαμίζονται·

35 οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν, καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν, οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε ἐκγαμίζονται·

36 οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται· ἰσάγγελοι γάρ εἰσι, καὶ υἱοί εἰσι τοῦ Θεοῦ, τῆς † ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες.

37 Ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροὶ, καὶ Μωσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέγει Κύριον τὸν Θεὸν Ἀβραὰμ, καὶ τὸν Θεὸν Ἰσαὰκ, καὶ τὸν Θεὸν Ἰακώβ.

38 Θεὸς δὲ οὐκ ἔστι νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων· πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν.

39 Ἀποκριθέντες δέ τινες τῶν γραμματέων εἶπον· Διδάσκαλε, καλῶς εἶπας.

26 Et non potuerunt reprehendere eius verbum coram populo: & mirati in responso eius, tacuerunt.

27 Accedentes autem quidam Sadducæorum, contradicentes resurrectionem non esse, interrogaverunt eum,

28 Dicentes: Magister, Moses scripsit nobis: Si alicujus frater mortuus fuerit habens uxorem, & hic sine liberis moriatur, ut accipiat frater eius uxorem, & suscitet semen fratri suo.

29 Septem ergo fratres erant: & primus, accipiens uxorem, mortuus est sine filiis.

30 Et accepit secundus uxorem, & ipse mortuus est sine filio.

31 Et tertius accepit illam. similiter autem & septem: & non reliquerunt natos, & mortui sunt. 32 Novissime autem omnium mortua est & mulier. 33 In ergo resurrectione, cujus eorum fit uxor? nam septem habuerunt eam uxorem.

34 Et respondens ait illis Jesus: Filii seculi huius uxores ducunt & traduntur ad nuptias. 35 At digni habiti seculum illud contingere & resurrectionem ex mortuis, neque ducunt uxores, neque nubunt. 36 Neque enim mori ultra possunt: æquales angelis enim sunt, & filii sunt Dei, resurrectionis filii existentes. 37 Quia vero resurgent mortui, & Moses ostendit secus rubum, sicut dicit Dominum Deum Abraham, & Deum Isaac, & Deum Jacob.

38 Deus autem non est mortuorum, sed vivorum: omnes enim ei vivunt.

39 Respondentes autem quidam Scribarum, dixerunt: Magister, pulchre dixisti.

40 Non

40 Οὐκ ἔτι δὲ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν.

41 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· Πῶς λέγουσι τὸν Χριστὸν υἱὸν Δαβὶδ εἶναι;

42 Καὶ αὐτὸς Δαβὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου,

43 Ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου;

44 Δαβὶδ οὖν Κύριον αὐτὸν καλεῖ, καὶ πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν;

45 Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ·

46 Προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς, καὶ φιλούντων ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις.

47 Οἱ κατεσθίουσι τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται· οὗτοι λήψονται περισσότερον κρίμα. 16. † 6.

Κεφ. κά. 21.

1 Ἀναβλέψας δὲ εἶδε τοὺς βάλλοντας τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον πλουσίους.

* 2 Εἶδε δὲ καί τινα χήραν † πενιχρὰν βάλλουσαν λεπτὰ δύο λεπτά.

3 Καὶ εἶπεν· Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα ἡ πτωχὴ αὕτη πλεῖον πάντων ἔβαλεν·

4 Ἅπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ· αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ἅπαντα τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλε.

* 5 Καί τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ † ἀναθήμασι κεκόσμηται, εἶπε·

6 Ταῦτα ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ καταλυθήσεται.

7 Ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν, λέγοντες· Διδάσκαλε, πότε οὖν

40 Non amplius autem audebant interrogare eum quicquam. 41 Dixit autem ad illos: Quomodo dicunt Christum filium David esse? 42 Et ipse David dicit in libro Psalmorum: Dixit Dominus Domino meo: Sede à dextris meis: 43 Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum?

44 David ergo Dominum illum vocat: & quomodo filius est?

45 Audiente autem omni populo, dixit discipulis suis: 46 Attendite à Scribis volentibus ambulare in stolis, & amantibus salutationes in foris, & primas cathedras in synagogis, & primos discubitus in cœnis.

47 Qui devorant domos viduarum, & specie longa precantur, hi accipient majorem damnationem.

CAPUT XXI.

1 RESpiciens autem vidit mittentes munera sua in gazophylacium, divites.

2 Vidit autem & quandam viduam pauperculam mittentem illuc duo minuta.

3 Et dixit: Vere dico vobis, vidua pauper hæc plus omnibus misit.

4 Omnes enim hi ex abundanti sibi miserunt in munera Dei: hæc autem ex defectu omnem victum quem habuit, misit.

5 Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus pulchris & donis ornatum esset, dixit:

6 Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinquetur lapis supra lapidem, qui non destruatur.

7 Interrogaverunt autem illum dicentes: Præceptor,

ταῦτα ἔχει; καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι;

8 Ὁ δὲ εἶπε· Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες· Ὅτι ἐγώ εἰμι· καὶ ὁ καιρὸς ἤγγικε· μὴ οὖν πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν.

9 Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταςασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον· ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος.

10 Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν·

* 11 ‡ Σεισμοί τε μεγάλοι κατὰ τόπους, καὶ λιμοὶ, καὶ ‡ λοιμοὶ ἔσονται, † φόβητρά τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα ἔσται.

12 Πρὸ δὲ τούτων ἁπάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ διώξουσι, παραδιδόντες εἰς συναγωγὰς καὶ φυλακὰς, ἀγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου.

13 Ἀποβήσεται δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον.

* 14 Θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, μὴ † προμελετᾶν ‡ ἀπολογηθῆναι.

15 Ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ᾗ οὐ δυνήσονται ἀντειπεῖν, οὐδὲ ἀντιςῆναι πάντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν.

16 Παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων, καὶ ἀδελφῶν, καὶ συγγενῶν, καὶ φίλων· καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν·

17 Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου.

18 Καὶ θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται.

19 Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

* 20 Ὅταν δὲ ἴδητε ‡ κυκλουμένην ὑπὸ † στρατοπέδων τὴν Ἱερουσαλὴμ, τότε γνῶτε ὅτι ‡ ἤγγικεν ἡ ‡ ἐρήμωσις αὐτῆς.

* 21 Τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· καὶ οἱ

quando igitur hæc erunt? & quod signum quum futurum est hæc fieri? 8 Ille autem dixit: Videte ne seducamini: multi enim venient in nomine meo, dicentes: Qùia ego sum: & tempus appropinquavit: ne ergo eatis post eos. 9 Quum autem audieritis prælia & seditiones, ne terreamini: oportet enim hæc fieri primùm, sed non statim finis.

10 Tunc dicebat illis: Excitabitur gens contra gentem, & regnum adversus regnum.

11 Terræmotusque magni per loca, & fames, & pestilentiæ erunt: terroresque & signa de cælo magna erunt.

12 Ante autem hæc omnia injicient in vos manus suas, & persequentur, tradentes in synagogas & custodias, agentes ad reges & præsides propter nomen meum.

13 Continget autem vobis in testimonium.

14 Ponite ergo in corda vestra non præmeditari defendi. 15 Ego enim dabo vobis os & sapientiam cui non poterunt contradicere, neque resistere omnes adversantes vobis.

16 Trademini autem & à parentibus, & fratribus, & cognatis, & amicis, & morte afficient ex vobis.

17 Et eritis exosi omnibus propter nomen meum.

18 Et capillus de capite vestro non peribit.

19 In patientia vestra possidete animas vestras.

20 Quum autem videritis circumdatam ab exercitibus Hierusalem, tunc scitote quia appropinquavit desolatio ejus. 21 Tunc qui in Judæa, fugiant ad montes:

&

ἐν μέσῳ αὐτῆς, † ἐκχωρείτωσαν· καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις, μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν.

22 Ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὗταί εἰσι, τοῦ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα.

23 Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις, καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὀργὴ ἐν τῷ λαῷ τούτῳ.

24 Καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρας, καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς πάντα τὰ ἔθνη· καὶ Ἰερουσαλὴμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι πληρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν.

* 25 Καὶ ἔσαι σημεῖα ἐν ἡλίῳ, καὶ σελήνῃ, καὶ ἄστροις· καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ‡ συνοχὴ ἐθνῶν ἐν † ἀπορίᾳ, ‡ ἠχούσης θαλάσσης καὶ † σάλου·

* 26 ‡ Ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ ‡ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται.

27 Καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς.

28 Ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι, ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν· διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.

29 Καὶ εἶπε παραβολὴν αὐτοῖς· Ἴδετε τὴν συκῆν καὶ πάντα τὰ δένδρα·

* 30 Ὅταν ‡ προβάλωσιν ἤδη, βλέποντες ἀφ' ἑαυτῶν γινώσκετε, ὅτι ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν·

31 Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε, ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

32 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα γένηται.

33 Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι.

* 34 Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς,

& qui in medio ejus, discedant: & qui in regionibus, non intrent in eam.

22 Quia dies ultionis hi sunt, impleri omnia scripta.

23 Væ autem in utero habentibus, & lactantibus in illis diebus: erit enim necessitas magna super terram, & ira in populo hoc.

24 Et cadent ore gladii, & captivi ducentur in omnes gentes: & Hierusalem erit calcata à gentibus, donec impleantur tempora gentium.

25 Et erunt signa in sole, & luna, & stellis, & in terra pressura gentium in dubitatione, resonante mari, & salo.

26 Exanimatis hominibus præ timore & expectatione invadentium in habitata: nam virtutes cælorum movebuntur.

27 Et tunc videbunt filium hominis venientem in nube cum potestate & gloria multa.

28 Incipientibus autem his fieri, respicite & levate capita vestra: quoniam appropinquat redemptio vestra.

29 Et dixit similitudinem illis: Videte ficum, & omnes arbores.

30 Quum protulerint jam, videntes à vobis ipsis agnoscitis quoniam jam prope æstas est.

31 Ita & vos quum videritis hæc facta, scitote quoniam prope est regnum Dei.

32 Amen dico vobis, quia non præteribit generatio hæc, donec omnia fiant.

33 Cælum & terra transibunt: at verba mea non transibunt.

34 Attendite autem vobis

μήποτε † βαρυνθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν † κραιπάλῃ, καὶ ‡ μέθῃ, καὶ ‡ μερίμναις ‡ βιωτικαῖς, καὶ αἰφνίδιος ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστῇ ἡ ἡμέρα ἐκείνη·

35 Ὡς παγὶς γὰρ ἐπελεύσεται ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς.

36 Ἀγρυπνεῖτε οὖν, ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι, ἵνα καταξιωθῆτε ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

* 37 Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων· τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ‡ ηὐλίζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν.

* 38 Καὶ πᾶς ὁ ‡ λαὸς † ὤρθριζε πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ. 27. † 11.

Κεφ. κβ'. 22.

1 Ἤγγιζε δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων, ἡ λεγομένη πάσχα·

2 Καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, τὸ, πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν.

3 Εἰσῆλθε δὲ ὁ σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα·

4 Καὶ ἀπελθὼν συνελάλησε τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς στρατηγοῖς, τὸ, πῶς αὐτὸν παραδῷ αὐτοῖς.

5 Καὶ ἐχάρησαν· καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι·

* 6 Καὶ ‡ ἐξωμολόγησε· καὶ ἐζήτει ‡ εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν αὐτοῖς ‡ ἄτερ ὄχλου.

7 Ἦλθε δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα·

8 Καὶ ἀπέστειλε Πέτρον καὶ Ἰωάννην, εἰπών· Πορευθέντες ἑτοιμάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα, ἵνα φάγωμεν.

9 Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμεν;

* 10 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἰδοὺ, εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν

ipsis, ne forte graventur vestra corda in crapula, & ebrietate, & curis vitalibus, & repentina in vos superveniat dies illa.

35 Tanquam laqueus enim superveniet in omnes sedentes super faciem omnis terræ.

36 Vigilate itaque in omni tempore rogantes, ut digni habeamini effugere ista omnia futura fieri, & stare ante filium hominis.

37 Erat autem diebus in templo docens, at noctibus exiens morabatur in monte vocato Olivarum.

38 Et omnis populus mane ibat ad eum in templo audire eum.

CAPUT XXII.

1 APpropinquabat autem festum Azymorum, dictum Pascha.

2 Et quærebant principes Sacerdotum & Scribæ hoc, quomodo tollerent eum: timebant enim plebem.

3 Intravit autem Satanas in Judam cognominatum Iscarioten, existentem ex numero duodecim. 4 Et abiens colloquutus est principibus Sacerdotum, & magistratibus hoc, quomodo illum traderet eis. 5 Et gavisi sunt, & pacti sunt illi argentum dare. 6 Et spopondit, & quærebat oportunitatem ad tradendum illum eis sine turba. 7 Venit autem dies Azymorum, in qua oportebat occidi Pascha.

8 Et misit Petrum & Joannem, dicens: Euntes parate nobis Pascha, ut manducemus.

9 Illi autem dixerunt ei: Ubi vis paremus?

10 Is autem dixit eis: Ecce introeuntibus vobis in civitatem,

πόλιν, ‡ συναντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος ‡ κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν οὗ εἰσπορεύεται.

11 Καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας· Λέγει σοι ὁ διδάσκαλος· Ποῦ ἐστι τὸ κατάλυμα ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω;

* 12 Κἀκεῖνος ὑμῖν δείξει ‡ ἀνώγεων μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε·

13 Ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς εἴρηκεν αὐτοῖς· καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

14 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσε, καὶ οἱ δώδεκα ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ.

15 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν.

16 Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ φάγω ἐξ αὐτοῦ, ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

17 Καὶ δεξάμενος ποτήριον, εὐχαριστήσας εἶπε· Λάβετε τοῦτο, καὶ διαμερίσατε ἑαυτοῖς·

18 Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπὸ τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως ὅτου ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἔλθῃ.

19 Καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαριστήσας ἔκλασε· καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων· Τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

20 Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον, μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων· Τοῦτο τὸ ποτήριον, ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον.

21 Πλὴν ἰδοὺ, ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης.

22 Καὶ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου πορεύεται κατὰ τὸ ὡρισμένον· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ παραδίδοται.

23 Καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς, τὸ, τίς ἄρα

vitatem, occurret vobis homo amphoram aquæ portans: sequimini eum in domum quo intrat.

11 Et dicetis patrifamilias domus: Dicit tibi Magister: Ubi est diversorium, ubi Pascha cum discipulis meis manducem?

12 Et ipse vobis ostendet cœnaculum magnum stratum: ibi parate.

13 Euntes autem invenerunt sicut dixit illis, & paraverunt Pascha.

14 Et quum facta esset hora, discubuit, & duodecim Apostoli cum eo.

15 Et ait ad eos: Desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum, ante quam patiar.

16 Dico enim vobis, quia non amplius manducabo ex eo, donec impleatur in regno Dei.

17 Et accipiens calicem, gratias agens dixit: Accipite hoc, & dividite vobis ipsis:

18 Dico enim vobis, quod non bibam de generatione vitis, donec regnum Dei veniat.

19 Et accipiens panem, gratias agens fregit, & dedit eis, dicens: Hoc est corpus meum, quod pro vobis datur: hoc facite in meam commemorationem.

20 Similiter & calicem post cœnam, dicens: Hic calix novum testamentum in sanguine meo, qui pro vobis effunditur.

21 Verumtamen ecce manus tradentis me mecum in mensa.

22 Et quidem filius hominis vadit secundum definitum: verumtamen væ homini illi, per quem traditur.

23 Et ipsi cœperunt conquirere apud seipsos hoc, quis-

εἴη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράττειν.

* 24 Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι ‡ μείζων.

* 25 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν· καὶ οἱ ‡ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν, ‡ εὐεργέται καλοῦνται.

26 Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν, γενέσθω ὡς ὁ νεώτερος, καὶ ὁ ἡγούμενος, ὡς ὁ διακονῶν.

27 Τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος, ἢ ὁ διακονῶν; οὐχ, ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δὲ εἰμὶ ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς ὁ διακονῶν.

28 Ὑμεῖς δὲ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου.

29 Κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου, βασιλείαν·

30 Ἵνα ἐσθίητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου, καὶ καθίσησθε ἐπὶ θρόνων, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ.

* 31 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος· Σίμων, Σίμων, ἰδοὺ, ὁ ‡ σατανᾶς † ἐξητήσατο ὑμᾶς, τοῦ ‡ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον·

32 Ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλείπῃ ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας, στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου.

33 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, μετὰ σοῦ ἕτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι.

34 Ὁ δὲ εἶπε· Λέγω σοι, Πέτρε, οὐ μὴ φωνήσει σήμερον ἀλέκτωρ, πρὶν ἢ τρὶς ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με.

35 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλαντίου, καὶ πήρας, καὶ ὑποδημάτων, μή τινος ὑστερήσατε; Οἱ δὲ εἶπον· Οὐδενός.

36 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς· Ἀλλὰ νῦν, ὁ ἔχων βαλάντιον, ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν· καὶ ὁ μὴ ἔχων, πωλησάτω τὸ ἱμά-

nam esset ex eis hoc futurus facere.

24 Facta est autem & contentio in eis, hoc, quis eorum videretur esse major.

25 Is autem dixit eis: Reges gentium dominantur in eos: & potestatem habentes ipsorum, benefici vocantur.

26 Vos autem non sic: sed qui major in vobis, fiat sicut iunior: & qui praecessor, sicut ministrator.

27 Quis enim major, recumbens, an ministrans? nonne recumbens? ego autem sum in medio vestrum sicut ministrans. 28 Vos autem estis permanentes cum me in tentationibus meis.

29 Et ego dispono vobis, sicut disposuit mihi pater meus regnum:

30 Ut edatis, & bibatis super mensam meam in regno meo: & sedeatis super thronos, judicantes duodecim tribus Israël.

31 Ait autem Dominus: Simon, Simon, ecce Satanas expetivit vos, ad cribrandum sicut triticum.

32 Ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua: & tu aliquando conversus, confirma fratres tuos.

33 Is autem dixit ei: Domine, tecum paratus sum & in carcerem, & in mortem ire.

34 Ille autem dixit: Dico tibi Petre, non cantabit hodie gallus, prius quam ter abneges nosse me.

35 Et dixit eis: Quando misi vos sine sacculo, & pera, & calceamentis, numquid aliquo defecti estis? Illi autem dixerunt: Nihil.

36 Dixit ergo eis: Sed nunc habens sacculum, tollat similiter & peram: & non habens, vendet pallium suum:

&

τιον αὐτοῦ, καὶ ἀγορασάτω μάχαιραν.

37 Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι ἔτι τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τό· Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη. Καὶ γὰρ τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει.

38 Οἱ δὲ εἶπον· Κύριε, ἰδοὺ μάχαιραι ὧδε δύο. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἱκανόν ἐστι.

39 Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

40 Γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου, εἶπεν αὐτοῖς· Προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν.

* 41 Καὶ αὐτὸς ‡ ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου † βολήν, καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύχετο,

42 Λέγων· Πάτερ, εἰ βούλει παρενεγκεῖν τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω.

43 Ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν.

* 44 Καὶ γενόμενος ἐν † ἀγωνίᾳ, † ἐκτενέστερον προσηύχετο. Ἐγένετο δὲ ὁ † ἱδρὼς αὐτοῦ ὡσεὶ † θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν.

45 Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εὗρεν αὐτοὺς κοιμωμένους ἀπὸ τῆς λύπης.

46 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί καθεύδετε; ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.

47 Ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας, εἷς τῶν δώδεκα, προήρχετο αὐτῶν, καὶ ἤγγισε τῷ Ἰησοῦ φιλῆσαι αὐτόν.

48 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως;

49 Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον, εἶπον αὐτῷ· Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρᾳ;

50 Καὶ ἐπάταξεν εἷς τις ἐξ

& emet gladium.

37 Dico enim vobis, quoniam adhuc hoc scriptum oportet impleri in me, hoc: Et cum injustis reputatus est: etenim quæ de me, finem habent.

38 Illi autem dixerunt: Domine, ecce gladii hic duo: ille autem dixit eis: Satis est.

39 Et egressus ibat secundum consuetudinem in montem Olivarum: sequuti sunt autem illum & discipuli ejus.

40 Factus autem ad locum, dixit illis: Orate non intrare in tentationem.

41 Et ipse avulsus est ab eis, tanquam lapidis jactum, & ponens genua orabat,

42 Dicens: Pater, si vis transferre calicem istum à me: verumtamen non voluntas mea, sed tua fiat.

43 Apparuit autem illi angelus de cœlo confortans eum.

44 Et factus in agonia, intentius orabat. Factus est autem sudor ejus sicut guttæ sanguinis delabentes in terram.

45 Et resurgens ab oratione veniens ad discipulos, invenit eos dormientes præ tristitia.

46 Et ait illis: Quid dormitis? resurgentes orate ut non intretis in tentationem.

47 Adhuc autem eo loquente, ecce turba, & dictus Judas, unus duodecim, antecedebat eos, & appropinquavit Jesu osculari eum.

48 At Jesus dixit illi: Juda, osculo filium hominis tradis?

49 Videntes autem qui circa ipsum futurum, dixerunt ei: Domine, num percutiemus in gladio?

50 Et percussit unus quidam

αὐτὸν τὸ ὠτάριον τοῦ μαχαίρου. καὶ ἐκάλεσεν Πέτρος τὸν Ἰησοῦν.

51 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἄφετε ἕως τούτου. καὶ ἁψάμενος τοῦ ὠταρίου, ἰάσατο αὐτόν.

52 Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τοὺς παραγενομένους ἐπ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ, καὶ πρεσβυτέρους· ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων;

53 Καθ' ἡμέραν ἤμην μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐκ ἐκτείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ· ἀλλ' ἡ ἑξουσία τοῦ σκότους.

54 Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον, καὶ εἰσήγαγον αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχιερέως. Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν.

55 Ἁψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῃ τῇ αὐλῇ, καὶ συγκαθισάντων αὐτῶν· ἐκάθητο ὁ Πέτρος ἐν μέσῳ αὐτῶν.

56 Ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς, καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ, εἶπε· Καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν.

57 Ὁ δὲ ἠρνήσατο αὐτῷ, λέγων· Γύναι, οὐκ οἶδα αὐτόν.

58 Καὶ μετὰ βραχύ τινας ἄλλος ἰδὼν αὐτὸν, εἶπε· Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. Ὁ δὲ Πέτρος ἔφη· Ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί.

59 Καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, ἄλλος τις διϊσχυρίζετο, λέγων· Ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν· καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστι.

60 Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος· Ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. Καὶ παραχρῆμα, ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐφώνησεν ἀλέκτωρ.

61 Καὶ στραφεὶς ὁ Κύριος ἐνέβλεψε τῷ Πέτρῳ· καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ Κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ· Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, ἀπαρνήσῃ με τρίς.

ex [illegible] principis Sacerdotum. & abscidit ejus auriculam dextram.

51 Respondens autem Jesus, ait: Sinite usque huc. & cum tetigisset aurem ejus, sanavit eum.

52 Dixit autem Jesus ad adstantes ei de principibus Sacerdotum, & magistratibus templi, & seniores: Quasi ad latronem existis cum gladiis & fustibus?

53 Cum quotidie essem vobiscum in templo, non extendistis manus in me: sed hæc vestra est hora, & potestas tenebrarum.

54 Comprehendentes autem eum adduxerunt, & introduxerunt eum in domum principis Sacerdotum. at Petrus sequebatur longe.

55 Accenso autem igne in medio atrii, & circumsedentibus illum, sedebat Petrus in medio eorum.

56 Quam cum aspexisset ancilla quædam sedentem ad lumen, & eum diligenter intuita esset, dixit: Et hic cum illo erat.

57 At ille negavit eum, dicens: Mulier, non novi illum.

58 Et post paululum alius videns eum, dixit: Et tu de illis es. at Petrus ait: Homo, non sum.

59 Et intervallo quasi horæ unius, alius quidam affirmabat, dicens: In veritate & hic cum illo erat: etenim Galilæus est.

60 At autem Petrus: Homo non novi quid dicis: & continuo, adhuc loquente illo, cantavit gallus.

61 Et conversus Dominus, respexit Petrum: & recordatus est Petrus verbi Domini, sicut dixerat ei: Quia prius quam gallus cantaverit, negabis me ter.

62 Et

* 62 Καὶ ἐξελθὼν ἔξω ὁ Πέτρος ἔκλαυσε † πικρῶς.

63 Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν, ἐνέπαιζον αὐτῷ, δέροντες.

64 Καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν, ἐπυνθάνοντο αὐτοῦ τὸ πρόσωπον· καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες· Προφήτευσον, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε.

65 Καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

66 Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον ἑαυτῶν,

67 Λέγοντες· Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς; εἰπὲ ἡμῖν. Εἶπε δὲ αὐτοῖς· Ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε·

68 Ἐὰν δὲ καὶ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτέ μοι, ἢ ἀπολύσητε.

69 Ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ.

70 Εἶπον δὲ πάντες· Σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; Ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη· Ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐγώ εἰμι.

71 Οἱ δὲ εἶπον· Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτυρίας; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ. 22. † 9.

Κεφ. κγ'. 23.

1 Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν, ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλάτον.

2 Ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ, λέγοντες· Τοῦτον εὕρομεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος, καὶ κωλύοντα Καίσαρι φόρους διδόναι, λέγοντα ἑαυτὸν Χριστὸν βασιλέα εἶναι.

3 Ὁ δὲ Πιλάτος ἐπηρώτησεν αὐτὸν, λέγων· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη· Σὺ λέγεις.

* 4 Ὁ δὲ Πιλάτος εἶπε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους· Οὐδὲν εὑρίσκω † αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ.

62 Et egressus foras Petrus flevit amarè.

63 Et viri tenentes Jesum illudebant ei, cædentes.

64 Et obvolventes eum, percutiebant ejus faciem, & interrogabant eum dicentes: Prophetiza, quis est qui percussit te?

65 Et alia multa blasphemantes dicebant in eum.

66 Et ut factus est dies, coactus est senatus plebis, principesque Sacerdotum & scribæ: & duxerunt illum in concilium suum,

67 Dicentes: Si tu es Christus, dic nobis. Ait autem illis: Si vobis dixero, non credetis.

68 Si autem & interrogavero, non respondebitis mihi, aut dimittetis.

69 Et nunc erit filius hominis sedens à dextris virtutis Dei.

70 Dixerunt autem omnes: Tu ergo es filius Dei? is autem ad eos ait: Vos dicitis, quia ego sum.

71 Illi autem dixerunt: Quid adhuc opus habemus testimonio? ipsi enim audivimus de ore ejus.

CAPUT XXIII.

1 Et surgens omnis multitudo eorum, duxit illum ad Pilatum.

2 Cœperunt autem accusare illum, dicentes: Hunc invenimus subvertentem gentem, & prohibentem Cæsari tributa dare, dicentem se Christum regem esse.

3 At Pilatus interrogavit eum, dicens: Tu es rex Judæorum? Ille autem respondens ei, ait: Tu dicis.

4 Et Pilatus dixit ad principes Sacerdotum, & turbas: Nullam invenio causam in homine hoc.

* 18 ‡ Ἀνέκραξαν δὲ † παμπληθεὶ, λέγοντες· Αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν·

19 Ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει, καὶ φόνον, βεβλημένος εἰς φυλακήν.

20 Πάλιν οὖν ὁ Πιλᾶτος προσεφώνησε, θέλων ἀπολῦσαι τὸν Ἰησοῦν.

* 21 Οἱ δὲ ‡ ἐπεφώνουν, λέγοντες· Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν.

22 Ὁ δὲ τρίτον εἶπε πρὸς αὐτούς· Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω.

* 23 Οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις, αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι· καὶ ‡ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων.

* 24 Ὁ δὲ Πιλᾶτος † ἐπέκρινε γενέσθαι τὸ † αἴτημα αὐτῶν.

25 Ἀπέλυσε δὲ αὐτοῖς τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς τὴν φυλακήν, ὃν ᾐτοῦντο· τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκε τῷ θελήματι αὐτῶν.

26 Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτὸν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνός τινος Κυρηναίου τοῦ ἐρχομένου ἀπ' ἀγροῦ, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν, φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ.

27 Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ γυναικῶν αἱ καὶ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν.

28 Στραφεὶς δὲ πρὸς αὐτὰς ὁ Ἰησοῦς, εἶπε· Θυγατέρες Ἰερουσαλὴμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμὲ, πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς κλαίετε, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν·

29 Ὅτι ἰδοὺ, ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσι· Μακάριαι αἱ στεῖραι, καὶ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἳ οὐκ ἔθρεψαν.

30 Τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσι· Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς· καὶ τοῖς βουνοῖς· Καλύψατε ἡμᾶς.

18 Exclamarunt autem universa turba, dicentes: Tolle hunc, dimitte autem nobis Barabbam: 19 Qui erat propter seditionem quandam factam in civitate, & homicidium, missus in carcerem.

20 Iterum ergo Pilatus adloquutus est, volens dimittere Jesum.

21 Illi autem inclamabant, dicentes: Crucifige, crucifige eum.

22 Ille autem tertiò dixit ad illos: Quid enim malum fecit iste? nullam causam mortis inveni in eo: castigans ergo illum dimittam.

23 Illi autem instabant vocibus magnis, postulantes eum crucifigi, & invalescebant voces eorum, & principum Sacerdotum.

24 At Pilatus adjudicavit fieri petitionem eorum.

25 Dimisit autem illis propter seditionem & homicidium missum in carcerem, quem petebant: at Jesum tradidit voluntati eorum.

26 Et quum abducerent eum, apprehendentes Simonem quendam Cyrenæum venientem ab agro, imposuerunt illi crucem, ut ferret post Jesum.

27 Sequebatur autem illum multa turba populi, & mulierum, quæ & plangebant, & lamentabantur eum.

28 Conversus autem ad illas Jesus, dixit: Filiæ Hierusalem, ne flete super me, sed super vos ipsas flete, & super filios vestros.

29 Quoniam ecce venient dies, in quibus dicent: Beatæ steriles, & ventres quæ non genuerunt, & ubera quæ non lactaverunt.

30 Tunc incipient dicere montibus: Cadite super nos: & collibus: Operite nos.

31 Ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται.

32 Ἤγοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακοῦργοι σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι.

33 Καὶ ὅτε ἦλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίου, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν καὶ τοὺς κακούργους· ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν.

34 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγε· Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσι. Διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἔβαλον κλῆρον.

35 Καὶ εἱστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. Ἐξεμυκτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς, λέγοντες· Ἄλλους ἔσωσε, σωσάτω ἑαυτὸν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτός.

36 Ἐνέπαιζον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται, προσερχόμενοι, καὶ ὄξος προσφέροντες αὐτῷ,

37 Καὶ λέγοντες· Εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν.

38 Ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ γεγραμμένη ἐπ' αὐτῷ γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἑβραϊκοῖς· ΟΥΤΟΣ ΕΣΤΙΝ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.

39 Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτὸν, λέγων· Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς.

40 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπετίμα αὐτῷ, λέγων· Οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν Θεὸν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ;

41 Καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως· ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξε.

42 Καὶ ἔλεγε τῷ Ἰησοῦ· Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

43 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.

31 Quia si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?

32 Ducebantur autem & alii duo malefici ut cum eo tollerentur.

33 Et postquam abierunt in locum vocatum Calvariam, ibi crucifixerunt eum, & malefícos, hunc quidem a dextris, hunc autem a sinistris.

34 At Jesus dicebat: Pater, dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt. Dividentes vero vestimenta ejus miserunt sortem.

35 Et stabat populus spectans: deridebant autem & principes cum eis, dicentes: Alios servavit, servet seipsum, si hic est Christus Dei electus.

36 Illudebant autem ei & milites accedentes, & acetum offerentes ei:

37 Et dicentes: Si tu es rex Judæorum, serva teipsum.

38 Erat autem & superscriptio scripta super eum literis Græcis, & Romanis, & Hebraicis, HIC EST REX JUDÆORUM.

39 Unus autem pendentium maleficorum blasphemabat eum, dicens: Si tu es Christus, serva temetipsum & nos.

40 Respondens autem alter increpabat eum, dicens: Neque times tu Deum, quod in eadem damnatione es?

41 Et nos quidem juste: digna enim eorum quæ fecimus recipimus: hic vero nihil insolens egit.

42 Et dicebat Jesu: Memento mei Domine, quum veneris in regnum tuum.

43 Et dixit illi Jesus: Amen dico tibi: Hodie mecum eris in paradiso.

44 Ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη, καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐνάτης.

45 Καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, καὶ ἐσχίσθη τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον.

46 Καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς, εἶπε· Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παρατίθεμαι τὸ πνεῦμά μου. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέπνευσεν.

47 Ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατόνταρχος τὸ γενόμενον, ἐδόξασε τὸν Θεὸν, λέγων· Ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν.

* 48 Καὶ πάντες οἱ ‡ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν † θεωρίαν ταύτην, θεωροῦντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες ἑαυτῶν τὰ ‡ στήθη ‡ ὑπέστρεφον.

* 49 Εἱστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ ‡ συνακολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρῶσαι ταῦτα.

50 Καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσὴφ, βουλευτὴς ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος,

* 51 (Οὗτος οὐκ ἦν † συγκατατεθειμένος τῇ ‡ βουλῇ καὶ τῇ ‡ πράξει αὐτῶν) ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων· ὃς καὶ προσεδέχετο καὶ αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

52 Οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ, ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

* 53 Καὶ ‡ καθελὼν αὐτὸ ‡ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ‡ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν ‡ μνήματι † λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν ‡ οὐδέπω οὐδεὶς κείμενος.

* 54 Καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευὴ, καὶ σάββατον ‡ ἐπέφωσκε.

55 Κατακολουθήσασαι δὲ καὶ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον, καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ.

56 Ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα· καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν. 34. † 7.

44 Erat autem fere hora ſexta, & tenebræ factæ ſunt in univerſam terram, uſque in horam nonam. 45 Et obſcuratus eſt Sol, & ſciſſum eſt velum templi medium.

46 Et clamans voce magnâ Jeſus, ait: Pater, in manus tuas commendabo ſpiritum meum: & hæc dicens expiravit.

57 Videns autem Centurio factum, glorificavit Deum, dicens: Verè homo hic juſtus erat.

48 Et omnes ſimul accedentes turbæ ad ſpectaculum iſtud, ſpectantes facta, percutientes ſua ipſorum pectora, revertebantur.

49 Stabant autem omnes noti ejus à longe, & mulieres conſequutæ eum à Galilæa videntes hæc.

50 Et ecce vir nomine Joſeph conſiliarius exiſtens, vir bonus, & juſtus:

51 Hic non erat ſuffragatus conſilio & actioni eorum, ab Arimathæa civitate Judæorum, qui expectabat & ipſe regnum Dei.

52 Hic accedens Pilato, petiit corpus Jeſu.

53 Et detrahens ipſum, involvit id ſindone, & poſuit id in monumento exciſo, ubi non erat nondum quisquam poſitus.

54 Et dies erat paraſceve, & ſabbatum illuceſcebat.

55 Subſequutæ autem mulieres, quæ fuerant venientes cum eo de Galilæa, viderunt monumentum & ut poſitum erat corpus ejus.

56 Reverſæ autem paraverunt aromata & unguenta: & quidem ſabbato quievérunt ſecundum mandatum.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων.

15 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν, καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς.

16 Οἱ δὲ ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν.

* 17 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι, οὓς † ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες, καὶ ἐστε ‡ σκυθρωποί;

* 18 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εἷς, ᾧ ὄνομα Κλεόπας, εἶπε πρὸς αὐτόν· Σὺ μόνος ‡ παροικεῖς ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις;

19 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ποῖα; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης, δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ.

20 Ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν·

21 Ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ· ἀλλά γε σὺν πᾶσι τούτοις, τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει σήμερον, ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο.

* 22 Ἀλλὰ καὶ γυναῖκές τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι † ὄρθριαι ἐπὶ τὸ μνημεῖον·

23 Καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἦλθον, λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν.

24 Καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὗρον οὕτω καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον· αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον.

25 Καὶ αὐτὸς εἶπε πρὸς αὐτούς· Ὦ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται.

26 Οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν

invicem de omnibus eventis his.

15 Et factum est dum colloquerentur ipsi & conquirerent, & ipse Jesus appropinquans ibat cum illis.

16 At oculi illorum tenebantur ut non agnoscerent eum.

17 Ait autem ad illos: Quæ sermones hi, quos confertis ad invicem ambulantes, & estis tristes?

18 Respondens autem unus, cui nomen Cleopas, dixit ad eum: Tu solus peregrinaris in Hierusalem, & non cognovisti facta in illa in diebus his?

19 Et dixit ei: Quæ? illi autem dixerunt ei: Quæ de Jesu Nazareno, qui fuit vir Propheta, potens in opere & sermone coram Deo & omni populo. 20 Quomodoque tradiderunt eum summi sacerdotes, & principes nostri in damnationem mortis, & cruci affixerunt eum.

21 Nos autem sperabamus, quia ipse esset futurus redimere Israël: sed & cum omnibus his, tertiam hanc diem agit hodie, ex quo hæc facta sunt.

22 Sed & mulieres quædam ex nobis terruerunt nos, factæ antelucanæ ad monumentum. 23 Et non invenientes corpus ejus, venerunt, dicentes & visionem angelorum vidisse, qui dicunt eum vivere. 24 Et abierunt quidam eorum qui cum nobis ad monumentum, & invenerunt ita sicut & mulieres dixerunt: ipsum vero non viderunt. 25 Et ipse dixit ad eos: O stulti & tardi corde ad credendum omnibus quæ loquuti sunt Prophetæ.

26 Nonne hæc oportuit pati Chri-

και λεγει αυτοις· ειρηνη υμιν.

37 Εντρομοι δε και πτοηθεντες δοκουσιν πνευμα θεωρειν.

37 Conterriti vero & conterriti facti, existimabant spiritum videre.

38 και ειπεν αυτοις· τι τεταραγμενοι εστε, και διατι διαλογισμοι αναβαινουσιν εν ταις καρδιαις υμων;

38 Et dixit eis: Quid turbati estis, & quare cogitationes ascendunt in cordibus vestris?

39 ιδετε τας χειρας μου και τους ποδας μου· οτι αυτος εγω ειμι· ψηλαφησατε με και ιδετε· οτι πνευμα σαρκα και οστα

39 Videte manus meas, & pedes meos: quia ipse ego sum: palpate me, & videte: quia spiritus carnem & ossa

non

οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα.

40 Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας.

41 Ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς, καὶ θαυμαζόντων, εἶπεν αὐτοῖς· Ἔχετέ τι † βρώσιμον ‡ ἐνθάδε;

42 Οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος † ὀπτοῦ ‡ μέρος, καὶ ἀπὸ † μελισσίου † κηρίου.

43 Καὶ λαβὼν, ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν.

44 Εἶπε δὲ αὐτοῖς· Οὗτοι οἱ λόγοι, οὓς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως, καὶ προφήταις, καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ.

45 Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν, τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς·

46 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὅτι οὕτω γέγραπται, καὶ οὕτως ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν, καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ,

47 Καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον ἀπὸ Ἱερουσαλήμ.

48 Ὑμεῖς δέ ἐστε μάρτυρες τούτων.

49 Καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει Ἱερουσαλὴμ, ἕως οὗ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους.

50 Ἐξήγαγε δὲ αὐτοὺς ἔξω ἕως εἰς Βηθανίαν· καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ, εὐλόγησεν αὐτούς.

51 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς, διέστη ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν.

52 Καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης.

53 Καὶ ἦσαν διαπαντὸς ἐν τῷ ἱερῷ, αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν. Ἀμήν. 21. † 10.

non habet, ſicut me videtis habentem.

40 Et hoc dicens oſtendit eis manus & pedes.

41 Adhuc autem non credentibus illis præ gaudio, & mirantibus, dixit eis: Habetis aliquid eſculentum hic?

42 Illi autem obtulerunt ei piſcis aſſi partem, & de apiario favo.

43 Et ſumens coram eis edit.

44 Dixit autem eis: Hæc verba quæ loquutus ſum ad vos adhuc exiſtens vobiſcum, quoniam oportet impleri omnia ſcripta in lege Moſis, & Prophetis, & Pſalmis de me.

45 Tunc aperuit ipſorum ſenſum, ad intelligendum ſcripturas.

46 Et dixit eis: Quoniam ſic ſcriptum eſt, & ſic oportebat pati Chriſtum, & reſurgere à mortuis tertia die.

47 Et prædicari in nomine ejus pœnitentiam & remiſſionem peccatorum in omnes gentes, incipientem ab Hieroſolyma.

48 Vos autem eſtis teſtes horum.

49 Et ecce ego mitto promiſſum Patris mei in vos. Vos autem ſedete in civitate Hieruſalem, quoadusque induamini virtutem ex alto.

50 Eduxit autem eos foras uſque in Bethaniam, & ſuſtollens manus ſuas, benedixit eis.

51 Et factum eſt dum benediceret illis, disjunctus eſt ab eis, & ſurſum ferebatur in cælum.

52 Et ipſi adorantes eum, regreſſi ſunt in Hieruſalem, cum gaudio magno.

53 Et erant ſemper in templo, laudantes & benedicentes Deum. Amen.

EUAN-

ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

EVANGELIUM SECUNDUM JOANNEM.

Κεφ. ά. 1.

CAPUT I.

1 Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος.
2 Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν.
3 Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο· καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν ὃ γέγονεν.
4 Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων·
5 Καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.
6 Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης.
7 Οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτὸς, ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι' αὐτοῦ·
8 Οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός.
9 Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.
10 Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο· καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω.
11 Εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον.
12 Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ·

1 IN principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. 2 Hoc erat in principio apud Deum.
3 Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nequc unum, quod factum est.
4 In ipso vita erat, & vita erat lux hominum.
5 Et lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt.
6 Fuit homo missus à Deo, nomen ei Joannes.
7 Hic venit in testimonium, ut testaretur de lumine, ut omnes crederent per illum.
8 Non erat ille lux, sed ut testaretur de lumine.
9 Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in mundum.
10 In mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mundus eum non cognovit.
11 In propria venit, & proprii eum non receperunt.
12 Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, credentibus in nomine ejus.

13 Qui

13 Οἱ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν.

13 Qui non ex ſanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, ſed ex Deo nati ſunt.

* 14 Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο· καὶ ‡ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, (καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρὸς,) πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας.

14 Et verbum caro factum eſt, & habitavit in nobis, & vidimus gloriam ejus, gloriam quaſi unigeniti à Patre, plenum gratiæ & veritatis.

15 Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ, καὶ κέκραγε, λέγων· Οὗτος ἦν ὃν εἶπον· Ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν.

15 Joannes teſtatur de ipſo & clamavit, dicens: Hic erat quem dixi: Poſt me veniens, ante me factus eſt: quia prior me erat.

16 Καὶ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος.

16 Et ex plenitudine ejus nos omnes accepimus, & gratiam pro gratia.

17 Ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωσέως ἐδόθη· ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο.

17 Quia lex per Moſen data eſt, gratia & veritas per Jeſum Chriſtum facta eſt.

* 18 Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε ‡ πώποτε· ὁ μονογενὴς υἱὸς, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ‡ ἐξηγήσατο.

18 Deum nemo vidit unquam: unigenitus filius exiſtens in ſinum Patris, ipſe enarravit.

19 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ Λευῖτας, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν· Σὺ τίς εἶ;

19 Et hoc eſt teſtimonium Joannis, quando miſerunt Judæi ex Hieroſolymis ſacerdotes & Levitas, ut interrogarent eum, Tu quis es?

20 Καὶ ὡμολόγησε, καὶ οὐκ ἠρνήσατο· καὶ ὡμολόγησεν· Ὅτι οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός.

20 Et confeſſus eſt, & non negavit: & confeſſus eſt: non ſum ego Chriſtus.

21 Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν· Τί οὖν; Ἠλίας εἶ σύ; Καὶ λέγει· Οὐκ εἰμί. Ὁ προφήτης εἶ σύ; Καὶ ἀπεκρίθη· Οὔ.

21 Et interrogaverunt eum, Quid ergo? Elias es tu? & dicit: Non ſum. Propheta es tu? & reſpondit: Non.

22 Εἶπον οὖν αὐτῷ· Τίς εἶ; ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ;

22 Dixerunt ergo ei: Quis es, ut reſponſum demus mittentibus nos? quid dicis de teipſo?

23 Ἔφη· Ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Εὐθύνατε τὴν ὁδὸν Κυρίου· καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης.

23 Ait: Ego vox clamantis in deſerto, Dirigite viam Domini, ſicut dixit Eſaias propheta.

24 Καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων·

24 Et miſſi erant ex Phariſæis.

25 Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν, καὶ εἶπον αὐτῷ· Τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς, οὔτε Ἠλίας, οὔτε ὁ προφήτης;

25 Et interrogaverunt eum, & dixerunt ei: Quid ergo baptizas, ſi tu non es Chriſtus, neque Elias, neque Propheta?

26 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης, λέγων· Ἐγὼ βαπτίζω ἐν

26 Reſpondit eis Joannes, dicens: Ego baptizo in aqua:

Me-

ὕδατι· μέσος δὲ ὑμῶν ἕστηκεν ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε·

27 Αὐτός ἐστιν ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν· οὗ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος.

28 Ταῦτα ἐν Βηθαβαρᾷ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων.

29 Τῇ ἐπαύριον βλέπει ὁ Ἰωάννης τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει· Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου.

30 Οὗτός ἐστι περὶ οὗ ἐγὼ εἶπον· Ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν.

31 Κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ ὕδατι βαπτίζων.

32 Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης, λέγων· Ὅτι τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν.

33 Κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτὸν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

34 Κἀγὼ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

35 Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἱστήκει ὁ Ἰωάννης, καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο.

36 Καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι, λέγει· Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ.

37 Καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ λαλοῦντος, καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ.

38 Στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς·

* 39 Τί ζητεῖτε; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· ‡ Ῥαββὶ (ὃ λέγεται ‡ ἑρμηνευόμενον, διδά-

Medius autem vestrum stetit quem vos non nostis.

27 Ipse est ille post me venturus, qui ante me factus est, cujus ego non sum dignus ut solvam ejus corrigiam calceamenti.

28 Hæc in Bethabara facta sunt trans Jordanem, ubi erat Joannes baptizans.

29 Postridie conspicit Joannes Jesum venientem ad se, & ait: Ecce agnus Dei, tollens peccatum mundi.

30 Hic est de quo ego dixi: Post me venit vir, qui ante me factus est: quia prior me erat.

31 Et ego non sciebam eum: sed ut manifestetur Israëli, propter hoc veni ego in aqua baptizans.

32 Et testatus est Joannes, dicens: vidi Spiritum descendentem quasi columbam de cælo, & mansit super eum.

33 Et ego non sciebam eum, sed mittens me baptizare in aqua, ille mihi dixit: Super quem videris Spiritum descendentem, & manentem super eum, hic est baptizans in Spiritu sancto.

34 Et ego vidi, & testatus sum quia hic est Filius Dei.

35 Postridie iterum stabat Joannes, & ex discipulis ejus duo.

36 Et respiciens Jesum ambulantem, dicit: Ecce agnus Dei.

37 Et audierunt eum duo discipuli loquentem, & sequuti sunt Jesum.

38 Conversus autem Jesus, & videns eos sequentes, dicit eis:

39 Quid quæritis? Illi autem dixerunt ei: Rabbi, (quod dicitur interpretatum, Magister)

σκαλε) ‡ ποῦ μένεις;

40 Λέγει αὐτοῖς· Ἔρχεσθε καὶ ἴδετε. Ἦλθον καὶ εἶδον ποῦ μένει· καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὥρα δὲ ἦν ὡς δεκάτη.

41 Ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου, καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ.

42 Εὑρίσκει οὗτος πρῶτος τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα, καὶ λέγει αὐτῷ· Εὑρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, ὁ Χριστός·

43 Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Ἐμβλέψας δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, εἶπε· Σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ· σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς, ὃ ἑρμηνεύεται Πέτρος.

44 Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ εὑρίσκει Φίλιππον, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι.

45 Ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδὰ, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου.

46 Εὑρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ, καὶ λέγει αὐτῷ· Ὃν ἔγραψε Μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται, εὑρήκαμεν Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσὴφ, τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ.

47 Καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναὴλ· Ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; Λέγει αὐτῷ Φίλιππος· Ἔρχου καὶ ἴδε.

48 Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ· Ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι.

49 Λέγει αὐτῷ Ναθαναήλ· Πόθεν με γινώσκεις; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν, εἶδόν σε.

50 Ἀπεκρίθη Ναθαναὴλ, καὶ λέγει αὐτῷ· Ῥαββὶ, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ.

51 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὅτι εἶπόν σοι· Εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις· μείζω τούτων ὄψει.

ster) ubi manes?

40 Dicit eis: venite & videte. venerunt & viderunt ubi maneret, & apud eum manserunt die illo: hora autem erat quasi decima.

41 Erat Andreas frater Simonis Petri, unus ex duobus audientibus à Joanne, & sequutis eum.

42 Invenit hic primus fratrem proprium Simonem, & dicit ei: Invenimus Messiam, quod est interpretatum Christus.

43 Et adduxit eum ad Jesum. Intuitus autem eum Jesus dixit: Tu es Simon filius Jona: tu vocaberis Cephas: quod interpretatur Petrus. 44 Postridie voluit exire in Galilæam, & invenit Philippum, & dicit ei Jesus: Sequere me.

45 Erat autem Philippus à Bethsaida, ex civitate Andreæ & Petri.

46 Invenit Philippus Nathanaëlem, & dicit ei: Quem scripsit Moses in lege, & Prophetæ, invenimus Jesum filium Joseph illum à Nazaret.

47 Et dixit ei Nathanaël: Ex Nazaret potest aliquid bonum esse? dicit ei Philippus: Veni, & vide.

48 Vidit Jesus Nathanaëlem venientem ad se, & dicit de eo: Ecce vere Israëlita, in quo dolus non est.

49 Dicit ei Nathanaël: Unde me nosti? Respondit Jesus, & dixit ei: Ante quam Philippum vocares, existentem sub ficu, vidi te.

50 Respondit Nathanaël, & ait ei: Rabbi, tu es Filius Dei, tu es rex Israëlis.

51 Respondit Jesus & dixit ei: Quia dixi tibi: Vidi te sub ficu, credis? majora his videbis.

52 Et

καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.

13 Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς.

14 Καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστερὰς, καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους.

15 Καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων, πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας· καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεε τὸ κέρμα, καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψε·

16 Καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν· Ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν· μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου.

17 Ἐμνήσθησαν δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι γεγραμμένον ἐστίν· Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατέφαγέ με.

18 Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ εἶπον αὐτῷ· Τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς;

19 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν.

20 Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Τεσσαράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν;

21 Ἐκεῖνος δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ.

22 Ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι τοῦτο ἔλεγεν αὐτοῖς· καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ, καὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

23 Ὡς δὲ ἦν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα, ἃ ἐποίει.

24 Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἑαυτὸν αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας·

25 Καὶ ὅτι οὐ χρείαν εἶχεν, ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

scipuli ejus, & ibi manserunt non multis diebus.

13 Et prope erat Pascha Judæorum, & ascendit Hierosolymam Jesus.

14 Et invenit in templo vendentes boves, & oves, & columbas, & numularios sedentes.

15 Et faciens flagellum ex funiculis, omnes ejecit ex templo, & oves & boves: & numulariorum effudit monetam, & mensas subvertit.

16 Et columbas vendentibus dixit: Auferte ista hinc: ne facite domum patris mei domum mercatus.

17 Recordati sunt vero discipuli ejus, quia scriptum est: Zelus domus tuæ comedit me.

18 Responderunt ergo Judæi, & dixerunt ei: Quod signum ostendis nobis, quia hæc facis?

19 Respondit Jesus, & dixit eis: Solvite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud.

20 Dixerunt ergo Judæi: Quadraginta & sex annis ædificatum est templum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud?

21 Ille autem dicebat de templo corporis sui.

22 Quum ergo resurrexisset à mortuis, recordati sunt discipuli ejus quia hoc dicebat eis: & crediderunt scripturæ, & sermoni, quem dixit Jesus.

23 Quum autem esset in Hierosolymis in Pascha in festo, multi crediderunt in nomine ejus, videntes ejus signa quæ faciebat.

24 Ipse autem Jesus non credebat semetipsum eis, quia nosset omnes.

25 Et quia non opus haberet, ut quis testaretur de homi-

ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκε τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. 14. † 5.

Καφ. γ'. 3.

1 Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων.

2 Οὗτος ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ῥαββὶ, οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται ποιεῖν, ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ᾖ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ.

3 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

* 4 Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νικόδημος· Πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι † γέρων ὤν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι;

5 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

6 Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς, σάρξ ἐστι· καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος, πνεῦμά ἐστι.

7 Μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπόν σοι· Δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν.

8 Τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ· καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται, καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος.

9 Ἀπεκρίθη Νικόδημος, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι;

10 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις;

11 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι ὃ οἴδαμεν λαλοῦμεν, καὶ ὃ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν· καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε.

homine: ipse enim sciebat quid esset in homine.

CAPUT III.

1 ERat autem homo ex Pharisæis, Nicodemus nomen ei, princeps Judæorum.

2 Hic venit ad Jesum nocte, & dixit ei: Rabbi, scimus quia à Deo venisti Magister: nemo enim hæc signa potest facere, quæ tu facis, si non fuerit Deus cum eo.

3 Respondit Jesus, & dixit ei: Amen amen dico tibi, si non quis natus fuerit rursum, non potest videre regnum Dei.

4 Dicit ad eum Nicodemus: Quomodo potest homo renasci senex existens? num potest in ventrem matris suæ secundò introire, & renasci?

5 Respondit Jesus: Amen amen dico tibi, si non quis natus fuerit ex aqua & spiritu, non potest introire in regnum Dei.

6 Natum ex carne, caro est: & natum ex spiritu, spiritus est.

7 Non mireris quia dixi tibi: Oportet vos nasci rursum.

8 Spiritus ubi vult spirat, & vocem ejus audis, sed non nosti unde veniat, & quo vadat: sic est omnis natus ex spiritu.

9 Respondit Nicodemus, & dixit ei: Quomodo possunt hæc fieri?

10 Respondit Jesus, & dixit ei: Tu es Magister Israël, & hæc non noscis?

11 Amen amen dico tibi, quia quod scimus loquimur, & quod vidimus testamur, & testimonium nostrum non accipitis.

12 Si

12 Εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε· πῶς, ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύσετε;

13 Καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ.

14 Καὶ καθὼς Μωσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου·

15 Ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν, μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

16 Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥςε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

17 Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ.

18 Ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν, οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων, ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

19 Αὕτη δέ ἐςιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος, ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ πονηρὰ αὐτῶν τὰ ἔργα.

20 Πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων, μισεῖ τὸ φῶς· καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

21 Ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν, ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν Θεῷ ἐςιν εἰργασμένα.

22 Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν· καὶ ἐκεῖ διέτριβε μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν.

23 Ἦν δὲ καὶ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνὼν, ἐγγὺς τοῦ Σαλείμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ· καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο.

12 Si terrena dixi vobis, & non creditis: quomodo, si dixero vobis cælestia, credetis?

13 Et nemo ascendit in cælum, si non ille ex cælo descendens, filius hominis existens in cælo.

14 Et sicut Moses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis:

15 Ut omnis credens in ipsum non pereat, sed habeat vitam æternam.

16 Sic enim dilexit Deus mundum, ut filium suum unigenitum daret, ut omnis credens in eum non pereat, sed habeat vitam æternam.

17 Non enim misit Deus filium suum in mundum, ut judicet mundum: sed ut salvetur mundus per ipsum.

18 Credens in eum, non judicatur: qui autem non credit, jam judicatus est, quia non credidit in nomine unigeniti filii Dei.

19 Hoc autem est judicium, quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quam lucem: erant enim mala eorum opera.

20 Omnis enim mala agens, odit lucem: & non venit ad lucem, ut non arguantur opera ejus.

21 At faciens veritatem, venit ad lucem, ut manifestentur ejus opera, quia in Deo sunt facta.

22 Post hæc venit Jesus & discipuli ejus in Judæam terram: & illic morabatur cum eis, & baptizabat.

23 Erat autem & Joannes baptizans in Ænon juxta Salim, quia aquæ multæ erant illic: & veniebant, & baptizabantur.

24 Οὔπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης.

25 Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ Ἰουδαίων περὶ καθαρισμοῦ·

26 Καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην, καὶ εἶπον αὐτῷ· Ῥαββί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε, οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν.

27 Ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν· Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐδέν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

28 Αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον· Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου.

29 Ὁ ἔχων τὴν νύμφην, νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου ὁ ἑστηκὼς, καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. Αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται.

30 Ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι.

31 Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστίν. ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς, ἐκ τῆς γῆς ἐστι, καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ. Ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστί.

32 Καὶ ὃ ἑώρακε καὶ ἤκουσε, τοῦτο μαρτυρεῖ· καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει.

33 Ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν, ἐσφράγισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθής ἐστιν.

34 Ὃν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα.

35 Ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱὸν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.

36 Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ, οὐκ ὄψεται ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν. 1. † 1.

ΚΕΦ. δ'. 4.

1 Ὡς οὖν ἔγνω ὁ κύριος ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι, ὅτι

24 Nondum enim erat missus in carcerem Joannes.

25 Facta est ergo quæstio ex discipulis Joannis cum judæis de purificatione.

26 Et venerunt ad Joannem, & dixerunt ei: Rabbi, qui erat tecum trans Jordanem, cui tu testatus es, ecce hic baptizat, & omnes veniunt ad eum.

27 Respondit Joannes, & dixit: Non potest homo accipere quicquam, si non fuerit datum ei de cælo.

28 Ipsi vos mihi testamini, quod dixerim: Non sum ego Christus, sed quia missus sum ante illum.

29 Habens sponsam, sponsus est: at amicus sponsi stans & audiens eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi. hoc ergo gaudium meum impletum est.

30 Illum oportet crescere, me autem minui.

31 Superne veniens, super omnes est: existens de terra, de terra est, & de terra loquitur: de cælo veniens, super omnes est.

32 Et quod vidit & audivit, hoc testatur, & testimonium ejus nemo accipit.

33 Accipiens ejus testimonium, signavit quia Deus verax est.

34 Quem enim misit Deus, verba Dei loquitur: non enim ex mensura dat Deus spiritum.

35 Pater diligit filium, & omnia dedit in manu ejus.

36 Credens in filium, habet vitam æternam: at non credens filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super ipsum.

CAPUT IV.

1 UT ergo cognovit Dominus quia audierunt Phari-

Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης,

2 (Καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·)

3 Ἀφῆκε τὴν Ἰουδαίαν, καὶ ἀπῆλθε πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

4 Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας.

* 5 Ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Συχὰρ, πλησίον τοῦ χωρίου, ὃ ἔδωκεν Ἰακὼβ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ.

6 Ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. Ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. ὥρα ἦν ὡσεὶ ἕκτη.

7 Ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλῆσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Δός μοι πιεῖν.

8 (Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσι.)

* 9 Λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις· Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πιεῖν αἰτεῖς, οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος; οὐ γὰρ † συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις.

10 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῇ· Εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι· Δός μοι πιεῖν· σὺ ἂν ἤτησας αὐτὸν, καὶ ἔδωκεν ἂν σοι ὕδωρ ζῶν.

* 11 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· Κύριε, οὔτε † ἄντλημα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν;

* 12 Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακὼβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιε, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ τὰ † θρέμματα αὐτοῦ;

13 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῇ· Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου, διψήσει πάλιν

14 Ὃς δ' ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος, οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα· ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ, γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος

Pharisæi quod Jesus plures discipulos facit & baptizat quam Joannes:

2 (Quamquam Jesus ipse non baptizaret, sed discipuli ejus.)

3 Reliquit Judæam, & abiit iterum in Galilæam.

4 Oportebat autem eum transire per Samariam.

5 Venit ergo in civitatem Samariæ, dictam Sichar, juxta prædium quod dedit Jacob Joseph filio suo.

6 Erat autem ibi fons Jacob. ergo Jesus fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem. hora erat quasi sexta.

7 Venit mulier de Samaria haurire aquam. dicit ei Jesus: Da mihi bibere.

8 Nam discipuli ejus abierant in civitatem, ut cibos emerent.

9 Dicit ergo ei mulier illa Samaritana: Quomodo tu Judæus existens à me bibere poscis, existente muliere Samaritana? non enim coutuntur Judæi Samaritanis.

10 Respondit Jesus, & dixit ei: Si scires donum Dei, & quis est dicens tibi: Da mihi bibere, tu utique petisses illum, & dedisset utique tibi aquam vivam.

11 Dicit ei mulier: Domine, neque hausterium habes, & puteus est profundus: unde ergo habes aquam vivam?

12 Num tu major es patre nostro Jacob, qui dedit nobis puteum, & ipse ex eo bibit, & filii ejus, & pecora ejus?

13 Respondit Jesus, & dixit ei: Omnis bibens ex aqua hac, sitiet iterum.

14 Qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in æternum, sed aqua quam dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam

ἀλλαχόθεν εἰς ζωὴν αἰώνιον.

15 Λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή· Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ, μηδὲ ἐρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν.

16 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ὕπαγε, φώνησον τὸν ἄνδρα σου, καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε.

17 Ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ, καὶ εἶπεν· Οὐκ ἔχω ἄνδρα. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Καλῶς εἶπας· Ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω.

18 Πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες· καὶ νῦν ὃν ἔχεις, οὐκ ἔστι σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας.

19 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ.

20 Οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τούτῳ τῷ ὄρει προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶ τόπος ὅπου δεῖ προσκυνεῖν.

21 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Γύναι, πίστευέ μοι, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρί.

22 Ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν· ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν.

* 23 Ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστι, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ † προσκυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν.

24 Πνεῦμα ὁ Θεός· καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν.

25 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· Οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται, ὁ λεγόμενος Χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα.

26 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγώ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι.

27 Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμασαν ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι εἶπε· Τί ζητεῖς; ἢ, τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς;

28 Ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς

mulierem.

15 Dicit ad eum mulier: Domine, da mihi hanc aquam, ut non sitiam, neque veniam huc haurire.

16 Dicit ei Jesus: Vade, voca virum tuum, & veni huc.

17 Respondit mulier, & dixit: Non habeo virum. Dicit ei Jesus: Bene dixisti, virum non habeo.

18 Quinque enim viros habuisti: & nunc quem habes, non est tuus vir: hoc vere dixisti.

19 Dicit ei mulier: Domine, video quia propheta es tu.

20 Patres nostri in monte hoc adoraverunt, & vos dicitis, quia in Hierosolymis est locus, ubi oportet adorare.

21 Dicit ei Jesus: Mulier, crede mihi, quia venit hora quando neque in monte hoc, neque in Hierosolymis adorabitis Patrem.

22 Vos adoratis quod non scitis: nos adoramus quod scimus: quia salus ex Judæis est.

23 Sed venit hora & nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu & veritate: etenim Pater tales quærit adorantes eum.

24 Spiritus Deus, & adorantes eum in spiritu & veritate oportet adorare.

25 Dicit ei mulier: Scio quia Messias venit, dictus Christus: quum venerit ille, annuntiabit nobis omnia.

26 Dicit ei Jesus: Ego sum, loquens tibi.

27 Et super hoc venerunt discipuli ejus, & mirabantur quia cum muliere loquebatur; nemo tamen dixit: Quid quæris? aut quid loqueris cum ea?

28 Reliquit ergo hydriam suam

σῆς ἡ γυνὴ, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις·

29 Δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός;

30 Ἐξῆλθον οὖν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν.

31 Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἠρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ, λέγοντες· Ῥαββί, φάγε.

32 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν, ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε.

33 Ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους· Μήτις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν;

34 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐμὸν βρῶμά ἐστιν ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον.

35 Οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἔτι † τετράμηνόν ἐστι, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; Ἰδοὺ, λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαί εἰσι πρὸς θερισμὸν ἤδη.

36 Καὶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει, καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον· ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ, καὶ ὁ θερίζων.

37 Ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθινός, ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων, καὶ ἄλλος ὁ θερίζων.

38 Ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασι, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.

39 Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν, διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς, μαρτυρούσης· Ὅτι εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα.

40 Ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρῖται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας.

41 Καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ.

42 Τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον· Ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν

suam mulier, & abiit in civitatem, & dicit hominibus:

29 Venite, videte hominem qui dixit mihi omnia quæcumque feci: numquid ipse est Christus?

30 Exierunt ergo de civitate, & veniebant ad eum.

31 Interim vero rogabant eum discipuli ejus, dicentes: Rabbi, manduca.

32 Ille autem dixit eis: Ego cibum habeo manducare, quem vos non nostis.

33 Dicebant ergo discipuli ad invicem: Num aliquis attulit ei manducare?

34 Dicit eis Jesus: Meus cibus est, ut faciam voluntatem mittentis me, & perficiam ejus opus:

35 Nonne vos dicitis, adhuc quadrimestre est, & messis venit? ecce dico vobis, Levate oculos vestros, & videte regiones, quia albæ sunt ad messem jam.

36 Et metens mercedem accipit, & congregat fructum in vitam æternam, ut & seminans simul gaudeat, & metens.

37 In hoc enim verbum est verum, Quia alius est seminans, & alius metens.

38 Ego misi vos metere quod non vos laborastis: alii laboraverunt, & vos in laborem eorum introistis.

39 Ex civitate autem illa multi crediderunt in eum Samaritanorum, propter verbum mulieris testantis: Quia dixit mihi omnia quæcunque feci.

40 Quum ergo veniissent ad illum Samaritani, rogaverunt eum manere apud eos: & mansit ibi [illegible] 41 Et multo p[illegible]ut in eum pr[illegible] ejus.

42 Et [illegible]ant: non amplius [illegible]loquelam

πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός.

43 Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

44 Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν, ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει.

45 Ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ἃ ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν.

46 Ἦλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἰς τὴν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. Καὶ ἦν τις βασιλικὸς, οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καπερναούμ.

47 Οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἥκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθε πρὸς αὐτὸν, καὶ ἠρώτα αὐτὸν, ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν· ἤμελλε γὰρ ἀποθνήσκειν.

48 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν· Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε.

49 Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός· Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου.

50 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πορεύου· ὁ υἱός σου ζῇ. Καὶ ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ, ᾧ εἶπεν αὐτῷ Ἰησοῦς· καὶ ἐπορεύετο.

51 Ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ὑπήντησαν αὐτῷ, καὶ ἀπήγγειλαν, λέγοντες· Ὅτι ὁ παῖς σου ζῇ.

52 ‡ Ἐπύθετο οὖν παρ' αὐτῶν τὴν ‡ ὥραν ἐν ᾗ † κομψότερον ἴσχε· καὶ εἶπον αὐτῷ· Ὅτι ‡ χθὲς ὥραν ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ ‡ πυρετός.

53 Ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ὁ υἱός σου ζῇ. καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη.

54 Τοῦτο πάλιν δεύτερον σημεῖον

lam credimus: ipſi enim audivimus, & ſcimus quia hic eſt vere ſalvator mundi Chriſtus.

43 Poſt duos autem dies exiit inde, & abiit in Galilæam.

44 Ipſe enim Jeſus teſtatus eſt, quia propheta in propria patria honorem non habet.

45 Quum ergo veniſſet in Galilæam, exceperunt eum Galilæi, omnia intuiti quæ fecerat in Hieroſolymis in feſto: & ipſi enim venerant ad feſtum.

46 Venit ergo Jeſus iterum in Cana Galilææ, ubi fecit aquam vinum. Et erat quidam regulus, cujus filius infirmabatur in Capernaum.

47 Hic audiens quia Jeſus venit ex Judæa in Galilæam, abiit ad eum, & rogabat eum, ut deſcenderet, & ſanaret ipſius filium: futurus erat enim mori.

48 Dixit ergo Jeſus ad eum: Si non ſigna & prodigia videritis, non credetis.

49 Dicit ad eum regulus: Domine, deſcende antequam moriatur puer meus.

50 Dicit ei Jeſus: Vade, filius tuus vivit. & credidit homo ſermoni, quem dixit ei Jeſus: & ibat.

51 Jam autem eo deſcendente, ſervi ejus occurrerunt ei, & nuntiaverunt, dicentes: puer tuus vivit.

52 Interrogabat ergo ab eis horam in qua melius habuerit: & dixerunt ei: heri hora ſeptima reliquit eum febris.

53 Cognovit ergo pater quia illa hora, in qua dixit ei Jeſus, filius tuus vivit. & credidit ipſe & domus ejus tota.

54 Hoc iterum ſecundum ſignum

μεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 13. † 7.

ΚΕΦ. ε'.

1 Μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα.

* 2 Ἔστι δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ † προβατικῇ ‡ κολυμβήθρᾳ, ἡ ‡ ἐπιλεγομένη ‡ Ἑβραϊστὶ Βηθεσδὰ, πέντε ‡ στοὰς ἔχουσα.

* 3 Ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος † κίνησιν.

* 4 Ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν ‡ πρῶτος ‡ ἐμβὰς μετὰ τὴν ‡ ταραχὴν τοῦ ὕδατος, ‡ ὑγιὴς ἐγίνετο, ᾧ † δήποτε ‡ κατείχετο † νοσήματι.

5 Ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ.

6 Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ· Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι;

7 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα, ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγὼ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει.

8 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἔγειραι, ἆρον τὸν κράββατόν σου, καὶ περιπάτει.

9 Καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος· καὶ ἦρε τὸν κράββατον αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει. Ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.

10 Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· Σάββατόν ἐστιν, οὐκ ἔξεστί σοι ἆραι τὸν κράββατον.

11 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· Ἆρον τὸν κράββατόν σου, καὶ περιπάτει.

12 Ἠρώτησαν οὖν αὐτὸν· Τίς

signum fecit Jesus veniens ex Judæa in Galilæam.

CAPUT V.

1 Post hæc erat festum Judæorum, & ascendit Jesus in Hierosolymam.

2 Est autem in Hierosolymis super Probatica piscina cognominata Hebraice Bethesda, quinque porticus habens.

3 In his jacebat multitudo multa languentium, cæcorum, claudorum, aridorum, expectantium aquæ motum.

4 Angelus enim secundum tempus descendebat in piscinam, & turbabat aquam: igitur primus descendens post motionem aquæ, sanus fiebat, quo tandem detinebatur morbo.

5 Erat autem quidam homo ibi triginta octo annos habens in infirmitate.

6 Hunc videns Jesus jacentem, & cognoscens quia multum jam tempus haberet, dicit ei: Vis sanus fieri?

7 Respondit ei languidus: Domine, hominem non habeo, ut, quum turbata fuerit aqua, mittat me in piscinam: dum autem venio ego, alius ante me descendit.

8 Dicit ei Jesus: Surge, tolle grabatum tuum, & ambula.

9 Et statim factus est sanus ille homo: & sustulit grabatum suum, & ambulabat. erat autem sabbatum in illo die.

10 Dicebant ergo Judæi curato: Sabbatum est, non licet tibi tollere grabatum.

11 Respondit eis: Faciens me sanum, ille mihi dixit: Tolle grabatum tuum, & ambula.

12 Interrogaverunt ergo

ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών σοι· Ἆρον τὸν κραββατόν σου, καὶ περιπάτει;

13 Ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ἤδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ ‡ Ἰησοῦς ‡ ἐξένευσεν ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ.

14 Μετὰ ταῦτα εὑρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἴδε, ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν τι σοὶ γένηται.

15 Ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀνήγγειλε τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ.

16 Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ.

17 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· Ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι.

18 Διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν Θεὸν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ Θεῷ.

19 Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδέν, ἐὰν μή τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ.

20 Ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν υἱὸν, καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ· καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε.

21 Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ.

22 Οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ υἱῷ·

23 Ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν, καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν, οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν.

24 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,

eum: Quis est ille homo qui dixit tibi: Tolle grabatum tuum, & ambula?

13 At sanatus non sciebat quis esset: nam Jesus declinavit turba existente in loco.

14 Postea invenit eum Jesus in templo, & dixit illi: Ecce sanus factus es: ne amplius pecca, ut non deterius aliquid tibi fiat.

15 Abiit ille homo, & nuntiavit Judæis, Quia Jesus esset qui fecisset eum sanum.

16 Et propter hoc persequebantur Jesum Judæi, & quærebant eum occidere, quia hæc faciebat in sabbato.

17 At Jesus respondit eis: Pater meus usque modo operatur, & ego operor.

18 Propter hoc ergo magis quærebant eum Judæi interficere, quia non solum solvebat sabbatum, sed & patrem proprium dicebat Deum, æqualem seipsum faciens Deo.

19 Respondit itaque Jesus, & dixit illis: Amen amen dico vobis, non potest filius facere à seipso quicquam, si non quod viderit patrem facientem: quæcunque enim ille fecerit, hæc & filius similiter facit.

20 Nam pater diligit filium, & omnia demonstrat ei quæ ipse facit, & majora his demonstrabit ei opera, ut vos miremini.

21 Sicut enim pater suscitat mortuos, & vivificat, sic & filius quos vult vivificat.

22 Neque enim pater judicat quenquam, sed judicium omne dedit filio.

23 Ut omnes honorificent filium sicut honorificant patrem. Non honorificans filium, non honorificat patrem mittentem illum.

24 Amen amen dico vobis, quia

ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων, καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν.

25 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται.

26 Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ.

27 Καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ καὶ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστί·

28 Μὴ θαυμάζετε τοῦτο· ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ᾗ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ·

29 Καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς· οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως.

30 Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐδέν. καθὼς ἀκούω, κρίνω· καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν· ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός.

31 Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής.

32 Ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία, ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ.

33 Ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκε τῇ ἀληθείᾳ.

34 Ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω· ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε.

35 Ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων· ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιασθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ.

36 Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τοῦ Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα ἃ ἔδωκέ μοι ὁ πατὴρ, ἵνα τελειώσω αὐτὰ, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ, ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκε.

quia verbum meum audiens, & credens mittenti me, habet vitam æternam: & in judicium non venit, sed transivit ex morte in vitam.

25 Amen amen dico vobis, quia venit hora, & nunc est, quando mortui audient vocem Filii Dei, & audientes vivent. 26 Sicut enim pater habet vitam in semetipso, sic dedit & filio vitam habere in semetipso.

27 Et potestatem dedit ei etiam judicium facere, quia filius hominis est.

28 Ne miramini hoc, quia venit hora, in qua omnes, qui in monumentis, audient vocem ejus.

29 Et procedent qui bona fecerunt, in resurrectionem vitæ: qui vero mala fecerunt, in resurrectionem judicii.

30 Non possum ego facere à meipso quicquam: sicut audio, judico, & judicium meum justum est: quia non quæro voluntatem meam, sed voluntatem mittentis me Patris. 31 Si ego testor de meipso, testimonium meum non est verum.

32 Alius est testans de me, & scio quia verum est testimonium, quod testatur de me.

33 Vos misistis ad Joannem, & testatus est veritati.

34 Ego autem non ab homine testimonium accipio: sed hæc dico, ut vos salvemini.

35 Ille erat lucerna ardens, & lucens: Vos autem voluistis exultare ad horam in luce ejus.

36 Ego autem habeo testimonium majus Joanne: nam opera quæ dedit mihi pater, ut perficiam ea, ipsa opera quæ ego facio, testantur de me, quia pater me misit.

37 Καὶ ὁ πέμψας με πατὴρ, αὐτὸς μεμαρτύρηκε περὶ ἐμοῦ· οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε πώποτε, οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε.

38 Καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν· ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε.

39 Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς· ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ.

40 Καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρός με, ἵνα ζωὴν ἔχητε.

41 Δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω·

42 Ἀλλ' ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς.

43 Ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, καὶ οὐ λαμβάνετέ με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήψεσθε.

44 Πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητεῖτε;

45 Μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν, Μωσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε.

46 Εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωσῇ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν.

47 Εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασι πιστεύσετε; 15. † 5.

Κεφ. ς'. 6.

1 ΜΕτὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος.

2 Καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολύς, ὅτι ἑώρων αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων.

3 Ἀνῆλθε δὲ εἰς τὸ ὄρος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

4 Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων.

5 Ἐπάρας οὖν ὁ Ἰησοῦς τοὺς

37 Et mittens me pater, ipse testatus est de me: neque vocem ejus auditis unquam, neque speciem ejus vidistis:

38 Et verbum ejus non habetis manens in vobis: quia quem misit ille, huic vos non creditis.

39 Scrutamini scripturas, quia vos putatis in ipsis vitam æternam habere, & illæ sunt testimonia de me.

40 Et non vultis venire ad me, ut vitam habeatis.

41 Gloriam ab hominibus non accipio.

42 Sed cognovi vos, quia dilectionem Dei non habetis in vobis ipsis.

43 Ego veni in nomine patris mei, & non accipitis me: si alius venerit in nomine proprio, illum accipietis.

44 Quomodo potestis vos credere, gloriam ab invicem accipientes, & gloriam quæ a solo Deo non quæritis?

45 Ne putate quia ego accusabo vos apud Patrem: est accusans vos Moses, in quo vos speratis.

46 Si enim crederetis Mosi, crederetis utique mihi: de enim me ille scripsit.

47 Si autem illius literis non creditis, quomodo meis verbis credetis?

CAPUT VI.

1 POst hæc abiit Jesus trans mare Galilææ Tiberiadis.

2 Et sequebatur eum turba multa, quia videbant ejus signa quæ faciebat super infirmis.

3 Adscendit autem in montem Jesus, & ibi sedebat cum discipulis suis.

4 Erat autem proximum Pascha, festum Judæorum.

5 Attollens ergo Jesus oculos,

ἀφθαλμοὺς, καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτὸν, λέγει πρὸς τὸν Φίλιππον· Πόθεν ἀγοράσωμεν ἄρτους, ϕάγωσιν οὗτοι;

6 (Τοῦτο δὲ ἔλεγε πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ἤδει τί ἔμελλε ποιεῖν.)

7 Ἀπεκρίθη αὐτῷ Φίλιππος· Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος αὐτῶν βραχύ τι λάβῃ.

8 Λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου·

* 9 Ἔϛι ‡ παιδάριον ἓν ὧδε, ὃ ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους, καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐϛιν εἰς τοσούτους;

10 Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς· Ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. Ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. Ἀνέπεσον οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡσεὶ πεντακισχίλιοι.

11 Ἔλαβε δὲ τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς, καὶ εὐχαριϛήσας διέδωκε τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ἀνακειμένοις· ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον.

12 Ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι ἀπόληται.

* 13 Συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα ‡ κοφίνους ‡ κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν ‡ κριθίνων, ἃ ‡ ἐπερίσσευσε τοῖς † βεβρωκόσιν.

14 Οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησε σημεῖον ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγον· Ὅτι οὗτός ἐϛιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον.

15 Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι, καὶ ἁρπάζειν αὐτὸν, ἵνα ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα, ἀνεχώρησε πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.

16 Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν.

17 Καὶ ἐμβάντες εἰς τὸ πλοῖον, ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καπερναούμ. Καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει, καὶ οὐκ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς.

18 Ἡ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διηγείρετο.

19 Ἐληλακότες οὖν ὡς ϛαδίους εἰκοσιπέντε ἢ τριάκοντα, θεωροῦσι τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν.

20 Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· Ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε.

21 Ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως τὸ πλοῖον ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον.

22 Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑϛηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης ἰδὼν ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἓν, καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον, ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον·

23 Ἄλλα ἦλθε πλοιάρια ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον εὐχαριϛήσαντος τοῦ Κυρίου·

24 Ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔϛιν ἐκεῖ, οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ πλοιάρια, καὶ ἦλθον εἰς Καπερναούμ, ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν.

25 Καὶ εὑρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης, εἶπον αὐτῷ· Ῥαββί, πότε ὧδε γέγονας;

26 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε.

27 Ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ Πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ Θεός.

28 Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Τί ποιῶμεν ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ;

29 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτό ἐϛι τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἵνα πιϛεύητε εἰς ὃν ἀπέϛειλεν ἐκεῖνος.

30 Εἶπον οὖν αὐτῷ· Τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιϛεύσωμέν σοι; τί ἐργάζῃ;

31 Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς γέγραπται· Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν.

32 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ Πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν.

33 Ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐϛὶν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ.

34 Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον.

35 Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρός με οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιϛεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε.

36 Ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἑωράκατέ με, καὶ οὐ πιϛεύετε.

37 Πᾶν ὃ δίδωσί μοι ὁ Πατὴρ πρός με ἥξει, καὶ τὸν ἐρχόμενον πρός με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω·

38 Ὅτι καταβέβηκα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με.

39 Τοῦτο δέ ἐϛι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέ μοι μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀναϛήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

40 Τοῦτο δέ ἐϛι τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιϛεύων εἰς αὐτὸν ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναϛήσω αὐτὸν ἐγὼ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

41 Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν· Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

42 Καὶ ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐϛιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσὴφ, οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶς οὖν λέγει οὗτος ὅτι Ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα;

43 Ἀπεκρίθη οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων.

44 Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ὁ Πατὴρ ὁ πέμψας με ἑλκύσῃ αὐτόν· καὶ ἐγὼ ἀναϛήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

45 Ἔϛι γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις· Καὶ ἔσονται πάντες διδακτοὶ Θεοῦ. Πᾶς ὁ ἀκούσας παρὰ τοῦ Πατρὸς καὶ μαθὼν ἔρχεται πρός με.

46 Οὐχ ὅτι τὸν Πατέρα ἑώρακέ τις, εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἑώρακε τὸν Πατέρα.

47 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιϛεύων ἔχει ζωὴν αἰώνιον.

48 Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς.

49 Οἱ πατέρες ὑμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἀπέθανον.

50 Οὗτός ἐϛιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ.

51 Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω ἡ σάρξ μού ἐϛιν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.

52 Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι, λέγοντες· Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα αὐτοῦ φαγεῖν;

53 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς.

54 Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐγὼ ἀναϛήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

55 Ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθής ἐϛι βρῶσις, καὶ τὸ αἷμα μου ἀληθής ἐϛι πόσις.

56 Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ.

57 Καθὼς ἀπέϛειλέ με ὁ ζῶν Πατὴρ, κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν Πατέρα· καὶ ὁ τρώγων με κἀκεῖνος ζήσει δι' ἐμέ.

58 Οὗτός ἐϛιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα.

59 Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν Καπερναούμ.

60 Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον· Σκληρός ἐϛιν οὗτος ὁ λόγος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν;

61 Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει;

62 Ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον;

63 Τὸ πνεῦμά ἐϛι τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν· τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λελάληκα ὑμῖν πνεῦμά ἐϛι καὶ ζωή ἐϛιν.

64 Ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἳ οὐ πιϛεύουσιν. Ἤδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιϛεύοντες, καὶ τίς ἐϛιν ὁ παραδώσων αὐτόν.

65 Καὶ ἔλεγε· Διὰ τοῦτο εἰρήκειν ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ Πατρός μου.

66 Ἐκ τούτου πολλοὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν.

67 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν;

68 Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις·

69 Καὶ ἡμεῖς πεπιϛεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ.

70 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην; καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐϛιν.

71 Ἔλεγε δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτου· οὗτος γὰρ ἔμελλεν παραδιδόναι αὐτὸν, εἷς ὢν ἐκ τῶν δώδεκα.

Cap. VII.

1 Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι.

2 Ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία.

3 Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· Μετάβηθι ἐντεῦθεν καὶ ὕπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσουσι τὰ ἔργα σου ἃ ποιεῖς·

4 Οὐδεὶς γάρ τι ἐν κρυπτῷ ποιεῖ καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. Εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ.

5 Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίϛευον εἰς αὐτόν.

6 Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεϛιν, ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐϛιν ἕτοιμος.

7 Οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐϛιν.

8 Ὑμεῖς ἀναβαίνετε εἰς τὴν ἑορτήν· ἐγὼ οὐκ ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ ἐμὸς καιρὸς οὔπω πεπλήρωται.

9 Ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτοῖς ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

10 Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰς τὴν ἑορτήν, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτὴν οὐ φανερῶς, ἀλλὰ ὡς ἐν κρυπτῷ.

11 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ ἔλεγον· Ποῦ ἐϛὶν ἐκεῖνος;

12 Καὶ γογγυσμὸς περὶ αὐτοῦ ἦν πολὺς ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι Ἀγαθός ἐϛιν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον· Οὐχί, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον.

13 Οὐδεὶς μέντοι παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.

14 Ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκε.

15 Καὶ ἐθαύμαζον οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· Πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν μὴ μεμαθηκώς;

16 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔϛιν ἐμὴ ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με.

17 Ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς πότερον ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐϛὶν ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ.

18 Ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ λαλῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτὸν οὗτος ἀληθής ἐϛιν, καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔϛιν.

19 Οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον; καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον. Τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι;

20 Ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος καὶ εἶπεν· Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι;

21 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἓν ἔργον ἐποίησα καὶ πάντες θαυμάζετε.

22 Διὰ τοῦτο Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομήν· οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωσέως ἐϛὶν ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων· καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον.

23 Εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ;

24 Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνετε.

25 Ἔλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν· Οὐχ οὗτός ἐϛιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι;

26 Καὶ ἴδε παρρησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. Μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗτός ἐϛιν ὁ Χριϛός;

27 Ἀλλὰ τοῦτον οἴδαμεν πόθεν ἐϛίν· ὁ δὲ Χριϛὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐϛίν.

28 Ἔκραξεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων καὶ λέγων· Κἀμὲ οἴδατε καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἔϛιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε.

29 Ἐγὼ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι, κἀκεῖνός με ἀπέϛειλεν.

30 Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι· καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

31 Ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ ἐπίϛευσαν εἰς αὐτὸν, καὶ ἔλεγον· Ὁ Χριϛὸς ὅταν ἔλθῃ μὴ πλείονα σημεῖα ποιήσει ὧν οὗτος ἐποίησεν;

32 Ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέϛειλαν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ὑπηρέτας ἵνα πιάσωσιν αὐτόν.

33 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· Ἔτι μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με.

34 Ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετε, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν.

35 Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς· Ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας;

36 Τίς ἐϛὶν οὗτος ὁ λόγος ὃν εἶπε· Ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετε, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

37 Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς εἱϛήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραξε λέγων· Ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με καὶ πινέτω.

38 Ὁ πιϛεύων εἰς ἐμὲ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος.

39 Τοῦτο δὲ εἶπε περὶ τοῦ πνεύματος οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιϛεύσαντες εἰς αὐτόν· οὔπω γὰρ ἦν πνεῦμα ἅγιον, ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη.

40 Ἐκ τοῦ ὄχλου οὖν ἀκούσαντες τῶν λόγων τούτων ἔλεγον· Οὗτός ἐϛιν ἀληθῶς ὁ προφήτης.

41 Ἄλλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐϛιν ὁ Χριϛός. Ἄλλοι δὲ ἔλεγον· Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριϛὸς ἔρχεται;

42 Οὐχὶ ἡ γραφὴ εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαβὶδ καὶ ἀπὸ Βηθλεὲμ τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαβὶδ ὁ Χριϛὸς ἔρχεται;

43 Σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο δι' αὐτόν.

44 Τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν· ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας.

45 Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι· Διὰ τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν;

46 Ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται· Οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος.

47 Ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι· Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε;

48 Μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίϛευσεν εἰς αὐτὸν ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων;

49 Ἀλλὰ ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον ἐπάρατοί εἰσι.

50 Λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτοὺς, ὁ ἐλθὼν νυκτὸς πρὸς αὐτὸν, εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν·

51 Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρῶτον καὶ γνῷ τί ποιεῖ;

52 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ἐρεύνησον καὶ ἴδε ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας οὐκ ἐγήγερται.

53 Καὶ ἐπορεύθησαν ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

Cap. VIII.

1 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

2 Καὶ ὄρθρου πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτὸν, καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς.

3 Ἄγουσι δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι γυναῖκα ἐπὶ μοιχείᾳ κατειλημμένην, καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ

4 Εἶπον αὐτῷ· Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατείληπται ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχευομένη.

5 Ἐν δὲ τῷ νόμῳ ἡμῖν Μωσῆς ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθάζειν· σὺ οὖν τί λέγεις περὶ αὐτῆς;

6 Τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτὸν, ἵνα ἔχωσι κατηγορεῖν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας τῷ δακτύλῳ κατέγραφεν εἰς τὴν γῆν, μὴ προσποιούμενος.

7 Ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτὸν, ἀνέκυψε καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν πρῶτος ἐπ' αὐτῇ τὸν λίθον βαλέτω.

8 Καὶ πάλιν κατακύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν.

9 Οἱ δὲ ἀκούσαντες καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι ἐξήρχοντο εἷς καθ' εἷς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν ἐσχάτων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ οὖσα.

10 Ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· Γύναι, ποῦ εἰσιν; οὐδείς σε κατέκρινεν;

11 Ἡ δὲ εἶπε· Οὐδείς, Κύριε. Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς· Οὐδὲ ἐγώ σε κατακρίνω· πορεύου, καὶ μηκέτι ἁμάρτανε.

12 Πάλιν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς λέγων· Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς.

13 Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι· Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔϛιν ἀληθής.

14 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἐϛιν ἡ μαρτυρία μου, ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι ἢ ποῦ ὑπάγω.

15 Ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα.

16 Καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγὼ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθής ἐϛιν, ὅτι μόνος οὐκ εἰμὶ, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με Πατήρ.

17 Καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐϛιν.

18 Ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με Πατήρ.

19 Ἔλεγον οὖν αὐτῷ· Ποῦ ἐϛὶν ὁ Πατήρ σου; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Οὔτε ἐμὲ οἴδατε οὔτε τὸν Πατέρα μου· εἰ ἐμὲ ἤδειτε, καὶ τὸν Πατέρα μου ἂν ἤδειτε.

20 Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτὸν, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

21 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς· Ἐγὼ ὑπάγω, καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν.

22 Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτὸν, ὅτι λέγει· Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

23 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐϛὲ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐϛὲ, ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου.

24 Εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιϛεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν.

25 Ἔλεγον οὖν αὐτῷ· Σὺ τίς εἶ; Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Τὴν ἀρχὴν ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν.

26 Πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθής ἐϛιν, κἀγὼ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ ταῦτα

ον ὁ Ἰησοῦς. οὗτος γὰρ ὁ πατὴρ σφραγίσατο ὁ Θεός.

28 Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Τί ποιῶμεν, ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ;

29 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτό ἐστι τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἵνα πιστεύητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος.

30 Εἶπον οὖν αὐτῷ· Τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; τί ἐργάζῃ;

31 Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθώς ἐστι γεγραμμένον· Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν.

32 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν.

33 Ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ.

34 Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον.

35 Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρός με οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε.

36 Ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἑωράκατέ με, καὶ οὐ πιστεύετε.

37 Πᾶν ὃ δίδωσί μοι ὁ πατήρ, πρός με ἥξει· καὶ τὸν ἐρχόμενον πρός με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω,

38 ὅτι καταβέβηκα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με.

39 Τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέ μοι μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

40 Τοῦτο γάρ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

41 Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν· Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ·

42 καὶ ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶς οὖν λέγει οὗτος ὅτι Ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα;

43 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων.

44 Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με ἑλκύσῃ αὐτόν, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

45 Ἔστι γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις· Καὶ ἔσονται πάντες διδακτοὶ θεοῦ. Πᾶς ὁ ἀκούσας παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν ἔρχεται πρός με·

46 οὐχ ὅτι τὸν πατέρα ἑώρακέ τις, εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἑώρακε τὸν πατέρα.

47 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων ἔχει ζωὴν αἰώνιον.

48 Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς.

49 Οἱ πατέρες ὑμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἀπέθανον·

50 οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ.

51 Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σάρξ μού ἐστιν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.

52 Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι, λέγοντες· Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα αὐτοῦ φαγεῖν;

53 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς.

54 Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

55 Ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθής ἐστι βρῶσις, καὶ τὸ αἷμα μου ἀληθής ἐστι πόσις.

56 Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει κἀγὼ ἐν αὐτῷ.

57 Καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατὴρ κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με κἀκεῖνος ζήσεται δι' ἐμέ.

58 Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.

59 Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν Καπερναούμ.

60 Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον· Σκληρός ἐστιν ὁ λόγος οὗτος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν;

61 Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσι περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει;

62 Ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον;

63 Τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν· τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λελάληκα ὑμῖν πνεῦμά ἐστι καὶ ζωή ἐστιν.

64 Ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἳ οὐ πιστεύουσι. Ἤδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν.

65 Καὶ ἔλεγε· Διὰ τοῦτο εἰρήκειν ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός μου.

66 Ἐκ τούτου πολλοὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν.

67 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν;

68 Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις·

69 καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ.

70 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην, καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν;

71 Ἔλεγε δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτου· οὗτος γὰρ ἔμελλεν παραδιδόναι αὐτόν, εἷς ὢν ἐκ τῶν δώδεκα.

jerunt. & ideirco non credebant ei.

39 Hæc autem est voluntas patris mei, qui misit me: ut omne quod dedit mihi, non perdam ex eo, sed resuscitem illud in novissimo die.

40 Hæc est autem voluntas ejus qui misit me patris: ut omnis qui videt filium & credit in eum, habeat vitam æternam, & ego resuscitabo eum in novissimo die.

41 Murmurabant ergo Judæi de illo, quia dixerit: Ego sum panis vivus, qui de cœlo descendi.

42 Et dicebant: Nonne hic est Jesus filius Joseph, cujus nos novimus patrem & matrem? quomodo ergo dicit hic: Quia de cœlo descendi?

43 Respondit ergo Jesus, & dixit eis: Nolite murmurare in invicem.

44 Nemo potest venire ad me, nisi pater qui misit me, trahat eum: & ego resuscitabo eum in novissimo die.

45 Est scriptum in prophetis: Et erunt omnes docibiles Dei. Omnis qui audivit a patre, & didicit, venit ad me.

46 Non quia patrem vidit quisquam, nisi is qui est a Deo, hic vidit patrem.

47 Amen amen dico vobis: Qui credit in me, habet vitam æternam.

48 Ego sum panis vitæ.

49 Patres vestri manducaverunt manna in deserto, & mortui sunt.

50 Hic est panis de cœlo descendens: ut si quis ex ipso manducet, non moriatur.

51 Ego sum panis vivus, qui de cœlo descendi. Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum: & panis quem ego dabo, caro mea est pro sæculi vita.

52 Litigabant ergo Judæi ad invicem, dicentes: Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum?

53 Dixit ergo eis Jesus: Amen amen dico vobis: Nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.

54 Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam, & ego resuscitabo eum in novissimo die.

55 Caro enim mea vere est cibus: & sanguis meus vere est potus.

56 Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo.

57 Sicut misit me vivens pater, & ego vivo propter patrem: & qui manducat me, & ipse vivet propter me.

58 Hic est panis qui de cœlo descendit. Non sicut manducaverunt patres vestri manna, & mortui sunt. Qui manducat hunc panem, vivet in æternum.

59 Hæc dixit in synagoga docens in Capernaum.

60 Multi ergo audientes ex discipulis ejus dixerunt: Durus est hic sermo, & quis potest eum audire?

61 Sciens autem Jesus apud semetipsum, quia murmurarent de hoc discipuli ejus, dixit eis: Hoc vos scandalizat?

62 Si ergo videritis filium hominis ascendentem ubi erat prius?

63 Spiritus est qui vivificat, caro non prodest quidquam. Verba quæ ego locutus sum vobis, spiritus & vita sunt.

64 Sed sunt quidam ex vobis qui non credunt. Sciebat enim a principio Jesus qui essent non credentes, & quis esset traditurus eum.

65 Et dicebat: Propterea dixi vobis, quod nemo potest venire ad me, nisi fuerit ei datum a patre meo.

66 Ex hoc multi discipulorum ejus abierunt retro, & jam non cum illo ambulabant.

67 Dixit ergo Jesus ad duodecim: Numquid & vos vultis abire?

68 Respondit ei Simon Petrus: Domine, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes.

69 Et nos credidimus & cognovimus quia tu es Christus filius Dei vivi.

70 Respondit eis Jesus: Nonne ego vos duodecim elegi, & unus ex vobis diabolus est?

71 Dicebat autem Judam Simonis Iscariotæ: hic enim erat traditurus eum, cum esset unus ex duodecim.

29 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτό ἐστι τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἵνα πιστεύητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος.

29 Respondit Jesus & dixit eis: Hoc est opus Dei, ut credatis in eum quem misit ille.

30 Εἶπον οὖν αὐτῷ· Τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; τί ἐργάζῃ;

30 Dixerunt ergo ei: Quod ergo facis tu signum, ut videamus & credemus tibi? quid operaris?

31 Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθώς ἐστι γεγραμμένον· Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν.

31 Patres nostri manna manducaverunt in deserto, sicut est scriptum: Panem de cælo dedit eis manducare.

32 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· Οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν.

32 Dixit ergo eis Jesus: Amen amen dico vobis, non Moses dedit vobis panem de cælo: sed pater meus dat vobis panem de cælo verum.

33 Ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ.

33 Nam panis Dei est ille descendens de cælo, & vitam dans mundo.

34 Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον.

34 Dixerunt ergo ad eum, Domine, semper da nobis Panem hunc.

35 Εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρός με οὐ μὴ πεινάσῃ· καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε.

35 Dixit autem eis Jesus: Ego sum panis vitæ: veniens ad me, non esuriet: & credens in me, non sitiet unquam.

36 Ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἑωράκατέ με, καὶ οὐ πιστεύετε.

36 Sed dixi vobis, quia & vidistis me, & non creditis.

37 Πᾶν ὃ δίδωσί μοι ὁ πατὴρ, πρὸς ἐμὲ ἥξει· καὶ τὸν ἐρχόμενον πρός με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω.

37 Omne quod dat mihi Pater, ad me veniet: & venientem ad me non ejiciam foras.

38 Ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με.

38 Quia descendi de cælo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem mittentis me.

39 Τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρὸς, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

39 Hæc autem est voluntas mittentis me Patris, ut omne quod dedit mihi, non perdam ex eo: sed resuscitabo illud in novissimo die.

40 Τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν, καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν, ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον· καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

40 Hæc autem est voluntas mittentis me, ut omnis videns Filium, & credens in eum, habeat vitam æternam: & resuscitabo eum ego novissimo die.

41 Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν· Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

41 Murmurabant ergo Judæi de illo, quia dixisset: Ego sum panis descendens de cælo.

42 Καὶ ἔλεγον· Οὐχ οὗτός

42 Et dicebant: Nonne hic

ἔχει Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσὴφ, οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶς οὖν λέγει οὗτος· Ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα;

43 Ἀπεκρίθη οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων.

44 Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με ἑλκύσῃ αὐτὸν, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

45 Ἔστι γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις· Καὶ ἔσονται πάντες διδακτοὶ τοῦ Θεοῦ· Πᾶς οὖν ὁ ἀκούσας παρὰ τοῦ πατρὸς, καὶ μαθὼν, ἔρχεται πρός με.

46 Οὐχ ὅτι τὸν πατέρα τις ἑώρακεν, εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ Θεοῦ· οὗτος ἑώρακε τὸν πατέρα.

47 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, ἔχει ζωὴν αἰώνιον.

48 Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς.

49 Οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἀπέθανον.

50 Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ.

51 Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σάρξ μού ἐστιν, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.

52 Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι, λέγοντες· Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν;

53 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς.

54 Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ·

55 Ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθῶς ἐστι βρῶσις, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθῶς ἐστι πόσις.

est Jesus filius Joseph, cujus nos novimus patrem & matrem? quomodo ergo dicit hic, quia de cælo descendi?

43 Respondit ergo Jesus, & dixit eis: Ne murmurate alii cum aliis.

44 Nemo potest venire ad me, si non Pater mittens me, traxerit eum: & ego resuscitabo eum noviſſimo die.

45 Est ſcriptum in Prophetis: Et erunt omnes docibiles Dei: omnis igitur audiens à Patre, & diſcens, venit ad me.

46 Non quia Patrem quiſquam vidit, ſi non exiſtens à Deo: hic vidit Patrem.

47 Amen amen dico vobis, Credens in me, habet vitam æternam.

48 Ego ſum panis vitæ.

49 Patres veſtri manducaverunt manna in deſerto, & mortui ſunt.

50 Hic eſt panis de cælo deſcendens, ut quis ex ipſo manducaverit & non moriatur.

51 Ego ſum panis vivus, ille de cælo deſcendens: ſi quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum: & panis autem quem ego dabo, caro mea eſt, quam ego dabo pro mundi vita. 52 Litigabant ergo ad invicem Judæi, dicentes, Quomodo poteſt hic nobis dare carnem manducare? 53 Dixit ergo eis Jeſus: Amen amen dico vobis: Si non manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus ſanguinem, non habetis vitam in vobis ipſis.

54 Manducans meam carnem, & bibens meum ſanguinem, habet vitam æternam, & ego reſuſcitabo eum noviſſimo die. 55 Nam caro mea vere eſt cibus, & ſanguis meus vere eſt potus.

56 Man-

56 Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ.

57 Καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατὴρ, κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα· καὶ ὁ τρώγων με, κἀκεῖνος ζήσεται δι' ἐμέ.

58 Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες ὑμῶν τὸ μάννα, καὶ ἀπέθανον. ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.

59 Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ, διδάσκων ἐν Καπερναούμ.

60 Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, εἶπον· Σκληρός ἐστιν οὗτος ὁ λόγος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν;

61 Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσι περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει;

62 Ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον;

63 Τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν. τὰ ῥήματα, ἃ ἐγὼ λελάλημα ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι καὶ ζωή ἐστιν.

64 Ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἳ οὐ πιστεύουσιν. ᾔδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς, τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες, καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν.

65 Καὶ ἔλεγε· Διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός μου.

66 Ἐκ τούτου πολλοὶ ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν.

67 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν;

68 Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις·

69 Καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν, ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος.

56 Manducans meam carnem, & bibens meum sanguinem, in me manet, & ego in illo.

57 Sicut misit me vivens Pater, & ego vivo propter Patrem: & manducans me, & ipse vivet propter me.

58 Hic est panis de cælo descendens; non sicut manducaverunt patres vestri manna, & mortui sunt. Manducans hunc panem, vivet in æternum.

59 Hæc dixit in synagoga, docens in Capernaum.

60 Multi ergo audientes ex discipulis ejus, dixerunt: Durus est hic sermo: quis potest eum audire?

61 Sciens autem Jesus in semetipso, quia murmurarent de hoc discipuli ejus, dixit eis: Hoc vos scandalizat?

62 Si ergo videritis filium hominis ascendentem ubi erat prius?

63 Spiritus est vivificans, caro non prodest quicquam. verba, quæ ego loquor vobis, spiritus sunt, & vita sunt.

64 Sed sunt ex vobis quidam qui non credunt. sciebat enim ab initio Jesus, qui essent non credentes, & quis esset traditurus eum.

65 Et dicebat: Propter hoc dixi vobis, quia nemo potest venire ad me, si non fuerit datum ei à patre meo.

66 Ex hoc multi abierunt discipulorum ejus retro, & non amplius cum illo ambulabant.

67 Dixit ergo Jesus duodecim: Numquid & vos vultis abire?

68 Respondit ergo ei Simon Petrus: Domine, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes.

69 Et nos credidimus & cognovimus, quia tu es Christus, Filius Dei viventis.

70 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην, καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστι;

71 Ἔλεγε δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτου· οὗτος γὰρ ἤμελλεν αὐτὸν παραδιδόναι, εἷς ὢν ἐκ τῶν δώδεκα. 6. † 1.

Κεφ. ζ. 7.

1 ΚΑὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι.

2 Ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, ἡ † σκηνοπηγία.

3 Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· Μετάβηθι ἐντεῦθεν, καὶ ὕπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσωσι τὰ ἔργα σου ἃ ποιεῖς·

4 οὐδεὶς γὰρ ἐν κρυπτῷ τι ποιεῖ, καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παῤῥησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ.

5 Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν.

6 Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεστιν· ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος.

7 Οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς· ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν.

8 Ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην· ἐγὼ οὔπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πεπλήρωται.

9 Ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτοῖς, ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

10 Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτήν, οὐ φανερῶς, ἀλλ' ὡς ἐν κρυπτῷ.

11 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ ἔλεγον· Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος;

12 Καὶ γογγυσμὸς πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν ἐν τοῖς ὄχλοις. οἱ μὲν ἔλεγον, ὅτι ἀγαθός ἐστιν. ἄλλοι δὲ ἔλεγον, Οὔ· ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον.

70 Respondit eis Jesus: Nonne ego vos duodecim elegi, & ex vobis unus diabolus est?

71 Dicebat autem Judam Simonis Iscariotem: hic enim futurus erat eum tradere, unus existens ex duodecim.

CAPUT VII.

1 ET ambulabat Jesus post hæc in Galilæa: non enim volebat in Judæa ambulare, quia quærebant eum Judæi interficere.

2 Erat autem prope festum Judæorum, Scenopegia.

3 Dixerunt igitur ad eum fratres ejus: Transi hinc, & vade in Judæam, ut & discipuli tui videant opera tua quæ facis.

4 Nemo quippe in occulto quid facit, & quærit ipse in manifesto esse. Si hæc facis, manifesta teipsum mundo.

5 Neque enim fratres ejus credebant in eum.

6 Dicit ergo eis Jesus: Tempus meum nondum adest: at tempus vestrum semper est paratum.

7 Non potest mundus odisse vos, me autem odit, quia ego testor de illo, quia opera ejus mala sunt.

8 Vos ascendite ad festum hoc: ego nondum ascendo ad festum illud, quia tempus meum nondum impletum est.

9 Hæc autem dicens eis, mansit in Galilæa.

10 Ut autem ascenderunt fratres ejus, tunc & ipse ascendit ad festum, non manifeste, sed quasi in occulto.

11 Ipsi ergo Judæi quærebant eum in festo, & dicebant: Ubi est ille?

12 Et murmur multus de eo erat in turbis. hi quidem dicebant, Quia bonus est. alii dicebant, Non: sed seducit turbam.

13 Ne-

13 Οὐδεὶς μέντοι παῤῥησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.

* 14 Ἤδη δὲ τῆς ‡ ἑορτῆς † μεσούσης, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ‡ ἐδίδασκε.

15 Καὶ ἐθαύμαζον οἱ Ἰουδαῖοι, λέγοντες· Πῶς οὗτος γράμματα οἶδε, μὴ μεμαθηκώς;

16 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με.

* 17 Ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, † πότερον ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν, ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ.

18 Ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ λαλῶν, τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτὸν, οὗτος ἀληθής ἐστι, καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν.

19 Οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον; τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι;

20 Ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος καὶ εἶπε· Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι;

21 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἓν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε.

22 Διὰ τοῦτο Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομὴν, (οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωσέως ἐστὶν, ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων) καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον.

* 23 Εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωσέως, ἐμοὶ † χολᾶτε, ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ;

24 Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε.

25 Ἔλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν· Οὐχ οὗτός ἐστιν, ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι;

26 Καὶ ἴδε, παῤῥησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσι· μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ Χριστός;

13 Nemo tamen palam loquebatur de illo, propter metum Judæorum.

14 Jam autem festo mediante, ascendit Jesus in templum, & docebat.

15 Et mirabantur Judæi, dicentes: Quomodo hic literas scit, non doctus?

16 Respondit ergo eis Jesus, & dixit: Mea doctrina non est mea, sed mittentis me.

17 Si quis voluerit voluntatem ejus facere, cognoscet de doctrina, utrum ex Deo sit, an ego à meipso loquar.

18 Qui à semetipso loquens, gloriam propriam quærit: at quærens gloriam mittentis eum, hic verax est, & injustitia in illo non est.

19 Non Moses dedit vobis legem, & nemo ex vobis facit legem? Quid me quæritis interficere?

20 Respondit turba & dixit: Dæmonium habes: quis te quærit interficere?

21 Respondit Jesus, & dixit eis: Unum opus feci, & omnes miramini.

22 Propter hoc Moses dedit vobis circumcisionem, (non quia ex Mose est, sed ex patribus) & in sabbato circumciditis hominem.

23 Si circumcisionem accipit homo in sabbato, ut non solvatur lex Mosi, Mihi indignamini quia totum hominem sanum feci in sabbato?

24 Ne judicate secundum speciem, sed justum judicium judicate.

25 Dicebant ergo quidam ex Hierosolymitanis: Nonne hic est quem quærunt interficere?

26 Et ecce palam loquitur, & nihil ei dicunt: numquid vere cognoverunt principes, quia hic est vere Christus?

27 Sed

[illegible]

[illegible]

[illegible]

39 (Τοῦτο δὲ εἶπε περὶ τοῦ πνεύματος, οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν· οὔπω γὰρ ἦν πνεῦμα ἅγιον, ὅτι ὁ Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη·)

40 Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου ἀκούσαντες τὸν λόγον, ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης.

41 Ἄλλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός· ἄλλοι δὲ ἔλεγον· Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς ἔρχεται;

42 Οὐχὶ ἡ γραφὴ εἶπεν, ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαβὶδ, καὶ ἀπὸ Βηθλεὲμ τῆς κώμης, ὅπου ἦν Δαβὶδ, ὁ Χριστὸς ἔρχεται;

43 Σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο δι' αὐτόν.

44 Τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν· ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας.

45 Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους· καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι· Διὰ τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν;

46 Ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται· Οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος, ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος.

47 Ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι· Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε;

48 Μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν, ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων;

49 Ἀλλ' ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον, ἐπικατάρατοί εἰσι.

50 Λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτοὺς, ὁ ἐλθὼν νυκτὸς πρὸς αὐτὸν, εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν·

51 Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρότερον, καὶ γνῷ τί ποιεῖ;

52 Ἀπεκρίθησαν, καὶ εἶπον αὐτῷ· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ἐρεύνησον καὶ ἴδε ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας οὐκ ἐγήγερται.

53 Καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. 9. † 5.

Κεφ. η'. 8.

1 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

39 (Hoc autem dixit de spiritu, quem futuri erant accipere credentes in eum: nondum enim erat spiritus sanctus, quia Jesus nondum erat glorificatus.) 40 Multi ergo ex turba audientes sermonem, dicebant: Hic est vere propheta. 41 Alii dicebant: Hic est Christus: alii vero dicebant: Num enim ex Galilæa Christus venit? 42 Nonne scriptura dicit, quia ex semine David, & de Bethlehem vico, ubi erat David, Christus venit? 43 Dissensio itaque in turba facta est propter eum.

44 Quidam autem volebant ex ipsis apprehendere eum: sed nemo immisit super eum manus. 45 Venerunt ergo ministri ad Pontifices & Pharisæos: & dixerunt eis illi: Quare non adduxistis illum? 46 Respondérunt ministri: Nunquam sic loquutus est homo, sicut hic homo.

47 Respondérunt ergo eis Pharisæi: Numquid & vos seducti estis? 48 Numquid aliquis ex principibus credidit in eum, aut ex Pharisæis? 49 Sed turba hæc non noscens legem, maledicti sunt.

50 Dicit Nicodemus ad eos, ille profectus nocte ad eum, unus existens ex ipsis:

51 Numquid lex nostra judicat hominem, si non audierit ab ipso prius, & cognoverit quid faciat?

52 Respondérunt & dixerunt ei: Numquid & tu ex Galilæa es? scrutare, & vide, quia propheta in Galilæa non surrexit.

53 Et perrexit unusquisque in domum suam.

CAPUT VIII.

1 Jesus autem perrexit in montem oleárum.

2 Di-

2 Ὄθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἦρχετο πρὸς αὐτὸν· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς.

3 Ἄγουσι δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι γυναῖκα ἐπὶ μοιχείᾳ κατειλημμένην· καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ,

4 λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ ‡ κατείληπται ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχευομένη·

5 ἐν δὲ τῷ νόμῳ Μωσῆς ἐνετείλατο ἡμῖν τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι· σὺ οὖν τί λέγεις;

6 Τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτὸν, ἵνα ἔχωσι κατηγορεῖν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν.

* 7 Ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτὸν, ἀνακύψας εἶπε πρὸς αὐτούς· ‡ Ὁ † ἀναμάρτητος ὑμῶν, πρῶτος τὸν λίθον ἐπ' αὐτῇ βαλέτω.

8 Καὶ πάλιν κάτω κύψας, ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν.

9 Οἱ δὲ, ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, ἐξήρχοντο εἷς καθ' εἷς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν ἐσχάτων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ οὖσα.

10 Ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικὸς, εἶπεν αὐτῇ· Ἡ γυνὴ, ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου; οὐδείς σε κατέκρινεν;

11 Ἡ δὲ εἶπεν· Οὐδείς, Κύριε. Εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Οὐδὲ ἐγώ σε κατακρίνω· πορεύου, καὶ μηκέτι ἁμάρτανε.

12 Πάλιν οὖν ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς ἐλάλησε, λέγων· Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς.

13 Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι· Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής.

14 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ

2 Diluculo autem iterum accessit in templum, & omnis populus venit ad eum, & sedens docebat eos.

3 Adducunt autem Scribæ & Phariſæi ad eum mulierem in adulterio deprehenſam: & ſtantes in medio,

4 dicunt ei: Magiſter, hanc invenimus in ipſo facto adulterantem:

5 In autem Lege noſtra Moſes mandavit hujuſmodi lapidari: Tu ergo quid dicis?

6 Hoc autem dicebant tentantes eum, ut haberent accuſationem adverſus eum. At Jeſus deorſum inclinans, digito ſcribebat in terram.

7 Ut autem perſeverabant interrogantes eum, erexit ſe ad eos: Qui ſine peccato eſt veſtrum, primus lapidem in illam jaciat.

8 Et iterum deorſum inclinans, ſcribebat in terram.

9 Illi autem audientes, & à conſcientia redarguti, exibant unus poſt unum, incipientes a ſenioribus uſque extremos: & relictus eſt ſolus Jeſus, & mulier in medio exiſtens.

10 Erectus autem Jeſus, & neminem ſpectans præter mulierem, dixit ei: Ubi ſunt illi accuſatores tui? nemo te condemnavit?

11 Illa autem dixit: Nemo, Domine. Dixit autem ei Jeſus: Nec ego te condemno. Vade, & non amplius pecca.

12 Iterum ergo eis Jeſus loquutus eſt, dicens: Ego ſum lux mundi: ſequens me, non ambulabit in tenebris, ſed habebit lumen vitæ.

13 Dixerunt ergo ei Phariſæi: Tu de temetipſo teſtaris: teſtimonium tuum non eſt verum.

14 Reſpondit Jeſus & dixit eis: Etſi ego teſtor de meipſo,

περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου· ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον, καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι, καὶ ποῦ ὑπάγω.

15 Ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα.

16 Καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγὼ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθής ἐστιν· ὅτι μόνος οὐκ εἰμὶ, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ.

17 Καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται, ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν.

18 Ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ.

19 Ἔλεγον οὖν αὐτῷ· Ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Οὔτε ἐμὲ οἴδατε, οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ἂν ᾔδειτε ἄν.

20 Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτὸν, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

21 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ ὑπάγω, καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν.

22 Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτὸν, ὅτι λέγει· Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

23 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστὲ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστὲ, ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου.

24 Εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν.

25 Ἔλεγον οὖν αὐτῷ· Σὺ τίς εἶ; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Τὴν ἀρχὴν ὅ, τι καὶ λαλῶ ὑμῖν.

26 Πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας

so, verum est testimonium meum: quia scio unde veni, & quo vado: vos autem nescitis unde venio, & quo vado.

15 Vos secundum carnem judicatis: ego non judico quemquam.

16 Et si judico autem ego, judicium meum verum est: quia solus non sum, sed ego, & mittens me Pater.

17 Et in Lege vero vestra scriptum est, Quia duorum hominum testimonium verum est. 18 Ego sum testificans de meipso, & testatur de me mittens me Pater.

19 Dicebant ergo ei: Ubi est Pater tuus? Respondit Jesus: Neque me scitis, neque Patrem meum: si me sciretis, & Patrem meum sciretis.

20 Hæc verba loquutus est Jesus in gazophylacio, docens in templo: & nemo apprehendit eum: quia necdum venerat hora ejus.

21 Dixit ergo iterum eis Jesus: Ego vado, & quæretis me, & in peccato vestro moriemini: Quò ego vado, vos non potestis venire.

22 Dicebant ergo Judæi: Numquid interficiet semetipsum, quia dicit: Quò ego vado, vos non potestis venire? 23 Et dicebat eis: Vos de deorsum estis, ego ex sursum sum: vos de mundo hoc estis, ego non sum de mundo hoc.

24 Dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris. si enim non crediderit is quia ego sum, moriemini in peccatis vestris.

25 Dicebant ergo ei: Tu quis es? Et dixit illis Jesus: Principium, quod & loquor vobis.

26 Multa habeo de vobis loqui & judicare, sed mittens me

με ἀληθῆς ἐστι, ἃ ἐγὼ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ, ταῦτα λέγω εἰς τὸν κόσμον.

27 Οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν.

28 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέ με ὁ πατήρ μου, ταῦτα λαλῶ.

29 Καὶ ὁ πέμψας με, μετ' ἐμοῦ ἐστιν. οὐκ ἀφῆκέ με μόνον ὁ πατήρ, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε.

30 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

31 Ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους· Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί μου ἐστέ·

* 32 Καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ‡ ἐλευθερώσει ὑμᾶς.

33 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις· Ὅτι ἐλεύθεροι γενήσεσθε;

34 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας. *

35 Ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

36 Ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε.

37 Οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν.

38 Ἐγὼ ὃ ἑώρακα παρὰ τῷ πατρὶ μου, λαλῶ, καὶ ὑμεῖς οὖν ὃ ἑωράκατε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν, ποιεῖτε.

39 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· Ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστι. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραὰμ ἦτε, τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραὰμ ἐποιεῖτε ἄν.

40 Νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀπο-

me verax est: & ego quæ audivi ab eo, hæc loquor in mundum.

27 Non cognoverunt quia Patrem eis dicebat.

28 Dixit ergo eis Jesus: Quum exaltaveritis filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum, & à meipso facio nihil, sed ficut docuit me Pater meus, hæc loquor.

29 Et mittens me cum me est. non reliquit me solum Pater, quia ego placita ei facio semper.

30 Hæc illo loquente multi crediderunt in eum.

31 Dicebat ergo Jesus ad credentes ei Judæos: Si vos manseritis in sermone meo, vere discipuli mei eritis.

32 Et cognoscetis veritatem, & veritas liberos faciet vos.

33 Responderunt ei: Semen Abrahæ sumus, & nemini servivimus unquam: quomodo tu dicis, liberi eritis?

34 Respondit eis Jesus: Amen amen dico vobis, quia omnis faciens peccatum, servus est peccati.

35 At servus non manet in domo in æternum: filius manet in æternum.

36 Si ergo filius vos liberaverit, vere liberi eritis.

37 Scio quia semen Abrahæ estis: sed quæritis me interficere, quia sermo meus non capit in vobis.

38 Ego quod vidi apud Patrem meum, loquor, & vos igitur quod vidistis apud Patrem vestrum, facitis.

39 Respondérunt & dixerunt ei: Pater noster Abraham est. Dicit eis Jesus: Si filii Abrahæ essetis, opera Abrahæ faceretis.

40 Nunc autem quæritis me inter-

κτεῖναι, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ Θεοῦ· τοῦτο Ἀβραὰμ οὐκ ἐποίησεν.

41 Ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. Εἶπον οὖν αὐτῷ· Ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγεννήμεθα· ἕνα πατέρα ἔχομεν, τὸν Θεόν.

42 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ ὁ Θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἥκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλε.

43 Διατί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν.

* 44 Ὑμεῖς ἐκ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστέ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. Ἐκεῖνος ‡ ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἕστηκεν· ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ· ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ· ὅτι ψεύστης ἐστὶ, καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

45 Ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετέ μοι.

46 Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; εἰ δὲ ἀλήθειαν λέγω, διατί ὑμεῖς οὐ πιστεύετέ μοι;

47 Ὁ ὢν ἐκ τοῦ Θεοῦ, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐστέ.

48 Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ εἶπον αὐτῷ· Οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς, ὅτι Σαμαρείτης εἶ σὺ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις;

* 49 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ‡ ἀτιμάζετέ με.

50 Ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων.

51 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν λόγον τὸν ἐμὸν τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα.

interficere, hominem, qui veritatem vobis loquutus sum, quam audivi à Deo: hoc Abraham non fecit.

41 Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt itaque ei: Nos ex fornicatione non sumus nati: unum patrem habemus Deum.

42 Dixit eis Jesus: si Deus pater vester esset, diligeretis utique me: ego enim ex Deo profectus sum, & veni: neque enim à meipso veni, sed ille me misit. 43 Propter quid loquelam meam non cognoscitis? Quia non potestis audire sermonem meum.

44 Vos ex patre diabolo estis, & desideria patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio, & in veritate non stetit: quia non est veritas in eo: quum loquitur mendacium, ex propriis loquitur: quia mendax est, & pater ejus.

45 Ego autem quia veritatem dico, non creditis mihi.

46 Quis ex vobis arguit me de peccato? Si autem veritatem dico, propter quid vos non creditis mihi?

47 Ex istens ex Deo, verba Dei audit: Propter hoc vos non auditis, quia ex Deo non estis.

48 Respondérunt ergo Judæi, & dixerunt ei: Non pulchrè dicimus nos, quia Samaritanus es tu, & dæmonium habes?

49 Respondit Jesus: Ego dæmonium non habeo: sed honorifico Patrem meum, & vos inhonoratis me.

50 Ego autem non quæro gloriam meam: est quærens & judicans.

51 Amen amen dico vobis, si quis sermonem meum servaverit, mortem non videbit in æternum.

52 Di-

52 Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανε καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις· Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσεται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα.

53 Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις ἀπέθανε; καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν σὺ ποιεῖς;

54 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἐὰν ἐγὼ δοξάζω ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἔστιν ὁ πατήρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι Θεὸς ὑμῶν ἐστι.

55 Καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν· ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν· καὶ ἐὰν εἴπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῶν, ψεύστης· ἀλλ' οἶδα αὐτὸν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ.

56 Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν· καὶ εἶδε, καὶ ἐχάρη.

57 Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν· Πεντήκοντα ἔτη οὔπω ἔχεις, καὶ Ἀβραὰμ ἑώρακας;

58 Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι, ἐγώ εἰμι.

59 Ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν. Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν· καὶ παρῆγεν οὕτως. 8. † 2.

Κεφ. θ'. 9.

* 1 Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ † γενετῆς.

2 Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες· Ῥαββὶ, τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ;

3 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Οὔτε οὗτος ἥμαρτεν, οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ·

4 Ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νὺξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι.

52 Dixerunt ergo ei Judæi: Nunc cognovimus quia dæmonium habes. Abraham mortuus est & Prophetæ, & tu dicis: Si quis sermonem meum servaverit, non gustabit mortem in æternum?

53 Non tu major es patre nostro Abraham, qui mortuus est? & Prophetæ mortui sunt: Quem teipsum tu facis?

54 Respondit Jesus: Si ego glorifico meipsum, gloria mea nihil est: est Pater meus glorificans me, quem vos dicitis quia Deus vester est:

55 Et non cognovistis eum: ego autem novi eum: Et si dixero quia non scio eum, ero similis vobis, mendax: Sed scio eum, & sermonem ejus servo. 56 Abraham pater vester exultavit ut videret diem meum: & vidit, & gavisus est. 57 Dixerunt ergo Judæi ad eum: Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidisti?

58 Dixit eis Jesus: Amen amen dico vobis, priusquam Abraham esset, ego sum.

59 Tulerunt ergo lapides ut jacerent in eum. Jesus autem abscondit se, & exivit de templo, transiens per medium eorum, & præteriit sic.

CAPUT IX.

1 Et præteriens vidit hominem cæcum ex nativitate.

2 Et interrogaverunt eum discipuli ejus, dicentes: Rabbi, quis peccavit, hic aut parentes ejus, ut cæcus nasceretur?

3 Respondit Jesus: Neque hic peccavit, neque parentes ejus: sed ut manifestentur opera Dei in illo:

4 Me oportet operari opera mittentis me, donec dies est: Venit nox, quando nemo potest operari.

5 Quam-

5 Ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὦ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου.

6 Ταῦτα εἰπὼν, ἔπτυσε ‡ χαμαὶ, καὶ ἐποίησε ‡ πηλὸν ἐκ τοῦ † πτύσματος, καὶ ‡ ἐπέχρισε τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ.

7 Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὕπαγε, νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωὰμ, (ὃ ἑρμηνεύεται, ἀπεσταλμένος.) Ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθε βλέπων.

8 Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι τυφλὸς ἦν, ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν;

9 Ἄλλοι ἔλεγον· Ὅτι οὗτός ἐστιν· ἄλλοι δέ· Ὅτι ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν. Ἐκεῖνος ἔλεγεν· Ὅτι ἐγώ εἰμι.

10 Ἔλεγον οὖν αὐτῷ· Πῶς ἠνεῴχθησάν σοι οἱ ὀφθαλμοί;

11 Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, καὶ εἶπεν· Ἄνθρωπος λεγόμενος Ἰησοῦς, πηλὸν ἐποίησε, καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ εἶπέ μοι· Ὕπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωὰμ, καὶ νίψαι. Ἀπελθὼν δὲ καὶ νιψάμενος, ἀνέβλεψα.

12 Εἶπον οὖν αὐτῷ· Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; Λέγει· Οὐκ οἶδα.

13 Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τόν ποτε τυφλόν.

14 Ἦν δὲ σάββατον ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς.

15 Πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Πηλὸν ἐπέθηκεν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω.

16 Ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές· Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. Ἄλλοι ἔλεγον· Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; Καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς.

17 Λέγουσι τῷ τυφλῷ πάλιν· Σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἠνέῳξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; Ὁ δὲ εἶπεν· Ὅτι προφήτης ἐστίν.

18 Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰου-

5 Quamdiu in mundo sum, lux sum mundi.

6 Hæc dicens, expuit humi, & fecit lutum ex sputo, & linivit lutum super oculos cæci.

7 Et dixit ei: Vade, lava in natatoriam Siloam, (quod interpretatur, Missus.) Abiit ergo & lavit, & venit videns.

8 Itaque vicini & spectantes eum prius quia cæcus erat, dicebant: Nonne hic est sedens & mendicans?

9 Alii dicebant, hic est. Alii autem: similis ei est. Ille dicebat: ego sum.

10 Dicebant ergo ei: Quomodo aperti sunt tibi oculi?

11 Respondit ille, & ait: Homo dictus Jesus, lutum fecit, & unxit meos oculos, & dixit mihi: Vade ad natatoriam Siloam, & lava. Abiens autem & lotus vidi.

12 Dixerunt ergo ei: Ubi est ille? Ait: Nescio.

13 Adducunt eum ad Pharisæos illum nuper cæcum.

14 Erat autem Sabbatum quando lutum fecit Jesus, & aperuit ejus oculos.

15 Iterum ergo interrogabant eum & Pharisæi quomodo vidisset. At dixit eis: Lutum imposuit super oculos meos, & lavi, & video.

16 Dicebant ergo ex Pharisæis quidam: Hic homo non est à Deo, quod Sabbatum non custodit. Alii dicebant: Quomodo potest homo peccator talia signa facere? Et schisma erat in ipsis.

17 Dicunt ergo cæco iterum: Tu quid dicis de illo, quod aperuit tuos oculos? Ille autem dixit: Quia propheta est.

18 Non crediderunt ergo

δεῖσι περὶ αὐτοῦ ὅτι τυφλὸς ἦν, καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος.

19 Καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς, λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν ἄρτι βλέπει;

20 Ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπον· Οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη·

21 Πῶς δὲ νῦν βλέπει, οὐκ οἴδαμεν, ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς, ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν· αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε· αὐτὸς περὶ αὐτοῦ λαλήσει.

* 22 Ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· ἤδη γὰρ ‡ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ Χριστὸν, ‡ ἀποσυνάγωγος γένηται.

23 Διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπον· Ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε.

24 Ἐφώνησαν οὖν ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον, ὃς ἦν τυφλὸς, καὶ εἶπον αὐτῷ· Δὸς δόξαν τῷ Θεῷ· ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἁμαρτωλός ἐστιν.

25 Ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος, καὶ εἶπεν· Εἰ ἁμαρτωλός ἐστιν, οὐκ οἶδα· ἓν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν, ἄρτι βλέπω.

26 Εἶπον δὲ αὐτῷ πάλιν· Τί ἐποίησέ σοι; πῶς ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς;

27 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Εἶπον ὑμῖν ἤδη, καὶ οὐκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκούειν, μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι;

28 Ἐλοιδόρησαν οὖν αὐτὸν, καὶ εἶπον· Σὺ εἶ μαθητὴς ἐκείνου· ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωσέως ἐσμὲν μαθηταί.

29 Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι Μωσῇ λελάληκεν ὁ Θεός· τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν.

30 Ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐν γὰρ τούτῳ

Judæi de illo, quia cæcus erat, & vidit, usque quo vocaverunt parentes ejus qui visum receperat. 19 Et interrogaverunt eos, dicentes: Hic est filius vester, quem vos dicitis quia cæcus natus est? Quomodo ergo nunc videt? 20 Responderunt autem eis parentes ejus, & dixerunt, Scimus quia hic est filius noster, & quia cæcus natus est: 21 Quomodo autem nunc videt, non scimus, aut quis aperuit ejus oculos, nos non scimus: ipse ætatem habet, ipsum interrogate: ipse de seipso loquatur.

22 Hæc dixerunt parentes ejus, quoniam timebant Judæos: jam enim constituerant Judæi, ut si quis eum confiteretur Christum, extra synagogam fieret.

23 Propter hoc parentes ejus dixerunt: Quia ætatem habet, ipsum interrogate.

24 Vocaverunt ergo ex secundo hominem qui fuerat cæcus, & dixerunt ei: Da gloriam Deo: nos scimus quia homo hic peccator est.

25 Respondit ergo ille, & ait: Si peccator est, nescio: unum scio, quia cæcus existens, modo video.

26 Dixerunt autem illi rursum: Quid fecit tibi? quomodo aperuit tuos oculos?

27 Respondit eis: Dixi vobis jam, & non audistis: quid iterum vultis audire? num & vos vultis ejus discipuli fieri?

28 Conviciati sunt ergo ei, & dixerunt: Tu es discipulus illius: nos autem Mosis sumus discipuli.

29 Nos scimus quia Mosi loquutus est Deus: hunc autem non scimus unde est.

30 Respondit ille homo, & dixit eis: In enim hoc mira-

bile

θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστί, καὶ ἀνέῳξέ μου τοὺς ὀφθαλμούς.

31 Οἴδαμεν δὲ ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει· ἀλλ' ἐάν τις † θεοσεβὴς ᾖ, καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει.

32 Ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι ἤνοιξέ τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου.

33 Εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ Θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν.

34 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· Ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; Καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω.

35 Ἤκουσεν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω· καὶ εὑρὼν αὐτὸν, εἶπεν αὐτῷ· Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ;

36 Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπε· Τίς ἐστι, Κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν;

37 Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Καὶ ἑώρακας αὐτὸν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ, ἐκεῖνός ἐστιν.

38 Ὁ δὲ ἔφη· Πιστεύω, Κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ.

39 Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον· ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι, καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται.

40 Καὶ ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ ὄντες μετ' αὐτοῦ, καὶ εἶπον αὐτῷ· Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοί ἐσμεν;

41 Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἴχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε· Ὅτι βλέπομεν· ἡ οὖν ἁμαρτία ὑμῶν μένει. 8. † 3.

Κεφ. ί. 10.

* 1 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων † ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶ καὶ λῃστής.

2 Ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας, ποιμήν ἐστι τῶν προβάτων.

3 Τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ

bile est, quia vos nescitis unde sit, & aperuit meos oculos.

31 Scimus autem quia peccatores Deus non audit: sed si quis Dei cultor sit, & voluntatem ejus faciat, hunc audit.

32 Ex sæculo non auditum est quia aperuit quis oculos cæci nati.

33 Si non esset hic à Deo, non poterat facere quicquam.

34 Respondérunt & dixerunt ei: In peccatis tu natus es totus: & tu doces nos? Et ejecerunt eum foras.

35 Audivit Jesus quia ejecerunt eum foras, & inveniens eum, dixit ei: Tu credis in Filium Dei?

36 Respondit ille, & dixit: quis est, Domine, ut credam in eum?

37 Dixit autem ei Jesus: Et vidisti eum, & loquens cum te, ille est.

38 Is autem ait: Credo Domine: Et adoravit eum.

39 Et dixit Jesus: In judicium ego in mundum hunc veni: ut non videntes videant, & videntes cæci fiant.

40 Et audierunt ex Pharisæis hæc existentes cum eo, & dixerunt ei: Num & nos cæci sumus?

41 Dixit eis Jesus: Si cæci essetis, non haberetis peccatum. nunc verò dicitis: videmus; igitur peccatum vestrum manet.

CAPUT X.

1 Amen amen dico vobis, non intrans per ostium in ovile ovium, sed ascendens aliunde, ille fur est & latro.

2 Intrans verò per ostium, pastor est ovium.

3 Huic ostiarius aperit, &

τὰ τρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει· καὶ τὰ ἴδια πρόβατα καλεῖ κατ' ὄνομα, καὶ ἐξάγει αὐτά.

4 Καὶ ὅταν τὰ ἴδια πρόβατα ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται· καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἴδασι τὴν φωνὴν αὐτοῦ.

5 Ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσωσιν, ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ· ὅτι οὐκ οἴδασι τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν.

6 Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἃ ἐλάλει αὐτοῖς.

7 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων.

8 Πάντες ὅσοι πρὸ ἐμοῦ ἦλθον, κλέπται εἰσὶ καὶ λῃσταί· ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα.

9 Ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται· καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὑρήσει.

10 Ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσι, καὶ περισσὸν ἔχωσιν.

11 Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων.

12 Ὁ † μισθωτὸς δὲ, καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὗ οὐκ εἰσὶ τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον, καὶ ἀφίησι τὰ πρόβατα, καὶ φεύγει· καὶ ὁ λύκος ἁρπάζει αὐτὰ, καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα.

13 Ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει, ὅτι μισθωτός ἐστι, καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων.

14 Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς, καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ, καὶ γινώσκομαί ὑπὸ τῶν ἐμῶν.

15 Καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ, κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα· καὶ τὴν ψυχήν μου

oves vocem ejus audiunt. & proprias oves vocat juxta nomen, & educit eas.

4 Et cum proprias oves emiserit, ante eas vadit: & oves illum sequuntur, quia sciunt vocem ejus.

5 Alienum autem non sequentur, sed fugient ab eo: quia non noverunt alienorum vocem.

6 Hoc proverbium dixit eis Jesus: Illi autem non cognoverunt quænam essent quæ loquebatur eis.

7 Dixit ergo iterum eis Jesus: Amen amen dico vobis, ego sum ostium ovium.

8 Omnes quotquot ante me venerunt, fures sunt & latrones: sed non audierunt eos oves.

9 Ego sum ostium: per me si quis introierit, salvabitur: & ingredietur & egredietur, & pascua inveniet.

10 Fur non venit si non ut furetur & macter, & perdat. Ego veni ut vitam habeant, & abundantius habeant.

11 Ego sum pastor bonus: pastor bonus animam suam ponit pro ovibus.

12 Mercenarius autem, & non existens pastor, cujus non sunt oves propriæ, videt lupum venientem, & dimittit oves, & fugit: & lupus rapit eas, & dispergit oves.

13 At mercenarius fugit, quia mercenarius est, & non curæ est ei de ovibus.

14 Ego sum pastor bonus, & cognosco meas, & cognoscor a meis.

15 Sicut novit me Pater, & ego agnosco Patrem: & animam meam pono pro ovibus.

16 Et

τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων.

16 Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κἀκεῖνά με δεῖ ἀγαγεῖν· καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσι· καὶ γενήσεται μία ποίμνη, εἷς ποιμήν.

17 Διὰ τοῦτο ὁ πατήρ με ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν.

18 Οὐδεὶς αἴρει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ· ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ· ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου.

19 Σχίσμα οὖν πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους.

20 Ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν· Δαιμόνιον ἔχει, καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε;

21 Ἄλλοι ἔλεγον· Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστι δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοίγειν;

22 Ἐγένετο δὲ τὰ † ἐγκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, καὶ χειμὼν ἦν.

23 Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ τοῦ Σολομῶντος.

24 Ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἔλεγον αὐτῷ· Ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὲ ἡμῖν παῤῥησίᾳ.

25 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ.

26 Ἀλλ' ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· οὐ γάρ ἐστε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, καθὼς εἶπον ὑμῖν.

27 Τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει, κἀγὼ γινώσκω αὐτὰ, καὶ ἀκολουθοῦσί μοι·

28 Κἀγὼ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς, καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἁρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου.

16 Et alias oves habeo, quæ non sunt ex cauła hac: & illas me oportet adducere: & vocem meam audient: & fiet unum ovile, unus paſtor.

17 Propter hoc Pater me diligit, quia ego pono animam meam, ut iterum ſumam eam.

18 Nemo tollit eam à me: ſed ego pono eam à meipſo. poteſtatem habeo ponendi eam, & poteſtatem habeo iterum ſumendi eam. Hoc mandatum accepi à Patre meo.

19 Diſſenſio igitur iterum facta eſt in Judæis propter ſermones hos.

20 Dicebant autem multi ex ipſis: Dæmonium habet, & inſanit: quid eum auditis?

21 Alii dicebant: Hæc verba non ſunt dæmoniaci: Num dæmonium poteſt cæcorum oculos aperire?

22 Facta ſuut autem Encænia Hieroſolymis: & hyems erat.

23 Et ambulabat Jeſus in templo in porticu Solomonis.

24 Circumdederunt ergo eum Judæi, & dicebant ei: Quouſque animam noſtram tollis? ſi tu es Chriſtus, dic nobis palàm.

25 Reſpondit eis Jeſus: Dixi vobis: & non creditis: opera quæ ego facio in nomine Patris mei, hæc teſtantur de me.

26 Sed vos non creditis: non enim eſtis ex ovibus meis, ſicut dixi vobis.

27 Oves meæ vocem meam audiunt, & ego cognoſco eas, & ſequuntur me.

28 Et ego vitam æternam do eis, & non peribunt in æternum, & non rapiet quiſquam eas de manu mea.

29 Ὁ πατήρ μου, ὃς δέδωκέ μοι, μείζων πάντων ἐστὶ, καὶ οὐδεὶς δύναται ἁρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρός μου.

30 Ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἓν ἐσμεν.

31 Ἐβάστασαν οὖν πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν.

32 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πολλὰ καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρός μου· διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον λιθάζετέ με;

33 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, λέγοντες· Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν, ποιεῖς σεαυτὸν θεόν.

34 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ ἔστι γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν· Ἐγὼ εἶπα, θεοί ἐστε;

35 Εἰ ἐκείνους εἶπε θεοὺς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή·

36 Οὓς ὁ πατὴρ ἡγίασε καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε· Ὅτι βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον, υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰμι;

37 Εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετέ μοι.

38 Εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύετε· ἵνα γνῶτε καὶ πιστεύητε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ.

39 Ἐζήτουν οὖν πάλιν αὐτὸν πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

40 Καὶ ἀπῆλθε πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ.

41 Καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν, καὶ ἔλεγον· Ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν· πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου, ἀληθῆ ἦν.

42 Καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν. 3. † 2.

ΚΕΦ. ια'. 11.

1 Ἦν δέ τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώ-

29 Pater meus qui dedit mihi, maior omnibus est: & nemo potest rapere de manu patris mei.

30 Ego & Pater unum sumus.

31 Sustulerunt ergo iterum lapides Judæi, ut lapidarent eum.

32 Respondit eis Jesus: Multa bona opera ostendi vobis ex Patre meo: propter quod eorum opus lapidatis me?

33 Responderunt ei Judæi, dicentes: De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia, & quia tu homo existens, facis teipsum Deum.

34 Respondit eis Jesus: Nonne scriptum est in lege vestra: Ego dixi, dii estis?

35 Si illos dixit deos, ad quos sermo Dei factus est, & non potest solvi scriptura:

36 Quem Pater sanctificavit & misit in mundum, vos dicitis: Quia blasphemas, quia dixi, Filius Dei sum?

37 Si non facio opera Patris mei, ne credite mihi.

38 Si autem facio, etsi mihi non creditis, operibus credite: ut cognoscatis & credatis quia in me Pater, & ego in eo.

39 Quærebant ergo rursum eum apprehendere: & exivit ex manu eorum.

40 Et abiit iterum trans Jordanem in locum, ubi erat Joannes primum baptizans: & mansit illic.

41 Et multi venerunt ad eum, & dicebant: Joannes quidem signum fecit nullum: Omnia autem quæcumque dixit Joannes de hoc, vera erant. 42 Et crediderunt multi illic in eum.

CAPUT XI.

1 Erat autem quidam languens Lazarus à Bethania,

μης Μαρίας, καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς.

2 (Ἦν δὲ Μαρία ἡ ἀλείψασα τὸν Κύριον μύρῳ, καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν αὐτῆς· ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει.)

3 Ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν, λέγουσαι· Κύριε, ἴδε, ὃν φιλεῖς, ἀσθενεῖ.

4 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῆς.

5 Ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον.

6 Ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας.

7 Ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς· Ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν.

8 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· Ῥαββὶ, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ;

9 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Οὐχὶ δώδεκά εἰσιν ὧραι τῆς ἡμέρας; ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει· ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει·

10 Ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτὶ, προσκόπτει· ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ.

* 11 Ταῦτα εἶπε· καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα † ἐξυπνίσω αὐτόν.

12 Εἶπον οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται.

* 13 Εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς † κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει.

14 Τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παῤῥησίᾳ· Λάζαρος ἀπέθανε·

15 Καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς (ἵνα πιστεύσητε) ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ.

thania, ex vico Mariæ & Marthæ sororis ejus.

2 (Erat autem Maria ungens Dominum unguento, & extergens pedes ejus capillis suis: cujus frater Lazarus infirmabatur.)

3 Miserunt ergo sorores ad eum, dicentes: Domine, ecce, quem amas, infirmatur.

4 Audiens autem Jesus dixit: Hæc infirmitas non est ad mortem, sed pro gloria Dei: ut glorificetur filius Dei per eam.

5 Diligebat autem Jesus Martham, & sororem ejus, & Lazarum.

6 Ut ergo audivit quia infirmabatur, tunc quidem mansit in quo erat loco duos dies.

7 Deinde post hoc dicit discipulis suis: Eamus in Judæam iterum.

8 Dicunt ei discipuli: Rabbi, nunc quærebant te lapidare Judæi: & iterum vadis illuc?

9 Respondit Jesus: Nonne duodecim horæ sunt diei? si quis ambulaverit in die, non offendit: quia lucem mundi hujus videt.

10 Si autem quis ambulaverit in nocte, offendit: quia lux non est in eo.

11 Hæc ait, & post hoc dicit eis: Lazarus amicus noster dormit: sed vado ut à somno excitem eum.

12 Dixerunt ergo discipuli ejus: Domine, si dormit, servabitur.

13 Dixerat autem Jesus de morte ejus: Illi autem putaverunt quia de dormitione somni diceret.

14 Tunc ergo dixit eis Jesus manifeste: Lazarus mortuus est.

15 Et gaudeo propter vos, (ut credatis) quoniam non

σεν αὐτῷ ἡ Μάρθα.)

31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτὴν, ἰδόντες τὴν Μαρίαν ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, λέγοντες· Ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ.

32 Ἡ οὖν Μαρία ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν ὁ Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτὸν, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, λέγουσα αὐτῷ· Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου ὁ ἀδελφός.

33 Ἰησοῦς οὖν, ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν, καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι, καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν·

34 Καὶ εἶπε· Ποῦ τεθείκατε αὐτόν; Λέγουσιν αὐτῷ· Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε.

* 35 † Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς.

36 Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν.

37 Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· Οὐκ ἠδύνατο οὗτος, ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ;

38 Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ, ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον. Ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ.

* 39 Λέγει ὁ Ἰησοῦς· Ἄρατε τὸν λίθον. Λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τεθνηκότος, Μάρθα· Κύριε, ἤδη † ὄζει· † τεταρταῖος γάρ ἐστι.

40 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς, ὄψῃ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ;

41 Ἦραν οὖν τὸν λίθον, οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κείμενος. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω, καὶ εἶπε· Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι ἤκουσάς μου.

42 Ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

43 Καὶ ταῦτα εἰπὼν, φωνῇ

Martha.)

31 Ergo Judæi existentes cum ea in domo, & consolantes eam, videntes Mariam quia cito surrexit & exiit, sequuti sunt eam, dicentes: Quia vadit ad monumentum, ut ploret ibi.

32 Ergo Maria quum venisset ubi erat Jesus, videns eum, cecidit ad pedes ejus, dicens ei: Domine, si fuisses hic, non esset mortuus meus frater.

33 Jesus ergo, ut vidit eam plorantem, & venientes cum ipsa Judæos plorantes, infremuit spiritu, & turbavit seipsum:

34 Et dixit: Ubi posuistis eum? Dicunt ei: Domine, veni & vide.

35 Lacrymatus est Jesus.

36 Dixerunt ergo Judæi: Ecce quomodo amabat eum.

37 Quidam autem ex ipsis dixerunt: Non poterat hic, aperiens oculos cæci, facere ut & hic non moreretur?

38 Jesus ergo rursum infremens in semetipso, venit ad monumentum. Erat autem spelunca, & lapis positus erat super ea.

39 Ait Jesus: Tollite lapidem. dicit ei soror mortui, Martha: Domine, jam fœtet: quatriduanus enim est.

40 Dicit ei Jesus: Non dixi tibi, quoniam si credideris, videbis gloriam Dei?

41 Tulerunt ergo lapidem, ubi erat mortuus positus. At Jesus sustulit oculos sursum, & dixit: Pater, gratias ago tibi, quoniam audisti me.

42 Ego autem sciebam quia semper me audis: sed propter turbam circumstantem dixi: ut credant quia tu me misisti.

43 Et hæc dicens, voce ma-

μεγάλῃ ἐκραύγασε· Λάζαρε, δεῦρο ἔξω.

44 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς, δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας † κειρίαις· καὶ ἡ † ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ † περιεδέδετο. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Λύσατε αὐτὸν, καὶ ἄφετε ὑπάγειν.

45 Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαρίαν, καὶ θεασάμενοι ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

46 Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς.

47 Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον· Τί ποιοῦμεν; ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ σημεῖα ποιεῖ.

48 Ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτω, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν· καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ ἀφοῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος.

49 Εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν·

50 Οὐδὲ διαλογίζεσθε ὅτι συμφέρει ἡμῖν ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται.

51 Τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν· ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, προεφήτευσεν ὅτι ἤμελλεν ὁ Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους·

52 Καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἕν.

53 Ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας συνεβουλεύσαντο, ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

54 Ἰησοῦς οὖν οὐκ ἔτι παῤῥησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραὶμ λεγομένην πόλιν· κἀκεῖ διέτριβε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

55 Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα

gna clamavit: Lazare, veni foras.

44 Et exiit mortuus, ligatus pedes & manus fasciis: & facies illius sudario obvincta erat. Dicit eis Jesus: Solvite eum, & finite abire.

45 Multi ergo ex Judæis venientes ad Mariam, & spectantes quæ fecit Jesus, crediderunt in eum.

46 Quidam autem ex ipsis abierunt ad Pharisæos, & dixerunt eis quæ fecit Jesus.

47 Coëgerunt ergo principes Sacerdotum, & Pharisæi concilium, & dicebant: Quid facimus? quia hic homo multa signa facit.

48 Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum: & venient Romani, & tollent nostrum & locum & gentem.

49 Unus autem quidam ex ipsis Cajaphas princeps Sacerdotum existens anni illius, dixit eis: Vos nescitis quicquam:

50 Nec cogitatis quia expedit nobis ut unus homo moriatur pro populo, & non tota gens pereat.

51 Hoc autem à semetipso non dixit: sed princeps Sacerdotum existens anni illius, prophetavit quia futurus esset Jesus mori pro gente:

52 Et non pro gente tantum, sed ut & natos Dei disperfos cogeret in unum.

53 Ab illo ergo die consultabant, ut interficerent eum.

54 Jesus ergo non amplius palam ambulabat in Judæis: sed abiit illinc in regionem prope desertum, in Ephraim dictam urbem: & ibi morabatur cum discipulis suis.

55 Erat autem prope Pascha Judæo-

τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα, ἵνα ἁγνίσωσιν ἑαυτούς.

56 Ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἑστηκότες· Τί δοκεῖ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν;

57 Δεδώκεισαν δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐντολὴν, ἵνα ἐάν τις γνῷ ποῦ ἐστι, μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν. 11. † 8.

Κεφ. ιβ'. 12.

1 Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ὁ τεθνηκώς, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν.

2 Ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει· ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν τῶν συνανακειμένων αὐτῷ.

* 3 Ἡ οὖν Μαρία, λαβοῦσα ‡ λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς ‡ πολυτίμου, ‡ ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριξὶν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου.

4 Λέγει οὖν εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι·

* 5 Διατί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ‡ ἐπράθη ‡ τριακοσίων δηναρίων, καὶ ἐδόθη πτωχοῖς;

6 Εἶπε δὲ τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε, καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν.

7 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· Ἄφες αὐτὴν· εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν αὐτό.

8 Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

9 Ἔγνω οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστι· καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν.

10 Ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιε-

Judæorum, & ascenderunt multi in Hierosolyma ex illa regione ante Pascha, ut purificarent seipsos.

56 Quærebant ergo Jesum, & loquebantur alii cum aliis in templo stantes: Quid videtur vobis, quia non venit in festum? 57 Dederant autem & principes Sacerdotum & Pharisæi mandatum, ut si quis cognoverit ubi sit, indicet, ut apprehendant eum.

CAPUT XII.

1 ERgo Jesus ante sex dies Paschæ venit Bethaniam, ubi erat Lazarus mortuus, quem suscitaverat ex mortuis.

2 Fecerunt ergo ei cœnam ibi, & Martha ministrabat: at Lazarus unus erat recumbentium cum eo.

3 Igitur Maria accipiens libram unguenti nardi fidelis multi pretii, unxit pedes Jesu, & extersit capillis suis pedes ejus: at domus impleta est ex odore unguenti.

4 Dixit ergo unus ex discipulis ejus, Judas Simonis Iscariotes, ille futurus eum tradere:

5 Quare hoc unguentum non venit trecentis denariis, & datum est egenis?

6 Dixit autem hoc, non quia de egenis cura esset ei, sed quia fur erat, & marsupium habebat, & injecta portabat.

7 Dixit ergo Jesus: Sine illam: in diem sepulturæ meæ servavit illud.

8 Pauperes enim semper habetis cum vobis ipsis, me autem non semper habetis.

9 Cognovit ergo turba multa ex Judæis quia illic est: & venerunt non propter Jesum tantum, sed ut & Lazarum viderent, quem suscitavit ex mortuis.

10 Consultarunt autem prin-

μὲς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀπο-
κτείνωσιν.

11 Ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆ-
γον τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐπίστευον
εἰς τὸν Ἰησοῦν.

12 Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς
ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἀκού-
σαντες ὅτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς εἰς
Ἱερουσαλήμ,

13 Ἔλαβον τὰ † βαΐα τῶν
φοινίκων, καὶ ἐξῆλθον εἰς † ὑπά-
ντησιν αὐτῷ, καὶ ἐκραζον·
Ὡσαννά· εὐλογημένος ὁ ἐρχό-
μενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ βα-
σιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ.

14 Εὑρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς † ὀνά-
ριον, ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, καθώς
ἐστι γεγραμμένον·

15 Μὴ φοβοῦ θυγατερ Σιών·
ἰδοὺ, ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται,
καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου.

16 Ταῦτα δὲ οὐκ ἔγνωσαν οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶτον· ἀλλ'
ὅτε ἐδοξάσθη ὁ Ἰησοῦς, τότε
ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ'
αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα
ἐποίησαν αὐτῷ.

17 Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ
ὢν μετ' αὐτοῦ, ὅτι τὸν Λάζαρον
ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ
ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

18 Διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν
αὐτῷ ὁ ὄχλος· ὅτι ἤκουσε τοῦ-
το αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον.

19 Οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπον πρὸς
ἑαυτούς· Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφε-
λεῖτε οὐδέν; ἴδε, ὁ κόσμος ὀπίσ-
ω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.

20 Ἦσαν δέ τινες Ἕλληνες
ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα προ-
σκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ.

21 Οὗτοι οὖν προσῆλθον Φι-
λίππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς
Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν,
λέγοντες· Κύριε, θέλομεν τὸν
Ἰησοῦν ἰδεῖν.

22 Ἔρχεται Φίλιππος καὶ
λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ· καὶ πάλιν
Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος λέγουσι
τῷ Ἰησοῦ.

23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο
αὐτοῖς, λέγων· Ἐλήλυθεν ἡ

cipes Sacerdotum ut & Lazarum interficerent.

11 Quia multi propter illum ſubibant Judæorum, & credebant in Jeſum.

12 Poſtridie turba multa veniens ad diem feſtum, audientes quia venit Jeſus Hieroſolyma,

13 Acceperunt ramos palmarum, & exierunt in occurſum ei: & clamabant, Hoſanna, benedictus veniens in nomine Domini, rex Iſraël.

14 Inveniens autem Jeſus aſellum, ſedit ſuper eum, ſicut eſt ſcriptum:

15 Ne time filia Sion: ecce rex tuus venit ſedens ſuper pullum aſinæ.

16 Hæc autem non cognoverunt diſcipuli ejus primum: ſed quando glorificatus eſt Jeſus, tunc recordati ſunt quia hæc erant de eo ſcripta, & hæc fecerunt ei.

17 Teſtabatur ergo turba exiſtens cum eo, quando Lazarum vocavit ex monumento, & ſuſcitavit eum ex mortuis.

18 Propter hoc & obviam venit ei turba, quia audivit hoc eum feciſſe ſignum.

19 Ergo Phariſæi dixerunt ad ſemetipſos: Videtis quia non proficitis quicquam? ecce mundus poſt eum abiit.

20 Erant autem quidam Græci ex aſcendentibus, ut adorarent in die feſto.

21 Hi ergo acceſſerunt Philippo illi à Bethſaida Galilææ: & rogabant eum, dicentes: Domine, volumus Jeſum videre.

22 Venit Philippus, & dicit Andreæ: & rurſum Andreas & Philippus dicunt Jeſu.

23 At Jeſus reſpondit eis, dicens: Venit hora ut glorificetur

ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

24 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολλὸν καρπὸν φέρει.

25 Ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν.

26 Ἐὰν ἐμοὶ διακονῇ τις, ἐμοὶ ἀκολουθείτω· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· καὶ ἐάν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ.

27 Νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται· καὶ τί εἴπω; Πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην.

28 Πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. Ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· Καὶ ἐδόξασα, καὶ πάλιν δοξάσω.

29 Ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἑστὼς καὶ ἀκούσας, ἔλεγε βροντὴν γεγονέναι. Ἄλλοι ἔλεγον· Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν.

30 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· Οὐ δι' ἐμὲ αὕτη ἡ φωνὴ γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς.

31 Νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω.

32 Κἀγὼ, ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν.

* 33 (Τοῦτο δὲ ἔλεγε, † σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν.)

34 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος· Ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ πῶς σὺ λέγεις, ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστιν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου;

35 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς μεθ' ὑμῶν ἐστι· περιπατεῖτε ἕως τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν

ficetur filius hominis.

24 Amen amen dico vobis, si non granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet: si autem mortuum fuerit, multum fructum affert.

25 Amans animam suam, perdet eam: & odio habens animam suam in mundo hoc, in vitam æternam custodiet eam.

26 Si mihi ministrat quis, me sequatur: & ubi sum ego, illic & minister meus erit: Et si quis mihi ministraverit, honorificabit eum Pater.

27 Nunc anima mea turbata est: & quid dicam? Pater, serva me ex hora hac: Sed propter hoc veni in horam hanc.

28 Pater, glorifica tuum nomen. Venit ergo vox de cælo: Et glorificavi, & iterum glorificabo.

29 Ergo turba stans & audiens, dicebat tonitruum esse factum. Alii dicebant: Angelus ei loquutus est.

30 Respondit Jesus & dixit: Non propter me hæc vox facta est, sed propter vos.

31 Nunc judicium est mundi: nunc princeps mundi hujus ejicietur foras.

32 Et ego si exaltatus fuero à terra, omnes traham ad meipsum.

33 Hoc autem dicebat, significans qua morte futurus esset mori. 34 Respondit ei turba: Nos audivimus ex Lege quia Christus manet in æternum: & quomodo tu dicis, oportet exaltari filium hominis? Quis est iste filius hominis? 35 Dixit ergo eis Jesus: Adhuc modicum tempus lumen cum vobis est. Ambulate dum lucem habetis, ut non tenebræ vos comprehendant: & ambulans in

τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει.

36 Ἕως τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε. Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν.

37 Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν, οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν·

* 38 Ἵνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ, ὃν εἶπε· Κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν, καὶ ὁ ‡ βραχίων Κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη;

39 Διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας·

40 Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ πεπώρωκεν αὐτῶν τὴν καρδίαν· ἵνα μὴ ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ νοήσωσι τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐπιστραφῶσι, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς.

41 Ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας ὅτε εἶδε τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ.

42 Ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ' ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται.

* 43 Ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον † ἤπερ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

44 Ἰησοῦς δὲ ἔκραξε καὶ εἶπεν· Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ, ἀλλ' εἰς τὸν πέμψαντά με.

45 Καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ, θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με.

46 Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ.

47 Καὶ ἐάν τις μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων, καὶ μὴ πιστεύσῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν. Οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον.

48 Ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ·

tenebris, neſcit quo vadat.

36 Dum lucem habetis, credite in lucem, ut filii lucis fiatis. Hæc loquutus eſt Jeſus, & abiens abſcondit ſe ab eis.

37 Tot autem eo ſigna faciente coram eis, non credebant in eum:

38 Ut ſermo Eſaiæ Prophetæ impleretur, quem dixit: Domine, quis credidit auditui noſtro, & brachium Domini cui revelatum eſt?

39 Propter hoc non poterant credere, quia iterum dixit Eſaias:

40 Excæcavit eorum oculos, & induravit eorum cor: ut non videant oculis, & intelligant corde, & convertantur, & ſanem eos.

41 Hæc dixit Eſaias quando vidit gloriam ejus, & loquutus eſt de eo.

42 Verumtamen & ex principibus multi crediderunt in eum: ſed propter Phariſæos non confitebantur, ut non extra ſynagogam fierent.

43 Dilexerunt enim gloriam hominum magis quam gloriam Dei.

44 Jeſus autem clamavit, & dixit: Credens in me, non credit in me, ſed in mittentem me.

45 Et ſpectans me, ſpectat mittentem me.

46 Ego lux in mundum veni, ut omnis credens in me in tenebris non maneat.

47 Et ſi quis mea audierit verba, & non crediderit, ego non judico eum. non enim veni ut judicem mundum, ſed ut ſervem mundum.

48 Rejiciens me & non accipiens verba mea, habet judicantem eum: ſermo quem loquutus ſum, ille judicabit eum in noviſſimo die.

49 Quia

49 Ὅτι ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα· ἀλλ' ὁ πέμψας με πατὴρ, αὐτός μοι ἐντολὴν ἔδωκε τί εἴπω καὶ τί λαλήσω.

50 Καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιός ἐστιν· ἃ οὖν λαλῶ ἐγὼ, καθὼς εἴρηκέ μοι ὁ πατὴρ, οὕτω λαλῶ. 12. † 4.

Κεφ. ιγ'. 13.

1 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα, εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐλήλυθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα, ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς.

2 Καὶ δείπνου γενομένου, (τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου, ἵνα αὐτὸν παραδῷ·)

3 Εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα δέδωκεν αὐτῷ ὁ πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθε, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπάγει·

4 Ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου, καὶ τίθησι τὰ ἱμάτια· καὶ λαβὼν λέντιον, διέζωσεν ἑαυτόν.

* 5 Εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν † νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν, καὶ ‡ ἐκμάσσειν τῷ ‡ λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένος.

6 Ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος· Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας;

7 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὃ ἐγὼ ποιῶ, σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα.

8 Λέγει αὐτῷ Πέτρος· Οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ.

9 Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν.

10 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὁ λελουμένος οὐ χρείαν ἔχει ἢ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστι καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθαροί

49 Quia ego ex meipso non sum loquutus, sed mittens me Pater, ipse mihi mandatum dedit, quid dicam & quid loquar. 50 Et scio quia mandatum ejus vita æterna est. Quæ ergo loquor ego, sicut dixit mihi Pater, sic loquor.

CAPUT XIII.

1 Ante autem diem festum Paschæ, sciens Jesus quia venit ejus hora, ut transiret ex mundo hoc ad Patrem, diligens proprios qui in mundo, in finem dilexit eos.

2 Et cœna facta, (diabolo jam jaculato in cor Judæ Simonis Iscariotæ, ut eum traderet:)

3 Sciens Jesus quia omnia dedit ei Pater in manus, & quia à Deo exivit, & ad Deum vadit.

4 Surgit à cœna, & ponit vestimenta: & accipiens linteum, præcinxit seipsum.

5 Deinde injicit aquam in pelvim, & cœpit lavare pedes discipulorum, & extergere linteo quo erat præcinctus.

6 Venit ergo ad Simonem Petrum: & dicit ei ille: Domine, tu meos lavas pedes?

7 Respondit Jesus & dixit ei: Quod ego facio, tu nescis modo, scies autem post hæc.

8 Dicit ei Petrus: Non lavabis pedes meos in æternum. Respondit ei Jesus: Si non lavero te, non habes partem cum me.

9 Dicit ei Simon Petrus: Domine, non pedes meos tantum, sed & manus & caput.

10 Dicit ei Jesus: Lotus non opus habet quam pedes lavare, sed est mundus totus: Et vos mundi estis,

sed

ροί ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες.

11 Ἤδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτὸν· διὰ τοῦτο εἶπεν· Οὐχὶ πάντες καθαροί ἐστε.

12 Ὅτε οὖν ἔνιψε τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ ἔλαβε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἀναπεσὼν πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς· Γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν;

13 Ὑμεῖς φωνεῖτέ με· Ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ κύριος· καὶ καλῶς λέγετε· εἰμὶ γάρ.

14 Εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας.

15 Ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε.

16 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν.

17 Εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιῆτε αὐτά.

* 18 Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα οὓς ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· Ὁ ‡ τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον, ‡ ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν † πτέρναν αὐτοῦ.

19 Ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται, πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι.

20 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· Ὁ λαμβάνων, ἐάν τινα πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει· ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν πέμψαντά με.

21 Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι, καὶ ἐμαρτύρησε, καὶ εἶπεν· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με.

22 Ἔβλεπον οὖν εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταὶ, ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει.

23 Ἦν δὲ ἀνακείμενος εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς.

24 Νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος πυθέσθαι τίς ἂν εἴη περὶ οὗ λέγει.

sed non omnes.

11 Sciebat enim tradentem se; propter hoc dixit: Non omnes mundi estis.

12 Postquam ergo lavit pedes eorum, & accepit vestimenta sua, recumbens iterum, dixit eis: Scitis quid fecerim vobis?

13 Vos vocatis me: Magister & Dominus: & pulchre dicitis: sum etenim.

14 Si ergo ego lavi vestros pedes, dominus & magister, & vos debetis alii aliorum lavare pedes.

15 Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis, & vos faciatis.

16 Amen amen dico vobis, non est servus major domino suo, neque legatus major mittente illum.

17 Si hæc scitis, beati estis si feceritis ea.

18 Non de omnibus vobis dico: ego scio quos elegerim: Sed ut Scriptura adimpleatur: Manducans cum me panem, levavit contra me calcaneum suum.

19 A modo dico vobis, antequam fiat, ut quum factum fuerit, credatis quia ego sum.

20 Amen amen dico vobis: accipiens si quem misero, me accipit: at me accipiens, accipit mittentem me.

21 Hæc dicens Jesus turbatus est spiritu, & protestatus est, & dixit: Amen amen dico vobis, unus ex vobis tradet me.

22 Aspiciebant ergo ad invicem discipuli, hæsitantes de quo diceret.

23 Erat autem recumbens unus discipulorum ejus in sinu Jesu, quem diligebat Jesus.

24 Innuit ergo huic Simon Petrus percontari quis esset de quo dicit.

25 In-

25 Ἐπιπεσὼν δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ, λέγει αὐτῷ· Κύριε, τίς ἐστιν;

26 Ἀποκρίνεται ὁ Ἰησοῦς· Ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ βάψας τὸ ψωμίον ἐπιδώσω. Καὶ ἐμβάψας τὸ ψωμίον, δίδωσιν Ἰούδᾳ Σίμωνος Ἰσκαριώτῃ.

27 Καὶ μετὰ τὸ ψωμίον τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ Σατανᾶς. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὃ ποιεῖς, ποίησον τάχιον.

28 Τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ.

29 Τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ ‡ γλωσσόκομον εἶχεν ὁ Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀγόρασον ὧν χρείαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν· ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῷ.

30 Λαβὼν οὖν τὸ ‡ ψωμίον ἐκεῖνος, εὐθέως ἐξῆλθεν· ἦν δὲ νύξ.

31 Ὅτε οὖν ἐξῆλθε, λέγει ὁ Ἰησοῦς· Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ.

32 Εἰ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ Θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν.

33 Τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. Ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις· Ὅτι ὅπου ὑπάγω ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν· καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι.

34 Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.

35 Ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις.

36 Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅπου ὑπάγω, οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι.

37 Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· Κύριε, διατί οὐ δύναμαί σοι ἀκο-

25 Incumbens autem ille ſupra pectus Jeſu, dicit ei: Domine, quis eſt?

26 Reſpondet Jeſus: ille eſt cui ego intingens buccellam dedero. Et intingens buccellam, dat Judæ Simonis Iſcariotæ.

27 Et poſt buccellam tunc introivit in eum ſatanas. Dicit ergo ei Jeſus: Quod facis, fac citius.

28 Hoc autem nemo ſcivit recumbentium ad quid dixerit ei.

29 Quidam enim putabant, quandoquidem marſupium habebat Judas, quod dicit ei Jeſus: Eme quorum opus habemus ad feſtum: aut egenis ut aliquid daret.

30 Accipiens ergo buccellam ille, continuo exivit: Erat autem nox.

31 Quum ergo exiſſet, dicit Jeſus: Nunc glorificatus eſt filius hominis, & Deus glorificatus eſt in eo.

32 Si Deus glorificatus eſt in eo, & Deus glorificabit eum in ſemetipſo: & continuo glorificabit eum.

33 Filioli, adhuc modicum cum vobis ſum. Quæretis me, & ſicut dixi Judæis: quo vado ego, vos non poteſtis venire: & vobis dico modo.

34 Mandatum novum do vobis, Ut diligatis invicem: ſicut dilexi vos, ut & vos diligatis invicem.

35 In hoc cognoſcent omnes quia mei diſcipuli eſtis, ſi dilectionem habueritis ad invicem.

36 Dicit ei Simon Petrus: Domine, quo vadis? Reſpondit ei Jeſus: Quo ego vado, non potes me modo ſequi, poſtea autem ſequeris me.

37 Dicit ei Petrus: Domine, propter quid non poſſum te ſe-

λουθῆσαι ἄρτι; τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω.

38 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τὴν ψυχήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσει ἕως οὗ ἀπαρνήσῃ με τρίς. 8. † 2.

Κεφ. ιδ'. 14.

1 Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν Θεὸν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε.

2 Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαί εἰσιν· εἰ δὲ μὴ, εἶπον ἂν ὑμῖν· πορεύομαι ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν.

3 Καὶ ἐὰν πορευθῶ, καὶ ἑτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν ἔρχομαι, καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν· ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ καὶ ὑμεῖς ἦτε.

4 Καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε, καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε.

5 Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς· Κύριε, οὐκ οἴδαμεν ποῦ ὑπάγεις· καὶ πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι;

6 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς, καὶ ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ ζωή. οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ.

7 Εἰ ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκειτε ἄν· καὶ ἀπ' ἄρτι γινώσκετε αὐτὸν, καὶ ἑωράκατε αὐτόν.

8 Λέγει αὐτῷ Φίλιππος· Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν.

9 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με; Φίλιππε, ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ, ἑώρακε τὸν πατέρα· καὶ πῶς σὺ λέγεις· Δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα;

10 Οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστι, τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐν ἐμοὶ μένων, αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα.

11 Πιστεύετέ μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστιν· εἰ δὲ μὴ, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετέ μοι.

sequi modo? animam meam pro te ponam.

38 Respondit ei Jesus: Animam tuam pro me pones? Amen amen dico tibi, non gallus cantabit, donec neges me ter.

CAPUT XIV.

1 NOn turbetur vestrum cor: Creditis in Deum, & in me credite.

2 In domo Patris mei mansiones multæ sunt: Si autem non, dixissem vobis; Vado parare locum vobis.

3 Et si abiero, & præparavero vobis locum, iterum venio, & accipiam vos ad meipsum: ut ubi sum ego, & vos sitis.

4 Et quo ego vado scitis, & viam scitis.

5 Dicit ei Thomas: Domine, nescimus quo vadis; & quomodo possumus viam scire?

6 Dicit ei Jesus: Ego sum via, & veritas, & vita. nemo venit ad Patrem, si non per me.

7 Si cognovissetis me, & Patrem meum cognovissetis utique, & à modo cognoscitis eum, & vidistis eum.

8 Dicit ei Philippus: Domine, ostende nobis Patrem, & sufficit nobis.

9 Dicit ei Jesus: Tantum tempus cum vobis sum, & non cognovisti me? Philippe, Videns me, vidit Patrem: Et quomodo tu dicis: Ostende nobis Patrem?

10 Non credis quia ego in Patre, & Pater in me est? Verba quæ ego loquor vobis, à meipso non loquor: At Pater in me manens, ipse facit opera.

11 Credite mihi quia ego in Patre, & Pater in me est: Si autem non, propter opera ipsa credite mihi.

12 Amen,

12 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει· ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα μου πορεύομαι.

12 Amen amen dico vobis, credens in me, opera quæ ego facio, & ipse faciet, & majora his faciet: quia ego ad Patrem meum vado.

13 Καὶ ὅ, τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω· ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ.

13 Et quodcumque petieritis in nomine meo, hoc faciam: ut glorificetur Pater in Filio.

14 Ἐάν τι αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω.

14 Si quid petieritis in nomine meo, ego faciam.

15 Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε.

15 Si diligitis me, mandata mea servate.

16 Καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένῃ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα·

16 Et ego rogabo Patrem, & alium paracletum dabit vobis, ut maneat cum vobis in æternum:

17 Τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ, οὐδὲ γινώσκει αὐτό· ὑμεῖς δὲ γινώσκετε αὐτὸ, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει, καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται.

17 Spiritum veritatis, quem mundus non potest acciperet quia non videt eum, nec scit eum: Vos autem cognoscitis eum, quia apud vos manet, & in vobis erit.

18 Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς.

18 Non relinquam vos orphanos: venio ad vos.

19 Ἔτι μικρὸν, καὶ ὁ κόσμος με οὐκ ἔτι θεωρεῖ· ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με· ὅτι ἐγὼ ζῶ, καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε.

19 Adhuc modicum, & mundus me non jam videt: Vos autem videtis me, quia ego vivo, & vos vivetis.

20 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί μου, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν ὑμῖν.

20 In illo die cognoscetis vos quia ego in Patre meo, & vos in me, & ego in vobis.

21 Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου, καὶ τηρῶν αὐτὰς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με, ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν.

21 Habens mandata mea, & servans ea, ille est diligens me: at diligens me diligetur à Patre meo, & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum.

22 Λέγει αὐτῷ Ἰούδας (οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης·) Κύριε, τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν, καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ;

22 Dicit ei Judas (non Iscariotes:) Domine, quid factum est quia nobis futurus es manifestare teipsum, & non mundo?

* 23 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει· καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτὸν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα, καὶ ‡ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν.

23 Respondit Jesus, & dixit ei: Si quis diligit me, sermonem meum servabit: & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.

24 Ὁ μὴ ἀγαπῶν με, τοὺς

24 Non diligens me, sermones

λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε, οὐκ ἔστιν ἐμὸς, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός.

25 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων·

26 Ὁ δὲ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα, καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν.

* 27 Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν, οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. Μὴ ‡ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία, μηδὲ † δειλιάτω.

28 Ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. Εἰ ἠγαπᾶτέ με, ἐχάρητε ἂν ὅτι εἶπον, πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα· ὅτι ὁ πατήρ μου μείζων μου ἐστί.

29 Καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι· ἵνα ὅταν γένηται, πιστεύσητε.

30 Οὐκ ἔτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου τούτου ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν.

31 Ἀλλ' ἵνα γνῷ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατὴρ, οὕτω ποιῶ· ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν. 3. † 1.

ΚΕΦ. ιέ. 15.

1 Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινὴ, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστι.

* 2 Πᾶν ‡ κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν, αἴρει αὐτό· καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, ‡ καθαίρει αὐτὸ, ἵνα πλείονα καρπὸν φέρῃ.

3 Ἤδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν.

4 Μείνατε ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν ὑμῖν· καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ· οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μείνητε.

5 Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα· ὁ μένων ἐν

mones meos non servat: Et sermo quem audistis, non est meus, sed mittentis me Patris.

25 Hæc loquutus sum vobis apud vos manens.

26 At paracletus Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia: & suggeret vobis omnia quæ dixi vobis.

27 Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis. Non turbetur vestrum cor, neque formidet.

28 Audistis quia ego dixi vobis: Vado & venio ad vos. Si diligeretis me, gauderetis utique, quia dixi, Vado ad Patrem: quia Pater meus major me est.

29 Et nunc dixi vobis antequam fiat, ut quum factum fuerit, credatis.

30 Non jam multa loquar cum vobis: venit enim hujus mundi princeps, & in me non habet quicquam.

31 Sed ut cognoscat mundus quia diligo Patrem: & sicut mandavit mihi Pater, sic facio. Surgite, eamus hinc.

CAPUT XV.

1 Ego sum vitis illa vera: & Pater meus agricola est. 2 Omnem palmitem in me non facientem fructum, tollit eum: & omnem fructum ferentem, purgat eum, ut plurem fructum afferat.

3 Jam vos mundi estis propter sermonem quem loquutus sum vobis. 4 Manete in me, & ego in vobis: Sicut palmes non potest fructum ferre à semetipso, si non manserit in vite: sic nec vos, si non in me manseritis.

5 Ego sum vitis, vos palmites: manens in me, & ego

in

ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολύν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν.

6 Ἐὰν μή τις μείνῃ ἐν ἐμοὶ, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη· καὶ συνάγουσιν αὐτὰ, καὶ εἰς πῦρ βάλλουσι, καὶ καίεται.

7 Ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ, καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλητε αἰτήσεσθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν.

8 Ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε· καὶ γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί.

9 Καθὼς ἠγάπησέ με ὁ πατὴρ, κἀγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ.

10 Ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου· καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρός μου τετήρηκα, καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ.

11 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνῃ, καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ.

12 Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς.

13 Μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ.

14 Ὑμεῖς φίλοι μου ἐστὲ, ἐὰν ποιῆτε ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν.

15 Οὐκέτι ὑμᾶς λέγω δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδε τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου, ἐγνώρισα ὑμῖν.

16 Οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε, καὶ καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ· ἵνα ὅ, τι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δῷ ὑμῖν.

17 Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.

18 Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ,

in eo, hic fert fructum multum: quia sine me non potestis facere quicquam.

6 Si non quis manserit in me, ejectus est foras sicut palmes, & exaruit: & colligunt eos, & in ignem mittunt, & ardent.

7 Si manseritis in me, & verba mea in vobis manserint, quodcunque volueritis petetis, & fiet vobis.

8 In hoc glorificatus est Pater meus, ut fructum plurimum afferatis, & efficiemini mei discipuli.

9 Sicut dilexit me Pater, & ego dilexi vos: Manéte in dilectione mea.

10 Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea: sicut ego præcepta Patris mei servavi, & maneo ejus in dilectione.

11 Hæc loquutus sum vobis, ut gaudium meum in vobis maneat, & gaudium vestrum impleatur.

12 Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos.

13 Majorem hac dilectionem nemo habet, ut quis animam suam ponat pro amicis suis.

14 Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis.

15 Non amplius vos dico servos, quia servus nescit quid faciat ejus dominus: Vos autem dixi amicos, quia omnia quæcunque audivi à Patre meo, nota feci vobis.

16 Non vos me elegistis, sed ego elegi vos, & posui vos, ut vos abeatis, & fructum feratis, & fructus vester maneat: ut quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, det vobis.

17 Hæc mando vobis, ut diligatis invicem.

18 Si mundus vos odit, sci-

tote

γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν.

19 Εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστὲ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος.

20 Μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· Οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν.

21 Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν ὑμῖν διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἴδασι τὸν πέμψαντά με.

22 Εἰ μὴ ἦλθον, καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἴχοσαν· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν.

23 Ὁ ἐμὲ μισῶν, καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ.

24 Εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος πεποίηκεν, ἁμαρτίαν οὐκ εἴχον· νῦν δὲ καὶ ἑωράκασι, καὶ μεμισήκασι καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου.

25 Ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν· Ὅτι ἐμίσησάν με δωρεάν.

26 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρὸς, (τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται) ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ.

27 Καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε.2.†ο.

Κεφ. ις'. 16.

1 Ταῦτα λελάλημα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε.

2 Ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς, δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ.

3 Καὶ ταῦτα ποιήσουσιν ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα, οὐδὲ ἐμέ.

4 Ἀλλὰ ταῦτα λελάλημα

tote quia me priorem vobis odit.

19 Si de mundo fuissetis, mundus proprium amaret: quia vero de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propter hoc odit vos mundus. 20 Mementote sermonis quem ego dixi vobis: Non est servus major domino suo. Si me persequuti sunt, & vos persequentur: si sermonem meum servaverunt, & vestrum servabunt.

21 Sed hæc omnia facient vobis propter nomen meum, quia nesciunt mittentem me.

22 Si non venissem, & loquutus fuissem eis, peccatum non haberent: nunc autem excusationem non habent de peccato suo.

23 Me odio habens, & Patrem meum odit. 24 Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent: Nunc autem & viderunt, & oderunt & me & Patrem meum.

25 Sed ut impleretur sermo scriptus in Lege eorum: oderunt me gratis.

26 Quum autem venerit Paracletus, quem ego mittam vobis à Patre, (Spiritum veritatis, qui à Patre procedit) ille testabitur de me.

27 Et vos autem testabimini, quia ab initio cum me estis.

CAPUT XVI.

1 Hæc loquutus sum vobis, ut non scandalizemini.

2 Absque synagogis facient vos: sed venit hora, ut omnis interficiens vos, existimet cultum adferre Deo.

3 Et hæc facient vobis, quia non noverunt Patrem, neque me.

4 Sed hæc loquutus sum vobis,

ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, μνημονεύητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην.

5 Νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με· Ποῦ ὑπάγεις;

6 Ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν.

7 Ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν, συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω· ἐὰν γὰρ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς.

8 Καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος, ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως.

9 Περὶ ἁμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ·

10 Περὶ δικαιοσύνης δὲ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα μου ὑπάγω, καὶ οὐκ ἔτι θεωρεῖτέ με·

11 Περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται.

12 Ἔτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι.

13 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν· οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἂν ἀκούσῃ, λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

14 Ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

15 Πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ, ἐμά ἐστι· διὰ τοῦτο εἶπον ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

16 Μικρὸν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ πάλιν μικρὸν, καὶ ὄψεσθέ με, ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα.

17 Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους· Τί ἐστι τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν· Μικρὸν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ πάλιν

bis, ut quum venerit hora, reminiscamini eorum, quia ego dixi vobis. Hæc autem vobis ex initio non dixi, quia cum vobis eram.

5 Nunc autem vado ad mittentem me: & nemo ex vobis interrogat me: Quo vadis? 6 Sed quia hæc loquutus sum vobis, tristitia implevit vestrum cor.

7 Sed ego veritatem dico vobis, expedit vobis ut ego vadam: Si enim non abiero, paracletus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos.

8 Et veniens ille, arguet mundum de peccato, & de justitia, & de judicio.

9 De peccato quidem, quia non credunt in me:

10 De justitia vero, quia ad Patrem meum vado, & non amplius videbitis me:

11 De autem judicio, quia princeps mundi hujus judicatus est.

12 Adhuc multa habeo dicere vobis, sed non potestis portare modo.

13 Quum autem venerit ille Spiritus veritatis, deducet vos in omnem veritatem: non enim loquetur à semetipso, sed quæcumque audiet, loquetur, & ventura annuntiabit vobis.

14 Ille me glorificabit: quia de meo accipiet, & annunciabit vobis.

15 Omnia quæcumque habet Pater, mea sunt: propter hoc dixi, quia de meo accipit, & annuntiabit vobis.

16 Modicum, & non videbitis me: & iterum modicum, & videbitis me, quia vado ad Patrem.

17 Dixerunt ergo ex discipulis ejus ad invicem: Quid est hoc quod dicit nobis: Modicum, & non videbitis me:

μικρὸν, καὶ οὐκέτι με· πάλιν
Ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πα-
τέρα;
18 Ἔλεγον οὖν· Τοῦτο τί
ἐστιν ὃ λέγει, τὸ μικρόν; οὐκ
οἴδαμεν τί λαλεῖ.
19 Ἔγνω οὖν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤθε-
λον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν
αὐτοῖς· Περὶ τούτου ζητεῖτε
μετ' ἀλλήλων, ὅτι εἶπον· Μι-
κρὸν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ
πάλιν μικρὸν, καὶ ὄψεσθέ με;
* 20 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ὅτι κλαύσετε καὶ ‡ θρηνήσετε
ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται·
ὑμεῖς δὲ ‡ λυπηθήσεσθε, ἀλλ'
ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενή-
σεται.
21 Ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ, λύ-
πην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐ-
τῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παι-
δίον, οὐκ ἔτι μνημονεύει τῆς
θλίψεως, διὰ τὴν χαρὰν, ὅτι
ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κό-
σμον.
22 Καὶ ὑμεῖς οὖν λύπην μὲν
νῦν ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι
ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ
καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν
οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν.
23 Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ
οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. Ἀμὴν ἀ-
μὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὅσα ἂν αἰ-
τήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνό-
ματί μου, δώσει ὑμῖν.
24 Ἕως ἄρτι οὐκ ἠτήσατε οὐ-
δὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε,
καὶ λήψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν
ᾖ πεπληρωμένη.
25 Ταῦτα ἐν παροιμίαις λε-
λάληκα ὑμῖν· ἀλλ' ἔρχεται ὥ-
ρα ὅτε οὐκ ἔτι ἐν παροιμίαις λα-
λήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παῤῥησίᾳ πε-
ρὶ τοῦ πατρὸς ἀναγγελῶ ὑμῖν.
26 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ
ὀνόματί μου αἰτήσεσθε· καὶ οὐ
λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν
πατέρα περὶ ὑμῶν·
27 Αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ
ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε,
καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ
παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον.
28 Ἐξῆλθον παρὰ τοῦ πατρὸς,

& iterum modicum, & videbitis me: &: quia ego vado ad Patrem?
18 Dicebant ergo: Hoc quid eſt quod dicit, Modicum? neſcimus quid loquitur.
19 Cognovit autem Jeſus quia volebant eum interrogare, & dixit eis: De hoc quæritis alii cum aliis, quia dixi: Modicum, & non videbitis me: & iterum modicum, & videbitis me?
20 Amen amen dico vobis, quia flebitis & plorabitis vos, at mundus gaudebit: vos autem contriſtabimini, ſed triſtitia veſtra in gaudium fiet.
21 Mulier quum parit, triſtitiam habet, quia venit hora ejus: quum autem genuerit puerum, non amplius meminit tribulationis propter gaudium, quia genitus eſt homo in mundum.
22 Et vos igitur triſtitiam quidem nunc habetis, iterum autem videbo vos, & gaudebit veſtrum cor, & gaudium veſtrum nemo tollit à vobis.
23 Et in illo die me non interrogabitis quicquam. Amen amen dico vobis, quod quæcumque petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.
24 Uſque modo non petiiſtis quicquam in nomine meo: Petite, & accipietis, ut gaudium veſtrum ſit plenum.
25 Hæc in proverbiis loquutus ſum vobis: ſed venit hora quum non amplius in proverbiis loquar vobis, ſed palam de Patre annuntiabo vobis.
26 In illo die in nomine meo petetis: & non dico vobis quia ego rogabo Patrem de vobis.
27 Ipſe enim Pater amat vos, quia vos me amaſtis, & credidiſtis quia ego à Deo exivi.
28 Exivi à Patre, & veni in mundum

καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον, καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα.

29 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Ἴδε, νῦν παῤῥησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις.

30 Νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶδας πάντα, καὶ οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ. ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθες.

31 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἄρτι πιστεύετε;

32 Ἰδοὺ, ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἐμὲ μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστι.

33 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. Ἐν τῷ κόσμῳ θλῖψιν ἕξετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον. 2. † ο.

Κεφ. ιζ'. 17.

1 Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπῆρε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ εἶπε· Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, δόξασόν σου τὸν υἱὸν, ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε·

2 Καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκὸς, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον.

3 Αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν.

4 Ἐγώ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς· τὸ ἔργον ἐτελείωσα, ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω.

5 Καὶ νῦν δόξασόν με σὺ πάτερ παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον, πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι, παρὰ σοί. ✝

6 Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις, οὓς δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου· σοὶ ἦσαν, καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας, καὶ τὸν λόγον σου τετηρήκασι.

7 Νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα, ὅσα δέδωκάς μοι, παρὰ σοῦ εἰσιν·

8 Ὅτι τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς

mundum: iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem.

29 Dicunt ei discipuli ejus: Ecce nunc palam loqueris, & proverbium nullum dicis.

30 Nunc scimus quia scis omnia, & non usum habes ut quis te interroget. in hoc credimus quia à Deo existi.

31 Respondit eis Jesus: Modo creditis?

32 Ecce, venit hora, & jam venit, ut dispergamini unusquisque in propria, & me solum relinquatis: & non sum solus, quia Pater cum me est.

33 Hæc loquutus sum vobis, ut in me pacem habeatis. In mundo tribulationem habebitis: sed confidite, ego vici mundum.

CAPUT XVII.

1 Hæc loquutus est Jesus, & sustulit oculos suos in cælum, & dixit: Pater, venit hora, glorifica tuum filium, ut & filius tuus glorificet te.

2 Sicut dedisti ei auctoritatem omnis carnis, ut omne quod dedisti ei, det eis vitam æternam.

3 Hæc autem est æterna vita, ut cognoscant te solum verum Deum, & quem misisti Jesum Christum.

4 Ego te glorificavi super terram: opus consummavi quod dedisti mihi ut facerem.

5 Et nunc glorifica me tu Pater apud temetipsum, gloria quam habui ante mundum esse apud te:

6 Manifestavi tuum nomen hominibus quos dedisti mihi de mundo. Tui erant, & mihi eos dedisti: & sermonem tuum servaverunt. 7 Nunc cognoverunt quia omnia quæ dedisti mihi, abs te sunt.

8 Quia verba quæ dedisti

μοι, δέδωκε αὐτοῖς· καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

9 Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοί εἰσι.

10 Καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σά ἐστι, καὶ τὰ σὰ ἐμά· καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς.

11 Καὶ οὐκ ἔτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσὶ, καὶ ἐγὼ πρός σε ἔρχομαι. Πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, οὓς δέδωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς ἡμεῖς.

12 Ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου· οὓς δέδωκάς μοι ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας· ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ.

13 Νῦν δὲ πρός σε ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς.

14 Ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτοὺς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου.

15 Οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ.

16 Ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσὶ, καθὼς ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί.

17 Ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου· ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστι.

18 Καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον.

19 Καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἁγιάζω ἐμαυτὸν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὦσιν ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ.

20 Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ·

21 Ἵνα πάντες ἓν ὦσι, καθὼς

mihi, dedi eis: & ipſi acceperunt, & cognoverunt vere quia à te exivi, & crediderunt quia tu me miſiſti.

9 Ego pro eis rogo: Non pro mundo rogo, ſed pro his quos dediſti mihi, quia tui ſunt.

10 Et mea omnia tua ſunt, & tua mea: & clarificatus ſum in eis.

11 Et non amplius ſum in mundo, & hi in mundo ſunt, & ego ad te venio. Pater ſancte, ſerva eos in nomine tuo, quos dediſti mihi, ut ſint unum ſicut nos.

12 Quum eſſem cum eis in mundo, ego ſervabam eos in nomine tuo: Quos dediſti mihi cuſtodivi, & nemo ex eis periit, ſi non filius perditionis, ut Scriptura impleatur.

13 Nunc autem ad te venio, & hæc loquor in mundo, ut habeant gaudium meum impletum in ſemetipſis.

14 Ego dedi eis ſermonem tuum, & mundus odio habuit eos, quia non ſunt de mundo, ſicut ego non ſum de mundo.

15 Non rogo ut tollas eos de mundo, ſed ut ſerves eos à malo.

16 De mundo non ſunt: ſicut ego de mundo non ſum.

17 Sanctifica eos in veritate tua: Sermo tuus veritas eſt.

18 Sicut me miſiſti in mundum, & ego miſi eos in mundum.

19 Et pro eis ego ſanctifico meipſum, ut & ipſi ſint ſanctificati in veritate.

20 Non pro eis autem rogo tantum, ſed & pro credituris per verbum eorum in me.

21 Ut omnes unum ſint, ſicut

tu

σὺ, πάτερ, ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν σοὶ, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν ὦσιν· ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

22 Καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν, ἣν δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς· ἵνα ὦσιν ἓν, καθὼς ἡμεῖς ἓν ἐσμεν.

23 Ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοὶ, ἵνα ὦσι τετελειωμένοι εἰς ἕν, καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας, καὶ ἠγάπησας αὐτοὺς, καθὼς ἐμὲ ἠγάπησας.

24 Πάτερ, οὓς δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, κἀκεῖνοι ὦσι μετ' ἐμοῦ· ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν ἔδωκάς μοι, ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου.

25 Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνων, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

26 Καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου, καὶ γνωρίσω· ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς ᾖ, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς.

Κεφ. ιή. 18.

* 1 Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐξῆλθε σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ‡ πέραν τοῦ † χειμάρρου τῶν † κέδρων, ὅπου ἦν ‡ κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

2 Ἤιδει δὲ καὶ Ἰούδας, ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, τὸν τόπον· ὅτι πολλάκις συνήχθη ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

* 3 Ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν, καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ Φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ † φανῶν καὶ ‡ λαμπάδων καὶ ὅπλων.

4 Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν, ἐξελθὼν εἶπεν αὐτοῖς· Τίνα ζητεῖτε;

5 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐγώ εἰμι. Εἱστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν μετ' αὐτῶν.

6 Ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς· Ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἔπεσον χαμαί.

tu, Pater, in me, & ego in te, ut & ipsi in nobis unum sint: ut mundus credat quia tu me misisti.

22 Et ego gloriam quam dedisti mihi, dedi eis: ut sint unum, sicut nos unum sumus.

23 Ego in eis, & tu in me, ut sint consummati in unum: & ut cognoscat mundus quia tu me misisti, & dilexisti eos, sicut me dilexisti.

24 Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi sum ego, & illi sint cum me: ut videant glóriam meam quam dedisti mihi, quia dilexisti me ante constitutionem mundi.

25 Pater juste, & mundus te non cognovit, ego autem te cognovi, & hi cognoverunt quia tu me misisti.

26 Et notum feci eis nomen tuum, & notum faciam: ut dilectio qua dilexisti me, in ipsis sit, & ego in ipsis.

CAPUT XVIII.

1 Hæc dicens Jesus egressus est cum discipulis suis trans torrentem Cedron, ubi erat hortus, in quem introivit ipse, & discipuli ejus.

2 Sciebat autem & Judas, tradens eum, locum, quia frequenter convenerat Jesus illuc cum discipulis suis.

3 Ergo Judas accipiens cohortem, & ex principibus Sacerdotum & Pharisæis ministros, venit illuc cum laternis & facibus, & armis.

4 Jesus itaque sciens omnia ventura super se, exiens dixit eis: Quem quæritis?

5 Respondérunt ei: Jesum Nazarenum. Dicit eis Jesus: Ego sum. Stabat autem & Judas ille tradens eum cum ipsis. 6 Ut ergo dixit eis: Ego sum, abierunt in ea quæ post, & ceciderunt humi.

7 Πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπηρώτησε· Τίνα ζητεῖτε; Οἱ δὲ εἶπον· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον.

8 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι· εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν.

9 Ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος, ὃν εἶπεν· Ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα.

10 Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν, εἵλκυσεν αὐτὴν, καὶ ἔπαισε τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον τὸ δεξιόν· ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος.

* 11 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· Βάλε τὴν μάχαιράν σου εἰς τὴν † θήκην· τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέ μοι ὁ πατὴρ, οὐ μὴ πίω αὐτό;

12 Ἡ οὖν σπεῖρα, καὶ ὁ χιλίαρχος, καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔδησαν αὐτόν.

* 13 Καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς Ἅνναν πρῶτον· ἦν γὰρ † πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου.

14 Ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἀπολέσθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ.

* 15 Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ ὁ ἄλλος μαθητής. ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ ‡ συνεισῆλθε τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως.

16 Ὁ δὲ Πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω· ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος, ὃς ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπε τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγε τὸν Πέτρον.

17 Λέγει οὖν ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; Λέγει ἐκεῖνος· Οὐκ εἰμί.

18 Εἱστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι, καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψῦχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ μετ' αὐ-

7 Iterum ergo eos interrogavit: Quem quæritis? At dixerunt: Jesum Nazarenum.

8 Respondit Jesus: Dixi vobis, quia ego sum. si ergo me quæritis, sinite hos abire. 9 Ut impleretur sermo quem dixit: Quia quos dedisti mihi, non perdidi ex eis quemquam.

10 Simon ergo Petrus habens gladium, eduxit eum, & percussit principis Sacerdotum servum, & abscidit ejus auriculam dexteram: Erat autem nomen servo Malchus. 11 Dixit ergo Jesus Petro: Injice gladium tuum in vaginam: Calicem quem dedit mihi Pater, non bibam illum?

12 Ergo cohors & tribunus, & ministri Judæorum comprehenderunt Jesum, & ligaverunt eum.

13 Et adduxerunt eum ad Annam primum: erat enim socer Cajaphæ, qui erat princeps Sacerdotum anni illius.

14 Erat autem Cajaphas ille consulens Judæis, quia expedit unum hominem perire pro populo.

15 Sequebatur autem Jesum Simon Petrus, & alius discipulus. At discipulus ille erat notus principi Sacerdotum, & simul introivit Jesu in atrium principis Sacerdotum.

16 At Petrus stabat ad ostium foris: Exivit ergo discipulus alius, qui erat notus principi Sacerdotum, & dixit ostiariæ, & introduxit Petrum.

17 Dicit ergo ancilla ostiaria Petro: Nunquid & tu ex discipulis es hominis istius? Dicit ille: Non sum.

18 Stabant autem servi & ministri prunam facientes, quia frigus erat, & calefaciebant se: erat autem cum eis

τῶν ὁ Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος.

19 Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ.

20 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ παῤῥησίᾳ ἐλάλησα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν τῇ συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντοθεν οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν.

21 Τί με ἐπερωτᾷς; ἐπερώτησον τοὺς ἀκηκοότας, τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε, οὗτοι οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ.

22 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἷς τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκὼς ἔδωκε ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ, εἰπών· Οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ;

23 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις;

24 Ἀπέστειλεν οὖν αὐτὸν ὁ Ἅννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα.

25 Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος. εἶπον οὖν αὐτῷ· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; Ἠρνήσατο ἐκεῖνος, καὶ εἶπεν· Οὐκ εἰμί.

* 26 Λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψε Πέτρος τὸ ‡ ὠτίον· Οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ;

27 Πάλιν οὖν ἠρνήσατο ὁ Πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

* 28 Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ ‡ πρωΐα· καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ ‡ πραιτώριον, ἵνα μὴ ‡ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ πάσχα.

* 29 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος πρὸς αὐτοὺς, καὶ εἶπε· ‡ Τίνα ‡ κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;

30 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπεν

19 Ergo princeps Sacerdotum interrogavit Jesum de discipulis suis, & de doctrina ejus.

20 Respondit ei Jesus: Ego palam loquutus sum mundo: ego semper docui in synagoga & in templo, quo undique Judæi conveniunt, & in occulto loquutus sum nihil.

21 Quid me interrogas? Interroga audientes, quid loquutus sim ipsis: ecce hi sciunt quæ dixerim ego.

22 Hæc autem eo dicente, unus miniſtrorum assistens dedit alapam Jesu, dicens: Sic respondes principi Sacerdotum?

23 Respondit ei Jesus: Si male loquutus sum, testare de malo: si autem bene, quid me cædis?

24 Misit igitur eum Annas ligatum ad Cajapham principem Sacerdotum.

25 Erat autem Simon Petrus stans, & calefaciens se. Dixerunt ergo ei: Num & tu ex discipulis ejus es? Negavit ille, & dixit: Non sum.

26 Dicit unus ex servis principis Sacerdotum, cognatus existens cujus abscíderat Petrus auriculam: Non ego te vidi in horto cum illo?

27 Iterum ergo negavit Petrus, & statim gallus cantavit.

28 Adducunt ergo Jesum à Cajapha in prætorium; erat autem mane: & ipsi non introierunt in prætorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha.

29 Exivit ergo Pilatus ad eos, & dixit: Quam accusationem affertis adversus hominem hunc?

30 Responderunt & dixerunt

αὐτῷ· Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιὸς, οὐκ ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν.

31 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα.

32 Ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ, ὃν εἶπε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν.

33 Εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ὁ Πιλάτος, καὶ ἐφώνησε τὸν Ἰησοῦν· καὶ εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;

34 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀφ' ἑαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ;

35 Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· Μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας;

36 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν.

* 37 Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· † Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Σὺ λέγεις ὅτι βασιλεύς εἰμι ἐγώ· ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ· Πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας, ἀκούει μου τῆς φωνῆς.

38 Λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος· Τί ἐστιν ἀλήθεια; Καὶ τοῦτο εἰπὼν, πάλιν ἐξῆλθε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ.

39 Ἔστι δὲ συνήθεια ὑμῖν, ἵνα ἕνα ὑμῖν ἀπολύσω ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν ὑμῖν ἀπολύσω τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;

ei: Si non esset hic malefactor, non utique tibi tradidissemus eum.

31 Dixit ergo eis Pilatus: Accipite eum vos, & secundum legem vestram judicate eum. Dixerunt ergo ei Judæi: Nobis non licet interficere quemquam.

32 Ut sermo Jesu impleretur, quem dixit, significans quâ morte futurus esset mori.

33 Introivit ergo in prætorium iterum Pilatus, & vocavit Jesum, & dixit ei: Tu es rex Judæorum?

34 Respondit ei Jesus: A temetipso tu hoc dicis, an alii tibi dixerunt de me?

35 Respondit Pilatus: Numquid ego Judæus sum? Gens tua & principes Sacerdotum tradiderunt te mihi: quid fecisti?

36 Respondit Jesus: Regnum meum non est de mundo hoc: si ex mundo hoc esset regnum meum, ministri utique mei decertarent, ut non traderer Judæis: nunc autem regnum meum non est hinc.

37 Dixit itaque ei Pilatus: Num ergo rex es tu? Respondit Jesus: Tu dicis, quia rex sum ego: Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum, ut tester veritati: omnis existens ex veritate, audit meam vocem.

38 Dicit ei Pilatus: Quid est veritas? Et hoc dicens, iterum exivit ad Judæos, & dicit eis: Ego nullam causam invenio in eo.

39 Est autem consuetudo vobis, ut unum vobis absolvam in Pascha: vultis ergo vobis absolvam regem Judæorum?

40 Cla-

40 Ἐκραύγασαν οὖν πάλιν πάντες, λέγοντες· Μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν· ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς λῃστής. 16. † 6. Κεφ. ιθ. 19.

40. Clamaverunt ergo rursum omnes, dicentes: Non hunc, sed Barabbam: Erat autem Barabbas latro.

CAPUT XIX.

1 Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐμαστίγωσε.

1 Tunc ergo accepit Pilatus Jesum, & flagellavit.

2 Καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν·

2 Et milites plectentes coronam de spinis, impofuerunt ejus capiti: & veste purpurea amicierunt eum:

3 Καὶ ἔλεγον· Χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ῥαπίσματα.

3 Et dicebant: Gaude rex Judæorum: & dabant ei alapas.

4 Ἐξῆλθεν οὖν πάλιν ἔξω ὁ Πιλάτος, καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἴδε, ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω.

4 Exivit ergo iterum foras Pilatus, & dicit eis: Ecce adduco vobis eum foras, ut cognoscatis, quia in eo nullam causam invenio.

* 5 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, ‡ φορῶν τὸν ‡ ἀκάνθινον στέφανον, καὶ τὸ ‡ πορφυροῦν ἱμάτιον. Καὶ λέγει αὐτοῖς· ‡ Ἴδε ὁ ἄνθρωπος.

5 Exivit ergo Jesus foras, portans spineam coronam, & purpureum vestimentum. Et dicit eis: Ecce homo.

6 Ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐκραύγασαν, λέγοντες· Σταύρωσον, σταύρωσον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ οὐχ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν.

6 Quum ergo vidissent eum principes Sacerdotum & ministri, clamaverunt, dicentes: Crucifige, crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Accipite eum vos, & crucifigite: ego enim non invenio in eo causam.

7 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἐποίησεν.

7 Respondérunt ei Judæi: Nos legem habemus, & secundum legem nostram debet mori, quia se ipsum Filium Dei fecit.

8 Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη.

8 Quum ergo audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit.

9 Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν, καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ· Πόθεν εἶ σύ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ.

9 Et ingressus est in prætorium iterum, & dicit Jesu: Unde es tu? At Jesus responsum non dedit ei.

10 Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε;

10 Dicit ergo ei Pilatus: Mihi non loqueris? nescis quia auctoritatem habeo crucifigere te, & auctoritatem habeo absolvere te?

11 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ, εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἄ-

11 Respondit Jesus: Non haberes auctoritatem ullam adversum me, si non esset tibi datum

νωθεν. διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς με σοὶ μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει.

12 Ἐκ τούτου ἐζήτει ὁ Πιλάτος ἀπολῦσαι αὐτόν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἐκραζον, λέγοντες· Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλέα αὐτὸν ποιῶν, ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι.

13 Ὁ οὖν Πιλάτος ἀκούσας τοῦτον τὸν λόγον, ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ βήματος, εἰς τόπον λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθᾶ.

14 Ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα δὲ ὡσεὶ ἕκτη· καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις· Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν.

15 Οἱ δὲ ἐκραύγασαν· ἆρον, ἆρον, σταύρωσον αὐτόν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; Ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα.

16 Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ. παρέλαβον δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἀπήγαγον.

17 Καὶ βαστάζων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίου τόπον, ὃς λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθᾶ.

18 Ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο, ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν.

19 Ἔγραψε δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. ἦν δὲ γεγραμμένον· ΙΗΣΟΥΣ Ο ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.

* 20 Τοῦτον οὖν τὸν ‡ τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τῆς πόλεως ὁ τόπος ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστὶ, ‡ Ἑλληνιστὶ, ‡ Ῥωμαϊστί.

21 Ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων· Μὴ γράφε· Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπε· Βασιλεύς εἰμι τῶν Ἰουδαίων.

datum desuper. Propter hoc tradens me tibi majus peccatum habet. 12 Ex hoc quærebat Pilatus absolvere eum: At Judæi clamabant, dicentes: Si hunc absolveris, non es amicus Cæsaris: omnis regem seipsum faciens, contradicit Cæsari.

13 Ergo Pilatus audiens hunc sermonem, adduxit foras Jesum, & sedit pro tribunali, in locum dictum Lithostrotum, Hebraice autem Gabbatha.

14 Erat autem parasceve Paschæ, hora autem quasi sexta: & dicit Judæis: Ecce rex vester. 15 Illi autem clamabant: Tolle, tolle, crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Regem vestrum crucifigam? Responderunt principes Sacerdotum: Non habemus regem, si non Cæsarem.

16 Tunc ergo tradidit illum eis ut crucifigeretur. Acceperunt autem Jesum & abduxerunt. 17 Et portans crucem suam exivit in dictum Calvariæ locum, qui dicitur Hebraice Golgotha.

18 Ubi eum crucifixerunt, & cum eo alios duos, hinc & hinc, medium autem Jesum.

19 Scripsit autem & titulum Pilatus, & posuit super crucem. Erat autem scriptum: JESUS NAZARENUS REX JUDÆORUM.

20 Hunc ergo titulum multi legerunt Judæorum: quia prope erat locus civitatem ubi crucifixus est Jesus. Et erat scriptum Hebraice, Græce, Romane.

21 Dicebant ergo Pilato principes Sacerdotum Judæorum: Ne scribe: Rex Judæorum: sed quia ipse dixit: Rex sum Judæorum.

22 Re-

22 Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· Ὃ γέγραφα, γέγραφα.

* 23 Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, (καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἑκάστῳ στρατιώτῃ μέρος) καὶ τὸν χιτῶνα· ἦν δὲ ὁ ‡ χιτὼν † ἄρραφος, ἐκ τῶν ‡ ἄνωθεν † ὑφάντὸς δι' ὅλου.

24 Εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους· Μὴ σχίσωμεν αὐτὸν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται. ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα· Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν.

25 Εἱστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή.

26 Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα, καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα, ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ· Γύναι, ἴδου ὁ υἱός σου.

27 Εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· Ἴδου ἡ μήτηρ σου. Καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν αὐτὴν ὁ μαθητὴς εἰς τὰ ἴδια.

28 Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφὴ, λέγει· Διψῶ.

29 Σκεῦος οὖν ἔκειτο ὄξους μεστόν· οἱ δὲ, πλήσαντες σπόγγον ὄξους, καὶ ὑσσώπῳ περιθέντες, προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι.

30 Ὅτε οὖν ἔλαβε τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς, εἶπε· Τετέλεσται· καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν, παρέδωκε τὸ πνεῦμα.

* 31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν, (ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνη τοῦ σαββάτου) ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ ‡ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν.

22 Respondit Pilatus: Quod scripsi, scripsi.

23 Ergo milites quum crucifixissent Jesum, acceperunt vestimenta ejus, (& fecerunt quatuor partes, unicuique militi partem,) & tunicam: Erat autem tunica inconsutilis, ex iis quæ desuper contexta per totum. 24 Dixerunt ergo ad invicem: Non scindamus eam, sed sortiamur de illa, cujus erit. Ut scriptura impleretur, dicens: Partiti sunt vestimenta mea sibi ipsis, & super vestem meam miserunt sortem. Illi quidem igitur milites hæc fecerunt.

25 Stabant autem juxta crucem Jesu mater ejus & soror matris ejus, Maria Cleopæ, & Maria Magdalene.

26 Jesus ergo videns matrem & discipulum adstantem, quem diligebat, dicit matri suæ: Mulier, ecce filius tuus.

27 Deinde dicit discipulo: Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus ille in propria.

28 Post hoc sciens Jesus quia omnia jam consummata sunt, ut consummaretur scriptura, dicit: Sitio.

29 Vas ergo erat positum aceto plenum: illi vero implentes spongiam aceto, & hyssopo circumponentes, obtulerunt ejus ori.

30 Quum ergo accepisset acetum Jesus, dixit: Consummatum est: Et inclinans caput, tradidit spiritum.

31 Ergo Judæi, ut non remanerent in cruce corpora in Sabbato, quoniam Parasceve erat, (erat enim magnus dies ille Sabbati) rogaverunt Pilatum ut frangerentur eorum crura, & tollerentur.

32 Ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη, καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ.

33 Ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη·

34 Ἀλλ' εἷς τῶν ‡ στρατιωτῶν † λόγχῃ αὐτοῦ τὴν ‡ πλευρὰν † ἔνυξε, καὶ ‡ εὐθὺς ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ.

35 Καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστιν ἡ μαρτυρία· κἀκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα ὑμεῖς πιστεύσητε.

36 Ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· Ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται αὐτοῦ.

37 Καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει· Ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.

38 Μετὰ δὲ ταῦτα ἠρώτησε τὸν Πιλάτον ὁ Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἁριμαθαίας, (ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων) ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλάτος· ἦλθεν οὖν καὶ ἦρε τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

39 Ἦλθε δὲ καὶ Νικόδημος (ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς τὸ πρῶτον) φέρων † μίγμα ‡ σμύρνης καὶ ‡ ἀλόης ὡσεὶ λίτρας ἑκατόν.

40 Ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἔδησαν αὐτὸ ‡ ὀθονίοις μετὰ τῶν ‡ ἀρωμάτων, ‡ καθὼς ‡ ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ‡ ἐνταφιάζειν.

41 Ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ἐσταυρώθη, κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινὸν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη.

42 Ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν. 25. † 6.

ΚΕΦ. κ'. 20.

1 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρωΐ, σκοτίας ἔτι οὔσης,

32 Venerunt ergo milites, & quidem primi fregerunt crura: & alterius concruciſixi ei.

33 Ad autem Jeſum venientes, ut viderunt eum jam mortuum, non fregerunt ejus crura.

34 Sed unus militum lancea ejus latus fodit, & continuo exivit ſanguis & aqua.

35 Et videns teſtificavit, & verum eſt teſtimonium ejus: Et ille ſcit quia vera dicit, ut vos credatis.

35 Facta ſunt enim hæc ut Scriptura impleretur: Os non comminuetur ejus.

37 Et iterum alia Scriptura dicit: Videbunt in quem transfixerunt.

38 Poſt hæc rogavit Pilatum Joſeph ab Arimathæa, (exiſtens diſcipulus Jeſu, occultus autem propter metum Judæorum) ut tolleret corpus Jeſu: & permiſit Pilatus: Venit ergo & tulit corpus Jeſu.

39 Venit autem & Nicodemus (ille veniens ad Jeſum nocte primum) ferens mixturam myrrhæ & aloës, quaſi libras centum.

40 Acceperunt ergo corpus Jeſu, & ligaverunt illud linteis cum aromatibus, ſicut mos eſt Judæis ſepelire.

41 Erat autem in loco ubi crucifixus eſt, hortus, & in horto monumentum novum, in quo nondum quiſquam poſitus erat.

42 Ibi ergo propter Paraſceven Judæorum, quia juxta erat monumentum, poſuerunt Jeſum.

CAPUT XX.

1 AT una Sabbatorum Maria Magdalene venit mane, tenebris adhuc exiſtentibus,

εἰς τὸ μνημεῖον· καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου·
2 Τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον, καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν, ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς· καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἦραν τὸν Κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.
3 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον.
* 4 ‡ Ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ‡ ὁμοῦ, καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμε ‡ τάχιον τοῦ Πέτρου, καὶ ἦλθε πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον.
5 Καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια· οὐ μέντοι εἰσῆλθεν.
6 Ἔρχεται οὖν Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα,
7 Καὶ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον.
8 Τότε οὖν εἰσῆλθε καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδε, καὶ ἐπίστευσεν.
9 Οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφὴν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι.
10 Ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτοὺς οἱ μαθηταί.
11 Μαρία δὲ εἱστήκει πρὸς τὸ μνημεῖον κλαίουσα ἔξω· ὡς οὖν ἔκλαιε, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον·
12 Καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ, καὶ ἕνα πρὸς τοῖς ποσὶν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.
13 Καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι· Γύναι, τί κλαίεις; Λέγει αὐτοῖς· Ὅτι ἦραν τὸν Κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.
14 Καὶ ταῦτα εἰποῦσα, ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ

tibus, ad monumentum: & videt lapidem sublatum ex monumento.
2 Currit ergo & venit ad Simonem Petrum, & ad alium discipulum, quem diligebat Jesus: & dicit illis: Tulerunt Dominum de monumento, & nescimus ubi posuerunt eum.
3 Exiit ergo Petrus & alius discipulus, & venerunt ad monumentum.
4 Currebant autem duo simul, & alius discipulus præcucurrit citius Petro, & venit primus ad monumentum.
5 Et inclinatus videt posita linteamina: non tamen introivit.
6 Venit ergo Simon Petrus sequens eum, & introivit in monumentum, & conspicit linteamina posita,
7 Et sudarium quod fuerat super caput ejus, non cum linteaminibus positum, sed seorsum involutum in unum locum.
8 Tunc ergo introivit & ille alius discipulus veniens primus ad monumentum, & vidit, & credidit.
9 Nondum enim sciebant Scripturam, quia oportet eum ex mortuis resurgere.
10 Abierunt ergo iterum ad semetipsos discipuli.
11 Maria autem stabat ad monumentum plorans foris: Dum ergo fleret, inclinavit se in monumentum.
12 Et vidit duos angelos in albis sedentes, unum ad caput, & unum ad pedes, ubi positum fuerat corpus Jesu.
13 Et dicunt ei illi: Mulier, quid ploras? Dicit eis: Quia tulerunt Dominum meum, & nescio ubi posuerunt eum.
14 Et hæc loquuta, conversa est in ea quæ post, &

τὸν Ἰησοῦν ἐζήτει· καὶ οὐκ ἤδει ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐστι.

* 15 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; Ἐκείνη, δοκοῦσα ὅτι ὁ † κηπουρός ἐστι, λέγει αὐτῷ· Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτὸν, εἰπέ μοι ποῦ αὐτὸν ἔθηκας· κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ.

16 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Μαρία. Στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ· Ῥαββουνὶ, ὃ λέγεται, διδάσκαλε.

17 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Μή μου ἅπτου· οὔπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου· πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου, καὶ εἰπὲ αὐτοῖς· Ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ Θεόν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν.

18 Ἔρχεται Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, ἀπαγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς, ὅτι ἑώρακε τὸν Κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.

19 Οὔσης οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἰρήνη ὑμῖν.

20 Καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ. Ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον.

21 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν· Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατὴρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς.

* 22 Καὶ τοῦτο εἰπὼν, † ἐνεφύσησε, καὶ λέγει αὐτοῖς· Λάβετε πνεῦμα ἅγιον.

23 Ἂν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἂν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.

24 Θωμᾶς δὲ, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς.

* 25 Ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί· Ἑωράκαμεν τὸν

vidit Jesum stantem, & non sciebat quia Jesus est.

15 Dicit ei Jesus: Mulier, quid ploras? quem quæris? Illa, existimans quia hortulanus est, dicit ei: Domine, si tu sustulisti eum, dicite mihi ubi posuisti eum: & ego eum tollam.

16 Dicit ei Jesus: Maria. Conversa illa dicit ei: Rabbuni, quod dicitur, Magister.

17 Dicit ei Jesus: Ne me tange: nondum enim ascendi ad Patrem meum: vade autem ad fratres meos, & dic eis: Ascendo ad Patrem meum & Patrem vestrum, & Deum meum & Deum vestrum.

18 Venit Maria Magdalene annuntians discipulis, Quia vidit Dominum, & hæc dixit ei.

19 Existente ergo vespere die illo una Sabbatorum, & foribus clausis, ubi erant discipuli congregati propter metum Judæorum, venit Jesus, & stetit in medium, & dicit eis: Pax vobis.

20 Et hoc dicens ostendit eis manus & latus suum. Gavisi sunt ergo discipuli videntes Dominum.

21 Dixit ergo eis Jesus iterum: Pax vobis: sicut misit me Pater, & ego mitto vos.

22 Et hoc dicens, insufflavit, & dicit eis: Accipite Spiritum sanctum.

23 Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: Quorum retinueritis, retenta sunt.

24 Thomas autem, unus ex duodecim, dictus Didymus, non erat cum eis quando venit Jesus.

25 Dixerunt ergo ei alii discipuli: Vidimus Dominum.

Ille

Κύριον· Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν † ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω.

26 Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ εἶπεν· Εἰρήνη ὑμῖν.

27 Εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ· Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου· καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου· καὶ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός.

28 Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Θωμᾶς, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὁ Κύριός μου, καὶ ὁ Θεός μου.

29 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅτι ἑώρακάς με, Θωμᾶ, πεπίστευκας· μακάριοι, οἱ μὴ ἰδόντες, καὶ πιστεύσαντες.

30 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

31 Ταῦτα δὲ γέγραπται, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. 7. † 3.

Κεφ. κά. 21.

1 Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος· ἐφανέρωσε δὲ οὕτως.

2 Ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος, καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο.

* 3 Λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος· Ὑπάγω † ἁλιεύειν. Λέγουσιν αὐτῷ· Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοι. Ἐξῆλθον, καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον εὐθὺς,

Ille autem dixit eis: Si non videro in manibus ejus vestigium clavorum, & mittam digitum meum in vestigium clavorum, & mittam manum meam in latus ejus, non credam.

26 Et post dies octo iterum erant intus discipuli ejus, & Thomas cum eis. Venit Jesus januis clausis, & stetit in medio, & dixit: Pax vobis.

27 Deinde dicit Thomæ: infer digitum tuum huc, & vide manus meas: & affer manum tuam, & mitte in latus meum: & ne fias incredulus, sed credens.

28 Et respondit Thomas, & dixit ei: Dominus meus, & Deus meus.

29 Dicit ei Jesus: Quia vidisti me, Thoma, credidisti: beati, non videntes, & credentes.

30 Multa quidem igitur & alia signa fecit Jesus in conspectu discipulorum suorum, quæ non sunt scripta in libro hoc.

31 Hæc autem scripta sunt, ut credatis quia Jesus est Christus Filius Dei: & ut credentes vitam habeatis in nomine ejus.

CAPUT XXI.

1 Post hæc manifestavit seipsum iterum Jesus discipulis ad mare Tiberiadis: Manifestavit autem sic.

2 Erant simul Simon Petrus, & Thomas dictus Didymus, & Nathanaël à Cana Galilææ, & filii Zebedæi, & alii ex discipulis ejus duo.

3 Dicit eis Simon Petrus: Vado piscari. Dicunt ei: Venimus & nos cum te. Exierunt, & ascenderunt in navigium statim, & in illa

καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν.

4 Πρωΐας δὲ ἤδη γενομένης ἔστη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ἤδεισαν οἱ μαθηταὶ, ὅτι Ἰησοῦς ἐστι.

* 5 Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Παιδία, μή τι † προσφάγιον ἔχετε; Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Οὔ.

6 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὑρήσετε. Ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκ ἔτι αὐτὸ ἑλκύσαι ἴσχυσαν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων.

* 7 Λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, τῷ Πέτρῳ· Ὁ Κύριός ἐστι. Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ Κύριός ἐστι, τὸν † ἐπενδύτην ‡ διεζώσατο, (ἦν γὰρ γυμνὸς) καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν.

* 8 Οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ ‡ πλοιαρίῳ ἦλθον, (οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλ' ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων) σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων.

* 9 Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ‡ ἀνθρακιὰν κειμένην, καὶ ‡ ὀψάριον ‡ ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον.

10 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν.

* 11 Ἀνέβη Σίμων Πέτρος, καὶ ‡ εἵλκυσε τὸ δίκτυον ἐπὶ τῆς γῆς, μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντηκοντατριῶν· καὶ τοσούτων ὄντων οὐκ ‡ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον.

* 12 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Δεῦτε, ἀριστήσατε. Οὐδεὶς δὲ ‡ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ‡ ἐξετάσαι αὐτόν· Σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ Κύριός ἐστιν.

13 Ἔρχεται οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον, καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως.

14 Τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

noctè prendiderunt nihil.

4 Manè autem jam factò stetit Jesus in litore: non tamen cognoverunt discipuli quia Jesus est.

5 Dicit ergo eis Jesus: Pueri, numquid pulmentarium habetis? Respondérunt ei: Non.

6 Ille autem dixit eis: Jacite in dexteras partes navigii rete, & invenietis. Jecerunt ergo, & non jam illud trahere valebant à multitudine piscium.

7 Dicit ergo discipulus ille, quem diligebat Jesus, Petro: Dominus est. Simon ergo Petrus audiens quia Dominus est, amiculum succinxit (erat enim nudus) & misit seipsum in mare.

8 At alii discipuli navigio venerunt, (non enim erant longè à terra, sed quasi à cubitis ducentis) trahentes rete piscium.

9 Ut ergo descenderunt in terram, considerunt prunas positas, & piscem superpositum, & panem.

10 Dicit eis Jesus: Afferte à piscibus quos prendidistis nunc.

11 Ascendit Simon Petrus, & traxit rete in terram, plenum piscibus magnis centum quinquaginta tribus: Et tot existentibus non scissum est rete.

12 Dicit eis Jesus: Venite, prandete. Nemo autem audebat discipulorum interrogare eum: Tu quis es? scientes quia Dominus est.

13 Venit ergo Jesus, & accipit panem, & dat eis, & piscem similiter.

14 Hoc jam tertio manifestatus est Jesus discipulis suis, excitatus ex mortuis.

15 Quum

15 Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς· Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με πλεῖον τούτων; Λέγει αὐτῷ· Ναὶ Κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ· Βόσκε τὰ ἀρνία μου.

16 Λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον· Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με; Λέγει αὐτῷ· Ναὶ Κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ· Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου.

* 17 Λέγει αὐτῷ τὸ ‡ τρίτον· Σίμων Ἰωνᾶ, φιλεῖς με; Ἐλυπήθη ὁ Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον· Φιλεῖς με; καὶ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, σὺ πάντα οἶδας· σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ‡ Βόσκε τὰ πρόβατά μου.

* 18 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτε ἦς νεώτερος, ‡ ἐζώννυες σεαυτὸν, καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει, καὶ οἴσει ὅπου οὐ θέλεις.

19 Τοῦτο δὲ εἶπε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν Θεόν. Καὶ τοῦτο εἰπὼν, λέγει αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι.

20 Ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ, καὶ εἶπε· Κύριε, τίς ἐστιν ὁ παραδιδούς σε;

21 Τοῦτον ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, οὗτος δὲ τί;

22 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρός σε; σὺ ἀκολούθει μοι.

23 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ λόγος οὗτος εἰς τοὺς ἀδελφούς, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει. καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει· ἀλλ', Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρός σε;

24 Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων, καὶ γράψας ταῦτα· καὶ οἴδαμεν ὅτι

15 Quum ergo prandiſſent, dicit Simoni Petro Jeſus: Simon Jona, diligis me plus his? Dicit ei: Etiam Domine: tu ſcis quia amo te. Dicit ei: Paſce agnos meos.

16 Dicit ei iterum ſecundo: Simon Jona, diligis me? Ait illi: Etiam Domine: tu ſcis quia amo te. Dicit ei: Paſce oves meas.

17 Dicit ei tertio: Simon Jona, amas me? Contriſtatus eſt Petrus, quia dixit ei tertio: Amas me? & dixit ei: Domine, tu omnia ſcis: tu cognoſcis quia amo te. Dicit ei Jeſus: Paſce oves meas.

18 Amen amen dico tibi, quum eſſes junior, cingebas teipſum, & ambulabas, ubi volebas: quum autem ſenueris, extendes manus tuas, & alius te cinget, & feret quo non vis.

19 Hoc autem dixit, ſignificans qua morte glorificaturus eſſet Deum Et hoc effatus, dicit ei: Sequere me.

20 Converſus autem Petrus conſpicit diſcipulum quem diligebat Jeſus, ſequentem, qui & recubuerat in cœna ſuper pectus ejus, & dixerat: Domine, quis eſt tradens te?

21 Hunc videns Petrus, dicit Jeſu: Domine, hic autem quid?

22 Dicit ei Jeſus: Si eum volo manere donec veniam, quid ad te? tu ſequere me.

23 Exivit ergo ſermo iſte ad fratres, quia diſcipulus ille non moritur. Et non dixit ei Jeſus non moritur: ſed, Si eum volo manere donec veniam, quid ad te?

24 Hic eſt diſcipulus teſtificans de his, & ſcribens hæc: & ſcimus quia verum eſt teſti-

ἀληθής ἐςιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ.
* 25 Ἔςι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ, ἅσα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἓν, οὐδὲ αὐτὸν † οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. Ἀμήν. 17. † 5.

testimonium ejus.
25 Sunt autem & alia multa quæcumque fecit Jesus, quæ si scribantur ad unum, nec ipsum arbitror mundum capere scriptos libros. Amen.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ.

ACTA SANCTORUM APOSTOLORUM.

Κεφ. α'. 1.

CAPUT I.

1 ΤΟΝ μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων, ὦ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν,
2 Ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς ἀποςόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου, οὓς ἐξελέξατο, ἀνελήφθη.
* 3 Οἷς καὶ παρέςησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν, ἐν πολλοῖς † τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα † ὀπτανόμενος αὐτοῖς, καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.
* 4 Καὶ † συναλιζόμενος ‡ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ † περιμένειν τὴν ‡ ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς, ἣν ἠκούσατέ μου·
5 Ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας.
6 Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες, ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες·

1 ILlum quidem primum sermonem feci de omnibus, ô Theophile, quæ cœpit Jesus facereque & docere,
2 Usque qua die præcipiens Apostolis per Spiritum sanctum, quos elegerat, receptus est:
3 Quibus & præbuit seipsum vivum post pati ipsum, in multis signis, per dies quadraginta conspectus eis, & dicens quæ de regno Dei.
4 Et congregans denuntiavit eis ab Hierosolymis non discedere: sed expectare promissionem Patris, quam audistis me.
5 Quia Joannes quidem baptizavit aqua, vos autem baptizabimini in Spiritu sancto non post multos hos dies.
6 Qui quidem igitur convenientes interrogabant eum, dicen-

Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ;

7 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· Οὐχ ὑμῶν ἐστι γνῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ.

8 Ἀλλὰ λήψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ἔν τε Ἰερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ, καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.

9 Καὶ ταῦτα εἰπὼν, βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

10 Καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν, πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθῆτι λευκῇ·

11 Οἳ καὶ εἶπον· Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναλημφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν, οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν.

* 12 Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου † Ἐλαιῶνος, ὅ ἐστιν ἐγγὺς Ἰερουσαλὴμ, σαββάτου ἔχον ὁδόν.

* 13 Καὶ ὅτε εἰσῆλθον, ἀνέβησαν εἰς τὸ ‡ ὑπερῷον, οὗ ἦσαν † καταμένοντες, ὅ, τε Πέτρος καὶ Ἰάκωβος, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Ματθαῖος, Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ Ζηλωτὴς, καὶ Ἰούδας Ἰακώβου.

14 Οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει, σὺν γυναιξὶ, καὶ Μαρίᾳ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν, εἶπεν· (ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ

dicentes: Domine, si in tempore hoc restituis regnum Israëli?

7 Dixit autem ad eos: Non vestrum est nosse tempora vel opportunitates, quæ Pater posuit in propria auctoritate.

8 Sed accipietis virtutem supervenientis sancti Spiritus in vos, & eritis mihi testes inque Hierusalem, & in omni Judæa & Samaria, & usque ad ultimum terræ.

9 Et hæc dicens videntibus illis elevatus est, & nubes suscepit eum ab oculis eorum.

10 Et ut attendentes erant in cælum, eunte eo, & ecce viri duo astiterunt eis in vestitu albo.

11 Qui & dixerunt: Viri Galilæi, quid statis aspicientes in cælum? hic Jesus receptus à vobis in cælum, sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in cælum.

12 Tunc reversi sunt in Hierusalem à monte vocato Oliveti: qui est prope Hierusalem, Sabbati habens iter.

13 Et quum introissent, ascenderunt in cœnaculum, ubi erant manentes Petrus & Jacobus, & Joannes, & Andreas, Philippus & Thomas, Bartholomæus & Matthæus, Jacobus Alphæi & Simon Zelotes, & Judas Jacobi.

14 Hi omnes erant perseverantes concorditer oratione & deprecatione, cum mulieribus, & Maria matre Jesu, & cum fratribus ejus.

15 Et in diebus illis exurgens Petrus in medio discipulorum, dixit: (eratque turba nominum in idipsum, quasi

ὡς ἑκατὸν εἴκοσιν.)

16 Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ταύτην, ἣν προεῖπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δαβὶδ περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσι τὸν Ἰησοῦν·

* 17 Ὅτι † κατηριθμημένος ἦν σὺν ἡμῖν, καὶ ἔλαχε τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης.

* 18 Οὗτος μὲν οὖν ‡ ἐκτήσατο χωρίον ἐκ τοῦ μισθοῦ τῆς ἀδικίας· καὶ † πρηνὴς γενόμενος ‡ ἐλάκησε μέσος, καὶ ‡ ἐξεχύθη πάντα τὰ ‡ σπλάγχνα αὐτοῦ.

19 Καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλὴμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν, Ἀκελδαμὰ, τουτέστι, χωρίον αἵματος.

* 20 Γέγραπται γὰρ ἐν ‡ βίβλῳ ‡ ψαλμῶν· Γενηθήτω ἡ † ἔπαυλις αὐτοῦ ‡ ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ. Καί· Τὴν ‡ ἐπισκοπὴν αὐτοῦ ‡ λάβοι ἕτερος.

21 Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ, ἐν ᾧ εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ Κύριος Ἰησοῦς,

22 Ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήφθη ἐφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ γενέσθαι σὺν ἡμῖν ἕνα τούτων.

23 Καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσὴφ τὸν καλούμενον Βαρσαβᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, καὶ Ματθίαν.

* 24 Καὶ προσευξάμενοι εἶπον· Σὺ Κύριε ‡ καρδιογνῶστα πάντων, ἀνάδειξον ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα ὃν ‡ ἐξελέξω,

25 Λαβεῖν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἐξ ἧς παρέβη Ἰούδας, πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον.

* 26 Καὶ ἔδωκαν κλήρους αὐτῶν, καὶ ‡ ἔπεσεν ὁ ‡ κλῆρος ἐπὶ Ματθίαν, καὶ † συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀποστόλων. 28. † 11.

quasi centum viginti.)

16 Viri fratres, oportebat impleri Scripturam hanc, quam prædixit Spiritus sanctus per os David, de Juda facto duce viæ comprehendentibus Jesum:

17 Quia adnumeratus erat cum nobis, & sortitus est sortem ministerii hujus.

18 Hic quidem igitur acquisivit agrum de mercede injustitiæ: & præceps factus crepuit medius, & effusa sunt omnia viscera ejus.

19 Et notum factum est omnibus habitantibus Hierusalem, ita ut vocari agrum illum proprio idiomate eorum, Haceldama, hoc est, Ager sanguinis.

20 Scriptum est enim in libro Psalmorum: Fiat commoratio ejus deserta, & non sit habitans in ea. Et: Episcopatum ejus accipiat alter.

21 Oportet ergo convenientium nobis virorum in omni tempore, in quo intravit & exivit ad nos Dominus Jesus,

22 Incipiens à baptismate Joannis, usque in diem qua receptus est à nobis, testem resurrectionis ejus fieri cum nobis unum horum.

23 Et statuerunt duos, Joseph vocatum Barsabam, qui cognominatus est Justus, & Matthiam.

24 Et orantes dixerunt: Tu Domine cordium cognitor omnium, ostende ex his duobus unum, quem elegeris,

25 Accipere sortem ministerii hujus & apostolatus, de quo aberravit Judas, abiit in locum proprium.

26 Et dederunt sortes eorum, & cecidit sors super Matthiam: & connumeratus est cum undecim Apostolis.

C A

Κεφ. β'. 2.

1 Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ἦσαν ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό.

* 2 Καὶ ἐγένετο ἔφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ‡ ἦχος ‡ ὥσπερ φερομένης ‡ πνοῆς † βιαίας, καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι.

3 Καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρὸς, ἐκάθισέ τε ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν.

4 Καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι.

5 Ἦσαν δὲ ἐν Ἰερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς, ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν.

6 Γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης, συνῆλθε τὸ πλῆθος, καὶ συνεχύθη· ὅτι ἤκουον εἷς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν.

7 Ἐξίσαντο δὲ πάντες καὶ ἐθαύμαζον, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· Οὐκ ἰδοὺ πάντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι;

8 Καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν, ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν;

9 Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἐλαμῖται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν,

* 10 Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον, καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ‡ ἐπιδημοῦντες ‡ Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι,

11 Κρῆτες καὶ Ἄραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ.

12 Ἐξίσαντο δὲ πάντες καὶ διηπόρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες· Τί ἂν θέλοι τοῦτο εἶναι;

CAPUT II.

1 ET in compleri diem Pentecostes, erant omnes unanimiter in eodem:

2 Et factus est repente de cælo sonus tanquam ruentis flatus violenti, & replevit totam domum ubi erant sedentes.

3 Et visæ sunt illis dispertitæ linguæ tanquam ignis, seditque supra unumquemque eorum:

4 Et repleti sunt omnes Spiritu sancto, & cœperunt loqui aliis linguis, prout Spiritus dabat illis eloqui.

5 Erant autem in Hierusalem habitantes Judæi, viri religiosi, ab omni gente eorum qui sub cælo.

6 Facta autem voce hac, convenit multitudo, & confusa est: quoniam audiebat unusquisque proprio idiomate loquentes illos.

7 Stupebant autem omnes & mirabantur, dicentes ad invicem: Nonne ecce omnes isti sunt loquentes Galilæi?

8 Et quomodo nos audimus unusquisque proprio idiomate nostro in quo nati sumus?

9 Parthi & Medi & Elamitæ, & habitantes Mesopotamiam, Judæamque & Cappadociam, Pontum & Asiam,

10 Phrygiamque & Pamphyliam, Ægyptum, & partes Libyæ secundum Cyrenen, & advenæ Romani, Judæique & proselyti,

11 Cretes & Arabes, audimus loquentes eos nostris linguis magnalia Dei.

12 Stupebant autem omnes & hæsitabant, alius ad alium dicentes: Quidnam vult hoc esse?

13 Alii

* 13 Ἕτεροι δὲ ‡ χλευάζοντες ἔλεγον· Ὅτι † γλεύκους ‡ μεμεστωμένοι εἰσί.

13 Alii autem cavillantes dicebant: Quia musto plenı sunt.

* 14 Σταθεὶς δὲ Πέτρος σὺν τοῖς ‡ ἕνδεκα, ἐπῆρε τὴν φωνὴν αὐτοῦ, καὶ ‡ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς· Ἄνδρες Ἰουδαῖοι, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἰερουσαλὴμ ἅπαντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ † ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου.

14 Stans autem Petrus cum undecim, sustulit vocem suam, & loquutus est eis: Viri Judæi, & habitantes Hierusalem universi, hoc vobis notum sit, & auribus percipite verba mea.

15 Οὐ γὰρ, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι μεθύουσιν· ἔστι γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας·

15 Non enim, sicut vos æstimatis, hi ebrii sunt: est enim hora tertia diei:

16 Ἀλλὰ τοῦτό ἐστι τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ·

16 Sed hoc est dictum per prophetam Joël:

* 17 Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, (λέγει ὁ Θεὸς) ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα· καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, καὶ οἱ † νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν † ἐνύπνια ‡ ἐνυπνιασθήσονται.

17 Et erit in novissimis diebus, (dicit Deus) effundam de Spiritu meo super omnem carnem: & prophetabunt filii vestri & filiæ vestræ, & juvenes vestri visiones videbunt, & seniores vestri somnia somniabunt.

* 18 Καί γε ἐπὶ τοὺς ‡ δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς ‡ δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ‡ ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ ‡ πνεύματός μου, καὶ ‡ προφητεύσουσι.

18 Atque super servos meos, & super ancillas meas in diebus illis effundam de Spiritu meo, & prophetabunt.

19 Καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ.

19 Et dabo prodigia in cælo sursum, & signa in terra deorsum, sanguinem & ignem & vaporem fumi.

* 20 Ὁ ἥλιος μετασραφήσεται εἰς σκότος, καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα, ‡ πρὶν ἢ ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην καὶ † ἐπιφανῆ.

20 Sol convertetur in tenebras, & Luna in sanguinem, antequam venire diem Domini illam magnam & illustrem.

21 Καὶ ἔσται, πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα Κυρίου, σωθήσεται.

21 Et erit, omnis quicumque invocabit nomen Domini, salvus erit.

22 Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποδεδειγμένον εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις οἷς ἐποίησε δι' αὐτοῦ ὁ Θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ οἴδατε,

22 Viri Israëlitæ, audite verba hæc: Jesum Nazarenum, virum à Deo approbatum in vobis virtutibus & prodigiis & signis quæ fecit per illum Deus in medio vestri, sicut & ipsi scitis.

* 23 Τοῦτον τῇ ὡρισμένῃ βουλῇ καὶ ‡ προγνώσει τοῦ Θεοῦ † ἔκδοτον λαβόντες, διὰ χειρῶν

23 Hunc definito consilio & præscientia Dei expositum accipientes, per manus exi-

gun

‡ ἀνόμων † προσπήξαντες ‡ ἀνείλετε.

24 Ὃν ὁ Θεὸς ἀνέστησε, λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ.

25 Δαβὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν· Προωρώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντὸς, ὅτι ἐκ δεξιῶν μού ἐστιν, ἵνα μὴ σαλευθῶ.

* 26 Διὰ τοῦτο εὐφράνθη ἡ καρδία μου, καὶ ‡ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου· ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου ‡ κατασκηνώσει ἐπ' ‡ ἐλπίδι·

27 Ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδου, οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.

28 Ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς· πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου.

29 Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παῤῥησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαβὶδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἔστιν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης.

30 Προφήτης οὖν ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν Χριστὸν, καθίσαι ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ,

31 προϊδὼν ἐλάλησε περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι οὐ κατελείφθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς ᾅδου, οὐδὲ ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδε διαφθοράν.

32 Τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ Θεὸς, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες.

33 Τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ Θεοῦ ὑψωθεὶς, τήν τε ἐπαγγελίαν τοῦ ἁγίου πνεύματος λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς, ἐξέχεε τοῦτο ὃ νῦν ὑμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε.

34 Οὐ γὰρ Δαβὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς· λέγει δὲ αὐτός· Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου,

35 Ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.

gum, affigentes interemiſtis:

24 Quem Deus reſuſcitavit, ſolvens dolores mortis, juxta quod non erat poſſibile teneri illum ab eo.

25 David enim dicit in eum: Providebam Dominum in conſpectu meo ſemper, quoniam ex dextris meis eſt, ut ne concutiar.

26 Propter hoc lætatum eſt cor meum, & exultavit lingua mea: inſuper vero & caro mea requieſcet in ſpe.

27 Quoniam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis ſanctum tuum videre corruptionem.

28 Notas feciſti mihi vias vitæ: replebis me jucunditate cum facie tua.

29 Viri fratres, liceat dicere cum libertate ad vos de patriarcha David, quoniam & defunctus eſt, & ſepultus eſt, & ſepulchrum ejus eſt in nobis uſque diem hanc.

30 Propheta igitur exiſtens, & ſciens quia jurejurando juraſſet illi Deus, de fructu lumbi ejus ſecundum carnem reſuſcitaturum Chriſtum, ut collocaret ſuper thronum ejus,

31 Providens loquutus eſt de reſurrectione Chriſti, quia non derelicta eſt anima ejus in inferno, neque caro ejus vidit corruptionem.

32 Hunc Jeſum reſuſcitavit Deus, cujus omnes nos ſumus teſtes.

33 Dextera igitur Dei exaltatus, & promiſſionem ſancti Spiritus accipiens à Patre, effudit hunc quem nunc vos videtis & auditis.

34 Non enim David aſcendit in cælum: dicit autem ipſe: Dixit Dominus Domino meo: Sede ex dextris meis,

35 Donec ponam inimicos tuos ſcabellum pedum tuorum.

36 Certo

36 Ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ, ὅτι Κύριον καὶ Χριστὸν αὐτὸν ὁ Θεὸς ἐποίησε, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

* 37 Ἀκούσαντες δὲ † κατενύγησαν τῇ καρδίᾳ, εἶπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους· Τί ποιήσομεν, ἄνδρες ἀδελφοί;

38 Πέτρος δὲ ἔφη πρὸς αὐτούς· Μετανοήσατε, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· καὶ λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος·

39 Ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν, καὶ πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν, ὅσους ἂν προσκαλέσηται Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν.

40 Ἑτέροις τε λόγοις πλείοσι διεμαρτύρετο, καὶ παρεκάλει, λέγων· Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης.

* 41 Οἱ μὲν οὖν ‡ ἀσμένως ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ, ‡ ἐβαπτίσθησαν· καὶ προσετέθησαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι.

* 42 Ἦσαν δὲ ‡ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων, καὶ τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ ‡ κλάσει τοῦ ἄρτου, καὶ ταῖς προσευχαῖς.

43 Ἐγένετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος· πολλά τε τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο.

44 Πάντες δὲ οἱ πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ εἶχον ἅπαντα κοινά.

* 45 Καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ‡ ὑπάρξεις ἐπίπρασκον, καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσι, ‡ καθότι ἄν τις ‡ χρείαν εἶχε.

* 46 ‡ Καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, ‡ κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν ‡ ἀγαλλιάσει καὶ † ἀφελότητι καρδίας,

47 Αἰνοῦντες τὸν Θεὸν, καὶ

36 Certo ergo cognoscat omnis domus Israël, quia Dominum & Christum eum Deus fecit, hunc Jesum quem vos crucifixistis.

37 Audientes autem compuncti sunt corde, dixerunque ad Petrum & reliquos Apostolos: Quid faciemus viri fratres?

38 Petrus vero ait ad illos: Pœnitemini, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi in remissionem peccatorum: & accipietis donum sancti spiritus.

39 Vobis enim est repromissio & filiis vestris, & omnibus qui in longe, quoscumque advocaverit Dominus Deus noster.

40 Aliisque verbis plurimis obtestabatur & exhortabatur, dicens: Salvamini à generatione prava ista.

41 Qui quidem ergo libenter recipientes sermonem ejus, baptizati sunt: & appositæ sunt die illa anima circiter tria millia.

42 Erant autem perseverantes in doctrina Apostolorum, & communicatione & fractione panis, & orationibus.

43 Fiebat autem omni animæ timor: multaque prodigia & signa per Apostolos fiebant.

44 Omnes autem credentes erant in idem, & habebant omnia communia.

45 Et possessiones & facultates vendebant, & dividebant illa omnibus, prout quis opus habebat.

46 Per diem quoque perdurantes unanimiter in templo, frangentesque per domum panem, sumebant alimentum in exultatione & simplicitate cordis,

47 Laudantes Deum, & habentes

ουτες χάριν παρὰ θεὸν τὸν
όν. Ὁ δὲ Κύριος προσετίθει
ὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν τῇ
κλησίᾳ. 44. † 11.

Κεφ. γ'. 3.

ΕΠὶ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρος καὶ
Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ
ὸν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευ-
ῆς τὴν ἐνάτην.

2 Καί τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ
ιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων,
αςάζετο· ὃν ἐτίθουν καθ' ἡ-
ραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ
ὴν λεγομένην Ὡραίαν, τοῦ
τεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν
πορευομένων εἰς τὸ ἱερόν.

3 Ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάν-
ν μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ
ὸν, ἠρώτα ἐλεημοσύνην λα-
ῖν.

4 Ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς
τὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ, εἶπε·
έψον εἰς ἡμᾶς.

5 Ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς, προσ-
κῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν.

6 Εἶπε δὲ Πέτρος· Ἀργύριον
ὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ
ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι· Ἐν
ῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ
ζωραίου ἔγειραι καὶ περι-
άτει.

* 7 Καὶ ‡ πιάσας αὐτὸν τῆς
δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρε· ‡ παρα-
ῆμα δὲ ‡ ἐστερεώθησαν αὐτοῦ
† βάσεις καὶ τὰ † σφυρά.

* 8 Καὶ † ἐξαλλόμενος ἔστη,
περιεπάτει· καὶ εἰσῆλθε
ν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν, περι-
ατῶν καὶ ‡ ἀλλόμενος, καὶ
αινῶν τὸν Θεόν.

9 Καὶ εἶδεν αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς
εριπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν
εόν·

10 Ἐπεγίνωσκόν τε αὐτὸν ὅτι
τος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύ-
ν καθήμενος ἐπὶ τῇ Ὡραίᾳ
ύλῃ τοῦ ἱεροῦ· καὶ ἐπλήσθη-
ν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ
ῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.

* 11 Κρατοῦντος δὲ τοῦ ἰα-
ντος ‡ χωλοῦ τὸν Πέτρον καὶ
άννην, ‡ συνέδραμε πρὸς αὐ-
ὰς πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ

bentes gratiam ad omnem plebem. At Dominus apponebat eos qui ſalvi fiebant per diem eccleſiæ.

CAPUT III.

1 IN idipſum autem Petrus & Joannes aſcendebant in templum ad horam orationis nonam.

2 Et quidam vir claudus ex utero matris ſuæ exiſtens, bajulabatur: quem ponebant per diem ad portam templi dictam Speciosam ut peteret eleëmoſynam ab introeuntibus in templum.

3 Qui videns Petrum & Joannem futuros introire in templum, rogabat eleëmoſynam accipere.

4 Intendens autem Petrus in eum cum Joanne, dixit: Reſpice in nos.

5 Ille autem attendebat eis, expectans aliquid ab eis accipere.

6 Dixit autem Petrus: Argentum & aurum non eſt mihi, quod autem habeo, hoc tibi do: in nomine Jeſu Chriſti Nazaræi ſurge & ambula.

7 Et apprehendens ipſum dextera manu allevavit: protinus autem confirmatæ ſunt ejus baſes & plantæ.

8 Et exiliens ſtetit, & ambulabat: & intravit cum illis in templum, ambulans & exiliens, & laudans Deum.

9 Et vidit eum omnis populus ambulantem & laudantem Deum.

10 Cognoſcebantque illum quod ipſe erat ad eleëmoſynam ſedens ad Speciosam portam templi; & impleti ſunt ſtupore & extaſi ſuper contingente ei.

11 Tenente autem ſanato claudo Petrum & Joannem, cucurrit ad eos omnis populus ad porticum vocatam Solomo-

καλουμένῃ Σολομῶντος, † ἐκ-
θαμβοι.

12 Ἰδὼν δὲ Πέτρος ἀπεκρίνα-
το πρὸς τὸν λαόν· Ἄνδρες Ἰσ-
ραηλῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ
τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε, ὡς
ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιη-
κόσι τοῦ περιπατεῖν αὐτόν;

13 Ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰ-
σαὰκ καὶ Ἰακὼβ, ὁ Θεὸς τῶν
πατέρων ἡμῶν ἐδόξασε τὸν παῖ-
δα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς πα-
ρεδώκατε, καὶ ἠρνήσασθε αὐτὸν
κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, κρί-
νοντος ἐκείνου ἀπολύειν.

14 Ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δί-
καιον ἠρνήσασθε, καὶ ᾐτήσασθε
ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν·

15 Τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς
ἀπεκτείνατε, ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν
ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές
ἐσμεν·

* 16 Καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀ-
νόματος αὐτοῦ, τοῦτον, ὃν θεω-
ρεῖτε καὶ οἴδατε, ἐστερέωσε τὸ
ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἡ πίστις ἡ δι'
αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν † ὁλο-
κληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάν-
των ὑμῶν.

17 Καὶ νῦν, ἀδελφοὶ, οἶδα
ὅτι κατ' ἄγνοιαν ἐπράξατε,
ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν.

18 Ὁ δὲ Θεὸς ἃ προκατήγ-
γειλε διὰ στόματος πάντων τῶν
προφητῶν αὐτοῦ, παθεῖν τὸν
Χριστὸν, ἐπλήρωσεν οὕτω.

* 19 ‡ Μετανοήσατε οὖν καὶ
ἐπιστρέψατε, εἰς τὸ ἐξαλειφθῆ-
ναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας· ὅπως
ἂν ἔλθωσι καιροὶ † ἀναψύξεως
ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου,

20 Καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκε-
κηρυγμένον ὑμῖν Ἰησοῦν Χρι-
στὸν,

* 21 Ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέ-
ξασθαι ἄχρι χρόνων † ἀποκα-
τασάσεως πάντων ὧν ἐλάλησεν
ὁ Θεὸς διὰ στόματος πάντων ἁγί-
ων αὐτοῦ προφητῶν ἀπ' αἰῶνος.

22 Μωσῆς μὲν γὰρ πρὸς τοὺς
πατέρας εἶπεν· Ὅτι προφήτην
ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς ὑ-
μῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς

lomonis, ſtupentes.

12 Videns autem Petrus re
ſpondit ad populum: Vi
Iſraëlitæ, quid miramini
hoc, aut nobis quid atten
ditis, quaſi propria virtut
aut pietate fecimus ambular
eum?

13 Deus Abraham & Iſaa
& Jacob, Deus patrum no
ſtrorum glorificavit puerum
ſuum Jeſum, quem vos tra
didiſtis, & negaſtis eum an
te faciem Pilati, judicante
illo dimitti.

14 Vos autem ſanctum & ju
ſtum negaſtis, & petiſtis vi
rum homicidam donari vobis

15 At principem vitæ inter
feciſtis, quem Deus ſuſcita
vit ex mortuis, cujus nos
teſtes ſumus.

16 Et in fide nominis ejus,
hunc, quem videtis & noſtis,
confirmavit nomen ejus: &
fides quæ per eum dedit illi
integritatem hanc in conſpe
ctu omnium veſtrum.

17 Et nunc, fratres, ſcio
quia per ignorantiam feciſtis,
ſicut & principes veſtri.

18 At Deus quæ prænuntia
vit per os omnium Prophetarum ſuorum, pati Chriſtum,
implevit ſic.

19 Pœnitemini igitur, &
convertimini ad deleri veſtra
peccata: Ut quum veneriut
tempora refrigerii à conſpe
ctu Domini,

20 Et miſerit ante prædic
tum vobis Jeſum Chriſtum,

21 Quem oportet cælum quidem ſuſcipere uſque in tem
pora reſtitutionis omnium
quæ loquutus eſt Deus per
os omnium ſanctorum ſuo
rum Prophetarum à ſeculo

22 Moſes quidem enim a
patres dixit: Prophetam vo
bis ſuſcitabit Dominus De
veſter de fratribus veſtri

u

μέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ
άντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑ-
ᾶς.

* 23 Ἔσται δὲ, πᾶσα ψυχὴ,
τις ἐὰν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προ-
ήτου ἐκείνου, † ἐξολοθρευθή-
εται ἐκ τοῦ λαοῦ.

24 Καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆ-
αι ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθε-
ῆς, ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ προ-
κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύ-
ας.

* 25 Ὑμεῖς ἐστε υἱοὶ τῶν προ-
ητῶν καὶ τῆς διαθήκης ἧς ‡ διέ-
ετο ὁ Θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας
μῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ·
αὶ τῷ σπέρματί σου † ἐνευ-
ογηθήσονται πᾶσαι αἱ ‡ πα-
ριαὶ τῆς γῆς.

26 Ὑμῖν πρῶτον ὁ Θεὸς ἀνα-
τήσας τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν,
πέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα
μᾶς, ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον
πὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν. 20. † 9.

Κεφ. δ' 4.

Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς
τὸν λαὸν, ἐπέστησαν αὐ-
τοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ
ροῦ καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι,

2 Διαπονούμενοι διὰ τὸ διδά-
κειν αὐτοὺς τὸν λαὸν, καὶ
ταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν
νάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν.

3 Καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς
χεῖρας, καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν
ὶς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ ἑσπέρα
δη.

4 Πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων
τὸν λόγον ἐπίστευσαν· καὶ ἐγε-
ήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὡσεὶ
χιλιάδες πέντε.

5 Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον
συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχον-
ας καὶ πρεσβυτέρους καὶ
ραμματεῖς εἰς Ἱερουσαλήμ·

* 6 Καὶ Ἅνναν τὸν ἀρχιερέα
αὶ Καϊάφαν καὶ Ἰωάνην καὶ
Αλέξανδρον, καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ
‡ γένους ἀρχιερατικοῦ.

7 Καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ
έσῳ, ἐπυνθάνοντο· Ἐν ποίᾳ
υνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐ-
οιήσατε τοῦτο ὑμεῖς;

tamquam me: ipsum audietis juxta omnia quæcunque loquutus fuerit ad vos.

23 Erit autem, omnis anima, quæ non audierit Prophetam illum, exterminabitur de plebe.

24 Et omnes autem Prophetæ à Samuel & deinceps, quotcumque loquuti sunt, & prænuntiaverunt dies istos.

25 Vos estis filii Prophetarum & testamenti quod disposuit Deus ad patres nostros, dicens ad Abraham: & in semine tuo benedicentur omnes familiæ terræ.

26 Vobis primum Deus suscitans puerum suum Jesum, misit eum benedicentem vobis, in averti unumquemque à nequitiis vestriis.

CAPUT IV.

1 Loquentibus autem illis ad populum, supervenerunt eis Sacerdotes & magistratus templi & Sadducæi, 2 Labore affecti propter docere eos populum, & annuntiare in Jesu resurrectionem mortuorum.

3 Et injecerunt eis manus, & posuerunt in custodiam in crastinum: erat enim vespera jam.

4 Multi autem audientium verbum, crediderunt: & factus est numerus virorum quasi millia quinque.

5 Factum est autem in crastinum, congregari eorum principes & Seniores & Scribas in Hierusalem.

6 Et Annam principem Sacerdotum & Caiapham & Joannem & Alexandrum, & quotquot erant de genere Pontificali. 7 Et statuentes eos in medio, percunctati sunt: In qua virtute aut in quo nomine feciſtis hoc vos?

8 Τότε Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου εἶπε πρὸς αὐτούς· Ἄρχοντες τοῦ λαοῦ, καὶ πρεσβύτεροι τοῦ Ἰσραήλ,

* 9 Εἰ ἡμεῖς σήμερον ‡ ἀνακρινόμεθα ἐπὶ ‡ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωσται·

10 Γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής.

11 Οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδομούντων, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας.

12 Καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία· οὔτε γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.

* 13 Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παῤῥησίαν καὶ Ἰωάννου, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι † ἀγράμματοί εἰσι καὶ ‡ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν·

* 14 Τὸν δὲ ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἑστῶτα τὸν τεθεραπευμένον, οὐδὲν εἶχον ‡ ἀντειπεῖν.

15 Κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν, συνέβαλλον πρὸς ἀλλήλους,

16 Λέγοντες· Τί ποιήσομεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονε δι' αὐτῶν, πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνήσασθαι·

* 17 Ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον † διανεμηθῇ εἰς τὸν λαὸν, ‡ ἀπειλῇ ‡ ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων.

* 18 Καὶ καλέσαντες αὐτοὺς, παρήγγειλαν αὐτοῖς τὸ † καθόλου μὴ ‡ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ.

8 Tunc Petrus repletus Spiritu sancto dixit ad eos Principes populi, & seniores Israël,

9 Si nos hodie dijudicamur in benefacto hominis infirmi, in quo iste servatus est:

10 Notum sit omnibus vobis & omni plebi Israël, quia in nomine Jesu Christi Nazareni, quem vos crucifixistis, quem Deus suscitavit ex mortuis, in hoc iste adstitit coram vobis sanus.

11 Hic est lapis nihili habitus à vobis ædificantibus, factus in caput anguli:

12 Et non est in alio nemine salus: Neque enim nomen est aliud sub cælo datum in hominibus, in quo oporteat servari nos.

13 Videntes autem Petri libertatem & Joannis, & deprehendentes quod homines illiterati sunt & idiotæ, admirabantur, cognoscebantque eos quoniam cum Jesu fuerant.

14 At hominem videntes cum eis stantem illum curatum, nihil habebant contradicere.

15 Jussis autem ipsis extra concilium abire, conferebant ad invicem, 16 Dicentes: quid faciemus hominibus istis? quoniam quidem enim notum signum factum est per eos, omnibus habitantibus Hierusalem manifestum, & non possumus negare.

17 Sed ut ne super plus perserpat in populum, minaciter comminemur eis non ultra loqui in nomine hoc ulli homini.

18 Et vocantes eos, denuntiaverunt eis omnino non loqui neque docere in nomine Jesu.

19 At

19 Ὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀποκριθέντες πρὸς αὐτοὺς, εἶπον· Εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ, κρίνατε·

20 Οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς, ἃ εἴδομεν καὶ ἠκούσαμεν, μὴ λαλεῖν.

* 21 Οἱ δὲ † προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν εὑρίσκοντες τὸ πῶς ‡ κολάσωνται αὐτούς, διὰ τὸν λαόν· ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν Θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι·

* 22 Ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσαράκοντα ὁ ἄνθρωπος, ἐφ' ὃν ἐγεγόνει τὸ ‡ σημεῖον τοῦτο τῆς ‡ ἰάσεως.

23 Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους, καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον.

24 Οἱ δὲ ἀκούσαντες, ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ εἶπον· Δέσποτα, σὺ ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς·

* 25 Ὁ διὰ στόματος Δαβὶδ τοῦ παιδός σου εἰπών· Ἵνα τί † ἐφρύαξαν ἔθνη, καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά;

26 Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ.

27 Συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρώδης τε καὶ Πόντιος Πιλάτος, σὺν ἔθνεσι καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ,

28 Ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ σου καὶ ἡ βουλή σου προώρισε γενέσθαι.

29 Καὶ τὰ νῦν Κύριε ἴδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παῤῥησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου,

30 Ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου ἐκτείνειν σε εἰς ἴασιν, καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδός σου Ἰησοῦ.

19 At Petrus & Joannes respondentes ad eos dixerunt: Si juſtum eſt in conſpectu Dei, vos audire potius quam Deum, judicate:

20 Non poſſumus enim nos, quæ vidimus & audivimus, non loqui.

21 Illi vero comminantes dimiſerunt eos: nihil invenientes quomodo punirent eos propter populum: quia omnes glorificabant Deum ſuper facto.

22 Annorum enim erat plurium quadraginta homo, in quo factum fuerat ſignum iſtud ſanitatis. 23 Dimiſſi autem venerunt ad proprios: & annuntiaverunt quanta ad eos principes Sacerdotum & ſeniores dixiſſent.

24 Ii autem audientes unanimiter levaverunt vocem ad Deum, & dixerunt: Domine, tu Deus, qui feciſti cælum & terram & mare, & omnia quæ in eis:

25 Qui per os David pueri tui dicens [fuiſti:] ut quid fremuerunt gentes, & populi meditati ſunt inania?

26 Adſtiterunt reges terræ, & principes coacti ſunt in idem adverſus Dominum & adverſus Chriſtum ejus.

27 Coacti ſunt enim in veritate in ſanctum puerum tuum Jeſum, quem unxiſti, Herodeſque & Pontius Pilatus, cum gentibus & populis Iſraël,

28 Facere quæcumque manus tua & conſilium tuum præfinivit fieri.

29 Et nunc Domine reſpice in minas eorum, & da ſervis tuis cum fiducia omni loqui verbum tuum.

30 In manum tuam extendere in ſanitatem, & ſigna & prodigia fieri per nomen ſancti pueri tui Jeſu.

31 Καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι· καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες πνεύματος ἁγίου, καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παῤῥησίας.

31 Et precatis eis motus est locus in quo erant congregati: & repleti sunt omnes Spiritu sancto, & loquebantur verbum Dei cum fiducia.

32 Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία· καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά.

32 Multitudinis autem credentium erat cor & anima una: & neque unus quisquam ea, quæ possidebat, ex eis dicebat propria esse, sed erant illis omnia communia.

33 Καὶ μεγάλῃ δυνάμει ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς.

33 Et magna virtute reddebant testimonium Apostoli resurrectionis Domini Jesu Christi, gratiaque magna erat in omnes eos.

34 Οὐδὲ γὰρ † ἐνδεής τις ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ † κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων,

34 Neque enim egenus quisquam erat in ipsis: Quotquot enim possessores agrorum aut domorum erant, vendentes afferebant pretia venditorum,

35 Καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδετο δὲ ἑκάστῳ καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν.

35 Et ponebant ante pedes Apostolorum: Dividebatur autem singulis, prout quis opus habebat.

36 Ἰωσὴς δὲ, ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας ὑπὸ τῶν ἀποστόλων, (ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, υἱὸς παρακλήσεως) Λευίτης, Κύπριος τῷ γένει,

36 Joses autem cognominatus Barnabas ab Apostolis, (quod est interpretatum, Filius consolationis) Levites Cyprius genere,

37 Ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκε τὸ χρῆμα, καὶ ἔθηκε παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων. 19. † 8.

37 Existente ei agro, vendito attulit pecuniam, & posuit ante pedes Apostolorum.

Κεφ. ε'. 5.

CAPUT V.

1 Ἀνὴρ δέ τις Ἀνανίας ὀνόματι, σὺν Σαπφίρῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐπώλησε κτῆμα·

1 Vir autem quidam Ananias nomine, cum Saphira uxore sua vendidit possessionem:

2 Καὶ † ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς ‡ τιμῆς, ‡ συνειδυίας καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ· καὶ ἐνέγκας μέρος τι, παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν.

2 Et intervertit de pretio, conscia etiam uxore sua: & afferens partem quandam, ad pedes Apostolorum posuit.

3 Εἶπε δὲ Πέτρος· Ἀνανία, διατί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου;

3 Dixit autem Petrus: Anania, propter quid implevit Satanas cor tuum, fallere te Spiritum sanctum, & intervertere de pretio prædii?

4 Οὐχὶ μένον, σοὶ ἔμενε, καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχε; τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρ-

4 Nonne manens tibi manebat: & venundatum in tua potestate erat? Quid quod po-

ία σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ θεῷ.

5 Ἀκούων δὲ Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους, πεσὼν ἐξέψυξε· καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

6 Ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέξειλαν αὐτὸν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν.

* 7 Ἐγένετο δὲ ὡς ὡρῶν τριῶν διάστημα, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονὸς εἰσῆλθεν·

8 Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῇ ὁ Πέτρος· εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; Ἡ δὲ εἶπε· Ναὶ, τοσούτου.

9 Ὁ δὲ Πέτρος εἶπε πρὸς αὐτήν· Τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα Κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ, καὶ ἐξοίσουσί σε.

10 Ἔπεσε δὲ παραχρῆμα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς.

11 Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας φ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ λαῷ πολλά· καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶντος.

13 Τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς· ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός.

14 Μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ Κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν.)

* 15 Ὥστε κατὰ τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ τιθέναι ἐπὶ κλινῶν καὶ κραββάτων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ σκιὰ ‡ ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν.

* 16 ‡ Συνήρχετο ‡ δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν † πέριξ πόλεων εἰς

posuisti in corde tuo rem hanc? Non es mentitus hominibus, sed Deo.

5 Audiens autem Ananias verba hæc, cadens exspiravit: Et factus est timor magnus super omnes audientes hæc.

6 Surgentes autem juvenes composuerunt eum, & efferentes sepelierunt.

7 Factum est autem quasi horarum trium spatium, & uxor ipsius, nesciens factum, introivit. 8 Respondit autem ei Petrus: Dic mihi, si tanti agrum vendidistis? Illa autem dixit: Etiam tanti.

9 At Petrus ait ad eam, Quid quod convenit vobis tentare Spiritum Domini? Ecce pedes eorum qui sepelierunt virum tuum ad ostium, & efferent te.

10 Cecidit autem confestim ante pedes ejus, & exspiravit: Intrantes autem juvenes invenerunt illam mortuam, & efferentes sepelierunt ad virum suum.

11 Et factus est timor magnus in universa ecclesia, & in omnes audientes hæc.

12 Per autem manus Apostolorum fiebant signa & prodigia in plebe multa. (Et erant unanimiter omnes in porticu Solomonis.

13 At cæterorum nemo audebat conjungi illis: sed magnificabat eos populus.

14 Magis autem apponebantur credentes Domino, multitudines virorumque ac mulierum.) 15 Ut & secundum plateas efferrent infirmos, & ponerent in lectulis ac grabbatis, ut venientis Petri vel umbra obumbraret quemquam illorum.

16 Conveniebat autem & multitudo eorum quæ circa

Ἱερουσαλὴμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ‡ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων· οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

17 Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, (ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων) ἐπλήσθησαν ζήλου·

* 18 Καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους, καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν ‡ τηρήσει † δημοσίᾳ.

19 Ἄγγελος δὲ Κυρίου διὰ τῆς νυκτὸς ἤνοιξε τὰς θύρας τῆς φυλακῆς· ἐξαγαγών τε αὐτοὺς, εἶπε·

20 Πορεύεσθε, καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης.

* 21 Ἀκούσαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ‡ ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκον. Παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, ‡ συνεκάλεσαν τὸ ‡ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν † γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ· καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἀχθῆναι αὐτούς.

22 Οἱ δὲ ὑπηρέται παραγενόμενοι οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ· ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν,

* 23 Λέγοντες· Ὅτι τὸ μὲν ‡ δεσμωτήριον εὕρομεν ‡ κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ‡ ἀσφαλείᾳ, καὶ τοὺς ‡ φύλακας ἑστῶτας ‡ πρὸ τῶν θυρῶν· ἀνοίξαντες δὲ, ἔσω οὐδένα εὕρομεν.

24 Ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὅ, τε ἱερεὺς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο τοῦτο.

25 Παραγενόμενος δέ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς, λέγων· Ὅτι ἰδοὺ, οἱ ἄνδρες οὓς ἐθέσθε ἐν τῇ φυλακῇ, εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτες, καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν.

26 Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἤγαγεν αὐτοὺς, ο�ὐ μετὰ βίας. (ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαὸν ἵνα μὴ λιθασθῶσιν.)

civitatum in Hierusalem, afferentes ægros & vexatos à spiritibus immundis: qui curabantur omnes.

17 Exurgens autem princeps Sacerdotum & omnes qui cum illo, (existens hæresis Sadducæorum) repleti sunt zelo:

18 Et injecerunt manus suas in Apostolos, & posuerunt eos in custodia publica.

19 Angelus autem Domini per noctem aperuit januas custodiæ, educensque eos, dixit:

20 Ite, & stantes loquimini in templo plebi omnia verba vitæ hujus.

21 Audientes autem intraverunt sub diluculum in templum, & docebant. Adveniens autem princeps Sacerdotum & qui cum eo, convocaverunt concilium & omnem senatum filiorum Israël: Et miserunt ad carcerem, adduci eos.

22 At ministri accedentes non invenerunt eos in custodia, reversi autem nuntiaverunt,

23 Dicentes: Quod quidem carcerem invenimus clausum in omni securitate, & custodes stantes foras ante januas, aperientes autem intus neminem invenimus.

24 Ut autem audierunt sermones hos, & Pontifex & præfectus templi & principes Sacerdotum, ambigebant de illis, quidnam fieret hoc.

25 Adveniens autem quidam nuntiavit eis, dicens: ecce, viri quos posuistis in custodia, sunt in templo stantes & docentes populum.

26 Tunc abiens præfectus cum ministris, adduxit illos, non cum vi. (timebant enim populum ut ne lapidarentur.)

27 Ad-

27 Ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς,

28 Λέγων· Οὐ παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ; καὶ ἰδοὺ, πεπληρώκατε τὴν Ἱερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου.

29 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι, εἶπον· Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις.

30 Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου.

31 Τοῦτον ὁ Θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσε τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

32 Καὶ ἡμεῖς ἐσμεν αὐτοῦ μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον, ὃ ἔδωκεν ὁ Θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ.

33 Οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο, καὶ ἐβουλεύοντο ἀνελεῖν αὐτούς.

34 Ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος, ὀνόματι Γαμαλιὴλ, νομοδιδάσκαλος, τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω βραχύ τι τοὺς ἀποστόλους ποιῆσαι·

35 Εἶπέ τε πρὸς αὐτούς· Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, τί μέλλετε πράσσειν.

* 36 Πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θευδᾶς, λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν, ᾧ † προσεκολλήθη ‡ ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ τετρακοσίων· ὃς ἀνῃρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ, † διελύθησαν, καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν.

* 37 Μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ ‡ Γαλιλαῖος, ἐν ταῖς ‡ ἡμέραις τῆς ‡ ἀπογραφῆς, καὶ ἀπέστησε λαὸν ἱκανὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώλετο, καὶ

27 Adducentes autem illos ſtatuerunt in concilio: Et interrogavit eos princeps Sacerdotum,

28 Dicens: Nonne denuntiatione denuntiavimus vobis non docere in nomine iſto? & ecce repleſtis Hieruſalem doctrina veſtra, & vultis ſuperinducere ſuper nos ſanguinem hominis iſtius.

29 Reſpondens autem Petrus & Apoſtoli, dixerunt: Obedire oportet Deo magis, quam hominibus. 30 Deus patrum noſtrorum ſuſcitavit Jeſum, quem vos interemiſtis ſuſpendentes in ligno.

31 Hunc Deus principem & ſalvatorem exaltavit dextera ſua, dare pœnitentiam Iſraëli, & remiſſionem peccatorum.

32 Et nos ſumus ejus teſtes verborum horum, & Spiritus vero ſanctus, quem dedit Deus obedientibus ſibi.

33 Illi autem audientes furebant, & conſulebant tollere illos.

34 Surgens autem quidam in concilio Phariſæus, nomine Gamaliel, legisdoctor, honoratus omni populo, juſſit foras breve quid apoſtolos fieri:

35 Dixitque ad illos: Viri Iſraëlitæ, attendite vobis ipſis ſuper hominibus iſtis, quid eſtis futuri agere.

36 Ante enim hos dies extitit Theudas, dicens eſſe aliquem ſeipſum: cui adhæſit numerus virorum circiter quadringentorum: qui ſublatus eſt, & omnes quicumque aſſenſi ſunt ei, diſſoluti ſunt, & facti ſunt ad nihilum.

37 Poſt hunc extitit Judas Galilæus, in diebus deſcriptionis, & avertit populum multum poſt ſe: & ipſe periit,

πάντες ὅσοι ὑπείθοντο αὐτῷ, διεσκορπίσθησαν.

38 Καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀποστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων, καὶ ἐάσατε αὐτούς· ὅτι ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται·

* 39 Εἰ δὲ ἐκ Θεοῦ ἐστιν, οὐ δύνασθε καταλῦσαι αὐτό, μήποτε καὶ † θεομάχοι εὑρεθῆτε.

40 Ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ· καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους, δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν αὐτούς.

41 Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ κατηξιώθησαν ἀτιμασθῆναι·

42 Πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι Ἰησοῦν τὸν Χριστόν. 27. † 6.

Κεφ. ς'. 6.

* 1 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν, ἐγένετο ‡ γογγυσμὸς τῶν ‡ Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς ‡ Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ † καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν.

* 2 Προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν, εἶπον· Οὐκ ‡ ἀρεσόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις.

3 Ἐπισκέψασθε οὖν, ἀδελφοὶ, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ, πλήρεις πνεύματος ἁγίου καὶ σοφίας, οὓς καταστήσωμεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης.

4 Ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν.

5 Καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους· καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ πνεύματος ἁγίου,

& omnes quotquot assenti sunt ei, dispersi sunt.

38 Et nunc dico vobis, abstinete ab hominibus istis, & sinite illos: quoniam si sit ex hominibus consilium hoc aut opus hoc, dissolvetur.

39 Si vero ex Deo est, non potestis dissolvere id: ne forte & Deo pugnantes inveniamini.

40 Consenserunt autem illi: Et convocantes Apostolos, cædentes denuntiaverunt non loqui in nomine Jesu: & dimiserunt eos.

41 Illi quidem igitur ibant gaudentes à conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine ejus contumelia affici.

42 Totumque diem in templo & circa domum non cessabant docentes & euangelizantes Jesum Christum.

CAPUT VI.

1 In autem diebus illis multiplicantibus discipulis, factum est murmur Græcorum adversus Helleniſtas, quod despicerentur in ministerio quotidiano viduæ eorum.

2 Advocantes autem duodecim multitudinem discipulorum, dixerunt: Non placitum est nos derelinquentes sermonem Dei, ministrare mensis.

3 Considerate ergo, fratres, viros ex vobis testimonio probatos septem, plenos Spiritu sancto & sapientia, quos constituamus super usu hoc.

4 Nos vero orationi & ministerio verbi perdurabimus.

5 Et placuit sermo coram omni multitudine: Et elegerunt Stephanum, virum plenum fide & Spiritu sancto,

&

καὶ Φίλιππον, καὶ Πρόχορον, καὶ Νικάνορα, καὶ Τίμωνα, καὶ Παρμενᾶν, καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα.

6 Οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων· καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.

7 Καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ηὔξανε, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἰερουσαλὴμ σφόδρα· πολύς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.

8 Στέφανος δὲ πλήρης πίστεως καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ.

9 Ἀνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς λεγομένης Λιβερτίνων, καὶ Κυρηναίων, καὶ Ἀλεξανδρέων, καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας, συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ.

10 Καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι, ᾧ ἐλάλει.

* 11 Τότε † ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας, ὅτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς Μωσῆν καὶ τὸν Θεόν.

* 12 † Συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς· καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν, καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον.

13 Ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς, λέγοντας· Ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται ῥήματα βλάσφημα λαλῶν κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου τούτου καὶ τοῦ νόμου.

14 Ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος, ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη, ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς.

15 Καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν ἅπαντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ, εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.

8. † 4.

Κεφ. ζ'. 7.

1 Εἶπε δὲ ὁ ἀρχιερεύς· Εἰ ἔχει ταῦτα οὕτως ἔχει;

2 Ὁ δὲ ἔφη· Ἄνδρες ἀδελφοὶ

& Philippum, & Prochorum, & Nicanorem, & Timonem, & Parmenam, & Nicolaum advenam Antiochenum. 6 Quos ſtatuerunt coram Apoſtolis: & precati impoſuerunt eis manus.

7 Et verbum Dei creſcebat, & multiplicabatur numerus diſcipulorum in Hieruſalem valde: multaque turba Sacerdotum obediebant fidei.

8 Stephanus autem plenus fide & fortitudine faciebat prodigia & ſigna magna in populo.

9 Surrexerunt autem quidam de ſynagoga dicta Libertinorum, & Cyrenenſium, & Alexandrinorum, & eorum qui à Cilicia & Aſia, diſquirentes Stephano.

10 Et non poterant reſiſtere ſapientiæ & ſpiritui quo loquebatur.

11 Tunc ſummiſerunt viros dicentes: audivimus eum dicentem verba blaſphema in Moſem & Deum.

12 Commoveruntque plebem & ſeniores & Scribas: & inſtantes corripuerunt eum, & adduxerunt in concilium.

13 Statueruntque teſtes falſos, dicentes: Homo iſte non ceſſat verba blaſphema loquens adverſus locum ſanctum hunc & Legem.

14 Audivimus enim eum dicentem, quoniam Jeſus Nazarenus hic diſſolvet locum iſtum, & mutabit mores quos tradidit nobis Moyſes.

15 Et attendentes in eum omnes ſedentes in concilio, viderunt faciem ejus tamquam faciem angeli.

CAPUT VII.

1 Dixit autem princeps Sacerdotum: Si hæc ita habent?

2 Is vero ait: Viri fratres

[illegible]

3 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· Ἐξέλθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς γῆν, ἣν ἐν σοι δείξω.

4 Τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων κατῴκησεν ἐν Χαρρᾶν. Κἀκεῖθεν, μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ, μετῴκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην, εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε.

5 Καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ, οὐδὲ βῆμα πόδος· καὶ ἐπηγγείλατο αὐτῷ δοῦναι εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτὸν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου.

6 Ἐλάλησε δὲ αὐτῷ ὁ Θεὸς· Ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια.

7 Καὶ τὸ ἔθνος, ᾧ ἐὰν δουλεύσωσι, κρινῶ ἐγὼ, εἶπεν ὁ Θεὸς καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται, καὶ λατρεύσουσί μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.

8 Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησε τὸν Ἰσαὰκ, καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ· καὶ ὁ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ, καὶ ὁ Ἰακὼβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας.

9 Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες, τὸν Ἰωσὴφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ·

10 Καὶ ἐξείλετο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ.

* 11 Ἦλθε δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν γῆν Αἰγύπτου καὶ Χαναὰν, καὶ θλίψις μεγάλη· καὶ οὐχ εὕρισκον † χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν.

& patres, audite: Deus gloriæ apparuit patri nostro Abraham existenti in Mesopotamia, prius quam habitaret eum in Charran:

3 Et dixit ad illum: Exi de terra tua & de cognatione tua: & veni in terram quam tibi monstravero.

4 Tunc exiens de terra Chaldæorum, habitavit in Charran. Et inde, post mortem patrem ejus, transtulit illum in terram istam, in quam vos nunc habitatis.

5 Et non dedit illi hæreditatem in ea, nec passum pedis: & repromisit dare illi in possessionem eam, & semini ejus post ipsum, non existente ei nato.

6 Loquutus est autem sic Deus: quia erit semen ejus accola in terra aliena, & servituti subjicient id, & male tractabunt annos quadringentos.

7 Et gentem, cui servierint, judicabo ego, dixit Deus: & post hæc exibunt, & servient mihi in loco isto.

8 Et dedit illi pactum circumcisionis: & sic genuit Isaac, & circumcidit eum die octavo: & Isaac, Jacob: & Jacob duodecim patriarchas.

9 Et Patriarchæ æmulantes, Joseph vendiderunt in Ægyptum: & erat Deus cum eo:

10 Et eripuit eum ex omnibus tribulationibus ejus, & dedit ei gratiam & sapientiam in conspectu Pharaonis regis Ægypti, & constituit eum præpositum super Ægyptum, & omnem domum suam.

11 Venit autem fames in universam terram Ægypti & Chanaan, & tribulatio magna: & non inveniebant cibos patres nostri.

12 An-

12 Ἀκούσας δὲ Ἰακὼβ ὄντα σῖτα ἐν Αἰγύπτῳ, ἐξαπέστειλε τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον.

12 Audiens autem Jacob existentia frumenta in Ægypto, misit patres nostros primum.

* 13 Καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ † ἀνεγνωρίσθη Ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ γένος τοῦ Ἰωσήφ.

13 Et in secundo cognitus est Joseph fratribus suis, & manifestum factum est Pharaoni genus Joseph.

* 14 Ἀποστείλας δὲ Ἰωσὴφ ‡ μετεκαλέσατο τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰακὼβ, καὶ πᾶσαν τὴν ‡ συγγένειαν αὐτοῦ, ἐν ψυχαῖς ‡ ἑβδομήκοντα πέντε.

14 Mittens autem Joseph accersivit patrem suum Jacob, & omnem cognationem suam in septuaginta quinque animabus.

15 Κατέβη δὲ Ἰακὼβ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν.

15 Descendit autem Jacob in Ægyptum, & defunctus est ipse & patres nostri.

* 16 Καὶ μετετέθησαν εἰς Συχέμ, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι, ὃ † ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Ἐμμὼρ τοῦ Συχέμ.

16 Et translati sunt in Sichem, & positi sunt in sepulchro, quod emit Abraham pretio argenti à filiis Emmor Sichem.

17 Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας, ἧς ὤμοσεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραὰμ, ηὐξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ,

17 Quum autem appropinquaret tempus promissionis, quam juraverat Deus Abrahæ, crevit populus & multiplicatus est in Ægypto,

18 Ἄχρις οὗ ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ.

18 Quoadusque surrexit rex alius, qui non sciebat Joseph.

* 19 Οὗτος † κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν, ‡ ἐκάκωσε τοὺς πατέρας ἡμῶν, τοῦ ποιεῖν † ἐκθετα τὰ βρέφη αὐτῶν, εἰς τὸ μὴ ‡ ζωογονεῖσθαι.

19 Hic circumveniens genus nostrum, male affecit patres nostros, ad faciendum expositos infantes suos, ad non sobolescere.

20 Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη Μωσῆς, καὶ ἦν ἀστεῖος τῷ Θεῷ, ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

20 In quo tempore natus est Moses, & fuit venustus Deo, qui nutritus est menses tres in domo patris sui.

21 Ἐκτεθέντα δὲ αὐτὸν, ἀνείλετο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ, καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν.

21 Expositum autem illum, sustulit eum filia Pharaonis, & nutrivit eum sibi ipsi in filium.

22 Καὶ ἐπαιδεύθη Μωσῆς πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων· ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἐν ἔργοις.

22 Et eruditus est Moses omni sapientia Ægyptiorum: erat autem potens in dictis & factis.

23 Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσαρακονταετὴς χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ.

23 Quum autem impleretur ei quadraginta annorum tempus, ascendit in cor ejus invisere fratres suos filios Israël.

* 24 Καὶ ἰδών τινα ἀδικούμενον, † ἠμύνατο, καὶ ἐποίησεν ‡ ἐκδίκησιν τῷ ‡ καταπε-

24 Et videns quendam injuria affectum, ultus est: & fecit

νουμένη, ‡ πατάξας τὸν ‡ Αἰγύπτιον.

25 Ἐνόμιζε δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ὅτι ὁ Θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν αὐτοῖς σωτηρίαν· οἱ δὲ οὐ συνῆκαν.

* 26 Τῇ δὲ ‡ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ ‡ συνήλασεν αὐτοὺς εἰς ‡ εἰρήνην, εἰπών· Ἄνδρες, ἀδελφοί ἐσε ὑμεῖς· ἵνα τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους;

27 Ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον, ἀπώσατο αὐτὸν, εἰπών· Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμᾶς;

28 Μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρόπον ἀνεῖλες χθὲς τὸν Αἰγύπτιον;

29 Ἔφυγε δὲ Μωσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο.

30 Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσαράκοντα, ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγελος Κυρίου ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου.

31 Ὁ δὲ Μωσῆς ἰδὼν, ἐθαύμασε τὸ ὅραμα· προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο φωνὴ Κυρίου πρὸς αὐτόν·

32 Ἐγὼ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ. Ἔντρομος δὲ γενόμενος Μωσῆς οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι.

33 Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Κύριος· Λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος ἐν ᾧ ἕστηκας, γῆ ἁγία ἐστίν.

* 34 Ἰδὼν εἶδον τὴν † κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἤκουσα, καὶ κατέβην ‡ ἐξελέσθαι αὐτούς· καὶ νῦν ‡ δεῦρο, ἀποστελῶ σε εἰς Αἴγυπτον.

* 35 Τοῦτον τὸν Μωϋσῆν ὃν ἠρνήσαντο, εἰπόντες· Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ Θεὸς ἄρχοντα καὶ † λυτρωτὴν ἀπέσταλκεν ἐν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος

fecit ultionem oppresso, percutiens Ægyptium.

25 Existimabat autem intelligere fratres suos, quoniam Deus per manum ipsius daret illis salutem: ii autem non intellexerunt.

26 At sequenti die visus est eis pugnantibus, & compulit eos in pacem, dicens: Viri, fratres estis vos: ut quid injuria afficitis alii alios?

27 At injuria afficiens proximum, repulit eum, dicens: Quis te constituit principem & judicem super nos?

28 Num interficere me tu vis, quemadmodum interfecisti heri Ægyptium?

29 Fugit autem Moses in verbo isto, & factus est advena in terra Madian, ubi generavit filios duos.

30 Et expletis annis quadraginta, apparuit illi in deserto montis Sina angelus Domini in flamma ignis rubi.

31 At Moses videns, admiratus est visum: Accedente autem illo considerare, facta est vox Domini ad eum:

32 Ego Deus patrum tuorum, Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob. Tremens autem factus Moses non audebat considerare.

33 Dixit autem illi Dominus: Solve calceamentum pedum tuorum: enim locus in quo stas, terra sancta est.

34 Videns vidi afflictionem populi mei qui in Ægypto, & gemitum eorum audivi, & descendi eruere eos: Et nunc veni, mittam te in Ægyptum.

35 Hunc Moysen quem negaverunt, dicentes: Quis te constituit principem & judicem? hunc Deus principem & redemptorem misit in manu

αὐτῶ ἐν τῇ ‡ βάτῳ.

36 Οὗτος ἐξήγαγεν αὐτοὺς, ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ Αἰγύπτου, καὶ ἐν ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἔτη τεσσαράκοντα.

37 Οὗτός ἐςιν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἰπὼν τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ· Προφήτην ὑμῖν ἀναςήσει Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε.

38 Οὗτός ἐςιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ, μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ, καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια ζῶντα, δοῦναι ἡμῖν.

* 39 Ὡι οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλ' ‡ ἀπώσαντο, καὶ ‡ ἐστράφησαν ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον,

* 40 Εἰπόντες τῷ Ἀαρών· Ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἳ ‡ προπορεύσονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωϋσῆς οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἴδαμεν τί γέγονεν αὐτῷ.

* 41 Καὶ † ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν.

* 42 Ἔστρεψε δὲ ὁ Θεὸς, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ‡ λατρεύειν τῇ ‡ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ· καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν· Μὴ † σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι ἔτη τεσσαράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραήλ;

* 43 Καὶ ‡ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ, καὶ τὸ ‡ ἄςρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν Ῥεμφάν, τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς· καὶ ‡ μετοικιῶ ὑμᾶς † ἐπέκεινα Βαβυλῶνος.

44 Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν ἐν τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωσῆ, ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον, ὃν ἑωράκει.

* 45 Ἣν καὶ ‡ εἰσήγαγον

nu angeli visi illi in rubo.

36 Hic eduxit illos, faciens prodigia & signa in terra Ægypti, & in rubro mari, & in deserto annos quadraginta.

37 Hic est Moyses dicens filiis Israël: Prophetam vobis resuscitabit Dominus Deus vester de fratribus vestris tanquam me: eum audite.

38 Hic est ille factus in ecclesia in solitudine, cum angelo loquente ei in monte Sina, & patribus nostris, qui accepit verba viventia, dare nobis.

39 Cui noluerunt auscultantes fieri patres nostri, sed repulerunt, & versi sunt cordibus suis in Ægyptum,

40 Dicentes ad Aaron: Fac nobis deos qui præcedent nos: Nam Moses hic qui eduxit nos de terra Ægypti, nescimus quid factum sit ei.

41 Et vitulum fecerunt in diebus illis, & obtulerunt hostiam simulachro, & oblectati sunt in operibus manuum suarum.

42 Convertit autem Deus, & tradidit eos servire militiæ cæli, sicut scriptum est in libro Prophetarum: Num victimas & sacrificia obtulistis mihi annos quadraginta in deserto, domus Israël?

43 Et suscepistis tabernaculum Moloch, & sydus Dei vestri Remphan, figuras quas feciſtis adorare eas: Et transferam vos trans Babylonem.

44 Tabernaculum testimonii erat in patribus nostris in deserto, sicut disposuit loquens Moſi, facere illud secundum exemplar quod viderat.

45 Quod & induxerunt sus-

† διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ὑμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ ‡ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, οὓς ‡ ἐξῶσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν, ἕως τῶν ἡμερῶν Δαβίδ·

46 Ος εὗρε χάριν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ᾐτήσατο εὑρεῖν σκήνωμα τῷ Θεῷ Ἰακώβ.

47 Σολομὼν δὲ ᾠκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον.

48 Ἀλλ' οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφήτης λέγει·

* 49 Ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ‡ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου. Ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι, λέγει Κύριος· ἢ τίς τόπος τῆς ‡ καταπαύσεώς μου;

50 Οὐχὶ ἡ χείρ μου ἐποίησε ταῦτα πάντα;

* 51 † Σκληροτράχηλοι, καὶ † ἀπερίτμητοι τῇ καρδίᾳ καὶ τοῖς ὠσὶν, ὑμεῖς ‡ ἀεὶ τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ † ἀντιπίπτετε, ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς.

* 52 Τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς ‡ προκαταγγείλαντας περὶ τῆς † ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς γεγένησθε·

53 Οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε.

* 54 Ἀκούοντες δὲ ταῦτα, ‡ διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν, καὶ † ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν.

55 Ὑπάρχων δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν, εἶδε δόξαν Θεοῦ, καὶ Ἰησοῦν ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ·

56 Καὶ εἶπεν· Ἰδοὺ, θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς διηνοιγμένους, καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα τοῦ Θεοῦ.

57 Κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ, συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν.

58 Καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς

cipientes patres noſtri cum Jeſu in poſſeſſionem Gentium, quas expulit Deus facie patrum noſtrorum, uſque dies David:

46 Qui invenit gratiam ante Deum, & petiit invenire tabernaculum Deo Jacob.

47 Solomon autem ædificavit illi domum.

48 Sed non excelſus in manufactis templis habitat, ſicut propheta dicit:

49 Cælum mihi thronus, & terra ſcabellum pedum meorum. Qualem domum ædificabitis mihi, dicit Dominus? aut quis locus requietionis meæ?

50 Nonne manus mea fecit hæc omnia?

51 Duri cervice, & incircumciſi corde & auribus, vos ſemper Spiritui ſancto reſiſtitis, ſicut patres veſtri & vos.

52 Quem Prophetarum non ſunt perſequuti patres veſtri? Et occiderunt prænuntiantes de adventu juſti, cujus nunc vos proditores & homicidæ fuiſtis:

53 Qui accepiſtis Legem in diſpoſitione angelorum, & non cuſtodiſtis.

54 Audientes autem hæc, diſſecabantur cordibus ſuis, & ſtridebant dentes in eum.

55 Exiſtens autem plenus ſpiritu ſancto, intendens in cælum, vidit gloriam Dei, & Jeſum ſtantem ex dextris Dei.

56 Et ait: Ecce video cælos apertos, & filium hominis ex dextris ſtantem Dei.

57 Clamantes autem voce magna, continuerunt aures ſuas, & irruerunt unanimiter in eum.

58 Et ejicientes extra civi-

tatem

πόλεως, ἐλιθοβόλουν· καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου,

59 Καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα· Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου.

60 Θεὶς δὲ τὰ γόνατα, ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ· Κύριε, μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. Καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἐκοιμήθη. 48. † 18.

Κεφ. ή. 8.

* 1 Σαῦλος δὲ ἦν ‡συνευδοκῶν τῇ ‡ ἀναιρέσει αὐτοῦ. Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες τε ‡ διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας, πλὴν τῶν ἀποστόλων.

* 2 † Συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες ‡ εὐλαβεῖς, καὶ ἐποιήσαντο † κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ.

* 3 Σαῦλος δὲ † ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας, παρεδίδου εἰς φυλακήν.

4 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον, εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον.

5 Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας, ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν Χριστόν.

6 Προσεῖχόν τε οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν, ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα, ἃ ἐποίει.

7 Πολλῶν γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα, βοῶντα μεγάλῃ φωνῇ, ἐξήρχετο· πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν.

8 Καὶ ἐγένετο χαρὰ μεγάλη ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ.

* 9 Ἀνὴρ δέ τις ὀνόματι Σίμων, ‡ προϋπῆρχεν ἐν τῇ πόλει † μαγεύων καὶ ἐξιστῶν τὸ ἔθνος

tatem, lapidabant: & testes deposuerunt vestimenta sua secus pedes adolescentis vocati Sauli.

59 Et lapidabant Stephanum, invocantem & dicentem: Domine Jesu, suscipe spiritum meum.

60 Positis autem genibus, clamavit voce magna: Domine, ne statuas illis peccatum hoc. Et hoc dicto, obdormivit.

CAPUT VIII.

1 SAulus autem erat consentiens neci ejus. Facta est autem in illa die persequutio magna in ecclesiam in Hierosolymis: omnesque dispersi sunt per regiones Judææ & Samariæ, præter Apostolos.

2 Extulerunt autem Stephanum viri religiosi, & fecerunt planctum magnum super eo.

3 Saulus vero devastabat ecclesiam, per domos intrans, trahensque viros ac mulieres, tradebat in custodiam.

4 Illi quidem igitur dispersi pertransibant euangelizantes verbum.

5 Philippus autem descendens in civitatem Samariæ, prædicabat illis Christum.

6 Intendebant autem turbæ dictis à Philippo unanimiter, in audire eos & videre signa quæ faciebat.

7 Multorum enim habentium spiritus immundos, clamantes voce magna, exibant: Multi autem paralytici & claudi curati sunt.

8 Et factum est gaudium magnum in civitate illa.

9 Vir autem quidam nomine Simon, ante fuerat in civitate magicam exercens, & attonitam reddens gentem Sama-

τῆς Σαμαρείας, λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν.

10 Ὦ προσεῖχον πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἡ μεγάλη.

11 Προσεῖχον δὲ αὐτῷ, διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς † μαγείαις ἐξεστακέναι αὐτούς.

12 Ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζομένῳ τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρές τε καὶ γυναῖκες.

13 Ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσε, καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ· θεωρῶν τε σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινομένας, ἐξίστατο.

14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην·

15 Οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν, ὅπως λάβωσι πνεῦμα ἅγιον.

16 (Οὔπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.)

17 Τότε ἐπετίθουν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον.

18 Θεασάμενος δὲ ὁ Σίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα,

19 Λέγων· Δότε κἀμοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ᾧ ἐὰν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας, λαμβάνῃ πνεῦμα ἅγιον.

20 Πέτρος δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν· Τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι.

21 Οὐκ ἔστι σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ· ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

Samariæ, dicens esse aliquem seipsum magnum.

10 Cui auscultabant omnes à minimo usque ad maximum dicentes: Hic est virtus Dei magna.

11 Attendebant autem ei, propter multo tempore magicis dementasse eos.

12 Quum vero credidissent Philippo euangelizanti quæ de regno Dei, & nomine Jesu Christi, baptizabantur virique ac mulieres.

13 At Simon & ipse credidit, & baptizatus erat perdurans Philippo: Videnſque signa & virtutes magnas factas, obstupefiebat.

14 Audientes autem qui in Hierosolymis Apostoli, quia recepissent Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum & Joannem:

15 Qui descendentes oraverunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum sanctum.

16 Nondum enim erat in quenquam illorum illapsus: tantum autem baptizati erant in nomen Domini Jesu.

17 Tunc imponebant manus ſuper illos, & accipiebant Spiritum sanctum.

18 Conſpiciens autem Simon quia per impositionem manuum Apostolorum daretur Spiritus sanctus, obtulit eis pecunias,

19 Dicens: Date & mihi potestatem hanc, ut cuicumque imposuero manus, accipiat Spiritum sanctum.

20 Petrus autem dixit ad eum: Argentum tuum cum te sit in perditionem: quoniam donum Dei existimasti per pecunias acquiri.

21 Non est tibi pars neque sors in sermone isto: nam cor tuum non est rectum coram Deo.

22 Pœ-

* 22 Μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ Θεοῦ, εἰ ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ † ἐπίνοια τῆς καρδίας σου.

23 Εἰς γὰρ χολὴν πικρίας, καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὁρῶ σε ὄντα.

24 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπε· Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Κύριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε.

25 Οἱ μὲν οὖν, διαμαρτυράμενοι, καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ, πολλάς τε κώμας τῶν Σαμαρειτῶν εὐηγγελίσαντο.

26 Ἄγγελος δὲ Κυρίου ἐλάλησε πρὸς Φίλιππον, λέγων· Ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν, ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἔρημος.

* 27 Καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη· καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ † Αἰθίοψ ‡ εὐνοῦχος, ‡ δυνάστης Κανδάκης τῆς ‡ βασιλίσσης Αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς † γάζης αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ·

* 28 Ἦν τε ὑποστρέφων, καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ‡ ἅρματος αὐτοῦ, καὶ ἀνεγίνωσκε τὸν προφήτην Ἡσαΐαν.

29 Εἶπε δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ· Πρόσελθε, καὶ κολλήθητι τῷ ἅρματι τούτῳ.

30 Προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος τὸν προφήτην Ἡσαΐαν, καὶ εἶπεν· Ἆρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις;

31 Ὁ δὲ εἶπε· Πῶς γὰρ ἂν δυναίμην, ἐὰν μήτις ὁδηγήσῃ με; Παρεκάλεσά τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ.

* 32 Ἡ δὲ † περιοχὴ τῆς γραφῆς, ἣν ἀνεγίνωσκεν, ἦν αὕτη· Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη· καὶ ὡς ‡ ἀμνὸς ‡ ἐναντίον τοῦ ‡ κείροντος αὐτὸν ‡ ἄφωνος, οὕτω

22 Pœnitere igitur ab nequitia tua hac, & roga Deum, si forte remittetur tibi cogitatio cordis tui.

23 In enim felle amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te existentem.

24 Respondens autem Simon dixit: Precamini vos pro me ad Dominum, ut nihil veniat super me horum quæ dixistis.

25 Illi quidem itaque testificati & loquuti verbum Domini, redierunt in Hierusalem, multosque vicos Samaritanorum euangelizarunt.

26 Angelus autem Domini loquutus est ad Philippum, dicens: Surge, & vade contra meridiem ad viam descendentem ab Hierusalem in Gazam: hæc est deserta.

27 Et surgens abiit: Et ecce vir Æthiops Eunuchus, potens Candaces reginæ Æthiopum, qui erat super omnem gazam ejus, qui venerat adoraturus in Hierusalem:

28 Eratque revertens, & sedens super currum suum, & legebat Prophetam Esaiam.

29 Dixit autem Spiritus Philippo: Accede, & agglutinare currui huic.

30 Præcurrens autem Philippus audivit eum legentem prophetam Esaiam, & dixit: Num intelligis quæ legis?

31 Is autem ait: Quomodo enim possem, si non aliquis dux viæ fuerit mihi? Rogavitque Philippum ascendentem sedere cum eo.

32 At locus scripturæ quem legebat, erat hic: Tanquam ovis ad occisionem ductus est: & sicut agnus coram tondente se mutus, sic non aperit

τως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ.

33 Ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη· τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ.

34 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ, εἶπε· Δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο; περὶ ἑαυτοῦ, ἢ περὶ ἑτέρου τινός;

35 Ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης, εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν.

36 Ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδὸν, ἦλθον ἐπί τι ὕδωρ· καί φησιν ὁ εὐνοῦχος· Ἰδοὺ ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι;

37 Εἶπε δὲ ὁ Φίλιππος· Εἰ πιστεύεις ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, ἔξεστιν. Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε· Πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

38 Καὶ ἐκέλευσε στῆναι τὸ ἅρμα· καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὅ, τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος· καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν.

39 Ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, πνεῦμα Κυρίου ἥρπασε τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος· ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων.

40 Φίλιππος δὲ εὑρέθη εἰς Ἄζωτον· καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας, ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν. 22. † 9.

Κεφ. θ'. 9.

* 1 Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι † ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ,

2 Ἠτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγὰς, ὅπως ἐάν τινας εὕρῃ τῆς ὁδοῦ ὄντας ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλήμ.

3 Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι, ἐγέ-

aperit os ſuum.

33 In humilitate ejus judicium ejus ſublatum eſt: A generatione autem ejus quis enarrabit? quoniam tollitur terra vita ejus.

34 Reſpondens autem Eunuchus Philippo, dixit: Obſecro te, de quo Propheta dicit hoc? de ſeipſo, an de alio aliquo?

35 Aperiens autem Philippus os ſuum, & incipiens à ſcriptura iſta, euangelizavit illi Jeſum.

36 Ut vero ibant per viam, venerunt ad quandam aquam: & ait Eunuchus: Ecce aqua: quid prohibet me baptizari?

37 Dixit autem Philippus: Si credis ex toto corde, licet. Reſpondens autem ait: Credo Filium Dei eſſe Jeſum Chriſtum.

38 Et juſſit ſtare currum: & deſcenderunt uterque in aquam, & Philippus & Eunuchus: & baptizavit eum.

39 Quum autem aſcendiſſent de aqua, Spiritus Domini rapuit Philippum, & non vidit eum amplius Eunuchus: Pergebat enim viam ſuam gaudens.

40 Philippus autem inventus eſt in Azotum, & præteriens euangelizabat civitates omnes, donec veniret Cæſaream.

CAPUT IX.

1 AT Saulus adhuc ſpirans minarum & cædis in diſcipulos Domini, accedens principi Sacerdotum,

2 Petiit ab eo epiſtolas in Damaſcum ad ſynagogas, ut ſi quos inveniſſet hujus vis exiſtentes viroſque & mulieres, vinctos perduceret in Hieruſalem.

3 In autem proficiſci factum eſt

νετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ· καὶ ἐξαίφνης περιέστραψεν αὐτὸν φῶς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ·

4 Καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, ἤκουσε φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ· Σαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώκεις;

5 Εἶπε δέ· Τίς εἶ, Κύριε; Ὁ δὲ Κύριος εἶπεν· Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις· σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν.

6 Τρέμων τε καὶ θαμβῶν εἶπε· Κύριε, τί με θέλεις ποιῆσαι; Καὶ ὁ Κύριος πρὸς αὐτόν· Ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταί σοι τί σε δεῖ ποιεῖν.

* 7 Οἱ δὲ ἄνδρες οἱ † συνοδεύοντες αὐτῷ, εἱστήκεισαν † ἐνεοὶ, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες.

8 Ἠγέρθη δὲ ὁ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς· ἀνεῳγμένων δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, οὐδένα ἔβλεπε· χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν, εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν.

9 Καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων· καὶ οὐκ ἔφαγεν, οὐδὲ ἔπιεν.

10 Ἦν δέ τις μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος ἐν ὁράματι· Ἀνανία. Ὁ δὲ εἶπεν· Ἰδοὺ ἐγὼ, Κύριε.

11 Ὁ δὲ Κύριος πρὸς αὐτόν· Ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην Εὐθεῖαν, καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι, Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται.

12 Καὶ εἶδεν ἐν ὁράματι ἄνδρα ὀνόματι Ἀνανίαν εἰσελθόντα, καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρα, ὅπως ἀναβλέψῃ.

13 Ἀπεκρίθη δὲ ὁ Ἀνανίας· Κύριε, ἀκήκοα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ ἐποίησε τοῖς ἁγίοις σου ἐν Ἰερουσαλήμ·

14 Καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων, δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου.

15 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Κύ-

est eum appropinquare Damasco, & subito circumfulsit eum lux de cælo. 4 Et cadens in terram, audivit vocem dicentem sibi: Saule Saule, quid me persequeris?

5 Ait autem: Quis es Domine? At Dominus dixit: Ego sum Jesus, quem tu persequeris: durum tibi ad stimulos calcitrare. 6 Tremensque & pavens dixit: Domine, quid me vis facere? Et Dominus ad eum: surge, & ingredere in civitatem, & dicetur tibi quid te oporteat facere.

7 At viri simul iter facientes ipsi, steterunt attoniti, audientes quidem vocem, neminem autem videntes.

8 Surrexit autem Saulus de terra: apertis autem oculis suis, neminem videbat: Manuducentes vero eum, introduxerunt in Damascum.

9 Et erat dies tres non videns: & non manducavit, neque bibit.

10 Erat autem quidam discipulus in Damasco, nomine Ananias: & dixit ad illum Dominus in visu, Anania. Is autem ait: Ecce ego, Domine.

11 At Dominus ad eum: Surgens vade in vicum vocatum Rectum: & quære in domo Judæ Saulum nomine, Tarsensem: ecce enim orat:

12 Et vidit in visione virum nomine Ananiam introeuntem, & imponentem sibi manum, ut visum recipiat.

13 Respondit autem Ananias: Domine, audivi à multis de viro hoc, quanta mala fecerit sanctis tuis in Hierusalem.

14 Et hic habet potestatem à principibus Sacerdotum, ligare omnes invocantes nomen tuum.

15 Dixit autem ad eum Dominus

μιος· Πορεύου, ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς μοί ἐςιν οὗτος, τοῦ βαςάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν, καὶ βασιλέων, υἱῶν τε Ἰσραήλ.

16 Ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ, ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν.

17 Ἀπῆλθε δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν· καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας, εἶπε· Σαοὺλ ἀδελφὲ, ὁ Κύριος ἀπέσταλκέ με (Ἰησοῦς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ᾗ ἤρχου) ὅπως ἀναβλέψῃς, καὶ πλησθῇς πνεύματος ἁγίου.

* 18 Καὶ εὐθέως † ἀπέπεσον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὡσεὶ † λεπίδες, ἀνέβλεψέ τε παραχρῆμα· καὶ ἀναςὰς ἐβαπτίσθη.

* 19 Καὶ λαβὼν † τροφὴν † ἐνίσχυσεν· Ἐγένετο δὲ ὁ Σαῦλος μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς.

20 Καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσε τὸν Χριςὸν, ὅτι οὗτός ἐςιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

21 Ἐξίσαντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες, καὶ ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐςιν ὁ πορθήσας ἐν Ἰερουσαλὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο· καὶ ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς;

22 Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο, καὶ συνέχυνε τοὺς Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐςιν ὁ Χριςός.

23 Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναὶ, συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν.

* 24 Ἐγνώσθη δὲ τῇ Σαύλῳ ἡ ‡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. παρετήρουν τε τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς, ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσι.

25 Λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ νυκτὸς καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους, χαλάσαντες ἐν σπυρίδι.

26 Παραγενόμενος δὲ ὁ Σαῦλος εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἐπειρᾶτο κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ

minus: Vade, quoniam vas electionis mihi est iste, ad portandum nomen meum coram Gentibus, & regibus, filiisque Israël.

16 Ego enim ostendam illi quanta oportet eum pro nomine meo pati.

17 Abiit autem Ananias, & introivit in domum: & imponens in eum manus, dixit: Saule frater, Dominus misit me (Jesus visus tibi in via qua veniebas) ut videas, & implearis Spiritu sancto.

18 Et confestim ceciderunt ab oculis ejus tanquam squamæ, visum recepitque statim: & surgens baptizatus est.

19 Et accepto cibo confortatus est: Fuit autem Saulus cum iis qui in Damasco discipulis dies aliquot.

20 Et continuo in synagogis prædicabat Christum, quoniam hic est Filius Dei.

21 Stupebant autem omnes audientes, & dicebant: Nonne hic est ille populatus in Hierusalem invocantes nomen istud: & huc ad hoc venit ut vinctos illos duceret ad principes Sacerdotum?

22 Saulus autem magis convalescebat, & confundebat Judæos habitantes in Damasco, conferens quoniam hic est Christus. 23 Quum autem implerentur dies multi, simul consilium fecerunt Judæi interimere eum.

24 Notæ factæ sunt autem Saulo insidiæ eorum. Adservabantque portas die quoque ac nocte, ut eum interficerent.

25 Accipientes autem eum discipuli nocte, demiserunt per murum, submittentes in sporta.

26 Adveniens autem Saulus in Hierusalem, tentabat jungi discipulis: & omnes timebant eum,

πάντες ἐφοβοῦντο αὐτὸν, μὴ πιςεύοντες ὅτι ἐςὶ μαθητής.

27 Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν ἤγαγε πρὸς τοὺς ἀποςόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδε τὸν Κύριον, καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαῤῥησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ.

28 Καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ παῤῥησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

29 Ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιςάς· οἱ δὲ ἐπεχείρουν αὐτὸν ἀνελεῖν.

30 Ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτὸν εἰς Καισάρειαν, καὶ ἐξαπέςειλαν αὐτὸν εἰς Ταρσόν.

31 Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας εἶχον εἰρήνην, οἰκοδομούμεναι καὶ πορευόμεναι τῷ φόβῳ τοῦ Κυρίου, καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπληθύνοντο.

32 Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων, κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδδαν.

33 Εὗρε δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα Αἰνέαν ὀνόματι, ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κραββάτου, ὃς ἦν παραλελυμένος.

34 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος· Αἰνέα, ἰᾶταί σε Ἰησοῦς ὁ Χριςός· ἀνάςηθι, καὶ ςρῶσον σεαυτῷ. Καὶ εὐθέως ἀνέςη.

35 Καὶ εἶδον αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδδαν καὶ τὸν Σάρωνα, οἵτινες ἐπέςρεψαν ἐπὶ τὸν Κύριον.

* 36 Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν † μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθὰ, ἡ ‡ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης ἀγαθῶν ἔργων καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει.

37 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ αὐτὴν ἔθηκαν ἐν ὑπερῴῳ.

eum, non credentes, quod eſſet diſcipulus.

27 Barnabas autem apprehendens illum, duxit ad Apoſtolos, & narravit illis quomodo in via vidiſſet Dominum, & quia loquutus eſt ei, & quomodo in Damaſco fiducialiter egerit in nomine Jeſu.

28 Et erat cum illis intrans & exiens in Hieruſalem, & fiducialiter agens in nomine Domini Jeſu.

29 Loquebaturque & diſputabat adverſus Helleniſtas: Illi autem quærebant eum occidere.

30 Cognoſcentes autem fratres, deduxerunt eum in Cæſaream, & dimiſerunt eum in Tarſum.

31 Illæ quidem igitur eccleſiæ per totam Judæam & Galilæam & Samariam habebant pacem, ædificatæ & pergentes timore Domini, & conſolatione ſancti Spiritus replebantur.

32 Factum eſt autem Petrum tranſeuntem per omnes, devenire & ad ſanctos habitantes Lyddam.

33 Invenit autem ibi hominem quendam Æneam nomine, ab annis octo jacentem in grabbato, qui erat paralyticus. 34 Et ait illi Petrus: Ænea, ſanat te Jeſus Chriſtus: ſurge, & ſterne tibi ipſi. Et continuo ſurrexit.

35 Et viderunt eum omnes habitantes Lyddam & Saronam: qui converſi ſunt ad Dominum.

36 In Joppe autem quædam erat diſcipula nomine Tabitha, quæ interpretata dicitur Dorcas: Hæc erat plena bonis operibus & eleëmoſynis quas faciebat.

37 Factum eſt autem in diebus illis infirmatam eam mori:

τὸν ἀνάκλισιν· λούσαντες δὲ αὐτὴν ἔθηκαν ἐν ὑπερῴῳ.

38 Ἐγγὺς δὲ οὔσης Λύδδης τῇ Ἰόππῃ, οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐςὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέςειλαν δύο ἄνδρας πρὸς αὐτὸν, παρακαλοῦντες μὴ † ὀκνῆσαι διελθεῖν ἕως αὐτῶν.

39 Ἀναςὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον· καὶ παρέςησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι, καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια, ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὖσα ἡ Δορκάς.

40 Ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέτρος, θεὶς τὰ γόνατα προσηύξατο· καὶ ἐπιςρέψας πρὸς τὸ σῶμα, εἶπε· Ταβιθὰ, ἀνάςηθι. Ἡ δὲ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς· καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον, ‡ ἀνεκάθισε.

41 Δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα, ἀνέςησεν αὐτήν· φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας, παρέςησεν αὐτὴν ζῶσαν.

42 Γνωςὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης· καὶ πολλοὶ ἐπίςευσαν ἐπὶ τὸν Κύριον.

* 43 Ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἱκανὰς μείνας αὐτὸν ἐν Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι ‡ βυρσεῖ. 13. † 7. Καφ. ί. 10.

1 ΑΝὴρ δέ τις ἦν ἐν Καισαρείᾳ ἐνὶ ὀνόματι Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς,

* 2 ‡ Εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν, σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν τε ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ, καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ ‡ διαπαντός.

3 Εἶδεν ἐν ὁράματι φανερῶς, ὡσεὶ ὥραν ἐννάτην τῆς ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ Θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν, καὶ εἰπόντα αὐτῷ· Κορνήλιε.

4 Ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ, καὶ ἐμφοβος γενόμενος, εἶπε· Τί ἐςι Κύριε; Εἶπε δὲ αὐτῷ· Αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

mori: Lavantes autem posuerunt in cœnaculo.

38 Prope autem existe Lydda Joppe, discipuli dientes quia Petrus est in miserunt duos viros ad e rogantes, non pigritari nire usque ad ipsos.

39 Surgens autem Petrus mul venit illis: Quem adu nientem duxerunt in cœnac lum: & adstiterunt ei omn viduæ flentes, & ostendeb tunicas & vestes quas faci bat cum illis existens Dorc

40 Ejiciens autem foras o mnes Petrus, ponens gen oravit: & conversus ad co pus, dixit: Tabitha, resurg Illa vero aperuit oculos su & videns Petrum resedit.

41 Dans autem illi manu erexit eam. Vocans autem sanctos & viduas, stitit eam vivam.

42 Notum autem factum es per universam Joppen: & multi crediderunt in Dominum. 43 Factum est autem dies multos manere eum in Joppe, apud quendam Simonem coriarium.

CAPUT X.

1 VIr autem quidam erat in Cæsarea nomine Cornelius, centurio ex cohorte vocata Italica,

2 Pius & timens Deum, cum omni domo sua, faciensque eleëmosynas multas plebi, & deprecans Deum per omne.

3 Vidit in visu manifeste, quasi horam nonam diei, angelum Dei introeuntem ad se, & dicentem ei: Corneli

4 Ille autem attendens & pavefactus dixit: Quid est Domine? Dixit autem illi Orationes tuæ & eleëmosynæ tuæ ascenderunt in memoriam in conspectu Dei.

5 I

Καὶ νῦν πέμψον εἰς Ἰόπ-
ἄνδρας, καὶ μετάπεμψαι
ωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος.
Οὗτος ξενίζεται παρά τινι
ωνι βυρσεῖ, ᾧ ἐστιν οἰκία πα-
θάλασσαν· οὗτος λαλήσει
τί σε δεῖ ποιεῖν.
Ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος
λῶν τῷ Κορνηλίῳ, φωνήσας
τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ, καὶ
ιώτην εὐσεβῆ τῶν προσ-
τερούντων αὐτῷ,
Καὶ ἐξηγησάμενος αὐτοῖς
ντα, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς
Ἰόππην.
9 Τῇ δὲ ‡ ἐπαύριον †ὁδοιπο-
των ἐκείνων, καὶ τῇ πόλει
ιζόντων, ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ
δῶμα προσεύξασθαι, περὶ
ν ἕκτην.
10 Ἐγένετο δὲ † πρόσπει-
, καὶ ἤθελε γεύσασθαι· πα-
ευαζόντων δὲ ἐκείνων, ἐ-
εσεν ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις·
1 Καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀ-
γμένον, καὶ καταβαῖνον ἐπ'
ὸν σκεῦός τι ὡς ὀθόνην με-
ον, τέσσαρσιν ἀρχαῖς δε-
ένον, καὶ καθιέμενον ἐπὶ
γῆς·
12 Ἐν ᾧ ὑπῆρχε πάντα τὰ
τράποδα τῆς γῆς, καὶ τὰ
α, καὶ τὰ ἑρπετὰ, καὶ τὰ
ινὰ τοῦ οὐρανοῦ.
3 Καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς
όν· Ἀναστὰς, Πέτρε, θῦσον
φάγε.
14 Ὁ δὲ Πέτρος εἶπε· ‡ Μη-
ῶς, Κύριε· ὅτι οὐδέποτε
γον πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρ-
ν.
5 Καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευ-
ν πρὸς αὐτόν, Ἃ ὁ Θεὸς
άρισε, σὺ μὴ κοίνου.
6 Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ
· καὶ πάλιν ἀνελήφθη τὸ
ος εἰς τὸν οὐρανόν.
17 Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ ‡ διη-
ε ὁ Πέτρος, τί ἂν εἴη τὸ ‡ ὅ-
α ὃ εἶδε, καὶ ἰδοὺ, οἱ ἄν-
οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τοῦ
ηλίου, † διερωτήσαντες τὴν
αν Σίμωνος, ἐπέστησαν ἐπὶ
πυλῶνα·

5 Et nunc mitte in Joppen viros, & accerse Simonem quendam qui cognominatur Petrus. 6 Hic hospitatur apud quendam Simonem coriarium, cui est domus juxta mare: hic dicet tibi quid te oportet facere. 7 Ut autem discessit angelus ille loquens Cornelio, vocatis duobus famulis suis, & milite pio assistentium ei,

8 Et expositis illis omnibus, misit illos in Joppen.

9 At postridie iter facientibus illis, & civitati appropinquantibus, ascendit Petrus supra domum precari, circa horam sextam.

10 Factus est autem esuriens, & voluit gustare: Parantibus autem illis, cecidit super eum mentis excessus:

11 Et spectat cælum apertum, & descendens super se vas quoddam velut linteum magnum, quatuor initiis vinctum, & demissum in terram:

12 In quo erant omnia quadrupedia terræ, & feræ, & reptilia, & volatilia cæli.

13 Et facta est vox ad eum: Surgens, Petre, occide & manduca.

14 At Petrus ait: Nequaquam, Domine: quia nunquam manducavi omne commune aut immundum.

15 Et vox iterum ex secundo ad eum: Quæ Deus purificavit, tu ne commune dic.

16 Hoc autem factum est per ter: Et rursum receptum est vas in cælum.

17 Ut autem in seipso hæsitabat Petrus quidnam esset visio quam vidisset, & ecce, viri missi à Cornelio, inquirentes domum Simonis, astiterunt ad vestibulum.

18 Et

18 Καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο εἰ Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται·

19 Τοῦ δὲ Πέτρου ἐνθυμουμένου περὶ τοῦ ὁράματος, εἶπεν αὐτῷ τὸ πνεῦμα· Ἰδοὺ, ἄνδρες τρεῖς ζητοῦσί σε·

20 Ἀλλὰ ἀναςὰς κατάβηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς, μηδὲν διακρινόμενος· διότι ἐγὼ ἀπέςαλκα αὐτούς.

21 Καταβὰς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας τοὺς ἀπεςαλμένους ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου πρὸς αὐτὸν, εἶπεν· Ἰδοὺ, ἐγώ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία, δι' ἣν πάρεσε;

22 Οἱ δὲ εἶπον, Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν, μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου μετα-πέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ.

* 23 † Εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ‡ ἐξένισε. Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁ Πέτρος ἐξῆλθε σὺν αὐτοῖς, καί τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ τῆς Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ·

24 Καὶ τῇ ἐπαύριον εἰσῆλθον εἰς τὴν Καισάρειαν· ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτοὺς, συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους.

25 Ὡς δὲ ἐγένετο εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνήλιος, πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας, προσεκύνησεν.

26 Ὁ δὲ Πέτρος αὐτὸν ἤγειρε, λέγων· Ἀνάςηθι· κἀγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι.

* 27 Καὶ † συνομιλῶν αὐτῷ, εἰσῆλθε, καὶ εὑρίσκει συνελη-λυθότας πολλούς.

* 28 Ἔφη τε πρὸς αὐτούς· Ὑμεῖς ἐπίςασθε ὡς † ἀθέμιτόν ἐςιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι † ἀλλοφύλῳ· καὶ ἐμοὶ ὁ Θεὸς ἔδειξε μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον.

18 Et vocantes interrogabant si Simon cognomine Petrus illic hospitatur.

19 At Petro cogitante de visione, dixit ei Spiritus: Ecce, viri tres quærunt te.

20 Sed surgens descende & vade cum eis, nihil hæsitans: quia ego misi illos.

21 Descendens autem Petrus ad viros missos à Cornelio ad ipsum, dixit: Ecce ego sum quem quæritis: quæ causa, propter quam adestis?

22 Illi vero dixerunt, Cornelius centurio, vir justus & timens Deum, testimonio quoque totius gentis Judæorum, divinitus admonitus est ab angelo sancto accersere te in domum suam, & audire verba abs te.

23 Introvocans ergo eos recepit hospitio. At sequenti die Petrus exiit cum illis, & quidam fratrum ab Joppe comitati sunt eum.

24 Et altera die introierunt in Cæsaream: At Cornelius erat exspectans eos, convocatis cognatos suos & necessarios amicos.

25 Ut autem factum est ingredi Petrum, occurrens ei Cornelius, procidens ad pedes, adoravit.

26 At Petrus elevavit eum, dicens, Surge: & ego ipse homo sum.

27 Et colloquens ei, intravit, & invenit conventum multos.

28 Dixitque ad illos: Vos scitis ut nefas est viro Judæo conjungi aut accedere alienigenæ: Et mihi Deus ostendit neminem communem aut immundum dicere hominem.

29 Id

* 29 Διὰ καὶ † ἀναντιρρήτως ἦλθον ‡ μετασταλεὶς. Πυνθάνομαι οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ με;

30 Καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη· Ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην νηστεύων, καὶ τὴν ἐνάτην ὥραν προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου· καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ,

31 Καί φησι· Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχὴ, καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

32 Πέμψον οὖν εἰς Ἰόππην, καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα, ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν· ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι.

33 Ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρός σε· σὺ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος· νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πάρεσμεν, ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

* 34 Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα, εἶπεν· Ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἔστι † προσωπολήπτης ὁ Θεός·

35 Ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν, καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην, δεκτὸς αὐτῷ ἐστι.

36 Τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλε τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· οὗτός ἐστι πάντων Κύριος.

37 Ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενόμενον ῥῆμα καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης·

* 38 Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρὲτ, ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ Θεὸς Πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν † εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς ‡ καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ ‡ διαβόλου, ὅτι ὁ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ.

39 Καὶ ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἔν τε

29 Ideo & incontradicenter veni accersitus. Interrogo ergo, qua causa accersistis me?

30 Et Cornelius ait: A nudiustquarta die usque ad hanc horam eram jejunans, & nona hora orans in domo mea, & ecce vir stetit ante me in veste splendida,

31 Et ait: Corneli, exaudita est tua oratio, & eleëmosynæ tuæ commemoratæ sunt in conspectu Dei.

32 Mitte ergo in Joppen, & accerse Simonem, qui cognominatur Petrus: hic hospitatur in domo Simonis coriarii juxta mare: qui adveniens loquetur tibi.

33 Ex eadem ergo misi ad te: tuque bene fecisti adveniens: Nunc ergo omnes nos coram Deo adsumus, audire omnia præcepta tibi à Deo.

34 Aperiens autem Petrus os, dixit: in veritate deprehendo quia non est personarum acceptor Deus:

35 Sed in omni gente timens eum, & operans justitiam, acceptus illi est.

36 Verbum quod misit filiis Israël, annuntians pacem per Jesum Christum: hic est omnium Dominus.

37 Vos scitis factum verbum per universam Judæam, inceptum à Galilæa, post baptismum quod prædicavit Joannes:

38 Jesum à Nazaret, ut unxit eum Deus Spiritu sancto & efficacia, qui pertransiit benefaciens & sanans omnes potestate oppressos à diabolo, quoniam Deus erat cum illo.

39 Et nos sumus testes omnium quæ fecit inque regione

τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐν Ἱερουσαλήμ· ὃν καὶ ἀνεῖλαν κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου.

40 Τοῦτον ὁ Θεὸς ἤγειρε τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι·

41 Οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ ‡ μάρτυσι τοῖς † προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες ‡ συνεφάγομεν καὶ † συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

42 Καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ, καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν.

43 Τούτῳ πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν.

44 Ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα, ἐπέπεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον.

45 Καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ὅσοι συνῆλθον τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκκέχυται·

46 Ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις, καὶ μεγαλυνόντων τὸν Θεόν. Τότε ἀπεκρίθη ὁ Πέτρος·

47 Μήτι τὸ ὕδωρ κωλῦσαι δύναταί τις τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον καθὼς καὶ ἡμεῖς;

48 Προσέταξέ τε αὐτοὺς βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου. Τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς. 25. † 12.

Κεφ. ια'. 11.

1 Ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν, ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

2 Καὶ ὅτε ἀνέβη Πέτρος εἰς Ἱεροσόλυμα, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς,

gione Judæorum & in Hierusalem: quem & occiderunt suspendentes in ligno.

40 Hunc Deus suscitavit tertia die, & dedit eum manifestum fieri:

41 Non omni populo, sed testibus prædordinatis à Deo nobis, qui commanducavimus & combibimus ei, post resurrexisse eum ex mortuis.

42 Et præcepit nobis prædicare populo, & testificari quia ipse est ille definitus à Deo judex vivorum & mortuorum.

43 Huic omnes Prophetæ testantur, remissionem peccatorum accipere per nomen ejus omnem credentem in eum.

44 Adhuc loquente Petro verba hæc, cecidit Spiritus sanctus super omnes audientes verbum.

45 Et obstupuerunt qui ex circumcisione fideles quotquot comitati fuerant Petrum, quia & in gentes donum sancti Spiritus effusum est. 46 Audiebant enim illos loquentes linguis, & magnificantes Deum. Tunc respondit Petrus:

47 Numquid aquam prohibere potest quis, ad non baptizari hos, qui Spiritum sanctum acceperunt sicut & nos?

48 Jussitque eos baptizari in nomine Domini Jesu. Tunc rogaverunt eum manere dies aliquot.

CAPUT XI.

1 Audierunt autem Apostoli & fratres existentes apud Judæam, quoniam & Gentes receperunt verbum Dei. 2 Et quum ascendisset Petrus in Hierosolyma, disceptabant adversus illum qui ex circumcisione

3 Dice

3 Λέγοντες· Ὅτι πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας εἰσῆλθες, καὶ συνέφαγες αὐτοῖς.

4 Ἀρξάμενος δὲ ὁ Πέτρος, ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς, λέγων·

5 Ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος· καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὅραμα, καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς ‡ ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἕως ἐμοῦ·

6 Εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν· καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς, καὶ τὰ θηρία, καὶ τὰ ἑρπετὰ, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.

7 Ἤκουσα δὲ φωνῆς λεγούσης μοι· Ἀναστὰς, Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε.

8 Εἶπον δέ· Μηδαμῶς, Κύριε· ὅτι πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου.

9 Ἀπεκρίθη δέ μοι φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· Ἃ ὁ Θεὸς ἐκαθάρισε, σὺ μὴ κοίνου.

10 Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς· καὶ πάλιν ἀνεσπάσθη ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν.

11 Καὶ ἰδοὺ, ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν, ἐν ᾗ ἦμην, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρείας πρός με.

12 Εἶπε δέ μοι τὸ πνεῦμα συνελθεῖν αὐτοῖς, μηδὲν διακρινόμενον. ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἓξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός.

13 Ἀπήγγειλέ τε ἡμῖν πῶς εἶδε τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ εἰπόντα αὐτῷ· Ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην ἄνδρας, καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον,

14 Ὃς λαλήσει ῥήματα πρός σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου.

15 Ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν, ἐπέπεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς, ὥσπερ

3 Dicentes: Quod ad viros præputium habentes ingressus es, & commanducasti eis.

4 Incipiens autem Petrus, exponebat illis secundum ordinem, dicens:

5 Ego eram in civitate Joppe orans: & vidi in excessu mentis visionem, descendens vas quoddam velut linteum magnum, quatuor initiis demissum ex cælo, & venit usque ad me:

6 In quod attendens considerabam, & vidi quadrupedia terræ, & bestias, & reptilia, & volatilia cæli.

7 Audivi autem vocem dicentem mihi: Surgens Petre, occide & manduca.

8 Dixi autem: Nequaquam, Domine: quia omne commune aut immundum nunquam introivit in os meum.

9 Respondit autem mihi vox ex secundo de cælo: Quæ Deus mundavit, tu ne commune dixeris.

10 Hoc autem factum est per ter: & rursum recepta sunt omnia in cælum.

11 Et ecce ex eadem tres viri astiterunt in domo in qua eram, missi à Cæsarea ad me.

12 Dixit autem mihi Spiritus simul ire illis, nihil ambigentem. Venerunt autem cum me & sex fratres isti, & ingressi sumus in domum viri.

13 Annunciavitque nobis quomodo vidisset angelum in domo sua stantem & dicentem sibi: Mitte in Joppen viros, & accerse Simonem cognominatum Petrum,

14 Qui loquetur verba ad te, in quibus salvus eris tu, & universa domus tua.

15 In vero incipere me loqui, cecidit Spiritus sanctus super eos, sicut & super

καὶ ἐβάπτισε τὸν Ἰησοῦν.

16 Ἐλάλησεν δὲ τοῖς ἐρχομένοις λαλεῖν, ὡς ἐλάλησε· Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

17 Εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς καὶ ἡμῖν, πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἐγὼ δὲ τίς ἤμην δυνατὸς κωλῦσαι τὸν Θεόν;

18 Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν, λέγοντες· Ἄρα γε καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιαν ἔδωκεν εἰς ζωήν.

19 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ, διῆλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις.

20 Ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες ἐλθόντες εἰς Ἀντιόχειαν, ἐλάλουν πρὸς τοὺς Ἕλληνας, εὐαγγελιζόμενοι τὸν Κύριον Ἰησοῦν.

21 Καὶ ἦν χεὶρ Κυρίου μετ' αὐτῶν· πολύς τε ἀριθμὸς πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν Κύριον.

22 Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις περὶ αὐτῶν· καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν διελθεῖν ἕως Ἀντιοχείας.

23 Ὃς παραγενόμενος, καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ Κυρίῳ·

24 Ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως. καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ Κυρίῳ.

25 Ἐξῆλθε δὲ εἰς Ταρσὸν ὁ Βαρνάβας ἀναζητῆσαι Σαῦλον· καὶ εὑρὼν αὐτὸν, ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἀντιόχειαν.

26 Ἐγένετο δὲ αὐτοὺς ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ διδάξαι ὄχλον

nus in unitate.

16 Recordatus sum autem verbi Domini, sicut dicebat: Joannes quidem baptizavit aqua, vos autem baptizabimini in Spiritu sancto.

17 Si ergo par donum dedit illis Deus, sicut & nobis credentibus in Dominum Jesum Christum, ego quis eram potens prohibere Deum? 18 Audientes autem hæc, tacuerunt, & glorificaverunt Deum, dicentes: Ergo & gentibus Deus pœnitentiam dedit ad vitam.

19 Illi quidem igitur dispersi a tribulatione facta in Stephano, perambulaverunt usque ad Phœnicem & Cyprum & Antiochiam, nemini loquentes verbum nisi solis Judæis.

20 Erant autem quidam ex eis viri Cyprii & Cyrenæi, qui introgressi Antiochiam, loquebantur ad Hellenistas, evangelizantes Dominum Jesum.

21 Et erat manus Domini cum eis ad fanandum est multusque numerus credens convertit est ad Dominum.

22 Auditus est autem sermo ad aures ecclesiæ quæ in Hierosolymis super illis: & miserunt Barnabam venire usque Antiochiam.

23 Qui adveniens & videns gratiam Dei, gavisus est & hortabatur omnes proposito cordis permanere Domino:

24 Quia erat vir bonus & plenus Spiritu sancto & fide. Et apposita est turba multa Domino.

25 Profectus est autem in Tarsum Barnabas requirere Saulum: Et inveniens eum duxit eum in Antiochiam.

26 Factum est autem illis annum totum convenire in ecclesia, & docere turbam

ἐκκλησίαν, χρηματίσαι τε πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς.

27 Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν.

28 Ἀναστὰς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαβος, ἐσήμαινε διὰ τοῦ πνεύματος, λιμὸν μέγαν μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην· ὅστις καὶ ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος.

* 29 Τῶν δὲ μαθητῶν, καθὼς † ηὐπορεῖτό τις, ‡ ὥρισαν ‡ ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς·

30 Ὃ καὶ ἐποίησαν, ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου. 4. † 1.

Καφ. ιβ'. 12.

1 Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρῴδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας.

2 Ἀνεῖλε δὲ Ἰάκωβον, τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου, μαχαίρᾳ.

3 Καὶ ἰδὼν ὅτι ἀρεστόν ἐστι τοῖς Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον· ἦσαν δὲ ἡμέραι τῶν Ἀζύμων·)

* 4 Ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακήν, παραδοὺς τέσσαρσι † τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτὸν· βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ.

* 5 Ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· ‡ προσευχὴ δὲ ἦν ‡ ἐκτενὴς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτοῦ.

6 Ὅτε δὲ ἤμελλεν αὐτὸν προάγειν ὁ Ἡρῴδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος ἁλύσεσι δυσὶ, φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακήν.

* 7 Καὶ ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη, καὶ ‡ φῶς ‡ ἔλαμψεν ἐν τῷ † οἰκήματι· πατάξας

multam, appellarique primum in Antiochia discipulos Christianos.

27 In his autem diebus descenderunt ab Hierosolymis Prophetæ in Antiochiam.

28 Surgens autem unus ex eis nomine Agabus, significabat per Spiritum, famem magnam futuram in universam habitatam, quæ & facta est sub Claudio Cæsare.

29 At discipulorum prout bene agebat quis, decreverunt singuli eorum in ministerium mittere habitantibus in Judæa fratribus.

30 Quod & fecerunt, mittentes ad seniores per manum Barnabæ & Sauli.

CAPUT XII.

1 Per illud autem tempus injecit Herodes rex manus male tractare quosdam de ecclesia.

2 Occidit autem Jacobum fratrem Joannis, gladio.

3 Et videns quod gratum est Judæis, apposuit apprehendere & Petrum: (Erant autem dies azymorum:)

4 Quem & prehendens misit in custodiam, tradens quatuor quaternionibus militum custodire eum: volens post Pascha producere eum populo.

5 Ille quidem igitur Petrus servabatur in custodia: Oratio autem erat assidua facta ab ecclesia ad Deum pro eo.

6 Quum autem futurus esset producere eum Herodes, nocte illa erat Petrus dormiens inter duos milites, vinctus catenis duabus, custodesque ante ostium servabant custodiam.

7 Et ecce angelus Domini adstitit, & lumen refulsit in carcere: pulsans autem

δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου, ἤγειρεν αὐτὸν, λέγων· Ἀνάστα ἐν † τάχει. Καὶ ἐξέπεσον αὐτοῦ αἱ ἁλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν.

latus Petri, excitavit eum dicens: Surge in celeritate. Et ceciderunt ejus catenæ de manibus.

8 Εἶπέ τε ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν· Περίζωσαι, καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. Ἐποίησε δὲ οὕτω. Καὶ λέγει αὐτῷ· Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου, καὶ ἀκολούθει μοι.

8 Dixitque angelus ad eum: Præcingere, & subliga fandalia tua. Fecit autem sic. Et dixit illi: Circumda vestimentum, & sequere me.

9 Καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει αὐτῷ, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθὲς ἐστὶ τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου· ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν.

9 Et exiens sequebatur eum, & nesciebat quia verum est factum per angelum: existimabat autem visum videre.

† 10 Διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέραν, ἦλθον ἐπὶ τὴν πύλην τὴν ‡ σιδηρᾶν, τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἥτις αὐτομάτη ἠνοίχθη αὐτοῖς· καὶ ἐξελθόντες ‡ προῆλθον ‡ ῥύμην μίαν· καὶ εὐθέως ‡ ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ.

10 Transeuntes autem primam custodiam & secundam, venerunt ad portam ferream, ducentem ad civitatem, quæ spontanea aperta est eis: Et exeuntes processerunt virum unum: & continuo discessit angelus ab eo.

11 Καὶ ὁ Πέτρος γενόμενος ἐν ἑαυτῷ, εἶπε· Νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλε Κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ ἐξείλετό με ἐκ χειρὸς Ἡρῴδου, καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων.

11 Et Petrus factus in seipso, dixit: Nunc scio vere quia emisit Dominus angelum suum, & eripuit me de manu Herodis, & omni exspectatione plebis Judæorum.

12 Συνιδών τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου, τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι.

12 Consideransque venit ad domum Mariæ matris Joannis, cognominati Marci, ubi erant multi congregati fratres & orantes.

13 Κρούσαντος δὲ τοῦ Πέτρου τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος, προσῆλθε παιδίσκη ὑπακοῦσαι, ὀνόματι Ῥόδη·

13 Pulsante autem Petro ostium vestibuli, processit puella subaudscultare, nomine Rhode.

* 14 Καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου, ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξε τὸν πυλῶνα, † εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἑστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος.

14 Et agnoscens vocem Petri, præ gaudio non aperuit vestibulum, introcurrens autem nuntiavit stare Petrum ante vestibulum.

* 15 Οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπον· Μαίνῃ. Ἡ δὲ ‡ διϊσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. Οἱ δ' ἔλεγον· Ὁ ἄγγελος αὐτοῦ ἐστιν.

15 Illi autem ad eam dixerunt: Insanis. Illa autem affirmabat sic habere. Illi autem dicebant: Angelus ejus est.

16 Ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενε κρούων· ἀνοίξαντες δὲ εἶδον αὐτὸν, καὶ ἐξέστησαν.

16 At Petrus perseverabat pulsans: Aperientes autem viderunt eum, & obstupuerunt.

17 Ἀ-

ἐ-
17 Κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ
ρῇ σιγᾶν, διηγήσατο αὐ-
ῖς πῶς ὁ Κύριος αὐτὸν ἐξήγα-
ν ἐκ τῆς Φυλακῆς· εἶπε δέ·
παγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς
ελφοῖς ταῦτα. Καὶ ἐξελθὼν
ρεύθη εἰς ἕτερον τόπον.
* 18 Γενομένης δὲ ἡμέρας ἦν
τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς
στιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος
ένετο.
19 Ἡρῴδης δὲ ἐπιζητήσας αὐ-
ν, καὶ μὴ εὑρὼν, ἀνακρίνας
ὺς φύλακας, ἐκέλευσεν ἀπ-
χθῆναι· καὶ κατελθὼν ἀπὸ
ῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Καισά-
ειαν, διέτριβεν.
* 20 Ἦν δὲ ὁ Ἡρῴδης † θυμο-
αχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις·
οθυμαδὸν δὲ παρῆσαν πρὸς
ὐτὸν, καὶ πείσαντες Βλάστον
ὸν ἐπὶ τοῦ † κοιτῶνος τοῦ βα-
ιλέως, ἠτοῦντο εἰρήνην· διὰ
ὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν
πὸ τῆς βασιλικῆς.
* 21 † Τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ
Ἡρῴδης ἐνδυσάμενος ‡ ἐσθῆτα
: βασιλικὴν, καὶ καθίσας ἐπὶ
οῦ βήματος, † ἐδημηγόρει πρὸς
ὐτούς.
22 Ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει· Θεοῦ
ωνὴ, καὶ οὐκ ἀνθρώπου.
* 23 Παραχρῆμα δὲ ἐπάτα-
εν αὐτὸν ἄγγελος Κυρίου, ἀνθ'
ὧν οὐκ ἔδωκε τὴν δόξαν τῷ Θεῷ.
καὶ γενόμενος † σκωληκόβρωτος
ξέψυξεν.
24 Ὁ δὲ λόγος τοῦ Θεοῦ
ήξανε καὶ ἐπληθύνετο.
25 Βαρνάβας δὲ καὶ Σαῦλος
πέστρεψαν ἐξ Ἰερουσαλὴμ,
πληρώσαντες τὴν διακονίαν,
συμπαραλαβόντες καὶ Ἰωάν-
ην τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον.
22. † 8.

Κεφ. ιγ'. 13.

* 1 Ἦσαν δέ τινες ἐν Ἀντιο-
χείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν
ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδά-
σκαλοι, ὅ, τε Βαρνάβας καὶ
Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ,
καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μα-
ναήν τε Ἡρῴδου τοῦ ‡ τετρά-

17 Annuens autem eis manu
tacere, narravit eis quomo-
do Dominus eum eduxisset
de custodia: dixit autem:
Annuntiate Jacobo & fratri-
bus hæc. Et egressus abiit
in alium locum.
18 Facta autem die erat tur-
batio non parva in militibus,
quidnam Petrus factus esset.

19 Herodes autem requi-
rens eum, & non inveniens,
inquirens custodes, jussit ad
supplicium trahi: & descen-
dens à Judæa in Cæsaream,
commoratus est.
20 Erat autem Herodes ira-
tus Tyriis & Sidoniis. Uno
animo autem advenerunt ad
eum, & persuadentes Bla-
stum, qui super cubiculum
regis, postulabant pacem,
propter ali ipsorum regio-
nem à regia.
21 Statuto autem die Hero-
des vestitus vestem regiam,
& sedens pro tribunali, con-
cionabatur ad eos.

22 At populus acclamabat:
Vox Dei, & non hominis.
23 Confestim autem per-
cussit eum angelus Domini,
pro quibus non dedisset glo-
riam Deo: & factus vermi-
bus corrosus exspiravit:
24 At verbum Dei crescebat
& multiplicabatur.
25 Barnabas autem & Saulus
reversi sunt ex Hierusalem
implentes ministerium, simul
assumentes & Joannem co-
gnominatum Marcum.

CAPUT XIII.

1 ERant autem quidam in
Antiochia apud exi-
stentem ecclesiam prophetæ
& doctores, Barnabasque
& Simon vocatus Niger, &
Lucius Cyrenæus, Manahen-
que Herodis Tetrarchæ coë-

χου † σύντροφος, καὶ Σαῦλος.

2 ‡ Λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ Κυρίῳ καὶ νηστευόντων, εἶπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· Ἀφορίσατε ‡ δή μοι τὸν τε Βαρνάβαν καὶ τὸν Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς.

3 Τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι, καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς, ἀπέλυσαν.

4 Οὗτοι μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, κατῆλθον εἰς τὴν Σελεύκειαν, ἐκεῖθέν τε ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Κύπρον.

5 Καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμῖνι, κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην ὑπηρέτην.

6 Διελθόντες δὲ τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου, εὗρόν τινα μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα Βαριησοῦς,

7 Ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ· οὗτος προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον, ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

8 Ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας ὁ μάγος, (οὕτω γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ) ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως.

9 Σαῦλος δὲ (ὁ καὶ Παῦλος) πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου, καὶ ἀτενίσας εἰς αὐτὸν,

10 Εἶπεν· ‡ Ὦ ‡ πλήρης παντὸς δόλου καὶ πάσης † βαδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς Κυρίου τὰς εὐθείας;

11 Καὶ νῦν ἰδοὺ, χεὶρ τοῦ Κυρίου ἐπὶ σε· καὶ ἔσῃ τυφλὸς, μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ· Παραχρῆμα δὲ ‡ ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν † ἀχλὺς καὶ σκότος· καὶ περιάγων ἐζήτει † χειραγωγούς.

12 Τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονὸς, ἐπίστευσεν, ἐκπλησσόμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ Κυρίου.

ducatus, & Saulus.

2 Ministrantibus autem illis Domino & jejunantibus, dixit Spiritus sanctus: Segregate mihi Barnabamque & Saulum in opus quod advocavi eos.

3 Tunc jejunantes & precati, & imponentes manus eis, dimiserunt.

4 Hi quidem emissi à Spiritu sancto, descenderunt in Seleuciam, illincque abnavigaverunt in Cyprum.

5 Et facti in Salamina, annuntiabant verbum Dei in synagogis Judæorum: Habebant autem & Joannem ministrum.

6 Peragrantes autem insulam usque ad Paphum, invenerunt quendam magum pseudoprophetam Judæum, cui nomen Bar-Jesus,

7 Qui erat cum Proconsule Sergio Paulo, viro prudente: Hic advocans Barnabam & Saulum, expetebat audire verbum Dei.

8 Resistebat autem illis Elymas magus, (sic enim interpretatur nomen ejus) quærens avertere Proconsulem à fide.

9 Saulus autem (qui & Paulus) repletus Spiritu sancto, & intendens in eum,

10 Dixit: O plene omni dolo & omni maleficentia, fili diaboli, inimice omnis justitiæ, non cessabis pervertere vias Domini rectas?

11 Et nunc ecce manus Domini super te: & eris cæcus, non videns solem usque ad tempus: Confestim autem cecidit in eum caligo & tenebræ: & circumiens quærebat manuductores.

12 Tunc videns Proconsul factum, credidit perculsus super doctrina Domini.

13 Pro-

13 Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ τὸν Παῦλον, ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας· Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν, ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα.

13 Proveĉti autem à Papho qui circa Paulum, venerunt in Pergen Pamphyliæ: Joannes autem discedens ab eis, reversus est in Hierosolyma.

14 Αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, ἐκάθισαν.

14 Illi vero pertranseuntes à Perge venerunt in Antiochiam Pisidiæ, & ingressi in synagogam die Sabbatorum, sederunt.

15 Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς, λέγοντες· Ἄνδρες ἀδελφοὶ, εἴ ἐστι λόγος ἐν ὑμῖν παρακλήσεως πρὸς τὸν λαὸν, λέγετε.

15 Post autem lectionem Legis & Prophetarum, miserunt principes synagogæ ad eos, dicentes: Viri fratres, si est sermo in vobis exhortationis ad plebem, dicite.

16 Ἀναστὰς δὲ Παῦλος, καὶ κατασείσας τῇ χειρὶ, εἶπεν· Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν Θεὸν, ἀκούσατε.

16 Surgens autem Paulus, & silentium indicens manu, ait: Viri Israëlitæ, & timentes Deum, audite.

17 Ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου Ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς·

17 Deus populi hujus Israël elegit patres nostros, & populum exaltavit in terra Ægypto, & cum brachio excelso eduxit eos ex ea.

* 18 Καὶ ὡς ‡ τεσσαρακονταετῆ χρόνον † ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ.

18 Et quasi quadraginta annorum tempus mores sustinuit eorum in deserto:

* 19 Καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ Χαναὰν, † κατεκληροδότησεν αὐτοῖς τὴν γῆν αὐτῶν.

19 Et delens gentes septem in terra Chanaan, sorte distribuit eis terram eorum.

20 Καὶ μετὰ ταῦτα ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα ἔδωκε κριτὰς ἕως Σαμουὴλ τοῦ προφήτου.

20 Et post hæc quasi annis quadringentis & quinquaginta dedit Judices, usque ad Samuel Prophetam.

21 Κἀκεῖθεν ἠτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κὶς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν, ἔτη τεσσαράκοντα.

21 Et exinde postulaverunt regem: & dedit illis Deus Saul filium Cis, virum de tribu Benjamin, annos quadraginta.

22 Καὶ μεταστήσας αὐτὸν, ἤγειρεν αὐτοῖς τὸν Δαβὶδ εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπε μαρτυρήσας· Εὗρον Δαβὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαὶ, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου.

22 Et amovens eum, excitavit illis David in regem: cui & dixit testatus: Inveni David filium Jesse, virum secundum cor meum, qui faciet omnes voluntates meas.

ὃν ὑμεῖς μὲν παρεδώκατε καὶ ἠρνήσασθε κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν;

14 Vos autem sanctum & justum negastis: & petistis virum homicidam donari vobis:

ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε, καὶ ᾐτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν,

15 Principem autem vitæ interfecistis: quem Deus suscitavit a mortuis: cujus nos testes sumus.

τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν.

16 Et in fide nominis ejus hunc, quem vos vidistis & nostis, confirmavit nomen ejus: & fides, quæ per eum est, dedit integram sanitatem istam in conspectu omnium vestrum.

καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦτον ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε ἐστερέωσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν.

17 Et nunc, fratres, scio quia per ignorantiam fecistis, sicut & principes vestri.

καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν·

18 Deus autem quæ prænuntiavit per os omnium prophetarum, pati Christum suum, sic implevit.

ὁ δὲ θεὸς ἃ προκατήγγειλεν διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν παθεῖν τὸν χριστὸν αὐτοῦ, ἐπλήρωσεν οὕτως.

19 Pœnitentiam igitur agite, & convertimini ad Deum, ut deleantur peccata vestra:

μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας,

20 Ut cum venerint tempora refrigerii a conspectu Domini, & emiserit eum, qui prædicatus est vobis Jesum Christum:

ὅπως ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν χριστὸν Ἰησοῦν,

21 Quem oportet cœlum quidem suscipere usque in tempora restitutionis omnium, quæ locutus est Deus per os sanctorum a sæculo prophetarum suorum.

ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων ὧν ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόματος πάντων τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ.

22 Moyses quidem ad patres suos dixit: Prophetam suscitabit vobis Dominus Deus vester de fratribus vestris, tanquam me: ipsum audietis juxta omnia quæcumque locutus fuerit ad vos.

Μωσῆς μὲν γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας εἶπεν ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς.

23 Erit autem omnis anima, quæ non audierit prophetam illum, disperdetur de populo.

ἔσται δὲ πᾶσα ψυχὴ ἥτις ἐὰν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου ἐξολεθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ.

24 Et omnes prophetæ a Samuel & deinceps, qui locuti sunt, annuntiaverunt dies istos.

καὶ πάντες δὲ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς ὅσοι ἐλάλησαν καὶ κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας.

25 Vos estis filii prophetarum, & testamenti, quod disposuit Deus ad patres nostros, dicens ad Abraham: Et in semine tuo benedicentur omnes cognationes terræ.

ὑμεῖς ἐστε οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ τῆς διαθήκης ἧς διέθετο ὁ θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν λέγων πρὸς Ἀβραάμ· καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς.

26 Vobis primum Deus suscitans puerum Jesum, misit benedicentem vos, ut convertat unumquemque vestrum ab iniquitatibus suis.

ὑμῖν πρῶτον ἀναστήσας ὁ θεὸς τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

Cap. 4. 1 Loquentibus autem illis ad populum, supervenerunt sacerdotes, & magistratus templi, & Sadducæi,

Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι,

2 Dolentes eo quod docerent populum, & annuntiarent in Jesu resurrectionem ex mortuis.

διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν.

3 Et injecerunt in eos manus, & posuerunt in custodiam usque in crastinum: erat enim jam vesperum.

καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη.

4 Multi autem eorum, qui audierant verbum, crediderunt: & factus est numerus virorum quasi quinque millium.

πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν, καὶ ἐγενήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὡς χιλιάδες πέντε.

5 Factum est autem in crastinum, congregari principes eorum, & seniores, & scribas Jerusalem:

Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ πρεσβυτέρους καὶ γραμματεῖς εἰς Ἰερουσαλήμ,

6 Et Annam principem sacerdotum, & Caiphan, & Joannem, & Alexandrum, & quotquot erant de genere pontificali.

καὶ Ἄννα τὸν ἀρχιερέα καὶ Καϊάφαν καὶ Ἰωάννην καὶ Ἀλέξανδρον καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ.

7 Et statuentes eos in medio, interrogabant: Qua virtute, aut quo nomine fecistis hoc vos?

καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ ἐπυνθάνοντο· ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς;

8 Tunc Petrus repletus Spiritu Sancto dixit ad eos: Principes populi, & seniores audite:

τότε Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι,

9 Si nos hodie discutimur in beneficio hominis infirmi, in quo iste salvus factus est:

εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωσται,

10 Notum sit omnibus vobis, & universæ plebi Israel, quia in nomine Domini nostri Jesu Christi Nazarei, quem vos crucifixistis, quem Deus suscitavit a mortuis, in hoc iste astat coram vobis sanus.

γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής.

11 Hic est lapis, qui reprobatus est a vobis ædificantibus, qui factus est in caput anguli:

οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδόμων ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας,

12 Et non est in alio aliquo salus. Nec enim aliud nomen est sub cœlo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri.

καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία· οὐδὲ γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.

13 Videntes autem constantiam Petri & Joannis, comperto quod homines essent sine litteris & idiotæ, mirabantur: & cognoscebant eos, quod cum Jesu fuissent.

Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ Ἰωάννου καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσιν καὶ ἰδιῶται ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν·

14 Hominem quoque videntes stantem cum eis, qui curatus fuerat, nihil habebant contradicere.

τόν τε ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἑστῶτα τὸν τεθεραπευμένον οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν.

15 Jubentes autem eos exire foras concilium, conferebant ad invicem,

κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν συνέβαλλον πρὸς ἀλλήλους

16 Dicentes: Quid faciemus hominibus istis? Notum enim signum per eos factum est omnibus habitantibus Jerusalem manifestum, & non possumus negare.

λέγοντες· τί ποιήσωμεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι' αὐτῶν πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλὴμ φανερόν, οὐ δυνάμεθα ἀρνεῖσθαι·

17 Sed ne amplius crescat in populo, prohibeamus eos minis ne loquantur in nomine hoc ulli hominum.

ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαόν, ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων.

18 Et vocantes eos denuntiaverunt ne omnino loquerentur neque docerent in nomine Jesu.

καὶ καλέσαντες αὐτοὺς παρήγγειλαν αὐτοῖς καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ.

19 Petrus autem & Joannes respondentes dixerunt ad illos: Si justum est in conspectu Dei vestri, vos magis audire quam Deum, judicate:

ὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀποκριθέντες πρὸς αὐτοὺς εἶπον· εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἀκούειν ὑμῶν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε·

20 Non enim possumus quæ vidimus & audivimus non loqui.

οὐ γὰρ δυνάμεθα ἡμεῖς ἃ εἴδαμεν καὶ ἠκούσαμεν μὴ λαλεῖν.

21 Illi autem minantes dimiserunt eos, non invenientes quemadmodum aliquid in eos constituerent propter plebem: quia omnes magnificabant quod factum fuerat in eo, qui signum hoc fecerat.

οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν εὑρίσκοντες τὸ πῶς κολάσωνται αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι·

22 Annorum enim plus quadraginta erat homo, in quo factum fuerat signum istud curationis.

ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσαράκοντα ὁ ἄνθρωπος ἐφ' ὃν γέγονει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.

23 Dimissi autem venerunt ad suos, & nuntiaverunt quæcumque principes sacerdotum & seniores dixerant ad illos.

Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον.

24 Illi autem audientes unanimiter levaverunt vocem ad Deum, & dixerunt: Domine tu es qui fecisti cœlum & terram, mare & omnia quæ in eis sunt:

οἱ δὲ ἀκούσαντες ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν θεὸν καὶ εἶπαν· δέσποτα σὺ ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς·

25 Qui Spiritu Sancto per os patris nostri David pueri tui dixisti: Quare fremuerunt gentes, & populi meditati sunt inania?

ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαυὶδ παιδός σου εἰπὼν ἐν πνεύματι ἁγίῳ διὰ στόματος· ἵνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά;

26 Astiterunt reges terræ, & principes convenerunt in unum adversus Dominum, & adversus Christum ejus.

παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ·

27 Convenerunt enim vere in civitate hac adversus sanctum puerum tuum Jesum, quem unxisti, Herodes & Pontius Pilatus cum gentibus & populis Israel,

συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν ὃν ἔχρισας Ἡρῴδης τε καὶ Πόντιος Πιλᾶτος σὺν ἔθνεσιν καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ

28 Facere quæcumque manus tua & consilium tuum decrevit fieri.

ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ σου καὶ ἡ βουλή σου προώρισεν γενέσθαι.

29 Et nunc Domine respice in minas eorum, & da servis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum,

καὶ τὰ νῦν, κύριε, ἐπίδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου,

30 In extensione manus tuæ ad sanitates fieri, & signa, & prodigia per nomen sancti filii tui Jesu.

ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου ἐκτείνειν σε εἰς ἴασιν καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδός σου Ἰησοῦ.

31 Et cum oravissent, motus est locus in quo erant congregati: & repleti sunt omnes Spiritu Sancto, & loquebantur verbum Dei cum fiducia.

καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν πάντες πνεύματος ἁγίου καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παρρησίας.

32 Multitudinis autem credentium erat cor unum & anima una: nec quisquam eorum quæ possidebat aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia.

Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν καρδία καὶ ψυχὴ μία, καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά.

33 Et virtute magna reddebant apostoli testimonium resurrectionis Domini Jesu: gratia quoque magna erat in omnibus illis.

καὶ δυνάμει μεγάλῃ ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς.

34 Neque enim egens quisquam erat inter illos: quotquot enim possessores agrorum aut domorum erant, vendentes afferebant pretia eorum, quæ vendebant,

οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ἦν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων

35 Et ponebant ante pedes apostolorum. Dividebatur autem singulis prout cuique opus erat.

καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδετο δὲ ἑκάστῳ καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν.

36 Joseph autem, qui cognominatus est Barnabas ab apostolis, quod est interpretatum filius consolationis, Levites, Cyprius genere,

Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Βαρναβᾶς ὑπὸ τῶν ἀποστόλων, ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον υἱὸς παρακλήσεως, Λευίτης, Κύπριος τῷ γένει,

37 Cum haberet agrum, vendidit eum, & attulit pretium, & posuit ante pedes apostolorum.

ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ πωλήσας ἤνεγκεν τὸ χρῆμα καὶ ἔθηκεν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

Cap. 5. 1 Vir autem quidam nomine Ananias cum Saphira uxore sua vendidit agrum,

Ἀνὴρ δέ τις Ἁνανίας ὀνόματι σὺν Σαπφίρῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐπώλησεν κτῆμα,

2 Et fraudavit de pretio agri, conscia & uxore sua, & partem quandam ferens ante pedes apostolorum posuit.

καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνειδυίης καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ ἐνέγκας μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν.

3 Dixit autem Petrus: Anania, quare tentavit Satanas cor tuum mentiri te Spiritui Sancto, & fraudare de pretio agri?

εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· Ἁνανία, διὰ τί ἐπλήρωσεν ὁ σατανᾶς τὴν καρδίαν σου ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου;

4 Nonne manens tibi manebat, & venundatum in tua erat potestate? Quare posuisti in corde tuo rem istam? Non es mentitus hominibus, sed Deo.

οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενεν καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις ἀλλὰ τῷ θεῷ.

5 Audiens autem Ananias verba hæc, procidens expiravit. Et factus est timor magnus super omnes, qui audierunt.

ἀκούων δὲ ὁ Ἁνανίας τοὺς λόγους τούτους πεσὼν ἐξέψυξεν· καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας.

6 Surrexerunt autem adolescentiores, & involverunt eum, & efferentes sepelierunt.

ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν.

7 Factum est autem quasi post horarum spatium trium, & uxor ejus ingressa est, nesciens quod factum fuerat.

Ἐγένετο δὲ ὡσεὶ ὡρῶν τριῶν διάστημα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονὸς εἰσῆλθεν.

8 Respondit autem ad illam Petrus: Dic mihi, si tanti agrum vendidistis? At illa dixit: Etiam, tanti.

ἀπεκρίθη δὲ πρὸς αὐτὴν ὁ Πέτρος· εἰπέ μοι εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ἡ δὲ εἶπεν· ναί, τοσούτου.

9 Petrus autem ad illam: Quid convenit vobis tentare Spiritum Domini? Ecce pedes eorum, qui sepelierunt virum tuum, ad ostium: & efferent te.

ὁ δὲ Πέτρος πρὸς αὐτήν· τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ καὶ ἐξοίσουσίν σε.

10 Cecidit autem confestim ante pedes ejus, & expiravit. Introgressi autem juvenes invenerunt eam mortuam, & efferentes sepelierunt ad virum suum.

ἔπεσεν δὲ παραχρῆμα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς.

11 Et facta est timor magnus in universa ecclesia, & in omnes, qui audierunt hæc.

καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ πᾶσιν τοῖς ἀκούουσιν ταῦτα.

12 Per manus autem apostolorum fiebant signa & prodigia multa in plebe: & erant unanimes omnes in porticu Salomonis.

Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο σημεῖα καὶ τέρατα πολλὰ ἐν τῷ λαῷ· καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶντος.

13 Cæterorum autem nemo audebat se conjungere illis: sed magnificabat eos populus,

τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός,

14 Et magis augebatur credentium multitudo virorum ac mulierum,

μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν,

15 Ita ut in plateas ejicerent infirmos, & ponerent in lectulis & grabatis, ut veniente Petro saltem umbra illius obumbraret quemquam illorum, & liberarentur ab infirmitatibus suis.

ὥστε καὶ εἰς τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθέναι ἐπὶ κλινιδίων καὶ κραβάττων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ σκιὰ ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν, καὶ ἀπαλλάσσωνται ἀπὸ τῶν νοσημάτων αὐτῶν.

16 Concurrebat autem & multitudo civitatum circa Jerusalem, portantes ægros, & vexatos a spiritibus immundis, qui curabantur omnes.

συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων εἰς Ἰερουσαλὴμ φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

17 Exsurgens autem pontifex, & omnes, qui cum illo erant, (quæ est secta Sadducæorum) repleti sunt zelo,

Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων, ἐπλήσθησαν ζήλου,

18 Et miserunt manus in apostolos, & posuerunt eos in custodia publica.

καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας τοῖς ἀποστόλοις καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ.

19 Angelus autem Domini per noctem aperuit januas carceris, & educens eos dixit:

ἄγγελος δὲ κυρίου διὰ νυκτὸς ἀνοίξας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς ἐξαγαγών τε αὐτοὺς ἔφη·

20 Ite, & stantes loquimini in templo plebi omnia verba vitæ hujus.

πορεύεσθε καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης.

21 Quo audito introierunt mane in templum, & docebant. Venit autem pontifex, & qui cum eo erant, & convocaverunt concilium, & omnem senatum filiorum Israel: & miserunt ad carcerem ut adducerentur.

ταῦτα ἀκούσαντες εἰσῆλθον ἅμα τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκον. Παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀχθῆναι αὐτούς.

22 Ministri autem qui venerant, non invenerunt eos in carcere: & renuntiaverunt,

οἱ δὲ ὑπηρέται παραγενόμενοι οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ· ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν

23 Dicentes: Carcerem quidem invenimus clausum cum omni diligentia, & custodes stantes ante fores: aperientes autem intus neminem invenimus.

λέγοντες ὅτι τὸ δεσμωτήριον εὕρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ καὶ τοὺς φύλακας ἑστῶτας πρὸ τῶν θυρῶν, ἀνοίξαντες δὲ ἔσω οὐδένα εὕρομεν ἐντός.

24 Ut autem audierunt sermones hos & magistratus templi & principes sacerdotum, dubitabant de eis quidnam fieret.

ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὁ τε στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς διηπόρουν περὶ αὐτῶν τί ἂν γένοιτο τοῦτο.

25 Supervenit autem quidam, & nuntiavit eis, dicens: Ecce viri, quos posuistis in carcere, sunt in templo stantes & docentes plebem.

παραγενόμενος δέ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς λέγων· ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν.

26 Tunc abiit magistratus cum ministris, & adduxit eos non cum vi: timebant enim plebem, ne lapidarentur.

τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις ἤγαγεν αὐτούς, οὐ μετὰ βίας· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, μὴ λιθασθῶσιν.

27 Adducentes autem eos statuerunt in concilio. Interrogavit eos pontifex,

ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς

28 Dicens: Præcipientes præcepimus vobis ne doceretis in nomine isto: & ecce replevistis Jerusalem doctrina vestra, & vultis inducere super nos sanguinem hominis istius.

λέγων· οὐ παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ; καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν Ἰερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου.

29 Respondens autem Petrus & apostoli dixerunt: Obedire oportet Deo magis quam hominibus.

ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπαν· πειθαρχεῖν δεῖ θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις.

30 Deus patrum nostrorum suscitavit Jesum, quem vos interfecistis suspendentes in ligno.

ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου·

31 Hunc principem & salvatorem exaltavit dextera sua, ut daret pœnitentiam Israeli & remissionem peccatorum.

τοῦτον ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσεν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

32 Et nos sumus testes horum verborum, & Spiritus Sanctus, quem dedit Deus obedientibus sibi.

καὶ ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες αὐτοῦ τῶν ῥημάτων τούτων καὶ τὸ πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον ὃ ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ.

33 Illi autem audientes dirumpebantur, & cogitabant interficere illos.

οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο καὶ ἐβουλεύοντο ἀνελεῖν αὐτούς.

34 Surgens autem quidam in concilio Pharisæus, nomine Gamaliel, legis doctor honorabilis omni plebi, jussit ad modicum foras fieri homines,

ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος ὀνόματι Γαμαλιὴλ νομοδιδάσκαλος τίμιος παντὶ τῷ λαῷ ἐκέλευσεν ἔξω βραχὺ ποιῆσαι τοὺς ἀνθρώπους,

35 Et ait ad illos: Viri Israelitæ, attendite vobis quid vultis facere super homines istos.

εἶπέν τε πρὸς αὐτούς· ἄνδρες Ἰσραηλῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις τί μέλλετε πράσσειν.

36 Ante hos enim dies surrexit Theudas, dicens se esse aliquem, cui adhæsit numerus virorum quasi quadringentorum, qui occisus est, & omnes, quotquot ei assentiebantur, dissipati sunt, & redacti sunt in nihilum.

πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θευδᾶς λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν ᾧ προσεκλίθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ τετρακοσίων· ὃς ἀνῃρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν.

37 Post hunc surrexit Judas Galilæus in diebus professionis, & avertit populum multum post se: & ipse perit, & omnes, quotquot consentiebant illi, dispersi sunt.

μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς καὶ ἀπέστησεν λαὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν.

38 Et nunc dico vobis: Discedite a hominibus istis, & sinite illos: quoniam si est ex hominibus consilium hoc aut opus, dissolvetur:

καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν· ἀποστῆτε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ ἄφετε αὐτούς· ὅτι ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται·

39 Si autem ex Deo est, non poteritis dissolvere eos, ne forte & Deo repugnare inveniamini. Consenserunt autem illi,

εἰ δὲ ἐκ θεοῦ ἐστιν, οὐ δυνήσεσθε καταλῦσαι αὐτούς, μήποτε καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε· συνεπείσθησαν δὲ αὐτῷ,

40 Et convocantes apostolos, cum deciderent, præcipiebant ne omnino loquerentur in nomine Jesu, & dimiserunt eos.

καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἀπέλυσαν αὐτούς.

41 Illi quidem ibant gaudentes a conspectu concilii, quoniam dignati sunt pro nomine Jesu contumeliam pati.

οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ ἀτιμασθῆναι·

42 Et omni die non cessabant in templo & circa domos docentes & evangelizantes Christum Jesum.

πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι τὸν χριστὸν Ἰησοῦν.

Cap. 6. 1 In diebus illis crescente numero discipulorum, facta est murmuratio Græcorum adversus Hebræos, eo quod despicerentur in ministerio quotidiano viduæ eorum.

Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν.

2 Et proximi duodecim convocantes multitudinem discipulorum dixerunt: Non est æquum nos derelinquere verbum Dei & ministrare mensis.

προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶπαν· οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις

μησεν· Ὅτι δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαβὶδ τὰ πιστά.

35 Διὸ καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· Οὐ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.

36 Δαβὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ‡ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ Θεοῦ βουλῇ, ‡ ἐκοιμήθη, καὶ ‡ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ, καὶ εἶδε διαφθοράν·

37 Ὃν δὲ ὁ Θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδε διαφθοράν.

38 Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοὶ, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται·

39 Καὶ ἀπὸ πάντων, ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως δικαιωθῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται.

40 Βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις·

41 Ἴδετε οἱ † καταφρονηταὶ, καὶ ‡ θαυμάσατε, καὶ ἀφανίσθητε· ὅτι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ἔργον ᾧ οὐ μὴ πιστεύσητε, ἐάν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν.

42 Ἐξιόντων δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων, παρεκάλουν τὰ ἔθνη εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα.

43 Λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς, ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ· οἵτινες προσλαλοῦντες αὐτοῖς, ἔπειθον αὐτοὺς ἐπιμένειν τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ.

44 Τῷ δὲ ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

45 Ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους, ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ τοῦ Παύλου λεγομένοις, ἀντιλέγοντες καὶ βλασφημοῦντες.

46 ‡ Παῤῥησιασάμενοι δὲ ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας, εἶπον· Ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαλη-

nem, ita dixit: Quia dabo vobis ſancta David fidelia.

35 Ideoque in alio dicit: Non dabis ſanctum tuum videre corruptionem.

36 David quidem enim propria generatione adminiſtrans Dei voluntati, dormivit, & appoſitus eſt ad patres ſuos, & vidit corruptionem.

37 Quem vero Deus ſuſcitavit, non vidit corruptionem.

38 Notum igitur ſit vobis, viri fratres, quia per hunc vobis remiſſio peccatorum annuntiatur:

39 Et ab omnibus quibus non potuiſtis in Lege Moſi juſtificari, in hoc omnis credens juſtificatur.

40 Videte ergo ne ſupervéniat in vos dictum in Prophetis:

41 Videte contemptores, & admiramini, & evaneſcite: quia opus ego operor in diebus veſtris, cui non credetis, ſi quis enarraverit vobis.

42 Exeuntibus autem illis ex ſynagoga Judæorum, rogabant gentes in ſequens Sabbatum narrari ſibi hæc verba.

43 Soluta autem ſynagoga, ſequuti ſunt multi Judæorum & colentium Deum proſelytorum Paulum & Barnabam: qui ad loquentes eos, ſuadebant eis permanere gratiæ Dei.

44 Ipſo autem veniente ſabbato pene univerſa civitas convenit audire verbum Dei.

45 Videntes autem Judæi turbas, repleti ſunt zelo, & contradicebant à Paulo dictis, contradicentes & blaſphemantes.

46 Libertate uſi vero Paulus & Barnabas, dixerunt: Vobis erat neceſſarium pri-

λοῦσθαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ἐπειδὴ ἀπωθεῖσθε αὐτὸν, καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ὑμᾶς αὐτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ, στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη.

47 Οὕτω γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ Κύριος· Τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.

48 Ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἐχαίρον καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ Κυρίου· καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

49 Διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου διὰ ὅλης τῆς χώρας.

50 Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας καὶ τὰς εὐσχήμονας, καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ τὸν Βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

51 Οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν αὐτῶν ἐπ' αὐτοὺς, ἦλθον εἰς Ἰκόνιον.

52 Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος ἁγίου. *Isa.* 1 ic.

Κεφ. ιδ'. 14.

1 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ, κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων, καὶ λαλῆσαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος.

2 Οἱ δὲ ἀπειθοῦντες Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν.

3 Ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν παῤῥησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ Κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, καὶ διδόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν.

4 Ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως· καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις.

5 Ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς

dum verbum Dei: quando quidem vero repellitis illud, & non dignos judicatis vos vitâ æternâ vitæ, ecce, convertimur ad Gentes.

47 Sic enim præcepit nobis Dominus: Posui te in lucem Gentium, ad existendum te in salutem usque ad extremum terræ. 48 Audientes autem Gentes gaudebant, & glorificabant verbum Domini, & crediderunt quotquot erant ordinati ad vitam æternam. 49 Perferebatur autem verbum Domini per universam regionem.

50 At Judæi concitaverunt religiosas mulieres & honestas, & primos civitatis, & excitaverunt persecutionem in Paulum & Barnabam, & ejecerunt eos de finibus suis.

51 Illi vero excutientes pulverem pedum suorum in eos, venerunt in Iconium.

52 At discipuli replebantur gaudio & Spiritu sancto.

CAPUT XIV.

1 Factum est autem in Iconio juxta illud ipsum introire eos in synagogam Judæorum, & loqui ita ut crederet Judæorumque & Græcorum multa multitudo.

2 At incredduli Judæi suscitaverunt & male affecta reddiderunt animas Gentium adversus fratres.

3 Multo quidem igitur tempore demorati sunt liberè loquentes in Domino testante verbo gratiæ suæ, & dante signa & prodigia fieri per manus eorum.

4 Divisa est autem multitudo civitatis: & hi quidem erant cum Judæis, hi vero cum Apostolis.

5 Ut autem factus est impetus Gentiumque & Judæo-

rum

ἔρχουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς,

6 Συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας, Λύστραν καὶ Δέρβην, καὶ τὴν περίχωρον·

7 Κἀκεῖ ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι.

8 Καί τις ἀνὴρ ἐν Λύστροις ἀδύνατος τοῖς ποσὶν ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων, ὃς οὐδέποτε περιεπεπατήκει.

9 Οὗτος ἤκουε τοῦ Παύλου λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ, καὶ ἰδὼν ὅτι πίστιν ἔχει τοῦ σωθῆναι,

10 Εἶπε μεγάλῃ τῇ φωνῇ· Ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός. Καὶ ἥλατο, καὶ περιεπάτει.

11 Οἱ δὲ ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν ὁ Παῦλος, ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν, Λυκαονιστὶ λέγοντες· Οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς.

12 Ἐκάλουν τε τὸν μὲν Βαρνάβαν, Δία· τὸν δὲ Παῦλον, Ἑρμῆν· ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου.

* 13 Ὁ δὲ ἱερεὺς τοῦ ‡ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως αὐτῶν, ταύρους καὶ † στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελε θύειν.

* 14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ Παῦλος, διαῤῥήξαντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν ‡ εἰσεπήδησαν εἰς τὸν ὄχλον, κράζοντες,

15 Καὶ λέγοντες· Ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα, ὃς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς·

* 16 Ὃς ἐν ταῖς † παρωχημέναις γενεαῖς ‡ εἴασε πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν.

* 17 Καί ‡ τοι γε οὐκ † ἀμάρ-

rum cum principibus suis, injuriari & lapidare eos,

6 Intelligentes confugerunt ad civitates Lycaoniæ, Lystram & Derben, & circum regionem.

7 Et ibi erant euangelizantes.

8 Et quidam vir in Lystris impotens pedibus sedebat, claudus ex utero matris suæ subsistens, qui nunquam ambulaverat.

9 Hic audivit Paulum loquentem: qui intuitus eum, & videns quia fidem haberet ad salvum fieri,

10 Dixit magna voce, Surge super pedes tuos rectus. Et exiliebat & ambulabat.

11 At turbæ videntes quod fecerat Paulus, levaverunt vocem suam, Lycaonice dicentes: Dii similati hominibus descenderunt ad nos.

12 Vocabantque quidem Barnabam, Jovem: at Paulum, Mercurium: quoniam ipse erat dux verbi.

13 At sacerdos Jovis existentis ante civitatem eorum, tauros & coronas ad portas adferens, cum turbis volebat sacrificare.

14 Audientes autem Apostoli, Barnabas & Paulus, dirumpentes pallia sua, insiluerunt in turbam, clamantes,

15 Et dicentes: Viri, quid hæc facitis? & nos similiter patibiles sumus vobis homines, annuntiantes vobis ab his vanis converti ad Deum vivum, qui fecit cælum & terram, & mare, & omnia quæ in eis.

16 Qui in præteritis generationibus dimisit omnes Gentes ingredi vias suas.

17 Quamquam non intesta-

τησιν ἑαυτὸν ἀφῆκεν, ἀγαθοποιῶν, ‡ οὐρανόθεν ἡμῖν ‡ ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς † καρποφόρους, † ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ ‡ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν.

18 Καὶ ταῦτα λέγοντες, μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς.

19 Ἐπῆλθον δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους, καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον, ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, νομίσαντες αὐτὸν τεθνάναι.

20 Κυκλωσάντων δὲ αὐτὸν τῶν μαθητῶν, ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν· καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθε σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην.

21 Εὐαγγελισάμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην, καὶ μαθητεύσαντες ἱκανούς, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν καὶ Ἰκόνιον καὶ Ἀντιόχειαν·

* 22 ‡ Ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ‡ ἐμμένειν τῇ πίστει, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

23 Χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν, παρέθεντο αὐτοὺς τῷ Κυρίῳ, εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν.

24 Καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν, ἦλθον εἰς Παμφυλίαν·

25 Καὶ λαλήσαντες ἐν Πέργῃ τὸν λόγον, κατέβησαν εἰς Ἀτταλείαν.

26 Κἀκεῖθεν ἐπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν· ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ἔργον, ὃ ἐπλήρωσαν.

27 Παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν, ἀνήγγειλαν ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς μετ' αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξε τοῖς ἔθνεσι θύραν πίστεως.

28 Διέτριβον δὲ οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

14. † 5.

tum semetipsum reliquit benefaciens, cælitus nobis pluvias dans & tempora fructifera, implens cibo & lætitia corda nostra.

18 Et hæc dicentes, vix sedaverunt turbas ad non sacrificandum sibi.

19 Supervenerunt autem ab Antiochia & Iconio Judæi, & suadentes turbis, & lapidantes Paulum, traxerunt extra civitatem, æstimantes eum mortuum esse.

20 Circumdantibus autem eum discipulis, surgens intravit in civitatem, & postridie exiit cum Barnaba in Derben.

21 Euangelizantesque civitatem illam, & docentes multos, reversi sunt in Lystram & Iconium & Antiochiam:

22 Confirmantes animas discipulorum, exhortantes permanere in fide, & quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.

23 Ordinantes autem illis presbyteros per ecclesiam, precati cum jejunationibus, commendaverunt eos Domino in quem crediderunt.

24 Et transeuntes Pisidiam, venerunt in Pamphyliam.

25 Et loquentes in Perge verbum, descenderunt in Attaliam.

26 Et inde abnavigaverunt in Antiochiam, unde erant traditi gratiæ Dei in opus, quod compleverunt.

27 Advenientes autem & congregantes ecclesiam, annuntiaverunt quanta fecisset Deus cum illis, & quia aperuisset Gentibus ostium fidei.

28 Morati sunt autem illic tempus non modicum cum discipulis.

CA-

Κεφ. ιέ. 15.

1 Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφούς· Ὅτι ἐὰν μὴ περιτέμνησθε τῷ ἔθει Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι.

2 Γενομένης οὖν στάσεως καὶ συζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτοὺς, ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν καί τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἰερουσαλὴμ, περὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

* 3 Οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, διήρχοντο τὴν Φοινίκην καὶ Σαμάρειαν, † ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν· καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς.

4 Παραγενόμενοι δὲ εἰς Ἰερουσαλὴμ, ἀπεδέχθησαν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ Θεὸς ἐποίησε μετ' αὐτῶν.

5 Ἐξανέστησαν δέ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἱρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες· Ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς, παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσέως.

6 Συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου.

7 Πολλῆς δὲ συζητήσεως γενομένης, ἀναστὰς Πέτρος εἶπε πρὸς αὐτούς· Ἄνδρες ἀδελφοὶ, μεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου, καὶ πιστεῦσαι.

8 Καὶ ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς, δοὺς αὐτοῖς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καθὼς καὶ ἡμῖν·

9 Καὶ οὐδὲν διέκρινε μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν.

10 Νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν Θεὸν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν

CAPUT XV.

1 ET quidam descendentes de Judæa, docebant fratres: Quia si non circumcidamini more Moysis, non potestis salvari.

2 Facta ergo seditione & disceptatione non exigua Paulo & Barnabæ adversus illos, statuerunt ascendere Paulum & Barnabam, & quosdam alios ex illis ad Apostolos & presbyteros in Hierusalem de quæstione hac.

3 Illi quidem ergo deducti ab ecclesia, pertransibant Phœnicen, & Samariam, narrantes conversionem Gentium: & faciebant gaudium magnum omnibus fratribus.

4 Advenientes autem in Hierusalem, susceptisunt ab Ecclesia & Apostolis, & senioribus, annuntiaveruntque quanta Deus fecisset cum illis.

5 Exsurrexerunt autem quidam de hæresi Pharisæorum credentes, dicentes: Quia oportet circumcidere eos, præcipereque servare legem Moysis.

6 Congregati sunt autem Apostoli & seniores videre de verbo hoc.

7 Multa autem conquisitione facta, surgens Petrus dixit ad eos: Viri fratres, vos scitis quoniam à diebus antiquis Deus in nobis elegit per os meum audire Gentes verbum Evangelii, & credere.

8 Et corda noscens Deus testatus est eis, dans illis Spiritum sanctum, sicut & nobis:

9 Et nihil discrevit inter nosque & illos, fide purificans corda eorum.

10 Nunc ergo quid tentatis Deum, imponere jugum super

τιθέναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν, οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι;

11 Ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ πιστεύομεν σωθῆναι, καθ' ὃν τρόπον κἀκεῖνοι.

12 Ἐσίγησε δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ ἤκουον Βαρνάβα καὶ Παύλου ἐξηγουμένων, ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσι δι' αὐτοῦ.

13 Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς, ἀπεκρίθη Ἰάκωβος, λέγων· Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἀκούσατέ μου.

14 Συμεὼν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ Θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ·

15 Καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν· καθὼς γέγραπται·

* 16 Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω, καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαβὶδ τὴν πεπτωκυῖαν, καὶ τὰ ‡ κατεσκαμμένα αὐτῆς † ἀνοικοδομήσω, καὶ ἀνορθώσω αὐτήν·

* 17 Ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ † κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν Κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη, ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς· λέγει Κύριος ὁ ποιῶν ταῦτα πάντα.

18 Γνωστὰ ἀπ' αἰῶνός ἐστι τῷ Θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ.

* 19 Διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ † παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν Θεόν.

* 20 Ἀλλὰ ‡ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ‡ ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῶν † ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς ‡ πορνείας καὶ τοῦ ‡ πνικτοῦ καὶ τοῦ ‡ αἵματος.

21 Μωσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει, ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.

22 Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν, καὶ Σιλᾶν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς,

per cervicem discipulorum, quod neque patres nostri neque nos potuimus portare?

11 Sed per gratiam Domini Jesu Christi credimus salvari, quemadmodum & illi.

12 Tacuit autem omnis multitudo, & audiebant Barnabam & Paulum narrantes, quanta feciſſet Deus ſigna & prodigia in Gentibus per eos.

13 Poſt autem tacere eos, reſpondit Jacobus, dicens: Viri fratres, audite me.

14 Symeon narravit quemadmodum primum Deus reſpexit ſumere ex Gentibus populum in nomine ſuo.

15 Et huic concordant verba Prophetarum, ſicut ſcriptum eſt:

16 Poſt hæc revertar, & reædificabo tabernaculum David collapſum, & diruta ejus reædificabo, & erigam illud:

17 Ut requirant cæteri hominum Dominum, & omnes Gentes ſuper quas invocatum eſt nomen meum ſuper eos: dicit Dominus faciens hæc omnia.

18 Nota à ſeculo ſunt Deo omnia opera ejus.

19 Ideo ego judico non obturbari ex Gentibus converſos ad Deum:

20 Sed mittere eis ad abſtinendum à contaminationibus ſimulachrorum & fornicatione & ſuffocato & ſanguine.

21 Moyſes enim ex generationibus antiquis per civitatem prædicantes eum habet, in ſynagogis per omne ſabbatum lectus.

22 Tunc viſum eſt Apoſtolis, & ſenioribus cum omni eccleſia, electos viros ex eis mittere cum Paulo & Barna

χειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον Βαρσαβᾶν, καὶ Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς·

23 Γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν τάδε· Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ ἀδελφοὶ, τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν, χαίρειν.

24 Ἐπειδὴ ἠκούσαμεν, ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐξελθόντες ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις, † ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν, λέγοντες περιτέμνεσθαι, καὶ τηρεῖν τὸν νόμον, οἷς οὐ διεστειλάμεθα·

25 Ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμοθυμαδὸν, ἐκλεξαμένους ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβᾳ καὶ Παύλῳ,

26 Ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

27 Ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά.

* 28 Ἔδοξε γὰρ τῷ ἁγίῳ πνεύματι καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν † βάρος πλὴν τούτων † ἐπάναγκες τούτων·

* 29 Ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτοῦ καὶ πορνείας· ἐξ ὧν ‡ διατηροῦντες ἑαυτοὺς, ‡ εὖ πράξετε. ‡ Ἔρρωσθε.

30 Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες ἦλθον εἰς Ἀντιόχειαν· καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος, ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν.

31 Ἀναγνόντες δὲ, ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει.

32 Ἰούδας δὲ καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προφῆται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ ἐπεστήριξαν.

33 Ποιήσαντες δὲ χρόνον, ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους.

ba in Antiochiam, Judam cognominatum Barſabam, & Silam, viros ductores in fratribus:

23 Scribentes per manus eorum hæc: Apoſtoli, & ſeſeniores & fratres, his qui apud Antiochiam, & Syriam, & Ciliciam fratribus qui ex Gentibus, gaudere.

24 Quandoquidem audivimus quia quidam ex nobis exeuntes turbaverunt vos verbis, labefactantes animas veſtras, dicentes circumcidi, & ſervare legem, quibus non mandavimus:

25 Viſum eſt nobis factis concorditer, electos viros mittere ad vos, cum dilectis noſtris Barnaba & Paulo,

26 Hominibus tradentibus animas ſuas pro nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti.

27 Miſimus ergo Judam & Silam, & eos per ſermonem annuntiantes eadem.

28 Viſum eſt enim ſancto Spiritui & nobis, nihil amplius imponere vobis onus, quam neceſſarium horum:

29 Abſtinere immolatis ſimulachrorum & ſanguine & ſuffocato & fornicatione: ex quibus cuſtodientes vos ipſos, bene agetis. Valete.

30 Illi quidem ergo dimiſſi, venerunt in Antiochiam, & congregantes multitudinem tradiderunt epiſtolam.

31 Legentes autem, gaviſi ſunt ſuper cohortatione.

32 Judaſque & Silas, & ipſi prophetæ exiſtentes, per ſermonem multum exhortati ſunt fratres, & confirmaverunt. 33 Facientes autem tempus, dimiſſi ſunt eum pace à fratribus ad Apoſtolos.

34 Vi-

34 Ἔδοξε δὲ τῷ Σίλᾳ ἐπιμεῖναι αὐτοῦ.

35 Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν τὸν λόγον τοῦ Κυρίου.

36 Μετὰ δέ τινας ἡμέρας εἶπε Παῦλος πρὸς Βαρνάβαν· Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν κατὰ πᾶσαν πόλιν, ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, πῶς ἔχουσι.

37 Βαρνάβας δὲ ἐβουλεύσατο συμπαραλαβεῖν τὸν Ἰωάννην τὸν καλούμενον Μάρκον.

38 Παῦλος δὲ ἠξίου, τὸν ἀποστάντα ἐκ αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας, καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ συμπαραλαβεῖν τοῦτον.

39 Ἐγένετο οὖν παροξυσμός, ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων· τόν τε Βαρνάβαν παραλαβόντα τὸν Μάρκον ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον·

40 Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθε, παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν.

41 Διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν, ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας. 18. † 7.

Κεφ. ις'. 16.

1 Κατήντησε δὲ εἰς Δέρβην καὶ Λύστραν· καὶ ἰδοὺ, μαθητής τις ἦν ἐκεῖ ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς γυναικός τινος Ἰουδαίας πιστῆς, πατρὸς δὲ Ἕλληνος·

2 Ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν.

3 Τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν· καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν, διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις· ᾔδεισαν γὰρ ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι Ἕλλην ὑπῆρχεν.

4 Ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδουν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ

34 Visum est autem Silæ manere ibi.

35 Paulus autem & Barnabas demorabantur in Antiochia docentes & evangelizantes cum & aliis pluribus verbum Domini.

36 Post autem aliquot dies dixit Paulus ad Barnabam: Revertentes visitemus fratres nostros per omnem civitatem, in quibus annunciavimus verbum Domini, quo modo habeant.

37 Barnabas autem consilium habuit coassumere Joannem qui vocatum Marcum:

38 Paulus autem ducebat, illum abstinentem ab eis de Pamphylia, & non coëuntem eis in opus, non coassumendum hunc.

39 Facta est ergo irritatio, ita ut abscederent eos ab invicem: ipsumque Barnabam assumentem Marcum navigare in Cyprum.

40 Paulus vero eligens Silam abiit, traditus gratiæ Dei a fratribus.

41 Perambulabat autem Syriam & Ciliciam, confirmans ecclesias.

CAPUT XVI.

1 Pervenit autem in Derben & Lystram: & ecce discipulus quidam erat ibi, nomine Timotheus, filius mulieris cujusdam Judææ fidelis, patris autem Græci.

2 Qui testimonio probabatur ab his qui in Lystris & Iconio fratribus.

3 Hunc voluit Paulus cum se proficisci: & assumens circumcidit eum propter Judæos existentes in locis illis: sciebant enim omnes patrem ejus quod Græcus erat.

4 Quum autem pertranirent civitates, tradebant eis custodire dogmata judicata a

Ap

τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ.

5 Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει, καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν.

6 Διελθόντες δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ τὴν Γαλατικὴν χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ,

7 Ἐλθόντες κατὰ τὴν Μυσίαν, ἐπείραζον κατὰ τὴν Βιθυνίαν πορεύεσθαι· καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα.

8 Παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν, κατέβησαν εἰς Τρωάδα.

9 Καὶ ὅραμα διὰ τῆς νυκτὸς ὤφθη τῷ Παύλῳ· Ἀνήρ τις ἦν Μακεδὼν ἑστὼς, παρακαλῶν αὐτὸν, καὶ λέγων· Διαβὰς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν.

10 Ὡς δὲ τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ Κύριος εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.

11 Ἀναχθέντες οὖν ἀπὸ τῆς Τρωάδος, εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμοθράκην, τῇ τε ἐπιούσῃ εἰς Νεάπολιν·

* 12 Ἐκεῖθέν τε εἰς Φιλίππους, ἥτις ἐστὶ πρώτη τῆς μερίδος τῆς Μακεδονίας πόλις, † κολώνια. ἦμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει ‡ διατρίβοντες ἡμέρας τινάς.

13 Τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς πόλεως παρὰ ποταμὸν, οὗ ἐνομίζετο προσευχὴ εἶναι· καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναιξί.

* 14 Καί τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία, † πορφυρόπωλις πόλεως Θυατείρων, σεβομένη τὸν Θεὸν, ἤκουεν· ἧς ὁ Κύριος διήνοιξε τὴν καρδίαν, προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ Παύλου.

* 15 Ὡς δὲ ἐβαπτίσθη, καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσε, λέγουσα· Εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ Κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου, μείνα-

Apostolis & senioribus qui in Hierusalem.

5 Ipsæ quidem ergo ecclesiæ confirmabantur fide, & abundabant numero per diem.

6 Transeuntes autem Phrygiam & Galaticam regionem, vetiti sunt à sancto Spiritu loqui verbum in Asia,

7 Venientes versus Mysiam, tentabant versus Bithyniam ire: & non permisit eos Spiritus.

8 Prætereuntes autem Mysiam, descenderunt in Troadem.

9 Et visio per noctem conspecta est Paulo: Vir quidam erat Macedo stans, deprecans eum, & dicens: Transiens in Macedoniam adjuva nos.

10 Ut autem visum vidit, statim quæsivimus proficisci in Macedoniam, colligentes quod vocasset nos Dominus euangelizare eis.

11 Provecti ergo à Troade, recta cucurrimus in Samothraciam, & sequenti in Neapolim.

12 Indeque in Philippos, quæ est prima partis Macedoniæ civitas, Colonia. eramus autem in hac urbe versantes dies aliquot.

13 Ipsaque die sabbatorum egressi sumus extra urbem juxta flumen, ubi solebat oratio esse: & sedentes loquebamur convenientibus mulieribus.

14 Et quædam mulier nomine Lydia purpuræ venditrix civitatis Thyatirenorum, colens Deum, audivit: cujus Dominus aperuit cor, intendere effatis à Paulo.

15 Ut autem baptizata est, & domus ejus, deprecata est, dicens: Si judicastis me fidelem Domino esse, ingredientes in domum meam manete:

&

τι. Καὶ ‡ παρεβιάσατο ἡμᾶς.

* 16 Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς προσευχήν, παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα Πύθωνος, ‡ ἀπαντῆσαι ἡμῖν, ἥτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχε τοῖς κυρίοις αὐτῆς, † μαντευομένη.

* 17 Αὕτη ‡ κατακολουθήσασα τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν, ἔκραζε, λέγουσα· Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι, δοῦλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσὶν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ὑμῖν ὁδὸν σωτηρίας.

* 18 Τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας· ‡ διαπονηθεὶς δὲ ὁ Παῦλος, καὶ ἐπιστρέψας, τῷ πνεύματι εἶπε· Παραγγέλλω σοι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτῆς. Καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ.

19 Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν, εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας.

* 20 Καὶ ‡ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς ‡ στρατηγοῖς, εἶπον· Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι † ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες·

21 Καὶ καταγγέλλουσιν ἔθη, ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι, οὐδὲ ποιεῖν, Ῥωμαίοις οὖσι.

* 22 Καὶ † συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ ‡ περιῤῥήξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια, ἐκέλευον ‡ ῥαβδίζειν.

23 Πολλάς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς, ἔβαλον εἰς φυλακὴν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς.

24 Ὃς παραγγελίαν τοιαύτην εἰληφὼς, ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν, καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν ἠσφαλίσατο εἰς τὸ ξύλον.

* 25 Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι ‡ ὕμνουν τὸν Θεὸν· † ἐπ-

& coëgit nos.

16 Factum est autem eun
bus nobis ad oration
puellam quandam habente
spiritum Pythonis, occurr
re nobis, quæ quæstum m
tum præstabat dominis su
vaticinans.

17 Hæc subsequuta Paul
& nos, clamabat, dicen
isti homines servi Dei exc
si sunt, qui annuntiant vo
viam salutis.

18 Hoc autem faciebat
multos dies: dolens aut
Paulus, & conversus, s
ritui dixit; Præcipio tibi
nomine Jesu Christi exire
ea. & exiit eadem hora.

19 Videntes autem domi
ejus quia exivit spes quæs
eorum, apprehendentes Pa
lum & Silam, traxerunt
forum ad principes.

20 Et offerentes eos præ
ctis, dixerunt: Hi homi
conturbant nostram civit
tem, Judæi subsistentes:

21 Et annuntiant mor
quos non licet nobis su
pere, neque facere, Ro
nis existentibus.

22 Et consurrexit turba
versus eos, & præfecti
rumpentes eorum veste
jusserunt flagellare.

23 Multaque imponen
eis plagas, miserunt in
stodiam, mandantes vin
rum custodi tutò custod
eos.

24 Qui mandatum tale s
piens, misit eos in inter
rem carcerem, & pedes
rum strinxit in lignum.

25 Secundum autem medi
noctem Paulus & Silas or
tes laudabant Deum: and

ηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ ‡ δέσμιοι.

bant autem eos vincti.

26 Ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμωτηρίου· ἀνεῴχθησάν τε παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη.

26 Subito vero terræmotus factus est magnus, ita ut moveri fundamenta carceris: aperta sunt quæ statim ostia omnia, & universorum vincula remissa sunt.

* 27 † Ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ ‡ δεσμοφύλαξ, καὶ ἰδὼν ἀνεῳγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος ‡ μάχαιραν, ἤμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους.

27 E somnis autem factus vinctorum custos, & videns apertas januas carceris, educens gladium, futurus erat seipsum interficere, æstimans effugisse vinctos.

28 Ἐβόησε δὲ φωνῇ μεγάλῃ ὁ Παῦλος, λέγων· Μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν· ἅπαντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε.

28 Clamavit autem voce magna Paulus, dicens: Nihil feceris tibi ipsi malum: universi enim sumus hic.

29 Αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησε, καὶ ἔντρομος γενόμενος προσέπεσε τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ.

29 Petens vero lumen irrupit, & tremefactus factus procidit Paulo & Silæ.

30 Καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω, ἔφη· Κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ;

30 Et producens eos foras, ait: Domini, quid me oportet facere ut salver?

31 Οἱ δὲ εἶπον· Πίστευσον ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου.

31 Illi autem dixerunt: Crede in Dominum Jesum Christum, & salvaberis tu & domus tua.

32 Καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, καὶ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.

32 Et loquuti sunt ei verbum Domini, & omnibus qui erant in domo ejus.

33 Καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς, ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν· καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ πάντες παραχρῆμα.

33 Et tollens eos in illa hora noctis, lavit à plagis: & baptizatus est ipse & ejus omnes continuo.

* 34 Ἀναγαγών τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, παρέθηκε τράπεζαν, καὶ ἠγαλλιάσατο † πανοικεὶ πεπιστευκὼς τῷ Θεῷ.

34 Perducensque eos in domum suam, appositit mensam, & lætatus est cum omni domo credens Deo.

35 Ἡμέρας δὲ γενομένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους, λέγοντες· Ἀπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους.

35 Die autem facto miserunt magistratus lictores, dicentes: Dimitte homines illos.

36 Ἀπήγγειλε δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν Παῦλον· Ὅτι ἀπέσταλκασιν οἱ στρατηγοὶ, ἵνα ἀπολυθῆτε. νῦν οὖν ἐξελθόντες, πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ.

36 Annuntiavit autem carceris custos verba hæc ad Paulum: Quia miserunt magistratus, ut dimittamini. nunc igitur exeuntes, ite in pace.

37 Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς· Δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ

37 At Paulus ait ad eos: Cædentes nos publice, indemnatos,

σία, ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλον εἰς φυλακὴν, καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; Οὐ γάρ· ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν.

* 38 ‡ Ἀνήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ‡ ῥαβδοῦχοι τὰ ῥήματα ταῦτα· καὶ ἐφοβήθησαν ἀκούσαντες ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσι.

39 Καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτοὺς, καὶ ἐξαγαγόντες ἠρώτων ἐξελθεῖν τῆς πόλεως.

40 Ἐξελθόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον εἰς τὴν Λυδίαν· καὶ ἰδόντες τοὺς ἀδελφοὺς, παρεκάλεσαν αὐτοὺς, καὶ ἐξῆλθον. 24. † 9.

Κεφ. ιζ'. 17.

1 Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ Ἀπολλωνίαν, ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν ἡ συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων.

2 Κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσῆλθε πρὸς αὐτοὺς, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέγετο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν,

3 Διανοίγων καὶ παρατιθέμενος ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς Ἰησοῦς, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν.

* 4 Καί τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν, καὶ ‡ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ, τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος, γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι.

* 5 ‡ Ζηλώσαντες δὲ οἱ ‡ ἀπειθοῦντες Ἰουδαῖοι, καὶ ‡ προσλαβόμενοι τῶν ‡ ἀγοραίων τινὰς ἄνδρας πονηροὺς, καὶ † ὀχλοποιήσαντες, ‡ ἐθορύβουν τὴν πόλιν· ἐπιστάντες τε τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος, ἐζήτουν αὐτοὺς ἀγαγεῖν εἰς τὸν ‡ δῆμον·

* 6 Μὴ εὑρόντες δὲ αὐτοὺς, ‡ ἔσυρον τὸν Ἰάσονα καί τινας ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς ‡ πολιτάρχας, ‡ βοῶντες· Ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες, οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεισιν,

demnatos, homines Romanos subsistentes, miserunt in carcerem, & nunc occulte nos ejiciunt? non enim: sed venientes ipsi nos educant.

38 Renuntiaverunt autem magistratibus lictores verba hæc: & timuerunt audientes quod Romani essent.

39 Et venientes deprecati sunt eos, & educentes rogabant egredi urbe.

40 Exeuntes autem de custodia introierunt ad Lydiam: & videntes fratres, consolati sunt eos, & egressi sunt.

CAPUT XVII.

1 Iter facientes autem per Amphipolim & Apolloniam, venerunt in Thessalonicam, ubi erat synagoga Judæorum.

2 Secundum autem consuetum Paulo introivit ad eos, & per Sabbata tria disserebat eis de scripturis.

3 Adaperiens & proponens, quia Christum oportuit pati, & resurgere à mortuis: & quia hic est Christus Jesus, quem ego annuntio vobis.

4 Et quidam ex eis persuasi sunt, & adjuncti sunt Paulo & Silæ, & religiosorum Græcorum multa multitudo, mulierumque primariarum non paucæ.

5 Aemulantes autem Judæi impersuasi, & assumentes circumforaneorum quosdam viros malos, & turbam facientes, concitaverunt civitatem: instantesque domui Jasonis, quærebant eos ducere in populum.

6 Non invenientes autem eos, trahebant Jasonem & quosdam fratres ad principes civitatis, clamantes: Quoniam habitatam subvertentes, hi & hic adsunt,

7 Quos

* 7 Οὓς ‡ ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν ‡ δογμάτων ‡ Καίσαρος πράττουσι, βασιλέα λέγοντες ἕτερον εἶναι, Ἰησοῦν.

8 Ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα·

9 Καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν, ἀπέλυσαν αὐτούς.

* 10 Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ τῆς νυκτὸς ‡ ἐξέπεμψαν τόν τε Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέροιαν· οἵτινες παραγενόμενοι, εἰς τὴν ‡ συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων † ἀπῆεσαν.

11 Οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφὰς, εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως.

* 12 Πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν ‡ Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων, καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι.

13 Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι, ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἦλθον κἀκεῖ σαλεύοντες τοὺς ὄχλους.

14 Εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμενον δὲ ὅ, τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ.

* 15 Οἱ δὲ καθιστῶντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον αὐτὸν ἕως Ἀθηνῶν· καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν Σίλαν καὶ Τιμόθεον, ἵνα ὡς † τάχιστα ἔλθωσι πρὸς αὐτὸν, ἐξήεσαν.

* 16 Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ‡ ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ Παύλου, ‡ παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, θεωροῦντι † κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν.

* 17 ‡ Διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῇ ‡ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς

7 Quos ſuſcepit Jaſon: & hi omnes contra decreta Cæſaris faciunt, regem dicentes alium, Jeſum.

8 Concitaverunt autem turbam & principes civitatis audientes hæc:

9 Et accipientes ſatisfactionem à Jaſone & cæteris, dimiſerunt eos.

10 At fratres confeſtim per noctem emiſerunt Paulum & Silam in Berœam. qui advenientes, in ſynagogam Judæorum abierunt.

11 Hi autem erant generoſiores iis qui in Theſſalonica, qui ſuſceperunt verbum cum omni alacritate, per diem ſcrutantes ſcripturas, ſi haberent hæc ita.

12 Multi quidem ergo ex eis crediderunt, & Græcarum mulierum honeſtarum, & virorum non pauci.

13 Quum autem cognoviſſent ex Theſſalonica Judæi, quia & in Berœa annuntiatum eſt à Paulo verbum Dei, venerunt & illuc, concitantes turbas.

14 Statim autem tunc Paulum dimiſerunt fratres ire uſque ad mare: remanſerunt autem Silasque & Timotheus ibi.

15 At tuto collocaturi Paulum, perduxerunt eum uſque ad Athenas: & accipientes mandatum ad Silam & Timotheum, ut quam citiſſime venirent ad illum, abierunt.

16 In autem Athenis exſpectante eos Paulo, incitabatur ſpiritus ejus in ipſo, videnti idololatram exiſtentem civitatem.

17 Diſputabat quidem igitur in ſynagoga Judæis & colentibus, & in foro per omnem diem

τοὺς † παρεπιγινομένους.

* 18 Τινὲς δὲ τῶν † Ἐπικουρείων καὶ τῶν † Στωϊκῶν † φιλοσόφων † συνέβαλλον αὐτῷ· καί τινες ἔλεγον· Τί ἂν θέλοι ὁ † σπερμολόγος οὗτος λέγειν; Οἱ δέ· Ξένων δαιμονίων δοκεῖ † καταγγελεὺς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῖς εὐηγγελίζετο.

19 Ἐπιλαβόμενοί τε αὐτοῦ, ἐπὶ τὸν Ἄρειον πάγον ἤγαγον, λέγοντες· Δυνάμεθα γνῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδαχή;

20 Ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν. βουλόμεθα οὖν γνῶναι τί ἂν θέλοι ταῦτα εἶναι.

21 (Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον εὐκαίρουν, ἢ λέγειν τι καὶ ἀκούειν καινότερον.)

* 22 Στὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου πάγου, ἔφη· Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς † δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ.

* 23 Διερχόμενος γὰρ καὶ ‡ ἀναθεωρῶν τὰ ‡ σεβάσματα ὑμῶν, εὗρον καὶ † βωμὸν, ἐν ᾧ ‡ ἐπεγέγραπτο † Ἀγνώστῳ Θεῷ. Ὃν οὖν ἀγνοοῦντες ‡ εὐσεβεῖτε, τοῦτον ἐγὼ ‡ καταγγέλλω ὑμῖν.

24 Ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς Κύριος ὑπάρχων, οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ·

* 25 Οὐδὲ ὑπὸ χεῖρῶν ἀνθρώπων θεραπεύεται, † προσδεόμενός τινος, αὐτὸς διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν καὶ τὰ πάντα.

* 26 Ἐποίησέ τε ἐξ ἑνὸς αἵματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν ἐπὶ πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, ὁρίσας ‡ προστεταγμένους καιροὺς, καὶ τὰς † ὁροθεσίας τῆς † κατοικίας αὐτῶν·

27 Ζητεῖν τὸν Κύριον, εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὕροιεν· καί τοι γε οὐ μακρὰν ἀπὸ

diem ad contingentes.

18 Quidam autem Epi reorum & Stoicorum Ph sophorum conferebant eo: & quidam dicebe Quid utique vult semin verborum hic dicere? hi tem: Peregrinorum dæ niorum videtur annunti esse: quia Jesum & resu ctionem annuntiabat.

19 Apprehendentesque e ad Areopagum duxerunt, centes: Possumus scire nova hæc à te effata doctri

20 Peregrina enim quæ infers in aures nostras. v mus ergo scire quid ist velint hæc esse.

21 (Athenienses autem mnes & advenæ hospites nihil aliud vacabant qu dicere aliquid & audire n vum.) 22 Stans aute Paulus in medio Areopag ait: Viri Athenienses, p omnia quasi superstitiosos vos aspicio.

23 Prætériens enim & co templans sacra vestra, in ni & aram in qua scripse erat: Ignoto Deo. quem go ignorantes colitis, hu ego annuntio vobis.

24 Deus faciens mundu omnia quæ in eo, hic c & terræ Dominus existe non in manufactis tem habitat.

25 Nec à manibus homin colitur, indigens aliquo, d dans omnibus vitam & in rationem & omnia.

26 Fecitque ex uno sang ne omne genus hominum habitare super universa ciem terræ: definiens p stituta tempora, & termi habitationis eorum:

27 Quærere Dominum forte attrectent eum & i niant: quamvis non long

ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα.

28 Ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν, καὶ κινούμεθα, καὶ ἐσμεν· ὡς καί τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασι· Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν.

29 Γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ Θεοῦ, οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον.

* 30 Τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ‡ ἀγνοίας † ὑπεριδὼν ὁ Θεὸς, ‡ τανῦν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πᾶσι πανταχοῦ μετανοεῖν.

31 Διότι ἔστησεν ἡμέραν, ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισε, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

32 Ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον, οἱ δὲ εἶπον· Ἀκουσόμεθά σου πάλιν περὶ τούτου.

33 Καὶ οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν.

34 Τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ, ἐπίστευσαν· ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις, καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς. 46. † 19.

Κεφ. ιή. 18.

1 Μετὰ δὲ ταῦτα χωρισθεὶς ὁ Παῦλος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν, ἦλθεν εἰς Κόρινθον.

* 2 Καὶ εὑρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, † Ποντικὸν τῷ γένει, † προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ, (διὰ τὸ ‡ διατεταχέναι Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἐκ τῆς Ῥώμης) προσῆλθεν αὐτοῖς·

* 3 Καὶ διὰ τὸ † ὁμότεχνον εἶναι, ἔμενε παρ' αὐτοῖς, καὶ ἠργάζετο· ἦσαν γὰρ † σκηνοποιοὶ τὴν ‡ τέχνην.

4 Διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἐπειθέ τε Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας.

unoquoque noſtrum ſubſiſtentem. 28 In ipſo enim vivimus & movemur & ſumus: ſicut & quidam apud vos poëtarum dixerunt: Ipſius enim & genus ſumus.

29 Genus ergo ſubſiſtentes Dei, non debemus æſtimare, auro aut argento aut lapidi, ſculpturæ artis & cogitationis hominis, Divinum eſſe ſimile.

30 Ipſa quidem ergo tempora hujus ignorantiæ deſpiciens Deus, nunc annuntiat hominibus omnibus ubique pœnitere: 31 Propter quod ſtatuit diem in quo futurus eſt judicare habitatam in juſtitia, in viro quo ſtatuit, fidem præbens omnibus, ſuſcitans eum à mortuis.

32 Audientes autem reſurrectionem mortuorum, hi quidem irridebant, hi vero dixerunt: Audiemus te iterum de hoc. 33 Et ſic Paulus exivit de medio eorum.

34 Quidam vero viri adhærentes ei, crediderunt: in quibus & Dionyſius Areopagita, & mulier nomine Damaris, & alii cum eis.

CAPUT XVIII.

1 Poſt autem hæc egreſſus Paulus ab Athenis, venit in Corinthum.

2 Et inveniens quendam Judæum nomine Aquilam, Ponticum genere, nuper venientem ab Italia, & Priſcillam uxorem ejus, (propter ordinaſſe Claudium diſcedere omnes Judæos à Roma) acceſſit eos.

3 Et propter ejuſdem artis eſſe, manebat apud eos, & operabatur: erant enim tabernaculi factores artem.

4 Diſputabat autem in ſynagoga per omne ſabbatum, ſuadebatque Judæis & Græcis.

5 Ὡς δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας Τ, τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο τῷ πνεύματι ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

6 Ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφημούντων, ἐκτινα-ξάμενος τὰ ἱμάτια, εἶπε πρὸς αὐτούς· Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς ἐγὼ, ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι.

* 7 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν, ἦλθεν εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι Ἰούστου, σεβομένου τὸν Θεὸν, οὗ ἡ οἰκία ἦν † συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ.

8 Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσε τῷ Κυρίῳ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον, καὶ ἐβαπτίζοντο.

9 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος δι' ὁράματος ἐν νυκτὶ τῷ Παύλῳ· Μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει, καὶ μὴ σιωπήσῃς·

10 Διότι ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεταί σοι τοῦ κακῶσαί σε· διότι λαός ἐστί μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ.

11 Ἐκάθισέ τε ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἓξ, διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

* 12 Γαλλίωνος δὲ † ἀνθυπατεύοντος τῆς Ἀχαΐας, † κατεπέσησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα,

* 13 Λέγοντες· Ὅτι παρὰ τὸν νόμον οὗτος † ἀναπείθει τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν Θεόν.

* 14 Μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα, εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· Εἰ μὲν οὖν ἦν ‡ ἀδίκημά τι ἢ † ῥᾳδιούργημα πονηρὸν, ὦ Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ‡ ἠνεσχόμην ὑμῶν·

15 Εἰ δὲ ζήτημά ἐστι περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· κριτὴς

5 Ut autem venissent a Macedonia, Silasque & Timotheus, constringebatur spiritu Paulus, testificans Judæis Christum Jesum.

6 Oppositis autem eis, & blasphemantibus, excutiens vestimenta, dixit ad eos: Sanguis vester super caput vestrum: mundus ego, à nunc ad gentes vadam.

7 Et migrans inde, intravit in domum cujusdam nomine Justi, colentis Deum, cujus domus erat conjuncta synagogæ.

8 Crispus autem archisynagogus credidit Domino cum omni domo sua: & multi Corinthiorum audientes credebant, & baptizabantur.

9 Dixit autem Dominus per visionem in nocte Paulo: Ne timе, sed loquere, & ne taceas.

10 Propter quod ego sum tecum, & nemo apponetur tibi ad malefaciendum tibi, propter quod populus est mihi multus in civitate hac.

11 Seditque annum & menses sex, docens in eis verbum Dei. 12 Gallione autem proconsule Achaiæ, insurrexerunt concorditer Judæi Paulo, & adduxerunt eum ad tribunal,

13 Dicentes: Quia contra legem hic persuadet hominibus colere Deum.

14 Futuro autem Paulo aperire os, dixit Gallio ad Judæos: Si quidem ergo esset injuria aliqua aut facinus malum, ô Judæi, juxta rationem utique sustineres vos.

15 Si vero quæstio est de verbo & nominibus & lege quæ secundum vos, videritis ipsi

ναὸν ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι.

* 16 Καὶ † ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ ‡ βήματος.

17 Ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες οἱ Ἕλληνες Σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον, ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος· καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίωνι ἔμελεν.

* 18 Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι ‡ προσμείνας ἡμέρας ἱκανὰς, τοῖς ἀδελφοῖς ‡ ἀποταξάμενος, ‡ ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν· καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, κειράμενος τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρεαῖς· εἶχε γὰρ † εὐχήν.

19 Κατήντησε δὲ εἰς Ἔφεσον, κἀκείνους κατέλιπεν αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν, διελέχθη τοῖς Ἰουδαίοις.

* 20 Ἐρωτώντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖναι παρ' αὐτοῖς, οὐκ † ἐπένευσεν·

21 Ἀλλ' ἀπετάξατο αὐτοῖς, εἰπών· Δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσόλυμα· πάλιν δὲ ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς, τοῦ Θεοῦ θέλοντος. Καὶ ἀνήχθη ἀπὸ τῆς Ἐφέσου.

22 Καὶ κατελθὼν εἰς Καισάρειαν, ἀναβὰς, καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν.

23 Καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ, ἐξῆλθε, διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν, ἐπιστηρίζων πάντας τοὺς μαθητάς.

* 24 Ἰουδαῖος δέ τις Ἀπολλὼς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ † λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς.

25 Οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου· καὶ ζέων τῷ πνεύματι, ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ Κυρίου, ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου.

26 Οὗτός τε ἤρξατο παρρη-

ipsi: judex enim ego horum non volo esse.

16 Et abegit eos à tribunali.

17 Apprehendentes autem omnes Græci Sosthenem principem synagogæ, percutiebant ante tribunal: & nihil eorum Gallioni curæ erat.

18 At Paulus adhuc admanens dies multos, fratribus valefaciens, enavigavit in Syriam: & cum eo Priscilla & Aquila, tonsus caput in Cenchreis: habebat enim votum.

19 Devenit autem in Ephesum, & illos reliquit ibi: ipse vero ingressus in synagogam, disputabat Judæis.

20 Interrogantibus autem eis super plus tempus manere apud eos, non consensit:

21 Sed valedixit eis, dicens: Oportet me omnino festum venientem facere in Hierosolyma: iterum autem revertar ad vos, Deo volente. & profectus est ab Epheso.

22 Et descendens in Cæsaream, ascendens & salutans ecclesiam, descendit in Antiochiam.

23 Et faciens tempus aliquod, profectus est, perambulans ex ordine Galaticam regionem & Phrygiam, confirmans omnes discipulos.

24 Judæus autem quidam Apollos nomine, Alexandrinus genere, vir eloquens, devenit in Ephesum, potens existens in scripturis.

25 Hic erat edoctus viam Domini, & fervens spiritu loquebatur, & docebat diligenter ea quæ de Domino, sciens tantum Baptisma Joannis.

26 Hicque cœpit fiducialiter

σιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. Ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα, προσελάβοντο αὐτὸν, καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν τοῦ Θεοῦ ὁδόν.

* 27 Βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, † προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσι διὰ τῆς χάριτος.

* 28 ‡ Εὐτόνως γὰρ τοῖς ‡ Ἰουδαίοις † διακατηλέγχετο ‡ δημοσίᾳ, ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν, εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. 27. † 14.

Κεφ. ιθ'. 19.

* 1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλὼ εἶναι ἐν Κορίνθῳ, Παῦλον διελθόντα τὰ † ἀνωτερικὰ μέρη, ἐλθεῖν εἰς Ἔφεσον· καὶ εὑρών τινας μαθητὰς,

2 Εἶπε πρὸς αὐτούς· Εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; Οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν· Ἀλλ' οὐδὲ εἰ πνεῦμα ἅγιόν ἐστιν, ἠκούσαμεν.

3 Εἶπέ τε πρὸς αὐτούς· Εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; Οἱ δὲ εἶπον· Εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα.

4 Εἶπε δὲ Παῦλος· Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισε βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων, εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσι, τουτέστιν, εἰς τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

5 Ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

6 Καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου τὰς χεῖρας, ἦλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς· ἐλάλουν τε γλώσσαις, καὶ προεφήτευον.

7 Ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ δεκαδύο.

8 Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐπαῤῥησιάζετο, ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

agere in synagoga. And tes autem eum Aquila Priscilla, assumpserunt e & diligentius ei exposue viam Dei.

27 Volente autem eo ir Achaiam, exhortati fra scripserunt discipulis e pere eum: qui adveni contulit multum credenti per gratiam.

28 Vehementer enim J dæos redarguebat public ostendens per scriptura esse Christum Jesum.

CAPUT XIX.

1 FActum est autem in A pollo esse in Corinth Paulum paragrantem sup riores partes, venire in phesum: & inveniens quo dam discipulos,

2 Dixit ad eos: Si Spiritu sanctum accepistis creden tes? Illi autem dixerunt a eum: Sed neque si Spiritu sanctus est, audivimus.

3 Dixitque ad eos: In qui ergo baptizati estis? Illi a tem dixerunt: In Joannis ba ptisma.

4 Dixit autem Paulus, Joa nes quidem baptizavit bap tisma pœnitentiæ, popu dicens: In venientem po ipsum ut crederent, hoc est in Christum Jesum.

5 Audientes autem baptiza sunt in nomine Domini Jes

6 Et imponente illis Paul manus, venit Spiritus sanct super eos: loquebanturq linguis, & prophetabant.

7 Erant autem omnes vi fere duodecim.

8 Introgressus autem in sy nagogam, libere loquebat per menses tres disputans suadens quæ de regno Dei

9 Qu

9 Ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπείθουν, ‡ κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστὰς ἀπ' αὐτῶν, ‡ ἀφώρισε τοὺς μαθητὰς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ † σχολῇ Τυράννου τινός.

10 Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο· ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας.

11 Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας ἐποίει ὁ Θεὸς διὰ τῶν χειρῶν Παύλου·

12 Ὥςε καὶ ἐπὶ τοὺς ‡ ἀσθενοῦντας ‡ ἐπιφέρεσθαι ἀπὸ τοῦ † χρωτὸς αὐτοῦ ‡ σουδάρια † σιμικίνθια, καὶ ‡ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους, τά τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν.

13 Ἐπεχείρησαν δέ τινες καὶ τῶν ‡ περιερχομένων Ἰουδαίων † ἐξορκιστῶν ‡ ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, λέγοντες· ‡ Ὁρκίζομεν ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν, ὃν ὁ Παῦλος κηρύσσει.

14 Ἦσαν δέ τινες υἱοὶ Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ, οἱ τοῦτο ποιοῦντες.

15 Ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, εἶπε· Τὸν Ἰησοῦν γινώσκω, καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι· ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ;

16 Καὶ † ἐφαλλόμενος ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, καὶ κατακυριεύσας αὐτῶν, ἴσχυσε κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ ‡ τετραυματισμένους ‡ ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου.

17 Τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι τοῖς κατοικοῦσι τὴν Ἔφεσον· καὶ ἐπέπεσε φόβος ἐπὶ πάντας αὐτοὺς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ·

18 Πολλοί τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο, ἐξομολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν.

9 Quum autem quidam indurarentur & non crederent, maledicentes viam coram multitudine, discedens ab eis, segregavit discipulos, quotidie disputans in schola Tyranni cujusdam.

10 Hoc autem factum est per annos duos, ita ut omnes habitantes Asiam audire verbum Domini Jesu, Judæosque & Græcos.

11 Virtutesque non vulgares faciebat Deus per manus Pauli.

12 Ita ut etiam super languidos adferri à corpore ejus sudaria vel semicinctia, & abscedere ab eis languores, & spiritus malignos exire ab eis.

13 Tentaverunt autem quidam de circumeuntibus Judæis exorcistis invocare super habentes spiritus malos nomen Domini Jesu, dicentes: Adjuramus vos Jesum quem Paulus prædicat.

14 Erant autem quidam filii Scevæ Judæi principis sacerdotum septem, hoc facientes:

15 Respondens autem spiritus malignus, dixit: Jesum novi, & Paulum scio: vos autem qui estis?

16 Et insiliens in eos homo in quo erat spiritus malignus, & prædominatus eis, invaluit contra eos, ita ut nudos & vulneratos effugere ex domo illa.

17 Hoc autem factum est notum omnibus Judæisque & Græcis habitantibus Ephesum: & cecidit timor super omnes illos, & magnificabatur nomen Domini Jesu.

18 Multique credentium veniebant, confitentes & annuntiantes actus suos.

* 19 Ἐπιγνόντες δὲ πάντες τὸν τὸν πεφοβημένοι τοὺς ἐπὶ τῶν Ἰουδαίων, γνωσθέντας τοὺς ἀδελφοὺς, κατέπεμψαν ‡ ἐν νυκτὶ εἰς Βέροιαν· οἵτινες παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπῆλθον, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἀγορὰν μαθητῶν πάντων.

19 Multi autem curiosa genium, conferentes libr combusserunt coram omn bus, & computaverunt pret iliorum, & invenerunt a genti myriades quinque.

20 Οὕτως κατὰ κράτος ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ηὔξανε καὶ ἐσχυρόν.

20 Ita per potentiam ve bum Domini crescebat & i valescebat.

21 Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ πνεύματι, διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν, πορεύεσθαι εἰς Ἰερουσαλήμ, εἰπών· Ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ, δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν.

21 Ut autem impleta su hæc, proposuit Paulus spiritu, pervadens Macedo niam & Achaiam, ire in Hie rusalem, dicens: Quod pos fieri me ibi, oportet me Romam videre.

22 Ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἔραστον, αὐτὸς ἐπέσχε χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν.

22 Mittens autem in Mace doniam duos ministrantiu sibi, Timotheum & Erastu ipse remansit tempus in A siam.

23 Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ.

23 Facta est autem secun dum tempus illud turbatio non parva de via.

* 24 Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, † ἀργυροκόπος, ναοὺς ‡ ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος, παρείχετο τοῖς τεχνίταις ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην.

24 Demetrius enim quidam nomine, argenti cælator, fa ciens ædes argenteas Dianæ, præstabat artificibus quæ stum non modicum.

* 25 Οὓς † συναθροίσας, καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας, εἶπεν· Ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ‡ ἐργασίας ἡ † εὐπορία ἡμῶν ἐστι·

25 Quos congregans, & eos qui circa talia opifices, dixit Viri, scitis quia de hoc opificio acquisitio nobis est.

26 Καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου, ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι.

26 Et spectatis, & audito quia non solum Ephesi, sed pene totius Asiæ, Paulus is suadens avertit multam tu bam, dicens: Quoniam no sunt Dii qui manibus facti.

* 27 Οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς † ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν εἰς οὐδὲν λογισθῆναι, μέλλειν τε καὶ καθαιρεῖσθαι τὴν μεγαλειότητα αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται.

27 Non solum autem hæ periclitatur nobis pars in re dargutionem venire, sed & templum deæ Dianæ templum in nihilum reputari, insu rumque & destrui majesta tem ejus, quam tota Asia & habitata colit.

28 Ἀκούσαντες δὲ, καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ, ἔκραζον,

28 Audientes autem, & ple pleni excandescentia, exc

mav

· Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις
.

Καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις
γχύσεως· ὥρμησάν τε
ιαῦλον εἰς τὸ ‡ θέατρον,
σαντες Γάϊον καὶ Ἀρί-
Μακεδόνας, συνεκδή-
Παύλου.

ῦ δὲ Παύλου βουλομέ-
δεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ
ὸν οἱ μαθηταί.

τινὲς δὲ καὶ τῶν †Ἀ-
όντες αὐτῷ φίλοι,
ες πρὸς αὐτὸν, παρε-
ὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς
ν.

λοι μὲν οὖν ἄλλο τι
ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία
μένη, καὶ οἱ πλείους
ν τίνος ἕνεκεν συνε-
ν.

δὲ τοῦ ὄχλου προεβί-
λέξανδρον, προβαλ-
ὐτὸν τῶν Ἰουδαίων·
ξανδρος, κατασείσας
ν, ἤθελεν ἀπολογεῖ-
ήμῳ.

γνόντων δὲ ὅτι Ἰου-
, φωνὴ ἐγένετο μία
ν, ὡς ἐπὶ ὥρας δύο
· Μεγάλη ἡ Ἄρτε-
ίων.

ατασείλας δὲ ὁ Γραμ-
ν ὄχλον, φησίν· Ἄν-
τιοι, τίς γάρ ἐστιν ἄν-
οὐ γινώσκει τὴν Ἐφε-
ν †νεωκόρον οὖσαν τῆς
ἐᾶς Ἀρτέμιδος, καὶ
τετοῦς;

Ἀναντιῤῥήτων οὖν ὄν-
ν, ‡ δέον ἐστὶν ὑμᾶς
μένους ‡ ὑπάρχειν,
‡ προπετὲς ‡ πράτ-

γάγετε γὰρ τοὺς ἄν-
ους, οὔτε † ἱεροσύ-
τε ‡ βλασφημοῦντας
ν ὑμῶν.

εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ
ῷ τεχνῖται πρός τινα
υσιν, ἀγοραῖοι ἄγον-
‡ ἀνθύπατοί εἰσιν,
τωσαν ἀλλήλοις·

maverunt dicentes: Magna Diana Ephesiorum.

29 Et impleta est civitas tota confusione, irrueruntque unanimiter in theatrum, corripientes Cajum & Aristarchum Macedonas, comites Pauli.

30 At Paulo volente intrare in populum, non siverunt eum discipuli.

31 Quidam autem & Asiæ principum existentes ei amici, mittentes ad eum, rogarunt non dare seipsum in theatrum.

32 Alii quidem ergo aliud quid clamabant; erat enim ecclesia confusa, & plures nesciebant cujus causa convenissent.

33 De autem turba produxerunt Alexandrum, propellentibus eum Judæis: at Alexander concutiens manum, volebat ratiocinari populo.

34 Agnoscentes autem quod Judæus esset, vox facta est una ex omnibus quasi per horas duas clamantibus: Magna Diana Ephesiorum.

35 Reprimens autem scriba turbam, dixit: Viri Ephesii, quis enim est homo qui non cognoscit Ephesiorum civitatem magnæ deæ Dianæ, & Jovis prolis?

36 Incontradicibilibus ergo existentibus his, necesse est vos sedatos subsistere, & nihil præceps agere.

37 Adduxistis enim homines istos neque sacrilegos, neque blasphemantes Deam vestram.

38 Si quidem ergo Demetrius & qui cum eo artifices adversus aliquem sermonem habent, forenses aguntur, & proconsules sunt: postulent alii alios.

* 39 Εἰ δέ τι περὶ ἑτέρων ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ‡ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ‡ ἐπιλυθήσεται.

40 Καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντες περὶ οὗ δυνησόμεθα ἀποδοῦναι λόγον τῆς συστροφῆς ταύτης. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησίαν. 44. † 16.

Κεφ. κ'. 20.

1 Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον, προσκαλεσάμενος ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ ἀσπασάμενος, ἐξῆλθε πορευθῆναι εἰς τὴν Μακεδονίαν.

* 2 Διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ, ἦλθεν εἰς τὴν † Ἑλλάδα.

3 Ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης αὐτῷ ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμη τοῦ ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας.

* 4 † Συνείπετο δὲ αὐτῷ ἄχρι τῆς Ἀσίας Σώπατρος Βεροιαῖος· Θεσσαλονικέων δὲ, Ἀρίσταρχος καὶ Σεκοῦνδος καὶ Γάϊος Δερβαῖος καὶ Τιμόθεος· † Ἀσιανοὶ δὲ, Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος.

5 Οὗτοι προελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι.

6 Ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν Ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρωάδα ἄχρις ἡμερῶν πέντε, οὗ διετρίψαμεν ἡμέρας ἑπτά.

* 7 Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, συνηγμένων τῶν μαθητῶν τοῦ κλάσαι ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον· † παρέτεινέ τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου.

8 Ἦσαν δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερῴῳ οὗ ἦσαν συνηγμένοι.

* 9 Καθήμενος δέ τις ‡ νεα-

39 Si autem quid de a requiritis, in legitima ecc sia absolvetur.

40 Etenim periclitamur p stulari seditionis circa l dierum, nulla causa sub stente, de qua poterim dare rationem concurs istius. & hæc dicens, dis sit ecclesiam.

CAPUT XX.

1 POst autem cessasse t multum, advocans Pa lus discipulos & salutans exiit proficisci in Maced niam.

2 Perambulans autem pa tes illas, & exhortatus eo sermone multo, venit i Græciam.

3 Faciensque menses tres, factis ei insidiis à Judæis futuro provehi in Syriam, facta fuit sententia ad revertendum per Macedoniam.

4 Comitatus est autem eum usque in Asiam Sopater Beræensis: Thessalonicensium vero Aristarchus & Secundus & Cajus Derbæus, & Timotheus: Asiani vero, Tychicus & Trophimus.

5 Hi præcedentes manserunt nos in Troade.

6 Nos vero enavigavimus post dies azymorum à Philippis, & venimus ad eos in Troadem intra dies quinque, ubi demorati sumus diebus septem.

7 In autem una sabbatorum congregatis discipulis ad frangendum panem, Paulus disputabat eis, futurus exire postridie: protraxitque sermonem usque in mediam noctem.

8 Erant autem lampades multæ in cœnaculo ubi erant congregati.

9 Sedens autem quidam adolescens

νίας ‡ ὀνόματι Εὔτυχος ἐπὶ τῆς † θυρίδος, ‡ καταφερόμενος ‡ ὕπνῳ ‡ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ † τριῳγου ‡ κάτω· καὶ ἤρθη νεκρός.

* 10 Καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ, καὶ † συμπεριλαβὼν εἶπε· Μὴ θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστιν.

* 11 Ἀναβὰς δὲ, καὶ κλάσας ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν τε ‡ ὁμιλήσας ἄχρις † αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν.

* 12 Ἤγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ † μετρίως.

* 13 Ἡμεῖς δὲ προελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον, ἀνήχθημεν εἰς τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτω γὰρ ἦν διατεταγμένος, μέλλων αὐτὸς † πεζεύειν.

14 Ὡς δὲ συνέβαλεν ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν εἰς Μιτυλήνην.

* 15 Κἀκεῖθεν ‡ ἀποπλεύσαντες, τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν † ἀντικρὺ Χίου· τῇ δὲ ἑτέρᾳ ‡ παρεβάλομεν εἰς Σάμον· καὶ μείναντες ἐν Τρωγυλλίῳ, τῇ ἐχομένῃ ἤλθομεν εἰς Μίλητον.

* 16 ‡ Ἔκρινε γὰρ ὁ Παῦλος † παραπλεῦσαι τὴν Ἔφεσον, ‡ ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ † χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ‡ ἔσπευδε γὰρ, εἰ δυνατὸν ἦν αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς ‡ Πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα.

17 Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἔφεσον, μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας.

18 Ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτὸν, εἶπεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἧς ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην·

19 Δουλεύων τῷ Κυρίῳ μετὰ

lescens nomine Eutychus super fenestram, dejectus somno profundo, disputante Paulo diutius, ruens præ somno, cecidit de tertio cœnaculo deorsum: & sublatus est mortuus.

10 Descendens autem Paulus irruit ei, & complexus dixit: Ne tumultuemini: nam anima ipsius in ipso est.

11 Ascendens autem, & frangens panem & gustans, ad multumque alloquutus usque in diluculum, sic exiit.

12 Adduxerunt autem puerum viventem, & consolati sunt non mediocriter.

13 Nos autem progressi ad navem, devecti sumus in Asson, inde futuri recipere Paulum: sic enim erat constitutus, futurus ipse pedibus ire.

14 Ut autem congressus est nobis in Asson, recipientes eum venimus in Mitylenen.

15 Et inde abnavigantes, sequenti devenimus contra Chium: at alia adjecimus in Samon: & manentes in Trogyllio, sequenti venimus in Miletum.

16 Proposuerat enim Paulus transnavigare Ephesum, ut non fieret ei tempus terere in Asia: festinabat enim, si possibile esset sibi, diem Pentecostes fieri in Hierosolymis.

17 A autem Mileto mittens in Ephesum, vocavit seniores ecclesiæ.

18 Ut autem advenerunt ad eum, dixit eis: Vos scitis, à prima die à qua ingressus sum in Asiam, quomodocum vobis omne tempus fuerim:

19 Serviens Domino cum

ψύχους τοιούτου φανούσης, καὶ τυλλάλων δακρύων καὶ πειρασμῶν, τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων.

20 Ὡς οὐδὲν ‡ ὑποστειλάμενον τῶν ‡ συμφερόντων, τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους·

21 Διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι τὴν εἰς τὸν Θεὸν μετάνοιαν, καὶ πίστιν τὴν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

22 Καὶ νῦν ἰδοὺ, ἐγὼ δεδεμένος τῷ πνεύματι, πορεύομαι εἰς Ἰερουσαλὴμ, τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντά μοι μὴ εἰδώς·

23 Πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεταί μοι, λέγον ὅτι δεσμὰ με καὶ θλίψεις μένουσιν.

24 Ἀλλ' οὐδενὸς λόγου ποιοῦμαι, οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχήν μου τιμίαν ἐμαυτῷ, ὡς τελειῶσαι τὸν δρόμον μου μετὰ χαρᾶς, καὶ τὴν διακονίαν, ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ.

25 Καὶ νῦν ἰδοὺ, ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες, ἐν οἷς διῆλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

26 Διὸ μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ὅτι καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων.

27 Οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ.

28 Προσέχετε οὖν ἑαυτοῖς, καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος.

29 Ἐγὼ γὰρ οἶδα τοῦτο, ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν † ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ ‡ φειδόμενοι τοῦ ‡ ποιμνίου.

30 Καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα, τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν.

omni humilitate, & multis lacrymis & tentationibus evenientibus mihi in insidiis Judæorum.

20 Ut nihil remiserim eorum quæ utilia sunt, quominus annunciarem vobis & docerem vos publice & per domos:

21 Testificans Judæis quoque & Græcis in Deum pœnitentiam, & fidem in Dominum nostrum Jesum Christum.

22 Et nunc ecce ego vinctus spiritu vado in Hierusalem, quæ in ea concursura mihi non noverim:

23 Nisi quod Spiritus sanctus per civitates protestatur mihi, dicens quoniam vincula me & tribulationes manent.

24 Sed nullius rationem facio, nec habeo animam meam pretiosam mihi ipsi, ut finire cursum meum cum gaudio, & ministerium quod accepi à Domino Jesu, testificari Euangelium gratiæ Dei.

25 Et nunc ecce, ego scio quia non amplius videbitis faciem meam vos omnes, in quibus transivi prædicans regnum Dei.

26 Ideo & testor vobis in hodierna die quia mundus ego à sanguine omnium.

27 Non enim subterfugi, ad non annuntiandum vobis omne consilium Dei:

28 Attendite ergo vobis ipsis & universo gregi in quo vos Spiritus sanctus posuit episcopos, pascere ecclesiam Dei, quam acquisivit per proprium sanguinem.

29 Ego enim scio hoc, quoniam intrabunt post discessionem meam lupi graves in vos, non parcentes gregi.

30 Et ex vobis ipsis exsurgent viri loquentes perversa, ad

σραμμένα, τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν.

* 31 Διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι † τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ‡ ἐπαυσάμην μετὰ ‡ δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον.

32 Καὶ τανῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, τῷ Θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ ἐποικοδομῆσαι καὶ δοῦναι ὑμῖν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν.

33 Ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα.

34 Αὐτοὶ δὲ γινώσκετε ὅτι ταῖς χρείαις μου καὶ τοῖς οὖσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χέρες αὗται.

35 Πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτω κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπε· Μακάριόν ἐςι διδόναι μᾶλλον ἢ λαμβάνειν.

36 Καὶ ταῦτα εἰπὼν, θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ, σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο.

37 Ἱκανὸς δὲ ἐγένετο κλαυθμὸς πάντων· καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου κατεφίλουν αὐτόν·

38 Ὀδυνώμενοι μάλιςα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλλουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν· προέπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον. 34. † 14.

Κεφ. κα'. 21.

* 1 Ὡς δὲ ἐγένετο ἀνασχεθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐτῶν, ‡ εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν Κῶν, τῇ δὲ ἑξῆς εἰς τὴν Ῥόδον, κἀκεῖθεν εἰς Πάταρα·

2 Καὶ εὑρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν.

* 3 ‡ Ἀναφανέντες δὲ τὴν Κύπρον, καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ ‡ κατήχθημεν εἰς Τύρον· ‡ ἐκεῖσε γὰρ ἦν τὸ ‡ πλοῖον

ad abstrahendum discipulos post se.

31 Ideo vigilate, memores quoniam triennium noctem & diem non cessavi cum lacrymis monens unumquemque.

32 Et nunc commendo vos, fratres, Deo & verbo gratiæ ipsius, potenti superædificare & dare vobis hæreditatem in sanctificatis omnibus.

33 Argentum aut aurum aut vestem nullius concupivi.

34 Ipsi autem noscitis quoniam usibus meis & existentibus cum me ministraverunt manus istæ.

35 Omnia ostendi vobis, quoniam sic laborantes oportet suscipere infirmos, meminisseque verborum Domini Jesu, quoniam ipse dixit: Beatius est dare magis quam accipere.

36 Et hæc dicens, ponens genua sua, cum omnibus illis oravit.

37 Magnus autem factus est fletus omnium: & incumbentes super collum Pauli exosculabantur eum:

38 Dolentes maxime in verbo quod dixerat, quoniam non amplius futuri essent faciem ejus spectare: deducebant autem eum ad navem.

CAPUT XXI.

1 UT autem factum est provehi nos avulsos ab eis, recta currentes venimus in Coum, at sequenti in Rhodum, & inde in Patara.

2 Et invenientes navem transfretantem in Phœnicem, ascendentes provecti sumus. 3 Apparentes autem Cypro, & relinquentes eam ad sinistram, navigavimus in Syriam, & devecti sumus in Tyrum: ibi enim

† ἀποφορτιζόμενον τὸν ‡ γόμον.

4 Καὶ ‡ ἀνευρόντες τοὺς μαθητὰς, ‡ ἐπεμείναμεν ‡ αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτὰ· οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος, μὴ ἀναβαίνειν εἰς Ἱερουσαλήμ.

5 Ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα, προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, ἕως ἔξω τῆς πόλεως· καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν, προσηυξάμεθα.

6 Καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους, ἐνέβημεν εἰς τὸ πλοῖον· ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

* 7 Ἡμεῖς δὲ τὸν ‡ πλοῦν † διανύσαντες, ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν εἰς Πτολεμαΐδα· καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς.

8 Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες οἱ περὶ τὸν Παῦλον, ἤλθομεν εἰς Καισάρειαν· καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, (τοῦ ὄντος ἐκ τῶν ἑπτὰ) ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ.

9 Τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες παρθένοι τέσσαρες προφητεύουσαι.

10 Ἐπιμενόντων δὲ ἡμῶν ἡμέρας πλείους, κατῆλθέ τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι Ἄγαβος·

11 Καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, δήσας τε αὐτοῦ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, εἶπε· Τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· Τὸν ἄνδρα, οὗ ἐστὶν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτω δήσουσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν.

* 12 Ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ † ἐντόπιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ.

* 13 Ἀπεκρίθη δὲ ὁ Παῦλος· Τί ποιεῖτε, κλαίοντες καὶ † συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι, ἀλλὰ

erat navis expositura onus.

4 Et invenientes discipulos, admansimus ibi diebus septem, qui Paulo dicebant per Spiritum, ne ascenderet in Hierusalem.

5 Quando autem factum est nos peragere dies, exeuntes ibamus, deducentibus nos omnibus cum uxoribus & liberis, usque foras civitatem: & ponentes genua in littore, oravimus.

6 Et salutantes invicem, ascendimus in navem: illi autem redierunt in propria.

7 Nos vero navigationem perficientes, à Tyro descendimus in Ptolemaidem, & salutantes fratres, mansimus die una apud illos.

8 At postridie egressi qui circa Paulum, venimus in Cæsaream: & intrantes in domum Philippi Evangelistæ (existentis ex septem) mansimus apud eum.

9 Huic autem erant filiæ virgines quatuor prophetantes.

10 Admanentibus autem nobis dies plures, descendit quidam à Judæa propheta nomine Agabus:

11 Et veniens ad nos, & tollens zonam Pauli, alligansque sibi manus & pedes, dixit: Hæc dicit Spiritus sanctus: Virum, cujus est zona hæc, sic vincient in Hierusalem Judæi, & tradent in manus Gentium.

12 Ut autem audivimus hæc, rogabamus nosque & qui loci illius non ascendere eum in Hierusalem.

13 Respondit autem Paulus: Quid facitis flentes, & comminuentes meum cor? ego enim non solum vinciri, sed

&

καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἰερουσαλὴμ ‡ ἑτοίμως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

14 Μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ, ἡσυχάσαμεν, εἰπόντες· Τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου γενέσθω.

* 15 Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας † ἀποσκευασάμενοι ‡ ἀνεβαίνομεν εἰς Ἰερουσαλήμ.

16 Συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ' ᾧ ξενισθῶμεν, Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.

17 Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἰεροσόλυμα, ἀσμένως ἐδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί.

18 Τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσήει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον· πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι.

19 Καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς, ἐξηγεῖτο καθ' ἓν ἕκαστον ὧν ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσι διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. *

20 Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν Κύριον· εἶπόν τε αὐτῷ· Θεωρεῖς, ἀδελφὲ, πόσαι μυριάδες εἰσὶν Ἰουδαίων τῶν πεπιστευκότων· καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσι.

21 Κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ, ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ Μωσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα, μηδὲ τοῖς ἔθεσι περιπατεῖν.

22 Τί οὖν ἐστι; πάντως δεῖ πλῆθος συνελθεῖν· ἀκούσονται γὰρ ὅτι ἐλήλυθας.

23 Τοῦτο οὖν ποίησον ὃ σοι λέγομεν· Εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυτῶν.

24 Τούτους παραλαβὼν, ἁγνίσθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς, ἵνα ξυρήσωνται τὴν κεφαλήν· καὶ γνῶσι πάντες ὅτι ὧν κατήχηνται περὶ σοῦ οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς τὸν νόμον φυλάσσων.

25 Περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν, & mori in Hierusalem parate habeo pro nomine Domini Jesu.

14 Non suaso autem eo, quievimus, dicentes: Voluptas Domini fiat.

15 Post autem dies istos ascendebamus in Hierusalem.

16 Simul venerunt autem & discipulorum à Cæsarea cum nobis, adducentes apud quem hospitaremur, Mnasonem quendam Cyprium, antiquum discipulum.

17 Factis autem nobis in Hierosolyma, libenter exceperunt nos fratres.

18 At sequenti introibat Paulus nobiscum ad Jacobum; omnesque adfuerunt seniores.

19 Et salutans eos, exposuit per unum singulum quæ fecisset Deus in Gentibus per ministerium illius.

20 At audientes glorificabant Deum: dixeruntque ei: Conspicis, frater, quot decem millia sunt Judæorum credentium? & omnes zelatores legis subsistunt.

21 Edocti erant autem de te, quia discessionem doceas à Mose eos qui per Gentes omnes Judæos, dicens non circumcidere ipsos filios, neque ritibus ambulare.

22 Quid ergo est? omnino oportet multitudinem convenire: audient enim quod venisti. 23 Hoc ergo fac quod tibi dicimus: Sunt nobis viri quatuor, votum habentes super seipsos.

24 Hos assumens purificator cum illis: & impende in illis, ut radant caput: & scient omnes, quia eorum quæ audierunt de te nihil est, sed incedis & ipse legem custodiens.

25 De autem credentibus Gentibus nos scripsimus, ju-

ἀκούσαντες ἐπὶ τῷ τοιούτῳ τούτῳ ἐφοβήθησαν· ἐν γὰρ τῇ Ἀντιοχείᾳ ἐπὶ τοῦ Στεφάνου ἐγένετο ὁ διωγμὸς οὗτος, καὶ ἐπὶ τούτοις ἐφοβήθησαν καὶ οὗτοι.

* 38 Τότε] Ἵνα δὲ μὴ τοῦτο ἐκβιασθῇ τοῖς ἀκούουσι, τῇ ἑξῆς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κατὰ τὸν Στέφανον διωγμοῦ ἀναστάντας διελθεῖν τὰ ἔθνη, καὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν * ἐν Ἱερουσαλὴμ, ὅτε ἡ διασπορὰ ἐκείνη τοῦ λαοῦ ἐγένετο, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ μόνῃ καὶ Σαμαρείᾳ ἐκτὸς τῶν ἀποστόλων ἦν τὸ κήρυγμα.

* 39 Καὶ ἐποίησαν κλαυθμὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ πάντες οἱ μαθηταὶ, ἐπὶ τῷ ἐκ τοιούτου ἀνδρὸς ἐκκλησίας ἀπολωλέναι τὸν ἀρχηγὸν καὶ τὸν πρῶτον τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διακόνων καὶ τὸν πρῶτον τῶν ἑπτὰ ἐκείνων τῶν ἐπὶ τῇ διακονίᾳ τῶν χρημάτων τῆς ἐκκλησίας τεταγμένων, καὶ ἐπὶ τῷ τὸν πρῶτον τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τῇ διακονίᾳ τῶν χρημάτων τῆς ἐκκλησίας τεταγμένων ἐκ τοιούτου τρόπου τελευτῆσαι τὸν βίον.

* 39 Ἦσαν γὰρ ἐν τοσαύτῃ ἀκρότητι πίστεως τὸν Στέφανον οἱ τῇ τῶν ἑπτὰ τῶν αὐτῶν, ὃν ἐνταῦθα ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ ἐκ τοῦ ἔθνους ἐκείνου ἐκ τῶν ἑπτὰ διακόνων ἐκείνων ὄντα ὁ Παῦλος)

* 39 Σαῦλος τε ἡ τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ ἐκλεξάμενος τὸν Παῦλον, ἐκ τοῦ ἔθνους αὐτὸν ὄντα τοῦ λαοῦ καὶ ἐκ τῆς ἐκλεκτῆς φυλῆς.

* 39 Ἰουδαίαν δὲ κατὰ ἀποστολὴν, ἐκλεκτὴ ἡ Ὁδὸς τῶν ἐν τῇ χριστιανῇ τῆς ἐκκλησίας, ἐν τῇ ἐν τῇ συναγωγῇ Ἱερουσαλήμ.

* 42 Ὅς ἐκ τῶν ἐξαπίνης ταραχθέντων ἐμπόρων καὶ ἐκπλαγέντων, † καταβάντα ἐκ' αὐτούς. Οἱ δὲ ἰδόντες τὸν χιλίαρχον καὶ τοὺς ἑκατοντάρχους, ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον.

43 Τότε ἐγγίσας ὁ χιλίαρχος

homines nihil mirandum si ita fecerint eos. Et non cessant me, & minis meis, & impetunt me, & impugnant eum. & non cessabunt.

38 Nunc Paulus adhuc vivus, inquit: sive cum illi persecutionem movent in eum. Quomodo ergo non dicemus persecutionem illorum differentem pro ea quinque circiter annis?

39 Et autem facti sunt super eum dies continuos. & qui de Asia viderunt confringentes eum in templo, continuo cum eorum furiam. & percutiebant manus in eum;

39 Cæsarem. Vide Hæreses. adversus populum & legem & locum hunc omnes magis iudeis: imperavit & Græcis subiacet in templum, & peccant Sanctum locum istum.

39 Fuerant enim ante videntes Trophimum Ephesium in civitate cum ipso, quem existimaverant quoniam in templum introduxisset Paulus.

39 Commovebatur est civitas tota, & facta est concursio populi: & apprehendentes Paulum, trahebant eum extra templum: & statim clausæ sunt januæ.

41 Quærentibus autem eum occidere, ascendit fama ad principem cohortis, Quia tota confusa est Hierusalem.

42 Qui ex ipsa assumens milites & centuriones, descendit ad illos. Illi autem videntes tribunum & milites, cessaverunt percutientes Paulum.

43 Appropinquans autem

πελάβετο αὐτοῦ, καὶ ἐκέλευσε δεθῆναι ἁλύσεσι δυσί· καὶ ἐπυνθάνετο τίς ἂν εἴη, καὶ τί ἐστι πεποιηκώς.

34 Ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἐβόων ἐν τῷ ὄχλῳ· μὴ δυνάμενος δὲ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν.

35 Ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου·

36 Ἠκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, κράζον· Αἶρε αὐτόν.

37 Μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν ὁ Παῦλος, λέγει τῷ χιλιάρχῳ· Εἰ ἔξεστί σοι εἰπεῖν τι πρός σε; Ὁ δὲ ἔφη· Ἑλληνιστὶ γινώσκεις;

38 Οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων;

39 Εἶπε δὲ ὁ Παῦλος· Ἐγὼ ἄνθρωπος μέν εἰμι Ἰουδαῖος Ταρσεύς, τῆς Κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως πολίτης. δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν.

40 Ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ, Παῦλος ἑστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισε τῇ χειρὶ τῷ λαῷ· πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης, προσεφώνησε τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ, λέγων·

Κεφ. κβ'. 22.

1 Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς νῦν ἀπολογίας.

2 (Ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς, μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν· καὶ φησιν·)

3 Ἐγὼ μέν εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιὴλ, πεπαιδευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῴου νόμου, ζηλωτὴς ὑπάρχων τοῦ Θεοῦ, καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον·

tribunus apprehendit eum, & jussit vinciri catenis duabus: & interrogabat quisnam esset, & quid est perpetrans.

34 Alii autem aliud quid clamabant in turba: non potens autem cognoscere certum propter tumultum, jussit duci eum in castra.

35 Quum autem factus est ad gradus, contigit portari eum à militibus propter violentiam turbæ.

36 Sequebatur enim multitudo populi clamans: Tolle eum.

37 Futurusque induci in castra Paulus, dicit tribuno: Si licet mihi dicere aliquid ad te? Ille vero dixit, Græce nosti?

38 Nonne tu es Ægyptius ille ante hos dies tumultum movens & educens in desertum quatuor mille viros sicariorum?

39 Dixit autem Paulus: Ego homo quidem sum Judæus Tarsensis, Ciliciæ non obscuræ civitatis civis. rogo autem te, permitte mihi loqui ad populum.

40 Permittente autem eo, Paulus stans in gradibus annuit manu populo: multo vero silentio facto, alloquutus est Hebræa lingua, dicens:

CAPUT XXII.

1 Viri fratres & patres, audite meam ad vos nunc excusationem.

2 (Audientes autem quia Hebræa lingua alloqueretur illos, magis præstiterunt silentium: & dicit:)

3 Ego quidem sum vir Judæus, natus in Tarso Ciliciæ, nutritus autem in civitate ista secus pedes Gamalielis, eruditus juxta exquisitionem

ναδεκτέρους αὐτοὺς ἀνενεγκεῖν τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τὸ τοὺς ἀρχιερεῖς ἔχειν παρ' αὐτῶν ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἐάν τινας εὕρῃ τῆς ὁδοῦ ὄντας, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλήμ.

3 Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ· καὶ ἐξαίφνης περιήστραψεν αὐτὸν φῶς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ·

4 καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσε φωνῆς λεγούσης αὐτῷ· Σαοὺλ, Σαοὺλ, τί με διώκεις;

5 Ὁ δὲ εἶπε· Τίς εἶ, Κύριε; Ὁ δὲ Κύριος· Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὃν σὺ διώκεις.

6 Ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταί σοι ὃ σε δεῖ ποιεῖν.

7 Οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἱστήκεισαν ἐνεοί, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες.

8 Ἠγέρθη δὲ Σαοὺλ ἀπὸ τῆς γῆς· ἀνοιγόντων δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ οὐδὲν ἔβλεπεν· χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν.

9 Καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγε καὶ οὐκ ἔπιεν.

10 Ἦν δέ τις μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας· καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ἐν ὁράματι ὁ Κύριος· Ἀνανία. Ὁ δὲ εἶπε· Ἰδοὺ ἐγώ, Κύριε.

11 Ὁ δὲ Κύριος πρὸς αὐτόν· Ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην εὐθεῖαν, καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται,

12 καὶ εἶδεν ἄνδρα Ἀνανίαν ὀνόματι εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρα, ὅπως ἀναβλέψῃ.

13 Ἀπεκρίθη δὲ Ἀνανίας· Κύριε, ἤκουσα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ τοῖς ἁγίοις σου ἐποίησεν ἐν Ἱερουσαλήμ·

14 καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου.

fitionem paternæ legis, zelotes existens Dei, sicut omnes vos estis hodie:

4 Qui hanc viam persequutus sum usque ad mortem, vinciens & tradens in custodias virosque & mulieres:

5 Sicut princeps sacerdotum testatur mihi, & omnis senatus: a quibus & epistolas accipiens ad fratres, in Damascum pergebam, ad ducendos & illic existentes, vinctos in Hierusalem, ut punirentur.

6 Factum est autem mihi profecto & appropinquanti Damasco circa meridiem, subito de cælo circumfulsit me lucem copiosam circa me:

7 Cecidique in solum, & audivi vocem dicentem mihi: Saule, Saule, quid me persequeris?

8 Ego autem respondi: Quis es Domine? dixitque ad me: Ego sum Jesus Nazarenus, quem tu persequeris.

9 Qui vero cum me erant, lucem quidem videbant, & expaverunt: at vocem non audierunt loquentis mihi.

10 Dixi autem: Quid faciam, Domine? at Dominus dixit ad me: Surgens vade in Damascum; & illic tibi dicetur de omnibus, quæ constituta sunt tibi facere.

11 Quum autem non viderem præ gloria luminis illius, manuductus à meis existentibus mihi, veni in Damascum.

12 Ananias autem quidam, vir pius secundum legem, testimonio ornatus ab omnibus habitantibus Judæis,

13 Veniens ad me, & astans dixit mihi: Saule frater, respice. & ego eadem hora respexi in eum.

14 Ille

14 Ὁ δὲ εἶπεν· Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον, καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ·

14 Ille autem dixit: Deus patrum noſtrorum præordinavit te cognoſcere voluntatem ejus, & videre juſtum, & audire vocem ex ore ejus.

15 Ὅτι ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους, ὧν ἑώρακας καὶ ἤκουσας.

15 Quia eris teſtis ei ad omnes homines, eorum quæ vidiſti & audiſti.

16 Καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι, καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου.

16 Et nunc quid moraris? ſurgens baptizare, & ablue peccata tua, invocans nomen Domini.

17 Ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι εἰς Ἰερουσαλὴμ, καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ, γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει.

17 Factum eſt autem mihi revertenti in Hieruſalem, & orante me in templo, fieri me in exſtaſi,

18 Καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά μοι· Σπεῦσον, καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἰερουσαλὴμ· διότι οὐ παραδέξονταί σου τὴν μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ.

18 Et videre illum dicentem mihi: Feſtina & exi in celeritate ex Hieruſalem, quoniam non recipient tuum teſtimonium de me.

19 Καὶ ἐγὼ εἶπον· Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἤμην † φυλακίζων καὶ ‡ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπί σε.

19 Et ego dixi: Domine, ipſi ſciunt quia ego eram carcerans & cædens per ſynagogas credentes in te.

20 Καὶ ὅτε ἐξεχεῖτο τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεστὼς, καὶ συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ, καὶ φυλάσσων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν.

20 Et quum effunderetur ſanguis Stephani primi teſtis tui, & ipſe eram aſtans & conſentiens interemptioni ejus, & cuſtodiens veſtimenta interficientium illum.

21 Καὶ εἶπε πρός με· Πορεύου· ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε.

21 Et dixit ad me: Vade, quoniam ego in gentes longe emittam te.

22 Ἤκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν, λέγοντες· Αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον· οὐ γὰρ ‡ καθῆκον αὐτὸν ζῆν.

22 Audiebant autem eum uſque ad hoc verbum, & ſuſtulerunt vocem ſuam, dicentes: Tolle de terra hujuscemodi: non enim convenit eum vivere. 23 Vociferantibus autem eis, & projicientibus veſtimenta, & pulverem jactantibus in aerem,

23 Κραυγαζόντων δὲ αὐτῶν, καὶ ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια, καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα,

24 Ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ χιλίαρχος ἄγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν, εἰπὼν μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτὸν, ἵνα ἐπιγνῷ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ.

24 Juſſit eum tribunus induci in caſtra, dicens flagellis inquiri eum, ut ſciret propter quam cauſam ſic acclamarent ei.

25 Ὡς δὲ † προέτεινεν αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, εἶπε πρὸς τὸν

25 Quum autem aſtrinxiſſet eum loris, dixit ad adſtantem

ἐξὸν ὑμῖν μαστίζειν ;

26 Ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατόνταρχος, προσελθὼν ἀπήγγειλε τῷ χιλιάρχῳ, λέγων· Ὅρα τί μέλλεις ποιεῖν· ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστι.

27 Προσελθὼν δὲ ὁ χιλίαρχος εἶπεν αὐτῷ· Λέγε μοι, εἰ σὺ Ῥωμαῖος εἶ ; Ὁ δὲ ἔφη· Ναί.

28 Ἀπεκρίθη τε ὁ χιλίαρχος· Ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην. Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη· Ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι.

29 Εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν· καὶ ὁ χιλίαρχος δὲ ἐφοβήθη, ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι, καὶ ὅτι ἦν αὐτὸν δεδεκώς.

30 Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς, τὸ, τί κατηγορεῖται παρὰ τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν δεσμῶν, καὶ ἐκέλευσεν ἐλθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον αὐτῶν· καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον, ἔστησεν εἰς αὐτούς.

31. † 5.

Κεφ. κγ'. 23.

1 Ἀ Τενίσας δὲ ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ, εἶπεν· Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ Θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας.

2 Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἐπέταξε τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα.

* 3 Τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπε· Τύπτειν σε μέλλει ὁ Θεὸς, † τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κάθῃ κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ † παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι ;

4 Οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπον· Τὸν ἀρχιερέα τοῦ Θεοῦ λοιδορεῖς ;

5 Ἔφη τε ὁ Παῦλος· Οὐκ ᾔδειν, ἀδελφοὶ, ὅτι ἐστὶν ἀρ-

centurionem Paulus : Si hominem Romanum & indemnatum licet vobis flagellare ?

26 Audiens autem centurio, accedens nuntiavit tribuno dicens : Vide quid futurus es facere : nam homo hic Romanus est.

27 Accedens autem tribunus dixit illi : Dic mihi, si tu Romanus es ? ille autem dixit : Etiam.

28 Respondit que tribunus : Ego multo capitali civitatem hanc consequutus sum. At Paulus ait : Ego autem & natus sum.

29 Protinus ergo discesserunt ab illo futuri eum inquirere. & tribunus vero timuit, cognoscens quia Romanus esset, & quia erat eum vinciens.

30 At postridie volens scire certum, quid accusaretur à Judæis, solvit eum à vinculis, & jussit venire principes sacerdotum & omnem consessum eorum : & producens Paulum, statuit inter illos.

CAPUT XXIII.

1 Intendens autem Paulus consessui, ait : Viri fratres, ego omni conscientia bona ministravi Deo usque in hunc diem.

2 At princeps sacerdotum Ananias præcepit astantibus sibi percutere ejus os.

3 Tunc Paulus ad eum dixit : Percutere te futurus est Deus, paries dealbate ; & tu sedes judicans me secundum legem, & contra legem faciens jubes me percuti ?

4 At astantes dixerunt : Summum sacerdotem Dei conviciaris ?

5 Dixitque Paulus : Nesciebam, fratres, quia est princeps

χιερεύς· γέγραπται γάρ· Ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς.

6 Γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἓν μέρος ἐστὶ Σαδδουκαίων, τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων, ἔκραξεν ἐν τῷ συνεδρίῳ· Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς Φαρισαίου· περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι.

7 Ταῦτο δὲ αὐτοῦ λαλήσαντος, ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Σαδδουκαίων· καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος.

8 Σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσι μὴ εἶναι ἀνάστασιν, μηδὲ ἄγγελον, μήτε πνεῦμα· Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσι τὰ ἀμφότερα.

* 9 Ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη· καὶ ἀναστάντες οἱ γραμματεῖς τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων † διεμάχοντο, λέγοντες· Οὐδὲν κακὸν εὑρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ, ἢ ἄγγελος, μὴ † θεομαχῶμεν.

* 10 Πολλῆς δὲ γενομένης ‡ στάσεως, ‡ εὐλαβηθεὶς ὁ χιλίαρχος μὴ ‡ διασπασθῇ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσε τὸ στράτευμα καταβὰν ἁρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν.

* 11 Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ Κύριος εἶπε· ‡ Θάρσει, Παῦλε· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἰερουσαλὴμ, οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι.

* 12 Γενομένης δὲ ἡμέρας, ποιήσαντές τινες τῶν Ἰουδαίων ‡ συσροφὴν, ‡ ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς, λέγοντες μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀποκτείνωσι τὸν Παῦλον.

* 13 Ἦσαν δὲ πλείους τεσσαράκοντα οἱ ταύτην τὴν † συνωμοσίαν πεποιηκότες.

14 Οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις, εἶπον· Ἀναθέματι ἀνεθε-

ceps sacerdotum. scriptum est enim: Principi populi tui non dices male.

6 Sciens autem Paulus quia una pars esset Sadducæorum, at altera Phariſæorum, exclamavit in conſeſſu: Viri fratres, ego Phariſæus sum, filius Phariſæi: de ſpe & reſurrectione mortuorum ego judicor.

7 Hoc autem ipſo loquuto, facta eſt ſeditio Phariſæorum & Sadducæorum, & diviſa eſt multitudo.

8 Sadducæi quidem enim dicunt non eſſe reſurrectionem, neque angelum, neque ſpiritum: Phariſæi autem confitentur utraque.

9 Factus eſt autem clamor magnus; & exſurgentes ſcribæ partis Phariſæorum depugnabant, dicentes: Nihil malum invenimus in homine iſto: ſi autem ſpiritus loquutus eſt ei aut angelus, ne repugnemus Deo.

10 Multa autem facta ſeditione, veritus tribunus ne diſcerperetur Paulus ab ipſis, juſſit milites deſcendentes rapere eum de medio eorum, ducereque in caſtra.

11 At ſequenti nocte adſiſtens ei Dominus, ait: Confide Paule: ſicut enim teſtificatus es quæ de me in Hieruſalem, ſic te oportet & in Romam teſtificari.

12 Facta autem die, facientes quidam Judæorum coitionem, devoverunt ſeſe, dicentes neque edere neque bibere uſquequo occiderent Paulum.

13 Erant autem plures quadraginta hanc conjurationem facientes.

14 Qui accedentes ad principes ſacerdotum & ſeniores, dixerunt: Devotione devo-

ἐφοβήθη τὸν λυσάντα αὐτὸν, ὅτι ἐπέγνω ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι, καὶ ὅτι ἦν αὐτὸν δεδεκώς.

ὁ δὲ τῇ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς τὸ ὑπὲρ τίνος κατηγορεῖται παρ' Ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν δεσμῶν, καὶ ἐκέλευσε συνελθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ πᾶν τὸ συνέδριον αὐτῶν, καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον ἔστησεν εἰς αὐτούς.

ἐπιβαλὼν δὲ ὁ Παῦλος τοῖς ὀφθαλμοῖς τῷ συνεδρίῳ εἶπεν, Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ Θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας.

ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἐπέταξε τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα.

τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπε, Τύπτειν μέλλει σε ὁ Θεός, τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κάθῃ κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι;

οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπον, Τὸν ἀρχιερέα τοῦ Θεοῦ λοιδορεῖς;

καὶ ἔφη ὁ Παῦλος, Οὐκ ᾔδειν, ἀδελφοί, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεύς· γέγραπται γάρ, Ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς.

γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἓν μέρος ἐστὶ Σαδδουκαίων, τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων, ἔκραζεν ἐν τῷ συνεδρίῳ, Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς Φαρισαίου· περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι.

τοῦτο δὲ αὐτοῦ λαλήσαντος, ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων, καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος.

Σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσι μὴ εἶναι ἀνάστασιν μηδὲ ἄγγελον μηδὲ πνεῦμα· Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσι τὰ πάντα.

ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη· καὶ ἀναστάντες τινὲς τῶν γραμματέων τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο, λέγοντες, Οὐδὲν κακὸν εὑρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος, μὴ θεομαχῶμεν.

πολλῆς δὲ γενομένης στάσεως, εὐλαβηθεὶς ὁ χιλίαρχος μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσε τὸ στράτευμα καταβὰν ἁρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, καὶ ἄγειν εἰς τὴν παρεμβολήν.

τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ Κύριος εἶπε, Θάρσει· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἰερουσαλὴμ, οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι.

γενομένης δὲ ἡμέρας, ποιήσαντες συστροφὴν τινες τῶν Ἰουδαίων ἀνεθεμάτισαν ἑαυτούς, λέγοντες μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀποκτείνωσι τὸν Παῦλον.

ἦσαν δὲ πλείους τεσσαράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν πεποιηκότες·

οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπον, Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτοὺς μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον.

νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ, ὅπως καταγάγῃ αὐτὸν εἰς ὑμᾶς αὔριον, ὡς μέλλοντας διακριβοῦν τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτὸν ἕτοιμοί ἐσμεν ἀνελεῖν αὐτόν.

ὁ δὲ νεανίσκος ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς τοῦ Παύλου ἀκούσας τὸ ἐνέδρον αὐτῶν, παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπήγγειλε τῷ Παύλῳ.

προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν ἑκατοντάρχων εἶπε, Τὸν νεανίσκον τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον· ἔχει γάρ τι ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ.

ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον, καὶ φησί, Παῦλος ὁ δέσμιος προσκαλεσάμενός με ἠρώτησε τοῦτον τὸν νεανίσκον ἀγαγεῖν πρός σε, ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι.

ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλίαρχος, καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν, ἐπυνθάνετο· Τί ἐστὶ ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι;

εἶπε δέ· Ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντό μοι ἐρωτῆσαί σε, ὅπως αὔριον εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦλον, ὡς μέλλοντες τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ.

σὺ οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσιν γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἀνδρες πλείους τεσσεράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν· καὶ νῦν ἕτοιμοί εἰσι, προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν.

ὁ μὲν οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσε τὸν νεανίσκον, παραγγείλας μηδενὶ ἐκλαλῆσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρός με.

καὶ προσκαλεσάμενος

ne occidat Paulum. Nam ille cum audisset insidias sibi factas, venit et intravit in castra, et nuntiavit Paulo.

Vocans autem Paulus unum centurionum, ait: Adolescentem hunc adduc ad tribunum: habet enim aliquid indicare illi.

Ille quidem ergo assumens eum duxit ad tribunum, et ait: Vinctus Paulus arcessivit me rogavitque hunc adolescentem perducere ad te, habentem aliquid loqui tibi.

Apprehendens autem manum illius tribunus, et secedens seorsum, interrogavit: Quid est quod habes indicare mihi?

Dixit autem: Quia Judæi conspiraverunt rogare te ut crastina die in concilium producas Paulum, ut tanquam aliquid exquirentes certius de eo.

Tu ergo ne credideris illis: insidiantur enim ei ex eis viri plures quadraginta, qui devoverunt sese neque manducare neque bibere usquequo interfecerint eum: et nunc parati sunt expectantes a te repromissionem.

Ipse quidem igitur tribunus dimisit adolescentem, præcipiens nemini eloqui, quoniam hæc indicaveris ad me.

Et advocans duos quos-

δύο τινὰς τῶν ἑκατοντάρχων, εἶπεν· Ἑτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους, ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρείας, καὶ ‡ ἱππεῖς ἑβδομήκοντα, καὶ † δεξιολάβους ‡ διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός·

24 Κτήνη τε παρασῆσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσι πρὸς Φήλικα τὸν ἡγεμόνα.

25 Γράψας ἐπιστολὴν περιέχουσαν τὸν τύπον τοῦτον·

26 Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν.

27 Τὸν ἄνδρα τοῦτον συλληφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐπιὰς σὺν τῷ στρατεύματι ἐξειλόμην αὐτὸν, μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐςι.

28 Βουλόμενος δὲ γνῶναι τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν.

29 Ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔγκλημα ἔχοντα.

30 Μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα μέλλειν ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἐξαυτῆς ἔπεμψα πρός σε· παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγόροις λέγειν τὰ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ. Ἔρρωσο.

31 Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται, κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς, ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον διὰ τῆς νυκτὸς εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα.

32 Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς ἱππεῖς πορεύεσθαι σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν.

* 33 Οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισάρειαν, καὶ † ἀναδόντες τὴν ‡ ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ.

34 Ἀναγνοὺς δὲ ὁ ἡγεμὼν, καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχίας ἐςὶ, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ Κιλικίας·

dam centurionum, dixit: Parate milites ducentos, ut eant usque Cæsaream, & equites septuaginta, & ſtipatores ducentos, à tertia hora noctis.

24 Jumentaque adparare, ut imponentes Paulum ſalvum perducerent ad Felicem præſidem.

25 Scribens epiſtolam continentem formam hanc:

26 Claudius Lyſias præſtantiſſimo præſidi Felici gaudere. 27 Virum hunc comprehenſum à Judæis, & futurum interfici ab eis, ſuperveniens cum exercitu eripui eum, diſcens quia Romanus eſt.

28 Volens autem ſcire cauſam ob quam incuſarent eum, deduxi eum in conſeſſum eorum.

29 Quem inveni appellatum de quæſtionibus legis ipſorum, nihil vero dignum morte aut vinculis crimen habentem.

30 Indicatis autem mihi inſidiis in virum futuris eſſe à Judæis, ſtatim miſi ad te: denuntians & accuſatoribus dicere quæ ad eum apud te. Vale.

31 Ipſi quidem ergo milites ſecundum conſtitutum ſibi, aſſumentes Paulum, duxerunt per noctem in Antipatridem.

32 At poſtridie dimittentes equites ire cum eo, reverſi ſunt in caſtra.

33 Qui ingreſſi in Cæſaream, & reddentes epiſtolam præſidi, ſtatuerunt & Paulum ei.

34 Legens autem præſes, & interrogans ex quali provincia eſſet, & cognoſcens quia de Cilicia:

35 Au-

* 35 † Διακούσομαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται. Ἐκέλευσέ τε αὐτὸν ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρῴδου φυλάττεσθαι. 18. † 9.

Κεφ. κδ'. 24.

* 1 Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ † ῥήτορος Τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου.

2 Κληθέντος δὲ αὐτοῦ, ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος, λέγων·

* 3 Πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ, καὶ † κατορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς ‡ σῆς ‡ προνοίας, † πάντῃ τε καὶ ‡ πανταχοῦ ‡ ἀποδεχόμεθα, ‡ κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ πάσης ‡ εὐχαριστίας.

* 4 Ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖόν σε ‡ ἐγκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν † συντόμως τῇ σῇ ‡ ἐπιεικείᾳ.

* 5 Εὑρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμὸν, καὶ κινοῦντα στάσεις πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην, † πρωτοστάτην τε τῆς τῶν ‡ Ναζωραίων αἱρέσεως·

* 6 Ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ‡ ἐπείρασε ‡ βεβηλῶσαι, ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν, καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἠθελήσαμεν κρίνειν.

7 Παρελθὼν δὲ Λυσίας ὁ χιλίαρχος, μετὰ πολλῆς βίας ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀπήγαγε·

8 Κελεύσας τοὺς κατηγόρους αὐτοῦ ἔρχεσθαι ἐπὶ σε· παρ' οὗ δυνήσῃ αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ.

9 Συνέθεντο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν.

* 10 Ἀπεκρίθη δὲ ὁ Παῦλος, ‡ νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν· Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστά-

35 Audiam te, inquit, quum & accusatores tui adfuerint. jussitque eum in prætorio Herodis custodiri.

CAPUT XXIV.

1 POst autem quinque dies descendit princeps sacerdotum Ananias cum senioribus & oratore Tertullo quodam, qui comparuerunt præsidi adversus Paulum.

2 Citato autem eo, cœpit accusare Tertullus, dicens:

3 Multæ pacis compotes per te, & directionum sacrarum genti huic per tuam prudentiam, prorsusque & ubique suscipimus, præstantissime Felix, cum omni gratiarum actione.

4 Ut autem non super plus te interpellem, oro audire te nos concise tua æquitate.

5 Invenientes enim hominem hunc pestem, & moventem seditionem omnibus Judæis qui per habitatam, antistitemque Nazarenorum sectæ:

6 Qui etiam templum tentavit prophanare, quem & apprehendimus, & secundum nostram legem voluimus judicare.

7 Adveniens autem Lysias tribunus, vi multa ex manibus nostris abduxit:

8 Jubens accusatores ejus venire ad te: à quo poteris ipse judicans de omnibus istis cognoscere quorum nos accusamus eum.

9 Consenserunt autem & Judæi, dicentes hæc ita habere.

10 Respondit autem Paulus, annuente sibi præside dicere: Ex multis annis existentem judicem genti huic scien-

melio-

μενος, † εὐθυμότερον τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι·

* 11 Δυναμένου σου γνῶναι ὅτι οὐ πλείους εἰσί μοι ἡμέραι ἢ ‡ δεκαδύο, ἀφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσων ἐν Ἱερουσαλήμ.

12 Καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὗρόν με πρός τινα διαλεγόμενον, ἢ ἐπισύστασιν ποιοῦντα ὄχλου, οὔτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς, οὔτε κατὰ τὴν πόλιν·

13 Οὔτε παραστῆσαι δύνανταί περὶ ὧν νῦν κατηγοροῦσί μου.

14 Ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν, ἣν λέγουσιν αἵρεσιν, οὕτω λατρεύω τῷ πατρῴῳ Θεῷ, πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ ἐν τοῖς προφήταις γεγραμμένοις·

15 Ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν Θεὸν, ἣν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσεσθαι νεκρῶν, δικαίων τε καὶ ἀδίκων.

* 16 Ἐν τούτῳ δὲ αὐτὸς † ἀσκῶ, ‡ ἀπρόσκοπον ‡ συνείδησιν ἔχειν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διαπαντός·

17 Δι' ἐτῶν δὲ πλειόνων παρεγενόμην ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου καὶ προσφοράς.

18 Ἐν οἷς εὗρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου, οὐδὲ μετὰ θορύβου, τινὲς ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι.

19 Οὓς ἔδει ἐπὶ σοῦ παρεῖναι, καὶ κατηγορεῖν εἴ τι ἔχοιεν πρός με.

20 Ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν, εἴ τι εὗρον ἐν ἐμοὶ ἀδίκημα, στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου·

21 Ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς, ἧς ἐκραξε ἑστὼς ἐν αὐτοῖς· Ὅτι περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ὑφ' ὑμῶν.

* 22 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ † ἀνεβάλετο αὐτοὺς, ‡ ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, εἰπών· Ὅταν Λυσίας ὁ

meliore animo quæ de meipso defendam.

11 Potente te cognoscere quia non plures sunt mihi dies quam duodecim, ex quo ascendi adoraturus in Hierusalem. 12 Et neque in templo invenerunt me apud aliquem disputantem, aut seditionem facientem turbæ, neque in synagogis, neque per urbem. 13 Neque probare possunt de quibus nunc accusant me.

14 Confiteor autem hoc tibi, quod secundum viam quam dicunt hæresim, sic deservio patrio Deo, credens omnibus quæ secundum legem & in Prophetis scripta: 15 Spem habens in Deum, quam & hi ipsi expectant, resurrectionem futuram esse mortuorum, justorumque & injustorum.

16 In hoc autem ipse exerceo inoffensam conscientiam habere ad Deum & homines semper.

17 Per annos autem plures accessi eleemosynas facturus in gentem meam & oblationes.

18 In quibus invenerunt me purificatum in templo, non cum turba, neque cum tumultu, quidam ex Asia Judæi.

19 Quos oportebat apud te præsto esse, & accusare si quid haberent adversus me.

20 Aut ipsi hæ dicant, si quid invenerunt in me iniquum, stante me in consessu,

21 Aut de una hac voce, qua clamavi stans in eis: quoniam de resurrectione mortuorum ego judicor hodie à vobis.

22 Audiens autem hæc Felix distulit illos, exquisitius cognoscens quæ de via, dicens: Quum Lysias tribunus de-

χιλίαρχος καταβῆ, ‡ διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς.

23 Διαταξάμενος τε τῇ ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον, ἔχειν τε ἄνεσιν, καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν, ἢ προσέρχεσθαι αὐτῷ.

24 Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλλῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ οὔσῃ Ἰουδαίᾳ, μετεπέμψατο τὸν Παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως.

25 Διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι, ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη· Τὸ νῦν ἔχον πορεύου· καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαί σε·

26 Ἅμα δὲ καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου, ὅπως λύσῃ αὐτόν· διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος, ὡμίλει αὐτῷ.

* 27 ‡ Διετίας δὲ πληρωθείσης ἔλαβε † διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· θέλων τε χάριτας καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ, κατέλιπε τὸν Παῦλον δεδεμένον. 27. † 9.

Κεφ. κέ. 25.

* 1 Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ‡ ἐπαρχίᾳ, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρείας.

2 Ἐνεφάνισαν δὲ αὐτῷ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν,

* 3 Αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψηται αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ· ‡ ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν.

4 Ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον ἐν Καισαρείᾳ, ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι.

* 5 Οἱ οὖν δυνατοὶ ἐν ὑμῖν, φησὶ, † συγκαταβάντες, εἴ τι ἐστὶν ἐν τῷ ἀνδρὶ τούτῳ,

descenderit, pernoscant quæ juxta vos.

23 Constituensque centurioni custodire Paulum, habereque laxationem, & neminem prohibere propriorum ei ministrare, aut adire eum.

24 Post autem dies aliquot adveniens Felix cum Drusilla uxore sua existente Judæa, accersivit Paulum, & audivit eum de quæ in Christum Jesum fide.

25 Differente autem illo de justitia & castitate & judicio futuro esse, tremefactus Felix respondit: Quod nunc habens vade: opportunitatem autem nactus accersiam te:

26 Simul & sperans quod pecunia daretur ei à Paulo, ut solveret eum: ideo & frequenter eum accersens, loquebatur ei.

27 Biennio autem expleto, accepit successorem Felix Porcium Festum: volensque gratias præstare Judæis Felix, reliquit Paulum vinctum.

CAPUT XXV.

1 FEstus ergo ingressus provinciam, post tres dies ascendit in Hierosolyma à Cæsarea.

2 Indicaverunt autem ei de princeps sacerdotum, & primi Judæorum adversus Paulum, & rogabant eum:

3 Postulantes gratiam adversus eum, ut accerseret eum in Hierusalem: insidias facientes interficere eum per viam.

4 Ipse quidem ergo Festus respondit, servari Paulum in Cæsarea, seipsum autem futurum in festinatione proficisci. 5 Qui ergo potentes in vobis, ait, sint descendentes, si quod

κατηγορούντων αὐτοῦ.

6 Διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας πλείους ἢ δέκα, καταβὰς εἰς Καισάρειαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσε τὸν Παῦλον ἀχθῆναι.

7 ‡ Παραγενομένου δὲ αὐτοῦ, ‡ περιέστησαν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ ‡ βαρέα † αἰτιάματα φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου, ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξαι·

8 Ἀπολογουμένου αὐτοῦ· Ὅτι οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων, οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν, οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἥμαρτον.

9 Ὁ Φῆστος δὲ τοῖς Ἰουδαίοις θέλων χάριν καταθέσθαι, ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπε· Θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβὰς, ἐκεῖ περὶ τούτων κρίνεσθαι ἐπ' ἐμοῦ;

10 Εἶπε δὲ ὁ Παῦλος· Ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἑστώς εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι· Ἰουδαίους οὐδὲν ἠδίκησα, ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις.

11 Εἰ μὲν γὰρ ἀδικῶ, καὶ ἄξιόν θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδέν ἐστιν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσί μου, οὐδείς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι· Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι.

12 Τότε ὁ Φῆστος, συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου, ἀπεκρίθη· Καίσαρα ἐπικέκλησαι; ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ.

13 Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν, Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν, ἀσπασόμενοι τὸν Φῆστον.

14 Ὡς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον, λέγων· Ἀνήρ τις ἐστὶ καταλελειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος,

15 Περὶ οὗ, γενομένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι

in viro hoc accuſent eum.

6 Demoratus autem in illis dies plures quam decem, deſcendens in Cæſaream, poſtridie ſedens pro tribunali, juſſit Paulum adduci.

7 Adveniente autem eo, circumſteterunt qui ab Hieroſolymis deſcenderant Judæi, multas & graves criminationes ferentes adverſus Paulum, quas non poterant probare:

8 Se defendente eo: Quoniam neque in legem Judæorum, neque in templum, neque in Cæſarem peccavi.

9 Feſtus autem Judæis volens gratiam præſtare, reſpondens Paulo dixit: Vis in Hieroſolyma aſcendens ibi de his judicari apud me?

10 Dixit autem Paulus: Ad tribunal Cæſaris ſtans ſum, ubi me oportet judicari: Judæis nihil nocui, ſicut & tu pulchrius noſti.

11 Si quidem enim nocui, & dignum morte feci aliquid, non recuſo mori: ſi vero nihil eſt quorum hi accuſant me, nemo me poteſt illis gratificari: Cæſarem appello.

12 Tunc Feſtus colloquutus cum concilio, reſpondit: Cæſarem appellaſti? ad Cæſarem ibis.

13 Diebus autem peractis quibuſdam, Agrippa rex & Bernice venerunt in Cæſaream ſalutaturi Feſtum.

14 Ut autem plures dies demorabantur ibi, Feſtus regi indicavit quæ ad Paulum, dicens: Vir quidam eſt derelictus à Felice vinctus,

15 De quo, facto me in Hieroſolyma, indicaverunt principes ſacerdotum & ſe-

τῶν Ἰουδαίων, αὐτοῦ μόνον κατ' αὐτοῦ δίκην.

* 16 Πρὸς οὓς ἀπεκρίθην, ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπον εἰς ἀπώλειαν, πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγόρους, τόπον τε ‡ ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ‡ ἐγκλήματος.

* 17 Συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐνθάδε, † ἀναβαλὼν μηδεμίαν ποιησάμενος, τῇ ἑξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσεν ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα.

* 18 Περὶ οὗ σταθέντες οἱ ‡ κατήγοροι οὐδεμίαν ‡ αἰτίαν ἐπέφερον ὧν ἐγὼ ὑπενόουν ἐγώ.

* 19 ‡ Ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας ‡ δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐτὸν, καὶ περί τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ‡ ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν.

20 Ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ εἰς τὴν περὶ τούτου ζήτησιν, ἤλεγον εἰ βούλοιτο πορεύεσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα, κἀκεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων.

* 21 Τοῦ δὲ Παύλου ‡ ἐπικαλεσαμένου ‡ τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ ‡ Σεβαστοῦ † διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν, ἕως οὗ πέμψω αὐτὸν πρὸς Καίσαρα.

22 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον ἔφη· Ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. Ὁ δέ· Αὔριον, φησὶν, ἀκούσῃ αὐτοῦ.

* 23 Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς † φαντασίας, καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ † ἀκροατήριον σύν τε τοῖς χιλιάρχοις, καὶ ἀνδράσι τοῖς κατ' ἐξοχὴν οὖσι τῆς πόλεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ Φήστου, ἤχθη ὁ Παῦλος.

* 24 Καὶ φησὶ ὁ Φῆστος· Ἀγρίππα βασιλεῦ, καὶ πάντες οἱ † συνπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον, περὶ οὗ πᾶν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ‡ ἐνε-

niores Judæorum, postulantes adversus illum sententiam.

16 Ad quos respondi, quia non est consuetudo Romanis donare aliquem hominem ad perditionem, priusquam accusatus ad conspectum habeat accusatores, locumque defensionis accipiat de criminatione.

17 Convenientibus ergo illis huc, dilationem nullam faciens, sequenti sedens pro tribunali, jussi adduci virum.

18 De quo stantes accusatores, nullam causam inferebant quorum suspicabar ego.

19 Quæstiones vero quasdam de propria superstitione habebant adversus eum, & de quodam Jesu defuncto, quem affirmabat Paulus vivere.

20 Hæsitans autem ego in eam quæ de hoc quæstionem, dicebam si vellet ire in Hierusalem, & ibi judicari de istis.

21 At Paulo appellante servari se ad Augusti cognitionem, jussi servari eum, usque quo mittam eum ad Cæsarem.

22 Agrippa autem ad Festum dixit: Volebam & ipse hominem audire. ille autem: Cras, inquit, audies eum.

23 Ergo postridie veniente Agrippa & Bernice cum multo apparatu, & introeuntibus, in auditorium cum que tribunis & viris secundum eminentiam existentibus civitatis, & jubente Festo, adductus est Paulus.

24 Et dicit Festus: Agrippa rex, & omnes qui simul adstantes nobis viri, spectatis hunc, de quo omnis multitudo Judæorum interpellavi

χόν μοι ἐν τε Ἱεροσολύμοις
ει ἐνθάδε, † ἐπιβοῶντες μὴ
ἴν ζῆν αὐτὸν μηκέτι.

25 Ἐγὼ δὲ καταλαβόμενος
μηδὲν ἄξιον θανάτου αὐτὸν πε-
ραχέναι, καὶ αὐτοῦ δὲ τούτου
τικαλεσαμένου τὸν Σεβαςὸν,
ρινα πέμπειν αὐτόν.

* 26 Περὶ οὗ ἀσφαλές τι
ράψαι τῷ Κυρίῳ οὐκ ἔχω. διὸ
ροήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμᾶς, καὶ
ἐλιςα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀ-
ρίππα, ὅπως τῆς † ἀνακρί-
εως γενομένης σχῶ τι γρά-
αι.

27 Ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ,
έμποντα δέσμιον, μὴ καὶ τὰς
κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι.

7. † 11.

Κεφ. κς'. 26.

Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦ-
λον ἔφη· Ἐπιτρέπεταί
οι ὑπὲρ σεαυτοῦ λέγειν. Τότε
Παῦλος ὑπεκλογεῖτο, ἐκτείνας
τὴν χεῖρα·

2 Περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦ-
μαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ
Ἀγρίππα, ἡγημαι ἐμαυτὸν
μακάριον μέλλων ἀπολογεῖσθαι
πὶ σοῦ σήμερον·

* 3 ‡ Μάλιςα † γνώςην ὄντα
τε πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαί-
ους ἐθῶν τε καὶ ζητημάτων.
διὸ δέομαί σου, † μακροθύμως
κοῦσαί μου.

* 4 Τὴν μὲν οὖν † βίωσίν
ου τὴν ἐκ ‡ νεότητος, τὴν
ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ
ἔθνει μου, ἐν Ἱεροσολύμοις,
ἴσασι πάντες οἱ Ἰουδαῖοι·

* 5 Προγινώσκοντές με ἄνω-
θεν, (ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν,)
τι κατὰ τὴν † ἀκριβεςάτην
αίρεσιν τῆς ‡ ἡμετέρας ‡ θρη-
κείας ἔζησα Φαρισαῖος·

6 Καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς
πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίας
γενομένης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἕςη-
κα κρινόμενος·

* 7 Εἰς ἣν τὸ † δωδεκάφυλον
ἡμῶν ἐν † ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ
ἡμέραν λατρεῦον ἐλπίζει κατ-
αντῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος

me inque Hierosolymis & hic acclamantes non oportere vivere eum amplius.

25 Ego vero comperiens nihil dignum morte eum admisisse, & ipso autem hoc appellante Augustum, judicavi mittere eum.

26 De quo certum quid scribere Domino non habeo. ideo produxi eum ad vos, & maxime ad te, rex Agrippa, ut interrogatione facta habeam quid scribere.

27 Irrationabile enim mihi videtur, mittentem vinctum, non & eas quæ contra eum causas significare.

CAPUT XXVI.

1 Agrippa vero ad Paulum ait: Permittitur tibi pro temetipso dicere. tunc Paulus se defendebat extendens manum:

2 De omnibus quibus accusor à Judæis, rex Agrippa, æstimo me ipsum beatum, defensurus me apud te hodie:

3 Maxime cognitorem existentem te omnium illorum apud Judæos morumque & quæstionum. ideo obsecro te patienter audire me.

4 Quidem ergo vitam meam à juventute, ab initio factam in gente mea in Hierosolymis, noverunt omnes Judæi.

5 Præscientes me antea, (si velint testari) quoniam secundum diligentissimam sectam nostræ religionis vixi Pharisæus.

6 Et nunc in spe quæ ad patres repromissionis factæ à Deo, sto judicio subjectus:

7 In quam duodecim tribus nostræ in assiduitate nocte & die deservientes sperant devenire: de qua spe accusor,

ἐλέγω καὶ ἐν πολλῷ οὐ μόνον σε, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον, γενέσθαι τοιούτους ὁποῖος κἀγώ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων.

* 30 Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέστη ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν, ἥ τε Βερνίκη, καὶ οἱ ‡ συγκαθήμενοι αὐτοῖς.

31 Καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες· Ὅτι οὐδὲν θανάτου ἄξιον ἢ δεσμῶν πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος.

32 Ἀγρίππας δὲ τῷ Φήστῳ ἔφη· Ἀπολελύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα. 36. † 13.

Κεφ. κζ. 27.

* 1 Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρεδίδουν τόν τε Παῦλον καί τινας ἑτέρους ‡ δεσμώτας ‡ ἑκατοντάρχῃ, ὀνόματι Ἰουλίῳ, σπείρης † Σεβαστῆς.

2 Ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδραμυττηνῷ, μέλλοντες πλεῖν τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους, ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνος Θεσσαλονικέως.

* 3 Τῇ τε ἑτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα. † φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος, ἐπέτρεψε πρὸς τοὺς φίλους πορευθέντα † ἐπιμελείας τυχεῖν.

4 Κἀκεῖθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον, διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους.

* 5 Τό, τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν † διαπλεύσαντες, ‡ κατήλθομεν εἰς Μύρα τῆς Λυκίας.

* 6 Κἀκεῖ εὑρὼν ὁ ἑκατόνταρχος πλοῖον Ἀλεξανδρῖνον πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν, † ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό.

* 7 Ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις † βραδυπλοοῦντες, καὶ μόλις

multo, non solum te, sed omnes audientes me hodie fieri tales qualis & ego sum exceptis vinculis his.

30 Et hæc dicente eo exsurrexit rex & Præses & Bernice, & considentes eis.

31 Et secedentes loquebantur ad invicem, dicentes: Quia nihil morte dignum aut vinculis facit homo iste.

32 Agrippa autem Festo dixit: Absolvi poterat homo hic, si non appellasset Cæsarem.

CAPUT XXVII.

1 Ut autem judicatum est navigare nos in Italiam, tradiderunt & Paulum & quosdam alios vinctos centurioni, nomine Julio, cohortis Augustæ.

2 Ascendentes autem navem Adramyttenam, futuri navigare quæ circa Asiam loca, avecti sumus, existente cum nobis Aristarcho Macedone Thessalonicensi.

3 Ipsaque altera devenimus in Sidonem. humaneque Julius Paulo usus, permisit ad amicos euntem curam sui nancisci.

4 Et inde avecti subnavigavimus Cyprum, propter hoc ventos esse contrarios.

5 Hocque pelagus quod juxta Ciliciam & Pamphyliam pernavigantes, delati sumus in Myra Lyciæ.

6 Et ibi inveniens centurio navem Alexandrinam navigantem in Italiam, imposuit nos in eam.

7 In multis autem diebus tarde navigantes, & vix devenientes

τους εἰς φῶς, καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ Σατανᾶ ἐπὶ τὸν Θεὸν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ κλῆρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις, πίστει τῇ εἰς ἐμέ.

19 Ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθὴς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ·

20 Ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτον καὶ Ἱεροσολύμοις, εἰς πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας, καὶ τοῖς ἔθνεσιν, ἀπήγγελλον μετανοεῖν, καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν Θεὸν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας.

* 21 ‡ Ἕνεκα τούτων με οἱ Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι ἐν τῷ ἱερῷ, ‡ ἐπειρῶντο ‡ διαχειρίσασθαι.

* 22 † Ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἕστηκα, μαρτυρόμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ‡ ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι, καὶ Μωσῆς·

* 23 Εἰ † παθητὸς ὁ Χριστὸς, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσι.

* 24 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου, ὁ Φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἔφη· Μαίνῃ, Παῦλε· τὰ πολλά σε ‡ γράμματα εἰς † μανίαν † περιτρέπει.

25 Ὁ δέ· Οὐ μαίνομαι, φησὶ, κράτιστε Φῆστε, ἀλλ' ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι.

26 Ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεὺς, πρὸς ὃν καὶ παῤῥησιαζόμενος λαλῶ. λανθάνειν γὰρ αὐτὸν τι τούτων οὐ πείθομαι οὐδέν· οὐ γάρ ἐστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο.

27 Πιστεύεις βασιλεῦ Ἀγρίππα τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις.

28 Ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη· Ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν γενέσθαι.

29 Ὁ δὲ Παῦλος εἶπεν· Εὐξαίμην ἂν τῷ Θεῷ, καὶ ἐν

ad lucem, & poteſtate Satanæ ad Deum, ad accipiendum eos remiſſionem peccatorum, & ſortem in ſanctificatis, fide quæ in me.

19 Unde, rex Agrippa, non fui incredulus cœleſti viſioni:

20 Sed his qui in Damaſco primum & Hieroſolymis, in omnemque regionem Judææ, & Gentibus annuntiabam pœnitere, & converti ad Deum, digna pœnitentiæ opera facientes.

21 Cauſa horum me Judæi comprehendentes in templo, tentabant interficere.

22 Auxilium igitur nactus à Deo, uſque in diem hanc ſto, teſtificans parvoque & magno, nihil extra dicens eorum quæ & Prophetæ loquuti ſunt futurorum eſſe, & Moſes: 23 Si paſſibilis Chriſtus, ſi primus ex reſurrectione mortuorum, lumen futurus eſt annuntiare populo & Gentibus.

24 Hæc autem eo defendente, Feſtus magna voce dixit: Inſanis, Paule: multæ te literæ ad inſaniam convertunt.

25 Ille vero: Non inſanio, inquit, optime Feſte, ſed veritatis & ſobrietatis verba eloquor.

26 Scit enim de his rex, ad quem & libertate uſus eloquor: latere enim eum quicquam horum non arbitror: neque enim in angulo geſtum hoc eſt.

27 Credis rex Agrippa Prophetis? ſcio quia credis.

28 Ipſe autem Agrippa ad Paulum ait: In parvo me ſuades Chriſtianum fieri.

29 At Paulus ait: Optarem utique Deo, & in parvo & in

τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν † Σύρτιν ‡ ἐκπέσωσι, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο.

tes navem: timentesque ne in Syrtim inciderent, submittentes vas, sic ferebantur.

* 18 † Σφοδρῶς δὲ † χειμαζομένων ἡμῶν, τῇ ἑξῆς † ἐκβολὴν ἐποιοῦντο.

18 Vehementer autem tempestate jactatis nobis, sequenti jactum fecerunt.

* 19 Καὶ τῇ τρίτῃ † αὐτόχειρες τὴν † σκευὴν τοῦ πλοίου ‡ ἐρρίψαμεν.

19 Et tertia nostris manibus armamenta navis ejecimus.

20 Μήτε δὲ ἡλίου, μήτε ἄστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιῃρεῖτο πᾶσα ἐλπὶς τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς.

20 Neque autem Sole, neque syderibus apparentibus per plures dies, tempestateque non exigua imminente, reliquum ablata erat omnis spes servari nos.

* 21 Πολλῆς δὲ † ἀσιτίας ὑπαρχούσης, τότε σταθεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν, εἶπεν· Ἔδει μὲν, ὦ ἄνδρες, ‡ πειθαρχήσαντάς μοι, μὴ ‡ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης, κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν.

21 Multa autem inedia existente, tunc stans Paulus in medio eorum, dixit: Oportebat quidem, ô viri, obedientes mihi, non avehi à Creta, lucrarique injuriam hanc, & jacturam.

22 Καὶ τανῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν, ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν, πλὴν τοῦ πλοίου.

22 Et nunc suadeo vobis bono animo esse: jactura enim animæ nulla erit ex vobis, præterquam navis.

23 Παρέστη γάρ μοι τῇ νυκτὶ ταύτῃ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ οὗ εἰμι, ᾧ καὶ λατρεύω,

23 Adstitit enim mihi nocte hac angelus Dei cujus sum, cui & deservio,

24 Λέγων· Μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρί σε δεῖ παραστῆναι· καὶ ἰδοὺ, κεχάρισταί σοι ὁ Θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ.

24 Dicens: Ne timeas Paule: Cæsari te oportet assistere: & ecce donavit tibi Deus omnes navigantes cum te.

25 Διὸ εὐθυμεῖτε, ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ Θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληταί μοι.

25 Ideo bono animo estote, viri: credo enim Deo, quia sic erit quemadmodum dictum est mihi.

26 Εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν.

26 In insulam autem quandam oportet nos incidere.

27 Ὡς δὲ πεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ ἐγένετο, διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν.

27 Ut vero quartadecima nox facta est, perlatis nobis in Adria circa medium noctis, suspicabantur nautæ afferri aliquam sibi regionem.

* 28 Καὶ † βολίσαντες, εὗρον † ὀργυιὰς ‡ εἴκοσι· ‡ βραχὺ δὲ ‡ διαστήσαντες, καὶ πάλιν βολίσαντες, εὗρον ὀργυιὰς ‡ δεκαπέντε.

28 Et demisso perpendiculo nautico, invenerunt passus viginti; brevi autem distantes, & rursum demisso perpendiculo invenerunt passus quindecim.

29 Ti-

29 Φοβούμενοί τε μήπως εἰς τραχεῖς τόπους ἐκπέσωσιν, ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας, ηὔχοντο ἡμέραν γενέσθαι.

30 Τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου, καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν, προφάσει ὡς ἐκ πρώρας μελλόντων ἀγκύρας ἐκτείνειν,

31 Εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις· Ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε.

32 Τότε οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν τὰ σχοινία τῆς σκάφης, καὶ εἴασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν.

* 33 Ἄχρι δὲ οὗ ἤμελλεν ἡμέρα γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς, λέγων· ‡ Τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες, † ἄσιτοι † διατελεῖτε, μηδὲν προσλαβόμενοι·

34 Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς προσλαβεῖν τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς πεσεῖται.

35 Εἰπὼν δὲ ταῦτα, καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαρίστησε τῷ Θεῷ ἐνώπιον πάντων, καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν.

* 36 † Εὐθυμοι δὲ γενόμενοι πάντες, καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς.

37 Ἦμεν δὲ ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ, διακόσιαι ἑβδομηκοντα ἓξ.

* 38 ‡ Κορεσθέντες δὲ τροφῆς, † ἐκούφιζον τὸ πλοῖον, ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν.

39 Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον· κόλπον δέ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλὸν, εἰς ὃν ἐβουλεύσαντο, εἰ δύναιντο, ἐξῶσαι τὸ πλοῖον.

* 40 Καὶ τὰς ‡ ἀγκύρας περιελόντες εἴων εἰς τὴν θάλασ-

29 Timentesque ne quomodo in aspera loca incideremus, de puppi projicientes ancoras quatuor, optabant diem fieri.

30 Ipsis vero nautis quærentibus fugere ex navi, & laxantibus scapham in mare, obtentu quasi è prora futurorum ancoras extendere,

31 Dixit Paulus centurioni & militibus: Si non hi manserint in navi, vos servari non potestis.

32 Tunc milites absciderunt funes scaphæ, & siverunt eam excidere.

33 Usque autem quo futurus erat dies fieri, hortabatur Paulus omnes sumere cibum, dicens: Quartamdecimam hodie diem expectantes, jejuni permanetis, nihil accipientes.

34 Ideo hortor vos accipere cibum: hoc enim ad vestram salutem est: nullius enim vestrum capillus ex capite cadet.

35 Dicens autem hæc, & sumens panem, gratias egit Deo in conspectu omnium: & frangens cœpit manducare.

36 Bono animo autem facti omnes, & ipsi adsumpserunt cibum.

37 Eramus vero in navi universæ animæ, duceptæ septuaginta sex.

38 Satiati autem cibo, alleviabant navem, jacientes triticum in mare.

39 Quum autem dies factus esset, terram non agnoscebant: sinum vero quendam considerabant habentem litus, in quem cogitabant, si possent, expellere navem.

40 Et ancoras sustollentes, permiserunt in mare simul

[illegible]

[illegible]

[illegible]

* 6 Οἱ δὲ ‡ προσεδόκων αὐτὸν ‡ μέλλειν † πίμπρασθαι, ἢ ‡ κατακπίπτειν ‡ ἄφνω ‡ νεκρόν· Ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκώντων, καὶ θεωρούντων μηδὲν ‡ ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, † μεταβαλλόμενοι ἔλεγον Θεὸν αὐτὸν εἶναι.

6 Illi autem expectabant eum futurum intumescere, aut decidere repente mortuum: in multo autem illis expectantibus, & videntibus nihil incommodum in illum factum, mutati dicebant Deum esse.

* 7 Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχε χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου, ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ‡ ἀναδεξάμενος ἡμᾶς, τρεῖς ἡμέρας † φιλοφρόνως ἐξένισεν.

7 In autem illis quæ circa locum illum erant prædia primario insulæ, nomine Publio, qui suscipiens nos, tres dies amice hospitio excepit.

* 8 Ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίου πυρετοῖς καὶ † δυσεντερίᾳ συνεχόμενον κατακεῖσθαι· πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν, καὶ προσευξάμενος, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσατο αὐτόν.

8 Factum est autem patrem Publii febribus & dysenteria detentum decumbere: ad quem Paulus ingressus, & precatus, imponens manus ei, sanavit eum.

9 Τούτου οὖν γενομένου, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ νήσῳ, προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο.

9 Hoc ergo facto, & reliqui habentes infirmitates in insula, accedebant & curabantur.

10 Οἳ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς, καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὴν χρείαν.

10 Qui etiam multis honoribus honoraverunt nos, & navigantibus imposuerunt quæ ad usum.

* 11 Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ ‡ παρακεχειμακότι ἐν τῇ ‡ νήσῳ, ‡ Ἀλεξανδρίνῳ, † παρασήμῳ † Διοσκούροις.

11 Post autem tres menses navigavimus in navi quæ hyemaverat in insula, Alexandrina, adsignata Castori &. Polluci.

12 Καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας, ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς.

12 Et devecti in Syracusas, mansimus dies tres.

* 13 Ὅθεν περιελθόντες κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον· καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν † ἐπιγενομένου νότου, † δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰς Ποτιόλους.

13 Unde circumvenientes devenimus in Rhegium: & post unum diem superveniente Austro, secunda die venimus in Puteolos.

14 Οὗ εὑρόντες ἀδελφοὺς, παρεκλήθημεν ἐπ' αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτά· καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἤλθομεν.

14 Ubi invenientes fratres, rogati sumus apud eos manere dies septem: & sic in Romam venimus.

* 15 Κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν, ἐξῆλθον εἰς ‡ ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρις Ἀππίου φόρου καὶ † Τριῶν ταβερνῶν· οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος, εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, ἔλαβε † θάρσος.

15 Et inde fratres audientes ea quæ de nobis, exierunt in occursum nobis usque ad Appii forum, & Tres tabernas: quos videns Paulus, gratias agens Deo, accepit fiduciam.

* 16 Ὅτε δὲ ἤλθομεν εἰς Ῥώμην, ὁ ἑκατόνταρχος παρέδωκε τοὺς δεσμίους τῷ † στρατοπεδάρχῃ· τῷ δὲ Παύλῳ ἐπετράπη μένειν καθ' ἑαυτὸν, σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ.

16 Quum autem veniſſem in Romam, centurio tradidit vinctos præfecto caſtrorum: at Paulo permiſſum eſt manere per ſeipſum, cum cuſtodiente ſe milite.

17 Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι τὸν Παῦλον τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρώτους· Συνελθόντων δὲ αὐτῶν, ἔλεγε πρὸς αὐτούς· Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐγὼ οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρῴοις, δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων·

17 Factum eſt autem poſt dies tres convocare Paulum exiſtentes Judæorum primos. Convenientibus autem eis dicebat ad eos: Viri fratres, ego nihil contrarium faciens populo aut moribus patriis, vinctus ex Hieroſolymis traditus ſum in manus Romanorum:

18 Οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολῦσαι, διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί·

18 Qui examinantes me voluerunt dimittere, propterea nullam cauſam mortis eſſe in me.

19 Ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων, ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα· οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι κατηγορῆσαι.

19 Contradicentibus autem Judæis, coactus ſum appellare Cæſarem, non quaſi gentem meam habens aliquid accuſare.

* 20 Διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ ‡ προσλαλῆσαι· ἕνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἅλυσιν ταύτην περίκειμαι.

20 Propter hanc igitur cauſam rogavi vos videre, & alloqui: propter enim ſpem Iſraëlis catenam hanc circumdatus ſum.

21 Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον· Ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας· οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλάλησέ τι περὶ σοῦ πονηρόν.

21 Illi autem ad eum dixerunt: Nos neque literas de te accepimus à Judæa; neque adveniens aliquis fratrum nuntiavit aut loquutus eſt quid de te malum.

22 Ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἱρέσεως ταύτης γνωστὸν ἔχειν ἡμῖν ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται.

22 Velimus autem à te audire quæ ſentis: de quidem enim ſecta hac notum eſt nobis quia ubique contradicitur.

* 23 ‡ Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν, ‡ ἦκον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ‡ ξενίαν πλείονες· οἷς ‡ ἐξετίθετο ‡ διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπό τε τοῦ νόμου Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωῒ ἕως ‡ ἑσπέρας.

23 Conſtituentes autem illi diem, venerunt ad eum in hoſpitium plures: quibus exponebat teſtificans regnum Dei, ſuadenſque eis ea quæ de Jeſu exque lege Moſi & Prophetis, à mane uſque ad veſperam.

24 Καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν.

24 Et hi quidem perſuadebantur dictis, hi vero non credebant.

25 Dif-

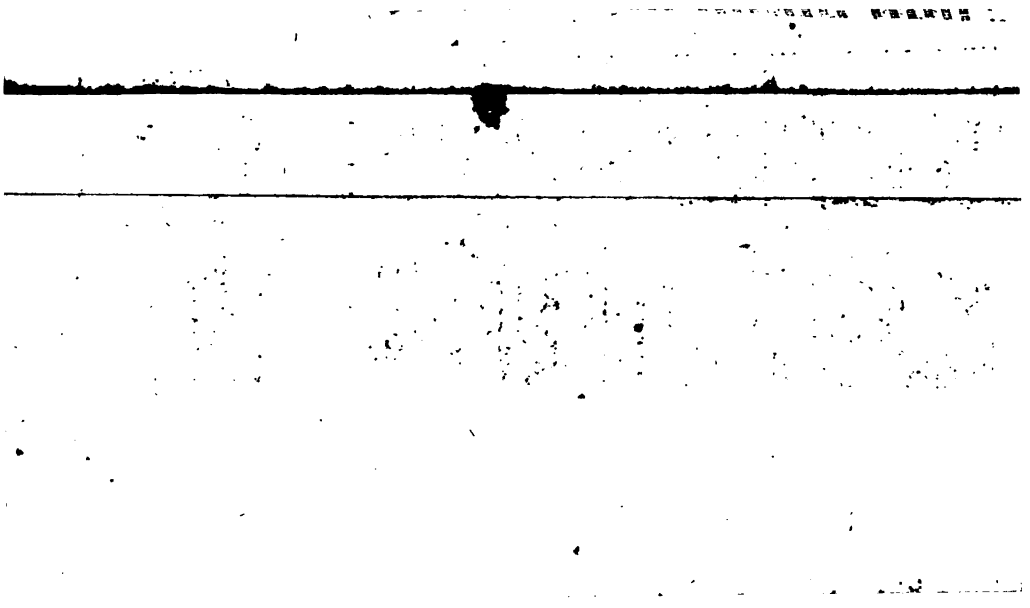

* 16 Ὅτε δὲ ἤλθομεν εἰς Ῥώμην, ὁ ἑκατόνταρχος παρέδωκε τοὺς δεσμίους τῷ † στρατοπεδάρχῃ· τῷ δὲ Παύλῳ ἐπετράπη μένειν καθ' ἑαυτὸν, σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ.

16 Quum autem veniſſemus in Romam, centurio tradidit vinctos præfecto caſtrorum: at Paulo permiſſum eſt manere per ſeipſum, cum cuſtodiente ſe milite.

17 Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι τὸν Παῦλον τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρώτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν, ἔλεγε πρὸς αὐτούς· Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐγὼ οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρῴοις, δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων·

17 Factum eſt autem poſt dies tres convocare Paulum exiſtentes Judæorum primos: Convenientibus autem eis, dicebat ad eos: Viri fratres, ego nihil contrarium faciens populo aut moribus patriis, vinctus ex Hieroſolymis traditus ſum in manus Romanorum:

18 Οἵτινες ἀνακρίναντές με ἤβούλοντο ἀπολῦσαι, διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί·

18 Qui examinantes me voluerunt dimittere, propter nullam cauſam mortis eſſe in me.

19 Ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων, ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα· οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι κατηγορῆσαι.

19 Contradicentibus autem Judæis, coactus ſum appellare Cæſarem, non quaſi gentem meam habens aliquid accuſare.

* 20 Διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ ‡ προσλαλῆσαι· ἕνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἅλυσιν ταύτην περίκειμαι.

20 Propter hanc igitur cauſam rogavi vos videre, & alloqui: propter enim ſpem Iſraëlis catenam hanc circumdatus ſum.

21 Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον· Ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας· οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλάλησέ τι περὶ σοῦ πονηρόν.

21 Illi autem ad eum dixerunt: Nos neque literas de te accepimus à Judæa; neque adveniens aliquis fratrum nuntiavit aut loquutus eſt quid de te malum.

22 Ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἱρέσεως ταύτης γνωστὸν ἔχειν ἡμῖν ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται.

22 Velimus autem à te audire quæ ſentis: de quidem enim ſecta hac notum eſt nobis quia ubique contradicitur.

* 23 ‡ Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν, ‡ ἦκον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ‡ ξενίαν πλείονες· οἷς ‡ ἐξετίθετο ‡ διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπό τε τοῦ νόμου Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωῒ ἕως ‡ ἑσπέρας.

23 Conſtituentes autem illi diem, venerunt ad eum in hoſpitium plures: quibus exponebat teſtificans regnum Dei, ſuadenſque eis ea quæ de Jeſu exque lege Moſi & Prophetis, à mane uſque ad veſperam.

24 Καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν.

24 Et hi quidem perſuadebantur dictis, hi vero non credebant.

25 Dif-

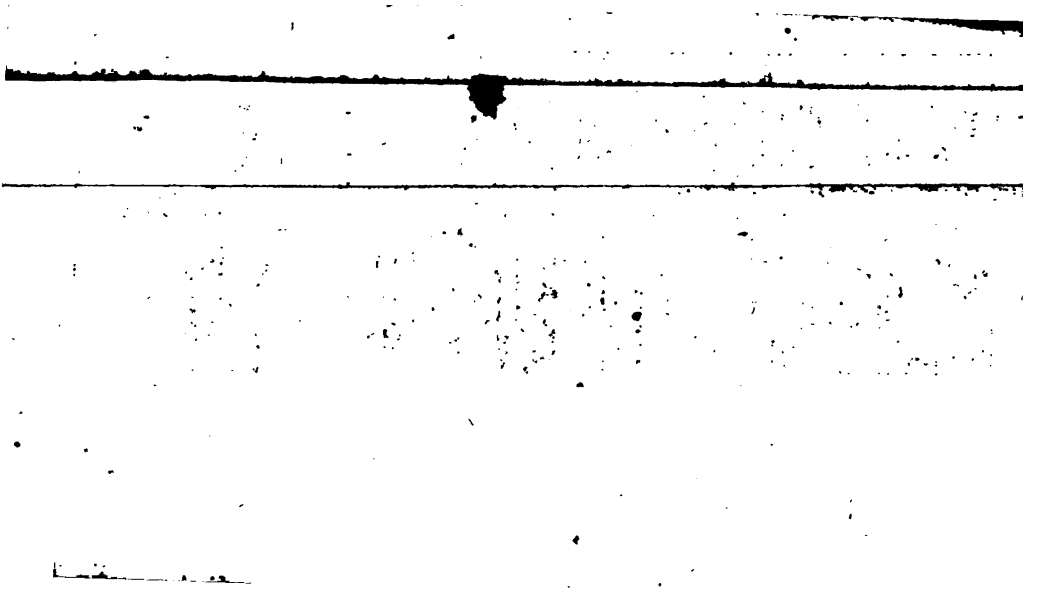

S, Græcis MARE NIGRUM.
lagonia.
Amisus
PONTUS.
Claudiopolis
Neocæsarea
tia.
Minor
Sebastia
MINOR
Cappadocia
Cæsarea magna
Derbe
Armenia
Armenia Major
Mesopotamia
CILICIA
Cæsarea
Seleucia
Tarsus
Nicopolis
Comagena.
Alexandria
Edessa
Cyprus
Salamis
Seleucia
Antiochia
Laodicia
SYRIA.
Seleucia
Tripolis
Epiphania
Sidon
Sarepta
Tyrus
Ptolemais
Galilæa
Damascus
Hus.
Cedar
Cæsarea
Antipatris
Lidda
Joppe
Jacobus
Ascalon
Gaza
Cæsarea Philippi
Capharnaum
Basan
Bethsan
Nisbon
ARABIA
DESERTA.
Bethleem
Judæa
Mare Mortuum
Edom.
ARABIA PETRÆA.
Sinai
Pharan
Elana
TABULA
GEOGRAPHICA
ad
ACTA APOST.

* 25 † Ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους, ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἕν, ὅτι καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐλάλησε διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,

25 Discordes autem existentes ad invicem, discedebant, dicente Paulo verbum unum, Quia pulchre Spiritus sanctus loquutus est per Esaiam Propheram ad patres nostros,

26 Λέγων· Πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ εἰπέ· Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε.

26 Dicens: Vade ad populum istum, & dic: Auditu audietis, & non intelligetis: & videntes videbitis, & non cernetis.

* 27 ‡ Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου· καὶ τοῖς ‡ ὠσὶ ‡ βαρέως ‡ ἤκουσαν καὶ τοὺς ‡ ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ‡ ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς.

27 Incrassatum est enim cor populi hujus; & auribus graviter audierunt, & oculos suos compresserunt; ne quando videant oculis, & auribus audiant, & corde intelligant, & convertantur, & sanem eos.

28 Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ, αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται.

28 Notum ergo sit vobis, quoniam Gentibus missum est salutare Dei, ipsi & audient.

* 29 Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι, πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς ‡ συζήτησιν.

29 Et hæc eo dicente, abierunt Judæi, multam habentes in seipsis quæstionem.

* 30 Ἔμεινε δὲ ὁ Παῦλος διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ † μισθώματι· καὶ ‡ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς ‡ εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν·

30 Mansit autem Paulus biennio toto in proprio conducto, & suscipiebat omnes ingredientes ad eum:

* 31 Κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάσης παῤῥησίας, † ἀκωλύτως. 52. ‡ 18.

31 Prædicans regnum Dei, & docens ea quæ de Domino Jesu Christo cum omni libertate, improhibite.

ΠΑΥ'ΛΟΥ ΤΟΥ˜ 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΟΥ Ἡ ΠΡΟ'Σ Ῥωμαίους Ἐπιστολή.

Κεφ. α'. 1.

1 ΠΑΥ'ΛΟΣ δοῦλος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κλητὸς ἀπόστολος, ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον Θεοῦ,

2 (*Ὃ † προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἁγίαις,)

3 Περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, (τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαβὶδ κατὰ σάρκα·

4 Τοῦ ὁρισθέντος υἱοῦ Θεοῦ ἐν δυνάμει, κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης, ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν) Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

* 5 (Δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ‡ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.)

6 Ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ·)

7 Πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ, ἠγαπημένοις Θεοῦ, κλητοῖς ἁγίοις· Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

8 Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ.

9 Μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ Θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου, ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι·

* 10 Πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου δεόμενος, εἴ ‡ πως ἤδη ποτὲ ‡ εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ ‡ θελήματι τοῦ Θεοῦ, ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς.

11 Ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν, εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς·

* 12 Τοῦτο δέ ἐστι, † συμπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως, ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ.

PAULI Apostoli ad ROMANOS EPISTOLA.

CAPUT I.

1 PAULUS servus Jesu Christi, vocatus Apostolus, discretus in Euangelium Dei,

2 (Quod ante promiserat per Prophetas suos in scripturis sanctis,)

3 De Filio suo, (facto ex semine David secundum carnem:

4 Definito Filio Dei in virtute, secundum spiritum sanctificationis, ex resurrectione mortuorum) Jesu Christi Domini nostri.

5 (Per quem accepimus gratiam & apostolatum ad obedientiam fidei in omnibus Gentibus, pro nomine ejus.

6 In quibus estis & vos vocati Jesu Christi.)

7 Omnibus existentibus in Roma, dilectis Dei, vocatis sanctis; gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo.

8 Primum quidem gratias ago Deo meo per Jesum Christum pro omnibus vobis, quia fides vestra annuntiatur in universo mundo.

9 Testis enim meus est Deus, cui servio in spiritu meo, in Euangelio Filii ejus, ut indesinenter memoriam vestri facio:

10 Semper in orationibus meis obsecrans si quo modo tandem aliquando prosperum iter habeam in voluntate Dei, venire ad vos.

11 Desidero enim videre vos, ut aliquid impertiar donum vobis spirituale, ad stabiliri vos: 12 Hoc autem est, simul exhortari in vobis per eam quæ in invicem fidem, vestram atque meam.

13 Non

13 Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, (καὶ ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο,) ἵνα καρπόν τινα σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν.

14 Ἕλλησι τε καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί·

* 15 Οὕτω τὸ κατ' ἐμὲ ‡ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι.

16 Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ· δύναμις γὰρ Θεοῦ ἐστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι.

17 Δικαιοσύνη γὰρ Θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν· καθὼς γέγραπται· Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

18 Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ Θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων·

* 19 ‡ Διότι τὸ † γνωστὸν τοῦ Θεοῦ, ‡ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· ὁ γὰρ Θεὸς αὐτοῖς ἐφανέρωσε.

20 Τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου, τοῖς ‡ ποιήμασι ‡ νοούμενα † καθορᾶται, ἥ τε ‡ ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ † θειότης· εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ‡ ἀναπολογήτους·

* 21 Διότι γνόντες τὸν Θεὸν, οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν, ἢ εὐχαρίστησαν· ἀλλ' † ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς ‡ διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ‡ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία.

22 Φάσκοντες εἶναι σοφοὶ, ἐμωράνθησαν.

23 Καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου, καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν.

24 Διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν,

13 Non volo autem vos ignorare, fratres, quia sæpe proposui venire ad vos, (& prohibitus sum usque adhuc,) ut fructum aliquem habeam in vobis, sicut & in cæteris Gentibus.

14 Græcisque & Barbaris, sapientibusque & insipientibus debitor sum.

15 Ita quod in me promptum & vobis qui in Roma euangelizare.

16 Non enim erubesco Euangelium Christi: virtus enim Dei est, in salutem omni credenti, Judæoque primum & Græco.

17 Justitia enim Dei in eo revelatur ex fide in fidem: sicut scriptum est: At justus ex fide vivet.

18 Revelatur enim ira Dei de cælo super omnem impietatem & injustitiam hominum veritatem in injustitia detinentium.

19 Propter quod notum Dei, manifestum est in illis: nam Deus illis manifestavit.

20 Nam invisibilia ipsius à creatura mundi, factis intellecta conspiciuntur, ipsaque sempiterna ejus virtus & divinitas, ad esse eos inexcusabiles. 21 Quoniam cognoscentes Deum, non sicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt: sed evanuerunt in ratiocinationibus suis, & obscuratum est insipiens eorum cor.

22 Dicentes esse sapientes, stulti facti sunt.

23 Et mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, & volucrum & quadrupedum & reptilium.

24 Quapropter & tradidit illos Deus in desideria cordium eorum in immunditiam,

τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς·

* 25 Οἵτινες ‡ μετήλλαξαν τὴν ‡ ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ‡ ψεύδει, καὶ † ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὃς ἐστιν ‡ εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

26 Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἵ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν·

* 27 Ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄῤῥενες ἀφέντες τὴν ‡ φυσικὴν ‡ χρῆσιν τῆς ‡ θηλείας, † ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ † ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, † ἄῤῥενες ἐν ἄῤῥεσι τὴν ‡ ἀσχημοσύνην ‡ κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ‡ ἀντιμισθίαν, ἣν ἔδει, τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.

28 Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα·

* 29 Πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, πορνείᾳ, πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ, κακίᾳ· μεστοὺς ‡ φθόνου, ‡ φόνου, ἔριδος, δόλου, † κακοηθείας·

* 30 † Ψιθυριστὰς, † καταλάλους, † θεοστυγεῖς, ‡ ὑβριστὰς, ὑπερηφάνους, ‡ ἀλαζόνας, † ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς,

* 31 Ἀσυνέτους, † ἀσυνθέτους, ‡ ἀστόργους, ‡ ἀσπόνδους, † ἀνελεήμονας.

32 Οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ ἐπιγνόντες, (ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσὶν) οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσι τοῖς πράσσουσι. 46. † 17.

Κεφ. β. 2.

1 Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων. ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων.

ad dedecore afficiendum corpora sua in semetipsis:

25 Qui commutaverunt veritatem Dei in mendacium, & coluerunt & servierunt creaturæ præter creatorem, qui est benedictus in secula. Amen.

26 Propter hoc tradidit illos Deos in passiones ignominiæ: ipsæque enim fœminæ eorum immutarunt naturalem usum in eum qui contra naturam.

27 Similiter & masculi relinquentes naturalem usum fœminæ, exarserunt in libidine sua in invicem, masculi in masculos turpitudinem operantes, & mercedem, quam oportuit, erroris sui in semetipsis recipientes.

28 Et sicut non probaverunt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobum sensum, facere non convenientia:

29 Repletos omni injustitia, fornicatione, nequitia, avaritia, malitia: plenos invidia, cæde, contentione, dolo, malignitate:

30 Susurrones, detractores, Deo odibiles, contumeliosos, superbos, arrogantes, inventores malorum, parentibus inobedientes.

31 Insipientes, incompositos, inhumanos, infœderabiles, immisericordes.

32 Qui jus Dei cognoscentes, (quoniam talia agentes digni morte sunt) non solum ea faciunt, sed etiam consentiunt facientibus.

CAPUT II.

1 Deo inexcusabilis es, ô homo omnis judicans: in quo enim judicas alterum, teipsum condemnas: nam eadem agis judicans.

2 Sci-

2 Οἴδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρῖμα τοῦ Θεοῦ ἐστι κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας.

2 Scimus autem quoniam judicium Dei est secundum veritatem in talia agentes.

3 Λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας, καὶ ποιῶν αὐτὰ, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρῖμα τοῦ Θεοῦ;

3 Existimas autem hoc, ô homo judicans talia agentes, & faciens ea, quia tu effugies judicium Dei?

* 4 Ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ, καὶ τῆς ‡ ἀνοχῆς, καὶ τῆς μακροθυμίας ‡ καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ † χρηστὸν τοῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει;

4 An divitias bonitatis ejus, & patientiæ, & longanimitatis contemnis, ignorans quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit?

* 5 Κατὰ δὲ τὴν † σκληρότητά σου καὶ † ἀμετανόητον καρδίαν, θησαυρίζεις ‡ σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ‡ ὀργῆς καὶ ‡ ἀποκαλύψεως † δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ.

5 Secundum autem duritiam tuam & impœnitens cor, thesaurizas tibi ipsi iram in die iræ, & revelationis justi judicii Dei.

6 Ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ·

6 Qui reddet unicuique secundum opera ejus.

7 Τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ, δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσι, ζωὴν αἰώνιον·

7 Iis quidem secundum permanentiam operis boni, gloriam & honorem & incorruptionem quærentibus, vitam æternam.

8 Τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσι μὲν τῇ ἀληθείᾳ, πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, θυμὸς καὶ ὀργή.

8 Iis autem ex contentione, & incredulis quidem veritati, credentibus autem injustitiæ, indignatio & ira.

9 Θλῖψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακὸν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἕλληνος.

9 Tribulatio & angustia in omnem animam hominis operantis malum, Judæique primum & Græci.

10 Δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθὸν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι.

10 Gloria autem & honor, & pax omni operanti bonum, Judæoque primum & Græco.

* 11 Οὐ γάρ ἐστι ‡ προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ.

11 Non enim est acceptio personarum apud Deum.

* 12 Ὅσοι γὰρ † ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται,

12 Quicumque enim sine lege peccaverunt, sine lege & peribunt: & quicumque in lege peccaverunt, per legem judicabuntur.

13 (Οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ νόμου δικαιωθήσονται.

13 (Non enim auditores legis justi apud Deum, sed factores legis justificabuntur.

14 Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα, φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσὶ νόμος·

14 Quum enim Gentes non legem habentes, natura ea quæ legis faciunt, ejusmodi legem non habentes, sibi ipsis sunt lex.

15 Qui

τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς·

25 Οἵτινες ‡ μετήλλαξαν τὴν ‡ ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ‡ ψεύδει, καὶ † ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὃς ἐστιν ‡ εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

26 Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἵ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν·

27 Ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄῤῥενες ἀφέντες τὴν ‡ φυσικὴν ‡ χρῆσιν τῆς ‡ θηλείας, † ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ † ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, † ἄῤῥενες ἐν ἄῤῥεσι τὴν ‡ ἀσχημοσύνην † κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ‡ ἀντιμισθίαν, ἣν ἔδει, τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.

28 Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα·

29 Πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, πορνείᾳ, πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ, κακίᾳ· μεστοὺς ‡ φθόνου, ‡ φόνου, † ἔριδος, δόλου, † κακοηθείας·

30 † ψιθυριστὰς, † καταλάλους, † θεοστυγεῖς, ‡ ὑβριστὰς, ὑπερηφάνους, ‡ ἀλαζόνας, † ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς,

31 Ἀσυνέτους, † ἀσυνθέτους, ‡ ἀστόργους, ‡ ἀσπόνδους, † ἀνελεήμονας.

32 Οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ ἐπιγνόντες, (ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσὶν) οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσι τοῖς πράσσουσι. 46. † 17.

Κεφ. β. 2.

1 Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων. ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων.

ad dedecore afficiendum corpora sua in semetipsis:

25 Qui commutaverunt veritatem Dei in mendacium, & coluerunt & servierunt creaturæ præter creatorem, qui est benedictus in secula. Amen.

26 Propter hoc tradidit illos Deos in passiones ignominiæ: ipsæque enim fœminæ eorum immutarunt naturalem usum in eum qui contra naturam.

27 Similiter & masculi relinquentes naturalem usum fœminæ, exarserunt in libidine sua in invicem, masculi in masculos turpitudinem operantes, & mercedem, quam oportuit, erroris sui in semetipsis recipientes.

28 Et sicut non probaverunt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobum sensum, facere non convenientia:

29 Repletos omni injustitia, fornicatione, nequitia, avaritia, malitia: plenos invidia, cæde, contentione, dolo, malignitate:

30 Susurrones, detractores, Deo odibiles, contumeliosos, superbos, arrogantes, inventores malorum, parentibus inobedientes.

31 Insipientes, incompositos, inhumanos, infœderabiles, immisericordes.

32 Qui jus Dei cognoscentes, (quoniam talia agentes digni morte sunt) non solum ea faciunt, sed etiam consentiunt facientibus.

CAPUT II.

1 Deo inexcusabilis es, ô homo omnis judicans: in quo enim judicas alterum, teipsum condemnas: nam eadem agis judicans.

2 Sci-

2 Οἴδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρῖμα τοῦ Θεοῦ ἐστι κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας.

2 Scimus autem quoniam judicium Dei est secundum veritatem in talia agentes.

3 Λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας, καὶ ποιῶν αὐτὰ, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρῖμα τοῦ Θεοῦ;

3 Existimas autem hoc, ô homo judicans talia agentes, & faciens ea, quia tu effugies judicium Dei?

* 4 Ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ, καὶ τῆς ‡ ἀνοχῆς, καὶ τῆς μακροθυμίας ‡ καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ † χρηστὸν τοῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει;

4 An divitias bonitatis ejus, & patientiæ, & longanimitatis contemnis, ignorans quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit?

* 5 Κατὰ δὲ τὴν † σκληρότητά σου καὶ † ἀμετανόητον καρδίαν, θησαυρίζεις ‡ σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ‡ ὀργῆς καὶ ‡ ἀποκαλύψεως † δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ.

5 Secundum autem duritiam tuam & impœnitens cor, thesaurizas tibi ipsi iram in die iræ, & revelationis justi judicii Dei.

6 Ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ·

6 Qui reddet unicuique secundum opera ejus.

7 Τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ, δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσι, ζωὴν αἰώνιον·

7 Iis quidem secundum permanentiam operis boni, gloriam & honorem & incorruptionem quærentibus, vitam æternam.

8 Τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσι μὲν τῇ ἀληθείᾳ, πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, θυμὸς καὶ ὀργή.

8 Iis autem ex contentione, & incredulis quidem veritati, credentibus autem injustitiæ, indignatio & ira.

9 Θλῖψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακὸν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἕλληνος.

9 Tribulatio & angustia in omnem animam hominis operantis malum, Judæique primum & Græci.

10 Δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθὸν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι.

10 Gloria autem & honor, & pax omni operanti bonum, Judæoque primum & Græco.

* 11 Οὐ γάρ ἐστι ‡ προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ.

11 Non enim est acceptio personarum apud Deum.

* 12 Ὅσοι γὰρ † ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται,

12 Quicumque enim sine lege peccaverunt, sine lege & peribunt: & quicumque in lege peccaverunt, per legem judicabuntur.

13 (Οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ νόμου δικαιωθήσονται.

13 (Non enim auditores legis justi apud Deum, sed factores legis justificabuntur.

14 Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα, φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσὶ νόμος·

14 Quum enim Gentes non legem habentes, natura ea quæ legis faciunt, ejusmodi legem non habentes, sibi ipsis sunt lex.

15 Qui

* 14 Ὧν τὸ στόμα † ἀρᾶς καὶ ‡ πικρίας γέμει·

15 Ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα.

* 16 † Σύντριμμα καὶ ‡ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν.

17 Καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν.

18 Οὐκ ἔστι φόβος Θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

* 19 Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ· ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ, καὶ † ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ Θεῷ.

20 Διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.

21 Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη Θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν.

22 Δικαιοσύνη δὲ Θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πιστεύοντας· οὐ γάρ ἐστι διαστολή.

23 Πάντες γὰρ ἥμαρτον, καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ·

24 Δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι, διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

* 25 °Ον ‡ προέθετο ὁ Θεὸς ‡ ἱλαστήριον διὰ τῆς πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ‡ ἔνδειξιν τῆς ‡ δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν † πάρεσιν τῶν † προγεγονότων ‡ ἁμαρτημάτων·

26 Ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ, πρὸς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, ἐν τῷ νῦν καιρῷ· εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον, καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ.

27 Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. Διὰ ποίου νόμου; τῶν ἔργων; Οὐχί· ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως.

28 Λογιζόμεθα οὖν, πίστει δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον, χωρὶς ἔργων νόμου.

29 Ἢ Ἰουδαίων ὁ Θεὸς μόνον;

14 Quorum os maledictione & amaritudine plenum eſt:

15 Veloces pedes eorum effundere ſanguinem.

16 Contritio & calamitas in viis eorum.

17 Et viam pacis non cognoverunt.

18 Non eſt timor Dei ante oculos eorum.

19 Scimus autem, quoniam quæcumque lex dicit, iis qui in lege loquitur, ut omne os obſtruatur, & ſubditus fiat omnis mundus Deo.

20 Propterea ex operibus legis non juſtificabitur omnis caro coram illo: per enim legem cognitio peccati.

21 Nunc autem ſine lege juſtitia Dei manifeſtata eſt, teſtificata à lege & Prophetis.

22 Juſtitia autem Dei per fidem Jeſu Chriſti, in omnes & ſuper omnes credentes: non enim eſt diſtinctio.

23 Omnes enim peccaverunt, & deficiuntur gloria Dei:

24 Juſtificati gratis ipſius gratia, per redemptionem quæ in Chriſto Jeſu.

25 Quem propoſuit Deus propitiationem per fidem in ipſius ſanguine, ad oſtenſionem juſtitiæ ſuæ, per remiſſionem præfactorum delictorum:

26 In ſuſtentatione Dei, ad oſtenſionem juſtitiæ ejus, in nunc tempore: ad eſſe ipſum juſtum, & juſtificantem eum qui ex fide Jeſu.

27 Ubi ergo gloriatio? excluſa eſt. per quam legem? operum? non: ſed per legem fidei.

28 Ratione colligimus ergo fide juſtificari hominem, ſine operibus legis.

29 An Judæorum Deus tantum

νον; οὐχὶ δὲ καὶ ἐθνῶν; Ναὶ καὶ ἐθνῶν.

30 † Ἐπείπερ εἷς ὁ Θεὸς, ὃς ‡ δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ‡ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως.

31 Νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ νόμον ἱστῶμεν. 26. † 13.

Κεφ. δ'. 4.

1 Τί οὖν ἐροῦμεν Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὑρηκέναι κατὰ σάρκα;

2 Εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν Θεόν.

3 Τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; Ἐπίστευσε δὲ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.

* 4 Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ † μισθὸς οὐ ‡ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ τὸ ‡ ὀφείλημα.

5 Τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην.

* 6 ‡ Καθάπερ καὶ Δαβὶδ λέγει τὸν ‡ μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ὁ Θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων·

* 7 Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν † ἐπεκαλύφθησαν αἱ ‡ ἁμαρτίαι.

8 Μακάριος ἀνὴρ ᾧ οὐ μὴ λογίσηται Κύριος ἁμαρτίαν.

9 Ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος, ἐπὶ τὴν περιτομὴν, ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; Λέγομεν γὰρ ὅτι ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην.

10 Πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; Οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ.

11 Καὶ σημεῖον ἔλαβε περιτομὴν, σφραγῖδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ· εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην·

tum? nonne vero & Gentium? imo & Gentium.

30 Si quidem unus Deus, qui juſtificabit circumciſionem ex fide, & præputium per fidem.

31 Legem ergo deſtruimus per fidem? ne fiat: ſed legem ſtabilimus.

CAPUT IV.

1 Quid ergo dicemus Abraham patrem noſtrum inveniſſe ſecundum carnem? 2 Si enim Abraham ex operibus juſtificatus eſt, habet gloriationem, ſed non apud Deum.

3 Quid enim ſcriptura dicit? Credidit autem Abraham Deo, & reputatum eſt illi ad juſtitiam.

4 At operanti merces non imputatur ſecundum gratiam, ſed ſecundum debitum.

5 At non operanti, credenti autem in juſtificantem impium, reputatur fides ejus ad juſtitiam.

6 Sicut & David dicit beatitudinem hominis, cui Deus imputat juſtitiam ſine operibus:

7 Beati quorum remiſſæ ſunt iniquitates, & quorum tecta ſunt peccata.

8 Beatus vir cui non imputavit Dominus peccatum.

9 Beatitudo ergo hæc in circumciſione, an etiam in præputio? dicimus enim, quia reputata eſt Abrahæ fides ad juſtitiam.

10 Quomodo ergo reputata eſt? in circumciſione exiſtenti, an in præputio? non in circumciſione, ſed in præputio.

11 Et ſignum accepit circumciſionis, ſignaculum juſtitiæ fidei quæ in præputio, ad eſſe eum patrem omnium credentium per præputium, ad reputari & illis juſtitiam.

12 Et

[illegible]

[illegible]

[illegible]

λει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν ν Κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, 25 Ὃς παρεδόθη διὰ τὰ ραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἠρθη διὰ τὴν ‡ δικαίωσιν ἡν. 14. † 2.

Κεφ. ε'. 5.

Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν ὸν διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ιστοῦ·

2 Δι' οὗ καὶ τὴν ‡ προσαγὴν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς ν χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἑστήκαμεν, καὶ ‡ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ.

3 Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ υχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν· ιτες ὅτι ἡ θλῖψις ὑπομονὴν ργάζεται·

4 Ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δοκιμὴ ἐλπίδα·

5 Ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύ, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν.

6 Ἔτι γὰρ Χριστὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε·

7 Μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν.

8 Συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς, ὅτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε.

9 Πολλῷ οὖν μᾶλλον, δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς.

10 Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ.

11 Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

bus futurum est imputari, credentibus in excitantem Jesum Dominum nostrum à mortuis. 25 Qui traditus est propter delicta nostra, & excitatus est propter justificationem nostram.

CAPUT V.

1 JUstificati ergo ex fide, pacem habemus ad Deum per Dominum nostrum Jesum Christum.

2 Per quem & accessum habuimus fide in gratiam istam in qua stetimus, & gloriamur in spe gloriæ Dei.

3 Non solum autem, sed & gloriamur in tribulationibus, scientes quod tribulatio patientiam operatur.

4 At patientia probationem, at probatio spem:

5 At spes non confundit, quia charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum datum nobis.

6 Adhuc enim Christus existentibus nobis infirmis, secundum tempus pro impiis mortuus est:

7 Vix enim pro justo quis moritur: pro enim bono forsitan quis & audet mori.

8 Commendat autem suam ipsius charitatem in nobis Deus, quoniam adhuc peccatoribus existentibus nobis, Christus pro nobis mortuus est. 9 Multo igitur magis justificati nunc in sanguine ipsius, servabimur per ipsum ab ira.

10 Si enim inimici existentes reconciliati sumus Deo per mortem Filii ejus, multo magis reconciliati servabimur in vita ipsius.

11 Non solum autem, sed & gloriantes in Deo per Dominum nostrum Jesum Christum, per quem nunc reconciliationem accepimus.

12 Pro-

12 Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον.

12 Propter hoc sicut unum hominem peccatum mundum intravit, & peccatum mors, & ita omnes homines mors p tranſiit, in quo omnes p caverunt.

13 Ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ· ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται μὴ ὄντος νόμου.

13 Uſque ad enim leg peccatum erat in mund peccatum autem non im tatur non exiſtente lege.

14 Ἀλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωσέως, καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως Ἀδάμ, ὅς ἐστι τύπος τοῦ μέλλοντος.

14 Sed regnavit mort Adam uſque ad Moſem, in non peccantes in ſimili dinem tranſgreſſionis Ad qui eſt typus illius futuri.

15 Ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτω καὶ τὸ χάρισμα. εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν.

15 Sed non ſicut deliſtu ita & donum. ſi enim mu delicto multi mortui ſu multo magis gratia Dei donum in gratia unius h minis Jeſu Chriſti in mult abundavit.

* 16 Καὶ οὐχ' ὡς δι' ἑνὸς ἁμαρτήσαντος, τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ ‡ κρίμα ἐξ ἑνὸς εἰς ‡ κατάκριμα· τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν ‡ παραπτωμάτων εἰς ‡ δικαίωμα.

16 Et non ſicut per un peccantem, donum: ipſe quidem enim judicium uno in condemnationem: donatio ex multis deliſtis juſtitiam.

17 Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσε διὰ τοῦ ἑνός, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες, ἐν ζωῇ βασιλεύσουσι διὰ τοῦ ἑνὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ.

17 Si enim unius deli mors regnavit per unum multo magis abundanti gratiæ & donationis juſti accipientes, in vita reg bunt per unum Jeſum Ch ſtum.

18 Ἄρα οὖν ὡς δι' ἑνὸς παραπτώματος, εἰς πάντας ἀνθρώπους, εἰς κατάκριμα· οὕτω καὶ δι' ἑνὸς δικαιώματος, εἰς πάντας ἀνθρώπους, εἰς δικαίωσιν ζωῆς.

18 Igitur ſicut per un offenſam in omnes homi in condemnationem: ſic per unam juſtitiam, in mnes homines, in juſtifi tionem vitæ.

19 Ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτω καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί.

19 Sicut enim per ino dientiam unius hominis p catores conſtituti ſunt m ti, ita & per obeditio unius juſti conſtitue multi.

* 20 Νόμος δὲ παρεισῆλθεν ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα.

20 Lex autem ſubintravi abundaret delictum. ubi

δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ † χάρις· 21 ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτω καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. † ο.

Κεφ. ϛ'. 6.

Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμενοῦμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ; 2 Μὴ γένοιτο· οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; 3 Ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; 4 Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον· ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν.

* 5 Εἰ γὰρ † σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα. 6 Τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ. 7 Ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. 8 Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ· 9 Εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, οὐκέτι ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκ ἔτι κυριεύει.

* 10 Ὃ γὰρ ἀπέθανε, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν † ἐφάπαξ· ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ Θεῷ. 11 Οὕτω καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε, ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ Θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. 12 Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ ἐνηττῷ ὑμῶν σώ-

tem abundavit peccatum, superabundavit gratia.

31 Ut ſicut regnavit peccatum in morte, ita & gratia regnet per juſtitiam in vitam æternam, per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum.

CAPUT VI.

1 Quid ergo dicemus? Permanebimus in peccato, ut gratia abundet?

2 Ne fiat: qui mortui ſumus peccato, quomodo adhuc vivemus in illo?

3 An ignoratis, quia quicumque baptizati ſumus in Chriſtum Jeſum, in mortem ipſius baptizati ſumus?

4 Conſepulti ſumus ergo illi per baptiſmum in mortem: ut quomodo excitatus eſt Chriſtus à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in novitate vitæ ambulemus.

5 Si enim complantati facti ſumus ſimilitudini mortis ejus, ſed & reſurrectionis erimus.

6 Hoc ſcientes, quia vetus noſter homo ſimul crucifixus eſt, ut deſtruatur corpus peccati, ad non ultra ſerviendum nos peccato.

7 Nam moriens juſtificatus eſt à peccato.

8 Si autem mortui ſumus cum Chriſto, credimus quia etiam ſimul vivemus ei:

9 Scientes quod Chriſtus reſurgens ex mortuis, non amplius moritur; mors illi non ultra dominatur.

10 Quod enim mortuus eſt, peccato mortuus eſt ſemel: quod autem vivit, vivit Deo.

11 Ita & vos exiſtimate, vos ipſos mortuos quidem eſſe peccato, viventes autem Deo in Chriſto Jeſu Domino noſtro.

12 Non ergo regnet peccatum in mortali veſtro corpo-

μασι, εἰς τὸ ὑπακούειν αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ·

13 Μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ Θεῷ.

14 Ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν.

15 Τί οὖν; ἁμαρτήσωμεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν; Μὴ γένοιτο.

16 Οὐκ οἴδατε ὅτι ᾧ † παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε ᾧ ὑπακούετε, † ἤτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον, ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην;

17 Χάρις δὲ τῷ Θεῷ, ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς.

18 Ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ.

19 Ἀνθρώπινον λέγω, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν. ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ ‡ μέλη ὑμῶν † δοῦλα τῇ ‡ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν· οὕτω νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν.

20 Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ.

21 Τίνα οὖν καρπὸν εἴχετε τότε, ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων, θάνατος.

22 Νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ Θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν· τὸ δὲ τέλος, ζωὴν αἰώνιον.

23 Τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας, θάνατος· τὸ δὲ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. 7. † 3.

re, ad obediendum ei in concupiscentiis ejus.

13 Neque sistite membra vestra arma injustitiæ peccato, sed exhibete vos ipsos Deo tanquam ex mortuis viventes, & membra vestra arma justitiæ Deo.

14 Peccatum enim vobis non dominabitur: non enim estis sub lege, sed sub gratia.

15 Quid ergo? peccabimus, quoniam non sumus sub lege, sed sub gratia? ne fiat.

16 Nescitis quoniam cui exhibetis vos ipsos servos ad obedientiam, servi estis cui obeditis, sive peccati ad mortem, sive obedientiæ ad justitiam?

17 Gratia autem Deo, quod fuistis servi peccati, obedistis autem ex corde in quam trāditi estis formam doctrinæ.

18 Liberati autem à peccato, servi facti estis justitiæ.

19 Humanum dico, propter infirmitatem carnis vestræ. sicut enim exhibuistis membra vestra serva immunditiæ & iniquitati ad iniquitatem: ita nunc exhibere membra vestra serva justitiæ in sanctificationem.

20 Quum enim servi essetis peccati, liberi fuistis justitiæ.

21 Quem ergo fructum habuistis tunc, in quibus nunc erubescitis? nam finis illorum, mors.

22 Nunc vero liberati à peccato, servi facti autem Deo, habetis fructum vestrum in sanctificationem: at finem, vitam æternam.

23 Nam stipendia peccati, mors: at donatio Dei, vita æterna in Christo Jesu Domino nostro.

CA-

Κεφ. ζ'. 7.

Ἢ ἀγνοεῖτε ἀδελφοὶ (γινώσκουσι γὰρ νόμον λαλῶ) ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ;

2 Ἡ γὰρ † ὑπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός.

3 Ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς χρηματίσει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ ἑτέρῳ.

4 Ὥστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ· εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἑτέρῳ τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ Θεῷ.

5 Ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκὶ, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ.

6 Νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντος ἐν ᾧ κατειχόμεθα· ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν ‡ καινότητι πνεύματος, καὶ οὐ †παλαιότητι γράμματος.

7 Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὁ νόμος ἁμαρτία; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων εἰ μὴ διὰ νόμου. τήν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν· Οὐκ ἐπιθυμήσεις.

8 Ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία, διὰ τῆς ἐντολῆς, κατηργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά.

9 Ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν·

10 Ἐγὼ δὲ ἀπέθανον· καὶ εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωὴν, αὕτη εἰς θάνατον.

11 Ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν

CAPUT VII.

1 AN ignoratis fratres, (scientibus enim legem loquor) quia lex dominatur homini ad quantum tempus vivit?

2 Nam quæ sub viro est mulier, viventi viro alligata est lege: si autem mortuus fuerit vir, soluta est à lege viri.

3 Igitur vivente viro, adultera decernetur, si fuerit viro alteri: si autem mortuus fuerit vir, liberata est à lege, ad non esse eam adulteram, factam viro alteri.

4 Itaque, fratres mei, & vos mortificati estis legi per corpus Christi, ad esse vos viro alteri ex mortuis excitato, ut fructificemus Deo.

5 Quum enim essemus in carne, passiones peccatorum per legem operabantur in membris nostris, ad fructificandum morti.

6 Nunc autem soluti sumus à lege, mortua in qua detinebamur: ita ut servire nos in novitate spiritus, & non vetustate literæ.

7 Quid ergo dicemus? quia lex peccatum? ne fiat: sed peccatum non cognovi si non per legem: nam concupiscentiam nesciebam, si non lex diceret: Non concupises. 8 Occasionem autem accipiens peccatum per mandatum, adoperatum est in me omnem concupiscentiam: sine enim lege peccatum mortuum. 9 Ego autem vivebam sine lege aliquando: veniente autem mandato, peccatum vixit.

10 Ego autem mortuus sum: & inventum est mihi mandatum quod ad vitam, hoc ad mortem. 11 Nam peccatum,

λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς, ἐξηπάτησέ με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν.

12 Ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή.

13 Τὸ οὖν ἀγαθὸν, ἐμοὶ γέγονε θάνατος; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία· ἵνα φανῇ ἁμαρτία διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς.

14 Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ σαρκικός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν.

15 Ὃ γὰρ κατεργάζομαι, οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὃ θέλω, τοῦτο πράσσω, ἀλλ' ὃ μισῶ, τοῦτο ποιῶ.

* 16 Εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, † σύμφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός.

17 Νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία.

18 Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοὶ (τοντέστιν ἐν τῇ σαρκί μου) ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν παράκειταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν, οὐχ εὑρίσκω.

19 Οὐ γὰρ ὃ θέλω, ποιῶ ἀγαθόν· ἀλλ' ὃ οὐ θέλω κακὸν, τοῦτο πράσσω.

20 Εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω ἐγὼ τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία.

* 21 Εὑρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλὸν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν ‡ παράκειται.

* 22 † Συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν ‡ ἔσω ἄνθρωπον.

* 23 Βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου † ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου, καὶ ‡ αἰχμαλωτίζοντά με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ

tum, occasionem accipiens per mandatum, decepit me & per illud occidit.

12 Itaque quidem lex sancta, & mandatum sanctum & justum & bonum.

13 Ergo bonum mihi factum est mors? ne fiat: sed peccatum: ut appareat peccatum per bonum mihi operatum mortem, ut fiat secundum hyperbolen peccans peccatum per mandatum.

14 Scimus enim quia lex spiritualis est: ego autem carnalis sum, venumdatus sub peccato.

15 Quod enim adoperor, non cognosco: non enim quod volo, hoc ago, sed quod odi, illud facio.

16 Si autem quod non volo, illud facio, consentio legi quoniam bona.

17 Nunc autem non amplius ego adoperor illud, sed habitans in me peccatum.

18 Scio enim quia non habitat in me (hoc est in carne mea) bonum: nam velle adjacet mihi, at perficere bonum, non invenio.

19 Non enim quod volo, facio bonum, sed quod non volo malum, hoc ago.

20 Si autem quod non volo ego illud facio, non jam ego adoperor illud, sed habitans in me peccatum.

21 Invenio igitur legem volenti mihi facere bonum, quoniam mihi malum adjacet.

22 Condelector enim legi Dei secundum interiorem hominem.

23 Video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captivantem me legi peccati, existenti in mem-

ντι ἐν τοῖς μέλεσί μου.

24 Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου;

25 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοῒ δουλεύω νόμῳ Θεοῦ· τῇ δὲ σαρκὶ, νόμῳ ἁμαρτίας. 9. † 5.

Κεφ. ή. 8.

1 Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα.

2 Ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἐλευθέρωσέ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου.

3 Τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκὸς, ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας, καὶ περὶ ἁμαρτίας, κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί.

4 Ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα.

5 Οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες, τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν· οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα, τὰ τοῦ πνεύματος.

* 6 Τὸ γὰρ ‡ φρόνημα τῆς σαρκὸς, ‡ θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ζωὴ καὶ εἰρήνη.

7 Διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς, ἔχθρα εἰς Θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται· οὐδὲ γὰρ δύναται.

8 Οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες, Θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται.

9 Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ, ἀλλ' ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ.

10 Εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν· τὸ δὲ πνεῦμα, ζωὴ διὰ δικαιοσύνην.

11 Εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ἐν ὑμῖν.

membris meis.

24 Miser ego homo! quis me liberabit de corpore mortis hujus? 25 Gratias habeo Deo per Jesum Christum Dominum nostrum. Nempe igitur ipse ego quidem mente servio legi Dei: at carne, legi peccati.

CAPUT VIII.

1 NUlla nempe nunc condemnatio his qui in Christo Jesu, non secundum carnem ambulantibus, sed secundum spiritum.

2 Nam lex spiritus vitæ in Christo Jesu, liberavit me à lege peccati & mortis.

3 Nam impossibile legis, in quo infirmabatur per carnem, Deus suum ipsius Filium mittens in similitudine carnis peccati, & de peccato, damnavit peccatum in carne:

4 Ut justificatio legis impleretur in nobis non secundum carnem ambulantibus, sed secundum spiritum.

5 Nam secundum carnem existentes, ea quæ carnis, sapiunt: qui vero secundum spiritum, ea quæ spiritus.

6 Nam prudentia carnis, mors: at prudentia spiritus, vita & pax.

7 Propter quod prudentia carnis, inimica in Deum: nam legi Dei non subjicitur: nec enim potest.

8 At in carne existentes, Deo placere non possunt.

9 Vos autem non estis in carne, sed in spiritu, siquidem spiritus Dei habitat in vobis. Si autem quis spiritum Christi non habet, hic non est ejus.

10 Si autem Christus in vobis, ipsum quidem corpus mortuum propter peccatum: at spiritus, vita propter justitiam. 11 Si autem spiritus excitantis Jesum ex

κεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν, ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν, διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ἐν ὑμῖν.

12 Ἄρα οὖν, ἀδελφοὶ, ὀφειλέται ἐσμὲν οὐ τῇ σαρκὶ, τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν.

13 Εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε.

14 Ὅσοι γὰρ πνεύματι Θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Θεοῦ.

15 Οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν, Ἀββᾶ ὁ πατήρ.

16 Αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμὲν τέκνα Θεοῦ.

* 17 Εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· ‡ κληρονόμοι μὲν Θεοῦ, ‡ συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ· ‡ εἴπερ ‡ συμπάσχομεν, ἵνα καὶ † συνδοξασθῶμεν.

18 Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς.

19 Ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται.

* 20 Τῇ γὰρ ‡ ματαιότητι ἡ ‡ κτίσις ‡ ὑπετάγη, οὐχ' ἑκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα·

21 Ἐπ' ἐλπίδι, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ.

* 22 Οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις † συστενάζει καὶ † συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν.

23 Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν, υἱοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν.

24 Τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν. ἐλπὶς δὲ βλεπομένη, οὐκ ἔστιν

mortuis habitat in vobis ſuſcitans Chriſtum ex mortuis, vivificabit & mortalia corpora veſtra per inhabitantem ejus ſpiritum in vobis.

12 Utique ergo, fratres debitores ſumus non carni ad ſecundum carnem vivere.

13 Si enim ſecundum carnem vivatis, futuri eſtis mori: ſi autem ſpiritu actiones corporis mortificetis, vivetis.

14 Quicumque enim ſpiritu Dei aguntur, ii ſunt filii Dei.

15 Non enim accepiſtis ſpiritum ſervitutis iterum in timorem, ſed accepiſtis ſpiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus, Abba Pater.

16 Ipſe ſpiritus conteſtatur ſpiritui noſtro, quod ſumus filii Dei.

17 Si autem filii, & hæredes: hæredes quidem Dei, cohæredes autem Chriſti: ſi modo compatimur, ut & conglorificemur.

18 Exiſtimo enim, quod non dignæ paſſiones nunc temporis ad futuram gloriam revelari in nobis.

19 Nam anxia exſpectatio creaturæ revelationem filiorum Dei exſpectat.

20 Nam vanitati creatura ſubjecta eſt, non volens, ſed propter ſubjicientem:

21 In ſpe, quia & ipſa creatura liberabitur à ſervitute corruptionis in libertatem gloriæ filiorum Dei.

22 Scimus enim quod omnis creatura ingemiſcit, & comparturit uſque nunc.

23 Non ſolum autem, ſed & ipſi primitias ſpiritus habentes, & nos ipſi in nobis ipſis gemimus, adoptionem filiorum expectantes, redemptionem corporis noſtri.

24 Nam ſpe ſervati ſumus: ſpes autem viſa, non eſt ſpes: quod

λπίς· ὃ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει;
25 Εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν, ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.
26 Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν· τὸ γὰρ τί προσευξώμεθα καθὸ δεῖ, οὐκ οἴδαμεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις.
27 Ὁ δὲ ἐρευνῶν τὰς καρδίας, οἶδε τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ Θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων.
28 Οἴδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν, πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθὸν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν·
29 Ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισε συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς.
30 Οὓς δὲ προώρισε, τούτους καὶ ἐκάλεσε· καὶ οὓς ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ ἐδικαίωσε, τούτους καὶ ἐδόξασε.
31 Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν;
32 Ὃς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτὸν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται;
33 Τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν Θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαιῶν.
34 Τίς ὁ κατακρίνων; Χριστὸς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ καὶ ἐγερθείς, ὅς καὶ ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν.
35 Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; Θλῖψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμὸς, ἢ λιμὸς, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα;
36 (Καθὼς γέγραπται· Ὅτι ἕνεκα σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.)

quod enim videt quis, quid & sperat?
25 Si autem quod non videmus, speramus, per patientiam expectamus.
26 Similiter autem & spiritus simul recipit infirmitates nostras: nam quid oremus sicut oportet, nescimus: sed ipse spiritus interpellat pro nobis gemitibus inenarrabilibus.
27 At scrutans corda, scit quid prudentia spiritus: quia secundum Deum interpellat pro sanctis. 28 Scimus autem, quoniam diligentibus Deum, omnia cooperantur in bonum, secundum propositum vocatis existentibus.
29 Nam quos præscivit, & prædestinavit conformes imaginis filii sui, ad esse eum primogenitum in multis fratribus. 30 Quos autem prædestinavit, hos & vocavit: & quos vocavit, hos & justificavit: quos autem justificavit, illos & glorificavit.
31 Quid ergo dicemus ad hæc? si Deus pro nobis, quis contra nos?
32 Qui etiam proprio filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non etiam cum illo omnia nobis gratificabit?
33 Quis accusabit adversus electos Dei? Deus justificans.
34 Quis condemnans? Christus mortuus, magis vero & excitatus: qui & est in dextera Dei, qui etiam interpellat pro nobis.
35 Quis nos separabit à charitate Christi? tribulatio, an angustia, an persequutio, an fames, an nuditas, an periculum, an gladius?
36 (Sicut scriptum est: Quia propter te mortificamur totam diem: æstimati sumus sicut oves occisionis.)

* ☞ Ἀλλ' ὁ τηρῶν τὸν
† ἐντολὴν ἐν τῷ ἀγαπᾷ
σθαι τὸν θεόν.

‡ Ἐν τούτῳ γὰρ ἐσμὲν
ἐν αὐτῷ. ὁ λέγων μένειν
ἐν αὐτῷ, ὀφείλει καθὼς
ἐκεῖνος περιεπάτησε, καὶ
αὐτὸς οὕτως περιπατεῖν.

* ☞ Οὐκ ‡ ἐντολὴν καινὴν
γράφω σοι, ἀλλ' ἐντολὴν
παλαιὰν ἣν εἴχετε ἀπ' ἀρχῆς.
ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ
λόγος ὃν ἠκούσατε.

Καθ. 1. 9.

9 Ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι,
καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν,
ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι.

10 Ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον
ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν.

11 Ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶ, καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ
περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει,
ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς
αὐτοῦ.

12 Γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφέωνται
ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

13 Γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε
τὸν ἀπ' ἀρχῆς. γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι,
ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν. γράφω
ὑμῖν, παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα.

14 Ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε
τὸν ἀπ' ἀρχῆς. ἔγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι,
ὅτι ἰσχυροί ἐστε, καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ
ἐν ὑμῖν μένει, καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν.

15 Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ
ἐν τῷ κόσμῳ. ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον,
οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ.

16 Ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία
τῆς σαρκὸς, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν,
καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ
πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν.

17 Καὶ ὁ κόσμος παράγεται, καὶ ἡ
ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα
τοῦ θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

18 Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν· καὶ
καθὼς ἠκούσατε ὅτι ἀντίχριστος ἔρχεται,
καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν·
ὅθεν γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν.

19 Ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐκ ἦσαν
ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενήκεισαν
ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι
οὐκ εἰσὶν πάντες ἐξ ἡμῶν.

20 Καὶ ὑμεῖς χρῖσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ
ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντες.

21 Οὐκ ἔγραψα ὑμῖν ὅτι οὐκ οἴδατε
τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτὴν,
καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ
ἔστιν.

22 Τίς ἐστιν ὁ ψεύστης εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος
ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; οὗτός
ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν
πατέρα καὶ τὸν υἱόν.

23 Πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν οὐδὲ τὸν
πατέρα ἔχει· ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν καὶ
τὸν πατέρα ἔχει.

24 Ὑμεῖς ὃ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς ἐν ὑμῖν
μενέτω. ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ' ἀρχῆς
ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ
πατρὶ μενεῖτε.

25 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτὸς
ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

26 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν
πλανώντων ὑμᾶς.

27 Καὶ ὑμεῖς τὸ χρῖσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ'
αὐτοῦ ἐν ὑμῖν μένει, καὶ οὐ χρείαν ἔχετε
ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς· ἀλλ' ὡς τὸ αὐτοῦ
χρῖσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ
ἀληθές ἐστι, καὶ οὐκ ἔστι ψεῦδος, καὶ
καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, μένετε ἐν αὐτῷ.

28 Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ·
ἵνα ἐὰν φανερωθῇ σχῶμεν παῤῥησίαν,
καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ
παρουσίᾳ αὐτοῦ.

29 Ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστιν, γινώσκετε
ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην ἐξ αὐτοῦ
γεγέννηται.

Καθ. 3. 1.

1 Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν
ἡμῖν ὁ πατὴρ, ἵνα τέκνα θεοῦ κληθῶμεν·
διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς,
ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν.

2 Ἀγαπητοὶ, νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμεν, καὶ
οὔπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα· οἴδαμεν ὅτι
ἐὰν φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι
ὀψόμεθα αὐτὸν καθώς ἐστιν.

3 Καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην
ἐπ' αὐτῷ ἁγνίζει ἑαυτὸν, καθὼς ἐκεῖνος
ἁγνός ἐστιν.

4 Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν
ἀνομίαν ποιεῖ· καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ
ἀνομία.

5 Καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη
ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἄρῃ· καὶ ἁμαρτία
ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν.

6 Πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ ἁμαρτάνει·
πᾶς ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἑώρακεν αὐτὸν,
οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν.

7 Τεκνία, μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν
τὴν δικαιοσύνην δίκαιός ἐστιν, καθὼς
ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν.

8 Ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου
ἐστὶν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἁμαρτάνει.
εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἵνα
λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου.

9 Πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ
ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ
ἐν αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν,
ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται.

10 Ἐν τούτῳ φανερά ἐστιν τὰ τέκνα τοῦ
θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου· πᾶς ὁ μὴ
ποιῶν δικαιοσύνην οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ,
καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

11 Ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν ἠκούσατε
ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους·

12 οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν,
καὶ ἔσφαξε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. καὶ χάριν
τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ
πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.

13 Μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοὶ, εἰ μισεῖ ὑμᾶς
ὁ κόσμος.

14 Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν
ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν
τοὺς ἀδελφούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν μένει ἐν τῷ
θανάτῳ.

15 Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
ἀνθρωποκτόνος ἐστίν· καὶ οἴδατε ὅτι
ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον
ἐν αὐτῷ μένουσαν.

16 Ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην,
ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν
ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς θεῖναι.

17 Ὃς δ' ἂν ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου
τούτου, καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
χρείαν ἔχοντα, καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα
αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ
μένει ἐν αὐτῷ;

18 Τεκνία, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ τῇ
γλώσσῃ, ἀλλὰ ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ.

19 Καὶ ἐν τούτῳ γνωσόμεθα ὅτι ἐκ τῆς
ἀληθείας ἐσμὲν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ
πείσομεν τὰς καρδίας ἡμῶν,

20 ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία,
ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν,
καὶ γινώσκει πάντα.

21 Ἀγαπητοὶ, ἐὰν ἡ καρδία μὴ καταγινώσκῃ
ἡμῶν, παῤῥησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεὸν,

22 καὶ ὃ ἐὰν αἰτῶμεν λαμβάνομεν ἀπ'
αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν,
καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν.

23 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα
πιστεύσωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ
Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους,
καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν ἡμῖν.

24 Καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν
αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ· καὶ ἐν
τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ
τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

Καθ. 4. 1.

1 Ἀγαπητοὶ, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε,
ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ
θεοῦ ἐστιν· ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται
ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον.

2 Ἐν τούτῳ γινώσκετε τὸ πνεῦμα τοῦ
θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν
Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ θεοῦ
ἐστιν·

3 καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ τὸν
Ἰησοῦν, ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστιν· καὶ τοῦτο
ἐστὶ τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι
ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη.

4 Ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ
νενικήκατε αὐτούς· ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν
ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ.

5 Αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσὶν· διὰ τοῦτο
ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν, καὶ ὁ κόσμος
αὐτῶν ἀκούει.

6 Ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν· ὁ γινώσκων
τὸν θεὸν ἀκούει ἡμῶν· ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ
θεοῦ οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκομεν
τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς
πλάνης.

7 Ἀγαπητοὶ, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· ὅτι
ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν· καὶ πᾶς ὁ
ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται, καὶ
γινώσκει τὸν θεόν.

8 Ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν θεόν· ὅτι
ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν.

9 Ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ
θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν
μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ θεὸς εἰς τὸν
κόσμον, ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ.

10 Ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι
ἡμεῖς ἠγαπήκαμεν τὸν θεὸν, ἀλλ' ὅτι
αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἀπέστειλε τὸν
υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν
ἡμῶν.

11 Ἀγαπητοὶ, εἰ οὕτως ὁ θεὸς ἠγάπησεν
ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους
ἀγαπᾶν.

12 Θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν
ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει,
καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ τετελειωμένη ἐν ἡμῖν
ἐστιν.

13 Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ
μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ
πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν.

14 Καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν
ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκε τὸν υἱὸν σωτῆρα
τοῦ κόσμου.

15 Ὃς ἐὰν ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν
ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει,
καὶ αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ.

16 Καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν
τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν. ὁ θεὸς
ἀγάπη ἐστίν· καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν
τῷ θεῷ μένει, καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ.

17 Ἐν τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη μεθ'
ἡμῶν, ἵνα παῤῥησίαν σχῶμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ
τῆς κρίσεως· ὅτι καθώς ἐκεῖνος ἐστιν καὶ
ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.

18 Φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ'
ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον,
ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει· ὁ δὲ φοβούμενος
οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ.

19 Ἡμεῖς ἀγαπῶμεν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος
ἠγάπησεν ἡμᾶς.

20 Ἐάν τις εἴπῃ ὅτι ἀγαπῶ τὸν θεὸν, καὶ
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν·
ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν
ἑώρακε, τὸν θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακε πῶς δύναται
ἀγαπᾶν;

21 Καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ'
αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν θεὸν ἀγαπᾷ καὶ
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

Καθ. 5. 1.

1 Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ
Χριστὸς, ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται· καὶ πᾶς
ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα ἀγαπᾷ καὶ τὸν
γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ.

2 Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν
τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν
καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ποιῶμεν.

3 Αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, ἵνα
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ ἐντολαὶ
αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν.

4 Ὅτι πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ
νικᾷ τὸν κόσμον· καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ
νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν.

5 Τίς ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ
πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ;

6 Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ
αἵματος, Ἰησοῦς Χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι
μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ αἵματι·
καὶ τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ
πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια.

7 Ὅτι τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες,

8 τὸ πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα·
καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν.

9 Εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων
λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων
ἐστίν· ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ
ἣν μεμαρτύρηκε περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

10 Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔχει
τὴν μαρτυρίαν ἐν ἑαυτῷ· ὁ μὴ πιστεύων τῷ
θεῷ ψεύστην πεποίηκεν αὐτὸν, ὅτι οὐ
πεπίστευκε εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν
ὁ θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

11 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν
αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς, καὶ αὕτη ἡ
ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστιν.

12 Ὁ ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωήν· ὁ μὴ
ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.

13 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν ἵνα εἰδῆτε ὅτι
ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, τοῖς πιστεύουσιν εἰς
τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ.

14 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παῤῥησία ἣν ἔχομεν
πρὸς αὐτὸν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ
θέλημα αὐτοῦ, ἀκούει ἡμῶν.

15 Καὶ ἐὰν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν ὃ ἐὰν
αἰτώμεθα, οἴδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα
ἃ ᾐτήκαμεν ἀπ' αὐτοῦ.

16 Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον,
αἰτήσει, καὶ δώσει αὐτῷ ζωὴν τοῖς
ἁμαρτάνουσι μὴ πρὸς θάνατον. ἔστιν
ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης
λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ τις.

17 Πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστίν· καὶ ἔστιν
ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον.

18 Οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ
θεοῦ οὐχ ἁμαρτάνει· ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ
θεοῦ τηρεῖ ἑαυτὸν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἅπτεται
αὐτοῦ.

19 Οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ
κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται.

20 Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἥκει,
καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσκωμεν
τὸν ἀληθινόν· καὶ ἐσμὲν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν
τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ. οὗτός ἐστιν
ὁ ἀληθινὸς θεὸς καὶ ζωὴ αἰώνιος.

21 Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτὰ ἀπὸ τῶν
εἰδώλων. ἀμήν.

Ἡ Β' ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ.

1 Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῇ κυρίᾳ καὶ τοῖς
τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ,
καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ
ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν,

2 διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν,
καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα.

3 Ἔσται μεθ' ἡμῶν χάρις, ἔλεος, εἰρήνη
παρὰ θεοῦ πατρὸς καὶ παρὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ
τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρὸς, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

4 Ἐχάρην λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων
σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς
ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρός.

5 Καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ ὡς
ἐντολὴν γράφων σοι καινὴν, ἀλλὰ ἣν εἴχομεν
ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους.

6 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν
κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ· αὕτη ἡ ἐντολή
ἐστιν, καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν
αὐτῇ περιπατῆτε.

7 Ὅτι πολλοὶ πλάνοι ἐξῆλθον εἰς τὸν
κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν
ἐρχόμενον ἐν σαρκί· οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος
καὶ ὁ ἀντίχριστος.

8 Βλέπετε ἑαυτοὺς, ἵνα μὴ ἀπολέσητε ἃ
εἰργασάμεθα, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβητε.

9 Πᾶς ὁ προάγων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ
διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων
ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ, οὗτος καὶ τὸν
πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει.

10 Εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ ταύτην
τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν
εἰς οἰκίαν καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε·

11 ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς
ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

12 Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν οὐκ ἐβουλήθην
διὰ χάρτου καὶ μέλανος· ἐλπίζω γὰρ γενέσθαι
πρὸς ὑμᾶς καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι,
ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη.

13 Ἀσπάζεταί σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου
τῆς ἐκλεκτῆς. ἀμήν.

Ἡ Γ' ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ.

1 Ὁ πρεσβύτερος Γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν
ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.

2 Ἀγαπητὲ, περὶ πάντων εὔχομαί σε
εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί
σου ἡ ψυχή.

3 Ἐχάρην γὰρ λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν
καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς
σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς.

4 Μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαράν, ἵνα
ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν τῇ ἀληθείᾳ
περιπατοῦντα.

5 Ἀγαπητὲ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς
τοὺς ἀδελφοὺς καὶ εἰς τοὺς ξένους,

6 οἳ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον
ἐκκλησίας· οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας
ἀξίως τοῦ θεοῦ·

7 ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος ἐξῆλθον μηδὲν
λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν.

8 Ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ἀπολαμβάνειν τοὺς
τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ
ἀληθείᾳ.

9 Ἔγραψα τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων
αὐτῶν Διοτρεφὴς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς.

10 Διὰ τοῦτο ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ
τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν
ἡμᾶς· καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις οὔτε
αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τοὺς
βουλομένους κωλύει, καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας
ἐκβάλλει.

11 Ἀγαπητὲ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν, ἀλλὰ τὸ
ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν·
ὁ κακοποιῶν οὐχ ἑώρακε τὸν θεόν.

12 Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων,
καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ
μαρτυροῦμεν, καὶ οἴδατε ὅτι ἡ μαρτυρία
ἡμῶν ἀληθής ἐστιν.

13 Πολλὰ εἶχον γράψαι σοι, ἀλλ' οὐ θέλω
διὰ μέλανος καὶ καλάμου σοι γράφειν·

14 ἐλπίζω δὲ εὐθέως ἰδεῖν σε, καὶ στόμα
πρὸς στόμα λαλήσομεν.

15 Εἰρήνη σοι. ἀσπάζονταί σε οἱ φίλοι.
ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

Ἡ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΙΟΥΔΑ.

1 Ἰούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς
δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν θεῷ πατρὶ ἠγαπημένοις
καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς·

2 ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.

3 Ἀγαπητοὶ, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος
γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς ἡμῶν σωτηρίας,
ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν παρακαλῶν
ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς
ἁγίοις πίστει.

4 Παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι οἱ
πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα,
ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριτα μετατιθέντες
εἰς ἀσέλγειαν, καὶ τὸν μόνον δεσπότην θεὸν
καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνούμενοι.

5 Ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι εἰδότας
ὑμᾶς πάντα ἅπαξ ὅτι Ἰησοῦς λαὸν ἐκ γῆς
Αἰγύπτου σώσας τὸ δεύτερον τοὺς μὴ
πιστεύσαντας ἀπώλεσεν·

6 ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν
ἑαυτῶν ἀρχὴν, ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον
οἰκητήριον, εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας
δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν·

7 ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρα καὶ αἱ περὶ αὐτὰς
πόλεις, τὸν ὅμοιον τρόπον τούτοις ἐκπορνεύσασαι
καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας, πρόκεινται
δεῖγμα πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι.

8 Ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι
σάρκα μὲν μιαίνουσι, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσι,
δόξας δὲ βλασφημοῦσιν.

9 Ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ
διαβό

σε, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν.
11 Μήπω γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ κακὸν, ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν τοῦ Θεοῦ πρόθεσις μένῃ, οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος,
12 Ἐρρέθη αὐτῇ· Ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι.
13 Καθὼς γέγραπται· Τὸν Ἰακὼβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἠσαῦ ἐμίσησα.
14 Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ Θεῷ; Μὴ γένοιτο.
15 * Τῷ γὰρ Μωσῇ λέγει· Ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω ὃν ἂν † οἰκτείρω.
16 Ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ἐλεοῦντος Θεοῦ.
17 Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραώ· Ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ.
18 Ἄρα οὖν ὃν θέλει, ἐλεεῖ· ὃν δὲ θέλει, σκληρύνει.
19 Ἐρεῖς οὖν μοι· Τί ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκε;
20 ‡ Μενοῦνγε, ὦ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ ‡ ἀνταποκρινόμενος τῷ Θεῷ; Μὴ ἐρεῖ τὸ † πλάσμα τῷ ‡ πλάσαντι· Τί με ἐποίησας οὕτως;
* 21 Ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ ‡ φυράματος ποιῆσαι, ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν;
22 Εἰ δὲ θέλων ὁ Θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν, καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκεύη ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν;
23 Καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν;
24 Οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς,

habens, Isaac patre nostro.
11 Nondum enim natis, neque agentibus quid bonum aut malum, ut secundum electionem Dei propositum maneret, non ex operibus, sed ex vocante.
12 Dictum est ei: Quia major serviet minori.
13 Sicut scriptum est, Jacob dilexi, at Esau odio habui.
14 Quid ergo dicemus? numquid iniquitas apud Deum? ne fiat. 15 Nam Mosi dicit: Miserebor cujus misereor, & miserabor quemcumque miseratus sum.
16 Nempe igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis Dei.
17 Dicit enim scriptura Pharaoni: Quia in ipsum hoc excitavi te, ut ostendam in te virtutem meam, & ut annuntietur nomen meum in universa terra.
18 Nempe ergo cujus vult, miseretur: quem autem vult, indurat.
19 Dices itaque mihi: Quid adhuc quæritur? nam voluntati ejus quis resistit?
20 Imo vero, ô homo, tu quis es respondens Deo? numquid dicit figmentum fictori: Quid me fecisti sic?
21 An non habet potestatem figulus luti, ex eadem massa facere quidem in honorem vas, hoc vero in contumeliam?
22 Si autem volens Deus ostendere iram, & notam facere potentiam suam, sustinuit in multa longanimitate vasa iræ adaptata in interitum?
23 Et ut notas faceret divitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparavit in gloriam?
24 Quos & vocavit nos,

οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν.

25 Ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει· Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου, λαόν μου· καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην, ἠγαπημένην.

26 Καὶ ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρέθη αὐτοῖς· Οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ Θεοῦ ζῶντος.

* 27 Ἡσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ· Ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ † κατάλειμμα ‡ σωθήσεται.

* 28 Λόγον γὰρ ‡ συντελῶν καὶ † συντέμνων ἐν δικαιοσύνῃ, ὅτι λόγον συντετμημένον ποιήσει Κύριος ἐπὶ τῆς γῆς.

29 Καὶ καθὼς προείρηκεν Ἡσαΐας· Εἰ μὴ Κύριος Σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα ἂν ὡμοιώθημεν.

30 Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβε δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως·

31 Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης, εἰς νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασε.

32 Διατί; Ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων νόμου. προσέκοψαν γὰρ τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος·

33 Καθὼς γέγραπται· Ἰδοὺ, τίθημι ἐν Σιὼν λίθον προσκόμματος, καὶ πέτραν σκανδάλου· καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ καταισχυνθήσεται. ιγ. † 5.

Κεφ. ι. 10.

1 Ἀδελφοὶ, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας, καὶ ἡ δέησις ἡ πρὸς τὸν Θεὸν, ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ἐστιν εἰς σωτηρίαν.

2 Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον Θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν·

3 Ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στῆ-

non solum ex Judæis, sed etiam ex Gentibus.

25 Sicut & in Osee dicit: Vocabo non populum meum, populum meum: & non dilectam, dilectam.

26 Et erit, in loco ubi dictum est eis: Non populus meus vos, ibi vocabuntur filii Dei vivi.

27 Esaias autem clamat pro Israël: Si fuerit numerus filiorum Israël tamquam arena maris, reliquiæ servabuntur. 28 Verbum enim consummans & abbrevians in justitia, quia verbum concisum faciet Dominus super terram. 29 Sicut prædixit Esaias: Si non Dominus Sabaoth reliquisset nobis semen, sicut Sodoma utique facti essemus, & sicut Gomorrha utique similes fuissemus.

30 Quid ergo dicemus? Quod Gentes non sectantes justitiam, apprehenderunt justitiam, justitiam autem quæ ex fide: 31 Israël vero sectans legem justitiæ, in legem justitiæ non pervenit.

32 Propter quid? quia non ex fide, sed quasi ex operibus legis. offenderunt enim lapidi offensionis:

33 Sicut scriptum est: Ecce ego pono in Sion lapidem offensionis, & petram scandali: & omnis credens in eum, non confundetur.

CAPUT X.

1 Fratres, ipsa quidem bona voluntas mei cordis, & obsecratio ad Deum, pro Israële est in salutem.

2 Testor enim illis, quod zelum Dei habent, sed non secundum scientiam.

3 Ignorantes enim Dei justitiam, & propriam justitiam quæ-

σαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν.

4 Τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς, εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι.

5 Μωσῆς γὰρ γράφει τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου, Ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς.

6 Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτω λέγει· Μὴ εἴπῃς ἐν καρδίᾳ σου· Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; Τοῦτ' ἔστι Χριστὸν καταγαγεῖν.

7 Ἢ· Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; Τοῦτ' ἔστι Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν.

8 Ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου. τοῦτ' ἔστι τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν·

9 Ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου Κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ Θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ.

10 Καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην· στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν.

11 Λέγει γὰρ ἡ γραφή· Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ καταισχυνθήσεται.

12 Οὐ γάρ ἐστι διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἕλληνος· ὁ γὰρ αὐτὸς Κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν.

13 Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα Κυρίου, σωθήσεται.

14 Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; Πῶς δὲ πιστεύσουσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν; Πῶς δὲ ἀκούσουσι χωρὶς κηρύσσοντος;

15 Πῶς δὲ κηρύξουσιν ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσι; Καθὼς γέγραπται· Ὡς ὡραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθά.

16 Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας γὰρ λέγει· Κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν;

quærentes statuere, justitiæ Dei non sunt subjecti.

4 Finis enim legis Christus, ad justitiam omni credenti.

5 Moses enim scribit Justitiam quæ ex lege, quod faciens ea homo, vivet in eis.

6 Quæ autem ex fide justitia sic dicit: Ne dixeris in corde tuo: Quis ascendet in cælum? id est Christum deducere.

7 Aut: quis descendet in abyssum? hoc est Christum à mortuis reducere.

8 Sed quid dicit? Prope te verbum est in ore tuo, & in corde tuo. hoc est verbum fidei, quod prædicamus.

9 Quia si confitearis in ore tuo Dominum Jesum, & credideris in corde tuo, quod Deus illum suscitavit à mortuis, salvaberis.

10 Corde enim creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem.

11 Dicit enim scriptura: Quia omnis credens in illum, non confundetur.

12 Non enim est distinctio Judæique & Græci, nam idem Dominus omnium, dives in omnes invocantes illum.

13 Omnis enim quicumque invocaverit nomen Domini, servabitur. 14 Quomodo ergo invocabunt in quem non crediderunt? quomodo autem credent quem non audierunt? quomodo autem audient sine prædicante?

15 Quomodo vero prædicabunt si non mittantur? sicut scriptum est: Quam speciosi pedes euangelizantium pacem, euangelizantium bona!

16 Sed non omnes auscultarunt Euangelio. Esaias enim dicit: Domine, quis credidit auditui nostro?

17 Ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς· ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος Θεοῦ.

18 Ἀλλὰ λέγω· Μὴ οὐκ ἤκουσαν; Μενοῦνγε εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν.

19 Ἀλλὰ λέγω· Μὴ οὐκ ἔγνω Ἰσραήλ; Πρῶτος Μωσῆς λέγει· Ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπ' ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς.

* 20 Ἡσαΐας δὲ † ἀποτολμᾷ, καὶ λέγει· Εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ‡ ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι.

* 21 Πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει· Ὅλην τὴν ἡμέραν † ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ‡ ἀντιλέγοντα. 4. † 2.

Κεφ. ια'. 11.

1 Λέγω οὖν· Μὴ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; Μὴ γένοιτο. καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμὶ, ἐκ σπέρματος Ἀβραὰμ, φυλῆς Βενιαμίν.

2 Οὐκ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω. Ἢ οὐκ οἴδατε ἐν Ἠλίᾳ τί λέγει ἡ γραφὴ, ὡς ἐντυγχάνει τῷ Θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ, λέγων·

* 3 Κύριε, τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν· ‡ κἀγὼ † ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσι τὴν ψυχήν μου.

* 4 Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ † χρηματισμός; Κατέλιπον ‡ ἐμαυτῷ † ἑπτακισχιλίους ἄνδρας οἵτινες οὐκ ‡ ἔκαμψαν ‡ γόνυ τῇ Βάαλ.

* 5 Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ † λεῖμμα κατ' ‡ ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν.

6 Εἰ δὲ χάριτι, οὐκ ἔτι ἐξ ἔργων· ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκ ἔτι γίνεται χάρις. εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκ ἔτι ἐστὶ χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκ ἔτι ἐστὶν ἔργον.

* 7 Τί οὖν; Ὃ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ, τοῦτου οὐκ ἐπέτυχεν·

17 Ergo fides ex auditu: auditus per verbum Dei.

18 Sed dico: Numquid non audierunt? Imo vero in omnem terram exivit sonus eorum, & in fines habitabilis verba eorum.

19 Sed dico: Numquid non cognovit Israël? primus Moses dicit: Ego ad æmulationem adducam vos in non gentem, in gentem insipientem in iram mittam vos.

20 Esaias autem audet, & dicit: Inventus sum me non quærentibus, conspicuus factus sum me non interrogantibus.

21 Ad autem Israël dicit: Totam diem expandi manus meas ad populum impeditum, & contradicentem.

CAPUT XI.

1 Dico ergo: Numquid repulit Deus populum suum? ne fiat: etenim ego Israëlita sum, ex semine Abraham, tribus Benjamin.

2 Non repulit Deus plebem suam quam præscivit. an nescitis in Elia quid dicit scriptura? ut interpellet Deum adversum Israël? dicens: 3 Domine, Prophetas tuos occiderunt, & altaria tua suffoderunt: & ego relictus sum solus, & quærunt animam meam.

4 Sed quid dicit illi divinum responsum? Reliqui mihi ipsi septies mille viros, qui non curvaverunt genua Baal.

5 Sic ergo & in nunc tempore residuum secundum electionem gratiæ factum est.

6 Si autem gratia, non jam ex operibus: alioquin gratia non jam est gratia, si autem ex operibus, non amplius est gratia: alioqui opus non amplius est opus.

7 Quid ergo? quod inquirit Israël, hoc non est consequutus;

δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν, οἱ δὲ λοιποὶ ‡ ἐπωρώθησαν.

* 8 (Καθὼς γέγραπται· Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα † κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν,) ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.

* 9 Καὶ Δαβὶδ λέγει· Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς † θήραν, καὶ εἰς σκάνδαλον, καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς.

* 10 Σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν· καὶ τὸν † νῶτον αὐτῶν διὰπαντὸς † σύγκαμψον.

* 11 Λέγω οὖν, μὴ ‡ ἔπταισαν ἵνα πέσωσι; Μὴ γένοιτο. ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ ‡ παραζηλῶσαι αὐτούς.

12 Εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμου, καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν;

13 Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν, ἐφ' ὅσον μέν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος· τὴν διακονίαν μου δοξάζω·

14 Εἴ πως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν.

* 15 Εἰ γὰρ ἡ ‡ ἀποβολὴ αὐτῶν, ‡ καταλλαγὴ κόσμου· τίς ἡ † πρόσληψις, εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν;

16 Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι.

* 17 Εἰ δέ τινες τῶν ‡ κλάδων ‡ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ‡ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς, καὶ ‡ συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης καὶ τῆς † πιότητος τῆς ‡ ἐλαίας ἐγένου,

18 Μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων. εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις, ἀλλ' ἡ ῥίζα σέ.

19 Ἐρεῖς οὖν· Ἐξεκλάσθησαν οἱ κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ.

sequutus: at electio consequuta est, at cæteri obduruerunt.

8 (Sicut scriptum est: Dedit illis Deus spiritum compunctionis, oculos ad non videndum, & aures ad non audiendum,) usque in hodiernum diem. 9 Et David dicit: Fiat mensa eorum in laqueum, & in captionem, & in scandalum, & in retributionem illis.

10 Obscurentur oculi eorum ad non videndum, & dorsum eorum semper incurva.

11 Dico ergo: Nunquid offenderunt ut caderent? ne fiat: sed illorum ruina salus Gentibus, ad æmulatione excitandum illos.

12 Si vero ruina illorum divitiæ mundi, & diminutio eorum divitiæ Gentium, quanto magis plenitudo eorum?

13 Vobis enim dico Gentibus, ad quantum quidem sum ego Gentium Apostolus: ministerium meum glorificabo.

14 Si quomodo ad æmulandum provocem meam carnem, & salvem aliquos ex illis. 15 Si enim abjectio eorum, reconciliatio mundi; quæ assumptio, si non vita ex mortuis?

16 Si vero primitiæ sanctæ, & massa: & si radix sancta, & rami.

17 Si vero aliqui ramorum defracti sunt, tu autem oleaster existens insertus es in illis, & particeps radicis & pinguedinis olivæ factus es,

18 Ne obglorieris ramis. si vero obglorieris, non tu radicem portas, sed radix te.

19 Dices ergo: Defracti sunt rami, ut ego insererer.

30 Ἐκάλεσε τοὺς δικαίους ἐδικαίωσε, τοὺς δὲ δικαιώσας ἐδόξασε.

31 Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν;

32 Ὃς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὑπὲρ πάντων ἡμῶν παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ τὰ πάντα ἡμῖν σὺν αὐτῷ χαρισεται;

33 Τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν Θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαιῶν·

34 τίς ὁ κατακρινῶν; Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ ἀποθανὼν, μᾶλλον δὲ καὶ ἐγερθεὶς, ὃς καὶ ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν.

35 Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλῖψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμὸς, ἢ λιμὸς, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα;

36 καθὼς γέγραπται ὅτι ἕνεκά σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.

37 Ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς.

38 Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος, οὔτε ζωὴ, οὔτε ἄγγελοι, οὔτε ἀρχαὶ, οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλλοντα,

39 οὔτε ὕψωμα, οὔτε βάθος, οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

30 Whom he called, them he also justified: and whom he justified, them he also glorified.

31 What shall we then say to these things? If God be for us, who can be against us?

32 He that spared not his own Son, but delivered him up for us all, how shall he not with him also freely give us all things?

33 Who shall lay any thing to the charge of God's elect? It is God that justifieth.

34 Who is he that condemneth? It is Christ that died, yea rather, that is risen again, who is even at the right hand of God, who also maketh intercession for us.

35 Who shall separate us from the love of Christ? shall tribulation, or distress, or persecution, or famine, or nakedness, or peril, or sword?

36 As it is written, For thy sake we are killed all the day long; we are accounted as sheep for the slaughter.

37 Nay, in all these things we are more than conquerors through him that loved us.

38 For I am persuaded, that neither death, nor life, nor angels, nor principalities, nor powers, nor things present, nor things to come,

39 nor height, nor depth, nor any other creature, shall be able to separate us from the love of God, which is in Christ Jesus our Lord.

29 Impossibilia enim dona, & vocatio Dei.

30 Sicut enim aliquando & vos non credidistis Deo, nunc autem misericordiam consequuti estis illorum incredulitate:

31 Ita & isti nunc non crediderunt vestræ misericordiæ, ut & ipsi misericordiam consequantur.

32 Con-

2 Συνέκλεισε γὰρ ὁ Θεὸς
ς πάντας εἰς ἀπείθειαν, ἵνα
ὸς πάντας ἐλεήσῃ.
* 33 Ὦ βάθος πλούτου καὶ
βίας καὶ γνώσεως Θεοῦ· ὡς
ανεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐ-
ῦ, καὶ ‡ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ
τοῦ.
* 34 Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυ-
ου; ἢ τίς † σύμβουλος αὐτοῦ
ένετο;
* 35 Ἢ τίς † προέδωκεν αὐ-
ῷ, καὶ ‡ ἀνταποδοθήσεται
τῷ;
36 Ὅτι ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐ-
οῦ, καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα.
τῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας.
μήν. 36. † 15.

Κεφ. ιβ'. 12.

ΠΑρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελ-
φοὶ, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν
οῦ Θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώ-
ατα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν,
γίαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ, τὴν
ογικὴν λατρείαν ὑμῶν.
2 Καὶ μὴ συσχηματίζεσθε
ῷ αἰῶνι τούτῳ· ἀλλὰ μετα-
ορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ
νὸς ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν
μᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ
ὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ
έλειον.
* 3 Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάρι-
ος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ
ντι ἐν ὑμῖν, μὴ † ὑπερφρονεῖν
αρ' ὃ δεῖ φρονεῖν· ἀλλὰ φρο-
νεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἑκάσ-
ῳ ὡς ὁ Θεὸς ‡ ἐμέρισε μέτρον πί-
τεως.
4 Καθάπερ γὰρ ἐν ἑνὶ σώμα-
ι μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ
έλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει
ραξιν·
* 5 Οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν σῶ-
α ἐσμεν ἐν Χριστῷ, ὁ δὲ † καθ'
εἷς, ἀλλήλων μέλη.
* 6 Ἔχοντες δὲ χαρίσματα
κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν
μῖν † διάφορα, εἴτε προφη-
είαν, κατὰ τὴν † ἀναλογίαν
ῆς πίστεως·
7 Εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διε-
κονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ
διδασκαλίᾳ·

32 Conclusit enim Deus
omnes in incredulitatem, ut
omnium misereatur.
33 O profunditas divitiarum & sapientiæ & scientiæ
Dei! quam incomprehensibilia judicia ejus, & inpervestigabiles viæ ejus!
34 Quis enim cognovit sensum Domini? aut quis consiliarius ejus fuit?
35 Aut quis prior dedit illi, & retribuetur ei?
36 Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso omnia:
ipsi gloria in sæcula. Amen.

CAPUT XII.

1 HOrtor itaque vos, fratres, per miserationes
Dei, sistere corpora vestra
hostiam viventem, sanctam,
bene placentem Deo, rationalem cultum vestrum.
2 Et ne configuramini sæculo huic: sed reformamini
renovatione sensus vestri, ad
probandum vos quæ voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta.
3 Dico enim per gratiam
datam mihi, omni existenti
in vobis, non super sapere
præter quod oportet sapere,
sed sapere ad sobrium esse,
unicuique sicut Deus partitus est mensuram fidei.
4 Sicut enim in uno corpore membra multa habemus,
at membra omnia non eundem habent actum:
5 Ita multi unum corpus
sumus in Christo, at singuli
aliorum membra.
6 Habentes autem donationes secundum gratiam datam
nobis differentes, sive prophetiam, secundum rationem fidei:
7 Sive ministerium, in ministerio: sive
docens, in doctrina:
8 Sive

* 2 ἔσω ἡ ταπεινὸς . ὁ
ὑφ' ταπεινόω . ἡ ὁ ταπεί-
νωσις . ὁ ἀπόστασις . ἡ ἀφι-
στημι . ὁ ἀπόστολος . ἡ ἀπο-
στέλλω . ὁ ἀπόστολος .

* 3 Ἐ ἔγκλημα . ὁ ἐγκαλέω
μαι . * ἐπιγινώσκω τὸ ἐπιγι-
νώσκω . ἐπίγνωσις τὸ ἐπίγνω-
σις .

* 22 Τῷ ὁ φιλόσοφος ὁ ὡς
βάρβαρος . φιλόσοφος . Τῷ τε-
χνῖ ἑλληνικὸς . τεχνικὸς .

* 12 Τῷ ὁ τεταπεινῶ ὡς ὁ ἐν-
νοῶ . Τῷ τεταπεινῶ ὁ ζῶντες .
Τῷ Κυρίῳ ἀνθρώποις .

22 Τῷ ἐλπὶ χαίροντες . Τῷ
θλίψει ὑπομένοντες . Τῷ τῆς
εὐχῇ προσκαρτεροῦντες .

13 Τοῖς χρείαις τῶν ἁγίων
κοινωνοῦντες . Τὸν φιλόξενον
διώκοντες .

14 Εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντες
ὑμᾶς · εὐλογεῖτε , καὶ μὴ κα-
τεύχεσθε .

15 Χαίρειν μετὰ χαιρόντων ,
καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων .

16 Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρο-
νοῦντες . μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦν-
τες , ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπα-
γόμενοι . Μὴ γίνεσθε φρόνι-
μοι παρ' ἑαυτοῖς .

* 17 Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κα-
κοῦ ἀποδιδόντες . † Προνοούμε-
νοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀν-
θρώπων .

18 Εἰ δυνατὸν τὸ ἐξ ὑμῶν ,
μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρη-
νεύοντες .

19 Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες ,
ἀγαπητοί · ἀλλὰ δότε τόπον
τῇ ὀργῇ · γέγραπται γάρ · Ἐ-
μοὶ ἐκδίκησις · ἐγὼ ἀνταποδώ-
σω , λέγει Κύριος .

* 20 Ἐὰν οὖν πεινᾷ ὁ ἐχθρός
σου , † ψώμιζε αὐτόν · ἐὰν † δι-
ψᾷ , πότιζε αὐτόν . τοῦτο γὰρ
ποιῶν , † ἄνθρακας πυρὸς † συ-
ρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐ-
τοῦ .

21 Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ ·
ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κα-
κόν . 21. † 8.

8 Sive eruditorem , in eru-
ditione : doctorem , in do-
ctrina : prædicatorem , in p
dicatione : misericordiam .
misericordia .

9 Diligite , sine simulatio
ne : odientes malum , adhæ
rentes bono .

10 Fraternæ charitatis in ſe
mutuo amore pugnaci . h
nore alii alios prævenientes

11 Solicitudine non pi
gritia ferventes . Domi
servientes .

12 Spe gaudentes , tribula
tione patientes , orationi
instantes .

13 Utilitatibus sanctorum com
municantes . Hospitalitatem
sectantes .

14 Benedicite persequenti
bus vos : benedicite , & n
maledicite .

15 Gaudere cum gaudentib
bus , & flere cum flentibus .

16 Idipsum in invicem ſa
pientes . Non alta sapientes ,
ſed cum humilibus vos de
mittentes . Ne eſſe prudentes
apud vosmetipsos .

17 Nulli malum pro malo
reddentes : providentes bo
nesta coram omnibus homi
nibus .

18 Si poſſibile , quod ex vo
bis , cum omnibus hominibus
pacem habentes .

19 Non vosmetipsos ulcis
scentes , dilecti : ſed date
locum iræ : ſcriptum eſt
enim : Mihi vindicta , ego
retribuam , dicit Dominus .

20 Si ergo eſurierit inimi
cus tuus , ciba illum : ſi ſiti
tit , potum da illi . hoc enim
faciens , carbones ignis con
geres ſuper caput ejus .

21 Ne vincitor à malo , ſed
vince in bono malum .

Κεφ. ιγ'. 13.

σα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω· οὐ γὰρ ἔστιν ἐξουσία εἰ μὴ ἀπὸ θεοῦ· αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι ὑπὸ τοῦ θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν.

2 Ὥστε ὁ ‡ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ θεοῦ ‡ διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες, ἑαυτοῖς κρίμα λήψονται.

Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. Θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει· καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς.

Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστί σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. Ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ. Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι.

5 Διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργήν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν.

6 Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ θεοῦ εἰσιν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες.

* 7 Ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τὰς ὀφειλάς· τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον· τῷ τὸ τέλος, τὸ ‡ τέλος· τῷ τὸν φόβον, τὸν φόβον· τῷ τὴν τιμήν, τὴν τιμήν.

8 Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, νόμον πεπλήρωκε.

* 9 Τὸ γάρ· Οὐ μοιχεύσεις· Οὐ ‡ φονεύσεις· Οὐ κλέψεις· Οὐ ‡ ψευδομαρτυρήσεις· Οὐκ ἐπιθυμήσεις· καὶ ‡ εἴ τις ἑτέρα ‡ ἐντολή, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ‡ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ· Ἀγαπήσεις τὸν ‡ πλησίον σου ὡς ἑαυτόν.

10 Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται. πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.

* 11 Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ

CAPUT XIII.

1 OMnis anima potestatibus eminentibus subdita sit. non enim est potestas si non à Deo: quæ autem sunt potestates, à Deo ordinatæ sunt.

2 Itaque resistens potestati, Dei ordinationi resistit: at resistentes, sibi ipsis damnationem accipient.

3 Nam principes non sunt pavor bonorum operum, sed malorum. vis autem non timere potestatem? bonum fac; & habebis laudem ex illa.

4 Dei enim minister est tibi in bonum. si autem malum feceris, time: non enim frustra gladium portat. Dei enim minister est, vindex in iram malum agenti.

5 Ideoque necessitas subjici, non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam.

6 Propter hoc enim & tributa solvitis: ministri enim Dei sunt in hoc ipsum fortiter incumbentes.

7 Reddite ergo omnibus debita: cui tributum, tributum: cui vectigal, vectigal: cui timorem, timorem: cui honorem, honorem.

8 Nemini quicquam debeatis, si non diligere alii alios: nam diligens alterum, legem implevit.

9 Hoc enim: Non mœchaberis: Non occides: Non furaberis: Non falsum testaberis: Non concupisces; & si quod aliud mandatum, in hoc verbo recapitulatur, in hoc: Diliges proximum tuum ficut teipsum.

10 Dilectio proximo malum non operatur. plenitudo ergo legis dilectio.

11 Et hoc, scientes tempus, quia hora nos jam de somno ex-

ἔστιν ἀγαθόν, οὐδὲν κοινὸν τῷ ἑαυτοῦ ἀγαθῷ ἢ ἀγαθὸν ἢ κοινὸν ἢ ἴδιον ἀγαθόν.

22 Καὶ τὸ πνεῦμα, ἢ ἴδιον ἀγαθὸν ἔχουσιν ἀνθρώπου οὐ τὸ ἴδιον τοῦ σώματος, καὶ ἀνθρώπου τὸ ἴδιον τοῦ θανάτου.

23 Καὶ ἐν ἀνθρώπῳ ἐλέγχεται ἢ κακοποιία· μὴ ἐν τῷ κόσμῳ καθαίρεται, μὴ ἐνταῦθα καὶ ἐπιλύεται, μὴ ἐκεῖ καὶ ἔρχεται.

24 Διὰ τοῦτο ἐκδέχεται τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ τὸν ἐκεῖνον τρόπον μὴ ἐπιδέεσθαι τοῦ ἐκδέχεσθαι. τῷ Θ.

Κεφ. ι'. ια.

1 ΤΟΥΤΟ δὲ ἐκδέχεσθαι σῴζεσθαι, τοῦτο ἐκδέχεσθαι, μὴ ἐκ ἐκφεύγειν ἐκδέχεσθαι.

2 Ὅτε μὲν σωζόμεθα ἐκφεύγομεν, ἐ δὲ ἐκδέχεσθαι ἐκφεύγειν ἐκδέχεσθαι.

3 Ἐκδέχεσθαι, τὸν μὲ ἐκδέχεσθαι μὲ ἐκφεύγειν· καὶ ἐ μὲ ἐκφεύγειν, τὸν ἐκδέχεσθαι μὲ σώζεσθαι, ἐ θεὸς γὰρ οὐκέτι σῴζεσθαι.

4 Ἐκ τίς ἐ ἐ κρίνει ἐκδέχεσθαι ἐκφεύγειν; Τῷ ἴδιῳ κυρίῳ ἐστὶν ἢ πίπτει. σταθήσεται δὲ· δυνατὸς γὰρ ἐστὶν ὁ θεὸς στῆσαι αὐτόν.

5 Ὅτε μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ἐς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν, ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νῷ πληροφορείσθω.

6 Ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ οὐ φρονεῖ. ὁ ἐσθίων, Κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ Θεῷ. καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, Κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ Θεῷ.

7 Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει.

8 Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ Κυρίῳ ἀποθνήσκομεν. ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ Κυρίου ἐσμέν.

mentum: nemo enim proprium bonum fidei, quam commune, aut commune.

22 Nam pneumatis, et proprium bonum habent hominis non corporis mortis, et hominis mortis.

23 Sicut in homine, damnatur malitia, non in mundo purificatur, non hic et solvitur, non illic et venit.

24 Sed exspectatio Domini Jesu Christi, et eum modum non exspectare non exspectare.

CAPUT XIV.

1 Hunc autem qui infirmus est fide assumite, non in dijudicationes cogitationum.

2 Alius quidem credit se edere omnia, qui autem infirmus est, olera edit.

3 Manducans, non manducantem non spernat: et non manducans, manducantem non judicet: Deus enim illum assumpsit.

4 Tu quis es judicans alienum servum? proprio domino stat aut cadit. Stabit autem: potens enim est Deus statuere illum.

5 Hic quidem judicat diem inter diem, hic autem judicat omnem diem. unusquisque in proprio sensu abundet.

6 Sapiens diem, Domino sapit: et non sapiens diem, Domino non sapit: manducans, Domino manducat, gratias agit enim Deo: et non manducans, Domino non manducat, et gratias agit Deo. 7 Nemo enim nostrum sibi ipsi vivit, et nemo sibi ipsi moritur.

8 Sive enim vivimus, Domino vivimus: sive morimur, Domino morimur, sive ergo vivimus, sive morimur, Domini sumus.

9 In

9 Εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς καὶ ἀπέθανε καὶ ἀνέζη καὶ ἀνέζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ.

10 Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ.

11 Γέγραπται γάρ· Ζῶ ἐγὼ, λέγει Κύριος· ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ Θεῷ.

12 Ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ Θεῷ.

13 Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν. ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ, ἢ σκάνδαλον.

14 Οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' ἑαυτοῦ· εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν.

15 Εἰ δὲ διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκ ἔτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. μὴ τῷ βρώματί σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανε.

16 Μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν.

17 Οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη, καὶ εἰρήνη, καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

18 Ὁ γὰρ ἐν τούτοις δουλεύων τῷ Χριστῷ, εὐάρεστος τῷ Θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις.

19 Ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους.

20 Μὴ ἕνεκεν βρώματος καταλῦε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ. πάντα μὲν καθαρά· ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι.

21 Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα, μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ.

9 In hoc enim Christus & mortuus est, & resurrexit, & revixit, ut & mortuorum & vivorum dominetur. 10 Tu autem quid judicas fratrem tuum? aut & tu quid spernis fratrem tuum? omnes enim sistemur tribunali Christi.

11 Scriptum est enim: Vivo ego, dicit Dominus, quoniam mihi flectet omne genu, & omnis lingua confitebitur Deo.

12 Itaque unusquisque nostrum pro seipso rationem reddet Deo.

13 Non amplius ergo invicem judicemus: sed hoc judicate magis, non ponere offendiculum fratri, vel scandalum.

14 Scio & persuasus sum in Christo Jesu, quia nihil commune per seipsum, si non existimanti aliquid commune esse, illi commune.

15 Si vero propter cibum frater tuus contristatur, non amplius secundum charitatem ambulas. ne cibo tuo illum perde, pro quo Christus mortuus est.

16 Non blasphemetur ergo vestrum bonum.

17 Non enim est regnum Dei esca & potus, sed justitia & pax, & gaudium in spiritu sancto.

18 Nam in his serviens Christo, beneplacens Deo & probatus hominibus.

19 Nempe igitur quæ pacis sectemur, & quæ ædificationis ad invicem.

20 Ne propter escam destruito opus Dei. omnia quidem munda: sed malum homini per offendiculum edenti.

21 Pulchrum non manducare carnem, neque bibere vinum, neque in quo frater tuus offenditur, aut scandalizatur aut infirmatur.

22 Tu

: 22 Σὺ πίστιν ἔχεις · κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει.

23 Ὁ δὲ διακρινόμενος , ἐὰν φάγῃ , κατακέκριται , ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως. πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως , ἁμαρτία ἐστίν.

Κεφ. ιε. 15.

1 Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ †ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν.

2 Ἕκαστος γὰρ ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν.

3 Καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν , ἀλλὰ , καθὼς γέγραπται · Οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε , ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ.

4 Ὅσα γὰρ προεγράφη , εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν προεγράφη · ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν , τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν.

5 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δῴη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις , κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν ·

6 ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε τὸν Θεὸν καὶ πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

7 Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους , καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ἡμᾶς εἰς δόξαν Θεοῦ.

8 Λέγω δὲ Ἰησοῦν Χριστὸν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας Θεοῦ , εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων ·

9 Τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν Θεόν · καθὼς γέγραπται · Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι , καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ.

10 Καὶ πάλιν λέγει · Εὐφράνθητε ἔθνη μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.

11 Καὶ πάλιν · Αἰνεῖτε τὸν Κύριον πάντα τὰ ἔθνη , καὶ

22 Tu fidem habes: penes teipsum habe coram Deo. beatus non judicans semetipsum in eo quod probat.

23 At ambigens, si manducaverit, damnatus est, quia non ex fide. omne autem quod non ex fide, peccatum est.

CAPUT XV.

1 Debemus autem nos potentes imbecillitates impotentum portare, & non nobis ipsis placere.

2 Unusquisque enim vestrum proximo placeat in bonum ad ædificationem.

3 Etenim Christus non sibi ipsi placuit, sed, sicut scriptum est: Improperia improperantium tibi, ceciderunt super me. 4 Quæcumque enim ante scripta sunt, ad nostram doctrinam ante scripta sunt: ut per patientiam & consolationem scripturarum, spem habeamus.

5 At Deus patientiæ & solatii det vobis id ipsum sapere in se invicem, secundum Christum Jesum:

6 Ut unanimiter in uno ore glorificetis Deum, & patrem Domini nostri Jesu Christi.

7 Ideo suscipite alii alios, sicut & Christus suscepit vos in honorem Dei.

8 Dico autem Jesum Christum ministrum fuisse circumcisionis propter veritatem Dei, ad confirmandum promissiones patrum.

9 At gentes super misericordia glorificare Deum; sicut scriptum est: Propter hoc confitebor tibi in Gentibus, Domine, & nomini tuo psallam.

10 Et iterum dicit: Lætamini Gentes cum plebe ejus.

11 Et iterum: Laudate Dominum omnes Gentes, & magni-

τατε αὐτὸν πάντες οἱ

Καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέ-
Ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαὶ,
ἐνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν·
τῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν.
Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ἐλπίδος
σαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς
ρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς
ρισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλ-
ἐν δυνάμει πνεύματος

4 Πέπεισμαι δὲ, ἀδελφοί
καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν,
ἐι αὐτοὶ ‡ μεστοί ἐστε ‡ ἀγα-
ης, πεπληρωμένοι πάσης
εως, δυνάμενοι καὶ ἑαυτοὺς
νουθετεῖν.
5 † Τολμηρότερον δὲ ἔγρα-
μῖν, ἀδελφοὶ, ἀπὸ μέ-
ὡς † ἐπαναμιμνήσκων
διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖ-
μοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ,
16 Εἰς τὸ εἶναί με λειτ-
γὸν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὰ
, † ἱερουργοῦντα τὸ ‡ εὐαγ-
ον τοῦ Θεοῦ, ἵνα γένηται
οσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσ-
ος, ἡγιασμένη ἐν πνεύμα-
γίῳ.
7 Ἔχω οὖν καύχησιν ἐν
ῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς Θεόν.
8 Οὐ γὰρ τολμήσω λαλεῖν
ὧν οὐ κατειργάσατο Χριστὸς
ἐμοῦ, εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν,
ῳ καὶ ἔργῳ,
9 Ἐν δυνάμει σημείων καὶ
ἄτων, ἐν δυνάμει πνεύματος
ῦ· ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ
κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ
ληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον
Χριστοῦ·
10 Οὕτω δὲ φιλοτιμούμενον
γγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠ-
άσθη Χριστὸς, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλ-
τριον θεμέλιον οἰκοδομῶ·
21 Ἀλλὰ, καθὼς γέγραπ-
ι· Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ
τοῦ, ὄψονται· καὶ οἳ οὐκ
ηκόασι, συνήσουσι.
22 Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ
λλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς.
* 23 Νυνὶ δὲ ‡ μηκέτι τόπον

magnificare eum omnes populi.
12 Et rursus Esaias ait: Erit radix Jesse, & exsurgens regere Gentes, in eum Gentes sperabunt.
13 At Deus spei repleat vos omni gaudio & pace in credere ad abundandum vos in spe, in virtute Spiritus sancti.

14 Persuasus sum autem, fratres mei, & ipse ego de vobis, quoniam & ipsi pleni estis bonitate, repleti omni scientia, potentes & alii alios monere.
15 Audacius autem scripsi vobis, fratres, ex parte, tanquam in memoriam reducens vos per gratiam datam mihi à Deo,
16 Ad esse me ministrum Jesu Christi in Gentibus, sanctificantem Euangelium Dei, ut fiat oblatio Gentium accepta, sanctificata in Spiritu sancto. 17 Habeo igitur gloriationem in Christo Jesu quæ ad Deum. 18 Non enim audebo loqui aliquid eorum quæ non effecit Christus per me, in obedientiam Gentium, verbo & opere.
19 In virtute signorum & prodigiorum, in virtute Spiritus Dei, ita ut me ab Hierusalem & circum usque ad Illyricum impleviſſe Euangelium Christi:
20 Sic autem amanter contendentem euangelizare, non ubi nominatus est Christus, ut non super alienum fundamentum ædificem.
21 Sed, sicut scriptum est: Quibus non annuntiatum est de eo, videbunt: & qui non audierunt, intelligent.
22 Ideo & impediebar plurimum venire ad vos.
23 Nunc verò non ulterius locum

ἔχω ἐν τῷ Χ ἰδιωτικὸν τύπον. ἐντολὴν δὲ ἔχω τοῦ λαλεῖν τοῖς ἔθνεσι τὸν λόγον τοῦτον.

24 Ὡς ἂν πορεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν, ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ· ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ.

25 Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, διακονῶν τοῖς ἁγίοις.

26 Εὐδόκησεν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ.

27 Εὐδόκησαν γάρ, καὶ ὀφειλέται αὐτῶν εἰσίν. εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς.

28 Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς τὴν Σπανίαν.

29 Οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς, ἐν πληρώματι εὐλογίας τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ ἐλεύσομαι.

30 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος † συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεόν·

31 Ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ· καὶ ἵνα ἡ διακονία μου ἡ εἰς Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος γένηται τοῖς ἁγίοις·

32 ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ † συναναπαύσωμαι ὑμῖν.

33 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. 12. † 7. Κεφ. ιϛ'. 16.

1 Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὖσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς·

lecum habeas in regionibus, cupiditatem autem habeo veniendi ad vos a multis annis.

24 Ut si proficiscar in Hispaniam, veniam ad vos. spero enim praeteriens me visurum esse vos, & à vobis prosequi illuc; si vobis prius ex parte implevero fuero.

25 Nunc autem proficiscor in Hierusalem, ministrans sanctis.

26 Probaverunt enim Macedonia & Achaia collationem aliquam facere in pauperes sanctorum qui in Hierusalem

27 Placuit eis enim, & debitores eorum sunt. si enim spiritualibus eorum participarunt Gentes, debent & in carnalibus ministrare eis.

28 Hoc igitur perficiens, & assignans eis fructum hunc, proficiscar per vos in Hispaniam.

29 Scio autem quoniam veniens ad vos, in plenitudine benedictionis Evangelii Christi veniam.

30 Obsecro autem vos, fratres, per Dominum nostrum Jesum Christum, & per charitatem Spiritus simul contendere mihi in orationibus pro me ad Deum.

31 Ut liberer ab infidelibus in Judæa, & ut ministerium meum in Hierusalem acceptum fiat sanctis:

32 Ut in gaudio veniam ad vos per voluntatem Dei, & simul recreer vobiscum.

33 At Deus pacis cum omnibus vobis. Amen.

CAPUT XVI.

1 COmmendo autem vobis Phœben fororem nostram, existentem ministram ecclesiæ quæ in Cenchris:

a Ut

15 Ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους.

16 Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Χριστοῦ.

17 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιοῦντας· καὶ ἐκκλίνατε ἀπ' αὐτῶν.

* 18 Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ· καὶ διὰ τῆς † χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ‡ ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ‡ ἀκάκων.

* 19 Ἡ γὰρ ὑμῶν ‡ ὑπακοὴ εἰς πάντας † ἀφίκετο. Χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν· θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθὸν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν.

20 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. Ἀμήν.

21 Ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου.

22 Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν Κυρίῳ.

23 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἔραστος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός.

24 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

25 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου·

26 Φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γραφῶν προφητικῶν, κατ'

15 Salutate Philologu Juliam, Nereum & for ejus, & Olympan, & cum eis omnes ſanctos.

16 Salutate alii alio oſculo ſancto. ſalutant ecclefiæ Chriſti.

17 Rogo autem vos, tres, ſpeculari diſſenſio & offendicula præter doc nam quam vos didiciſti facientes; & declinate illis.

18 Nam hujuſcemodi D mino noſtro Jeſu Chriſto n ſerviunt, ſed ſuo ipſor ventri: & per blandiloqu tiam & benedicentiam dec piunt corda innocentium.

19 Nam veſtra obedienci in omnes devenit. gaude igitur hoc in vobis: vol autem vos ſapientes quide eſſe in bono, ſimplices autc in malo.

20 At Deus pacis conter Satanam ſub pedibus veſtr in celeritate. gratia Dom noſtri Jeſu Chriſti vobiſcu

21 Salutant vos Timoth ſimul operans meus, & Lu cius & Jaſon & Soſipa cognati mei.

22 Saluto vos ego Tertiu ſcribens epiſtolam in Do mino.

23 Salutat vos Caius hoſpe meus & eccleſiæ univerſ Salutat vos Eraſtus procu rator civitatis, & Quart frater. 24 Gratia Do mini noſtri Jeſu Chriſti cu omnibus vobis. Amen.

25 At potenti vos ſtabili juxta euangelium meum prædicationem Jeſu Chri ſecundum revelationem m ſterii temporibus æter taciti: 26 Manifeſta autem nunc perque ſcri turas propheticas, ſecu

ιγλη τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, πακοὴν πίστεως, εἰς πάντα ἔθνη γνωρισθέντος·

Μόνῳ σοφῷ Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 8. † 3.

ὸς Ῥωμαίους ἐγράφη ἀπὸ νθου διὰ Φοίβης τῆς διακόνου τῆς ἐν Κεγχρεαῖς ἐκκλησίας.

dum præceptum æterni Dei, ad obedientiam fidei, in cunctis Gentibus cogniti:

27 Soli sapienti Deo, per Jesum Christum, cui gloria in secula. Amen.

Ad Romanos scripta à Corintho per Phœben ministram ejus quæ in Cenchreis ecclesiæ.

Υ ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

Κεφ. ά. 1.

ΠΑΥΛΟΣ κλητὸς ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ θελήματος Θεοῦ, Σωσθένης ὁ ἀδελφὸς,

Τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν·

Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ·

Ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει·

Καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν·

Ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδε-

PAULI APOSTOLI AD CORINTHIOS EPISTOLA PRIOR.

CAPUT I.

1 PAULUS vocatus Apostolus Jesu Christi, per voluntatem Dei, & Sosthenes frater,

2 Ecclesiæ Dei existenti in Corintho, sanctificatis in Christo Jesu, vocatis sanctis, cum omnibus invocantibus nomen Domini nostri Jesu Christi, in omni loco, ipsorumque & nostro:

3 Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo.

4 Gratias ago Deo meo semper pro vobis, de gratia Dei data vobis in Christo Jesu.

5 Quia in omnibus ditati estis in illo, in omni verbo & omni scientia.

6 Sicut testimonium Christi confirmatum est in vobis:

7 Ita ut vos non deficiat in ullo dono, expectantes re-

χημένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

8 Ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

9 Πιστὸς ὁ Θεὸς, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

10 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῒ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ.

11 Ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσι.

12 Λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει· Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστοῦ.

13 Μεμέρισται ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε;

14 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον·

15 ἵνα μή τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβάπτισα.

16 Ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα.

17 Οὐ γὰρ ἀπέστειλέ με Χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλὰ εὐαγγελίζεσθαι· οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ.

18 Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστὶ, τοῖς δὲ σῳζομένοις ἡμῖν δύναμις Θεοῦ ἐστι.

19 Γέγραπται γάρ· Ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω.

* 20 Ποῦ σοφός; Ποῦ γραμματεύς; Ποῦ † συζητητὴς τοῦ ‡ αἰῶνος τούτου; Οὐχὶ ‡ ἐμώρανεν ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου;

velationem Domini noſtri Jeſu Chriſti:

8 Qui & confirmabit vos uſque in finem inculpatos in die Domini noſtri Jeſu Chriſti. 9 Fidelis Deus, per quem vocati eſtis in communionem Filii ejus Jeſu Chriſti Domini noſtri.

10 Obſecro autem vos, fratres, per nomen Domini noſtri Jeſu Chriſti, ut idipſum dicatis omnes, & non ſint in vobis ſchiſmata, ſitis autem perfecti in eadem mente & in eadem ſententia.

11 Manifeſtatum eſt enim mihi de vobis, fratres mei, ab iis qui Chloes, quia contentiones in vobis ſunt:

12 Dico autem hoc, quod unuſquiſque veſtrum dicit: Ego quidem ſum Pauli, ego autem Apollo, ego vero Cephæ, ego autem Chriſti.

13 Diviſus eſt Chriſtus? Num Paulus crucifixus eſt pro vobis? aut in nomen Pauli baptizati eſtis?

14 Gratias ago Deo quod neminem veſtrum baptizavi, ſi non Criſpum & Cajum:

15 Ut ne quis dicat quod in meum nomen baptizavi.

16 Baptizavi autem & Stephanæ domum: Cæterum neſcio ſi quem alium baptizavi.

17 Non enim miſit me Chriſtus baptizare, ſed euangelizare: non in ſapientia verbi, ut non evacuetur crux Chriſti.

18 Verbum enim crucis quidem pereuntibus ſtultitia eſt, at ſervatis nobis virtus Dei eſt. 19 Scriptum eſt enim: Perdam ſapientiam ſapientium, & prudentiam prudentium reprobabo.

20 Ubi ſapiens? ubi ſcriba? ubi inquiſitor ſeculi hujus? Nonne infatuavit Deus ſapientiam mundi hujus?

21 Ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ
τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος
διὰ τῆς σοφίας τὸν Θεὸν, εὐ-
δόκησεν ὁ Θεὸς διὰ τῆς μωρίας
τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς
πιστεύοντας·

22 Ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι σημεῖον αἰτοῦσι, καὶ Ἕλληνες
σοφίαν ζητοῦσιν·

23 Ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν
Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις
μὲν σκάνδαλον, Ἕλλησι δὲ
μωρίαν·

24 Αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς
Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι Χριστὸν Θεοῦ δύναμιν καὶ Θεοῦ σοφίαν.

25 Ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ,
σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ·
καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ Θεοῦ, ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί.

* 26 Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν
ὑμῶν, ἀδελφοὶ, ὅτι οὐ πολλοὶ
σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ
δυνατοὶ, οὐ πολλοὶ ‡ εὐγενεῖς·

27 Ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, ἵνα τοὺς
σοφοὺς καταισχύνῃ· καὶ τὰ
ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ
Θεὸς, ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά·

* 28 Καὶ τὰ † ἀγενῆ τοῦ
κόσμου καὶ τὰ ‡ ἐξουθενημένα
ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, καὶ τὰ μὴ
ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ.

29 Ὅπως μὴ καυχήσηται
πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ.

30 Ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη ἡμῖν
σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη
τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις·

31 Ἵνα, καθὼς γέγραπται·
Ὁ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω. 6. † 2.

ΚΕΦ. Β. 2.

Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας, καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρτύριον
τοῦ Θεοῦ.

2 Οὐ γὰρ ἔκρινα τοῦ εἰδέναι τι ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν Χρι-

21 Postquam enim in sapientia Dei non cognovit mundus per sapientiam Deum, placuit Deo per stultitiam prædicationis servare credentes.

22 Quandoquidem & Judæi signum petunt, & Græci-sapientiam quærunt:

23 Nos autem prædicamus Christum crucifixum, Judæis quidem scandalum, Græcis autem stultitiam:

24 Ipsis autem vocatis Judæis atque Græcis Christum Dei virtutem & Dei sapientiam.

25 Quia quod stultum Dei, sapientius hominibus est; & quod infirmum Dei, fortius hominibus est.

26 Videte enim vocationem vestram, fratres, quia non multi sapientes secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles:

27 Sed stulta mundi elegit Deus, ut sapientes pudefaceret & infirma mundi elegit Deus, ut pudefaceret fortia.

28 Et ignobilia mundi & contemptibilia elegit Deus, & non existentia, ut existentia aboleret.

29 Ut non glorietur omnis caro in conspectu ejus.

30 Ex ipso autem vos estis in Christo Jesu, qui factus est nobis sapientia à Deo, justitiaque & sanctificatio & redemptio.

31 Ut, quemadmodum scriptum est, Glorians, in Domino glorietur.

CAPUT II.

1 ET ego veniens ad vos, fratres, veni non in sublimitate sermonis aut sapientiæ, annuntians vobis testimonium Dei.

2 Non enim judicavi scire aliquid in vobis, si non Jesum

ςὶν, καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον.

3 Καὶ ἐγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς.

4 Καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ ‡ κήρυγμα μου οὐκ ἐν † πειθοῖς ‡ ἀνθρωπίνης ‡ σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ‡ ἀποδείξει πνεύματος καὶ ‡ δυνάμεως.

5 Ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν δυνάμει Θεοῦ.

6 Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις· σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων·

7 Ἀλλὰ λαλοῦμεν σοφίαν Θεοῦ ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ Θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν·

8 Ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν.

9 Ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· Ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν·

10 Ἡμῖν δὲ ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψε διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ· τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ.

11 Τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; Οὕτω καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ.

12 Ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν·

13 Ἃ καὶ λαλοῦμεν, οὐκ ἐν ‡ διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος ἁγίου· πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες.

Christum, & hunc crucif
3 Et ego in infirmitate
timore & in tremore m
factus sum apud vos.
4 Et sermo meus & pr
catio mea non in perfe
libus humanæ sapientiæ
bis, sed in ostensione s
tus & virtutis:
5 Ut fides vestra non
sapientia hominum, s
virtute Dei.
6 Sapientiam autem lo
mur in perfectis, sapien
vero non seculi hujus,
que principum seculi h
qui destruuntur:
7 Sed loquimur sapien
Dei in mysterio, occu
tam, quam prædestin
Deus ante secula in glori
nostram:
8 Quam nemo princip
seculi hujus cognovit: si e
cognovissent, non utique
minum gloriæ crucifixiss
9 Sed sicut scriptum e
Quæ oculus non vidit,
auris non audivit, & in
hominis non ascendit, q
præparavit Deus dilige
bus illum:
10 Nobis autem Deus
velavit per Spiritum su
nam Spiritus omnia scru
tur, etiam profunda Dei
11 Quis enim scit homi
quæ hominis, si non spir
hominis qui in ipso? ita
quæ Dei nemo novit, si
spiritus Dei.
12 Nos autem non spiri
mundi accepimus, sed S
ritum qui ex Deo, ut scia
ipsa à Deo donata nobis
13 Quæ & loquimur no
doctis humanæ sapientiæ
bis, sed in doctis Spir
sancti: spiritualibus sp
tualia conferentes.

14

4 Ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστι, καὶ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται.

15 Ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται.

16 Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου, ὃς συμβιβάσει αὐτόν; Ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν. 8. † 2.

Κεφ. γ'. 3.

1 Καὶ ἐγὼ, ἀδελφοὶ, οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς σαρκικοῖς, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ.

2 Γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, καὶ οὐ βρῶμα· οὔπω γὰρ ἠδύνασθε· οὐδὲ ἔτι νῦν δύνασθε.

3 Ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε. Ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις καὶ διχοστασίαι, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε, καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε;

4 Ὅταν γὰρ λέγῃ τις· Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου· ἕτερος δέ· Ἀπολλώ· οὐχὶ σαρκικοί ἐστε;

5 Τίς οὖν ἐστι Παῦλος, τίς δὲ Ἀπολλῶς, ἀλλ' ἢ διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἑκάστῳ ὡς ὁ Κύριος ἔδωκεν;

6 Ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλὼς ἐπότισεν· ἀλλ' ὁ Θεὸς ηὔξανεν.

7 Ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστί τι, οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων Θεός.

8 Ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἓν εἰσιν· ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον.

9 Θεοῦ γάρ ἐσμεν ‡ συνεργοί· Θεοῦ † γεώργιον, Θεοῦ οἰκοδομή ἐστε.

10 Κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι, ὡς σοφὸς † ἀρχιτέκτων θεμέλιον ἔθηκα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ· ἕκαστος δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ.

11 Θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστός.

14 Animalis autem homo non percipit ea quæ Spiritus Dei: stultitia enim illi est, & non potest cognoscere, quia spiritualiter dijudicantur.

15 At spiritualis dijudicat quidem omnia: ipse vero à nemine dijudicatur. 16 Quis enim cognovit sensum Domini, qui instruet eum? nos autem sensum Christi habemus.

CAPUT III.

1 Et ego, fratres, non potui vobis loqui quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus, tanquam infantibus in Christo. 2 Lac vobis potum dedi, & non escam: nondum enim poteratis: sed nec adhuc nunc potestis.

3 Adhuc enim carnales estis. Quum enim in vobis zelus & contentio, & dissidia: nonne carnales estis, & secundum hominem ambulatis?

4 Quum enim dicat quis: Ego quidem sum Pauli: alius autem, ego Apollo: nonne carnales estis? 5 Quis igitur est Paulus, quis Apollo, nisi ministri per quos credidistis, & unicuique sicut Dominus dedit? 6 Ego plantavi, Apollo rigavit: sed Deus incrementum dedit.

7 Itaque neque plantans est aliquid, neque rigans, sed incrementum dans Deus.

8 Plantans autem & rigans unum sunt: unusquisque autem propriam mercedem accipiet secundum proprium laborem. 9 Dei enim sumus cooperatores: Dei agricultura, Dei ædificatio estis.

10 Secundum gratiam Dei datam mihi, ut sapiens architectus fundamentum posui, alius autem superædificat: unusquisque autem videat quomodo superædificet. 11 Fundamentum enim aliud nemo potest ponere præter jactum, quod est Jesus Christus. 12 Si

* 12 Εἰ δέ τις ‡ ἐποικοδομεῖ
ἐπὶ τὸν θεμέλιον τοῦτον, χρυ-
σὸν, ‡ ἄργυρον, λίθους τιμίους,
ξύλα, χόρτον, † καλάμην·

13 Ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν
γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώ-
σει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτε-
ται. καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν
ἐστι, τὸ πῦρ δοκιμάσει.

14 Εἴ τινος τὸ ἔργον μένει ὃ
ἐποικοδόμησε, μισθὸν λήψεται·

15 Εἴ τινος τὸ ἔργον κατα-
καήσεται, ζημιωθήσεται· αὐτὸς
δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ
πυρός.

16 Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς Θεοῦ
ἐστε, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ
οἰκεῖ ἐν ὑμῖν;

17 Εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ
φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ Θεός·
ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός ἐστιν,
οἵτινές ἐστε ὑμεῖς.

18 Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι
ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ,
μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται
σοφός.

* 19 Ἡ γὰρ σοφία τοῦ κό-
σμου τούτου, ‡ μωρία παρὰ τῷ
Θεῷ ἐστι. γέγραπται γάρ· Ὁ
† δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν
τῇ ‡ πανουργίᾳ αὐτῶν.

20 Καὶ πάλιν· Κύριος γι-
νώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν
σοφῶν, ὅτι εἰσὶ μάταιοι.

21 Ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν
ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν
ἐστιν·

22 Εἴτε Παῦλος, εἴτε Ἀ-
πολλὼς, εἴτε Κηφᾶς, εἴτε
κόσμος, εἴτε ζωὴ, εἴτε θάνατος,
εἴτε ἐνεστῶτα, εἴτε μέλλοντα·
πάντα ὑμῶν ἐστιν·

23 Ὑμεῖς δὲ, Χριστοῦ· Χριστὸς
δὲ, Θεοῦ. 10. † 4.

ΚΕΦ. δ'. 4.

1 Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω
ἄνθρωπος, ὡς ὑπηρέτας
Χριστοῦ, καὶ οἰκονόμους μυσ-
τηρίων Θεοῦ.

2 Ὧδε λοιπὸν, ζητεῖται ἐν
τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστός τις
εὑρεθῇ.

12 Si autem quis sup
ficat super fundamentu
aurum, argentum, l
pretiosos, ligna, fœnu
pulam: 13 Uniuscuj
opus manifestum fiet;
dies declarabit, quia i
revelabitur: & uniuscuj
opus quale sit, ignis prob
14 Si cujus opus ma
quod superædificavit, r
cedem accipiet. 15 Si c
opus exuretur, damnu
ciet: ipse autem servabi
ita vero quasi per igne
16 Nescitis quia templ
Dei estis, & Spiritus D
habitat in vobis?
17 Si quis templum D
corrumpit, disperdet illu
Deus: Nam templum D
sanctum est, quod estis v
18 Nemo seipsum decipiat
si quis videtur sapiens e
in vobis in seculo hoc, stu
tus fiat, ut fiat sapiens.

19 Nam sapientia mund
hujus, stultitia apud Deu
est: Scriptum est enim: com
prehendens sapientes in ast
tia eorum.
20 Et iterum: Dominus n
vit cogitationes sapientum,
quoniam sunt vanæ.
21 Itaque nemo gloriet
in hominibus: Omnia enim
vestra sunt:
22 Sive Paulus, five Apolla
five Cephas, five mundus,
five vita, five mors, five
præsentia, five futura: omnia
vestra sunt:
23 Vos autem Christi: Chri
stus autem Dei.

CAPUT IV.

1 Sic nos existimet hom
ut ministros Christi
& dispensatores mysteriorum
Dei.
2 At reliquum, quæritur i
dispensatoribus, ut fideli
quis inveniatur.

3 Mih

3 Ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ, ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω.

4 Οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα· ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με, Κύριός ἐστιν.

5 Ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος· ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

6 Ταῦτα δὲ, ἀδελφοὶ, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ Ἀπολλὼ, δι' ὑμᾶς· ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ὃ γέγραπται φρονεῖν, ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου.

7 Τίς γάρ σε διακρίνει; Τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; Εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών;

8 Ἤδη κεκορεσμένοι ἐστὲ, ἤδη ἐπλουτήσατε, χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε· ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν.

* 9 Δοκῶ γὰρ ὅτι ὁ Θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ‡ ἐσχάτους ‡ ἀπέδειξεν ὡς † ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις.

10 Ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστὸν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι.

* 11 Ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν, καὶ διψῶμεν, καὶ † γυμνητεύομεν, καὶ κολαφιζόμεθα, καὶ † ἀστατοῦμεν·

12 Καὶ κοπιῶμεν, ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσί· λοιδορούμενοι, εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι, ἀνεχόμεθα.

* 13 Βλασφημούμενοι, παρακαλοῦμεν· ὡς † περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν,

3 Mihi autem minimum eſt ut à vobis dijudicer, aut ab humano die: ſed neque meipſum dijudico.

4 Nihil enim mihi ipſi conſcius ſum: ſed non in hoc juſtificatus ſum: at judicans me, Dominus eſt.

5 Itaque ne ante tempus quid judicate, quoadusque veniat Dominus: qui & illuminabit abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia cordium: & tunc laus erit unicuique à Deo.

6 Hæc autem, fratres, transfiguravi in meipſum & Apollo, propter vos: ut in nobis diſcatis non ſupra quod ſcriptum eſt, ſapere: ut ne unus ſuper unum inflemini adverſus alterum.

7 Quis enim te diſcernit? Quid autem habes quod non accepiſti? Si autem & accepiſti, quid gloriaris quaſi non accipiens? 8 Jam ſaturati eſtis, jam ditati eſtis, ſine nobis regnaſtis! & utinam ſane regnaſſetis; ut & nos vobis ſimul regnemus.

9 Puto enim quod Deus nos Apoſtolos noviſſimos edidit tanquam morti deſtinatos: quia ſpectaculum facti ſumus mundo & angelis & hominibus.

10 Nos ſtulti propter Chriſtum, vos autem prudentes in Chriſto: nos infirmi, vos autem fortes: vos glorioſi, nos autem ignominioſi.

11 Uſque in hanc horam & eſurimus, & ſitimus, & nudi ſumus, & colaphis cædimur, & inſtabiles ſumus,

12 Et laboramus, operantes propriis manibus: convitiis affecti, benedicimus: vexati, ſuſtinemus.

13 Blaſphemati, obſecramus: tanquam purgamenta mundi facti ſumus, omnium

πάντων περίψημα ἕως ἄρτι.

13 Ὡς υἱοὺς μου ἀγαπητοὺς νουθετῶ, ἀλλ' οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα.

14 Ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα.

15 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε.

16 Διὰ τοῦτο ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὅς ἐστί μου τέκνον ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν Κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν Χριστῷ, καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω.

17 Ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς, ἐφυσιωθησάν τινες.

18 Ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύναμιν.

19 Οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει.

20 Τί θέλετε; Ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ, πνεύματί τε πραΰτητος; †.

Cap. 5.

1 Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὀνομάζεται, ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν.

2 Καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἐξαρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας;

3 Ἐγὼ μὲν γὰρ ὡς ἀπὼν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κεκρικα ὡς παρὼν, τὸν οὕτω τοῦτο κατεργασάμενον,

4 Ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος, σὺν τῇ δυνάμει τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,

5 Παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ

perspicuum utrique adhuc.

14 Non pudore afficiens scribo hæc: sed ut filios meos charissimos moneo.

15 Si enim decem millia pædagogos habeatis Christi, sed non multos patres. In enim Christo Jesu Evangelium ego vos genui.

16 Rogo ergo vos, imitatores mei estote.

17 Propter hoc misi vobis Timotheum, qui est filius meus dilectus & fidelis in Domino, qui vos commonefaciet vias meas quæ in Christo, sicut ubique in omni ecclesia doceo.

18 Tanquam non venturo autem me ad vos, inflati sunt quidam.

19 Veniam autem cito ad vos, si Dominus voluerit, & cognoscam non sermonem inflatorum, sed virtutem.

20 Non enim in sermone regnum Dei, sed in virtute.

21 Quid vultis? in virga veniam ad vos, an in charitate, spirituque mansuetudinis?

CAPUT V.

1 OMnino auditur in vobis fornicatio, & talis fornicatio, qualis nec in Gentibus nominatur, ita ut uxorem quendam patris habere.

2 Et vos inflati estis, & non magis luxistis, ut tollatur de medio vestrum qui opus hoc fecit?

3 Ego quidem enim ut absens corpore, præsens autem spiritu, jam judicavi ut præsens, eum sic hoc operatum,

4 In nomine Domini nostri Jesu Christi, congregatis vobis & meo spiritu, cum virtute Domini nostri Jesu Christi,

5 Tradere ejusmodi satanæ in

Σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκὸς, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

6 Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ;

7 Ἐκκαθάρατε οὖν τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθὼς ἐστε ἄζυμοι· καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστός.

* 8 Ὥστε † ἑορτάζωμεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ‡ ἀζύμοις ‡ εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας.

9 Ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις.

10 Καὶ οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου, ἢ τοῖς πλεονέκταις, ἢ ἅρπαξιν, ἢ εἰδωλολάτραις· ἐπεὶ ὀφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν.

11 Νυνὶ δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι, ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος, ἢ πόρνος, ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολάτρης, ἢ λοίδορος, ἢ μέθυσος, ἢ ἅρπαξ· τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν.

12 Τί γάρ μοι καὶ τοὺς ἔξω κρίνειν; Οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε;

* 13 Τοὺς δὲ ἔξω ὁ Θεὸς κρίνει. Καὶ ‡ ἐξαρεῖτε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν. 4. † 1.

Κεφ. ς'. 6.

1 Τολμᾷ τις ὑμῶν, πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον, κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἁγίων;

* 2 Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρινοῦσι; Καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, † ἀνάξιοί ἐστε ‡ κριτηρίων ἐλαχίστων;

3 Οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν; μήτι γε βιωτικά;

4 Βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε.

5 Πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω.

in interitum carnis, ut spiritus servetur in die Domini Jesu Christi. 6 Non pulchra gloriatio vestra Nescitis quia modicum fermentum totam massam fermentat?

7 Expurgate igitur vetus fermentum, ut sitis nova massa, sicut estis azymi: Etenim Pascha nostrum pro nobis immolatum est, Christus.

8 Itaque epulemur, non in fermento veteri, neque in fermento malitiæ & nequitiæ, sed in azymis sinceritatis & veritatis.

9 Scripsi vobis in epistola, Non commisceri fornicariis:

10 Et non omnino fornicariis mundi hujus, aut avaris, aut rapacibus, aut idololatris: alioquin debetis ex mundo exire.

11 Nunc autem scripsi vobis non commisceri, si quis frater nominatus, aut fornicator, aut maledicus, aut avarus, aut ebriosus, aut idololatra, aut rapax; cum ejusmodi nec comedere.

12 Quid enim mihi & eos qui foris judicare? Nonne eos qui intus vos judicatis?

13 Eos autem qui foris Deus judicabit. Et auferetis malum ex vobis ipsis.

CAPUT VI.

1 Audet aliquis vestrum negotium habens ad alterum, judicari apud injustos, & non apud sanctos?

2 Nescitis quoniam sancti mundum judicabunt? Et si in vobis judicabitur mundus, indigni estis judiciis minimis?

3 Nescitis quoniam angelos judicabimus? nedum vitalia?

4 Vitalia quidem igitur judicia si habueritis, nihili factos in ecclesia, illos sedere facite.

5 Ad verecundiam vobis di-

[illegible]

6 Ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων;

* 7 Ἤδη μὲν οὖν ‡ ἕλως ‡ ἥττημα ἐν ὑμῖν ἐστιν, ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. διατί οὐχ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; ‡ διατί οὐχ μᾶλλον ‡ ἀποστερεῖσθε;

8 Ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ ταῦτα ἀδελφούς.

9 Ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ἄδικοι βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι; Μὴ πλανᾶσθε· Οὔτε πόρνοι, οὔτε εἰδωλολάτραι, οὔτε μοιχοὶ, οὔτε μαλακοὶ, οὔτε ἀρσενοκοῖται,

* 10 Οὔτε κλέπται, οὔτε ‡ πλεονέκται, οὔτε ‡ μέθυσοι, οὐ ‡ λοίδοροι, ‡ οὐχ ‡ ἅρπαγες, βασιλείαν Θεοῦ οὐ ‡ κληρονομήσουσι.

* 11 Καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ‡ ἀλλὰ ‡ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ἀλλ' ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

12 Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος.

13 Τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ Θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ Κυρίῳ, καὶ ὁ Κύριος τῷ σώματι.

* 14 Ὁ δὲ Θεὸς καὶ τὸν Κύριον ἤγειρε, καὶ ὑμᾶς ‡ ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.

15 Οὐκ οἴδατε, ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν, μέλη Χριστοῦ ἐστιν; Ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ, ποιήσω πόρνης μέλη; Μὴ γένοιτο.

16 Ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ, ἓν σῶμά ἐστιν; Ἔσονται γὰρ, φησὶν,

co. Sic non est in vobis sapiens neque unus, qui possit dijudicare inter fratres suum?

6 Sed frater cum fratre judicatur, & hoc apud infideles. 7 Jam quidem sic tur omnino delictum in vobis est, quod judicia habetis cum vobis ipsis. Propter quid non magis injuriam accipitis? Propter quid non magis damnum accipitis?

8 Sed vos injuriam facitis & damno afficitis, & hoc fratres. 9 An nescitis quia injusti regnum Dei non possidebunt? Ne errate: Neque fornicarii, neque idololatrae, neque adulteri, neque molles, neque masculorum concubitores, 10 Neque fures, neque avari, neque ebriosi, non conviciatores, non rapaces, regnum Dei possidebunt.

11 Et hæc quidam eratis: sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed justificati estis in nomine Domini Jesu, & in Spiritu Dei nostri.

12 Omnia mihi licent, sed non omnia conferunt: Omnia mihi licent, sed non ego redigar in potestatem a quoquam.

13 Escæ ventri, & venter escis: at Deus & hunc & has destruet. at corpus non fornicationi, sed Domino, & Dominus corpori.

14 At Deus & Dominum suscitavit, & nos suscitabit per virtutem suam.

15 Nescitis quoniam corpora vestra, membra Christi sunt? Tollens ergo membra Christi, faciam meretricis membra? Ne fiat.

16 An nescitis quoniam agglutinatus meretrici, unum corpus est? Erunt enim, inquit,

ἓ Δύο εἰς σάρκα μίαν.

17 Ὁ δὲ κολλώμενος τῷ Κυρίῳ, ἓν πνεῦμά ἐστι.

18 Φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων, εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει.

19 Ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν, ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματός ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν;

20. Ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν, καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἅτινά ἐστι τοῦ Θεοῦ. 15. † 1.

Κεφ. ζ'. 7.

1 Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ μοι, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι.

2 Διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω.

3 Τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλομένην εὔνοιαν ἀποδιδότω· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί.

4 Ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνήρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ἡ γυνή.

* 5 Μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μή τι ἂν ἐκ † συμφώνου πρὸς καιρὸν, ἵνα ‡ σχολάζητε τῇ ‡ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευχῇ· καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχεσθε, ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν.

* 6 Τοῦτο δὲ λέγω κατὰ † συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγήν.

7 Θέλω γὰρ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν· ἀλλ' ἕκαστος ἴδιον χάρισμα ἔχει ἐκ Θεοῦ, ὃς μὲν οὕτως, ὃς δὲ οὕτως.

8 Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς

quit, duo in carnem unam.

17 At agglutinatus Domino, unus spiritus est.

18 Fugite fornicationem. Omne peccatum quodcumque fecerit homo, extra corpus est; at fornicans, in proprium corpus peccat.

19 An nescitis, quoniam corpus vestrum, templum qui in vobis sancti Spiritus est, quem habetis à Deo, & non estis vestri?

20 Empti estis enim pretio: Glorificate jam Deum in corpore vestro, & in spiritu vestro, quæ sunt Dei.

CAPUT VII.

1. DE autem quibus scripsistis mihi, pulchrum homini mulierem non tangere.

2 Propter autem fornicationes unusquisque suam uxorem habeat, & unaquæque proprium virum habeat.

3 Uxori vir debitam benevolentiam reddat: similiter autem & uxor viro.

4 Mulier proprii corporis non habet potestatem, sed vir: Similiter autem & vir proprii corporis non habet potestatem, sed mulier.

5 Ne fraudate alii alios, si non quid ex consensu ad tempus, ut vacetis jejunio & orationi: & iterum in idipsum convenite, ut ne tentet vos Satanas propter incontinentiam vestram.

6 Hoc autem dico secundum indulgentiam, non secundum imperium.

7 Volo enim omnes homines esse sicut & meipsum: sed unusquisque proprium donum habet ex Deo, hic quidem sic, ille vero sic.

8 Dico autem non nuptis & viduis, bonum illis est, si ma-

ἐστι δὲν μείνωσιν ὡς κἀγώ.

9 Εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖσσον γάρ ἐστι γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι.

10 Τοῖς δὲ γεγαμηκόσι παραγγέλλω οὐκ ἐγὼ, ἀλλ' ὁ Κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι.

11 Ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος, ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω· καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι.

12 Τοῖς δὲ λοιποῖς ἐγὼ λέγω, οὐχ ὁ Κύριος· Εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ αὕτη συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν·

13 Καὶ γυνὴ ἥτις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ οὗτος συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω αὐτόν.

14 Ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί· καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ ἀνδρί· ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστι· νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν.

15 Εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω. οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς ὁ Θεός.

16 Τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; Ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις;

17 Εἰ μὴ ἑκάστῳ ὡς ἐμέρισεν ὁ Θεὸς, ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ Κύριος, οὕτω περιπατείτω· καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι.

* 18 Περιτετμημένος τις ἐκλήθη; μὴ † ἐπισπάσθω. Ἐν ἀκροβυστίᾳ τις ἐκλήθη; μὴ περιτεμνέσθω.

19 Ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστι, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν Θεοῦ.

20 Ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει ᾗ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω.

21 Δοῦλος ἐκλήθης; Μή σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι.

maneant ſicut & ego.

9 Si vero non ſe continent, nubant. melius enim eſt nubere, quam uri.

10 At matrimonio junctis præcipio non ego, ſed Dominus, Uxorem à viro non diſcedere.

11 Si vero & diſceſſerit, maneat innupta, aut viro reconcilietur: Et virum uxorem non dimittere.

12 At cæteris ego dico, non Dominus: Si quis frater uxorem habet infidelem, & hæc conſentit habitare cum illo, non dimittat illam.

13 Et mulier ſi qua habet virum infidelem, & ipſe conſentit habitare cum illa, non dimittat eum.

14 Sanctificatus eſt enim vir infidelis in uxore, & ſanctificata eſt mulier infidelis in viro: alioquin nati veſtri immundi ſunt: nunc autem ſancti ſunt.

15 Si vero infidelis diſcedit, diſcedat. non ſervituti ſubjectus eſt frater aut ſoror in hujuſmodi: in autem pace vocavit nos Deus.

16 Quid enim ſcis, mulier, ſi virum ſervabis? aut quid ſcis, vir, ſi mulierem ſervabis?

17 Si non unicuique ſicut partitus eſt Deus, unumquemque ſicut vocavit Dominus, ita ambulet: & ſic in eccleſiis omnibus conſtituo.

18 Circumciſus aliquis vocatus eſt? non adducat præputium. In præputio aliquis vocatus eſt? non circumcidatur. 19 Circumciſio nihil eſt, & præputium nihil eſt: ſed obſervatio mandatorum Dei. 20 Unuſquiſque in vocatione qua vocatus eſt, in ea permaneat.

21 Servus vocatus es? non tibi ſit curæ: ſed ſi & potes liber fieri, magis utere.

22 Nam

22 Ὁ γὰρ ἐν Κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος, † ἀπελεύθερος Κυρίου ἐστίν· ὁμοίως καὶ ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς, δοῦλός ἐστι Χριστοῦ.

23 Τιμῆς ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων.

24 Ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοὶ, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ Θεῷ.

25 Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν Κυρίου οὐκ ἔχω· γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ Κυρίου πιστὸς εἶναι.

26 Νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι.

27 Δέδεσαι γυναικί; μὴ ζήτει † λύσιν. Λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζήτει γυναῖκα.

28 Ἐὰν δὲ καὶ γήμῃς, οὐχ ἥμαρτες· καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ παρθένος, οὐχ ἥμαρτε· θλῖψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἕξουσιν οἱ τοιοῦτοι. ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι.

* 29 Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοὶ, ὅτι ὁ καιρὸς ‡ συνεσταλμένος ἐστίν· τοῦ λοιποῦ ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ ἔχοντες ὦσι·

30 καὶ οἱ πλαίοντες, ὡς μὴ πλαίοντες· καὶ οἱ χαίροντες, ὡς μὴ χαίροντες· καὶ οἱ ἀγοράζοντες, ὡς μὴ κατέχοντες·

31 καὶ οἱ χρώμενοι τὸν κόσμον τοῦτον, ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου.

* 32 Θέλω δὲ ὑμᾶς ‡ ἀμερίμνους εἶναι· ὁ ‡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ Κυρίῳ·

33 Ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῇ γυναικί.

34 Μεμέρισται ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος· ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία καὶ σώματι καὶ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῷ ἀνδρί.

* 35 Τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν συμφέρον λέγω· οὐχ ἵνα

22 Nam in Domino vocatus servus, libertus Domini est: similiter & liber vocatus, servus est Christi.

23 Pretio empti estis: ne fiatis servi hominum.

24 Unusquisque in quo vocatus est, fratres, in hoc permaneat apud Deum.

25 De autem virginibus præceptum Domini non habeo: sententiam autem do, tanquam misericordiam consequutus à Domino fidelis esse.

26 Existimo ergo hoc pulchrum esse propter instantem necessitatem, quoniam pulchrum homini sic esse.

27 Alligatus es uxori? ne quære solutionem. solutus es ab uxore? ne quære uxorem.

28 Si autem & acceperis uxorem, non peccasti: Et si nupserit virgo, non peccavit: tribulationem vero carni habebunt hujusmodi. Ego autem vobis parco. 29 Hoc autem dico, fratres, tempus contractum reliquum est, ut & habentes uxores, tanquam non habentes sint. 30 Et flentes tanquam non flentes: & gaudentes, tanquam non gaudentes: & ementes, tanquam non possidentes:

31 Et utentes mundo hoc, tamquam non abutentes: præterit enim figura mundi hujus. 32 Volo autem vos sine solicitudine esse: Cælebs curat quæ Domini, quomodo placebit Domino.

33 At uxorem ducens curat quæ mundi, quomodo placebit uxori.

34 Divisa sunt mulier & virgo; Innupta curat quæ Domini, ut sit sancta & corpore & spiritu; at nupta curat quæ mundi, quomodo placebit viro.

35 Hoc vero ad vestram ipsorum utilitatem dico; non

† βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ † εὐπρόσεδρον τῷ Κυρίῳ † ἀπερισπάςως.

* 36 Εἰ δέ τις ‡ ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν ‡ παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ᾖ † ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι· ὃ θέλει ποιείτω, οὐχ ἁμαρτάνει· γαμείτωσαν.

37 Ὃς δὲ ἕςηκεν ἑδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ, μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, τοῦ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ποιεῖ.

* 38 Ὥςε καὶ ὁ ‡ ἐκγαμίζων, καλῶς ποιεῖ· ὁ δὲ μὴ ἐκγαμίζων, † κρεῖσσον ποιεῖ.

39 Γυνὴ δέδεται νόμῳ ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ κοιμηθῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἐλευθέρα ἐςὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι· μόνον ἐν Κυρίῳ.

40 Μακαριωτέρα δέ ἐςιν ἐὰν οὕτω μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ δὲ κἀγὼ πνεῦμα Θεοῦ ἔχειν. 18. † 10.

Κεφ. ή. 8.

1 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι πάντες γνῶσιν ἔχομεν. ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ.

2 Εἰ δέ τις δοκεῖ εἰδέναι τι, οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκε καθὼς δεῖ γνῶναι.

3 Εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν, οὗτος ἔγνωςαι ὑπ' αὐτοῦ.

4 Περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἴδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς Θεὸς ἕτερος εἰ μὴ εἷς.

5 Καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶ λεγόμενοι θεοὶ, εἴτε ἐν οὐρανῷ, εἴτε ἐπὶ τῆς γῆς· (ὥσπερ εἰσὶ θεοὶ πολλοὶ, καὶ κύριοι πολλοί·)

6 Ἀλλ' ἡμῖν εἷς Θεὸς ὁ πατὴρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν· καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριςὸς, δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ.

7 Ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶ-

ut laqueum vobis injic
sed ad decens & bene a
rens Domino indistract

36 Si autem quis inde
esse super virginem
existimat, si sit superadu
& ita debet fieri: quod
faciat, non peccat: nub

37 Qui vero stetit firma
corde, non habens nec
tatem, potestatem au
habet circa propriam vol
tatem, & hoc judicavit
corde suo, servare suam v
ginem, bene facit.

38 Itaque & matrimon
jungens, pulchre facit:
non matrimonio jungens
melius facit.

39 Mulier alligata est le
in quantum tempus vivit v
ejus: si vero dormierit v
ejus, liberata est cui vul
nubere; tantum in Domino

40 Beatior autem est si si
maneat, secundum mea
sententiam; puto autem &
ego Spiritum Dei habere.

CAPUT VIII.

1 DE autem idolis immola-
tis, scimus quia omnes
scientiam habemus. Scientia
inflat, at charitas ædificat.

2 Si autem quis existimat
scire aliquid, nondum quic-
quam cognovit quemadmo-
dum oporteat nosse.

3 Si autem quis diligit Deum,
hic cognitus est ab eo.

4 De esca igitur idolothy-
torum, scimus quia nihil ido-
lum in mundo, & quod nul-
lus Deus alter, si non unus.

5 Etenim etsi sunt dicti dii,
sive in cælo, sive in terra:
(sicuti sunt dii multi, & domi-
ni multi,) 6 Sed nobis unus
Deus Pater, ex quo omnia,
& nos in illum: & unus Domi-
nus Jesus Christus, per quem
omnia, & nos per ipsum.

7 Sed non in omnibus scien-
tia.

ἕτις. τίνος γὰρ τῇ συνειδήσει τοῦ εἰδώλου ἕως ἄρτι, ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσι, καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενὴς οὖσα μολύνεται.

8 Βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παρίςησι τῷ Θεῷ· οὔτε γὰρ ἐὰν φάγωμεν, περισσεύομεν· οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑςερούμεθα.

9 Βλέπετε δὲ μήπως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη προσκομμα γένηται τοῖς ἀσθενοῦσιν.

10 Ἐὰν γάρ τις ἴδῃ σε τὸν ἔχοντα γνῶσιν, ἐν † εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν;

11 Καὶ ἀπολεῖται ὁ ἀσθενὼν ἀδελφὸς ἐπὶ τῇ σῇ γνώσει, δι' ὃν Χριςὸς ἀπέθανεν;

12 Οὕτω δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν, εἰς Χριςὸν ἁμαρτάνετε.

* 13 ‡ Διόπερ εἰ ‡ βρῶμα ‡ σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ ‡ φάγω ‡ κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω. 6. † 1.

Κεφ. θ'. 9.

1 Οὐκ εἰμὶ ἀπόςολος; Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; Οὐχὶ Ἰησοῦν Χριςὸν τὸν Κύριον ἡμῶν ἑώρακα; Οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐςε ἐν Κυρίῳ;

2 Εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόςολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ σφραγὶς τῆς ἐμῆς ἀποςολῆς ὑμεῖς ἐςε ἐν Κυρίῳ.

3 Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν, αὕτη ἐςί·

4 Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν;

5 Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόςολοι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου, καὶ Κηφᾶς;

6 Ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν τοῦ μὴ ἐργάζεσθαι;

7 Τίς ςρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις ποτὲ; Τίς φυτεύει ἀμπελῶνα, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; Ἢ τίς ποιμαίνει ποίμνην, καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει;

8 Μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ; Ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει;

9 Ἐν γὰρ τῷ Μωσέως νόμῳ γέγραπται· Οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα. Μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ Θεῷ;

10 Ἢ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; Δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι ὀφείλει ἐπ' ἐλπίδι ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν, καὶ ὁ ἀλοῶν ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν.

11 Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς τὰ σαρκικὰ ὑμῶν θερίσομεν;

12 Εἰ ἄλλοι τῆς ὑμῶν ἐξουσίας μετέχουσι, μᾶλλον οὐχὶ ἡμεῖς; Ἀλλ' οὐ κεχρήμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν, ἵνα μή τινα ἐγκοπὴν δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριςοῦ.

13 Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσι, οἱ τῷ θυσιαςηρίῳ προσεδρεύοντες τῷ θυσιαςηρίῳ συμμερίζονται;

14 Οὕτω καὶ ὁ Κύριος διέταξε τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν, ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν.

15 Ἐγὼ δὲ οὐδενὶ τούτων κέχρημαι· οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα ἵνα οὕτω γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν, ἢ τὸ καύχημά μου οὐδεὶς κενώσει.

16 Ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔςι μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ γάρ μοί ἐςιν ἐὰν μὴ εὐαγγελίσωμαι.

17 Εἰ γὰρ ἑκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίςευμαι.

18 Τί οὖν μού ἐςιν ὁ μισθός; Ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριςοῦ, εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

19 Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων, πᾶσι ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω.

20 Καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω.

21 Τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος Θεοῦ, ἀλλ' ἔννομος Χριςοῦ, ἵνα κερδήσω τοὺς ἀνόμους.

22 Ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω.

23 Πάντα δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι.

24 Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες πάντες μὲν τρέχουσι, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; Οὕτω τρέχετε ἵνα καταλάβητε.

25 Πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται· ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον.

26 Ἐγὼ τοίνυν οὕτω τρέχω, ὡς οὐκ ἀδήλως· οὕτω πυκτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα δέρων·

27 ἀλλὰ ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα, καὶ δουλαγωγῶ, μή πως ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

CAPUT X.

1 Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν, καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον,

2 καὶ πάντες εἰς τὸν Μωσῆν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ,

3 καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν βρῶμα ἔφαγον,

4 καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν πόμα ἔπιον· ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας· ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριςός.

5 Ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ Θεός· κατεςρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ.

6 Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν.

7 Μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθώς τινες αὐτῶν· ὡς γέγραπται· Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἀνέςησαν παίζειν.

8 Μηδὲ πορνεύωμεν, καθώς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ ἔπεσον μιᾷ ἡμέρᾳ εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες.

9 Μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν Χριςὸν, καθώς τινες αὐτῶν ἐπείρασαν, καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων ἀπώλοντο.

10 Μηδὲ γογγύζετε, καθάπερ τινὲς αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ.

11 Ταῦτα δὲ πάντα τυπικῶς συνέβαινεν ἐκείνοις· ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντηκε.

12 Ὥςε ὁ δοκῶν ἑςάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ.

13 Πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιςὸς δὲ ὁ Θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι ὑπενεγκεῖν.

14 Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας.

15 Ὡς φρονίμοις λέγω· ὑμεῖς κρίνατε ὃ φημί.

16 Τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ αἵματος τοῦ Χριςοῦ ἐςί; Τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χριςοῦ ἐςί;

17 Ὅτι εἷς ἄρτος, ἓν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν· πάντες γὰρ ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν.

18 Βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· οὐχὶ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυσιαςηρίου εἰσί;

19 Τί οὖν φημι; Ὅτι εἰδωλόθυτόν τί ἐςιν; Ἢ ὅτι εἴδωλόν τί ἐςιν;

20 Ἀλλ' ὅτι ἃ θύουσιν, δαιμονίοις θύουσι καὶ οὐ Θεῷ· οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γενέσθαι.

21 Οὐ δύνασθε ποτήριον Κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης Κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων.

22 Ἢ παραζηλοῦμεν τὸν Κύριον; Μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν;

23 Πάντα μοι ἔξεςι, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι ἔξεςι, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ.

24 Μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου.

25 Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῃ πωλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν·

26 τοῦ Κυρίου γὰρ ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.

27 Εἴ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίςων, καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν.

28 Ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ· Τοῦτο ἱερόθυτόν ἐςι, μὴ ἐσθίετε δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα, καὶ τὴν συνείδησιν· τοῦ Κυρίου γὰρ ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.

29 Συνείδησιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου· ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως;

30 Εἰ δὲ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριςῶ;

31 Εἴτε οὖν ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε.

32 Ἀπρόσκοποι καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε καὶ Ἕλλησι καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ·

33 καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν.

CAPUT XI.

1 Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ Χριςοῦ.

2 Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὅτι πάντα μου μέμνησθε, καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέχετε.

3 Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριςός ἐςιν· κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνήρ· κεφαλὴ δὲ τοῦ Χριςοῦ ὁ Θεός.

4 Πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

5 Πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτῆς· ἓν γάρ ἐςι καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ.

6 Εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω.

7 Ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλήν, εἰκὼν καὶ δόξα Θεοῦ ὑπάρχων· ἡ γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐςιν.

8 Οὐ γάρ ἐςιν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός·

9 καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα.

10 Διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους.

11 Πλὴν οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς, οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς ἐν Κυρίῳ.

12 Ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτω καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός· τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ.

13 Ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐςὶ γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ Θεῷ προσεύχεσθαι;

14 Οὐδὲ ἡ φύσις αὐτὴ διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐςίν;

15 Γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα αὐτῇ ἐςίν; Ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται αὐτῇ.

16 Εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ.

17 Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ, ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖττον συνέρχεσθε, ἀλλὰ εἰς τὸ ἧσσον.

18 Πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ, ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιςεύω·

19 δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν.

20 Συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, οὐκ ἔςι κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν·

21 ἕκαςος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει.

22 Μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; Ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; Τί εἴπω ὑμῖν; Ἐπαινέσω ὑμᾶς; Ἐν τούτῳ οὐκ ἐπαινῶ.

23 Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ Κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ παρεδίδετο, ἔλαβεν ἄρτον,

24 καὶ εὐχαριςήσας ἔκλασε, καὶ εἶπε· Τοῦτό μού ἐςι τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

25 Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων· Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐςὶ τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὁσάκις ἐὰν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

26 Ὁσάκις γὰρ ἐὰν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις οὗ ἔλθῃ.

27 Ὥςε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦτον ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ Κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου.

28 Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω.

29 Ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου.

30 Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωςοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί.

31 Εἰ δὲ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα·

32 κρινόμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ Κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν.

33 Ὥςε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν, ἀλλήλους ἐκδέχεσθε.

34 Εἴ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. Τὰ δὲ λοιπὰ ὡς ἂν ἔλθω διατάξομαι.

CAPUT XII.

1 Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν.

2 Οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε, πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ἤγεσθε ἀπαγόμενοι.

3 Διὸ γνωρίζω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι Θεοῦ λαλῶν λέγει ἀνάθεμα Ἰησοῦν· καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν Κύριον Ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ.

4 Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶν, τὸ δὲ αὐτὸ Πνεῦμα·

5 καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσὶν, καὶ ὁ αὐτὸς Κύριος·

6 καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσὶν, ὁ δὲ αὐτὸς Θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.

7 Ἑκάςῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ Πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον.

8 ὯΙ μὲν γὰρ διὰ τοῦ Πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας· ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα·

9 ἑτέρῳ πίςις ἐν τῷ αὐτῷ Πνεύματι· ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ ἑνὶ Πνεύματι·

10 ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων· ἄλλῳ δὲ προφητεία· ἄλλῳ δὲ διακρίσεις πνευμάτων· ἑτέρῳ γένη γλωσσῶν· ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία γλωσσῶν.

11 Πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάςῳ καθὼς βούλεται.

12 Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐςι, καὶ μέλη πολλὰ ἔχει, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος πολλὰ ὄντα, ἓν σῶμά ἐςι· οὕτω καὶ ὁ Χριςός.

13 Καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ Πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι, εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι, εἴτε ἐλεύθεροι· καὶ πάντες ἓν Πνεῦμα ἐποτίσθημεν.

14 Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔςιν ἓν μέλος, ἀλλὰ πολλά.

15 Ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς· Ὅτι οὐκ εἰμὶ χείρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔςιν ἐκ τοῦ σώματος.

16 Καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς· Ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔςιν ἐκ τοῦ σώματος.

17 Εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; Εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρησις;

18 Νυνὶ δὲ ὁ Θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἓν ἕκαςον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι καθὼς ἠθέλησεν.

19 Εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἓν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα;

20 Νυνὶ δὲ πολλὰ μέν ἐςι μέλη, ἓν δὲ σῶμα.

21 Οὐ δύναται δὲ ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρί· Χρείαν σου οὐκ ἔχω· ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσὶν· Χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω.

22 Ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέςερα ὑπάρχειν, ἀναγκαῖα ὑπάρχει·

23 καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμοτέρα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν· καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει·

24 τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρείαν ἔχει. Ἀλλὰ ὁ Θεὸς συνεκέρασε τὸ σῶμα, τῷ ὑστερουμένῳ περισσοτέραν δοὺς τιμήν·

25 ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὰ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη.

26 Καὶ εἴτε πάσχει ἓν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται ἓν μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη.

27 Ὑμεῖς δέ ἐςε σῶμα Χριςοῦ, καὶ μέλη ἐκ μέρους.

28 Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, πρῶτον ἀποςόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, εἶτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν, ἑρμηνείας γλωσσῶν.

29 Μὴ πάντες ἀποςολοι; Μὴ πάντες προφῆται; Μὴ πάντες διδάσκαλοι; Μὴ πάντες δυνάμεις;

30 Μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; Μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσι; Μὴ πάντες διερμηνεύουσι;

31 Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα· καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

CAPUT XIII.

1 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν, ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον.

2 Καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν, καὶ εἰδῶ τὰ μυςήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίςιν, ὥςε ὄρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι.

3 Καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσομαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι.

4 Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηςεύεται ἡ ἀγάπη· οὐ ζηλοῖ ἡ ἀγάπη· οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται,

5 οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν,

6 οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ·

7 πάντα στέγει, πάντα πιςεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει.

8 Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει· εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε γλῶσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταργηθήσεται.

9 Ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν, καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν·

10 ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται.

11 Ὅτε ἤμην νήπιος, ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐφρόνουν, ὡς νήπιος ἐλογιζόμην· ὅτε δὲ γέγονα ἀνὴρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου.

12 Βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην.

13 Νυνὶ δὲ μένει πίςις, ἐλπὶς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

CAPUT XIV.

1 Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικὰ, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε.

2 Ὁ γὰρ λαλῶν γλώσσῃ οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ τῷ Θεῷ· οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυςήρια.

3 Ὁ δὲ προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν.

4 Ὁ λαλῶν γλώσσῃ ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ.

5 Θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων γὰρ ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ.

6 Νυνὶ δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει, ἢ ἐν γνώσει, ἢ ἐν προφητείᾳ, ἢ ἐν διδαχῇ;

7 Ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλὸς εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῷ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον;

8 Καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον φωνὴν σάλπιγξ δῷ, τίς παρασκευάσεται εἰς πόλεμον;

9 Οὕτω καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; Ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες.

10 Τοσαῦτα εἰ τύχοι γένη φωνῶν ἐςὶν ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν ἄφωνον.

11 Ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος, καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος.

12 Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐςε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε.

13 Διὸ ὁ λαλῶν γλώσσῃ προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ.

14 Ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐςι.

15 Τί οὖν ἐςι; Προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ.

16 Ἐπεὶ ἐὰν εὐλογήσῃς τῷ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ Ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριςίᾳ, ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδε;

17 Σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριςεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται.

18 Εὐχαριςῶ τῷ Θεῷ μου, πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώ

ἵνα μισθὸν μου εὑρήσω; Ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον, εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

19 Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω.

20 Καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω·

21 τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος θεοῦ, ἀλλ' ἔννομος Χριστοῦ, ἵνα κερδήσω τοὺς ἀνόμους·

22 ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσιν γέγονα τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω·

23 πάντα δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι.

24 Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; Οὕτως τρέχετε ἵνα καταλάβητε.

25 Πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται· ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον.

26 Ἐγὼ τοίνυν οὕτως τρέχω ὡς οὐκ ἀδήλως· οὕτως πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέρων·

27 ἀλλὰ ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μή πως ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

10 Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν, καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον,

2 καὶ πάντες εἰς τὸν Μωσῆν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ,

3 καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν βρῶμα ἔφαγον,

4 καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν πόμα ἔπιον· ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας· ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός.

5 Ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ θεός· κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ.

6 Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν.

7 Μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθώς τινες αὐτῶν· καθὼς γέγραπται· Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίζειν.

8 Μηδὲ πορνεύωμεν, καθώς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ ἔπεσαν μιᾷ ἡμέρᾳ εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες.

9 Μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν Χριστόν, καθώς τινες αὐτῶν ἐπείρασαν, καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων ἀπώλοντο.

10 Μηδὲ γογγύζετε, καθάπερ τινὲς αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ.

11 Ταῦτα δὲ τυπικῶς συνέβαινεν ἐκείνοις· ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντηκεν.

12 Ὥστε ὁ δοκῶν ἑστάναι βλεπέτω μὴ πέσῃ.

13 Πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἰλήφει εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι ὑπενεγκεῖν.

14 Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας.

15 Ὡς φρονίμοις λέγω· κρίνατε ὑμεῖς ὃ φημί.

16 Τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ; Τὸ κλῶμα τοῦ ἄρτου ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία ἐστὶν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ;

17 Ὅτι εἷς ἄρτος, ἓν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν· πάντες γὰρ ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν.

18 Βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· οὐχὶ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσίν;

19 Τί οὖν φημι; ὅτι εἰδωλόθυτόν τί ἐστιν, ἢ ὅτι εἴδωλόν τί ἐστιν;

20 Ἀλλ' ὅτι ἃ θύουσιν τὰ ἔθνη, δαιμονίοις καὶ οὐ θεῷ θύουσιν· οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι.

21 Οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων.

22 Ἢ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον; μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν;

23 Πάντα ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ.

24 Μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου.

25 Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῃ πωλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν·

26 τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.

27 Εἴ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν.

28 Ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ· Τοῦτο ἱερόθυτόν ἐστιν, μὴ ἐσθίετε δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν· τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.

29 Συνείδησιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου· ἱνατί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως;

30 Εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ;

31 Εἴτε οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε.

32 Ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις καὶ Ἕλλησιν καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ·

33 καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ συμφέρον ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν.

11 Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ.

2 Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς ὅτι πάντα μου μέμνησθε καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέχετε.

3 Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός ἐστιν, κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνήρ, κεφαλὴ δὲ τοῦ Χριστοῦ ὁ θεός.

4 Πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

5 Πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτῆς· ἓν γάρ ἐστιν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ.

6 Εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω.

7 Ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλήν, εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ ὑπάρχων· ἡ γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν.

8 Οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός·

9 καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα·

10 διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους.

11 Πλὴν οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς ἐν κυρίῳ·

12 ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτως καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός· τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ.

13 Ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶν γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ θεῷ προσεύχεσθαι;

14 Οὐδὲ ἡ φύσις αὐτὴ διδάσκει ὑμᾶς ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ ἀτιμία αὐτῷ ἐστιν,

15 γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ δόξα αὐτῇ ἐστιν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται αὐτῇ.

16 Εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.

17 Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖττον ἀλλὰ εἰς τὸ ἧσσον συνέρχεσθε.

18 Πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω·

19 δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν.

20 Συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐκ ἔστιν κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν·

21 ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ ὃς δὲ μεθύει.

22 Μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ καταφρονεῖτε καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; τί εἴπω ὑμῖν; ἐπαινέσω ὑμᾶς; ἐν τούτῳ οὐκ ἐπαινῶ.

23 Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ παρεδίδετο ἔλαβεν ἄρτον,

24 καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ εἶπεν· Τοῦτό μού ἐστιν τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

25 Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι λέγων· Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε ὁσάκις ἐὰν πίνητε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

26 Ὁσάκις γὰρ ἐὰν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε ἄχρις οὗ ἔλθῃ.

27 Ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦτον ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου.

28 Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω·

29 ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει μὴ διακρίνων τὸ σῶμα.

30 Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι καὶ κοιμῶνται ἱκανοί.

31 Εἰ δὲ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα·

32 κρινόμενοι δὲ ὑπὸ κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν.

33 Ὥστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν ἀλλήλους ἐκδέχεσθε·

34 εἴ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. Τὰ δὲ λοιπὰ ὡς ἂν ἔλθω διατάξομαι.

12 Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν.

2 Οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ἤγεσθε ἀπαγόμενοι.

3 Διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει ἀνάθεμα Ἰησοῦν, καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν κύριον Ἰησοῦν εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

4 Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσίν, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα·

5 καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσίν, καὶ ὁ αὐτὸς κύριος·

6 καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσίν, ὁ δὲ αὐτὸς θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.

7 Ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον.

8 ὯΙ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα,

9 ἑτέρῳ πίστις ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ ἑνὶ πνεύματι,

10 ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ δὲ προφητεία, ἄλλῳ δὲ διακρίσεις πνευμάτων, ἑτέρῳ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία γλωσσῶν·

11 πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βούλεται.

12 Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστιν καὶ μέλη ἔχει πολλά, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος πολλὰ ὄντα ἓν σῶμά ἐστιν, οὕτως καὶ ὁ Χριστός.

13 Καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι, καὶ πάντες ἓν πνεῦμα ἐποτίσθημεν.

14 Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος ἀλλὰ πολλά.

15 Ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς· Ὅτι οὐκ εἰμὶ χείρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος.

16 Καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς· Ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος.

17 Εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρησις;

18 Νυνὶ δὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ μέλη ἕν ἕκαστον ἐν τῷ σώματι καθὼς ἠθέλησεν αὐτῷ.

19 Εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἓν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα;

20 Νυνὶ δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἓν δὲ σῶμα.

21 Οὐ δύναται δὲ ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρί· Χρείαν σου οὐκ ἔχω· ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσίν· Χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω.

22 Ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖα ὑπάρχει·

23 καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμοτέρα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν, καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει,

24 τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρείαν ἔχει. Ἀλλὰ ὁ θεὸς συνεκέρασεν τὸ σῶμα, τῷ ὑστερουμένῳ περισσοτέραν δοὺς τιμήν,

25 ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὰ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσιν τὰ μέλη.

26 Καὶ εἴτε πάσχει ἓν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται ἓν μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη.

27 Ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους.

28 Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, εἶτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήμψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν.

29 Μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ πάντες δυνάμεις;

30 μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσιν; μὴ πάντες διερμηνεύουσιν;

31 Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα. Καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

13 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον.

2 Καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὄρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι.

3 Καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσομαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι.

4 Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται ἡ ἀγάπη, οὐ ζηλοῖ, οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται,

5 οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν,

6 οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ,

7 πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει.

8 Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε πίπτει· εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε γλῶσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταργηθήσεται.

9 Ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν·

10 ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται.

11 Ὅτε ἤμην νήπιος, ἐνενόουν ὡς νήπιος, ἐλογιζόμην ὡς νήπιος· ὅτε γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου.

12 Βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην.

13 Νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

14 Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε.

15 Ὁ γὰρ λαλῶν γλώσσῃ οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ ἀλλὰ θεῷ· οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια.

16 Ὁ δὲ προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν.

17 Ὁ λαλῶν γλώσσῃ ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ.

18 Θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων δὲ ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ.

19 Νυνὶ δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ ἐν διδαχῇ;

20 Ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα εἴτε αὐλὸς εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῶσιν, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον;

21 Καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον φωνὴν σάλπιγξ δῷ, τίς παρασκευάσεται εἰς πόλεμον;

22 Οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες.

23 Τοσαῦτα εἰ τύχοι γένη φωνῶν ἐστιν ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν ἄφωνον·

24 ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος, καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος.

25 Οὕτως καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε.

26 Διὸ ὁ λαλῶν γλώσσῃ προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ.

27 Ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστιν.

28 Τί οὖν ἐστιν; προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ.

29 Ἐπεὶ ἐὰν εὐλογήσῃς τῷ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ ἀμήν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ, ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδεν;

30 Σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται.

31 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις λαλῶν·

32 ἀλλ' ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους διὰ τοῦ νοός μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ.

33 Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶν τέλειοι γίνεσθε.

34 Ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται ὅτι Ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέρων λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονταί μου, λέγει κύριος.

35 Ὥστε αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν οὐ τοῖς πιστεύουσιν ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις· ἡ δὲ προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν.

36 Ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πάντες λαλῶσιν γλώσσαις, εἰσέλθωσιν δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε;

37 Ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων·

38 τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται, καὶ οὕτως πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ θεῷ ἀπαγγέλλων ὅτι ὄντως ὁ θεὸς ἐν ὑμῖν ἐστιν.

39 Τί οὖν ἐστιν, ἀδελφοί; ὅταν συνερχόμεθα, ἕκαστος ὑμῶν ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, ἑρμηνείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω.

40 Εἴτε γλώσσῃ τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ εἷς διερμηνευέτω·

41 ἐὰν δὲ μὴ ᾖ διερμηνευτής, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ, ἑαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ τῷ θεῷ.

42 Προφῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν·

43 ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω·

44 δύνασθε γὰρ καθ' ἕνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσιν καὶ πάντες παρακαλῶνται·

45 καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται·

46 οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ θεὸς ἀλλὰ εἰρήνης, ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων.

47 Αἱ γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλὰ ὑποτασσέσθωσαν, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει.

48 Εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γάρ ἐστιν γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ.

49 Ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξῆλθεν; ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν;

50 Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν ὅτι κυρίου εἰσὶν ἐντολαί·

51 εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοείτω.

52 Ὥστε, ἀδελφοί μου, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν γλώσσαις μὴ κωλύετε·

53 πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

15 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἑστήκατε,

2 δι' οὗ καὶ σῴζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπιστεύσατε.

3 Παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς,

4 καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ κατὰ τὰς γραφάς,

5 καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾷ, εἶτα τοῖς δώδεκα·

6 ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείονες μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ ἐκοιμήθησαν·

7 ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ, εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν·

8 ἔσχατον δὲ πάντων ὡσπερεὶ τῷ ἐκτρώματι ὤφθη κἀμοί.

9 Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ.

10

18 Τίς οὖν μού ἐστιν ὁ μι-
σθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ μὴ † καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

19 Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων, πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω.

20 Καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω·

21 Τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, (μὴ ὢν ἄνομος Θεοῦ, ἀλλ' ἔννομος Χριστοῦ) ἵνα κερδήσω ἀνόμους.

22 Ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ἀσθενὴς, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω. τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω.

23 Τοῦτο δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι.

24 Οὐκ οἴδατε, ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες, πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; οὕτω τρέχετε, ἵνα καταλάβητε.

* 25 Πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος, πάντα † ἐγκρατεύεται. ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν· ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον.

* 26 Ἐγὼ † τοίνυν οὕτω τρέχω, ὡς οὐκ † ἀδήλως· οὕτω πυκτεύω, ὡς οὐκ ‡ ἀέρα δέρων.

* 27 Ἀλλ' ‡ ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ † δουλαγωγῶ, μήπως ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι. 20. † 8.

Κεφ. ι'. 10.

Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν· καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον·

2 Καὶ πάντες εἰς τὸν Μωσῆν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ·

3 Καὶ πάντες τὸ αὐτὸ βρῶμα

18 Quæ ergo mihi est merces? Ut euangelizans insumptuosum ponam Euangelium Christi, ad non abutendum potestate mea in Euangelio.

19 Liber enim existens ex omnibus, omnibus me ipsum servum feci, ut plures lucrifacerem.

20 Et factus sum Judæis tamquam Judæus, ut Judæos lucrarer: iis sub legem, quasi sub legem, ut eos sub legem lucrifaciam.

21 Exlegibus ut exlex, (non existens exlex Deo, sed inlex Christo,) ut lucrifaciam exleges. 22 Factus sum infirmis ut infirmus, ut infirmos lucrifaciam. Omnibus factus sum omnia, ut omnino aliquos servem.

23 Hoc autem facio propter Euangelium, ut particeps ejus efficiar.

24 Nescitis quod in stadio currentes omnes quidem currunt, unus vero accipit bravium? Sic currite, ut comprehendatis.

25 Omnis autem certans, omnia continens est: illi quidem igitur ut corruptibilem coronam accipiant: nos autem, incorruptam.

26 Ego igitur sic curro, quasi non in incertum: sic pugno, quasi non aërem verberans:

27 Sed obtundo meum corpus & in servitutem redigo: ne forte aliis prædicans, ipse reprobus efficiar.

CAPUT X.

1 Nolo autem vos ignorare, fratres, quoniam patres nostri omnes sub nubem fuerunt: & omnes per mare transierunt:

2 Et omnes in Mosem baptizati sunt in nube & in mari:

3 Et omnes eandem escam spi-

πνευματικὸν ὕδωρ.

4 Καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πόμα πνευματικὸν ἔπιον, ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας· ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός.

* 5 Ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ Θεός. † κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ‡ ἐρήμῳ.

* 6 Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς † ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν.

* 7 Μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθώς τινες αὐτῶν· ὡς γέγραπται· Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ‡ ἀνέστησαν † παίζειν.

* 8 Μηδὲ πορνεύωμεν, καθώς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ ἔπεσαν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες.

* 9 Μηδὲ ‡ ἐκπειράζωμεν τὸν Χριστὸν, καθὼς καί τινες αὐτῶν ἐπείρασαν, καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων ἀπώλοντο.

* 10 Μηδὲ † γογγύζετε, καθὼς καί τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ † ὀλοθρευτοῦ.

11 Ταῦτα δὲ πάντα τύποι συνέβαινον ἐκείνοις· ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησεν.

12 Ὥςε ὁ δοκῶν ἑστάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ.

13 Πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ Θεὸς, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν, τοῦ δύνασθαι ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν.

14 Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας.

15 Ὡς φρονίμοις λέγω· κρίνατε ὑμεῖς ὃ φημι.

16 Τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἐστι; Τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ

spiritalem manducaverunt.

4 Et omnes eundem potum spiritalem biberunt: (Bibebant enim de spiritali consequente petra: at petra Christus.)

5 Sed non in pluribus eorum probavit Deus. Prostrati enim in deserto.

6 Hæc autem typi nostri facta sunt, ad non esse nos concupiscentes malorum, sicut & illi concupierunt.

7 Neque idololatræ efficiamini, sicut quidam eorum, quemadmodum scriptum est: Sedit populus ad edendum & bibendum, & surrexerunt ludere.

8 Neque fornicemur, sicut quidam eorum fornicati sunt, & ceciderunt in una die viginti tria millia.

9 Neque tentemus Christum, sicut & quidam eorum tentaverunt, & à serpentibus perierunt. 10 Neque murmurate, sicut & quidam eorum murmuraverunt, & perierunt ab exterminatore.

11 Hæc autem omnia typi contingebant illis: scripta sunt autem ad admonitionem nostram, in quos fines seculorum devenerunt.

12 Itaque existimans stare, videat ne cadat.

13 Tentatio vos non apprehendit si non humana: fidelis autem Deus, qui non patietur vos tentari, supra quod potestis, sed faciet cum tentatione etiam proventum, ad posse vos sufferre.

14 Quapropter, fratres mei dilecti, fugite ab idololatria.

15 Ut prudentibus loquor: judicate vos quod dico.

16 Calix benedictionis cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? Panem quem frangimus, nonne

ινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χρι-
ῦ ἐστιν;
17 Ὅτι εἷς ἄρτος, ἓν σῶμα
οἱ πολλοί ἐσμεν· οἱ γὰρ πάν-
ες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχο-
εν.
18 Βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ
σάρκα· οὐχὶ οἱ ἐσθίοντες τὰς
υσίας, κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστη-
ίου εἰσί;
19 Τί οὖν φημι; ὅτι εἰδωλόθυ-
ον ἐστιν; ἢ ὅτι εἰδωλόθυτόν τί
στιν;
20 Ἀλλ' ὅτι ἃ θύει τὰ ἔθνη,
αιμονίοις θύει, καὶ οὐ Θεῷ· οὐ
έλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν
αιμονίων γίνεσθαι.
21 Οὐ δύνασθε ποτήριον Κυ-
ίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμο-
ίων· οὐ δύνασθε τραπέζης Κυ-
ίου μετέχειν, καὶ τραπέζης
αιμονίων.
22 Ἢ παραζηλοῦμεν τὸν Κύ-
ιον; Μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ
σμεν;
23 Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ'
ὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι
ξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδο-
εῖ.
24 Μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητεί-
ω, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου ἕκα-
τος.
* 25 Πᾶν τὸ ἐν † μακέλλῃ
πωλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν ἀ-
ακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν.
26 Τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ καὶ
ὸ πλήρωμα αὐτῆς.
27 Εἴ δέ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν
πίστων, καὶ θέλετε πορεύε-
θαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον
μῖν ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνον-
ες διὰ τὴν συνείδησιν.
* 28 Ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ·
Τοῦτο ‡ εἰδωλόθυτόν ἐστι, μὴ
σθίετε, δι' ἐκεῖνον τὸν ‡ μηνύ-
αντα, καὶ τὴν συνείδησιν·
τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ
‡ πλήρωμα αὐτῆς.
29 Συνείδησιν δὲ λέγω, οὐ-
χὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ
ἑτέρου. Ἱνατί γὰρ ἡ ἐλευθερία
μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνει-
δήσεως;

ne communio corporis Chri
sti est?
17 Quoniam unus pan
unum corpus multi sumu
nam omnes de uno pane p
ticipamus.
18 Videte Israël secundu
carnem: nonne edentes vi
mas, participes altaris sun
19 Quid ergo dico? qu
idolum quid est? aut qu
idolothytum quid est?
20 Sed quod quæ immola
Gentes, dæmoniis immola
& non Deo: Nolo autem v
communicatores dæmon
rum fieri.
21 Non potestis calic
Domini bibere, & calic
dæmoniorum: non potes
mensæ Domini participes
se, & mensæ dæmoniorum
22 An irritamus Dominu
Num fortiores illo sumus

23 Omnia mihi licent, s
non omnia conferunt: Om
mihi licent, sed non omn
ædificant.
24 Nemo suum quærat, s
quod alterius quisque.
25 Omne in macello ven
tum manducate, nihil int
rogantes propter conscie
tiam.
26 Nam Domini terra,
plenitudo ejus.
27 Si vero quis vocat v
infidelium, & vultis ir
omne appositum vobis m
ducate, nihil interrogan
propter conscientiam.
28 Si autem quis vobis
xerit: Hoc idolis immolat
est, ne edite, propter ill
indicantem, & conscientia
nam Domini terra, & ple
tudo ejus.
29 Conscientiam autem d
non tuam, sed alterius.
quid enim libertas mea
dicatur ab aliena consci
tia?

32 Ἐὰν δὲ καὶ χάριν φιλοτιμοῦμαι ποιεῖν, οὐκ ἐγὼ ἀνθρώπους παρὰ τὸν θεόν· ἢ καὶ ἐγὼ ἀρέσκω.

33 Ὥστε εἴτε ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε.

32 Sine offensione estote & Judæis & Gentibus & Ecclesiæ Dei:

33 Sicut & ego omnibus placeo, non quærens quod mihi utile sit, sed quod multis, ut salvi fiant.

Καθ. κ. 11.

1 Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ.

1 Imitatores mei estote, sicut & ego Christi.

2 Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὅτι πάντα μου μέμνησθε, καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν, τὰς παραδόσεις κατέχετε.

2 Laudo autem vos, fratres, quod omnia mea memini estis: & sicut tradidi vobis, traditiones retinetis.

3 Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός ἐστι· κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνήρ· κεφαλὴ δὲ Χριστοῦ ὁ θεός.

3 Volo autem vos scire, quod omnis viri caput Christus est: caput autem mulieris vir: caput vero Christi Deus.

4 Πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

4 Omnis vir orans aut prophetans circum caput habens, deturpat caput suum.

5 Πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ‡ ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν ἑαυτῆς· ἓν γάρ ἐστι καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ.

5 Omnis autem mulier orans aut prophetans non velato capite, deturpat caput suum: unum enim est ac idem ac si rasa.

6 Εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ ‡ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ‡ ξυρᾶσθαι, ‡ κατακαλυπτέσθω.

6 Si enim non velatur mulier, & tondeatur. Si vero turpe mulieri tonderi aut radi, veletur.

7 Ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλήν, εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ ὑπάρχων· γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν.

7 Vir quidem enim non debet velare caput, imago & gloria Dei existens: mulier autem gloria viri est.

8 Οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός.

8 Non enim est vir ex muliere, sed mulier ex viro.

9 Καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα.

9 Etenim non creatus est vir propter mulierem, sed mulier propter virum.

10 Διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, διὰ τοὺς ἀγγέλους.

10 Propter hoc debet mulier potestatem habere super caput, propter angelos.

11 Ve-

11 Πλὴν οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς, οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς, ἐν Κυρίῳ.

12 Ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρὸς, οὕτω καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός· τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ.

13 Ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε, πρέπον ἐστὶ γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ Θεῷ προσεύχεσθαι;

14 Ἡ οὐδὲ αὐτὴ ἡ φύσις διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστι·

* 15 Γυνὴ δὲ ἐὰν ‡ κομᾷ, δόξα αὐτῇ ἐστιν, ὅτι ἡ † κόμη ἀντὶ ‡ περιβολαίου δέδοται αὐτῇ;

* 16 Εἰ δέ τις δοκεῖ † φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς ‡ τοιαύτην ‡ συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ.

17 Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ, ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖττον, ἀλλ' εἰς τὸ ἧττον συνέρχεσθε.

18 Πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν· καὶ μέρος τι πιστεύω.

19 Δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν.

20 Συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, οὐκ ἔστι Κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν.

21 Ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει.

22 Μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; Ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; Τί ὑμῖν εἴπω; ἐπαινέσω ὑμᾶς; Ἐν τούτῳ οὐκ ἐπαινῶ.

23 Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ Κυρίου ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ παρεδίδοτο, ἔλαβεν ἄρτον·

24 Καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ εἶπε· Λάβετε, φάγετε·

11 Verumtamen neque vir sine muliere, neque mulier sine viro, in Domino.

12 Sicut enim mulier de viro, ita & vir per mulierem: at omnia ex Deo.

13 In vobis ipsis judicate: decorum est mulierem non velatam Deum orare?

14 Aut nec ipsa natura docet vos, quod vir quidem si comatus sit, ignominia illi est: 15 Mulier vero si comata sit, gloria illi est: quoniam coma pro velamine data est ei.

16 Si autem quis videtur contentiosus esse, nos talem consuetudinem non habemus, neque ecclesiæ Dei.

17 Hoc autem denuntians non laudo, quod non in melius, sed in deterius convenitis. 18 Primum quidem enim convenientibus vobis in ecclesia, audio scissuras in vobis esse: & partem aliquam credo.

19 Oportet enim & in vobis hæreses esse, ut probati manifesti fiant in vobis.

20 Convenientibus ergo vobis in unum, non est dominicam cœnam manducare.

21 Unusquisque enim propriam cœnam præsumit in edendo, & hic quidem esurit, hic autem ebrius est.

22 Num enim domos non habetis ad manducandum & bibendum? aut ecclesiam Dei contemnitis, & pudefacitis non habentes? Quid vobis dicam? Laudabo vos? in hoc non laudo.

23 Ego enim accepi à Domino quod & tradidi vobis, quoniam Dominus Jesus in nocte qua tradebatur, accepit panem;

24 Et gratias agens fregit, & dixit: Accipite, manducate: hoc

ποτήριον μου ἔπιε τὸ αἷμά μου τὸ ἐκχυνόμενον· τοῦτο ποιεῖτε ὁσάκις ἐὰν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

26 Ὁσάκις γὰρ ἐὰν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, ἕως οὗ ἂν ἔλθῃ.

27 Ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦτον, ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ Κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου.

28 Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω, καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω.

29 Ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου.

30 Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄῤῥωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί.

31 Εἰ γὰρ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα.

32 Κρινόμενοι δὲ, ὑπὸ Κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν.

33 Ὥστε, ἀδελφοί μου, συναγόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν, ἀλλήλους ἐκδέχεσθε.

34 Εἰ δέ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. Τὰ δὲ λοιπὰ, ὡς ἂν ἔλθω, διατάξομαι. 11. † 2.

Κεφ. ιβ. 12.

1 Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοὶ, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν.

2 Οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε, πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα, ὡς ἂν ἤγεσθε, ἀπαγόμενοι.

3 Διὸ γνωρίζω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι Θεοῦ λαλῶν, λέγει ἀνάθεμα Ἰησοῦν, καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν Κύριον Ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ.

4 Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶν, τὸ δὲ αὐτὸ Πνεῦμα.

5 Καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσὶ, καὶ ὁ αὐτὸς Κύριος.

6 Καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσὶν, ὁ δὲ αὐτὸς ἐστὶ Θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.

7 Ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ Πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον.

8 ὯΙ μὲν γὰρ διὰ τοῦ Πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας· ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα·

9 ἑτέρῳ πίστις ἐν τῷ αὐτῷ Πνεύματι· ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ αὐτῷ Πνεύματι·

10 ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων· ἄλλῳ δὲ προφητεία· ἄλλῳ δὲ διακρίσεις πνευμάτων· ἑτέρῳ γένη γλωσσῶν· ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία γλωσσῶν.

11 Πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βούλεται.

12 Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστι, καὶ μέλη πολλὰ ἔχει, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος πολλὰ ὄντα, ἓν σῶμά ἐστιν· οὕτως καὶ ὁ Χριστός.

13 Καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ Πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι, εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι, εἴτε ἐλεύθεροι· καὶ πάντες ἓν Πνεῦμα ἐποτίσθημεν.

14 Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος, ἀλλὰ πολλά.

15 Ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς· Ὅτι οὐκ εἰμὶ χείρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος.

16 Καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς· Ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος.

17 Εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμὸς, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρησις;

18 Νυνὶ δὲ ὁ Θεὸς ἔθετο τὰ μέλη ἕν ἕκαστον ἐν τῷ σώματι καθὼς ἠθέλησεν αὐτῷ.

19 Εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἓν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα;

20 Νυνὶ δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἓν δὲ σῶμα.

21 Οὐ δύναται δὲ ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρὶ· Χρείαν σου οὐκ ἔχω· ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσὶν· Χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω.

22 Ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν, ἀναγκαῖα ὑπάρχει·

23 καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμοτέρα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν· καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει·

24 τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρείαν ἔχει. Ἀλλὰ ὁ Θεὸς συνεκέρασε τὸ σῶμα, τῷ ὑστερουμένῳ περισσοτέραν δοὺς τιμήν·

25 ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη.

26 Καὶ εἴτε πάσχει ἓν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται ἓν μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη.

27 Ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα Χριστοῦ, καὶ μέλη ἐκ μέρους.

28 Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, εἶτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν, ἑρμηνείας γλωσσῶν.

29 Μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ πάντες δυνάμεις;

30 μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσι; μὴ πάντες διερμηνεύουσι;

31 Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ μείζονα· καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

Κεφ. ιγ. 13.

1 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον.

2 Καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν, καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι.

3 Καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσομαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι.

4 Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται ἡ ἀγάπη· οὐ ζηλοῖ, οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται,

5 οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν,

6 οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ·

7 πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει.

8 Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει· εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε γλῶσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταργηθήσεται.

9 Ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν, καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν·

10 ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται.

11 Ὅτε ἤμην νήπιος, ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐφρόνουν, ὡς νήπιος ἐλογιζόμην· ὅτε δὲ γέγονα ἀνὴρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου.

12 Βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην.

13 Νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπὶς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

Κεφ. ιδ. 14.

1 Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικὰ, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε.

2 Ὁ γὰρ λαλῶν γλώσσῃ οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ Θεῷ· οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια.

3 Ὁ δὲ προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν.

4 Ὁ λαλῶν γλώσσῃ ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ.

5 Θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων δὲ ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ.

6 Νυνὶ δὲ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ ἐν διδαχῇ;

7 Ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλὸς εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῷ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον;

8 Καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον φωνὴν σάλπιγξ δῷ, τίς παρασκευάσεται εἰς πόλεμον;

9 Οὕτω καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες.

10 Τοσαῦτα εἰ τύχοι γένη φωνῶν ἐστιν ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν αὐτῶν ἄφωνον.

11 Ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος, καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος.

12 Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε.

13 Διὸ ὁ λαλῶν γλώσσῃ προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ.

14 Ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστιν.

15 Τί οὖν ἐστιν; Προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ.

16 Ἐπεὶ ἐὰν εὐλογήσῃς τῷ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ Ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ, ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδε;

17 Σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται.

18 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου, πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις λαλῶν·

19 ἀλλὰ ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους διὰ τοῦ νοός μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ.

20 Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσὶν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶ τέλειοι γίνεσθε.

21 Ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται· Ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέρων λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονταί μου, λέγει Κύριος.

22 Ὥστε αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν, οὐ τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις· ἡ δὲ προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν.

23 Ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ πάντες γλώσσαις λαλῶσι, εἰσέλθωσι δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε;

24 Ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσι, εἰσέλθῃ δέ τις ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων·

25 τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται· καὶ οὕτω πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ Θεῷ, ἀπαγγέλλων ὅτι ὄντως ὁ Θεὸς ἐν ὑμῖν ἐστι.

26 Τί οὖν ἐστιν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ὑμῶν ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, ἑρμηνείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω.

27 Εἴτε γλώσσῃ τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ εἷς διερμηνευέτω·

28 ἐὰν δὲ μὴ ᾖ διερμηνευτὴς, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ· ἑαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ τῷ Θεῷ.

29 Προφῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν·

30 ἐὰν δὲ ἄλλῳ καθημένῳ ἀποκαλυφθῇ, ὁ πρῶτος σιγάτω.

31 Δύνασθε γὰρ καθ' ἕνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσι, καὶ πάντες παρακαλῶνται·

32 καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται·

33 οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ Θεὸς, ἀλλὰ εἰρήνης, ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων.

34 Αἱ γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλὰ ὑποτάσσεσθαι, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει.

35 Εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γάρ ἐστι γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ.

36 Ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθεν; ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν;

37 Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι, ἢ πνευματικὸς, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν ὅτι κυρίου εἰσὶν ἐντολαί.

38 Εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοείτω.

39 Ὥστε, ἀδελφοί μου, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν γλώσσαις μὴ κωλύετε·

40 πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

Κεφ. ιε. 15.

1 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἑστήκατε,

2 δι' οὗ καὶ σῴζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπιστεύσατε.

3 Παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφὰς,

4 καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ κατὰ τὰς γραφὰς,

5 καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾷ, εἶτα τοῖς δώδεκα·

6 ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείονες μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ ἐκοιμήθησαν·

7 ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ, εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσι·

8 ἔσχατον δὲ πάντων ὤφθη κἀμοὶ ὡσπερεὶ τῷ ἐκτρώματι.

9 Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ.

10 Χάριτι δὲ Θεοῦ εἰμὶ ὅ εἰμι· καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα· οὐκ ἐγὼ δὲ, ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ σὺν ἐμοί.

11 Εἴτε οὖν ἐγὼ εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε.

12 Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσί τινες ἐν ὑμῖν ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν;

13 Εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται·

14 εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα καὶ τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν.

15 Εὑρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ Θεοῦ ὅτι ἤγειρε τὸν Χριστὸν, ὃν οὐκ ἤγειρεν εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται.

16 Εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται·

17 εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν, ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν·

18 ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλοντο.

19 Εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμὲν μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν.

20 Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο.

21 Ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν·

22 ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνῄσκουσιν, οὕτω καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζῳοποιηθήσονται.

23 Ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ Χριστὸς, ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ·

24 εἶτα τὸ τέλος, ὅταν παραδιδῷ τὴν βασιλείαν τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν.

25 Δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν, ἄχρις οὗ θῇ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ.

26 Ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος.

27 Πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα.

28 Ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ Υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ᾖ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσι.

29 Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται; τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ τῶν νεκρῶν;

30 Καὶ ἡμεῖς τί κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν;

31 Καθ' ἡμέραν ἀποθνῄσκω, νὴ τὴν ὑμετέραν καύχησιν, ἀδελφοί, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

32 Εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνῄσκομεν.

33 Μὴ πλανᾶσθε· φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί.

34 Ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ἀγνωσίαν γὰρ Θεοῦ τινες ἔχουσι· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λαλῶ.

35 Ἀλλ' ἐρεῖ τις· Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ δὲ σώματι ἔρχονται;

36 Ἄφρων σὺ, ὃ σπείρεις οὐ ζῳοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ·

37 καὶ ὃ σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον εἰ τύχοι σίτου ἢ τινος τῶν λοιπῶν·

38 ὁ δὲ Θεὸς αὐτῷ δίδωσι σῶμα καθὼς ἠθέλησε, καὶ ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων ἴδιον σῶμα.

39 Οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σάρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων σάρξ, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ σὰρξ πτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων.

40 Καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλ' ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων.

41 Ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ.

42 Οὕτως καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν· σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ·

43 σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει·

44 σπείρεται σῶμα ψυχικὸν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. Εἰ ἔστι σῶμα ψυχικὸν, ἔστι καὶ πνευματικόν.

45 Οὕτως καὶ γέγραπται· Ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν· ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζῳοποιοῦν.

46 Ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικὸν, ἀλλὰ τὸ ψυχικὸν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν.

47 Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός· ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ.

48 Οἷος ὁ χοϊκὸς, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί· καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι.

49 Καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου.

50 Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν Θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ δύναται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ.

51 Ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα,

52 ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίσει γὰρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα.

53 Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν.

54 Ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος· Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος.

55 Ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, ᾅδη, τὸ νῖκος;

56 Τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία· ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος.

57 Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

58 Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστι κενὸς ἐν Κυρίῳ.

Κεφ. ιϛ. 16.

1 Περὶ δὲ τῆς λογείας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιήσατε.

2 Κατὰ μίαν σαββάτου ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων ὅ τι ἐὰν εὐοδῶται, ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω τότε λογεῖαι γίνωνται.

3 Ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκιμάσητε δι' ἐπιστολῶν, τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ·

4 ἐὰν δὲ ἄξιον ᾖ τοῦ κἀμὲ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται.

5 Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς, ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι·

6 πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε οὗ ἐὰν πορεύωμαι.

7 Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ θεάσασθαι· ἐλπίζω γὰρ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος ἐπιτρέψῃ.

8 Ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς Πεντηκοστῆς·

9 θύρα γάρ μοι ἀνέῳγε μεγάλη καὶ ἐνεργής, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί.

10 Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον Κυρίου ἐργάζεται, ὡς κἀγώ.

11 Μή τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ· προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρός με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν.

12 Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.

13 Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε.

14 Πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.

15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας, καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς·

16 ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοιούτ

δύναται εἰπεῖν Κύριον Ἰη-
, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ.
4 ‡ Διαιρέσεις δὲ ‡ χαρι-
των εἰσὶ, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦ-

potest dicere Dominum Jesum, si non in Spiritu sancto.
4 Discrimina vero gratiarum sunt, at idem Spiritus.

Καὶ διαιρέσεις διακονιῶν
, καὶ ὁ αὐτὸς Κύριος·
Καὶ διαιρέσεις ἐνεργημά-
εἰσὶν, ὁ δὲ αὐτὸς ἐστὶ Θεὸς,
εργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.
Ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέ-
ις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ
φέρον.
Ὠι μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύ-
ος δίδοται λόγος σοφίας,
ῳ δὲ λόγος γνώσεως, κατὰ
αὐτὸ πνεῦμα·
Ἑτέρῳ δὲ πίστις, ἐν τῷ αὐτῷ
ύματι· ἄλλῳ δὲ χαρίσμα-
ἰαμάτων, ἐν τῷ αὐτῷ
ύματι·
10 Ἄλλῳ δὲ ‡ ἐνεργήματα
ιάμεων, ἄλλῳ δὲ προφητεία,
λῳ δὲ διακρίσεις πνευμάτων,
ρῳ δὲ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ
‡ ἑρμηνεία γλωσσῶν.
11 Πάντα δὲ ταῦτα ἐνερ-
τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα,
διαιροῦν † ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς
ύλεται.
12 Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἓν
, καὶ μέλη ἔχει πολλὰ,
ντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώμα-
ς τοῦ ἑνὸς, πολλὰ ὄντα, ἓν
σῶμα· οὕτω καὶ ὁ Χριστός.
13 Καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ πνεύματι
εῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβα-
τίσθημεν· εἴτε Ἰουδαῖοι, εἴ-
Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι, εἴ-
ἐλεύθεροι· καὶ πάντες εἰς ἓν
ῦμα ἐποτίσθημεν.
14 Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ
ν ἓν μέλος, ἀλλὰ πολλά.
15 Ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς· Ὅτι
κ εἰμὶ χεὶρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ
ώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ
ἶν ἐκ τοῦ σώματος;
16 Καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς· Ὅτι
κ εἰμὶ ὀφθαλμὸς, οὐκ εἰμὶ ἐκ
οῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο
κ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος;
17 Εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλ-
ὸς, ποῦ ἡ ἀκοή; Εἰ ὅλον ἀκοὴ,
ποῦ ἡ † ὄσφρησις;

5 Et discrimina ministrationum sunt, & idem Dominus.
6 Et divisiones operationum sunt, at idem est Deus, efficiens omnia in omnibus.
7 Unicuique autem datur manifestatio Spiritus ad utilitatem. 8 Huic quidem enim per Spiritum datur sermo sapientiæ: alii autem sermo scientiæ, secundum eundem Spiritum: 9 Alteri autem fides in eodem Spiritu: alii autem dona sapitatum, in eodem Spiritu:
10 Alii vero operationes virtutum, alii autem prophetia, alii autem discretiones spirituum, alteri vero genera linguarum: alii autem interpretatio linguarum.
11 Omnia autem hæc operatur unus atque idem Spiritus, dividens privatim singulis prout vult. 12 Sicut enim corpus unum est, & membra habet multa, omnia autem membra corporis unius multa existentia, unum sunt corpus, ita & Christus.
13 Etenim in uno Spiritu nos omnes in unum corpus baptizati sumus: sive Judæi, sive Græci, sive servi, sive liberi: & omnes in unum Spiritum potati sumus. 14 Etenim corpus non est unum membrum, sed multa. 15 Si dixerit pes: Quoniam non sum manus, non sum de corpore: num ob hoc non est de corpore? 16 Et si dixerit auris: Quoniam non sum oculus, non sum de corpore: num ob hoc non est de corpore? 17 Si totum corpus oculus, ubi auditus? si totum auditus, ubi odoratus?

18 Nunc

ιβ Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν.

ιβ Οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε, πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ἤγεσθε ἀπαγόμενοι.

ιγ Διὸ γνωρίζω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει ἀνάθεμα Ἰησοῦν· καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν, Κύριος Ἰησοῦς, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

ιδ Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσίν, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα· καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσίν, καὶ ὁ αὐτὸς κύριος· καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσίν, ὁ δὲ αὐτὸς ἐστὶν θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.

ιζ Ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον.

ιη Ὧν μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας· ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα.

ιθ Ἑτέρῳ δὲ πίστις ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι· ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ ἑνὶ πνεύματι.

κ Ἄλλοις δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων· ἄλλῳ δὲ προφητεία· ἄλλῳ δὲ διακρίσεις πνευμάτων· ἑτέρῳ γένη γλωσσῶν· ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία γλωσσῶν.

κα Πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βούλεται.

κβ Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστι καὶ μέλη πολλὰ ἔχει, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος πολλὰ ὄντα ἓν σῶμά ἐστιν, οὕτως καὶ ὁ Χριστός.

κγ Καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι, καὶ πάντες ἓν πνεῦμα ἐποτίσθημεν.

κδ Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος, ἀλλὰ πολλά.

κε Ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς, Ὅτι οὐκ εἰμὶ χείρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος.

κστ Καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς, Ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος.

κζ Εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρησις;

κη Νυνὶ δὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἓν ἕκαστον αὐτῶν, ἐν τῷ σώματι καθὼς ἠθέλησεν.

κθ Εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἓν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα;

λ Νυνὶ δὲ πολλὰ μέλη, ἓν δὲ σῶμα.

λα Οὐ δύναται δὲ εἰπεῖν ὁ ὀφθαλμὸς τῇ χειρί, Χρείαν σου οὐκ ἔχω· ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσίν, Χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω.

λβ Ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖα ὑπάρχει·

λγ Καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν· καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει·

λδ Τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρείαν ἔχει· ἀλλὰ ὁ θεὸς συνεκέρασε τὸ σῶμα, τῷ ὑστερουμένῳ περισσοτέραν δοὺς τιμήν·

λε Ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη.

λστ Καὶ εἴτε πάσχει ἓν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται ἓν μέλος, συνχαίρει πάντα τὰ μέλη.

λζ Ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους.

λη Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, εἶτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν.

λθ Μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ πάντες δυνάμεις;

μ Μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσι; μὴ πάντες διερμηνεύουσι;

μα Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα. καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι. ιγ. ιβ.

1 Νῦν δὲ οὐκ ἔστιν ἡμῶν [illegible]

2 [illegible]

3 Νῦν δὲ [illegible]

4 [illegible]

5 [illegible]

6 [illegible]

7 [illegible]

8 [illegible]

9 [illegible]

10 [illegible]

11 [illegible]

12 [illegible]

13 [illegible]

14 [illegible]

15 [illegible]

16 [illegible]

17 [illegible]

18 [illegible]

19 [illegible]

20 [illegible]

21 [illegible]

22 [illegible]

23 [illegible]

24 [illegible]

25 [illegible]

26 [illegible]

27 [illegible]

28 [illegible]

29 [illegible]

30 [illegible]

31 [illegible]

32 [illegible]

33 [illegible]

34 [illegible]

35 [illegible]

36 [illegible]

37 [illegible]

38 [illegible]

39 [illegible]

40 [illegible]

41 [illegible]

42 [illegible]

43 [illegible]

44 [illegible]

45 [illegible]

46 [illegible]

47 [illegible]

48 [illegible]

49 [illegible]

50 [illegible]

51 [illegible]

52 [illegible]

53 [illegible]

54 [illegible]

55 [illegible]

56 [illegible]

57 [illegible]

58 [illegible]

59 [illegible]

60 [illegible]

61 [illegible]

62 [illegible]

63 [illegible]

64 [illegible]

65 [illegible]

66 [illegible]

67 [illegible]

68 [illegible]

69 [illegible]

70 [illegible]

71 [illegible]

72 [illegible]

73 [illegible]

74 [illegible]

75 [illegible]

76 [illegible]

77 [illegible]

78 [illegible]

79 [illegible]

80 [illegible]

81 [illegible]

82 [illegible]

83 [illegible]

84 [illegible]

85 [illegible]

86 [illegible]

87 [illegible]

88 [illegible]

89 [illegible]

90 [illegible]

91 [illegible]

92 [illegible]

93 [illegible]

94 [illegible]

95 [illegible]

96 [illegible]

97 [illegible]

98 [illegible]

99 [illegible]

100 [illegible]

101 [illegible]

102 [illegible]

103 [illegible]

104 [illegible]

105 [illegible]

106 [illegible]

107 [illegible]

108 [illegible]

109 [illegible]

110 [illegible]

111 [illegible]

112 [illegible]

113 [illegible]

114 [illegible]

115 [illegible]

116 [illegible]

117 [illegible]

118 [illegible]

119 [illegible]

120 [illegible]

121 [illegible]

122 [illegible]

123 [illegible]

124 [illegible]

125 [illegible]

126 [illegible]

127 [illegible]

128 [illegible]

129 [illegible]

130 [illegible]

131 [illegible]

132 [illegible]

133 [illegible]

134 [illegible]

135 [illegible]

136 [illegible]

137 [illegible]

138 [illegible]

139 [illegible]

140 [illegible]

141 [illegible]

142 [illegible]

143 [illegible]

144 [illegible]

145 [illegible]

146 [illegible]

147 [illegible]

148 [illegible]

149 [illegible]

150 [illegible]

151 [illegible]

152 [illegible]

153 [illegible]

154 [illegible]

155 [illegible]

156 [illegible]

157 [illegible]

158 [illegible]

159 [illegible]

160 [illegible]

161 [illegible]

162 [illegible]

163 [illegible]

164 [illegible]

165 [illegible]

166 [illegible]

167 [illegible]

168 [illegible]

169 [illegible]

170 [illegible]

171 [illegible]

172 [illegible]

173 [illegible]

174 [illegible]

175 [illegible]

176 [illegible]

177 [illegible]

178 [illegible]

179 [illegible]

180 [illegible]

181 [illegible]

182 [illegible]

183 [illegible]

184 [illegible]

185 [illegible]

186 [illegible]

187 [illegible]

188 [illegible]

189 [illegible]

190 [illegible]

191 [illegible]

192 [illegible]

193 [illegible]

194 [illegible]

195 [illegible]

196 [illegible]

197 [illegible]

198 [illegible]

199 [illegible]

200 [illegible]

201 [illegible]

202 [illegible]

203 [illegible]

204 [illegible]

205 [illegible]

206 [illegible]

207 [illegible]

208 [illegible]

209 [illegible]

210 [illegible]

211 [illegible]

212 [illegible]

213 [illegible]

214 [illegible]

215 [illegible]

216 [illegible]

217 [illegible]

218 [illegible]

219 [illegible]

220 [illegible]

221 [illegible]

222 [illegible]

223 [illegible]

224 [illegible]

225 [illegible]

226 [illegible]

227 [illegible]

228 [illegible]

229 [illegible]

230 [illegible]

231 [illegible]

232 [illegible]

233 [illegible]

234 [illegible]

235 [illegible]

236 [illegible]

237 [illegible]

238 [illegible]

239 [illegible]

240 [illegible]

241 [illegible]

242 [illegible]

243 [illegible]

244 [illegible]

245 [illegible]

246 [illegible]

247 [illegible]

248 [illegible]

249 [illegible]

250 [illegible]

251 [illegible]

252 [illegible]

253 [illegible]

254 [illegible]

255 [illegible]

256 [illegible]

257 [illegible]

258 [illegible]

259 [illegible]

260 [illegible]

261 [illegible]

262 [illegible]

263 [illegible]

264 [illegible]

265 [illegible]

266 [illegible]

267 [illegible]

268 [illegible]

269 [illegible]

270 [illegible]

271 [illegible]

272 [illegible]

273 [illegible]

274 [illegible]

275 [illegible]

276 [illegible]

277 [illegible]

278 [illegible]

279 [illegible]

280 [illegible]

281 [illegible]

282 [illegible]

283 [illegible]

284 [illegible]

285 [illegible]

286 [illegible]

287 [illegible]

288 [illegible]

289 [illegible]

290 [illegible]

291 [illegible]

292 [illegible]

293 [illegible]

294 [illegible]

295 [illegible]

296 [illegible]

297 [illegible]

298 [illegible]

299 [illegible]

300 [illegible]

301 [illegible]

302 [illegible]

303 [illegible]

304 [illegible]

305 [illegible]

306 [illegible]

307 [illegible]

308 [illegible]

309 [illegible]

310 [illegible]

311 [illegible]

312 [illegible]

313 [illegible]

314 [illegible]

315 [illegible]

316 [illegible]

317 [illegible]

318 [illegible]

319 [illegible]

320 [illegible]

321 [illegible]

322 [illegible]

323 [illegible]

324 [illegible]

325 [illegible]

326 [illegible]

327 [illegible]

328 [illegible]

329 [illegible]

330 [illegible]

331 [illegible]

332 [illegible]

333 [illegible]

334 [illegible]

335 [illegible]

336 [illegible]

337 [illegible]

338 [illegible]

339 [illegible]

340 [illegible]

341 [illegible]

342 [illegible]

343 [illegible]

344 [illegible]

345 [illegible]

346 [illegible]

347 [illegible]

348 [illegible]

349 [illegible]

350 [illegible]

351 [illegible]

352 [illegible]

353 [illegible]

354 [illegible]

355 [illegible]

356 [illegible]

357 [illegible]

358 [illegible]

359 [illegible]

360 [illegible]

361 [illegible]

362 [illegible]

363 [illegible]

364 [illegible]

365 [illegible]

366 [illegible]

367 [illegible]

368 [illegible]

369 [illegible]

370 [illegible]

371 [illegible]

372 [illegible]

373 [illegible]

374 [illegible]

375 [illegible]

376 [illegible]

377 [illegible]

378 [illegible]

379 [illegible]

380 [illegible]

381 [illegible]

382 [illegible]

383 [illegible]

384 [illegible]

385 [illegible]

386 [illegible]

387 [illegible]

388 [illegible]

389 [illegible]

390 [illegible]

391 [illegible]

392 [illegible]

393 [illegible]

394 [illegible]

395 [illegible]

396 [illegible]

397 [illegible]

398 [illegible]

399 [illegible]

400 [illegible]

401 [illegible]

402 [illegible]

403 [illegible]

404 [illegible]

405 [illegible]

406 [illegible]

407 [illegible]

408 [illegible]

409 [illegible]

410 [illegible]

411 [illegible]

412 [illegible]

413 [illegible]

414 [illegible]

415 [illegible]

416 [illegible]

417 [illegible]

418 [illegible]

419 [illegible]

420 [illegible]

421 [illegible]

422 [illegible]

423 [illegible]

424 [illegible]

425 [illegible]

426 [illegible]

427 [illegible]

428 [illegible]

429 [illegible]

430 [illegible]

431 [illegible]

432 [illegible]

433 [illegible]

434 [illegible]

435 [illegible]

436 [illegible]

437 [illegible]

438 [illegible]

439 [illegible]

440 [illegible]

441 [illegible]

442 [illegible]

443 [illegible]

444 [illegible]

445 [illegible]

446 [illegible]

447 [illegible]

448 [illegible]

449 [illegible]

450 [illegible]

451 [illegible]

452 [illegible]

453 [illegible]

454 [illegible]

455 [illegible]

456 [illegible]

457 [illegible]

458 [illegible]

459 [illegible]

460 [illegible]

461 [illegible]

462 [illegible]

463 [illegible]

464 [illegible]

465 [illegible]

466 [illegible]

467 [illegible]

468 [illegible]

469 [illegible]

470 [illegible]

471 [illegible]

472 [illegible]

473 [illegible]

474 [illegible]

475 [illegible]

476 [illegible]

477 [illegible]

478 [illegible]

479 [illegible]

480 [illegible]

481 [illegible]

482 [illegible]

483 [illegible]

484 [illegible]

485 [illegible]

486 [illegible]

487 [illegible]

488 [illegible]

489 [illegible]

490 [illegible]

491 [illegible]

492 [illegible]

493 [illegible]

494 [illegible]

495 [illegible]

496 [illegible]

497 [illegible]

498 [illegible]

499 [illegible]

500 [illegible]

501 [illegible]

502 [illegible]

503 [illegible]

504 [illegible]

505 [illegible]

506 [illegible]

507 [illegible]

508 [illegible]

509 [illegible]

510 [illegible]

511 [illegible]

512 [illegible]

513 [illegible]

514 [illegible]

515 [illegible]

516 [illegible]

517 [illegible]

518 [illegible]

519 [illegible]

520 [illegible]

521 [illegible]

522 [illegible]

523 [illegible]

524 [illegible]

525 [illegible]

526 [illegible]

527 [illegible]

528 [illegible]

529 [illegible]

530 [illegible]

531 [illegible]

532 [illegible]

533 [illegible]

534 [illegible]

535 [illegible]

536 [illegible]

537 [illegible]

538 [illegible]

539 [illegible]

540 [illegible]

541 [illegible]

542 [illegible]

543 [illegible]

544 [illegible]

545 [illegible]

546 [illegible]

547 [illegible]

548 [illegible]

549 [illegible]

550 [illegible]

551 [illegible]

552 [illegible]

553 [illegible]

554 [illegible]

555 [illegible]

556 [illegible]

557 [illegible]

558 [illegible]

559 [illegible]

560 [illegible]

561 [illegible]

562 [illegible]

563 [illegible]

564 [illegible]

565 [illegible]

566 [illegible]

567 [illegible]

568 [illegible]

569 [illegible]

570 [illegible]

571 [illegible]

572 [illegible]

573 [illegible]

574 [illegible]

575 [illegible]

576 [illegible]

577 [illegible]

578 [illegible]

579 [illegible]

580 [illegible]

581 [illegible]

582 [illegible]

583 [illegible]

584 [illegible]

585 [illegible]

586 [illegible]

587 [illegible]

588 [illegible]

589 [illegible]

590 [illegible]

591 [illegible]

592 [illegible]

593 [illegible]

594 [illegible]

595 [illegible]

596 [illegible]

597 [illegible]

598 [illegible]

599 [illegible]

600 [illegible]

601 [illegible]

602 [illegible]

603 [illegible]

604 [illegible]

605 [illegible]

606 [illegible]

607 [illegible]

608 [illegible]

609 [illegible]

610 [illegible]

611 [illegible]

612 [illegible]

613 [illegible]

614 [illegible]

615 [illegible]

616 [illegible]

617 [illegible]

618 [illegible]

619 [illegible]

620 [illegible]

621 [illegible]

622 [illegible]

623 [illegible]

624 [illegible]

625 [illegible]

626 [illegible]

627 [illegible]

628 [illegible]

629 [illegible]

630 [illegible]

631 [illegible]

632 [illegible]

633 [illegible]

634 [illegible]

635 [illegible]

636 [illegible]

637 [illegible]

638 [illegible]

639 [illegible]

640 [illegible]

641 [illegible]

642 [illegible]

643 [illegible]

644 [illegible]

645 [illegible]

646 [illegible]

647 [illegible]

648 [illegible]

649 [illegible]

650 [illegible]

651 [illegible]

652 [illegible]

653 [illegible]

654 [illegible]

655 [illegible]

656 [illegible]

657 [illegible]

658 [illegible]

659 [illegible]

660 [illegible]

661 [illegible]

662 [illegible]

663 [illegible]

664 [illegible]

665 [illegible]

666 [illegible]

667 [illegible]

668 [illegible]

669 [illegible]

670 [illegible]

671 [illegible]

672 [illegible]

673 [illegible]

674 [illegible]

675 [illegible]

676 [illegible]

677 [illegible]

678 [illegible]

679 [illegible]

680 [illegible]

681 [illegible]

682 [illegible]

683 [illegible]

684 [illegible]

685 [illegible]

686 [illegible]

687 [illegible]

688 [illegible]

689 [illegible]

690 [illegible]

691 [illegible]

692 [illegible]

693 [illegible]

694 [illegible]

695 [illegible]

696 [illegible]

697 [illegible]

698 [illegible]

699 [illegible]

700 [illegible]

701 [illegible]

702 [illegible]

703 [illegible]

704 [illegible]

705 [illegible]

706 [illegible]

707 [illegible]

708 [illegible]

709 [illegible]

710 [illegible]

711 [illegible]

712 [illegible]

713 [illegible]

714 [illegible]

715 [illegible]

716 [illegible]

717 [illegible]

718 [illegible]

719 [illegible]

720 [illegible]

721 [illegible]

722 [illegible]

723 [illegible]

724 [illegible]

725 [illegible]

726 [illegible]

727 [illegible]

728 [illegible]

729 [illegible]

730 [illegible]

731 [illegible]

732 [illegible]

733 [illegible]

734 [illegible]

735 [illegible]

736 [illegible]

737 [illegible]

738 [illegible]

739 [illegible]

740 [illegible]

741 [illegible]

742 [illegible]

743 [illegible]

744 [illegible]

745 [illegible]

746 [illegible]

747 [illegible]

748 [illegible]

749 [illegible]

750 [illegible]

751 [illegible]

752 [illegible]

753 [illegible]

754 [illegible]

755 [illegible]

756 [illegible]

757 [illegible]

758 [illegible]

759 [illegible]

760 [illegible]

761 [illegible]

762 [illegible]

763 [illegible]

764 [illegible]

765 [illegible]

766 [illegible]

767 [illegible]

768 [illegible]

769 [illegible]

770 [illegible]

771 [illegible]

772 [illegible]

773 [illegible]

774 [illegible]

775 [illegible]

776 [illegible]

777 [illegible]

778 [illegible]

779 [illegible]

780 [illegible]

781 [illegible]

782 [illegible]

783 [illegible]

784 [illegible]

785 [illegible]

786 [illegible]

787 [illegible]

788 [illegible]

789 [illegible]

790 [illegible]

791 [illegible]

792 [illegible]

793 [illegible]

794 [illegible]

795 [illegible]

796 [illegible]

797 [illegible]

798 [illegible]

799 [illegible]

800 [illegible]

801 [illegible]

802 [illegible]

803 [illegible]

804 [illegible]

805 [illegible]

806 [illegible]

807 [illegible]

808 [illegible]

809 [illegible]

810 [illegible]

811 [illegible]

812 [illegible]

813 [illegible]

814 [illegible]

815 [illegible]

816 [illegible]

817 [illegible]

818 [illegible]

819 [illegible]

820 [illegible]

821 [illegible]

822 [illegible]

823 [illegible]

824 [illegible]

825 [illegible]

826 [illegible]

827 [illegible]

828 [illegible]

829 [illegible]

830 [illegible]

831 [illegible]

832 [illegible]

833 [illegible]

834 [illegible]

835 [illegible]

836 [illegible]

837 [illegible]

838 [illegible]

839 [illegible]

840 [illegible]

841 [illegible]

842 [illegible]

843 [illegible]

844 [illegible]

845 [illegible]

846 [illegible]

847 [illegible]

848 [illegible]

849 [illegible]

850 [illegible]

851 [illegible]

852 [illegible]

853 [illegible]

854 [illegible]

855 [illegible]

856 [illegible]

857 [illegible]

858 [illegible]

859 [illegible]

860 [illegible]

861 [illegible]

862 [illegible]

863 [illegible]

864 [illegible]

865 [illegible]

866 [illegible]

867 [illegible]

868 [illegible]

869 [illegible]

870 [illegible]

871 [illegible]

872 [illegible]

873 [illegible]

874 [illegible]

875 [illegible]

876 [illegible]

877 [illegible]

878 [illegible]

879 [illegible]

880 [illegible]

881 [illegible]

882 [illegible]

883 [illegible]

884 [illegible]

885 [illegible]

886 [illegible]

887 [illegible]

888 [illegible]

889 [illegible]

890 [illegible]

891 [illegible]

892 [illegible]

893 [illegible]

894 [illegible]

895 [illegible]

896 [illegible]

897 [illegible]

898 [illegible]

899 [illegible]

900 [illegible]

901 [illegible]

902 [illegible]

903 [illegible]

904 [illegible]

905 [illegible]

906 [illegible]

907 [illegible]

908 [illegible]

909 [illegible]

910 [illegible]

911 [illegible]

912 [illegible]

913 [illegible]

914 [illegible]

915 [illegible]

916 [illegible]

917 [illegible]

918 [illegible]

919 [illegible]

920 [illegible]

921 [illegible]

922 [illegible]

923 [illegible]

924 [illegible]

925 [illegible]

926 [illegible]

927 [illegible]

928 [illegible]

929 [illegible]

930 [illegible]

931 [illegible]

932 [illegible]

933 [illegible]

934 [illegible]

935 [illegible]

936 [illegible]

937 [illegible]

938 [illegible]

939 [illegible]

940 [illegible]

941 [illegible]

942 [illegible]

943 [illegible]

944 [illegible]

945 [illegible]

946 [illegible]

947 [illegible]

948 [illegible]

949 [illegible]

950 [illegible]

951 [illegible]

952 [illegible]

953 [illegible]

954 [illegible]

955 [illegible]

956 [illegible]

957 [illegible]

958 [illegible]

959 [illegible]

960 [illegible]

961 [illegible]

962 [illegible]

963 [illegible]

964 [illegible]

965 [illegible]

966 [illegible]

967 [illegible]

968 [illegible]

969 [illegible]

970 [illegible]

971 [illegible]

972 [illegible]

973 [illegible]

974 [illegible]

975 [illegible]

976 [illegible]

977 [illegible]

978 [illegible]

979 [illegible]

980 [illegible]

981 [illegible]

982 [illegible]

983 [illegible]

984 [illegible]

985 [illegible]

986 [illegible]

987 [illegible]

988 [illegible]

989 [illegible]

990 [illegible]

991 [illegible]

992 [illegible]

993 [illegible]

994 [illegible]

995 [illegible]

996 [illegible]

997 [illegible]

998 [illegible]

999 [illegible]

1000 [illegible]

* 1 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα ‡ χαλκὸς ἠχῶν, ἢ † κύμβαλον ‡ ἀλαλάζον.

* 2 Καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν, καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν· καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη ‡ μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδέν εἰμι.

3 Καὶ ἐὰν ψωμίζω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι.

* 4 Ἡ ἀγάπη ‡ μακροθυμεῖ, † χρηστεύεται· ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ· ἡ ἀγάπη οὐ † περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται,

5 Οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακὸν,

6 Οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ·

7 Πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει.

8 Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει· εἴτε δὲ προφητεῖαι καταργηθήσονται, εἴτε γλῶσσαι παύσονται, εἴτε γνῶσις καταργηθήσεται.

9 Ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν, καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν.

10 Ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται.

11 Ὅτε ἦμην νήπιος, ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐφρόνουν, ὡς νήπιος ἐλογιζόμην· ὅτε δὲ γέγονα ἀνὴρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου.

* 12 Βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ‡ ἐσόπτρου ἐν † αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην.

13 Νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπὶς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα·

CAPUT XIII.

1 SI linguis hominum loquar & angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum æs sonans, aut cymbalum tinniens.

2 Et si habuero prophetiam, & noverim mysteria omnia & omnem scientiam; & si habuero omnem fidem, ita ut montes transferre, charitatem autem non habuero, nihil sum.

3 Et si insumam alendo pauperes omnes facultates meas, & si tradam corpus meum ut ardeam, charitatem autem non habeam, nihil juvor.

4 Charitas longanimis est, benigna est: charitas non æmulatur, charitas non agit perperam, non inflatur,

5 Non indecore agit, non quærit sua, non irritatur, non cogitat malum,

6 Non gaudet super injustitia, congaudet autem veritati:

7 Omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet.

8 Charitas nunquam excidit: sive vero prophetiæ abolebuntur, sive linguæ cessabunt, sive scientia abolebitur.

9 Ex parte enim cognoscimus, & ex parte prophetamus.

10 Quum autem venerit perfectum, tunc quod ex parte abolebitur.

11 Quum essem infans, ut infans loquebar, ut infans sapiebam, ut infans cogitabam: Quando autem factus sum vir, abolevi quæ infantis.

12 Videmus enim nunc per speculum in ænigmate: tunc autem facie ad faciem: Nunc cognosco ex parte, tunc autem cognoscam sicut & cognitus sum.

13 Nunc autem maneat fides, spes, charitas, tria hæc:

[illegible]

Κεφ. ιδ. [illegible]

1 Δ[illegible]

2 [illegible]

3 [illegible]

4 [illegible]

5 [illegible]

6 Νυνὶ δὲ, ἀδελφοὶ, ἐὰν ἔλθω τοὺς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει, ἢ ἐν γνώσει, ἢ ἐν προφητείᾳ, ἢ ἐν διδαχῇ;

* 7 Ὅμως τὰ † ἄψυχα φωνὴν διδόντα, ‡ εἴτε † αὐλὸς, εἴτε ‡ κιθάρα, ἐὰν ‡ διαστολὴν τοῖς ‡ φθόγγοις μὴ δῷ, πῶς ‡ γνωσθήσεται τὸ ‡ αὐλούμενον ἢ τὸ ‡ κιθαριζόμενον;

* 8 Καὶ γὰρ ἐὰν ‡ ἄδηλον φωνὴν ‡ σάλπιγξ δῷ, τίς ‡ παρασκευάσεται εἰς ‡ πόλεμον;

* 9 Οὕτω καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ † εὔσημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες.

10 Τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη φωνῶν ἐστιν ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν αὐτῶν ἄφωνον.

11 Ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος· καὶ ὁ λαλῶν, ἐν ἐμοὶ βάρβαρος.

12 Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας

major autem horum [illegible]tas.

CAPUT XIV.

1 SEctamini charitatem, [illegible] vero spiritu[illegible] magis autem ut prophe[illegible]

2 Nam loquens lingua, [illegible] hominibus loquitur, sed [illegible] nemo enim audit, spiritu[illegible] tem loquitur mysteria.

3 At prophetans, hom[illegible] bus loquitur ædificatio[illegible] & exhortationem & con[illegible] lationem.

4 Loquens lingua, sepe[illegible] ædificat: at prophetans, [illegible] clesiam ædificat.

5 Vo[illegible] autem omnes vos loqui [illegible] gais, magis autem ut prophe[illegible] tetis. Major enim prophe[illegible] tans, quam loquens lingua[illegible] nisi si interpretetur, ut ec[illegible] clesia ædificationem accipi[illegible]

6 Nunc autem, fratres, [illegible] venero ad vos linguis [illegible] quens, quid vobis prodero, si non vobis loquar aut in re[illegible] velatione, aut in scientia, [illegible] in prophetia, aut in doctrina?

7 Tamen inanima voce[illegible] dantia, sive tibia, sive ci[illegible] thara, si distinctionem so[illegible] tuum non dederint, quomo[illegible] do scietur tibia cantatum, aut citharizatum?

8 Etenim si incertam voce[illegible] tuba det, quis apparabit[illegible] ad bellum?

9 Ita & vos per linguam [illegible] non bene significantem [illegible] monem dederitis, quomo[illegible] cognoscetur dictum? erit[illegible] enim in aëra loquentes.

10 Tot, si contigerit, ge[illegible] nera vocum sunt in mundo, [illegible] nihil eorum mutum.

11 Si ergo nesciero virtu[illegible] tem vocis, ero loquenti bar[illegible] barus: & loquens, in me barbarus.

12 Sic & vos, quoniam [illegible] mulatores estis spirituum ad ædificationem ecclesi[illegible] qua

τε ἵνα περισσεύητε.
Διόπερ ὁ λαλῶν γλώσσῃ, προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ.
Ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται· ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστι.
Τί οὖν ἐστι; Προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ.
Ἐπεὶ ἐὰν εὐλογήσῃς τῷ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου, πῶς ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδε.
Σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται.
Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου, πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις λαλῶν.
Ἀλλ' ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους διὰ τοῦ νοός μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ.
20 Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν· ἀλλὰ τῇ κακίᾳ † νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶν ‡ τέλειοι γίνεσθε.
21 Ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται· Ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοις, καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέροις, λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονταί μου, λέγει Κύριος.
22 Ὥστε αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν, οὐ τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις· ἡ δὲ προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν.
23 Ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ πάντες γλώσσαις λαλῶσιν, εἰσέλθωσι δὲ ἰδιῶται, ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε;
Ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων·
Καὶ οὕτω τὰ κρυπτὰ τῆς

quærite ut abundetis.
13 Quapropter loquens lingua, oret ut interpretetur.
14 Si enim orem lingua, ſpiritus meus orat: at mens mea infructuoſa eſt.
15 Quid ergo eſt? Orabo ſpiritu, orabo autem & mente: pſallam ſpiritu, pſallam vero & mente.
16 Cæterum ſi benedixeris ſpiritu, implens locum idiotæ, quomodo dicet, Amen, ſuper tua gratiarum actione? quandoquidem quid dicis neſcit.
17 Tu quidem enim bene gratias agis: ſed alter non ædificatur.
18 Gratias ago Deo meo, omnibus vobis magis linguis loquens.
19 Sed in eccleſia volo quinque verba per intelligentiam meam loqui, ut & alios inſtruam, quam decem mille verba in lingua.
20 Fratres, ne pueri efficiamini ſenſibus: ſed malitia puerascite, at ſenſibus perfecti eſtote.
21 In lege ſcriptum eſt: Quoniam in aliis linguis, & in labiis aliis loquar populo huic, & neo ſic exaudient me, dicit Dominus.
22 Itaque linguæ in ſignum ſunt, non fidelibus, ſed infidelibus: at prophetia non infidelibus, ſed fidelibus.
23 Si ergo conveniat eccleſia univerſa in idipſum, & omnes linguis loquantur, intrent autem idiotæ aut infideles, nonne dicent quod inſanitis?
24 Si autem omnes prophetent, intret autem quis infidelis vel idiota, convincitur ab omnibus, dijudicatur ab omnibus:
25 Et ſic occulta cordis ejus

καρδίας αὐτοῦ θανερὰ γένεται· καὶ οὕτω πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, προσκυνήσει τῷ Θεῷ, ἀπαγγέλλων ὅτι ὁ Θεὸς ἐντὸς ἐν ὑμῖν ἐστι.

26 Τί οὖν ἐστιν, ἀδελφοί; Ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ὑμῶν ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, ἑρμηνείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γενέσθω.

27 Εἴτε γλώσσῃ τις λαλεῖ, κατὰ δύο, ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος· καὶ εἷς διερμηνευέτω.

* 28 Ἐὰν δὲ μὴ ᾖ † διερμηνευτὴς, ‡ σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ· ἑαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ τῷ Θεῷ.

29 Προφῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν.

30 Ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω.

31 Δύνασθε γὰρ καθ' ἕνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσι, καὶ πάντες παρακαλῶνται.

32 Καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται·

33 Οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ Θεὸς, ἀλλ' εἰρήνης, ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων.

34 Αἱ γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει.

35 Εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γάρ ἐστι γυναιξὶν ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν.

36 Ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθεν; ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν;

37 Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικὸς, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν, ὅτι τοῦ Κυρίου εἰσὶν ἐντολαί.

38 Εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοείτω.

39 Ὥστε, ἀδελφοὶ, ζηλοῦτε

manifesta fiunt: & ita
in faciem adorabit
pronuncians quod De
in vobis sit.

26 Quid ergo est, fr
Quum convenitis, un
que vestrum psalmum
doctrinam habet, li
habet, apocalypsin hab
terpretationem habet:
ad ædificationem fiat.

27 Sive lingua quis
tur, secundum duos au
rimum tres, & per par
& unus interpretetur.

28 Si autem non fuer
terpres, taceat in ecc
sibi ipsi autem loquat
Deo.

29 Prophetæ duo aut
loquantur, & alii dijudic

30 Si vero alii revel
fuerit sedenti, prior tac

31 Potestis enim singul
omnes prophetare: ut om
discant, & omnes con
tione afficiantur.

32 Et spiritus prophet
prophetis subjiciuntur.

33 Non enim est disse
nis Deus, sed pacis: u
omnibus ecclesiis sanctor

34 Mulieres vestræ in
clesiis taceant: non e
permissum est eis loqui,
subditis esse, sicut & l
dicit.

35 Si autem quid dis
volunt, in domo propr
viros interrogent: Tu
enim est in ecclesia mul
bus loqui.

36 An à vobis verbum
exiit? aut in vos solos
venit?

37 Si quis videtur prop
esse aut spiritualis, co
scat quæ scribo vobis,
Domini sunt mandata.

38 Si autem quis igno
ignoret.

39 Itaque, fratres mei,

φητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν
γλώσσαις μὴ κωλύετε.
Πάντα εὐσχημόνως καὶ
κατὰ τάξιν γινέσθω. 23. † 8.
Κεφ. ιε'. 15.
Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ,
τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελι-
σάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβε-
τε, ἐν ᾧ καὶ ἑστήκατε·
2 δι' οὗ καὶ σώζεσθε, τίνι
λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, εἰ
κατέχετε· ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ
ἐπιστεύσατε.
3 Παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώ-
τοις καὶ παρέλαβον, ὅτι Χρι-
στὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν
ἡμῶν, κατὰ τὰς γραφάς·
4 καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι
ἐγήγερται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ,
κατὰ τὰς γραφάς·
5 καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾷ, εἶτα
τοῖς δώδεκα.
6 Ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεν-
τακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ,
ἐν οἷς πλείους μένουσιν ἕως
ἄρτι, τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθη-
σαν·
7 ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ· εἶτα
τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν.
8 ‡ Ἔσχατον δὲ πάντων,
ὡσπερεὶ τῷ † ἐκτρώματι,
ὤφθη ‡ κἀμοί.
9 Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχι-
στος τῶν ἀποστόλων· ὃς οὐκ εἰμὶ
ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος,
διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν
τοῦ Θεοῦ.
10 Χάριτι δὲ Θεοῦ εἰμι ὅ εἰ-
μι· καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς
ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ
περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐ-
κοπίασα· οὐκ ἐγὼ δὲ, ἀλλ' ἡ
χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί.
11 Εἴτε οὖν ἐγὼ, εἴτε ἐκεῖ-
νοι, οὕτω κηρύσσομεν, καὶ οὕτω
ἐπιστεύσατε.
12 Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται
ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς
λέγουσί τινες ἐν ὑμῖν, ὅτι ἀ-
νάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν;
13 Εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν
οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερ-
ται.

mulamini prophetare, & lo-
qui linguis ne prohibete.
40 Omnia decenter & se-
cundum ordinem fiant.

CAPUT XV.

1 NOtum facio autem vo-
bis, fratres, Evange-
lium quod evangelizavi vo-
bis, quod & accepistis, in
quo & statis. 2 Per quod
& servamini, qua ratione
evangelizarim vobis, si tene-
tis, nisi si frustra credidistis.
3 Tradidi enim vobis in pri-
mis quod & accepi: quoniam
Christus mortuus est pro
peccatis nostris, secundum
scripturas. 4 Et quia se-
pultus est, & quia resurre-
xit tertia die, secundum
scripturas. 5 Et quia visus
est Cephæ, deinde duodecim.
6 Deinde visus est supra
quingentis fratribus semel,
ex quibus plures manent us-
que adhuc, quidam autem &
dormierunt.
7 Deinde visus est Jacobo:
deinde Apostolis omnibus.
8 Noviſſime autem omnium,
tamquam abortivo, visus est
& mihi. 9 Ego enim sum
minimus Apostolorum, qui
non sum idoneus vocari Apo-
stolus: quoniam persequu-
tus sum ecclesiam Dei.
10 Gratia autem Dei sum
quod sum: & gratia ejus quæ
in me, non inanis facta est,
sed abundantius illis omnibus
laboravi: non ego autem, sed
gratia Dei quæ cum me.
11 Sive igitur ego, sive illi,
sic prædicamus, & sic cre-
didistis.
12 Si autem Christus præ-
dicatur quod à mortuis re-
surrexit, quomodo dicunt
quidam in vobis, quoniam re-
surrectio mortuorum non est?
13 Si autem resurrectio mor-
tuorum non est, neque Chri-
stus resurrexit.

14 Εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν.

15 Εὑρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ· ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ Θεοῦ ὅτι ἤγειρε τὸν Χριστόν· ὃν οὐκ ἤγειρεν, εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται.

16 Εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται·

17 Εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν· ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν·

18 Ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ, ἀπώλοντο.

19 Εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν Χριστῷ μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν.

20 Νυνὶ δὲ, Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν· ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο.

21 Ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου ὁ θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν.

* 22 Ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτω καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ‡ ζωοποιηθήσονται.

* 23 Ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ † τάγματι· ἀπαρχὴ Χριστὸς, ὄπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ, ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ.

24 Εἶτα τὸ τέλος, ὅταν παραδῷ τὴν βασιλείαν τῷ Θεῷ καὶ πατρί· ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν.

25 Δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν ἄχρις οὗ ἂν θῇ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ.

26 Ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος.

27 Πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα.

28 Ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτά-

14 Si autem Christus resurrexit, inanis [illegible] prædicatio nostra, [illegible] autem & fides vestra.

15 Invenimur autem [illegible] falsi testes Dei: quia testati sumus de Deo, [illegible] suscitaverit Christum: [illegible] non suscitavit, si utique [illegible] tui non resurgunt. [illegible] enim mortui non resurg[illegible] neque Christus resurrex[illegible]

17 Si vero Christus non [illegible] surrexit, vana fides vestra [illegible] huc estis in peccatis vestr[illegible]

18 Nempe & dormientes [illegible] Christo, perierunt.

19 Si in vita hac speran[illegible] sumus in Christo tantum, [illegible] serabiliores omnibus hom[illegible] nibus sumus.

20 Nunc autem Christus r[illegible] surrexit à mortuis: primi[illegible] dormientium factus est.

21 Quoniam enim per h[illegible] minem mors, & per homin[illegible] resurrectio mortuorum.

22 Sicut enim in Ada[illegible] omnes moriuntur, ita & [illegible] Christo omnes vivificabu[illegible] tur.

23 Unusquisque autem [illegible] proprio ordine; primitiæ Christus, deinde ii qui Christi, in adventu ejus.

24 Deinde finis, quum tradiderit regnum Deo & Patri: quum aboleverit omnem principatum & omnem potestatem & virtutem.

25 Oportet enim illum regnare, usque quo ponat omnes inimicos sub pedes suos.

26 Ultimus inimicus abolebitur mors. 27 Omnia enim subjecit sub pedes ejus. Quum autem dicat, quod omnia subjecta sunt, manifestum quod excepto illo subjicientæ ei omnia.

28 Quum autem subjecta fuerint illi omnia, tunc & ipse Filius subjicietur subjicienti

ι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ᾖ ὁ θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσι.

29 Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται; τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ τῶν νεκρῶν;

30 Τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν;

31 Καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, τὴν ‡ ὑμετέραν καύχησιν, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

32 Εἰ κατὰ ἄνθρωπον † ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος, εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται; Φάγωμεν καὶ πίωμεν· αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν.

33 Μὴ πλανᾶσθε· ‡ φθείρουσιν † ἤθη χρηστὰ † ὁμιλίαι κακαί.

34 † Ἐκνήψατε ‡ δικαίως, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ‡ ἄγνωσίαν γὰρ θεοῦ τινες ἔχουσιν. πρὸς ‡ ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω.

35 Ἀλλ' ἐρεῖ τις· Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ δὲ σώματι ἔρχονται;

36 Ἄφρον, σὺ ὃ σπείρεις, οὐ ζῳοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ.

37 Καὶ ὃ σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι, σίτου, ἢ τινος τῶν λοιπῶν.

38 Ὁ δὲ θεὸς αὐτῷ δίδωσι σῶμα καθὼς ἠθέλησε, καὶ ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων τὸ ἴδιον σῶμα.

39 Οὐ πᾶσα σὰρξ, ἡ αὐτὴ σὰρξ· ἀλλὰ ἄλλη μὲν σὰρξ ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων, ἄλλη † πτηνῶν.

40 Καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλ' ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων.

41 Ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ.

42 Οὕτω καὶ ἡ ἀνάστα-

cienti sibi omnia, ut sit Deus omnia in omnibus.

29 Alioquin quid facient baptizati pro mortuis, si omnino mortui non resurgunt? quid & baptizantur pro mortuis?

30 Quid & nos periclitamur per omnem horam?

31 Per diem morior, per vestram gloriationem, quam habeo in Christo Jesu Domino nostro.

32 Si secundum hominem ad bestias pugnavi in Epheso, quod mihi commodum, si mortui non resurgunt? manducemus & bibamus, cras enim moriemur.

33 Ne errate: Corrumpunt mores bonos colloquia mala.

34 Evigilate juste, & ne peccate: ignorantiam enim Dei quidam habent. ad pudorem vobis loquor.

35 Sed dicet aliquis: Quomodo resurgunt mortui? quali autem corpore veniunt?

36 Insipiens, tu quod seminas, non vivificatur, si non moriatur: 37 Et quod seminas, non corpus oriturum seminas, sed nudum granum, si contigerit, tritici, aut alicujus cæterorum.

38 At Deus illi dat corpus sicut voluit, & unicuique seminum proprium corpus.

39 Non omnis caro, eadem caro: sed alia quidem caro hominum, alia autem caro pecorum, alia vero piscium, alia autem volucrium.

40 Et corpora cælestia, & corpora terrestria: sed alia quidem cælestium gloria, alia autem terrestrium.

41 Alia gloria solis, & alia gloria lunæ, & alia gloria stellarum: Stella enim à stella differt in gloria.

42 Sic & resurrectio mor-

σις τῶν νεκρῶν· σπείρεται ἐν
Φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ‡ ἀφθαρσίᾳ·

43 Σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐ-
γείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν
ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνά-
μει·

44 Σπείρεται σῶμα ψυχι-
κὸν, ἐγείρεται σῶμα πνευμα-
τικὸν· ἐστὶ σῶμα ψυχικὸν, καὶ
ἐστὶ σῶμα πνευματικόν.

45 Οὕτω καὶ γεγραπται·
Ἐγένετο ὁ τοῦτος ἄνθρωπος Ἀ-
δὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν· ὁ ἔσχα-
τος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποι-
οῦν.

46 Ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευ-
ματικὸν, ἀλλὰ τὸ ψυχικὸν,
ἔπειτα τὸ πνευματικόν.

47 Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ
γῆς, χοϊκός· ὁ δεύτερος ἄνθρω-
πος, ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ.

48 Οἷος ὁ χοϊκὸς, ‡ τοιοῦ-
τοι καὶ οἱ ‡ χοϊκοί· καὶ οἷος ὁ
ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπου-
ράνιοι.

49 Καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν
εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσομεν
καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρα-
νίου.

50 Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοὶ,
ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν
Θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ δύνα-
ται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρ-
σίαν κληρονομεῖ.

51 Ἰδοὺ, μυστήριον ὑμῖν λέ-
γω· Πάντες μὲν οὐ κοιμηθησό-
μεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησό-
μεθα.

52 Ἐν † ἀτόμῳ, ἐν † ῥιπῇ
ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλ-
πιγγι, ‡ (σαλπίσει γὰρ) καὶ
οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρ-
τοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα.

53 Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο
ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ
θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανα-
σίαν.

54 Ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦ-
το ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν, καὶ
τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀθα-
νασίαν, τότε γενήσεται ὁ λό-
γος ὁ γεγραμμένος· Κατε-

tuorum: seminatur in
ruptione, surgit in in
ruptione.

43 Seminatur in igno
nia, excitatur in gloria
minatur in infirmitate,
git in virtute.

44 Seminatur corpus
male, surgit corpus spiri
est corpus animale, &
corpus spirituale.

45 Ita & scriptum est:
ctus est primus homo Ad
in animam viventem, no
simus Adam in spiritum
vificantem.

46 Sed non prius spiritu
sed animale, deinde spi
tale.

47 Primus homo de terra
terrenus: secundus homo
Dominus de cælo.

48 Qualis terrenus, tal
& terreni: & qualis cælest
tales & cælestes.

49 Et sicut portavimus im
ginem terreni, portabimus
& imaginem cælestis.

50 Hoc autem dico, fratres,
quia caro & sanguis regnum
Dei jure hæreditario possi
dere non possunt, neque
corruptio incorruptelam ju
re hæreditario possidet.

51 Ecce mysterium vobis
dico: omnes quidem non
dormiemus, omnes autem
immutabimur.

52 In momento, in ictu
oculi, in novissima tuba
(tuba canet enim) & mortui
resurgent incorrupti, & nos
immutabimur.

53 Oportet enim corrupti
bile hoc induere incorruptio
nem, & mortale hoc induere
immortalitatem.

54 Quum autem corruptibi
le hoc induerit incorruptio
nem, & mortale hoc indue
rit immortalitatem, tunc fiet
sermo ille scriptus: Absorpta
est

5 θάνατος εἰς νῖκος.
Ποῦ σου, θάνατε, τὸ
ον; Ποῦ σου, ᾅδη, τὸ
;
Τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανά-
ἡ ἁμαρτία· ἡ δὲ δύναμις
ἁμαρτίας, ὁ νόμος.
Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ δι-
ήμῖν τὸ νῖκος, διὰ τοῦ
ου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
58 Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀ-
τοὶ, ‡ ἑδραῖοι γίνεσθε,
ετακίνητοι, περισσεύοντες
ῷ ἔργῳ τοῦ Κυρίου ‡ πάν-
, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑ-
οὐκ ἔστι κενὸς ἐν Κυρίῳ.
† 11.

Κεφ. ις'. 16.

ΠΕρὶ δὲ τῆς ‡ λογίας τῆς
εἰς τοὺς ἁγίους ὥσπερ
ταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς
ατίας, οὕτω καὶ ὑμεῖς
ήσατε.
Κατὰ μίαν σαββάτων ἕ-
ος ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθέτω,
αυρίζων ὅ, τι ἂν εὐοδῶται·
μὴ ὅταν ἔλθω, τότε λογίαι
ωνται.
3 Ὅταν δὲ παραγένωμαι,
ὓς ἐὰν δοκιμάσητε διὰ ἐπιστο-
ν, τούτους πέμψω ἀπενεγ-
ῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἰερου-
λήμ.
4 Ἐὰν δὲ ᾖ ἄξιον τοῦ κἀμὲ
ρεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσον-
ται.
5 Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς
ὰν Μακεδονίαν διέλθω· (Μα-
δονίαν γὰρ διέρχομαι.)
6 Πρὸς ὑμᾶς δὲ † τυχὸν
παραμενῶ, ἢ καὶ παραχει-
άσω, ἵνα ὑμεῖς με ‡ προπέμ-
ητε ‡ οὗ ἐὰν πορεύωμαι.
7 Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι
ν † παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω δὲ
χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑ-
ᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος ἐπιτρέπῃ.
8 Ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως
ῆς πεντηκοστῆς.
9 Θύρα γάρ μοι ἀνέῳγε με-
γάλη καὶ ἐνεργὴς, καὶ ἀντι-
κείμενοι πολλοί.
10 Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος,

est mors in victoriam.
55 Ubi tuus, mors, ſtimulus? ubi veſtra, inferi, victoria?
56 At ſtimulus mortis, peccatum: at potentia peccati, Lex.
57 At Deo gratia danti nobis victoriam per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.
58 Itaque, fratres mei dilecti, ſtabiles eſtote, immobiles, abundantes in opere Domini ſemper, ſcientes quod labor veſter non eſt inanis in Domino.

CAPUT XVI.

1 DE autem collecta quæ in ſanctos, ſicut ordinavi eccleſiis Galatiæ, ita & vos facite.
2 Per unam Sabbatorum unuſquiſque veſtrum apud ſe reponat recondens, quod bene ſucceſſerit: ut non quum venero, tunc collectæ fiant.
3 Quum autem adfuero, quos probaveritis per epiſtolas, hos mittam perferre gratiam veſtram in Hieruſalem.
4 Si vero fuerit dignum & me proficiſci, cum me proficiſcentur. 5 Veniam autem ad vos, quum Macedoniam pertranſivero: (Macedoniam enim pertranſeo.)
6 Apud vos autem forſitan manebo, vel etiam hyemabo: ut vos me deducatis quocumque iero.
7 Nolo enim vos modo in tranſitu videre, ſpero vero tempus aliquod manere apud vos, ſi Dominus permiſerit.
8 Permanebo autem in Epheſo uſque ad Pentecoſten.
9 Oſtium enim mihi apertum eſt magnum & efficax, & adverſarii multi.
10 Si autem venerit Timotheus:

βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον Κυρίου ἐργάζεται ὡς καὶ ἐγώ.

11 Μήτις οὖν αὐτὸν ἐξουδενήσῃ· προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρός με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν.

12 Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ· ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.

13 Γρηγορεῖτε, † στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε.

14 Πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.

15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας, καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς·

16 ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις, καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι.

17 Χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φουρτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμῶν ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν·

18 ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν· ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους.

19 Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας. Ἀσπάζονται ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα, σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ.

20 Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.

21 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου.

* 22 Εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἤτω † ἀνάθεμα, † μαρὰν ἀθά.

23 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

theus, videte ut sine timore sit apud vos: nam opus Domini operatur sicut & ego.

11 Ne quis ergo illum exhorruerit. Deducite autem illum in pace, ut veniat ad me; expecto enim illum cum fratribus.

12 De autem Apollo fratre multum rogavi eum, ut veniret ad vos cum fratribus: & omnino non fuit voluntas ut nunc veniret: veniet autem quum opportunitatem habuerit.

13 Vigilate, state in fide, viriliter agite, fortificamini.

14 Omnia vestra in charitate fiant.

15 Obsecro autem vos, fratres, nostis domum Stephanæ; quod est primitiæ Achaiæ, & in ministerium sanctis addixerunt seipsos:

16 Ut & vos subjiciamini talibus, & omni cooperanti & laboranti.

17 Gaudeo autem in præsentia Stephanæ & Fortunati & Achaici, quoniam vestrum defectum hi suppleverunt.

18 Refecerunt enim meum spiritum & vestrum. Agnoscite ergo tales.

19 Salutant vos ecclesiæ Asiæ. Salutant vos in Domino multum Aquila & Priscilla, cum ea quæ in domo eorum ecclesia.

20 Salutant vos fratres omnes. Salutate alii alios in osculo sancto.

21 Salutatio mea manu Pauli.

22 Si quis non amat Dominum Jesum Christum, sit anathema. Maran atha.

23 Gratia Domini Jesu Christi cum vobis.

24 Cha-

ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάν-
ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Α-
10. † 4.
ρὸς Κορινθίους πρώτη ἐγρά-
ἀπὸ Φιλίππων διὰ Στε-
ᾶ, καὶ Φουρτουνάτου, καὶ
ἰκοῦ, καὶ Τιμοθέου.

24 Charitas mea cum omnibus vobis in Christo Jesu. Amen.

Ad Corinthios prior scripta est Philippis per Stephanam, & Fortunatum, & Achaicum, & Timotheum.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

AD CORINTHIOS EPISTOLA SECUNDA.

Κεφ. ά. 1.

CAPUT I.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς, τῇ ἐκκλησίᾳ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσι τοῖς οὖσιν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ.

2 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν, καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως·

4 Ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει, διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

5 Ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτω διὰ Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν.

6 Εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας, τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν·

1 PAULUS Apostolus Jesu Christi, per voluntatem Dei, & Timotheus frater, ecclesiæ Dei existenti in Corintho, cum sanctis omnibus existentibus in tota Achaia.

2 Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo.

3 Benedictus Deus & Pater Domini nostri Jesu Christi, pater misericordiarum, & Deus totius consolationis:

4 Consolans nos in omni tribulatione nostra, ad posse nos consolari eos qui in omni pressura, per consolationem, qua consolatione afficimur ipsi à Deo.

5 Quoniam sicut abundant passiones Christi in nobis, ita per Christum abundat & consolatio nostra.

6 Sive autem tribulamur, pro vestra consolatione & salute, effecta in tolerantia earundem passionum quas & nos patimur: Sive consolatione afficimur, super vestra consolatione & salute: Et spes nostra firma super vos.

7 Εἰδότες ὅτι ὥσπερ κοινωνοί
ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτω καὶ
τῆς παρακλήσεως.
8 Οὐ γὰρ θελομεν ὑμᾶς ἀγ-
νοεῖν, ἀδελφοὶ, ὑπὲρ τῆς θλί-
ψεως ἡμῶν τῆς γενομενης ἡμῖν
ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν
ἐβαρηθημεν ὑπὲρ δύναμιν, ὥστε
ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ
ζῆν.
9 Ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς
τὸ † ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐ-
σχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες
ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ
Θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκ-
ρούς.
10 Ὃς ἐκ τηλικούτου θανά-
του ἐρρύσατο ἡμᾶς, καὶ ῥύε-
ται· εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ
ὅτι ῥύσεται·
11 † Συνυπουργούντων καὶ
ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα
ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡ-
μᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐ-
χαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν.
12 Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν
αὕτη ἐστὶ, τὸ μαρτύριον τῆς συν-
ειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἁπλό-
τητι καὶ εἰλικρινείᾳ Θεοῦ, οὐκ
ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ, ἀλλ' ἐν χά-
ρητι Θεοῦ ἀνεστράφημεν ἐν τῷ
κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς
ὑμᾶς.
13 Οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν
ὑμῖν ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε,
ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε· ἐλπίζω δὲ
ὅτι καὶ ἕως τέλους ἐπιγνώσε-
σθε.
14 Καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡ-
μᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα
ὑμῶν ἐσμεν, καθάπερ καὶ ὑμεῖς
ἡμῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου
Ἰησοῦ.
15 Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει
ἐβουλόμην πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν
πρότερον, ἵνα δευτέραν χάριν
ἔχητε·
16 Καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς
Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ
Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς,
καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς
τὴν Ἰουδαίαν.
17 Τοῦτο οὖν ‡ βουλευόμε-

7 Scientes quod sicut
estis passionum, sic & c
solationis.
8 Non enim volumus
ignorare, fratres, de tri
lacione nostra facta nobis
Asia: quoniam secun
exuperantiam gravati sum
supra virtutem, ita ut p
dubitare nos etiam vivere
9 Sed ipsi in nobismetip
decretum mortis habuim
ut non fidentes simus in n
bis ipsis, sed in Deo ex
tante mortuos.
10 Qui ex tanta morte e
puit nos, & eripit: in qu
speravimus quoniam & a
huc eripiet:
11 Coadjuvantibus & vob
pro nobis oratione, ut e
multis personis pro illa
nos donatione per multo
gratiæ agantur pro nobis.
12 Nam gloriatio nostra hæc
est, testimonium conscienti
nostræ, quod in simplicita
& sinceritate Dei, non i
sapientia carnali, sed in gra
tia Dei conversati sumus i
mundo: abundantius autem
ad vos.
13 Non enim alia scribimus
vobis, nisi quam quæ legi
tis, aut & agnoscitis: Spero
autem quod & usque in fi
nem agnoscetis.
14 Sicut & agnovistis no
ex parte, quia gloriatio vo
stra sumus, sicut & vos no
stra in die Domini nostri Je
su Christi.
15 Et hac confidentia vol
venire ad vos prius, ut se
cundam gratiam haberetis:
16 Et per vos venire i
Macedoniam, & iterum
Macedonia venire ad vos
& à vobis deduci in Ju
dæam.
17 Hoc ergo deliberans

‡ μήτι ‡ ἄρα τῇ † ἐλαφρίᾳ
τάμην; ἢ ἃ βουλεύομαι,
σάρκα βουλεύομαι, ἵνα
ἐμοὶ τὸ ναὶ ναὶ, καὶ τὸ
;

Πιςὸς δὲ ὁ Θεὸς, ὅτι ὁ
ς ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ
ετο ναὶ καὶ οὔ.

Ὁ γὰρ τοῦ Θεοῦ υἱὸς Ἰη-
Χριςὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν
χθεὶς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουα-
καὶ Τιμοθέου οὐκ ἐγένετο
καὶ οὔ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ
νεν,

(Ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι
ῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναὶ, καὶ ἐν
ῷ τὸ ἀμὴν) τῷ Θεῷ πρὸς
ν δι' ἡμῶν.

1 Ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν
ν εἰς Χριςὸν, καὶ χρίσας
ς, Θεός·

2 Ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡ-
, καὶ δοὺς τὸν ἀῤῥαβῶνα
πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις
ῶν.

3 Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν Θεὸν
καλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυ-
ν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν, οὐκ-
ἦλθον εἰς Κόρινθον.

4 Οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν
ς πίςεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσ-
ν τῆς χαρᾶς ὑμῶν· τῇ γὰρ
ςει ἑςήκατε. 6. † 3.

Κεφ. β'. 2.

Ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο,
τὸ μὴ πάλιν ἐλθεῖν ἐν
ύπῃ πρὸς ὑμᾶς.

2 Εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς,
ὶ τίς ἐςιν ὁ εὐφραίνων με, εἰ
ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ;

3 Καὶ ἔγραψα ὑμῖν τοῦτο
ὐτὸ, ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην ἔχω
φ' ὧν ἔδει με χαίρειν· πεποι-
ὸς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἡ
μὴ χαρὰ, πάντων ὑμῶν ἐςιν.

4 Ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως
καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα
ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ
ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγά-
πην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσο-
τέρως εἰς ὑμᾶς.

5 Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ
ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλ' ἀπὸ μέ-

numquid levitate usus sum? Aut quæ delibero, secundum carnem delibero, ut sit apud me Etiam etiam, & Non non?

18 Fidelis autem Deus, quia sermo noster qui ad vos, non factus est Etiam & Non.

19 Nam Dei Filius Jesus Christus in vobis per nos prædicatus, per me & Silvanum, & Timotheum, non factus est Etiam & Non, sed Etiam in eo factus est.

20 Quotquot enim promissiones Dei, in illo Etiam, & in illo Amen, Deo ad gloriam per nos.

21 At confirmans nos cum vobis in Christum, & ungens nos, Deus:

22 Qui & obsignans nos, & dans arrabonem spiritus in cordibus nostris.

23 Ego autem testem Deum invoco in meam animam, quod parcens vobis, non ultra veni Corinthum.

24 Non quia dominamur vestræ fidei, sed cooperatores sumus gaudii vestri; nam fide statis.

CAPUT II.

1 JUdicavi autem mihi ipsi hoc, non iterum in tristitia ad vos venire.

2 Si enim ego contristo vos, & quis est lætificans me, si non contristatus ex me?

3 Et scripsi vobis hoc ipsum, ut ne veniens tristitiam super tristitiam habeam, de quibus oportuerat me gaudere, confisus in omnibus vobis, quia meum gaudium, omnium vestrum est. 4 Ex enim multa tribulatione & angustia cordis scripsi vobis per multas lacrymas, non ut contristemini, sed charitatem ut sciatis quam habeam abundantius in vos.

5 Si autem quis contristavit,

μου, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ, πάντας ὑμᾶς.

* 6 Ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ † ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων·

* 7 Ὥστε † τοὐναντίον μᾶλλον ὑμᾶς ‡ χαρίσασθαι, καὶ παρακαλέσαι, μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος.

8 Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην.

9 Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοι ἐστε.

10 Ὧι δέ τι χαρίζεσθε, καὶ ἐγώ· καὶ γὰρ ἐγὼ εἴ τι κεχάρισμαι, ὃ κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς, ἐν προσώπῳ Χριστοῦ, ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ·

11 Οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

12 Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρωάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεωγμένης ἐν Κυρίῳ, οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ μὴ εὑρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου·

13 Ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν.

14 Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ τὴν ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ·

15 Ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ Θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις·

16 Οἷς μὲν, ὀσμὴ θανάτου εἰς θάνατον· οἷς δὲ, ὀσμὴ ζωῆς εἰς ζωήν. καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός;

* 17 Οὐ γάρ ἐσμεν, ὡς οἱ πολλοὶ, † καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ' ὡς ἐκ Θεοῦ, κατενώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν. 4. † 3.

Κεφ. γ'. 3.

* 1 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; Εἰ μὴ

non me contristavit, sed parte, ut non onerem, omnes vos.

6 Sufficiens tali objurgatio hæc à pluribus.

7 Ita ut econtrario magis vos condonare & consolari ne forte abundantiori tristitia absorbeatur talis.

8 Ideo obsecro vos confirmare in illum charitatem.

9 In hoc enim & scripsi, ut cognoscam probationem vestram, si in omnia obedientes sitis.

10 Cui autem aliquid condonatis, & ego: & enim ego siquid condonavi, cui condonavi, propter vos, in facie Christi, ut non circumveniamur à satana:

11 Non enim ejus consilia ignoramus.

12 Veniens autem Troadem ad Evangelium Christi, & ostio mihi aperto in Domino, non habui relaxationem spiritui meo, non inveniens Titum fratrem meum:

13 Sed valedicens eis, exii in Macedoniam.

14 At Deo gratia, semper triumphanti nos in Christo, & odorem notitiæ suæ manifestanti per nos in omni loco.

15 Quia Christi bona fragrantia sumus Deo in servandis, & in pereuntibus:

16 His quidem odor mortis in mortem, illis autem odor vitæ in vitam. Et ad hæc quis idoneus?

17 Non enim sumus, sicut reliqui, cauponantes verbum Dei, sed ut ex sinceritate, sed sicut ex Deo, coram Deo, in Christo loquimur.

CAPUT III.

1 INcipimus iterum nosmetipsos commendare? si non ege-

ἡζόμεν, ὥς τινες, † συςα-
ν ἐπιςολῶν πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐξ
συςατικῶν;
Ἡ ἐπιςολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐ-
ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρ-
ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ
γινωσκομένη ὑπὸ πάντων
ύπων·
3 Φανερούμενοι ὅτι ἐςὲ ἐπι-
Χριςοῦ διακονηθεῖσα ὑφ'
, ‡ ἐγγεγραμμένη οὐ ‡ μέ-
, ἀλλὰ πνεύματι Θεοῦ
ος, οὐκ ἐν ‡ πλαξὶ λιθί-
, ἀλλὰ ἐν πλαξὶ καρδίας
ρκίναις.
Πεποίθησιν δὲ τοιαύτην ἔ-
εν διὰ τοῦ Χριςοῦ πρὸς τὸν
·
5 Οὐχ ὅτι ἱκανοί ἐσμεν
ἑαυτῶν λογίσασθαί τι, ὡς
αυτῶν, ἀλλ' ἡ † ἱκανότης
ν ἐκ τοῦ Θεοῦ·
6 Ὃς καὶ ‡ ἱκάνωσεν ἡμᾶς
κόνους καινῆς διαθήκης, οὐ
μματος, ἀλλὰ πνεύματος·
γὰρ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ
πνεῦμα ζωοποιεῖ.
7 Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θα-
ου ἐν γράμμασιν, † ἐντετυ-
μένη ἐν λίθοις, ἐγενήθη ἐν
ῃ, ὥςε μὴ δύνασθαι ἀτενί-
τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ
σωπον Μωσέως, διὰ τὴν δό-
τοῦ προσώπου αὐτοῦ, τὴν
ταργουμένην·
8 Πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ δια-
νία τοῦ πνεύματος ἔςαι ἐν
ῃ;
9 Εἰ γὰρ ἡ διακονία τῆς κα-
κρίσεως, δόξα, πολλῷ μᾶλ-
ν περισσεύει ἡ διακονία τῆς
αιοσύνης ἐν δόξῃ.
10 Καὶ γὰρ οὐδὲ δεδόξαςαι
δεδοξασμένον, ἐν τούτῳ τῷ
ει, ἕνεκεν τῆς ὑπερβαλλού-
ς δόξης.
11 Εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον,
ὰ δόξης· πολλῷ μᾶλλον τὸ
ένον, ἐν δόξῃ.
12 Ἔχοντες οὖν τοιαύτην
λπίδα, πολλῇ παῤῥησίᾳ χρώ-
εθα·
13 Καὶ οὐ καθάπερ Μωσῆς

egemus, sicut quidam, commendatitiis epistolis ad vos, aut ex vobis commendatitiis?
2 Epistola nostra vos estis, inscripta in cordibus nostris, cognita & lecta ab omnibus hominibus:
3 Manifestati quoniam estis epistola Christi, ministrata à nobis, inscripta non atramento, sed Spiritu Dei viventis: non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus.
4 Fiduciam autem talem habemus per Christum ad Deum:
5 Non quod sufficientes simus à nobis ipsis cogitare aliquid quasi ex nobis ipsis, sed sufficientia nostra ex Deo.
6 Qui & idoneos fecit nos ministros novi testamenti, non literæ, sed spiritus: nam litera occidit, at spiritus vivificat.
7 Si vero ministratio mortis in literis, informata in lapidibus facta fuit in gloria, ita ut non posse intueri filios Israël in faciem Mosis, propter gloriam vultus ejus abolendam.
8 Quomodo non magis ministratio spiritus erit in gloria?
9 Si enim ministerium damnationis, gloria, multo magis abundabit ministerium justitiæ in gloria.
10 Etenim neque glorificatum est illud glorificatum, in hac parte, propter excellentem gloriam.
11 Si enim abolendum, per gloriam; multò magis manens, in gloria.
12 Habentes igitur talem spem, multa fiducia utimur.
13 Et non sicut Moses ponebat

ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου.

14 Ἀλλ' ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμενον, ὅ, τι ἐν Χριστῷ καταργεῖται.

15 Ἀλλ' ἕως σήμερον, ἡνίκα ἀναγινώσκεται Μωσῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται.

* 16 ‡ Ἡνίκα δ' ἂν ‡ ἐπιστρέψῃ πρὸς Κύριον, περιαιρεῖται τὸ ‡ κάλυμμα.

17 Ὁ δὲ Κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν· οὗ δὲ τὸ πνεῦμα Κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία.

* 18 Ἡμεῖς δὲ πάντες ‡ ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν Κυρίου † κατοπτριζόμενοι, τὴν αὐτὴν ‡ εἰκόνα ‡ μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ Κυρίου πνεύματος. 17. † 5.

Κεφ. δ'. 4.

1 Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς ἠλεήθημεν, οὐκ ἐκκακοῦμεν·

* 2 Ἀλλ' † ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς ‡ αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ, μηδὲ † δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τῇ ‡ φανερώσει τῆς ἀληθείας ‡ συνιστῶντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

3 Εἰ δὲ καὶ ἔστι κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶ κεκαλυμμένον·

* 4 Ἐν οἷς ὁ Θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ‡ ἐτύφλωσε τὰ ‡ νοήματα τῶν ‡ ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ † αὐγάσαι αὐτοῖς τὸν ‡ φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ.

5 Οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν Κύριον· ἑαυτοὺς δὲ, δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν.

nebat velamen super fac suam, ad non intueri f Israël in finem aboleadi.

14 Sed obdurnerunt c tationes eorum. Usque e hodie idipsum velame lectione veteris testam manet, non revelatum, q in Christo aboletur.

15 Sed usque hodie, q legitur Moses, velamen per cor eorum positum e

16 Quum autem conve fuerit ad Dominum, circu auferetur velamen.

17 At Dominus Spiritus e Ubi autem Spiritus Domi ibi libertas.

18 Nos vero omnes, rev lata facie gloriam Domi speculantes, eandem imag nem transformamur à glori in gloriam, tamquam à Do mini Spiritu.

CAPUT IV.

1 PRopter hoc habent administrationem hanc prout misericordiam consequuti sumus, non deficimus

2 Sed abdicavimus occul dedecoris, non ambulantes in astutia, neque adulterantes verbum Dei: sed manifestatione veritatis commendantes nosmetipsos ad omnem conscientiam hominum, coram Deo. 3 Si autem & est opertum Euangelium nostrum, in pereuntibus est opertum: 4 In quibus Deus seculi hujus excaecavit mentes infidelium, ad non splendendum eis illuminationem Euangelii gloriæ Christi qui est imago Dei invisibilis

5 Non enim nosmetipsos prædicamus, sed Christum Jesum Dominum, nosipsos autem servos vestros per Jesum.

6 Qu

ὅτι ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ
ις φῶς λάμψει, ὃς ἔλαμ-
ν ταῖς καρδίαις ἡμῶν,
ωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς
τοῦ Θεοῦ ἐν προσώπῳ Ἰη-
ιῳ.

Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν
ν ὀστρακίνοις σκεύεσιν,
ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως
Θεοῦ, καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν·

Ἐν παντὶ θλιβόμενοι,
ὐ ‡ στενοχωρούμενοι· ‡ ἀ-
ενοι, ἀλλ' οὐκ ‡ ἐξαπο-
ιοι·

ιωκόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐγ-
αιπόμενοι· καταβαλλό-
, ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι·

Πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ
ν Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι πε-
ντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ
ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φα-
ῃ.

Ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες
ἀνατον παραδιδόμεθα διὰ
ν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰη-
ανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρ-
ῶν.

Ὥςε ὁ μὲν θάνατος ἐν
ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν

Ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦ-
τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γε-
μένον· Ἐπίστευσα, διὸ ἐ-
ησα· καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν,
καὶ λαλοῦμεν.

Εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν
ν Ἰησοῦν, καὶ ἡμᾶς διὰ
ῦ ἐγερεῖ, καὶ παραστήσει
ἡμῖν.

Τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα
ρὶς πλεονάσασα, διὰ τῶν
ὼν τὴν εὐχαριστίαν περισ-
ῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

Διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν· ἀλλ'
εἰ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος
διάφθειρεται, ἀλλ' ὁ ἔσωθεν
ανοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ.

17 Τὸ γὰρ † παραυτίκα
αφὲς τῆς ‡ θλίψεως ἡμῶν,
ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν,
ιον βάρος δόξης κατεργάζε-
ἡμῖν·

Μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ

6 Quoniam Deus dicens de tenebris lucem ſplendeſcere, qui illuxit in cordibus noſtris, ad illuminationem ſcientiæ gloriæ Dei in facie Jeſu Chriſti.

7 Habemus autem theſaurum iſtum in fictilibus vaſis, ut ſublimitas virtutis ſit Dei, & non ex nobis.

8 In omni tribulati, ſed non coarctati: Hæſitantes, ſed non prorſus hærentes.

9 Perſequuntionem paſſi, ſed non deſerti: dejecti, ſed non perditi.

10 Semper mortificationem Domini Jeſu in corpore circumferentes, ut & vita Jeſu in corpore noſtro manifeſtetur.

11 Semper enim nos viventes, in mortem tradimur propter Jeſum, ut & vita Jeſu manifeſtetur in mortali carne noſtra.

12 Itaque quidem mors in nobis operatur, at vita in vobis.

13 Habentes autem eundem ſpiritum fidei, ſecundum ſcriptum: Credidi, ideo loquutus ſum: & nos credimus, ideo & loquimur.

14 Scientes quoniam qui ſuſcitavit Dominum Jeſum, & nos per Jeſum ſuſcitabit, & ſiſtet cum vobis.

15 Nam omnia propter vos, ut gratia abundans, per multorum gratiarum actionem, abundet in gloriam Dei.

16 Ideo non deficimus: ſed ſi & ille extra noſter homo corrumpatur, ſed ille intus renovatur die & die.

17 Nam momentanea levitas tribulationis noſtræ, ſecundum excellentiam in excellentiam, æternum pondus gloriæ operatur nobis:

18 Non contemplantibus nobis

βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα, πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα, αἰώνια. 26. † 4.

Κεφ. ε'. 5.

1 Οἴδαμεν γὰρ, ὅτι, ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ Θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον, αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

* 2 Καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ ‡ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ‡ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες.

3 Εἴγε καὶ ἐνδυσάμενοι, οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα.

* 4 Καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ ‡ σκήνει ‡ στενάζομεν βαρούμενοι· ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ ‡ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς.

5 Ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, Θεός· ὁ καὶ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος.

6 Θαῤῥοῦντες οὖν πάντοτε, καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ Κυρίου.

7 (Διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους.)

8 Θαῤῥοῦμεν δὲ, καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν Κύριον.

* 9 ‡ Διὸ καὶ ‡ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ‡ ἐνδημοῦντες, εἴτε ‡ ἐκδημοῦντες, ‡ εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι.

10 Τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε κακόν.

11 Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ Κυρίου, ἀνθρώπους πείθομεν, Θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι.

12 Οὐ γὰρ πάλιν ἑαυτοὺς

nobis conſpecta, ſed conſpecta; Nam compe temporalia; at non ca fta, æterna.

CAPUT V.

1 Scimus enim quoni terreſtris noſtra d tabernaculi diſſolvatur, ficationem ex Deo habe domum non manufacta, ternum in cælis.

2 Etenim in hoc ingem mus, habitationem noſ quæ de cælo ſuperindu pientes.

3 Si tamen & veſtiti, nudi inveniamur.

4 Etenim exiſtentes in bernaculo ingemiſcimus vati, in quo nolumus poliari, ſed ſuperveſti. absorbeatur mortale à vi

5 At perficiens nos in ipſ hoc, Deus: & dans nob arrabonem Spiritus.

6 Confidentes igitur ſe per, & ſcientes quoniam advenæ in corpore, per grinamur à Domino.

7 (Per fidem enim ambul mus, non per ſpeciem.)

8 Confidimus autem, & pe bamus magis peregrinari corpore, & habitatum ad Dominum.

9 Ideo & contendimus, ſiv incolentes, ſive migrantes, beneplacentes ei eſſe.

10 Nam omnes nos mani feſtari oportet ante tribuna Chriſti, ut referat unuſquiſq que quæ per corpus, ad qu geſſit, ſive bonum, ſive ma lum.

11 Scientes ergo timorem Domini, hominibus ſuade mus, Deo autem manifeſtati ſumus; ſpero autem & in con ſcientiis veſtris manifeſtari

12 Non enim iterum no ipſi

συνιςάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν· ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους, καὶ οὐ καρδίᾳ.

13 Εἴ τε γὰρ ἐξέςημεν, Θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν.

14 Ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριςοῦ συνέχει ἡμᾶς·

15 Κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἰ εἷς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον· καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι.

16 Ὥςε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἴδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ δὲ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χριςὸν, ἀλλὰ νῦν οὐκ ἔτι γινώσκομεν.

17 Ὥςε εἴ τις ἐν Χριςῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα.

18 Τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Ἰησοῦ Χριςοῦ, καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς·

19 Ὡς ὅτι Θεὸς ἦν ἐν Χριςῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς.

20 Ὑπὲρ Χριςοῦ οὖν πρεσβεύομεν, ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ Χριςοῦ, καταλλάγητε τῷ Θεῷ.

21 Τὸν γὰρ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γινώμεθα δικαιοσύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ.

10. † ο.

Κεφ. ς'. 6.

1 Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς.

* 2 Λέγει γάρ· Καιρῷ ‡ δεκτῷ † ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας † ἐβοήθησά σοι. ἰδοὺ

ipsos commendamus vobis, sed occasionem dantes vobis gloriationis de nobis, ut habeatis ad ipsos in facie gloriantes, & non corde.

13 Sive enim mente excedimus, Deo: sive prudenter agimus, vobis. 14 Nam charitas Christi cohibet nos: 15 Judicantes hoc, quoniam si unus pro omnibus mortuus est, nempe omnes mortui sunt: Et pro omnibus mortuus est, ut viventes non jam sibi ipsis vivant, sed ipsi pro ipsis mortuo & excitato.

16 Itaque nos ex nunc neminem novimus secundum carnem: Si vero & cognovimus secundum carnem Christum, sed nunc non amplius cognoscimus. 17 Itaque si quis in Christo, nova creatura, vetera transierunt, ecce facta sunt omnia nova.

18 At omnia ex Deo reconciliante nos sibi ipsi per Jesum Christum, & dante nobis ministerium reconciliationis.

19 Ut quia Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi ipsi, non reputans illis delicta ipsorum, & ponens in nobis verbum reconciliationis.

20 Pro Christo ergo legatione fungimur, tamquam Deo exhortante per nos: Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo.

21 Nam non cognoscentem peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos efficeremur justitia Dei in ipso.

CAPUT VI.

1 Cooperantes autem & exhortamur ne in vacuum gratiam Dei recipere vos.

2 Ait enim: Tempore accepto exaudivi te, & in die salutis adjuvi te. Ecce nunc tem-

ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μετεμέλομαι, εἰ καὶ μετεμελόμην. βλέπω γὰρ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη, εἰ καὶ πρὸς ὥραν, ἐλύπησεν ὑμᾶς.

9 Νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ Θεὸν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν.

10 Ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ‡ ἀμεταμέλητον κατεργάζεται· ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται.

11 Ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ Θεὸν λυπηθῆναι ὑμᾶς, πόσην κατειργάσατο ὑμῖν σπουδήν; ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ † ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ‡ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλ' ἐκδίκησιν; Ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἁγνοὺς εἶναι ἐν τῷ πράγματι.

12 Ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ ἕνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος, οὐδὲ ἕνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος. ἀλλ' ἕνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

13 Διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα ἐπὶ τῇ παρακλήσει ὑμῶν· περισσοτέρως δὲ μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν.

14 Ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατῃσχύνθην· ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτω καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ ἐπὶ Τίτου, ἀλήθεια ἐγενήθη.

15 Καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστιν, ἀναμιμνῃσκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν· ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν.

16 Χαίρω οὖν ὅτι ἐν παντὶ θαῤῥῶ ἐν ὑμῖν. 9. † 2.

vos in epiſtola, non pœnitet me, etſi pœnitebat. Video enim quod epiſtola illa, ſi & ad horam contriſtavit vos. 9 Nunc gaudeo, non quia contriſtati eſtis, ſed quia contriſtati eſtis ad pœnitentiam: contriſtati eſtis enim ſecundum Deum, ut in nullo detrimentum capiatis ex nobis.

10 Nam ſecundum Deum triſtitia pœnitentiam in ſalutem haud pœnitendam operatur: at mundi triſtitia mortem operatur.

11 Ecce enim hoc ipſum ſecundum Deum contriſtari vos, quantum operatum eſt in vobis ſtudium, ſed defenſionem, ſed indignationem, ſed timorem, ſed deſiderium, ſed æmulationem, ſed vindictam: in omni conſtitiſtis vos ipſos puros eſſe in negotio. 12 Nempe ſi & ſcripſi vobis, non cauſa ejus qui injuriam fecit, nec cauſa ejus qui injuriam paſſus eſt, ſed cauſa manifeſtandi ſtudium noſtrum de vobis ad vos coram Deo.

13 Propter hoc conſolationem accepimus in conſolatione veſtra: abundantius autem magis gavisi ſumus ſuper gaudio Titi, quia refectus eſt ſpiritus ejus ab omnibus vobis.

14 Quia ſi quid ei de vobis gloriatus ſum, non ſum confuſus, ſed ſicut omnia in veritate loquuti ſumus vobis, ita & gloriatio noſtra quæ ad Titum, veritas facta eſt:

15 Et viſcera ejus abundantius in vos ſunt, reminiſcentis omnium veſtrum obedientiam: quomodo cum timore & tremore excepiſtis illum.

16 Gaudeo igitur quod in omni confido in vobis.

CA-

γὰρ ναὸς Θεοῦ ἐσμεν ζῶντος· καθὼς εἶπεν ὁ Θεός· Ὅτι ‡ ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ † ἐμπεριπατήσω· καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεὸς, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι λαός.

* 17 Διὸ ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν, καὶ ἀφορίσθητε, λέγει Κύριος· καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἅπτεσθε· κἀγὼ † εἰσδέξομαι ὑμᾶς.

18 Καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει Κύριος παντοκράτωρ. 19. † 11.

Κεφ. ζ. 7.

* 1 ΤΑύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοὶ, καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς †μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ‡ ἐπιτελοῦντες ‡ ἁγιωσύνην ἐν Φόβῳ Θεοῦ.

2 Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν.

* 3 Οὐ πρὸς ‡ κατάκρισιν λέγω· προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστὲ εἰς τὸ ‡ συναποθανεῖν καὶ ‡ συζῆν.

4 Πολλή μοι παῤῥησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν.

5 Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν, οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι.

6 Ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς, παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς, ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου.

7 Οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ᾗ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμὸν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ· ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι.

8 Ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς

enim templum Dei estis viventis, sicut dicit Deus: Quoniam inhabitabo in illis, & inambulabo: & ero illorum Deus, & ipsi erunt mihi populus.

17 Ideo exite de medio eorum, & separamini, dicit Dominus: & immundum ne attigite: & ego recipiam vos.

18 Et ero vobis in patrem, & vos eritis mihi in filios & filias, dicit Dominus omnipotens.

CAPUT VII.

1 HAs ergo habentes promissiones, dilecti, mundemus nos ipsos ab omni inquinamento carnis & spiritus, perficientes sanctificationem in timore Dei.

2 Capite nos: neminem injuria affecimus, neminem corrupimus, neminem avare fraudavimus. 3 Non ad condemnationem dico: prædixi enim quod in cordibus nostris estis ad commoriendum & convivendum.

4 Multa mihi fiducia apud vos, multa mihi gloriatio pro vobis: repletus sum consolatione, superabundo gaudio in omni tribulatione nostra.

5 Etenim venientibus nobis in Macedoniam, nullam habuit relaxationem caro nostra, sed in omni tribulati: foris pugnæ: intus timores.

6 Sed consolans humiles, consolatus est nos Deus, in adventu Titi.

7 Non solum autem in adventu ejus, sed etiam in consolatione qua consolatus est in vobis, referens nobis vestrum desiderium, vestrum fletum, vestram æmulationem pro me: ita ut me magis gaudere.

8 Quoniam si & contristavi vos

ἐστιν, καθὸ ἔχει τις, εὐπροσδεκτος· οὐ κατὸ μὴ ἔχει τις.

* 13 οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν δὲ θλῖψις· ἀλλ' ἐξ ἰσότητος· ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα·

14 ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης·

* 15 Καθὼς γέγραπται· Ὁ τὸ πολὺ, οὐκ ἐπλεόνασεν· καὶ ὁ τὸ ὀλίγον, οὐκ ἠλαττόνησεν.

16 Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ δόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου,

* 17 ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο· ‡ σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων, ‡ αὐθαίρετος ἐξῆλθε πρὸς ὑμᾶς.

18 Συνεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν, οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν·

* 19 (Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ ‡ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν ‡ συνέκδημος ἡμῶν, σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν τοῦ κυρίου δόξαν καὶ ‡ προθυμίαν ἡμῶν·)

* 20 ‡ Στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς ‡ μωμήσηται ἐν τῇ ‡ ἁδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν·

21 Προνοούμενοι καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων.

* 22 ‡ Συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ‡ ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον, ‡ πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς·

23 Εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ.

24 Τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν, καὶ ἡμῶν καυ-

mi prius adhibe, secund quod habet quis, no cepcris, non secund quod non habet. enim ut aliis remitto autem tribulatio: sed qualitate, in hoc tem pore vestra abundantia forum defectum: & illorum abundantia i vestrum defectum, ut qualitas: ut scriptu est: Qui multum, non davit: & qui modicu mus habuit. autem Deo danti ea diligentiam pro vobis Titi:

17 Quoniam quidem exh tationem excepit: studio vero existens, sponte exiit ad vos.

18 Simul misimus autem cu illo fratrem, cujus laus Evangelio per omnes ec tias:

19 Non solum autem, & suffragiis electus est ecclesiis, comperegri sorter cum gratia hac ad ministrata a nobis ad ipsius D nimi gloriam & prompti dinem animi vestri:)

20 Devitantes hoc, ne qu nos vituperet in exuberan hac ministrata à nobis:

21 Providentes pulchra non solum coram Domino, etiam coram hominibus.

22 Simul misimus autem cum illis fratrem nostrum quem probavimus in mul sæpe studiosum existere nunc autem multo studios rem, confidentia multa q in vos.

23 Sive pro Tito, socius mecus & in vos cooperator five fratres nostri, Apost ecclesiarum, gloria Chri sti.

24 Ergo

offensionem charitatis v stræ, & nostra gloriatio

ος ὑπὲρ ὑμῶν, εἰς αὐτοὺς ἔσεσθε, καὶ εἰς πρόσωπον κεκλησιῶν. 21. † 3.

Κεφ. θ. 9.

Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισσόν ἐστί μοι τὸ γράφειν ὑμῖν.

Οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, ὅτι Ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι· καὶ ὁ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε τοὺς πλείονας.

Ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφοὺς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ· ἵνα (καθὼς ἔλεγον) παρεσκευασμένοι ἦτε.

4 ‡ Μή πως ἐὰν ἔλθωσι σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες, καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς † ἀπαρασκεύους, καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς (ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς) ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ τῆς καυχήσεως.

5 ‡ Ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφοὺς, ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς, † προκαταρτίσωσι τὴν προηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἑτοίμην εἶναι οὕτως ὡς εὐλογίαν, καὶ μὴ ὥσπερ πλεονεξίαν.

6 Τοῦτο δὲ, ὁ σπείρων † φειδόμενος, φειδομένως καὶ θερίσει· καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις, ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει.

7 Ἕκαστος καθὼς † προῄρηται τῇ καρδίᾳ· μὴ ἐκ λύπης, ἢ ἐξ ἀνάγκης. † Ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός.

8 Δυνατὸς δὲ ὁ Θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς· ἵνα παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες, περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν.

9 (Καθὼς γέγραπται· Ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς † πένησιν· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

10 Ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι, καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν χορηγήσει, καὶ πληθύνει

de vobis, in illos oſtendite, & in faciem eccleſiarum.

CAPUT IX.

1 DE quidem enim miniſterio in ſanctos ex abundanti mihi eſt ſcribere vobis.

2 Scio enim promptum animum veſtrum; quem de vobis glorior Macedonibus, quod Achaia parata eſt à ſuperiori anno: & ex vobis æmulatio provocavit plurimos.

3 Miſi autem fratres, ut ne gloriatio noſtra de vobis, inanis fiat in parte hac: ut (quemadmodum dixi) parati ſitis:

4 Ne forte ſi venerint cum me Macedones, & invenerint vos imparatos, erubeſcamus nos, (ut non dicamus vos) in ſubſtantia hac gloriationis.

5 Neceſſarium ergo exiſtimavi rogare fratres, ut præeant ad vos, & præparent prænunnciatam benedictionem veſtram, hanc paratam eſſe ſic quaſi benedictionem, & non quaſi exactionem.

6 Hoc autem, ſerens parce, parce & metet: & ſeminans in benedictionibus, in benedictionibus & metet:

7 Unuſquiſque prout præoptat corde, non ex triſtitia, aut ex neceſſitate. hilarem enim datorem diligit Deus.

8 Potens autem Deus omnem gratiam abundare facere in vos: ut in omnibus ſemper omnem ſufficientiam habentes, abundetis in omne opus bonum:

9 (Sicut ſcriptum eſt: Diſperſit, dedit pauperibus: juſtitia ejus manet in æternum.

10 At ſuppeditans ſemen ſeminanti, & panem ad eſcam ſuppeditet, & multiplicet

τοῦ τῶν ἀνθρώπων ἀνδρὸς, καὶ ἀδικήματα τῆς παρρησίας τῆς ἐν ἀνθρώποις ἀνδρὸς.

11 Εἰ γὰρ ἐγὼ ἐν ἀδικήματι μένω ἐν τῷ ἐμῷ ἐν ἀνθρώποις, ἵνα ἐν ἀδικήματι ἐν ἀδικήματι ἐν ἀδικήματι

πᾶσαν παρακοὴν, ὅταν πληθὴ ὑμῶν ἡ ὑπακοή.
7 Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; Εἴ τις πέποιθεν ἑαυτῷ χριστὸς εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς Χριστοῦ.
8 Ἐάν τε γὰρ καὶ περισσότερόν τι καυχήσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἧς ἔδωκεν ὁ κύριος ἡμῖν εἰς οἰκοδομὴν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι·
9 ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν † ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν.
10 Ὅτι αἱ μὲν ἐπιστολαὶ, φησὶ, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί· ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενὴς καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος.
11 Τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἷοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ.
12 Οὐ γὰρ τολμῶμεν † ἐγκρῖναι ἢ ‡ συγκρῖναι ἑαυτούς τισι τῶν ἑαυτοὺς ‡ συνιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες, καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς οὐ συνιοῦσιν.
13 Ἡμεῖς δὲ οὐχὶ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ Θεὸς μέτρου, ἐμέσους καὶ ὑμῶν.
14 Οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς, † ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς· ἄχρι γὰρ καὶ ‡ ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ·
15 οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες, αὐξανομένης πίστεως ὑμῶν, ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσείαν·
16 Εἰς τὰ † ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι· οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ ‡ κανόνι εἰς τὰ ἕτοιμα καυχήσασθαι.
17 Ὁ δὲ καυχώμενος, ἐν

ciſci omnem inobedientiam, quum impleta fuerit veſtra obedientia. 7 Quæ ſecundum faciem aſpicitis? Si quis confidit ſibi ipſi Chriſti eſſe, hoc cogitet iterum à ſe ipſo, quia ſicut ipſe Chriſti, ita & nos Chriſti.
8 Sique enim & amplius aliquid glorier de auctoritate noſtra, quam dedit Dominus nobis in ædificationem, & non in everſionem veſtram, non pudefiam.
9 Ut autem non videar tamquam terrere vos per epiſtolas.
10 Quoniam quidem epiſtolæ, inquiunt, graves & fortes: at præſentia corporis infirma, & ſermo nihili factus.
11 Hoc cogitet talis, quia quales ſumus verbo per epiſtolas abſentes, tales & præſentes opere.
12 Non enim audemus inſerere aut conferre nos ipſos quibuſdam, ſeipſos commendantibus: ſed ipſi in ſeipſis ſemetipſos metientes, & conferentes ſeipſos ſemetipſis non intelligunt. 13 Nos autem non in immenſurata gloriabimur, ſed ſecundum menſuram regulæ, quam partitus eſt nobis Deus menſuram, pertigiſſe uſque & vos.
14 Non enim quaſi non pertingentes ad vos, ſuperextendimus nos ipſos: Uſque ad enim & vos pervenimus in Euangelio Chriſti:
15 Non in immenſurata gloriantes in alienis laboribus: ſpem autem habentes augeſcente fide veſtra, in vobis magnificari ſecundum regulam noſtram in abundantiam.
16 In ulteriora veſtri euangelizare: non in aliena regula, in parata gloriari.
17 At glorians, in Domi-

·ων ἀφορμὴν, ἵνα ἐν ᾧ
ὄνται, εὑρεθῶσι καθὼς καὶ

3 Οἱ γὰρ τοιοῦτοι † ψευ-
ολοι, ἐργάται † δόλιοι,
ηχηματιζόμενοι εἰς ἀπο-
ς Χριστοῦ.
Καὶ οὐ θαυμαστὸν· αὐτὸς
Σατανᾶς μετασχηματί-
εἰς ἄγγελον φωτός.
Οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ
νοι αὐτοῦ μετασχηματί-
ς ὡς διάκονοι δικαιοσύνης·
τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα
ν.
Πάλιν λέγω, μή τίς με
ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μή
ἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με,
ικρόν τι κἀγὼ καυχήσω-

"Ο λαλῶ, οὐ λαλῶ κατὰ
ν, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ,
ύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυ-
εως.
Ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται
τὴν σάρκα, κἀγὼ καυ-
ομαι.
Ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν
ίνων, φρόνιμοι ὄντες.
Ἀνέχεσθε γὰρ, εἴ τις
ς καταδουλοῖ, εἴ τις κατ-
ει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ
ἑαυτοῦ, εἴ τις ὑμᾶς εἰς
ωπον δέρει.
Κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς
ἡμεῖς ἠσθενήσαμεν· ἐν ᾧ δ'
τις τολμᾷ, (ἐν ἀφροσύνῃ
ω) τολμῶ κἀγώ.
Ἑβραῖοί εἰσι; κἀγώ. Ἰσ-
ῆται εἰσι; κἀγώ. σπέρμα
ραάμ εἰσι; κἀγώ.
23 Διάκονοι Χριστοῦ εἰσι;
παραφρονῶν λαλῶ) ὑπὲρ
ἐγὼ· ἐν κόποις περισσοτέρως,
πληγαῖς † ὑπερβαλλόντως,
φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν
νάτοις πολλάκις.
24 Τὰ Ἰουδαίων † πεντά-
τεσσαράκοντα παρὰ μίαν
αβον.
25 Τρὶς ἐῤῥαβδίσθην, ‡ ἅπ-
ξ ‡ ἐλιθάσθην, ‡ τρὶς ‡ ἐναυ-
ησα, † νυχθήμερον ἐν τῷ
βυθῷ πεποίηκα.

sionem volentium occasionem: ut in quo gloriantur, inveniantur sicut & nos.

13 Nam ejusmodi pseudoapostoli, operarii dolosi, transformati in Apostolos Christi.

14 Et non mirum: ipse enim satanas transformatur in angelum lucis.

15 Non magnum ergo si & ministri ejus transformantur velut ministri justitiæ: quorum finis erit secundum opera ipsorum.

16 Iterum dico, ne quis me putet insipientem esse: si vero non, etiam ut insipientem accipite me, ut & ego modicum quid glorier.

17 Quod loquor, non loquor secundum Dominum, sed quasi in insipientia, in hac præfidentia gloriationis:

18 Quoniam multi gloriantur secundum carnem, & ego gloriabor. 19 Libenter enim suffertis insipientes, prudentes existentes.

20 Toleratis enim, si quis vos in servitutem redigit, si quis devorat, si quis accipit, si quis extollitur, si quis vos in faciem cædit. 21 Secundum contumeliam dico, quasi quod nos infirmi fuerimus: In quo vero quis audet (in insipientia dico) audeo & ego.

22 Hebræi sunt? & ego: Israëlitæ sunt? & ego: semen Abrahæ sunt? & ego.

23 Ministri Christi sunt? (desipiens loquor) super ego: in laboribus abundantius, in plagis supra modum, in carceribus abundantius, in mortibus frequenter.

24 A Judæis quinquies quadragenas, præter unam, accepi. 25 Ter virgis cæsus sum, semel lapidatus sum, ter naufragium feci, nocte & die in profundo egi.

* αἱ † ἀποκάλυψις † καλῶν πνευμάτων ἀνοιγῶν, ‡ ἀνοίγοντος ἀκροῦν, ἀνοίγοντος ἐν χρόνοις, ἀνοίγοντος ἐν ἡμέρᾳ, ἀνοίγοντος ἐν νύκτα, ἀνοίγοντος ἐν ἔτεσιν, ἀνοίγοντος ἐν ἀποκαλύψεσι, ἀνοίγοντος ἐν ἀποκαλύψεσι.

* ⸗ Ἐν † ἀδικοῦ καὶ † ἀδικοῦ, ἐν † ἀμφοτέρων ἀδικοῦντος, ἐν † καὶ καὶ † ἀδικοῦ, ἐν ἀμφοτέρων ἀδικοῦντος, ἐν † ἀκούοντος καὶ † γραφόντος.

* ‖ Καὶ † τὸν † ἀποκαλύψεως, ἢ † ἀποκαλύψεως καὶ † καὶ ἀμφοτέρων, † ἀποκαλύψεως καὶ τὸν ἀποκαλύψεως.

‖ Τὰς ἀδικοῦ. καὶ ἀδικοῦ ἀδικοῦ. Τὰς ἀποκαλύψεως, καὶ ἀδικοῦ ἀγαθοῦ τυφλώσεως;

‖ Ἐν ἀποκαλύψεως ἀδικοῦ, τὸν † ἀδικοῦντος μου ἀποκαλύψεως.

‖ Ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι.

‖ Ἐν ἀποκαλύψεως ἢ † ἀδικοῦντος ἀφέτω τοῦ βασιλέως ‡ ἐξουσίαν τὸν ἀποκαλυπτόμενον ἀδικοῦ; πάντως μὲ ἀδικοῦν.

‖ 33 Καὶ διὰ ἀποκαλύψεως ἐν † ἀποκαλύψεως ἐγκαλέσῃ διὰ τοῦ πάθους, καὶ ἐξέθηκεν τὴν χάριν αὐτοῦ. 36. † 13.

Καθ. κβ. 12.

2 Κ Αυχήσασθαι δὲ οὐ συμφέρει μοι. ἐλεύσομαι γὰρ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις Κυρίου.

2 Οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων (εἴτε ἐν σώματι, οὐκ οἶδα· εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ Θεὸς οἶδεν,) ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ.

3 Καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, (εἴτε ἐν σώματι, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ Θεὸς οἶδεν,)

* 4 Ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν † παράδεισον, καὶ ἤκουσεν † ἄῤῥητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι.

28 Χωρὶς τῶν παρεκτὸς, ἡ ἐπισύστασις μου ἡ καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν.

29 Τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; Τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι;

30 Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι.

31 Ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι.

32 Ἐν Δαμασκῷ ὁ † ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ‡ ἐφρούρει τὴν Δαμασκηνῶν πόλιν; πάντως με θέλων.

33 Καὶ διὰ θυρίδος ἐν † σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους, καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ. 36. † 13.

Καθ. κβ. 12.

28 Præter illa quæ extrinsecus sunt, instantia mea per dies, sollicitudo omnium ecclesiarum.

29 Quis infirmatur, & ego non infirmor? quis scandalizatur, & non ego uror?

30 Si gloriari oportet, quæ infirmitatis meæ gloriabor.

31 Deus & Pater Domini Jesu Christi scit, qui est benedictus in sæcula, quod non mentior.

32 In Damasco gentis præfectus Aretæ regis custodiebat Damascenorum civitatem, percupiens me apprehendere:

33 Et per fenestram in sporta demissus sum per murum, & effugi manus ejus.

CAPUT XII.

1 Gloriari sane non expedit mihi. veniam autem ad visiones & revelationes Domini.

2 Scio hominem in Christo ante annos quatuordecim (sive in corpore, nescio: sive extra corpus, nescio: Deus scit:) raptum hujusmodi usque ad tertium cælum.

3 Et scio hujusmodi hominem, (sive in corpore, sive extra corpus, nescio: Deus scit,)

4 Quoniam raptus est in paradisum, & audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui.

5 I

Ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχήσομαι· ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι, εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου.

6 Ἐὰν γὰρ θελήσω καυχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων· ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ. φείδομαι δὲ, μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με, ἢ ἀκούει τι ἐξ ἐμοῦ.

7 Καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ‡ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι † σκόλοψ τῇ σαρκὶ, ἄγγελος † Σατᾶν, ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι.

8 Ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν Κύριον παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ.

9 Καὶ εἴρηκέ μοι· Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται. ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχήσομαι ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ.

10 Διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν στενοχωρίαις ὑπὲρ Χριστοῦ. ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.

11 Γέγονα ἄφρων καυχώμενος· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε· ἐγὼ γὰρ ὤφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν εἰμι.

12 Τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, ἐν σημείοις καὶ τέρασι καὶ δυνάμεσι.

13 Τί γάρ ἐστιν ὃ ἡττήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; Χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην.

14 Ἰδοὺ, τρίτον ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω ὑμῶν. οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλ' ὑμᾶς. οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι θησαυρίζειν, ἀλλ' οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις.

5 Pro hujuſmodi gloriabor: pro autem meipſo non gloriabor, ſi non in infirmitatibus meis.

6 Si enim voluero gloriari, non ero inſipiens: veritatem enim dicam. parco autem, ne quis in me exiſtimet ſupra quod videt me, aut audit aliquid ex me.

7 Et excellentia revelationum ut ne efferar, datus eſt mihi ſtimulus carni, angelus ſatan, ut me colaphizet, ut ne efferar.

8 Super hoc ter Dominum rogavi, ut diſcederet à me.

9 Et dixit mihi: Sufficit tibi gratia mea: nam virtus mea in infirmitate perficitur. Libenter igitur magis gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Chriſti.

10 Ideo oblector in infirmitatibus, in contumeliis, in neceſſitatibus, in perſequutionibus, in anguſtiis pro Chriſto. Quum enim infirmor, tunc potens ſum.

11 Factus ſum inſipiens glorians: vos me coëgiſtis: Ego enim debui à vobis commendari: nihil enim inferior fui ſupra valde Apoſtolis, ſi & nihil ſum.

12 Ipſa quidem ſigna Apoſtoli effecta ſunt in vobis in omni tolerantia, in ſignis & prodigiis & virtutibus.

13 Quid enim eſt quod inferiores fuiſtis ſupra cæteras eccleſias, ſi non quod ipſe ego non obtorpui vobis? Donate mihi injuriam hanc.

14 Ecce, tertio parate habeo venire ad vos: & non obtorpeſcam vobis. Non enim quæro veſtra, ſed vos. Non enim debent nati parentibus theſaurizare, ſed parentes natis,

* 15 Ἐγὼ δὲ ‡ ἥδιστα ‡ δαπανήσω καὶ † ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν· εἰ καὶ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν, ‡ ἧττον ἀγαπῶμαι.

* 16 Ἔστω δὲ, ἐγὼ οὐ † κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλ' ὑπάρχων † πανοῦργος, δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον.

17 Μή τινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς;

* 18 Παρεκάλεσα Τίτον, καὶ † συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μή τι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσι;

19 Πάλαι δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; κατενώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοὶ, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς.

* 20 Φοβοῦμαι γὰρ, μή πως ἐλθὼν οὐχ οἵους θέλω εὕρω ὑμᾶς, κἀγὼ εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε· μή πως ἔρεις, ζῆλοι, θυμοὶ, ἐριθίαι, ‡ καταλαλιαὶ, † ψιθυρισμοὶ, † φυσιώσεις, ‡ ἀκαταστασίαι·

21 Μὴ πάλιν ἐλθόντα με ταπεινώσῃ ὁ Θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων, καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ, καὶ πορνείᾳ, καὶ ἀσελγείᾳ ᾗ ἐπράξαν. 17. † 10.

Κεφ. ιγ'. 13.

1 Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα.

* 2 ‡ Προείρηκα καὶ ‡ προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον, καὶ ‡ ἀπὼν νῦν γράφω τοῖς ‡ προημαρτηκόσι καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, οὐ φείσομαι·

* 3 Ἐπεὶ ‡ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ † δυνατεῖ ἐν ὑμῖν.

4 Καὶ γὰρ εἰ ἐσταυρώθη ἐξ

15 Ego autem libenti impendam, & expendar animabus vestris: si & si dantius vos diligens, a diligar.

16 Esto vero, ego non gravavi vos: sed exiſtens astutus, dolo vos cepi.

17 Num aliquem eorum quos misi ad vos, per eum expilavi vos?

18 Rogavi Titum, & misi fratrem. Numquid ergo lavit vos Titus? non eodem spiritu ambulavimus? non iisdem vestigiis?

19 Rursum putatis quod nobis excuſemur? Coram Deo in Chriſto loquimur: omnia, chariſſimi, propter vestram ædificationem.

20 Timeo enim, ne forte veniens non quales volo inveniam vos, & ego inveniar vobis qualem non vultis: forte contentiones, æmulationes, iræ, diſſenſiones, detractiones, ſuſurrationes, inflationes, ſeditiones:

21 Ne iterum venientem me humiliet Deus meus apud vos, & lugeam multos ex antea peccantium, & non pœnitentium ſuper immunditia, & fornicatione, & impudicitia quam geſſerunt.

CAPUT XIII.

1 Ecce tertio hoc venio ad vos. In ore duorum teſtium & trium ſtabit omne verbum.

2 Prædixi & prædico, ut præſens ſecundo, & abſens nunc ſcribo ante peccantibus, & cæteris omnibus quoniam ſi venero iterum non parcam. 3 Quando quidem experimentum quæritis in me loquentis Chriſti qui in vos non infirmatur ſed potens eſt in vobis.

4 Etenim ſi crucifixus eſt ex infi

ισίας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ· καὶ γὰρ καὶ ἡμεῖς νοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ μεθα σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως εἰς ὑμᾶς.

Ἑαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστε ἐν πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμάζετε. ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς, ὅτι Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν ὑμῖν ἐστιν; εἰ μή τι ἀδόκιμοί

Ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ἡμεῖς οὐκ ἐσμεν ἀδόκιμοι.

Εὐχομαι δὲ πρὸς τὸν Θεὸν ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν· ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ἦτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοί ὦμεν.

Οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας.

Χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε· τοῦτο δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν.

Διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι, κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ὁ Κύριος ἔδωκέ μοι ὁ Κύριος εἰς οἰκοδομὴν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

Λοιπὸν, ἀδελφοὶ, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε· καὶ ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.

Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. 8. † 2.

infirmitate, ſed vivit ex virtute Dei: Etenim & nos infirmi ſumus in illo, ſed vivemus cum eo ex virtute Dei in vos.

5 Voſmetipſos tentate ſi eſtis in fide: vos ipſos probate. An non cognoſcitis voſmetipſos, quia Jeſus Chriſtus in vobis eſt? ſi non quid forte reprobi eſtis.

6 Spero autem quod cognoſcetis, quia nos non ſumus reprobi.

7 Opto autem apud Deum non facere vos malum quicquam: non ut nos probati appareamus, ſed ut vos pulchrum faciatis, nos autem ut reprobi ſimus.

8 Non enim poſſumus aliquid adverſus veritatem: ſed pro veritate.

9 Gaudemus enim quum nos infirmi ſumus, vos autem potentes eſtis. Hoc vero & optamus, veſtram conſummationem.

10 Propter hoc hæc abſens ſcribo, ut præſens non ſevere utar, ſecundum poteſtatem quam dedit mihi Dominus in ædificationem, & non in deſtructionem.

11 Cæterum, fratres, gaudete, perficimini, conſolationem habete, idem ſapite, pacem habete: & Deus dilectionis & pacis erit cum vobis.

12 Salutate alii alios in oſculo ſancto: Salutant vos ſancti omnes.

13 Gratia Domini Jeſu Chriſti, & charitas Dei, & communicatio ſancti Spiritus cum omnibus vobis. Amen.

Πρὸς Κορινθίους δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων τῆς Μακεδονίας, διὰ Τίτου καὶ Λουκᾶ.

Ad Corinthios ſecunda ſcripta fuit à Philippis Macedoniæ, per Titum & Lucam.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
Ἡ ΠΡΟΣ
ΓΑΛΑΤΑΣ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Καφ. α. 1.

1 ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος (οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.)

2 Καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοὶ, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας·

3 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,

4 Τοῦ δόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν·

5 Ὡς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

6 Θαυμάζω ὅτι οὕτω ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ, εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον·

7 Ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο· εἰ μή τινές εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς, καὶ θέλοντες μετατρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ.

8 Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω.

9 Ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.

10 Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πεί-

PAULI
APOSTOLI
AD
GALATAS
EPISTOLA.

CAPUTI.

1 PAULUS Apostolus (non ab hominibus, neque per hominem, sed per Jesum Christum, & Deum Patrem qui suscitavit eum a mortuis.)

2 Et qui cum me omnes fratres, ecclesiis Galatis:

3 Gratia vobis & pax à Deo Patre, & Domino nostro Jesu Christo:

4 Qui dedit semetipsum pro peccatis nostris, ut eriperet nos de præsenti secula nequam, secundum voluntatem Dei & Patris nostri:

5 Cui gloria in secula seculorum. Amen.

6 Miror quod ita cito transferimini ab eo qui vocavit vos in gratia Christi, in alterum Euangelium:

7 Quod non est aliud, si nos quidam sunt turbantes vos & volentes invertere Euangelium Christi.

8 Sed & si nos aut angelus de cælo euangelizet vobis præter quod euangelizavimus vobis, anathema sit.

9 Sicut prædiximus, & nunc iterum dico, si quis vobis euangelizaverit præter quod accepistis, anathema sit.

10 Modo enim homines sua

τὸν Θεόν; Ἢ ζητῶ ἀνθρώ-
: ἀρέσκειν; εἰ γὰρ ἔτι ἀν-
τοις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος
ἂν ἤμην.

11 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελ-
, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγ-
λισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστι
κατ' ἄνθρωπον.

12 Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀν-
που παρέλαβον αὐτὸ, οὔτε
δάχθην· ἀλλὰ δι' ἀποκαλύ-
ως Ἰησοῦ Χριστοῦ.

13 Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐ-
ν ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ Ἰου-
ϊσμῷ, ὅτι καθ' ‡ ὑπερβολὴν
ωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ
οῦ, καὶ ‡ ἐπόρθουν αὐτήν.

14 Καὶ ‡προέκοπτον ἐν τῷ
Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς
συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει
ου, ‡περισσοτέρως ‡ζηλωτὴς
πόρχων τῶν † πατρικῶν μου
αραδόσεων.

15 Ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ Θεὸς
ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μη-
ός μου, καὶ καλέσας διὰ τῆς
άριτος αὐτοῦ,

16 Ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν
ὐτοῦ ἐν ἐμοὶ, ἵνα εὐαγγελί-
ωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν,
ὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ
αὶ αἵματι·

17 Οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσό-
υμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποσ-
όλους· ἀλλ' ἀπῆλθον εἰς Ἀρα-
ίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς
αμασκόν.

18 ‡ Ἔπειτα μετὰ ἔτη τρία
ἦλθον εἰς Ἱεροσόλυμα † ἱστο-
ῆσαι Πέτρον· καὶ ἐπέμεινα
ρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε.

19 Ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων
κ εἶδον εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν
δελφὸν τοῦ Κυρίου.

20 Ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ
νώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι οὐ ψεύ-
ομαι.

21 Ἔπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλίμ-
ατα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κι-
ικίας.

22 Ἤμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ
ροσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς
ουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ·

deo, an Deum? An quæro hominibus placere? Si enim adhúc hominibus placerem, Christi servus non essem.

11 Notum facio autem vobis, fratres, Euangelium euangelizatum à me, quia non est secundum hominem.

12 Neque enim ego ab homine accepi illud, neque edoctus sum: sed per revelationem Jesu Christi.

13 Audistis enim meam conversationem aliquando in Judaismo, quoniam supra modum persequebar ecclesiam Dei, & vastabam illam.

14 Et proficiebam in Judaïsmo supra multos cœtaneos in genere meo, abundantius æmulator existens paternarum mearum traditionum.

15 Quum autem probavit Deus ille separans me ex utero matris meæ, & vocans per gratiam suam,

16 Revelare Filium suum in me, ut euangelizarem illum in Gentibus, continuo non acquievi carni & sanguini:

17 Neque veni Hierosolyma ad illos ante me Apostolos: sed abii in Arabiam, & iterum reversus sum Damascum.

18 Deinde post annos tres veni Hierosolyma videre Petrum: & mansi apud eum dies quindecim.

19 Alium autem Apostolorum non vidi, si non Jacobum fratrem Domini.

20 Quæ autem scribo vobis, ecce coram Deo, quia non mentior.

21 Deinde veni in regiones Syriæ & Ciliciæ.

22 Eram autem ignotus facie ecclesiis Judææ, quæ in Christo.

[illegible]

2 Tantum autem [illegible]
rent, quoniam perspe[illegible]
os ædificando, nunc eas[illegible]
illam quam aliquan[illegible]
tiabat. 24 Et glorifi[illegible]
bant in me Deum.

CAPUT II.

1 Deinde post annos [illegible]
tum annos rursum [illegible]
Hierosolyma cum [illegible]
na, contulerim & [illegible]
2 secundi autem secun[illegible]
revelationem, & exposu[illegible]
is Evangelium quod [illegible]
Gentibus: seorsum au[illegible]
in pretio habitis, ne forte [illegible]
cucurrem currerem, aut [illegible]
currissem. 3 Sed neque [illegible]
tus cum me Græcus esset [illegible]
coactus est circumcidi.
4 Propter autem [illegible]
ductos falsos fratres, [illegible]
introierunt explorare [illegible]
libertatem nostram quam [illegible]
habemus in Christo Jesu, [illegible]
nos in servitutem redigerent:
5 quibus neque ad horam [illegible]
cessimus subjectioni, ut ve[illegible]
ritas Evangelii permaneat [illegible]
apud vos.
6 A [illegible] autem viris esse aliqui[illegible]
(qualescunque fuerint, [illegible]
mihi nihil differt: faciem Deus [illegible]
hominis non accipit:) Mihi [illegible]
enim in pretio habiti, nihil [illegible]
contulerunt.
7 Sed contra videntes quod [illegible]
creditum est mihi Evange[illegible]
lium præputii, sicut Petro [illegible]
circumcisionis.
8 (Nam [illegible]
operatus Petro in Apostola[illegible]
tum circumcisionis, operatus [illegible]
est & mihi in Gentes.)
9 Et cognoscentes gratiam [illegible]
datam mihi, Jacobus & Ce[illegible]
phas & Joannes, illi qui co[illegible]
lumnæ esse videntur, dextras dederunt [illegible]
mihi & Barnabæ societatis: [illegible]
ut nos in Gentes, ipsi autem [illegible]
in circumcisionem:
10 tantum ut pauperum [illegible]
mur meminissemus: quod etiam [illegible]
hoc ipsum id ipsum fecere.
11 Quum

1 Ὅτε δὲ ἦλθε Πέτρος εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι †κατεγνωσμένος ἦν.

Πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστελλε καὶ ἀφώριζεν ἑαυτὸν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς.

13 Καὶ † συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι· ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει.

14 Ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Πέτρῳ ἔμπροσθεν πάντων· Εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων, † ἐθνικῶς, καὶ οὐκ † Ἰουδαϊκῶς, τὰ ἔθνη ‡ ἀναγκάζεις † Ἰουδαΐζειν;

15 Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι, καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί·

16 Εἰδότες δὲ ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου· διότι οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σάρξ.

17 Εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ, εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοὶ, ‡ ἆρα Χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος; Μὴ γένοιτο.

18 Εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα, ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν συνίστημι.

19 Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα Θεῷ ζήσω.

20 Χριστῷ συνεσταύρωμαι. ζῶ δὲ, οὐκέτι ἐγὼ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός. ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκὶ, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀγαπήσαντός με, καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ.

21 Οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν. 19. † ἡ.

11 Quum autem venisset Petrus Antiochiam, in faciem ei restiti: quia notandus erat. 12 Ante enim venire quosdam à Jacobo, cum Gentibus simul edebat: quum autem venissent, subducebat & separabat seipsum, timens eos ex circumcisione.

13 Et conssimulabant ei & cæteri Judæi: ita ut & Barnabas simul abduceretur eorum simulatione.

14 Sed quum vidissem quod non recto pede incederent ad veritatem Evangelii, dixi Petro coram omnibus: Si tu Judæus existens, gentiliter vivis, & non Judaice: quid Gentes cogis Judaizare?

15 Nos natura Judæi, & non ex Gentibus peccatores:

16 Scientes quod non justificatur homo ex operibus legis, si non per fidem Jesu Christi: & nos in Christum Jesum credidimus, ut justificaremur ex fide Christi, & non ex operibus legis: propter quod non justificabitur ex operibus legis omnis caro.

17 Si vero quærentes justificari in Christo, reperiamur & ipsi peccatores, numquid Christus peccati minister? Absit.

18 Si enim quæ destruxi, hæc iterum ædifico, prævaricatorem meipsum constituo.

19 Ego enim per legem legi mortuus sum, ut Deo vivam.

20 Christo concrucifixus sum. Vivo autem, non amplius ego, vivit vero in me Christus. Quod autem nunc vivo in carne, in fide vivo Filii Dei, diligentis me & tradentis semetipsum pro me.

21 Non abjicio gratiam Dei: Si enim per legem justitia, ergo Christus gratis mortuus est.

Κεφ. γ'. 3.

* 1 Ὦ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς † ἐβάσκανε τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς ‡ Χριστὸς ‡ προεγράφη, ἐν ὑμῖν ἐσταυρωμένος.

2 Τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως;

3 Οὕτως ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε;

4 Τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; εἴ γε καὶ εἰκῇ.

5 Ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα, καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως;

6 Καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσε τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.

7 Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, αὐτοί εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ.

* 8 ‡ Προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ Θεὸς, † προευηγγελίσατο τῷ Ἀβραάμ· Ὅτι εὐλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη.

9 Ὥστε οἱ ἐκ πίστεως, εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ.

10 Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσὶν, ὑπὸ κατάραν εἰσί. γέγραπται γάρ· Ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά.

11 Ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ Θεῷ, δῆλον· ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

12 Ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως· ἀλλ' ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς.

* 13 Χριστὸς ἡμᾶς ‡ ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς ‡ κατάρας τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα· γέγραπται γάρ· ‡ Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ ‡ κρεμάμενος ἐπὶ ‡ ξύλου.

14 Ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλο-

CAPUT III.

1 O Insensati Galatæ, q[illegible] vos fascinavit ve[illegible] non obsequi, quibus ob [illegible] los Jesus Christus præscr[illegible] est, in vobis crucifixus?

2 Hoc solum volo dis[illegible] vobis, ex operibus [illegible] Spiritum accepistis, [illegible] auditu fidei?

3 Sic insensati estis: in[illegible] spiritu, nunc carne cu[illegible] memini?

4 Tanta passi estis fru[illegible] si modo & frustra.

5 Ille ergo subminis[illegible] vobis Spiritum, & effic[illegible] virtutes in vobis, ex op[illegible] bus legis, an ex audit[illegible]

6 Sicut Abraham cre[illegible] Deo, & reputatum est ill[illegible] justitiam.

7 Cognoscite ergo qui [illegible] ex fide, ii sunt filii Ab[illegible] hæ.

8 Providens autem Scri[illegible] ra quia ex fide justificat G[illegible] tes Deus, præevangeliz[illegible] Abrahæ: Quia benedicen[illegible] in te omnes Gentes.

9 Itaque qui ex fide, be[illegible] dicentur cum fideli Abrah[illegible]

10 Quicumque enim ex o[illegible] ribus legis sunt, sub exec[illegible] tione sunt. Scriptum est en[illegible] Execrabilis omnis qui [illegible] permanserit in omnibus s[illegible] ptis in libro legis, ad faci[illegible] dum ea.

11 Quoniam autem in l[illegible] nemo justificatur apud De[illegible] manifestum: quia justus [illegible] fide vivet.

12 At lex non est ex f[illegible] sed faciens ea homo, [illegible] in illis.

13 Christus nos redemi[illegible] execratione legis, factus [illegible] nobis execratio, scriptu[illegible] enim: Execrabilis omni[illegible] spensus in ligno.

14 Ut in Gentes bened[illegible]

τοῦ Ἀβραὰμ γένηται ἐν τῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.

15 Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω. Ὅμως ἀνθρώπου † κεκυρωμένην ‡ διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ † ἐπιδιατάσσεται.

16 Τῷ δὲ Ἀβραὰμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. οὐ λέγει· Καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός· Καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστι Χριστός.

17 Τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην † προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς Χριστὸν, ὁ μετὰ ἔτη τετρακόσια καὶ ‡ τριάκοντα γέγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν.

18 Εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ Θεός.

19 Τί οὖν ὁ νόμος; Τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι' ἀγγέλων, χειρὶ μεσίτου.

20 Ὁ δὲ μεσίτης, ἑνὸς οὐκ ἔστιν· ὁ δὲ Θεὸς, εἷς ἐστιν.

21 Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ; Μὴ γένοιτο· εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὄντως ἂν ἐκ νόμου ἦν ἡ δικαιοσύνη.

22 Ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσι.

23 Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα, συγκεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι.

24 Ὥστε ὁ νόμος ‡ παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστὸν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν.

25 Ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγὸν ἐσμεν.

Abrahæ fieret in Christo Jesu, ut pollicitationem Spiritus accipiamus per fidem.

15 Fratres, secundum hominem dico. Tamen hominis authenticatum testamentum nemo abrogat, aut superordinat.

16 At Abrahæ dictæ sunt promissiones, & semini ejus. Non dicit: Seminibus, quasi in multis, sed quasi in uno: Et semini, qui est Christus.

17 Hoc autem dico, testamentum ante authenticatum à Deo in Christum, quæ post annos quadringentos & triginta facta lex, non irritat, ad abolendam promissionem.

18 Si enim ex lege hæreditas, non amplius ex promissione: At Abrahæ per repromissionem gratificatus est Deus. 19 Quid igitur lex? transgressionum causa apposita est, usque quo veniret semen cui promissum erat, ordinata per angelos in manu mediatoris.

20 At mediator, unius non est: at Deus unus est.

21 Ergo lex adversus promissa Dei? Absit: Si enim data esset lex potens vivificare, vere ex lege esset justitia.

22 Sed conclusit scriptura omnia sub peccato, ut promissio ex fide Jesu Christi daretur credentibus.

23 Ante autem venire fidem, sub lege custodiebamur, concluſi in futuram fidem revelari.

24 Itaque lex pædagogus noster fuit in Christum, ut ex fide justificaremur.

25 Veniente autem fide, non amplius sub pædagogo sumus.

26 Τέκνον· νῦν καὶ θανεῖ ἐγὼ
ἐν τῷ κόσμῳ· ἐν Χριστῷ ἐν-
κεῖ.

27 Ἐγὼ γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβα-
πτίσθην, Χριστὸν ἐνεδύσασθε.

28 Οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος, οὐδὲ
Ἕλλην· οὐκ ἔνι δοῦλος, οὐδὲ
ἐλεύθερος· οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆ-
λυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

29 Εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα
τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστε, καὶ
κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

Κεφ. δ'. 4.

1 Λέγω δὲ· ἐφ' ὅσον χρόνον
ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν,
οὐδὲν διαφέρει δούλου, κύριος
πάντων ὤν·

2 ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους
ἐστὶ καὶ οἰκονόμους ἄχρι τῆς
προθεσμίας τοῦ πατρός.

3 Οὕτω καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν
νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ
κόσμου ἦμεν δεδουλωμένοι.

4 Ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα
τοῦ χρόνου· ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς
τὸν υἱὸν αὐτοῦ γενόμενον ἐκ
γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νό-
μον·

5 ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγο-
ράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀ-
πολάβωμεν.

6 Ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστει-
λεν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ
υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ἡ-
μῶν, κράζον, Ἀββᾶ, ὁ πα-
τήρ.

7 Ὥστε οὐκέτι εἶ δοῦλος,
ἀλλ' υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κλη-
ρονόμος Θεοῦ διὰ Χριστοῦ.

8 Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες
Θεὸν, ἐδουλεύσατε τοῖς μὴ φύ-
σει οὖσι θεοῖς·

9 Νῦν δὲ, γνόντες Θεὸν,
μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ
Θεοῦ· πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν
ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοι-
χεῖα, οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλ-
εύειν θέλετε;

10 Ἡμέρας παρατηρεῖσθε, καὶ
μῆνας, καὶ καιροὺς, καὶ
ἐνιαυτούς.

26 Omnes enim filii Dei
per fidem in Christo Je

27 Quicumque enim
Christum baptizati
Christum induistis.

28 Non est Judæus
Græcus: non est ser
que liber: non est
& fœmina: Omnes enim
unus estis in Christo Je

29 Si autem Christi,
Abrahæ semen estis, &
cundum promissionem

CAPUT IV.

1 Dico autem, ad quan
tempus hæres
est, nihil differt serv.
omnium cum sit

2 Sed sub tutores
curatores, usque præfi
tum Patris.

3 Ita & nos, quum eram
infantes, sub elementis
di eramus servituti addicti.

4 Quum vero venit plenitu
do temporis, misit Deus
Filium suum, factum ex mu
liere, factum sub lege:

5 Ut eos qui sub lege
redimeret, ut adoptionem
filiorum reciperemus.

6 Quoniam autem estis filii,
misit Deus Spiritum Filii sui
in corda vestra, clamantem,
Abba, Pater.

7 Itaque non amplius es
servus, sed filius: Si vero
filius, & hæres Dei per
Christum.

8 Sed tunc quidem ignoran
tes Deum, servichatis iis
natura existentibus diis:

9 Nunc autem cognoscen
tes Deum, magis autem co
gniti à Deo, quomodo con
vertimini iterum ad infirm
& egena elementa, quibus
denuo de super servire valdi

10 Dies observatis, & men
ses, & tempora, & annos.

11 Time

ροῦμαι ὑμᾶς, μή πως
κοπίακα εἰς ὑμᾶς.
Γίνεσθε ὡς ἐγὼ, ὅτι κἀ-
ὑμεῖς· ἀδελφοὶ, δέομαι
οὐδέν με ἠδικήσατε.
Οἴδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθέ-
τῆς σαρκὸς εὐηγγελισά-
μῖν τὸ πρότερον·
4 Καὶ τὸν πειρασμόν μου
τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξου-
ατε, οὐδὲ † ἐξεπτύσατε,
ὡς ἄγγελον Θεοῦ ἐδέξασθέ
ὡς Χριςὸν Ἰησοῦν.
Τίς οὖν ἦν ὁ μακαρισμὸς
; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι,
νατὸν, τοὺς ὀφθαλμοὺς
ἐξορύξαντες ἂν ἐδώκατέ

Ὥςε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα
ύων ὑμῖν;
7 Ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς,
‡ ἐκκλεῖσαι ἡμᾶς θέλου-
ῖνα αὐτοὺς ζηλοῦτε.
Καλὸν δὲ τὸ ζηλοῦσθαι ἐν
πάντοτε, καὶ μὴ μόνον
παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς.
19 ‡ Τεκνία μου, οὓς πά-
ὠδίνω, ‡ ἄχρις οὗ † μορ-
Χριςὸς ἐν ὑμῖν.
Ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς
ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι τὴν
ήν μου· ὅτι ἀποροῦμαι ἐν
.
Λέγετέ μοι οἱ ὑπὸ νόμον
ντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ
ύετε;
2 Γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀ-
ὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν· ἕνα ἐκ
παιδίσκης, καὶ ἕνα ἐκ τῆς
υθέρας.
3 Ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παι-
κης, κατὰ σάρκα γεγέννη-
: ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας, διὰ
ἐπαγγελίας.
24 Ἅτινά ἐςιν † ἀλληγο-
μενα· αὗται γάρ εἰσιν αἱ δύο
θῆκαι· μία μὲν ἀπὸ ὄρους
γᾶ, εἰς ‡ δουλείαν γεννῶσα,
ις ἐςὶν Ἄγαρ.
25 Τὸ γὰρ Ἄγαρ, Σινᾶ ὄρος
ὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, † συςοιχεῖ
τῇ νῦν Ἱερουσαλὴμ, δουλεύει
μετὰ τῶν ‡ τέκνων αὐτῆς.

11 Timeo vos, ne forte frustra fatigatus fuerim erga vos. 12 Estote sicut ego, quia & ego sicut vos: fratres, obsecro vos. nihil me injuria affecistis.
13 Scitis autem quia per infirmitatem carnis euangelizavi vobis prius:
14 Et experimentum mei in carne mea non pro nihilo habuistis, neque respuistis: sed sicut angelum Dei excepistis me, sicut Christum Jesum.
15 Quæ igitur erat beatitudo vestra? Testor enim vobis quia, si possibile, oculos vestros effodientes dedissetis mihi. 16 Itaque inimicus vobis factus sum verum dicens vobis? 17 Æmulantur vos non bene: sed excludere nos volunt, ut illos æmulemini. 18 Bonum autem æmulari in bono semper: & non tantum in adesse me apud vos. 19 Nati mei, quos iterum parturio, usque quo formetur Christus in vobis. 20 Vellem autem adesse ad vos modo, & mutare vocem meam: quoniam hæsito in vobis.
21 Dicite mihi qui sub legem volentes esse, legem non auditis?
22 Scriptum est enim quoniam Abraham duos filios habuit: unum de ancilla, & unum de libera.
23 Et qui quidem de ancilla, secundum carnem natus est: qui autem de libera, per repromissionem.
24 Quæ sunt allegorizata: Hæc enim sunt duo testamenta: Unum quidem à monte Sina, in servitutem generans, quæ est Agar.
25 Nam Agar, Sina mons est in Arabia: quadrat autem nunc Hierusalem, servit vero cum filiis suis.

26 Illa

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρῖμα, ὅς τις ἂν ᾖ.

11 Ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ.

12 Ὄφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.

13 Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις.

14 Ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ πληροῦται, ἐν τῷ· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν.

* 15 Εἰ δὲ ἀλλήλους †δάκνετε καὶ ‡ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπὸ ἀλλήλων ‡ ἀναλωθῆτε.

16 Λέγω δέ· Πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε.

17 Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος· τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός. ταῦτα δὲ ἀντίκειται ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ἃ ἐὰν θέλητε, ταῦτα ποιῆτε.

18 Εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον.

* 19 Φανερὰ δέ ἐστι τὰ ‡ἔργα τῆς σαρκός· ἅ τινά ἐστι, ‡ μοιχεία, πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια,

* 20 ‡ Εἰδωλολατρεία, ‡ φαρμακεία, ‡ ἔχθραι, ‡ ἔρεις, ‡ ζῆλοι, ‡ θυμοί, ‡ ἐριθεῖαι, ‡ διχοστασίαι, αἱρέσεις,

21 φθόνοι, φόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν, καθὰς καὶ προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν.

* 22 Ὁ δὲ ‡ καρπὸς τοῦ πνεύματός, ἐστιν ἀγάπη, ‡ χαρὰ, εἰρήνη, ‡ μακροθυμία, ‡ χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, ‡ πραότης, ‡ ἐγκράτεια·

23 Κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστι νόμος.

Domino, quod nihil aliud sapietis: at conturbans vos portabit judicium, quicumque fuerit. 11 Ego autem, fratres, si circumcisionem adhuc prædico, quid adhuc persequutionem patior? Nempe abolitum est scandalum crucis. 12 Utinam & abscindantur inquietantes vos.

13 Vos enim in libertate vocati estis, fratres: tantum ne libertatem in occasionem carni, sed per charitatem servite alii aliis. 14 Nam omnis lex in uno sermone impletur, in illo: Diliges proximum tuum sicut teipsum.

15 Si vero alii alios mordetis & comeditis, videte ne ab invicem consumamini.

16 Dico autem: Spiritu ambulate, & concupiscentiam carnis non perficiatis.

17 Nam caro concupiscit adversus spiritum: at spiritus adversus carnem. hæc autem opponuntur alia aliis, ut non quæcumque velitis, illa faciatis.

18 Si vero spiritu ducimini, non estis ab lege.

19 Manifesta autem sunt opera carnis: quæ sunt, adulterium, fornicatio, impuritas, protervia,

20 Idololatria, veneficium, inimicitiæ, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, dissensiones, sectæ,

21 Invidiæ, homicidia, ebrietates, comessationes, & similia his, quæ dico vobis, sicut & prædixi, quoniam talia agentes regnum Dei non hæreditabunt.

22 At fructus Spiritus, est charitas, gaudium, pax, longanimitas, benignitas, bonitas, fides, mansuetudo, continentia:

23 Adversus hujusmodi non est lex.

24 Qui-

2. Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν.

3. ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι θεοῦ λατρεύοντες καὶ καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες,

4. καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν καὶ ἐν σαρκί. εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον·

5. περιτομῇ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραήλ, φυλῆς Βενιαμείν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος,

6. κατὰ ζῆλος διώκων τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος.

7. ἀλλὰ ἅτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἡγημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν.

8. ἀλλὰ μενοῦνγε καὶ ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου μου, δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἡγοῦμαι σκύβαλα εἶναι, ἵνα Χριστὸν κερδήσω,

9. καὶ εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει,

10. τοῦ γνῶναι αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ κοινωνίαν παθημάτων αὐτοῦ, συμμορφιζόμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ,

11. εἴ πως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν.

12. Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ἢ ἤδη τετελείωμαι, διώκω δὲ εἰ καὶ καταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κατελήμφθην ὑπὸ Χριστοῦ Ἰησοῦ.

13. ἀδελφοί, ἐγὼ ἐμαυτὸν οὐ λογίζομαι κατειληφέναι· ἓν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος καὶ τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος,

14. κατὰ σκοπὸν διώκω εἰς τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

15. Ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει·

16. πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν.

17. Συμμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς.

18. πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ,

19. ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες.

20. ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν,

21. ὃς μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ.

1. Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί.

2. Εὐοδίαν παρακαλῶ καὶ Συντύχην παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ.

3. ναὶ ἐρωτῶ καὶ σέ, γνήσιε σύζυγε, συλλαμβάνου αὐταῖς αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι μετὰ καὶ Κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς.

4. Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε.

5. τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. ὁ κύριος ἐγγύς.

6. μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς τὸν θεόν·

7. καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

8. Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε·

9. ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἴδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

10. Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δέ.

11. οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμι αὐτάρκης εἶναι.

12. οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι·

13. πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με.

14. πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συγκοινωνήσαντες μου τῇ θλίψει.

15. οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππήσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήμψεως εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι·

16. ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ δὶς εἰς τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε.

17. οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλὰ ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λογαριασμὸν ὑμῶν.

18. ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω· πεπλήρωμαι δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὀσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν εὐάρεστον τῷ θεῷ.

19. ὁ δὲ θεός μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ τὸ πλοῦτος αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

20. τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

21. Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί.

22. ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας.

23. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν. ἀμήν.

23. Qui autem Christi [illegible] non crucifixerunt [illegible] & concupiscentias [illegible] & mandata.

24. Vos autem [illegible] fortis capiti [illegible] qui [illegible] & [illegible] Iesus.

CAPUT V.

1. Fratres, [illegible] quæ [illegible] nium meicho [illegible] es inferius [illegible] prorsum eruncis [illegible] sapium, [illegible] & [illegible]

2. Qui [illegible] & sic [illegible] pem Christi.

3. Si enim [illegible] nihil, nihil [illegible] ipsum animum [illegible]

4. Ac [illegible] [illegible] quisque: & [illegible] [illegible] [illegible] habeat. & [illegible]

5. Cuique [illegible] primum [illegible] [illegible]

6. Cogitatum [illegible] [illegible] [illegible]

κάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα μὴ τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ διώκωνται.

13 Οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν· ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται.

14 Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, κἀγὼ τῷ κόσμῳ.

15 Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις.

16 Καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ Θεοῦ.

* 17 † Τοῦ λοιποῦ, κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ † στίγματα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.

18 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. Ἀμήν. 7. †. 5.

vos circumcidi, tantum ut ne cruce Chriſti perſequtionem patiantur.

13 Neque enim circumciſi ipſi legem cuſtodiunt: ſed volunt vos circumcidi, ut in veſtra carne glorientur.

14 Mihi autem abſit gloriari, ſi non in cruce Domini noſtri Jeſu Chriſti, per quem mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo.

15 In enim Chriſto Jeſu neque circumciſio aliquid valet, neque præputium, ſed nova creatio.

16 Et quicumque regula hac ambulaverint, pax ſuper illos, & miſericordia, & ſuper Iſraël Dei.

17 Cæterum, moleſtias mihi nemo exhibeat: Ego enim ſtigmata Domini Jeſu in corpore meo porto.

18 Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti cum ſpiritu veſtro, fratres. Amen.

Πρὸς Γαλάτας ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης.

Ad Galatas eſt ſcripta à Roma.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

PAULI APOSTOLI AD EPHESIOS. EPISTOLA.

Κεφ. ά. 1.

CAPUT I.

1 ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν ἐν Ἐφέσῳ, καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

1 PAULUS Apoſtolus Jeſu Chriſti per voluntatem Dei, ſanctis exiſtentibus in Epheſo, & fidelibus in Chriſto Jeſu.

2 Gratia

2 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ·

4 Καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ καὶ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ.

5 Προορίσας ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτὸν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ.

6 Εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἐν ᾗ ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπημένῳ·

7 Ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ·

8 Ἣς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ ἐ Φρονήσει·

9 Γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ·

10 Εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, τά τε ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς·

11 Ἐν αὐτῷ, ἐν ᾧ καὶ † ἐκληρώθημεν, ‡ προορισθέντες κατὰ ‡ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ‡ ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ·

12 Εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ, τοὺς † προηλπικότας ἐν τῷ Χριστῷ.

13 Ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν· ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ·

14 Ὃς ἐστιν ‡ ἀῤῥαβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς ‡ ἀπολύτρωσιν τῆς ‡ περιποιήσεως,

2 Gratia vobis & pax [illegible] Patre nostro, & Domino [illegible] Christo.

3 Benedictus Deus & [illegible] Domini nostri Jesu Christi, benedicens nos in [illegible] benedictione spirituali in [illegible] in Christo:

4 Sicut elegit nos in [illegible] ante constitutionem [illegible] esse nos sanctos & [illegible] in conspectu ejus in [illegible]

5 Praesciens nos in [illegible] adoptionem per Jesum Christum in sese, secundum [illegible] affectum voluntatis suae.

6 In laudem gloriae gratiae suae, in qua gratificavit nos in dilecto:

7 In quo habemus redemptionem per sanguinem ejus, remissionem peccatorum, secundum divitias gratiae ejus:

8 Quae abundavit in nos in omni sapientia & prudentia:

9 Notum faciens nobis mysterium voluntatis suae secundum beneplacitum suum, quod proposuit in se:

10 In dispensatione plenitudinis temporum, instaurare omnia in Christo, quaeque in caelis, & quae in terra:

11 In ipso, in quo etiam electi sumus, praedestinati secundum propositum omnia efficientis secundum consilium voluntatis suae:

12 Ad esse nos in laudem gloriae ejus, ante sperantes in Christo.

13 In quo & vos, audientes verbum veritatis, Evangelium salutis vestrae: in quo & credentes signati estis Spiritu promissionis sancto:

14 Qui est arrabo haereditatis nostrae, in redemptionem assertionis, in laudem glo-

αἰς ὑπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

15 Διὰ τοῦτο κἀγὼ, ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους,

16 Οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν, μνείαν ὑμῶν ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου·

17 Ἵνα ὁ Θεὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δῴη ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως, ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ·

18 Πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας ὑμῶν εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς, τίς ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, καὶ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις·

19 Καὶ τί τὸ ‡ ὑπερβάλλον † μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ‡ ἐνέργειαν τοῦ ‡ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ·

20 Ἣν ἐνήργησεν ἐν τῷ Χριστῷ, ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· καὶ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις,

21 Ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως, καὶ κυριότητος, καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι.

22 Καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ,

23 Ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου. 14. † 3.

Κεφ. β'. 2.

1 Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι καὶ ταῖς ἁμαρτίαις,

2 Ἐν αἷς ποτε περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας·

3 Ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες

gloriæ ipſius.

15 Propter hoc & ego audiens illam circa vos fidem in Domino Jeſu, & dilectionem in omnes ſanctos,

16 Non ceſſo gratias agens pro vobis, memoriam veſtri faciens in orationibus meis:

17 Ut Deus Domini noſtri Jeſu Chriſti, Pater gloriæ, det vobis ſpiritum ſapientiæ & revelationis, in agnitione ejus:

18 Illuminatos oculos mentis veſtræ ad ſciendum vos quæ eſt ſpes vocationis ejus, & quæ divitiæ gloriæ hæreditatis ejus in ſanctis:

19 Et quæ excellens magnitudo virtutis ejus in nos credentes ſecundum operationem potentiæ virtutis ejus,

20 Quam operatus eſt in Chriſto, ſuſcitans illum ex mortuis: & collocavit in dextra ſua in cæleſtibus,

21 Supra omnem principatum & poteſtatem & virtutem, & dominationem, & omne nomen nominatum non ſolum in ſeculo hoc, ſed etiam in futuro.

22 Et omnia ſubjecit ſub pedes ejus: & ipſum dedit caput ſuper omnia eccleſiæ,

23 Quæ eſt corpus ipſius, plenitudo omnia in omnibus adimplentis.

CAPUT II.

1 Et vos exiſtentes mortuos delictis & peccatis.

2 In quibus aliquando ambulaſtis ſecundum ſeculum mundi hujus, ſecundum principem poteſtatis aëris, ſpiritus nunc efficientis in filiis infuaſibilitatis.

3 In quibus & nos omnes con-

ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν· καὶ ἤμεθα τέκνα φύσει ὀργῆς, ὡς καὶ οἱ λοιποί.

4 Ὁ δὲ Θεὸς, πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς,

5 Καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι, συνεζωοποίησε τῷ Χριστῷ· χάριτί ἐστε σεσωσμένοι·

6 Καὶ ‡ συνήγειρε, καὶ ‡ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ‡ ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ·

7 Ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς ἐπερχομένοις τὸ ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

8 Τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ τῆς πίστεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν· Θεοῦ τὸ δῶρον·

9 Οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχήσηται.

* 10 Αὐτοῦ γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς ‡ προητοίμασεν ὁ Θεὸς ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

11 Διὸ μνημονεύετε ὅτι ὑμεῖς ποτὲ τὰ ἔθνη ἐν σαρκὶ, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου·

* 12 Ὅτι ἦτε ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ‡ ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες, καὶ † ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ·

13 Νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες μακρὰν, ἐγγὺς ἐγενήθητε ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ.

* 14 Αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἕν, καὶ τὸ † μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας·

conversati fumus aliq in defideriis carnis ea facientes voluntates & cogitationum: & er nati natura iræ, ficut & teri.

4 At Deus dives exis misericordia, propte tam charitatem fuam dilexit nos.

5 Et exiſtentes nos tuos offenſis, convivi Chriſto; gratia eſtis

6 Et conreſuſcitavit, conſedere fecit in cæ leſtibus in Chriſto Jeſ

7 Ut oſtenderet in ſæ ſupervenientibus ætat divitias gratiæ ſuæ, in b tate ſuper nos in Ch Jeſu.

8 Nam gratia eſtis ſa per fidem: & hoc no vobis: Dei donum:

9 Non ex operibus, u quis glorietur.

10 Ipſius enim ſumus fa ra, creati in Chriſto Jeſ operibus bonis, quæ pra ravit Deus ut in illis am lemus.

11 Ideo memoretote q vos aliquando Gentes carne, dicti præputium ł ĉta circumciſione in ca manu facta:

12 Quia eratis in tem illo fine Chriſto, alien republica Iſraël, & hoſp teſtamentorum, promiſſ ſpem non habentes, & ſ in mundo.

13 Nunc autem in Ch Jeſu vos aliquando exi tes longe, prope facti in ſanguine Chriſti.

14 Ipſe enim eſt pax no faciens utraque unum, medium parietem ma ſolvens.

15

τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ
, τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν
δόγμασι καταργήσας· ἵνα
δύο κτίσῃ ἐν ἑαυτῷ εἰς
καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν
ην·

Καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς
ότέρους ἐν ἑνὶ σώματι τῷ
διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτεί-
τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ.

Καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο
ην ὑμῖν τοῖς μακρὰν, καὶ
ἐγγύς·

Ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν
προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι
ἑνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πα-
α.

Ἄρα οὖν ‡ οὐκέτι ἐστὲ
οι καὶ ‡ πάροικοι, ἀλλὰ
υμπολῖται τῶν ἁγίων καὶ
ικεῖοι τοῦ Θεοῦ·

Ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ
θέλῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προ-
ητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐ-
Ἰησοῦ Χριστοῦ·

Ἐν ᾧ πᾶσα ἡ οἰκοδομὴ
υμπλουμένη αὔξει εἰς
ν ἅγιον ἐν Κυρίῳ·

Ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς † συν-
οδομεῖσθε εἰς ‡ κατοικητή-
ν τοῦ Θεοῦ ἐν πνεύματι.

† 4.

Κεφ. γ'. 3.

Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος
ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ Ἰη-
οῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν·

Εἴγε ἠκούσατε τὴν οἰκονο-
αν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ τῆς
οθείσης μοι εἰς ὑμᾶς·

Ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν
νώρισέ μοι τὸ μυστήριον, (κα-
ς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ·

Πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώ-
οντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου
τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ·)

Ὃ ἐν ἑτέραις γενεαῖς οὐκ
γνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώ-
ων ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς
γίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προ-
ήταις ἐν πνεύματι·

* Εἶναι τὰ ἔθνη συγκλη-
ονόμα καὶ † σύσσωμα, καὶ
‡ συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας

15 Inimicitiam in carne sua, Legem mandatorum in dogmatibus abolens; ut duos condat in semetipso in unum novum hominem, faciens pacem:

16 Et reconciliet ambos in uno corpore Deo per crucem, interficiens inimicitiam in ipso.

17 Et veniens euangelizavit pacem vobis qui longe, & iis qui prope.

18 Quoniam per ipsum habemus accessum ambo in uno Spiritu ad Patrem.

19 Nempe ergo non jam estis hospites & advenæ, sed cives sanctorum & domestici Dei;

20 Superædificati super fundamento Apostolorum & Prophetarum, existente summo angulari ipso Jesu Christo:

21 In quo omnis ædificatio coagmentata crescit in templum sanctum in Domino:

22 In quo & vos coædificamini in habitaculum Dei in spiritu.

CAPUT III.

1 Hujus gratia ego Paulus vinctus Christi Jesu pro vobis: 2 Siquidem audistis dispensationem gratiæ Dei datæ mihi in vos: 3 Quoniam secundum revelationem notificavit mihi mysterium, (sicut prius scripsi in brevi:

4 Ad quod potestis legentes intelligere prudentiam meam in mysterio Christi:)*

5 Quod in aliis generationibus non notum factum est filiis hominum, sicuti nunc revelatum est sanctis Apostolis ejus & Prophetis in Spiritu sancto:

6 Esse Gentes cohæredes & concorporales, & comparticipes promissionis ejus in

αὐτοῦ ἐν τῷ Χριστῷ, διὰ τοῦ
σταυροῦ.

Christo, per Evangeli

16 ἐν ἑνὶ σώματι διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ.

16 Corpus faciens [illegible] per crucem, interficiens inimicitias in semetipso.

17 καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ εἰρήνην τοῖς ἐγγύς·

17 Et veniens evangelizavit pacem vobis, qui longe fuistis, & pacem his qui prope erant:

18 ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα.

18 Quoniam per ipsum habemus accessum ambo in uno spiritu ad Patrem.

19 Ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ ἐστὲ συμπολῖται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ,

19 Ergo jam non estis hospites & advenæ, sed estis cives sanctorum & domestici Dei,

20 ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ,

20 superædificati super fundamentum Apostolorum & Prophetarum, ipso summo angulari lapide Christo Jesu,

21 ἐν ᾧ πᾶσα οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν κυρίῳ,

21 in quo omnis ædificatio constructa crescit in templum sanctum in Domino,

22 ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι.

22 in quo & vos coædificamini in habitaculum Dei in spiritu.

3 Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν,

3 Hujus rei gratia ego Paulus vinctus Christi Jesu pro vobis gentibus,

2 εἴ γε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς,

2 si tamen audistis dispensationem gratiæ Dei, quæ data est mihi in vobis,

3 ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ,

3 quoniam secundum revelationem notum mihi factum est sacramentum, sicut supra scripsi in brevi,

4 πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ,

4 ad quod potestis legentes intelligere prudentiam meam in mysterio Christi,

5 ὃ ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι,

5 quod aliis generationibus non est agnitum filiis hominum, sicut nunc revelatum est sanctis Apostolis ejus & Prophetis in spiritu,

6 εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα καὶ συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας ἐν τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου,

6 gentes esse cohæredes & concorporales & comparticipes promissionis ejus in Christo Jesu per Evangelium,

7 οὗ ἐγενόμην διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.

7 cujus factus sum ego minister secundum donum gratiæ Dei, quæ data est mihi secundum operationem virtutis ejus.

8 Ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη, ἐν τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸν ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον τοῦ Χριστοῦ,

8 Mihi omnium sanctorum minimo data est gratia hæc, in gentibus evangelizare investigabiles divitias Christi,

9 καὶ φωτίσαι τίς ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ·

9 & illuminare omnes, quæ sit dispensatio sacramenti absconditi a sæculis in Deo, qui omnia creavit per Jesum Christum:

10 ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ,

10 Ut innotescat nunc principatibus & potestatibus in cœlestibus, per ecclesiam multiformis sapientia Dei,

11 κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων, ἣν ἐποίησεν ἐν τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν,

11 secundum præfinitionem sæculorum, quam fecit in Christo Jesu Domino nostro:

12 ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παῤῥησίαν καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ.

12 in quo habemus fiduciam & accessum in confidentia per fidem ejus.

13 Διὸ αἰτοῦμαι μὴ ἐκκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσί μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐστὶ δόξα ὑμῶν.

13 Ideo peto non deficere in tribulationibus meis pro vobis, quæ est gloria vestra.

14 Τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,

14 Hujus gratia flecto genua mea ad Patrem Domini nostri Jesu Christi,

15 ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται·

15 Ex quo omnis paternitas in cœlis & in terra nominatur:

16 ἵνα δῷ ὑμῖν κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς δόξης αὐτοῦ, δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον·

16 Ut det vobis secundum divitias gloriæ suæ, virtute corroborari per Spiritum ejus in interiorem hominem.

17 Κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν·

17 Habitare Christum per fidem in cordibus vestris:

18 ἐν ἀγάπῃ ‡ ἐῤῥιζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, ἵνα † ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις, τί τὸ πλάτος καὶ μῆκος, καὶ βάθος καὶ ὕψος·

18 In charitate radicati & fundati: ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis, quæ latitudo & longitudo, & profunditas & sublimitas.

19 Ci

νωθῆναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν γνῶσιν ἀγάπην Χριστοῦ· ἵνα πληωθῆτε εἰς πᾶν πλήρωμα τοῦ Θεοῦ.

20 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπὲρ ἐκ περισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν, κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν,

21 Αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων. Ἀμήν. ς. † 3.

Κεφ. δ. 4.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε,

2 Μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραΰτητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ·

3 Σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης.

4 Ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν·

5 Εἷς Κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα·

6 Εἷς Θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων, καὶ ἐν πᾶσιν ὑμῖν.

7 Ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ.

8 Διὸ λέγει· Ἀναβὰς εἰς ὕψος, ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν, καὶ ἔδωκε δόματα τοῖς ἀνθρώποις.

9 Τὸ δὲ, ἀνέβη, τί ἐστιν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη πρῶτον εἰς † κατώτερα μέρη τῆς γῆς;

10 Ὁ καταβὰς, αὐτός ἐστι καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα.

11 Καὶ αὐτὸς ἔδωκε, τοὺς μὲν, ἀποστόλους, τοὺς δὲ, προφήτας, τοὺς δὲ, ‡ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ, ποιμένας καὶ διδασκάλους.

19 Cognoscereque excellentem cognitionis charitatem Christi: ut impleamini in omnem plenitudinem Dei.

20 At potenti super omnia facere super exabundanti, quæ petimus aut mente concipimus, secundum virtutem efficientem in nobis,

21 Ipsi gloria in ecclesia in Christo Jesu, in omnes generationes seculi seculorum. Amen.

CAPUT IV.

1 OBsecro itaque vos ego vinctus in Domino, digne ambulare vocatione qua vocati estis,

2 Cum omni modestia & mansuetudine, cum lenitate animi, sustinentes alii alios in charitate:

3 Studentes servare unitatem spiritus in vinculo pacis.

4 Unum corpus & unus spiritus, sicut & vocati estis in una spe vocationis vestræ.

5 Unus Dominus, una fides, unum baptisma:

6 Unus Deus & Pater omnium, qui super omnes, & per omnia, & in omnibus vobis.

7 Uni autem cuique nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi.

8 Ideo dicit: Ascendens in altum, captivam duxit captivitatem, & dedit dona hominibus.

9 Quod autem ascendit, quid est si non quia & descendit primum in inferiores partes terræ?

10 Ille descendens, ipse est & ascendens supra omnes cælos, ut impleret omnia.

11 Et ipse dedit hos quidem Apostolos, hos autem Prophetas, hos vero Evangelistas, hos autem pastores & doctores.

* 12 Ὡς οὖν ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ, ἅγιοι καὶ ἠγαπημένοι, σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραΰτητα, μακροθυμίαν,

* 13 ἀνεχόμενοι ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ μομφήν· καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο ὑμῖν, οὕτως καὶ ὑμεῖς·

* 14 ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ἥτις ἐστὶ σύνδεσμος τῆς τελειότητος.

* 15 καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἑνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε.

* 16 ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτούς, ψαλμοῖς, ὕμνοις, ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ἐν χάριτι ᾄδοντες ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ θεῷ.

* 17 καὶ πᾶν ὅ τι ἐὰν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ καὶ πατρὶ δι' αὐτοῦ.

* 18 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν ἐν κυρίῳ.

* 19 Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς.

* 20 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν κατὰ πάντα· τοῦτο γὰρ εὐάρεστόν ἐστιν ἐν κυρίῳ.

* 21 Οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν.

* 22 Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κυρίοις κατὰ σάρκα, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλείαις ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἁπλότητι καρδίας φοβούμενοι τὸν κύριον.

* 23 Πᾶν ὃ ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις,

* 24 εἰδότες ὅτι ἀπὸ κυρίου ἀπολήμψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας· τῷ γὰρ κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε.

* 25 ὁ γὰρ ἀδικῶν κομίσεται ὃ ἠδίκησεν, καὶ οὐκ ἔστιν προσωπολημψία.

* 1 Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανῷ.

* 2 Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ,

* 3 προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι,

* 4 ἵνα φανερώσω αὐτὸ ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

* 5 Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι.

* 6 ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.

* 7 Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν κυρίῳ,

* 8 ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῷ τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν,

* 9 σὺν Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν. πάντα ὑμῖν γνωρίσουσιν τὰ ὧδε.

* 10 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου καὶ Μᾶρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολάς· ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν,

* 11 καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰοῦστος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς· οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία.

* 12 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος Χριστοῦ Ἰησοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα σταθῆτε τέλειοι καὶ πεπληροφορημένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ.

* 13 μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει πολὺν πόνον ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει.

* 14 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητὸς καὶ Δημᾶς.

* 15 Ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφοὺς καὶ Νυμφᾶν καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτοῦ ἐκκλησίαν.

* 16 Καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε.

* 17 Καὶ εἴπατε Ἀρχίππῳ, Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.

* 18 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. Μνημονεύετέ μου τῶν δεσμῶν. Ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. Ἀμήν.

* 1 Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη.

* 2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν, μνείαν ὑμῶν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν,

* 3 ἀδιαλείπτως μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν,

* 4 εἰδότες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν,

* 5 ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς.

* 6 καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἁγίου,

* 7 ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπον πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ.

* 8 ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ Ἀχαΐᾳ, ἀλλ' ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν θεὸν ἐξελήλυθεν, ὥστε μὴ χρείαν ἔχειν ἡμᾶς τι λαλεῖν·

* 9 αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὁποίαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ

* 10 καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, Ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ἐκ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

* 1 Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν,

* 2 ἀλλὰ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες, καθὼς οἴδατε, ἐν Φιλίπποις ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι.

* 3 ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας οὐδὲ ἐν δόλῳ,

* 4 ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες ἀλλὰ θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν.

* 5 οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας, θεὸς μάρτυς·

* 6 οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν οὔτε ἀπ' ἄλλων,

* 7 δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι· ἀλλ' ἐγενήθημεν ἤπιοι ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς ἐὰν τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα·

* 8 οὕτως ὁμειρόμενοι ὑμῶν εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν ἐγενήθητε.

* 9 μνημονεύετε γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ.

* 10 ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν,

* 11 καθάπερ οἴδατε ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι καὶ μαρτυρόμενοι

* 12 εἰς τὸ περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

* 13 Καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ θεοῦ ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων ἀλλὰ καθὼς ἐστιν ἀληθῶς λόγον θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν.

* 14 ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων,

* 15 τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς προφήτας καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων,

* 16 κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας πάντοτε· ἔφθασεν δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.

* 17 Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας προσώπῳ οὐ καρδίᾳ περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ·

* 18 διότι ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἅπαξ καὶ δίς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς.

* 19 Τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καυχήσεως; ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ;

* 20 ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρά.

* 1 Διὸ μηκέτι στέγοντες εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι

* 2 καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ συνεργὸν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑπὲρ τῆς πίστεως ὑμῶν,

* 3 τὸ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσιν ταύταις· αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα·

* 4 καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν προελέγομεν ὑμῖν μέλλειν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε.

* 5 διὰ τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέγων ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μή πως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν.

* 6 Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς,

* 7 διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως·

* 8 ὅτι νῦν ζῶμεν ἐὰν ὑμεῖς στήκετε ἐν κυρίῳ.

* 9 τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν,

* 10 νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν;

* 11 Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς·

* 12 ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς,

* 13 εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἁγιωσύνῃ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ.

* 1 Λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ἵνα καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ, καθὼς καὶ περιπατεῖτε, ἵνα περισσεύητε μᾶλλον.

* 2 οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ.

* 3 Τοῦτο γάρ ἐστιν θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας,

* 4 εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ,

* 5 μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεόν·

* 6 τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ διότι ἔκδικος κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ προείπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα.

* 7 οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ.

* 8 τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν καὶ δόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ὑμᾶς.

* 9 Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρείαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους·

* 10 καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον

* 11 καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν καὶ πράσσειν τὰ ἴδια καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν,

* 12 ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε.

* 13 Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν κοιμωμένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα.

* 14 εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη, οὕτως καὶ ὁ θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ.

* 15 Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας·

* 16 ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ, καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον·

* 17 ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα, καὶ οὕτως πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα.

* 18 ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

* 1 Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γραφεσθαι·

* 2 αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε ὅτι ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται.

* 3 ὅταν γὰρ λέγωσιν εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσιν.

* 4 ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτης καταλάβῃ·

* 5 πάντες γὰρ ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας· οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους.

* 6 ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ὡς οἱ λοιποί, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν.

* 7 οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσιν καὶ οἱ μεθυσκόμενοι νυκτὸς μεθύουσιν·

* 8 ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας·

* 9 ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὀργὴν ἀλλὰ εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,

* 10 τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεύδωμεν ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν.

* 11 διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.

* 12 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς,

* 13 καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπερεκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς.

* 14 παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας.

* 15 ὁρᾶτε μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀποδῷ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας.

* 16 πάντοτε χαίρετε,

* 17 ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε,

* 18 ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς.

* 19 τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε,

* 20 προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε,

* 21 πάντα δὲ δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε,

* 22 ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε.

* 23 Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς, καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη·

* 24 πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.

* 25 Ἀδελφοί, προσεύχεσθε καὶ περὶ ἡμῶν.

* 26 Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλήματι ἁγίῳ.

* 27 Ἐνορκίζω ὑμᾶς τὸν κύριον ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς.

* 28 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

* 1 Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ·

* 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

* 3 Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους,

* 4 ὥστε αὐτοὺς ἡμᾶς ἐν ὑμῖν ἐγκαυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πάσαις τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε,

* 5 ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ θεοῦ εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε·

* 6 εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλῖψιν

* 7 καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ

* 8 ἐν πυρὶ φλογός, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσιν θεὸν καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσιν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ·

* 9 οἵτινες δίκην τίσουσιν ὄλεθρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ,

* 10 ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσιν τοῖς πιστεύσασιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

* 11 εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει,

* 12 ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

* 1 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν,

* 2 εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς μηδὲ θροεῖσθαι μήτε διὰ πνεύματος μήτε διὰ λόγου μήτε δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου·

* 3 μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον, ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας,

* 4 ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καθίσαι ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἔστιν θεός.

* 5 οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὢν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν;

* 6 καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ ἑαυτοῦ καιρῷ.

* 7 τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας· μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου γένηται·

* 8 καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ κύριος Ἰησοῦς ἀνελεῖ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ,

* 9 οὗ ἐστὶν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασιν ψεύδους

* 10 καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ ἀδικίας τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς.

* 11 καὶ διὰ τοῦτο πέμπει αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλάνης εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει,

* 12 ἵνα κριθῶσ

3 ‡ Ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν,
24 Καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον, τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.
25 Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε ἀλήθειαν, ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ· ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη.
26 Ὀργίζεσθε, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ † ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ † παροργισμῷ ὑμῶν·
27 Μήτε δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ.
28 Ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιάτω, ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσὶν, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι.
29 Πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω· ἀλλ' εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκούουσι.
30 Καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως.
31 Πᾶσα πικρία, καὶ θυμὸς, καὶ ὀργὴ, καὶ κραυγὴ, καὶ βλασφημία, ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν, σὺν πάσῃ κακίᾳ.
32 Γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοὶ, εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ Θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν.

† 9.

Κεφ. ε. 5.

Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ Θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά·
2 Καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ Θεῷ, εἰς ὀσμὴν εὐωδίας.
3 Πορνεία δὲ καὶ πᾶσα ἀκαθαρσία ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις.
* 4 Καὶ † αἰσχρότης, καὶ

23 Renovari autem ſpiritu mentis veſtræ,
24 Et induere novum hominem, ſecundum Deum creatum in juſtitia & ſanctitate veritatis.
25 Ideo deponentes mendacium, loquimini veritatem, unuſquiſque cum proximo ſuo: quoniam ſumus invicem membra.
26 Iraſcimini, & ne peccate: Sol non occidat ſuper iracundia veſtra:
27 Neque date locum diabolo.
28 Furatus non amplius furetur, magis autem laboret, operans bonum manibus, ut habeat impertiri opus habenti.
29 Omnis ſermo putris ex ore veſtro non egrediatur: ſed ſi quis bonus ad ædificationem uſus, ut det gratiam audientibus.
30 Et ne contriſtate Spiritum ſanctum Dei, in quo ſignati eſtis in diem redemptionis.
31 Omnis amaritudo, & excandeſcentia, & ira, & clamor, & blaſphemia tollatur à vobis cum omni malitia.
32 Eſtote autem alii in alios benigni, miſericordes, condonantes vobis ipſis, ſicut & Deus in Chriſto condonavit vobis.

CAPUT V.

1 ESTote ergo imitatores Dei, ſicut nati dilecti:
2 Et ambulate in dilectione, ſicut & Chriſtus dilexit nos, & tradidit ſemetipſum pro nobis oblationem & hoſtiam Deo, in odorem ſuavitatis.
3 Fornicatio autem & omnis immunditia aut avaritia nec nominetur in vobis, ſicut decet ſanctos.
4 Et obſcœnitas, & ſtulti-

† μωρολογία, ἢ † εὐτραπελία, τὰ οὐκ ‡ ἀνήκοντα, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία.

5 Τοῦτο γὰρ ἴστε γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος, ἢ ἀκάθαρτος, ἢ πλεονέκτης, ὅς ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ.

6 Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας.

7 Μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν.

8 Ἦτε γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν Κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε·

9 (Ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ·)

10 Δοκιμάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ.

11 Καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε.

12 Τὰ γὰρ † κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν, αἰσχρόν ἐστι καὶ λέγειν.

13 Τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα, ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον, φῶς ἐστί·

14 Διὸ λέγει· Ἔγειραι ὁ καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ † ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός.

15 Βλέπετε οὖν πῶς ‡ ἀκριβῶς περιπατεῖτε· μὴ ὡς † ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοί·

16 Ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι.

17 Διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου.

18 Καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι·

19 Λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς· ᾄδοντες καὶ ψάλ-

loquium, aut scurrilitas, quæ non ad rem pertinent, sed magis gratiarum actio.

5 Hoc enim scitis intelligentes, quod omnis fornicator, aut immundus, aut avarus, qui est idolorum servitus, non habet hæreditatem in regno Christi & Dei.

6 Nemo vos decipiat inanibus verbis: propter hæc enim venit ira Dei in filios diffidentiæ.

7 Ne ergo efficiamini participes eorum.

8 Eratis enim aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino: Ut tanquam filii lucis ambulate. 9 (Nam fructus Spiritus in omni bonitate & justitia & veritate:)

10 Probantes quid sit beneplacitum Domino.

11 Et ne communicate operibus infructuosis tenebrarum, magis autem & redarguite.

12 Nam occulte facta ab ipsis, turpe est & dicere.

13 At omnia arguta, à lumine manifestantur; omne enim manifestatum, lumen est:

14 Ideo dicit: Surge dormiens, & exurge a mortuis, & illuminabit te Christus.

15 Videte itaque quomodo accurate ambuletis: non quasi insipientes, sed ut sapientes:

16 Redimentes tempus, quoniam dies mali sunt.

17 Propter hoc ne fatui imprudentes, sed intelligentes quæ voluntas Domini.

18 Et ne inebrietamini vino, in quo est luxuria, sed implemini in Spiritu:

19 Loquentes vobismetipsis in psalmis & hymnis, & canticis spiritualibus: cantantes & psal-

ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ·

20 Εὐχαριστοῦντες πάντοτε πάντων, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῷ θεῷ καὶ πατρί.

21 Ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Θεοῦ.

22 Αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποτάσσεσθε, ὡς τῷ Κυρίῳ·

23 Ὅτι ὁ ἀνὴρ ἐστὶ κεφαλὴ τῆς γυναικός, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας· καὶ αὐτὸς ἐστι σωτὴρ τοῦ σώματος.

24 Ἀλλ' ὥσπερ ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτω καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ἐν παντί.

25 Οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶτε τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς·

26 Ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ, καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι·

27 Ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν ἑαυτῷ ἔνδοξον, τὴν ἐκκλησίαν μὴ ἔχουσαν ‡ σπίλον, ἢ ‡ ῥυτίδα, ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος.

28 Οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. Ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἑαυτὸν ἀγαπᾷ.

29 Οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτὴν, καθὼς καὶ ὁ Κύριος τὴν ἐκκλησίαν·

30 Ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ.

31 Ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.

32 Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα

psallentes in corde vestro Domino:

20 Gratias agentes semper pro omnibus, in nomine Domini nostri Jesu Christi, Deo & Patri:

21 Subjecti alii aliis in timore Dei.

22 Mulieres propriis viris subditæ estote, sicut Domino:

23 Quoniam vir est caput mulieris, sicut & Christus caput ecclesiæ: Et ipse est servator corporis.

24 Sed sicut ecclesia subjecta est Christo, ita & mulieres propriis viris in omni.

25 Viri diligite uxores vestras, sicut & Christus dilexit ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea.

26 Ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquæ in verbo:

27 Ut exhiberet ipsam sibi ipsi gloriosam, ecclesiam non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid hujusmodi, sed ut sit sancta & immaculata.

28 Ita debent viri diligere suas uxores, ut sua corpora. Diligens suam uxorem, seipsum diligit.

29 Nemo enim unquam suam carnem odit, sed nutrit & fovet eam, sicut & Dominus ecclesiam:

30 Quia membra sumus corporis ejus, de carne ejus, & de ossibus ejus.

31 Propter hoc reliquet homo patrem suum & matrem, & adhærebit ad uxorem suam, & erunt hi duo in carnem unam.

32 Sacramentum hoc ma-

ἐστὶν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν, καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

33 Πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἕνα, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν· ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα. 10. † 7.

Κεφ. ς'. 6.

1 Τὰ τέκνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν Κυρίῳ· τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον.

2 Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα· (ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ·)

* 3 Ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἔσῃ † μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς.

* 4 Καὶ οἱ πατέρες μὴ ‡ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλὰ ‡ ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν ‡ παιδείᾳ καὶ ‡ νουθεσίᾳ Κυρίου.

5 Οἱ δοῦλοι ὑπακούετε τοῖς κυρίοις κατὰ σάρκα, μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ἐν ἁπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν, ὡς τῷ Χριστῷ·

6 Μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλείαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ, ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς,

* 7 Μετ' ‡ εὐνοίας δουλεύοντες τῷ Κυρίῳ, καὶ οὐκ ἀνθρώποις·

8 Εἰδότες ὅτι ἕκαστος ἐάν τι ποιήσῃ ἀγαθὸν, τοῦτο κομιεῖται παρὰ τοῦ Κυρίου, εἴτε δοῦλος, εἴτε ἐλεύθερος.

9 Καὶ οἱ κύριοι τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτοὺς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν· εἰδότες ὅτι καὶ ὑμῶν αὐτῶν ὁ Κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ προσωπολημψία οὐκ ἔστι παρ' αὐτῷ.

10 Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί μου, ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυρίῳ, καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ·

11 Ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου·

* 12 Ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ † πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς † κοσμοκρά-

gnum est: ego autem dico in Christum, & in ecclesia.

33 Verumtamen & vos singuli, unusquisque suam uxorem sic diligat sicut seipsum: uxor autem ut timeat virum.

CAPUT VI.

1 NAti, obedite parentibus vestris in Domino: hoc enim est justum.

2 Honora patrem tuum & matrem: (Quod est primum mandatum in promissione:

3 Ut bene tibi fiat, & sis longævus super terram.

4 Et patres ne ad iram provocate natos vestros, sed educate illos in disciplina & correptione Domini.

5 Servi obedite dominis secundum carnem, cum timore & tremore, in simplicitate cordis vestri, sicut Christo:

6 Non secundum oculum servitutem, quasi hominibus placentes, sed ut servi Christi, facientes voluntatem Dei ex animo,

7 Cum benevolentia servientes Domino, & non hominibus:

8 Scientes quoniam quodcunque unusquisque fecerit bonum, hoc reportabit à Domino, sive servus, sive liber.

9 Et domini eadem facite ad eos, remittentes minas: scientes quia & vester ipsorum Dominus est in cœlis, & personarum acceptio non est apud eum.

10 Reliquum, fratres mei, confortamini in Domino, & in potentia virtutis ejus.

11 Induite armaturam Dei, ad posse vos stare adversus insidias diaboli.

12 Quoniam non est nobis colluctatio adversus sanguinem & carnem, sed adversus principatus, adversus potestates,

πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ ‡ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις.

13 Διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ, καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στῆναι.

14 Στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφῦν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης,

* 15 Καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν † ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης·

* 16 Ἐπὶ πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν † θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ † βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι·

17 Καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ὅ ἐστι ῥῆμα Θεοῦ·

* 18 Διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο ‡ ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ † προσκαρτερήσει καὶ ‡ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων,

* 19 Καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθείη λόγος ἐν † ἀνοίξει τοῦ στόματός μου ἐν παῤῥησίᾳ, γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου,

* 20 Ὑπὲρ οὗ ‡ πρεσβεύω ἐν ἁλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παῤῥησιάσωμαι, ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

21 Ἵνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ' ἐμὲ, τί πράσσω, πάντα ὑμῖν γνωρίσει Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν Κυρίῳ·

22 Ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν, καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν.

23 Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

24 Ἡ χάρις μετὰ πάντων

states, adversus mundi potentes tenebrarum seculi hujus, contra spiritualia nequitiæ in cœlestibus.

13 Propter hoc accipite universam armaturam Dei, ut possitis resistere in die malo, & omnia conficientes stare.

14 State ergo succincti lumbos vestros in veritate, & induti loricam justitiæ,

15 Et calceati pedes in præparatione Euangelii pacis:

16 In omnibus assumentes scutum fidei, in quo poteritis omnia tela illius nequam ignita extinguere.

17 Et galeam salutaris assumite, & gladium spiritus, quod est verbum Dei:

18 Per omnem orationem & obsecrationem orantes in omni tempore in spiritu, & in ipsum hoc vigilantes in omni instantia & obsecratione pro omnibus sanctis.

19 Et pro me, ut mihi detur sermo in apertione oris mei in fiducia, notum facere mysterium Euangelii,

20 Pro quo legatione fungor in catena, ut in ipso libere loquar, ut oportet me loqui.

21 Ut autem sciatis & vos quæ circa me, quid agam, omnia vobis nota faciet Tychicus dilectus frater & fidelis minister in Domino:

22 Quem misi ad vos in illud ipsum, ut cognoscatis quæ circa nos, & consoletur corda vestra.

23 Pax fratribus & charitas cum fide à Deo Patre & Domino Jesu Christo.

24 Gratia cum omnibus di-

πλάγχνοις Ἰησοῦ Χριστοῦ.
9 Καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ † αἰσθήσει·
10 Εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ·
11 Πεπληρωμένοι καρπὸν δικαιοσύνης τὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ.
12 Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν·
13 Ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσι·
14 Καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν Κυρίῳ, πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου, περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον λαλεῖν.
15 Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν· τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσουσιν.
16 Οἱ μὲν ἐξ ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἁγνῶς, ‡ οἰόμενοι θλῖψιν ἐγεῖραι τοῖς δεσμοῖς μου·
17 Οἱ δὲ, ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι.
18 Τί γάρ; πλὴν παντὶ τρόπῳ, εἴτε προφάσει, εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγγέλλεται· καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι.
19 Οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως, καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ·
20 Κατὰ τὴν ‡ ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ, ὡς πάντοτε, καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς, εἴτε διὰ θανάτου.

in viſceribus Jeſu Chriſti.
9 Et hoc oro, ut charitas veſtra amplius magis & magis abundet in ſcientia & omni ſenſu:
10 Ad probandum vos præſtantia, ut ſitis finceri & inoffenſi in diem Chriſti;
11 Repleti fructibus juſtitiæ per Jeſum Chriſtum, in gloriam & laudem Dei.
12 Scire autem vos volo, fratres, quia quæ circa me magis ad profectum Euangelii venerunt:
13 Itaque vincula mea manifeſta in Chriſto fieri in toto prætorio, & cæteris omnibus:
14 Et plures fratrum in Domino, fretos vinculis meis, abundantius audere impavide Dei verbum loqui.
15 Quidam quidem & propter invidiam & contentionem: quidam autem & propter bonam voluntatem Chriſtum prædicant.
16 Hi quidem ex contentione Chriſtum annuntiant non ſincere, exiſtimantes afflictionem afferre vinculis meis:
17 Illi vero, ex charitate, ſcientes quoniam in defenſionem Euangelii poſitus ſum.
18 Quid enim? Attamen omni modo, ſive ſpecie, ſive veritate, Chriſtus annuntiatur: & in hoc gaudeo, ſed & gaudebo.
19 Scio enim quia hoc mihi proveniet ad ſalutem per veſtram orationem, & ſubminiſtrationem Spiritus Jeſu Chriſti:
20 Secundum expectationem & ſpem meam, quia in nullo pudefiam, ſed in omni fiducia, ſicut ſemper, & nunc magnificabitur Chriſtus in corpore meo, ſive per vitam, ſive per mortem.

ut Deum vos ex Jesu Christo. Gratias ago Deo meo semper pro vobis in gratia Dei quæ data est vobis in Christo Jesu: quod in omnibus divites facti estis in illo in omni verbo et omni scientia, sicut testimonium Christi confirmatum est in vobis: ita ut nihil vobis desit in ulla gratia exspectantibus revelationem Domini nostri Jesu Christi, qui et confirmabit vos usque in finem sine crimine in die adventus Domini nostri Jesu Christi. Fidelis Deus per quem vocati estis in societatem Filii ejus Jesu Christi Domini nostri.

Obsecro autem vos, fratres, per nomen Domini nostri Jesu Christi, ut idipsum dicatis omnes, et non sint in vobis schismata: sitis autem perfecti in eodem sensu et in eadem sententia. Significatum est enim mihi de vobis, fratres mei, ab his qui Chloes sunt, contentiones esse inter vos. Hoc autem dico, quod unusquisque vestrum dicat: Ego quidem sum Pauli, ego autem Apollo, ego vero Cephæ, ego autem Christi. Divisus est Christus? numquid Paulus crucifixus est pro vobis? aut in nomine Pauli baptizati estis? Gratias ago Deo quod neminem vestrum baptizaverim præter Crispum et Gaium: ne quis dicat quod in nomine meo baptizati sitis. Baptizavi autem et Stephanæ domum: cæterum nescio si quem alium baptizaverim. Non enim misit me Christus baptizare, sed evangelizare: non in sapientia verbi, ne evacuetur crux Christi. Verbum enim crucis pereuntibus quidem stultitia est: his autem qui salvi fiunt, id est nobis, Dei virtus est. Scriptum est enim: Perdam sapientiam sapientium, et prudentiam prudentium reprobabo. Ubi sapiens? ubi scriba? ubi conquisitor hujus sæculi? Nonne stultam fecit Deus sapientiam hujus mundi? Nam quia in Dei sapientia non cognovit mundus per sapientiam Deum, placuit Deo per stultitiam prædicationis salvos facere credentes. Quoniam et Judæi signa petunt, et Græci sapientiam quærunt: nos autem prædicamus Christum crucifixum, Judæis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam: ipsis autem vocatis Judæis atque Græcis, Christum Dei virtutem et Dei sapientiam. Quia quod stultum est Dei, sapientius est hominibus: et quod infirmum est Dei, fortius est hominibus.

Videte enim vocationem vestram, fratres, quia non multi sapientes secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles: sed quæ stulta sunt mundi elegit Deus, ut confundat sapientes: et infirma mundi elegit Deus, ut confundat fortia: et ignobilia mundi et contemptibilia elegit Deus, et ea quæ non sunt, ut ea quæ sunt destruat: ut non glorietur omnis caro in conspectu ejus. Ex ipso autem vos estis in Christo Jesu, qui factus est nobis sapientia a Deo, et justitia, et sanctificatio, et redemptio: ut quemadmodum scriptum est: Qui gloriatur, in Domino glorietur.

CAPUT II.

Et ego cum venissem ad vos, fratres, veni non in sublimitate sermonis aut sapientiæ annuntians vobis testimonium Christi. Non enim judicavi me scire aliquid inter vos, nisi Jesum Christum, et hunc crucifixum. Et ego in infirmitate et timore et tremore multo fui apud vos: et sermo meus et prædicatio mea non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione spiritus et virtutis: ut fides vestra non sit in sapientia hominum, sed in virtute Dei. Sapientiam autem loquimur inter perfectos, sapientiam vero non hujus sæculi neque principum hujus sæculi, qui destruuntur: sed loquimur Dei sapientiam in mysterio, quæ abscondita est, quam prædestinavit Deus ante sæcula in gloriam nostram, quam nemo principum hujus sæculi cognovit. Si enim cognovissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent. Sed sicut scriptum est: Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus iis qui diligunt illum. Nobis autem revelavit Deus per spiritum suum. Spiritus enim omnia scrutatur, etiam profunda Dei. Quis enim scit hominum quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis qui in ipso est? Ita et quæ Dei sunt nemo cognovit, nisi Spiritus Dei. Nos autem non spiritum hujus mundi accepimus, sed spiritum qui ex Deo est, ut sciamus quæ a Deo donata sunt nobis. Quæ et loquimur non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctrina Spiritus, spiritalibus spiritalia comparantes. Animalis autem homo non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei: stultitia enim ei est, et non potest intelligere, quia spiritualiter examinatur. Spiritualis autem judicat omnia, et ipse a nemine judicatur. Quis enim cognovit sensum Domini, qui instruat eum? Nos autem sensum Christi habemus.

CAPUT III.

Et ego, fratres, non potui vobis loqui quasi spiritalibus, sed quasi carnalibus, tamquam parvulis in Christo lac vobis potum dedi, non escam: nondum enim poteratis, sed nec nunc quidem potestis: adhuc enim carnales estis. Cum enim sit inter vos æmulatio et contentio, nonne carnales estis, et secundum hominem ambulatis? Cum enim quis dicat: Ego quidem sum Pauli; alius autem: Ego Apollo; nonne homines estis? Quis ergo est Paulus, quid autem Apollo, nisi ministri eius cui credidistis, et unicuique sicut Dominus dedit? Ego plantavi, Apollo rigavit, sed Deus incrementum dedit. Neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus. Qui autem plantat et qui rigat unum sunt. Unusquisque autem mercedem suam accipiet secundum suum laborem. Dei enim sumus adjutores, Dei agricultura estis, Dei ædificatio estis. Secundum gratiam Dei quæ data est mihi, ut sapiens architectus fundamentum posui: alius autem superædificat. Unusquisque autem videat quomodo superædificet. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere præter id quod positum est, quod est Christus Jesus. Si quis autem superædificat super fundamentum hoc aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, fenum, stipulam: unius cujusque opus manifestum erit. Dies enim Domini declarabit, quia in igne revelabitur, et uniuscujusque opus quale sit ignis probabit. Si cujus opus manserit quod superædificavit, mercedem accipiet. Si cujus opus arserit, detrimentum patietur: ipse autem salvus erit, sic tamen quasi per ignem. Nescitis quia templum Dei estis, et Spiritus Dei habitat in vobis? Si quis templum Dei violaverit, disperdet illum Deus. Templum enim Dei sanctum est, quod estis vos. Nemo se seducat. Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc sæculo, stultus fiat, ut sit sapiens. Sapientia enim hujus mundi stultitia est apud Deum. Scriptum est enim: Qui apprehendit sapientes in astutia eorum. Et iterum: Dominus novit cogitationes sapientium, quoniam vanæ sunt. Nemo ergo glorietur in hominibus. Omnia enim vestra sunt, sive Paulus, sive Apollo, sive Cephas, sive mundus, sive vita, sive mors, sive præsentia, sive futura: omnia enim vestra sunt, vos autem Christi, Christus autem Dei.

Sic nos existimet homo ut ministros Christi et dispensatores mysteriorum Dei. Hic jam quæritur inter dispensatores ut fidelis quis inveniatur. Mihi autem pro minimo est ut a vobis judicer aut ab humano die: sed neque meipsum judico. Nihil enim mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum: qui autem judicat me Dominus est. Itaque nolite ante tempus judicare, quoadusque veniat Dominus, qui et illuminabit abscondita tenebrarum, et manifestabit consilia cordium: et tunc laus erit unicuique a Deo. Hæc autem, fratres, transfiguravi per me et Apollo propter vos, ut in nobis discatis ne supra quam scriptum est unus adversus alterum inflemini pro alio. Quis enim te discernit? quid autem habes quod non accepisti? si autem et accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis? Jam saturati estis, jam divites facti estis, sine nobis regnatis: et utinam regnetis, ut et nos vobiscum regnemus. Puto enim quod Deus nos apostolos novissimos ostendit, tamquam morti destinatos: quia spectaculum facti sumus mundo, et angelis, et hominibus. Nos stulti propter Christum, vos autem prudentes in Christo: nos infirmi, vos autem fortes: vos nobiles, nos autem ignobiles. Usque hanc horam et esurimus et sitimus, et nudi sumus, et colaphizamur, et instabiles sumus, et laboramus operantes manibus nostris: maledicimur, et benedicimus: persecutionem patimur, et sustinemus: blasphemamur, et obsecramus: tamquam purgamentum hujus mundi facti sumus, omnium peripsema usque nunc. Non ut confundam vos hæc scribo, sed ut filios meos carissimos moneo. Nam si decem millia pædagogorum habeatis in Christo, sed non multos patres: nam in Christo Jesu per evangelium ego vos genui. Rogo ergo vos, imitatores mei estote, sicut et ego Christi. Propter hoc misi vobis Timotheum, qui est filius meus carissimus et fidelis in Domino, qui vos commonebit vias meas quæ sunt in Christo Jesu, sicut ubique in omni Ecclesia doceo. Tamquam non venturus quidam ad vos sum inflati: venio autem ad vos cito, si Dominus voluerit, et cognoscam non sermonem eorum qui inflati sunt, sed virtutem. Non enim in sermone est regnum Dei, sed in virtute. Quid vultis? in virga veniam ad vos, an in caritate et spiritu mansuetudinis?

Omnino audita est inter vos fornicatio, et talis fornicatio quæ nec inter gentes, ita ut uxorem patris aliquis habeat. Et vos inflati estis, et non magis luctum habuistis, ut tollatur de medio vestrum qui hoc opus fecit? Ego quidem absens corpore, præsens autem spiritu, jam judicavi ut præsens eum qui sic operatus est in nomine Domini nostri Jesu Christi, congregatis vobis et meo spiritu, cum virtute Domini nostri Jesu Christi, tradere hujusmodi Satanæ in interitum carnis, ut spiritus salvus sit in die Domini nostri Jesu Christi. Non bona gloriatio vestra. Nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit? Expurgate vetus fermentum, ut sitis nova conspersio, sicut estis azymi. Etenim Pascha nostrum immolatus est Christus. Itaque epulemur non in fermento veteri, neque in fermento malitiæ et nequitiæ, sed in azymis sinceritatis et veritatis. Scripsi vobis in epistola ne commisceamini fornicariis: non utique fornicariis hujus mundi, aut avaris et rapacibus, aut idolis servientibus, alioquin debueratis de hoc mundo exisse: nunc autem scripsi vobis non commisceri, si is qui frater nominatur inter vos fornicator sit, aut avarus, aut idolis serviens, aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax: cum hujusmodi nec cibum sumere. Quid enim mihi de iis qui foris sunt judicare? nonne de iis qui intus sunt vos judicatis? Nam eos qui foris sunt Deus judicabit. Auferte malum ex vobis ipsis.

Audet aliquis vestrum habens negotium adversus alterum judicari apud iniquos, et non apud sanctos? An nescitis quia sancti de hoc mundo judicabunt? Et si in vobis judicabitur mundus, indigni estis qui de minimis judicetis? Nescitis quoniam angelos judicabimus, quanto magis sæcularia? Sæcularia quidem judicia si habueritis, contemptibiles qui sunt in Ecclesia illos constituite ad judicandum. Ad reverentiam vestram dico. Sic non est inter vos quisquam sapiens qui possit judicare inter fratrem suum? Sed frater cum fratre contendit, et hoc apud infideles? Jam quidem omnino delictum est in vobis quod judicia habetis inter vos. Quare non magis injuriam accipitis? quare non magis fraudem patimini? Sed vos injuriam facitis et fraudatis, et hoc fratribus. An nescitis quia iniqui regnum Dei possidebunt? Nolite errare: neque fornicarii, neque idolis servientes, neque adulteri, neque molles, neque masculorum concubitores, neque fures, neque avari, neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces regnum Dei possidebunt. Et hæc quidam fuistis: sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed justificati estis in nomine Domini nostri Jesu Christi, et in Spiritu Dei nostri.

Omnia mihi licent, sed non omnia expedient. Omnia mihi licent, sed non ego cujusquam rebus dominabor. Cibus ventri, et venter cibis: Deus autem et hunc et has destruet. Corpus autem non fornicationi, sed Domino: et Dominus corpori. Deus autem et Dominum suscitavit, et nos suscitabit per virtutem suam. Nescitis quia membra vestra templum sunt Spiritus sancti, qui in vobis est, quem habetis a Deo, et non estis vestri? Empti enim estis pretio magno. Glorificate et portate Deum in corpore vestro.

De quibus autem scripsistis mihi, bonum est homini mulierem non tangere. Propter fornicationes autem unusquisque suam uxorem habeat, et unaquæque suum virum habeat. Uxori vir benefaciat similiter autem et uxor viro. Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir. Similiter autem et vir non habet potestatem sui corporis, sed mulier. Nolite fraudare invicem, nisi forte ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi: et iterum revertimini in idipsum, ne tentet vos Satanas propter incontinentiam vestram. Hoc autem dico secundum indulgentiam, non secundum imperium. Volo autem omnes homines esse sicut meipsum: sed unusquisque proprium donum habet ex Deo, unus quidem sic, alius autem sic. Dico autem non nuptis et viduis: bonum est illis si sic permaneant sicut et ego. Quod si non se continent, nubant. Melius est enim nubere quam uri. His autem qui matrimonio juncti sunt præcipio non ego, sed Dominus, uxorem a viro non discedere: quod si discesserit, manere innuptam aut viro suo reconciliari: et vir uxorem non dimittat. Cæteris ego dico, non Dominus: si quis frater uxorem habet infidelem, et hæc consentit habitare cum illo, non dimittat illam. Et mulier quæ habet virum infidelem, et hic consentit habitare cum illa, non dimittat virum. Sanctificatus est enim vir infidelis in muliere, et sanctificata est mulier infidelis per virum fidelem: alioquin filii vestri immundi essent, nunc autem sancti sunt. Quod si infidelis discedit, discedat: non enim servituti subjectus est frater aut soror in hujusmodi. In pace autem vocavit nos Deus. Quid enim scis, mulier, si virum tuum salvum facies? aut quid scis, vir, si uxorem tuam salvam facies? Nisi unicuique sicut divisit Dominus, unumquemque sicut vocavit Deus, ita ambulet: et sic in omnibus Ecclesiis mando. Circumcisus aliquis vocatus est, non adducat præputium: in præputio vocatus est quis, non circumcidatur. Circumcisio nihil est, et præputium nihil est, sed observatio mandatorum Dei. Unusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat. Servus vocatus es? non sit tibi curæ: sed et si potes liber fieri, magis utere. Qui enim in Domino vocatus est servus, libertus est Domini: similiter qui liber vocatus est, servus est Christi. Pretio empti estis, nolite fieri servi hominum. Unusquisque, fratres, in quo vocatus est, in hoc maneat apud Deum.

De virginibus autem præceptum Domini non habeo: consilium autem do tamquam misericordiam consecutus a Domino ut sim fidelis. Existimo ergo hoc bonum esse propter instantem necessitatem, quoniam bonum est homini sic esse. Alligatus es uxori? noli quærere solutionem. Solutus es ab uxore? noli quærere uxorem. Quod si acceperis uxorem, non peccasti: et si nupserit virgo, non peccavit. Tribulationem tamen carnis habebunt hujusmodi. Ego autem vobis parco. Hoc autem dico, fratres, tempus modicum est. Reliquum est ut et qui habent uxores tamquam non habentes sint, et qui flent tamquam non flentes, et qui gaudent tamquam non gaudentes, et qui emunt tamquam non possidentes, et qui utuntur hoc mundo tamquam non utantur: præterit enim figura hujus mundi. Sine sollicitudine autem vos esse volo. Qui sine uxore est, sollicitus est quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo. Qui autem cum uxore est, sollicitus est quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori, et divisus est. Et mulier innupta et virgo cogitat quæ Domini sunt, ut sit sancta corpore et spiritu. Quæ autem nupta est, cogitat quæ sunt mundi, quomodo placeat viro. Hoc autem ad utilitatem vestram dico, non ut laqueum vobis injiciam, sed ad id quod honestum est, et quod facultatem præbeat sine impedimento Domino obsecrandi. Si quis autem turpem se videri super virginem suam filiam putat, si sit major natu, et sic oportet fieri, quod vult faciat, non peccat: si nubat. Qui autem statuit in corde suo firmus, non habens necessitatem, potestatem autem habet suæ voluntatis, et hoc judicavit in corde suo servare virginem suam, bene faciet. Itaque et qui jungit virginem suam bene facit: et qui non jungit melius faciet. Mulier alligata est legi quanto tempore vir ejus vivit: quod si dormierit vir ejus, liberata est: cui vult nubat, tantum in Domino. Beatior autem erit si sic permanserit secundum meum consilium: puto autem quod et ego Spiritum Dei habeam.

De idolothytis autem scimus quia omnes scientiam habemus. Scientia inflat, charitas vero ædificat. Si quis autem existimat se scire aliquid, nondum cognovit quemadmodum oporteat eum scire. Si quis autem diligit Deum, hic cognitus est ab illo. De escis ergo quæ idolis immolantur scimus quia nihil est idolum in mundo, et quia nullus Deus nisi unus. Nam etsi sunt qui dicantur dii sive in cælo sive in terra, sicut sunt dii multi et domini multi: nobis tamen unus Deus Pater, ex quo omnia, et nos in illum: et unus Dominus Jesus Christus, per quem omnia, et nos per ipsum. Sed non in omnibus est scientia. Quidam autem conscientia usque nunc idoli quasi idolothytum manducant, et conscientia eorum infirma polluitur. Esca autem nos non commendat Deo: neque enim si manducemus abundabimus, neque si non manducemus deficiemus. Videte autem ne forte licentia vestra offendiculum fiat infirmis. Si enim quis te qui habes scientiam videat in idolio recumbentem, nonne conscientia ejus infirma ædificabitur ad manducandum idolothyta? Et peribit infirmus in tua scientia frater, propter quem Christus mortuus est? Sic autem peccantes in fratres, et percutientes conscientiam eorum infirmam, in Christum peccatis. Quapropter si esca scandalizat fratrem meum, non manducabo carnem in æternum, ne fratrem meum scandalizem.

Non sum liber? non sum apostolus? nonne Jesum Dominum nostrum vidi? nonne opus meum vos estis in Domino? Si alii non sum apostolus, sed tamen vobis sum: nam signaculum apostolatus mei vos estis in Domino. Mea defensio apud eos qui me interrogant hæc est. Numquid non habemus potestatem manducandi et bibendi? Numquid non habemus potestatem mulierem sororem circumducendi, sicut et cæteri apostoli, et fratres Domini, et Cephas? Aut solus ego et Barnabas non habemus potestatem hoc operandi? Quis militat suis stipendiis unquam? quis plantat vineam, et de fructu ejus non manducat? aut quis pascit gregem, et de lacte gregis non percipit? Numquid secundum hominem hæc dico? an et lex hæc non dicit? Scriptum est enim in lege Moysi: Non alligabis os bovi trituranti. Numquid de bobus cura est Deo? an propter nos utique dicit? Propter nos enim scripta sunt: quoniam debet in spe qui arat arare, et qui triturat in spe fructus percipiendi. Si nos vobis spiritalia seminavimus, magnum est si nos carnalia vestra metamus? Si alii potestatis vestræ participant, quare non magis nos? Sed non usi sumus hac potestate, sed omnia sustinemus, ne quod offendiculum demus evangelio Christi. Nescitis quia qui in templo operantur, quæ de templo sunt edunt? qui altari deserviunt, cum altari participantur? Ita et Dominus ordinavit his qui evangelium annuntiant de evangelio vivere. Ego autem nullo horum usus sum. Non scripsi autem hæc ut ita fiant in me: bonum enim mihi magis est mori, quam ut gloriam meam quis evacuet. Nam si evangelizavero, non est mihi gloria: necessitas enim mihi incumbit. Væ enim mihi est si non evangelizavero. Si enim volens hoc ago, mercedem habeo: quod si nolens, dispensatio mihi credita est. Quæ est ergo merces mea? ut evangelizans sine sumptu ponam evangelium, ut non abutar potestate mea in evangelio. Cum enim liber essem ex omnibus, omnium me servum feci, ut plures lucrifacerem. Et factus sum Judæis tamquam Judæus, ut Judæos lucrifacerem: his qui sub lege sunt tamquam sub lege, cum ipse non essem sub lege, ut eos qui sub lege erant lucrifacerem: cum sine lege essem Dei, sed in lege Christi, ut lucrifacerem eos qui sine lege sunt. Factus sum infirmis infirmus, ut infirmos lucrifacerem: omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos. Omnia autem facio propter evangelium, ut particeps ejus efficiar.

Nescitis quod hi qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed unus accipit bravium? Sic currite ut comprehendatis. Omnis autem qui in agone contendit, omnia abstinet: illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam. Ego igitur sic curro, non quasi in incertum: sic pugno, non quasi aerem verberans: sed castigo corpus meum, et in servitutem redigo: ne forte cum aliis prædicaverim, ipse reprobus efficiar.

Nolo enim vos ignorare, fratres, quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt, et omnes mare transierunt, et omnes in Moyse baptizati sunt in nube et in mari, et omnes eamdem escam spiritalem manducaverunt, et omnes eumdem potum spiritalem biberunt: bibebant autem de spirituali consequente eos petra: petra autem erat Christus. Sed non in pluribus eorum beneplacitum est Deo: nam prostrati sunt in deserto. Hæc autem figuræ nostri fuerunt, ut non simus concupiscentes malorum, sicut et illi concupierunt. Neque idolis servite sicut quidam eorum, sicut scriptum est: Sedit populus manducare et bibere, et surrexerunt ludere. Neque fornicemur sicut quidam eorum fornicati sunt, et ceciderunt una die viginti tria millia. Neque tentemus Christum, sicut quidam eorum tentaverunt, et a serpentibus perierunt. Neque murmuraveritis sicut quidam eorum murmuraverunt, et perierunt ab exterminatore. Hæc autem omnia in figura contingebant illis: scripta sunt autem ad correptionem nostram, in quos fines sæculorum devenerunt. Itaque qui se existimat stare, videat ne cadat. Tentatio vos non apprehendat nisi humana: fidelis autem Deus qui non patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet cum tentatione etiam exitum ut possitis sustinere. Propter quod, carissimi mei, fugite a idolorum cultura. Tamquam prudentibus dico: vos ipsi judicate quod dico. Calix benedictionis cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? Et panis quem frangimus, nonne participatio corporis Dominici est? Quoniam unus panis, unum corpus multi sumus, omnes qui de uno pane participamus. Videte Israel secundum carnem: nonne qui edunt hostias, participes altaris sunt? Quid ergo dico? quod idolothytum sit aliquid? aut quod idolum sit aliquid? Sed quæ immolant gentes, dæmoniis immolant et non Deo. Nolo autem vos socios fieri dæmoniorum. Non potestis calicem Domini bibere, et calicem dæmoniorum: non potestis mensæ Domini participes esse, et mensæ dæmoniorum. Aut æmulamur Dominum? numquid fortiores illo sumus? Omnia mihi licent, sed non omnia expedient. Omnia mihi licent, sed non omnia ædificant. Nemo quod suum est quærat, sed quod alterius. Omne quod in macello venit manducate, nihil interrogantes propter conscientiam: Domini enim est terra et plenitudo ejus. Si quis vocat vos infidelium, et vultis ire, omne quod vobis apponitur manducate, nihil interrogantes propter conscientiam. Si quis autem dixerit vobis: Hoc immolatitium est idolis: nolite manducare propter illum qui ostendit, et conscientiam: conscientiam autem dico non tuam, sed alterius. Quare enim libertas mea judicatur ab alia conscientia? Si ego gratia participo, quid blasphemor pro eo quod ego gratias ago? Sive ergo manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. Sine offensione estote Judæis et gentibus et Ecclesiæ Dei: sicut et ego per omnia omnibus placeo, non quærens quod mihi utile est, sed quod multis, ut salvi fiant. Imitatores mei estote, sicut et ego Christi.

Laudo autem vos, fratres, quod per omnia mei memores estis, et sicut tradidi vobis præcepta mea traditiones tenetis. Volo autem vos scire quod omnis viri caput Christus est: caput autem mulieris vir: caput autem Christi Deus. Omnis vir orans aut prophetans velato capite, deturpat caput suum. Omnis autem mulier velato capite orans aut prophetans, deturpat caput suum. Una enim est ac si radatur. Nam si non tegitur mulier, tondeatur. Quod si turpe est mulieri tondere aut radi, velet caput suum. Vir quidem non debet velare caput, imago et gloria Dei est: mulier autem gloria viri est. Non enim est vir de muliere, sed mulier de viro. Et non est creatus vir propter mulierem, sed mulier propter virum. Propter hoc debet mulier potestatem habere super caput propter angelos. Verumtamen neque mulier sine viro, neque vir sine muliere in Domino. Nam sicut mulier de viro, ita et vir per mulierem: omnia autem ex Deo. Inter vos ipsos judicate: decet mulierem non velatam orare Deum? Nec ipsa natura docet vos quia vir quidem si comam nutriat, ignominia est illi: mulier autem si comam nutriat, gloria est illi? quoniam capilli pro tegumento data est illi. Si quis autem videtur contentiosus esse, nos talem consuetudinem non habemus, neque Ecclesiæ Dei.

Hoc autem præcipiens non laudo quod non in melius sed in deterius congregemini. Primum quidem convenientibus vobis in Ecclesia audio scissuras esse inter vos, et ex parte credo. Nam et hæreses oportet esse, ut et qui probati sunt manifesti fiant in vobis. Non enim dominicam cœnam manducare convenientes vos. Unusquisque enim suam cœnam præsumit ad manducandum: et alius quidem esurit, alius autem ebrius est. Numquid domos non habetis ad manducandum et bibendum? aut Ecclesiam Dei contemnitis, et confunditis eos qui non habent? Quid dicam vobis? laudem vos? In hoc non laudo. Ego enim accepi a Domino quod et tradidi vobis, quoniam Dominus Jesus in qua nocte tradebatur accepit panem, et gratias agens fregit, et dixit: Accipite et manducate: hoc est corpus meum quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem. Similiter et calicem, postquam cœnavit, dicens: Hic calix novum testamentum est in meo sanguine: hoc facite quotiescumque bibetis in meam commemorationem. Quotiescumque enim manducabitis panem hunc et calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis donec veniat. Itaque quicumque manducaverit panem hunc vel biberit calicem Domini indigne, reus erit corporis et sanguinis Domini. Probet autem seipsum homo, et sic de pane illo edat et de calice bibat. Qui enim manducat et bibit indigne, judicium sibi manducat et bibit, non dijudicans corpus Domini. Ideo inter vos multi infirmi et imbecilles, et dormiunt multi. Quod si nosmetipsos dijudicaremus, non utique judicaremur. Dum judicamur autem, a Domino corripimur, ut non cum hoc mundo damnemur. Itaque, fratres mei, cum convenitis ad manducandum, invicem exspectate. Si quis esurit, domi manducet, ut non in judicium convenitis. Cætera autem cum venero disponam.

CAPUT XII.

De spiritalibus autem, fratres, nolo vos ignorare. Scitis quoniam cum gentes essetis, ad simulacra muta prout ducebamini euntes. Ideo notum vobis facio quod nemo in Spiritu Dei loquens dicit anathema Jesu. Et nemo potest dicere Dominus Jesus nisi in Spiritu sancto. Divisiones vero gratiarum sunt, idem autem Spiritus. Et divisiones ministrationum sunt, idem autem Dominus. Et divisiones operationum sunt, idem vero Deus qui operatur omnia in omnibus. Unicuique autem datur manifestatio Spiritus ad utilitatem. Alii quidem per Spiritum datur sermo sapientiæ, alii autem sermo scientiæ secundum eumdem Spiritum, alteri fides in eodem Spiritu, alii gratia curationum in uno Spiritu, alii operatio virtutum, alii prophetia, alii discretio spirituum, alii genera linguarum, alii interpretatio sermonum. Omnia autem hæc operatur unus atque idem Spiritus, dividens singulis prout vult. Sicut enim corpus unum est et membra habet multa, omnia autem membra corporis cum sint multa, unum tamen corpus sunt: ita et Christus. Etenim in uno Spiritu nos omnes in unum corpus baptizati sumus, sive Judæi, sive gentiles, sive servi, sive liberi: et omnes in uno Spiritu potati sumus. Etenim corpus non est unum membrum, sed multa. Si dicat pes: Quia non sum manus, non sum de corpore, numquid propterea non est de corpore? Et si dicat auris: Quia non sum oculus, non sum de corpore, numquid propterea non est de corpore? Si totum corpus oculus, ubi auditus? Si totum auditus, ubi odoratus? Nunc autem posuit Deus membra unumquodque eorum in corpore sicut voluit. Quod si essent omnia unum membrum, ubi corpus? Nunc autem multa quidem membra, unum autem corpus. Non potest autem oculus dicere manui: Opera tua non indigeo: aut iterum caput pedibus: Vestri non indigeo. Sed multo magis quæ videntur membra infirmiora esse, necessariora sunt: et quæ putamus ignobiliora membra corporis, his honorem abundantiorem circumdamus: et quæ honesta nostra sunt, abundantiorem habent honestatem. Nam quæ nostra indecentia sunt, abundantiam habent honestatis. Deus autem temperavit corpus, ei cui deerat abundantius tribuens honorem, ut non sit schisma in corpore, sed pro invicem sollicita sint membra. Et sive patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra: sive glorificatur unum membrum, congaudent omnia membra. Vos autem estis corpus Christi, et membra de membro. Et quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia primum apostolos, secundo prophetas, tertio doctores, deinde virtutes, deinde gratias curationum, opitulationes, gubernationes, genera linguarum, interpretationes sermonum. Numquid omnes apostoli? numquid omnes prophetæ? numquid omnes doctores? numquid omnes virtutes? numquid omnes gratiam habent curationum? numquid omnes linguis loquuntur? numquid omnes interpretantur? Æmulamini autem charismata meliora. Et adhuc excellentiorem vobis viam demonstro.

CAPUT XIII.

Si linguis hominum loquar et angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum velut æs sonans aut cymbalum tinniens. Et si habuero prophetiam, et noverim mysteria omnia et omnem scientiam, et si habuero omnem fidem ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, et si tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Charitas patiens est, benigna est: charitas non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non quærit quæ sua sunt, non irritatur, non cogitat malum, non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati: omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Charitas nunquam excidit: sive prophetiæ evacuabuntur, sive linguæ cessabunt, sive scientia destruetur. Ex parte enim cognoscimus, et ex parte prophetamus. Cum autem venerit quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est. Quando eram parvulus, loquebar ut parvulus, sapiebam ut parvulus, cogitabam ut parvulus: quando factus sum vir, evacuavi quæ erant parvuli. Videmus nunc per speculum in ænigmate: tunc autem facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte: tunc autem cognoscam sicut et cognitus sum. Nunc autem manent fides, spes, charitas, tria hæc: major autem horum est charitas.

CAPUT XIV.

Sectamini charitatem, æmulamini spiritalia, magis autem ut prophetetis. Qui enim loquitur lingua, non hominibus loquitur sed Deo: nemo enim audit, spiritu autem loquitur mysteria. Qui autem prophetat, hominibus loquitur ædificationem et exhortationem et consolationem. Qui loquitur lingua, semetipsum ædificat: qui autem prophetat, Ecclesiam Dei ædificat. Volo autem omnes vos loqui linguis, magis autem ut prophetetis. Major enim est qui prophetat, quam qui loquitur linguis, nisi forte interpretetur, ut Ecclesia ædificationem accipiat. Nunc autem, fratres, si ad vos venero linguis loquens, quid vobis prodero, nisi vobis loquar aut in revelatione aut in scientia aut in prophetia aut in doctrina? Tamen quæ sine anima vocem dant sive tibia sive citharæ, quomodo scietur quod tibia canitur aut citharizatur? Et enim si incertam vocem det tuba, quis parabit se ad bellum? Sic et vos per linguam nisi manifestum sermonem dederitis, quomodo intelligetur quod dicitur? eritis enim in aera loquentes. Tot genera sine dubio vocum sunt in mundo, et nihil sine voce. Si ergo nescio virtutem vocis, ero cui loquor barbarus, et qui loquitur mihi barbarus. Sic et vos, quia æmulatores estis spirituum, ad ædificationem Ecclesiæ quærite ut abundetis. Quapropter qui loquitur lingua, oret ut interpretetur. Nam si orem lingua, spiritus meus orat, mens autem mea sine fructu est. Quid ergo est? orabo spiritu, orabo et mente: psallam spiritu, psallam et mente. Alioquin si benedixeris spiritu, qui supplet locum idiotæ, quomodo dicet Amen super benedictionem tuam, quoniam quid dicas nescit? Nam tu quidem bene gratias agis, sed alius non ædificatur. Gratias ago Deo meo, quod omnium vestrum linguis loquor: sed in Ecclesia volo cinque verba sensu meo loqui, ut et alios erudiam, quam decem millia verborum lingua. Fratres, nolite pueri effici sensibus, sed malitia parvuli estote, sensibus autem perfecti. In lege scriptum est: Quoniam in aliis linguis et labiis aliis loquar populo huic, et nec sic exaudient me, dicit Dominus. Itaque linguæ in signum sunt non fidelibus, sed infidelibus: prophetiæ autem non infidelibus, sed fidelibus. Si ergo convenerit universa Ecclesia in unum, et omnes linguis loquantur, introeant autem idiotæ aut infideles, nonne dicent quod insanitis? Si autem omnes prophetent, introeat autem quis infidelis aut idiotes, convincitur ab omnibus, dijudicatur ab omnibus: occulta cordis ejus manifesta fiunt: et ita cadens in faciem adorabit Deum, pronuntians quod vere Deus in vobis sit. Quid ergo est, fratres? cum convenitis, unusquisque vestrum psalmum habet, doctrinam habet, linguam habet, revelationem habet, interpretationem habet: omnia ad ædificationem fiant. Sive lingua quis loquitur, per duos aut ad plurimum tres, et per partes, et unus interpretetur: si autem non fuerit interpres, taceat in Ecclesia, sibi autem loquatur et Deo. Prophetæ autem duo aut tres dicant, et alii dijudicent: si autem alii sedenti revelatum fuerit, prior taceat. Potestis enim per unum quemque vestrum prophetare, omnes discant, et omnes consolentur: et spiritus prophetarum prophetis subjecti sunt. Non enim dissensionis Deus est, sed pacis: sicut in omnibus Ecclesiis sanctorum docui. Mulieres in Ecclesiis taceant non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut et lex dicit. Quod si quid volunt discere, domi viros suos interrogent: turpe enim est mulieri loqui in Ecclesia. Numquid a vobis verbum Dei processit? aut in vos solos pervenit? Si quis videtur propheta esse aut spiritalis, agnoscat quæ scribo vobis, quoniam Dominica sunt mandata. Quod si quis ignorat, ignorabitur. Itaque, fratres mei, æmulamini prophetare, et loqui linguis nolite prohibere. Omnia autem honeste et secundum ordinem fiant.

CAPUT XV.

Notum autem vobis facio, fratres, evangelium quod evangelizavi vobis, quod et accepistis, in quo et statis, per quod et salvamini, qua ratione prædicaverim vobis, si tenetis, nisi frustra credidistis. Tradidi enim vobis in primis quod et accepi, quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris secundum Scripturas, et quia sepultus est, et quia resurrexit tertia die secundum Scripturas, et quia visus est Cephæ, et post hoc undecim. Deinde visus est plus quam quingentis fratribus simul, ex quibus multi manent usque adhuc, quidam autem dormierunt. Deinde visus est Jacobo, deinde apostolis omnibus. Novissime autem omnium tamquam abortivo visus est et mihi. Ego enim sum minimus apostolorum, qui non sum dignus vocari apostolus, quoniam persecutus sum Ecclesiam Dei. Gratia autem Dei sum id quod sum, et gratia ejus in me vacua non fuit, sed abundantius illis omnibus laboravi: non autem ego, sed gratia Dei mecum. Sive ergo ego, sive illi, sic prædicamus, et sic credidistis. Si autem Christus prædicatur quod resurrexit a mortuis, quomodo quidam dicunt in vobis quia resurrectio mortuorum non est? Nam si resurrectio mortuorum non est, neque Christus resurrexit. Si autem Christus non resurrexit, inanis est ergo prædicatio nostra, inanis est et fides vestra. Invenimur autem et falsi testes Dei, quia testificati sumus adversus Deum quod suscitaverit Christum, quem non suscitavit, si mortui non resurgunt. Nam si mortui non resurgunt, neque Christus resur

φοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ‡ ὑπερέχοντας ἑαυτῶν.

4 Μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι σκοπεῖτε, ἀλλὰ καὶ τὰ ἑτέρων ἕκαστοι.

5 Τοῦτο γὰρ φρονείσθω ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ·

* 6 Ὃς ἐν ‡ μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ † ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ‡ ἴσα Θεῷ·

* 7 Ἀλλ' ἑαυτὸν ‡ ἐκένωσε, μορφὴν δούλου λαβὼν, ἐν ‡ ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος,

* 8 Καὶ ‡ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν, γενόμενος ‡ ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ † σταυροῦ.

* 9 Διὸ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν † ὑπερύψωσε, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα·

* 10 Ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ‡ ἐπιγείων καὶ † καταχθονίων·

11 Καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, εἰς δόξαν Θεοῦ πατρός.

* 12 Ὥστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ † ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ ‡ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε.

13 Ὁ Θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν, ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας.

14 Πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν·

* 15 Ἵνα γένησθε ‡ ἄμεμπτοι καὶ ‡ ἀκέραιοι, τέκνα Θεοῦ ἄμωμητα ἐν μέσῳ γενεᾶς σκολιᾶς καὶ ‡ διεστραμμένης· ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ,

* 16 Λόγον ‡ ζωῆς ‡ ἐπέχοντες· εἰς ‡ καύχημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα·

17 Ἀλλ' εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ

destia alii alios arbitrantes ſuperiores ſibiipſis.

4 Non quæ ſua ſinguli conſiderate, ſed & quæ aliorum unuſquiſque.

5 Hoc enim ſentiatur in vobis quod & in Chriſto Jeſu:

6 Qui in forma Dei exiſtens, non prædam reputavit eſſe paria Deo: 7 Sed ſemetipſum exinanivit, formam ſervi accipiens, in ſimilitudine hominum factus,

8 Et habitu inventus ut homo, humiliavit ſemetipſum, factus obediens uſque ad mortem: mortem autem crucis. 9 Ideo & Deus illum ſuperexaltavit, & donavit illi nomen ſuper omne nomen:

10 Ut in nomine Jeſu omne genu flectatur cæleſtium & terreſtrium & infernorum:

11 Et omnis lingua confiteatur, quia Dominus Jeſus Chriſtus, in gloriam Dei Patris.

12 Itaque, dilecti mei, ſicut ſemper obediſtis mihi, non in præſentia mea tantum, ſed & nunc multo magis in abſentia mea, cum metu & tremore veſtram ipſorum ſalutem adoperamini.

13 Deus enim eſt efficiens in vobis & velle & perficere, pro benevolentia.

14 Omnia facite ſine murmurationibus & diſceptationibus: 15 Ut ſitis irreprehenſi & ſimplices, filii Dei inculpati in medio nationis pravæ & perverſæ: in quibus ſplendetis ſicut luminaria in mundo,

16 Verbum vitæ continentes; ad gloriationem mihi in diem Chriſti, quia non in vanum cucurri, neque in vanum laboravi.

17 Sed ſi & libor ſuper hoſtia & ſacrificio fidei veſtræ, gaudeo & congratulor

συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν·

18 Τὸ δ' αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε, καὶ συγχαίρετέ μοι.

19 Ἐλπίζω δὲ ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, Τιμόθεον ⁑ ταχέως ⁑ πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ ⁑ εὐψυχῶ, γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν.

20 Οὐδένα γὰρ ἔχω ⁑ ἰσόψυχον, ὅστις ⁑ γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει.

21 Οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ.

22 Τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον, σὺν ἐμοὶ ἐδουλεύσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον.

23 Τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι, ὡς ἂν ἀπίδω τὰ περὶ ἐμὲ, ἐξαυτῆς.

24 Πέποιθα δὲ ἐν Κυρίῳ, ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι.

25 Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον, καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου πέμψαι πρὸς ὑμᾶς·

26 Ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν, διότι ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησε.

27 Καὶ γὰρ ἠσθένησε ⁑ παραπλήσιον θανάτῳ· ἀλλ' ὁ Θεὸς αὐτὸν ἠλέησεν· οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμὲ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπῃ σχῶ.

28 ⁑ Σπουδαιότερος οὖν ἐπέμψα αὐτὸν, ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν, χαρῆτε, κἀγὼ ⁑ ἀλυπότερος ὦ.

29 Προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν Κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε·

30 Ὅτι διὰ τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ ἄχρι θανάτου ἤγγισε, ⁑ παραβουλευσάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα ⁑ ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ⁑ ὑστέρημα τῆς πρὸς με ⁑ λειτουργίας. 20. ⁑ 13.

Κεφ. γ. 3.

1 Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοὶ μου, χαίρετε ἐν Κυρίῳ. τὰ αὐ-

omnibus vobis. 18 Ad-
tem ipsum & vos gau-
& congratulamini mi-
19 Spero autem in Do-
Jesu, Timotheum cito mi-
re vobis, ut & ego bo-
mo sim, cognoscens quæ
vos. 20 Neminem
habeo unanimem, qui
mane ea quæ circa vos
turus sit. 21 Omnes
ea quæ sua ipsorum quæ-
non ea quæ Christi
22 At probationem
gnoscite, quoniam
tri filius, cum me
evangelium. 23
quidem igitur spero
ut videro ea quæ
statim. 24 Confido
in Domino, quoniam
cito veniam. 25 Nece-
rium autem existimavi
paphroditum fratrem
peratorem & commi-
meum, vestrum autem
stolum, & ministrum
mei mittere ad vos:
26 Quoniam expetens
omnes vos, & mœstus,
quod audieratis quod
tasset. 27 Etenim
tus est proxime morti,
Deus ejus misertus est: non
ejus autem solum, verum
mei, ut ne tristitiam
tristitiam haberem. 28 Sta-
diosius ergo misi illum,
dentes eum iterum,
tis, & ego sine tristitia
29 Excipite itaque illum
Domino cum omni gaudio,
& ejusmodi in pretio habe-
tote.
30 Quoniam propter opus
Christi usque ad mortem
cessit, posthabens animam,
ut suppleret vestram defe-
ctionem ejus quod ad me
obsequii.

CAPUT III.

1 Reliquum, fratres mei,
gaudete in Domino.

ώφειν ὑμῖν ἐμοὶ μὲν οὐκ
ν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές.
2 Βλέπετε τοὺς κύνας,
τε τοὺς κακοὺς ἐργάτας,
τε τὴν † κατατομήν.
ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περι-
, οἱ πνεύματι Θεῷ λα-
τες, καὶ καυχώμενοι ἐν
Ἰησοῦ, καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ
ότες·
κίπερ ἐγὼ ἔχων πεποί-
καὶ ἐν σαρκί. Εἴ τις δο-
λος πεποιθέναι ἐν σαρκὶ,
ἄλλον.
Περιτομὴ † ἐκτεκάμερος,
νους Ἰσραὴλ, φυλῆς Βεν-
, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων,
νόμον φαρισαῖος,
κατὰ ζῆλον διώκων τὴν
τίαν, κατὰ δικαιοσύνην
νόμῳ γενόμενος ἄμεμ-

λλ' ἅτινα ἦν μοι κέρδη,
ἥγημαι διὰ τὸν Χριστὸν
.
Ἀλλὰ μενοῦνγε καὶ ἡ-
πάντα ζημίαν εἶναι διὰ
περέχον τῆς ‡ γνώσεως
Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου μου,
τὰ πάντα ‡ ἐζημιώθην,
ῶμαι † σκύβαλα εἶναι,
ιστὸν ‡ κερδήσω,
αὶ εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ
ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ
, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως
, τὴν ἐκ Θεοῦ δικαιοσύ-
ὶ τῇ πίστει·
Τοῦ γνῶναι αὐτὸν, καὶ
ύναμιν τῆς ἀναστάσεως
, καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν
ίτων αὐτοῦ, † συμμορ-
ος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ·
‡ Εἴ πως ‡ καταντήσω
ν † ἐξανάστασιν τῶν νε-

ὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον, ἢ
τελείωμαι· διώκω δὲ εἰ
ταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κα-
ὴν ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ Ἰη-

Ἀδελφοὶ, ἐγὼ ἐμαυτὸν
ζημαι κατειληφέναι·
Ἓν δὲ, τὰ μὲν ἐπίσω

Eadem scribere vobis mihi quidem non pigrum, vobis autem tutum. 2 Videte canes, videte malos operarios, videte concisionem.
3 Nos enim sumus circumcisio, spiritu Deo servientes, & gloriantes in Christo Jesu, & non in carne confidentes:
4 Et quanquam ego habens confidentiam & in carne. Si quis videtur alius confidere in carne, ego magis.
5 Circumcisio octavi diei, ex genere Israël, tribus Benjamin, Hebræus ex Hebræis, secundum legem Pharisæus,
6 Secundum zelum persequens ecclesiam, secundum justitiam quæ in lege factus irreprehensibilis:
7 Sed quæ erant mihi lucra, hæc arbitratus sum propter Christum damnum.
8 Sed profecto & existimo omnia damnum esse propter eminentiam cognitionis Christi Jesu Domini mei, propter quem omnium damnum subii, & arbitror stercora esse, ut Christum lucrifaciam.
9 Et inveniar in illo, non habens meam justitiam quæ ex lege, sed illam quæ per fidem Christi, illam quæ ex Deo justitiam in fide:
10 Ad cognoscendum illum, & virtutem resurrectionis ejus, & communionem passionum illius, configuratus morti ejus:
11 Si quomodo occurram ad resurrectionem mortuorum.
12 Non quod jam acceperim, aut jam perfectus sim; sequor autem si & comprehendam, quia & comprehensus sum à Domino Jesu Christo. 13 Fratres, ego meipsum non arbitror comprehendisse: 14 Unum autem, quæ quidem retro obli-

Καὶ. δ. ε.

1 Ὧν ἐστι, ἐπαίδευσε καὶ ἡμᾶς ποιεῖν καὶ ἐπιτελεῖν, ἃ καὶ ποιεῖτε, χάριν καὶ εὐδοκίαν ἔσχεν, ἵνα περισσεύητε μᾶλλον.

2 Οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελίας παρεδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

3 Τοῦτο γάρ ἐστι θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς τῆς πορνείας.

CAPUT IV.

1 Cæterum, fratres, rogamus vos & obsecramus in Domino Jesu, ut quemadmodum accepistis a nobis quomodo oporteat vos ambulare & placere Deo, sicut & ambulatis, ut abundetis magis.

2 Scitis enim quæ præcepta dederimus vobis per Dominum Jesum.

3 Hæc enim est voluntas Dei, sanctificatio vestra, ut abstineatis vos a fornicatione.

ίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε· ρῶ, χαίρετε.
ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω ἀνθρώποις· ὁ Κύριος
ηδὲν μεριμνᾶτε· ἀλλ' ἐν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰ- ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς θν·
καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ἡ ερουσα πάντα νοῦν, φρουτὰς καρδίας ὑμῶν καὶ ματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰη-

Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοὶ, ὅσα ληθῆ, ὅσα σεμνὰ, ὅσα ε, ὅσα ἁγνὰ, ὅσα † προσ- , ὅσα † εὔφημα, εἴ τις τὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, λογίζεσθε.
καὶ ἐμάθετε, καὶ παρ- τε, καὶ ἠκούσατε, καὶ ἐν ἐμοὶ, ταῦτα πράσ- καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης μεθ' ὑμῶν.
10 Ἐχάρην δὲ ἐν Κυρίῳ γάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ † ἀνετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· καὶ ἐφρονεῖτε, † ἠκαιρεῖσθε δέ.
11 Οὐχ ὅτι καθ' ‡ ὑστέρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον, ἐν ἐμοὶ, † αὐτάρκης εἶναι.
12 Οἶδα δὲ ταπεινοῦσθαι, καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ ἐν πᾶσι † μεμύημαι· καὶ τάζεσθαι, καὶ πεινᾶν, καὶ σσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι·
13 Πάντα ἰσχύω ἐν τῷ δυναμοῦντί με Χριστῷ.
14 Πλὴν καλῶς ἐποιήσατε, κοινωνήσαντές μου τῇ θλί-

15 Οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππήσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ ηγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ κεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ † λήψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι·
16 Ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ ἅπαξ καὶ δὶς εἰς τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε.

4 Gaudete in Domino semper, iterum dico, gaudete.
5 Æquitas vestra nota sit omnibus hominibus; Dominus prope.
6 Nihil solliciti sitis, sed in omni oratione & obsecratione cum gratiarum actione petitiones vestræ innotescant apud Deum.
7 Et pax Dei superans omnem sensum, custodiat corda vestra & intelligentias vestras in Christo Jesu.
8 Reliquum, fratres, quæcunque sunt vera, quæcunque honesta, quæcunque justa, quæcunque pura, quæcunque amabilia, quæcunque bonæ famæ, si qua virtus, & si qua laus, hæc cogitate.
9 Quæ & didicistis, & accepistis, & audistis, & vidistis in me, hæc agite; & Deus pacis erit cum vobis.
10 Gavisus sum autem in Domino magnopere, quoniam jam aliquando revirui- stis pro me sentire, in quo & sentiebatis autem, oportunitate carebatis autem. 11 Non quod propter penuriam dico: ego enim didici, in quibus sum, contentus ipse esse.
12 Scio autem humiliari, scio & abundare: in omni & in omnibus institutus sum: & satiari, & esurire, & abundare, & penuriam pati:
13 Omnia possum in corroborante me Christo.
14 Verumtamen pulchre feci- stis, communicantes meæ tribulationi.
15 Scitis autem & vos, Philippenses, quod in principio euangelii, quando exii à Macedonia, nulla mihi ecclesia communicavit in rationem dati & accepti, si non vos soli: 16 Quia & Thessalonicæ & semel & bis in usum mihi misistis.

17 Non

25 Ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ, τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς, πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ·

26 Τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, νυνὶ δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ·

27 Οἷς ἠθέλησεν ὁ Θεὸς γνωρίσαι τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅ ἐστι Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης·

28 Ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν, νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον, καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ·

29 Εἰς ὃ καὶ κοπιῶ, ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει. 14. † 8.

Κεφ. β. 2.

1 Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω περὶ ὑμῶν, καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ, καὶ ὅσοι οὐχ ἑωράκασι τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί.

2 Ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, συμβιβασθέντων ἐν ἀγάπῃ, καὶ εἰς πάντα πλοῦτον τῆς ‡ πληροφορίας τῆς ‡ συνέσεως εἰς ‡ ἐπίγνωσιν τοῦ ‡ μυστηρίου τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ τοῦ Χριστοῦ·

3 Ἐν ᾧ εἰσι πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι.

4 Τοῦτο δὲ λέγω ἵνα μή τις ὑμᾶς ‡ παραλογίζηται ἐν † πιθανολογίᾳ.

5 Εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἀπεἰμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμι, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν, καὶ τὸ † στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν.

6 Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν Κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε·

25 Cujus factus ſum ego miniſter ſecundum diſpenſationem Dei, datam mihi in vos, implere verbum Dei:

26 Myſterium abſconditum à ſeculis & à generationibus, nunc autem manifeſtatum eſt ſanctis ejus:

27 Quibus voluit Deus notum facere quæ divitiæ gloriæ myſterii hujus in Gentibus, quæ eſt Chriſtus in vobis, ſpes gloriæ:

28 Quem nos annuntiamus, admonentes omnem hominem, & docentes omnem hominem in omni ſapientia, ut ſiſtamus omnem hominem perfectum in Chriſto Jeſu.

29 In quod & laboro, decertans ſecundum operationem ejus operatam in me in virtute.

CAPUT II.

1 VOlo enim vos ſcire, quantum certamen habeam pro vobis, & iis qui in Laodicea, & quotquot non viderunt faciem meam in carne:

2 Ut conſolentur corda ipſorum, compactorum in charitate, & in omnes divitias plenitudinis intellectus, in agnitionem myſterii Dei & Patris & Chriſti:

3 In quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ, & ſcientiæ abſconditi.

4 Hoc autem dico, ut nemo vos decipiat in ſuaſibilitate ſermonum.

5 Si enim & carne abſum, ſed ſpiritu vobiſcum ſum, gaudens & videns veſtrum ordinem, & firmamentum ejus quæ in Chriſtum fidei veſtræ.

6 Sicut ergo accepiſtis Chriſtum Jeſum Dominum, in ipſo ambulate.

7 Ἐῤῥιζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ, καὶ βεβαιούμενοι ἐν τῇ πίστει, καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ.

7 Radicati & superædificati in ipso, & confirmati in fide, sicut edocti estis, abundantes in ea in gratiarum actione.

* 8 Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ † συλαγωγῶν διὰ τῆς † φιλοσοφίας καὶ ‡ κενῆς ‡ ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ οὐ κατὰ Χριστόν.

8 Videte ne quis vos sit abigens per philosophiam, & inanem fallaciam, secundùm traditionem hominum, secundum elementa mundi, & non secundum Christum.

* 9 Ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς † θεότητος † σωματικῶς·

9 Quia in ipso inhabitat omnis plenitudo deitatis corporaliter.

10 Καί ἐστε ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας·

10 Et estis in illo repleti, qui est caput omnis principatus & potestatis:

* 11 Ἐν ᾧ καὶ ‡ περιετμήθητε ‡ περιτομῇ ‡ ἀχειροποιήτῳ, ἐν τῇ † ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῶν ἁμαρτιῶν τῆς σαρκὸς, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ·

11 In quo & circumcisi estis circumcisione non manu facta, in exutione corporis peccatorum carnis, in circumcisione Christi:

* 12 ‡ Συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ τῶν νεκρῶν.

12 Consepulti ei in baptismo, in quo & coexcitati estis per fidem operationis Dei suscitantis illum ex mortuis.

* 13 Καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας ἐν τοῖς παραπτώμασι καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, ‡ συνεζωοποίησε σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ὑμῖν πάντα τὰ παραπτώματα,

13 Et vos mortuos existentes in delictis, & præputio carnis vestræ, convivificavit cum illo, condonans vobis omnia delicta,

* 14 ‡ Ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν † χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν, ὃ ἦν ‡ ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου, † προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ·

14 Delens illud adversus nos chirographum edictis, quod erat contrarium nobis, & ipsum tulit de medio, affigens illud cruci:

* 15 Ἀπεκδυσάμενος τὰς ‡ ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας † ἐδειγμάτισεν ἐν ‡ παῤῥησίᾳ, ‡ θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.

15 Exspolians principatus & potestates traduxit in libertate, triumphans illos in se ipso.

* 16 Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν ‡ πόσει, ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ † νουμηνίας, ἢ σαββάτων·

16 Ne ergo quis vos judicet in cibo aut in potu, aut in parte festi aut novilunii, aut sabbatorum:

17 Ἅ ἐστι σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ.

17 Quæ sunt umbra futurorum, at corpus Christi.

* 18 Μηδεὶς ὑμᾶς † καταβραβευέτω θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ μὴ ἑώρακεν † ἐμβα-

18 Nemo vos seducat volens in humilitate & religione angelorum, quæ non vidit incedens,

ειῶν, εἰκῇ ‡ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ.

19 Καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλήν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἁφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον, αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ θεοῦ.

* 20 Εἰ οὖν ἀπεθάνετε σὺν τῷ Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε;

21 Μὴ ἅψῃ, μηδὲ γεύσῃ, μηδὲ θίγγῃς·

* 22 Ἃ ἐστι πάντα εἰς ‡ φθορὰν τῇ † ἀποχρήσει, κατὰ τὰ ‡ ἐντάλματα καὶ ‡ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων·

* 23 Ἅτινά ἐστι λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν † ἐθελοθρησκείᾳ καὶ ‡ ταπεινοφροσύνῃ καὶ † ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι πρὸς † πλησμονὴν τῆς σαρκός. 42. † 18.

Κεφ. γ'. 3.

1 Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος.

2 Τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς.

3 Ἀπεθάνετε γὰρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ θεῷ.

4 Ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

5 Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, ‡ πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία·

6 Δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας.

7 Ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν αὐτοῖς.

* 8 Νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργὴν, θυμὸν, κακίαν, βλασφημίαν,

cedens, frustra inflatus à sensu carnis suæ.

19 Et non tenens caput, ex quo totum corpus per nexus & conjunctiones subministratum & constructum, augescit augmentum Dei.

20 Si ergo mortui estis cum Christo, ab elementis mundi, quid tanquam viventes in mundo dogmatizamini?

21 Ne tetigeris, ne gustaveris, ne contrectaveris:

22 Quæ sunt omnia in corruptionem usu, secundum præcepta & doctrinas hominum:

23 Quæ sunt rationem quidem habentia sapientiæ in voluntario cultu & submissione animi & subductione corporis, non in honore aliquo ad expletionem carnis.

CAPUT III.

1 Si igitur consurrexistis Christo, quæ sursum quærite, ubi Christus est in dextera Dei sedens.

2 Quæ sursum sapite, non quæ super terram.

3 Mortui estis enim, & vita vestra est abscondita cum Christo in Deo.

4 Cum Christus apparuerit, vita nostra, tunc & vos cum ipso apparebitis in gloria.

5 Mortificate ergo membra vestra quæ super terram, fornicationem, immunditiam, mollitiem, concupiscentiam malam, & avaritiam, quæ est idololatria:

6 Propter quæ venit ira Dei in filios incredulitatis:

7 In quibus & vos ambulastis aliquando, cum viveretis in illis.

8 Nunc autem deponite & vos omnia, iram, excandescentiam, malitiam, blasphemiam,

† αἰσχρολογίαν, ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν.

9 Μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους· ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ·

* 10 Καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον, τὸν ‡ ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν·

11 Ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος· περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία· βάρβαρος, Σκύθης· δοῦλος, ἐλεύθερος· ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός.

12 Ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ ἅγιοι καὶ ἠγαπημένοι, σπλάγχνα οἰκτιρμῶν, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραότητα, μακροθυμίαν·

* 13 Ἀνεχόμενοι ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ † μομφήν· καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο ὑμῖν, οὕτω καὶ ὑμεῖς.

14 Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ἥτις ἐστὶ σύνδεσμος τῆς τελειότητος.

* 15 Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ † βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἑνὶ σώματι, καὶ † εὐχάριστοι γίνεσθε.

* 16 Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν ‡ πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ· διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτοὺς, ψαλμοῖς καὶ ‡ ὕμνοις καὶ ‡ ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἐν χάριτι ‡ ᾄδοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ.

17 Καὶ πᾶν ὅ, τι ἂν ποιῆτε, ἐν λόγῳ, ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι Κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ δι' αὐτοῦ.

18 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν ἐν Κυρίῳ.

19 Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς.

miam, turpiloquium, e ore vestro.

9 Ne mentimini in invicem exspoliantes veterem hominem cum actibus suis:

10 Et induti novum, qui novatum in agnitionem secundum imaginem ejus qui creavit eum:

11 Ubi non est Græcus & Judæus, circumcisio & præputium: Barbarus, Scytha: servus, liber: sed omnia & in omnibus Christus.

12 Induite ergo, sicut electi Dei sancti & dilecti, viscera miserationum, benignitatem, modestiam, mansuetudinem, longanimitatem:

13 Supportantes alii alios, & condonantes vobismetipsis, si quis adversus aliquem habeat querelam: sicut & Christus condonavit vobis, ita & vos.

14 Super omnia autem hæc, charitatem, quæ est vinculum perfectionis.

15 Et pax Dei regat in cordibus vestris, in quam & vocati estis in uno corpore, & grati estote.

16 Verbum Christi inhabitet in vobis abundanter, in omni sapientia; docentes & commonentes vosmetipsos, psalmis & hymnis & canticis spiritualibus, in gratia cantantes in corde vestro Domino.

17 Et omne quodcunque facitis, in verbo, aut in opere, omnia in nomine Domini Jesu, gratias agentes Deo & patri per ipsum.

18 Mulieres, subditæ estote propriis viris, sicut convenit in Domino.

19 Viri, diligite uxores, & ne amarulenti sitis ad illas.

20 Filii,

20 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα· τοῦτο γάρ ἐστιν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ.

21 Οἱ πατέρες, μὴ † ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ‖ ἀθυμῶσιν.

22 Οἱ δοῦλοι, † ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν † ὀφθαλμοδουλείαις ὡς † ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἁπλότητι καρδίας, φοβούμενοι τὸν Θεόν·

23 Καὶ πᾶν ὅ, τι ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις·

24 Εἰδότες ὅτι ἀπὸ Κυρίου † ἀπολήψεσθε τὴν † ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας· τῷ γὰρ Κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε.

25 Ὁ δὲ ἀδικῶν κομιεῖται ὃ ἠδίκησε· καὶ οὐκ ἔστι προσωπολημψία. 17. † 6.

Κεφ. δ'. 4.

1 Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε Κύριον ἐν οὐρανοῖς.

2 Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ·

3 Προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ Θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι·

4 Ἵνα φανερώσω αὐτὸ, ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

5 Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι.

6 Ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.

7 Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς, καὶ πιστὸς διάκονος, καὶ σύνδουλος ἐν Κυρίῳ·

8 Ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῷ τὰ περὶ ὑμῶν, καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν,

20 Filii, obedite parentibus per omnia: hoc enim est beneplacitum in Domino.

21 Patres, ne irritate filios vestros, ut non pusillo animo fiant.

22 Servi, obedite per omnia secundum carnem dominis, non in oculorum servitiis quasi hominibus placentes, sed in simplicitate cordis, timentes Deum.

23 Et omne quodcunque facitis, ex animo operamini, sicut Domino, & non hominibus:

24 Scientes quod à Domino accipietis retributionem hereditatis: nam Domino Christo servitis.

25 At injuriam faciens reportabit quod inique gessit: & non est personarum acceptio.

CAPUT IV.

1 Domini, justum & æquabilitatem servis præstate, scientes quoniam & vos habetis Dominum in cælis.

2 Orationi perdurate, vigilantes in ea in gratiarum actione:

3 Orantes simul & pro nobis, ut Deus aperiat nobis ostium sermonis, loqui mysterium Christi, propter quod etiam vinctus sum:

4 Ut manifestem illud, ut oportet me loqui.

5 In sapientia ambulate ad eos qui foris, tempus redimentes.

6 Sermo vester semper in gratia, sale conditus, scire quomodo oporteat vos unicuique respondere.

7 Ea quæ circa me omnia nota faciet vobis Tychicus dilectus frater, & fidelis minister, & conservus in Domino: 8 Quem misi ad vos ad ipsum hoc, ut cognoscat ea quæ circa vos, & consoletur corda vestra:

9 Σὺν Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωριοῦσι τὰ ὧδε.

9 Cum Onesimo fideli & dilecto fratre, qui est ex vobis: omnia vobis nota facient quæ hic.

10 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ ‡ συναιχμάλωτός μου, καὶ Μᾶρκος ὁ † ἀνεψιὸς Βαρνάβα, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολάς· ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν·

10 Salutat vos Aristarchus concaptivus meus, & Marcus consobrinus Barnabæ, de quo accepistis mandata: Si venerit ad vos, excipite illum:

11 Καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰοῦστος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς· οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι † παρηγορία.

11 Et Jesus dictus Justus, existentes ex circumcisione: hi soli cooperarii in regnum Dei, qui facti sunt mihi solatium.

12 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν δοῦλος Χριστοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα στῆτε τέλειοι καὶ πεπληροφορημένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ Θεοῦ.

12 Salutat vos Epaphras qui ex vobis servus Christi, semper decertans pro vobis in orationibus, ut stetis perfecti & pleni in omni voluntate Dei.

13 Μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει ζῆλον πολὺν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ, καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει.

13 Testor enim illi, quod habet zelum multum pro vobis, & iis qui in Laodicea, & qui in Hierapoli.

14 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητός, καὶ Δημᾶς.

14 Salutat vos Lucas medicus dilectus, & Demas.

15 Ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφοὺς, καὶ Νυμφᾶν καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτοῦ ἐκκλησίαν.

15 Salutate illos qui in Laodicea fratres, & Nympham, & illam quæ per domum ejus ecclesiam.

16 Καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολὴ, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ· καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε.

16 Et cum lecta fuerit apud vos epistola, facite ut & in Laodicensium ecclesia legatur, & eam quæ Laodiceæ, ut & vos legatis.

17 Καὶ εἴπατε Ἀρχίππῳ· Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν Κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.

17 Et dicite Archippo: Vide ministerium quod accepisti in Domino, ut illud impleas.

18 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. Μνημονεύετέ μου τῶν δεσμῶν. Ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. Ἀμήν. 3. † 2.

18 Salutatio mea manu Pauli. memores estote meorum vinculorum. Gratia vobiscum. Amen.

Πρὸς Κολοσσαεῖς ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ καὶ Ὀνησίμου.

Ad Colossenses scripta est Roma per Tychicum & Onesimum.

PAU-

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Η ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

PAULI APOSTOLI AD THESSALONICENSES EPISTOLA PRIMA.

Κεφ. α. 1.

CAPUT I.

1 ΠΑΥΛΟΣ καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων, ἐν Θεῷ πατρὶ, καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν, μνείαν ὑμῶν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν·

3 Ἀδιαλείπτως μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως, καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν·

4 Εἰδότες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι, ὑπὸ Θεοῦ τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν·

5 Ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει, καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ, καὶ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ· καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς.

6 Καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ Κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ, μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἁγίου.

7 Ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπους πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ τῇ Ἀχαΐᾳ.

8 Ἀφ' ὑμῶν γὰρ † ἐξήχη-

1 PAULUS & Silvanus, & Timotheus, eccleſiæ Theſſalonicenſium in Deo patre, & Domino Jeſu Chriſto, gratia vobis, & pax à Deo patre noſtro, & Domino Jeſu Chriſto.

2 Gratias agimus Deo ſemper pro omnibus vobis, mentionem veſtri facientes in orationibus noſtris:

3 Indefinenter memores veſtri operis fidei, & laboris charitatis, & ſuſtinentiæ ſpei Domini noſtri Jeſu Chriſti ante Deum & patrem noſtrum.

4 Scientes, fratres dilecti, à Deo electionem veſtram:

5 Quia Euangelium noſtrum non fuit ad vos in ſermone tantum, ſed & in virtute, & in Spiritu ſancto, & in plena perceptione multa: ſicut ſcitis quales facti ſimus in vobis propter vos.

6 Et vos imitatores noſtri facti eſtis & Domini, excipientes verbum in tribulatione multa, cum gaudio Spiritus ſancti.

7 Ut fieri vos exemplaria omnibus credentibus in Macedonia & Achaia.

8 A vobis enim perſonuit

τοῦ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἐξελήλυθεν, ὥστε μὴ χρείαν ἡμᾶς ἔχειν λαλεῖν τι·

9 Αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὁποίαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν Θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων, δουλεύειν Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ·

* 10 Καὶ † ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, Ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης. 2. † 2.

Κεφ. β'. 2.

1 Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν·

* 2 Ἀλλὰ καὶ † προπαθόντες καὶ ‡ ὑβρισθέντες, καθὼς οἴδατε, ἐν Φιλίπποις, ἐπαῤῥησιασάμεθα ἐν τῷ Θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι.

3 Ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης, οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας, οὔτε ἐν δόλῳ·

4 Ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτω λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ Θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν.

* 5 Οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ † κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν ‡ προφάσει πλεονεξίας· Θεὸς μάρτυς·

6 Οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἐφ' ὑμῶν, οὔτε ἀπ' ἄλλων· δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι, ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι·

* 7 Ἀλλ' ἐγενήθημεν ἤπιοι ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς ἐὰν † τροφὸς ‡ θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα.

* 8 Οὕτως, † ἱμειρόμενοι ὑμῶν, εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον

sermo Domini, non solum in Macedonia, & in Achaia sed & in omni loco fides vestra, quæ ad Deum, exiit: ut non opus nos habere simus qui quicquam.

9 Ipsi enim de nobis annuntiant qualem introitum habuimus ad vos, & quomodo conversi estis ad Deum a idolis, servire Deo vivo & vero:

10 Et expectare filium ejus de cœlis, quem suscitavit ex mortuis, Jesum liberantem nos ab ira ventura.

CAPUT II.

1 Ipsi enim scitis, fratres, introitum nostrum ad vos, quia non vanus factus est.

2 Sed & ante passi & contumeliis affecti, sicut scitis, Philippis, libertate usi fuimus in Deo nostro, loqui ad vos Euangelium Dei in multo certamine.

3 Nam exhortatio nostra non ex impostura, neque ex immunditia, neque in dolo:

4 Sed sicut probati sumus à Deo credi Evangelium, ita loquimur, non quasi hominibus placentes, sed Deo probanti corda nostra.

5 Neque enim aliquando in sermone adulationis facti sumus, sicut scitis, neque in prætextu avaritiæ: Deus testis.

6 Nec quærentes ex hominibus gloriam, neque à vobis, neque ab aliis: Valentes in onere esse, ut Christi apostoli:

7 Sed facti sumus lenes in medio vestrum, tanquam si nutrix foveat suos ipsius filios:

8 Ita cupidi vestri, avebamus tradere vobis non solum Evangelium Dei, sed etiam

nostras

θεοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν γεγένησθε.

9 Μνημονεύετε γὰρ, ἀδελφοὶ, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· νυκτὸς γὰρ καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ.

* 10 Ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ Θεὸς, ὡς † ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ‡ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν.

11 Καθάπερ οἴδατε ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν, ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ, παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι,

12 Καὶ μαρτυρόμενοι, εἰς τὸ περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

* 13 Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς ‡ εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ ‡ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν, τοῦ Θεοῦ, ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ (καθώς ἐστιν ἀληθῶς) λόγον Θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν.

* 14 Ὑμεῖς γὰρ ‡ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοὶ, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι ταὐτὰ ‡ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων † συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων·

* 15 Τῶν καὶ τὸν Κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς ἰδίους προφήτας, καὶ ἡμᾶς ‡ ἐκδιωξάντων, καὶ Θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων·

16 Κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσι λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας πάντοτε· ἔφθασε δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.

* 17 Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, † ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν

nostras ipsorum animas, quoniam chari nobis facti estis.

9 Memores estis enim, fratres, laboris nostri, & fatigationis: nocte enim & die operantes, ad non supergravare quempiam vestrum, prædicavimus in vos Evangelium Dei.

10 Vos testes & Deus, ut sancte & juste & inculpate vobis credentibus facti sumus.

11 Sicut scitis quomodo unumquemque vestrum, sicut pater filios suos, hortantes vos, & consolantes,

12 Et testati, ad ambulare vos digne Deo vocante vos in suum ipsius regnum & gloriam.

13 Propter hoc & nos gratias agimus Deo indefinenter, quoniam accipientes verbum auditus à nobis, Dei, excepistis non verbum hominum, sed (sicut est vere) verbum Dei, qui & operatur in vobis credentibus.

14 Vos enim imitatores facti estis, fratres, ecclesiarum Dei existentium in Judæa, in Christo Jesu, quia eadem passi estis & vos à propriis contribulibus, sicut & ipsi à Judæis,

15 Et Dominum occidentibus Jesum, & proprios prophetas, & nos persequentibus, & Deo non placentibus, & omnibus hominibus adversariis:

16 Prohibentibus nos Gentibus loqui ut salventur, ad implendum sua peccata semper: pervenit autem super illos ira in finem.

17 Nos autem, fratres, orbati à vobis ad tempus horæ,

πρὸς καιρὸν ὥρας, προσώπῳ, οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ.

18 Διὸ ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς (ἐγὼ μὲν Παῦλος) καὶ ἅπαξ καὶ δὶς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς.

19 Τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς, ἢ χαρὰ, ἢ στέφανος καυχήσεως; ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς ἔμπροσθεν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ;

20 Ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρά. 16 † 7.

Κεφ. γ'. 3.

1 Διὸ μηκέτι στέγοντες, εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι,

2 Καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ διάκονον τοῦ Θεοῦ καὶ συνεργὸν ἡμῶν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑμᾶς περὶ τῆς πίστεως ὑμῶν·

* 3 Τῷ μηδένα † σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσι ταύταις· αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα.

4 Καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο, καὶ οἴδατε.

5 Διὰ τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέγων, ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν· μήπως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων, καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν.

6 Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν, καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς·

7 Διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοὶ, ἐφ' ὑμῖν, ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει καὶ ἀνάγκῃ ἡμῶν, διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως.

8 Ὅτι νῦν ζῶμεν, ἐὰν ὑμεῖς στήκητε ἐν Κυρίῳ.

aspectu, non corde, abundantius studuimus faciem vestram videre in multo desiderio.

18 Ideo voluimus venire ad vos (ego quidem Paulus) & semel & bis, & intercidit nos Satanas.

19 Quæ enim nostra spes, aut gaudium, aut corona gloriationis? aut nonne & vos ante Dominum nostrum Jesum Christum, in ejus adventu?

20 Vos enim estis gloria nostra, & gaudium.

CAPUT III.

1 IDeo non amplius sustinentes, bene visum est nobis relinqui Athenis soli,

2 Et misimus Timotheum fratrem nostrum, & ministrum Dei, & cooperantem nostrum in Evangelio Christi, ad stabilire vos, & exhortari vos de fide vestra:

3 Neminem commoveri in tribulationibus istis: ipsi enim scitis, quod in hoc positi sumus.

4 Etenim cum apud vos essemus, prædicebamus vobis, quod futuri essemus affligi, sicut & factum est, & scitis.

5 Propter hoc & ego non amplius sustinens, misi ad cognoscere fidem vestram, ne forte tentaverit vos tentans, & in vanum fiat labor noster.

6 Nuper autem veniente Timotheo ad nos à vobis, & annuntiante nobis fidem & charitatem vestram, & quia habetis memoriam nostri bonam semper, desiderantes nos videre, sicut & nos vos:

7 Propter hoc consolati sumus, fratres, in vobis, in omni tribulatione, & necessitate nostra, per vestram fidem.

8 Quoniam nunc vivimus, si vos statis in Domino.

9 Quam

9 Τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ Θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν, ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν,

10 Νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν;

11 Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς.

12 Ὑμᾶς δὲ ὁ Κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς·

13 Εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἁγιωσύνῃ, ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ. 1. † 1.

Κεφ. δ'. 4.

1 Τὸ λοιπὸν οὖν, ἀδελφοὶ, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν Θεῷ, ἵνα περισσεύητε μᾶλλον.

2 Οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

3 Τοῦτο γάρ ἐστι θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας·

4 Εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ·

5 Μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας, καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν Θεόν·

6 Τὸ μὴ † ὑπερβαίνειν καὶ ‡ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ ‡ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· διότι ‡ ἔκδικος ὁ Κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ ‡ προείπαμεν ὑμῖν, καὶ διεμαρτυράμεθα.

9 Quam enim gratiarum actionem possumus Deo retribuere pro vobis, in omni gaudio quo gaudemus propter vos ante Deum nostrum,

10 Nocte ac die super exabundanti orantes ad videndum vestram faciem, & complendum defectiones fidei vestræ?

11 Ipse autem Deus & Pater noster, & Dominus noster Jesus Christus dirigat viam nostram ad vos.

12 Vos autem Dominus multiplicet, & abundare faciat charitate in invicem, & in omnes, quemadmodum & nos in vos:

13 Ad confirmare vestra corda inculpata in sanctitate, ante Deum & Patrem nostrum, in adventu Domini nostri Jesu Christi cum omnibus sanctis ejus.

CAPUT IV.

1 Reliquum ergo, fratres, rogamus vos, & obsecramus in Domino Jesu, quemadmodum accepistis à nobis quomodo oporteat vos ambulare, & placere Deo, ut abundetis magis.

2 Scitis enim quæ præcepta dederimus vobis per Dominum Jesum.

3 Hæc enim est voluntas Dei, sanctificatio vestra: abstinere vos à fornicatione:

4 Scire unumquemque vestrum suum ipsius vas possidere in sanctificatione & honore:

5 Non in passione desiderii, sicut & Gentes nescientes Deum.

6 Non opprimere, & circumvenire in negotio fratrem suum, quoniam vindex Dominus de omnibus his, sicut & prædiximus vobis, & pertestificati sumus.

7 Οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ.

8 Τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν, οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν Θεὸν τὸν καὶ δόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ἡμᾶς.

* 9 Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρείαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς † θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους.

10 Καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ· παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον·

11 Καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν, καὶ πράσσειν τὰ ἴδια, καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς ἰδίαις χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν·

12 Ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω, καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε.

13 Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν κεκοιμημένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα.

14 Εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ, ἄξει σὺν αὐτῷ.

15 Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ Κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου, οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας·

* 16 Ὅτι αὐτὸς ὁ Κύριος ἐν † κελεύσματι, ἐν φωνῇ ‡ ἀρχαγγέλου, καὶ ἐν σάλπιγγι Θεοῦ καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον·

* 17 Ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ ‡ περιλειπόμενοι, ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀέρα· καὶ οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα.

18 Ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

9. † 3.

7 Non enim vocavit nos Deus in impuritate, sed in sanctificatione.

8 Itaque rejiciens, non hominem rejicit, sed Deum, & dantem spiritum suum sanctum in nos.

9 De autem charitate fraternitatis non opus habetis scribere vobis: ipsi enim vos à Deo docti estis ad diligendum alii alios.

10 Etenim facitis illud in omnes fratres qui in universa Macedonia: rogamus autem vos, fratres, abundare magis,

11 Et contendere quiete agere, & agere propria, & operari propriis manibus vestris, sicut vobis annuntiavimus.

12 Ut ambuletis honeste ad eos qui foris, & nullius opus habeatis.

13 Non volumus autem vos ignorare, fratres, de dormientibus, ut non contristemini, sicut & reliqui non habentes spem.

14 Si enim credimus quod Jesus mortuus est, & resurrexit, ita & Deus dormientes per Jesum, aget cum eo.

15 Hoc enim vobis dicimus in verbo Domini, quia nos viventes, relicti in adventum Domini, non præveniemus dormientes.

16 Quoniam ipse Dominus in jussu, in voce archangeli, & in tuba Dei descendet de cælo, & mortui in Christo, resurgent primum.

17 Deinde nos viventes relicti, simul cum illis rapiemur in nubibus in occursum Domini in aëra, & sic semper cum Domino erimus.

18 Itaque consolamini alii alios in verbis istis.

C A-

Κεφ. ε'. 5.

1 Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοὶ, οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι·

2 Αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε ὅτι ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ, οὕτως ἔρχεται.

3 Ὅταν γὰρ λέγωσιν· Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε ‡ αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος, ὥσπερ ἡ ‡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ· καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσιν.

4 Ὑμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτης καταλάβῃ.

5 Πάντες ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας· οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς, οὐδὲ σκότους.

6 Ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ὡς καὶ οἱ λοιποὶ, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν.

7 Οἱ γὰρ καθεύδοντες, νυκτὸς καθεύδουσι· καὶ οἱ μεθυσκόμενοι, νυκτὸς μεθύουσιν.

8 Ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες, νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης, καὶ ‡ περικεφαλαίαν, ἐλπίδα σωτηρίας.

9 Ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ Θεὸς εἰς ὀργὴν, ἀλλ' εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ·

10 Τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν, εἴτε καθεύδωμεν, ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν.

11 Διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους, καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.

12 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν, καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν Κυρίῳ, καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς.

13 Καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπερεκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ, διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς.

* 14 Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ‡ νουθετεῖτε τοὺς † ἀτάκτους, ‡ παραμυθεῖσθε τοὺς

CAPUT V.

1 DE autem temporibus & momentis, fratres, non opus habetis vobis scribi.

2 Ipsi enim diligenter scitis, quia dies Domini sicut fur in nocte, ita venit.

3 Cum enim dixerint: Pax & securitas, tunc repentinus eis imminet interitus, sicut dolor in utero habenti: & non effugient.

4 Vos autem, fratres, non estis in tenebris, ut dies vos tanquam fur comprehendat.

5 Omnes vos filii lucis estis, & filii diei: non sumus noctis, neque tenebrarum.

6 Nempe igitur non dormiamus sicut & reliqui, sed vigilemus, & sobrii simus.

7 Nam dormientes, nocte dormiunt: & inebriati, nocte ebrii sunt.

8 Nos autem diei existentes, sobrii simus, induti thoracem fidei & charitatis, & galeam, spem salutis.

9 Quoniam non posuit nos Deus in iram, sed in assertionem salutis per Dominum nostrum Jesum Christum:

10 Mortuum pro nobis, ut sive vigilemus, sive dormiamus, simul cum illo vivamus.

11 Ideo consolamini alii alios, & ædificate unus unum, sicut & facitis.

12 Rogamus autem vos, fratres, nosse laborantes in vobis, & præsidentes vobis in Domino, & admonentes vos.

13 Et ducere illos super exabundanti in charitate, propter opus illorum. pacem habete in vobis ipsis.

14 Rogamus autem vos, fratres, monete inordinatos, consolamini pusillanimes,

† ἀπόσχησθε, ‡ ἅγιον ὑμᾶς ὁλοτελεῖς, καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη.

infirmos sustinete, longanimes estote ad omnes.

15 Ὁρᾶτε μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀποδῷ· ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε καὶ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας.

15 Videte ne quis malum pro malo alicui reddat: sed semper bonum sectamini, & in invicem & in omnes.

16 Πάντοτε χαίρετε.

16 semper gaudete.

17 Ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε.

17 Indesinenter orate.

18 Ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς.

18 In omni gratias agite: hæc enim voluntas Dei in Christo Jesu in vos.

19 Τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε.

19 spiritum ne extinguite.

20 Προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε.

20 Prophetias ne nihili facite.

21 Πάντα δοκιμάζετε· τὸ καλὸν κατέχετε.

21 Omnia explorate: bonum tenete.

22 Ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε.

22 Ab omni specie mala abstinete.

23 Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς † ὁλοτελεῖς· καὶ ‡ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα, καὶ ἡ ψυχὴ, καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη.

23 Ipse autem Deus pacis sanctificet vos omnino perfectos: & integer vester spiritus, & anima, & corpus inculpate in adventu Domini nostri Jesu Christi servetur.

24 Πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.

24 Fidelis ille vocans vos, qui etiam faciet.

25 Ἀδελφοὶ, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν.

25 Fratres, orate pro nobis.

26 Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλήματι ἁγίῳ.

26 Salutate fratres omnes in osculo sancto.

27 Ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν Κύριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἀδελφοῖς.

27 Adjuro vos Dominum, legi epistolam omnibus sanctis fratribus.

28 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. Ἀμήν. ii. † 3.

28 Gratia Domini nostri Jesu Christi vobiscum. Amen.

Πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

Ad Thessalonicenses prima scripta est Athenis.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

PAULI APOSTOLI AD THESSALONICENSES EPISTOLA SECUNDA.

Κεφ. α'. 1.

1 ΠΑΥΛΟΣ καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων, ἐν Θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ.

2 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

* 3 Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ, καθὼς ‡ ἄξιόν ἐστιν, ὅτι † ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν, καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους·

4 Ὥστε ἡμᾶς αὐτοὺς ἐν ὑμῖν καυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν, καὶ πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν, καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε·

* 5 † Ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ ‡ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε·

6 Εἴπερ δίκαιον παρὰ Θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλῖψιν·

7 Καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ,

8 Ἐν πυρὶ φλογὸς, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι Θεὸν, καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσι τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ·

CAPUT I.

1 PAULUS & Silvanus & Timotheus, eccleſiæ Theſſalonicenſium in Deo Patre noſtro & Domino Jeſu Chriſto: 2 Gratia vobis & pax à Deo patre noſtro, & Domino Jeſu Chriſto.

3 Gratias agere debemus Deo ſemper pro vobis, fratres, ita ut dignum eſt, quoniam ſuperaugeſcit fides veſtra, & abundat charitas uniuscujuſque omnium veſtrum in invicem.

4 Ut nos ipſos in vobis gloriari in eccleſiis Dei, pro patientia veſtra, & fide in omnibus perſecutionibus veſtris, & tribulationibus quas ſuſtinetis:

5 Indicium certum juſti judicii Dei, ad dignos cenſeri vos regno Dei, pro quo & patimini.

6 Siquidem juſtum apud Deum retribuere tribulantibus vos tribulationem:

7 Et vobis tribulatis relaxationem cum nobis, in revelatione Domini Jeſu Chriſti de cælo cum angelis virtutis ejus,

8 In igne flammæ, dantis vindictam non ſcientibus Deum, & non obedientibus Evangelio Domini noſtri Jeſu Chriſti.

* 9 Οἵτινες ‡ δίκην † τίσουσιν, ‡ ὄλεθρον ‡ αἰώνιον, ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ·

9 Qui pœnas luent exitium æternum, à facie Domini, & à gloria fortitudinis ejus:

10 Ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσι τοῖς πιστεύσασιν, (ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς) ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

10 Cum venerit glorificari in sanctis suis, & admirabilis fieri in omnibus credentibus, quia creditum est testimonium nostrum super vos in die illo.

11 Εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης, καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει·

11 In quod etiam oramus semper pro vobis, ut vos dignetur vocatione Deus noster, & impleat omnem bonam voluntatem bonitatis, & opus fidei in virtute:

* 12 Ὅπως ‡ ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. γ. † 3.

12 Ut glorificetur nomen Domini nostri Jesu Christi in vobis, & vos in illo, secundum gratiam Dei nostri, & Domini Jesu Christi.

Κεφ. β'. 2.

CAPUT II.

1 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτὸν,

1 Rogamus autem vos, fratres, per adventum Domini nostri Jesu Christi, & nostræ congregationis in ipsum,

2 Εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς, μήθε θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύματος, μήτε διὰ λόγου, μήτε δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ Χριστοῦ·

2 Ad non cito dimoveri vos à sensu, neque turbari, neque per spiritum, neque per sermonem, neque per epistolam tanquam per nos, quasi quod instet dies Christi.

* 3 Μήτις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας,

3 Ne quis vos seducat secundum ullum modum. quoniam si non venerit discessio primum, & revelatus fuerit homo peccati, ille filius perditionis:

4 Ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον Θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ ὡς Θεὸν καθίσαι, ἀποδεικνύοντα ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶ Θεός.

4 Ille oppositus, & elatus supra omnem dictum Deum aut numen, ita ut eum in templum Dei tanquam Deum sedere, ostendentem seipsum quod sit Deus.

5 Οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὢν πρὸς ὑμᾶς, ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν;

5 Non meministis, quod adhuc existens apud vos, hæc dicebam vobis?

6 Καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι

6 Et nunc obstaculum scitis ad revelari eum in suo ipsius

αὐτὸν ἐν τῇ ἑαυτοῦ παρουσίᾳ.

7 Τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας, μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου γένηται.

8 Καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ Κύριος ἀνελώσει τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ.

9 Οὗ ἐστὶν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει, καὶ σημείοις, καὶ τέρασι ψεύδους,

10 Καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ τῆς ἀδικίας ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις· ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς.

11 Καὶ διὰ τοῦτο πέμψει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει·

12 Ἵνα κριθῶσι πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' εὐδοκήσαντες ἐν τῇ ἀδικίᾳ.

13 Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ Κυρίου, ὅτι εἵλετο ὑμᾶς ὁ Θεὸς ἀπ' ἀρχῆς εἰς σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος, καὶ πίστει ἀληθείας·

14 Εἰς ὃ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

15 Ἄρα οὖν, ἀδελφοὶ, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου, εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν.

16 Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, καὶ ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς, καὶ δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι,

17 Παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας, καὶ στηρίξαι ὑμᾶς ἐν παντὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀγαθῷ.

ipsius tempore.

7 Nam mysterium jam operatur iniquitatis, solum tenens nunc donec è medio fiat.

8 Et tunc revelabitur ille exlex, quem Dominus interficiet spiritu oris sui, & destruet illustratione adventus sui:

9 Cujus est adventus secundum operationem satanæ, in omni virtute, & signis, & prodigiis mendacii,

10 Et in omni deceptione injustitiæ in pereuntibus, pro quibus charitatem veritatis non receperunt ad servari ipsos.

11 Et propter hoc mittet illis Deus operationem impostoræ, ad credendum eos mendacio:

12 Ut judicentur omnes non credentes veritati, sed beneplacitum habentes in injustitia. 13 Nos autem debemus gratias agere Deo semper pro vobis, fratres dilecti à Domino, quod elegerit vos Deus ab initio in salutem in sanctificatione Spiritus, & fide veritatis:

14 In quod vocavit vos per evangelium nostrum, in assertionem gloriæ Domini nostri Jesu Christi.

15 Nempe ergo, fratres, state, & tenete traditiones quas edocti estis, sive per sermonem, sive per epistolam nostram.

16 Ipse autem Dominus noster Jesus Christus, & Deus & pater noster diligens nos, & dans consolationem æternam, & spem bonam in gratia:

17 Exhortetur vestra corda, & confirmet vos in omni sermone & opere bono.

1. † 0.

Καφ. γ'. 3.

1 Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοὶ, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ Κυρίου τρέχῃ, καὶ δοξάζηται καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς·

2 Καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις.

3 Πιστὸς δέ ἐστιν ὁ Κύριος, ὃς στηρίξει ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

4 Πεποίθαμεν δὲ ἐν Κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγγέλλομεν ὑμῖν, καὶ ποιεῖτε καὶ ποιήσετε.

5 Ὁ δὲ Κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ.

6 Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος, καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρέλαβε παρ' ἡμῶν.

* 7 Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς· ὅτι οὐκ † ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν.

* 8 Οὐδὲ ‡ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος· ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ‡ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν.

9 Οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς.

10 Καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω.

* 11 Ἀκούομεν γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ‡ ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ † περιεργαζομένους.

12 Τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν, καὶ παρακαλοῦμεν διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι, τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν.

CAPUT III.

1 QUod reliquum, orate fratres, pro nobis, ut sermo Domini currat & glorificetur, sicut & apud vos.

2 Et ut liberemur ab importunis & malis hominibus: non enim omnium fides.

3 Fidelis autem est Dominus, qui confirmabit vos, & custodiet à malo.

4 Confidimus autem in Domino super vos, quoniam quæ denuntiamus vobis, & facitis, & facietis.

5 At Dominus dirigat vestra corda in charitatem Dei, & in expectationem Christi.

6 Denuntiamus autem vobis, fratres, in nomine Domini nostri Jesu Christi, subduci vos ab omni fratre inordinate ambulante, & non secundum traditionem, quam accepit à nobis.

7 Ipsi enim scitis, quemadmodum oporteat imitari nos, quoniam non inordinati fuimus in vobis.

8 Neque gratis panem manducavimus ab aliquo, sed in labore & fatigatione nocte & die operantes, ad non aggravare quemquam vestrum.

9 Non quia non habemus potestatem, sed ut nosmetipsos formam daremus vobis ad imitandum nos.

10 Etenim cum essemus apud vos, hoc denuntiabamus vobis, quoniam si quis non vult operari, nec manducet.

11 Audimus enim quosdam ambulantes in vobis inordinate, nihil operantes, sed circumagentes.

12 At ejusmodi denuntiamus, & obsecramus per Dominum nostrum Jesum Christum, ut cum quiete operantes, suum ipsorum panem manducent.

13 Vos

* 13 Ὑμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, μὴ ἐκκακήσητε † καλοποιοῦντες.

* 14 Εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον † σημειοῦσθε· καὶ μὴ ‡ συναναμίγνυσθε αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ.

15 Καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν.

16 Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος τῆς εἰρήνης δώῃ ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ· ὁ Κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.

17 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὅ ἐςι σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτω γράφω.

18 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριςοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν. 9. † 4.

Πρὸς Θεσσαλονικεῖς δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

13 Vos autem, fratres, ne segnescatis benefacientes.

14 Si vero quis non auscultat verbo nostro per epistolam, hunc notate, & ne commisceamini illi, ut pudeatur:

15 Et ne ut inimicum ducite, sed admonete ut fratrem.

16 Ipse autem Dominus pacis det vobis pacem per omne in omni modo: Dominus cum omnibus vobis.

17 Salutatio mea manu Pauli, quod est signum in omni epistola, ita scribo.

18 Gratia Domini nostri Jesu Christi cum omnibus vobis. Amen.

Ad Thessalonicenses secunda scripta est ab Athenis.

ΠΑΎΛΟΥ ΤΟΥ̃ ΑΠΟΣΤΌΛΟΥ ΠΡῸΣ ΤΙΜΟΘΈΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡΩΤΉ.

PAULI APOSTOLI AD TIMOTHEUM EPISTOLA PRIMA.

Κεφ. δ. 1.

1 ΠΑΎΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριςοῦ κατ' ἐπιταγὴν Θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριςοῦ, τῆς ἐλπίδος ἡμῶν,

2 Τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίςει, χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Χριςοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

3 Καθὼς παρεκάλεσά σε, προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευ-

CAPUT I.

1 PAULUS Apostolus Jesu Christi secundum ordinationem Dei Salvatoris nostri & Jesu Christi, spei nostræ: 2 Timotheo germano filio in fide, gratia, misericordia, pax à Deo Patre nostro, & Christo Jesu Domino nostro. 3 Sicut rogavi te remanere in Epheso, proficiscens

παραγγείλῃς τισὶ μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν·

4 μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ ‡ γενεαλογίαις † ἀπεράντοις, αἵτινες ζητήσεις παρέχουσι μᾶλλον ἢ † οἰκοδομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει.

5 τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας, καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς, καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου·

6 ὧν τινες ‡ ἀστοχήσαντες, ‡ ἐξετράπησαν εἰς † ματαιολογίαν·

7 θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται.

8 Οἴδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται·

9 εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυπότακτοις, ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς, ‡ ἀνοσίοις καὶ ‡ βεβήλοις, † πατρολῴαις καὶ † μητραλῴαις, † ἀνδροφόνοις,

10 πόρνοις, ‡ ἀρσενοκοίταις, † ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, † ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται·

11 κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ.

12 Καὶ χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο, θέμενος εἰς διακονίαν·

13 τὸν ‡ πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ † διώκτην καὶ ὑβριστήν· ἀλλ' ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ‡ ἀπιστίᾳ·

14 † ὑπερεπλεόνασε δὲ ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

15 πιστὸς ὁ λόγος, καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ·

ficiscens in Macedoniam, denuntiares quibusdam ut aliter docere:

4 Neque attendere fabulis, & genealogiis interminatis, quæ quæstiones præstant magis, quam ædificationem Dei quæ in fide.

5 At finis præcepti est charitas de puro corde, & conscientia bona, & fide non ficta:

6 Quorum quidam aberrantes, conversi sunt in vaniloquium:

7 Volentes esse legisdoctores, non intelligentes neque quæ dicunt, neque de quibus affirmant.

8 Scimus autem quia bona lex, si quis ea legitime utatur:

9 Sciens hoc, quia justo lex non est posita, exlegibus vero & non-subditis, impiis & peccatoribus, sceleratis & contaminatis, patricidis & matricidis, homicidis,

10 Fornicariis, masculorum concubitoribus, plagiariis, mendacibus, perjuris, & si quid aliud sanæ doctrinæ adversatur:

11 Secundum Evangelium gloriæ beati Dei, quod creditum est ego.

12 Et gratiam habeo roboranti me Christo Jesu Domino nostro, quia fidelem me existimavit, ponens in ministerium:

13 Prius existentem blasphemum, & persecutorem & contumeliosum: sed misericordiam consecutus sum, quia ignorans feci in incredulitate.

14 Superabundavit autem gratia Domini nostri cum fide & dilectione in Christo Jesu.

15 Fidelis sermo, & omni acceptione dignus, quia Christus Jesus venit in mundum peccatores servare, quorum primus sum ego.

16 Sed

* 16 Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξηται Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν πᾶσαν μακροθυμίαν, πρὸς ‡ ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον.

16 Sed propter hoc misericordiam consecutus sum, ut in me primo ostenderet Jesus Christus omnem longanimitatem, ad informationem futurorum credere in illo in vitam æternam.

17 Τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων ἀφθάρτῳ, ἀοράτῳ, μόνῳ σοφῷ Θεῷ τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

17 Ipsi autem regi seculorum incorruptibili, invisibili, soli sapienti Deo honor & gloria in secula seculorum. Amen.

* 18 Ταύτην τὴν ‡ παραγγελίαν ‡ παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς ‡ προαγούσας ἐπί σε ‡ προφητείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν,

18 Hoc præceptum commendo tibi, fili Timothee, secundum præcedentes in te prophetias, ut milites in illis pulchram militiam,

19 Ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἣν τινες ἀπωσάμενοι, περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν·

19 Habens fidem & bonam conscientiam, quam quidam repellentes, circa fidem naufragaverunt:

20 Ὧν ἐστιν Ὑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος· οὓς παρέδωκα τῷ Σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν. 23. † 10.

20 Quorum est Hymenæus & Alexander, quos tradidi Satanæ, ut discant non blasphemare.

Κεφ. β'. 2.

CAPUT II.

1 Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχὰς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων·

1 Adhortor igitur primum omnium, fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus:

2 Ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ‡ ὑπεροχῇ ὄντων· ἵνα † ἥρεμον καὶ ‡ ἡσύχιον βίον ‡ διάγωμεν ἐν πάσῃ ‡ εὐσεβείᾳ καὶ ‡ σεμνότητι·

2 Pro regibus & omnibus in sublimitate existentibus, ut quietam & tranquillam vitam degamus in omni pietate & honestate:

3 Τοῦτο γὰρ καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ·

3 Hoc enim pulchrum & acceptum coram salvatore nostro Deo:

4 Ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν.

4 Qui omnes homines vult servari, & ad agnitionem veritatis venire.

5 Εἷς γὰρ Θεὸς, εἷς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς·

5 Unus enim Deus, unus & mediator Dei & hominum, homo Christus Jesus.

* 6 Ὁ δοὺς ἑαυτὸν † ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις.

6 Dans semetipsum redemptionem pro omnibus, testimonium temporibus propriis

7 Εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος, (ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι) διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ.

7 In quod positus sum ego prædicator & apostolus, (veritatem dico in Christo, non mentior) doctor Gentium in fide & veritate.

8 Volo

8 Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ.

* 9 Ὡσαύτως καὶ τὰς γυναῖκας ἐν † καταστολῇ ‡ κοσμίῳ, μετὰ ‡ αἰδοῦς καὶ ‡ σωφροσύνης ‡ κοσμεῖν ἑαυτὰς, μὴ ἐν † πλέγμασιν, ἢ ‡ χρυσῷ, ἢ ‡ μαργαρίταις, ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ·

* 10 Ἀλλ' (ὃ ‡ πρέπει γυναιξὶν ‡ ἐπαγγελλομέναις ‡ θεοσέβειαν) διὰ ἔργων ἀγαθῶν.

11 Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ.

* 12 Γυναικὶ δὲ διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ † αὐθεντεῖν ἀνδρὸς, ἀλλ' εἶναι ἐν † ἡσυχίᾳ.

13 Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὔα.

14 Καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη· ἡ δὲ γυνὴ ἐξαπατηθεῖσα, ἐν παραβάσει γέγονε.

* 15 Σωθήσεται δὲ διὰ τῆς † τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ‡ ἁγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης. 22. † 7.

Κεφ. γ'. 3.

1 Πιστὸς ὁ λόγος· Εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ.

* 2 Δεῖ οὖν τὸν ‡ ἐπίσκοπον ‡ ἀνεπίλημπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, ‡ νηφάλεον, σώφρονα, κόσμιον, ‡ φιλόξενον, διδακτικόν·

3 Μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ· ἀλλ' ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον·

4 Τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊσταμένον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος·

5 (Εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδε, πῶς ἐκκλησίας θεοῦ ἐπιμελήσεται;)

* 6 Μὴ † νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς, εἰς κρῖμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου.

7 Δεῖ δὲ αὐτὸν καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξω-

8 Volo ergo orare viros in omni loco, levantes puras manus, sine ira & disceptatione.

9 Similiter & mulieres in habitu ornato, cum verecundia & modestia ornare seipsas, non in cincinnis, aut auro, aut margaritis, vel veste pretiosa:

10 Sed (quod decet mulieres professas pietatem) per opera bona.

11 Mulier in silentio discat, in omni subjectione.

12 Mulieri autem docere non permitto, neque auctoritatem usurpare viri, sed esse in silentio.

13 Adam enim primus formatus est, deinde Eva.

14 Et Adam non est seductus, at mulier seducta, in transgressione fuit. 15 Salvabitur autem per filiorum generationem, si manserint in fide & dilectione & sanctificatione cum modestia.

CAPUT III.

1 Fidelis sermo: si quis episcopatum expetit, pulchrum opus desiderat.

2 Oportet ergo episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum, vigilantem, sobrium, ornatum, hospitalem, doctorem: 3 Non vinolentum, non percussorem, non turpis lucri cupidum; sed modestum, non pugnantem, non cupidum argenti:

4 Propriæ domui bene præpositum, filios habentem in subjectione cum omni castitate. 5 (Si autem quis propriæ domui præesse non novit, quomodo ecclesiæ Dei curam geret?)

6 Non nuper initum, ut non inflatus, in judicium incidat diaboli.

7 Oportet autem illum & testimonium bonum habere

ab

θεν· ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου.

8 * ‡ Διακόνους ‡ ὡσαύτως ‡ σεμνοὺς, μὴ † διλόγους, μὴ οἴνῳ πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς·

9 Ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει·

10 Καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν, ἀνέγκλητοι ὄντες.

11 Γυναῖκας ὡσαύτως σεμνὰς, μὴ διαβόλους, νηφαλίους, πιστὰς ἐν πᾶσι·

12 Διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊσταμένου καὶ τῶν ἰδίων οἴκων·

* 13 Οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες, † βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν ‡ περιποιοῦνται, καὶ πολλὴν παῤῥησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

14 Ταῦτά σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν πρός σε τάχιον·

* 15 Ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος, ‡ στύλος καὶ † ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας.

* 16 Καὶ † ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον· Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκὶ, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ. 14. † 5.

Κεφ. δ'. 4.

* 1 Τὸ δὲ πνεῦμα † ῥητῶς λέγει, ὅτι ἐν † ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις, καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων,

* 2 Ἐν ‡ ὑποκρίσει † ψευδολόγων, † κεκαυτηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν,

* 3 Κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων ἃ ὁ Θεὸς ἔκτισεν εἰς † μετάληψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν.

ab iis qui foris, ut non in opprobrium incidat & laqueum diaboli.

8 Diaconos similiter pudicos, non bilingues non vino multo deditos, non turpe lucrum sectantes:

9 Habentes mysterium fidei in pura conscientia:

10 Et hi autem probentur primum, deinde ministrent, inculpati existentes.

11 Mulieres similiter honestas, non calumniosas, sobrias, fideles in omnibus.

12 Diaconi sint unius uxoris viri, filiis bene præsidentes, & propriis domibus:

13 Nam bene ministrantes, gradum sibi ipsis bonum acquirunt, & multam libertatem in fide quæ in Christo Jesu.

14 Hæc tibi scribo, sperans venire ad te cito.

15 Si autem tardavero, ut scias quomodo oporteat in domo Dei conversari, quæ est ecclesia Dei vivi, columna & firmamentum veritatis.

16 Et manifeste magnum est pietatis mysterium: Deus manifestatus est in carne, justificatus est in spiritu, visus est angelis, prædicatus est in Gentibus, creditus est in mundo, receptus est in gloria.

CAPUT IV.

1 AT Spiritus diserte dicit, quia in novissimis temporibus descisent quidam a fide, attendentes spiritibus deceptoribus, & doctrinis dæmoniorum,

2 In hypocrisi falsa loquentium, cauteriatam habentium propriam conscientiam.

3 Prohibentium nubere, abstinere cibis, quos Deus creavit ad acceptionem cum gratiarum actione fidelibus, & cognoscentibus veritatem.

4 Quia

* 4 Ὅτι πᾶν ‡ κτίσμα θεοῦ καλὸν, καὶ οὐδὲν † ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον.

* 5 ‡ Ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ † ἐντεύξεως.

* 6 Ταῦτα ‡ ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς, καλὸς ἔσῃ διάκονος Ἰησοῦ Χριστοῦ, † ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως, καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας, ᾗ παρηκολούθηκας.

* 7 Τοὺς δὲ βεβήλους καὶ † γραώδεις μύθους ‡ παραιτοῦ· γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν·

* 8 Ἡ γὰρ ‡ σωματικὴ † γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ‡ ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης.

* 9 Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ‡ ἀποδοχῆς ἄξιος.

10 Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ κοπιῶμεν καὶ ἀγωνιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστιν σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν.

11 Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε.

12 Μηδείς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἁγνείᾳ.

* 13 Ἕως ἔρχομαι πρόσεχε τῇ ‡ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ.

14 Μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοὶ διὰ προφητείας, μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου.

15 Ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι· ἵνα σοῦ ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ ἐν πᾶσιν.

16 Ἔπεχε σεαυτῷ, καὶ τῇ διδασκαλίᾳ· ἐπίμενε αὐτοῖς. τοῦτο γὰρ ποιῶν, καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου. 19. † 9.

4 Quia omnis creatura Dei bona, & nihil rejiciendum cum gratiarum actione sumptum.

5 Sanctificatur enim per verbum Dei & orationem.

6 Hæc subjiciens fratribus, bonus eris minister Jesu Christi, enutritus verbis fidei & bonæ doctrinæ, quam assecutus es.

7 At prophanas & aniles fabulas rejice: exerce autem teipsum ad pietatem:

8 Nam corporalis exercitatio ad modicum est utilis: at pietas ad omnia utilis est, promissionem habens vitæ quæ nunc & futuræ.

9 Fidelis sermo, & omni acceptione dignus.

10 In hoc enim & laboramus, & probris afficimur, quia speravimus in Deo vivente, qui est salvator omnium hominum, maxime fidelium.

11 Annuntia hæc, & doce.

12 Nemo tuam juventutem contemnat, sed exemplum esto fidelium in verbo, in conversatione, in charitate, in spiritu, in fide, in castitate.

13 Dum venio, attende lectioni, exhortationi, doctrinæ.

14 Ne negligе illud in te donum, quod datum est tibi per prophetiam, cum impositione manuum presbyterii.

15 Hæc meditare, in his esto, ut tuus profectus manifestus sit in omnibus.

16 Attende tibi ipsi, & doctrinæ: perstitе illis. hoc enim faciens, & teipsum servabis, & audientes te.

CA-

Κεφ. ε'.

* 1 Πρεσβυτέρῳ μὴ † ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα· νεωτέρους, ὡς ἀδελφούς·

* 2 ‡ Πρεσβυτέρας, ὡς μητέρας· νεωτέρας, ὡς ἀδελφὰς, ἐν πάσῃ ‡ ἁγνείᾳ.

3 Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας.

* 4 Εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἢ † ἐκγόνα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν, καὶ † ἀμοιβὰς ‡ ἀποδιδόναι τοῖς ‡ προγόνοις. τοῦτο γὰρ ἔστι καλὸν καὶ ‡ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

* 5 Ἡ δὲ ‡ ὄντως χήρα καὶ † μεμονωμένη ἤλπικεν ἐπὶ τὸν Θεὸν, καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσι καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας.

6 Ἡ δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα τέθνηκε.

7 Καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπίλημπτοι ὦσιν.

8 Εἰ δέ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἤρνηται, καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων.

* 9 Χήρα † καταλεγέσθω μὴ ‡ ἔλαττον ἐτῶν ‡ ἑξήκοντα, γεγονυῖα ἑνὸς ἀνδρὸς γυνή·

* 10 Ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ † ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ † ξενοδόχησεν, εἰ ἁγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ ‡ θλιβομένοις ‡ ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ‡ ἐπηκολούθησε.

* 11 Νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ † καταστρηνιάσωσι τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν·

12 Ἔχουσαι κρῖμα, ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν.

* 13 Ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσι περιερχόμεναι τὰς οἰκίας· οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ, ἀλλὰ καὶ † φλύαροι καὶ ‡ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα.

* 14 Βούλομαι οὖν ‡ νεωτέρας γαμεῖν, † τεκνογονεῖν, † οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ‡ ἀφορ-

CAPUT V.

1 SEniorem ne increpaveris, sed hortare ut patrem; juvenes, ut fratres:

2 Seniores mulieres, ut matres; juvenculas ut sorores, in omni castitate.

3 Viduas honora vere viduas.

4 Si autem qua vidua filios aut nepotes habet, discant primum propriam domum bene regere, & mutuam vicem reddere parentibus: hoc enim est pulchrum & acceptum coram Deo.

5 At vere vidua, & sola relicta, speravit in Deum, & instat obsecrationibus, & orationibus nocte & die.

6 At delicioſa, vivens mortua est.

7 Et hæc annuntia, ut irreprehensibiles sint.

8 Si autem quis propriis, & maxime domesticis non prospicit, fidem negavit, & est infideli deterior.

9 Vidua eligatur non minus annorum sexaginta, quæ fuerit unius viri uxor:

10 In operibus bonis testimonium habens, si filios educavit, si hospitio recepit, si sanctorum pedes lavit, si afflictis suffecit, si omne opus bonum subsecuta est.

11 Adolescentiores autem viduas recusa: cum enim lascivierint adversus Christum, nubere volunt: 12 Habentes damnationem, quia primam fidem abjecerunt.

13 Simul autem & otioſæ discunt circumeuntes domos: non solum autem otioſæ, sed & nugaces, & curioſæ, loquentes quæ non decentia.

14 Volo ergo juniores viduas nubere, filios procreare, domum regere, nullam occa-

μὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ ‡ λοιδορίας χάριν.

15 Ἤδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ Σατανᾶ.

16 Εἴ τις πιστὸς ἢ πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκείτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.

17 Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν· μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ.

18 Λέγει γὰρ ἡ γραφή· Βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις. Καί· Ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ.

19 Κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων.

20 Τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσι.

* 21 Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς † προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ † πρόσκλισιν.

22 Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις. σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει.

* 23 Μηκέτι † ὑδροπότει, ἀλλ' οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν † στόμαχόν σου, καὶ τὰς ‡ πυκνάς σου ‡ ἀσθενείας.

24 Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσι, προάγουσαι εἰς κρίσιν· τισὶ δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν·

* 25 Ὡσαύτως καὶ τὰ καλὰ ἔργα ‡ πρόδηλά ἐς· καὶ τὰ † ἄλλως ἔχοντα, κρυβῆναι οὐ δύνανται. 34. † 16.

Κεφ. ς'. 6.

ΟΣοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν· ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται.

2 Οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δε-

occasionem dare adversario maledicti gratia.

15 Jam enim quædam conversæ sunt retro Satanam.

16 Si quis fidelis aut quæ fidelis habet viduas, sufficiat illis, & non gravetur ecclesia, ut vere viduis sufficiat.

17 Bene præsidentes presbyteri duplici honore digni habeantur, maxime laborantes in verbo & doctrina.

18 Dicit enim scriptura: Bovi trituranti non ligabis os. Et: Dignus operarius mercede sua.

19 Adversus presbyterum accusationem ne accipito, præterquam in duobus aut tribus testibus.

20 Peccantes coram omnibus argue, ut & cæteri timorem habeant.

21 Obtestor coram Deo, & Domino Jesu Christo, & electis angelis, ut hæc custodias sine præjudicio, nihil faciens secundum inclinationem.

22 Manus cito nemini imposueris, neque communicaveris peccatis alienis. teipsum castum custodi.

23 Ne amplius aquam bibito, sed vino modico utere propter stomachum tuum, & frequentes tuas infirmitates.

24 Quorundam hominum peccata manifesta sunt, præcedentia ad judicium: quosdam autem & subsequuntur.

25 Similiter & pulchra opera manifesta sunt, & aliter habentia, abscondi non possunt.

CAPUT VI.

1 QUicunque sunt sub jugo servi, proprios dominos omni honore dignos arbitrentur, ut non nomen Dei & doctrina blasphemetur.

2 At fideles habentes domi-

σπότας, μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν· ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοί εἰσιν καὶ ἀγαπητοὶ, οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι. Ταῦτα δίδασκε, καὶ παρακάλει.

nos, non contemnant, quia fratres sunt: sed magis serviant, quia fideles sunt & dilecti, qui illius beneficii participantes. hæc doce, & exhortare.

* 3 Εἴ τις ‡ ἑτεροδιδασκαλεῖ, καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσι λόγοις τοῖς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ,

3 Si quis aliter docet, & non accedit sanis sermonibus Domini nostri Jesu Christi, & ei quæ secundum pietatem doctrinæ.

* 4 Τετύφωται, μηδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ † νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ † λογομαχίας· ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, † ὑπόνοιαι πονηραὶ,

4 Turget, nihil sciens, sed languens circa quæstiones & verborum pugnas, ex quibus nascitur invidia, contentio, blasphemiæ, suspiciones malæ,

* 5 † Παραδιατριβαὶ ‡ διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν ‡ νοῦν, καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν· ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων.

5 Perversæ exercitationes corruptorum hominum mentem, & privatorum veritate, existimantium quæstum esse pietatem: abscede ab hujusmodi.

* 6 Ἔστι δὲ ‡ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ ‡ αὐταρκείας.

6 Est autem quæstus magnus pietas cum suæ sortis probatione.

7 Οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, δῆλον ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα.

7 Nihil enim intulimus in mundum, manifestum quia nec auferre quid possumus.

* 8 Ἔχοντες δὲ † διατροφὰς καὶ † σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα.

8 Habentes autem alimenta, & tegumenta, his contenti simus.

* 9 Οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν, ‡ ἐμπίπτουσιν εἰς ‡ πειρασμὸν καὶ ‡ παγίδα, καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ‡ ἀνοήτους καὶ † βλαβερὰς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν.

9 At volentes ditescere, incidunt in tentationem, & laqueum, & desideria multa stulta & nociva, quæ mergunt homines in interitum, & perditionem.

* 10 Ῥίζα γὰρ πάντων τῶν ‡ κακῶν ἐστιν ἡ † φιλαργυρία· ἧς τινες ‡ ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως, καὶ ἑαυτοὺς † περιέπειραν ‡ ὀδύναις πολλαῖς.

10 Radix enim omnium malorum est pecuniæ cupiditas, quam quidam appetentes, aberraverunt à fide, & seipsos transfixerunt doloribus multis.

11 Σὺ δὲ, ὦ ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονὴν, πραϋπάθειαν.

11 Tu autem ô homo Dei, hæc fuge: sectare vero justitiam, pietatem, fidem, charitatem, patientiam, mansuetudinem.

12 Ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθης, καὶ ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων.

12 Certa pulchrum certamen fidei, apprehende æternam vitam, in quam & vocatus es, & confessus es pulchram confessionem coram multis testibus.

13 Præ-

13 Παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τοῦ ζωοποιοῦντος τὰ πάντα, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν·

* 14 τηρῆσαί σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον, ἀνεπίληπτον, μέχρι τῆς ‡ ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ·

15 ἣν καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ κύριος τῶν κυριευόντων,

* 16 Ὁ μόνος ἔχων ‡ ἀθανασίαν, φῶς ‡ οἰκῶν † ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ᾧ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον. ἀμήν.

* 17 Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, παράγγελλε μὴ ‡ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτου † ἀδηλότητι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ ζῶντι, τῷ παρέχοντι ἡμῖν πλουσίως πάντα εἰς ἀπόλαυσιν·

* 18 † Ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, † εὐμεταδότους εἶναι, † κοινωνικούς·

* 19 † Ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς αἰωνίου ζωῆς.

* 20 Ὦ Τιμόθεε, τὴν ‡ παραταθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους ‡ κενοφωνίας, καὶ † ἀντιθέσεις τῆς † ψευδωνύμου γνώσεως·

21 ἣν τινες ἐπαγγελλόμενοι, περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν. Ἡ χάρις μετὰ σοῦ. Ἀμήν. 35. † 17.

Πρὸς Τιμόθεον πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας, ἥτις ἐστὶ μητρόπολις Φρυγίας τῆς Παπατιανῆς.

13 Præcipio tibi coram Deo vivificante omnia, & Chriſto Jeſu teſtato coram Pontio Pilato pulchram confeſſionem:

14 Servare te mandatum immaculatum, irreprehenſibile, uſque in apparitionem Domini noſtri Jeſu Chriſti:

15 Quam temporibus propriis oſtendet beatus, & ſolus potens, rex regnantium, & Dominus dominantium,

16 Solus habens immortalitatem, lucem habitans inacceſſibilem: quem vidit nullus hominum, nec videre poteſt: cui honor & robur ſempiternum. Amen.

17 Divitibus in nunc ſeculo, præcipe non ſublime ſapere, neque ſperare in divitiarum incertitudine, ſed in Deo vivente, præbente nobis abunde omnia ad refocillationem:

18 Bene agere, diteſcere in operibus bonis, benepartibiles eſſe, communicabiles:

19 Theſaurizantes ſibi ipſis fundamentum pulchrum in futurum, ut apprehendant æternam vitam.

20 O Timothee, depoſitum cuſtodi, devitans prophanas inanitates vocum, & oppoſitiones falſo nominatæ ſcientiæ:

21 Quam quidam profitentes circa fidem aberraverunt. Gratia tecum. Amen.

Ad Timotheum prior ſcripta eſt Laodicea, quæ eſt metropolis Phrygiæ Paceatianæ.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

PAULI APOSTOLI AD TIMOTHEUM EPISTOLA SECUNDA.

Κεφ. α. 1.

CAPUT I.

1 ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

1 PAULUS Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, secundum promissionem vitæ quæ in Christo Jesu:

2 Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ, χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

2 Timotheo dilecto filio, gratia, misericordia, pax à Deo Patre, & Christo Jesu Domino nostro.

* 3 Χάριν ἔχω τῷ Θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ‡ ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ ‡ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσί μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας·

3 Gratiam habeo Deo, cui servio à progenitoribus in pura conscientia, ut non intermissam habeo de te memoriam in orationibus meis, nocte & die:

4 Ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σοῦ τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ·

4 Desiderans te videre, memor tuarum lacrymarum, ut gaudio implear:

* 5 Ὑπόμνησιν λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνῴκησε πρῶτον ἐν τῇ † μάμμῃ σου Λωΐδι καὶ τῇ μητρί σου Εὐνίκῃ· πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί.

5 Recordationem accipiens ejus quæ in te non fictæ fidei, quæ inhabitavit primum in avia tua Loïde, & matre tua Eunice: persuasus sum autem quod & in te.

* 6 Δι' ἣν αἰτίαν ‡ ἀναμιμνήσκω σε † ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ὃ ἔχεις ἐν σοὶ διὰ τῆς ‡ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου.

6 Propter quam causam rursus meminisse facio te refuscitare donum Dei, quod est in te per impositionem manuum mearum.

* 7 Οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα † δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ † σωφρονισμοῦ.

7 Non enim dedit nobis Deus spiritum timoris, sed virtutis & dilectionis & sobrietatis.

* 8 Μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον τοῦ Κυρίου ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ· ἀλλὰ † συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν Θεοῦ·

8 Ne igitur erubueris testimonium Domini nostri, neque me vinctum ejus: sed patere afflictiones cum Evangelio secundum virtutem Dei:

9 Τοῦ σώσαντος ἡμᾶς, καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγίᾳ· οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ κατ' ἴδιαν πρόθεσιν, καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων·

10 φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου·

11 Εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος ἐθνῶν.

12 Δι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω· ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι. οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός ἐστι τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

13 Ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων, ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

14 Τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν.

15 Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστι Φύγελλος καὶ Ἑρμογένης.

16 Δώῃ ἔλεος ὁ Κύριος τῷ Ὀνησιφόρου οἴκῳ· ὅτι πολλάκις με † ἀνέψυξε, καὶ τὴν ἅλυσίν μου οὐκ ἐπῃσχύνθη·

17 ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ, † σπουδαιοτέρως ἐζήτησέ με, καὶ εὗρε.

18 Δώῃ αὐτῷ ὁ Κύριος εὑρεῖν ἔλεος παρὰ Κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησε, † βέλτιον σὺ γινώσκεις. 14. † 9.

Κεφ. β'. 2.

1 Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ·

2 Καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι.

9 Servantis nos, & vocantis vocatione sancta, non secundum opera nostra, sed secundum propriam propositum, & gratiam datam nobis in Christo Jesu ante tempora secularia:

10 Manifestatam autem nunc per apparitionem Salvatoris nostri Jesu Christi, destruentis quidem mortem, illuminantis autem vitam & incorruptionem per Evangelium:

11 In quod positus sum ego prædicator & apostolus & magister Gentium. 12 Ob quam causam etiam hæc patior: sed non confundor. Scio enim cui credidi, & persuasus sum quia potens est depositum meum servare in illum diem.

13 Exemplar habe sanorum verborum, quæ à me audisti in fide & dilectione quæ in Christo Jesu.

14 Pulchrum depositum custodi per Spiritum Sanctum inhabitantem in nobis.

15 Scis hoc, quod averſati sunt me omnes qui in Asia, quorum est Phygellus & Hermogenes:

16 Det misericordiam Dominus Onesiphori domui, quia sæpe me refrigeravit, & catenam meam non erubuit:

17 Sed factus in Roma, studiosius quæsivit me, & invenit.

18 Det illi Dominus invenire misericordiam a Domino in illa die: & quæcumque in Epheso ministravit, melius tu nosti.

CAPUT II.

1 TU ergo, fili mi, confortare in gratia quæ in Christo Jesu,

2 Et quæ audisti à me per multos testes, hæc commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt & alios docere.

3 Σὺ οὖν κακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ.

* 4 Οὐδεὶς ‡ στρατευόμενος ‡ ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου † πραγματείαις, ἵνα τῷ † στρατολογήσαντι ‡ ἀρέσῃ.

* 5 Ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ ‡ στεφανοῦται ἐὰν μὴ ‡ νομίμως † ἀθλήσῃ.

6 Τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν.

7 Νόει ἃ λέγω· δῴη γάρ σοι ὁ Κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσι.

8 Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαβὶδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου·

9 Ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν, ὡς κακοῦργος· ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οὐ δέδεται.

10 Διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσι τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, μετὰ δόξης αἰωνίου.

11 Πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν·

* 12 Εἰ ὑπομένομεν, καὶ ‡ συμβασιλεύσομεν· εἰ ἀρνούμεθα, κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς·

13 Εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει· ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν οὐ δύναται.

* 14 Ταῦτα ‡ ὑπομίμνησκε, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ Κυρίου μὴ † λογομαχεῖν, εἰς οὐδὲν † χρήσιμον, ἐπὶ ‡ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων.

* 15 Σπούδασον σεαυτὸν ‡ δόκιμον παραστῆσαι τῷ Θεῷ, ἐργάτην † ἀνεπαίσχυντον, † ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας.

16 Τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περιΐστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας·

* 17 Καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς † γάγγραινα ‡ νομὴν ἕξει· ὧν ἐστιν Ὑμέναιος καὶ Φιλητός·

18 Οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες τὴν ἀνά-

3 Tu igitur malum patere ſicut pulcher miles Jeſu Chriſti.

4 Nemo militans implicatur vitæ negotiis, ut deligenti milites placeat.

5 Si autem & certet quis, non coronatur, ſi non legitime certaverit.

6 Laborantem agricolam oportet primum fructus percipere. 7 Intellige quæ dico: det enim tibi Dominus intellectum in omnibus.

8 Memor eſto Jeſum Chriſtum excitatum ex mortuis, ex ſemine David, ſecundum Euangelium meum. 9 In quo malum patior uſque ad vincula, quaſi maleficus: ſed verbum Dei non eſt vinctum.

10 Propter hoc omnia ſuſtineo propter electos, ut & ipſi ſalutem conſequantur quæ in Chriſto Jeſu, cum gloria æterna.

11 Fidelis ſermo: ſi enim ſimul mortui ſumus, & ſimul vivemus:

12 Si toleramus, & ſimul regnabimus: ſi negaverimus, & ille negabit nos:

13 Si infidi ſumus, ille fidelis permanet: negare ſeipſum non poteſt.

14 Hæc commone, teſtificans coram Domino, non contendere verbis, ad nihil utile, ad ſubverſionem audientium.

15 Stude teipſum probabilem exhibere Deo, operarium non erubeſcendum, recte ſecantem verbum veritatis. 16 At prophanas vanas voces cohibe: ad plus enim procedent impietatis:

17 Et ſermo eorum ut gangræna paſtum habebit, quorum eſt Hymenæus & Philetus.

18 Qui circa veritatem erraverunt, dicentes reſur-

ςασιν ἤδη γεγονέναι· καὶ ἀνατρέπουσι τήν τινων πίςιν.

19 Ὁ μέν τοι ςερεὸς θεμέλιος τοῦ Θεοῦ ἕςηκεν, ἔχων τὴν σφραγῖδα ταύτην· Ἔγνω Κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ· καί· Ἀποςήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα Χριςοῦ.

* 20 Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔςι μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ‡ ὀςράκινα· καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν.

* 21 Ἐὰν οὖν τις ‡ ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔςαι σκεῦος εἰς τιμὴν, ἡγιασμένον καὶ εὔχρηςον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον.

* 22 Τὰς δὲ † νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, πίςιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν Κυριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας.

* 23 Τὰς δὲ μωρὰς καὶ † ἀπαιδεύτους ‡ ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι ‡ γεννῶσι ‡ μάχας·

* 24 Δοῦλον δὲ Κυρίου οὐ δεῖ ‡ μάχεσθαι, ἀλλ' ‡ ἤπιον εἶναι πρὸς πάντας, ‡ διδακτικὸν, † ἀνεξίκακον·

* 25 Ἐν πραότητι παιδεύοντα τοὺς † ἀντιδιατιθεμένους· μήπωτε δῷ αὐτοῖς ὁ Θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας·

* 26 Καὶ † ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ‡ ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα. 33. † 13.

Κεφ. γ'. 3.

* 1 Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ‡ ἐνηήσονται καιροὶ ‡ χαλεποί·

* 2 Ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι † φίλαυτοι, ‡ φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ‡ ὑπερήφανοι, ‡ βλάσφημοι, ‡ γονεῦσιν ‡ ἀπειθεῖς, ἀχάριςοι, ἀνόσιοι.

* 3 Ἄςοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, † ἀκρατεῖς, † ἀνήμεροι, † ἀφιλάγαθοι,

rectionem jam esse factam: & subvertunt quorundam fidem.

19 Tamen firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc: Cognovit Dominus existentes ejus: &, Discedat ab injustitia omnis nominans nomen Christi.

20 In magna autem domo non sunt solum vasa aurea & argentea, sed & lignea & testacea: & quædam quidem in honorem, quædam autem in dedecus.

21 Si ergo quis emundaverit seipsum ab istis, erit vas in honorem, sanctificatum & bene utile domino, ad omne opus bonum paratum.

22 At juvenilia desideria fuge: sectare vero justitiam, fidem, charitatem, pacem cum invocantibus Dominum de puro corde.

23 At stultas & ineruditas quæstiones rejice, sciens quia generant pugnas.

24 Servum autem Domini non oportet pugnare, sed mansuetum esse ad omnes, docibilem, mala tolerantem:

25 In lenitate erudientem contrapositos, nequando det illis Deus pœnitentiam ad agnitionem veritatis:

26 Et resipiscant à diaboli laqueo, captivi detenti ab ipso ad ipsius voluntatem.

CAPUT III.

1 HOc autem scito, quod in novissimis diebus instabunt tempora periculosa:

2 Erunt enim homines seipsos amantes, pecuniæ cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus immorigeri, ingrati, scelesti, 3 Sine affectione, sine fœdere, calumniatores, incontinentes, immites, bonum nonamantes,

4 Pro-

* 4 ‡ Προδόται, προπετεῖς, ‡ τετυφωμένοι, † φιλήδονοι μᾶλλον ἢ † φιλόθεοι·

* 5 Ἔχοντες ‡ μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι. καὶ τούτους † ἀποτρέπου.

* 6 Ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ † ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας, καὶ ‡ αἰχμαλωτεύοντες τὰ † γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις.

* 7 Πάντοτε μανθάνοντα, καὶ † μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα.

8 Ὃν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτως καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν.

* 9 Ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον· ἡ γὰρ ‡ ἄνοια αὐτῶν † ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο.

* 10 Σὺ δὲ ‡ παρηκολούθησάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ † ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ·

11 Τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις· οἵους διωγμοὺς ὑπήνεγκα, καὶ ἐκ πάντων με ἐρύσατο ὁ Κύριος.

12 Καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, διωχθήσονται.

* 13 Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ † γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, ‡ πλανῶντες καὶ πλανώμενοι.

* 14 Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ † ἐπιστώθης, εἰδὼς παρὰ τίνος ἔμαθες·

15 Καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν, διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

* 16 Πᾶσα ‡ γραφὴ, † θεό-

4 Proditores, præcipites, inflati, voluptatum amatores magis quam amatores Dei:

5 Habentes formam pietatis, at virtutem ejus abnegantes: & hos averſare.

6 Ex his enim ſunt irrepentes in domos, & captivas ducentes mulierculas oneratas peccatis, actas deſideriis variis:

7 Semper diſcentes, & nunquam ad ſcientiam veritatis venire valentes.

8 Quemadmodum autem Jannes & Jambres reſtitérunt Moyſi, ita & hi reſiſtunt veritati, homines corrupti mentem, reprobi circa fidem.

9 Sed non proficient ad plurimum: nam amentia eorum manifeſta erit omnibus, ſicut & illorum facta eſt.

10 Tu autem aſſecutus es meam doctrinam, inſtitutionem, propoſitum, fidem, longanimitatem, dilectionem, patientiam:

11 Perſecutiones, paſſiones, qualia mihi facta ſunt in Antiochia, in Iconio, in Lyſtris: quales perſecutiones ſuſtinui, & ex omnibus me eripuit Dominus.

12 Et omnes autem volentes pie vivere in Chriſto Jeſu, perſecutionem patientur.

13 Mali autem homines & ſeductores proficient in pejus, ſeducentes & ſeducti.

14 Tu vero permane in iis quæ didiciſti, & credita ſunt tibi, ſciens à quo didiceris:

15 Et quia à puero ſacras literas noſti, potentes te ſapientem reddere ad ſalutem, per fidem in Chriſto Jeſu.

16 Omnis ſcriptura divinitus

πνευστος, καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ‡ ἔλεγχον, πρὸς † ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ·

* 17 Ἵνα † ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ‡ ἐξηρτισμένος. 34. † 17.

Κεφ. δ'. 4.

1 Διαμαρτύρομαι οὖν ἐγὼ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκροὺς κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ·

* 2 Κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι ‡ εὐκαίρως, † ἀκαίρως· ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ.

* 3 Ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται· ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ἑαυτοῖς † ἐπισωρεύσουσι διδασκάλους, † κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν·

4 Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται.

5 Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι, κακοπάθησον, ἔργον ποίησον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον.

* 6 Ἐγὼ γὰρ ἤδη ‡ σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς † ἀναλύσεως ἐφέστηκε.

* 7 Τὸν ‡ ἀγῶνα τὸν καλὸν ‡ ἠγώνισμαι, τὸν ‡ δρόμον ‡ τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα.

8 Λοιπὸν, ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής· οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.

9 Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με ταχέως·

10 Δημᾶς γάρ με ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην· Κρήσκης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν·

inspirata, & utilis ad doctrinam, ad redargutionem, ad correctionem, ad eruditionem quæ in justitia.

17 Ut perfectus sit Dei homo, ad omne opus bonum instructus.

CAPUT IV.

1 Testificor igitur ego coram Deo, & Domino nostro Jesu Christo, futuro judicare vivos & mortuos secundum apparitionem ipsius, & regnum ejus:

2 Prædica verbum, iuste tempestive, intempestive: argue, increpa, obsecra in omni longanimitate & doctrina.

3 Erit enim tempus, cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed secundum desideria propria sibi ipsis coacervabunt magistros, prurientes auditum:

4 Et à quidem veritate auditum avertent, ad autem fabulas convertentur.

5 Tu vero vigila in omnibus, mala patere, opus fac Euangelistæ, ministerium tuum impletum reddito.

6 Ego enim jam delibor, & tempus mei discessus instat.

7 Certamen pulchrum certavi, cursum consummavi, fidem servavi.

8 Reliquum, reposita est mihi justitiæ corona, quam reddet mihi Dominus in illa die, justus judex: non solum autem mihi, sed & omnibus diligentibus apparitionem ejus.

9 Stude venire ad me cito.

10 Demas enim me reliquit, diligens quod nunc est seculum, & abiit Thessalonicam, Crescens in Galatiam, Titus in Dalmatiam:

11 Lucas

* 11 Λουκᾶς ἐστι μόνος μετ' ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν, ἄγε μετὰ σεαυτοῦ· ἔστι γάρ μοι εὔχρηστος εἰς διακονίαν.

11 Lucas est solus mecum. Marcum assumens, adduc cum teipso: est enim mihi utilis in ministerium.

12 Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἔφεσον.

12 Tychicum autem misi Ephesum.

* 13 Τὸν † φελόνην ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς † μεμβράνας.

13 Penulam quam reliqui Troade apud Carpum, veniens affer, & libros, maxime membranas.

* 14 Ἀλέξανδρος ὁ † χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο. ἀποδώῃ αὐτῷ ὁ Κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ·

14 Alexander ærarius multa mihi mala ostendit. reddat illi Dominus secundum opera ejus:

15 Ὃν καὶ σὺ φυλάσσου· λίαν γὰρ ἀνθέστηκε τοῖς ἡμετέροις λόγοις.

15 Quem & tu observa: valde enim restitit nostris verbis.

16 Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι συμπαρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον· (μὴ αὐτοῖς λογισθείη.)

16 In prima mea defensione nemo mihi adfuit, sed omnes me dereliquerunt: (non illis imputetur.)

17 Ὁ δὲ Κύριός μοι παρέστη, καὶ ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ ἀκούσῃ πάντα τὰ ἔθνη· καὶ ἐῤῥύσθην ἐκ στόματος λέοντος.

17 At Dominus mihi astitit, & confortavit me, ut per me prædicatio plene percipiatur, & audiant omnes Gentes: & ereptus sum de ore leonis.

18 Καὶ ῥύσεταί με ὁ Κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

18 Et eripiet me Dominus ab omni opere malo, & servabit in regnum suum cælestе: cui gloria in secula seculorum. Amen.

19 Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν, καὶ τὸν Ὀνησιφόρου οἶκον.

19 Saluta Priscillam & Aquilam, & Onesiphori domum.

20 Ἔραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ. Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα.

20 Erastus remansit Corinthi: Trophimum autem reliqui Mileti infirmum.

21 Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. Ἀσπάζεταί σε Εὔβουλος, καὶ Πούδης, καὶ Λῖνος, καὶ Κλαυδία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.

21 Festina ante hyemem venire. Salutant te Eubulus, & Pudens, & Linus, & Claudia, & fratres omnes.

22 Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. Ἀμήν. 14. † 7. Πρὸς Τιμόθεον δευτέρα τῆς Ἐφεσίων ἐκκλησίας πρώτου ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης, ὅτε ἐκ δευτέρου παρέδη Παῦλος τῷ Καίσαρι Νέρωνι.

22 Dominus Jesus Christus cum spiritu tuo. gratia vobiscum. Amen.

Ad Timotheum secunda, Ephesiorum Ecclesiæ primum Episcopum ordinatum, scripta est Roma, cum ex secundo sisteretur Paulus Cæsari Neroni.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

PAULI APOSTOLI AD TITUM EPISTOLA.

Κεφ. α. 1.

1 ΠΑΥΛΟΣ δοῦλος Θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν Θεοῦ, καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν·

* 2 Ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ † ἀψευδὴς Θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων,

3 Ἐφανέρωσε δὲ καιροῖς ἰδίοις τὸν λόγον αὐτοῦ, ἐν κηρύγματι ᾧ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ·

4 Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν, χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

* 5 Τούτου χάριν κατέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ ‡ λείποντα † ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διεταξάμην·

6 Εἴ τις ἐστὶν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστὰ, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας, ἢ ἀνυπότακτα.

* 7 Δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ‡ ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς Θεοῦ οἰκονόμον, μὴ ‡ αὐθάδη, μὴ † ὀργίλον, μὴ ‡ πάροινον, μὴ ‡ πλήκτην, μὴ ‡ αἰσχροκερδῆ·

* 8 Ἀλλὰ φιλόξενον, † φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ‡ ὅσιον, † ἐγκρατῆ·

CAPUT I.

1 PAULUS servus Dei, Apostolus autem Jesu Christi, secundum fidem electorum Dei, & agnitionem veritatis quæ secundum pietatem: 2 In spem vitæ æternæ, quam promisit expers mendacii Deus, ante tempora secularia, 3 Manifestavit autem temporibus propriis verbum suum in prædicatione, quam creditam habeo ego secundum præceptum Salvatoris nostri Dei.

4 Tito germano filio secundum communem fidem, gratia, misericordia, pax à Deo Patre, & Domino Jesu Christo Salvatore nostro. 5 Hujus gratia reliqui te in Creta, ut reliqua corrigas, & constituas per civitatem presbyteros, sicut ego tibi mandavi: 6 Si quis est inculpatus, unius uxoris vir, filios habens fideles, non in accusatione luxuriæ, aut non subditos. 7 Oportet enim episcopum inculpatum esse, sicut Dei dispensatorem, non arrogantem, non iracundum, non vinolentum, non percussorem, non turpis lucri cupidum: 8 Sed hospitalem, boni amantem, sobrium, justum, sanctum, continentem: 9 Tena-

9 Ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν.

* 10 Εἰσὶ γὰρ πολλοὶ καὶ ‡ ἀνυπότακτοι, † ματαιολόγοι καὶ † φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ περιτομῆς·

* 11 Οὓς δεῖ † ἐπιστομίζειν· οἵτινες ὅλους ‡ οἴκους ‡ ἀνατρέπουσι, διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ, † αἰσχροῦ ‡ κέρδους ‡ χάριν.

* 12 Εἶπέ τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφήτης· Κρῆτες ἀεὶ ‡ ψεῦσται, κακὰ θηρία, ‡ γαστέρες ‡ ἀργαί.

* 13 Ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής· δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐτοὺς ‡ ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει·

* 14 Μὴ ‡ προσέχοντες † Ἰουδαϊκοῖς μύθοις, καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ‡ ἀποστρεφομένων τὴν ἀλήθειαν.

15 Πάντα μὲν καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ μεμιασμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρόν, ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις.

* 16 Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, † βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς, καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ‡ ἀδόκιμοι. 30. † 11.

Καφ. β'. 2.

1 Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ.

* 2 ‡ Πρεσβύτας † νηφαλίους εἶναι, σεμνούς, ‡ σώφρονας, ‡ ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ‡ ὑπομονῇ.

* 3 † Πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν † καταστήματι ‡ ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, μὴ οἴνῳ πολλῷ ‡ δεδουλωμένας, † καλοδιδασκάλους,

* 4 Ἵνα † σωφρονίζωσι τὰς νέας, † φιλάνδρους εἶναι, † φιλοτέκνους,

* 5 Σώφρονας, ἁγνὰς, † οἰκουρούς, ἀγαθὰς, ὑποτασσο-

9 Tenacem ejus qui secundum doctrinam fidelis sermonis, ut potens sit & exhortari in doctrina sana, & contradicentes arguere.

10 Sunt enim multi & inobedientes, vaniloqui & mentium deceptores, maxime qui ex circumcisione:

11 Quos oportet ore obturare: qui totas domos subvertunt, docentes quæ non oportet, turpis lucri gratia.

12 Dixit quidam ex illis proprius ipsorum propheta: Cretenses semper mendaces, malæ bestiæ, ventres pigri.

13 Testimonium hoc est verum: ob quam causam increpa illos præcise, ut sani sint in fide:

14 Non intendentes Judaicis fabulis, & mandatis hominum aversantium veritatem.

15 Omnia quidem munda mundis: at pollutis & infidelibus nihil mundum, sed polluta sunt eorum & mens & conscientia.

16 Deum confitentur nosse, at operibus negant, abominati existentes & inobedientes, & ad omne opus bonum reprobi.

CAPUT II.

1 TU autem loquere quæ decent sanam doctrinam.

2 Senes sobrios esse, honestos, prudentes, sanos fide, dilectione, patientia.

3 Anus similiter in habitu sancto decentes, non calumniatrices, non vino multo servientes, honestatis magistras,

4 Ut prudentiam doceant adolescentulas, virorum amantes esse, filiorum amantes,

5 Sobrias, castas, domiseedas, bonas, subditas pro-

μένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ βλασφημῆται.

6 Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν,

* 7 Περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ † ἀδιαφθορίαν, σεμνότητα,

* 8 Λόγον ὑγιῆ, † ἀκατέγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ, μηδὲν ἔχων περὶ ὑμῶν λέγειν ‡ φαῦλον.

9 Δούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας·

10 Μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ πᾶσαν ἐνδεικνυμένους ἀγαθὴν· ἵνα τὴν διδασκαλίαν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν.

* 11 ‡ Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ † σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις·

* * 12 Παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ‡ ἀρνησάμενοι τὴν ‡ ἀσέβειαν καὶ τὰς ‡ κοσμικὰς ἐπιθυμίας, † σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ ‡ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι·

13 Προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα, καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ·

* 14 Ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας, καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν † περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων.

* 15 Ταῦτα λάλει, καὶ παρακάλει, καὶ ‡ ἔλεγχε μετὰ πάσης ‡ ἐπιταγῆς. μηδείς σου † περιφρονείτω. 28. † 15.

Κεφ. γ'. 3.

1 Ὑπομίμνησκε αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἑτοίμους εἶναι·

* 2 Μηδένα βλασφημεῖν, ‡ ἀμάχους εἶναι, ἐπιεικεῖς,

priis viris, ut non verbum Dei blasphemetur.

6 Juvenes similiter hortare temperantes esse.

7 Circa omnia teipsum præbens exemplum pulchrorum operum, in doctrina incorruptibilitatem, gravitatem,

8 Verbum sanum, irreprehensibile, ut is qui ex adverso erubescat, nihil habens de vobis dicere malum.

9 Servos propriis dominis subjici, in omnibus benepla-centes esse, non contradicentes:

10 Non fraudantes, sed fidem omnem ostendentes bonam, ut doctrinam Salvatoris nostri Dei ornent in omnibus.

11 Apparuit enim gratia Dei salutifera omnibus hominibus:

12 Erudiens nos, ut abnegantes impietatem, & mundana desideria, sobrie & juste & pie vivamus in hoc sæculo:

13 Expectantes beatam spem, & apparitionem gloriæ magni Dei, & Salvatoris nostri Jesu Christi:

14 Qui dedit semetipsum pro nobis, ut redimeret nos ab omni iniquitate, & mundaret sibi ipsi populum peculiarem, zelatorem pulchrorum operum.

15 Hæc loquere, & exhortare, & argue cum omni imperio: nemo te contemnat.

CAPUT III.

1 Admone illos principatibus & potestatibus subjici, obtemperare, ad omne opus bonum paratos esse.

2 Neminem blasphemare, à pugna alienos esse, modestos, omnem

πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πραότητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους.

3 Ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, ‡ συγητοὶ, μισοῦντες ἀλλήλους·

4 Ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ ‡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ,

5 Οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον ἔσωσεν ἡμᾶς, διὰ ‡ λουτροῦ ‡ παλιγγενεσίας, καὶ ‡ ἀνακαινώσεως πνεύματος ‡ ἁγίου·

6 Οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν·

7 Ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι, κληρονόμοι γενώμεθα κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου.

8 Πιστὸς ὁ λόγος· καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε ‡ διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα † φροντίζωσι καλῶν ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες τῷ Θεῷ· ταῦτά ἐστι τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις.

9 Μωρὰς δὲ ζητήσεις, καὶ γενεαλογίας, καὶ ἔριδας, καὶ μάχας νομικὰς περιΐστασο· εἰσὶ γὰρ ἀνωφελεῖς, καὶ μάταιοι.

10 † Αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ·

11 Εἰδὼς ὅτι † ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἁμαρτάνει, ὢν † αὐτοκατάκριτος.

12 Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρός σε ἢ Τυχικὸν, σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι.

13 Ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλὼ σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ.

14 Μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι.

omnem oſtendentes manſuetudinem ad omnes homines.

3 Eramus enim aliquando & nos inſipientes, incredduli, errantes, ſervientes deſideriis & voluptatibus variis, in malitia & invidia agentes, odibiles, odientes alii alios.

4 Cum autem benignitas & humanitas apparuit Salvatoris noſtri Dei,

5 Non ex operibus in juſtitia, quæ fecimus nos, ſed ſecundum ſuam miſericordiam ſervavit nos, per lavacrum regenerationis, & renovationis Spiritus ſancti:

6 Quem effudit in nos abunde, per Jeſum Chriſtum Salvatorem noſtrum:

7 Ut juſtificati ipſius gratia, hæredes ſimus ſecundum ſpem vitæ æternæ.

8 Fidelis ſermo: & de his volo te confirmare, ut curent pulchris operibus præſtare credentes Deo. hæc ſunt pulchra & utilia hominibus.

9 Stultas autem quæſtiones, & genealogias, & contentiones, & pugnas legales cohibe: ſunt enim inutiles, & vanæ.

10 Hæreticum hominem poſt unam & ſecundam admonitionem devita:

11 Sciens quia ſubverſus eſt hujuſmodi, & peccat, exiſtens ſponte condemnatus.

12 Cum miſero Artemam ad te, aut Tychicum, feſtina venire ad me Nicopolim: ibi enim ſtatui hyemare.

13 Zenam legiſperitum & Apollo ſollicite præmitte, ut nihil illis deſit.

14 Diſcant autem & noſtri pulchris operibus præſtare ad neceſſarios uſus, ut non

ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι.

15 Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. Ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

12. † 5.

Πρὸς Τίτον τῆς Κρητῶν ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἐγράφη ἀπὸ Νικοπόλεως τῆς Μακεδονίας.

sint infructuosi.

15 Salutant te qui cum me omnes. Salutа amantes nos in fide. Gratia cum omnibus vobis. Amen.

Ad Titum Cretensium Ecclesiæ primum episcopum ordinatum, scripta est Nicopoli Macedoniæ.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

PAULI APOSTOLI AD PHILEMONEM EPISTOLA.

1 ΠΑΥΛΟΣ δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς, Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν,

2 Καὶ Ἀπφίᾳ τῇ ἀγαπητῇ, καὶ Ἀρχίππῳ τῷ ‡ συστρατιώτῃ ἡμῶν, καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ.

3 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

4 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου, πάντοτε μνείαν σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου.

5 Ἀκούων σου τὴν ἀγάπην, καὶ τὴν πίστιν ἣν ἔχεις πρὸς τὸν Κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους·

6 Ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργὴς γένηται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ὑμῖν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν.

7 Χαρὰν γὰρ ἔσχομεν πολλὴν καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ.

8 Διὸ πολλὴν ἐν Χριστῷ παῤ-

1 PAULUS vinctus Christi Jesu, & Timotheus frater, Philemoni dilecto & cooperanti nostro,

2 Et Apphiæ dilectæ, & Archippo commilitoni nostro, & illi quæ apud domum tuam ecclesiæ.

3 Gratia vobis & pax à Deo patre nostro & Domino Jesu Christo.

4 Gratias ago Deo meo, semper memoriam tui faciens in orationibus meis,

5 Audiens tuam charitatem, & fidem quam habes ad Dominum Jesum & in omnes sanctos:

6 Ut communicatio fidei tuæ efficax fiat in agnitione omnis operis boni in vobis in Christum Jesum.

7 Gaudium enim habemus multum, & consolationem in charitate tua, quia viscera sanctorum requieverunt per te, frater.

8 Ideo multam in Christo liber-

ἐξουσίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον.

9 Διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν, ὡς Παῦλος πρεσβύτης, νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

10 Παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς μου, Ὀνήσιμον·

11 Τὸν ‡ ποτέ ‡ σοι † ἄχρηστον, ‡ νυνὶ δέ σοι καὶ ἐμοὶ ‡ εὔχρηστον, ὃν ‡ ἀνέπεμψα·

12 Σὺ δὲ αὐτὸν, τουτέστι, τὰ ἐμὰ σπλάγχνα, προσλαβοῦ·

13 Ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ διακονῇ μοι ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου·

* 14 Χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι· ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾖ, ἀλλὰ κατὰ † ἑκούσιον.

* 15 ‡ Τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς·

16 Οὐκέτι ὡς δοῦλον, ἀλλ' ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητὸν, μάλιστα ἐμοὶ, πόσῳ δὲ μᾶλλόν σοι καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν Κυρίῳ;

17 Εἰ οὖν ἐμὲ ἔχεις κοινωνὸν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ.

* 18 Εἰ δέ τι ἠδίκησέ σε, ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ‡ ἐλλόγει.

* 19 Ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ, ἐγὼ † ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτόν μοι † προσοφείλεις.

* 20 Ναὶ, ἀδελφὲ, ἐγώ σου † ὀναίμην ἐν Κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν Κυρίῳ.

21 Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ὃ λέγω ποιήσεις.

22 Ἅμα δὲ καὶ ἑτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.

23 Ἀσπάζονταί σε, Ἐπαφρᾶς, (ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,) Μάρκος,

libertatem habens imperare tibi officium.

9 Propter charitatem magis obſecro, talis exiſtens, ut Paulus ſenex, nunc autem & vinctus Jeſu Chriſti.

10 Obſecro te pro meo filio, quem genui in vinculis meis, Oneſimum:

11 Illum aliquando tibi inutilem, nunc autem tibi & mihi utilem: quem remiſi:

12 Tu autem illum, id eſt, mea viſcera, ſuſcipe:

13 Quem ego volueram apud meipſum detinere, ut pro te miniſtraret mihi in vinculis Euangelii:

14 Sine autem tua ſententia nihil volui facere, uti ne velut ſecundum neceſſitatem bonum tuum eſſet, ſed ſecundum ſpontaneum.

15 Forſitan enim propter hoc diſceſſit ad horam, ut æternum illum reciperes:

16 Non jam ut ſervum, ſed ſupra quam ſervum, fratrem dilectum, maxime mihi, quanto autem magis tibi & in carne & in Domino?

17 Si ergo me habes communicantem, ſuſcipe illum ſicut me. 18 Si autem aliquid nocuit tibi, aut debet, hoc mihi imputa.

19 Ego Paulus ſcripſi mea manu, ego dependam: ut non dicam tibi, quod & teipſum mihi addebes.

20 Ita, frater, Ego te fruar in Domino: refice mea viſcera in Domino.

21 Confiſus auſcultationi tuæ ſcripſi tibi, ſciens quoniam & ſuper quod dico, facies.

22 Simul autem & para mihi hoſpitium: ſpero enim quod per orationes veſtras donabor vobis.

23 Salutant te Epaphras, (concaptivus meus in Chriſto Jeſu,) Marcus,

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

AD HEBRÆOS EPISTOLA

ΚΕΦΑΛ. Α.

CAPUT I.

1 Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ,

1 Multifariam & multimodis olim Deus loquens patribus in Prophetis, in novissimo diebus istis locutus est nobis in Filio,

2 ὃν ἔθηκε κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν·

2 quem posuit heredem universorum, per quem & fecit sæcula:

3 ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δι' ἑαυτοῦ καθαρισμὸν τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς·

3 qui cum sit splendor gloriæ, & figura substantiæ ejus, portansque omnia verbo virtutis suæ, purgationem peccatorum faciens, sedet in dextera majestatis in excelsis:

4 τοσούτῳ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων, ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα.

4 tanto melior angelis effectus, quanto differentius præ illis hereditavit nomen.

5 Τίνι γὰρ εἶπέ ποτε τῶν ἀγγέλων· Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε; καὶ πάλιν· Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν;

5 Cui enim dixit aliquando angelorum: Filius meus es tu, ego hodie genui te? & rursum: Ego ero illi in Patrem, & ipse erit mihi in Filium?

6 Cum

6 Ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει· Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι Θεοῦ.

6 Cum autem iterum introducit primogenitum in habitatam, dicit: Et adorent eum omnes angeli Dei.

7 Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει· Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα.

7 Et ad quidem angelos dicit: Faciens angelos suos spiritus, & ministros suos ignis flammam.

* 8 Πρὸς δὲ τὸν υἱόν· Ὁ θρόνος σου, ὁ Θεὸς, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· ‡ ῥάβδος † εὐθύτητος ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου.

8 Ad autem Filium: thronus tuus, Deus, in seculum seculi: virga rectitudinis virga regni tui.

9 Ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ Θεὸς, ὁ Θεός σου ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου.

9 Dilexisti justitiam, & odisti iniquitatem: propter hoc unxit te Deus, Deus tuus oleum exultationis præ participibus tuis.

10 Καί· Σὺ κατ' ἀρχὰς, Κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί·

10 Et: Tu per principia, Domine, terram fundasti, & opera manuum tuarum sunt cæli:

11 Αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται·

11 Ipsi peribunt, tu autem permanes: & omnes ut vestimentum veterascent:

* 12 Καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον † ἑλίξεις αὐτοὺς, καὶ ‡ ἀλλαγήσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ‡ ἐκλείψουσι.

12 Et velut amictum plicabis eos, & mutabuntur: tu autem ipse es, & anni tui non deficient.

13 Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέ ποτε· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου;

13 Ad quem autem angelorum dixit aliquando: Sede à dextris meis, quoadusque ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum?

* 14 Οὐχὶ πάντες εἰσὶ † λειτουργικὰ πνεύματα, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν; 16. † 7.

14 Nonne omnes sunt administratorii spiritus, in ministerium missi propter futuros hæreditare salutem?

Κεφ. β'. 2.

CAPUT II.

* 1 Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν τοῖς ἀκουσθεῖσι, μή ποτε † παραῤῥύωμεν.

1 Propter hoc oportet abundantius nos adhibere auditis, ne quando pereffluamus.

2 Εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα ‡ παράβασις καὶ ‡ παρακοὴ ἔλαβεν ‡ ἔνδικον ‡ μισθαποδοσίαν·

2 Si enim ille per angelos dictus sermo factus est firmus, & omnis transgressio & inobedientia accepit justam mercedis retributionem:

3 Πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας;

3 Quomodo nos effugiemus, tantam negligentes salutem?

quæ

ρίας, ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ Κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη·

4 † Συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ Θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασι, καὶ ποικίλαις δυνάμεσι, καὶ πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς, κατὰ τὴν αὐτοῦ † θέλησιν.

5 Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξε τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν.

6 Διεμαρτύρατο δέ που τις, λέγων· Τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνῄσκῃ αὐτοῦ· ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν;

* 7 ‡ Ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους· δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτὸν, καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου.

8 Πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Ἐν γὰρ τῷ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον· Νῦν δὲ οὔπω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα.

9 Τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέλους ἠλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν, διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον· ὅπως χάριτι Θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου.

10 Ἔπρεπε γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι.

11 Ὅ τε γὰρ ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι, ἐξ ἑνὸς πάντες. Δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν,

12 λέγων· Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε.

13 Καὶ πάλιν· Ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ. Καὶ πάλιν· Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός.

* 14 Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία

quæ initium accipiens enarrari per Dominum, ab audientibus in nos confirmata est:

4 Contestante Deo signisque & portentis, & variis virtutibus, & Spiritus sancti distributionibus, secundum suam voluntatem.

5 Non enim angelis subjecit habitatum futuram, de qua loquimur. 6 Testatus est autem alicubi quis, dicens: Quid est homo quod memor es ejus, aut filius hominis, quoniam visitas eum?

7 Minuisti eum breve quiddam præ angelis: gloria & honore coronasti eum, & constituisti eum super opera manuum tuarum.

8 Omnia subjecisti sub pedibus ejus. in enim subjecisse ei omnia, nihil dimisit ei non subjectum, nunc autem necdum videmus ei omnia subjecta.

9 Eum autem breve quid præ angelis minoratum videmus Jesum, propter passionem mortis, gloria & honore coronatum; ut gratia Dei pro omnibus gustaret mortem.

10 Decebat enim eum propter quem omnia, & per quem omnia, multos filios in gloriam adducentem, auctorem salutis eorum per passiones consummare.

11 Sanctificans enim & sanctificati, ex uno omnes. Propter quam causam non confunditur fratres eos vocare,

12 Dicens: Annuntiabo nomen tuum fratribus meis, in medio ecclesiæ laudabo te.

13 Et iterum: Ego ero fidens in eum. & iterum: Ecce ego & pueri, quos mihi dedit Deus.

14 Quia ergo pueri comunica-

κεκοινώνηκε σαρκὸς καὶ αἵματος, καὶ αὐτὸς † παραπλησίως ‡ μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τουτέστι τὸν διάβολον·

15 Καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας.

* 16 Οὐ γὰρ † δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται.

* 17 ‡ Ὅθεν ὤφειλε κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ‡ ὁμοιωθῆναι, ἵνα ‡ ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν Θεὸν, εἰς τὸ ‡ ἱλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ·

18 Ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθείς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι. 15. † 6.

Κεφ. γ'. 3.

1 Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Χριστὸν Ἰησοῦν·

2 Πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτὸν, ὡς καὶ Μωσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

3 Πλείονος γὰρ δόξης οὗτος παρὰ Μωσῆν ἠξίωται, καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν·

4 Πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπό τινος· ὁ δὲ τὰ πάντα κατασκευάσας, Θεός.

* 5 Καὶ Μωσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ὡς † θεράπων, εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων·

6 Χριστὸς δὲ, ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ· οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐάνπερ τὴν παῤῥησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν.

7 Διὸ, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,

8 Μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικαverunt carni & sanguini, & ipse consimiliter participavit eisdem, ut per mortem aboleret robur habentem mortis, id est diabolum:

15 Et liberaret hos quicunque timore mortis per omne vivere obnoxii erant servituti.

16 Non enim videlicet angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit.

17 Unde debuit per omnia fratribus similari, ut misericors fieret & fidelis Pontifex ea quæ ad Deum, ad expiandum peccata populi:

18 In quo enim passus est ipse tentatus, potest tentatis auxiliari.

CAPUT III.

1 Unde, fratres sancti, vocationis cœlestis participes, considerate apostolum & pontificem confessionis nostræ Christum Jesum:

2 Fidelem existentem facienti illum, sicut & Moses in omni domo ejus.

3 Amplioris enim gloriæ iste præ Mose dignus est habitus, quanto ampliorem honorem habet domus construens illam. 4 Omnis namque domus construitur ab aliquo: at omnia construens, Deus.

5 Et Moses quidem fidelis in tota domo ejus, tamquam famulus, in testimonium dicendorum:

6 Christus vero tanquam Filius in domo ejus, cujus domus sumus nos, si fiduciam & gloriationem spei usque ad finem firmam retineamus.

7 Ideo sicut dicit Spiritus sanctus: Hodie si vocem ejus audieritis,

8 Ne obdurate corda vestra, sicut in exacerbatione, secun-

μασμῷ, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ·

9 Οὗ ἐπείρασάν με οἱ πατέρες ὑμῶν, ἐδοκίμασάν με, καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου τεσσαράκοντα ἔτη.

10 Διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ, καὶ εἶπον· Ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου.

11 Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου· Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.

12 Βλέπετε, ἀδελφοὶ, μήποτε ἔσται ἐν τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας, ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ Θεοῦ ζῶντος·

13 Ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ σήμερον καλεῖται· ἵνα μὴ σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας·

14 Μέτοχοι γὰρ γεγόναμεν τοῦ Χριστοῦ, ἐὰν πρὸ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν·

* 15 Ἐν τῷ λέγεσθαι· Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ ‡ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ ‡ παραπικρασμῷ.

* 16 Τίνες γὰρ ἀκούσαντες † παρεπίκραναν, ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωσέως.

* 17 Τίσι δὲ ‡ προσώχθισε τεσσαράκοντα ἔτη; Οὐχὶ τοῖς ἁμαρτήσασιν, ὧν τὰ † κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ;

18 Τίσι δὲ ὤμοσε μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασι;

19 Καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν. 6. † 3.

Κεφ. δ. 4.

1 Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι.

* 2 Καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι, καθάπερ κἀκεῖνοι· secundum diem tentationis in deserto:

9 Ubi tentaverunt me patres vestri, probaverunt me, & viderunt opera mea quadraginta annis.

10 Ideo infensus fui generationi huic, & dixi: Semper errant corde: ipsi autem non cognoverunt vias meas.

11 Ut juravi in ira mea: Si introibunt in requiem meam.

12 Videte, fratres, ne quando erit in aliquo vestrum cor malum incredulitatis, in discedere à Deo vivo:

13 Sed adhortamini vosmetipsos per unumquemque diem, usque quo hodie cognominatur: ut non obduretur quis ex vobis deceptione peccati:

14 Participes enim effecti sumus Christi, si modo initium substantiæ usque ad finem firmum retineamus:

15 In dici: Hodie si vocem ejus audieritis, ne obdurate corda vestra, quemadmodum in exacerbatione.

16 Quidam enim audientes exacerbaverunt, sed non omnes egressi ex Ægypto per Mosen.

17 Quibus autem infensus est quadraginta annis? Nonne peccantibus, quorum membra ceciderunt in deserto?

18 Quibus autem juravit non introire in requiem ipsius, si non incredulis?

19 Et videmus quia non potuerunt introire propter incredulitatem.

CAPUT IV.

1 Timeamus ergo ne quando relicta pollicitatione introeundi in requiem ejus, existimetur aliquis ex vobis defici.

2 Etenim sumus euangelizati, quemadmodum & illi: sed non

ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους, μὴ † συγκεκραμένος τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν.

3 Εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἴρηκεν· Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου· καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων.

* 4 Εἴρηκε γάρ που περὶ τῆς ἑβδόμης οὕτω· Καὶ ‡ κατέπαυσεν ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ.

5 Καὶ ἐν τούτῳ πάλιν· Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.

6 Ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεταί τινας εἰσελθεῖν εἰς αὐτὴν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπείθειαν·

7 Πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν, σήμερον, ἐν Δαβὶδ λέγων, μετὰ τοσοῦτον χρόνον· (καθὼς εἴρηται) Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν.

8 Εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας.

* 9 Ἄρα ἀπολείπεται † σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ·

10 Ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ Θεός.

11 Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν· ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας.

* 12 Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ ‡ ἐνεργὴς, καὶ † τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν ‡ δίστομον, καὶ † διϊκνούμενος ἄχρι ‡ μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, † ἁρμῶν τε καὶ † μυελῶν, καὶ † κριτικὸς ‡ ἐνθυμήσεων καὶ ‡ ἐννοιῶν καρδίας.

non profuit sermo auditus illis, non admistus fide audientibus.

3 Ingredimur enim in requiem credentes, quemadmodum dixit: Sicut juravi in ira mea, si introibunt in requiem meam: & quidem operibus à fundatione mundi factis.

4 Dixit enim alicubi de septima sic: Et requievit Deus die septima ab omnibus operibus suis.

5 Et in isto rursum: Si introibunt in requiem meam.

6 Quoniam ergo superest quosdam introire in illam, & ipsi prius annuntiatione moniti non introierunt propter incredulitatem.

7 Iterum quendam terminat diem, hodie, in David dicens, post tantum temporis (sicut dictum est) Hodie si vocem ejus audieritis, ne obdurate corda vestra.

8 Si enim eis Jesus requiem præstitisset, non utique de alia loqueretur post hæc die.

9 Itaque relinquitur sabbatismus populo Dei:

10 Nam ingressus in requiem ejus, etiam ipse requievit ab operibus suis, sicut à propriis Deus.

11 Studeamus ergo ingredi in illam requiem, ut ne quis in eo ipso exemplo cadat incredulitatis.

12 Vivus enim sermo Dei, & efficax, & penetrabilior super omnem gladium ancipitem, & pertingens usque ad divisionem animæque ac spiritus, compagum quoque ac medullarum, & discretor cogitationum & intentionum cordis.

13 Et

* 15 Καὶ πᾶς ἐκ. πτωσις· ἀ-
φωνος ἐστιν αὐτῷ· πλὴν
οἱ ὑγιεῖς καὶ τετραχυ-
σμένοι τῶν ὑφαλμῶν αὐτῷ
φωνοῦσι λέγουσι.

14 ἐχόντες οὖν ἀρχιερέα
μέγαν, διεληλυθότα τοὺς οὐ-
ρανούς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ
θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας.

15 οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα
μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι τοῖς
ἀσθενείαις ἡμῶν· πεπειρασμέ-
νον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιό-
τητα, χωρὶς ἁμαρτίας.

* 16 Προσερχώμεθα οὖν μετὰ
παῤῥησίας τῷ θρόνῳ τῆς χά-
ριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεος, καὶ
χάριν εὕρωμεν εἰς † εὔκαιρον
βοήθειαν.

Κεφ. ε. 5.

1 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀν-
θρώπων λαμβανόμενος,
ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ
πρὸς τὸν θεὸν, ἵνα προσφέρῃ
δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρ-
τιῶν·

* 2 † Μετριοπαθεῖν δυνάμε-
νος τοῖς ἀγνοοῦσι, καὶ πλανω-
μένοις· ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περί-
κειται ἀσθένειαν·

3 Καὶ διὰ ταύτην ὀφείλει,
καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτω καὶ
περὶ ἑαυτοῦ προσφέρειν ὑπὲρ ἁ-
μαρτιῶν.

4 Καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμ-
βάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ καλού-
μενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθάπερ
καὶ ὁ Ἀαρών·

5 Οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ
ἑαυτὸν ἐδόξασε γενηθῆναι ἀρ-
χιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς
αὐτόν· Υἱός μου εἶ σὺ, ἐγὼ
σήμερον γεγέννηκά σε.

6 Καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει·
Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ
τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

* 7 Ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς
σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ
† ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον
σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου, μετὰ
κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων
προσενέγκας, καὶ εἰσακουσθεὶς
ἀπὸ τῆς ‡ εὐλαβείας,

17 Et non est creatura invisibilis in conspectu ejus: omnia autem nuda & aperta oculis ejus, ad quem nobis sermo.

14 Habentes ergo pontificem magnum, penetrantem cœlos, Jesum Filium Dei, teneamus confessionem.

15 Non enim habemus pontificem, qui non potest compati infirmitatibus nostris: tentatum autem per omnia pro similitudine, absque peccato.

16 Adeamus ergo cum fiducia throno gratiæ, ut accipiamus misericordiam, & gratiam inveniamus in opportuno auxilium.

CAPUT V.

1 Omnis namque pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in ea quæ ad Deum, ut offerat donaque & victimas pro peccatis.

2 Menſuratè pati potens ignorantibus & erantibus: quoniam & ipſe circumdatus eſt infirmitatem:

3 Et propter hanc debet, quemadmodum pro populo, ita etiam pro ſemetipſo offerre pro peccatis.

4 Et non ſibi ipſi quiſquam ſumit honorem, ſed vocatus a Deo, tanquam & Aaron:

5 Sic & Chriſtus non ſemetipſum glorificavit fieri pontificem, ſed locutus ad eum: Filius meus es tu, ego hodie genui te.

6 Quemadmodum & in alio dicit: Tu ſacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedec.

7 Qui in diebus carnis ſuæ, preceſque & ſupplicationes ad potentem ſervare illum a morte, cum clamore valido & lachrymis offerens, & exauditus pro reverentia,

8 Et

8 Καίπερ ὢν υἱὸς, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοήν.

* 9 Καὶ ‡ τελειωθεὶς ἐγένετο τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν † αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου·

* 10 † Προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

* 11 Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ † δυσερμήνευτος λέγειν· ἐπεὶ ‡ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς.

12 Καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ Θεοῦ· καὶ γεγόνατε χρείαν ἔχοντες γάλακτος καὶ οὐ στερεᾶς τροφῆς.

* 13 Πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος, † ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης· (νήπιος γάρ ἐστι.)

* 14 Τελείων δέ ἐστιν ἡ ‡ στερεὰ τροφὴ, τῶν διὰ τὴν † ἕξιν τὰ † αἰσθητήρια ‡ γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς ‡ διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ. 14. † 8.

Κεφ. ς'. 6.

* 1 Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν ‡ τελειότητα φερώμεθα· μὴ πάλιν θεμέλιον ‡ καταβαλλόμενοι ‡ μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ Θεὸν,

2 Βαπτισμῶν διδαχῆς, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν, καὶ κρίματος αἰωνίου.

* 3 Καὶ τοῦτο ποιήσομεν, ‡ ἐάν περ ἐπιτρέπῃ ὁ Θεός.

4 Ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας, γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου, καὶ μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἁγίου,

5 Καὶ καλὸν γευσαμένους Θεοῦ ῥῆμα, δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος,

* 6 Καὶ † παραπεσόντας, πάλιν † ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, † ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς

8 Et quamvis existens Filius, didicit ex iis quæ passus est obedientiam.

9 Et consummatus factus est obtemperantibus sibi omnibus causa salutis æternæ:

10 Appellatus à Deo pontifex juxta ordinem Melchisedec.

11 De quo multus nobis sermo & difficilis interpretatu dicere: quoniam segnes facti estis auribus.

12 Etenim debentes esse magistri propter tempus, rursum opus habetis ad docendum vos quæ elementa initii oraculorum Dei, & facti estis opus habentes lacte, & non solido cibo.

13 Omnis enim particeps lactis, expers sermonis justitiæ: (infans enim est.)

14 Perfectorum autem est solidus cibus, per habitum sensus exercitatos habentium ad discretionem bonique ac mali.

CAPUT VI.

1 IDeo intermittentes initii Christi sermonem, ad perfectionem feramur, non rursum fundamentum jacientes pœnitentiæ à mortuis operibus, & fidei ad Deum,

2 Baptismatum doctrinæ, impositionis quoque manuum, resurrectionisque mortuorum, & judicii æterni.

3 Et hoc faciemus, si quidem permiserit Deus.

4 Impossibile enim semel illustratos, gustantesque donum cæleste, & participes factos Spiritus sancti,

5 Et pulchrum gustantes Dei verbum, virtutesque futuri seculi,

6 Et prolapsos, rursus renovari ad pœnitentiam, crucifigentes sibimetipsis Filium Dei,

προκειμένης ἐλπίδος.

* 19 Ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ‡ ἀσφαλῆ τε καὶ ‡ βεβαίαν, καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ‡ ἐσώτερον τοῦ ‡ καταπετάσματος.

* 20 Ὅπου † πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα. 27. † 9.

Κεφ. ζ'. 7.

* 1 Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδὲκ, βασιλεὺς Σαλὴμ, ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς † κοπῆς τῶν βασιλέων, καὶ εὐλογήσας αὐτόν·

2 Ὧι καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραάμ· πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ· ὅ ἐστι βασιλεὺς εἰρήνης·

* 3 † Ἀπάτωρ, † ἀμήτωρ, † ἀγενεαλόγητος· μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν, ‡ μήτε ζωῆς τέλος ἔχων· † ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ Θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ ‡ διηνεκές.

* 4 ‡ Θεωρεῖτε δὲ ‡ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ ‡ δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ τῶν † ἀκροθινίων ὁ ‡ πατριάρχης.

5 Καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες, ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τουτέστι, τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ·

* 6 Ὁ δὲ μὴ † γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν, ‡ δεδεκάτωκε τὸν Ἀβραὰμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκε.

7 Χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας, τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται.

8 Καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν· ἐκεῖ δὲ, μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ.

* 9 Καὶ (ὡς † ἔπος εἰπεῖν)

propositam spem.

19 Quam sicut ancoram habemus animæ tutamque ac firmam, & ingredientem ad interius velaminis.

20 Ubi præcursor pro nobis introivit Jesus, secundum ordinem Melchisedec pontifex factus in æternum.

CAPUT VII.

1 Hic enim Melchisedec, rex Salem, sacerdos Dei summi, occurrens Abrahæ regresso à cæde regum, & benedicens ei.

2 Cui & decimas ab omnibus partitus est Abraham: primum quidem interpretatus rex justitiæ, deinde autem & rex Salem: quod est rex pacis:

3 Sine patre, sine matre, sine genealogia, neque initium dierum, neque vitæ finem habens: assimilatus autem Filio Dei, manet sacerdos in perpetuum. –

4 Intuemini autem quantus hic, cui & decimas Abraham dedit ex manubiis ille patriarcha.

5 Et illi quidem de filiis Levi sacerdotium accipientes, mandatum habent decimare populum secundum legem, id est, fratres suos, quamquam egressos ex lumbo Abrahæ:

6 Ille autem non genealogizatus ex eis, decimavit Abraham, & habentem repromissiones benedixit.

7 Sine autem omni contradictione, minus à præstantiore benedicitur.

8 Et hic quidem decimas morientes homines accipiunt: ibi autem testatione dictus, quia vivit.

9 Et (ut verbum dicere) per Abra-

διὰ Ἀβραὰμ καὶ Λευὶ ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτωται·
10 Ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε συνήντησεν αὐτῷ ὁ Μελχισεδέκ.
11 Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευϊτικῆς ἱερωσύνης ἦν· (ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῇ νενομοθέτηται) τίς ἔτι χρεία, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα, καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι;
* 12 ‡ Μετατιθεμένης γὰρ τῆς ‡ ἱερωσύνης, ἐξ ‡ ἀνάγκης καὶ νόμου ‡ μετάθεσις γίνεται.
13 Ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσέσχηκε τῷ θυσιαστηρίῳ.
14 Πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ Κύριος ἡμῶν· εἰς ἣν φυλὴν οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης Μωσῆς ἐλάλησε.
* 15 Καὶ ‡ περισσότερόν ἐστι κατάδηλον ἐστίν, εἰ κατὰ τὴν ‡ ὁμοιότητα Μελχισεδὲκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος,
* 16 Ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκικῆς γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς † ἀκαταλύτου.
17 Μαρτυρεῖ γάρ· Ὅτι σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.
* 18 ‡ Ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης ἐντολῆς, διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ‡ ἀνωφελές·
* 19 Οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ‡ ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ Θεῷ.
20 Καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας·
* 21 (Οἱ μὲν γὰρ, χωρὶς ὁρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες· ὁ δὲ, μετὰ ‡ ὁρκωμοσίας, διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν· ‡ Ὤμοσε Κύριος, καὶ οὐ ‡ μεταμεληθήσεται· Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.)
* 22 Κατὰ τοσοῦτον κρείττονος

Abraham & Levi decimas accipiens decimatus est:
10 Adhuc enim in lumbo patris erat, quando obviavit ei Melchisedec.
11 Si quidem ergo consummatio per Leviticum sacerdotium erat: (populus enim sub ipso legem accepit) quid adhuc opus fecundum ordinem Melchisedec alium surgere sacerdotem, & non secundum ordinem Aaron dici?
12 Translato enim sacerdotio, ex neceſſitate & legis translatio fit. 13 In quem enim dicuntur hæc, tribus alterius particeps fuit, de qua nullus attendit altari.
14 Manifeſtum enim quod ex Juda ortus ſit Dominus noſter: in quam tribum nihil de ſacerdotio Moſes locutus eſt.
15 Et amplius adhuc manifeſtum eſt, ſi ſecundum ſimilitudinem Melchisedec exurgit ſacerdos alius,
16 Qui non ſecundum legem mandati carnalis factus eſt, ſed ſecundum virtutem vitæ inſolubilis. 17 Conteſtatur enim: Quoniam tu ſacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchisedec.
18 Abrogatio quidem enim fit præcedentis mandati, propter ejus infirmitatem & inutilitatem:
19 Nihil enim perfecit lex: introductio vero melioris ſpei, per quam proximamus Deo.
20 Et quatenus non ſine jurejurando?
21 (Hi quidem enim ſine jurejurando ſunt ſacerdotes facti: Hic autem cum jurejurando per dicentem ad illum: Juravit Dominus, & non pœnitentia ducetur: tu ſacerdos in æternum, ſecundum ordinem Melchisedec.)
22 In tantum præſtantioris teſta-

τονος διαθήκης γέγονεν † ἔγγυος Ἰησοῦς.

23 Καὶ οἱ μὲν, πλείονες εἰσὶ γεγονότες ἱερεῖς, διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν·

* 24 Ὁ δὲ, διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, † ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην·

25 Ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν.

26 Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος·

27 Ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ, ἑαυτὸν ἀνενέγκας.

28 Ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς, ἔχοντας ἀσθένειαν· ὁ λόγος δὲ τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον, υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον. 31 † 13.

Κεφ. ή. 8.

1 ΚΕφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς,

* 2 Τῶν ‡ ἁγίων ‡ λειτουργὸς, καὶ τῆς ‡ σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν † ἔπηξεν ὁ Κύριος, καὶ οὐκ ἄνθρωπος·

3 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ.

4 Εἰ μὲν γὰρ ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱερεὺς, ὄντων τῶν ἱερέων τῶν προσφερόντων κατὰ τὸν νόμον τὰ δῶρα·

5 Οἵτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσι τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεχρημάτικαι Μωσῆς, μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν· Ὅρα γὰρ, φησὶ, ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει.

6 Νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτυχε λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείττονος διαθήκης ἐστὶ μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται.

7 Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος.

8 Μεμφόμενος γὰρ αὐτοῖς λέγει· Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινήν·

9 Οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου· ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει Κύριος.

10 Ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος· δώσω νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεὸν, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν·

11 Καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων· Γνῶθι τὸν Κύριον· ὅτι πάντες εἰδήσουσί με, ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν ἕως μεγάλου αὐτῶν·

12 Ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.

13 Ἐν τῷ λέγειν καινὴν, πεπαλαίωκε τὴν πρώτην· τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

Κεφ. θ'. 9.

1 ΕΙχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη δικαιώματα λατρείας τό τε ἅγιον κοσμικόν.

2 Σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἥ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται ἅγια·

3 Μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων,

4 Χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον, καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πανταχόθεν χρυσίῳ, ἐν ᾗ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα, καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα, καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης·

5 Ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβὶν δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέγειν κατὰ μέρος.

6 Τούτων δὲ οὕτως κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διὰ παντὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες·

7 Εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ ὁ ἀρχιερεὺς μόνος, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων·

8 Τοῦτο δηλοῦντος τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν, ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν·

9 Ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ὃν δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα·

10 Μόνον ἐπὶ βρώμασι καὶ πόμασι καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, καὶ δικαιώμασι σαρκὸς, μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.

11 Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς οὐ χειροποιήτου, τοῦτ' ἔστιν οὐ ταύτης τῆς κτίσεως,

12 Οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος.

13 Εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων καὶ τράγων, καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα,

14 Πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ Πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκε ἄμωμον τῷ Θεῷ, καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ἡμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντι;

15 Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστὶν, ὅπως θανάτου γενομένου εἰς λύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων, τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας.

16 Ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου·

17 Διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ μήποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος.

18 Ὅθεν οὐδὲ ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται.

19 Λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ τὸν νόμον παντὶ τῷ λαῷ ὑπὸ Μωσέως, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ τῶν τράγων μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐράντισε,

20 Λέγων· Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ Θεός.

21 Καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λατρείας ὡσαύτως τῷ αἵματι ἐράντισε.

22 Καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις.

23 Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς τούτοις καθαρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσι θυσίαις παρὰ ταύτας.

24 Οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα εἰσῆλθεν ὁ Χριστὸς ἅγια ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν·

25 Οὐδὲ ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτὸν, καθάπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ·

26 Ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· νυνὶ δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν ἁμαρτίας διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται.

27 Καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις·

28 Οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.

Κεφ. ι'. 10.

1 ΣΚιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκὲς οὐδέποτε δύναται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι·

2 Ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔτι ἔχειν συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας ἅπαξ κεκαθαρισμένους;

3 Ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν·

4 Ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας.

5 Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει· Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι·

6 Ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας·

7 Τότε εἶπον· Ἰδοὺ ἥκω, ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπταί μοι, τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεὸς, τὸ θέλημά σου.

8 Ἀνωτέρω λέγων· Ὅτι θυσίαν καὶ προσφορὰν καὶ ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας, οὐδὲ εὐδόκησας, αἵτινες κατὰ νόμον προσφέρονται·

9 Τότε εἴρηκε· Ἰδοὺ ἥκω τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου, ὁ Θεός· ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ.

10 Ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμὲν διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ.

11 Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἕστηκε καθ' ἡμέραν λειτουργῶν καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε περιελεῖν δύνανται ἁμαρτίας·

12 Οὗτος δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν, εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ,

13 Τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ.

14 Μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκε εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους.

15 Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον· μετὰ γὰρ τὸ εἰρηκέναι·

16 Αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος· δώσω νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὰς διανοίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς·

17 Καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.

18 Ὅπου δὲ τούτων ἄφεσις, οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.

19 Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοὶ, παρρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ,

20 Ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ καταπετάσματος, τοῦτ' ἔστι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ,

21 Καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ,

22 Προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ῥεραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς, καὶ λελουσμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ·

23 Κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος·

24 Καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων,

25 Μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθώς τισι ἔθος, ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν.

26 Ἑκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία,

27 Φοβερά τις δὲ ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους.

28 Ἀθετήσας τις νόμον Μωσέως, χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶ μάρτυσιν ἢ τρισὶν ἀποθνήσκει·

29 Πόσῳ δοκεῖτε χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος, ἐν ᾧ ἡγιάσθη, καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας;

30 Οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα· Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος· καὶ πάλιν· Κρινεῖ Κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ.

31 Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος.

32 Ἀναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων,

33 Τοῦτο μὲν ὀνειδισμοῖς καὶ θλίψεσι θεατριζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες·

34 Καὶ γὰρ τοῖς δεσμίοις συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἐν ἑαυτοῖς κρείττονα ὕπαρξιν καὶ μένουσαν.

35 Μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μεγάλην μισθαποδοσίαν·

36 Ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν.

37 Ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἥξει καὶ οὐ χρονίσει·

38 Ὁ δὲ δίκαιός μου ἐκ πίστεως ζήσεται· καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ.

39 Ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς υἱοὶ εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

Κεφ. ια'. 11.

1 ΕΣτι δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων.

2 Ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι.

3 Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι Θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὰ βλεπόμενα γεγονέναι.

4 Πίστει πλείονα θυσίαν Ἄβελ παρὰ Κάϊν προσήνεγκε τῷ Θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις τοῦ Θεοῦ· καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖ.

5 Πίστει Ἐνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ ηὑρίσκετο διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός· πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως μεμαρτύρηται εὐηρεστηκέναι τῷ Θεῷ.

6 Χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι· πιστεύειν γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ Θεῷ ὅτι ἔστι, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται.

7 Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασε κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ, δι' ἧς κατέκρινε τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος.

8 Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν εἰς τόπον ὃν ἦμελλε λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθε μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται.

9 Πίστει παρῴκησεν εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς·

10 Ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός.

11 Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα στεῖρα δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβε, καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας ἔτεκε, ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον·

12 Διὸ καὶ ἀφ' ἑνὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης τὸ ἀναρίθμητον.

13 Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς·

14 Οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσιν·

15 Καὶ εἰ μὲν ἐκείνης μνημονεύοντες ἐξέβησαν, εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι·

16 Νυνὶ δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τοῦτ' ἔστιν ἐπουρανίου· διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ Θεὸς θεὸς αὐτῶν ἐπικαλεῖσθαι, ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

17 Πίστει προσενήνοχε τὸν Ἰσαὰκ ὁ Ἀβραὰμ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος,

18 Πρὸς ὃν ἐλαλήθη ὅτι Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα·

19 Λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ Θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο.

20 Πίστει καὶ περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ καὶ τὸν Ἠσαῦ.

21 Πίστει Ἰακὼβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσὴφ εὐλόγησε, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ.

22 Πίστει Ἰωσὴφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσε, καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο.

23 Πίστει Μωσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως.

24 Πίστει Μωσῆς μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραώ,

25 Μᾶλλον ἑλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ, ἢ πρόσκαιρον ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν ἔχειν,

26 Μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν.

27 Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησε.

28 Πίστει πεποίηκε τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα θίγῃ αὐτῶν.

29 Πίστει διέβησαν τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς· ἧς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεποντίσθησαν.

30 Πίστει τὰ τείχη Ἰερειχὼ ἔπεσον κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας.

31 Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασι, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης.

32 Καὶ τί ἔτι λέγω; Ἐπιλείψει γάρ με διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεὼν, Βαρὰκ, Σαμψὼν, Ἰεφθάε, Δαβὶδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν,

33 Οἳ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων,

34 Ἔσβεσαν δύναμιν πυρὸς, ἔφυγον στόματα μαχαίρης, ἐδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων·

35 Ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν·

36 Ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς·

37 Ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρης ἀπέθανον, περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι·

38 Ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος· ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς.

39 Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν,

40 Τοῦ Θεοῦ περί τινος κρείττονος προβλεψαμένου ἡμῶν, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι.

Κεφ. ιβ'. 12.

1 ΤΟιγαροῦν καὶ ἡμεῖς τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα,

2 Ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινε σταυρὸν, αἰσχύνης καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ κεκάθικεν.

3 Ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς ἑαυτοὺς ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι.

4 Οὔπω μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀντιζηγοῦντες·

5 Καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται· Υἱέ μου, μὴ ὀλιγώρει παιδείας Κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος·

6 Ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται.

7 Εἰς παιδείαν ὑπομένετε· ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ Θεός· τίς γὰρ υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατήρ;

8 Εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα νόθοι καὶ οὐχὶ υἱοί ἐστε.

9 Εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτὰς καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολὺ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν;

10 Καὶ οἱ μὲν πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευον· ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ.

11 Πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης· ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσι δικαιοσύνης.

12 Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε,

13 Καὶ τροχιὰς ὀρθὰς ποιεῖτε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον.

14 Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμὸν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον·

15 Ἐπισκοποῦντες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ, καὶ δι' αὐτῆς μιανθῶσι πολλοί·

16 Μή τις πόρνος ἢ βέβηλος ὡς Ἠσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδετο τὰ πρωτοτόκια ἑαυτοῦ.

17 Ἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι τὴν εὐλογίαν ἀπεδοκιμάσθη· μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὗρε, καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.

18 Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ καὶ γνόφῳ καὶ ζόφῳ καὶ θυέλλῃ,

19 Καὶ σάλπιγγος ἤχῳ καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρῃτήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον·

20 Οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον· Καὶ θηρίον ἐὰν θίγῃ τοῦ ὄρους, λιθοβοληθήσεται·

21 Καὶ οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, Μωσῆς εἶπε· Ἔκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος.

22 Ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιὼν ὄρει καὶ πόλει Θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλ

[illegible]

* 6 Νυνὶ δὲ ‡ διαφορωτέρας τέτευχε λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείττονός ἐστι διαθήκης ‡ μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις ‡ νενομοθέτηται.

7 Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος·

8 Μεμφόμενος γὰρ αὐτοῖς λέγει· Ἰδοὺ, ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰουδὰ διαθήκην καινήν.

9 Οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν, ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβόμενοι μου τῆς χειρὸς αὐτῶν, ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου· ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει Κύριος.

10 Ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος, διδοὺς νόμους θεοῦ εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεὸν, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν.

11 Καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων· Γνῶθι τὸν Κύριον· ὅτι πάντες εἰδήσουσί με, ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν ἕως μεγάλου αὐτῶν·

* 12 Ὅτι ‡ ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.

* 13 Ἐν τῷ λέγειν καινὴν, πεπαλαίωκε τὴν πρώτην· τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ ‡ γηράσκον, ἐγγὺς † ἀφανισμοῦ. 10. † 2.

Κεφ. ϛ. 9.

1 Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη σκηνὴ δικαιώματα λατρείας, τό, τε ἅγιον κοσμικόν.

2 Σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἥτε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα, καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται ἅγια.

plar ostensum tibi in monte.

6 Nunc autem excellentius sortitus est ministerium, quanto melioris est testamenti mediator, quod in melioribus repromissionibus sanctum est. 7 Si enim prius illud esset inculpabile, non utique secundi quæreretur locus: 8 Vituperans enim eos dicit: Ecce, dies venient, dicit Dominus, & consummabo super domum Israël, & super domum Juda testamentum novum.

9 Non secundum testamentum quod feci patribus eorum in die apprehendente me manum eorum, educere illos de terra Ægypti: quoniam ipsi non permanserunt in testamento meo, & ego neglexi eos, dicit Dominus.

10 Quia hoc testamentum quod disponam domui Israël post dies illos, dicit Dominus, dans leges meas in mentem eorum, & in corde eorum inscribam eas; & ero eis in Deum, & ipsi erunt mihi in populum. 11 Et non docebunt unusquisque proximum suum, & unusquisque fratrem suum, dicens, Cognosce Dominum: quoniam omnes scient me, à parvo eorum usque ad magnum eorum:

12 Quia propitius ero injustitiis eorum, & peccatorum eorum & iniquitatum eorum non memorabor adhuc 13 In dicere novum, veteravit prius: at antiquatum & senescens, prope evanescentiam.

CAPUT IX.

1 HAbuit quidem ergo & prius tabernaculum justificationes culturæ, illudque sanctum mundanum.

2 Tabernaculum enim apparatum est primum, in quo candelabra, & mensa, & propositio panum, quod dicitur sanctum. 3 Post

3 Μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων·

* 4 Χρυσοῦν ἔχουσα † θυμιατήριον, καὶ τὴν ‡ κιβωτὸν τῆς διαθήκης ‡ περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ· ἐν ᾗ † στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ ‡ μάννα, καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα, καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης.

* 5 ‡ Ὑπεράνω δὲ αὐτῆς ‡ Χερουβὶμ δόξης, † κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέγειν κατὰ μέρος.

6 Τούτων δὲ οὕτω κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διαπαντὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες·

* 7 Εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ † ἀγνοημάτων.

* 8 Τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, ‡ μήπω ‡ πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν, ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν·

9 Ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ὃν δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται, μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα,

* 10 Μόνον ἐπὶ βρώμασι καὶ ‡ πόμασι, καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, καὶ δικαιώμασι σαρκὸς, μέχρι καιροῦ † διορθώσεως ἐπικείμενα.

11 Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς, οὐ χειροποιήτου, τουτέστιν, οὐ ταύτης τῆς κτίσεως,

12 Οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος.

* 13 Εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων καὶ ‡ τράγων, καὶ ‡ σποδὸς † δαμάλεως ‡ ῥαντίζουσα τοὺς

3 Post autem secundum velamentum tabernaculum dictum Sancta sanctorum.

4 Aureum habens thuribulum, & arcam testamenti circumtectam undique auro, in qua urna aurea, habens manna, & virga Aaron germinata, & tabulæ testamenti.

5 Super autem eam Cherubim gloriæ, obumbrantia propitiatorium: de quibus non est modo dicendum per partes.

6 His vero ita compositis, in quidem priori tabernaculo semper introibant sacerdotes, cultus consummantes.

7 In autem secundo semel in anno solus pontifex, non sine sanguine, quem offert pro suis & populi ignorantiis.

8 Hoc significante Spiritu sancto, nondum propalatam esse sanctorum viam, adhuc priore tabernaculo habente statum.

9 Quæ parabola in tempus præsens, juxta quod muneraque & hostiæ offeruntur, non potentes juxta conscientiam perficere cultorem,

10 Solummodo in cibis & potibus, & variis baptismatibus, & justitiis carnis, usque ad tempus correctionis imposita:

11 Christus autem adveniens pontifex futurorum bonorum, per majus & perfectius tabernaculum, non manufactum, id est, non hujus creationis,

12 Neque per sanguinem hircorum, & vitulorum, per autem proprium sanguinem introivit semel in Sancta, æternam redemptionem inveniens.

13 Si enim sanguis taurorum & hircorum, & cinis vitulæ aspergens inquinatos, sanctificat

φέρῃ ἑαυτὸν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ·

26 (Ἐπεὶ ὤφειλεν αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου) νῦν δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων, εἰς ἀθέτησιν ἁμαρτίας, διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται.

27 Καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειταὶ τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις·

28 Οὕτως ὁ Χριστὸς ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν. 24. † 8.

Κεφ. ί. 10.

1 Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκὲς, οὐδέποτε δύναται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι.

2 Ἐπεὶ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας, ἅπαξ κεκαθαρμένους·

* 3 Ἀλλ' ἐν αὐταῖς ‡ ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ‡ ἐνιαυτόν.

4 Ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας·

5 Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον, λέγει· Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι.

6 Ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας.

* 7 Τότε εἶπον· Ἰδοὺ ἥκω (ἐν † κεφαλίδι βιβλίου γέγραπταί περὶ ἐμοῦ) τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεὸς, τὸ θέλημά σου.

* 8 Ἀνώτερον λέγων· Ὅτι θυσίαν καὶ ‡ προσφορὰν καὶ ‡ ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας, οὐδὲ ‡ εὐδόκησας· (αἵτινες κατὰ τὸν νόμον προσφέρονται·)

9 Τότε εἴρηκεν· Ἰδοὺ ἥκω

pontifex intrat in Sancta per ſingulos annos in ſanguine alieno:

26 (Alioquin oportebat eum frequenter pati à conſtitutione mundi) nunc autem ſemel in conſummatione ſeculorum, ad deſtitutionem peccati, per hoſtiam ſuam apparuit.

27 Et quemadmodum ſtatutum eſt hominibus ſemel mori, poſt autem hoc judicium:

28 Sic Chriſtus ſemel oblatus, ad multorum tollere peccata, ex ſecundo ſine peccato videbitur ſe expectantibus in ſalutem.

CAPUT X.

1 UMbram enim habens lex futurorum bonorum, non ipſam imaginem rerum, per ſingulos annos eiſdem ipſis hoſtiis quas offerunt in perpetuum; nunquam poteſt accedentes perficere:

2 Alioquin utique ceſſaſſent oblatæ, propter nullam habere ultra conſcientiam peccatorum cultores, ſemel mundatos:

3 Sed in ipſis commemoratio peccatorum per ſingulos annos.

4 Impoſſibile enim ſanguinem taurorum & hircorum auferre peccata:

5 Ideo ingrediens in mundum, dicit: Hoſtiam & oblationem non voluiſti, corpus autem aptaſti mihi.

6 Holocautomata & pro peccato non approbaſti.

7 Tunc dixi: Ecce venio (in capite libri ſcriptum eſt de me) ad faciendum, Deus, voluntatem tuam.

8 Superius dicens: Quia hoſtiam, & oblationem, & holocautomata, & pro peccato noluiſti, nec approbaſti, (quæ ſecundum legem offeruntur:)

9 Tunc dixi: Ecce venio,

* 13 Καὶ οὐκ ἔστι κτίσις † ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ· πάντα δὲ ‡ γυμνὰ καὶ † τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

14 Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν, διεληλυθότα τοὺς οὐρανούς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας.

15 Οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα, χωρὶς ἁμαρτίας.

* 16 Προσερχώμεθα οὖν μετὰ παῤῥησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον, καὶ χάριν εὕρωμεν εἰς ‡ εὔκαιρον βοήθειαν. 17. † 8.

Κεφ. 5. 5.

1 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεὸν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν·

* 2 † Μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις· ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν·

3 Καὶ διὰ ταύτην ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτω καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσφέρειν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν.

4 Καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ ὁ καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καθάπερ καὶ ὁ Ἀαρών·

5 Οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασε γενηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν· Υἱός μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε.

6 Καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

* 7 Ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ † ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου, μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας, καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς ‡ εὐλαβείας,

13 Et non est creatura invisibilis in conspectu ejus: omnia autem nuda & aperta oculis ejus, ad quem nobis sermo.

14 Habentes ergo pontificem magnum, penetrantem cælos, Jesum Filium Dei, teneamus confessionem.

15 Non enim habemus pontificem non potentem compati infirmitatibus nostris: tentatum autem per omnia juxta similitudinem absque peccato. 16 Adeamus ergo cum fiducia throno gratiæ, ut accipiamus misericordiam, & gratiam inveniamus in oportunum auxilium.

CAPUT V.

1 Omnis namque pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur ea quæ ad Deum, ut offerat donaque & victimas pro peccatis.

2 Mensuratè pati potens ignorantibus & errantibus: quoniam & ipse circundatus est infirmitatem:

3 Et propter hanc debet, quemadmodum pro populo, ita etiam pro semetipso offerre pro peccatis.

4 Et non sibi ipsi quisquam sumit honorem, sed vocatus à Deo, tanquam & Aaron:

5 Sic & Christus non semetipsum glorificavit fieri pontificem, sed locutus ad eum: Filius meus es tu, ego hodie genui te.

6 Quemadmodum & in alio dicit: Tu sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedec.

7 Qui in diebus carnis suæ, preceſque & supplicationes ad potentem servare illum à morte, cum clamore valido & lachrymis offerens, & exauditus pro reverentia,

8 Et

8 Καίπερ ὢν υἱὸς, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοήν.

* 9 Καὶ ‡ τελειωθεὶς ἐγένετο τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν † αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου·

* 10 † Προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

* 11 Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ † δυσερμήνευτος λέγειν· ἐπεὶ ‡ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς.

12 Καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ Θεοῦ· καὶ γεγόνατε χρείαν ἔχοντες γάλακτος καὶ οὐ στερεᾶς τροφῆς.

* 13 Πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος, † ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης· (νήπιος γάρ ἐστι.)

* 14 Τελείων δέ ἐστιν ἡ ‡ στερεὰ τροφὴ, τῶν διὰ τὴν † ἕξιν τὰ † αἰσθητήρια ‡ γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς ‡ διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ. 14. † 8.

Κεφ. ς'. 6.

* 1 Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν ‡ τελειότητα φερώμεθα· μὴ πάλιν θεμέλιον ‡ καταβαλλόμενοι ‡ μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ Θεόν,

2 Βαπτισμῶν διδαχῆς, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν, καὶ κρίματος αἰωνίου.

* 3 Καὶ τοῦτο ποιήσομεν, ‡ ἐάν περ ἐπιτρέπῃ ὁ Θεός.

4 Ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας, γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου, καὶ μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἁγίου,

5 Καὶ καλὸν γευσαμένους Θεοῦ ῥῆμα, δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος,

* 6 Καὶ † παραπεσόντας, πάλιν † ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, † ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς

8 Et quamvis existens Filius, didicit ex his quæ passus est obedientiam.

9 Et consummatus factus est obtemperantibus sibi omnibus causa salutis æternæ:

10 Appellatus à Deo pontifex juxta ordinem Melchisedec.

11 De quo multus nobis sermo & difficilis interpretatu dicere: quoniam segnes facti estis auribus.

12 Etenim debentes esse magistri propter tempus, rursum opus habetis ad docendum vos quæ elementa initii oraculorum Dei, & facti estis opus habentes lacte, & non solido cibo.

13 Omnis enim particeps lactis, expers sermonis justitiæ: (infans enim est.)

14 Perfectorum autem est solidus cibus, per habitum sensus exercitatos habentium ad discretionem bonique ac mali.

CAPUT VI.

1 Deo intermittentes initii Christi fermonem, ad perfectionem feramur, non rursum fundamentum jacientes pœnitentiæ à mortuis operibus, & fidei ad Deum,

2 Baptismatum doctrinæ, impositionis quoque manuum, resurrectionisque mortuorum, & judicii æterni.

3 Et hoc faciemus, si quidem permiserit Deus.

4 Impossibile enim semel illustratos, gustantesque donum cœleste, & participes factos Spiritus sancti,

5 Et pulchrum gustantes Dei verbum, virtutesque futuri seculi,

6 Et prolapsos, rursus renovari ad pœnitentiam, crucifigentes sibimetipsis Filium Dei,

ὲν τοῦ Θεοῦ καὶ παρατιζόντας.

Γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' πολλάκις ἐρχόμενον ὑετὸν ‡ τίκτουσα † βοτάνην τὴν ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεώργεται, μεταλαμβάνει ας ἀπὸ τοῦ Θεοῦ·

Ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας τριβόλους, ἀδόκιμος καὶ ας ἐγγὺς, ἧς τὸ τέλος εἰς τιν.

πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, στοὶ, τὰ κρείττονα καὶ να σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτω μεν.

Οὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεὸς, θέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν, οὗ κόπου τῆς ἀγάπης ἧς ξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, νήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ ιοῦντες.

Ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαςον τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι ὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν λπίδος ἄχρι τέλους·

Ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, καὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ θυμίας κληρονομούντων παγγελίας.

Τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ Θεὸς, ἐπεὶ κατ' κ εἶχε μείζονος ὀμόσαι, κατ' ἑαυτοῦ,

Λέγων· † Ἦ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ πληθύνων σε.

Καὶ οὕτω μακροθυμήσας χε τῆς ἐπαγγελίας.

Ἄνθρωποι μὲν γὰρ κατὰ είζονος ὀμνύουσι, καὶ πάντοῖς ‡ ἀντιλογίας ‡ πέρας βεβαίωσιν ὁ ‡ ὅρκος.

Ἐν ᾧ περισσότερον βουις ὁ Θεὸς ἐπιδεῖξαι τοῖς ὁμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ, ἐμεσεν ὅρκῳ·

Ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀ ‡ ψεύσασθαι Θεὸν, ἰσχὺν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ φυγόντες κρατῆσαι τῆς

Dei, & oſtentui habentes.

7 Terra enim bibens ſuper ſe ſæpe venientem imbrem, & generans herbam opportunam illis propter quos & colitur, accipit benedictionem à Deo.

8 Proferens autem ſpinas & tribulos, reproba & maledictioni proxima, cujus finis in combuſtionem.

9 Confidimus autem de vobis, dilecti, meliora, & proxima ſaluti, ſi & ita loquimur.

10 Non enim injuſtus Deus, obliviſci operis veſtri, & laboris dilectionis quam oſtendiſtis in nomen ipſius, qui miniſtraſtis ſanctis, & miniſtratis.

11 Cupimus autem unumquemque veſtrum idem oſtentare ſtudium ad expletionem ſpei uſque in finem:

12 Ut non ſegnes efficiamini, imitatores autem per fidem & longanimitatem hæreditantium promiſſiones.

13 Namque Abrahæ pollicitus Deus, quoniam per neminem habuit majorem jurare, juravit per ſemetipſum,

14 Dicens: Certe benedicens benedicam te, & multiplicans multiplicabo te.

15 Et ſic longanimiter ferens adeptus eſt repromiſſionem.

16 Homines quidem enim per majorem jurant, & omnis ipſis controverſiæ finis ad confirmationem juramentum.

17 In quo abundantius volens Deus oſtendere hæreditibus pollicitationis immobilitatem conſilii ſui, intervenit juramento:

18 Ut per duas res immobiles, in quibus impoſſibile mentiri Deum, fortem conſolationem habeamus confugientes obtinere

pro-

προκειμένης ἐλπίδος.

* 19 Ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ‡ ἀσφαλῆ τε καὶ ‡ βεβαίαν, καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ‡ ἐσώτερον τοῦ ‡ καταπετάσματος.

* 20 Ὅπου † πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

27. † 9.

Κεφ. ζ'. 7.

* 1 Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδὲκ, βασιλεὺς Σαλὴμ, ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς † κοπῆς τῶν βασιλέων, καὶ εὐλογήσας αὐτόν·

2 Ὧι καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραάμ· πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ· ὅ ἐστι βασιλεὺς εἰρήνης·

* 3 † Ἀπάτωρ, † ἀμήτωρ, † ἀγενεαλόγητος· μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν, ‡ μήτε ζωῆς τέλος ἔχων· † ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ Θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ ‡ διηνεκές.

* 4 ‡ Θεωρεῖτε δὲ ‡ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ ‡ δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ τῶν † ἀκροθινίων ὁ ‡ πατριάρχης.

5 Καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες, ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τουτέστι, τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ·

* 6 Ὁ δὲ μὴ † γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν, ‡ δεδεκάτωκε τὸν Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκε.

7 Χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας, τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται.

8 Καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν· ἐκεῖ δὲ, μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ.

* 9 Καὶ (ὡς † ἔπος εἰπεῖν) propositam spem.

19 Quam sicut ancoram habemus animæ tutamque ac firmam, & ingredientem ad interius velaminis.

20 Ubi præcursor pro nobis introivit Jesus, secundum ordinem Melchisedec pontifex factus in æternum.

CAPUT VII.

1 Hic enim Melchisedec, rex Salem, sacerdos Dei summi, occurrens Abrahæ regresso à cæde regum, & benedicens ei.

2 Cui & decimas ab omnibus partitus est Abraham: primum quidem interpretatus rex justitiæ, deinde autem & rex Salem: quod est rex pacis:

3 Sine patre, sine matre, sine genealogia, neque initium dierum, neque vitæ finem habens: assimilatus autem Filio Dei, manet sacerdos in perpetuum.—

4 Intuemini autem quantus hic, cui & decimas Abraham dedit ex manubiis ille patriarcha.

5 Et illi quidem de filiis Levi sacerdotium accipientes, mandatum habent decimare populum secundum legem, id est, fratres suos, quamquam egressos ex lumbo Abrahæ:

6 Ille autem non genealogizatus ex eis, decimavit Abraham, & habentem repromissiones benedixit.

7 Sine autem omni contradictione, minus à præstantiore benedicitur.

8 Et hic quidem decimas morientes homines accipiunt: ibi autem testatione dictus, quia vivit.

9 Et (ut verbum dicere) per Abra-

διὰ Ἀβραὰμ καὶ Λευὶ ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτωται·
10 ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε συνήντησεν αὐτῷ ὁ Μελχισεδέκ.
11 Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευϊτικῆς ἱερωσύνης ἦν· (ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῇ νενομοθέτηται) τίς ἔτι χρεία, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα, καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι;
* 12 ‡ Μετατιθεμένης γὰρ τῆς ‡ ἱερωσύνης, ἐξ ‡ ἀνάγκης καὶ νόμου ‡ μετάθεσις γίνεται.
13 Ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσέσχηκε τῷ θυσιαστηρίῳ.
14 Πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ Κύριος ἡμῶν· εἰς ἣν φυλὴν οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης Μωσῆς ἐλάλησε.
* 15 Καὶ ‡ περισσότερόν ἐστι † κατάδηλον ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ‡ ὁμοιότητα Μελχισεδὲκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος,
* 16 Ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκίνης γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς † ἀκαταλύτου.
17 Μαρτυρεῖ γάρ· Ὅτι σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.
* 18 ‡ Ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης ἐντολῆς, διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ‡ ἀνωφελές·
* 19 οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, † ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ Θεῷ.
20 Καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας·
* 21 (Οἱ μὲν γὰρ, χωρὶς ὁρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες· ὁ δὲ, μετὰ ‡ ὁρκωμοσίας, διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν· ‡ Ὤμοσε Κύριος, καὶ οὐ ‡ μεταμεληθήσεται· Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.)
* 22 Κατὰ τοσοῦτον κρείττονος διαθήκης ἔγγυος γέγονεν Ἰησοῦς.

Abraham & Levi decimas accipiens decimatus est:
10 Adhuc enim in lumbis patris erat, quando obviavit ei Melchisedec.
11 Si quidem ergo consummatio per Leviticum sacerdotium erat: (populus enim sub ipso legem accepit) quid adhuc opus secundum ordinem Melchisedec alium surgere sacerdotem, & non secundum ordinem Aaron dici?
12 Translato enim sacerdotio, ex necessitate & legis translatio fit. 13 In quem enim dicuntur hæc, tribus alterius particeps fuit, de qua nullus attendit altari.
14 Manifestum enim quod ex Juda ortus sit Dominus noster: in quam tribum nihil de sacerdotio Moses locutus est.
15 Et amplius adhuc manifestum est, si secundum similitudinem Melchisedec exurgit sacerdos alius,
16 Qui non secundum legem mandati carnalis factus est, sed secundum virtutem vitæ insolubilis. 17 Contestatur enim: Quoniam tu sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedec.
18 Abrogatio quidem enim fit præcedentis mandati, propter ejus infirmitatem & inutilitatem:
19 Nihil enim perfecit lex: introductio vero melioris spei, per quam proximamus Deo.
20 Et quatenus non sine jurejurando?
21 (Hi quidem enim sine jurejurando sunt sacerdotes facti: Hic autem cum jurejurando per dicentem ad illum: Juravit Dominus, & non pœnitentia ducetur: tu sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedec.)
22 In tantum præstantioris testa-

τονος διαθήκης γέγονεν † ἐγγυος Ἰησοῦς.

23 Καὶ οἱ μὲν, πλείονες εἰσὶ γεγονότες ἱερεῖς, διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν·

24 ὁ δὲ, διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, † ἀπαράβατον ἔχει ἱερωσύνην·

25 Ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν.

26 Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος·

27 Ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ, ἑαυτὸν ἀνενέγκας.

28 Ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς, ἔχοντας ἀσθένειαν· ὁ λόγος δὲ τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον, υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον. 31 † 13.

Κεφ. ή. 8.

1 Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς,

2 Τῶν ‡ ἁγίων ‡ λειτουργὸς, καὶ τῆς ‡ σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν † ἔπηξεν ὁ Κύριος, καὶ οὐκ ἄνθρωπος·

3 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ.

4 Εἰ μὲν γὰρ ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱερεὺς, ὄντων τῶν ἱερέων τῶν προσφερόντων κατὰ τὸν νόμον τὰ δῶρα·

5 Οἵτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσι τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεχρημάτισται Μωσῆς, μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν· Ὅρα γὰρ, φησὶ, ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει.

testamenti factus est sponsor Jesus.

23 Et illi quidem plures sunt facti sacerdotes, propter morte prohiberi permanere:

24 Hic autem propter manere eum in æternum, sempiternum habet sacerdotium:

25 Unde & salvare in perpetuum potest accedentes per ipsum Deo, semper vivens ad interpellandum pro eis.

26 Talis enim nobis decebat pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus, & excelsior cælis factus:

27 Qui non habet quotidie necessitatem, quemadmodum pontifices, prius pro propriis peccatis hostias offerre, deinde populi: hoc enim fecit semel, seipsum offerens.

28 Lex enim homines constituit pontifices, habentes infirmitatem: sermo autem jurisjurandi post legem, Filium in æternum perfectum.

CAPUT VIII.

1 CApitulum autem super dictis, Talem habemus pontificem, qui consedit in dextera sedis magnitudinis in cælis, 2 Sanctorum minister, & tabernaculi veri, quod fixit Dominus, & non homo. 3 Omnis enim pontifex ad offerendum muneraque & hostias constituitur: unde necesse habere aliquid & hunc quod offerat.

4 Siquidem enim esset super terram, nec utique esset sacerdos, existentibus sacerdotibus offerentibus secundum legem munera:

5 Qui exemplari & umbræ deserviunt cælestium: sicut responso edoctus est Moses futurus absolvere tabernaculum: Vide enim, inquit, facias omnia secundum exem-

CAPUT IX.

1 HAbuit quidem ergo & prius tabernaculum justificationes culturæ, illudque sanctum mundanum.

2 Tabernaculum enim apparatum est primum, in quo candelabra, & mensa, & propositio panum, quod dicitur sanctum.

3 Post

3 Μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων·

* 4 Χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον, καὶ τὴν ‡ κιβωτὸν τῆς διαθήκης ‡ περικεκαλυμμένην πανταχόθεν χρυσίῳ· ἐν ᾗ ‡ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ ‡ μάννα, καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα, καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης.

* 5 ‡ Ὑπεράνω δὲ αὐτῆς ‡ Χερουβὶν δόξης, † κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέγειν κατὰ μέρος.

6 Τούτων δὲ οὕτω κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διαπαντὸς εἰσιάσιν οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες·

* 7 Εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ † ἀγνοημάτων.

* 8 Τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, ‡ μήπω ‡ πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν, ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν·

9 Ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ὃν δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται, μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα,

* 10 Μόνον ἐπὶ βρώμασι καὶ ‡ πόμασι, καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, καὶ δικαιώμασι σαρκὸς, μέχρι καιροῦ † διορθώσεως ἐπικείμενα·

11 Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς, οὐ χειροποιήτου, τουτέστιν, οὐ ταύτης τῆς κτίσεως,

12 Οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος.

* 13 Εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων καὶ ‡ τράγων, καὶ ‡ σποδὸς † δαμάλεως ‡ ῥαντίζουσα τοὺς

5 Post autem secundum velamentum tabernaculum dictum Sancta sanctorum.

4 Aureum habens thuribulum, & arcam testamenti circumtectam undique auro, in qua urna aurea, habens manna, & virga Aaron germinata, & tabulæ testamenti.

5 Super autem eam Cherubim gloriæ, obumbrantia propitiatorium: de quibus non est modo dicendum per partes.

6 His vero ita compositis, in quidem priori tabernaculo semper introibant sacerdotes, cultus consummantes.

7 In autem secundo semel in anno solus pontifex, non sine sanguine, quem offert pro suis & populi ignorantiis.

8 Hoc significante Spiritu sancto, nondum propalatam esse sanctorum viam, adhuc priore tabernaculo habente statum.

9 Quæ parabola in tempus præsens, juxta quod munera quæ & hostiæ offerentur, non potentes juxta conscientiam perficere cultorem,

10 Solummodo in cibis & potibus, & variis baptismatibus, & justitiis carnis, usque ad tempus correctionis imposita:

11 Christus autem adveniens pontifex futurorum bonorum, per majus & perfectius tabernaculum, non manufactum, id est, non hujus creationis, 12 Neque per sanguinem hircorum, & vitulorum, per autem proprium sanguinem introivit semel in Sancta, æternam redemptionem inveniens.

13 Si enim sanguis taurorum & hircorum, & cinis vitulæ aspergens inquinatos, sancti-

‡ κεκοινωμένους, ἁγιάζει πρὸς
τὴν τῆς σαρκὸς † καθαρότητα·
14 Πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ
Χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰω-
νίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμω-
μον τῷ Θεῷ, καθαριεῖ τὴν συν-
είδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων,
εἰς τὸ λατρεύειν Θεῷ ζῶντι;
15 Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης
καινῆς μεσίτης ἐστὶν, ὅπως θα-
νάτου γενομένου, εἰς ἀπολύ-
τρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ δια-
θήκῃ παραβάσεων, τὴν ἐπαγ-
γελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι
τῆς αἰωνίου κληρονομίας.
16 Ὅπου γὰρ διαθήκη, θά-
νατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ δια-
θεμένου.
17 Διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς
βεβαία· ἐπεὶ μή ποτε ἰσχύει
ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος.
18 Ὅθεν οὐδ' ἡ πρώτη χωρὶς
αἵματος ἐγκεκαίνισται·
* 19 Λαληθείσης γὰρ πάσης
ἐντολῆς κατὰ νόμον ὑπὸ Μωϋ-
σέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν
τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ τρά-
γων μετὰ ὕδατος καὶ ‡ ἐρίου
‡ κοκκίνου καὶ ‡ ὑσσώπου, αὐ-
τό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν
λαὸν ἐῤῥάντισε,
20 Λέγων· Τοῦτο τὸ αἷμα
τῆς διαθήκης, ἧς ἐνετείλατο
πρὸς ὑμᾶς ὁ Θεός.
21 Καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ
πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας
τῷ αἵματι ὁμοίως ἐῤῥάντισε.
* 22 Καὶ ‡ σχεδὸν ἐν αἵματι
πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν
νόμον, καὶ χωρὶς † αἱματεκ-
χυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις.
23 Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑπο-
δείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
τούτοις καθαρίζεσθαι· αὐτὰ δὲ
τὰ ἐπουράνια κρείττοσι θυσίαις
παρὰ ταύτας.
24 Οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα
ἅγια εἰσῆλθεν ὁ Χριστὸς, ἀντί-
τυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς
αὐτὸν τὸν οὐρανὸν, νῦν ἐμφα-
νισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ
ὑπὲρ ἡμῶν·
25 Οὐδ' ἵνα πολλάκις προσ-

ficat ad carnis emundatio-
nem: 14 Quanto magis
sanguis Christi, qui per Spi-
ritum æternum semetipsum
obtulit inculpatum Deo,
purgabit conscientiam no-
stram à mortuis operibus,
ad serviendum Deo viventi!
15 Et propter hoc testamen-
ti novi mediator est, ut morte
intercedente, in redemptio-
nem earum quæ sub priori
testamento transgressionum,
repromissionem accipiant vo-
cati æternæ hæreditatis.
16 Ubi enim testamentum,
mortem necesse ferri testa-
toris. 17 Testamentum
enim in mortuis ratum,
quandoquidem nunquam va-
let dum vivit testator.
18 Unde nec primum sine
sanguine dedicatum est:
19 Expósito enim omni man-
dato secundum legem à Moy-
se universo populo, accipiens
sanguinem vitulorum
& hircorum cum aqua & lana
coccinea & hyssopo, ipsum
quoque librum, & omnem
populum aspersit,
20 Dicens: Hic sanguis te-
stamenti, quod mandavit ad
vos Deus.
21 Etiam tabernaculum au-
tem, & omnia vasa ministerii
sanguine similiter aspersit.
22 Et pene in sanguine omnia
mundantur secundum legem,
& sine sanguinis effusione non
fit remissio.
23 Necesse ergo quidem ex-
emplaria eorum quæ in cæ-
lis, his mundari: ipsa autem
cælestia melioribus hostiis
præ istis.
24 Non enim in manufacta
sancta introiit Christus,
exemplaria verorum, sed in
ipsum cælum, nunc appare-
re vultui Dei pro nobis.
25 Neque ut sæpe offerat
semetipsum, quemadmodum
pon-

φέρῃ ἑαυτὸν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ·

26 (Ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου) νῦν δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων, εἰς ἀθέτησιν ἁμαρτίας, διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται.

27 Καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις·

28 Οὕτως ὁ Χριστὸς ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν. 24. † 8.

Κεφ. ί. 10.

1 Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκὲς, οὐδέποτε δύνατοι τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι.

2 Ἐπεὶ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας, ἅπαξ κεκαθαρμένους·

3 Ἀλλ' ἐν αὐταῖς ‡ ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ‡ ἐνιαυτόν.

4 Ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας·

5 Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον, λέγει· Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι.

6 Ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας.

* 7 Τότε εἶπον· Ἰδοὺ ἥκω (ἐν † κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ) τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεὸς, τὸ θέλημά σου.

* 8 Ἀνώτερον λέγων· Ὅτι θυσίαν καὶ ‡ προσφορὰν καὶ ‡ ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας, οὐδὲ ‡ εὐδόκησας· (αἵτινες κατὰ τὸν νόμον προσφέρονται·)

9 Τότε εἴρηκεν· Ἰδοὺ ἥκω

pontifex intrat in Sancta per singulos annos in sanguine alieno:

26 (Alioquin oportebat eum frequenter pati à constitutione mundi) nunc autem semel in consummatione seculorum, ad destitutionem peccati, per hostiam suam apparuit.

27 Et quemadmodum statutum est hominibus semel mori, post autem hoc judicium:

28 Sic Christus semel oblatus, ad multorum tollere peccata, ex secundo sine peccato videbitur se expectantibus in salutem.

CAPUT X.

1 UMbram enim habens lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum, per singulos annos eisdem ipsis hostiis quas offerunt in perpetuum; nunquam potest accedentes perficere:

2 Alioquin utique cessassent oblatæ, propter nullam habere ultra conscientiam peccatorum cultores, semel mundatos: 3 Sed in ipsis commemoratio peccatorum per singulos annos.

4 Impossibile enim sanguinem taurorum & hircorum auferre peccata:

5 Ideo ingrediens in mundum, dicit: Hostiam & oblationem non voluisti, corpus autem aptasti mihi.

6 Holocautomata &· pro peccato non approbasti.

7 Tunc dixi: Ecce venio (in capite libri scriptum est de me) ad faciendum, Deus, voluntatem tuam.

8 Superius dicens: Quia hostiam, & oblationem, & holocautomata, & pro peccato noluisti, nec approbasti, (quæ secundum legem offeruntur:)

9 Tunc dixi: Ecce venio

τοῦ τοιούτου. † Οἶδε, τὸ ἐλάχιστον κτῆμα τὸ πρόσωπον, ἢ τὸ ἀκρότατον μέρος.

12 Ἐφ' ἑνὶ δὲ θυσίᾳ προσενέγκας ἁμαρτίας εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ,

13 Τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ.

14 Μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους.

15 Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· μετὰ γὰρ τὸ προειρηκέναι·

16 Αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος, Δώσω νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς·

17 Καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.

18 Ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκ ἔτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.

19 Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παῤῥησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ,

* 20 Ἣν ‡ ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν † πρόσφατον καὶ ζῶσαν, διὰ τοῦ καταπετάσματος, τοῦτ' ἔστι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ·

21 Καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ·

22 Προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ἐῤῥαντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς·

* 23 Καὶ λελουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ, κατέχωμεν τὴν ‡ ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ· (πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος·)

ad faciendum, Deus, voluntatem tuam. Auferet primum, ut secundum statuat.

11 In qua voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis Jesu Christi semel.

11 Et omnis quidem sacerdos adest quotidie ministrans, & easdem sæpe offerens hostias, quæ nunquam possint auferre peccata.

12 Hic autem unam pro peccatis offerens hostiam, in sempiternum sedit in dextera Dei:

13 Reliquum expectans, donec ponantur inimici ejus scabellum pedum ejus:

14 Una enim oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos.

15 Contestatur autem nobis & Spiritus sanctus: post enim prædixit:

16 Hoc testamentum quod paciscar ad illos post dies illos, dicit Dominus, dans leges meas in cordibus eorum, & in mentibus eorum inscribam eas:

17 Et peccatorum eorum & iniquitatum eorum non recordabor amplius.

18 Ubi autem remissio horum, non jam oblatio pro peccato.

19 Habentes itaque, fratres, libertatem in introitu sanctorum in sanguine Jesu,

20 Quam initiavit nobis viam recentem & viventem per velamen, id est, carnem suam:

21 Et sacerdotem magnum super domum Dei:

22 Accedamus cum vero corde in plenitudine fidei, aspersi corda à conscientia mala:

23 Et abluti corpus aqua munda, teneamus confessionem spei indeclinabilem: (fidelis enim pollicitus.)

24 Et

* 24 Καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς ‡ παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων·

* 25 Μὴ ‡ ἐγκαταλείποντες τὴν ‡ ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες· καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν.

26 Ἑκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκ ἔτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία·

* 27 Φοβερὰ δέ τις † ἐκδοχὴ κρίσεως, καὶ πυρὸς ζῆλος, ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους.

28 Ἀθετήσας τίς νόμον Μωσέως, χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνήσκει·

* 29 Πόσῳ (δοκεῖτε) χείρονος ‡ ἀξιωθήσεται † τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ‡ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος ἐν ᾧ ἡγιάσθη, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος † ἐνυβρίσας;

30 Οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα· Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος. Καὶ πάλιν· Κύριος κρινεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ.

31 Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος.

* 32 Ἀναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς ‡ φωτισθέντες, πολλὴν † ἄθλησιν ‡ ὑπεμείνατε ‡ παθημάτων·

* 33 Τοῦτο μὲν, ‡ ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσι † θεατριζόμενοι· τοῦτο δὲ, κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες·

* 34 Καὶ γὰρ τοῖς δεσμοῖς μου ‡ συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἐν ἑαυτοῖς κρείττονα ὕπαρξιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ μένουσαν.

* 35 Μὴ ‡ ἀποβάλητε οὖν τὴν παῤῥησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μισθαποδοσίαν μεγάλην.

36 Ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν· ἵνα τὸ θέλημα τοῦ

24 Et consideremus alii alios in provocationem charitatis & bonorum operum:

25 Non deserentes collectionem nostram ipsorum, sicut mos quibusdam, sed adhortantes: & tanto magis, quanto videtis appropinquantem diem.

26 Ultro enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, non jam pro peccatis relinquitur hostia:

27 Terribilis autem quædam expectatio judicii, & ignis æmulatio devorare futuri adversarios. 28 Irritam faciens quis legem Mosis, sine miserationibus in duobus vel tribus testibus moritur:

29 Quanto (putatis) deteriore dignus judicabitur supplicio Filium Dei conculcans, & sanguinem testamenti communem ducens, in quo sanctificatus est, & spiritum gratiæ contumelia afficiens?

30 Scimus enim dicentem: Mihi ultio, ego retribuam, dicit Dominus. Et iterum: Dominus judicabit populum suum. 31 Horrendum incidere in manus Dei viventis.

32 Rememoramini autem pristinos dies, in quibus illuminati, multum certamen sustinuistis passionum:

33 Hoc quidem, opprobriisque & tribulationibus in theatrum productí: hoc autem, communicantes taliter conversantium effecti. 34 Et enim vinculis meis compassi estis, & rapinam substantium vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscentes habere in vobis ipsis præstantiorem substantiam in cælis, & manentem. 35 Ne abjicite itaque fiduciam vestram, quæ habet remunerationem magnam. 36 Patientia enim habetis opus, ut voluntatem

Θεοῦ ποιήσαντες, κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν·

37 Ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἥξει, καὶ οὐ χρονιεῖ.

38 Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται· καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ.

* 39 Ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν † ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς. 27. † 9.

Κεφ. ιά. 11.

1 Ἔστι δὲ πίστις, ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων.

2 Ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι.

3 Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι Θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὰ βλεπόμενα γεγονέναι.

4 Πίστει πλείονα θυσίαν Ἄβελ παρὰ Κάϊν προσήνεγκε τῷ Θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ· καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖται.

5 Πίστει Ἐνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον· καὶ οὐχ εὑρίσκετο, διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός· πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ μεμαρτύρηται εὐηρεστηκέναι τῷ Θεῷ.

* 6 ‡ Χωρὶς δὲ πίστεως ‡ ἀδύνατον ‡ εὐαρεστῆσαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ Θεῷ, ὅτι ἐστὶ, καὶ τοῖς ‡ ἐκζητοῦσιν αὐτὸν † μισθαποδότης γίνεται.

* 7 Πίστει ‡ χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν † μηδέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς ‡ κατεσκεύασε κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ· δι' ἧς κατέκρινε τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος.

8 Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν εἰς τὸν τόπον ὃν ἤμελλε λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθε, μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται.

9 Πίστει παρῴκησεν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας

Dei facientes, reportetis promissionem. 37 Adhuc enim parvum quantum quantum, veniens veniet, & non tardabit. 38 At justus ex fide vivet: & si subtraxerit se, non bene gaudet anima mea in eo. 39 Nos autem non sumus subtractionis in perditionem, sed fidei in acquisitionem animæ.

CAPUT XI.

1 Est autem fides, sperandarum substantia rerum, argumentum non conspectarum. 2 In hac enim testimonium consecuti sunt senes. 3 Fide intelligimus constructa esse secula verbo Dei, in non ex apparentibus visibilia facta esse.

4 Fide majorem hostiam Abel præ Cain obtulit Deo, per quam testimonium consecutus est esse justus, testante in muneribus ejus Deo, & per illam mortuus adhuc prædicatur. 5 Fide Enoch translatus est ad non videndum mortem: & non inveniebatur, quia transtulit illum Deus: ante enim translationem ejus testimonium habuit beneplacuisse Deo.

6 Sine autem fide impossibile beneplacere: credere enim oportet accedentem Deo, quia est, & inquirentibus se remunerator fit. 7 Fide divinitus monitus Noë de nondum visis, reveritus aptavit arcam in salutem domus suæ, per quam damnavit mundum, & ejus quæ per fidem justitiæ factus est hæres.

8 Fide vocatus Abraham obedivit exire in locum quem futurus erat accipere in hæreditatem, & exiit, nesciens quo iret.

9 Fide demoratus est Abraham in terram repromissionis, tanquam alienam, in taberna-

μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς·

10 Ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς ‡ τεχνίτης καὶ † δημιουργὸς ὁ Θεός.

11 Πίστει καὶ αὐτὴ Σάῤῥα δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβε, καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας ἔτεκεν, ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον.

* 12 Διὸ καὶ ἀφ' ἑνὸς ἐγενήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ ὡσεὶ ‡ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἡ † ἀναρίθμητος.

* 13 Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ ‡ πόῤῥωθεν αὐτὰς ἰδόντες, καὶ πεισθέντες, καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ‡ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ ‡ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς.

14 Οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες, ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσι.

* 15 Καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ἐμνημόνευον ἀφ' ἧς ἐξῆλθον, εἶχον ἂν καιρὸν ‡ ἀνακάμψαι·

16 Νυνὶ δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τουτέστιν ἐπουρανίου· διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ Θεὸς, Θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν· ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

17 Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀνδεξάμενος·

18 Πρὸς ὃν ἐλαλήθη· Ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα·

19 Λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγεῖραι δυνατὸς ὁ Θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο.

20 Πίστει, περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ καὶ τὸν Ἠσαῦ.

21 Πίστει, Ἰακὼβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσὴφ εὐλόγησε· καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ

bernaculis habitans cum Isaac & Jacob cohæredibus repromissionis ejusdem:

10 Expectabat enim fundamenta habentem civitatem, cujus artifex & conditor Deus.

11 Fide & ipsa Sara sterilis existens virtutem in conceptionem seminis accepit, & præter tempus ætatis peperit, quoniam fidelem existimavit promittentem.

12 Ideo & ab uno orti sunt, & hæc emortuo, tanquam sydera cæli multitudine, & sicut arena quæ ad labium maris innumerabilis.

13 Juxta fidem mortui sunt isti omnes, non accipientes repromissiones; sed à longe eas aspicientes, & persuasi, & salutantes, & confitentes, quia hospites & peregrini sunt super terram.

14 Nam hujusmodi dicentes, ostendunt quod patriam inquirunt.

15 Et si quidem ipsius meminissent de qua exierunt, habebant utique tempus revertendi:

16 Nunc autem meliorem appetunt, id est cælestem; ideo non erubescit eos Deus, Deus invocari eorum: paravit enim illis civitatem.

17 Fide obtulit Abraham Isaac tentatus, & unigenitum offerebat ille repromissiones accipiens:

18 Ad quem dictum est: Quia in Isaac vocabitur tibi semen:

19 Arbitrans quia & à mortuis suscitare potens Deus: unde eum & in parabola accepit.

20 Fide, de futuris benedixit Isaac Jacob & Esau.

21 Fide, Jacob moriens unumquemque filiorum Joseph benedixit, & adoravit super

σης πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει.

* 6 Νυνὶ δὲ ‡ διαφορωτέρας τέτευχε λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείττονός ἐστι διαθήκης ‡ μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις ‡ νενομοθέτηται.

7 Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος.

8 Μεμφόμενος γὰρ αὐτοῖς λέγει· Ἰδοὺ, ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινήν.

9 Οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν, ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν, ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου· ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει Κύριος.

10 Ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεὸν, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν.

11 Καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων· Γνῶθι τὸν Κύριον· ὅτι πάντες εἰδήσουσί με, ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν ἕως μεγάλου αὐτῶν·

* 12 Ὅτι ‡ ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.

* 13 Ἐν τῷ λέγειν καινὴν, πεπαλαίωκε τὴν πρώτην· τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ ‡ γηράσκον, ἐγγὺς † ἀφανισμοῦ. 10. † 2.

Κεφ. θ'. 9.

1 Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη σκηνὴ δικαιώματα λατρείας, τό, τε ἅγιον κοσμικόν.

2 Σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἥ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα, καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται ἅγια.

plar oſtenſum tibi in monte.

6 Nunc autem excellentius fortitus eſt miniſterium, quanto melioris eſt teſtamenti mediator, quod in melioribus repromiſſionibus ſancitum eſt. 7 Si enim prius illud eſſet inculpabile, non utique ſecundi quæreretur locus: 8 Vituperans enim eos dicit: Ecce, dies venient, dicit Dominus, & conſummabo ſuper domum Iſraël, & ſuper domum Juda teſtamentum novum.

9 Non ſecundum teſtamentum quod feci patribus eorum in die apprehendente me manum eorum, educere illos de terra Ægypti: quoniam ipſi non permanſerunt in teſtamento meo, & ego neglexi eos, dicit Dominus.

10 Quia hoc teſtamentum quod diſponam domui Iſraël poſt dies illos, dicit Dominus, dans leges meas in mentem eorum, & in corde eorum inſcribam eas; & ero eis in Deum, & ipſi erunt mihi in populum. 11 Et non docebunt unuſquiſque proximum ſuum, & unuſquiſque fratrem ſuum, dicens, Cognoſce Dominum: quoniam omnes ſcient me, à parvo eorum usque ad magnum eorum:

12 Quia propitius ero injuſtitiis eorum, & peccatorum eorum & iniquitatum eorum non memorabor adhuc 13 In dicere novum, veteravit prius: at antiquatum & ſenescens, prope evaneſcentiam.

CAPUT IX.

1 HAbuit quidem ergo & prius tabernaculum juſtificationes culturæ, illudque ſanctum mundanum.

2 Tabernaculum enim apparatum eſt primum, in quo candelabra, & menſa, & propoſitio panum, quod dicitur ſanctum. 3 Poſt

3 Μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων·

* 4 Χρυσοῦν ἔχουσα † θυμιατήριον, καὶ τὴν ‡ κιβωτὸν τῆς διαθήκης ‡ περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ· ἐν ᾗ † στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ ‡ μάννα, καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα, καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης.

* 5 ‡ Ὑπεράνω δὲ αὐτῆς ‡ Χερουβὶμ δόξης, † κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέγειν κατὰ μέρος.

6 Τούτων δὲ οὕτω κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διαπαντὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες·

* 7 Εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ † ἀγνοημάτων.

* 8 Τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, ‡ μήπω ‡ πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν, ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν·

9 Ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ὃν δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται, μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα,

* 10 Μόνον ἐπὶ βρώμασι καὶ ‡ πόμασι, καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, καὶ δικαιώμασι σαρκὸς, μέχρι καιροῦ † διορθώσεως ἐπικείμενα·

11 Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς, οὐ χειροποιήτου, τουτέστιν, οὐ ταύτης τῆς κτίσεως,

12 Οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος.

* 13 Εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων καὶ ‡ τράγων, καὶ ‡ σποδὸς † δαμάλεως ‡ ῥαντίζουσα τοὺς

3 Post autem secundum velamentum tabernaculum dictum Sancta sanctorum.

4 Aureum habens thuribulum, & arcam testamenti circumtectam undique auro, in qua urna aurea, habens manna, & virga Aaron germinata, & tabulæ testamenti.

5 Super autem eam Cherubim gloriæ, obumbrantia propitiatorium: de quibus non est modo dicendum per partes.

6 His vero ita compositis, in quidem priori tabernaculo semper introibant sacerdotes, cultus consummantes.

7 In autem secundo semel in anno solus pontifex, non sine sanguine, quem offert pro suis & populi ignorantiis.

8 Hoc significante Spiritu sancto, nondum propalatam esse sanctorum viam, adhuc priore tabernaculo habente stationem.

9 Quæ parabola in tempus præsens, juxta quod muneraque & hostiæ offeruntur, non potentes juxta conscientiam perficere cultorem,

10 Solummodo in cibis & potibus, & variis baptismatibus, & justitiis carnis, usque ad tempus correctionis impositæ:

11 Christus autem adveniens pontifex futurorum bonorum, per majus & perfectius tabernaculum, non manufactum, id est, non hujus creationis, 12 Neque per sanguinem hircorum, & vitulorum, per autem proprium sanguinem introivit semel in Sancta, æternam redemptionem inveniens.

13 Si enim sanguis taurorum & hircorum, & cinis vitulæ aspergens inquinatos, sanctificat

† ἀντικατέστητε, πρὸς τὴν ἁμαρτίαν † ἀνταγωνιζόμενοι·

* 5 Καὶ † ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται· Τέκνον μου, μὴ † ὀλιγώρει παιδείας Κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος·

* 6 Ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος, παιδεύει· ‡ μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν ‡ παραδέχεται.

7 Εἰ παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ Θεός· τίς γάρ ἐστιν υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατήρ;

* 8 Εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα † νόθοι ἐστὲ καὶ οὐχ υἱοί.

* 9 Εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν ‡ παιδευτάς, καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων, καὶ ζήσομεν;

* 10 Οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας, κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς, ἐπαίδευον· ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον, εἰς τὸ ‡ μεταλαβεῖν τῆς † ἁγιότητος αὐτοῦ.

11 Πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης· ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσι δικαιοσύνης.

* 12 Διὸ τὰς † παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ ‡ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε·

* 13 Καὶ † τροχιὰς ‡ ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον.

14 Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμὸν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον·

* 15 Ἐπισκοποῦντες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ· μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω ‡ φύουσα † ἐνοχλῇ, καὶ διὰ ταύτης μιανθῶσι πολλοί.

* 16 Μή τις πόρνος, ἢ βέβηλος, ὡς Ἡσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ † πρωτοτόκια αὐτοῦ.

nem reſtitiſtis, adverſus peccatum repugnantes.

5 Et obliti eſtis exhortationis, quæ vobis tanquam filiis differitur: Fili mi, ne parvipende diſciplinam Domini, neque fatiſcas ab eo argutus:

6 Quem enim diligit Dominus, caſtigat: flagellat autem omnem filium quem recipit.

7 Si diſciplinam ſuſtinetis, tanquam filiis vobis offert ſe Deus: quis enim eſt filius, quem non corripit pater?

8 Si autem abſque eſtis diſciplina, cujus particípes facti ſunt omnes, utique nothi eſtis, & non filii.

9 Deinde quidem carnis noſtræ patres habuimus caſtigatores, & reverebamur: non multo magis obtemperabimus Patri ſpirituum, & vivemus?

10 Illi quidem enim ad paucos dies, ſecundum viſum ipſis, caſtigabant: hic autem ad commodum, ad recipiendum ſanctitatem ejus.

11 Omnis autem diſciplina ad quidem præſens non videtur gaudii eſſe, ſed mœroris: poſtea autem fructum pacificum per eam exercitatis reddit juſtitiæ.

12 Ideo remiſſas manus & ſoluta genua erigite:

13 Et greſſus rectos facite pedibus veſtris, ut non claudum abducatur, ſanetur autem magis.

14 Pacem ſequimini cum omnibus, & ſanctimoniam, qua ſine nemo videbit Dominum;

15 Contemplantes ne quis deficiat à gratia Dei: ne qua radix amaritudinis ſurſum germinans impediat, & per illam inquinentur multi.

16 Ne quis fornicator, aut prophanus, ut Eſau: qui propter eſcam unam vendidit primogenita ſua.

17 Sci-

* 17 Ἴσε γὰρ ὅτι καὶ † μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι τὴν ‡ εὐλογίαν, ‡ ἀπεδοκιμάσθη· μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὗρε, ‡ καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.

* 18 Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ‡ ψηλαφωμένῳ ὄρει, καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ, καὶ † γνόφῳ, καὶ ‡ σκότῳ, καὶ † θυέλλῃ,

19 Καὶ σάλπιγγος ἤχῳ, καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο μὴ προσθῆναι αὐτοῖς λόγον.

* 20 (Οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ ‡ διαστελλόμενον· Κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ ὄρους, ‡ λιθοβοληθήσεται, ἢ † βολίδι † κατατοξευθήσεται.

* 21 Καὶ, οὕτω ‡ Φοβερὸν ἦν τὸ † φανταζόμενον, Μωσῆς εἶπεν· ‡ Ἔκφοβός εἰμι καὶ ‡ ἔντρομος.)

22 Ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιὼν ὄρει, καὶ πόλει Θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων,

* 23 † Πανηγύρει καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων, καὶ κριτῇ Θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων,

24 Καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ, κρείττονα λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἄβελ.

25 Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἐφυγον, τὸν ἐπὶ τῆς γῆς παραιτησάμενοι χρηματίζοντα, πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι;

26 Οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσε τότε· νῦν δὲ ἐπήγγελται, λέγων· Ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείω οὐ μόνον τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν.

27 Τὸ δὲ, ἔτι ἅπαξ, δηλοῖ τῶν σαλευομένων τὴν μετάθεσιν, ὡς πεποιημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα.

* 28 Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες, ἔχωμεν χάριν δι' ἧς λατρεύωμεν

17 Scitis enim quoniam & postea volens hæreditare benedictionem, reprobatus est: pœnitentiæ enim locum non invenit, quanquam cum lachrymis exquirens eam.

18 Non enim accessistis tractabilem montem, & incensum igne, & turbinem, & caliginem, & procellam,

19 Et tubæ sonum, & vocem verborum, quam audientes deprecati sunt non proponi eis verbum.

20 (Non portabant enim imperatum: Et si bestia tetigerit montem lapidabitur, aut jaculo configetur.

21 Et, ita terribile erat apparens, Moses dixit: Exteritus sum, & tremebundus.)

22 Sed accessistis Sion montem, & civitatem Dei viventis, Hierusalem cælestem, & myriades angelorum,

23 Frequentiam & ecclesiam primogenitorum in cælis conscriptorum, & judicem Deum omnium, & spiritus justorum perfectorum,

24 Et testamenti novi mediatorem Jesum, & sanguinem asperſionis præstantiora loquentem præ Abel.

25 Videte ne recusetis loquentem: si enim illi non effugerunt illum super terram recusantes oracula edentem: multo magis nos illum de cælis aversati?

26 Cujus vox terram movit tunc: nunc autem denuntiavit, dicens: adhuc semel ego moveo non solum terram, sed & cælum.

27 Illud autem, adhuc semel, declarat mobilium translationem, tanquam factorum, ut maneant non mobilia.

28 Itaque regnum immobile susciplentes, habeamus gratiam, per quam serviamus

† εὐαρέστως τῷ Θεῷ, μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας.

* 29 Καὶ γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ † κατανα λίσκον. 49. † 24. Κεφ. ιγ'. 13.

1 Ἡ Φιλαδελφία μενέτω.

* 2 Τῆς ‡ Φιλοξενίας μὴ ‡ ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους.

* 3 ‡ Μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς † συνδεδεμένοι· τῶν κακουχουμένων, ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι.

4 Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνους δὲ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ Θεός.

* 5 ‡ Ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος· ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν· Οὐ μή σε ἀνῶ, οὐδ' οὐ μή σε ἐγκαταλίπω·

* 6 Ὥστε ‡ θαῤῥοῦντας ἡμᾶς λέγειν· Κύριος ἐμοὶ † βοηθὸς, καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος.

* 7 ‡ Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ‡ ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, ‡ μιμεῖσθε τὴν πίστιν.

8 Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

* 9 ‡ Διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ‡ ξέναις μὴ περιφέρεσθε. καλὸν γὰρ χάριτι ‡ βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατήσαντες.

10 Ἔχομεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες.

11 Ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζώων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς.

12 Διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαὸν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθε.

13 Τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὀνειδισμὸν αὐτοῦ φέροντες.

14 Οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν.

15 Δι' αὐτοῦ οὖν ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διὰ παντὸς τῷ Θεῷ, τοῦτ' ἔστι καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

16 Τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεός.

17 Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι, καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.

18 Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πειθόμεθα γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσι καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι.

19 Περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

20 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν, ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν,

21 καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ὑμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

22 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν.

23 Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ ἐὰν τάχιον ἔρχηται, ὄψομαι ὑμᾶς.

24 Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν, καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας.

25 Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

grate Deo, cum reverentia & religione.

29 Etenim Deus noſter ignis conſumens.

CAPUT XIII.

1 Charitas fraternitatis maneat.

2 Hoſpitalitatem ne obliviſcimini: per hanc enim latuerunt quidam hoſpitio excipientes angelos.

3 Mementote vinctorum, tanquam ſimul vincti: malis preſſorum, tanquam & ipſi exiſtentes in corpore.

4 Honorabile connubium in omnibus, & cubile immaculatum: fornicatores autem & adulteros judicabit Deus.

5 Pecuniæ non appetens mos: contenti præſentibus: ipſe enim dixit: Non te deſeram, neque te derelinquam.

6 Ita ut confidentes nos dicere: Dominus mihi adjutor, & non timebo quid faciat mihi homo.

7 Mementote ducum veſtrorum, qui locuti ſunt vobis verbum Dei: quorum intuentes exitum converſationis, imitamini fidem.

8 Jeſus Chriſtus heri & hodie idem, & in ſecula.

9 Doctrinis variis & peregrinis ne circumferamini. pulchrum enim gratia ſtabiliri cor, non eſcis, in quibus non ſunt adjuti ambulantes.

10 Habemus altare, de quo edere non habent poteſtatem tabernaculo ſervientes.

11 Quorum enim infertur animalium ſanguis pro peccato in Sancta per pontificem, horum corpora cremantur extra caſtra.

12 Ideo & Jeſus, ut ſanctificaret per proprium ſanguinem populum, extra portam paſſus eſt.

13 Igitur exeamus ad eum extra caſtra, improperium ejus portantes.

14 Non enim habemus hic ma-

σαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν.

15 Δι' αὐτοῦ οὖν ‡ ἀναφέρωμεν θυσίαν † αἰνέσεως διαπαντὸς τῷ Θεῷ, ‡ τουτέστι καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

16 Τῆς δὲ † εὐποιΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεός.

17 Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ‡ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι, καὶ μὴ στενάζοντες· ‡ ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.

18 Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πεποίθαμεν γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσι καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι·

19 Περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

20 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν,

21 Καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ, εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ· ποιῶν ἐν ὑμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

22 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν.

23 Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ (ἐὰν τάχιον ἔρχηται) ὄψομαι ὑμᾶς.

24 Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας.

25 Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν. 19. † 6.

Πρὸς Ἑβραίους ἐγράφη ἀπὸ τῆς Ἰταλίας διὰ Τιμοθέου.

manentem civitatem, sed futuram inquirimus.

15 Per ipsum ergo offeramus hostiam laudis per omne Deo, id est, fructum labiorum confitentium nomini ejus.

16 At beneficentiæ & communionis ne oblivisciminī: talibus enim hostiis beneplacet sibi Deus.

17 Obedite ducibus vestris, & subjacete: ipsi enim pervigilant pro animabus vestris, quasi rationem reddituri, ut cum gaudio hoc faciant, & non gementes: inutile enim vobis hoc.

18 Orate pro nobis: confidimus enim quia pulchram conscientiam habemus, in omnibus pulchre volentes conversari. 19 Amplius autem deprecor hoc facere: ut celerius restituar vobis.

20 At Deus pacis, reducens de mortuis pastorem ovium magnum, in sanguine testamenti æterni, Dominum nostrum Jesum Christum,

21 Aptet vos in omni opere bono, ad faciendum voluntatem ejus: faciens in vobis beneplacitum coram se, per Jesum Christum: cui gloria in secula seculorum. Amen.

22 Rogo autem vos, fratres, sufferte verbum solatii: etenim per brevia misi vobis.

23 Cognoscite fratrem Timotheum absolutum, cum quo (si celerius venerit) videbo vos.

24 Salutate omnes duces vestros & omnes sanctos. Salutant vos illi de Italia.

25 Gratia cum omnibus vobis. Amen.

Ad Hebræos scripta est ab Italia per Timotheum.

J A-

ΙΑΚΩΒΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ.

JACOBI APOSTOLI EPISTOLA CATHOLICA.

Καφ. α.

1 Ἰάκωβος Θεοῦ καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ, χαίρειν.

2 Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις·

3 γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν·

4 ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ἦτε τέλειοι καὶ ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.

* 5 Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος Θεοῦ πᾶσιν † ἁπλῶς, καὶ μὴ ‡ ὀνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ.

* 6 Αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ ‡ διακρινόμενος ‡ ἔοικε † κλύδωνι θαλάσσης † ἀνεμιζομένῳ καὶ † ῥιπιζομένῳ.

7 Μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ Κυρίου.

* 8 Ἀνὴρ ‡ δίψυχος, † ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.

9 Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ·

10 ὁ δὲ πλούσιος, ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται.

* 11 ‡ Ἀνέτειλε γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ ‡ καύσωνι, καὶ ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ‡ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε, καὶ ἡ † εὐπρέπεια

CAPUT I.

1 JACOBUS Dei & Domini Jesu Christi servus, duodecim tribubus quæ in dispersione, gaudere.

2 Omne gaudium ducite, fratres mei, cum tentationibus incideritis variis:

3 Scientes quod probatio vestræ fidei adoperatur patientiam:

4 At patientia opus perfectum habeat, ut sitis perfecti & integri, in nullo deficientes.

5 Si autem quis vestrum desiderat sapientia, postulet à dante Deo omnibus simpliciter, & non improperante, & dabitur ei.

6 Postulet autem in fide, nihil dissentiens: nam dissentiens similis est fluctui maris ventis agitato & jactato.

7 Non ergo æstimet homo ille quod accipiet aliquid à Domino.

8 Vir duplex animo, inconstans in omnibus viis suis.

9 Glorietur autem frater humilis in sublimitate sua:

10 At dives in humilitate sua: quoniam sicut flos fœni transibit:

11 Exortus est enim sol cum ardore, & arefecit fœnum, & flos ejus decidit, & decor vul-

τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἐμαράνθη· οὕτω καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς † πορείαις αὐτοῦ † μαρανθήσεται.

12 Μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν· ὅτι δόκιμος γενόμενος λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

* 13 Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω· ὅτι ἀπὸ τοῦ Θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ Θεὸς † ἀπείραστός ἐστι κακῶν, ‡ πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα.

* 14 Ἕκαστος δὲ πειράζεται, ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας † ἐξελκόμενος καὶ ‡ δελεαζόμενος.

* 15 Εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν· ἡ δὲ ἁμαρτία † ἀποτελεσθεῖσα † ἀποκύει θάνατον.

16 Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί.

* 17 Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ, καὶ πᾶν ‡ δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστι, καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ᾽ ᾧ οὐκ ἔνι † παραλλαγὴ, ἢ † τροπῆς † ἀποσκίασμα.

18 Βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.

* 19 Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, ἔστω πᾶς ἄνθρωπος † ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, ‡ βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν·

20 Ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς, δικαιοσύνην Θεοῦ οὐ κατεργάζεται.

* 21 Διὸ ‡ ἀποθέμενοι πᾶσαν † ῥυπαρίαν καὶ ‡ περισσείαν ‡ κακίας, ἐν † πραΰτητι δέξασθε τὸν † ἔμφυτον λόγον, τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν·

22 Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκροαταὶ, παραλογιζόμενοι ἑαυτούς.

23 Ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶ καὶ οὐ ποιητὴς, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ·

24 Κατενόησε γὰρ ἑαυτὸν, καὶ ἀπελήλυθε, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν.

vultus ejus deperiit: ita & dives in itineribus suis marcescet.

12 Beatus vir qui suffert tentationem: quoniam probatus factus accipiet coronam vitæ, quam repromisit Dominus diligentibus se.

13 Nemo tentatus dicat, quoniam à Deo tentor: nam Deus intentatus est malis, tentat autem ipse neminem.

14 Unusquisque vero tentatur, à propria concupiscentia abstractus & illectus.

15 Deinde concupiscentia concipiens parit peccatum: at peccatum consummatum generat mortem.

16 Ne errate, fratres mei dilecti.

17 Omne datum bonum, & omne donum perfectum, superne est, descendens à Patre luminum, apud quem non est transmutatio, aut vicissitudinis obumbratio.

18 Volens genuit nos verbo veritatis, ad esse nos initium aliquod ejus creaturarum.

19 Itaque, fratres mei dilecti, sit omnis homo velox ad audiendum, tardus ad loquendum, tardus ad iram:

20 Ira enim viri justitiam Dei non adoperatur.

21 Ideo abjicientes omnem sordem, & abundantiam malitiæ, in mansuetudine suscipite insitum verbum, potens salvare animas vestras.

22 Estote autem factores verbi, & non tantum auditores, fallentes vosmetipsos.

23 Quia si quis auditor verbi est, & non factor, hic similis est viro consideranti vultum nativitatis suæ in speculo:

24 Consideravit enim seipsum, & abiit, & statim oblitus est qualis fuerit.

* 25 Ὁ δὲ ‡ παρακύψας εἰς νόμον τελειον τὸν τῆς ἐλευθερίας, καὶ παραμείνας, οὗτος οὐκ ‡ ἀκροατὴς † ἐπιλησμονῆς γενόμενος, ἀλλὰ ‡ ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ † ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.

* 26 Εἴ τις δοκεῖ † θρῆσκος εἶναι ἐν ὑμῖν, μὴ ‡ χαλιναγωγῶν ‡ γλῶσσαν αὐτοῦ, ἀλλ' ‡ ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου ‡ μάταιος ἡ θρησκεία.

* 27 Θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ, αὕτη ἐστὶν, ‡ ἐπισκέπτεσθαι ‡ ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ‡ ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου. 46. † 19.

Κεφ. β'. 2.

1 Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωπολημψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης.

* 2 Ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς τὴν συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ † χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν † ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι,

3 Καὶ ἐπιβλέψητε ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν, καὶ εἴπητε αὐτῷ· Σὺ κάθου ὧδε καλῶς· καὶ τῷ πτωχῷ εἴπητε· Σὺ στῆθι ἐκεῖ, ἢ κάθου ὧδε ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου·

4 Καὶ οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν;

5 Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, οὐχ ὁ Θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τοῦ κόσμου τούτου, πλουσίους ἐν πίστει, καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν;

6 Ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἕλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια;

7 Οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσι τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς;

8 Εἰ μεν τοι νόμον τελεῖτε βασιλικὸν, κατὰ τὴν γραφήν· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου

25 At perspiciens in legem perfectam libertatis, & permanens, hic non auditor oblivionis factus, sed factor operis, hic beatus in facto suo erit.

26 Si quis videtur religiosus esse in vobis, non refrænans linguam suam, sed decipiens cor suum, hujus vana religio.

27 Religio munda & immaculata apud Deum & Patrem, hæc est, visitare pupillos & viduas in tribulatione eorum, immaculatum seipsum custodire à mundo.

CAPUT II.

1 FRatres mei, ne in personarum acceptione habete fidem Domini nostri Jesu Christi gloriæ.

2 Si enim introierit in conventum vestrum vir aureos habens annulos in veste candida, introierit autem & pauper in sordido habitu,

3 Et intendatis in ferentem vestem splendidam, & dixeritis ei: Tu sede hic pulchre: & pauperi dicatis: Tu sta illic, aut sede hic sub scabello meo:

4 Et non dijudicastis in vobis ipsis, & facti estis judices disceptationum malarum?

5 Audite, fratres mei dilecti, nonne Deus elegit pauperes mundi, divites in fide, & hæredes regni quod repromisit diligentibus se?

6 Vos autem exhonorastis pauperem. nonne divites per potentiam opprimunt vos, & ipsi trahunt vos ad judicia?

7 Nonne ipsi blasphemant pulchrum nomen invocatum super vos? 8 Si tamen legem perficitis regalem, secundum scripturam: Diliges proximum tuum sicut teipsum, pulchre facitis.

9 Si

ὡς σεαυτὸν, καλῶς ποιεῖτε.
* 9 Εἰ δὲ † προσωπολημπτεῖτε, ἁμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς ‡ παραβάται.
10 Ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσει, πταίσει δὲ ἐν ἑνὶ, γέγονε πάντων ἔνοχος.
11 Ὁ γὰρ εἰπὼν· Μὴ μοιχεύσῃς, εἶπε καί· Μὴ φονεύσῃς. εἰ δὲ οὐ μοιχεύσεις, φονεύσεις δὲ, γέγονας παραβάτης νόμου.
12 Οὕτω λαλεῖτε, καὶ οὕτω ποιεῖτε, ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι·
* 13 Ἡ γὰρ κρίσις † ἀνίλεως τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος· καὶ ‡ κατακαυχᾶται ‡ ἔλεος κρίσεως.
14 Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν;
* 15 Ἐὰν δὲ ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσι, καὶ λειπόμενοι ὦσι τῆς † ἐφημέρου τροφῆς,
* 16 Εἴπῃ δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν· Ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, ‡ θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε· μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ † ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ‡ ὄφελος;
17 Οὕτω καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔργα ἔχῃ, νεκρά ἐστι καθ' ἑαυτήν.
18 Ἀλλ' ἐρεῖ τις· Σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου, κἀγὼ δείξω σοι ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν μου.
* 19 Σὺ πιστεύεις ὅτι ὁ Θεὸς εἷς ἐστι· καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι, καὶ † φρίσσουσι·
20 Θέλεις δὲ γνῶναι, ὦ ἄνθρωπε κενὲ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστιν;
21 Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον;
* 22 Βλέπεις ὅτι ἡ πίστις ‡ συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη;
23 Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· Ἐπίστευσε δὲ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη

9 Si autem personam accipitis, peccatum operamini, redarguti à lege quasi transgressores. 10 Quicunque enim totam legem servabit, offendet autem in uno, factus est omnium reus. 11 Ille enim dicens: Non mœchaberis, dixit &: Non occides. Si autem non mœchaberis, occides autem, factus es transgressor legis. 12 Sic loquimini, & sic facite, ficut per legem libertatis futuri judicari. 13 Nam judicium sine misericordia non facienti misericordiam: & contra gloriatur misericordia judicium.
14 Quid utile, fratres mei, si fidem dicat quis habere, opera autem non habeat? num potest fides salvare eum?
15 Si autem frater aut soror nudi sint, & destituti fuerint quotidiano victu, 16 Dicat autem aliquis illis ex vobis: Ite in pace, calefacite vos, & saturamini: non dederitis autem eis ea quæ necessaria corporis, quid illud utile?
17 Sic & fides, si non opera habeat, mortua est secundum semetipsam. 18 Sed dicet quis: Tu fidem habes, & ego opera habeo. ostende mihi fidem tuam ex operibus tuis, & ego ostendam tibi ex operibus meis fidem meam.
19 Tu credis quoniam Deus unus est; pulchre facis: & dæmones credunt, & contremiscunt. 20 Vis autem scire, ô homo inanis, quoniam fides sine operibus mortua est?
21 Abraham pater noster nonne ex operibus justificatus est, offerens Isaac filium suum super altare? 22 Vides quoniam fides cooperabatur operibus illius, & ex operibus fides consummata est?
23 Et impleta est scriptura dicens: Credidit autem Abraham

αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος Θεοῦ ἐκλήθη.

24 Ὁρᾶτε τοίνυν ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον;

25 Ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους, καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα;

26 Ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστι. † 7.

Κεφ. γ'. 3.

1 ΜΗ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρῖμα ληψόμεθα.

2 Πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες· εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνὴρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα.

3 Ἰδοὺ τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν πρὸς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν.

* 4 Ἰδοὺ, καὶ τὰ πλοῖα ‡ τηλικαῦτα ὄντα, καὶ ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων ἐλαυνόμενα, ‡ μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου ὅπου ἂν ἡ ‡ ὁρμὴ τοῦ ‡ εὐθύνοντος βούληται.

* 5 Οὕτω καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶ, καὶ † μεγαλαυχεῖ. Ἰδοὺ, ‡ ὀλίγον πῦρ ‡ ἡλίκην † ὕλην ‡ ἀνάπτει.

* 6 Καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας· οὕτως ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ ‡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα, καὶ † φλογίζουσα τὸν † τροχὸν τῆς ‡ γενέσεως, καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης.

* 7 Πᾶσα γὰρ ‡ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν, ‡ ἑρπετῶν τε καὶ † ἐναλίων, ‡ δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ Φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ·

* 8 Τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι, † ἀκατάσχετον κακόν· μεστὴ ἰοῦ † θανατηφόρου.

* 9 Ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν

him God, & reputatum eſt illi ad juſtitiam, & amicus Dei appellatus eſt.

24 Videtis igitur, quoniam ex operibus juſtificatur homo, & non ex fide tantum?

25 Similiter autem & Raab meretrix, nonne ex operibus juſtificata eſt, ſuſcipiens nuntios, & alia via ejiciens?

26 Sicut enim corpus ſine ſpiritu mortuum eſt, ita & fides ſine operibus mortua eſt.

CAPUT III.

1 NE multi magiſtri fiatis, fratres mei, ſcientes quoniam majus judicium capiemus.

2 Multa enim offendimus omnes: ſi quis in verbo non offendit, hic perfectus vir, potens freno circumducere & totum corpus.

3 Ecce equis frena in ora mittimus ad obediendum ipſos nobis, & omne corpus illorum circumagimus.

4 Ecce, & naves tantæ exiſtentes, & à validis ventis impulſæ, circumferuntur à modico gubernaculo, quo impetus dirigentis voluerit:

5 Ita & lingua parvum membrum eſt, & magna gloriatur. Ecce, exiguus ignis quantam materiam incendit!

6 Et lingua ignis, mundus iniquitatis: ita lingua conſtituitur in membris noſtris, maculans totum corpus, & inflammans rotam nativitatis, & inflammata à gehenna.

7 Omnis enim natura, beſtiarumque & volucrum, ſerpentiumque & marinorum, domatur & domita eſt naturæ humanæ:

8 At linguam nullus poteſt hominum domare: incoërcibile malum: plena veneno mortifero.

9 In ipſa benedicimus Deum,

Θεὸν καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ ‡ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' † ὁμοίωσιν Θεοῦ γεγονότας·

* 10 Ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. Οὐ † χρὴ, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτω γίνεσθαι.

* 11 Μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ‡ ὀπῆς † βρύει τὸ ‡ γλυκὺ καὶ τὸ ‡ πικρόν;

* 12 Μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, ‡ συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος ‡ σῦκα; Οὕτως οὐδεμία ‡ πηγὴ † ἁλυκὸν καὶ γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.

* 13 Τίς σοφὸς καὶ † ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι σοφίας.

14 Εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐρίθειαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας.

* 15 Οὐκ ἔςιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλ' ἐπίγειος, ψυχικὴ, † δαιμονιώδης·

16 Ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐρίθεια, ἐκεῖ ἀκαταςασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα.

* 17 Ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἁγνή ἐςιν, ἔπειτα ‡ εἰρηνική, ἐπιεικὴς, † εὐπειθὴς, μεςὴ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, † ἀδιάκριτος καὶ ἀνυπόκριτος.

18 Καρπὸς δὲ τῆς δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην. 35. † 15.

Κεφ. δ'. 4.

1 ΠΟθὲν πόλεμοι καὶ μάχαι ἐν ὑμῖν; Οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν;

2 Ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε, οὐκ ἔχετε δὲ, διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς.

3 Αἰτεῖτε, καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε.

* 4 ‡ Μοιχοὶ καὶ ‡ μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ Θεοῦ ἐςίν; ὃς ἂν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται.

Deum, & Patrem, & in ipsa maledicimus homines ad similitudinem Dei factos.

10 Ex eodem ore procedit benedictio & maledictio. Non oportet, fratres mei dilecti, hæc ita fieri.

11 Nunquid fons de eodem foramine emanat dulce & amarum?

12 Nunquid potest, fratres mei, ficus oleas facere, aut vitis ficus? sic nullus fons salsam & dulcem facere aquam.

13 Si quis sapiens & peritus in vobis, ostendat ex pulchra conversatione opera sua in mansuetudine sapientiæ.

14 Si autem zelum amarum habetis & contentionem in corde vestro: ne gloriamini & mentimini adversus veritatem.

15 Non est ista sapientia desursum descendens, sed terrena, animalis, dæmoniaca:

16 Ubi enim zelus & irritatio, illic tumultuatio & omnis prava actio. 17 Illa autem supernè sapientia, primum quidem pudica est: deinde pacifica, modesta, benesuadibilis, plena misericordia & fructibus bonis, non dijudicans & non simulata. 18 Fructus autem justitiæ in pace seminatur facientibus pacem.

CAPUT IV.

1 UNde bella & pugnæ in vobis? Non hinc, ex voluptatibus vestris militantibus in membris vestris?

2 Concupiscitis, & non habetis: occiditis, & zelatis, & non potestis adipisci: litigatis & belligeratis, non habetis autem, propter non petere vos.

3 Petitis, & non accipitis, eo quod male petitis, ut in voluptatibus vestris insumatis.

4 Adulteri & adulteræ, nescitis

δες, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ † φιλία τοῦ κόσμου, ἔχθρα τοῦ Θεοῦ ἐστιν; ὃς ἂν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται.

5 Ἢ δοκεῖτε ὅτι † κενῶς ἡ γραφὴ λέγει· Πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατῴκισεν ἐν ἡμῖν;

6 Μείζονα δὲ δίδωσι χάριν, διὸ λέγει· Ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.

7 Ὑποτάγητε οὖν τῷ Θεῷ, ἀντίστητε τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν.

8 Ἐγγίσατε τῷ Θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν· καθαρίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί, καὶ ἁγνίσατε καρδίας, δίψυχοι.

9 † Ταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε καὶ κλαύσατε. ὁ † γέλως ὑμῶν εἰς ‡ πένθος ‡ μεταστραφήτω, καὶ ἡ χαρὰ εἰς † κατήφειαν.

10 Ταπεινώθητε ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.

11 Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί· ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ, καὶ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καταλαλεῖ νόμου, καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου, ἀλλὰ κριτής.

12 Εἷς ἐστιν ὁ † νομοθέτης ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ τίς εἶ ὃς κρίνεις τὸν ἕτερον;

13 Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες· Σήμερον ἢ αὔριον πορευσόμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν, καὶ ποιήσομεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἕνα, καὶ ἐμπορευσόμεθα, καὶ κερδήσομεν·

14 Οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὐρίου· ποία γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; ‡ ἀτμὶς γάρ ἐστιν ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα δὲ ἀφανιζομένη.

15 Ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς· Ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ, καὶ ζήσωμεν, καὶ ποιήσομεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο.

16 Νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν· πᾶσα καύ-

scitis quia amicitia mundi inimicitia Dei est? Quicunque ergo voluerit amicus esse mundi, inimicus Dei constituitur.

5 An putatis quia inaniter Scriptura dicit: Ad invidiam concupiscit spiritus qui habitat in nobis?

6 Majorem autem dat gratiam: Ideo dicit, Dominus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.

7 Subditi estote ergo Deo, resistite diabolo: & fugiet à vobis.

8 Appropinquate Deo, & appropinquabit vobis: Emundate manus, peccatores, & purificate corda, duplices animo.

9 Affligimini, & lugete, & plorate: risus vester in luctum convertatur, & gaudium in mœrorem.

10 Humiliamini in conspectu Domini, & exaltabit vos.

11 Ne contraloquimini alii aliis, fratres. Contraloquens fratri, & judicans fratrem suum, contraloquitur legi, & judicat legem: Si autem legem judicas, non es factor legis, sed judex.

12 Unus est legislator, potens servare & perdere: Tu autem quis es qui judicas alterum? 13 Age nunc dicentes: Hodie aut cras ibimus in illam civitatem, & faciemus ibi annum unum, & mercabimur, & lucrabimur:

14 Qui ignoratis illud cras: Quæ enim vita vestra? Vapor enim est ad modicum apparens, deinceps vero evanescens.

15 Pro dicere vos: Si Dominus voluerit, & vixerimus, & faciemus hoc aut illud.

16 Nunc autem gloriamini in superbiis vestris: Omnis glo-

χησις τοιαύτη, πονηρά ἐστιν.

17 Εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν, καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστιν. 11 † 6.

Κεφ. ε'. 5.

* 1 ‡ Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε † ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις.

* 2 Ὁ πλοῦτος ὑμῶν † σέσηπε, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν † σητόβρωτα γέγονεν·

* 3 Ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος † κατίωται, καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται, καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ· ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις.

* 4 Ἰδοὺ, ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν † ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν, ὁ ἀπεστερημένος ἀφ' ὑμῶν, κράζει· καὶ αἱ † βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὦτα Κυρίου ‡ σαβαὼθ εἰσεληλύθασιν.

* 5 † Ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ‡ ἐσπαταλήσατε· ‡ ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν ἡμέρᾳ ‡ σφαγῆς·

6 Κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.

* 7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοὶ, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου. ἰδοὺ, ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ, ἕως ἂν λάβῃ ὑετὸν † πρώϊμον καὶ † ὄψιμον.

8 Μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ Κυρίου ἤγγικε.

9 Μὴ στενάζετε κατ' ἀλλήλων, ἀδελφοὶ, ἵνα μὴ κατακριθῆτε· ἰδοὺ, κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἕστηκεν.

* 10 ‡ Ὑπόδειγμα λάβετε τῆς † κακοπαθείας, ἀδελφοί μου, καὶ τῆς μακροθυμίας, τοὺς προφήτας οἳ ἐλάλησαν τῷ ὀνόματι Κυρίου.

* 11 Ἰδοὺ, ‡ μακαρίζομεν τοὺς ὑπομένοντας. τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε, καὶ τὸ τέλος Κυρίου εἴδετε, ὅτι † πολύσπλαγχνός ἐστιν ὁ Κύριος καὶ ‡ οἰκτίρμων.

12 Πρὸ πάντων δὲ, ἀδελφοί

gloriatio talis mala est.

17 Scienti igitur bonum facere, & non facienti, peccatum illi est.

CAPUT V.

1 AGe nunc divites, plorate, ululantes in miseriis vestris superventuris.

2 Divitiæ vestræ putrefactæ sunt, & vestimenta vestra à tineis comesta facta sunt:

3 Aurum vestrum & argentum æruginavit, & ærugo eorum in testimonium vobis erit, & manducabit carnes vestras sicut ignis: Thesaurizastis in novissimis diebus.

4 Ecce merces operariorum metentium regiones vestras, intercepta à vobis, clamat: & clamores metentium in aures Domini Sabaoth introierunt.

5 Deliciati estis super terram, & lascivistis: enutristis corda vestra ut in die occisionis. 6 Condemnastis, occidistis justum: non resistit vobis. 7 Patientes estote igitur, fratres, usque ad adventum Domini. Ecce, agricola expectat pretiosum fructum terræ, patienter ferens in eum, donec accipiat pluviam matutinam & serotinam.

8 Patientes estote & vos, confirmate corda vestra, quoniam adventus Domini appropinquavit. 9 Ne ingemiscite adversus alii alios, fratres, ut non judicemini. Ecce, judex ante fores stetit.

10 Exemplum accipite, fratres mei, malorum perpessionis, & patientiæ, Prophetas qui locuti sunt nomine Domini. 11 Ecce beatificamus tolerantes. Tolerantiam Job audistis, & finem Domini vidistis, quoniam valde misericors est & miserator.

12 Ante omnia autem, fratres

μου, μὴ ὀμνύετε μήτε τὸν οὐρανὸν, μήτε τὴν γῆν, μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον· ἤτω δὲ ὑμῶν τὸ ναὶ, ναὶ, καὶ τὸ οὔ, οὔ· ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσιν πέσητε.

* 13 ‡ Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω· ‡ εὐθυμεῖ τις; ‡ ψαλλέτω.

14 Ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν, ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου.

15 Καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίςεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ Κύριος· κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκὼς, ἀφεθήσεται αὐτῷ.

16 Ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα, καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε. πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη.

* 17 Ἠλίας ἄνθρωπος ἦν ‡ ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι· καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ·

18 Καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκε, καὶ ἡ γῆ ἐβλάςησε τὸν καρπὸν αὐτῆς.

19 Ἀδελφοὶ, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιςρέψῃ τις αὐτὸν,

* 20 Γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιςρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ, σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου, καὶ ‡ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν. 24. † 11.

tres mei, ne jurate, neque cælum, neque terram, neque aliud quodcunque juramentum: sit autem vestrum Etiam, etiam: & Non, non: ut non sub judicium cadatis.

13 Tristatur aliquis in vobis? oret: Bono animo est quis? psallat.

14 Infirmatur quis in vobis? advocet presbyteros ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini.

15 Et oratio fidei servabit laborantem, & eriget eum Dominus: & si peccata fecerit, remittentur ei.

16 Confitemini alii aliis offensiones, & orate pro alii aliis, ut sanemini. multum valet deprecatio justi efficax.

17 Elias homo erat similiter passibilis nobis: & oratione oravit ad non pluendum: & non pluit super terram annos tres & menses sex.

18 Et rursum oravit, & cælum pluviam dedit, & terra germinavit fructum suum.

19 Fratres, si quis in vobis erraverit à veritate, & converterit quis eum,

20 Sciat quod convertens peccatorem ab errore viæ suæ, servabit animam à morte, & operiet multitudinem peccatorum.

ΠΕ'ΤΡΟΥ ΤΟΥ̃ ἈΠΟΣΤΟ'ΛΟΥ ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΚΑΘΟΛΙΚΗ' ΠΡΩ'ΤΗ.

Κεφ. α'. 1.

1 ΠΕ'ΤΡΟΣ ἀπόςολος Ἰησοῦ Χριςοῦ, ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκί-

PETRI APOSTOLI EPISTOLA CATHOLICA PRIOR.

CAPUT I.

1 PETRUS Apostolus Jesu Christi, electis advenis dispersionis Ponti, Galatiæ, Cappadociæ, Asiæ, & Bithyniæ.

ας, Ἀσίας, καὶ Βιθυνίας.
* 2 Κατὰ πρόγνωσιν Θεοῦ πατρὸς ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ‡ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.
3 Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν διὰ ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν,
* 4 Εἰς ‡ κληρονομίαν ‡ ἄφθαρτον καὶ ‡ ἀμίαντον καὶ † ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς.
5 Τοὺς ἐν δυνάμει Θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίστεως, εἰς σωτηρίαν ἑτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ.
6 Ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι (εἰ δέον ἐστὶ) λυπηθέντες ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς·
* 7 Ἵνα τὸ ‡ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολὺ τιμιώτερον χρυσίου, τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὑρεθῇ εἰς ἔπαινον καὶ τιμὴν καὶ δόξαν, ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ·
* 8 Ὃν οὐκ εἰδότες ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὁρῶντες, πιστεύοντες δὲ, ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ † ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ·
9 Κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν, σωτηρίαν ψυχῶν·
* 10 Περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ † ἐξηρεύνησαν προφῆται οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες·
* 11 Ἐρευνῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ, † προμαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα, καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας·
12 Οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς, ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτὰ, ἃ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι.
* 13 Διὸ † ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, ‡ νήφοντες τελείως, ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ·

thyniæ. 2 Secundum prænotionem Dei Patris, in sanctificatione Spiritus, in obedientiam & aspersionem sanguinis Jesu Christi: Gratia vobis & pax multiplicetur.
3 Benedictus Deus & Pater Domini nostri Jesu Christi, secundum multam suam misericordiam regenerans nos in spem vivam per resurrectionem Jesu Christi ex mortuis,
4 In hæreditatem incorruptibilem & incontaminatam & immarcescibilem, conservatam in cœlis in vos.
5 In virtute Dei custoditos per fidem, in salutem paratam revelari in tempore novissimo. 6 In quo exultatis, modicum nunc (si opus est) tristati in variis tentationibus: 7 Ut probatio vestræ fidei multo pretiosior auro, perdito, per ignem vero explorato, inveniatur in laudem & honorem & gloriam, in revelatione Jesu Christi: 8 Quem non videntes diligitis: in quem nunc non videntes, credentes autem, exultatis lætitia inenarrabili & glorificata:
9 Reportantes finem fidei vestræ, salutem animarum:
10 De qua salute exquisierunt atque scrutati sunt Prophetæ de illa in vos gratia prophetantes: 11 Scrutantes in quod vel quale tempus significaret in eis Spiritus Christi, prætestatus in Christum passiones, & post hæc glorias: 12 Quibus revelatum est quia non sibimetipsis, nobis autem ministrabant ea, quæ nunc nuntiata sunt vobis, per euangelizantes vobis in Spiritu sancto misso de cælo, in quæ desiderant angeli prospicere.
13 Ideo succincti lumbos mentis vestræ, sobrii, per-

φοντες, † τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ.

* 14 Ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ ‡ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις·

15 Ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον, καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε.

16 Διότι γέγραπται· Ἅγιοι γένεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι.

* 17 Καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν † ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἑκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς ‡ παροικίας ὑμῶν χρόνον ‡ ἀναστράφητε·

* 18 Εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ ‡ χρυσίῳ ‡ ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς † πατροπαραδότου·

19 Ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ·

20 Προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων δι' ὑμᾶς,

21 Τοὺς δι' αὐτοῦ πιστεύοντας εἰς Θεὸν τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς Θεόν.

* 22 Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας διὰ πνεύματος, εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καθαρᾶς καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε † ἐκτενῶς·

* 23 ‡ Ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ † σπορᾶς ‡ φθαρτῆς, ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγου ζῶντος Θεοῦ καὶ μένοντος εἰς τὸν αἰῶνα.

24 Διότι πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου· ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε·

25 Τὸ δὲ ῥῆμα Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα· τοῦτο δέ ἐστι τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

fecte ſperate in latam vobis gratiam in revelatione Jeſu Chriſti:

14 Quaſi filii obedientiæ, non configurati illis prius in ignorantia veſtra cupiditatibus: 15 Sed ſecundum vocantem vos Sanctum, & ipſi ſancti in omni converſatione fiatis; 16 Quoniam ſcriptum eſt: Sancti eſtote, quoniam ego ſanctus ſum.

17 Et ſi Patrem invocatis ſine acceptione perſonarum judicantem ſecundum uniuſcujuſque opus, in timore commorationis veſtræ tempus converſamini:

18 Scientes quod non corruptibilibus argento vel auro redempti eſtis de vana veſtra converſatione paterna traditione accepta: 19 Sed pretioſo ſanguine quaſi agni immaculati & incontaminati Chriſti: 20 Præcogniti quidem ante conſtitutionem mundi, manifeſtati autem in noviſſimis temporibus propter vos, 21 Per ipſum credentes in Deum ſuſcitantem eum à mortuis, & gloriam ei dantem, ut fidem veſtram & ſpem eſſe in Deum.

22 Animas veſtras caſtificantes in obedientia veritatis per Spiritum, in fraternum amorem non ſimulatum, ex puro corde alii alios diligite impenſe:

23 Renati non ex ſemine corruptibili, ſed incorruptibili, per verbum Dei vivi & permanentis in æternum.

24 Quia omnis caro ut fœnum, & omnis gloria hominis ut flos fœni: exaruit fœnum, & flos ejus decidit:

25 At verbum Domini manet in æternum: hoc autem eſt verbum evangelizatum in vos.

C A-

Κεφ. β'. 2.

1 Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλαλιάς,

* 2 Ὡς † ἀρτιγέννητα βρέφη, τὸ ‡ λογικὸν † ἄδολον ‡ γάλα ‡ ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε·

3 Εἴπερ ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς ὁ Κύριος·

4 Πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδεδοκιμασμένον, παρὰ δὲ Θεῷ ἐκλεκτὸν, ἔντιμον·

5 Καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομεῖσθε, οἶκος πνευματικὸς, ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι πνευματικὰς θυσίας, εὐπροσδέκτους τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

* 6 Διὸ καὶ περιέχει ἐν τῇ γραφῇ· Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον ‡ ἀκρογωνιαῖον, ἐκλεκτὸν, ‡ ἔντιμον· καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ μὴ καταισχυνθῇ.

* 7 Τιμὴ οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπειθοῦσι δὲ, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας, καὶ λίθος ‡ προσκόμματος, καὶ πέτρα ‡ σκανδάλου·

8 Οἳ προσκόπτουσι τῷ λόγῳ, ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν.

* 9 Ὑμεῖς δὲ, γένος ἐκλεκτὸν, † βασίλειον ‡ ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν· ὅπως τὰς ἀρετὰς † ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς.

10 Οἱ ποτὲ οὐ λαὸς, νῦν δὲ λαὸς Θεοῦ· οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες.

11 Ἀγαπητοὶ, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους, ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς·

* 12 Τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν· ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων ‡ ἐποπτεύσαντες, δοξάσωσι τὸν Θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.

CAPUT II.

1 Deponentes igitur omnem malitiam, & omnem dolum, & simulationes, & invidias, & omnes oblocutiones, 2 Sicut modo geniti infantes, rationale sine dolo lac concupiscite, ut in eo augeamini: 3 Siquidem gustastis quoniam benignus Dominus. 4 Ad quem accedentes, lapidem vivum, ab hominibus quidem reprobatum, à autem Deo electum, honorabilem: 5 Et ipsi tanquam lapides vivi superædificamini, domus spiritualis, sacerdotium sanctum, offerre hostias spirituales, bene acceptabiles Deo per Jesum Christum. 6 Propter quod continetur in Scriptura: Ecce pono in Sion lapidem summum angularem, electum, pretiosum: & credens in eo, non pudefiet. 7 Vobis igitur honor credentibus: non credentibus autem, lapis quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli, & lapis offensionis, & petra scandali. 8 Qui offendunt verbo, inpersuasi, in quod & positi sunt. 9 Vos autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus in vendicationem, ut virtutes annuntietis de tenebris vos vocantis in admirabile suum lumen. 10 Qui aliquando non populus, nunc autem populus Dei: qui non consecuti misericordiam, nunc autem misericordiam consecuti.

11 Dilecti, obsecro tanquam advenas & peregrinos, abstinere carnalibus desideriis, quæ militant adversus animam: 12 Conversationem vestram habentes honestam in Gentibus: ut in quo obloquuntur vobis, ut malefactoribus, ex bonis operibus in-

13 Ὑποτάγητε οὖν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν Κύριον· εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι·

* 14 εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν μὲν κακοποιῶν, ‡ ἔπαινον δὲ † ἀγαθοποιῶν·

15 Ὅτι οὕτως ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν·

* 16 ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς † ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς δοῦλοι Θεοῦ.

* 17 Πάντας τιμήσατε· τὴν ‡ ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε· τὸν Θεὸν φοβεῖσθε· τὸν βασιλέα ‡ τιμᾶτε.

* 18 Οἱ ‡ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς ‡ δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ‡ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς.

* 19 Τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν Θεοῦ ‡ ὑποφέρει τις ‡ λύπας, πάσχων † ἀδίκως.

* 20 Ποῖον γὰρ † κλέος, εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ Θεῷ.

* 21 Εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν, ὑμῖν † ὑπολιμπάνων † ὑπογραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ‡ ἴχνεσιν αὐτοῦ·

22 Ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ·

* 23 Ὃς ‡ λοιδορούμενος οὐκ † ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπείλει· παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως·

* 24 Ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον· ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις † ἀπογενόμενοι, τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὗ τῷ ‡ μώλωπι αὐτοῦ ἰάθητε.

25 Ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα πλανώμενα· ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν.

spicientes, glorificent Deum in die visitationis. 13 Subjecti estote igitur omni humanæ creaturæ propter Dominum: sive regi, quasi eminenti: 14 Sive præsidibus, ut per eum missis, ad vindictam quidem malefactorum, laudem vero benefactorum: 15 Quia sic voluntas Dei, benefacientes capistrare imprudentium hominum ignorantiam: 16 Quasi liberi, & non quasi velamen habentes malitiæ libertatem, sed sicut servi Dei.

17 Omnes honorate: Fraternitatem diligite: Deum timete: Regem honorificate.

18 Servi, subditi in omni timore dominis, non tantum bonis & æquis, sed etiam pravis.

19 Hoc enim gratia, si propter conscientiam Dei sustinet quis tristitias, patiens injuste.

20 Quæ enim laus, si peccantes & colaphizati sufferetis? Sed si bene facientes, & patientes sustinebitis, hoc gratia apud Deum.

21 In hoc enim vocati estis, quia & Christus passus est pro vobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus:

22 Qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus.

23 Qui convitiis affectus non contra convitiabatur, patiens non minabatur: tradebat autem judicanti juste:

24 Qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum: ut peccatis mortui, justitiæ vivamus: cujus vibice ejus sanati estis:

25 Eratis enim sicut oves errantes: sed conversi estis nunc ad pastorem & episcopum

σκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν. 32. †13.

Κεφ. γ'. 3.

1 Ὁμοίως αἱ γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσι τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσωνται·

2 Ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἁγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν.

3 Ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν † ἐμπλοκῆς τριχῶν, καὶ † περιθέσεως χρυσίων, ἢ † ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος·

4 Ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος, ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέως καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πολυτελές.

5 Οὕτω γάρ ποτε καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι ἐπὶ τὸν Θεὸν, ἐκόσμουν ἑαυτὰς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν·

* 6 Ὡς Σάῤῥα ὑπήκουσε τῷ Ἀβραὰμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα, ἧς ἐγενήθητε τέκνα, ἀγαθοποιοῦσαι, καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν † πτόησιν.

* 7 Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, † συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν, ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ † γυναικείῳ † ἀπονέμοντες τιμὴν, ὡς καὶ συγκληρονόμοις χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν.

* 8 Τὸ δὲ τέλος, πάντες † ὁμόφρονες, † συμπαθεῖς, † φιλάδελφοι, ‡ εὔσπλαγχνοι, † φιλόφρονες·

9 Μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας· τοὐναντίον δὲ, εὐλογοῦντες· εἰδότες ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε, ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε.

10 Ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγαπᾷν, καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς, παυσάτω τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ, ἀπὸ κακοῦ, καὶ χείλη αὐτοῦ τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον.

11 Ἐκκλινάτω ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποιησάτω ἀγαθόν· ζητησάτω εἰρήνην, καὶ διωξάτω αὐτήν.

12 Ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ Κυρίου

pum animarum veſtrarum.

CAPUT III.

1 Similiter mulieres ſubditæ propriis viris, ut & ſi qui non ſuadentur verbo, per mulierum converſationem ſine verbo lucrifiant:

2 Aſpicientes in timore caſtam converſationem veſtram. 3 Quarum ſit non extrinſecus implicationis capillorum, & circumpoſitionis aureorum, aut indumenti veſtimentorum ornatus: 4 Sed ille abſconditus cordis homo, in incorruptibilitate lenis & quieti ſpiritus, qui eſt in conſpectu Dei pretioſus.

5 Sic enim aliquando & ſanctæ mulieres ſperantes in Deum, ornabant ſeipſas, ſubjectæ propriis viris:

6 Sicut Sara obediebat Abrahæ, dominum eum vocans: cujus factæ eſtis natæ, benefacientes, & non timentes ullam conſternationem animi. 7 Viri ſimiliter, cohabitantes ſecundum cognitionem, quaſi infirmiori vaſi muliebri tribuentes honorem, tanquam & cohæredibus gratiæ vitæ, ad non intercidi orationes veſtras.

8 At finis, omnes unanimes, compatientes, fraternitatis amatores, miſericordes, humiles. 9 Non reddentes malum pro malo, aut convitium pro convitio: contrarium vero, benedicentes: ſcientes quia in hoc vocati eſtis, ut benedictionem hæreditate poſſideatis. 10 Nam volens vitam diligere, & videre dies bonos, coërceat linguam ſuam à malo, & labia ſua non loqui dolum.

11 Declinet à malo, & faciat bonum: inquirat pacem, & ſequatur eam.

12 Quia oculi Domini ſuper

ἐπὶ δικαίους, καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν· πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.

13 Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς, ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ μιμηταὶ γένησθε;

14 Ἀλλ' εἰ καὶ πάσχοιτε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι· τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε, μηδὲ ταραχθῆτε.

15 Κύριον δὲ τὸν Θεὸν ἁγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. ἕτοιμοι δὲ ἀεὶ πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, μετὰ πραΰτητος καὶ φόβου·

* 16 Συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθήν· ἵνα ἐν ᾧ ‡ καταλαλεῖσθε ὑμῶν ὡς ‡ κακοποιῶν, ‡ καταισχυνθῶσιν οἱ ‡ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ ἀναστροφήν.

17 Κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, πάσχειν, ἢ κακοποιοῦντας·

18 Ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἔπαθε, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων· ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ Θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ, ζωοποιηθεὶς δὲ τῷ πνεύματι·

19 Ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι πορευθεὶς ἐκήρυξεν,

20 Ἀπειθήσασί ποτε, ὅτε ἅπαξ ἐξεδέχετο ἡ τοῦ Θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε, κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν ὀλίγαι (τουτέστιν ὀκτὼ) ψυχαὶ διεσώθησαν δι' ὕδατος.

* 21 Ὃ καὶ ἡμᾶς ‡ ἀντίτυπον νῦν σώζει ‡ βάπτισμα, (οὐ σαρκὸς ‡ ἀπόθεσις † ῥύπου, ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς † ἐπερώτημα εἰς Θεὸν) δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ,

22 Ὃς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανὸν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων. 21. † 13.

ΚΕΦ. δ'. 4.

* 1 Χριστοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκὶ, καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν † ὁπλίσα-

justos, & aures ejus in preces eorum: Vultus autem Domini super facientes mala.

13 Et quis male tractaturus vos, si boni imitatores fueritis?

14 Sed si & patimini propter justitiam, beati: At timorem eorum ne timueritis, neque conturbemini.

15 Dominum autem Deum sanctificate in cordibus vestris: parati vero semper ad apologiam omni poscenti vos rationem de ea in vobis spe, cum modestia & timore:

16 Conscientiam habentes bonam, ut in eo quod obloquuntur vobis ut malefactoribus, pudefiant calumniantes vestram bonam in Christo conversationem.

17 Melius enim benefacientes, si vult voluntas Dei, pati, quam male facientes:

18 Quia & Christus semel pro peccatis passus est, justus pro injustis; ut nos offerret Deo, mortificatus quidem carne, vivificatus autem spiritu. 19 In quo & in custodia spiritibus profectus prædicavit,

20 Incredulis aliquando, quando semel expectabat Dei longanimitas, in diebus Noë, apparata arca, in quam paucæ (id est octo) animæ servatæ sunt per aquam.

21 Cui & nos correspondens exemplar nunc salvat baptisma, (non carnis depositio sordis, sed conscientiæ bonæ interrogatio in Deum,) per resurrectionem Jesu Christi,

22 Qui est in dextera Dei, profectus in cælum, subjectis sibi angelis, & potestatibus, & virtutibus.

CAPUT IV.

1 Christo igitur passo pro nobis carne, & vos eadem cogitatione armamini,

σὶς, ὅτι ὁ παθὼν ἐν σαρκὶ, πέπαυται ἁμαρτίας,

* 2 Εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ θελήματι Θεοῦ τὸν † ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ † βιῶσαι χρόνον.

* 3 ‡ Ἀρκετὸς γὰρ ἡμῖν ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τοῦ βίου τὸ βούλημα τῶν ἐθνῶν κατεργάσασθαι, πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, † οἰνοφλυγίαις, κώμοις, † πότοις, καὶ ‡ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις.

* 4 Ἐν ᾧ ξενίζονται μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ‡ ἀσωτίας † ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες·

5 Οἱ ἀποδώσουσι λόγον τῷ ἑτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς·

6 Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκὶ, ζῶσι δὲ κατὰ Θεὸν πνεύματι.

7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικε. σωφρονήσατε οὖν καὶ νήψατε εἰς τὰς προσευχάς.

8 Πρὸ πάντων δὲ τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες· ὅτι ἡ ἀγάπη καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.

9 Φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους, ἄνευ γογγυσμῶν.

10 Ἕκαστος καθὼς ἔλαβε χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες, ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος Θεοῦ.

* 11 Εἴ τις λαλεῖ, ὡς ‡ λόγια Θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ‡ ἰσχύος ἧς ‡ χορηγεῖ ὁ Θεός· ἵνα ἐν πᾶσι δοξάζηται ὁ Θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· Ἀμήν.

12 Ἀγαπητοὶ, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος·

13 Ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασι, χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι.

quia passus in carne, destitit peccato,

2 In non amplius hominum desideriis, sed voluntati Dei reliquum in carne vivere tempus.

3 Sufficiens enim nobis præteritum tempus vitæ voluntatem Gentium adoperari, incedentes in proteriis, cupiditatibus, vinolentiis, comessationibus, potationibus, & nefariis idololatriis.

4 In quo peregrinantur non concurrentibus vobis in eandem luxuriæ confusionem, blasphemantes:

5 Qui reddent rationem parate habenti judicare vivos & mortuos: 6 In hoc enim & mortuis enangelizatum est, ut judicentur quidem secundum homines carne, vivant autem secundum Deum spiritu. 7 Omnium autem finis appropinquavit: Prudentes estote itaque, & vigilate in orationes. 8 Ante omnia autem in vos ipsos charitatem propensam habentes: quia charitas operiet multitudinem peccatorum.

9 Hospitales in invicem, sine murmurationibus. 10 Unusquisque sicut accepit donum, in seipsos illud ministrantes, ut pulchri dispensatores variæ gratiæ Dei. 11 Si quis loquitur, ut eloquia Dei: si quis ministrat, tanquam ex virtute quam suppeditat Deus: ut in omnibus glorificetur Deus per Jesum Christum, cui est gloria & imperium in secula seculorum. Amen.

12 Dilecti, ne peregrinamini illa in vobis ignitione ad experimentum vobis facta, sicut peregrino vobis contingente:

13 Sed sicut communicatis Christi passionibus, gaudete: ut & in revelatione gloriæ ejus gaudeatis exultantes.

14 Εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι· ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται· κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται.

* 15 Μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς, ἢ κλέπτης, ἢ κακοποιὸς, ἢ ὡς † ἀλλοτριοεπίσκοπος·

16 Εἰ δὲ ὡς Χριστιανὸς, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν Θεὸν ἐν τῷ μέρει τούτῳ.

17 Ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρῖμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίῳ;

18 Καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται;

* 19 Ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὡς πιστῷ † κτίστῃ παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς ἑαυτῶν ἐν † ἀγαθοποιΐᾳ. 15. † 10.

Κεφ. ε'. 5.

* 1 Πρεσβυτέρους τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ † συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνὸς,

* 2 Ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ Θεοῦ, ‡ ἐπισκοποῦντες μὴ † ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ‡ ἑκουσίως· μηδὲ † αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ † προθύμως·

3 Μηδ' ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου.

* 4 Καὶ φανερωθέντος τοῦ † ἀρχιποιμένος, κομιεῖσθε τὸν † ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον.

* 5 Ὁμοίως νεώτεροι ὑποτάγητε πρεσβυτέροις· πάντες δὲ ἀλλήλοις ὑποτασσόμενοι, τὴν ταπεινοφροσύνην † ἐγκομβώσασθε, ὅτι ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.

* 6 Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν † κραταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ, ἵνα

14 Si probris afficimini in nomine Christi, beati: quoniam gloriæ & Dei Spiritus super vos requiescit; secundum quidem eos blasphematur, secundum autem vos glorificatur.

15 Non enim quis vestrum patiatur quasi homicida, aut fur, aut maleficus, aut ut alienorum explorator:

16 Si autem ut Christianus, non pudeſiat: glorificet autem Deum in parte hac.

17 Quoniam tempus incipi judicium à domo Dei. Si autem primum à nobis, quis finis inperſuaſorum Dei euangelio?

18 Et ſi juſtus vix ſalvatur, impius & peccator ubi apparebit?

19 Itaque & patientes ſecundum voluntatem Dei, ut fideli creatori commendent animas ſuas in beneficentia.

CAPUT V.

1 PResbyteros in vobis obſecro, ut compresbyter, & teſtis Chriſti paſſionum, qui & futuræ revelari gloriæ particeps.

2 Paſcite in vobis gregem Dei, proſpicientes non coacte, ſed ſpontanee: neque turpis lucri gratia, ſed prompto animo:

3 Neque ut dominantes cleris, ſed exemplaria facti gregis.

4 Et apparente principe paſtorum, reportabitis immarceſcibilem gloriæ coronam.

5 Similiter juniores ſubditi eſtote ſenioribus: omnes autem alii aliis ſubditi, humilitatem animi inſinuate, quia Deus ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam.

6 Humiliamini igitur ſub potentem manum Dei, ut vos ex-

ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ.

* 7 Πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ‡ ἐπιῤῥίψαντες ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν.

* 8 Νήψατε, γρηγορήσατε, ὅτι ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος, ὡς λέων † ὠρυόμενος, περιπατεῖ, ζητῶν τίνα καταπίῃ.

9 Ὣι ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι.

* 10 Ὁ δὲ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ‡ ὀλίγον παθόντας, αὐτὸς καταρτίσαι ὑμᾶς, στηρίξαι, † σθεργώσαι, θεμελιώσαι.

11 Αὐτῷ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

* 12. Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ (ὡς λογίζομαι) δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ † ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ Θεοῦ εἰς ἣν ἐστήκατε.

* 13 Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι † συνεκλεκτὴ, καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου.

14 Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης. Εἰρήνη ὑμῖν πᾶσι τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀμήν. 16. † 12.

exaltet in tempore:

7 Omnem solicitudinem vestram projicientes in eum: quoniam ipsi cura est de vobis. 8 Sobrii estote, vigilate, quia adversarius vester diabolus tanquam leo rugiens, ambulat quærens quem devoret. 9 Cui resistite firmi fide: scientes eadem passionum in mundo vestræ fraternitati impleri.

10 At Deus omnis gratiæ, vocans nos in æternam suam gloriam in Christo Jesu, modicum passos ipse perficiat vos, confirmet, roboret, fundet.

11 Ipsi gloria, & imperium in sæcula sæculorum, Amen.

12 Per Silvanum vobis fidelem fratrem, (ut arbitror) per pauca scripsi, obsecrans & contestans hanc esse veram gratiam Dei in quam statis.

13 Salutat vos in Babylone coëlecta, & Marcus filius meus.

14 Salutate alii alios in osculo charitatis. Pax vobis omnibus in Christo Jesu. Amen.

ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Κεφ. ά. 1.

* 1 ΣΥΜΕΩΝ Πέτρος, δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῖς † ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσι πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ·

PETRI APOSTOLI CATHOLICA

EPISTOLA SECUNDA.

CAPUT I.

1 SIMEON Petrus, servus & Apostolus Jesu Christi, æque pretiosam nobis sortitis fidem in justitia Dei nostri & Salvatoris Jesu Christi:

2 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Θεοῦ, καὶ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν·

2 Gratia vobis & pax adimpleatur in cognitione Dei, & Jesu Domini nostri:

3 Ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης, διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς.

3 Quomodo omnia nobis divinæ virtutis suæ ad vitam & pietatem donatæ, per cognitionem vocantis nos per gloriam & virtutem:

4 Δι' ὧν τὰ † μέγιστα ἡμῖν καὶ ‡ τίμια ‡ ἐπαγγέλματα ‡ δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε ‡ θείας † κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς.

4 Per quæ pretiosa nobis & maxima promissa donata sunt: ut per hæc efficiamini divinæ consortes naturæ, fugientes ab illa in mundo in cupiditate corruptione.

5 Καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ σπουδὴν πᾶσαν † παρεισενέγκαντες, ‡ ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετὴν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν,

5 Et hoc ipsum autem studium omne adinferentes subministrate in fide vestra virtutem, in autem virtute cognitionem,

6 Ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονὴν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν,

6 In autem cognitione temperantiam, in autem temperantia tolerantiam, in autem tolerantia pietatem,

7 Ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην.

7 In autem pietate amorem fraternitatis, in autem amore fraternitatis charitatem.

8 Ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα, καὶ πλεονάζοντα, οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν.

8 Hæc enim vobis adsistentia, & exuberantia, non otiosos nec sine fructu constituunt in Domini nostri Jesu Christi cognitionem.

9 ὯΙ γὰρ μὴ πάρεστι ταῦτα, τυφλός ἐστι, † μυωπάζων, † λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτιῶν.

9 Cui enim non adsunt hæc, cæcus est, non procul cernens, oblivionem accipiens purgationis veterum suorum delictorum.

10 Διὸ μᾶλλον, ἀδελφοὶ, σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε.

10 Ideo magis, fratres, studete firmam vestram vocationem & electionem facere: hæc enim facientes non impingetis aliquando.

11 Οὕτω γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

11 Sic enim abundanter subministrabitur vobis introitus in æternum regnum Domini nostri & Salvatoris Jesu Christi.

12 Διὸ οὐκ ἀμελήσω ὑμᾶς ἀεὶ ὑπομιμνήσκειν περὶ τούτων, καίπερ εἰδότας, καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ.

12 Ideo non negligam semper vos commonere de his, quamvis scientes, & confirmatos in præsenti veritate.

13 Δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώ-

13 Justum autem arbitror, ad quantum sum in hoc taberna-

ματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει·

* 14 Εἰδὼς ὅτι ‡ ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ ‡ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ‡ ἐδήλωσέ μοι.

* 15 Σπουδάσω δὲ καὶ † ἑκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ‡ ἔξοδον, τὴν τούτων † μνήμην ποιεῖσθαι.

* 16 Οὐ γὰρ ‡ σεσοφισμένοις ‡ μύθοις ‡ ἐξακολουθήσαντες ‡ ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ ‡ παρουσίαν, ἀλλ' † ἐπόπται γενηθέντες τῆς ἐκείνου ‡ μεγαλειότητος.

* 17 Λαβὼν γὰρ παρὰ Θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν, φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ † τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς † μεγαλοπρεποῦς δόξης· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα.

18 Καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν, σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ.

* 19 Καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν ‡ προφητικὸν λόγον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες, ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν † αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα † διαυγάσῃ, καὶ † φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν.

* 20 Τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς, ἰδίας † ἐπιλύσεως οὐ γίνεται.

21 Οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία, ἀλλ' ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν οἱ ἅγιοι Θεοῦ ἄνθρωποι. 31. † 14.

Κεφ. β'. 2.

* 1 Ἐγένοντο δὲ καὶ ‡ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται † ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες † παρεισξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν.

2 Καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται·

bernaculo, perfuscitare vos in commonitione:

14 Sciens quod velox est depositio tabernaculi mei, sicut & Dominus noster Jesus Christus significavit mihi.

15 Studebo autem & singulatim habere vos post meum exitum, horum memoriam facere.

16 Non enim sophisticatas fabulas secuti notam fecimus vobis Domini nostri Jesu Christi virtutem & præsentiam, sed speculatores facti illius magnitudinis.

17 Accipiens enim à Deo Patre honorem & gloriam, voce delata ei hujuscemodi à magnifica gloria: Hic est Filius meus dilectus, in quem ego beneplacui.

18 Et hanc vocem nos audivimus de cælo allatam, cum ipso existentes in monte sancto.

19 Et habemus firmiorem propheticum sermonem, cui bene facitis attendentes, quasi lucernæ apparenti in caliginoso loco, usque quo dies elucescat, & lucifer oriatur in cordibus vestris.

20 Hoc primum cognoscentes, quod omnis prophetia scripturæ, propriæ interpretationis non fit.

21 Non enim voluntate hominis allata est aliquando prophetia, sed à Spiritu sancto acti locuti sunt sancti Dei homines.

CAPUT II.

1 Fuerunt vero & pseudoprophetæ in populo, sicut & in vobis erunt falsi doctores, qui adintroducent sectas perditionis, & mercatum eos Dominum negantes, inferentes sibi ipsis celerem perditionem.

2 Et multi sequentur eorum

σουσιν αὐτῶν ταῖς ἀπωλείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται.

* 3 Καὶ ἐν πλεονεξίᾳ † πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ‡ ἐμπορεύσονται· οἷς τὸ κρῖμα ‡ ἔκπαλαι οὐκ † ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ ‡ νυστάζει.

* 4 Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς ἀγγέλων ‡ ἁμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ † σειραῖς ‡ ζόφου † ταρταρώσας, παρέδωκεν εἰς κρίσιν τετηρημένους·

* 5 Καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὄγδοον Νῶε δικαιοσύνης ‡ κήρυκα ἐφύλαξε, ‡ κατακλυσμὸν κόσμῳ ‡ ἀσεβῶν ‡ ἐπάξας·

* 6 Καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας † τεφρώσας κατεκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων † ἀσεβεῖν τεθεικώς·

7 Καὶ δίκαιον Λὼτ καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς ἐῤῥύσατο·

* 8 † (Βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος, † ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ‡ ἐβασάνιζεν.)

* 9 Οἶδε Κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ‡ ῥύεσθαι, ‡ ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν·

* 10 Μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ † μιασμοῦ πορευομένους, καὶ ‡ κυριότητος καταφρονοῦντας· † τολμηταὶ, αὐθάδεις, δόξας οὐ ‡ τρέμουσι βλασφημοῦντες·

11 Ὅπου ἄγγελοι ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες, οὐ φέρουσι κατ' αὐτῶν παρὰ Κυρίῳ βλάσφημον κρίσιν.

* 12 Οὗτοι δὲ, ὡς ἄλογα ζῶα φυσικὰ, γεγεννημένα εἰς † ἅλωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσι βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν ‡ καταφθαρήσονται·

* 13 Κομιούμενοι μισθὸν ἀδικίας, ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφὴν, σπίλοι καὶ † μῶμοι, † ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀ-

perditione, per quos via veritatis blasphemabitur.

3 Et in avaritia fictis verbis vos negotiabuntur: quibus judicium ex olim non eſſat, & perditio eorum non dormitat.

4 Si enim Deus angelis peccantibus non pepercit, ſed catenis caliginis detrudens in tartarum tradidit in judicium ſervatos:

5 Et antiquo mundo non pepercit, ſed octavum Noë juſtitiæ præconem cuſtodivit, diluvium mundo impiorum inducens: 6 Et civitates Sodomorum & Gomorrhæ in cinerem redigens everſione damnavit, exemplum futurorum impie agere ponens:

7 Et juſtum Lot fatigatum à nefandorum in luxuria converſatione eripuit:

8 (Aſpectu enim & auditu ille juſtus habitans in ipſis, diem ex die animam juſtam iniquis operibus cruciabat.)

9 Novit Dominus pios de tentationibus eripere, iniquos vero in diem judicii cruciandos ſervare:

10 Maxime autem poſt carnem in concupiſcentia immunditiæ ambulantes, & dominationes contemnentes; audaces, ſibi placentes, dignitates non horrent blaſphemantes. 11 Ubi angeli, fortitudine & virtute majores exiſtentes, non portant adverſum eos à Domino blaſphemum judicium. 12 Hi vero velut irrationabilia animantia naturalia, nata in captionem & corruptionem, in his quæ ignorant blaſphemantes, in corruptione ſua corrumpentur: 13 Reportantes mercedem injuſtitiæ, voluptatem exiſtimantes in die delicias, labes &

im-

πάταις αὐτῶν, ‡ συνευωχούμενοι ὑμῖν,

* 14 Ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεςοὺς μοιχαλίδος, καὶ † ἀκαταπαύςους ἁμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀςηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονεξίαις ἔχοντες, κατάρας τέκνα·

15 Καταλιπόντες τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν, ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσὸρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν·

* 16 † Ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας † παρανομίας· ‡ ὑποζύγιον ἄφωνον, ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον, ἐκώλυσε τὴν τοῦ προφήτου † παραφρονίαν.

17 Οὗτοί εἰσι πηγαὶ ἄνυδροι, νεφέλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμενοι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται.

18 Ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς, ἐν ἀσελγείαις, τοὺς ὄντως ἀποφυγόντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναςρεφομένους.

19 Ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ᾧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται.

* 20 Εἰ γὰρ ‡ ἀποφυγόντες τὰ † μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Κυρίου καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριςοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ‡ ἡττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων.

21 Κρεῖττον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐπιγνοῦσιν ἐπιςρέψαι ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἁγίας ἐντολῆς.

* 22 ‡ Συμβέβηκε δὲ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς ‡ παροιμίας· Κύων ἐπιςρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον † ἐξέραμα· καί· † Ὗς ‡ λουσαμένη, εἰς † κύλισμα † βορβόρου. 48. † 24.

Κεφ. γ'. 3.

* 1 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοὶ, δευτέραν ὑμῖν γράφω

maculæ, luxuriantes in deceptionibus suis, coëpulantes vobis.

14 Oculos habentes plenos adulteræ, & incessabiles peccati, inescantes animas instabiles, cor exercitatum avaritiis habentes, maledictionis nati. 15 Derelinquentes rectam viam, erraverunt, secuti viam Balaam, filii Bosor, qui mercedem iniquitatis amavit:

16 Correptionem vero habuit propriæ transgressionis legis: subjugale mutum, in hominis voce loquutum, prohibuit Prophetæ insipientiam.

17 Hi sunt fontes sine aqua, nebulæ à turbine exagitatæ: quibus caligo tenebrarum in æternum reservata fuit.

18 Superba enim vanitatis loquentes inescant in desideriis carnis, in luxuriis, aufugientes vere in errore versatos.

19 Libertatem illis promittentes, ipsi servi existentes corruptionis; cui enim quis superatus est, huic & servus factus est.

20 Nam si aufugientes inquinamenta mundi in cognitione Domini & Salvatoris Jesu Christi, his vero rursus implicati superantur, facta sunt eis posteriora deteriora prioribus.

21 Melius enim erat illis non agnovisse viam justitiæ, quam agnoscentibus reverti ex tradito eis sancto mandato.

22 Contigit autem eis illud veri proverbii, Canis reversus ad proprium vomitum: &: sus lota, in volutabrum luti.

CAPUT III.

1 HAnc jam, dilecti, secundam vobis scribo

ἐπιστολὴν, ἐν αἷς ‡ διεγείρω ὑμῶν ἐν ‡ ὑπομνήσει τὴν ‡ εἰλικρινῆ ‡ διάνοιαν·

2 Μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν, καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ἡμῶν ἐντολῆς, τοῦ Κυρίου καὶ σωτῆρος·

* 3 Τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ‡ ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν ‡ ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι·

4 Καὶ λέγοντες· Ποῦ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτω διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως.

5 Λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας, ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι, καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συνεστῶσα, τῷ τοῦ Θεοῦ λόγῳ.

* 6 Δι' ὧν ὁ τότε κόσμος ὕδατι † κατακλυσθεὶς ἀπώλετο.

7 Οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ τῷ αὐτῷ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσὶ, πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων·

8 Ἓν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοὶ, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ Κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη, καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία.

* 9 Οὐ ‡ βραδύνει ὁ Κύριος τῆς ἐπαγγελίας, (ὥς τινες † βραδυτῆτα ἡγοῦνται) ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ἡμᾶς, μὴ βουλόμενός τινας ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι.

* 10 Ἥξει δὲ ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ, ἐν ᾗ οἱ οὐρανοὶ † ῥοιζηδὸν παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσονται, καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται.

11 Τούτων οὖν πάντων λυομένων, ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἁγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις·

* 12 Προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ Θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ

epistolam, in quibus excito vestram in commonitione sinceram mentem:

2 Meminisse prædictorum verborum à sanctis Prophetis, & Apostolorum vestrorum mandati, Domini & Salvatoris:

3 Hoc primum scientes, quod venient in novissimo dierum irrisores, juxta proprias concupiscentias suas ambulantes:

4 Et dicentes: Ubi est promissio adventus ejus? ex quo enim patres dormierunt, omnia sic permanent ab initio creationis.

5 Latet enim eos hoc volentes, quod cæli erant jam olim, & terra ex aqua & per aquam consistens, Dei verbo:

6 Per quæ ille tunc mundus aqua inundatus periit.

7 At nunc cæli & terra eo ipso verbo repositi sunt, igni servati in diem judicii & perditionis impiorum hominum: 8 Unum vero hoc non lateat vos, dilecti, quia unus dies apud Dominum sicut mille anni, & mille anni sicut unus dies.

9 Non tardat Dominus promissionem, sicut quidam tarditatem ducunt: sed patienter agit in nos, non volens ullos perire, sed omnes ad pœnitentiam tendere.

10 Veniet autem dies Domini ut fur in nocte, in quo cæli stridenter præteribunt, elementa vero æstuantia solventur, & terra & quæ in ipsa opera exurentur.

11 His igitur omnibus solutis, quales oportet esse vos in sanctis conversationibus & pietatibus:

12 Expectantes & properantes adventum Dei diei, per quem cæli ardentes solventur,

πυρούμενοι λυθήσονται, καὶ ‡ στοιχεῖα ‡ καυσούμενα † τήκεται;

13 Καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.

14 Διὸ, ἀγαπητοὶ, ταῦτα προσδοκῶντες, σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ.

15 Καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν, σωτηρίαν ἡγεῖσθε· καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν αὐτῷ δοθεῖσαν σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν,

* 16 Ὡς καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστολαῖς, λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων, ἐν οἷς ἐστι † δυσνόητά τινα, ἃ οἱ † ἀμαθεῖς καὶ ‡ ἀστήρικτοι † στρεβλοῦσιν, ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς, πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν.

* 17 Ὑμεῖς οὖν, ‡ ἀγαπητοὶ, ‡ προγινώσκοντες, φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ τῇ τῶν ‡ ἀθέσμων ‡ πλάνῃ ‡ συναπαχθέντες, ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου † στηριγμοῦ.

18 Αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος. Ἀμήν. 23. † 8.

ventur, & elementa æstuantia liquescunt?

13 Novos vero cælos & terram novam secundum ipsius promissum expectamus, in quibus justitia habitat.

14 Ideo, dilecti, hæc expectantes, studete immaculati & inviolati ei inveniri in pace:

15 Et Domini nostri longanimitatem, salutem arbitremini, sicut & dilectus noster frater Paulus secundum sibi datam sapientiam scripsit vobis:

16 Sicut & in omnibus Epistolis loquens in eis de his, in quibus sunt difficilia intellectu quædam, quæ indocti & instabiles detorquent, sicut & cæteras scripturas, ad propriam ipsorum perditionem.

17 Vos igitur, dilecti, præcognoscentes, custodite, ut ne nefariorum errore simul traducti excidatis propria firmitate.

18 Crescite vero in gratia & cognitione Domini nostri & Salvatoris Jesu Christi. Ipsi gloria & nunc & in diem æternitatis. Amen.

Ἰωάννου τοῦ Ἀποστόλου Ἐπιστολὴ καθολικὴ πρώτη.

JOHANNIS APOSTOLI EPISTOLA CATHOLICA PRIMA.

Κεφ. α'. 1.

1 Ὃ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα, καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς.

CAPUT I.

1 QUOD erat ab initio, quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod spectavimus, & manus nostræ contrectaverunt de verbo vitæ.

2 Et

2 (Καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἑωράκαμεν, καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἥτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν·)

2 Et vita manifesta est, & vidimus, & testamur, & annunciamus vobis vitam æternam, quæ erat apud Patrem, & apparuit nobis:

3 Ὃ ἑωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Quod vidimus & audivimus, annunciamus vobis, ut & vos communionem habeatis cum nobis: & communio vero nostra cum Patre & cum Filio ejus Jesu Christo.

4 Καὶ ταῦτα γράφομεν ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη.

4 Et hæc scribimus vobis, ut gaudium vestrum sit plenum.

* 5 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀπαγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ Θεὸς φῶς ἐστι, καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία.

5 Et hæc est annuntiatio quam audivimus ab eo, & annuntiamus vobis, quoniam Deus lux est, & tenebræ in eo non sunt ullæ.

6 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα, καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν·

6 Si dixerimus quoniam communionem habemus cum eo, & in tenebris ambulamus, mentimur, & non facimus veritatem:

7 Ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν, ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτὶ, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων, καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας.

7 Si autem in luce ambulamus, sicut ipse est in luce, communionem habemus alii cum aliis: & sanguis Jesu Christi Filii ejus emundat nos ab omni peccato.

8 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

8 Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, nos ipsos decipimus, & veritas non est in nobis.

9 Ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστι καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας, καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας.

9 Si confitemur peccata nostra, fidelis est & justus, ut remittat nobis peccata, & emundet nos ab omni iniquitate.

10 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. I. † O.

10 Si dixerimus quoniam non peccavimus, mendacem facimus eum, & verbum ejus non est in nobis.

Κεφ. β. 2.

CAPUT II.

* 1 Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἁμάρτητε· καὶ ἐάν τις ἁμάρτῃ, † παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον.

1 Filioli mei, hæc scribo vobis, ut non peccetis: Et si quis peccaverit advocatum habemus apud Patrem, Jesum Christum justum.

* 2 Καὶ αὐτὸς † ἱλασμός ἐστι περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν· οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον,

2 Et ipse propitiatio est pro peccatis nostris: non pro nostris autem tantum, sed etiam

ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου.

3 Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτὸν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν.

4 Ὁ λέγων, ἔγνωκα αὐτὸν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστὶ, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν·

5 Ὃς δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ τετελείωται. ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμεν.

6 Ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν, ὀφείλει, καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησε, καὶ αὐτὸς οὕτως περιπατεῖν.

7 Ἀδελφοὶ, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν παλαιὰν, ἣν εἴχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς.

8 Πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὅ ἐστιν ἀληθὲς ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν ὑμῖν· ὅτι ἡ σκοτία παράγεται, καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει.

9 Ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι.

10 Ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν.

11 Ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶ, καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

12 Γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

13 Γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν. γράφω ὑμῖν, παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα.

14 Ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. ἔγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροί ἐστε, καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει, καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν.

etiam pro totius mundi.

3 Et in hoc scimus quoniam cognovimus eum, si mandata ejus observemus.

4 Dicens, novi eum, & mandata ejus non servans, mendax est, & in hoc veritas non est:

5 Qui autem servat ejus verbum, vere in hoc charitas Dei perfecta est: in hoc cognoscimus quoniam in ipso sumus. 6 Dicens in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ita ambulare.

7 Fratres, non mandatum novum scribo vobis, sed mandatum vetus, quod habuistis ab initio. Mandatum vetus est verbum quod audistis ab initio.

8 Iterum mandatum novum scribo vobis, quod est verum in ipso, & in vobis; quia tenebræ transeunt, & lumen verum jam lucet.

9 Dicens in luce esse, & fratrem suum odio habens, in tenebris est usque adhuc.

10 Diligens fratrem suum, in lumine manet; & scandalum in eo non est.

11 Verum odio habens fratrem suum, in tenebris est, & in tenebris ambulat, & nescit quo eat, quia tenebræ obcæcaverunt ejus oculos.

12 Scribo vobis, filioli, quoniam remittuntur vobis peccata propter nomen ejus.

13 Scribo vobis, patres, quoniam cognovistis eum ab initio. Scribo vobis, adolescentes, quoniam vicistis malignum. Scribo vobis, infantes, quoniam cognovistis Patrem.

14 Scripsi vobis, patres, quoniam cognovistis eum ab initio. Scripsi vobis, adolescentes, quoniam fortes estis, & verbum Dei in vobis manet, & vicistis malignum.

15 Ne

15 Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ· ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ·

16 Ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ‡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἐστί.

17 Καὶ ὁ κόσμος παράγεται, καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

18 Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστί· καὶ καθὼς ἠκούσατε ὅτι ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν.

19 Ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενήκεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶ πάντες ἐξ ἡμῶν.

20 Καὶ ὑμεῖς ‡ χρίσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντα.

21 Οὐκ ἔγραψα ὑμῖν ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτὴν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστι.

22 Τίς ἐστιν ὁ ψεύστης, εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν.

23 Πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν, οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει.

24 Ὑμεῖς οὖν ὃ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω. ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε.

25 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

26 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς.

27 Καὶ ὑμεῖς τὸ χρίσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ, ἐν ὑμῖν μένει, καὶ οὐ χρείαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς· ἀλλ' ὡς τὸ αὐτὸ χρίσμα διδάσκει ὑμᾶς

15 Ne diligite mundum, neque ea quæ in mundo: Si quis diligit mundum, non est charitas Patris in eo:

16 Quoniam omne in mundo, concupiscentia carnis, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ, non est ex Patre, sed ex mundo est.

17 Et mundus transit, & concupiscentia ejus: Verum faciens voluntatem Dei, manet in æternum.

18 Pueruli, noviſſima hora eſt: & ſicut audiſtis quia antichriſtus venit, & nunc antichriſti multi facti ſunt: unde ſcimus quia noviſſima hora eſt.

19 Ex nobis exierunt, ſed non erant ex nobis: ſi enim fuiſſent ex nobis, permanſiſſent utique cum nobis: ſed ut manifeſti ſint quoniam non ſunt omnes ex nobis.

20 Et vos unctionem habetis à Sancto, & noſtis omnia.

21 Non ſcripſi vobis, quod non noſtis veritatem, ſed quod noſtis eam, & quoniam omne mendacium ex veritate non eſt. 22 Quis eſt mendax, ſi non negans quoniam Jeſus non eſt Chriſtus? Hic eſt antichriſtus, negans Patrem & Filium.

23 Omnis negans Filium, nec Patrem habet.

24 Vos igitur quod audiſtis ab initio, in vobis permaneat: ſi in vobis manſerit quod ab initio audiſtis, & vos in Filio & in Patre manebitis.

25 Et hæc eſt repromiſſio, quam ipſe pollicitus eſt nobis, vitam æternam.

26 Hæc ſcripſi vobis de decipientibus vos.

27 Et vos unctionem quam accepiſtis ab eo, in vobis manet, & non opus habetis ut aliquis doceat vos: ſed ſicut ipſa unctio docet vos de omni-

περὶ πάντων, καὶ ἀληθές ἐστι, καὶ οὐκ ἔστι ψεῦδος· καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, μενεῖτε ἐν αὐτῷ.

28 Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ· ἵνα ὅταν φανερωθῇ, ἔχωμεν παῤῥησίαν, καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ, ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ.

29 Ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστι, γινώσκετε ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται. 4. † ο.

Κεφ. γ'. 3.

1 Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατὴρ, ἵνα τέκνα Θεοῦ κληθῶμεν. διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν.

2 Ἀγαπητοὶ, νῦν τέκνα Θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὔπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα. οἴδαμεν δὲ ὅτι ἐὰν φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα· ὅτι ὀψόμεθα αὐτὸν καθώς ἐστι.

3 Καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ, ἁγνίζει ἑαυτὸν, καθὼς ἐκεῖνος ἁγνός ἐστι.

4 Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ· καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία.

5 Καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη, ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἄρῃ· καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστι.

6 Πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων, οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων, οὐχ ἑώρακεν αὐτὸν, οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν.

7 Τεκνία, μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς. ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, δίκαιός ἐστι, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν·

8 Ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστὶν· ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου.

9 Πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται.

omnibus, & vera est, & non est mendacium. Et sicut docuit vos, manebitis in eo.

28 Et nunc, filioli, manete in eo: ut cum apparuerit, habeamus fiduciam, & non pudefiamus ab eo, in adventu ejus.

29 Si scitis quoniam justus est, scitote quoniam omnis faciens justitiam ex ipso natus est.

CAPUT III.

1 Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut nati Dei vocemur. Propterea hoc mundus non novit nos, quia non novit eum.

2 Dilecti, nunc nati Dei sumus, & nondum apparuit quid erimus. Scimus autem quoniam si apparuerit, similes ei erimus: quoniam videbimus eum sicuti est.

3 Et omnis habens spem hanc in eo, sanctificat seipsum, sicut ille sanctus est.

4 Omnis faciens peccatum, & transgressionem legis facit: & peccatum est transgressio legis. 5 Et scitis quia ille apparuit, ut peccata nostra tolleret: & peccatum in eo non est. 6 Omnis in eo manens, non peccat: omnis peccans, non vidit eum, nec cognovit eum.

7 Filioli, nemo decipiat vos. Faciens justitiam, justus est, sicut ille justus est.

8 Faciens peccatum, ex diabolo est. Quoniam ab initio diabolus peccat. In hoc apparuit Filius Dei, ut dissolvat opera diaboli.

9 Omnis natus ex Deo, peccatum non facit, quoniam semen ipsius in eo manet: & non potest peccare, quoniam ex Deo natus est.

10 In

10 Ἐν τούτῳ φανερά ἐςι τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου. πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην, οὐκ ἔςιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

11 Ὅτι αὕτη ἐςὶν ἡ † ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους·

12 Οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν, καὶ ἔσφαξε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, δίκαια.

13 Μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί μου, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος.

14 Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς. ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν, μένει ἐν τῷ θανάτῳ.

15 Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀνθρωποκτόνος ἐςί· καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν αὐτῷ μένουσαν.

16 Ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκε· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς τιθέναι.

17 Ὃς δ' ἂν ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου, καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα, καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;

18 Τεκνία μου, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ γλώσσῃ, ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ.

19 Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμὲν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν τὰς καρδίας ἡμῶν.

20 Ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐςὶν ὁ Θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα.

21 Ἀγαπητοὶ, ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν, παῤῥησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν.

22 Καὶ ὃ ἐὰν αἰτῶμεν, λαμ-

10 In hoc manifesti sunt nati Dei, & nati diaboli. Omnis non faciens justitiam, non est ex Deo, & non diligens fratrem suum.

11 Quoniam hæc est annuntiatio, quam audistis ab initio, ut diligamus alii alios:
12 Non sicut Cain ex maligno erat, & occidit fratrem suum: Et gratia cujus occidit eum? Quoniam opera ejus maligna erant, fratris autem ejus justa.
13 Ne admiremini, fratres mei, si odit vos mundus.
14 Nos scimus quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. Non diligens fratrem, manet in morte.
15 Omnis odio habens fratrem suum, homicida est: Et scitis quoniam omnis homicida non habet vitam æternam in se manentem.
16 In hoc cognovimus charitatem Dei, quoniam ille pro nobis animam suam posuit: & nos debemus pro fratribus animas ponere.
17 Qui vero habuerit victum mundi, & viderit fratrem suum opus habentem, & clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo?
18 Filioli mei, non diligamus verbo, neque lingua, sed opere & veritate.
19 Et in hoc cognoscimus quoniam ex veritate sumus, & ante eum suadebimus corda nostra.
20 Quoniam si reprehenderit nos cor, quod major est Deus corde nostro, & novit omnia.
21 Dilecti, si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum.
22 Et quicquid petierimus, ac-

ἀνθρωμεν παρ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν, καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν.

23 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν ἡμῖν.

24 Καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ· καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν. 1. † 1.

accipiemus ab eo, quoniam mandata ejus custodimus, & placita coram eo facimus.

23 Et hoc est mandatum ejus, ut credamus nomini Filii ejus Jesu Christi, & diligamus alii alios, sicut dedit mandatum nobis.

24 Et servans mandata ejus, in illo manet, & ipse in eo manet, & in hoc scimus quoniam manet in nobis, de Spiritu quem dedit nobis.

Κεφ. δ'. 4.

1 Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν· ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον.

2 Ἐν τούτῳ γινώσκετε τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστι.

3 Καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστι· καὶ τοῦτό ἐστι τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη.

4 Ὑμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς· ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν, ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ.

5 Αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσὶ, διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσι, καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει.

6 Ἡμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμεν· ὁ γινώσκων τὸν Θεὸν, ἀκούει ἡμῶν· ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.

7 Ἀγαπητοὶ, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστι· καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν, ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται, καὶ γινώσκει τὸν Θεόν.

CAPUT IV.

1 Dilecti, ne omni spiritui credite, sed probate spiritus, si ex Deo sunt: quoniam multi pseudoprophetæ exierunt in mundum.

2 In hoc cognoscitis spiritum Dei: omnis spiritus qui confitetur Jesum Christum in carne venisse, ex Deo est:

3 Et omnis spiritus qui non confitetur Jesum Christum in carne venientem, ex Deo non est: & hic est antichristi, de quo audistis, quoniam venit: & nunc in mundo est jam.

4 Vos ex Deo estis, filioli, & vicistis eos; quoniam major est qui in vobis, quam qui in mundo.

5 Ipsi de mundo sunt, propter hoc de mundo loquuntur, & mundus eos audit.

6 Nos ex Deo sumus: Cognoscens Deum, audit nos; qui non est ex Deo, non audit nos. Ex hoc cognoscimus Spiritum veritatis, & spiritum erroris.

7 Dilecti, diligamus alii alios, quia charitas ex Deo est: Et omnis diligens, ex Deo natus est, & cognoscit Deum.

8 Nos

10 Ἐν τούτῳ φανερά ἐϛι τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου. πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην, οὐκ ἔϛιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

* 11 Ὅτι αὕτη ἐϛὶν ἡ † ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους·

12 Οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν, καὶ ἔσφαξε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, δίκαια.

13 Μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί μου, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος.

14 Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς. ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν, μένει ἐν τῷ θανάτῳ.

15 Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀνθρωποκτόνος ἐϛί· καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν αὐτῷ μένουσαν.

16 Ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκε· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς τιθέναι.

17 Ὃς δ' ἂν ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου, καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα, καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;

18 Τεκνία μου, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ γλώσσῃ, ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ.

19 Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμὲν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν τὰς καρδίας ἡμῶν.

20 Ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐϛὶν ὁ Θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα.

21 Ἀγαπητοὶ, ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν, παῤῥησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν.

22 Καὶ ὃ ἐὰν αἰτῶμεν, λαμ-

10 In hoc manifesti sunt nati Dei, & nati diaboli. Omnis non faciens justitiam, non est ex Deo, & non diligens fratrem suum.

11 Quoniam hæc est annuntiatio, quam audistis ab initio, ut diligamus alii alios:
12 Non sicut Cain ex maligno erat, & occidit fratrem suum: Et gratia cujus occidit eum? Quoniam opera ejus maligna erant, fratris autem ejus justa.

13 Ne admiremini, fratres mei, si odit vos mundus.

14 Nos scimus quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. Non diligens fratrem, manet in morte.

15 Omnis odio habens fratrem suum, homicida est: Et scitis quoniam omnis homicida non habet vitam æternam in se manentem.

16 In hoc cognovimus charitatem Dei, quoniam ille pro nobis animam suam posuit: & nos debemus pro fratribus animas ponere.

17 Qui vero habuerit victum mundi, & viderit fratrem suum opus habentem, & clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo?

18 Filioli mei, non diligamus verbo, neque lingua, sed opere & veritate.

19 Et in hoc cognoscimus quoniam ex veritate sumus, & ante eum suadebimus corda nostra.

20 Quoniam si reprehenderit nos cor, quod major est Deus corde nostro, & novit omnia.

21 Dilecti, si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum.

22 Et quicquid petierimus, ac-

ἀνβάμεν παῤ αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν, καὶ τὰ ἀρεσὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν.

23 Καὶ αὕτη ἐςὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα πιςεύσωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριςοῦ, καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν ἡμῖν.

24 Καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ· καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν. 1. † 1.

Κεφ. δ'. 4.

1 ΑΓαπητοὶ, μὴ παντὶ πνεύματι πιςεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐςὶν· ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον.

2 Ἐν τούτῳ γινώσκετε τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριςὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐςί.

3 Καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν Χριςὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐςί· καὶ τοῦτό ἐςι τὸ τοῦ ἀντιχρίςου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐςὶν ἤδη.

4 Ὑμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐςε, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς· ὅτι μείζων ἐςὶν ὁ ἐν ὑμῖν, ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ.

5 Αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσὶ, διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσι, καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει.

6 Ἡμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμεν· ὁ γινώσκων τὸν Θεὸν, ἀκούει ἡμῶν· ὃς οὐκ ἔςιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.

7 Ἀγαπητοὶ, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐςὶ· καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν, ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται, καὶ γινώσκει τὸν Θεόν.

accipiemus ab eo, quoniam mandata ejus custodimus, & placita coram eo facimus.

23 Et hoc est mandatum ejus, ut credamus nomini Filii ejus Jesu Christi, & diligamus alii alios, sicut dedit mandatum nobis.

24 Et servans mandata ejus, in illo manet, & ipse in eo manet, & in hoc scimus quoniam manet in nobis, de Spiritu quem dedit nobis.

CAPUT IV.

1 Dilecti, ne omni spiritui credite, sed probate spiritus, si ex Deo sunt: quoniam multi pseudoprophetæ exierunt in mundum.

2 In hoc cognoscitis spiritum Dei: omnis spiritus qui confitetur Jesum Christum in carne venisse, ex Deo est:

3 Et omnis spiritus qui non confitetur Jesum Christum in carne venientem, ex Deo non est: & hic est antichristi, de quo audistis, quoniam venit: & nunc in mundo est jam.

4 Vos ex Deo estis, filioli, & vicistis eos; quoniam major est qui in vobis, quam qui in mundo.

5 Ipsi de mundo sunt, propter hoc de mundo loquuntur, & mundus eos audit.

6 Nos ex Deo sumus: Cognoscens Deum, audit nos; qui non est ex Deo, non audit nos. Ex hoc cognoscimus Spiritum veritatis, & spiritum erroris.

7 Dilecti, diligamus alii alios, quia charitas ex Deo est: Et omnis diligens, ex Deo natus est, & cognoscit Deum.

8 Non

8 Ὁ μὴ ἀγαπῶν, οὐκ ἔγνω τὸν Θεόν· ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν.

9 Ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ.

10 Ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τὸν Θεόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἀπέστειλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν.

11 Ἀγαπητοὶ, εἰ οὕτως ὁ Θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν.

12 Θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν μένει, καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν.

13 Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν, καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν.

14 Καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα, καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκε τὸν υἱὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου.

15 Ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Θεῷ.

16 Καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν. ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστί· καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ Θεῷ μένει, καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ.

17 Ἐν τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παῤῥησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστι, καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.

* 18 Φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον· ὅτι ὁ φόβος ‡ κόλασιν ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ.

19 Ἡμεῖς ἀγαπῶμεν· αὐτὸν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡ-

8 Non diligens, non novit Deum: quoniam Deus charitas est. 9 In hoc apparuit charitas Dei in nobis, quoniam Filium suum unigenitum misit Deus in mundum, ut vivamus per eum.

10 In hoc est charitas, non quod nos dileximus Deum, sed quoniam ipse dilexit nos, & misit Filium suum propitiationem pro peccatis nostris.

11 Dilecti, si sic Deus dilexit nos, & nos debemus alii alios diligere.

12 Deum nemo unquam vidit: Si diligamus alii alios, Deus in nobis manet, & charitas ejus perfecta est in nobis.

13 In hoc cognoscimus quoniam in eo manemus, & ipse in nobis, quoniam de spiritu suo dedit nobis.

14 Et nos vidimus, & testificamur quoniam Pater misit Filium Salvatorem mundi.

15 Quisquis confessus fuerit quoniam Jesus est Filius Dei, Deus in eo manet, & ipse in Deo.

16 Et nos cognovimus, & credidimus charitatem quam habet Deus in nobis. Deus charitas est; & manens in charitate, in Deo manet, & Deus in eo manet.

17 In hoc perfecta est charitas cum nobis, ut fiduciam habeamus in die judicii, quia sicut ille est, & nos sumus in mundo hoc.

18 Timor non est in charitate, sed perfecta charitas foras mittit timorem: quoniam timor punitionem habet, at timens non perfectus est in charitate.

19 Nos diligamus eum, quoniam ipse prior dilexit nos.

20 Ἐάν τις εἴπῃ· Ὅτι ἀγαπῶ τὸν Θεὸν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν· ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακε, τὸν Θεὸν ὃν οὐκ ἑώρακε, πῶς δύναται ἀγαπᾶν;

21 Καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν Θεὸν, ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. 1. † 0.

Κεφ. ε'. 5.

1 Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστὸς, ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται· καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα, ἀγαπᾷ καὶ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ.

2 Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, ὅταν τὸν Θεὸν ἀγαπῶμεν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν.

3 Αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν.

* 4 Ὅτι πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον· καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ † νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν.

5 Τίς ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον, εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ;

6 Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος, Ἰησοῦς ὁ Χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ τῷ αἵματι· καὶ τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια.

7 Ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Πατὴρ, ὁ Λόγος, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα· καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἓν εἰσι.

8 Καὶ τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ, τὸ πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα· καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν.

9 Εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ μείζων ἐστίν. ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ ἣν μεμαρτύρηκε περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

10 Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ

20 Si quis dixerit: Quoniam diligo Deum, & fratrem ſuum oderit, mendax eſt: Nam non diligens fratrem ſuum quem vidit, Deum quem non vidit, quomodo poteſt diligere?

21 Et hoc mandatum habemus ab eo, ut diligens Deum, diligat & fratrem ſuum.

CAPUT V.

1 Omnis credens quoniam Jeſus eſt Chriſtus, ex Deo natus eſt: Et omnis diligens genitorem, diligit & genitum ex eo.

2 In hoc cognoſcimus quoniam diligimus natos Dei, cum Deum diligimus, & mandata ejus ſervamus.

3 Hæc enim eſt charitas Dei, ut mandata ejus cuſtodiamus: & mandata ejus gravia non ſunt.

4 Quoniam omne natum ex Deo, vincit mundum: & hæc eſt victoria vincens mundum, fides noſtra.

5 Quis eſt vincens mundum, ſi non credens quoniam Jeſus eſt Filius Dei?

6 Hic eſt ille veniens per aquam & ſanguinem, Jeſus Chriſtus, non in aqua ſolum, ſed in aqua & ſanguine: Et Spiritus eſt teſtans, quoniam Spiritus eſt veritas.

7 Quoniam tres ſunt teſtantes in cælo, Pater, Verbum, & ſanctus Spiritus: & hi tres unum ſunt.

8 Et tres ſunt teſtantes in terra, Spiritus, & aqua, & ſanguis: Et tres in unum ſunt.

9 Si teſtimonium hominum accipimus, teſtimonium Dei majus eſt: quoniam hoc eſt teſtimonium Dei, quod teſtificatus eſt de Filio ſuo.

10 Credens in Filium Dei, habet

Θεοῦ, ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν ἑαυτῷ· ὁ μὴ πιστεύων τῷ Θεῷ, ψεύστην πεποίηκεν αὐτὸν, ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ Θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

11 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς· καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστιν.

12 Ὁ ἔχων τὸν υἱὸν, ἔχει τὴν ζωήν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.

13 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, καὶ ἵνα πιστεύητε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

14 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παῤῥησία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτὸν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀκούει ἡμῶν.

15 Καὶ ἐὰν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν, ὃ ἂν αἰτώμεθα, οἴδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ᾐτήκαμεν παῤ αὐτοῦ.

16 Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσει, καὶ δώσει αὐτῷ ζωὴν, τοῖς ἁμαρτάνουσι μὴ πρὸς θάνατον. ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ.

17 Πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστί· καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον.

18 Οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐχ ἁμαρτάνει· ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Θεοῦ, τηρεῖ ἑαυτὸν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ.

19 Οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται.

20 Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἥκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσκωμεν τὸν ἀληθινόν· καὶ ἐσμεν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ· οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς Θεὸς καὶ ἡ ζωὴ αἰώνιος.

21 Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν εἰδώλων. Ἀμήν. a. † a.

habet teſtimonium in ſe: Non credens Deo, mendacem fecit eum, quia non credidit in teſtimonium quod teſtificatus eſt Deus de Filio ſuo.

11 Et hoc eſt teſtimonium, Quoniam vitam æternam dedit nobis Deus: Et hæc vita in Filio ejus eſt.

12 Habens Filium, habet vitam: non habens Filium Dei, vitam non habet.

13 Hæc ſcripſi vobis credentibus in nomen Filii Dei; ut ſciatis quoniam vitam æternam habetis, & ut credatis in nomen Filii Dei.

14 Et hæc eſt fiducia quam habemus ad eum, quia ſi quid petierimus ſecundum voluntatem ejus, audit nos.

15 Et ſi ſcimus quia audit nos, quicquid petierimus, ſcimus quoniam habemus petitiones quas poſtulavimus ab eo.

16 Si quis viderit fratrem ſuum peccantem peccatum non ad mortem, petet, & dabit ei vitam, peccantibus non ad mortem. Eſt peccatum ad mortem, non pro illo dico ut roget.

17 Omnis iniquitas peccatum eſt: & eſt peccatum non ad mortem.

18 Scimus quia omnis natus ex Deo, non peccat: ſed genitus ex Deo conſervat ſeipſum, & malignus non tangit eum.

19 Scimus quoniam ex Deo ſumus: & mundus totus in maligno poſtus eſt.

20 Scimus autem quoniam Filius Dei venit, & dedit nobis mentem, ut cognoſcamus verum Deum: & ſumus in vero, in Filio ejus Jeſu Chriſto: Hic eſt verus Deus & vita æterna.

21 Nati, cuſtodite vos ipſos ab idolis. Amen.

J O-

1 Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῇ κυρίᾳ, καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν·

2 Διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα.

3 Ἔσται μεθ' ὑμῶν χάρις, ἔλεος, εἰρήνη παρὰ Θεοῦ πατρὸς, καὶ παρὰ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρὸς, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

4 Ἐχάρην λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρός.

* 5 Καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, ‡ κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν γράφων σοι καινὴν, ἀλλὰ ἣν εἴχομεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους.

6 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ, καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε·

* 7 Ὅτι πολλοὶ πλάνοι ἐξῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί· οὗτός ἐστιν ὁ ‡ πλάνος καὶ ὁ ‡ ἀντίχριστος.

8 Βλέπετε ἑαυτοὺς, ἵνα μὴ ἀπολέσωμεν ἃ εἰργασάμεθα, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβωμεν.

9 Πᾶς ὁ παραβαίνων, καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ, Θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ, οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει.

10 Εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς, καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ

1 PResbyter electæ dominæ, & natis ejus, quos ego diligo in veritate, & non ego solus, sed & omnes cognoscentes veritatem:

2 Propter veritatem manentem in nobis, & cum nobis erit in æternum.

3 Sit cum vobis gratia, misericordia, pax, à Deo Patre, & à Domino Jesu Christo Filio Patris, in veritate & charitate.

4 Gavisus sum valde quoniam inveni de natis tuis ambulantes in veritate, sicut mandatum accepimus à Patre.

5 Et nunc rogo te, domina, non tanquam mandatum scribens tibi novum, sed quod habuimus ab initio, ut diligamus alii alios.

6 Et hæc est charitas, ut ambulemus secundum mandata ejus. Hoc est mandatum, quemadmodum audistis ab initio, ut in eo ambuletis:

7 Quoniam multi seductores ingressi sunt in mundum, non confitentes Jesum Christum qui venit in carne: hic est seductor & antichristus.

8 Videte vosmetipsos, ut ne perdamus quæ operati sumus, sed mercedem plenam accipiamus.

9 Omnis transgrediens, & non manens in doctrina Christi, Deum non habet: Manens in doctrina Christi, hic & Patrem & Filium habet.

10 Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non affert,

φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε·

11 Ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν, κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

* 12 Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν, οὐκ ἠβουλήθην διὰ † χάρτου καὶ μέλανος· ἀλλὰ ἐλπίζω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη.

13 Ἀσπάζεταί σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς. Ἀμήν. 5. †. 1.

11 Nam dicens illi gaudere, communicat operibus ejus malignis.

12 Plura habens vobis scribere, nolui per chartam & atramentum: sed spero venire ad vos, & os ad os loqui, ut gaudium nostrum sit plenum.

13 Salutant te nati sororis tuæ electæ. Amen.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΤΡΙΤΗ.

JOANNIS APOSTOLI EPISTOLA CATHOLICA TERTIA.

1 Ὁ Πρεσβύτερος Γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.

2 Ἀγαπητὲ, περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή.

3 Ἐχάρην γὰρ λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν, καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς.

* 4 † Μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαράν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν ἀληθείᾳ περιπατοῦντα.

5 Ἀγαπητὲ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ εἰς τοὺς ξένους,

6 Οἳ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας· οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ Θεοῦ.

7 Ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐξῆλθον, μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνῶν.

8 Ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ὑπολαμβάνειν τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ.

* 9 Ἔγραψα τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ † φιλοπρωτεύων αὐτῶν

1 PRESBYTER Cajo dilecto, quem ego diligo in veritate.

2 Dilecte, de omnibus opto te prospere agere & valere, sicut prospere agit tua anima.

3 Gavisus sum enim valde venientibus fratribus, & testantibus tuæ veritati, sicut tu in veritate ambulas.

4 Majus horum non habeo gaudium, ut audiam meos natos in veritate ambulantes.

5 Dilecte, fidele facis quicquid operaris in fratres & in peregrinos,

6 Qui testati sunt tuæ charitati in conspectu ecclesiæ; quos benefacies deducens digne Deo.

7 Pro enim nomine ejus exierunt, nihil accipientes à Gentibus.

8 Nos ergo debemus suscipere hujusmodi, ut cooperatores simus veritati.

9 Scripsi ecclesiæ: sed amans primatum gerere ipsorum

Dio-

Διοτρεφὴς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς.
* 10 Διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις πονηροῖς † φλυαρῶν ἡμᾶς· καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις, οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει, καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει.
* 11 Ἀγαπητὲ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν, ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν· ὁ δὲ † κακοποιῶν, οὐχ ἑώρακε τὸν Θεόν.
12 Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων, καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἴδατε ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθὴς ἐστι.
13 Πολλὰ εἶχον γράφειν, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ καλάμου σοι γράψαι·
14 Ἐλπίζω δὲ εὐθέως ἰδεῖν σε, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν.
15 Εἰρήνη σοι. Ἀσπάζονταί σε οἱ φίλοι. Ἄσπαζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα. 4. † 3.

Diotrephes non recipit nos.
10 Propter hoc, si venero, submonebo ejus opera quæ facit, verbis malignis garriens nos; & non contentus in his, neque ipse suscipit fratres, & volentes prohibet, & ex ecclesia ejicit.
11 Dilecte, ne imitare malum, sed bonum. Benefaciens ex Deo est: malefaciens autem non vidit Deum.
12 Demetrio testatum est ab omnibus, & ab ipsa veritate: & nos autem testamur, & nostis quoniam testimonium nostrum verum est.
13 Multa habui scribere, sed non volo per atramentum & calamum tibi scribere:
14 Spero autem protinus videre te, & os ad os loquemur.
15 Pax tibi. Salutant te amici. Saluta amicos per nomen.

ΙΟΥΔΑ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ.

JUDÆ APOSTOLI EPISTOLA CATHOLICA.

1 Ἰούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν Θεῷ πατρὶ ἡγιασμένοις, καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς·
2 Ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.
* 3 Ἀγαπητοὶ, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας, ἀνέγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν, παρακαλῶν † ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει.
* 4 † Παρεισέδυσαν γάρ τι-

1 Judas Christi Jesu servus, frater autem Jacobi, in Deo Patre sanctificatis, & Jesu Christo servatis vocatis:
2 Misericordia vobis & pax & charitas adimpleatur.
3 Dilecti, omnem solicitudinem faciens scribere vobis de communi salute, necessitatem habui scribere vobis, deprecans supercertare semel traditæ sanctis fidei.
4 Subrepserunt enim quidam

νος ἄνθρωποι οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν χάριν μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν, καὶ τὸν μόνον δεσπότην Θεὸν καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνούμενοι.

5 Ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας ὑμᾶς ἅπαξ τοῦτο, ὅτι ὁ Κύριος λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας, τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν.

6 Ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν, ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον, εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας, δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν.

* 7 Ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρα, καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις τὸν ὅμοιον τούτοις τρόπον † ἐκπορνεύσασαι, καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας, πρόκεινται † δεῖγμα, πυρὸς αἰωνίου δίκην † ὑπέχουσαι.

* 8 ‡ Ὁμοίως μέν τοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι, σάρκα μὲν μιαίνουσι, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσι, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν.

9 Ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωσέως σώματος, οὐκ ἐτόλμησε κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλ' εἶπεν· Ἐπιτιμήσαι σοι Κύριος.

* 10 Οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἴδασι βλασφημοῦσιν· ὅσα δὲ † φυσικῶς, ὡς τὰ ‡ ἄλογα ‡ ζῶα, ‡ ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται.

11 Οὐαὶ αὐτοῖς· ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο.

* 12 Οὗτοί εἰσιν ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν † σπιλάδες, συνευωχούμενοι, ‡ ἀφόβως ἑαυτοὺς ‡ ποιμαίνοντες· ‡ νεφέλαι ‡ ἄνυδροι, ὑπὸ ἀνέμων ‡ περιφερόμεναι, δένδρα † φθινοπωρινὰ, ‡ ἄκαρπα, ‡ δὶς

homines olim præscripti in hoc judicium, impii, Dei nostri gratiam transferentes in luxuriam, & solum herum Deum, & Dominum nostrum Jesum Christum negantes.

5 Commonere autem vos volo, scientes vos semel hoc, quoniam Dominus populum de terra Ægypti salvans, secundo non credentes perdidit.

6 Angelosque non servantes suum principium, sed relinquentes proprium domicilium, in judicium magni diei, vinculis æternis sub caliginem servavit.

7 Sicut Sodoma, & Gomorrha, & circa eas civitates, similem his modum exforni catæ, & abeuntes post carnem alteram, propositæ sunt exemplum, ignis æterni pœnam sustinentes.

8 Similiter atqui & hi sopiti, carnem quidem maculant, dominationem autem spernunt, dignitates autem blasphemant.

9 At Michaël archangelus, cum diabolo dijudicans disceptaret de Mosis corpore, non est ausus judicium inferre blasphemiæ, sed dixit: Increpet te Dominus.

10 Hi autem quæcumque quidem ignorant, blasphemant: quæcumque autem naturaliter, tanquam irrationalia animalia, norunt, in his corrumpuntur.

11 Væ illis, quia via Cain ingressi sunt, & errore Balaam mercede effusi sunt, & contradictione Core perierunt.

12 Hi sunt in agapis vestris maculæ, convivantes vobis, sine timore semetipsos pascentes: nubes sine aqua, à ventis circumlatæ, arbores emarcidæ, infructuosæ, bis mor-

ἀποθανόντα, ἐκριζωθέντα·

* 13 Κύματα ἄγρια θαλάσσης, † ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας· ‡ ἀςέρες † πλανῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς τὸν αἰῶνα τετήρηται.

14 Προεφήτευσε δὲ καὶ τούτοις ἕβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ Ἐνὼχ, λέγων· Ἰδοὺ, ἦλθε Κύριος ἐν μυριάσιν ἁγίαις αὐτοῦ,

* 15 Ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων, καὶ † ἐξελέγξαι πάντας τοὺς ἀσεβεῖς αὐτῶν περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν, καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς.

* 16 Οὗτοί εἰσι † γογγυςαὶ, † μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι· καὶ τὸ ςόμα αὐτῶν λαλεῖ ‡ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα, ‡ ὠφελείας χάριν.

17 Ὑμεῖς δὲ ἀγαπητοὶ μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποςόλων τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριςοῦ.

18 Ὅτι ἔλεγον ὑμῖν, ὅτι ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ ἔσονται ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν.

* 19 Οὗτοί εἰσιν οἱ † ἀποδιορίζοντες ἑαυτοὺς, ψυχικοὶ, πνεῦμα μὴ ἔχοντες.

20 Ὑμεῖς δὲ, ἀγαπητοὶ, τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίςει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς, ἐν πνεύματι ἁγίῳ προσευχόμενοι,

21 Ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ τηρήσατε, προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριςοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον.

22 Καὶ οὓς μὲν ἐλεεῖτε διακρινόμενοι·

23 Οὓς δὲ ἐν φόβῳ σώζετε, ἐκ τοῦ πυρὸς ἁρπάζοντες, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα.

* 24 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ὑμᾶς † ἀπταίςους, καὶ ςῆσαι ‡ κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ‡ ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει·

mortuæ, eradicatæ.

13 Fluctus feri maris, despumantes sua ipsorum dedecora: stellæ erraticæ, quibus caligo tenebrarum in æternum servata est.

14 Prophetavit autem & his septimus ab Adam Enoch, dicens: Ecce venit Dominus in sanctis millibus suis,

15 Facere judicium contra omnes, & redarguere omnes impios eorum de omnibus operibus impietatis eorum quibus impie egerunt, & de omnibus duris quæ locuti sunt contra eum peccatores impii.

16 Hi sunt murmuratores, querulosi, secundum desideria sua ambulantes: & os eorum loquitur prætumida, mirantes personas, utilitatis gratia.

17 Vos autem, dilecti, memores estote verborum prædictorum ab Apostolis Domini nostri Jesu Christi.

18 Quia dicebant vobis, quoniam in novissimo tempore erunt illusores, secundum desideria sua ipsorum ambulantes impietatum. 19 Hi sunt segregantes se, animales, spiritum non habentes.

20 Vos autem, dilecti, sanctissimæ nostræ fidei superædificantes vosmetipsos, in Spiritu sancto orantes,

21 Vosmetipsos in dilectione Dei servate, expectantes misericordiam Domini nostri Jesu Christi in vitam æternam:

22 Et hos quidem miseremini dijudicantes:

23 Hos vero in timore salvate, de igne rapientes, odientes & à carne maculatam tunicam.

24 At potenti custodire vos sine peccato, & constituere ante conspectum gloriæ suæ inculpatos in exultatione:

25 Μόνῳ σοφῷ Θεῷ σωτῆρι ἡμῶν δόξα καὶ μεγαλωσύνη, κράτος καὶ ἐξουσία, καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 23. † 15.

25 Soli sapienti Deo Salvatori nostro gloria & magnificentia, robur & auctoritas, & nunc & in omnia secula. Amen.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ.

APOCALYPSIS JOANNIS THEOLOGI.

Κεφ. α. 1.

1 Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει· καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ·

2 Ὃς ἐμαρτύρησε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσα τε εἶδε.

3 Μακάριος ὁ ἀναγινώσκων, καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας, καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

4 Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ τοῦ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος· καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων ἃ ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ·

5 Καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς, ὁ πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς· τῷ ἀγαπήσαντι ἡμᾶς, καὶ λούσαντι ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ·

6 Καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

* 7 Ἰδοὺ, ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς, καὶ οἵτινες αὐτὸν

CAPUT I.

1 REVELATIO Jesu Christi, quam dedit illi Deus, indicare servis suis quæ oportet fieri in celeritate: & significavit mittens per angelum suum servo suo Joanni:

2 Qui testatus est verbum Dei & testimonium Jesu Christi, quæcunque vidit.

3 Beatus legens, & audientes verba prophetiæ, & servantes quæ in ea scripta; Nam tempus prope.

4 Joannes septem ecclesiis quæ in Asia, Gratia vobis & pax ab eo qui est, & qui erat, & qui venturus; & à septem spiritibus, qui sunt in conspectu throni ejus;

5 Et à Jesu Christo, ille testis fidelis, ille primogenitus ex mortuis, & princeps regum terræ: diligenti nos, & lavanti nos à peccatis nostris in sanguine suo:

6 Et fecit nos reges & sacerdotes Deo & Patri suo: Ipsi gloria & robur in secula seculorum. Amen.

7 Ecce venit cum nubibus, & videbit eum omnis oculus, & qui eum transfixerunt: Et plan-

‡ ἐξεκέντησαν· καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. ναὶ, ἀμήν.

8 Ἐγώ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἀρχὴ καὶ τέλος, λέγει ὁ Κύριος, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.

9 Ἐγὼ Ἰωάννης ὁ καὶ ἀδελφὸς ὑμῶν, καὶ συγκοινωνὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ, διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

* 10 Ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ ‡ κυριακῇ ἡμέρᾳ· καὶ ἤκουσα ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην ὡς σάλπιγγος,

11 Λεγούσης· Ἐγώ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος· καί· Ὃ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον, καὶ πέμψον ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν Ἀσίᾳ, εἰς Ἔφεσον, καὶ εἰς Σμύρναν, καὶ εἰς Πέργαμον, καὶ εἰς Θυάτειρα, καὶ εἰς Σάρδεις, καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν, καὶ εἰς Λαοδίκειαν.

12 Καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἥτις ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσᾶς·

* 13 Καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν ὅμοιον υἱῷ ἀνθρώπου, ‡ ἐνδεδυμένον † ποδήρη, καὶ ‡ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς ‡ μαστοῖς ζώνην ‡ χρυσῆν.

14 Ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ὡσεὶ ἔριον λευκὸν, ὡς χιών· καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρός·

* 15 Καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι ‡ χαλκολιβάνῳ, ὡς ἐν ‡ καμίνῳ ‡ πεπυρωμένοι· καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν·

16 Καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χειρὶ ἀστέρας ἑπτά· καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη· καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ.

plangent super eum omnes tribus terræ. etiam, amen.

8 Ego sum α & ω, principium & finis, dicit Dominus, qui est, & qui erat, & qui venturus, omnipotens.

9 Ego Joannes qui & frater vester, & communicans in tribulatione & in regno & tolerantia Jesu Christi, fui in insula vocata Patmos, propter verbum Dei, & propter testimonium Jesu Christi.

10 Factus sum in spiritu in dominica die, & audivi post me vocem magnam tanquam tubæ,

11 Dicentis: Ego sum α & ω, primus & novissimus: &: Quod vides scribe in librum, & mitte septem ecclesiis quæ in Asia, Ephesum, & Smyrnam, & Pergamum, & Thyatira, & Sardes, & Philadelphiam, & Laodiceam.

12 Et conversus sum videre vocem quæ loquebatur cum me: Et conversus vidi septem candelabra aurea;

13 Et in medio septem candelabrorum similem Filio hominis, indutum talari, & præcinctum ad mamillas zonam auream.

14 At caput ejus & capilli candidi, tanquam lana alba, tanquam nix: & oculi ejus velut flamma ignis:

15 Et pedes ejus similes chalcolibano, sicut in camino igniti: & vox illius tanquam vox aquarum multarum:

16 Et habens in dextera sua manu stellas septem: & de ore ejus gladius anceps acutus exiens: & facies ejus sicut sol lucet in virtute sua.

17 Καὶ ὅτε εἶδον αὐτὸν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ ἐπέθηκε τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα ἐπ' ἐμὲ, λέγων μοι· Μὴ φοβοῦ· ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος·

18 Καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρὸς, καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ ᾅδου καὶ τοῦ θανάτου.

19 Γράψον ἃ εἶδες, καὶ ἃ εἰσὶ, καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι μετὰ ταῦτα·

20 Τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων ὧν εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς· οἱ ἑπτὰ ἀστέρες, ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσὶ· καὶ αἱ ἑπτὰ λυχνίαι ἃς εἶδες, ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσί. 10. † 1.

Κεφ. β'. 2.

1 Τῷ ἀγγέλῳ τῆς Ἐφεσίνης ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν·

2 Οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ τὸν κόπον σου, καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ βαστάσαι κακούς· καὶ ἐπειράσω τοὺς φάσκοντας εἶναι ἀποστόλους, καὶ οὐκ εἰσί· καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς·

3 Καὶ ἐβάστασας, καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ διὰ τὸ ὄνομά μου κεκοπίακας, καὶ οὐ κέκμηκας.

4 Ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκας.

5 Μνημόνευε οὖν πόθεν ἐκπέπτωκας, καὶ μετανόησον, καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχύ, καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσῃς.

6 Ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἃ κἀγὼ μισῶ.

7 Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλη-

17 Et cum vidiſſem eum, cecidi ad pedes ejus tanquam mortuus: Et impoſuit dexteram ſuam manum ſuper me, dicens mihi: Ne time: ego ſum primus & noviſſimus;

18 Et vivens, & factus ſum mortuus, & ecce vivens ſum in ſecula ſeculorum, amen. & habeo claves inferni & mortis.

19 Scribe quæ vidiſti, & quæ ſunt, & quæ futura ſunt fieri poſt hæc:

20 Myſterium ſeptem ſtellarum quas vidiſti in dextera mea, & ſeptem candelabra aurea: ſeptem ſtellæ, angeli ſeptem eccleſiarum ſunt: & ſeptem candelabra quæ vidiſti, ſeptem eccleſiæ ſunt.

CAPUT II.

1 Angelo Epheſinæ Eccleſiæ ſcribe: Hæc dicit tenens ſeptem ſtellas in dextera ſua, ambulans in medio ſeptem candelabrorum aureorum:

2 Scio opera tua, & laborem tuum, & tolerantiam tuam: & quia non potes ſuſtinere malos: & tentaſti dicentes ſe eſſe Apoſtolos, & non ſunt: & inveniſti eos mendaces:

3 Et portaſti, & tolerantiam habes, & propter nomen meum laboraſti, & non defeciſti. 4 Sed habeo adverſum te, quod charitatem tuam primam reliquiſti.

5 Memor eſto itaque unde excideris, & age pœnitentiam, & prima opera fac: Si autem non, venio tibi cito, & movebo candelabrum tuum de loco ſuo, ſi non pœnitentiam egeris.

6 Sed hoc habes, quia odiſti opera Nicolaitarum, quæ & ego odi.

7 Habens aurem, audiat quid Spiritus dicit eccleſiis:

Vin-

σίαις· Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὅ ἐστιν ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου τοῦ Θεοῦ.

8 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐκκλησίας Σμυρναίων γράψον· Τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς, καὶ ἔζησεν·

9 Οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν θλῖψιν καὶ τὴν πτωχείαν, (πλούσιος δὲ εἶ) καὶ τὴν βλασφημίαν τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτοὺς, καὶ οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ σατανᾶ.

10 Μηδὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν· ἰδοὺ, μέλλει βαλεῖν ἐξ ὑμῶν ὁ διάβολος εἰς φυλακὴν, ἵνα πειρασθῆτε· καὶ ἕξετε θλῖψιν ἡμερῶν δέκα· γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς.

11 Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· Ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.

12 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίαις γράψον· Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξεῖαν·

13 Οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐν αἷς Ἀντίπας ὁ μάρτυς μου ὁ πιστὸς, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου κατοικεῖ ὁ σατανᾶς·

14 Ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαὰμ, ὃς ἐδίδασκεν τὸν Βαλὰκ βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, φαγεῖν εἰδωλόθυτα, καὶ πορνεῦσαι.

15 Οὕτως ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν τῶν Νικολαϊτῶν· ὃ μισῶ.

16 Μετανόησον· εἰ δὲ μὴ, ἔρχομαί σοι ταχὺ, καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου.

Vincenti dabo illi edere de ligno vitæ, quod est in medio Paradisi Dei.

8 Et angelo ecclesiæ Smyrnæorum scribe: Hæc dicit primus & novissimus, qui fuit mortuus, & vixit:

9 Scio tua opera, & tribulationem, & paupertatem, (sed dives es) & blasphemiam dicentium Judæos esse seipsos, & non sunt, sed synagoga satanæ.

10 Nihil timeas quæ futurus es pati: Ecce jam futurus est jacere ex vobis diabolus in custodiam, ut tentemini: & habebitis tribulationem diebus decem: esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ.

11 Habens aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis: Vincens non lædetur à morte secunda.

12 Et angelo in Pergamo ecclesiæ scribe: Hæc dicit habens romphæam ancipitem acutam:

13 Scio opera tua, & ubi habitas, ubi thronus Satanæ: & tenes nomen meum, & non negasti fidem meam, & in diebus in quibus Antipas testis meus fidelis, qui occisus est apud vos, ubi habitat Satanas.

14 Sed habeo adversus te pauca, quia habes illic tenentes doctrinam Balaam, qui docebat Balac mittere scandalum coram filiis Israël, edere idolothyta, & fornicari.

15 Ita habes & tu tenentes doctrinam Nicolaitarum: Quod odi.

16 Pœnitentiam age: Si vero non, veniam tibi cito, & pugnabo cum illis in gladio oris mei.

17 Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἀπὸ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκὴν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς ἔγνω εἰ μὴ ὁ λαμβάνων.

18 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὃ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρὸς, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ·

19 Οἶδά σου τὰ ἔργα, καὶ τὴν ἀγάπην, καὶ τὴν διακονίαν, καὶ τὴν πίστιν, καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου, καὶ τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων.

20 Ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἐᾷς τὴν γυναῖκα Ἰεζάβηλ, τὴν λέγουσαν ἑαυτὴν προφῆτιν, διδάσκειν καὶ πλανᾶσθαι τοὺς δούλους, πορνεῦσαι καὶ εἰδωλόθυτα φαγεῖν.

21 Καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς, καὶ οὐ μετενόησεν.

22 Ἰδοὺ, ἐγὼ βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς, εἰς θλῖψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσωσιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν.

* 23 Καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ, καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ ‡ ἐρευνῶν † νεφροὺς καὶ καρδίας· καὶ δώσω ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν.

24 Ὑμῖν δὲ λέγω, καὶ λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσι τὴν διδαχὴν ταύτην, καὶ οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βάθη τοῦ σατανᾶ, ὡς λέγουσιν· οὐ βαλῶ ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος·

25 Πλὴν ὃ ἔχετε, κρατήσατε ἄχρις οὗ ἂν ἥξω·

26 Καὶ ὁ νικῶν, καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν·

* 27 Καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· ὡς τὰ σκεύη

17 Habens autem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis: Vincenti dabo ei edere de manna absconditо, & dabo illi calculum candidum, & in calculo nomen novum scriptum, quod nemo scit, si non accipiens.

18 Et angelo in Thyatiris ecclesiæ scribe: Hæc dicit Filius Dei, habens oculos suos tanquam flammam ignis, & pedes ejus similes chalcolibano:

19 Novi tua opera, & charitatem, & ministerium, & fidem, & patientiam tuam, & opera tua, & novissima plura prioribus.

20 Sed habeo adversus te pauca, quia permittis mulierem Jezabel, quæ dicit seipsam prophetèn, docere & seducere meos servos, fornicari, & idolothyta manducare.

21 Et dedi illi tempus ut pœnitentiam ageret à fornicatione sua, & non pœnituit.

22 Ecce, ego mitto eam in lectum, & mœchantes cum ea, in afflictionem magnam, si non pœnitentiam egerint ab operibus suis.

23 Et filios ejus interficiam in mortem: & scient omnes ecclesiæ, quia ego sum scrutans renes & corda: & dabo vobis unicuique secundum opera vestra. 24 Vobis autem dico, & cæteris in Thyatiris, quicunque non habent doctrinam hanc, & qui non cognoverunt profunda Satanæ, quemadmodum dicunt: non mittam super vos aliud pondus. 25 Tamen quod habetis, tenete donec veniam.

26 Et vincens, & custodiens usque in finem opera mea, dabo illi potestatem super Gentes: 27 Et pascet eas in virga ferrea, tanquam vasa fictilia

τὰ † κατεμμικὰ συντρίβεται, ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου·

28 Καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν † πρωϊνόν.

29 Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. 4. † 3.

Καφ. γ'. 3.

1 ΚΑὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας· Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι τὸ ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῇς καὶ νεκρὸς εἶ.

2 Γίνου γρηγορῶν, καὶ στήριξον τὰ λοιπὰ ἃ μέλλει ἀποθανεῖν· οὐ γὰρ εὕρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

3 Μνημόνευε οὖν πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει, καὶ μετανόησον. Ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, ἥξω ἐπί σε ὡς κλέπτης, καὶ οὐ μὴ γνῶς ποίαν ὥραν ἥξω ἐπί σε.

4 Ἔχεις ὀλίγα ὀνόματα καὶ ἐν Σάρδεσιν, ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιπατήσουσι μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς· ὅτι ἄξιοί εἰσιν.

5 Ὁ νικῶν, οὗτος περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς· καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ἐξομολογήσομαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου, καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ.

6 Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

7 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινὸς, ὁ ἔχων τὴν κλεῖδα τοῦ Δαβίδ· ὁ ἀνοίγων, καὶ οὐδεὶς κλείσει· καὶ κλείων, καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει·

8 Οἶδά σου τὰ ἔργα· ἰδοὺ, δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἀνεῳγμένην, καὶ οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου.

fictilia confringuntur: Sicut & ego accepi à Patre meo:

28 Et dabo illi ſtellam matutinam.

29 Habens aurem, audiat quid Spiritus dicat eccleſiis.

CAPUT III.

1 ET angelo in Sardis eccleſiæ ſcribe: Hæc dicit habens ſeptem ſpiritus Dei, & ſeptem ſtellas: Scio tua opera, quia nomen habes quod vivas, & mortuus es.

2 Eſto vigilans, & confirma cætera quæ moritura erant: non enim inveni tua opera plena coram Deo.

3 Memento ergo quomodo acceperis, & audieris, & ſerva, & pœnitentiam age. Si ergo non vigilaveris, veniam ad te tanquam fur, & neſcies qua hora veniam ad te.

4 Habes pauca nomina & in Sardis, quæ non inquinaverunt veſtimenta ſua, & ambulabunt mecum in albis; quia digni ſunt.

5 Vincens, hic veſtietur in veſtimentis albis, & non delebo nomen ejus de libro vitæ, & confitebor nomen ejus coram Patre meo, & coram angelis ejus.

6 Habens aurem, audiat quid Spiritus dicat eccleſiis.

7 Et angelo in Philadelphia eccleſiæ ſcribe: Hæc dicit Sanctus, verus, habens clavem David; aperiens, & nemo claudit; & claudens, & nemo aperit.

8 Scio tua opera: ecce, dedi coram te oſtium apertum, & nemo poteſt claudere illud: quia parvam habes virtutem, & ſervaſti meum verbum, & non negaſti nomen meum.

9 Ἰδοὺ, δίδωμι ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδοὺ, ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἥξουσι καὶ προσκυνήσωσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι ἐγὼ ἠγάπησά σε.

9 Ecce do ex synagoga Satanæ, dicentium scipsos Judæos esse, & non sunt, sed mentiuntur: ecce faciam illos ut veniant, & adorent ante pedes tuos, & sciant quia dilexi te.

10 ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγώ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.

10 Quoniam servasti verbum patientiæ meæ, & ego te servabo ab hora tentationis futuræ venire in habitatam universam, tentare habitantes in terra.

11 ἰδοὺ, ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου.

11 Ecce venio cito: tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam.

12 Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στῦλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι· καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ Θεοῦ μου τῆς καινῆς Ἱερουσαλὴμ, ἡ καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν.

12 Vincens, faciam illum columnam in templo Dei mei, & foras non egredietur amplius: & scribam super eum nomen Dei mei, & nomen civitatis Dei mei novæ Hierusalem, quæ descendit de cælo à Deo meo, & nomen meum novum.

13 Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

13 Habens autem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis.

14 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐκκλησίας Λαοδικείων γράψον· τάδε λέγει ὁ Ἀμὴν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινὸς, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ·

14 Et angelo Laodicensium ecclesiæ scribe: Hæc dicit Amen, testis fidelis & verus, principium creaturæ Dei:

15 Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ, οὔτε ζεστός· ‡ ὄφελον ‡ ψυχρὸς ἦσθα ἢ ‡ ζεστός.

15 Scio tua opera, quia neque frigidus es, neque calidus: utinam frigidus esses aut calidus!

16 Οὕτως, ὅτι † χλιαρὸς εἶ, καὶ οὔτε ψυχρὸς οὔτε ζεστός, μέλλω σε † ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου·

16 Sic, quia tepidus es, & nec calidus nec frigidus, futurus sum te evomere ex ore meo:

17 ὅτι λέγεις· Ὅτι πλούσιός εἰμι, καὶ πεπλούτηκα, καὶ οὐδενὸς χρείαν ἔχω. Καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ‡ ταλαίπωρος, καὶ ‡ ἐλεεινὸς, καὶ πτωχὸς, καὶ τυφλὸς, καὶ γυμνός.

17 Quia dicis: quod dives sum, & locupletatus sum, & nullius opus habeo. Et nescis quia tu es ærumnosus, & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nudus.

18 ‡ Συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς, ἵνα πλουτήσῃς· καὶ ἱμάτια λευκὰ, ἵνα

18 Suadeo tibi emere à me aurum ignitum ex igni, ut locuples fias: & vestimenta alba ut induaris: ne appa-

περιβάλῃ, καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου· καὶ † κολλούριον † ἔγχρισον τοὺς ὀφθαλμούς σου, ἵνα βλέπῃς.

19 Ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παιδεύω· ζήλωσον οὖν καὶ μετανόησον.

* 20 Ἰδοὺ, ἕστηκα ἐπὶ τὴν θύραν, καὶ ‡ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου, καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν, καὶ ‡ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ.

21 Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα, καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ.

22 Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. 12. † 4.

Κεφ. ε'. 4.

1 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ, θύρα ἠνεῳγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ, λέγουσα· Ἀνάβα ὧδε, καὶ δείξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα.

2 Καὶ εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοὺ, θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τοῦ θρόνου καθήμενος.

* 3 Καὶ ὁ καθήμενος ἦν ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ‡ ἰάσπιδι καὶ † σαρδίνῳ· καὶ ‡ Ἶρις ‡ κυκλόθεν τοῦ ‡ θρόνου ὁμοία ὁράσει † σμαραγδίνῳ.

4 Καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνοι εἴκοσι καὶ τέσσαρες· καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους εἴδον τοὺς εἴκοσι καὶ τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημένους, περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς· καὶ ἔσχον ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς.

5 Καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ καὶ φωναί· καὶ ἑπτὰ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, αἵ εἰσι τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ Θεοῦ.

* 6 Καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου

reat confuſio nuditatis tuæ: & collyrio inunge oculos tuos, ut videas.

19 Ego quoſcunque amo, arguo & caſtigo: æmulare ergo, & pœnitentiam age.

20 Ecce ſto ad oſtium, & pulſo: ſi quis audierit vocem meam, & aperuerit januam, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo, & ipſe mecum.

21 Vincens, dabo ei ſedere mecum in throno meo, ſicut & ego vici, & ſedi cum Patre meo in throno ejus.

22 Habens aurem, audiat quid Spiritus dicat eccleſiis.

CAPUT IV.

1 Poſt hæc vidi, & ecce oſtium apertum in cælo: & vox prima quam audivi tanquam tubæ loquentis cum me, dicens: Aſcende huc, & oſtendam tibi quæ oportet fieri poſt hæc.

2 Et ſtatim factus ſum in ſpiritu: & ecce thronus erat poſitus in cælo, & ſupra thronum ſedens.

3 Et ſedens erat ſimilis aſpectu lapidi jaſpidi, & ſardio: & iris in circuitu throni ſimilis aſpectui ſmaragdino.

4 Et in circuitu throni throni viginti & quatuor: & ſuper thronos vidi viginti & quatuor ſeniores ſedentes, circumamictos in veſtimentis albis: & habebant in capitibus ſuis coronas aureas.

5 Et de throno procedunt fulgura, & voces, & tonitrua; & ſeptem lampades ignis ardentes ante thronum, quæ ſunt ſeptem ſpiritus Dei.

6 Et in conſpectu throni

βάλασσα ‡ ὑαλίνη, ὁμοία‡ κρυστάλλῳ· καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσαρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν.

7 Καὶ τὸ ζῷον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῷον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῷον ἔχον τὸ πρόσωπον ὡς ἀνθρωπος, καὶ τὸ τέταρτον ζῷον ὅμοιον ἀετῷ πετωμένῳ.

8 Καὶ τέσσαρα ζῷα, ἓν καθ' ἑαυτὸ, εἶχον ἀνὰ πτέρυγας ἓξ κυκλόθεν, καὶ ἔσωθεν γέμοντα ὀφθαλμῶν· καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς, λέγοντα· Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος.

9 Καὶ ὅταν δώσουσι τὰ ζῷα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου, τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων,

10 Πεσοῦνται οἱ εἴκοσι καὶ τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσι τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσι τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες·

11 Ἄξιος εἶ Κύριε λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν· ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου εἰσὶ, καὶ ἐκτίσθησαν. 8. † 2.

Κεφ. ε'. 5.

* 1 ΚΑὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ὄπισθεν, †κατεσφραγισμένον ‡ σφραγῖσιν ἑπτά.

2 Καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα φωνῇ μεγάλῃ· Τίς ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, καὶ λῦσαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ;

3 Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ, οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς, οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, οὐδὲ βλέπειν αὐτό.

4 Καὶ ἐγὼ ἔκλαιον πολλὰ, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὑρέθη ἀνοῖξαι

mare vitreum, simile crystallo: & in medio throni, & circuitu throni quatuor animalia plena oculis ante & retro.

7 Et animal primum simile leoni, & secundum animal simile vitulo, & tertium animal habens faciem quasi homo, & quartum animal simile aquilæ volanti.

8 Et quatuor animalia, singula eorum habebant alas sex in circuitu, & intus plena sunt oculis: & requiem non habent die ac nocte, dicentia: Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus Deus omnipotens, qui erat, & existens, & qui venturus.

9 Et cum dederint animalia gloriam & honorem & gratiarum actionem sedenti super thronum, viventi in secula seculorum,

10 Procident viginti & quatuor seniores ante sedentem in throno, & adorabunt viventem in secula seculorum, & mittent coronas suas ante thronum, dicentes:

11 Dignus es Domine accipere gloriam, & honorem, & virtutem: quia tu creasti omnia, & propter voluntatem tuam sunt, & creata sunt.

CAPUT V.

1 ET vidi in dextra sedentis supra thronum librum scriptum intus & a tergo, obsignatum sigillis septem.

2 Et vidi angelum fortem prædicantem voce magna: Quis est dignus aperire librum, & solvere signacula ejus?

3 Et nemo poterat in cælo, neque in terra, neque subtus terram, aperire librum, neque respicere illum.

4 Et ego flebam multum, quoniam nemo dignus inventus

καὶ ἀνοιγῶναι τὸ βιβλίον, οὔτε βλέπειν αὐτό.

5 Καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι· Μὴ κλαῖε· ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ὢν ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ῥίζα Δαβίδ, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, καὶ λῦσαι τὰς ἑπτὰ σφραγῖδας αὐτοῦ.

6 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων, ἀρνίον ἑστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχον κέρατα ἑπτὰ, καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτά· οἵ εἰσι τὰ ἑπτὰ τοῦ Θεοῦ πνεύματα τὰ ἀπεσταλμένα εἰς πᾶσαν τὴν γῆν.

7 Καὶ ἦλθε καὶ εἴληφε τὸ βιβλίον ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου.

8 Καὶ ὅτε ἔλαβε τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζῶα καὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσον ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ἔχοντες ἕκαστος κιθάρας καὶ φιάλας χρυσᾶς, γεμούσας θυμιαμάτων, αἵ εἰσιν αἱ προσευχαὶ τῶν ἁγίων.

9 Καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν, λέγοντες· Ἄξιος εἶ λαβεῖν τὸ βιβλίον, καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγης, καὶ ἠγόρασας τῷ Θεῷ ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματί σου, ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους·

10 Καὶ ἐποίησας ἡμᾶς τῷ Θεῷ ἡμῶν βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς· καὶ βασιλεύσομεν ἐπὶ τῆς γῆς.

11 Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κυκλόθεν τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων, καὶ χιλιάδες χιλιάδων·

12 Λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ· Ἄξιόν ἐστι τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν.

13 Καὶ πᾶν κτίσμα ὃ ἐστιν ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐν τῇ γῇ, καὶ

tus est aperire & legere librum, neque respicere eum.

5 Et unus de senioribus dicit mihi: Ne fleveris: ecce vicit leo, qui est de tribu Juda, radix David, aperire librum, & solvere septem signacula ejus.

6 Et vidi, & ecce in medio throni & quatuor animalium, & in medio seniorum, agnum stantem tanquam occisum, habentem cornua septem, & oculos septem, qui sunt septem Dei spiritus missi in omnem terram.

7 Et venit & accepit librum de dextera sedentis in throno.

8 Et cum accepisset librum, quatuor animalia & viginti quatuor seniores ceciderunt coram Agno, habentes unusquisque citharas & phialas aureas, plenas odoramentorum, quæ sunt orationes sanctorum.

9 Et canunt canticum novum, dicentes: Dignus es accipere librum, & aperire signacula ejus: quoniam occisus es, & redemisti Deo nos in sanguine tuo, ex omni tribu, & lingua, & populo, & gente:

10 Et fecisti nos Deo nostro reges & sacerdotes, & regnabimus super terram.

11 Et vidi, & audivi vocem angelorum multorum in circuitu throni, & animalium, & seniorum: & erat numerus eorum, myriades myriadum, & chiliades chiliadum:

12 Dicentes voce magna: Dignus est agnus occisus accipere virtutem, & divitias, & sapientiam, & fortitudinem, & honorem, & gloriam, & benedictionem.

13 Et omnem creaturam quæ est in cælo, & super terram, & sub

ὑποκάτω τῆς γῆς, καὶ ὑπὸ τῆς θαλάσσης ἅ ἐστι, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, ἤκουσα λέγοντας· Τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ τῷ ἀρνίῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

14 Καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα ἔλεγον· Ἀμήν· καὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν, καὶ προσεκύνησαν ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 2. † 1.

Κεφ. ς'. 6.

1 Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξε τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων λέγοντος, ὡς φωνῆς βροντῆς· Ἔρχου καὶ βλέπε.

* 2 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός· καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτῷ, ἔχων † τόξον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθε νικῶν, καὶ ἵνα νικήσῃ.

3 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν δευτέραν σφραγῖδα, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος· Ἔρχου καὶ βλέπε.

* 4 Καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος ‡ πυρρός· καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐτῷ ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἵνα ἀλλήλους ‡ σφάξωσι· καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη.

5 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν τρίτην σφραγῖδα, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος· Ἔρχου καὶ βλέπε. Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ, ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτῷ, ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.

* 6 Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν· Χοῖνιξ σίτου δηναρίου· καὶ τρεῖς † χοίνικες † κριθῆς δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς.

7 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου ζώου λέγουσαν· Ἔρχου καὶ βλέπε.

8 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος χλωρὸς, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω

& ſub terra, & in mari quæ ſunt, & ea quæ in eis omnia, audivi dicentes: Sedenti in throno, & Agno, benedictio, & honor, & gloria, & robur in ſecula ſeculorum.

14 Et quatuor animalia dicebant: Amen: & viginti-quatuor ſeniores ceciderunt, & adoraverunt viventem in ſecula ſeculorum.

CAPUT VI.

1 ET vidi quum aperuiſſet Agnus unum de ſeptem ſigillis, & audivi unum de quatuor animalibus dicens, tanquam vox tonitrui: Veni & vide.

2 Et vidi, & ecce equus albus; & ſedens ſuper illum habens arcum: & data eſt ei corona, & exivit vincens, & ut vinceret.

3 Et cum aperuiſſet ſecundum ſigillum, audivi ſecundum animal dicens: Veni & vide.

4 Et exivit alius equus ruſus, & ſedenti ſuper illum datum eſt ei ſumere pacem de terra, & ut alii alios interficiant: & datus eſt ei gladius magnus.

5 Et cum aperuiſſet tertium ſigillum, audivi tertium animal dicens: Veni & vide. Et vidi, & ecce, equus niger, & ſedens ſuper illum habens ſtateram in manu ſua.

6 Et audivi vocem in medio quatuor animalium, dicentem: Chœnix tritici denario, & tres chœnices hordei denario: & oleum & vinum ne læſeris.

7 Et cum aperuiſſet ſigillum quartum, audivi vocem quarti animalis dicentis: Veni & vide.

8 Et vidi, & ecce equus pallidus, & ſedens ſuper eum,

no-

αὐτοῦ, ὄνομα αὐτῷ ὁ Θάνατος· καὶ ὁ ᾅδης ἀκολουθεῖ μετ' αὐτοῦ· καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ἀποκτεῖναι ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς, ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ, καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.

9 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν πέμπτην σφραγῖδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν ἣν εἶχον·

10 Καὶ ἔκραζον φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες· Ἕως πότε ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ὁ ἀληθινὸς οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἀπὸ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς;

11 Καὶ ἐδόθησαν ἑκάστοις στολαὶ λευκαὶ, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον μικρὸν, ἕως οὗ πληρώσωνται καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν, οἱ μέλλοντες ἀποκτείνεσθαι ὡς καὶ αὐτοί.

* 12 Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν ἕκτην, καὶ ἰδοὺ σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος ἐγένετο ‡ μέλας ὡς † σάκκος † τρίχινος, καὶ ἡ ‡ σελήνη ἐγένετο ὡς αἷμα·

* 13 Καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς συκῆ βάλλει τοὺς † ὀλύνθους αὐτῆς, ὑπὸ μεγάλου ἀνέμου ‡ σειομένη.

* 14 Καὶ οὐρανὸς ‡ ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον † εἱλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν·

* 15 Καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ‡ μεγιστᾶνες, καὶ οἱ πλούσιοι, καὶ οἱ χιλίαρχοι, καὶ οἱ δυνατοὶ, καὶ πᾶς δοῦλος καὶ πᾶς ‡ ἐλεύθερος ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ ‡ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων·

16 Καὶ λέγουσι τοῖς ὄρεσι καὶ ταῖς πέτραις· Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς

nomen illi Mors: & Infernus sequebatur cum ea: & data est illis potestas interficere super quartam partem terræ, in gladio & in fame, & in morte, & a bestiis terræ.

9 Et cum aperuisset quintum sigillum, vidi subtus altare animas interfectorum propter verbum Dei, & propter testimonium quod habebant.

10 Et clamabant voce magna, dicentes: Usquequo Domine sanctus & verus non judicas & vindicas sanguinem nostrum de habitantibus in terra?

11 Et datæ sunt singulis stolæ albæ, & dictum est illis, ut requiescerent adhuc tempus parvum, donec complerentur & conservi eorum, & fratres eorum, futuri trucidari sicut & illi.

12 Et vidi, cum aperuisset sigillum sextum, & ecce terræmotus magnus factus est, & sol niger factus est tanquam saccus cilicinus, & luna facta est sicut sanguis:

13 Et stellæ cæli ceciderunt in terram, sicut ficus emittit grossos suos, à magno vento mota.

14 Et cælum recessit sicut liber involutus, & omnis mons & insula de locis suis mota sunt:

15 Et reges terræ, & magnates, & divites, & tribuni, & fortes, & omnis servus, & omnis liber absconderunt seipsos in spelæa & in petras montium:

16 Et dicunt montibus & petris: Cadite super nos, & abscondite nos à facie sedentis super thronum, & ab ira

γῆς τοῦ ἀρνίου·
17 Ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτοῦ· καὶ τίς δύναται σταθῆναι; 16. † 6.

Κεφ. ζ. 7.

1 Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἑστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς, μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μήτε ἐπὶ πᾶν δένδρον.

2 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβάντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγῖδα Θεοῦ ζῶντος· καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν,

3 Λέγων· Μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν, μήτε τὴν θάλασσαν, μήτε τὰ δένδρα, ἄχρις οὗ σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

4 Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων· ρμδ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραήλ.

5 Ἐκ φυλῆς Ἰούδα, ιβ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Ῥουβήν, ιβ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Γὰδ, ιβ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι·

6 Ἐκ φυλῆς Ἀσήρ, ιβ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Νεφθαλείμ, ιβ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Μανασσῆ, ιβ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι·

7 Ἐκ φυλῆς Συμεών, ιβ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Λευΐ, ιβ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Ἰσσαχάρ, ιβ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι·

8 Ἐκ φυλῆς Ζαβουλών, ιβ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Ἰωσὴφ, ιβ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν, ιβ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι.

9 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ

ira Agni.
17 Quoniam venit dies magnus iræ ejus: & quis poterit stare?

CAPUT VII.

1 ET post hæc vidi quatuor angelos stantes super quatuor angulos terræ, tenentes quatuor ventos terræ, ne flaret ventus super terram, neque super mare, neque super omnem arborem.

2 Et vidi alterum angelum ascendentem ab ortu solis, habentem signum Dei vivi: & clamavit voce magna quatuor angelis, quibus datum est eis nocere terræ & mari,

3 Dicens: Ne nocete terræ, neque mari, neque arboribus, quoadusque signemus servos Dei nostri in frontibus eorum.

4 Et audivi numerum signatorum, centum quadraginta quatuor millia signati, ex omni tribu filiorum Israël.

5 Ex tribu Juda, duodecim millia signati: ex tribu Ruben, duodecim millia signati: ex tribu Gad, duodecim millia signati:

6 Ex tribu Aser, duodecim millia signati: ex tribu Nephtalim, duodecim millia signati: ex tribu Manasse, duodecim millia signati:

7 Ex tribu Symeon, duodecim millia signati: ex tribu Levi, duodecim millia signati: ex tribu Isaschar, duodecim millia signati:

8 Ex tribu Zabulon, duodecim millia signati: ex tribu Joseph, duodecim millia signati: ex tribu Benjamin, duodecim millia signati.

9 Post hæc vidi, & ecce tur-

ἰδοῦ ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς ἠδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτες ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένοι στολὰς λευκὰς· καὶ φοίνικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν·

10 Καὶ κράζοντες φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες· Ἡ σωτηρία τῷ Θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ τῷ ἀρνίῳ.

11 Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι ἱστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ,

12 Λέγοντες· Ἀμήν· ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ Θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

13 Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων, λέγων μοι· Οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκὰς, τίνες εἰσὶ, καὶ πόθεν ἦλθαν;

* 14 Καὶ εἴρηκα αὐτῷ· Κύριε, σὺ οἶδας. Καὶ εἶπέ μοι· Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης· καὶ † ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν, καὶ ἐλεύκαναν στολὰς αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου.

15 Διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου, σκηνώσει ἐπ' αὐτούς.

16 Οὐ πεινάσουσιν ἔτι, οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος, οὐδὲ πᾶν καῦμα·

17 Ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτοὺς, καὶ ὁδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ ζώσας πηγὰς ὑδάτων· καὶ ἐξαλείψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. 1. † 1.

turba multa, quam dinumerare illam nemo poterat, ex omni gente & tribubus & populis & linguis, ſtantes ante thronum & in conſpectu Agni, circumamicti ſtolis albis: & palmæ in manibus eorum:

10 Et clamantes voce magna, dicentes: Salus Deo noſtro ſedenti ſuper thronum, & Agno.

11 Et omnes angeli ſtabant in circuitu throni, & ſeniorum & quatuor animalium, & ceciderunt in conſpectu throni in facies ſuas, & adoraverunt Deum,

12 Dicentes: Amen; Benedictio, & gloria, & ſapientia, & gratiarum actio, & honor, & virtus, & fortitudo Deo noſtro in ſecula ſeculorum. Amen.

13 Et reſpondit unus ex ſenioribus, dicens mihi: Hi circumamicti ſtolis albis, qui ſunt, & unde venerunt?

14 Et dixi illi: Domine, tu ſcis. Et dixit mihi: Hi ſunt venientes de tribulatione magna, & laverunt ſtolas ſuas, & dealbaverunt ſtolas ſuas in ſanguine Agni.

15 Propter hoc ſunt ante thronum Dei, & ſerviunt ei die ac nocte in templo ejus: & ſedens in throno habitabit ſuper illos.

16 Non eſurient amplius, neque ſitient amplius, neque cadet ſuper illos ſol, neque omnis æſtus.

17 Quoniam Agnus qui per medium throni, paſcet illos, & deducet eos ad vivos fontes aquarum: & abſterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum.

C A-

Κεφ. ή 8.

* 1 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφρα-
γῖδα τὴν ἑβδόμην,
ἐγένετο ‡ σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς
† ἡμιώριον.

2 Καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγ-
γέλους, οἱ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ
ἑστήκασι· καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς
ἑπτὰ σάλπιγγες.

3 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθε,
καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον,
ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν· καὶ
ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλὰ,
ἵνα δώσῃ ταῖς προσευχαῖς τῶν
ἁγίων πάντων, ἐπὶ τὸ θυσια-
στήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον
τοῦ θρόνου.

4 Καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν
θυμιαμάτων ταῖς προσευχαῖς
τῶν ἁγίων, ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγ-
γέλου, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

* 5 Καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος
τὸν ‡ λιβανωτὸν, καὶ ἐγέμισεν
αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσια-
στηρίου, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν·
καὶ ἐγένοντο φωναὶ καὶ ‡ βρον-
ταὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμός.

6 Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι ἔχον-
τες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας, ἡτοί-
μασαν ἑαυτοὺς ἵνα σαλπίσωσι.

7 Καὶ ὁ πρῶτος ἄγγελος
ἐσάλπισε, καὶ ἐγένετο χάλαζα
καὶ πῦρ μεμιγμένα αἵματι, καὶ
ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· καὶ τὸ τρί-
τον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ
πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη.

8 Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος
ἐσάλπισε, καὶ ὡς ὄρος μέγα
πυρὶ καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν
θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρί-
τον τῆς θαλάσσης, αἷμα.

9 Καὶ ἀπέθανε τὸ τρίτον τῶν
κτισμάτων τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ,
τὰ ἔχοντα ψυχάς· καὶ τὸ τρί-
τον τῶν πλοίων διεφθάρη.

10 Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος
ἐσάλπισε, καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος
ὡς λαμπὰς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ
τρίτον τῶν ποταμῶν, καὶ ἐπὶ
τὰς πηγὰς ὑδάτων.

* 11 Καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος
λέγεται Ἄψινθος· καὶ γίνεται

CAPUT VIII.

1 ET cum aperuisset sigil-
lum septimum, factum
est silentium in cælo, quasi
media hora.

2 Et vidi septem angelos
qui in conspectu Dei stete-
runt: & datæ sunt illis sep-
tem tubæ.

3 Et alius angelus venit, &
stetit ad altare, habens thu-
ribulum aureum; & data sunt
illi incensa multa, ut daret o-
rationibus sanctorum omnium
super altare aureum quod an-
te thronum.

4 Et ascendit fumus incen-
sorum orationibus sanctо-
rum, de manu angeli, co-
ram Deo.

5 Et accepit angelus thuri-
bulum, & implevit illud de
igne altaris, & misit in ter-
ram: & factæ sunt voces, &
tonitrua, & fulgura, & ter-
ræmotus.

6 Et septem angeli habentes
septem tubas, præparaverunt
seipsos ut clangerent.

7 Et primus angelus clanxit,
& facta est grando, & ignis,
mixta sanguine, & missa sunt
in terram: & tertia pars arbo-
rum combusta est, & omne
fœnum viride combustum est.

8 Et secundus angelus clan-
xit, & tanquam mons magnus
incensus missus est in mare:
& facta est tertia pars maris,
sanguis.

9 Et mortua est tertia pars
creaturarum in mari, haben-
tia animas, & tertia pars
navium perierunt.

10 Et tertius angelus clan-
xit, & cecidit de cælo stella
magna incensa tanquam lam-
pas, & cecidit in tertiam
partem fluminum, & in fon-
tes aquarum.

11 Et nomen stellæ dicitur
Absinthium: & facta est tertia
pars

τὸ ‡ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς † ἄψινθον, καὶ πολλοὶ ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ‡ ἐπικράνθησαν.

* 12 Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ † ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου, καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης, καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων· ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φαίνῃ τὸ τρίτον αὐτῆς, καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως.

* 13 Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἀγγέλου ‡ πετωμένου ἐν ‡ μεσουρανήματι, λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ· Οὐαὶ οὐαὶ οὐαὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν. 10. † 3.

Καφ. θ'. 9.

* 1 ΚΑὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ ‡ κλεὶς τοῦ ‡ φρέατος τῆς ‡ ἀβύσσου.

2 Καὶ ἤνοιξε τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου· καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου μεγάλης· καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος.

3 Καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς.

4 Καὶ ἐρρέθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀδικήσωσι τὸν χόρτον τῆς γῆς, οὐδὲ πᾶν χλωρὸν, οὐδὲ πᾶν δένδρον· εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους μόνους οἵτινες οὐκ ἔχουσι τὴν σφραγῖδα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν·

* 5 Καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτοὺς, ἀλλ' ἵνα βασανισθῶσι μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς ‡ βασανισμὸς ‡ σκορπίου, ὅταν ‡ παίσῃ ἄνθρωπον.

6 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον, καὶ οὐχ εὑρήσουσιν

pars aquarum in Absinthium, & multi hominum mortui sunt de aquis, quia amaræ factæ sunt.

12 Et quartus angelus clanxit, & percussa est tertia pars solis, & tertia pars lunæ, & tertia pars stellarum, ita ut obscuraretur tertia pars eorum, & dies non luceret tertiam partem ipsius, & nox similiter.

13 Et vidi, & audivi unum angelum volantem in medio cæli, dicentem voce magna: Væ, væ, væ habitantibus in terra, de cæteris vocibus tubæ trium angelorum futurorum clangere.

CAPUT IX.

1 ET quintus angelus clanxit, & vidi stellam de cælo delapsam in terram, & data est ei clavis putei abyssi.

2 Et aperuit puteum abyssi; & ascendit fumus ex puteo sicut fumus fornacis magnæ, & obscuratus est sol & aër de fumo putei.

3 Et de fumo exierunt locustæ in terram, & data est illis potestas, sicut habent potestatem scorpiones terræ.

4 Et dictum est illis, ne læderent fœnum terræ, neque omne viride, neque omnem arborem, nisi homines solos, qui non habent signum Dei in frontibus suis.

5 Et datum est illis ne occiderent eos, sed ut cruciarent mensibus quinque: & cruciatus eorum, ut cruciatus scorpii, cum percutit hominem.

6 Et in diebus illis quærent homines mortem, & non invenient eam: & desidera-

αὐτὸν· καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν, καὶ φεύξεται ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν.

7 Καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοια ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον· καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι χρυσῷ, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων.

8 Καὶ εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν.

9 Καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς· καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων, ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον.

* 10 Καὶ ἔχουσιν ‡ οὐρὰς ὁμοίας σκορπίοις, καὶ κέντρα ἦν ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· καὶ ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε.

* 11 Καὶ ἔχουσιν ἐφ' αὐτῶν βασιλέα τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου· ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστὶ Ἀβαδδών, καὶ ἐν τῇ ‡ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων.

12 Ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν, ἰδοὺ ἔρχονται ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα.

13 Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ,

14 Λέγουσαν τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ ὃς εἶχε τὴν σάλπιγγα· Λῦσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ.

15 Καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἐνιαυτὸν, ἵνα ἀποκτείνωσι τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων.

* 16 Καὶ ὁ ἀριθμὸς ‡ στρατευμάτων τοῦ † ἱππικοῦ, δύο ‡ μυριάδες μυριάδων· καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν.

* 17 Καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ‡ ἵππους ἐν τῇ ‡ ὁράσει, καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν ἔχοντας ‡ θώρακας † πυρίνους καὶ † ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον.

derabunt mori, & fugiet mors ab eis.

7 Et similitudines locustarum, similes equis paratis in prælium: & super capita earum tanquam coronæ similes auro, & facies earum velut facies hominum.

8 Et habebant capillos sicut capillos mulierum: & dentes earum sicut leonum erant.

9 Et habebant thoraces sicut thoraces ferreos: & vox alarum earum sicut vox curruum, equorum multorum currentium in bellum.

10 Et habebant caudas similes scorpiis, & aculei erant in caudis earum: & potestas earum lædere homines mensibus quinque.

11 Et habent super se regem angelum abyssi, nomen ei Hebraice Abaddon, & in Græca nomen habet Apollyon.

12 Væ unum abiit, ecce veniunt adhuc duo væ post hæc.

13 Et sextus angelus clangit, & audivi vocem unam ex quatuor cornibus altaris aurei quod coram Deo,

14 Dicentem sexto angelo, qui habebat tubam: Solve quatuor angelos alligatos in flumine magno Euphrate.

15 Et soluti sunt quatuor angeli parati in horam, & diem & mensem, & annum, ut occiderent tertiam partem hominum.

16 Et numerus exercituum equestris, duo myriades myriadum: & audivi numerum eorum.

17 Et ita vidi equos in visione, & sedentes super eos habentes loricas igneas, & hya-

κινθίνους καὶ † θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν ςομάτων αὐτων ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον.

18 Ὑπὸ τῶν τριῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ καὶ ἐκ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν ςομάτων αὐτῶν.

19 Αἱ γὰρ ἐξουσίαι αὐτῶν ἐν τῷ ςόματι αὐτῶν εἰσιν· αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ὄφεσιν, ἔχουσαι κεφαλάς· καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσι.

* 20 Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων οἳ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὔτε μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσωσι τὰ δαιμόνια, καὶ εἴδωλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ † χαλκᾶ καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ‡ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν δύναται, οὔτε ἀκούειν, οὔτε περιπατεῖν·

* 21 Καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν φαρμακειῶν αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν † κλεμμάτων αὐτῶν. 20. † 6.

Κεφ. ί. 10.

1 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην· καὶ ἶρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς· καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ςύλοι πυρός.

2 Καὶ εἶχεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον ἀνεῳγμένον· καὶ ἔθηκε τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τὴν θάλασσαν, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τὴν γῆν.

* 3 Καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ λέων † μυκᾶται· καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς.

4 Καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς φωνὰς ἑαυτῶν, ἔμελλον γράφειν· καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσάν

hyacinthinas, & sulphureas: & capita equorum tanquam capita leonum: & de oribus eorum procedit ignis, & fumus, & sulphur.

18 A tribus plagis his occisa est tertia pars hominum, de igne, & de fumo, & de sulphure procedente ex oribus ipsorum.

19 Nam potestas eorum in ore eorum est: nam caudæ eorum similes serpentibus, habentes capita; & in his nocent.

20 Et cæteri hominum qui non occisi sunt in plagis his, neque pœnitentiam egerunt de operibus manuum suarum, ut non adorarent dæmonia, & simulacra aurea, & argentea, & ærea, & lapidea, & lignea, quæ neque videre possunt, neque audire, neque ambulare.

21 Et non egerunt pœnitentiam ab homicidiis suis, neque à veneficiis suis, neque à fornicatione sua, neque à furtis suis.

CAPUT X.

1 ET vidi alium angelum fortem descendentem de cælo, amictum nube: & iris in capite; & facies ejus ut sol, & pedes ejus tanquam columnæ ignis.

2 Et habebat in manu sua libellum apertum: & posuit pedem suum dextrum super mare, at sinistrum super terram.

3 Et clamavit voce magna, quemadmodum leo rugit: & cum clamasset, locuta sunt septem tonitrua suas ipsorum voces.

4 Et cum locuta fuissent septem tonitrua voces suas, futurus eram scribere: & audivi vocem de cælo, dicentem mihi:

μοι· Σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ, καὶ μὴ ταῦτα γράψῃς.

5 Καὶ ὁ ἄγγελος ὃν εἶδον ἑστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἦρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν,

6 Καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος οὐκ ἔσται ἔτι·

7 Ἀλλὰ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἑβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ τελεσθῇ τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισε τοὺς ἑαυτοῦ δούλους τοὺς προφήτας.

8 Καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν λαλοῦσα μετ' ἐμοῦ, καὶ λέγουσα· Ὕπαγε, λάβε τὸ βιβλαρίδιον τὸ ἠνεῳγμένον ἐν τῇ χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ἑστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.

9 Καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων αὐτῷ· Δός μοι τὸ βιβλαρίδιον. Καὶ λέγει μοι· Λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό· καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στόματί σου ἔσαι γλυκὺ ὡς μέλι.

10 Καὶ ἔλαβον τὸ ‡βιβλαρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, καὶ ‡κατέφαγον αὐτό· καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι γλυκύ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου.

11 Καὶ λέγει μοι· Δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἔθνεσι καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσι πολλοῖς. 3. † 1.

ΚΕΦ. ια'. 11.

1 ΚΑὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ· καὶ ὁ ἄγγελος εἱστήκει, λέγων· Ἔγειραι, καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ.

2 Καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξω, καὶ μὴ

mihi: Signa quæ locuta sunt septem tonitrua, & non hæc scribas.

5 Et angelus, quem vidi stantem super mare & super terram, levavit manum suam dexteram ad cælum,

6 Et juravit in vivente in sæcula sæculorum, qui creavit cælum & quæ in eo, & terram & quæ in ea, & mare & quæ in eo, quia tempus non erit amplius:

7 Sed in diebus vocis septimi angeli, cum futurus erit clangere, & consummabitur mysterium Dei, sicut evangelizavit suis servis Prophetis.

8 Et vox quam audivi de cælo, iterum locuta cum me, & dicens: Vade, accipe libellum apertum in manu angeli stantis super mare & super terram.

9 Et abii ad angelum, dicens ei: Da mihi libellum. Et dixit mihi: Accipe & devora illum: & faciet amaricari tuum ventrem, sed in ore tuo erit dulce tanquam mel.

10 Et accepi libellum de manu angeli, & devoravi illum: & erat in ore meo tanquam mel dulce: & cum devorassem eum, amaricatus est venter meus.

11 Et dixit mihi: Oportet te iterum prophetizare in populis & gentibus & linguis & regibus multis.

CAPUT XI.

1 ET datus est mihi calamus similis virgæ, & angelus astitit, dicens: Surge, & metire templum Dei, & altare, & adorantes in eo.

2 Et atrium quod foris templum est ejice foras, & ne illud me-

αὐτὴν μετρήσης, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσι· καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν πατήσουσι μῆνας τεσσαράκοντα δύο.

3 Καὶ δώσω τοῖς δυσὶ μάρτυσί μου, καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα, περιβεβλημένοι σάκκους.

4 Οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι, καὶ δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τῆς γῆς ἑστῶσαι.

5 Καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλῃ ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλῃ ἀδικῆσαι, οὕτω δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι.

6 Οὗτοι ἔχουσιν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανὸν, ἵνα μὴ ‡ βρέχῃ ὑετὸς ἐν ἡμέραις αὐτῶν τῆς προφητείας· καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα, καὶ πατάξαι τὴν γῆν πάσῃ πληγῇ, ‡ ὁσάκις ἐὰν θελήσωσι.

7 Καὶ ὅταν τελέσωσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει πόλεμον μετ' αὐτῶν, καὶ νικήσει αὐτοὺς, καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς.

8 Καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας πόλεως τῆς μεγάλης, ἥτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐσταυρώθη.

9 Καὶ βλέψουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν τὰ πτώματα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἥμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφήσουσι τεθῆναι εἰς μνήματα.

10 Καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαροῦσιν ἐπ' αὐτοῖς, καὶ εὐφρανθήσονται· καὶ δῶρα πέμψουσιν ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.

11 Καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἥμισυ, πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ Θεοῦ εἰσῆλθεν ἐπ' αὐτούς·

metiaris, quoniam datum est Gentibus: & civitatem sanctam calcabunt mensibus quadraginta duobus.

3 Et dabo duobus testibus meis, & prophetabunt diebus mille ducentis sexaginta, amicti saccis.

4 Hi sunt duæ olivæ, & duo candelabra quæ in conspectu Dei terræ stant.

5 Et si quis eis voluerit nocere, ignis egreditur de ore eorum, & devorat inimicos eorum; & si quis eos voluerit lædere, sic oportet eum occidi.

6 Hi habent potestatem claudere cælum, ne pluat pluvia in diebus illorum prophetiæ, & potestatem habent super aquas convertere eas in sanguinem, & percutere terram omni plaga, quotiescunque voluerint.

7 Et cum finierint testimonium suum, bestia ascendens de abysso, faciet bellum cum eis, & vincet illos, & occidet eos.

8 Et cadavera eorum in platea civitatis magnæ, quæ vocatur spiritualiter Sodoma & Ægyptus, ubi & Dominus noster crucifixus est.

9 Et videbunt de populis & tribubus & linguis & Gentibus cadavera eorum dies tres & dimidium, & cadavera eorum non sinent poni in monumenta.

10 Et habitantes in terra gaudebunt super illis, & jucundabuntur, & munera mittent invicem, quoniam isti duo prophetæ cruciaverant habitantes super terram.

11 Et post illos tres dies & dimidium, spiritus vitæ à Deo intravit in eos: & steterunt

καὶ ἔφυγον ἐπὶ τοὺς τόδους αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας ἔπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς.

12 Καὶ ἤκουσαν φωνὴν μεγάλην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν αὐτοῖς· Ἀναβῆτε ὧδε. Καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ· καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν.

13 Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσε, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτά· καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ Θεῷ τοῦ οὐρανοῦ.

14 Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν, ἰδοὺ ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἔρχεται ταχύ.

15 Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγουσαι· Ἐγένοντο αἱ βασιλεῖαι τοῦ κόσμου, τοῦ Κυρίου ἡμῶν, καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

16 Καὶ οἱ εἴκοσι καὶ τέσσαρες πρεσβύτεροι οἱ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ,

17 Λέγοντες· Εὐχαριστοῦμέν σοι Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν, καὶ ὁ ἦν, καὶ ὁ ἐρχόμενος· ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην, καὶ ἐβασίλευσας.

18 Καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου· καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν, κριθῆναι, καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις, καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις· καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν.

19 Καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ἐγένοντο

super pedes suos, & timor magnus cecidit super spectantes eos.

12 Et audivi vocem magnam de cælo dicentem eis: Ascendite huc: & ascenderunt in cælum in nube: & viderunt illos inimici eorum.

13 Et in illa hora factus est terræmotus magnus, & decima pars civitatis cecidit, & occisa sunt in terræmotu nomina hominum millia septem; & reliqui territi facti sunt, & dederunt glorium Deo cæli.

14 Væ secundum abiit, ecce væ tertium venit cito.

15 Et septimus angelus clanxit, & factæ sunt voces magnæ in cælo, dicentes: Factum est regnum hujus mundi, Domini nostri, & Christi ejus, & regnabit in secula seculorum.

16 Et viginti & quatuor seniores in conspectu Dei sedentes in thronis suis, ceciderunt in facies suas, & adoraverunt Deum,

17 Dicentes: Gratias agimus tibi Domine Deus omnipotens, qui existens, & qui erat, & qui venturus; quia accepisti virtutem tuam magnam, & regnasti:

18 Et Gentes iratæ sunt, & advenit ira tua: & tempus mortuorum, judicari, & reddere mercedem servis tuis prophetis, & sanctis, & timentibus nomen tuum, parvis & magnis, & perdere corrumpentes terram.

19 Et apertum est templum Dei in cælo, & visa est arca testamenti ejus in templo ejus, & factæ sunt fulgura, & vo-

βρασμοὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ σεισμὸς καὶ χάλαζα μεγάλη. 2 † ο.

Κεφ. ιβ'. 12.

Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ· γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα·

2 Καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, καὶ κράζει ὠδίνουσα, καὶ βασανιζομένη τεκεῖν.

3 Καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων μέγας πυρρός, ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα· καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ διαδήματα ἑπτά.

4 Καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν· καὶ ὁ δράκων ἕστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ, τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγῃ.

5 Καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄρρενα, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ.

6 Καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα.

7 Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ· ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ ἐπολέμησαν μετὰ τοῦ δράκοντος, καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησε, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ·

8 Καὶ οὐκ ἴσχυσαν, οὐδὲ τόπος εὑρέθη αὐτῶν ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ.

9 Καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος διάβολος, καὶ ὁ σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν.

10 Καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν· ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ· ὅτι ἐβλήθη ὁ κατήγωρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός.

& voces & tonitrua & terræ motus & grando magna.

CAPUT XII.

1 ET signum magnum visum est in cælo: Mulier circumamicta sole, & luna sub pedibus ejus, & in capite ejus corona stellarum duodecim:

2 Et in utero habens, clamabat parturiens, & cruciata parere.

3 Et visum est aliud signum in cælo, & ecce draco magnus rufus, habens capita septem, & cornua decem: & in capitibus suis diademata septem.

4 Et cauda ejus trahebat tertiam partem stellarum cæli, & misit eas in terram: & draco stetit ante mulierem futuram parere, ut cum peperisset, filium ejus devoraret.

5 Et peperit filium masculum, qui futurus erat pascere omnes Gentes in virga ferrea: & raptus est filius ejus ad Deum & thronum ejus.

6 Et mulier fugit in solitudinem, ubi habet ibi locum paratum à Deo, ut ibi pascant eam diebus mille ducentis sexaginta.

7 Et factum est prælium in cælo: Michaël & angeli ejus præliabantur cum dracone, & draco pugnabat, & angeli ejus.

8 Et non valuerunt, neque locus inventus est eorum amplius in cælo.

9 Et projectus est draco ille magnus, serpens antiquus, vocatus diabolus & satanas, decipiens habitatam universam, projectus est in terram: & angeli ejus cum illo projecti sunt.

10 Et audivi vocem magnam di-

λην λέγουσαν [illegible] τῷ οὐρανῷ· Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Χριςοῦ αὐτοῦ· ὅτι κατεβλήθη ὁ κατήγορος τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός.

11 Καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου, καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν· καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου.

12 Διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε οἱ οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες· Οὐαὶ τοῖς κατοικοῦσι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει.

* 13 Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξε τὴν γυναῖκα ἥτις ἔτεκε τὸν ‡ ἄῤῥενα.

* 14 Καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα † πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ καιρὸν καὶ καιροὺς, καὶ ἥμισυ καιροῦ, ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως.

* 15 Καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ὀπίσω τῆς γυναικὸς ἐκ τοῦ ςόματος αὐτοῦ ὕδωρ ὡς ποταμόν· ἵνα ταύτην † ποταμοφόρητον ποιήσῃ.

16 Καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικὶ, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ ςόμα αὐτῆς, καὶ κατέπιε τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ ςόματος αὐτοῦ.

17 Καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικὶ, καὶ ἀπῆλθε ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριςοῦ.

18 Καὶ ἐςάθην ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης. 3. † 2.

dicentem in cælo: Nunc facta est salus, & virtus & regnum Dei nostri, & potestas Christi ejus: quia projectus est accusator fratrum nostrorum, accusans illos ante conspectum Dei nostri die ac nocte.

11 Et ipsi vicerunt eum propter sanguinem Agni, & propter verbum testimonii sui: & non dilexerunt animam suam usque ad mortem.

12 Propter hoc lætamini cæli, & in eis habitantes: Væ habitatoribus terræ & maris, quia descendit diabolus ad vos habens animum magnum, sciens quod modicum tempus habet.

13 Et cum vidit draco quod projectus esset in terram, persecutus est mulierem, quæ peperit masculum.

14 Et datæ sunt mulieri duæ alæ aquilæ magnæ, ut volaret in desertum in locum suum, ubi alitur illic tempus, & tempora, & dimidium temporis, à facie serpentis.

15 Et emisit serpens post mulierem ex ore suo aquam tanquam flumen, ut eam flumine latam faceret.

16 Et adjuvit terra mulierem, & aperuit terra os suum, & absorbuit flumen quod ejecit draco de ore suo.

17 Et iratus est draco in mulierem, & abiit facere prælium cum reliquis seminis ejus, custodientibus mandata Dei, & habentibus testimonium Jesu Christi.

18 Et steti supra arenam maris.

Κεφ. ιγ'. 13.

1 Καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα· καὶ ἐπὶ τῶν † κεράτων αὐτοῦ ‡ δέκα ‡ διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὄνομα βλασφημίας.

* 2 Καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον ἦν ὅμοιον † παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς † ἄρκτου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἐξουσίαν μεγάλην.

3 Καὶ εἶδον μίαν τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς θάνατον· καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθεραπεύθη, καὶ ἐθαύμασεν ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ θηρίου.

* 4 Καὶ προσεκύνησαν τὸν δράκοντα ὅς ἔδωκεν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ· καὶ προσεκύνησαν τὸ θηρίον, λέγοντες· Τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ; τίς δύναται ‡ πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ;

5 Καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίας, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία πόλεμον ποιῆσαι μῆνας τεσσαρακοντα δύο.

6 Καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίαν πρὸς τὸν Θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας.

7 Καὶ ἐδόθη αὐτῷ πόλεμον ποιῆσαι μετὰ τῶν ἁγίων, καὶ νικῆσαι αὐτούς· καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος.

8 Καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, οὗ οὐ γέγραπται τὰ ὀνόματα ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

9 Εἴ τις ἔχει οὖς, ἀκουσάτω.

* 10 Εἴ τις ‡ αἰχμαλωσίαν συνάγει, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· εἴ τις ἐν μαχαίρᾳ

CAPUT XIII.

1 ET vidi de mari bestiam ascendentem, habentem capita septem, & cornua decem, & super cornua ejus decem diademata, & super capita ejus nomen blasphemiæ.

2 Et bestia quam vidi erat similis pardo, & pedes ejus sicut ursi, & os ejus sicut os leonis, & dedit illi draco virtutem suam, & thronum suum, & potestatem magnam.

3 Et vidi unum de capitibus suis quasi cæsum in mortem: & plaga mortis ejus curata est: & admirata est universa terra post bestiam:

4 Et adoraverunt draconem, qui dedit potestatem bestiæ, & adoraverunt bestiam, dicentes: Quis similis bestiæ? quis potest pugnare cum ea?

5 Et datum est ei os loquens magna & blasphemias, & data est ei potestas bellum facere menses quadraginta duos.

6 Et aperuit os suum in blasphemiam ad Deum, blasphemare nomen ejus, & tabernaculum ejus, & in cælo habitantes.

7 Et datum est illi bellum facere cum sanctis, & vincere eos: & data est illi potestas in omnem tribum, & linguam, & gentem.

8 Et adorabunt eum omnes habitantes super terram, quorum non scripta sunt nomina in libro vitæ Agni mactati à fundatione mundi.

9 Si quis habet aurem, audiat.

10 Si quis in captivitatem ducit, in captivitatem vadit: si quis in gladio occiderit,

ἀποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτανθῆναι. ὧδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων.

11 Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχε κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ· καὶ ἐλάλει ὡς δράκων.

12 Καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ ἵνα προσκυνήσωσι τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

13 Καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ καταβαίνειν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν, ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων.

14 Καὶ πλανᾷ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς, διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου· λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ ὃ ἔχει τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρας, καὶ ἔζησε.

15 Καὶ ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ, ὅσοι ἂν μὴ προσκυνήσωσι τὴν εἰκόνα τοῦ θηρίου, ἵνα ἀποκτανθῶσι.

16 Καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχοὺς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα δώσῃ αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς, ἢ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

17 Καὶ ἵνα μήτις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι, εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα, ἢ τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου, ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

18 Ὧδε ἡ σοφία ἐστίν. ὁ ἔχων τὸν νοῦν, ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστὶ, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ χξς'. 7. † 2.

oportet eum in gladio occidi. Hic est patientia & fides sanctorum.

11 Et vidi aliam bestiam ascendentem de terra, & habebat cornua duo similia agno: & loquebatur sicut draco.

12 Et potestatem prioris bestiæ omnem facit in conspectu ejus, & facit terram & habitantes in ea, ut adorent bestiam primam, cujus curata est plaga mortis ejus.

13 Et facit signa magna, ut & ignem faciat descendere de cælo in terram, in conspectu hominum.

14 Et decipit habitantes in terra, propter signa quæ data sunt illi facere in conspectu bestiæ, dicens habitantibus in terra, facere imaginem bestiæ, quæ habet plagam gladii, & vixit.

15 Et datum est illi dare spiritum imagini bestiæ, ut & loquatur imago bestiæ, & faciat, quicunque non adorant imaginem bestiæ, ut occidantur:

16 Et facit omnes parvos & magnos, & divites, & pauperes, & liberos & servos, ut det illis characterem in manu eorum dextera, aut in frontibus eorum.

17 Et ut ne quis possit emere aut vendere, si non habens characterem, aut nomen bestiæ, aut numerum nominis ejus.

18 Hic sapientia est. Habens mentem, computet numerum bestiæ: numerus enim hominis est, & numerus ejus sexcenti sexaginta sex.

CA-

Κεφ. ιδ'. 14.

Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἀρνίον ἑστηκὸς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιὼν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσαρακοντατέσσαρες χιλιάδες, ἔχουσαι τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

2 Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης· καὶ φωνὴν ἤκουσα κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν.

3 Καὶ ᾄδουσιν ὡς ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο μαθεῖν τὴν ᾠδὴν εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσαρακοντατέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς.

4 Οὗτοί εἰσιν οἳ μετὰ γυναικῶν οὐκ ‡ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν. οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ. οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, ‡ ἀπαρχὴ τῷ Θεῷ καὶ τῷ ‡ ἀρνίῳ·

5 Καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη δόλος· ἄμωμοι γάρ εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ.

6 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετώμενον ἐν μεσουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον, εὐαγγελίσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν·

7 Λέγοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ· Φοβήθητε τὸν Θεὸν, καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ· καὶ προσκυνήσατε τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων.

8 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἠκολούθησε, λέγων· Ἔπεσεν ἔπεσε Βαβυλὼν ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικε πάντα τὰ ἔθνη.

9 Καὶ τρίτος ἄγγελος ἠκο-

CAPUT XIV.

1 ET vidi, & ecce Agnus ſtans ſupra montem Sion, & cum eo centum quadraginta quatuor millia, habentes nomen Patris ejus ſcriptum in frontibus ſuis.

2 Et audivi vocem de cælo, tanquam vocem aquarum multarum, & tanquam vocem tonitrui magni: & vocem audivi citharœdorum citharizantium in citharis ſuis:

3 Et cantant quaſi canticum novum ante thronum, & ante quatuor animalia, & ſeniores: & nemo poterat diſcere canticum, niſi illa centum quadraginta quatuor millia, empti de terra:

4 Hi ſunt qui cum mulieribus non ſunt coinquinati: virgines enim ſunt. Hi ſunt ſequentes Agnum quocumque ierit: hi empti ſunt ex hominibus, primitiæ Deo & Agno:

5 Et in ore eorum non eſt inventus dolus: ſine macula enim ſunt coram throno Dei.

6 Et vidi alterum angelum volantem in medio cæli, habentem evangelium æternum, evangelizare habitantibus ſuper terram, & omni genti, & tribui, & linguæ & populo:

7 Dicentem in voce magna: Timete Deum, & date illi gloriam, quia venit hora judicii ejus; & adorate eum qui fecit cælum & terram & mare & fontes aquarum.

8 Et alius angelus ſecutus eſt, dicens: Cecidit cecidit Babylon civitas illa magna, quia ex vino iræ fornicationis ſuæ potavit omnes gentes.

9 Et tertius angelus ſecutus

λοίπησεν αὐτοῖς, λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· Εἴ τις τὸ θηρίον προσκυνεῖ καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ·

est illos, dicens in voce magna: Si quis bestiam adoraverit & imaginem ejus, & acceperit characterem in fronte sua aut in manu sua:

10 Καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ‡ κεκερασμένου † ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ· καὶ βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον τῶν ἁγίων ἀγγέλων καὶ ἐνώπιον τοῦ Ἀρνίου.

10 Et hic bibet de vino iræ Dei, mixto mero in poculo iræ ipsius, & cruciabitur in igne & sulphure in conspectu sanctorum angelorum & ante conspectum Agni.

11 Καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν ἀναβαίνει εἰς αἰῶνας αἰώνων· καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυνοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

11 Et fumus cruciatus eorum ascendit in secula seculorum; & non habent requiem die ac nocte adorantes bestiam & imaginem ejus, & si quis acceperit characterem nominis ejus.

12 Ὧδε ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν· ὧδε οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ.

12 Hic patientia sanctorum est: hic custodientes mandata Dei, & fidem Jesu.

13 Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λεγούσης μοι, γράψον· Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν Κυρίῳ ἀποθνήσκοντες † ἀπάρτι. Ναὶ, λέγει τὸ πνεῦμα, ἵνα ἀναπαύσωνται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν.

13 Et audivi vocem de cælo, dicentem mihi, Scribe: Beati mortui in Domino morientes à modo. Etiam, dicit Spiritus, ut requiescant à laboribus suis: at opera illorum sequuntur cum ipsis.

14 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκὴ, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην καθήμενος ὅμοιος υἱῷ ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ.

14 Et vidi, & ecce nubes alba, & super nubem sedens similis Filio hominis, habens in capite suo coronam auream, & in manu sua falcem acutam.

15 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν μεγάλῃ φωνῇ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης· Πέμψον τὸ δρέπανόν σου, καὶ θέρισον· ὅτι ἦλθέ σοι ἡ ὥρα τοῦ θερίσαι· ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς.

15 Et alius angelus exivit de templo, clamans in voce magna sedenti super nubem: Mitte falcem tuam, & mete, quia venit tibi hora metendi: quoniam aruit messis terræ.

16 Καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τὴν νεφέλην τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ.

16 Et misit sedens super nubem falcem suam in terram: & demessa est terra.

17 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ

17 Et alius angelus exivit de templo quod in cælo, habens

ρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ.

* 18 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθεν ἐκ τοῦ θυσιαςηρίου, ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός· καὶ ἐφώνησε ‡ κραυγῇ μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ ‡ δρέπανον τὸ ‡ ὀξὺ, λέγων· Πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ, καὶ ‡ τρύγησον τοὺς † βότρυας τῆς ‡ ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι † ἤκμασαν αἱ ‡ ςαφυλαὶ αὐτῆς.

19 Καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησε τὴν ἄμπελον τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τὴν μεγάλην.

* 20 Καὶ ‡ ἐπατήθη ἡ ‡ ληνὸς ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν ‡ χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ ‡ ςαδίων ‡ χιλίων ‡ ἑξακοσίων. 20 † 4.

Κεφ. ιέ. 15.

1 Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαςὸν, ἀγγέλους ἑπτὰ, ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ Θεοῦ.

2 Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρί· καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ χαράγματος αὐτοῦ, ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἑςῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ Θεοῦ·

3 Καὶ ᾄδουσι τὴν ᾠδὴν Μωσέως δούλου τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγοντες· Μεγάλα καὶ θαυμαςὰ τὰ ἔργα σου, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ βασιλεὺς τῶν ἁγίων.

4 Τίς οὐ μὴ φοβηθῇ σε, Κύριε, καὶ δοξάσῃ τὸ ὄνομά σου; ὅτι μόνος ὅσιος· ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἥξουσι καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου· ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν.

5 Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον,

bens & ipse falcem acutam.

18 Et alius angelus exivit de altari, habens potestatem supra ignem; & clamavit clamore magno habenti falcem acutam, dicens: Mitte tuam falcem acutam, & vindemia botros vineæ terræ; quoniam maturæ sunt uvæ ejus.

19 Et misit angelus falcem suam in terram, & vindemiavit vineam terræ, & misit in lacum iræ Dei magnum.

20 Et calcatus est lacus extra civitatem, & exivit sanguis de lacu usque ad frenos equorum, à stadiis mille sexcentis.

CAPUT XV.

1 ET vidi aliud signum in cælo magnum & mirabile, angelos septem, habentes plagas septem novissimas, quoniam in illis consummata est ira Dei.

2 Et vidi tanquam mare vitreum mistum igne: & vincentes ex bestia & ex imagine ejus, & ex charactere ejus, ex numero nominis ejus, stantes super mare vitreum, habentes citharas Dei:

3 Et cantant canticum Mosis servi Dei, & canticum Agni, dicentes: Magna & mirabilia opera tua, Domine Deus omnipotens: justæ & veræ viæ tuæ, Rex sanctorum.

4 Quis non timebit te, Domine, & glorificabit nomen tuum? quia solus sanctus: quoniam omnes gentes venient & adorabunt in conspectu tuo: quoniam judicia tua manifestata sunt.

5 Et post hæc vidi, & ecce

καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἑκάστῃ στολὴ λευκὴ, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον μικρὸν, ἕως πληρωθῶσι καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ μέλλοντες ἀποκτέννεσθαι ὡς καὶ αὐτοί.

12 Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος ἐγένετο μέλας ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα,

13 καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσον εἰς τὴν γῆν, ὡς συκῆ βάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου σειομένη,

14 καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον ἑλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν.

15 Καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ χιλίαρχοι καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ ἰσχυροὶ καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἐλεύθερος ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων,

16 καὶ λέγουσι τοῖς ὄρεσι καὶ ταῖς πέτραις, Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου·

17 ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτῶν, καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

Κεφ. ιζ'. 16.

1 Καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ ναοῦ, λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις· Ὑπάγετε καὶ ἐκχέατε τὰς φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν γῆν.

2 Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος, καὶ ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο ἕλκος κακὸν καὶ πονηρὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς τῇ εἰκόνι αὐτοῦ προσκυνοῦντας.

3 Καὶ ὁ δεύτερος ἀγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ· καὶ πᾶσα ψυχὴ ζωῆς ἀπέθανεν ἐν τῇ θαλάσσῃ.

4 Καὶ ὁ τρίτος ἀγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ εἰς τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ ἐγένετο αἷμα.

5 Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντος· Δίκαιος, Κύριε, εἶ, ὁ ὢν, καὶ ὁ ἦν, καὶ ὁ ὅσιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας·

6 Ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας πιεῖν· ἄξιοι γάρ εἰσι.

apertum est templum tabernaculi testimonii in cælo.

6 Et exierunt septem angeli, habentes septem plagas, de templo, vestiti linum purum, & splendidum, & præcincti circa pectora zonas aureas.

7 Et unum de quatuor animalibus dedit septem angelis septem phialas aureas, plenas iracundiæ Dei viventis in secula seculorum.

8 Et impletum est templum fumo ex gloria Dei, & de virtute ejus: & nemo poterat introire in templum, donec consummarentur septem plagæ septem angelorum.

CAPUT XVI.

1 ET audivi vocem magnam de templo, dicentem septem angelis: Ite & effundite phialas iræ Dei in terram.

2 Et abiit primus, & effudit phialam suam in terram: & factum est vulnus malum & malignum in homines habentes characterem bestiæ, & imaginem ejus adorantes.

3 Et secundus angelus effudit phialam suam in mare: & factus est sanguis tanquam mortui: & omnis anima vivens mortua est in mari.

4 Et tertius angelus effudit phialam suam in flumina & fontes aquarum: & factus est sanguis.

5 Et audivi angelum aquarum dicentem, Justus, Domine, es, qui es, & qui erat, & sanctus, quia hæc judicasti.

6 Quia sanguinem sanctorum & prophetarum effuderunt, & sanguinem eis dedisti bibere: digni enim sunt.

7 Et

7 Καὶ ἤκουσα ἄλλου ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος· Ναὶ Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου.

7 Et audivi alterum de altari dicentem: Etiam Domine Deus omnipotens, vera & justa judicia tua.

8 Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί.

8 Et quartus angelus effudit phialam suam in solem: & datum est ei æstu affligere homines in igne.

9 Καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι ‡ καύμα μέγα, καὶ ἐβλασφήμησαν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τοῦ ἔχοντος ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας· καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν.

9 Et æstuaverunt homines æstu magno, & blasphemaverunt nomen Dei habentis potestatem super plagas has: & non egerunt pœnitentiam dare illi gloriam.

10 Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν ‡ φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ † ἐσκοτωμένη· καὶ † ἐμασσῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ ‡ πόνου·

10 Et quintus angelus effudit phialam suam super thronum bestiæ: & factum est regnum ejus tenebrosum: & mandebant linguas suas ex labore:

11 Καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν· καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν.

11 Et blasphemaverunt Deum cæli ex laboribus suis & ex vulneribus suis; & non egerunt pœnitentiam ex operibus suis.

12 Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν τὸν Εὐφράτην· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἑτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου.

12 Et sextus angelus effudit phialam suam in flumen magnum Euphraten: & exsiccata est aqua ejus, ut præpararetur via regum ab ortu solis.

13 Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ‡ δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα τρία ἀκάθαρτα ὅμοια † βατράχοις.

13 Et vidi de ore draconis, & de ore bestiæ, & de ore pseudoprophetæ spiritus tres immundos similes ranis.

14 Εἰσὶ γὰρ πνεύματα δαιμόνων ποιοῦντα σημεῖα ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς πόλεμον τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς μεγάλης τοῦ Θεοῦ τοῦ παντοκράτορος.

14 Sunt enim spiritus dæmoniorum facientes signa, qui procedunt ad reges terræ & habitatæ totius, congregare illos in prælium diei illius magnæ Dei omnipotentis.

15 Ἰδοὺ, ἔρχομαι ὡς κλέπτης. Μακάριος ὁ γρηγορῶν, καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ, καὶ

15 Ecce venio sicut fur. Beatus vigilans, & custodiens vestimenta sua, ne nudus

βλέπωσι τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ.

16 Καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἑβραϊστὶ Ἁρμαγεδδών.

17 Καὶ ὁ ἕβδομος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὸν ἀέρα· καὶ ἐξῆλθε φωνὴ μεγάλη ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ οὐρανοῦ, ἀπὸ τοῦ θρόνου, λέγουσα· Γέγονε.

18 Καὶ ἐγένοντο φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ ἀστραπαί· καὶ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο ἀφ' οὗ οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικοῦτος σεισμὸς οὕτω μέγας.

19 Καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσον· καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ.

20 Καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγε, καὶ ὄρη οὐχ εὑρέθησαν.

21 Καὶ ‡ χάλαζα μεγάλη ὡς † ταλαντιαία κατα βαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης· ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς ‡ σφόδρα.

xi. † 4.

Κεφ. ιζ'. 17.

1 Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, λέγων μοι· Δεῦρο, δείξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνης τῆς μεγάλης, τῆς καθημένης ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῶν πολλῶν·

2 Μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς.

3 Καὶ ἀπήνεγκέ με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι· καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον, γέμον ὀνομάτων βλασφημίας, ἔχον κεφαλὰς

das ambulet, & videant turpitudinem ejus.

16 Et congregavit illos in locum vocatum Hebraïce Armageddon.

17 Et septimus angelus effudit phialam suam in aërem: & exivit vox magna de templo cœli, à throno, dicens: Factum est.

18 Et factæ sunt voces, & fulgura, & tonitrua; & terræmotus factus est magnus, qualis non factus est ex quo homines facti sunt super terram, talis terræmotus sic magnus.

19 Et facta est civitas magna in tres partes, & civitates Gentium ceciderunt: & Babylon magna venit in memoriam ante Deum, dare illi poculum vini indignationis iræ ejus.

20 Et omnis insula fugit, & montes non sunt inventi.

21 Et grando magna sicut talentaria descendit de cælo in homines; & blasphemaverunt homines Deum ex plaga grandinis: quoniam magna est plaga ejus vehementer.

CAPUT XVII.

1 ET venit unus de septem angelis habentibus septem phialas, & locutus est mecum, dicens: Veni, ostendam tibi damnationem meretricis magnæ, sedentis super aquas multas:

2 Cum qua fornicati sunt reges terræ, & inebriati sunt de vino fornicationis ejus habitantes terram.

3 Et abstulit me in desertum in spiritu: & vidi mulierem sedentem super bestiam coccineam, plenam nominibus blasphemiæ, habentem capita septem

ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα.

* 4 Καὶ ἡ γυνὴ ἡ περιβεβλημένη πορφύρᾳ καὶ κοκκίνῳ, καὶ ‡ κεχρυσωμένη χρυσῷ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα χρυσοῦν ποτήριον ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, γέμον ‡ βδελυγμάτων καὶ † ἀκαθάρτητος πορνείας αὐτῆς·

5 Καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον· Μυςήριον· Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς.

* 6 Καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα ‡ μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων, καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ· καὶ ἐθαύμασα, ἰδὼν αὐτὴν, † θαῦμα μέγα.

7 Καὶ εἶπέ μοι ὁ ἄγγελος· Διατί ἐθαύμασας; ἐγώ σοι ἐρῶ τὸ μυςήριον τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαςάζοντος αὐτὴν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα.

8 Θηρίον ὃ εἶδες, ἦν, καὶ οὐκ ἔςι· καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγειν, καὶ θαυμάσονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, (ὧν οὐ γέγραπται τὰ ὀνόματα ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου) βλέποντες τὸ θηρίον ὅτι ἦν, καὶ οὐκ ἔςι, καίπερ ἐςίν.

9 Ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. Αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ, ὄρη εἰσὶν ἑπτὰ, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ' αὐτῶν.

10 Καὶ βασιλεῖς ἑπτά εἰσιν· οἱ πέντε ἔπεσαν, καὶ ὁ εἷς ἔςιν, ὁ ἄλλος οὔπω ἦλθε· καὶ ὅταν ἔλθῃ, ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι.

11 Καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν, καὶ οὐκ ἔςι, καὶ αὐτὸς ὄγδοός ἐςι, καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἐςι, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει.

12 Καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν οὔπω ἔλαβον, ἀλλ' ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσι μετὰ τοῦ θηρίου.

septem & cornua decem.

4 Et mulier circumdata purpura & coccino, & inaurata auro & lapide pretioso & margaritis, habens aureum poculum in manu sua, plenum abominationibus & immunditia fornicationis suæ:

5 Et in fronte ejus nomen scriptum: Mysterium: Babylon magna, mater fornicationum & abominationum terræ.

6 Et vidi mulierem ebriam de sanguine sanctorum, & de sanguine martyrum Jesu: & miratus sum, videns illam, admirationem magnam.

7 Et dixit mihi angelus: Quare miraris? ego tibi dicam mysterium mulieris, & bestiæ portantis eam, habentis septem capita, & decem cornua.

8 Bestia quam vidisti, erat, & non est: & futura est ascendere de abysso, & in interitum abire: & mirabuntur habitantes super terram, (quorum non scripta sunt nomina in libro vitæ à constitutione mundi) videntes bestiam, quæ erat, & non est, quamvis est.

9 Hic sensus habens sapientiam. Septem capita, septem sunt montes, ubi mulier sedet super eos.

10 Et reges septem sunt: quinque ceciderunt, & unus est, alius nondum venit: & cum venerit, paululum illum oportet manere.

11 Et bestia quæ erat, & non est, & ipse octavus est, & de septem est, & in interitum vadit. 12 Et decem cornua quæ vidisti, decem reges sunt, qui regnum nondum acceperunt, sed potestatem tanquam reges unam horam accipiunt cum bestia.

13 Οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσι, καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν ἑαυτῶν τῷ θηρίῳ διαδιδώσουσιν.

13 Hi unum consilium habent, & virtutem & potestatem suam bestiæ tradent.

14 Οὗτοι μετὰ τοῦ Ἀρνίου πολεμήσουσι, καὶ τὸ Ἀρνίον νικήσει αὐτούς, ὅτι Κύριος κυρίων ἐστὶ καὶ Βασιλεὺς βασιλέων· καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί.

14 Hi cum Agno pugnabunt & Agnus vincet illos: quoniam Dominus dominorum est, & rex regum: & qui cum illo, vocati & electi & fideles.

15 Καὶ λέγει μοι, τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶ, καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι.

15 Et dicit mihi, aquæ quas vidisti, ubi meretrix sedet, populi & turbæ sunt, & gentes, & linguæ.

16 Καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες ἐπὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσι τὴν πόρνην, καὶ ἠρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνὴν, καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν ἐν πυρί.

16 Et decem cornua quæ vidisti in bestia, hi odient fornicariam, & desolatam facient illam & nudam, & carnes ejus manducabunt, & ipsam concremabunt in igni.

17 Ὁ γὰρ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην, καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ ἄχρι τελεσθῇ τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ.

17 Nam Deus dedit in corda eorum facere sententiam ejus, & facere unam sententiam, & dare regnum suum bestiæ, donec consummentur verba Dei.

18 Καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδες, ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς. 5. ‡ 2.

18 Et mulier quam vidisti, est civitas magna, habens regnum super reges terræ.

Κεφ. ιή. 18.

CAPUT XVIII.

1 Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην· καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ.

1 Et post hæc vidi angelum descendentem de cælo, habentem potestatem magnam: & terra illuminata est à gloria ejus.

2 Καὶ ἔκραξεν ἐν ἰσχύϊ, φωνῇ μεγάλῃ, λέγων· Ἔπεσεν, ἔπεσε Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμονίων, καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου, καὶ φυλακὴ παντὸς ὄρνέου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου·

2 Et exclamavit in fortitudine, voce magna dicens: Cecidit, cecidit Babylon magna, & facta est habitatio dæmoniorum, & custodia omnis spiritus immundi, & custodia omnis volucris immundæ & odibilis.

3 Ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πέπωκε πάντα τὰ ἔθνη· καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ‡ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ

3 Quia de vino iræ fornicationis ejus biberunt omnes gentes; & reges terræ cum illa fornicati sunt, & mercatores terræ de virtute deliciarum

† σρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν.

4 Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν· Ἐξέλθετε ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου, ἵνα μὴ ‡ συγκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἵνα μὴ λάβητε ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς·

5 Ὅτι ἠκολούθησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ Θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς.

6 Ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν ὑμῖν, καὶ † διπλώσατε αὐτῇ ‡ διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασε, κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν.

7 Ὅσα ἐδόξασεν ἑαυτὴν καὶ ἐστρηνίασε, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος· ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει· Κάθημαι βασίλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμὶ, καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω.

8 Διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμὸς καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται, ὅτι ἰσχυρὸς Κύριος ὁ Θεὸς ὁ κρίνων αὐτήν.

9 Καὶ κλαύσονται αὐτὴν καὶ κόψονται ἐπ' αὐτῇ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, οἱ μετ' αὐτῆς ‡ πορνεύσαντες καὶ ‡ στρηνιάσαντες, ὅταν βλέπωσι τὸν ‡ καπνὸν τῆς ‡ πυρώσεως αὐτῆς·

10 Ἀπὸ μακρόθεν ἑστηκότες, διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες· Οὐαὶ, οὐαὶ ἡ πόλις ἡ μεγάλη, Βαβυλὼν, ἡ πόλις ἡ ἰσχυρὰ, ὅτι ἐν μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου.

11 Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαίουσι καὶ πενθοῦσιν ἐπ' αὐτῇ, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι·

12 Γόμον χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λίθου τιμίου, καὶ μαργαρίτου, καὶ βύσσου, καὶ πορφύρας, καὶ † σηρικοῦ, καὶ κοκκίνου, καὶ πᾶν ξύλον † θύϊνον, καὶ πᾶν σκεῦος † ἐλεφάντινον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου, καὶ χαλκοῦ, καὶ

ciarum ejus divites facti

4 Et audivi aliam vocem de cælo, dicentem: Exite de populus meus, ne communicetis peccatis ejus, & ut non accipiatis de plagis ejus

5 Quoniam pervenerunt peccata usque ad cælum, & recordatus est Deus iniquitatis ejus.

6 Reddite illi sicut & ipsa reddidit vobis, & duplicate ei duplicia secundum opera ejus: in poculo quo miscuit, miscete illi duplum.

7 Quanta glorificavit ipsam, & in deliciis fuit, tantum date illi cruciatum & luctum; quia in corde suo dicit: Sedeo regina, & vidua non sum, & luctum non videbo.

8 Propter hoc in una die venient plagæ ejus, mors & luctus & fames: & in igne comburetur, quia fortis est Dominus Deus judicans illam.

9 Et flebunt eam, & plangent super illam reges terræ, cum illa fornicatæ sunt & luxuriantes, cum viderint fumum incendii ejus:

10 A longe stantes propter timorem cruciatus ejus, dicentes: Væ, væ civitas illa magna, Babylon, civitas illa fortis: quoniam in una hora venit judicium tuum.

11 Et mercatores terræ flebunt & lugent super illam, quoniam merces eorum nemo emit amplius:

12 Merces auri & argenti, & lapidis pretiosi, & margaritæ, & byssi, & purpuræ, & serici, & coccini, & omne lignum thyinum, & omne vas eburneum, & omne vas ex ligno pretioso, & ære

† [illegible], καὶ * [illegible],

* 13 Καὶ * [illegible], καὶ ‡ [illegible], καὶ [illegible], καὶ ‡ [illegible], καὶ [illegible], καὶ [illegible], καὶ * [illegible], καὶ [illegible], καὶ [illegible], καὶ [illegible], καὶ [illegible], καὶ * [illegible], καὶ [illegible], καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων.

* 14 Καὶ ἡ * ὀπώρα τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σου ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ * λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ εὑρήσῃς αὐτά.

15 Οἱ ἐμποροι τούτων οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται, διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, κλαίοντες καὶ πενθοῦντες·

16 Καὶ λέγοντες· Οὐαὶ, οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη ἐν χρυσῷ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις· ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος.

* 17 Καὶ πᾶς κυβερνήτης, καὶ πᾶς ἐπὶ τῶν πλοίων ὁ † ὅμιλος, καὶ ‡ ναῦται, καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ ‡ μακρόθεν ἔστησαν,

18 Καὶ ἔκραζον, ὁρῶντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, λέγοντες· Τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ;

* 19 Καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἔκραζον κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, λέγοντες· Οὐαὶ, οὐαὶ ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ᾗ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες πλοῖα ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐκ τῆς † τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη.

20 Εὐφραίνου ἐπ' αὐτὴν οὐρανὲ, καὶ οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ Θεὸς τὸ κρῖμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.

* 21 Καὶ ἦρεν εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν,

ferro, & marmore,

13 Et cinamomum, & suffitus, & unguentum, & thus & vinum, & oleum, & similam, & triticum, & jumenta, & oves: & equorum, & rhedarum, & mancipiorum, & animas hominum.

14 Et poma desiderii animæ tuæ discesserunt a te, & omnia pingula & præclara perierunt a te, & amplius non invenies illa.

15 Mercatores horum divites facti ab ea, a longe stabunt propter timorem cruciatus ejus, flentes ac lugentes:

16 Et dicentes: Væ, væ, civitas illa magna, circumamicta bysso & purpura & coccino, & deaurata in auro & lapide pretioso, & margaritis: quoniam una hora desertæ sunt tantæ divitiæ.

17 Et omnis gubernator, & omnis in navibus turba, & nautæ, & quotquot mare operantur, à longe steterunt,

18 Et clamaverunt, videntes fumum incendii ejus, dicentes: Quæ similis civitati huic magnæ?

19 Et miserunt pulverem super capita sua, & clamaverunt flentes & lugentes, dicentes: Væ, væ civitas illa magna, in qua divites facti sunt omnes habentes naves in mari de pretio ejus, quoniam una hora desolata est.

20 Exulta super eam cælum, & sancti Apostoli & Prophetæ, quoniam judicavit Deus judicium vestrum de illa.

21 Et sustulit unus angelus fortis lapidem quasi molarem magnum, & misit in mare, di-

λέγων· Οὕτως † ὁρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἔτι·

22 Καὶ φωνὴ ‡ κιθαρῳδῶν καὶ † μουσικῶν καὶ ‡ αὐλητῶν, καὶ † σαλπιστῶν, οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι· καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι·

23 Καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φανῇ ἐν σοὶ ἔτι· καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη.

24 Καὶ ἐν αὐτῇ αἷμα προφητῶν καὶ ἁγίων εὑρέθη, καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς. 30. † 17.

Κεφ. ιθ'. 19.

1 Καὶ μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ, λεγόντων· Ἀλληλούϊα· ἡ σωτηρία, καὶ ἡ δόξα, καὶ ἡ τιμὴ, καὶ ἡ δύναμις Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν·

* 2 Ὅτι ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινε τὴν πόρνην τὴν μεγάλην, ἥτις ἔφθειρε τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ‡ ἐξεδίκησε τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς·

3 Καὶ δεύτερον εἴρηκαν· Ἀλληλούϊα. Καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

4 Καὶ ἔπεσον οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι καὶ τέσσαρες, καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου, λέγοντες· Ἀμήν· Ἀλληλούϊα.

5 Καὶ φωνὴ ἐκ τοῦ θρόνου ἐξῆλθε, λέγουσα· Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν ἡμῶν πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ, καὶ οἱ φοβούμενοι αὐτὸν, καὶ οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι.

* 6 Καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ, καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν

dicens: Sic impetu mittetur Babylon illa magna civitas, & non invenietur amplius:

22 Et vox citharœdorum, & musicorum & tibia canentium, & clangentium, non audietur in te amplius: & omnis artifex omnis artis non invenietur in te amplius: & vox molæ non audietur in te amplius. 23 Et lux lucernæ non lucebit in te amplius, & vox sponsi & sponsæ non audietur in te adhuc: quia mercatores tui erant magnates terræ, quia in veneficio tuo erraverunt omnes gentes.

24 Et in ea sanguis prophetarum & sanctorum inventus est, & omnium mactatorum in terra.

CAPUT XIX.

1 Et post hæc audivi quasi vocem turbæ multæ magnam in cœlo, dicentis: Alleluia: Salus, & gloria, & honor, & virtus Domino Deo nostro:

2 Quia vera & justa judicia ejus: quia judicavit meretricem magnam, quæ corrupit terram in fornicatione sua, & vindicavit sanguinem servorum suorum de manu ejus.

3 Et iterum dixerunt: Alleluia. Et fumus ejus ascendit in sæcula sæculorum.

4 Et ceciderunt seniores viginti & quatuor, & quatuor animalia, & adoraverunt Deum sedentem super thronum, dicentes: Amen; Alleluia.

5 Et vox de throno exivit, dicens: Laudate Deum nostrum omnes servi ejus, & timentes eum, & parvi & magni.

6 Et audivi quasi vocem turbæ multæ, & sicut vocem aquarum multarum, & sicut

βροντῶν ἰσχυρῶν, λεγόντων· ἀλληλούϊα· ὅτι ἐβασίλευσε Κύριος ὁ Θεὸς ὁ ἐπαντοκράτωρ.

7 Καίρωμεν καὶ ἀγαλλιώμεθα, καὶ δώμεν τὴν δόξαν αὐτῷ· ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν ἑαυτήν.

8 Καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον καθαρὸν καὶ λαμπρόν· τὸ γὰρ βύσσινον, τὰ δικαιώματα ἐστὶ τῶν ἁγίων.

9 Καὶ λέγει μοι· Γράψον· Μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι. Καὶ λέγει μοι· Οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοί εἰσι τοῦ Θεοῦ.

10 Καὶ ἔπεσον ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ· καὶ λέγει μοι· Ὅρα μή· σύνδουλός σου εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰησοῦ, τῷ Θεῷ προσκύνησον· ἡ γὰρ μαρτυρία τοῦ Ἰησοῦ ἐστι τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.

11 Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκὸς, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν καλούμενος πιστὸς καὶ ἀληθινὸς, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ.

12 Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρὸς, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά· ἔχων ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός·

13 Καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον βεβαμμένον αἵματι· καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ· Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ.

14 Καὶ τὰ στρατεύματα τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐφ' ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν καὶ καθαρόν.

15 Καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάσσῃ τὰ ἔθνη· καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυ-

vocem tonitruorum forti dicentium: Alleluia: quia regnavit Dominus Deus omnipotens.

7 Gaudeamus & exultemus & demus gloriam ei: quia venerunt nuptiæ Agni, & uxor ejus præparavit seipsam.

8 Et datum est illi ut amicitur byssino mundo & splendenti: nam byssinum, justificationes sunt sanctorum.

9 Et dicit mihi: Scribe: Beati ad cœnam nuptiarum Agni vocati. Et dicit mihi: Hæc verba vera sunt Dei.

10 Et cecidi ante pedes ejus adorare eum: & dicit mihi: Vide ne: conservus tuus sum & fratrum tuorum habentium testimonium Jesu: Deum adora: nam testimonium Jesu est spiritus prophetiæ.

11 Et vidi cælum apertum, & ecce equus albus, & sedens super eum vocatus Fidelis & Verax, & in justitia judicat & belligerat.

12 At oculi ejus sicut flamma ignis, & in capite ejus diademata multa: habens nomen scriptum, quod nemo novit nisi ipse:

13 Et circumindutus vestimentum tinctum sanguine: & vocatur nomen ejus: Verbum Dei.

14 Et exercitus qui in cælo sequebantur eum in equis albis, induti byssino albo & mundo.

15 Et de ore ejus procedit gladius acutus, ut in ipso percutiat Gentes: & ipse pascet eas in virga ferrea: & ipse calcat lacum vini furoris

&

μοῦ καὶ τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ τοῦ παντοκράτορος.

16 Καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν † μηρὸν αὐτοῦ τὸ ὄνομα γεγραμμένον· Βασιλεὺς βασιλέων, καὶ Κύριος κυρίων.

17 Καὶ εἶδον ἕνα ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ· καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ, λέγων πᾶσι τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετωμένοις ἐν μεσουρανήματι· Δεῦτε καὶ συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ μεγάλου θεοῦ,

18 Ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων, καὶ σάρκας χιλιάρχων, καὶ σάρκας ἰσχυρῶν, καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ' αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων, ἐλευθέρων καὶ δούλων, καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων.

19 Καὶ εἶδον τὸ θηρίον, καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ.

20 Καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον, καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησε τοὺς λαμβάνοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην ἐν θείῳ·

* 21 Καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ † ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, τῇ ἐκπορευομένῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· καὶ πάντα τὰ ‡ ὄρνεα ‡ ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν. 12. † 1.

Κεφ. κ'. 20.

1 Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖδα τῆς ἀβύσσου, καὶ ἅλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ.

2 Καὶ ἐκράτησε τὸν δράκοντα, τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον, ὅς ἐστι διάβολος καὶ σατανᾶς· καὶ

& ira Dei omnipotentis.

16 Et habet in vestimento & in femore suo nomen scriptum: Rex regum, & Dominus dominantium.

17 Et vidi unum angelum stantem in sole: & clamavit voce magna, dicens omnibus avibus volantibus in medio cæli: Venite & congregamini ad cœnam magni Dei,

18 Ut manducetis carnes regum, & carnes tribunorum, & carnes fortium, & carnes equorum, & sedentium in ipsis, & carnes omnium, liberorum & servorum, parvorumque & magnorum.

19 Et vidi bestiam, & reges terræ, & exercitus eorum congregatos facere prælium cum sedente in equo, & cum exercitu ejus.

20 Et apprehensa est bestia, & cum ea pseudopropheta qui fecit signa coram ipsa, in quibus decepit accipientes characterem bestiæ, & adorantes imaginem ejus: vivi missi sunt hi duo in stagnum ignis ardens in sulphure:

21 Et cæteri occisi sunt in gladio sedentis super equum, procedente de ore ipsius: & omnes aves saturatæ sunt ex carnibus eorum.

CAPUT XX.

1 Et vidi angelum descendentem de cælo, habentem clavem abyssi, & catenam magnam in manu sua.

2 Et apprehendit draconem, serpentem antiquum, qui est diabolus & satanas, & liga-

ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη.

3 Καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἐκλεισεν αὐτὸν, καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανήσῃ τὰ ἔθνη ἔτι, ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· μετὰ ταῦτα δεῖ αὐτὸν λυθῆναι μικρὸν χρόνον.

4 Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτοὺς, καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς· καὶ τὰς ψυχὰς τῶν † πεπελεκισμένων διὰ τὴν † μαρτυρίαν Ἰησοῦ, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ, οὐτε τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ † χάραγμα ἐπὶ τὸ † μέτωπον αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν, καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ Χριστοῦ τὰ χίλια ἔτη.

5 Οἱ δὲ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ † ἀνέζησαν ἕως τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. Αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη.

6 Μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ' ἔσονται ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσι μετ' αὐτοῦ χίλια ἔτη.

7 Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ·

8 Καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσι γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γὼγ καὶ τὸν Μαγὼγ, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης.

9 Καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλωσαν τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἠγαπημένην· καὶ κατέβη πῦρ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτούς·

10 Καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ θείου, ὅπου τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης· καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας

vit eum mille annos.

3 Et misit eum in ab
& clausit eum, & si
super illum, ut non de
gentes amplius, donec
summentur mille ann
post hæc oportet illum
parvum tempus.

4 Et vidi thronos, &
runt super eos, & judi
datum est illis: & anima
curi percussorum propter
stimonium Jesu, & proj
verbum Dei, & qui non a
raverunt bestiam, neque in
gineem ejus: & non accep
runt characterem in fronte
suam, & in manum suam,
vixerunt, & regnaverunt cu
Christo mille annis.

5 Et cæteri mortuorum no
revixerunt donec consum
mentur mille anni. Hæc illa
resurrectio prima.

6 Beatus & sanctus habens
partem in resurrectione pri
ma: in his secunda mors non
habet potestatem, sed erunt
sacerdotes Dei & Christi, &
regnabunt cum illo mille
annis.

7 Et cum consummati fue
rint mille anni, solvetur Sa
tanas de carcere suo:

8 Et exibit decipere Gentes
quæ in quatuor angulis ter
ræ, Gog & Magog, congre
gare eos in prælium, quo
rum numerus sicut arena ma
ris.

9 Et ascenderunt super la
titudinem terræ, & circui
erunt castra sanctorum, & ci
vitatem dilectam: & descen
dit ignis à Deo de cælo, &
devoravit eos.

10 Et diabolus decipiens eos
missus est in stagnum ignis &
sulphuris, ubi & bestia &
pseudoprophetæ; & cruciabun-
tur

UNIVERSITY OF MICHIGAN
3 9015 06533 4131

καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

11 Καὶ εἶδον θρόνον λευκὸν μέγαν, καὶ τὸν καθήμενον ἐπ' αὐτοῦ, οὗ ἀπὸ προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός· καὶ τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς.

12 Καὶ εἶδον τοὺς νεκροὺς, μικροὺς καὶ μεγάλους, ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ βιβλία ἠνεῴχθησαν· καὶ βιβλίον ἄλλο ἠνεῴχθη, ὅ ἐστι τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις, κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

13 Καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς ἐν αὐτῇ νεκροὺς, καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἔδωκαν τοὺς ἐν αὐτοῖς νεκροὺς· καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

14 Καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός· οὗτός ἐστιν ὁ δεύτερος θάνατος·

15 Καὶ εἴ τις οὐχ εὑρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. § 1.

Κεφ. κα'. 21.

1 Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν· ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθε· καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι.

2 Καὶ ἐγὼ Ἰωάννης εἶδον τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν, Ἱερουσαλὴμ καινὴν, καταβαίνουσαν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς.

3 Καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λεγούσης· Ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς ἔσται μετ' αὐτῶν, Θεὸς αὐτῶν·

4 Καὶ ἐξαλείψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐ-

buntur die ac nocte in secula seculorum.

11 Et vidi thronum candidum magnum, & sedentem super eum, cujus à conspectu fugit terra & cælum, & locus non est inventus eis.

12 Et vidi mortuos, parvos & magnos, stantes in conspectu Dei, & libri aperti sunt: & alius liber apertus est, qui est vitæ: & judicati sunt mortui ex scriptis in libris, secundum opera ipsorum.

13 Et dedit mare eos qui in eo mortuos, & mors & infernus dederunt in ipsis mortuos: & judicati sunt unusquisque secundum opera ipsorum.

14 Et mors & infernus missi sunt in stagnum ignis: hæc est mors secunda.

15 Et si quis non inventus est in libro vitæ scriptus, missus est in stagnum ignis.

CAPUT XXI.

1 Et vidi cælum novum & terram novam: nam primum cælum & prima terra abiit: & mare non est jam.

2 Et ego Joannes vidi civitatem sanctam, Hierusalem novam, descendentem à Deo de cælo, paratam sicut sponsam ornatam viro suo.

3 Et audivi vocem magnam de cælo, dicentem: Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, & habitabit cum eis, & ipsi populi ejus erunt, & ipse Deus erit cum eis, Deus eorum:

4 Et absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum,

ὅτι πάντα ἐν ἴσῃ ἔρχεται, ὅτε τὰ πρῶτα ἀπῆλθον.

5 Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ· Ἰδοὺ, καινὰ πάντα ποιῶ. Καὶ λέγει μοι· Γράψον· ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί εἰσι.

6 Καὶ εἶπέ μοι· Γέγονα. Ἐγώ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. Ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν.

7 Ὁ νικῶν κληρονομήσει πάντα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ θεὸς, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός.

8 † Τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσι καὶ † πόρνοις καὶ † φαρμακοῖς καὶ † εἰδωλολάτραις, καὶ πᾶσι τοῖς † ψευδέσι, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ † λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ † θείῳ, ἥ ἐστι † δεύτερος θάνατος.

9 Καὶ ἦλθε πρός με εἷς τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας τὰς γεμούσας τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων· καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, λέγων· Δεῦρο, δείξω σοι τὴν νύμφην τοῦ ἀρνίου τὴν γυναῖκα.

10 Καὶ ἀπήνεγκέ με ἐν πνεύματι ἐπ' ὄρος μέγα καὶ ὑψηλὸν, καὶ ἔδειξέ μοι τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ, καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ·

11 Ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ· καὶ ὁ † φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι † κρυσταλλίζοντι·

12 Ἔχουσαν τὸ τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλὸν, ἔχουσαν πύλας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα, ἅ ἐστι τῶν δώδεκα φυλῶν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ.

13 Ἀπ' † ἀνατολῆς, πύλαι τρεῖς· ἀπὸ † βορρᾶ, πύλαι τρεῖς· ἀπὸ νότου, πύλαι τρεῖς· ἀπὸ † δυσμῶν, † πύλαι τρεῖς.

negue dolor non erit ultra, quia prima abierunt.

5 Et dixit sedens in throno: Ecce nova facio omnia. Et dicit mihi: Scribe: quia hæc verba vera & fidelia sunt.

6 Et dixit mihi: Factum est. Ego sum A & Ω, principium & finis: ego sitienti dabo de fonte aquæ vitæ gratis.

7 Vincens possidebit omnia, & erit ei Deus, & ille erit mihi filius.

8 At timidis & incredulis & abominandis & homicidis & fornicatoribus & veneficis & idololatris, & omnibus mendacibus, pars illorum in stagno ardenti igne & sulphure, quod est mors secunda.

9 Et venit ad me unus de septem angelis habentibus septem phialas plenas septem plagis novissimis: & locutus est mecum, dicens: Veni, ostendam tibi sponsam Agni uxorem.

10 Et sustulit me in spiritu in montem magnum & altum, & ostendit mihi civitatem magnam, sanctam Hierusalem, descendentem de cælo à Deo:

11 Habentem gloriam Dei: lumen ejus simile lapidi pretiosissimo, tanquam lapidi jaspidi crystallizanti:

12 Habentem murum magnum & altum, habentem portas duodecim, & in portis angelos duodecim, & nomina inscripta, quæ sunt duodecim tribuum filiorum Israel.

13 Ab oriente portæ tres, ab Aquilone portæ tres; ab Austro portæ tres; ab occasu portæ tres.

14 Et

Καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχον θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐν αὐτοῖς ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ Ἀρνίου.

14 Et murus civitatis habens fundamenta duodecim, & in ipsis nomina duodecim Apostolorum Agni.

15 Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχε μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς.

15 Et loquens cum me habebat calamum aureum, ut metiretur civitatem, & portas ejus & murum ejus.

16 Καὶ ἡ πόλις † τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ ‡ μῆκος αὐτῆς ‡ τοσοῦτόν ἐστιν ‡ ὅσον καὶ ‡ πλάτος. καὶ ἐμέτρησε τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ σταδίους ὠδεκα ‡ χιλιάδων· τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ‡ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστί.

16 Et civitas quadrangularis sita est, & longitudo ejus tanta est quanta & latitudo. & mensus est civitatem calamo ad stadia duodecim millium: longitudo & latitudo & altitudo ejus æqualia sunt.

* 17 Καὶ ἐμέτρησε τὸ ‡ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν ‡ τεσσαράκοντα ‡ τεσσάρων ‡ πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὃ ἐστιν ἀγγέλου.

17 Et mensus est murum ejus centum quadraginta quatuor cubitorum, mensura hominis, quæ est angeli.

* 18 Καὶ ἦν ἡ † ἐνδόμησις τοῦ τείχους αὐτῆς, ἴασπις· καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν, ὅμοιον ὑάλῳ καθαρῷ.

18 Et erat structura muri ejus, jaspis: & civitas aurum mundum, simile vitro mundo:

* 19 Καὶ οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος, ἴασπις· ὁ δεύτερος, † σάπφειρος· ὁ ‡ τρίτος, † χαλκηδών· ὁ ‡ τέταρτος, † σμάραγδος·

19 Et fundamenta muri civitatis omni lapide pretioso ornata: fundamentum primum, jaspis: secundum, sapphirus: tertium, chalcedonius: quartum smaragdus:

* 20 ὁ ‡ πέμπτος, † σαρδόνυξ· ὁ ‡ ἕκτος, † σάρδιος. ὁ ‡ ἕβδομος, † χρυσόλιθος· ὁ ‡ ὄγδοος, † βήρυλλος· ὁ ‡ ἔνατος, † τοπάζιον· ὁ ‡ δέκατος, † χρυσόπρασος· ὁ ‡ ἑνδέκατος, † ὑάκινθος· ὁ † δωδέκατος, † ἀμέθυστος.

20 Quintum, sardonyx: sextum, sardius: septimum, chrysolithus: octavum, beryllus: nonum, topazius: decimum, chrysoprasus: undecimum, hyacinthus: duodecimum, amethystus.

* 21 Καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες, δώδεκα μαργαρῖται, ἀνὰ εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἑνὸς μαργαρίτου· καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως, χρυσίον καθαρὸν, ὡς ‡ ὕαλος † διαφανής.

21 Et duodecim portæ, duodecim margaritæ, unaquæque portarum erat ex una margarita: & platea civitatis aurum mundum, tanquam vitrum perlucidum.

22 Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ· ὁ γὰρ Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ναὸς αὐτῆς ἐστι, καὶ τὸ Ἀρνίον.

22 Et templum non vidi in ea: nam Dominus Deus omnipotens, templum illius est, & Agnus.

23 Καὶ ἡ πόλις οὐ χρείαν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης

23 Et civitas non opus habet sole, neque luna, ut luceant

νης, ἵνα φαίνωσιν ἐν αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτὴν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον.

24 Καὶ τὰ ἔθνη τῶν σωζομένων ἐν τῷ φωτὶ αὐτῆς περιπατήσουσι· καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν αὐτῶν εἰς αὐτήν.

25 Καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας· νὺξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ.

26 Καὶ οἴσουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν·

27 Καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν πᾶν κοινοῦν, καὶ ποιοῦν βδέλυγμα, καὶ ψεῦδος· εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου. 51. † 17.

Κεφ. κβ'. 22.

1 Καὶ ἔδειξέ μοι ποταμὸν ὕδατος ζωῆς, λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ ἀρνίου.

2 Ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς, καὶ τοῦ ποταμοῦ, ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, ξύλον ζωῆς, ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕνα ἕκαστον ἀποδιδοῦν τὸν καρπὸν αὐτοῦ· καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν.

* 3 Καὶ πᾶν † κατανάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι· καὶ ὁ θρόνος τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται· καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ.

4 Καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

5 Καὶ νὺξ οὐκ ἔσται ἐκεῖ· καὶ χρείαν οὐκ ἔχουσι λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου, ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς φωτίζει αὐτούς· καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

6 Καὶ εἶπέ μοι· Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί· καὶ Κύριος ὁ Θεὸς τῶν ἁγίων προφητῶν ἀπέστειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ

ceant in ea: nam gloria Dei illuminavit eam, & lucerna ejus Agnus.

24 Et Gentes quæ servatæ erunt in lumine ejus ambulabunt: & reges terræ afferent gloriam & honorem suum in illam.

25 Et portæ ejus non claudentur die: nox enim non erit illic.

26 Et afferent gloriam & honorem Gentium in illam:

27 Et non intrabit in eam omne commune, & faciens abominationem & mendacium; si non scripti in libro vitæ Agni.

CAPUT XXII.

1 Et ostendit mihi purum fluvium aquæ vitæ, splendidum tanquam crystallum, procedentem de throno Dei, & Agni.

2 In medio plateæ ejus, & fluminis, hinc & hinc, liguum vitæ, faciens fructus duodecim, per menſem unumquemque reddens fructum ſuum: & folia ligni ad ſanitatem Gentium.

3 Et omne maledictum non erit illic: & thronus Dei & Agni in illa erunt: & ſervi ejus ſervient illi.

4 Et videbunt faciem ejus: & nomen ejus in frontibus ſuis.

5 Et nox non erit illic: & opus non habent lucerna & lumine ſolis: quoniam Dominus Deus illuminat illos: & regnabunt in ſecula ſeculorum.

6 Et dicit mihi: Hæc verba fidelia & vera: & Dominus Deus ſanctorum prophetarum miſit angelum ſuum oſtendere ſervis ſuis quæ opor-

δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει.

7 Ἰδοὺ, ἔρχομαι ταχύ· μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.

8 Καὶ ἐγὼ Ἰωάννης ὁ βλέπων ταῦτα καὶ ἀκούων· καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύοντός μοι ταῦτα.

9 Καὶ λέγει μοι· Ὅρα μή· σύνδουλός σου γάρ εἰμι, καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν, καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ θεῷ προσκύνησον.

10 Καὶ λέγει μοι· Μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ὁ καιρὸς ἐγγύς ἐστιν.

11 Ὁ ἀδικῶν, ἀδικησάτω ἔτι· καὶ ὁ ῥυπῶν, ῥυπωσάτω ἔτι· καὶ ὁ δίκαιος, δικαιωθήτω ἔτι· καὶ ὁ ἅγιος, ἁγιασθήτω ἔτι.

12 Καὶ ἰδοὺ, ἔρχομαι ταχύ· καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον αὐτοῦ ἔσται.

13 Ἐγώ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἀρχὴ καὶ τέλος, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος.

14 Μακάριοι οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν.

15 Ἔξω δὲ οἱ κύνες καὶ οἱ † φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, καὶ πᾶς ὁ φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος.

16 Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγώ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος τοῦ Δαβὶδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς καὶ † ὀρθρινός.

17 Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν· Ἐλθέ. καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω· Ἐλθέ. καὶ ὁ διψῶν ἐλθέτω, καὶ ὁ θέλων λαμβανέτω τὸ ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

oportet fieri in celeritate.

7 Ecce, venio velociter: beatus custodiens verba prophetiæ libri hujus.

8 Et ego Joannes videns hæc & audiens: & postquam audissem & vidissem, cecidi adorare ante pedes angeli ostendentis mihi hæc.

9 Et dicit mihi: Vide ne: conservus tuus nam sum, & fratrum tuorum prophetarum, & servantium verba libri hujus: Deum adora.

10 Et dicit mihi: Ne signaveris verba prophetiæ libri hujus: quia tempus prope est.

11 Nocens noceat adhuc: & sordidus sordescat adhuc: & justus justitiam faciat adhuc: & sanctus sanctificetur adhuc.

12 Ecce, venio cito: & merces mea cum mo, reddere unicuique ut opus erit ejus.

13 Ego sum α & ω, principium & finis, primus & novissimus.

14 Beati facientes mandata ejus, ut sit potestas eorum in ligno vitæ, & portis intrent in civitatem.

15 Foris verò canes & venefici, & fornicatores & homicidæ & idololatræ & omnis amans & faciens mendacium.

16 Ego Jesus misi angelum meum testificari vobis hæc in ecclesiis. Ego sum radix & genus David, stella splendida & matutina.

17 Et Spiritus & sponsa dicunt: Veni. Et audiens dicat: Veni. Et sitiens veniat, & volens accipiat aquam vitæ gratis.

28 Con-